国家出版基金项目
NATIONAL PUBLICATION FOUNDATION

مارگارېت مىچېل (ئامېرىكا)

ئەنسىز يىللاردىكى نازنىن

2

تەرجىمە قىلغۇچى: راخمان مامۇت

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

飘．下：维吾尔文／(美) 米切尔 (Mitchell,M.)著；热合曼·马木提译. — 乌鲁木齐：新疆人民出版社，2013.7
ISBN 978-7-228-17030-2

Ⅰ.①飘… Ⅱ.①米… ②热… Ⅲ.①长篇小说 — 美国 — 现代 — 维吾尔语(中国少数民族语言) Ⅳ.①I712.45

中国版本图书馆CIP数据核字(2013)第232808号

责任编辑	穆纳尔江·托合塔洪
责任校对	阿依古丽·阿西木
封面设计	买买提·诺比提
出版发行	新疆人民出版社
电　　话	0991-2827472
地　　址	乌鲁木齐市解放南路348号
邮　　编	830001
印　　刷	北京顺诚彩色印刷有限公司
经　　销	新疆维吾尔自治区新华书店
开　　本	880×1230毫米 32开本
印　　张	28.125
版　　次	2014年9月第2版
印　　次	2014年9月第1次印刷
定　　价	74.00 元

مۇندەرىجە

تۆتىنچى قىسىم 1

بەشىنچى قىسىم 575

تۆتىنچى قىسىم

ئوتتۇز بىرىنچى باب

1866 ـ يىلى 1 ـ ئاينىڭ مەلۇم بىر كۈنى چۈشتىن كېيىن، هاۋا شۇنچىلىك سوغۇق، سىكارلېت ئىشخانىدا ئولتۇرۇپ يىتتىي هاممىغا ئۆزىتىڭ، مېلانىيەنىڭ ياكى ئاشلېينىڭ نېمە ئۈچۈن ئالتانتاغا بارالمايدىغانلىقى توغرۇلۇق خەت يېزىۋاتاتتى. بۇ ئونىنچى قېتىملىق خەت بولۇپ، خەت يېزىۋېرىش ئۇنىڭ جېنىغا تەگكەنىدى. يىتتىي هاما بەربىر ئۇنىڭ خېتىنىڭ بېشىدىكى بىرنەچچە قۇرنى ئوقۇپلا ئايغىنى ئوقۇماي، ئۆزلىرىگە يەنە: «لېكىن، مەن ئۆزۈم يالغۇز ياشاشتىن قورقىمەن !» دەپ قاقشاپ خەت يازاتتى.

سىكارلېت قوللىرى مۇزلاپ كېتىپ، قەلەمنى قويۇپ قوللىرىنى ئۇۋۇلاپ قويدى. پۈتلىرىمۇ مۇزلاپ، ئورنۇدىن پاختىغا تېخىمۇ ئىچكىرىلەپ كىرىپ كېتىۋاتاتتى. ئۆينىڭ ئىچىدە كىيىۋالىدىغان ئايغىنىڭ چەمى تېشىلىپ كېتىپ ئىچىگە كىگىز پېتەك سېلىۋالغان بولسىمۇ، پېتەك نېپىز بولغاچقا پۈتىنى دېگەندەك ئىسسىق تۇتالمايتتى. شۇ كۈنى ئەتىگەندە ۋىل ئاننى تاقىلىتىپ كەلگىلى جونېسبوروغا ئېلىپ كەتكەنىدى. شۇ ئىش ئېسىگە كېلىپ قېلىپ، سىكارلېت ئىچىدە، دۇنيانىڭ ئىشلىرىمۇ قىزىق، ئاننىڭ كىيىدىغان ئايغىنى بار، ئەمما ئادەم خۇددى هويلىدىكى ئىتقا ئوخشاش يالاڭ ئاياغ يۈرىدۇ، دەپ ئويلاپ قالدى.

ئۇ قەلەمنى يەنە قولىغا ئېلىپ خەتنى داۋاملاشتۇرۇۋېتىپ، ۋىلنىڭ ئارقا ئىشىكتىن كىرىپ كەلگەنلىكىنى ئاڭلىدى ـ دە، قەلەمنى يەنە تاشلاپ قويدى. ۋىلنىڭ ياغاچ پۇتى كارىدوردا بىردەم

توكۇلداپ، ئارقىدىن بىردىنلا جىمىپ كەتتى. سىكارلېت ئۇنى ھازىرلا كىرىدۇ دەپ بىردەم ساقلاپ ئولتۇردى. ئۇنىڭدىن شەپە بولمىغاندىكىن، ئۇنى توۋلىدى. ۋىل كىرىپ چىرايىدا بىر خىل يېقىملىق كۇلكە، بوسۇغىدا ئۇنىڭغا قاراپ تۇردى، چاچلىرى چۇۋۇلۇپ كەتكەنىدى.

— سىكارلېت خانقىز، سىزدە زادى قانچىلىك نەق پۇل بار؟ — دەپ سورىدى ئۇ.

— سىز مېنىڭ پۇلۇمنى بىلىۋېلىپ، ئاندىن مەن بىلەن تۇي قىلاي دەپ ئويلاۋاتامسىز، ۋىل؟ — سەل قوپاللىق بىلەن ياندۇرۇپ سورىدى ئۇ.

— ياق، خانقىز، بىلگۈم كەلدى.

سىكارلېت سوئال نەزىرى بىلەن ئۇنىڭغا قاراپ تۇردى. ۋىلنىڭ تۇرقى تازا ئەستايىدىل ئەمەس ئىدى. ئىشقىلىپ، ئۇنىڭ ئادىتى شۇنداق ئىدى. شۇنداقتىمۇ سىكارلېت بىر ئىش بولغانلىقىنى پەملەپ:

— قولۇمدا پەقەت ئون ئالتە دانە تىللا بار، بۇمۇ ھېلىقى شىماللىق ئالۋاستىدىن قالغان پۇلنىڭ ساقىنىسى، — دەپ جاۋاب بەردى.

— ھىم، خانقىز، بۇنچىلىك پۇل يەتمەيدۇ.

— نېمىگە يەتمەيدۇ؟

— باجغا، — ۋىل جاۋاب بەرگەچ تام مەشنىڭ يېنىغا كېلىپ قولىنى ئوتقا قاقلىدى.

— باجغا؟ — سىكارلېت ئۇنىڭ گېپىنى ئاددىيلا تەكرارلىدى، — ۋاي خۇدايىم، ۋىل ! بىز باجنى تاپشۇرۇپ بولغان ئەمەسمۇ؟

— شۇنداق، خانقىز، ئەمما ئۇلار تاپشۇرغىنىڭلار يەتمەيدۇ، دەۋاتىدۇ. بۇ گەپنى مەن بۇگۈن جونېسبورودىن ئاڭلاپ كەلدىم.

— ۋىل، خۇدا ھەققى، نېمە دەۋاتقىنىڭىزنى پەقەتلا چۈشەنمىدىم.

— سىكارلېت خانقىز، سىزگە يەنە ئاۋارىچىلىك تېپىپ

بېرىشتىن قورقۇپ يۈرۈۋاتاتتىم، ئۇنىڭسىزمۇ سىزنىڭ تارتىۋاتقان جاپايىڭىز ئاز ئەمەس، ئەمما سىزگە دېمەيمۇ بولمىدى. ئۇلار سىزنىڭ تېخىمۇ كۆپ باج تاپشۇرىدىغانلىقىڭىزنىڭ گېپىنى قىلىۋاتىدۇ. تاراغا كېلىدىغان باجنى ئادەمنىڭ قورقۇسى كەلگۈدەك ئۆستۈرۈۋېتىپتۇ، كېسىپ ئېيتالايمەنكى، بۇ باج ناھىيەدىكى ھەرقانداق كۆچمەس مۈلۈككە كېلىدىغان باجدىن ئېشىپ كەتكەن.

— بىر قېتىم تاپشۇرۇپ بولغاندىكىن، ئىككىنچى قېتىم ئۇنچىلا كۆپ ئۆستۈرۈۋەتمەسلىكى كېرەكتىغۇ؟

— سىكارلېت خانىمنىز، سىز جونېسبوروغا پەقەتلا بېرىپ باقمىدىڭىز، مەنمۇ سىزنىڭ بارمىغىنىڭىزغا خۇشال. ئۇ يەر بۇ كۈنلەردە ئايال كىشى بارىدىغان جاي ئەمەس. ئەمما، بېرىپ قالسىڭىز، ئۇ يەردە ھاكىمىيەت تۈتۈپ تۇرغانلارنىڭ كۆپىنىڭ لۈكچەك ۋە جۇمھۇرىيەتچىلەر، سوۋكىچىلار پارتىيەسىنىڭ ئادەملىرى ئىكەنلىكىنى كۆرەتتىڭىز. ئۇلارنى كۆرسىڭىز يېرىلغۇدەك بولۇپ كېتىسىز. يەنە تېخى قارا ئالۋاستىلار ئاق تەنلىكلەرنى ئادەم ماڭدىغان يوللاردىن ئىتتىرىۋېتىدىغان، ئۇنى ئاز دەپ...

— بۇ ئىشلارنىڭ مېنىڭ باج تاپشۇرۇشۇم بىلەن نېمە ئالاقىسى بار؟

— مەن دەل شۇنى دېمەكچى، سىكارلېت خانىمنىز، ئاشۇنىڭغا ئوخشاش خىلمۇ خىل سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن ئۇ مۇتتەھەملەر تاراغا كېلىدىغان باجدىن، خۇددى بىز يىلدا مىڭلاپ تاي پاختا ئالىدىغاندەك تازا رازى ئەمەس. مەن بۇ خەۋەرنى ئاڭلاپ قاۋاقخانىغا بېرىپ ئۇ يەردىكى گەپ ـ سۆزلەرنى ئاڭلاپ باقتىم. شۇنىڭدىن كېيىن بىلدىمكى، ئەگەر سىز ئۇ پۇلنى تۆلىيەلمىسىڭىز، بەزى ئادەملەر ئىشتاتلىق ھۆكۈمەت ئارقىلىق تارانى تۆۋەن باھادا باھالىتىپ ئاندىن ئۆزلىرى سېتىۋالماقچى بولۇۋاتىدۇ. ئۇنچىلا كۆپ پۇلنى تاپشۇرالمايدىغانلىقىڭىزنى

ھەممە ئادەم بىلمىدۇ. بۇ يەرنى كىمنىڭ سېتۇۋالماقچى ئىكەنلىكىنى بىلەلمىدىم. ئەمما، كاسلېن خانقىزنى ئالغان ھېلىقى ھىلتون دېگەن خۇنپەر چوقۇم بىلىدۇ. مەن ئۇنىڭدىن سورىغاندا، ئۇ ئوڭايسىزلانغاندەك بولۇپ كۈلۈپ قويدى.

ۋىل سافادا ئولتۇرۇپ توكۇر پۇتىنى سىلاپ قويدى. ئۇنىڭ بۇ پۇتى ھاۋا سوغۇق كۈنلىرى ئاغرىيتتى، سېلىۋالغان ياغاچ پۇتىمۇ تازا جايىغا چۈشمىگەچكە ئۇنى كۆپ بىئارام قىلاتتى. سىكارلېت ئۇنىڭغا قاراپ ئولتۇرۇپ كەتتى. ۋىل تارا توغرۇلۇق شۇنداق مۇھىم گەپلەرنى ئىختىيارىي ئولتۇرۇپ قىلىۋاتاتتى. ئىشتاتلىق ھۆكۈمەت راستلا تارانى باھا قويۇپ ساتقۇزۇۋېتەرمۇ؟ ئۇ چاغدا ئۇ نەگە بارىدۇ؟ شۇنىڭدىن كېيىن تارا باشقا بىر ئادەمنىڭ بولۇپ كېتەمدۇ؟ ياق، بۇ ھەرگىز ئەقىلگە سىغمايدۇ.

سىكارلېت پۈتۈن زېھنىنى تارانىڭ ئىشلەپچىقىرىشىغا قاراتقاچقا، سىرتتا يۇز بېرىۋاتقان ئىشلار بىلەن كارى يوق يۈرگەنىدى. چۈنكى، ۋىل بىلەن ئاشلېي جونېسبورو بىلەن فايېتېۋىلنىڭ ھەممە ئىشىنى بېجىرىدىغان بولغاچقا، ئۇنىڭغا ئۇ يەرلەرگە بېرىش ھاجەتسىز ـ دە. ھەتتا ئۇ ئۇرۇشتىن ئىلگىرى دادىسى ئۇرۇش توغرۇلۇق گەپ قىلسا ئاڭلىغۇسى كەلمىگەندەك، ھازىرمۇ ۋىل بىلەن ئاشلېي كەچلىك تاماقتىن كېيىن، يەنە ئۇرۇش بولىدىغانلىقى توغرىسىدا گەپ قىلسا ئۇلارنىڭ گەپلىرىگە زادىلا قۇلاق سالمايتتى.

دەرۋەقە، ئۇ جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيەسىگە تايىنىپ ئۆزلىرىنىڭ يانچۇقلىرىنى تولدۇرۇۋاتقان مۇناپىقلار ۋە سومكىچىلار پارتىيەسىنىڭ ئادەملىرى توغرۇلۇق بەزى گەپلەرنى ئاڭلىغانىدى. كېيىنكى ئادەملەر جەنۇب تەسلىم بولغاندىن كېيىن چېكەتكەندەك يوپۇرۇلۇپ كېلىشكەن شىمالىلىق ئالۋاستىلار بولۇپ، پۈتۈن بايلىقىنى سومكىغا سېلىپلا كۆتۈرۈپ كېلىشكەنىدى. سىكارلېت يەنە «ھۆرلەر ئۇيۇشمىسى»نىڭ ئادەملىرى بىلەنمۇ بىرقانچە قېتىم كۆڭۈلسىز ئۇچراشقان، ئازاد

قىلىنغان بەزى نېگىرلارنىڭ تەكەببۇرلىشىپ ھەددىدىن ئېشىپ كېتىۋاتقانلىقىنىمۇ ئاڭلىغان، ئەمما تارا ئىشەنمىگەنىدى، چۈنكى ئۇ تۇغۇلۇپ ھازىرغىچە تەكەببۇرلۇق قىلغان بىرمۇ نېگىرنى كۆرمىگەن ـ دە.

ۋىل بىلەن ئاشلېي كېلىشىۋېلىپ نۇرغۇن ئىشلارنى ئۇنىڭغا دېمەيتتى. ئۇروش ئاپىتىگە ئۇلىشىپلا قايتا قۇرۇشنىڭ تېخىمۇ زور ئاپەتلىرى يېتىپ كەلگەنىدى. ئۇ ئىككىسى ئادەتتە پاراڭلىشىپ ئولتۇرۇشقاندا سىكارلېتقا قورقۇنچلۇق ئۇ ئىشلار توغرۇلۇق زادىلا ئېغىز ئاچمايتتى، سىكارلېتنىڭ ئاڭلىغۇسى كېلىپ قالغاندا سۆزلىنىدىغان گەپلەرنىڭ ھەممىسى تالاغا چىقسىلا ئۇنتۇلۇپ قالىدىغان ئىشلار ئىدى.

ئۇ ئاشلېيدىن شىماللىقلارنىڭ جەنۇبقا بويسۇندۇرۇلغان ئۆلكە قاتاردا مۇئامىلە قىلىدىغانلىقىنى، بويسۇندۇرۇلغانلارغا تۇتۇلىدىغان سىياسەت ئاساسلىقى ئۆچ ئېلىش بولىدىغانلىقىنى ئاڭلىغانىدى. ئەمما، مۇشۇنىڭغا ئوخشاش ئىشلارمۇ سىكارلېت ئۈچۈن قىلچە ئەھمىيىتى يوق ئىشلار ئىدى، سىياسەت ئەرلەر شۇغۇللىنىدىغان ئىش دەپ قارايتتى. ھەتتا ۋىل، شىماللىقلار جەنۇبنىڭ قايتا ئورنىدىن تۇرۇشىغا يول قويمايدۇ دېگەندىمۇ، ئۇ، بۇ ئەرلەر نەدىكى يوقىلاڭ بىر ئىشلارغا كاللىسىنى قاتۇرىدىكەن، دەپ ئويلىغانىدى. بۇرۇنمۇ ئۇ ماڭا شىماللىقلارنىڭ قامچىسى تەگمىگەن، بۇ قېتىممۇ مۇمكىن ئەمەس، دەپ ئويلايتتى، ئۇنىڭ ئۈچۈن ھازىر جېنىنىڭ بارچە ئىشلەش كېرەك، شىماللىقلاردىن ئەنسىرەش ھاجەتسىز ئىدى. ئىشقىلىپ، ئۇنىڭ نەزىرىدە ئۇروش ئۆتۈپ كەتكەنىدى.

سىكارلېت رىقابەتنىڭ بارلىق قانۇنىيەتلىرىنىڭ ئۆزگىرىپ كەتكەنلىكىنى، ھالال ئەمگەك بىلەن ئادىل ھەقكە ئېرىشكىلى بولمايدىغان بولۇپ قالغانلىقىنى چۈشەنمەيتتى. جۈرجىيە ھازىر ھەربىي ئىدارە تۈزۈمىدە ئىدى، شىماللىق ئەسكەرلەر پۈتۈن يەرنى قامال قىلىپ تۇراتتى، «ھۆرلەر ئۇيۇشمىسى» ھەممىنى

ئىگىلىگەن ۋە ئۆزلىرىگە مۇۋاپىق كېلىدىغان قانۇنلارنى تۈزۈشكەنىدى.

قوشما ئىشتاتلار هۆكۈمىتى تەشكىللىگەن بۇ ئۇيۇشمىنىڭ ۋەزىپىسى هۇرۇن ۋە هاياجان نېگىرلارنى باشقۇرۇش ئىدى. ئۇلار يەنە مىڭلىغان نېگىرلارنى قورۇقلاردىن يېزا ۋە شەهەرلەرگە جەلپ قىلىۋاتاتتى. ئۇيۇشما ئۇلارنى باقاتتى، ئويناتاتتى ۋە ئۇلارنىڭ كاللىسىغا بۇرۇنقى غوجايىنلىرىغا قارشى تۇرىدىغان زەهەرلىك پىكىر ئېقىملىرىنى قۇياتتى. گېرالدنىڭ بۇرۇنقى نازارەتچىسى جوناس ۋىلكېرسون تارادا بۇ ئۇيۇشمىنىڭ شۆبىسىنى قۇرۇشقا مەسئۇل ئىدى. ئۇنىڭ ياردەمچىسى كاسلېن كالۇېرتنىڭ ئېرى هىلتون ئىدى. ئىككىسى، جەنۇبلۇقلار بىلەن دېموكراتچىلار نېگىرلارنى قايتا قۇل قىلىشنىڭ پەيتىنى پايلاپ تۇرۇۋاتىدۇ. نېگىرلارنىڭ بۇ شۇم تەقدىردىن قۇتۇلۇشلىرىنىڭ بىردىنبىر يولى ئۇيۇشما بىلەن جۇمهۇرىيەتچىلەرنىڭ هىمايىسىدۇر، دېگەندەك گەپلەرنى تىنماي تارقىتىپ تۇراتتى.

ئۇ ئىككىسى يەنە نېگىرلارغا ئۇلارنىڭ ئاق تەنلىكلەردىن قېلىشمايدىغانلىقىنى، ئاز كۈندە ئۇلارنىڭ ئاق تەنلىكلەر بىلەن توي قىلىشىغا رۇخسەت قىلىنىدىغانلىقىنى، بۇرۇنقى غوجايىنلىرىنىڭ مال ـ مۈلكى بۆلۈپ بېرىلىپ، هەربىر نېگىرغا قىرىق ئىنگلىز مو يەر بىلەن بىردىن قېچىر تېگىدىغانلىقىنى سۆزلىشەتتى. بۇنىڭ بىلەن قۇلدارلار بىلەن قۇللارنىڭ مۇناسىۋىتىنىڭ ياخشىلىقى بىلەن تونۇلغان بۇ رايوننىڭ هەممە يېرىدە ئۆچمەنلىك ۋە بىر ـ بىرىگە خىرىس قىلىشلار باش كۆتۈرۈشكە باشلىدى.

«هۆرلەر ئۇيۇشمىسى»غا ئەسكەرلەر يۆلەنچۈك ئىدى، ئۇنىڭ ئۇستىگە هەربىي تەرەپ بويسۇندۇرۇلغۇچىلارنىڭ هەربىر تەلىپىنى چەكلەپ تۇرىدىغان بىر ـ بىرىگە زىددىيەتلىك نۇرغۇن پەرمانلارنى چىقارغانىدى. ئادەملەر قىلدىن قىيىق كەتسە قولغا ئېلىناتتى، هەتتا ئۇيۇشمىنىڭ كاتتىباشلىرىغا ئالىيىپ

قويۇشمۇ جنايەت ھېسابلىناتتى. ھەربىي تەرەپنىڭ پەرمانلىرى مەكتەپلەر، ساقلىقنى ساقلاش ئورۇنلىرى، كىيىملەردىكى تۈگمىلەرنىڭ خىللىرى، ئىستېمال بۇيۇملىرىنى سېتىش دېگەندەك پۈتۈن ئىشلارغا قارىتىلاتتى. ۋېلكېرسون بىلەن ھىلتون سىكارلېت شۇغۇللىنىۋاتقان ھەرقانداق تىجارەتكە ئارىلىشىشقا ھەقلىق ئىدى ھەم ئۇ ساتىدىغان، ئالماشتۇرىدىغان بارلىق تاۋارلارغا باھا بېكىتىپ بېرەتتى.

ھېلىمۇ ياخشى سىكارلېت ئۇ ئىككىسى بىلەن ئاز مۇئامىلە قىلاتتى. ۋېل ئۇنى سودا ئىشلىرىنى ئۆزىگە قويۇپ بېرىپ، قورۇقنىڭ ئىشلىرىنىلا باشقۇرىدىغانغا قايىل قىلغانىدى. ۋېل ئۆزىنىڭ مۆتىدىل چارىلىرى بىلەن نۇرغۇن مۇشكۇلچىلىكلەرنى يېڭىپ كەتتى ۋە بۇ ھەقتە ئۇنىڭغا زادىلا گەپ قىلمىدى. زۆرۈر تېپىلغاندا ۋېل سومكىچىلار پارتىيەسىنىڭ ئادەملىرى ۋە شىماللىقلارغا بىر ئامال قىلىپ تاقابىل تۇرالايتتى. بىراق، ھازىر ئۇنىڭ دۈچ كەلگىنى نورمىدىن تاشقىرى بېكىتىلگەن باج بىلەن تارا قورۇقى قولىدىن كېتىدىغان زور مەسىلە بولغاچقا، بۇنى بىر تەرەپ قىلالىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى، سىكارلېتنى دەررۇ خەۋەرلەندۇرمەسە بولمايتتى.

سىكارلېت ئۇنىڭغا تىكىلىپ ئولتۇرۇپ كەتتى.

ــ ھۇ، ئۆلمەيدىغان ئالۋاستىلار، ــ تۇۋلاپ كەتتى ئۇ، ــ ئۇلار بىزنىڭ ئەدىپىمىزنى بېرىپ ھەممىمىزنى دۇئانە قىلىۋەتتى. ئۇمۇ يەتمىگەندەك، ئۇ لۇكچەكلەرگە بىزنى ھاقارەت قىلدۇرماقچىمىكەن؟

ئۇرۇش ئاخىرلاشقان، تىنچلىق ئورنىتىلغان بولسىمۇ، شىمالىلقلار يەنىلا ئۇنى تالان ـ تاراج قىلالايتتى، ئاچ قويالايتتى، ئۆيىدىن قوغلاپ چىقىرىۋېتەلەيتتى. ئەمما، سىكارلېت بۇنى چۈشەنمەي، كۆز ئالدىمىزدىكى قىيىنچىلىقلارنى يېڭىپ ئەتىيازدىن ئۆتۈۋالساقلا ھەممە ئىشىمىز ئوڭۇشلىپ كېتىدۇ، دەپ ئويلاپ يۈرگەنىدى. لېكىن، ۋېل ئېلىپ كەلگەن بۇ

شۇم خەۋەر ئۆلەر ـ تىرىلىشىگە باقماي بىر يىل ئىشلەپ، ئەمدى بېلىمىزنى ئازراق رۇسلىۋالارمىزمىكىن دەپ تۇرغاندا ئاڭلىنىپ ئۇنىڭ قەددىنى پۈكۈپلىۋەتتى.

ــ ۋىل، مەن تېخى ئۇرۇش تۈگەپ، قىينىچىلىقلىرىمىزمۇ ئاخىرلىشىدىغان بولدى، دەپ ئويلاپتىكەنمەن.

ــ ئۇ مۇمكىن ئەمەس، ــ دېدى ۋىل سەھرالىقلارغا خاس يادائۇغۇ يۈزىنى كۆتۈرۈپ، ــ قىينىچىلىقلىرىمىز ئەمدى باشلىنىدۇ.

ــ ئۇلارغا يەنە قانچىلىك باج تاپشۇرساق بولىدىكەن؟

ــ ئۇچ يۈز ئامېرىكا دوللىرى.

سىكارلېت بىردىنلا ئەرۋاھى ئۇچۇپ ئاغزىنى ئېچىپلا قالدى. ئۇچ يۈز ئامېرىكا دوللىرى؟ بۇ ئۇنىڭغا ئۇچ مىليون ئامېرىكا دوللىرىدەك ئاڭلىنىپ كەتكەنىدى.

ــ نېمە؟ ــ ئۇ ھاسىراپ قىلىدىغان گېپىنى تاپالمايقالدى، ــ نېمە... نېمە؟ قانداقلا قىلىپ بولسۇن، بۇ ئۇچ يۈز دوللارنى تاپشۇرۇشىمىز كېرەكمىكەن؟

ــ شۇنداق ! يا ئۇنىڭغا، يا بۇنىڭغا تۇرۇش كېرەك، بولمىسا ئىككىلىسىگە تۇرۇش كېرەك، ئەمما ئاسان ئەمەس.

ــ بىراق، ۋىل، ئۇلار تارانى سېتىۋېتەلمەيدۇ. سىزنىڭچە...

ۋىلنىڭ مېھرىبان ۋە نۇرسىز كۆزلىرىدە غەزەپ ۋە ئازاب قاينىپ تۇراتتى.

ــ ئۇلارنى ساتالمايدۇ دەۋاتامسىز؟ مېنىڭچە، ھېچقانچە كۆچمەيلا ئۇ مەقسەتلىرىگە يېتەلەيدۇ. سىكارلېت خانقىز، دۆلەت ھازىر پۈتۈنلەي دوزاخقا ئايلىنىپ بولدى. سومكىچىلار پارتىيەسىنىڭ ئادەملىرى بىلەن لۇكچەكلەرنىڭ بېلەت تاشلاش ھوقۇقى بار، ئەمما بىزنىڭ، دېموكراتلار پارتىيەسىدىكى كۆپچىلىك ئادەمنىڭ يوق. بۇ ئىشتاتتىكى دېموكراتلار پارتىيەسىنىڭ ھەرقانداق بىر ئەزاسى 1865 ـ يىلىدىكى باج تىزىملىكى بويىچە ئىككى مىڭ ئامېرىكا دوللىرى تاپشۇرۇشى

كېرەك، دەپ تىزىملاتقان بولسا، ئۇ ئادەم بېلەت تاشلىيالمايدۇ. بۇ بەلگىلىمە بويىچە بولغاندا سىزنىڭ دادىڭىز، تارلېتون ئەپەندى، ماكراي ئەپەندى بىلەن فونتائىننىڭ ئۆيىدىكى بەگزادىلەر بېلەت تاشلاشقا هوقۇقلۇق ئەمەس. ئۇرۇش ۋاقتىدا جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ ئارمىيەسىدە كاپىتاندىن يۇقىرى ئۇنۋان بىلەن تۇرغانلارمۇ شۇنداق. كېيىنچە ئېيتالايمەنكى، بىزنىڭ بۇ ئىشتاتتا كاپىتاندىن يۇقىرى مەنسەپ تۇتقانلار باشقا هەرقانداق ئىشتاتتىكىدىن كۆپ. ئۇنىڭدىن باشقا، جەنۇبنىڭ ئىتتىپاق هۆكۈمىتىدە خىزمەت قىلغانلارمۇ ئۇ هوقۇقتىن بەهرىمەن بولالمايدۇ. دېمەك، گۇۋاهچىلار بىلەن سوتچىلارمۇ شۇنداق دېگەن گەپ. بۇنداق ئادەملەر بىزنىڭ بۇ يەرلەردە ئىنتايىن كۆپ. ئەمەلىيەتتە، شىماللىقلار جاكارلىغان چوڭ كەچۈرۈم چارىسى ئۇرۇشتىن ئىلگىرى جەمئىيەتتە ئازدۇر - كۆپىتۇر ئورنى بار ئادەملەرنى بېلەت تاشلاش هوقۇقىدىن مەهرۇم قالدۇرۇش ئۈچۈن تۇزۇلگەن. ئەمدى ئەقىللىك ئادەملەر، مەرتىۋىلىك ئادەملەر سايلاملاردا بېلەت تاشلىيالمايدۇ، پۇلى بار ئادەملەرمۇ شۇنداق.

— مەن ئۇلارنىڭ ئۇ يىرگىنچلىك قەسىمگە ئەمەل قىلسام بېلەت تاشلىيالايدىغان بولمەنكەنمەن - دە. 1865 - يىلى مەندە بىر تىيىنمۇ پۇل يوق ئىدى. كاپىتان ياكى ئۇنىڭدىن يۇقىرى مەنسەپلەر مەندە تېخىمۇ يوق، مەن قەسەم بەرمەيمەن، هەرقانچە تەس كۈنگە قالساممۇ مەيلى. ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرى ئادىل بولغان بولسا، ئۇلارغا ساداقەتمەنى بىلدۈرۈشۈم مۇمكىن ئىدى، ئەمدى مۇمكىن ئەمەس. ئىشتات تۇزۇمىنى قوبۇل قىلىشىم مۇمكىن، ئەمما ئۇنىڭ قىزغىن قوللىغۇچىلىرىدىن بولمايمەن. مەڭگۈ سايلاش - سايلىنىش هوقۇقىدىن مەهرۇم قالساممۇ ئۇلارغا قەسەم بەرمەيمەن. هىلتونغا ئوخشاش لۈكچەكلەرنىڭ، ۋىلكېرسونغا، سىلاتتېرىيغا ئوخشاش نومۇسسىز ئاقسۆڭەكلەرنىڭ، ماكلىنتوشقا ئوخشاش يارامسىزلارنىڭ سايلاش - سايلىنىش هوقۇقى بار، ئۇلار يەنە تېخى بىزنى

باشقۇرىدۇ، بوزەك قىلغۇسى كەلسە باجنى ئون ھەسسىلەپ ئۆستۈرەلەيدۇ. بۇ، بىر نېگىر بىر ئاق تەنلىكنى ئۆلتۈرۈۋەتسە سوتلانمىغاندەك بىر ئىش ياكى ... ــ ۋىل گېپىنىڭ ئاخىرىنى دېيەلمىدى، دېيىشمۇ تەس ئىدى. سىكارلېت ئىككىسى لوۋېجوي ئەتراپىدىكى خىلۋەت بىر جاڭزىدا ئولتۇرۇشلۇق تەتىا بىر ئاق تەنلىق ئايالنىڭ دەپسەندە قىلىنغانلىقىنى بىلەتتى... ــ ئۇ نېگىرلار بىزگە پايدىسىز ھەر قانداق ئىشنى قىلالايدۇ. «ھۆرلەر ئۇيۇشمىسى» بىلەن ئەسكەرلەر بولسا ئۇلارغا يار ـ يۆلەك بولىدۇ، بىز بولساق سايلاملارغا قاتنىشالمايمىز، ئۇنىڭغا ھېچقانداق ئامالىمىزمۇ يوق.

ــ سايلام ! ــ سىكارلېت چالۋاقاپ كەتتى، ــ سايلام ! سايلامدا بېلەت تاشلاشنىڭ كۆز ئالدىمىزدىكى ئىشلار بىلەن نېمە مۇناسىۋىتى بار، ۋىل؟ بىز ھازىر باج تۇغرۇلۇق پاراڭلىشىۋاتىمىز... ۋىل، تارانىڭ ياخشى قورۇق ئىكەنلىكىنى ھەممە ئادەم بىلىدۇ. پەقەتلا ئامال قىلالمىساق ئۇنى گۆرۈگە قويۇپ، شۇ پۇل بىلەن باجنى تۆلۈۋەتسەكمۇ بولىدىغۇ.

ــ سىكارلېت خانىم، سىز ئادەملەر بىلەن بولغان مۇناسىۋەتتە ناھايىتى ئىنچىكە، ئەمما بەزىدە يوقىلاڭ گەپلەرنىمۇ قىلىپ قويىسىز. ئويلاپ بېقىڭ، بىزنىڭ قورۇقنى ھازىر پۇل تۆلەپ گۆرۈگە ئالغۇدەك كىم بار؟ تارانى تارتىۋېلىشقا ئاران تۇرۇۋاتقان سومكىچىلاردىن باشقا كىمۇ ئالالايدۇ؟ بۇ يەردىكىلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ يېرى بار. ئۆزىنىڭ يېرىنىڭ ھۆددىسىدىن چىقالمايۋاتقان ئەھۋالدا، سىزنىڭ يېرىڭىزنى گۆرۈگە ھېچكىم ئالالمايدۇ.

ــ مەندە يەنە ھېلىقى شىماللىقتىن ئېلىۋالغان بىرلىيانت كۆزلۈك ھالقا بار، شۇنى ساتسامۇ بولىدۇ.

ــ سىكارلېت خانىم، بۇ ئەتراپتا سىزنىڭ ئۇ ھالقىڭىزنى ئالالىغۇدەك كىم بار؟ خەلقىرنىڭ سۇرلىگەن گۆش ئالغۇدەك پۇلى بولمىسا، ھالقىغا پۇل نەدە تۇرۇپتۇ. ئەگەر سىزدە راستلا ئون دانە تىللا بار بولسا، دېمەك، سىزنىڭ جىق ئادەملەردىن پۇلىڭىز

كۆپ دېگەن گەپ.

ئۇلار يەنە جىمىپ كەتتى. سىكارلېت خۇددى تاش تامغا ئوسۇۋالغاندەك بولۇپ قالدى. ئۆتۈپ كەتكەن بىر يىل ئىچىدە ئۇ ئۇنداق تاش تاملارغا خېلى ئوسۇپ باققانىدى.

— ئەمدى قانداق قىلىمىز، سىكارلېت خانقىز؟

— بىلمەيمەن، — سىكارلېتنىڭ كاللىسىدا ھېچنېمە يوق ئىدى، ئۇ ئىش بىلەن كارى بولماسلىقنىمۇ ئويلاۋاتاتتى. ئۇ بۇ تاش تامنى پەقەتلا ئويلاپ باقمىغانىدى. ئەمدى ئۇنىڭغا ھارغىنلىق يەتكەندەك پۈتۈن بەدىنى قاتتىق ئاغرىپ كېتىۋاتاتتى. ئۇ ئۆزىنى قېينىاپ نېمانچىلا ئىشلەيدۇ؟ ھەر قېتىمقى جان تالىشىشنىڭ ئاقىۋىتى يېڭىلىش بىلەن ئۇنى مەسخىرە قىلىۋاتمامدۇ؟

— قانداق قىلىش كېرەكلىكىنى مەنمۇ بىلەلمەيۋاتىمەن، — دېدى ئۇ، — ئەمما بۇنى دادام بىلىپ قالمىسۇن، بىلىپ قالسا بىئارام بولىدۇ.

— ئۇ شۇنداق بولىدۇ.

— بۇ ئىشنى باشقىلارغىمۇ دېدىڭىزمۇ؟

— ياق، ئاڭلاپلا سىزنىڭ يېنىڭىزغا كەلدىم.

شۇنداق، كىملا بولسۇن، بىرەر يامان خەۋەر ئاڭلىسىلا ئۇنى ئىزدەپ كېلىدۇ. بۇنداق گەپلەرنى ئاڭلاۋېرىپ خويمۇ تويدىغۇ كىشى.

— ۋىلكېس ئەپەندى نەدە؟ بەلكىم ئۇنىڭ ياخشى مەسلىھەتى باردۇ.

ۋىل مۇلايىم كۆزلىرى بىلەن ئۇنىڭغا قاراپ قويدى. ئۇنىڭ بۇ قاراشلىرىدىن خۇددى ئاشلىپي كەلگەن كۇندىن باشلاپ ھەممە ئىشنى بىلىدىغاندەك بىر خىل ئىپادە چىقىپ تۇراتتى.

— ئۇ باغدا قاشا ياساۋاتىدۇ، بايا ئاتنى باغلاۋېتىپ پالتىنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلىدىم. ئەمما، ئۇنىڭ تاپقان پۇلى بىزنىڭ پۇلىمىزدىن كۆپ ئەمەس.

— بۇ ئىش توغرۇلۇق ئۇنىڭ بىلەن سۆزلىشىشنى لايىق

تاپقانىكەنمەن، سۆزلەشسەم بولمىدۇ. بولمامتى يا؟ — ئۇ ئۇشتۇمتۇت ۋارقىراپ پۈتىغا ئورنۇالغان پاختىنى تېپىۋەتتى - ده، ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى.

ۋىل ئۇنىڭغا قارشى تۇرمىدى، ئەمما ئورنىدىن مىدىرلىماي، قولىنى ئوتقا قاقلاپ ئولتۇرىۋەردى.

— ياغلىقىڭىزنى ئۈستىڭىزگە ئارتىۋېلىڭ، سىكارلېت خانقىز، تالا سوغۇق.

ياغلىق ئۈستەل ئۈستىدە ئىدى، سىكارلېت ئۇنى ئالمايلا چىقىپ كەتتى. ئۇ ئاشلىپي بىلەن سۆزلىشىشى، ئۆزى ئۇچرىغان ئاۋارىچىلىكلەرنى ئۇنىڭغا دېيىشى كېرەك. بۇ بىر جىددىي ئىش، كېچىكتۈرۈشكە بولمايدۇ.

ئۇ ئۇ يەردە ئۆزى يالغۇز بولسا قانداق ياخشى بولاتتى - ھەا ئۇ قايتىپ كەلگەندىن بېرى ئۇنىڭ بىلەن بىرەر قېتىممۇ يالغۇز سۆزلىشىپ باقمىدى. ئۇ دائىم ئۆيدىكىلىرى بىلەن ئىدى، مېلانىيە يېنىدىن ئايرىلمايتتى، ئۇنىڭ راست يېنىدا بار ئىكەنلىكىنى بىلمەكچى بولغاندەك پات - پات چاپىنىنىڭ يېڭىنى سىلاپ قويياتتى. بۇ خىل مېھرىبانلىق سىكارلېتنىڭ ئوغلىنى قاينىتاتتى. بۇرۇن ئۇنى ئۆلۈپ كەتكەن بولۇشى مۇمكىن دەپ يۈرگەچكە، ئۇنىڭدىكى بۇ خىل روھىي ھالەت ئاساسەن يوقاپ كەتكەنىدى. ھازىر ئۇ ئۇنىڭ بىلەن يالغۇز سۆزلەشمەكچى، ئەمدى ھېچكىم ئۇنىڭ بىلەن تەنھا پاراڭلىشىشىغا توسقۇنلۇق قىلالمايدۇ.

ئۇ مېۋە دەرەخلىرى يالىڭاچلىنىپ قالغان باغنىڭ ئىچى بىلەن ماڭدى، قۇرۇق ئوت - چۆپلەر ئىچىدىكى ھۆلچىلىك ئاياغلىرىنى ھۆل قىلىۋەتتى. سازلىق تەرەپتىن ئاشلىپىنىڭ پالتىسىنىڭ ئاۋازى ئاڭلىنىپ تۇراتتى. شىماللىقلار بۇزۇۋەتكەن ئۇ قاشالارنى باشقىدىن ياساپ چىقىش جاپالىق ۋە ۋاقىت كېتىدىغان ئىش ئىدى. باشقا ئىشلارمۇ شۇ، جاپا ھەم ۋاقىت كېتىدۇ، ئويلىدى ئۇ

سەل تىتىلدىغاندەك بولۇپ. شۇ خىيال بىلەنلا ئۇنىڭدا بىر خىل تېرىكىش، ئاچچىقلىنىش، بىزار بولۇشتەك روھىي ھالەت پەيدا بولۇپ قالدى، ئاشلىپي مېلانىيەنىڭ ئەمەس، ئۇنىڭ ئېرى بولغان بولسا، ئۇنىڭ يېنىغا بېرىپ بېشىنى مۇرىسىگە قويۇپ ئەركىلىسە، ئۇستىدىكى ھەممە ئېغىر يۈكنى ئۇنىڭ تېرىشىپ بىر تەرەپ قىلىشىغا ئۆتكۈزۈپ بەرسە قانداق ياخشى بولاتتى.

سىكارلېت شامالدا شاخلىرى لىڭشىپ تۇرغان بىر تۇپ ئانار دەرىخىنى ئايلىنىپ ئۆتۈپ، ئاشلىپىنىڭ پالتىغا يۆلىنىپ تۇرۇپ قولىنىڭ دۈمبىسى بىلەن تەرىنى سۈرتۈۋاتقانلىقىنى كۆردى. ئۇستىدە قولدا توقۇلغان رەختتە تىكىلگەن ئىشتان بىلەن گېرالدنىڭ كۆڭلىكى تۇراتتى. ئۆز ۋاقتىدا گېرالد بۇ كۆڭلەكنى ئاياپ سوتقا بارغاندا، باراۋەتلەرگە قاتناشقاندا كىيەتتى. ھازىر كونىراپ پۈرلىشىپ كېتىپتۇ ھەم يېڭى غوجايىنىغا كىچىكمۇ كېلىپ قاپتۇ. ئۇنىڭ چاپىنى دەرەخكە ئېسىقلىق تۇراتتى. بۇنداق ئەمگەكنى قىلغان ئادەم تەرلەيدۇ ـ دە. سىكارلېت يېنىغا بارغاندا ئۇ تېخىچە دەم ئېلىپ تۇراتتى.

ئۇ ئاشلىپىنىڭ ئۇستىدە كونا كۆڭلەك، قولىدا پالتا، چارچىغاندەك تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ، بىردىنلا ئۇنىڭغا ئىچى ئاغرىپ ھەم خۇدانىڭ قىسمەتلىرىدىنمۇ رەنجىپ، ھاياجاندىن ئۆزىنى باسالماي قالدى. سىلىق ـ سىپايە، ئاق كۆڭۈل ئاشلىپىنى ئاشۇنداق جۇل ـ جۇل كىيىملەردە، ئېغىر ئەمگەك قىلىۋاتقان ھالەتتە كۆرۈپ چىدىماي قالدى. ئۇنىڭ قوللىرى ئەمگەك ئۈچۈن يارالغان ئەمەس، ئۇنداق كىيىملەرمۇ ئۇنىڭغا مۇناسىپ كەلمەيدۇ. خۇدا ئۇنى كاتتا ئىمارەتلەردە مېھمانلار بىلەن ھەمسۆھبەتلەردە بولۇشقا ياكى مۇزىكا چېلىپ، مۇشائىرەلەرگە قاتنىشىپ كۆڭۈل ئېچىشقا يارىتقان.

سىكارلېت ئۆزىنىڭ ئوغلىنى ئەسكى تاغارغا ئوراپ قويۇشقا، قىزلارغا پاسكىنا، قوپال كىيىملەرنى كىيدۈرۈپ قويۇشقا، ۋىلىنى ئېتىزنىڭ ئەڭ ئېغىر ئىشلىرىغا سېلىشقا رازىكى، ئاشلىپىنى بۇ

هالەتتە تاشلاپ قويۇشقا رازى ئەمەس. ئۇ تولمۇ لاتاپەتلىك، ئۇنىڭ ئۇچۇن ئالتۇندىمۇ قىممەتلىك يىگىت، شۇڭا ئۇنى بۇنداق هايات ئىچىگە تاشلاپ قويۇشقا بولمايدۇ، بۇنداق ئىشلارنى ئۆزى قىلسا قىلىدۇكى، ئۇنىڭ قىلمۇاتقانلىقىنى كۆرۈپ ئازاب تارتىشقا چىدىمايدۇ.

ــ كىشىلەر ئابىي لىنكولىننى ئىلگىرى قاشا ياسايدىغان ئادەم ئىدى دېيىشەتتى، ــ دېدى ئاشلىپي سىكارلېت يېقىن كەلگەندە، ــ قارىغاندا، مەنمۇ شۇنىڭغا ئوخشاش مەرتىۋىلەرگە ئېرىشىپ قالىدىغانمۇ ئوخشايمەن.

سىكارلېتنىڭ قاپىقى تۇرۇلۇپ قالدى. ئۇ دائىم مۇشۇنداق، جاپا تارتىۋاتسىمۇ چاقچاق قىلمۇاتقاندەك يۇرىدۇ. سىكارلېتنىڭ قارىشىچە، بۇ ئېغىر ئىش ئىدى، شۇڭا ئۇنىڭ بۇنداق گەپلىرىنى ئاڭلىسا تېرىكىپ قالاتتى.

سىكارلېت ۋىل كۆتۇرۇپ كەلگەن گەپنى، خۇددى دەۋەتسە يەڭگىللەپ قالىدىغاندەك ئاددىيلا قىلىپ ئۇنىڭغا سۆزلەپ بەردى. ئاشلېينى پايدىلىق مەسلىھەت كۆرسىتىدۇ دەپ ئويلىغانىدى، ئەمما ئۇ ھېچنېمە دېمىدى. سىكارلېت ئۇنىڭ تىترىگەنىدەك بولۇۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ، دەرھەتتە ئېسىقلىق تۇرغان چاپىننى ئېلىپ دۇمبىسىگە يېپىپ قويدى.

ــ نېمە، ــ دېدى سىكارلېت ئاخىر، ــ سىزچە، ھازىرنىڭ ئۆزىدە بىر يەردىن يېتەرلىك پۇل تېپىش كېرەك ئەمەسمۇ؟

ــ ئەلۋەتتە، كېرەك، ــ دېدى ئاشلىپي جاۋابەن، ــ ئەمما نەدىن تاپىمىز؟

ــ مەن سىزدىن سوراۋاتىمەن، ــ سىكارلېتنىڭ سەل ئاچچىقى كەلدى. ئۇنىڭ بۇ ئېغىر يۈكتىن قۇتۇلۇش ئارزۇسى يوققا چىققاندى. ئۇ يارىدەم بېرەلمىسىمۇ كۆڭۈلگە ياخشى ئىككى ئېغىز ياخشى گەپ قىلىپ قويسا بولماملۇ. «ھىم! مېنى كەچۈرۈڭ!» دەپ قويسىمۇ ھېساب ئەمەسمۇ.

ئاشلىپي كۈلۈمسىرەپ تۇراتتى.

ـــ مېنىڭ قايتىپ كەلگىنىمگە بىرنەچچە ئاي بولدى، پەقەت بىرلا ئادەمدە پۇل بارلىقىنى ئاڭلىدىم، ئۇ بولسىمۇ رېت باتلېر، ـــ دېدى ئۇ.

ئۇتكەن ھەپتە پىتتىي ھاما مېلانىيەگە يازغان خېتىدە رېت باتلېرنىڭ ئىككى ئات قوشقان بىر پەيتون بىلەن خالتا ـ خالتا دوللارنى ئېلىپ ئاتلانتاغا كەلگەنلىكىنى يازغانىدى. ئەمما، ئۇنىڭ قارىشىچە، بۇ توغرا يوللار بىلەن تاپقان پۇل ئەمەس ئىدى. ئاتلانتادا ئېقىپ يۈرگەن گەپلەر بويىچە، رېت باتلېر جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ خەزىنىسىدىكى بىرنەچچە مىليون كەلگۈدەك سىرلىق پۇلنى ئوغرىلاپ قېچىپ كەتكەنىدى.

ـــ ئۇنىڭ گېپىنى قىلمىشايلى، ـــ دېدى سىكارلېت ئاشلېينىڭ گېپىنى بۆلۈۋېتىپ، ـــ دۇنيادا يامان ئادەمدىن بىرسى بولسا، شۇ ئادەم ئاشۇ. ئېيتىڭا، ئەمدى بىز قانداق قىلىمىز؟

ئاشلېي قولىدىكى پالتىنى قويۇپ، يىراقلارغا، سىكارلېتنىڭ نەزىرىمۇ يەتمەيدىغان يەرلەرگە قاراۋاتقاندەك ئالدىغا قاراپ تۇرۇپ كەتتى.

ـــ مەن يالغۇز تارادا تۇرۇۋاتقان ئۆزىمىزدىنلا ئەمەس، پۈتۈن جەنۇبتىكى ھەربىر ئادەمدىن ئەنسىرەيمەن. ئۇلار قانداقمۇ قىلار، ـــ دېدى ئاشلېي.

سىكارلېتنىڭ بۇ گەپنى ئاڭلاپ: «جەنۇبتىكى ئادەملىرىڭنى خۇدا ئۇرسۇن ! گەپ، بىز قانداق قىلىمىز، شۇنىڭدا !» دەپ ۋارقىرىۋەتكۈسى كەلدى ـ يۇ، لېكىن ۋارقىرىمىدى، ئەمما بىردىنلا ھەممىدىن كۆڭلى سۇۋۇپ كەتتى، بۇرۇنقىدىنمۇ ئۆتە سۇۋۇپ كەتتى. ئەسلىدە ئاشلېي ئۇنىڭغا قىلچە يارىدەم بېرەلمەيدىكەن ئەمەسمۇ.

ـــ ئاقىۋىتىمىز زادى قانداق بولىدۇ؟ بۇنى تارىختىكى ھەربىر مەدەنىيەت گۈمران بولغاندا يۈز بەرگەن ئەھۋاللارغا دىققەت قىلساق بىلەلەيمىز. بۇ ۋەيرانچىلىقتىن كاللىسى بار،

جاسارەتلىك ئادەملەر ئامان ئۆتۈپ كېتەلەيدۇ. كاللىسى يوق، قورقۇنچاق ئادەملەر بولسا شاللىنىپ كېتىدۇ. مۇشۇنداق Gotterdammerung① نى ئۆز كۆرىمىز بىلەن كۆرۈش بىزنى بەكمۇ بىزار قىلمىسمۇ، ھەر ھالدا قىزىقتۇرىدۇ.

— نېمىنى كۆرۈشنى دەيسىز؟

— ئىلاھلارنىڭ ئاقىۋىتىنى. ئەپسۇسلىنارلىقى، بىز جەنۇبلۇقلار ئۆزىمىزنى پەقەتلا ئىلاھ دەپ قارىمايمىز.

— خۇدا ھەققى، ئاشلىپى ۋىلكېس، بۇ قالايمىقان جۆيلۇشلىرىڭىزنى توختىتىڭ. بۇ قېتىم بىز شاللىنىپ كېتىمىز.

سىكارلېتنىڭ ۋۇجۇدىدا ئىپادىلىنىۋاتقان ئېغىر ھارغىنلىق ئۇنىڭغا تەسىر قىلدى بولغاي، يىراقلاردا سەيلە قىلىپ يۈرۈۋاتقان ئەس ـ خىيالىنى يىغىۋېلىپ، ئۇنىڭ ئىككى قولىنى تۇتۇپ ئالغىنىنى ئاچتى ۋە ئۇنىڭدىكى قاداقلارغا قاراپ تۇرۇپ كەتتى.

— بۇ مەن كۆرگەن قوللارنىڭ ئىچىدىكى ئەڭ چىرايلىق قوللار، — دېدى ئۇ ئۇنىڭ ئالغانلىرىغا سۆيۈپ قويۇپ، — بۇ قوللار شۇنچىلىك گۈزەل، چۈنكى ئۇ شۇنچىلىك قەيسەر، ئۇنىڭدىكى ھەربىر قاداق بىر ئوردېن، سىكارلېت، ھەربىر قاپارتقۇ سىزنىڭ باتۇرلۇقىڭىزغا بېرىلگەن مۇكاپات. بۇ قوللار بىز كۆپچىلىك ئۈچۈن، دادىڭىز ئۈچۈن، ئۇ قىزلار ئۇچۇن، مىلانىيە ۋە ئۇنىڭ بوۋىقى، ئۇ نېگىرلار ۋە مەن ئۈچۈن قاپارغان. سۆيۈملۈكۇم، مەن سىزنىڭ نېمە ئويلاۋاتقىنىڭىزنى بىلمۇاتىمەن. سىز: «ئەمەلىيەت بىلەن كارى يوق بۇ ئەخمەق قەدىمكى دەۋرلەرنىڭ ئىلاھلىرى توغرۇلۇق قۇرۇق گەپ سېتىۋاتىدۇ، ھازىر تىرىك ياشاۋاتقانلارنىڭ بېشىغا كەلگەن كۈلپەتلەر بىلەن كارى يوق» دەۋاتىسىز، بۇ گېپىم يالغانمۇ؟

سىكارلېت بېشىنى لىڭشىتتى. ئۇ ئۇنىڭ ئۆزىنىڭ

① نېمىسچە سۆز، دۇنيا ئىلاھلار ۋە گىگانت ئادەملەر تەرىپىدىن ۋەيران قىلىنىدۇ، دېگەن مەنىدە.

قوللىرىنى مەڭگۈ قويۇۋەتمەسلىكىنى شۇنچىلىك ئارزۇ قىلاتتى، لېكىن ئۇ قويۇۋەتتى.

— سىز مېنى ياردەم بېرەرمىكىن دېگەن ئۈمىد بىلەن يېنىمغا كەپسىز، لېكىن مەندە ئۇنچىلىك قۇدرەت يوق.

ئۇ بىر خىل ئازاب بىلەن پالتىغا ھەم يەردە ياتقان ياغاچقا قاراپ قويدى.

— مېنىڭ ئائىلەم ھەم بارلىق مال ـ مۈلكۈم پۈتۈنلەي ۋەيران بولدى. بۇرۇن مەن ئۇ نەرسىلەرنىڭ ئاڭا مەنسۇپ ئىكەنلىكىنى زادىلا بىلمەپتىكەنمەن. مېنىڭ ئەمدى بۇ دۇنياغا ھېچقانداق كېرىكىم قالمىدى، چۈنكى مەن مەنسۇپ بولغان ئۇ دۇنيا ھازىر يوقالدى. شۇڭا، مەن سىزگە ياردەم بېرەلمەيمەن، سىكارلېت، ياۋاشلىق بىلەن دېھقان بولۇشنى ئۆگەنمەكتىن ئۆزگە چارەم يوق. بۇ ھالىتىم بىلەن سىزنىڭ تارانى ساقلاپ قېلىشىڭىزغا ياردەم بېرەلمەيمەن. سىز بىزنى، مېنىڭ ياردىمىم بىلەن جان بېقىۋاتىسىلەر، دەپ ئويلىشىڭىزمۇ مۇمكىن... ھەم، شۇنداق، سىزگە تاپىنىپ جان بېقىۋاتىمىز. مەن سىزنىڭ ماڭا ۋە مېنىڭ ئائىلەمگە قىلغان بۇ ياخشىلىقلىرىڭىزنى مەڭگۈ ياندۇرۇپ بولالمايمەن. مەن بۇ نۇقتىنى بارغانسېرى چوڭقۇر ھېس قىلىۋاتىمەن ھەم ئۆزۈمنىڭمۇ قانچىلىك ياردىمىڭ ئادەم ئىكەنلىكىمنى، سىزنىڭ شۇ شەپقەتلىرىڭىزگە نائىل بولۇشقا مۇناسىپ ئادەملەردىن ئەمەسلىكىمنى بىلىۋاتىمەن. مېنىڭ رېئاللىقتىن قاچىدىغان بۇ خىل نەپرەتلىك ئادىتىم يېڭى رېئاللىققا يۈزلىنىشىمگە بارغانسېرى تەسىر كۆرسىتىۋاتىدۇ. مېنىڭ نېمە دېمەكچى بولۇۋاتقىنىمنى چۈشەندىڭىزمۇ؟

سىكارلېت بېشىنى لىڭشىتتى. ئۇنىڭدا ئۇنىڭ ئۇ گەپلىرىگە قارىتا ئوچۇق بىر ئۇقۇم شەكىللەنمىگەندى، ئەمما ئۇنىڭ سۆزلىرىنى بولسا پۈتۈن دىققىتى بىلەن بېرىلىپ ئاڭلىدى. ئاشلىپ ئۇنىڭغا ئۆزىنىڭ ئويلىغانلىرىنى تۇنجى قېتىم سۆزلەپ بېرىۋاتاتتى. سىكارلېت خۇددى بۇنىڭدىن يېڭى بىر نەرسىنى

بايقىغاندەك قاتتىق ھاياجانلاندى.

— ئوچۇق - ئاشكارا رېئاللىققا دادىل يۈزلىنەلمەسلىك مېنىڭ بەختسىزلىكىم، ئۇرۇش پارتلىغانغا قەدەر ھايات ماڭا خۇددى پەردىگە چۈشۈرۈلگەن قورچاق ئويۇنىدەك مەنىسىز بىلىنىپ كەلگەنىدى، ئۆزۈمۇ شۇنداق بولۇشنى خالايتتىم، شەيئىلەرنىڭ ھەممە تەرەپلىرىنىڭ روشەن بولۇپ كېتىشىنى ياخشى كۆرۈپمۇ كەتمەيتتىم. ماڭا ئۇلار گۈڭگا، تۇمان ئىچىدە تۇرۇۋاتقاندەك بولسا ياخشى بولاتتى.

ئۇ گېپىدىن توختاپ سۇس كۈلۈپ قويدى، ئۇستىدە بىرلا كۆڭلەك بولغاچقا سەل تىترىگەندەك قىلىۋاتاتتى.

— قىسقىسى، سىكارلېت، مەن بىر قورقۇنچاق ئادەم.

ئۇنىڭ قورچاق ئويۇنى، گۈڭگالىق توغرۇلۇق قىلغان گەپلىرى سىكارلېت ئۈچۈن ئەھمىيەتسىز ئىدى، ئاخىرقى گەپلىرىلا ئۇنىڭغا چۈشىنىشلىك بولدى. بۇنى ئۇ ئۇنىڭ راست گېپى ئەمەس، دەپ بىلدى. ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدا قورقۇنچاقلىقىنىڭ ھېچقانداق ئىپادىلىرى يوق ئىدى. ئورۇق - ئېگىز گەۋدىسىنىڭ ھەربىر بۆلەكلىرى ئۇنىڭ ئەجدادلىرىنىڭ باتۇر، كېلىشكەن ئادەملەردىن ئىكەنلىكىنى تولۇق نامايان قىلىپ تۇراتتى. ئۇنىڭ ئۇستىگە سىكارلېت ئۇنىڭ بۇ قېتىمقى جەڭدە بېشىدىن ئۆتكەن ئىشلارنى چوڭقۇر چۈشىنەتتى.

— سىز ئۇنداق ئەمەس. يارىماس ئادەم گېپىتتىس قەلئەسىدە زەمبىرەكنىڭ ئۇستىگە چىقىۋېلىپ جەڭچىلەرنى باتۇرلۇق بىلەن باشقىدىن جەڭ قىلىشقا ئىلھاملاندۇرالامدۇ؟ گېنېرال مېلانىيەگە ئايرىم خەت يېزىپ، قورقۇنچاق ئادەمنىڭ ئىشلىرىنى سۆزلەمدۇ؟ يەنە...

— ئۇ باتۇرلۇق ئەمەس، — دېدى ئۇ پىسەنت قىلمىغاندەك تەلەپپۇزدا، — ئۇرۇش يارىماس، قورقۇنچاق ئادەملەرنىڭ كاللىسىغىمۇ باتۇرلارنىڭ كاللىسىغا تەسىر قىلغاندەك تېز تەسىر قىلالايدۇ، جەڭدە باتۇرلۇق قىلمىسىڭىز ھارام ئۆلۈپ

كېتىسىز، شۇڭا ئۇنداق چاغدا كالۋا ئادەمنۇ باتۇر بولۇپ كېتىدۇ. مېنىڭ ھازىر سۆزلەۋاتقىنىم باشقا ئىش. مېنىڭ بۇ خىل قورقۇنچاقلىقىم تۇنجى قېتىم زەمبىرەك ئاۋازىنى ئاڭلاپ ھۇجۇمغا ئۆتكەن چاغدىكىدىنمۇ يامان.

ئۇنىڭ گەپلىرى خۇددى دېسە ئۆزى ئازابلىنىدىغاندەك كۇچەپ ۋە شۇنچىلىك ئاستا چىقىۋاتاتتى. ئەگەر باشقا ئادەم ئاشۇنداق گەپ قىلىدىغان بولسا، سىكارلېت ئۇ ئادەمنى، قەستەن كەمتەرلىك قىلىپ ياكى خەقتىن ماختاش تەلەپ قىلىپ شۇنداق دەۋاتىدۇ، دەپ مەنسىتمىگەن بولاتتى. ئەمما، ئاشلېينىڭ سۆزلەۋاتقانلىرى راست ئىدى. كۆزلىرىنى پات ـ پات قاچۇرۇپ تۇرۇشلىرى قورقۇنچتىن، ئەپۇ سورىغانلىقتىن ئەمەس، بەلكى ساقلانغىلى ۋە توسۇۋالغىلى بولمايدىغان بىرخىل جىددىيچىلىكتىن ئىدى. سوغۇق شامال پۈتلىرىغا نەشتەردەك سانجىلىپ تۇرغاچقىمۇ سىكارلېت يەنە تىترەشكە باشلىدى. بۇ تىترەشنى سوغۇق شامالدىن دېگەندىن كۆرە، ئاشلېينىڭ ئۇ گەپلىرىنى ئاڭلاپ يۈرىكىدە پەيدا بولغان ۋەھىمىدىن دېگەن تۇزۇكرەك ئىدى.

ـــ ئاشلېي، سىز زادى نېمىدىن قورقىسىز؟

ـــ كۆزگە كۆرۈنمەيدىغان نامەلۇم بىر نەرسىدىن، ئېغىزدىن چىقارسا ئىنتايىن كۈلكىلىك ئاڭلىنىدىغان نەرسىدىن، ئەڭ مۇھىمى، تۇرمۇشنىڭ تۈيۇقسىز بەكمۇ رېئاللىققا قاراپ ئۆزگىرىپ، ئۇنىڭ بىلەن بەكمۇ جىپسىلىشىپ كېتىشىدىن، ئاخىر ئۇنىڭدىن تويۇپ، ئەرزىمەس ئىشلار بىلەن شۇغۇللىنىپ قېلىشتىن قورقىمەن. بۇ، مەن بۇ پاتقاقنىڭ ئىچىدە تۇرۇپ ئوتۇن يېرىشتىن بىزار بولدۇم، دېگەنلىك ئەمەس، مەن بۇ ئىشنىڭ ئاشۇنداق مەنە بىرىپ قويۇشىنى زادىلا قوبۇل قىلالمايمەن. مەن يەنە بۇرۇنقى ھاياتىمدىكى گۈزەللىكلەرنىڭ شۇنىڭدىن ئېتىبارەن يوقاپ كېتىشىگە چىداپ تۇرالمايمەن. سىكارلېت، ئۇرۇشتىن ئىلگىرى ھايات شۇنچىلىك گۈزەل،

جەلىپكار، خۇددى قەدىمكى رىم سەنئەتىگە ئوخشاش تولۇق، مۇكەممەل ۋە كېلىشىملىك ئىدى. بەلكىم ھەممە ئادەم ئۆچۈن ئۇنداق ئەمەستۇ. بۇ نۇقتىنى مەن ئەمدى چۈشەندىم. ئەمما، مەن ئۆچۈن «ئون ئىككى كاۋچۇك دەرىخى» كەنتىدىكى ھايات ھەقىقىي گۈزەل ئىدى، ئۇ تۇرمۇشقا شۇنچىلىك كۆنۈك ھەم ئۇنىڭ بىر قىسمى ئىدىم. ئەمدى ھازىر ئۇنىڭدىن ئەسەرمۇ يوق، ھازىرقى يېڭى تۇرمۇش بولسا ماڭا پۈتۈنلەي يات. شۇڭا، مەن شۇنچىلىك قورقۇنچ ئىچىدە ياشاۋاتىمەن. ئەمدى بىلدىمكى، بۇرۇن مېنىڭ كۆرگەنلىرىم قورچاق ئويۇنى ئىكەن، شۇڭا ھازىر ئۇ خىل گۈڭگا نەرسىلەردىن، ھەددىدىن زىيادە رېئال ۋە جانلىق ئادەم ھەم مەنزىرىلەردىن ئۆزۈمنى قاچۇرىدىغان بولۇپ قالدىم. ئۇلارنىڭ مېنى ئاۋارىچىلىككە سېلىشىنى ياخشى كۆرمەيمەن. سىزدىنمۇ ئۆزۈمنى قاچۇرىمەن، سىكارلېت، سىز بەكمۇ جانلىق، بەكمۇ رېئال، مەن بولسام قورقۇنچاقلىقىمدىن كۆلەڭگىلەر ۋە چۈشلىرىمنى ئۆزۈمگە دوست تۇتۇپ كېتىۋاتىمەن.

ــ لېكىن... لېكىن... مېلانىيەچۇ؟

ــ مېلانىيە مېنىڭ ئەڭ چىرايلىق چۈشۈم، شېرىن خىياللىرىمنىڭ بىر تەركىبى. ئەگەر ئۇرۇش بولمىغان بولسا، مەن بەخرامان ھايات كەچۈرگەن، «ئون ئىككى تۇپ كاۋچۇك دەرىخى» كەنتىدە بەختلىك ھالدا كۆز يۇمغان، ھاياتنىڭ ئۆتۈپ كېتىۋاتقىنىغا خۇددى مەن ئۇنىڭ بىر تەركىبىي ئەمەستەك رازىمەنلىك بىلەن قاراپ تۇرغان بولاتتىم. لېكىن، ئۇرۇش بولۇپ، ھاياتنىڭ ھەقىقىي قىياپىتى ئورنىدىن دەس تۇرۇپ ماڭا قارشى چىقتى. مەن تۇنجى جەڭگە قاتناشقان ــ سىزمۇ بىلىسىز، ئۇ بۇل ـ رون جېڭى ئىدى ــ ۋاقتىمدا، بالىلىق چاغلىرىمدىكى دوستلىرىمنىڭ تەنلىرىنىڭ پارە ـ پارە بولۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ، ئۆلۈم ئالدىدىكى ئاتالارنىڭ ئېچىنىشلىق كىشنەشلىرىنى ئاڭلاپ، ئوق ئېتىپ ئادەم ئۆلتۈرۈۋاتقان ۋە ئادەمنىڭ قان ئىچىگە يىقىلغان ھالەتلەرنى

كۆرگەن چاغلىرىمدا، كۆڭلۈم ئىلىشىپ قورقۇنچ ئىچىده قالغانىدىم. ئەمما، بۇ ئەھۋاللار تېخى ئۇرۇشتا كۆرگەن ئەڭ ياماڼ كۆرۈنۈشلەر ئەمەس ئىدى. سىكارلېت، ئۇرۇشنىڭ ئەڭ ئېچىنىشلىق يېرى، ئۆزۈڭ تونۇمايدىغان ئادەملەر بىلەن بىللە ھايات كەچۈرۈشكە مەجبۇرلىنىش ئىكەن.

مەن ھاياتىمدا كىشىلەر بىلەن بېرىش ـ كېلىش قىلىشتىن ئۆزۈمنى قاچۇرۇپ كەلگەن، شۇڭا ئاغىنىلىرىم ئاز ئىدى. ئەمما، ئۇرۇش جەريانىدا مەن بۇرۇن ئۆزۈمنىڭ دۇنيايىم ئىچىدىلا ياشاپ كەلگەنلىكىمنى، ئۇنىڭ ئىچىدىكى ئادەملەرنىڭ ھەممىسىنىڭ خىيالىي شەخسلەر ئىكەنلىكىنى چۈشەندىم. ئۇ ماڭا ھەقىقىي ئادەملەرنىڭ قانداق بولىدىغانلىقىنى ئۆگىتىپ، ئۇلار بىلەن قانداق بىللە ياشاش كېرەكلىكىنى ئۆگەتمىگەنىكەن. مەن ئۇنى مەڭگۈ ئۇنتۇلمەسلىكىن دەپ قورقىمىدىم. ئەمدى ھازىر چۈشەندىمكى، خوتۇن ـ بالىلىرىمنى بېقىش ئۈچۈن، ئۆزۈم بىلەن قىلچە ئورتاقلىقى بولمىغان ئاشۇ ئادەملەرنىڭ ئوتتۇرىسىدىن ئۆزۈمنىڭ ھايات يولۇمنى ئېچىشىم كېرەك ئىكەن. ئەمما، سىز، سىكارلېت، ئۆزىڭىزگە بويسۇندۇرماق ئۈچۈن ھايات بىلەن ئىككى مۇڭگۈزلىدىن تۇتۇپ تۇرۇپ ئىلىشۇاتىسىز. مەن بۇ خىل ھاياتقا قانداق ماسلىشىشىم كېرەك؟ ماڭا ئېيتىپ بېرىڭ، مەن ئەنە شۇنىڭدىن قورقىمەن.

ئاشلىپي جاراڭلىق ئاۋازى ۋە ئادەم چۈشىنىپ بولمايدىغان ھېسسىياتى بىلەن توختىماي سۆزلەۋاتاتتى. سىكارلېت ئۇنىڭ ئايرىم گەپلىرىنى تۇتۇۋېلىپ، ئۇ گەپلەرنىڭ مەنىسىنى چۈشىنىشكە كۆپ ئۇرۇنۇپ باقتى. لېكىن، ئۇ گەپلەر خۇددى ياۋا قۇشقا ئوخشاش ئۇنىڭ قولىدىن تېزلا ئۇچۇپ كېتەتتى. قارىغاندا، ئۇ قۇشنىڭ كەينىدىن بىر نەرسە رەھىمسىز قامچا بىلەن ئۇنىڭغا تەھدىت سېلىۋاتسا كېرەك. ئەمما، سىكارلېت ئۇ نەرسىنىڭ نېمىلىكىنى زادىلا چۈشەنمەيتتى.

— سىكارلېت، مېنىڭ قورچاق ئويۇنۇمنىڭ تۈگەپ

كەتكەنلىكىنى ئۇمىدسىزلىك ئىچىدە قاچان سەزگەنلىكىمنى بىلمەيمەن. بەلكىم بۇل - رون ئۈرۈشى باشلىنىپ بەش مىنۇتتىن كېيىن ئۆزۈم تۇنجى قېتىم ئاتقان ئادىمىمنىڭ يىقىلغانلىقىنى كۆرگەن چېغىمدا سەزگەندىمەن. لېكىن، ئۇ چاغدا ماڭا ئىشنىڭ ئاللىبۇرۇن تۈگەپ بولغانلىقى، ئۆزۈمنىڭ مۇناسىۋەتسىز بىر ئادەمگە ئايلىنىپ قالغانلىقىم ئايان بولۇپ بولغانىدى. ياق، مەن تۇيۇقسىز سەھنىدە پەيدا بولۇپ، ئارتىسلاردەك بىكارغىلا ئۇيان - بۇيان مېڭىپ يۈردۈم. مېنىڭ كىچىككىنە يۈرىكىمدىكى دۇنيا يوقالدى، باشقىلار ئۇنى بېسىۋالدى. ئۇلارنىڭ ئىدىيەسى مېنىڭ ئىدىيەم ئەمەس، ئۇ ئادەملەرنىڭ قىلمىشلىرىمۇ ياۋايى ئادەملەرنىڭ قىلمىشلىرىغا ئوخشاش، مېنىڭكىگە پەقەتلا ئوخشىمايدۇ. ئۇلار پاسكىنا ئاياغلىرى بىلەن مېنىڭ كىچىككىنە ماكانىمنى بۇلغاپ بولدى، ھەتتا ماڭا چىداش مۇمكىن بولمىغاندا كىرىۋالغۇدەك تۆشۈكمۇ قويمىدى. مەن تۇرمىدىكى ۋاقتىمدا، ئۇرۇش تۈگىگەندىن كېيىن بۇرۇنقى تۇرمۇشۇمغا، بۇرۇنقى چۈشلىرىم ئىچىگە قايتىپ بارىمەن، شۇ چاغلاردىكى قورچاق ئويۇنلىرىنى داۋاملىق كۆرىمەن، دەپ ئويلىغانىدىم. لېكىن، سىكارلېت، ئۇنىڭغا قايتىپ بېرىشقا مۇمكىن بولمىدى. ھازىر بىز ئۇرۇشتىنمۇ، تۇرمىدىنمۇ... مەن ئۈچۈن ئېيتقاندا، ئۆلۈمدىنمۇ يامان ۋەزىيەتكە دۇچ كەلدۇق... شۇڭا، سىكارلېت، مەن قورقۇنچاقلىق قىلغىنىم ئۈچۈن جازاغا ئۇچراۋاتىمەن.

— لېكىن، ئاشلېي، — سىكارلېت خۇددى ئادەمنى بىزار قىلىدىغان پاتقاقلىق يولدا ئىنتايىن تەستە كېتىۋاتقاندەك تەلەپپۇزدا گەپ قىلدى، — ئەگەر سىز بىزنىڭ ئاچتىن ئۆلۈپ كېتىشىمىزدىن ئەنسىرەيدىغان بولسىڭىز... سىز... بىز... بىز، ئاشلېي، بۇنىڭ ئامالىنى قىلمىز، ئامالىنى قىلالايدىغانلىقىمىزغا ئىشىنىمەن.

ئاشلېنىڭ نۇرلۇق كۆل رەڭ كۆزلىرى يەنە سىكارلېتنىڭ

يۇزىگە تىكىلدى، بۇ كۆزلەردە قايىللىق ئىپادىلىنىپ تۇراتتى. لېكىن، ئۇلار ئۆتمەيلا ئۇ كۆزلەر تۇيۇقسىز نۇرسىزلىنىشقا باشلىدى. بۇنى كۆرۈپ سىكارلېتنىڭ يۈرىكى تارتىشىپ، ئۇنىڭ ئويلىغىنى ھەرگىزمۇ ئاچ قېلىش مەسىلىسى ئەمەسلىكىنى تۇيغاندەك بولدى. شۇ تۇرقىدا ئۇلار باشقا ـ باشقا مىللەتنىڭ تىلىدا سۆزلىشىۋاتقاندەك، بىر ـ بىرىنىڭ مەقسىتىنى چۈشىنىشەلمەيۋاتاتتى. سىكارلېت ئۇنى شۇنچىلىك ياخشى كۆرىدۇ، ھەر قېتىم ئۇ ھازىرقىدەك كەينىگە يېنىۋالغان چاغلاردا، خۇددى قۇياش پېتىپ كېتىپ گۈگۈم قاراڭغۇلۇقىغا تاشلاپ قويغاندەك ئۆزىنى شۇنچىلىك مىسكىن سېزىدۇ. شۇ تۇرقىدا ئۇنىڭ ئاشلېينى باغرىغا بېسىپ، ئۆزىنىڭ قان بىلەن گۆشتىن ئاپىرىدە بولغان تىرىك بىر ئادەم ئىكەنلىكىنى، كىتابلاردا ئوقۇغان، چۈشلىرىدە كۆرگەن نەرسىلەرگە زادىلا ئوخشمايدىغانلىقىنى ئۇنىڭغا بىلدۈرۈپ قويغۇسى كېلەتتى. سىكارلېتقا لازىمى ئۇنىڭ بىلەن بىر تەڭگە ئايلىنىپ كېتىۋاتقاندەك تۇيغۇ ئىدى. بۇ خىل تۇيغۇ ئاشلېي ئۈزۈن يىللار ئىلگىرى ياۋروپادىن قايتىپ كېلىپ، تارانىڭ پەلەمپىيىدە كۈلۈپ تۇرغان ھالەتتە پەيدا بولغان كۈندىن باشلاپ سىكارلېتنىڭ ئوتتەك ئارزۇسىغا ئايلانغانىدى.

ــ ئاچلىققا چىدىغىلى بولمايدۇ، ــ دېدى ئاشلېي، ــ بۇ ماڭا ئايان، چۈنكى مەن ئاچلىقنىڭ دەردىنى تارتقان، ئەمما ئۇ قورقۇنچلۇق ئەمەس، قورقۇنچلۇقى، بىز ئاللىقاچان مەھرۇم بولغان بۇرۇنقى تۇرمۇشىمىزنىڭ ۋۇجۇدىمىزدا قالغان تاتلىق سېزىملىرى يوقالغاندىن كېيىنمۇ بىزنىڭ شۇ تۇرمۇشقا يۈزلىنىپ، شۇ تۇرمۇشنى ئۇنتۇماي يۈرۈۋاتقىنىمىز.

سىكارلېت ئازاب ئىچىدە ئويغا پاتتى. بەلكىم ئۇنىڭ بۇ گەپلىرىنىڭ مەنىسىنى مېلانىيە چۈشىنىدىغاندۇ، چۈنكى ئۇلار پات ـ پات شېئىر، كىتاب، چۈش، ئاي، يۇلتۇز دېگەندەك ئەخمىقانە گەپلەرنى قىلىشىدۇ. قارىغاندا، ئۇ سىكارلېت

قورقىدىغان نەرسىلەردىن، يەنى ئاچ قېلىشتىن، سوغۇقتا دىر - دىر تىترەشلەردىن، تارا قورۇقىدىن قوغلىنىپ كېتىشتىن قورقمايدىكەن. قورقىدىغىنى سىكارلېت ئەزەلدىن كۆرۈپ باقمىغان ۋە تەسەۋۋۇر قىلمايدىغان نەرسىلەر ئىكەن. سىكارلېت ئۇچۇن، پۈتۈن نەرسە بۇلاڭ - تالاڭغا ئوچراپ ۋەيران بولغان بۇ دۇنيادا ئاچارچىلىق، سوغۇق ۋە ئۆز ماكانىدىن ئايرىلىشتىن باشقا ھېچقانداق نەرسە قورقۇنچلۇق ئەمەس ئىدى.

سىكارلېت ئاخىر ئۇنىڭ گەپلىرىنى دىققەت قىلىپ ئاڭلىسا، ئۇنىڭغا قانداق جاۋاب بېرىشنى بىلمۇالالايدىغانلىقىنى چۈشەندى.

«ۋاي !» سىكارلېت خۇددى چىرايلىق ئوراپ قويۇلغان بولاقنى ئاچقان كىچىك بالا ئۇنىڭ ئىچىدىن ئۆزى ئويلىغان نەرسىنى تاپالمايى ئۇمىدسىز توۋلاپ كەتكەندەك توۋلاپ قويدى. ئاشلېي بۇ ئاۋازنى ئاڭلاپ، غەلىتىلا كۈلۈپ قويۇپ ئۇنىڭدىن ئەپۇ سورىدى.

— ئۇ گەپلىرىم ئۇچۇن كەچۈرۈڭ، سىكارلېت، سىز قورقۇنچىنىڭ نېمىلىكىنى بىلمەيسىز، شۇڭا سىزگە چۈشەندۈرۈش تەس. سىز شىر يۈرەك، ئەمما سىزدە تەسەۋۋۇر دېگەن نەرسە زادىلا يوق. مۇشۇ ئىككى خاراكتېرىڭىز ئۇچۇن سىزگە ئىچ تارلىقىم كېلىدۇ، سىز رېئاللىققا يۈزلىنىشتىن مەڭگۇ قورقمايسىز، ماڭا ئوخشاش رېئاللىقتىن قېچىشمۇ سىز ئۇچۇن مەڭگۇ زۆرۈر ئەمەس.

— رېئاللىقتىن قېچىش؟

سىكارلېت ئۇنىڭ گەپلىرىدىن پەقەت شۇ بىرلا گەپنى چۈشەنگەندەك قىلدى. ئەسلىدە ئاشلېيمۇ ئۆزىگە ئوخشاش كۈرەش دېگەن گەپتىن جاق تويغانىكەن - دە، شۇڭا ئۇنىڭدىن قاچىدىكەن. شۇ خىيال بىلەن تەڭ ئۇنىڭ نەپسى سەلبىشقا باشلىدى.

— ئاھ، ئاشلېي، — دېدى ئۇ، — سىز خاتالاشتىڭىز، مەنمۇ ئۇنىڭدىن قاچىمەن. ئۇنىڭغا ئوخشاش ئىشلاردىن جاق تويدۇم.

ئاشلېي گاڭگىراش ئىچىدە قاشلىرىنى يىمىرىپ قويدى.

سىكارلىت شۇئان ئوتتەك قىزىپ تۇرغان بىر قولىنى ئۇنىڭ مۇرىسىگە تاشلىدى.

ــ سىزگە شۇنى ئېيتىپ قويايى، ــ دېدى ئۇ توختىماي سۆزلەپ، ــ مەنمۇ ئۇ ئىشلاردىن بۇرۇن ـ قۇلىقىمغىچە تويدۇم، زادىلا چىدىغۇچىلىكىم قالمىدى. مەن يەيدىغان نەرسە تېپىش ئۈچۈن بار كۈچۈم بىلەن تېپىرلىدىم، ئوت ئوتىدىم، پاختا تەردىم، ھەتتا قوشمۇ ھەيدىدىم، بۇ ئىشلارنى جېنىم تۈمشۇقۇمغا كېلىپ قالغۇچە قىلدىم. سىزگە ئېيتارىم، ئاشلىپي، جەنۇب ئاللىبۇرۇن ئۆلدى ! ئۆلدى ! شىمالىلىق ئالۋاستىلار بىلەن ھۆر نېگىرلار ۋە سومكىچىلار ئۇنى مەھكەم تۇتۇۋالدى، ئەمدى بىزنىڭ ئۇنىڭدا ھېچقىمىز قالمىدى. ئاشلىپي، ئىككىمىز بۇ يەرلەردىن قېچىپ كېتەيلىچۇ !

ئاشلىپي غەزەپ بىلەن ئۇنىڭ كۆزلىرىگە قاراپ قويۇپ، ئاندىن نەزىرىنى قىزىرىپ كۆيۈپ كېتىۋاتقان يۈزىگە يۆتكىدى.

ــ راست دەۋاتىمەن، ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى تاشلاپ قېچىپ كېتەيلى ! ھازىر مەن ئۇلار ئۈچۈن پايپېتەك بولۇۋېرىشتىن تويدۇم. ئۇلارغا قارايدىغان ئادەم چىقىدۇ. ئاشلىپي، بۇ يەردىن كېتەيلى، پەقەت ئىككىمىزلا. مېكسىكىغا بارساق بولىدۇ... مېكسىكا ئارمىيەسىگە ئوفىتسېرلار بەكمۇ لازىم ئىمىش. بىز شۇ يەردە راھەت تاپىمىز، مەن سىز ئۈچۈن ئىشلەيمەن، نېمە ئىش بولسا مەيلى. مەن بىلىمەن، سىز مېلانىيەنى تازا ياخشى كۆرۈپ كەتمەيسىز...

ئاشلىپي چۆچۈپ كەتتى، چىرايىدا قاتتىق ھەيران قېلىۋاتقانلىق ئالامەتلىرى ئەكس ئەتتى. ئۇنىڭغا جاۋابەن گەپ قىلماقچى بولۇپ گەپكە تەمشەلدى، لېكىن سىكارلىتنىڭ ۋىچىرلاشلىرى ئۇنىڭغا زادىلا پۈرسەت بەرمىدى.

ــ ئاشۇ كۈنى سىز مېنى تېخىمۇ ياخشى كۆرۈپ كېتىۋاتقىنىڭىزنى ئېيتقان، شۇ كۈن ئېسىڭىزدە باردۇ؟ ئۇ گېپىڭىزدىن يېنىۋالمايدىغانلىقىڭىزنىمۇ بىلىمەن. چوقۇم

يېنىۋالمىدىڭىز ! ئۇنىڭ ئۈستىگە سىز بايا مېلانيەنى چۈشىڭىزدىكىدەك ئويلايدىغانلىقىڭىزنى دېدىڭىز. ئاھ، ئاشلېي، بىز قېچىپ كېتەيلى. مەن سىزنى چوقۇم خۇشال قىلالايمەن، — ئۇ يەنە زەھەرخەندىلىك بىلەن قوشۇپ قويدى، — مېلانيە ئۇنداق قىلالمايدۇ. فونتائىن دوختۇر ئۇنىڭ ئەمدى بالا تۇغالمايدىغانلىقىنى ئېيتقان، ئەمما مەن سىزگە...

ئاشلېي سىكارلېتنىڭ ئىككى مۇرىسىنى مەھكەم تۇتۇۋالدى. سىكارلېت مۇرىسى ئاغرىپ كېتىپ گېپىنى قىلالماي قالدى، ئۇنىڭ ئۈستىگە چارچاپ كېتىپ نەپىسى قىسىلىپ كېتىۋاتاتتى.

— «ئون ئىككى كاۋچۇك دەرىخى» كەنتىدىكى ئۇ كۇننى ھەر ئىككىمىز ئۇنتۇپ كېتەيلى.

— سىز مېنى ئۇنتۇپ كېتىدۇ دەپ ئويلامسىز؟ سىز ئۇنتۇپ كەتتىڭىزمۇ؟ سېنى ياخشى كۆرمەيمەن دەپ چىن يۈرىكىڭىزدىن ئېيتالامسىز؟

ئاشلېي چوڭقۇر بىر تىنىپ قويۇپ، ئاندىن ئىتتىكلا جاۋاب بەردى:

— شۇنداق، سىزنى ياخشى كۆرمەيمەن.

— يالغان !

— يالغان بولغان تەقدىردىمۇ، — ئاشلېينىڭ ئاۋازىدىكى خاتىرجەملىك ئادەمنىڭ تېنىنى جۇغۇلدىتاتتى، — ئۇ تىلغا ئالىدىغان ئىش ئەمەس.

— سىزنىڭ دېمەكچى بولغىنىڭىز...

— مەن ئۇلارغا نەپرەتلەنگەن تەقدىردىمۇ، سىزچە، مېلانيە بىلەن بالامنى تاشلاپ قېچىپ كەتسەم بولامدۇ؟ مېلانيەنىڭ يۈرىكىنى پارە ـ پارە قىلىمەنمۇ؟ ئۇلارنى دوستلارنىڭ سەدىقىسى بىلەن جان باقىدىغان قىلىپ قويىمەنمۇ؟ سىكارلېت، سارالڭ بولدىڭىزمۇ؟ يۈرىكىڭىزدە ساداقەتمەنلىك دېگەندىن قىلچە ئۇقۇم يوقمۇ؟ سىز دادىڭىز بىلەن سىڭىللىرىڭىزنى تاشلاپ كەتسىڭىز بولمايدۇ. خۇددى مەن مېلانيە بىلەن ئوغلۇمغا مەسئۇل

بولغاندەك، سىزمۇ ئۇلارغا مەسئۇل بولۇشىڭىز كېرەك. شۇڭا، ئۇلاردىن قانچىلىك بىزار بولسىڭىزمۇ ئۇلار مۇشۇ يەردىلا بولىدىكەن، ئۇلارغا باشپاناھ بولۇشىڭىز كېرەك.

— ئۇلارنى تاشلاپ كەتسەم بولىۋېرىدۇ ... ئۇلاردىن زېرىكتىم ... تاقەتتىم قالمىدى ...

ئاشلىپ سەل ئېڭىشكەنىدى، مېنى قۇچاقلايدىغان بولدى، دەپ سىكارلېتنىڭ يۇرىكى ئويناپ كەتتى، لېكىن ئۇنداق بولمىدى، ئۇ خۇددى كىچىك بالىنى پەپلىگەنگە ئوخشاش، ئۇنىڭ مۇرىسىنى بوش ئۇرۇپ قويدى.

— مەن سىزنىڭ ئۇلاردىن زېرىككەنلىكىڭىزنى، چارچىغانلىقىڭىزنى بىلىمەن، شۇڭا سىز مۇشۇنداق گەپلەرنى قىلىۋاتىسىز. ھازىر ئۇستىڭىزدە ئۇچ ئەرنىڭ يۈكى بار، ئەمما مەنمۇ سىزگە يارەم بېرىمەن ... مەڭگۈ بۇنداق ئۆتۈپمۇ كەتمەسمەن ...

— سىز ماڭا پەقەت بىرلا ئىشتا يارەم بەرسىڭىز بولىدى، — دېدى سىكارلېت نېيتىنى يامان قىلىپ، — ئۇ بولسىمۇ، مېنى بۇ يەردىن ئېلىپ كېتىڭ، ئىككىمىز ھاياتىمىزنى باشقىدىن باشلايمىز. ئۆزىمىزنىڭ بەختىنى تاپىمىز، بۇ يەردە بىز تارتىشقۇدەك ھېچنېمە قالمىدى.

— راست، ھېچنېمە قالمىدى، — دېدى ئاشلىپ خاتىرجەم تۇرۇپ، — يۇز - ئابرۇيدىن باشقا ھەممە نەرسە تۈگەشتى.

سىكارلېت ئۇنىڭ ھىلال ئاي شەكلىدىكى كىرپىكلىرىنى خۇددى بىرىنچى قېتىم كۆرۈۋاتقاندەك ئۇنىڭغا قىزغىن تەلمۈرۈپ قاراپ كەتتى. ئۇنىڭ بېشى يالىڭاچ بوينى ئۇستىدە مەغرۇر تۇراتتى. ئورۇق گەۋدىسىدە ئالىيجانابلىق بىلەن ئېسىلزادىلەرگە خاس بىر خىل خۇسۇسىيەت ئەكس ئېتەتتى، بۇ خىل ھالەتنى ئۇستىدىكى ئەسكى كىيىملىرىمۇ يوقىتۇۋېتەلمىگەنىدى. ئىككىسىنىڭ كۆزلىرى ئۇچراشتى، سىكارلېت ئۆزىنىڭ كۆزلىرىدە تىنىمسىز ئىشق ئوتىنى كۆرگەن بولسا، ئاشلىپىنىڭ

كۆزلىرىدىن سۇر ئاسمانىنىڭ تېگىدە ياتقان تىنچ كۆلنىڭ بىپايانلىقىنى كۆرگەندەك بولدى.

سىكارلېت ئۇنىڭ قاراشلىرىدىن ئۆزىنىڭ ئەدەپسىز خام خىياللىرى بىلەن تەلۈە ھېسسىياتىغا بولغان قورقۇنچىنى كۆردى.

كۆڭۈل ئاغرىقى ۋە ھارغىنلىق بىردىنلا ۋۇجۇدىنى چىرماپ، سىكارلېت بېشىنى چاڭگاللىغىنىچە ئۆزىنى باسالماي يىغلاپ كەتتى. ئاشلېي ئۇنىڭ يىغلىغانلىقىنى پەقەتلا كۆرۈپ باقمىغان ھەم بۇنداق ئىرادىلىك ئايالنىڭ كۆزلىرىدىن ياش ئاقىدىغانلىقىنىمۇ خىيالىغا كەلتۈرمىگەنىدى، شۇڭا ئۇنىڭغا ئىچى ئاغرىپ قالدى ھەم ئۆزىنىڭ بايىقى گېپىگە پۇشايمانمۇ قىلدى، يېنىغا بېرىپ ئۇنى باغرىغا باستى، بېشىنى مەيدىسىگە چاپلاپ تۇرۇپ، بوش ئاۋازدا تەسەللى ئېيتتى:

ــ سۆيۈملۈكۈم، مېنىڭ باتۇرۇم، ئومىقىم ــ ئۇنداق قىلماڭ ! ھەرگىز يىغلىماڭ !

بۇ قۇچاقلاش بىلەن تەڭ، ئاشلېي مەيدىسىگە چىڭ چاپلىشىپ تۇرغان سىكارلېتتا بىر ئۆزگىرىش بولۇۋاتقانىدەك ھېسسىياتقا كېلىپ، ئۆزى قۇچاقلاپ تۇرغان بۇ ھارارەتلىك بەدەندىن بىر خىل تەلۈە يالقۇن ۋە جەلپكارلىق، ئۆزىگە تەلمۈرۈپ قاراپ تۇرغان تىنىق كۆك كۆزلەردىن قىزغىن ۋە يېقىملىق نۇر سەزگەندەك ۋە كۆرگەندەك بولدى. ئەمدى ئۇنىڭ ئەتراپى قاقاسلىق ئەمەس، باھار، ئۇ ئاللىبۇرۇن ئۇنتۇپ كەتكەن ئىللىق ۋە يېقىملىق، ئارامبەخش ۋە ئېرىنچەك باھار. ئۇ ئەمدى ياشلار ئىنتىلىدىغان، ئۆزىمۇ ئىچ ـ ئىچىدىن سېغىنىپ تۇرۇۋاتقان غەمسىز كۈنلەر يەنە قايتىپ كەلگەندەك، شۇنىڭدىن كېيىنكى بارلىق ئازابلىق ئاي ـ كۈنلەر مەڭگۈ كەلمەسكە كەتكەندەك بولۇپ كېتىۋاتاتتى. كۆزلىرى پەقەت ئۆزىگە سوزۇلغان گىلاستەك قىپقىزىل، يۈرەكنى لەرزىگە سالىدىغان، تىترەپ تۇرۇۋاتقان نېپىز لەۋلەرنىلا كۆرۈۋاتاتتى. ئاخىر بەرداشلىق بېرەلمەي ئۇ لەۋلەرگە بېسىپ سۆيدى.

سكارلېت قۇلىقىنىڭ تۈۋىدە خۇددى بۇرغىنىڭ ئاۋازىدەك بوش ۋە غەلىتە بىر ئاۋازنى ئاڭلىغاندەك بولدى. مۇشۇ ئاۋاز ئىچىدە ئۇ ئۆزىنىڭ يۈرىكىنىڭ ئىتتىك سوقۇۋاتقان ئاۋازىنى ئاڭلاۋاتقاندەك بولۇۋاتاتتى. ۋۇجۇدى ئۇنىڭ ۋۇجۇدى بىلەن يۇغۇرۇلۇپ كېتىۋاتاتتى، قانچىلىك ۋاقىت ئۆتتىكىن، ئىككىسى بىر گەۋدە بولۇپ تۇرۇشاتتى. ئاشلىپي ئۇنىڭ لەۋلىرىگە مەڭگۈ سۆيسىمۇ قانمايدىغاندەك بېسىپ ـ بېسىپ سۆيەتتى.

بىر چاغدا ئۇ تۇيۇقسىز سكارلېتنى قويۇۋەتتى، سكارلېت خۇددى ئۆزى يالغۇز تۇرالمايدىغان بولۇپ قالغاندەك، بىر قولى بىلەن ئىتتىك قاشانى تۇتۇۋالدى ۋە مۇھەببەت ۋە غالىبلارغا خاس ئوت چاقنىغان تۇرغان كۆزلىرى بىلەن ئۇنىڭغا قادالدى.

ــ سىز مېنى سۆيىسىز ! سىز مېنى سۆيىسىز ! شۇنداق دەڭ ! شۇ گەپنى قىلىڭ !

ئاشلېينىڭ ئىككى قولى تېخىچە سكارلېتنىڭ مۇرىلىرىدە ئىدى، سكارلېت ئۇ قوللارنىڭ تىترەۋاتقانلىقىنى سېزىپ تۇرۇۋاتاتتى ھەم شۇنداق بولۇشىنى بەكمۇ ئارزۇ قىلاتتى. ئۇ ئۇنىڭغا يەنە قىزغىن چاپلاشتى. بۇ قېتىم ئاشلېي ئۇنى ئۆزىگە يېقىن كەلتۈرمەي، ئۆزىنى كەينىگە ئاستا تارتتى، ئەمما يىراقلاشقۇسى يوق ئىدى، ئۇمىدسىزلىك ئىچىدە تېپىرلاپ تۇرغان كۆزلىرى ئۇنىڭغا تىكىلىپ تۇراتتى.

ــ ئۇنداق قىلماڭ ! ئۇنداق قىلماڭ ! ــ دېدى ئۇ، ــ يەنە شۇنداق قىلىدىغان بولسىڭىز، سىزگە قوپاللىق قىلىپ قويىمەن.

سكارلېت خۇشال ۋە قىزغىن كۈلۈپ تۇراتتى، بۇ ئۇنىڭ ۋاقىت، ئورۇن ۋە باشقا ھەممە نېمىنى ئۇنتۇپ كەتكەنلىكىنى، ئېسىدە قالغىنى پەقەت ئۇنىڭ لەۋلىرى لەۋلىرىگە بېسىلغان چاغدىكى ئاشۇ تاتلىق سېزىملا ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈپ تۇراتتى.

ئاشلېي تۇيۇقسىز ئۇنى كۈچەپ سىلكىشتۈردى، قاتتىق سىلكىگەچكە سكارلېتنىڭ چاچلىرى چۈۋۈلۈپ مۇرىسى

ئۇستىگە يېيىلىپ چۈشتى.

— بىز بۇنداق قىلىشمايلى، — دېدى ئاشلىپي، — ئاڭلاۋاتامسىز، بىز بۇنداق ئىشنى ھەرگىز قىلمايلى.

يەنە سىلكىشتۇرىدىغان بولسا سىكارلېتنىڭ بويىنى ئۈزۈلۈپ كېتىشى مۇمكىن ئىدى، چاچلىرى چۈۋۈلۈپ كۆزلىرىنىمۇ توسۇۋالدى. سىكارلېت قورقۇپ كېتىپ ئۇنىڭ قولىدىن يۇلقۇنۇپ چىقىۋالدى، كۆزلىرى ئۇنىڭغا قادىلىپلا قالدى. ئاشلىپي پېشانىسىدە مونچاقتەك تەر، خۇددى چىدىغۇسىز بىر ئازابقا بەرداشلىق بېرىۋاتقاندەك مۇشتلىرىنى چىڭ تۈگۈۋالغانىدى. كۆزلىرى خۇددى سىكارلېتنىڭ باغرىنى يېرىپ ئۆتمەكچى بولۇۋاتقاندەك، ئۇنىڭ چىرايىغا مىختەك قادىلىپ تۇراتتى.

— مەندىن سەۋەنلىك ئۆتتى... سىزدىن ئەمەس مەندىن. بۇ ئىش ئەمدى مەڭگۈ يۈز بەرمەيدۇ، مەن مېلانىيە بىلەن بالىنى ئېلىپ بۇ يەردىن كېتىمەن.

— كېتىمەن؟ — سىكارلېت ئازاب بىلەن توۋلاپ كەتتى، — ئاھ، ياق!

— ياق! بۇ راست! سىز مېنى مۇشۇنداق ئىشنى قىلىپ يەنە بۇ يەردە تۇرىۋېرىدۇ دەپ ئويلامسىز؟ بۇ ئىشنى بۇنىڭدىن كېيىن يەنە يۈز بەرمەيدۇ دېگىلى بولمايدۇ...

— لېكىن، ئاشلىپي، كەتسىڭىز بولمايدۇ، نېمىشقا كېتىسىز؟ سىز مېنى ياخشى كۆرىسىز...

— سىز ماڭا شۇ گەپنى دېگۈزمەكچىمۇ؟ ماقۇل، مەن دەي، سىزنى ياخشى كۆرىمەن.

ئاشلىپي تۇيۇقسىز ئۆزىنى ئۇنىڭغا ئاتتى. سىكارلېت قورقۇپ كېتىپ ئىتتىك قاشاغا يۆلىنىۋالدى.

— مەن سىزنى سۆيىمەن، سىزنىڭ باتۇرلۇقىڭىزنى، قەيسەرلىكىڭىزنى، قاينىاق ھېسسىياتىڭىزنى، ئۇچىغا چىققان رەھىمسىزلىكىڭىزنى سۆيىمەن. سىزنى سۆيۈشۈم قايسى دەرىجىدە ئىكەن، بىلدىڭىزمۇ؟ ماڭا ۋە مېنىڭ ئائىلەمگە قىلغان

ياخشىلىقىڭىزغا تۇزكورلۇق قىلغۇدەك، دۇنيادا تەڭدىشى يوق ئوبدان خوتۇنۇمنى ئۇنتۇپ قالغۇدەك دەرىجىدە. يەنە بۇ پاتقاقلىقتا ئەخلاقسىزلىق قىلىپ، سىزنى...

سىكارلېت چىگىچ خيالىلار ئىچىدە قىينىلىشقا باشلىدى، يۈرىكى مۇزلاپ كېتىۋاتقاندەك، پۈتۈن بەدىنى مۇزنىڭ ئىچىدە قېلىۋاتقاندەك بولۇپ كېتىۋاتاتتى.

ــ ئەگەر سىز ئاشۇنداق ھېسسىياتلاردا بولغان بولسىڭىز، ــ دېدى ئۇ ئىككىلىنىپ، ــ دېمەك، مېنى تازا ياخشى كۆرمەيدىكەنسىز.

ــ سىز مېنى مەڭگۈ چۈشىنەلمەيدىغان ئوخشايسىز.

ئىككىسى زۇۋان سۈرمەي بىر ــ بىرىگە قارىشىپ تۇرۇپ كەتتى. سىكارلېتقا بىردىنلا تىترەك ئولاشتى، خۇددى يىراق سەپەردىن قايتىپ كېلىپ زىمىستان قىشىنى، يالىڭاچ ئېڭىزلىقلاردىكى زىرائەتلەرنىڭ كۆتەكلىرىنى كۆرۈۋاتقاندەك تۇيغۇغا كېلىپ قالدى. قاتتىق مۇزلاپ تىترەپ كېتىۋاتاتتى. ئۇ يەنە ئاشلېينىڭ قورۇلۇپ كەتكەن سۆرۈن چىرايىغا قارىدى. ئۇنىڭغا شۇقەدەر تونۇش بۇ چىرايمۇ بۇگۈن قايتىپ كەلگەنىدى. ئۇنىڭدىمۇ قەھرىتان قىش مەنزىرىسى ھۆكۈم سۈرەتتى، ئازاب ۋە پۇشايمان قوشۇلۇپ تېخىمۇ سۆرۈنلىشىپ كەتكەنىدى.

شۇ تۇرقىدا ئۇ كەينىگە ئۆرۈلۈپلا ئاشلېينى تاشلاپ ئۆيگە كىرىپ كەتسە، ھېچكىم كۆرمەيدىغان بىر يەرگە تىقىلۋالسا بولاتتى. لېكىن، ئۇ بەكمۇ چارچاپ كەتتى، قەدىمىنى يۆتكىيەلمەيدۇ، ھەتتا گەپ قىلىشمۇ شۇنچىلىك ئېغىر كېلىدۇ.

ــ ئەمدى قىلىدىغان گەپ قالمىدى، ــ دېدى ئۇ ئاخىر، ــ ھەممە ئىش تۈگىدى، مۇھەببەتمۇ تۇگەشتى، ئۆزۈمنى ئۇرۇپ كەتكۈدەكمۇ ئىش قالمىدى، سىز كەتسىڭىز تارامۇ تۇگەيدۇ.

ئاشلېي ئۇنىڭغا قاراپ بىردەم تۇرۇپ كېتىپ، ئاندىن ئېڭىشىپ يەردىن قىزىل تۇپراقتىن بىر ئوچۇم ئالدى.

ــ لېكىن، يەنە ئازراق بىر نەرسىمۇ قالدۇ، ــ دېدى ئۇ.

چىرايىدا بايقى كۆلكىنىڭ سايىسى كۆرۈنگەندەك بولدى. بۇ كۆلكىدە ئۆزىنى ۋە سىكارلېتنى مەسخىرە قىلىۋاتقاندەك مەنە بار ئىدى، ــ ئۇ سىز ئۆزىڭىز ھېس قىلمىغان، ئەمما مەندىنمۇ ئەزىز كۆرىدىغان نەرسە، ئۇ بولسىمۇ تارا، تارا يەنە سىزنىڭ ئىلكىڭىزدە بولىدۇ.

ئۇ سىكارلېتنىڭ قولىنى ئالقىنىغا ئېلىپ قولىدىكى تۈپراقنى ئۈنۈڭغا قويدى، ئاندىن ئۇ قوللارنى چىڭ يۇمدۇرۇپ قويدى. ھازىر ئۇنىڭ قوللىرى بايىقىدەك قىزىق ئەمەس، سىكارلېتنىڭمۇ شۇنداق ئىدى. ئۇ قولىدىكى قىزىل تۈپراقنى بىردەم قاراپ تۇرۇپ ئۇنى قىلچە ئەھمىيىتى يوق نەرسىدەك كۆردى. ئۇ يەنە ئاشلېيغا قاراپ ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدا بىر خىل روھىي مۇكەممەللىكنى كۆرگەندەك بولدى. ئۇنى ئۇ بۇ قوللىرى بىلەن پارچىلىۋېتەلمەيتتى، باشقا ھەر قانداق قولىمۇ ئۇنى يىمىرىۋېتەلمەيتتى.

ئۇنى ئۆلتۈرۈۋەتكەن تەقدىردىمۇ ئۇ مېلانىيەنى تاشلايدىغاندەك ئەمەس ئىدى، سىكارلېتنى ئۆلگۈدەك ياخشى كۆرسىمۇ ئۇنىڭ بىلەن ھەرگىز بېشىنى بىر يەرگە قىلمايتتى، ئۇنىڭ بىلەن ئامال بار مەلۇم ئارىلىق قالدۇرۇپ ياشايتتى. سىكارلېتنىڭ ئۇنىڭ چوڭۇندەك يۇرىكىنى ئېرىتەلىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى. ئىشچانلىق، مېھماندوستلۇق، نام ـ ئابرۇيىنى ساقلاش دېگەنلەر ئۇنىڭ ئۈچۈن سىكارلېتتىنمۇ بەكرەك ئەھمىيەتلىك ئىدى.

مۇزدەك تۇيراق تېخىچە ئۇنىڭ ئالقىنىدا تۇراتتى. ئۇ ئۈنۈڭغا يەنە بىر قېتىم قاراپ قويدى.

ــ توغرا، ــ دېدى سىكارلېت، ــ مېنىڭ يەنە مۇشۇ نەرسەم بار.

دەسلەپتە ئۇ ئاشلېنىڭ گەپلىرىنى قىلچە ئەھمىيىتى يوق گەپلەر، تۈپراقنى بولسا ئادەتتىكى تۈپراق، دەپ بىلگەنىدى. كېيىن بىردىنلا تارىنىڭ ئەتراپىدىكى قىزىل تۈپراقلىق دېگىزنى خىيالىغا كەلتۈرۈپ ئىچ ـ ئىچىدىن سۆيۈنۈپ كەتتى. ئۇنى

ساقلاپ قېلىش ئۇچۇن ئۇ بۇنىڭدىن بۇرۇن شۇنچىلىك جاپالىق ئىشلىگەنىدى، بۇنىڭدىن كېيىنمۇ ئۇنى ئۆز قولىدا مەھكەم تۇتۇپ تۇرۇش ئۇچۇن داۋاملىق جاپالىق كۇرەش قىلىدۇ. سىكارلېت ئاشلېيغا يەنە بىر قېتىم قاراپ قويدى. ئۇنىڭدىكى ھېلىقى قىزغىن ھېسسىيات ئېقىنلىرى نەگە كەتتى؟ ھازىر ئۇ پىكىر قىلالايدۇ، ئەمما ھېسسىيات يوق، ئاشلېيغىمۇ، تاراغىمۇ ئوخشاش، چۇنكى ئۇنىڭ ھەممە قىزغىنلىقى پۇتۇنلەي سوۋۇپ تۇگىگەنىدى.

— بۇ يەردىن كېتىشىڭىز ھاجەتسىز، — دېدى ئۇ ئېنىق قىلىپ، — مەن ھەممىڭلارنى ئاچ قويمايمەن. بايىقىدەك ئىش ئىككىنچى يۇز بەرمەيدۇ.

ئۇ كەينىگە بۇرىلىپ، چۇڭۇلۇپ كەتكەن چاچلىرىنى كەينىگە تۇرمەكلىگەچ ئۆي تەرەپكە ماڭدى. ئاشلېي ئالدىغا قاراپ كېتىۋاتقان ئورۇق گەۋدىگە كەينىدىن قاراپ تۇراتتى. ئۇنىڭ سىيماسى يۇرىكىگە ھەرقانداق گېپىدىنمۇ بەكرەك چوڭقۇر ئورناپ كېتىۋاتاتتى.

ئوتتۇز ئىككىنچى باب

سىكارلېت ئۆينىڭ ئالدىدىكى پەلەمپەيگە يېتىپ كەلگەندىمۇ قولىدا ھېلىقى قىزىل تۇپراق بار ئىدى. نېگىر ئانىنىڭ، بىر ئىش قىلىپ قويغان ئوخشايدۇ، دەپ گۇمانلىنىپ قالماسلىقى ئۇچۇن ئۆيگە ئارقا ئىشىكتىن كىردى. ئۇنىڭ نېگىر ئانا ياكى باشقا ھېچقانداق ئادەم بىلەن ئۇچرىشىپ قالغۇسى، پاراڭلاشقۇسى يوق ئىدى، ئوڭايسىزلىنىدىغان، ئۇمىدسىزلىنىدىغان ياكى ئازابلىنىدىغان تۇيغۇمۇ ھەم شۇنداق. ئىككى پۇتى بوشىشىپ، ئىچى بىر خىل بوشتەكلا بولۇپ قالغانىدى. ئۇ قولىدىكى لاي ئارىلاش توپىنى قاتتىق مىجۇۋىدى. بارماقلىرىنىڭ

ئارىلىقلىرىدىن لاي سىرغىپ چىقىشقا باشلىدى. ئۇنى كۆرۈپ خۇددى شاتۇتىدەك: «مېنىڭ بۇ نەرسەم بار، توغرا، مېنىڭ بۇ نەرسەم بار!» دەپ سۆزلەپلا كەتتى.

ئۇنىڭ ھېچقانداق نەرسىسى يوق، مۇشۇ قىزىل تۇپراقلىق يېرىدىن، بىرنەچچە مىنۇتنىڭ ئالدىدىلا ئەسكى قول ياغلىقتەك چۆرۈۋەتمەكچى بولغان مۇشۇ زېمىندىن باشقا ھېچنېمىسى يوق. ئەمدى بۇ يەر ئۇنىڭ كۆزلىرىگە چىرايلىق كۆرۈنۈشكە باشلىدى. قانداق بىر تەلۈە كۈچ ئۇنىڭغا بۇ زېمىننى بىر تىيىنغا ئەرزىمەيدىغان قىلىپ كۆرسەتكەن بولغىتى؟ بۇنىڭغا ئۇ ھەيران. ئەگەر ئاشلىپي ماقۇل دېگەن بولسا، ئۇ بۇ ئائىلىسى بىلەن دوستلىرىنى تاشلاپ كەتكەنمۇ بولاتتى. ئەمما، بىر كۈنلەردە ئىچىنى بىر نەرسە تاتلىغاندەك بولۇپ، سۆيۈملۈك بۇ قىزىل تۇپراق زېمىننى، ئۇنىڭ سۇ يالاپ تۇرىدىغان ئېرىق ـ ئۆستەڭلىرىنى، قاپقارا يېيىلىپ ياتقان ئورمانلىرىنى تاشلاپ كەتكەنلىكىنى ئويلىسا، چوقۇم يۇرىكى ئېچىشقان، خىيالى ئۇلارنىڭ ئۈستىدە پەرۋاز قىلىپ توختىمىغان بولار ئىدى. بۇ خىل ھالەت ئۇ تىنىقىدىن قالغانغا قەدەر داۋاملىشىشى مۇمكىن. ۋاقتى كەلگەندە يۇرىكىدىكى تارا كولىنىپ كېتىپ بوش قالغان ئورۇننى ئاشلىيېمۇ تولدۇرالمايدۇ. ئاشلىپي ئۇنى نەقەدەر توغرا، نەقەدەر ئېنىق چۈشەنگەن ـ ھە! ئۇ ئۇنىڭغا بىر كاللەك تۇپراقنى تۇتقۇزۇپ قويۇۋىدى، ئۇنىڭ كاللىسى شۇئان پاللىدە ئېچىلىپ كەتتى.

ئۇ كاردىورنىڭ ئىشىكىنى ياپاي دەپ تۇراتتى، سىرتتا ئاتلارنىڭ تۇياق ئاۋازى ئاڭلانغاندەك بولۇپ، ئىتتەك تالادىكى ھارۋا يولىغا قارىدى. مۇشۇ چاغدا مېھمان كېلىپ قالىدىغان بولسا ئادەمنى تازىمۇ بىزار قىلىدۇ. بېشىم ئاغرىۋاتىدۇ دەپ ھۇجرامغا كىرىپ يېتىۋالارمەن شۇ.

لېكىن، يولدا كۆرۈنگەن پەيتونىنى كۆرۈپ، ئۆيگە كىرىپ كەتمەي ھەيران بولۇپ تۇرۇپلا قالدى. ئۇ يېپىپېڭى، سىرلىرى

پارقىراپ تۇرىدىغان پەيتون ئىدى. نۇرغۇن يېرىگە تەڭگىسىمان مىس نەقىش قىلىنغانىدى.

بۇ چوقۇم ناتونۇش مېھمان، ئۇ تونۇيدىغانلارنىڭ ئىچىدە بۇنداق كاتتا پەيتون سېتىۋالالايدىغانلار يوق.

ئۇ ئىشىكنىڭ ئالدىغا چىقىپ قاراپ تۇردى، سوغۇق شامال كۆڭلىكىنىڭ ئېتىكىنى ئۇچۇرۇپ تۇراتتى، ھۆل بولۇپ كەتكەن پۇتلىرىنىڭ ئارىلىقلىرىدىنمۇ شامال غۇرۇلداپ ئۆتۈپ تۇرۇۋاتاتتى. پەيتون ئۆيىنىڭ ئالدىغا كېلىپ توختاپ ئۈستىدىن جوناس ۋىلكېرسون چۈشتى. سىكارلېت ئۆزلىرىنىڭ بۇرۇنقى نازارەتچىسىنىڭ مۇشۇنداق چىرايلىق پەيتونغا ئولتۇرۇپ كەلگەنلىكىنى، ئېسىل پەلتو كىيىۋالغىنىنى كۆرۈپ ھەيران قالدى، ھەتتا كۆزلىرىگە ئىشەنمەيمۇ قالدى. ۋىل ئۇنىڭ «ھۆرلەر ئۇيۇشمىسى»دا خىزمەت تاپقاندىن بېرى كاتتىلىشىپ كېتىۋاتقانلىقىنى، نېگىرلارنى ياكى ھۆكۈمەتنى ئالداش، كىشىلەرنىڭ پاختىلىرىنى، بۇ پاختىلار قوشما ئىشتات ھۆكۈمىتىنىڭ، دەپ مۇسادىرە قىلىش يوللىرى بىلەن نۇرغۇن پۇل تېپىپ كەتكەنلىكىنى سۆزلەپ بەرگەنىدى. شۇبھىسىزكى، بۇ پۇللارنىڭ بىر تېيىنمۇ ئۇنىڭ ھالال ئەمگىكى بىلەن كەلمىگەن.

ھازىر ئاشۇ ۋىلكېرسون چىرايلىق پەيتوندىن چۈشۈۋاتاتتى. ئۇ يەنە ئۆزىگە ماس كەلگۈدەك ياسانغان بىر ئايالنى پەيتوندىن يۆلەپ چۈشۈردى. ئۇنىڭ كىيىملىرىنىڭ رەڭگى سىكارلېتنىڭ كۆزىگە سىغمىدى، بەكمۇ چاكىنا ئىدى. شۇنداقتىمۇ ئۇ قىزىقىپ ئۇنىڭ پۇتىدىن بېشىغىچە سەپسالدى. بۇنداق يېڭى كىيىملەرنى كۆرۈپ باقمىغىنىغا ئۇزاق بولغانىدى. بۇ يىل كەڭ ئېتەكلىك كۆڭلەكلەر مودا ئەمەس ئوخشىمامدۇ، ئويلىدى ئۇ ئۇ ئايالنىڭ ئۇستىدىكى گۈللۈك ئۇزۇن كۆڭلىكىگە سەپسالغاچ، شىلەپىسى نېمىدېگەن چىرايلىق ! گىرۋەكسىز شىلەپىلەر مودىدىن قاپتۇ ـ ده. ئۇنىڭ شىلەپىسىنىڭ گىرۋىكى نېمىدېگەن چوڭ، خۇددى

يوغان بىر لېگەننى بېشىغا كىيىۋالغاندەك كۆرۈنىدىكەنا، بوغقۇچىمۇ يۈمشاق شىلەپىلەرنىڭكىدەك ئېڭەكنىڭ ئاستىدىن چىگىلمەي، بېشىنىڭ كەينىدىكى تۇگۈكلۈك چېچىنىڭ ئاستىدىن ئۆتكۈزۈپ چىگىلىدىكەن. سىكارلېت ئۇنىڭ شىلەپىسىگە ئالاھىدە دىققەت قىلدى. ئۇ شىلەپە رەڭگى ھەم پاسونىدىن ئېيتقاندا، ئۇ ئايالنىڭ چاچلىرى بىلەن زادىلا ماسلاشمىغانىدى.

ئۇ ئايال پەيتونىدىن چۈشۈپلا ئۆيلەرگە قاراپ كەتتى، سىكارلېت ئۇنىڭ ئۇپا بىلەن ئاقىرىپ كەتكەن توشقانىنىڭكىگە ئوخشايدىغان يۈزىگە قاراپ نەدىدۇ بىر يەردە كۆرگەندەك قىلدى.

— ھۆي، ئېممى سىلاتتېرىي ئىكەنغۇ! — قاتتىق ھەيران قالغاچقىمۇ ئىختىيارسىز توۋلاپ كەتتى ئۇ.

— شۇنداق، مەن ! — ئېممى بېشىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ، تەكەببۇرانە كۈلۈپ قويۇپ پەلەمپەيگە دەسسىدى.

ئېممى سىلاتتېرىي ! ھەيلىگەر جالاپ ! ئېللىن ئۇنىڭ بالىسىنى چوقۇندۇرغان، ئۇ بولسا ئېللېنغا كېزىكىنى يۇقتۇرۇپ قويغان، ئېللىن شۇنىڭ بىلەن ئۆلۈپ كەتكەن ئەمەسمۇ؟ بۇگۈن بۇ ئىپلاس ئاق تەنلىكىڭ يۈز ـ كۆزىگە ئۇپا ـ ئەڭلىكىنى بولۇشچە سۈرتۈپ، خۇددى تارانىڭ غوجايىنىدەك گىدىيىپ پەلەمپەيدىن چىقىشلىرىنى قارىمامدىغان. سىكارلېت ئاپىسىنى ئېسىگە ئېلىپ، بىردىنلا قۇيقۇرۇق كۆڭۈل ئېتىزىغا قايتا ھېس ـ تۇيغۇ يۈگۈرگەندەك بولدى، ئىچ ـ ئىچىدىن بىر غەزەپ ئۆرتەپ پۈتۈن ۋۇجۇدىنى خۇددى بەزگەكتەك تىترىتىۋەتتى.

— يوقال، پاسكىنا ! — بار ئاۋازى بىلەن توۋلاپ كەتتى ئۇ، — بۇ يەردىن دەررۇ يوقال ! كۆزۈمدىن يىت !

ئېممىنىڭ قوۋزىدىكى گۆشلىرى بىردىنلا ساڭگىلاپ، ئىتتىك جۇناسقا قارىدى. جوناس قاپقىنى تۇرۇپ بىر خىلدا چىقىپ كېلىۋاتاتتى، خاپا بولغان بولسىمۇ سالاپىتىنى بۇزمىدى.

— مېنىڭ خوتۇنۇمغا بۇنداق مۇئامىلە قىلىشىڭىزغا يول قويالمايمەن، — دېدى ئۇ.

— خوتۇنۇم؟ — سىكارلىت ئىختىيارسىز مەسخىرىلىك كۈلۈپ قويدى. بۇ كۈلكە قارشى تەرەپنىڭ يېغىرىغا تەگدى، — ئۇنى سەن بۇرۇنلا خوتۇن قىلىپ بولغان. سەن، ئېممى، مېنىڭ ئاپامنى كېسەل قىلىپ ئۆلتۈرۈۋەتتىڭ، ئەمدى بۇنىڭدىن كېيىنكى بالىلىرىڭنى كىممۇ چوقۇندۇرار، سېنىڭ؟

ئېممى «ئاھ!» دەپ بىرلا توۋلاپ كەينىگە يانغانىدى، جوناس بىلىكىدىن تۇتۇۋېلىپ ماڭدۇرمىدى.

— بىز سىلەرنى يوقلاپ كەلدۇق، بۇ پۈتۈنلەي دوستانە يوقلاش، — ھۆركىرىدى ئۇ، — قەدىناس دوستۇم بىلەن بىر ئىش توغرۇلۇق سۆزلەشمەكچىمەن.

— دوستۇم؟ — سىكارلىت خۇددى قامچا بىلەن ساۋىغانىدەك ئىنتايىن ئاچچىق گەپ قىلدى، — بىز قاچان سىلەردەك ئادەملەر بىلەن دوست بولۇپ باققان؟ سلاتتېرىينىڭ ئائىلىسى ئۆز ۋاقتىدا بىزنىڭ سەدىقىمىز بىلەن جان باقاتتى، كېيىن ئۇلار قىلغان ياخشىلىقىمىزغا ئاپامنى ئۆلتۈرۈش بىلەن جاۋاب بەردى... ئەمما سەن... سەن... سېنى دادام ئېممى بىلەن ھارامدىن بالا تاپقىنىڭ ئۈچۈن بۇ يەردىن قوغلاپ چىقارغان، بۇ ئۆزۈڭگىمۇ ئايان. سەن بىزنىڭ دوستىمىزمۇ تېخى؟ مەن بېتىبىن ئەپەندى بىلەن ۋىلكېس ئەپەندىنى چاقىرماستا بۇ يەردىن كېتىۋال.

بۇ گەپنى ئاڭلاپ ئېممى جوناسنىڭ قولىدىن يۇلقۇنۇپ چىقىپ پەيتونغا قاراپ يۈگۈردى.

جوناسمۇ سىكارلىتقا ئوخشاش غەزەپتىن تىترەپ كېتىۋاتاتتى، ساڭگىلاپ كەتكەن يۈزىنىڭ گۆشلىرى بەئەينى تۇركىيە توخۇسىنىڭكىگە ئوخشاپ قالغانىدى.

— سەن ئۆزۈڭنى يەنە شۇنداق دېگىنىم دېگەن دەپ يۈرەمسەن؟ مەن سېنىڭ ئەھۋالىڭنى تازا بىلىمەن، كىيىدىغان ئايغىڭ يوق يالاڭ ئاياغ يۈرۈۋاتسەن، داداڭنىڭ سارىڭ بولۇپ قالغانلىقىدىنمۇ خەۋىرىم بار...

— كۆزۈمدىن يوقال!

— هىم، بۇنداق ۋارقىرىشىڭمۇ ئۇزاققا بارمايدۇ، ئاللىبۇرۇن تۈگەشتىڭ، باجىنىمۇ تاپشۇرالمايسەن. بۇ يەرگە سېنىڭ ئۆيۈڭنى سېتىۋېلىش ئۈچۈن باھاسىنى ئۇقۇشقىلى كېلىۋاتىدۇ، ئېممىنىڭ مۇشۇ ئۆيلەردە ئولتۇرغۇسى بار ئىدى. ئەمدى شۇنى دەپ قويساي، ساڭا بىر تىيىنمۇ بەرمەيمەن. ھەي، سازلىقتا ياشاشقا مۇناسىپ كۆرەڭ ئېرلاندىيەلىكلەر، باجىنى تۆلىيەلمەي بۇ يەردىن قوغلانغان ۋاقتىڭلاردا ھازىر ھوقۇق تۈتۈپ تۇرۇۋاتقان ئادەمنىڭ كىم ئىكەنلىكىنى بىلمىسەڭ قالمىسەن. شۇ چاغدا مەن بۇ يەرنى سېتىۋالمەن، ئۆي جاھازلىرى بىلەن قوشۇپ... ئاندىن كۆچۈپ كېلىپ مۇشۇ ئۆيلەردە تۇرىمەن.

ئەسلىدە تارانى قولغا چۈشۈرۈشنىڭ پېيىدە يۇرۇۋاتقانلار جوناس ۋىلكېرسون بىلەن ئېممى ئىكەن ـ دە. شۇم ۋاستىلەر بىلەن ئىلگىرى ئۆزلىرى ھاقارەتلەنگەن بۇ جايىنى قولغا كەلتۈرۈپ، شۇ يول بىلەن ئۆچ ئېلىشماقچى. سىكارلېتنىڭ پۈتۈن ۋۇجۇدىنى ھېلىقى چاغدا تاپانچىنى شىمالىلىق ئەسكەرنىڭ ساقال بېسىپ كەتكەن يۈزىگە تۇغرىلىغان چاغدىكى غەزەپكە ئوخشاش غەزەپ چىرماپ كېتىۋاتاتتى، شۇ تۇرقىدىمۇ ئاشۇ تاپانچا قولىدا بولغان بولسا ـ ھە!

— سەن خەقنىڭ ئايىغى بوسۇغىغا تېگىپ بولغۇچە ئۆيىنى چۈۋۈپ، كۆيدۈرۈپ، يەرلەرگە تۈز سېپىپ ھېچنېمىسىنى قويمايمەن، — دەپ ئۈنلۈك تۇۋلاپ كەتتى سىكارلېت، — كۆزۈمدىن يوقال! يوقلىش!

جوناس زەردە بىلەن ئۇنىڭغا قادىلىپ يەنە گەپ قىلماقچى بولۇۋىدى، ئاڭغىچە پەيتون مېڭىپ كەتتى. سىكارلېتنىڭ ئۇلارغا قارىتىپ تۇكۇرگۈسى كەلدى. بۇنىڭ بالىلارچە قىلىق ئىكەنلىكىنى سېزىپ تۇرسىمۇ يەنىلا بىرنى تۇكۇرۇۋەتتى.

قارا زەڭگىلەرنىڭ بۇ ھەمايىچىسىنىڭ تەپ تارتمای كېلىپ ئۇلارنىڭ نامراتلىقىنى مەسخىرە قىلىۋاتقىنىنى قارا. ئۇ نومۇسسىز تارانى پۈلغا سېتىۋالغىلى ئەمەس، ئۆزى بىلەن

ئېممىنى سىكارلېتىنىڭ ئالدىدا كۆز - كۆز قىلغىلى كەلگەن گەپ.

تۇيۇقسىز سىكارلېتنى قورقۇنچ باستى، بايىقى ئاچچىقلىرى نەگىدۇر يوقالدى. ئۇلارنىڭ بۇ يەردە راستلا ئولتۇرغۇسى كەلگەن بولسا سىكارلېتنىڭ ئۇلارنى توسۇپ قېلىشى مۇمكىنمۇ؟ ياق ! ئۇلار بۇ ئۆيدىكى ھەر بىر ئەينەكنى، ھەربىر ئۈستەل ۋە كارىۋاتنى، ئېللېپنىنىڭ ياڭاق ياغىچىدا ياساتقان جاھازلىرىنى، شىماللىق ئالۋاستىلار بۇزۇۋەتكەن بولسىمۇ سىكارلېت ئۇچۇن يەنىلا ئىنتايىن قىممەتلىك بولغان نەرسىلەرنى، يەنە روبىللارد ئائىلىسىنىڭ كۈمۈش قاچىلىرىنى ئۆزىنىڭ قىلۋالماقچى. ياق، ئۇلارنىڭ ئۇ مەقسەتلىرىگە ھەرگىز يەتكۈزمەيمەن، ــ غەزەپ بىلەن ئويلىدى سىكارلېت، ــ پەقەت ئامال قىلالمىسام ئۆيلىرىنى كۆيدۈرۈۋېتىمەن. ئېممى سىلاتتېپرىي ئاپام ماڭغان يەرلەرگە ئاياغ باسمەن دەپ خىيال قىلمىسۇن.

ئۇ ئىشكنى يېپىپ، ئىشىككە يۆلەنگىنىچە تېڭىرقاپ تۇرۇپ قالدى، ئىچ - ئىچىدىن قورقۇنچ بېسىپ كېتىۋاتاتتى، قورقۇنچىسى شېرمانىنىڭ ئەسكەرلىرى كەلگەن ھېلىقى كۈندىكىدىنمۇ بەتتەر ئىدى. ئۇ كۈنى ئۇ ئۇلارنىڭ تارانى كۆيدۈرۈۋېتىشىدىن قورققاندى، بۇ قېتىمقىسى ئۇنىڭغا ئوخشىمايتتى. بۇ قېتىم ئۇ ئىپلاسلار ئۆينى تارتىۋېلىپ، ھەقەمسايىلىرىگە تەكەببۇر ئوخارالارنى ئۆيىدىن قانداق ھەيدەپ چىقارغانلىقىنى ھېكايە قىلىپ بېرەتتى. نېگىرلارنى باشلاپ كېلىپ قوندۇرۇشىمۇ مۇمكىن. ۋېل ئۇنىڭغا جوناسنىڭ مەقسەتلىك ھالدا نېگىرلار بىلەن ئاپاق - چاپاق بولۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى، ئۇلارنىڭ ئۆيلىرىگە مېھمان بولۇپ باردىغانلىقىنى، ئۆزلىرىنىڭمۇ ئۇلارنى چاقىرىدىغانلىقىنى، ئۇلار بىلەن پەيتوندا بىللە ئولتۇرۇپ تاماشا قىلىشىدىغانلىقىنى سۆزلەپ بەرگەن ئەمەسمۇ؟

تارانىڭ ئەڭ ئاخىرىدا ئاشۇ ھاقارەتلەرگە ئۇچرايدىغانلىقىنى

ئويلاپ، ئۇنىڭ يۈرىكى قاتتىق سېلىپ تىنىقى يەتمەي قالدى. ئۇ ئۆزىنى بېسىۋېلىپ، بۇ ئاپەتتىن قۇتۇلۇشنىڭ يولىنى ئىزدىمەكچى بولاتتى. ئەمما، ئەمدىلا دىققىتىنى يىغىپ بىر نەرسىنى ئويلاي دېگۈچە، يەنە قورقۇنچ ئارىلاش غەزەپنى ئۆرلەپ يۈرىكى سېلىپ كېتەتتى. بۇنىڭ چارىسى چوقۇم تېپىلىدۇ، ئۇنىڭغا پۇل بېرىپ تۇرىدىغان ئادەم چوقۇم چىقىدۇ. ھەممە ئادەمنىڭ پۇلى بولماسلىقى مۇمكىن ئەمەس، پۇلى بار ئادەملەر ھامان بار. بىردىنلا ئاشلىپېنىڭ چاقچاق قىلىپ دېگەن گېپى ئېسىگە كېلىپ قالدى.

«پەقەت بىرلا ئادەمدە، رېت باتلېردا... پۇل بار.»

رېت باتلېر! سىكارلېت ئىتتىك مېڭىپ مېھمانخانا ئۆيگە كىردى. دېرىزىدىن چۆشۈپ تۇرغان گۈگۈم يورۇقلۇقى ئۇنى مەھكەم ئوراپ تۇراتتى. ئۇنى بۇ يەرگە ھېچكىم ئىزدەپ كىرمەيتتى. تىنچ ئولتۇرۇپ ئويلىنىۋېلىشى ئۈچۈن بۇ يەردىن مۇۋاپىق جاي يوق ئىدى. بايا كاللىسىغا كەچكەن ئوي شۇنچىلىك ئاددىي ئىكەن، نېمىشقا ئۇنى بۇرۇنراق ئويلىمىغاندۇ؟

«باتلېردا پۇل بار، ئۇنىڭغا بىرىلىيانت كۆزلۈك ھالقامنى سېتىپ بېرىمەن. يا بولمىسا ماڭا پۇل بېرىپ تۇرىدۇ، ھالقىنى پۇلنىڭ ئورنىدا ئۇنىڭغا گۆرۈگە قويۇپ تۇرىمەن. كېيىن پۇل تاپقاندا بېرىۋەتسەم بولىدۇغۇ.»

ئۇ بىردىنلا يەڭگىللەپ قالغاندەك بولۇپ قالدى. ئەمدى ئۇ باجنى تاپشۇرغىلى بارغاندا، جوناس ۋىلكېرسوننىڭ ئالدىدا قاقاھلاپ كۈلۈپ كېتىدىغان بولدى ـ دە. لېكىن، ئۇ خۇشاللىقىغا ئۇلىشىپلا يىمىرىلمەس بىر پاكىت ئۇنىڭ ۋۇجۇدىنى لەرزىگە سېلىۋەتتى.

«مەن بۇ يىللا ئەمەس، كېلەر يىلىمۇ، ھاياتمىنىڭ ھەر بىر يىلىدا باج تاپشۇرۇپ تۇرۇشۇم كېرەك. بۇ قېتىم تاپشۇرغىنىمدىن كېيىن، ئۇلار كېلەر يىللىق باجنىڭ پۇلىنى مېنى بۇ ئۆيدىن قوغلاپ چىقارغۇدەك دەرىجىدە ئۆستۈرۈۋېتىشى

مۇمكىنغۇ؟ پاختىدىن ياخشى ھوسۇل ئالساممۇ، بەربىر ئۇنىڭغا مۇناسىپ ھالدا باج قوشىدۇ ياكى بۇ پاختا قوشما ئىشتاتىنىڭ دەپ مۇسادىرە قىلىۋېلىشتىن يانمايدۇ. شمالىلىق ئالۋاستىلار بىلەن ئۇلارنىڭ چوماقچىلىرى مېنى ئۆزلىرىنىڭ دېگەن يېرىگە ئاپارماي قويمايدۇ. ھاياتلا بولىدىكەنمەن، ئۇلارنىڭ بۇ تەھدىتلىرىدىن قۇتۇلالمايمەن. ئۆمرۇم قورقۇنچ، پۇل تاپىمەن دەپ پالاقلاش بىلەن ئۆتىدىغان ئوخشايدۇ... بۇ ئوچ يۇز دوللار ھازىرقى دەردكىلا دەرمان بولىدۇ. ماڭا لازىمى بۇ چەمبەر ئىچىدىن مەڭگۈلۈككە چىقىپ كېتىش. ھەر كۈنى خاتىرجەم ئۇخلايدىغان، ئەتىنىڭ، يەنە بىر ئاينىڭ ، كېلەر يىلنىڭ غېمىنى يېمەسلىك.»

ئۇ توختىماي ئويلىناتتى. بىر پىكىر ئاستا ـ ئاستا كالىسىدا شەكىللىنىشكە باشلىدى. خىيالى رېت باتلېرغا مەركەزلىشىپ قالغانىدى. ئۇنىڭ بۇغداي ئۆڭ چىرايى، ئاپپاق چىشلىرى، ئۇنى بىردەمۇ ئۆزىدىن نېرى قىلمايدىغان قارا كۆزلىرى بىر ـ بىرلەپ كۆز ئالدىغا كېلىشكە باشلىدى. ئۇنىڭ ھېلىمۇ ئېسىدە، ئاتلانتادىكى ئاخىرقى كۈنلەر، تىنچىق كېچە، پىتتىي ھاممىنىڭ ئۆيىنىڭ خىرە يورۇق پېشايۋىنىدا باتلېر ئوتتەك قىزىق قولى بىلەن ئۇنىڭ بىلىكىنى تۇتۇپ تۇرۇپ: «سىز مەن بۇرۇن تونۇشقان ئاياللارنىڭ ھەرقانداقىنى بېسىپ چۈشىسىز. مەن سىزنى ھەرقانداق ئاياللىدىن ئۇزاق كۈتتۈم» دېگەنىدى.

«ئۇنىڭ بىلەن توي قىلمەن، ــ ئويلىدى سكارلېت، ــ ئۇ چاغدا پۇل ئوچۇن ھەرگىز غەم قىلمايدىغان بولمەن.»

ئاھ، نېمىدېگەن بەختلىك خىيال بۇ، ئاسمانغا چىقىشنى ئارزۇ قىلىشتىنمۇ ئۆتە ئوماق. ئەمدى ئۇ مەڭگۈ پۇلنىڭ غېمىنى قىلمايدۇ، تارا مەڭگۈ خاتىرجەم بولىدۇ، ھېچكىم كىيىدىغان، يەيدىغانلىنىڭ غېمىنى قىلمايدۇ، سكارلېتمۇ ئەمدى تاش تامغا ئۇسۇپ بېشىنى ئىشىشتىۋالمايدۇ.

سكارلېت ئۆزىنى قېرىپ كەتكەندەك ھېس قىلىپ قالدى.

چۈشتىن كېيىنكى بىرقانچە ئىش ئۈنۈڭ پۈتۈن ھېسسىياتىنى خورىتىۋەتكەنىدى. بىرىنچى بولۇپ باجىنىڭ قورقۇنچلۇق خەۋىرى، ئاندىن ئاشلىپي، ئەڭ ئاخىرىدا جوناس ۋىلكېرسونغا بولغان غەزەپلىك چېچىلىش. ئەمدى ئۈنۈڭ ۋۇجۇدىدا ھېچقانداق ھېس ـ تۇيغۇ قالمىدى. ئەگەر بولغان بولسىمۇ، ئۈنۈڭ بەدىنىدىكى بىرخىل كۈچ ئورنىدىن دەس تۇرۇپ، ئۈنۈڭ كاللىسىدا شەكىللىنىشكە باشلىغان پىلانغا قارشى تۇرغان بولاتتى. چۈنكى، ئۇ دۇنيادا رېت باتلاقىردىن باشقا ئادەمگە ئۇنچىلىك ئۆچ ئەمەس ئىدى. لېكىن، ھازىر ئۈنۈڭدىكى ئۇ خىل ھېسسىياتنىڭ ھېچقانداق رولى يوق ئىدى، پەقەتلا ئويلايتتى، ئويلىغان ئويلىرى ناھايىتى ئەمەلىي ئىدى.

ئاشۇ كۈنى كېچىدە ئۇ بىزنى تاشلاپ كەتمەكچى بولغاندا ئۈنۈڭ جېنىغا تەگكۈدەك گەپ قىلغانىدىم. كېرەك يوق، ئۈنى ئۈنۈڭغا ئۈنتۈلدۈرۈۋېتەلەيمەن، ــ ئويلىدى ئۇ ناھايىتى ئىشەنچلىكلا. ئېنىقكى، ئۇ ئۆزىنىڭ ھازىرمۇ كىشىلەرنى ئۆزىگە مەھلىيا قىلالايدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى، ــ ئۈنۈڭ يېنىدا پەيدا بولىدىغانلا بولسام، ئۇ ھەرقانداق كۆڭۈلسىزلىكنى ئۈنتۈپ كېتىدۇ. ئۈنۈڭغا ئۆزۈمنىڭ ئۈنى ياخشى كۆرۈپ كەلگەنلىكىمنى، ئۇ كۈنكى ئىش قاتتىق قورقۇنچ تۇپەيلى يۈز بەرگەنلىكىنى بىلدۈرىمەن. ئەرلەر ئۆزلىرىنى كارامەت چوڭ چاغلايدۇ، ئەمما ئازراقلا ماختاپ قويساڭ، نېمىلا دېسەڭ ئىشىنىدىغان بولىدۇ... مەن ئۈنۈڭغا ھازىر ئۆزىمىزنىڭ قىيىن ئەھۋالغا چۈشۈپ قالغانلىقىمىزنى ھەرگىز چاندۇرمايمەن، ئۈندەكىكە كەلتۈرۈۋالغاندىن كېيىن بىر گەپ بولىدۇ. ھەم، ھەرگىز ئۈنۈڭغا بىلىندۈرمەسلىك كېرەك، نامراتلىشىپ كەتكەنلىكىمىزدىن گۇمانلىنىپ قالغۇدەك بولسا، بىزگە ئۈنىڭ ئۆزى ئەمەس، پۇلى لازىملىقىنى بىلدۈرمەي بولمايدۇ. ئۇ بەربىر بىلەلمەيدۇ، چۈنكى بىزنىڭ ئەھۋالىمىزنى ھەتتا پىتتىي ھامىمۇ ئۇقمايدىغان تۇرسا. ئۇ مەن بىلەن توي قىلىپ

بولغاندىن كېيىن بىزگە يارەم قىلمايمۇ تۇرالمايدۇ. ئۇ ئۆزىنىڭ خوتۇنىنىڭ ئۆيىدىكىلىرىنى ئاچ قويمايدىغاندۇ.

ئۇنىڭ خوتۇنى، رېت باتلېرنىڭ خانىمى. سىكارلېتنىڭ سوغۇق قانلىق بىلەن ئويلىغان ئويلىرىنىڭ تېگىدە ئەمدى بىزار بولۇشتەك بىر خىل روھىي ھالەت قىمىرلاشقا باشلىدى، ئەمما يەنە تېزلا بېسىلىپمۇ قالدى. ئۇ چارلېس بىلەن بىللە ئۆتكەن قىسقىغىنا شېرىن ئاي مەزگىلىدىكى ئوڭايسىز كۆرۈنۈشلەرنى، ئىككى قولىنىڭ بەدىنىگە تېگىشلىرىنى، قوپال ھەرىكەتلىرىنى، چۈشىنىپ بولمايدىغان تەلۈە ھېسسىياتىنى... ۋاد خامىلتوننى ئويلاپ قالدى.

«ھازىر ئۇ ئىشلارنى ئويلىماي تۇرايچۇ، ئۇنىڭ بىلەن تۇيى قىلغاندىن كېيىن ئويلىساممۇ ئۇلگۈرمەمدىمەن...»

ئۇنىڭ بىلەن تۇيى قىلغاندىن كېيىن، خاتىرىسى ئۇنىڭغا سىگنال چېلىشقا باشلىدى. تېنىدە ئۇشتۇمتۇت بىر جۈغۇلداش پەيدا بولۇپ، پىتتىي ھاممىنىڭ پېشايۋىنى ئاستىدا ئۆتكەن ئاشۇ كېچىنى، ئۇنىڭدىن ئۆزى بىلەن تۇيى قىلىش نىيىتىنىڭ بار - يوقلۇقىنى قانداق سۈرۈشتۈرگەنلىكىنى، ئۇنىڭ زەھەرلىك كۈلۈپ: «سۆيۈملۈكۈم، مېنىڭ تۇيى قىلىش نىيىتىم يوق» دېگەنلىكىنى ئويلاپ كەتتى.

بەلكىم ئۇنىڭ تۇيى قىلىدىغان نىيىتى يوقتۇ. بەلكىم مەن شۇنچىلىك چىرايلىق، شۇنچىلىك جەلپكار بولساممۇ، باتلېر مېنىڭ بىلەن تۇيى قىلىشنى رەت قىلىدىغاندۇ. بەلكىم — ئاھ، نېمىدېگەن قورقۇنچلۇق خىياللاربۇ ! — بەلكىم ئۇ مېنى پۈتۈنلەي ئۇنتۇپ كەتكەندۇ، باشقا ئاياللارنىڭ كەينىدە يۈرۈۋاتقاندۇ.

«سىز مەن بۈرۈن تونۇشقان ئاياللارنىڭ ھەرقاندىقىنى بېسىپ چۈشىسىز...»

سىكارلېت مۇشتىنى تىرناقلىرى ئالقىنىنىڭ گۆشىگە پېتىپ كەتكەنگە قەدەر قاتتىق تۇتۇدى. «ئەگەر ئۇ مېنى ئۇنتۇپ

كەتكەن بولسا، ئۆزۈمنى ئۇنىڭ ئېسىگە سېلىشىم، قايتا كەينىمگە چۈشىدىغان قىلىۋېتىشىم كېرەك.»

ئەگەر ئۇ مېنى ئەمرىگە ئالماي تۇرۇپ ئۆزىنىڭ قىلىۋېلىش ئويىدا يۈرگەن بولسا، ئۇنىڭدىن پۇل ئوندۇرۇشنىڭمۇ ئامالى بار. بىر قېتىم مەندىن ئۆزىگە ئاشنا بولۇشنى تەلەپ قىلغان ئەمەسمىدى.

ئۇ گۈڭگا يورۇق چۈشۈپ تۇرغان بۇ ئۆيدە تۇرۇپ، ئۆزىنىڭ پۈتۈن ھەرىكىتىنى كىشىنلىيەلەيدىغان ئوچ دانە ئارقان بىلەن تېز سۈرئەتتە ھەل قىلغۇچ جەڭگە چۈشۈپ كەتتى. ئۇ ئارقانلارنىڭ بىرسى، ئېللېنغا بولغان سېغىنىش، بىرسى، دىنغا بولغان ئېتىقادى، يەنە بىرسى، ئاشلىيغا بولغان مۇھەببىتى ئىدى. ئۇ كۆڭلىدە ئويلىغانلىرىنىڭ يىراقتىكى ئىللىق جەننەتتە (ئۇ چوقۇم شۇ يەردە) تۇرۇۋاتقان ئاپىسىنىڭ نەزىرىدە رەزىل قىلمىش ئىكەنلىكىنى بىلەتتى، يات بىر ئەر بىلەن بېرىش - كېلىش قىلىشىنىڭ ئەڭ چوڭ گۇناھ ھېسابلىنىدىغانلىقىنى چۈشىنەتتى، ئاشلىينى ياخشى كۆرىدىغان تۇرۇقلۇق ئاشۇنداق پىلان قۇرۇشنىڭ تېنىنى قوشلاپ سېتىش بولىدىغانلىقىنىمۇ بىلەتتى.

ئەمما، بۇلارنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭ يۈرىكىدىكى رەھىمسىز تاش يۈرەكلىك ۋە ئۇمىدسىزلىكنىڭ بورانلىرى بىلەن سۈپۈرۈپ تاشلاندى. ئېللېن ئاللىبۇرۇن ئۆلۈپ كەتتى، ئۆلۈم بەلكىم ئىنسانلارغا ھەممە ئىشنى توغرا چۈشىنىدىغان بىر خىل قۇدرەت ئاتا قىلىشى مۇمكىن. دىنغا كەلسەك، ئۇ ئادەملەرنى دوزاخنىڭ ئوتى بىلەن قورقۇتۇپ يامان ئىشلاردىن توسۇيدۇ. لېكىن، ئۇمۇ ئۇنىڭ تارانى ساقلاپ قېلىش، بىر ئۆيلۈك ئادەمنى ئاچ قويماسلىق ئۈچۈن جېنىنىڭ بارچە تىرىشچانلىقىنى، شۇنداق ئىشلارنى قىلىشقا مەجبۇرلىنىۋاتقانلىقىنى چۈشىنىپمۇ قالار. ئەگەر چۈشەنمەي مەندىن خاپا بولسا بولۇۋەرسۇن، سىكارلېت ھەرگىز خاپا بولمايدۇ. ئاشلىيېچۇ؟ ئاشلىي ئۇنى كېرەك قىلمايدۇ. ياق، ئۇنى كېرەك قىلىدۇ، ئۇ ھەر قېتىم ئۇنىڭ

ئۆزىنى سۆيگەن چاغدىكى ئاشۇ تاتلىق سېزىمنى ئويلىسا ئۇنىڭ راست ئىكەنلىكىگە ئىشىنىدۇ، لېكىن ئۇ ئۇنى مەڭگۈ بىللە ئېلىپ يۈرەلمەيدۇ. قىزىق ئىش، ئاشلىپى بىلەن قېچىپ كېتىشنى ئويلاش گۇناھ ھېسابلانماي، رېت باتلېر بىلەن...

ئۇ ئاتلانتا قولدىن كەتكەن كېچىدە باشلانغان بۇ ئۇزاق مۇساپىنىڭ ئاداققى پەللىسىگە يېتىپ كەلگەنىدى. بۇ يولغا تۇنجى قەدەم قويغان چاغدا، ئۇ ئەركە، ئۆزىنىلا ئويلايدىغان، دۇنيانىڭ ئىشلىرىدىن بىخەۋەر بىر قىز ئىدى، ۋۇجۇدىدا ياشلىق كۈچ ـ قۇدرىتى ئۇرغۇپ تۇراتتى، قىزغىن ئىدى، تۇرمۇش ئىچىگە ئاسانلا سىڭىپ كېتەلەيتتى. ھازىر بۇ مۇساپىنىڭ پەللىسىگە يېتىپ كېلىپ، ئۇ چاغلاردىكى ھالەتلىرى بارسا كەلمەسكە كەتتى. ئاچلىق، ھارغىنلىق، ۋەھىمە ۋە دائىملىق جىددىي تۇرمۇش، ئۇرۇش ۋە قايتا قۇرۇش ۋەھىمىلىرى ئۇنىڭدىكى ئىللىقلىقنى، ياشلىقنى ۋە نازاكەتنى ئېلىپ كەتتى. ھايات يادروسىنىڭ ئەتراپى بىر قەۋەت قاتتىق جىسىم بىلەن قاپلاندى. يەنە تېخى يىللارنىڭ ئۆتۈشىگە ئەگىشىپ ئۇ قاتتىق جىسىم ئاز ـ ئازدىن قېلىنلىشىشقا باشلىدى.

ئۇنى ھازىرغىچە ئىككى خىل ئۇمىد تۇتۇپ تۇرغانىدى. ئۇنىڭ بىرسى، ئۇرۇش تۈگىگەندىن كېيىن تۇرمۇشنىڭ ئاستا ـ ئاستا ئەسلىي قىياپىتىگە يانىدىغانلىقىغا، يەنە بىرسى، ئاشلىپي قايتىپ كەلسە تۇرمۇشىغا يېڭى مەزمۇن قوشۇلىدىغانلىقىغا ئۇمىد باغلاش ئىدى. ھازىر ئىككىلا ئۇمىدى كۆپۈككە ئايلانىدى. جۇناس ۋىلكېرسون تارانىڭ يولىدا پەيدا بولغاندىن كېيىن، ئۇنىڭ ئۇچۇن ۋە پۈتكۈل جەنۇب ئۇچۇن ئېيتقاندا، ئۇرۇشنىڭ تېخى تۈگىمىگەنلىكىنى تېخىمۇ ئېنىق چۈشىنىپ يەتتى. ئەڭ كەسكىن ئۇرۇش، ئەڭ دەھشەتلىك ئۆچ ئېلىش تېخى يېڭىلا باشلىنىپتۇ. ئاشلىپي بولسا ئۆزى ئېيتقاندەك، مەڭگۈ بىكىنىپ ياتقۇدەك، بىكىنىشى تۇرمىدىنمۇ مۇستەھكەم ئىكەن.

تىنچلىق ئۇنى ئۇمىدسىزلەندۈردى، ئاشلىپي تېخىمۇ رايىنى

ياندۇردى، بۇ ئىككى ئىش بىر كۈندە يۈز بېرىپ، سىكارلىتنىڭ ھاياتىنىڭ سىرتىنى ئورىۋالغان ئۇ قاتتىق جىسمدىكى ئازراق يوچۇقمۇ پۈتۈنلەي ئېتىپ تاشلاندى، ئەڭ سىرتىدىكى تېرىسىمۇ قېتىپ كەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ فونتائىن موماي ئۇنداق ئادەملەردىن بولۇپ قالماڭ، دەپ نەسىھەت قىلغاندەك، بېشىدىن نۇرغۇن ئىسسىق ـ سوغۇق ئۆتۈپ، ھېچنېمىدىن قورقمايدىغان بىر ئايالغا ئايلىنىپ قالدى. ئەمدى ئۇنىڭ ھايات بىلەنمۇ، ئاپىسى بىلەنمۇ، جەمئىيەتنىڭ غۇلغۇلىسى بىلەنمۇ كارى يوق، ئۇنىڭ ئۈچۈن پەقەت ئاچلىق ۋە ئاچلىقنىڭ ۋەھىمىسىلا قورقۇنچلۇق.

ئۇ يۇرىكىنى قاتتىق قىلىپ، ئۆزىنى بۇرۇنقى دەۋرده، بۇرۇنقى سىكارلېت پېتى قالدۇرماقچى بولغان ھەممە نەرسىنى چۆرۈپ تاشلاپ، خېلى يەڭگىللەپ قالغاندەك بولۇپ قالدى. ئۇ ئەمدى بىر قارارغا كېلىپ بولدى ھەم خۇدانىڭ قۇدرىتى بىلەن ھېچنېمىدىن قورقمايدىغان بولدى. ئۇنىڭ مەھرۇم قالمىغان نېمىسى بار، بولدى، قارار قارار.

رېت باتلېرنى ئۇندەككە كەلتۈرۈپ توي قىلىۋالسىلا ھەممە ئىش كۆڭۈلدىكىدەك بولىدۇ. ناۋادا بۇ ئىش ئەپلەشمەي قالسىچۇ؟ ئۇنىڭغىمۇ كېرەك يوق، ئۇ بۇ پۇلنى شۇ چاغدىمۇ ئالماي قويمايدۇ. ئۇشتۇمتوت ئۇنىڭ كاللىسىغا ئاشنا بولسا قانداق بولىدىغاندۇ، دەيدىغان غەلىتىلا بىر خىيال كىرىپ قالدى. رېت ئۇنى ئاتلانتادا قالسىمۇ دەپ تۇرۇۋالارمۇ؟ شۇنداق قىلىدىغان بولسا، ئۇنىڭغىمۇ پۇل تۆلەش كېرەك، تارادىن ئايرىلىپ تارتقان زىيىنىنى تولدۇرغۇدەك پۇل بەرمىسە بولمايدۇ ـ دە. سىكارلېت ئەرلەرنىڭ تۇرمۇشىدىكى يوشۇرۇن بىر تەرەپنى زادىلا چۈشەنمەيتتى ھەم بۇنداق ئورۇنلاشتۇرۇشنىڭ قانداق ئىشلارنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدىغانلىقىنىمۇ بىلمەيتتى. بالا بولۇپ قالسا قانداق قىلىدۇ؟ بۇنىڭغىمۇ بىر نېمە دېيەلمەيتتى. شۇنداق بولۇپ قالسا ئۇنىڭ تۇغۇشكىنى شۇ.

«بۇ ئىشلارنى ھازىر ئويلىمايلا، كېيىن بىر گەپ بولار.»

شۇنىڭ بىلەن ئۇ قارشى ئېلىنمايدىغان ئۇ خىياللارنى ئىرادەمنى سۇسلاندۇرۇپ قويمىسۇن، دېگەن ئوي بىلەن نېرى چۆرۈۋەتتى. بۇگۈن ئاخشام ئۆيدىكىلەرگە ئۆزىنىڭ ئاتلانتاغا قەرزگە پۇل تېپىپ كېلىش ئۈچۈن باردىغانلىقىنى، زۆرۈر تېپىلسا قورۇقنى گۆرۈگە قويۇۋېتىدىغانلىقىنى دەپ قويۇشى كېرەك. ھازىرچە ئۇلار مۇشۇ ئىشنىلا بىلىپ تۇرسۇن، كېيىن بۇنداق ئىش ئەمەسلىكىنى بىلىپ قالسا بۇمۇ ئۆزۈمنىڭ شورى.

ئۇ شۇ نىيەتكە كېلىپ بولغاندىن كېيىن مەغرۇر كېرىلىپ قويدى. بۇ ئىشنىڭ ئاسانغا توختىمايدىغانلىقى ئۇنىڭغا مەلۇم ئىدى. ئۆتكەن قېتىم رېت باتلېر ئۇنىڭغا يالۇرغان، ئۇ بولسا گىدىيەۋالغانىدى، مانا ھازىر ئۇ دۇنيانىڭ ئورنىغا چۈشۈپ قالدى، يەنە كېلىپ ھېچقانداق شەرت قويالمايدىغان دۇنيانە.

«ئەمما، مەن ھەرگىزمۇ دۇنيانىگە ئوخشاش ئۇنىڭدىن تىلىمەيمەن. ئەكسىچە ئۇنىڭ ئالدىغا شەپقەتچى مەلىكە سۈپىتىدە بارىمەن، ئۇ مېنىڭ مۇددىئايىمنى ھەرگىز بىلەلمەيدۇ.»

سىكارلېت ئېگىز تاشئەينەكنىڭ ئالدىغا كېلىپ ئۆزىنىڭ ئەينەكتىكى ئەكسىگە قارىدى. ئەينەكنىڭ ئىچىدە ناتونۇش بىر ئادەم تۇراتتى، ئۇنى كۆرۈپ ئەينەككە قاراپ باقمىغىنىغا بىر يىل بولغاندەك، ھازىر تۇنجى قېتىم قاراۋاتقاندەك ھېسسىياتقا كېلىپ قالدى. ئەمەلىيەتتە، ئۇ ھەر كۈنى ئەتىگەندە قارايتتى، ئەمما ئۇستىدىن نۇرغۇن ئىشلار بېسىپ تۇرۇۋاتقاچقا، ئۆزىگە كۆڭۈل قويۇپ قاراپ باقمىغانىدى. ئورۇق، قوۋۇزلىرى ئىچىگە كىرىپ كەتكەن بۇ ناتونۇش ئايال ھەرگىز سىكارلېت ئەمەس، سىكارلېت دېگەن مەڭزىلىرى تولۇق، چىرايىدىن نۇر يېغىپ تۇرىدىغان بىر قىز! ئەينەكتىكىسى نېمە ئۇ؟ قىلچە چىرايلىق ئەمەس، جەلپكارلىقىمۇ يوق بىر نېمىغۇ! چىرايى سارغىيىپ كېتىپتۇ، بۇرۇنقى قاپقارا قاشلار يوق، خۇددى ئورکۇپ كەتكەن قۇشنىڭ پېيىدەك ھۇرپىيىپ تۇرۇپتۇ. «مەن بۇ چىرايىم بىلەن ئۇنى جەلپ قىلالمايمەن، ــ بىردىنلا ئۇنىڭ روھى چۈشۈپ كەتتى، ــ يادىپ

كېتىپتىمەن، قورقۇنچلۇق ياداپ كېتىپتىمەن.»

ئۇ مەڭزىنى سىلاپ ئوقۇرەكلىرىنى تۈتۈپ باقتى، بەدىنىگە چىقىپ چاپلىشىپ تۇرغان كۆڭلەكلىرىن بۆرتۈپ تۇرۇپتۇ، كۆكسىمۇ سوغۇلۇپ مېلانىيەنىڭكىدەك بولۇپ قاپتۇ، تېگىگە يۇمشاق بىر نەرسە قويۇپ ئازراق كۆتۈرۈۋالمىسا بولمىغۇدەك. لېكىن، ئۇ بۇرۇندىن كۆكسىنى يالغان كۆپتۈرۈۋالىدىغان قىزلارغا ئۆچ ئىدى. يالغىنى هامان يالغان، راستىتەك بولامدۇ ! يەنە بىر ئىش ئېسىگە كېلىپ قالدى. كىيىملىرىچۇ؟ ئېڭىشىپ ئۈستىدىكى كىيىملىرىگە قاراپ قويدى، كۆڭلەكنىڭ يامىقى چۈشكەن ئېتىكىنى قولىغا ئېلىپ قاراپ كەتتى، رېت ئاياللارنىڭ زامانغا لايىق چىرايلىق كىيىنىپ يۈرۈشىنى ياخشى كۆرىدۇ. بىردىنلا ئۇنىڭ ئېسىگە قارىلىق تۈتۈۋاتقان كۈنلەردە بىرىنچى قېتىم سىرتقا كىيىپ چىققان چىرايلىق يېشىل كۆڭلىكى بىلەن ئۈستىدە قۇشنىڭ پېيى بار شىلەپىسى كەلدى، شۇ كىيىملىرى بىلەن كەڭ گىرۋەكلىك شىلەپىسى ۋە قىزىل ئۆتۈكىنى ئېسىگە ئالدى. ئۇ كىيىملەر سەل چاكىنراق كۆرۈنسىمۇ، لېكىن مودا كىيىملەر بولۇپ، كۆزگە تاشلىنىپ تۇراتتى. شۇ تۇرقىدا ئۇ خەنىڭ كۆزى چۈشكۈدەك بولۇشقا نەقەدەر ئېھتىياجلىق ـ هەي بولۇپمۇ رېت باتلېرنىڭ كۆزى چۈشكۈدەك بولسا ! ئۇ ئۇنىڭ ئۈستىدىكى كونا كىيىملىرىگە قاراپلا تارانىڭ هازىر بولماي قېلىۋاتقانلىقىنى بىلىۋالدۇ، شۇڭا ئۇنىڭغا هەرگىز بىلىندۈرمەسلىك كېرەك.

شۇ تۇرقىدىكى ئىنچىكە بويىنى، ئاچ قالغان مۈشۈكىنىكىدەك كۆزلىرى، ياماق چۈشكەن كىيىملىرى بىلەن ئاتلانتاغا بېرىپ، ئۆزىگە ئېھتىياجلىق ئادەمنى ئۇندەككە كەلتۈرىمەن دېيىش ئەخمەقلىق ئەمەسمۇ؟ ئەڭ چىرايلىق كىيىنىپ يۈرىدىغان، قىزىل گۈلدەك ئېچىلىپ تۇرغان چاغلىرىدا ئۇنىڭ مۈهەببىتىگە ئېرىشەلمىگەن تۇرسا، بۈگۈنكى سەت ۋە جۇلدۇر كېپەن هالىتى بىلەن يەنە شۇنداق ئۈمىدته يۈرسە بولامدۇ؟ ئەگەر پىتىنى

هاممىنىڭ خېتىدە يازغانلىرى راست بولىدىغان بولسا، رېت هازىر ئاتلانتا بويىچە ئەڭ پۇللۇق ئادەم. بەلكىم ئۇ چىرايلىق ئاياللارنىڭ هەممىسى بىلەن سەت ـ چىرايلىق دېمەي ئوينىاپ يۈرۈۋاتقاندۇ. مەيلىلا، ـــ ئويلىدى ئۇ ئۇمىدسىزلەنگەندەك قىلىپ، ـــ مەندە ئاشۇ چىرايلىق ئاياللاردا يوق نەرسە ـــ قەتئىي ئىرادە بارغۇ. ئەمما، چىرايلىق كىيىملىرىم بولغان بولسا...

تارادا ئۇ ئويلىغاندەك ئۇنداق چىرايلىق كىيىملەر، هەتتا بىر قېتىم بولسىمۇ ئۆرۈلۈپ باقمىغان كىيىملەرمۇ يوق ئىدى.

«بوپتۇلا، بولمىغاندىكىن قانداق قىلاتتىنم.» ئۇ يەردىن بېشىنى ئالماي هەسرەت چېكىشكە باشلىدى. يەردە ئېللىپنىڭ يېشىل رەڭ گىلىمى سېلىقلىق تۇراتتى، ئۇزاق تۇتۇلغاچقا، گىلەم يىرتىلىپ، نەچچە يېرى تېشىلىپ، هەتتا مەينەتلىشىپ كەتكەنىدى. سىكارلېت تارانمۇ مۇشۇ گىلەمگە ئوخشاش ۋەيرانە، كۆز بىلەن كۆرگۈسىز هالەتتە كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ كۆڭلى بەكمۇ يېرىم بولدى، ئۆيدىكى گۈڭگالىق ئىچىنى تېخىمۇ سىقىۋەتتى. ئۇ دېرىزە تۈۋىگە كېلىپ، بىر تەرەپكە تۈرۈپ قويغان دېرىزە پەردىسىگە بېشىنى قويۇپ، گۈگۈم مەزگىلىنىڭ ئاخىرقى يورۇقلۇقىغا قاراپ تۇردى.

يېشىل رەڭ پەردە مەڭزىنى غىدىقلىغاندەك بولۇپ بىر خىل يېقىملىق سەزگۈ بېرىۋاتاتتى. سىكارلېت بۇ سەزگۈ خۇشيېقىۋاتقاندەك مەڭزىنى پەردىگە ئەتەي سۈركەشكە باشلىدى. بىر چاغدا كۆزلىرىنى مۇشۇكىنىڭ كۆزلىرىدەك پارقىرىتىپ پەردىگە قاراپلا قالدى.

بىر مىنۇتتىن كېيىن، يۈزلۈكى مەرمەر تاش يوغان ئۈستەلنى دارقىرىتىپ سۆرەپ دېرىزىنىڭ يېنىغا ئەكەلدى، ئاندىن كۆڭلىكىنى قايرىۋېتىپ ئۈستەلنىڭ ئۈستىگە چىقتى ۋە پۈتىنىڭ ئۇچىدا دەسسەپ تۇرۇپ گەرنىزگە قولىنى سوزدى. گەرنىز ئېگىز بولغاچقا، بويى يەتمەي بىرنەچچە قېتىم سەكرەپ، ئاخىر گەرنىزنى تامدىن يۇلۇپ ئالدى، پەردە گەرنىز بىلەن بىللە

گۈلدۈر ـ غالاپ قىلىپ پولغا چۈشتى.

خۇددى ماراپ تۇرغاندەك، دەل مۇشۇ چاغدا ئىشىك ئېچىلىپ نېگىر ئاننىڭ قاپقارا كەڭ يۈزى كۆرۈندى. سىكارلېت ئۇستەل ئۈستىدىن سەكرەپ چۈشمەكچى بولۇپ كۆڭلىكىنى تۇرۇۋالغان، پاقالچاقلىرىمۇ ئېچىلىپ قالغانىدى، چىرايىدا غەلىبە خۇشاللىقى ئۆيناپ تۇراتتى. بۇ ئەھۋاللارنى كۆرۈپ، نېگىر ئاننىڭ كۆڭلىگە شۈبھان گۈمان چۈشتى.

ــ ئېللېننىڭ پەردىسىنى ئېلىپ نېمە قىلماقچىسىز؟ ــ سورىدى ئۇ.

ــ نېمىشقا ئىشكىنىڭ تۈۋىدە تۇرۇپ ئوغرىلىقچە تىڭشايسەن؟ ــ سىكارلېت ئۇنىڭدىن ياندۇرۇپ سورىدى. ئاندىن ئۈستەلدىن سەكرەپ چۈشۈپ، ئۇزۇن يىل توپا ـ چاڭ قونۇپ ئېغىرلىشىپ كەتكەن پەردىنى يىغىشتۇرۇشقا باشلىدى.

ــ بۇ ئىشقا ئىشكىنىڭ سىرتىدا تۇرۇپ ئوغرىلىقچە تىڭشاش كەتمەيدۇ، ــ دېدى نېگىر ئانا قوللىرىنى بېلىگە قويۇپ، خۇددى ھازىرلا سوقۇشىدىغاندەك ئەلپازدا، ــ ئېللېننىڭ پەردىسى نەرىگىزگە تاقاشتى؟ گەرنىزنىمۇ يۇلۇۋاپسىز، توپىغىمۇ مىلىنىپ كېتىپسىز. ئېللېن خانقىز ھايات ۋاقتىدا بۇ پەردىلەرنى بەكمۇ ئاسرايتتى. مەن سىزنىڭ ئۈنى بىر نېمە قىلىشىڭىزغا يول قويالمايمەن.

سىكارلېت ئۇنىڭغا يېقىملىق قاراپ قويدى. ئۇ كۆزلەردىكى قىزغىنلىق ۋە خۇشاللىق ئادەمگە ئىلگىرىكى بەختلىك يىللاردا ئۆيناپ يۈرگەن كەپسىز قىزنى ئەسلىتەتتى. ئۇ يىللاردىن نېگىر ئاندا ئەپسۇسلىنىشتىن باشقا ھېچنېمە قالمىغانىدى.

ــ ئانا، ئۇستىگە چىقىپ، مېنىڭ كىيىم نۇسخىلىرىنى سېلىپ قويىدىغان ساندۇقۇمنى ئېچۇشۇپ بەرسەڭچۇ، ــ سىكارلېت ئۇنى كەينىدىن بوش ئىتتىردى، ــ بۇ رەخت بىلەن ئۆزۈمگە كۆڭلەك تىكمەكچى.

نېگىر ئانا بىر تەرەپتىن ئۆزىنىڭ ئىككى يۈز قاداق

كېلىدىغان ئېغىر گەۋدىسى بىلەن يۇقىرىغا چىقىپ ـ چۈشۈشتىن غەم قىلسا، يەنە بىر تەرەپتىن قانداقتۇر بىر ياماق ئىش يۈز بېرىدىغاندەك قورقۇپ تۇرۇۋاتاتتى. شۇڭا، ئۇ دەررۇلا سىكارلېتنىڭ قولىدىن پەردىنى تارتىۋېلىپ، خۇددى تەگسە بولمايدىغان مۇقەددەس نەرسىدەك، ساڭگىلاپ تۇرغان كۆكسىگە مەھكەم بېسىۋالدى.

ــ ئېللېن خانىمزىنىڭ نەرسىسى بىلەن كىيىم تىكىمەن دەپ خام خىيال قىلماڭ. تېنىمدە جېنىملا بولىدىكەن، سىزنىڭ ئۇنداق قىلىشىڭىزغا يول قويمايمەن.

نېگىر ئانا «جاھىل» دەپ ئاتاپ ئۆگىنىپ قالغان بىر خىل ئىپادە سىكارلېتنىڭ چىرايىدا يالت قىلىپ ئەكس ئەتكەندەك بولۇپ، ئارقىدىنلا يەنە كۈلكىگە ئايلىنىپ كەتتى. ئەمدى نېگىر ئانا چىڭ تۇرۇۋالمايتتى. ئەمما، بۇمۇ ئۇ مومانىنى ئالدىيالمىدى. ئۇ سىكارلېت خانىمزىنىڭ ئاشۇ كۈلكىسى بىلەن ئۆزىنى ئالدىماقچى ئىكەنلىكىنى بىلەتتى، ئەمما بۇ ئىشتا ئۇ يول قويالمايتتى.

ــ ئانا، كىچىك بالىدەك قىلىق قىلمىساڭچۇ. مەن ئاتلانتاغا قەرزگە پۇل تېپىپ كەلگىلى بارماقچى، يېڭىراق كىيىم كىيىپ بارمىسام بولماس.

ــ يېڭى كىيىم كىيىپ بېرىشىڭىز ھاجەتسىز، باشقا خانىملارمۇ يېڭى كىيىملەر بىلەن بارغان ئەمەس. كونا كىيىملىرىڭىز بىلەن بارسىڭىز يۈزلۈكرەك بولىسىز تېخى. ئېللېن خانىمزىنىڭ بالىلىرى ئۆزلىرى خالىسىلا كونا كىيىملەرنى كىيىپ يۈرسىمۇ بولىۋېرىدۇ، بۇنىڭ ھەيران قالىدىغان ھېچقانداق يېرى يوق، ئەكسىچە خەق خۇددى تاۋار ـ دۇردۇنلارنى كىيىۋالغاندەك ھۆرمىتىنى قىلىدۇ.

سىكارلېتنىڭ چىرايىغا «جاھىل» لىق يەنە قوندى. «ۋاي خۇدايىمەي، سىكارلېت خانىمز چوڭ بولغانسېرى ئېللېن خانىمزغا ئوخشىماي، نېمىشقا گېرالد ئەپەندىنى دوراپ

قالمدىغاندۇ !»

— ئانا، گېپىمگە قۇلاق سال. پىتتىي ھاممام خەت يېزىپ، فەننى ئېلىسىنىڭ شەنبە كۈنى توي قىلمدىغانلىقىنى دەپتۇ، شۇڭا ئۇنىڭ تويىغا بارمىسام بولمايدۇ. يېڭىراق كىيىم كىيىپ بارمىسامۇ بولماس؟

— ئۇستىگۈزدىكى مۇشۇ كىيىمىگۈزمۇ فەننى خانىمزىڭ توي كىيىمىدىن چىرايلىق. پىتتىي خانىمز خېتىدە ئېلىسىنلارنىڭمۇ نامراتلىشىپ كەتكەنلىكىنى يېزىپتىكەنغۇ.

— ئەمما، مېنىڭ يېڭى كىيىمم بولمىسا بولمايدۇ. بىزگە ھازىر پۇلنىڭ قانچىلىك زۆرۈر بولۇۋاتقانلىقىنى بىلمەمسەن؟ ئۇ باجنى...

— باج توغرىسىدىكى ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى بىلمەن. ئەما...

— سەنمۇ بىلمىسەن؟

— شۇنداق، خۇدا ماڭمۇ قۇلاق بەرگەن، شۇنداق ئەمەسمۇ؟ نېمىشقا ئاڭلىمايسەن؟ بولۇپمۇ ۋىل ئەپەندى ئىشكىنى ھەم يېپىشقا ھۆرۈنراق.

نېگىر ئانامۇ ئۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسىدىن خەۋەردار بولغانمىدۇ؟ سىكارلېت ھەيران قالدى. يول ماڭسا تاختايلار كۆتۈرەلمەي غىچىرلاپ كېتىدىغان ئاشۇ ئېغىر گەۋدىسى ئۇنىڭ پۇتىنىڭ ئىچىدا دەسسەپ كېلىپ، ئىشكىنىڭ يوچۇقىدىن بولۇنغان گەپلەرنى ئوغرىلىقچە ئاڭلۇۋېلىشىغا ماسلىشىپمۇ بەرگەنمىدۇ؟

— ئۇ گەپلەرنى ئاڭلىغان بولساڭ، ئەمىسە، جوناس ۋىلكېرسون بىلەن ئېممىنىڭ...

— ئۇنىمۇ ئۇقتۇم، — دېدى نېگىر ئانا كۆزلىرىدىن غەزەپ چاچرىتىپ.

— ئەمىسە جاھىللىق قىلما، ئانا. سەن مېنىڭ ئاتىلانتاغا بېرىپ باجغا تۆلىگۈدەك پۇل تېپىپ كەلمەكچى بولۇۋاتقىنىمنى بىلمەيۋاتامسەن؟ پۇل تاپمىسام ھەرگىز بولمايدۇ، شۇڭا مەن

مۇشۇنداق قىلىشىم كېرەك، ــ ئۇ بىر قولىنى توگۈپ يەنە بىر قولىنىڭ ئالىقىنىغا زەرپ بىلەن ئۇرۇپ قويدى، ــ گەپنىڭ ئوچۇقىنى قىلسام، ئانا، ئۇلار بىزنى بۇ يەردىن قوغلاپ چىقارماقچى. ئۇ چاغدا بىز نەگە بارىمىز؟ ئاپامنىڭ جېنىغا زامىن بولغان ئېمىمى سىلاتتېرىي بىزنىڭ ئۆيگە كۆچۈپ كېلىپ ئاپام ياتقان كارىۋاتنا ياتماقچى. مۇشۇنداق چاغدا ئاپامنىڭ پەردىسى ئۇچۇن مەن بىلەن دە ـ تالاش قىلىپ ئولتۇرساڭ بولامدۇ؟

نېگىر ئانا خۇددى ئىتائەتمەن پىلغا ئوخشاش بەدىنىنىڭ ئېغىرلىقىنى بىر پۇتىدىن يەنە بىر پۇتىغا يۆتكىدى. ئۇ شۇ تۇرقىدا ئۆزىنى سىكارلېتقا يول قويىدىغاندەك سېزىۋاتاتتى.

ــ مەن ئۇ نومۇسسىزنى ئېللېن خانقىزنىڭ ھۇجرىسىغا ھەرگىز يولاتمايمەن ھەم ئۇ خەق بىزنى كوچىغا قوغلاپمۇ چىقىرىۋېتەلمەيدۇ. بىراق، ــ ئۇ ئەيىبلەش نەزىرى بىلەن سىكارلېتقا قادىلىپ تۇردى، ــ سىز يېڭى كىيىملەرنى كىيىپ بىرسىدىن قەرز ئېلىشقا بارىدىكەنسىز، ئۇ ئادەم زادى كىم؟

ــ ئۇ، ــ سىكارلېت بىردىنلا گېپىنى توختىتىۋالدى، ئارقىدىن سەل دۇدۇقلاپ تۇرۇپ دېدى، ــ ئۇ، ئۇ مېنىڭ ئۆزۇمنىڭ ئىشى.

نېگىر ئانا خۇددى سىكارلېت كىچىك ۋاقتىدىكىگە ئوخشاش خاتا ئىش قىلىپ قويۇپ يالغان گەپ بىلەن ئۆزىنى ئالداۋاتقاندەك ۋە ئۇنىڭ يالغانچىلىقىنى بىلىۋالغاندەك، ئۇنىڭغا ئاچچىقى بىلەن مىڭتەك قادالدى. ئۇ سىكارلېتنىڭ كۆڭلىدىكىنى بىلىۋالغاندەكمۇ قىلاتتى. سىكارلېت چارىسىز قېلىپ، بېشىنى ئېگىشكە مەجبۇر بولدى ۋە ئۆزىنىڭ شۇ قىلمىشى ئۇچۇن نومۇس قىلىپمۇ قالدى.

ــ سىز پۇل قەرز ئېلىپ كېلىشكە چىرايلىق كىيىنىپ بارماقچى بوپسىز، بۇ ئىش ماڭا غەلىتە تۇيۇلۇۋاتىدۇ. ئۇنىڭ ئۇستىگە كىمنىڭ يېنىغا بارماقچى بولۇۋاتقىنىڭىزنى ئېيتمايۋاتىسىز.

— مېنىڭ ھېچنېمىنى ئېيتقۇم يوق، — دېدى سىكارلېت بىزار بولۇپ. — ئۇ ئۆزۈمنىڭ ئىشى، پەردىنى بېرەمسەن ـ بەرمەمسەن؟

— ماقۇل، بېرەي، — دېدى نېگىر ئانا بوش ئاۋازدا. سىكارلېت ئۇنىڭ بۇنداق تېز بوشاپ كەتكىنىگە ھەيران قالدى، — بۇنىڭدا سىرگە لايىق قىلىپ كۆڭلەكمۇ تىكىپ بېرەي.

ئۇ قولىدىكى پەردىنى سىكارلېتقا ياندۇرۇپ بەردى. چىرايىدا ئازراق كۈلكە ئەكس ئەتكەندەك بولدى.

— ئاتلانتاغا مېلانىيە خانىمز سىز بىلەن بىللە بارامدۇ، سىكارلېت خانىمز؟

— ياق، — سىكارلېت سەزگۈرلۈك بىلەن جاۋاب بەردى. ئۇ قانداق ئىش يۈز بېرىدىغانلىقىنى چۈشىنىپ بولغانىدى، — ئۆزۈم يالغۇز بارىمەن.

— بۇ سىزنىڭ ئويىڭىز، — دېدى موماي كېپىلا، — سىرگە ئۇ يېڭى كىيىمنى كىيدۇرۇپ ئۆزۈم بىللە بارىمەن. شۇنداق خانىمز، بېرىپ كەلگۈچە سىزدىن بىرقەدەممۇ ئايرىلمايمەن.

سىكارلېت كۆزنى يۇمۇپ ـ ئاچقۇچە بولغان ئارىلىقتا ئاتلانتاغا بېرىپ رېت باتلېر بىلەن كۆرۈشكەنىدە، نېگىر ئانىسىنىڭ دەرۋازىغا قارايدىغان ئىنتايىن زور قارا ئىتقا ① ئوخشاش، قاپاقلىرىنى تۇرۇپ يېنىدا تۇرۇۋالىدىغانلىقىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈردى. شۇنىڭ بىلەن چىرايىغا يەنە كۈلكە يۈگۈرۈپ مومانىڭ دولىسىغا بوش ئۇرۇپ قويدى.

— ئوبدان ئانا، ياخشى نىيىتىڭگە رەھمەت. سەن مېنىڭ خىزمىتىمنى قىلغىلى كەتسەڭ، سەن يوق، بۇ يەردىكىلەر قانداق قىلىدۇ؟ سەن ھازىر تارانىڭ غوجىدارى بولۇپ قالدىڭ.

— ھىم، — دېدى موماي، — مېنى ئازدۇرمەن دېمەڭ،

① يۇنان ئەپسانىلىرىدىكى ئەرشىنىڭ دەرۋازىسىغا قارايدىغان ئۈچ باشلىق ئىت.

سكارلېت خانقىز. سىزگە مەن تۇنجى زاكىنى تۇتقاندىن بېرى مىجەزىڭىزنى بىلىپ كېلىۋاتىمەن. سىز بىلەن ئاتىلانتاغا بىللە بارىمەن دېدىمۇ بارىمەن. ھەممە يېرىنى شىماللىق ئالۋاستىلار بىلەن ھۆر نېگىرلار بېسىپ كەتكەن ئۇ شەھەرگە ئۆزىڭىزنى يالغۇز قويۇۋەتسەم، ئېللىن گۆرىدە خاتىرجەم ياتالمايدۇ.

— مەن دېگەن پىتتىي ھاممامنىڭ ئۆيىدە تۇرىدىغان تۇرسام، — سكارلېت ئۇنى بارغۇزماسلىققا ئامال بار سەۋەب ئىزدەۋاتاتتى.

— پىتتىيپات خانقىز ئوبدان ئايال، ھەممىنى مەن بىلىمەن دەيدۇ، ئەمەلىيەتتە ھېچنېمە بىلمەيدۇ، — نېگىر ئانا شۇنداق دەپ، سۆھبەت مۇشۇ يەردە ئاخىرلاشتى دېگەندەك، سۇرلۇك قىياپەتتە كەينىگە بۇرلىپلا گۇس - گۇس دەسسەپ ئۆيدىن چىقىپ كەتتى. كاردىوردا ئۆينىڭ تورۇسلىرىنى تىترىتىپ ئونلۇك توۋلىغان ئاۋاز ئاڭلاندى:

— پىرىسسىي، بالىخانىغا شوتا قويۇپ، سكارلېت خانقىزنىڭ كىيىم ئۇلگىلىرىنى سالىدىغان ساندۇقنى ئەپچۈشۈپ بەرگىن. ياخشى قايچىدىن بىرنى تېپىپ بەر. شۇ ئىش بىلەن تاڭ ئېتىپ كەتمىسۇن، چاپسان بول.

كەچلىك تاماقتىن كېيىن، سكارلېت بىلەن نېگىر ئانا كىيىملەرنىڭ ئۇلگىلىرىنى ئوستەلگە يايدى. سۇئېللىن بىلەن كارىرن پەردىنىڭ ئەستىرىنى سۆكۈشكە، مېلانىيە پاكىز چوتكا بىلەن پەردىگە يېپىشىپ قالغان توپا - چاڭلارنى تازىلاشقا باشلىدى. ۋىل بىلەن گېرالد، ئاشلىپ ئۇچى كۇلۇشكەن پىتى ئالدىراپ يۇرۇشكەن ئاياللارغا قاراپ بىر چەتتە تاماكا چېكىپ ئولتۇرۇشتى. سكارلېتتىكى خۇشال كەيپىيات باشقىلارغىمۇ يۇقىنىدى، ئەمما ئۇلار بۇ خىل خۇشاللىقنىڭ مەنىسىنى چۈشەنمەيتتى، ئۇنىڭ كۇلكىسى ئۇلارغا تەسىر قىلىپ ئۇلارمۇ كۇلەتتى، چۈنكى ئۇلارنىڭ سكارلېتنىڭ كۇلۇپ باققىنىنى كۆرۈپ باقمىغىنىغا ئۇزاق بولغانىدى. بولۇپمۇ گېرالد بەك

خۇشال ئىدى. كۆزلىرى سىكارلېتنىڭ ھەربىكتى بىلەن تەڭ ھەربىكەتلىنەتتى، كۆزلىرىدىكى خارامۇش ھالەت كۆپ ئازلاپ كەتكەنىدى. ئۇ ھەر قېتىم يېنىدىن ئۆتكەندە ئۇنى ماختاپ دولىسىغا ئۇرۇپ قوياتتى. قىزلار خۇددى ئۆزلىرىگە مېھمانلىق كىيىم تىكىۋاتقاندەك كەيپى چاغ ھالدا كېسەتتى، تىكەتتى، سۆكەتتى.

سىكارلېت ئاتلانتاغا قەرزگە پۇل تېپىپ كەلگىلى بارماقچى، زۆرۈر تېپىلسا قورۇقنى گۆرۈگىمۇ قويىدۇ. لېكىن، گۆرۈگە قويۇش قانداق بولىدۇ؟ سىكارلېت ئۇلارغا گۆرۈگە ئالغان پۇلنى كېلەر يىلىنىڭ پاختىسى بىلەن تۆلەۋېتىپ، يەنە ئېشىنىپ قالالايدىغانلىقىنى چۈشەندۈردى. ئۇ شۇنچىلىك ئىشەنچلىك گەپ قىلاتتى. شۇڭا، باشقىلار يەنە سورايدىغانغا گەپ تاپالمايى قېلىشتى. بىرسى ئۇنىڭدىن بۇنچە كۆپ پۇلنى كىمدىن قەرز ئالماقچى بولۇۋاتقانلىقىنى سورىغاندا، ئۇ: «ئىشقىلىپ، پۇل بېرىپ تۇرىدىغان بىر بار» دەپ جاۋاب بېرىۋىدى، قالغانلار بۇ يۇمۇرلۇق جاۋابقا كۈلۈشۈپ كەتتى ۋە چاقچاق قىلىشىپ، ئۇ مىليونېر زادى كىم دەپ سوراپ تۇرۇۋېلىشتى.

ــ چوقۇم كاپىتان رېت باتلېر، ــ مېلانىيەنىڭ بۇ چاقچىقىغا كۆپچىلىك يەنە كۈلۈشۈپ كەتتى. چۈنكى، ئۇلار سىكارلېتنىڭ ئۇ ئادەمگە ئىنتايىن ئۆچ ئىكەنلىكىنى، ئۇنىڭ گېپى چىقسىلا «لۇكچەك» دەپ تىللايدىغانلىقىنى بىلەتتى.

لېكىن، سىكارلېت مېلانىيەنىڭ چاقچىقىغا رەددىيە بەرمىدى. ئۇلار بىلەن تەڭ كۈلۈۋاتقان ئاشلېي نېگىر ئاننىڭ سىكارلېتقا قاراپ، ئارتۇق گەپ قىلما، دېگەندەك مەنىدە شەرەت قىلغانلىقىنى كۆرۈپ قېلىپ كۈلكىسىنى دەررۇ توختىتىۋالدى.

سىكارلېت توختىمايى ئىش قىلىۋاتقان قوللارغا قاراپ، كۈلكە ـ چاقچاقلارنى ئاڭلاپ ئىچىدە ئازابلاندى ۋە نومۇس قىلدى.

«ئۇلار پۈتۈن جەنۇبتا مەن ياكى ئۇلار ئۈچۈن پايدىسىز قانچىلىك ئىشلارنىڭ يۈز بېرىۋاتقانلىقىنى بىلمەيدۇ.

ئەتراپىدا نېمە ئىشلار يۈز بەرسۇن، ھېچقايسىسى ئۆزىنى قورقۇنچلۇق ئىشلارغا ئۇچرايمىز، دەپ ئويلىمايدۇ. چۈنكى، ئۇلار ھازىرمۇ ئۆزلىرىنى ئوخارانىڭ، ۋىلكېسنىڭ، خاملىتوننىڭ جەمەتلىرى بىز دەپ بىلىدۇ، ھەتتا نېگىرلار چېغىدىمۇ شۇنداق ئويلايدۇ. نېمىدېگەن ئەخمەق ئادەملەر بۇ! ئۇلار مەڭگۈ ئۇ ئىشلارنىڭ تېگىگە يېتەلمەيدۇ. شۇ پېتى ئويلايدۇ، شۇ پېتى ياشايدۇ، ھېچنېمىسىنى ئۆزگەرتمەيدۇ. مېلانىيە ئەسكى كىيىملەرنى كىيىپ يۇرۇۋېرىدۇ، كېۋەزلىكتە ئىشلەۋېرىدۇ، ماڭا يارەملىشىپ ئادەمگە ئۆلتۈرىدۇ، ئەمما زادىلا ئۆزگەرمەيدۇ، يەنىلا نومۇسچان، ئالىيجاناب ۋىلكېس خانىم، تەلتۆكۈس ئېسىلزادە خوتۇن! ئاشلېيمۇ شۇنداق، ئۇرۇشقا، ئۆلۈمگە دادىل يۈزلىنەلەيدۇ، ئوق تەگسە، تۇرمىدە ياتسا چىدايدۇ، ئۆيگە قايتىپ كەلگەندىن كېيىنمۇ ھېچنېمىسى يوق قارا نامراتلىقتىنمۇ ئۆتە نامراتلىققا چىداپ ياشىيالايدۇ، ئەمما ئۆزىنى يەنىلا «ئون ئىككى كاۋېۋك دەرىخى» كەنتىدىكى پۇتۇن زېمىنىڭ ئىگىسىدەك تۇتىدۇ. ۋىل ئۇلارغا ئوخشىمايدۇ، شەيئىلەرنىڭ ھەقىقىي ماھىيىتىنى چۈشىنىدۇ، مەھرۇم بولۇشتىن قورقىدىغانمۇ ھېچنەرسىسى يوق. سۇئېللېن بىلەن كارىرنغا كەلسەك، ئۇلار بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى ۋاقىتلىق، تېزلا ئۆتۈپ كېتىدۇ، خۇدا بىزگە پايدىلىق ئاجايىپ مۆجىزىلەرنى يارىتىپ بېرىدۇ، دەپ بىلىدۇ. ئەمما، خۇدا ئۇلارغا ئۇنداق مۆجىزىنى يارىتىپ بەرمەيدۇ. بۇ ئەتراپتا يۈز بېرىدىغان بىردىنبىر مۆجىزە مەن ئاتلانتاغا بېرىپ رېت باتلىرىدىن ئۇندۇرۇپ كېلىدىغان ئاشۇ پۇل... ئۇلار ئۆزلىرىنى ئۆزگەرتىشنى خالىمايدىغانلار. بەلكىم ئۇلار شۇ پېتى ئۆزگەرمەي ئۆتۈپ كېتىشى مۇمكىن. ئەمما، بىردىنبىر ئۆزگىرىدىغان ئادەم مەن... بىراق، ئامالسىم بولىدىغان بولسا مەنمۇ ئۆزگەرمىسەم دەيمەن.»

نېگىر ئانا ئەرلەرنى ئۆيدىن چىقىرىۋېتىپ ئىشكىنى تاقىۋالغاندىن كېيىن، تىككەن كىيىمنى سكارلېتقا كىيدۈرۈپ

باقتى، پورك گېرالدنى يۆلەپ ئۇستىگە چىقىپ كەتتى، ئاشلېي بىلەن ۋىل ئىككىسىلا تاشقىرىقى ئۆيدە ئولتۇرۇپ قالدى. ئۇلار، خېلىغىچە بىر ـ بىرىگە گەپ قىلىشمىدى. ۋىل بىر خىلدا تاماكىسىنى چېكىپ ئولتۇراتتى، مۇلايىم چىرايىدا خاتىرجەملىك ھۆكۈم سۈرەتتى.

ـــ ئۇنىڭ ئاتلانتاغا بېرىشىنى مەن زادىلا قۇۋۋەتلىمەيمەن، ـــ دېدى ئۇ ئاخىر ئالدىرىماي سۆزلەپ.

ئاشلېي ئىتتىك ئۇنىڭغا قاراپ قويۇپ ئارقىدىنلا باشقا ياققا قارىۋالدى. ھېچنېمە دېمىگىنى بىلەن ئېچىدە، ۋىلمۇ كۆڭلىدە مەن ئويلىغان قورقۇنچلۇق ئويىنى ئويلاۋاتامدىغاندۇ، دەپ ئويلاپ قالدى. ئۇ مۇمكىن ئەمەس، چۈنكى ئۇ ئاشۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن باغدا بولغان ئىشلارنى، ئۆزىنىڭ سىكارلېتنى قانداق قىلىپ ئامالسىز ئەھۋالغا چۈشۈرۈپ قويغانلىقىنى بىلمەيدۇ. نېگىر ئانىنىڭ رېت باتلېرنىڭ گېپىنى چىقاندا چىرايىنىڭ ئۆزگىرىپ كەتكەنلىكىنىمۇ كۆرمىدى، رېت باتلېرنىڭ پۈلى بار، ئەمما ئاتىقى چىقىپ قالغان ئادەم ئىكەنلىكىنى بىلىشىمۇ ناتايىن. قىسقىسى، ئاشلېي ئۇنى بۇ ئىشلارنى بىلىدۇ دەپ ئويلىمايدۇ. بىراق، ئۇ تاراغا قايتىپ كەلگەندىن بېرى، ۋىلنىڭمۇ نېگىر ئانىغا ئوخشاش گەپ قىلمىغىنى بىلەن ئىشلارنى بىلىپ تۇرىدىغان، ھەتتا بىرەر ئىش يۈز بېرىشتىن ئىلگىرى ئۇنى پەرەز قىلالايدىغان ئىقتىدارغا ئىگە ئىكەنلىكىنى سېزىپمۇ كېلىۋاتاتتى. ئاشلېي ئەتراپتىكى كەيپىياتتىن چۆشەندۈرۈپ بولمايدىغان بىرخىل شۇملۇقنى سەزگەندەكمۇ بولۇۋاتاتتى. ئەمما، ئۇنىڭدا سىكارلېتنى قۇتۇلدۇرۇۋالغۇدەك، چۈشۈپ كېتىۋاتقان ئازگالدىن تارتىۋالغۇدەك قۇدرەت يوق ئىدى. شۇ كۈنى كەچتە سىكارلېت ئاشلېيغا بىرەر قېتىممۇ قاراپ قويمىدى. ئۇنىڭ ئاشلېيغا بولغان قاتتىقلىقى ئادەمنى چۆچۈتەتتى. ئاشلېينىڭ ئىچىگە چۈشۈۋالغان ئەنسىزلىك بەكمۇ قورقۇنچلۇق بولۇپ، سۆز بىلەن ئىپادىلەپ بەرگىلى بولمايتتى.

ئۇنىڭدىن ئۇ ئىشىنىڭ ئەملىيەتكە ئۇيغۇن ياكى ئەمەسلىكىنى، ھاقارەتلەنگەندەك بولغان - بولمىغانلىقىنى سوراشقا ھەققى يوق ئىدى. ئۇنىڭ مۇشتلىرى چىڭ توگۈلۈپ كېتىۋاتاتتى. سىكارلېت توغرۇلۇق ئىشلارنى ئەمدى ئۇنىڭدىن سوراشقا ھەقلىق ئەمەس. شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن ئۇ بۇ ھوقۇقتىن پۈتۈنلەي مەھرۇم بولغان. مەڭگۈگە مەھرۇم بولغان، ئۇ ئۇنىڭغا يارەم بېرەلمەيدۇ، باشقىلارمۇ يارەم بېرىشكە ئامالسىز. ئەمما، نېگىر ئاننىڭ ئۇنىڭ بىلەن ئاتلانتاغا بىللە بېرىشنى قارار قىلغانلىقى ئاشلېيغا ئازراق تەسەللىمۇ بولدى. مەيلى سىكارلېت خالىسۇن - خالىمىسۇن، ئۇ ئۇنىڭغا كۆز - قۇلاق بولۇپ تۇرالايتتى.

بۇنىڭ ھەممىسىنى مەن كەلتۈرۈپ چىقاردىم، — ئويلىدى ئاشلېي كۆڭلى يېرىم بولۇپ، — ئۇنى مۇشۇنداق قىلىشقا مەجبۇر قىلغان ئادەم مەن.

شۇ كۈنى ئۇنىڭ بېشىنى ئېگىز تۇتۇپ يېنىدىن مەغرۇر كەتكەنلىكى، ھېچنېمىنى مەنسىتمەس قىياپىتى ھازىرمۇ ئاشلېينىڭ ئېسىدە تۇرۇپتۇ. ئاشلېينىڭ ئۇنىڭغا يارەم بېرەلمىگەنلىكى ئۇچۇن پارە - پارە بولۇۋاتقان ۋە ئۇ خاتا چۈشىنىپ قېلىۋاتقان يۈرىكى ئۇنىڭغا تەلپۈنۈپ تۇراتتى. ئۇ سىكارلېتنىڭ لۇغەتلىرىنىڭ ئىچىدە «مەردلىك» دېگەن سۆزنىڭ يوقلۇقىنى بىلەتتى. كىمكى ئۇنى، مەن ھاياتىمدا ئۇچراتقان ئەڭ، ئەڭ باتۇر ئايال دەپ تەرىپلەيدىغان بولسا، ئۇ ھەيران قېلىپ ئاغزىنى ئېچىپ قېلىشى مۇمكىن. ئاشلېي ئۇنىڭ ھەرقانداق ئەھۋالدا باتۇرلۇق بىلەن تۇرمۇشقا يۈزلىنەلەيدىغانلىقىنى، ئۆزىنىڭ پولاتتەك ئىرادىسى بىلەن ھەرقانداق قىيىنچىلىققا تاقابىل تۇرالايدىغانلىقىنى، ھەرقانداق مەغلۇبىيەتنى ئېتىراپ قىلمىغان ئىرادە بىلەن ئالغا قاراپ باتۇرلۇق بىلەن چامدىيالايدىغانلىقىنى، يېڭىلىشتىن ساقلانغىلى بولمايدىغانلىقى ئېنىق بولسىمۇ داۋاملىق كۈرەش قىلالايدىغانلىقىنى بىلەتتى.

ئىلگىرىكى تۆت يىل ئىچىدە ئۇ ئۆزىنىڭ مەغلۇپ

بولغاتلىقىنى ئېتىراپ قىلىشنى خالىمىغان، ئۆزىنىڭ ئەھۋالى ئىنتايىن خەتەرلىك تۇرۇپ، باشقىلارغا مەردلىك بىلەن يارەدەم قىلغان ئادەملەرنى كۆرگەن، ئەمما ئۇلارنىڭ ھەممىسى مەغلۇپ بولغان، ئىشلىرى مەغلۇبىيەت بىلەن ئاخىرلاشقان.

ئاشلىپ قاراڭغۇ ئۆيدە ۋىلغا دىققەت قىلىپ ئولتۇرۇپ، ھاياتىدا سىكارلېت ئوخارانىڭ ۋۇجۇدىدا جۇش ئۇرۇپ تۇرغان ئۇ خىل قەيسەرلىكنى پەقەتلا كۆرۈپ باقمىغانلىقىنى ئويلاپ كەتتى. ئۇ ئاپىسىنىڭ دېرىزە پەردىسىدە تىكىلگەن كىيىملەر بىلەن خورازنىڭ پېيىنى قىستۇرۇۋالغان شىلەپىنى كىيىپ، دۇنيانى بويسۇندۇرۇش ئۈچۈن ئاتلانغانىدى.

ئوتتۇز ئۈچىنچى باب

ئەتىسى ئەتىگەندە سىكارلېت بىلەن نېگىر ئانا ئىككىسى سوغۇق شامال چىقىپ تۇرغان، ئاسمانىنى قارا بۇلۇت قاپلىغان يامان ھاۋادا ئاتلانتا پويىز ئىستانسىسىدا پويىزدىن چۈشتى. پويىز ئىستانسىسىمۇ شەھەر بىلەن تەڭ كۆيۈپ ۋەيران بولۇپ كەتكەنىدى. سىكارلېت كونا ئادىتى بويىچە پېتتېر تاغا بىلەن پېتتىي ھاممىسىنىڭ پەيتونىنى ئىزدىدى. چۈنكى، ئۇرۇش بولۇۋاتقان چاغلاردا ئۇ تاراغا بېرىپ قايتىپ كەلسە، ئۇلار پويىز ئىستانسىسىغا چىقىپ ئۇنى كۈتۈۋالاتتى. سىكارلېت بىردىنلا ئېسىگە كېلىپ پەيتون ساقلىغان بۇ ئىشىغا كۈلۈپ كەتتى. ئۇ ئۇلارغا كېلىشىدىن خەۋەر بەرمىگەن تۇرسا، ئۇلارنىڭ پويىز ئىستانسىسىغا چىقىپ تۇرۇشى مۇمكىنمۇ؟ ئۇنىڭ ئۈستىگە پېتتىي ھامما ئۇلارغا يازغان بىر خېتىدە ماكوندىن ئېلىپ كەلگەن قېرى ئېتىنىڭ ئۆلۈپ قالغانلىقىنى قايغۇ بىلەن يازغانىدى. سىكارلېت تونۇشلارنىڭ پەيتونلىرى ئۈچراپ قالارمىكىن دەپ ئەتراپىغا خېلى قاراپمۇ باقتى، لېكىن ئاق

تەنلىكلەر ياكى قارا تەنلىكلەرنىڭ ئىچىدىن بولسۇن، بىرمۇ تونۇش ئادەم كۆرۈنمىدى. پىتتىي ھاممىنىڭ خېتىدە دېگەنلىرى راست بولسا، ئۇلارنىڭ ئىچىدە بىرەرسىنىڭمۇ پەيتونى يوق بولۇشى مۇمكىن. قاتتىقچىلىق باشلىنىپ، ئادەملەر يەيدىغانغا نەرسە تاپالماي يۇرسە ئۇلارغا ئات نەدە تۇرۇپتۇ.

بىرنەچچە يۈك ھارۋىلىرى ۋاگوننىڭ يېنىدا تۇرۇپ يۈك بېسىۋېتىپتۇ، ئادەم ئولتۇرىدىغان پەيتوندىن ئىككىسىلا تۇرۇپتۇ. بىرسى ئوستى يېپىق پەيتون بولۇپ، ئىچىدە چىرايلىق كىيىنىۋالغان بىر خانىم بىلەن بىر ئوفىتسېر ئولتۇراتتى. ھەربىي فورما كىيگەن ئۇ ئادەمنى كۆرۈپ سىكارلېتنىڭ تېنى شۇركەۋنۈپ كەتتى. ھەممىلا يەردە كۆك فورما كىيىشكەن ئەسكەرلەر مېڭىپ يۇرۇشەتتى. سىكارلېت ئۇلارغا قاراپ ھەيران قالدى ھەم قورقتى. خۇددى ئۇرۇش تۇغمىغاندەك، ئۇ ئەسكەرلەر ھازىرلا يۇگۇرۇپ كېلىپ ئۆزىنى بۇلايدىغاندەك. ئاياغ ئاستى قىلىدىغاندەك سۇر بېسىپ پۇتۇن بەدىنى مۇزلاپ كېتىۋاتاتتى.

چۆلدەرەپ كەتكەن پويىز ئىستانسىسىنىڭ بۇ قىياپىتى سىكارلېتقا 1862 ـ يىلى بۇ يەرگە تۇنجى قېتىم كەلگەن چاغدىكى مەنزىرىنى ئەسلىتەتتى. ئۇ چاغدا ئۇ ئوستىدە قارىلىق كىيىملىرى، ھەممىدىن بىزار بولۇپ تۇرۇۋاتقان ھالەتتە ئىدى. پويىز ئىستانسىسىنىڭ ھەممىلا يېرى قىستا ـ قىستاق، ھارۋا ـ مەپىلەر توشۇپ كەتكەن، ھارۋىكەشلەرنىڭ ۋارقىراش ـ جارقىراشلىرى، ئۇرۇق ـ تۇغقانلىرىنىڭ ئالدىغا چىقىقانلارنىڭ بىر ـ بىرىنى توۋلاشلىرى ئەتراپنى بىر ئالغاندى. سىكارلېت ئۇرۇش ۋاقتىدىكى شۇ كۆرۈنۈشلەرنى يەنە كۆرۈۋاتقاندەك چوڭقۇر بىر تىنىپ قويدى. ئارقىدىنلا بۇگۈنكى كۈنگە كەلگەندە پىتتىي ھاممىسىنىڭ ئۆيىگە پىيادە بېرىشقا مەجبۇر بولۇۋاتقىنىدىن ئۆكۈنۈپ يەنە بىر قېتىم چوڭقۇر تىندى. ئەمما، ئۇ يەنىلا ئۈمىدلىك ئىدى، پىئاچتېر كوچىسىغا بېرىۋالسىلا

ئۇنىڭ ئۇ تەرىپىگە تونۇشلارنىڭ ھارۋىلىرىنىڭ ئۇچراپ قېلىشىغا ئىشىنەتتى.

ئۇلار ئەتراپقا تەلمۈرۈپ قاراپ تۇرغان شۇ مىنۇتتا، ئوتتۇرا ياش بىر نېگىر بىر پەيتوننى ھەيدەپ ئۇلارنىڭ يېنىغا كەلدى.

— پەيتون لازىمۇ خانىم؟ — سورىدى ئۇ، — ئاتلانتانىڭ نەرىگىلا بارسىڭىز ئىككى سوم.

نېگىر ئانا ئۇنىڭغا ئاچچىقى بىلەن ئالىيىپ قويدى.

— سەتەڭلىرىنىڭ پەيتونىغۇ بۇ! — دېدى ئۇ غودۇراپ، — قارا زەڭگى، بىزنى قانداق ئادەم دەپ ئويلاپ قالدىڭ، سەن؟

نېگىر ئانا يېزىلىق نېگىر بولسىمۇ، ئەمما كۆپ ۋاقتى يېزىدا ئۆتمىگەنىدى، شۇڭا يۈز - ئابرۇيلۇق خانىملارنىڭ يانلىرىدا ئەرلىرى ياكى دېدەكلىرى بولسىمۇ، بۇنداق كىرا پەيتونلىرىدا ئولتۇرمايدىغانلىقىنى بىلەتتى. نېگىر ئانا سىكارلېتنىڭ كۆزى قىيمىغانىدەك ئۇ پەيتونغا قاراپ قېلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ئاچچىقى بىلەن ئالىيىپ قويدى.

— بىز ماڭايلى، سىكارلېت خانىم! سەتەڭلەر پەيتونى، ئۇنىڭغا قوشۇپ، يېڭى ئازاد بولغان نېگىر، ئىككىسى بىر - بىرىگە نېمىدېگەن پار كەلگەن.

— مەن يېڭى چىققان ھۆر قۇل ئەمەس، — دېدى ئاچچىقى كەلگەن ھارۋىكەش ئۆزىنى ئاقلاپ، — مەن تالبوت خانىمزىنىڭ ئادىمى، بۇ پەيتون شۇيانىڭ، مەن ئۆيگە خىراجەت قىلغىلى ئازراق پۇل تاپاي دەپ چىققان.

— قايسى تالبوت خانىمز ئۇ؟

— مىلگېۋىلنىڭ قىزى سۇزاننا تالبوت خانىمز. بىز قېرى مارس ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن بۇ يەرگە كۆچۈپ كەلگەن.

— ئۇ قىزنى تونۇمسىز، سىكارلېت خانىمز؟

— تونۇمايدىكەنمەن، — دېدى سىكارلېت ئەپسۇسلىنىپ، — مەن تونۇيدىغان مىلگېۋىللار ناھايىتى ئاز.

— ئەمىسە ماڭايلى، — كېسىپلا دېدى نېگىر ئانا، —

پەيتونۇك بىلەن قېلىۋەر، زەڭگى.

نېگىر ئانا سىكارلېتنىڭ دېرىزە پەردىسىدىن تىكىلگەن كۆڭلىكىنى، شىلەپىسى بىلەن كېچىلىك كىيىمى سېلىنغان بىر بۇنچە سومكىنى كۆتۈرۈپ، ئۆزىنىڭ كىيىملىرىنى ئورنۇالغان بوپسىنى قولتۇقىغا قىستۇرۇپ، سىكارلېتنى ھەممە يەرنى شاخار بېسىپ كەتكەن پاتقاق يول بىلەن باشلاپ ماڭدى. سىكارلېتنىڭ ئۇ پەيتوندا ئولتۇرغۇسى بولسىمۇ، بۇ موماي بىلەن دە تالاش قىلىشنى خالىمىدى. ئاشۇ كۈنى ئىككىسى پەردە توغرۇلۇق دېيىشىپ قالغاندىن بېرى مومايغا ئۇنى بەكمۇ سەزگۈرلۈك بىلەن كۆزىتىپ كېلىۋاتاتتى، سىكارلېت بولسا ئۇنىڭ بۇ قىلىقىنى ياقتۇرمايتتى، لېكىن ئۇنىڭدىن ئەمدى قۇتۇلالمايتتى. شۇڭا، پەقەتلا بولالمىغاندا ئۇنىڭ بىلەن دە تالاش قىلمىسا، بولمىسا ئۇنىڭ ئاچچىقىنى كەلتۈرۈپ قويۇشنى زادىلا خالىمايتتى.

ئۇلار ئادەم ماڭىدىغان تار يولنى بويلاپ پىئاچتېر كوچىسىغا قاراپ ماڭدى. سىكارلېت يول بويى ئازاب ۋە ھەيرانلىق ئىچىدە كېتىۋاتاتتى. چۈنكى، ئاتلانتا ئۇنىڭ خاتىرىسىدىكى ئاتلانتا ئەمەس، پۈتۈنلەي ۋەيران قىلىنىپ كەتكەن ئاتلانتا ئىدى. ئۇلار ئىلگىرى رېت باتلېر بىلەن ھېنرى تاغا تۇرغان مېھمانخانىنىڭ ئالدىدىن ئۆتتى. ئۆز ۋاقتىدىكى ھەيۋەتلىك بۇ ئىمارەت ھازىر ئەسكى تاملىقلا ئايلىنىپ قالغانىدى.

«ئۇلار سېنى كۆيدۈرۈۋەتكەن، تۈزلىۋەتكەن بىلەن ئورنۇڭدىن قوپالماس قىلىۋېتەلمەيدۇ. ئۇ مۇمكىن ئەمەس، ــ دەپ ئويلىدى سىكارلېت ئىچىدە، ــ سەن يەنە يېڭى ھاياتقا ئېرىشىپ، بۇرۇنقىدىنمۇ زور، بۇرۇنقىدىنمۇ ھەيۋەتلىك شەھەرگە ئايلىنىسەن.»

ئۇ كوچىنى بويلاپ ئالدىغا مېڭىۋەردى، نېگىر ئانا كەينىدىن كېلىۋاتاتتى. كوچا يەنىلا ئۇرۇشنىڭ جىددىي چاغلىرىدىكىدەك قىستا ـ قىستاڭ، ئاۋات ئىدى. ئۇ پىتتىي ھاممىنىڭكىگە

بىرىنچى قېتىم كەلگەن چاغدا بۇ كوچىنىڭ ئاۋاتلىقىغا قاراپ، خۇددى قانلىرى تومۇرلىرى ئىچىدە ئۆركەشلىنىپ كېتىۋاتقاندەك ئاجايىپ خۇشال بولۇپ كەتكەنىدى. ھازىرمۇ شۇ چاغدىكىگە ئوخشاش ئاۋات، ھارۋا ـ پەيتونلار يەنە شۇنداق جىق (يارىدارلارنى باسقان ھارۋىلارلا كۆرۈنمەيدۇ) ئىدى. نۇرغۇن ئاتلار، قېچىرلار دۇكانلارنىڭ ئالدىلىرىدىكى تۇۋرۇكلەرگە باغلاپ قويۇلغان. پىيادىلەر يولدا ئادەم شۇنچە كۆپ بولسىمۇ، ھەممىلا ناتونۇش، يېڭى ئادەملەر ئىدى. لەلەڭشىپ يۈرگەن نېگىرلارنى ھەممە يەردە كۆرگىلى بولاتتى. ئۇلار تامنىڭ تۇۋۇلىرىدە، يول بويلىرىدىكى تاشلارنىڭ ئۈستىدە، ئۆتكەن ـ كەچكەن پەيتون ـ ھارۋىلارغا، خۇددى كىچىك بالىلار سېرىك كۆرۈۋاتقاندەك قاراپ ئولتۇرۇشاتتى، پۇتۇن كوچا قارا رەڭ بىلەن توشقاندى.

ـــ يېڭى ئازادلىققا چىققان بۇ ھۆر زەڭگىلەر، ـــ دېدى نېگىر ئانا دىمىقىنى قېقىپ قويۇپ، ـــ مەڭگۈ ياخشى ئادەملەردىن بولالمايدۇ. پۇتۇن تۇرقى لۇكچەكنىڭ ئۆزى.

راست، ئۇلار لۇكچەكلەرگە ئوخشايدۇ. سىكارلېتمۇ شۇنداق ئويلاپ قالدى. چۈنكى، ئۇلار ئۇنىڭغا ئەدەپسىزلىك بىلەن تىكىلىپ قارىشاتتى. لېكىن، ئۇ كۆك فورما كىيگەن شىماللىق ئەسكەرلەرنى كۆرۈپ، قورقۇپ كەتكىنىدىن ئۇ نېگىرلارنى شۇئانلا ئۇنتۇپ كەتتى. ھەممىلا يەردە پىيادە، ئاتلىق ئەسكەرلەر يۈرۈشەتتى. بەزىلەر كوچىدا لەلەڭشىپ يۈرسە، بەزىلىرى قاۋاقخانىلارغا كىرىپ ـ چىقىپ تۇرۇشاتتى.

بۇ ئىپلاسلارنى مەڭگۈ كۆرەرگە كۆزۈم يوق، ـــ ئويلىدى ئۇ ئىچىدە، ـــ مەڭگۈ كۆرمىسەم دەيمەن.

ـــ چاپسان ماڭايلى. ئانا، بۇلاردىن چاپسانراق نېرى كېتەيلى، ـــ دېدى ئۇ مومايغا.

ئۇلار داۋاملىق ئالدىغا قاراپ ماڭدى. بارغانسېرى ئادەملەر شالاڭشۇاتاتتى. ئۇلار ۋېسلېي چېركاۋىنىڭ ئالدىغا يېتىپ كەلدى. بۇ، 1864 ـ يىلى سىكارلېت مادىي دوختۇرنى ئىزدەپ

كەلگەندە ئولتۇرۇپ دەم ئالغان جاي ئىدى. سىكارلېت بۇ چېركاۋنى كۆرۈپ مىيقىدا سوغۇق كۈلۈپ قويدى. نېگىر ئانا سەزگۈر كۆزلىرى بىلەن ئۇنىڭدىن بىر نېمە تاپماقچى بولۇۋاتقاندەك قاراپ كەتتى، ئەما قىزىقىشىنى ھەرقانداق قىلىپمۇ قانائەتلەندۈرەلمىدى. ئەسلىدە سىكارلېت شۇ كۈنى ئۆزىنىڭ قاتتىق قورقۇپ كەتكەن ھالىتىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ كۈلۈپ كەتكەنىدى. ئۇ كۈنى ئۇ شىمالىلىق ئالۋاستىلاردىن، مېلانىيە تولغاق يەۋاتقان جىددىي ھالەتتىن قورقۇپ كېتىپ پۈت ـ قولىدا جان يوق، مادي دوختۇرنى ئىزدەپ ئۆمىلەپ دېگۈدەك ماڭغانىدى. ئەمدى ھازىر، نېمىشقا شۇ چاغدا قاتتىقراق ئاۋازدىن قورقۇپ كەتكەن كىچىك بالىدەك شۇنچىلا قورقۇپ كەتكەن بولغىيدىم؟ دەپ ئويلاپ قېلىۋاتاتتى. شۇ چاغدا شىمالىلىق ئالۋاستىلار، ئوت ۋە ئۇرۇشنىڭ مەغلۇبىيىتى ئۇ ئۈچرىغان ئەڭ يامان ئىشلار بولسا كېرەك. ئەمدى ئويلىسا ئۇ ئىشلار ئېللىننىڭ ئۆلۈمى، گېرالدنىڭ سارىڭ قېتىش بولۇپ قالغىنى، ئاچارچىلىق، ھالىدىن كەتكۈچە چارچىتىدىغان ئەمگەك ۋە تۆگمەس تەھدىتلەرنىڭ ئالدىدا ھېچقانچە ئىش ئەمەس ئىكەن. ھازىر تاجاۋۇزچىلارنىڭ ئالدىدا ئۇنىڭ قورقماس، باتۇر بولمىقى ئىنتايىن ئاسان ئىدى، ئەما تارانىڭ قولىدىن كېتىش خەۋپى ئالدىدا باتۇرلۇق قىلماق ئۇنداق ئاسان ئەمەس. ياق، ئۇ ئاچلىقتىن باشقا ھېچقانداق نەرسىدىن قورقمايدۇ.

ئالدى تەرەپتىن يېڭى بىر پەيتون كېلىپ قالدى. سىكارلېت ئىتتىك يولنىڭ چېتىگە ئۆتۈپ، ئۇنىڭدىكى ئادەملەرنى تونۇيمەنمۇ دەپ قاراپ كەتتى، تونۇسا ئۆزلىرىنى ئاپىرىپ قوي دېمەكچىدى، چۈنكى پىتتىي ھاممىنىڭ ئۆيىگە يەنە بەش كوچىدىن ئۆتكەندە يېتىپ بارالايتتى. پەيتون يېقىن كەلگەندە سىكارلېت ھەجايىاق بولۇپ تەييارلىنىپ تۇراتتى، ئۇشتۇمتۇت پەيتوننىڭ دېرىزىسىدىن بېشىغا سۆسەر تۇماق كىيگەن، چاچلىرى قىزىل بىر ئايال بېشىنى چىقاردى. سىكارلېت

ئىختىيارسىز، ۋاي، دېدى ـ ده، كەينىگە بىر قەدەم داجىدى. ئۇ بېللې ۋاتلىن ئىدى. ئۇ بېشىنى ئىچىگە تارتىۋالغۇچە، سىكارلېت ئۇنىڭ يىرگىنىۋاتقاندەك بولۇپ يوغىناپ كەتكەن بۇرنىنى كۆرۈپ قالدى. توۋا، بىرىنچى بولۇپ ئۇنىڭغا تونۇش چىرايلاردىن مۇشۇ خوتۇننىڭ ئۇچرىغىنىنى.

ـــ ئۇ كىم؟ ـــ سوردى نېگىر ئانا گۇمان بىلەن، ـــ ئۇ سىزنى تونۇيدىكەن، ئەمما سالام قىلمىدى. مەن ئۇنداق رەڭلىك چاچنى ئۆمرۈمدە كۆرۈپ باقمىغان. تارلېتونلارنىڭ ئائىلىسىدىمۇ كۆرمىگەن. ئۇ... ھمم، بويىغان چاچتەك قىلىدۇ.

ـــ شۇنداق، بويىغان چاچ، ـــ سىكارلېت ئاددىيلا جاۋاب بېرىپ قەدىمىنى تېزلەتتى.

ـــ سىز چېچىنى بويىتقان ئۇ خوتۇننى تونۇمسىز؟ سىزدىن سوراۋاتىمەن، ئۇ زادى كىم؟

ـــ ئۇ مۇشۇ شەھەردىكى بىر بۇزۇق ئايال، ـــ جاۋاب بەردى سىكارلېت ئاددىيلا قىلىپ، ـــ خۇدا ھەققى، مەن ئۇ ئۇ ئايالنى تونۇمايمەن، سوراۋەرمىسەڭچۇ.

ـــ ۋاي خۇدايىمەي، ـــ نېگىر ئانا ئىچىگە يېنىك تارتىپ قويدى. كۆزلىرى كېتىۋاتقان پەيتوندا، ئاغزى ئېچىلىپلا قالدى. ئۇ ئېللېن بىلەن يىگىرمە يىلنىڭ ئالدىدا ساۋاننادىن كەتكەندىن بۇيان پاھىشە ئاياللارنى كۆرۈپ باقمىغانىدى، شۇڭا ېللېنى ئوبدانراق كۆرۈالمىغىنىدىن ئەپسۇسلىنىپ كەتتى.

ـــ شۇنداق چىرايلىق كىيىنىۋاپتۇ، پەيتونى، پەيتونكىشى بار ئىكەن، ـــ ئۇ ئۆزىگە ئۆزى سۆزلەپ كېتىۋاتاتتى، ـــ خۇدانىڭ نېمە قىلغىنىدۇ بۇ، چۈشەنمىدىم. ئۇنىڭدەك بۇزۇق خوتۇنلارغا دۇنيانى ئايماي بېرىپ، بىزگە ئوخشاش ياخشى ئادەملەرنى ئاچ ھەم يالاڭ ئاياغ قويۇۋاتقىنىنى.

ـــ بىر نەچچە يىل بولدى، خۇدانىڭ بىز بىلەن كارى يوق، ـــ دېدى سىكارلېت قوپال تەلەپپۇزدا، ـــ بۇ گەپنى سەن ماڭا دېمە، بولمىسا ئاپام گۆرىدە ئېغىناپ ياخشى ئۇخلىيالمايدۇ.

سىكارلىت ئۆزىنى ئىجتىمائىي ئورۇن ۋە پەزىلەت جەھەتتە بىللىدىن يۇقىرى ھېسابلايتتى، ئەمەلىيەتتە بولسا ئىشقا ئاشۇرالمايتتى. ئەگەر ئۇنىڭ پىلانى ئوڭۇشلۇقلا ماڭىدىغان بولسا، ئۇمۇ بىللىي بىلەن ئوخشاش ئورۇندا تۇرالايدۇ ھەم ئوخشاش بىر ئەردىن يارەم ئالالايدۇ. ئۇ ئۆزىنىڭ قارارىدىن قىلچە پۇشايمان قىلمىسمۇ، ئەمما ئۇ ئىشىنىڭ ئۆزى ئۇنى بىئەپ ئورۇنغا چۈشۈرۈپ قويۇۋاتاتتى. «ئۇ ئىشنى ھازىر ئويلىماي تۇرايچۇ.» ئۇ ئۆزىگە ئۆزى شۇنداق دەپ قويۇپ قەدىمىنى تېزلەتتى.

ئۇلار مادىي دوختۇرنىڭ ئۆيىنىڭ ئالدىغا كەلدى. ئۇ ئۆيلەردىن ھازىر پەلەمپەي بىلەن پەلەمپەيگە تۇتىشىدىغان تار يولدىن باشقا ھېچنېمە قالماپتۇ. ۋېمتىنلارنىڭ ئۆيلىرىمۇ تۇزلىنىپ كېتىپتۇ، ھەتتا ئۇلىمۇ يوق، ئۆچۈپ كېتىپ دەپ قالغان ھارۋا چاقلىرىنىڭ كونا ئىزلىرىدىن باشقا ھېچنېمە كۆرۈنمەيدۇ. ئېلىسىنلارنىڭ پىششىق خىشلىق ئۆيلىرى ئۆز پېتى تۇرۇپتۇ، يېنىغا يەنە ئىككى قەۋەت قىلىپ يېڭى ئۆيمۇ سېلىۋاپتۇ. بوننېللار ئۆيلىرىنى رېمونت قىلىۋاپتۇ، ئەمما ياخشى ئەمەس، ئۆگزىسىگە يامغۇر بىلەن كۈندىن دالدا قىلىپ تاختايلارنى تاشلاپلا قويۇپتۇ. ئەمما، بۇ ئۆيلەرنىڭ دېرىزىلىرىدە بىرمۇ تونۇش چىراي كۆرۈنمەيدۇ، ئىشىكلىرىدىمۇ بىر ئادەم يوق. ئەكسىچە بۇ ئەھۋال سىكارلىتنى خۇشال قىلدى، چۈنكى ئۇنىڭ ھازىر ھېچقانداق ئادەمگە كۆرۈنگۈسى يوق ئىدى.

پىتتىي ھاممىنىڭ قىزىل خىشلىق ئۆيى ئاخىر كۆرۈنۈپ سىكارلىتنىڭ يۈرىكى سېلىپ كەتتى. خۇدا رەھمىلىك، مۇشۇ ئۆيگە كەلگەندە ھېچنېمىسىنى بۇزماي ئامان ساقلاپ قاپتۇ. پىتتېر تاغا قولىدا بىرنېمە ئالغىلى بارىدىغان سېۋەت، ھويلىدىن چىقىپ كېلىۋاتاتتى، سىكارلىت بىلەن نېگىر ئاننىڭ پۇتلىرىنى سۆرەپ ئاران كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ، ئۇنىڭ قاپقارا يۈزىدە خۇشال، لېكىن يەنە ئاسانلىقچە ئىشەنمەيۋاتقاندەك كۈلكە

پەيدا بولدى.

سىكارلېت ئىچىدە: مەن بۇقېرى قارا ئەخمەقنى تازا بىر سۆيمەيدىغان بولسام، شۇ تۈرقىدا ئۇنى كۆرۈپ شۇنچىلىك خۇش بولۇپ كېتىۋاتىمەن، دەپ ئويلاپ خۇشال توۋلاپ كەتتى:

— پېتتېر، چاپسان كىرىپ ھامامغا دورىسىنى تېپىپ بەر، بۇ راستلا مەن!

شۇ كۈنى كەچتە پىتتىي ھاماما ئۇستەلگە قوناق ئۈنىدا قىلغان ئۇماچ، پۈرچاق دېگەندەك يېمەكلىكلەرنى كەلتۈردى. سىكارلېت ئۇ نەرسىلەرنى يەۋېتىپ، پۇل تاپقاندا ئۇستەلگە بۇ ئىككى نەرسىنى يولاتمايمەن دەپ ئويلىدى. قانداق بەدەل تۆلىسىمۇ پۇل تاپمىسا بولمايدۇ، تارانىڭ بېجىغا كېتىدىغان پۇلدىنمۇ كۆپ پۇل تېپىش كېرەك. قىسقىسى، ئۇ بىر كۈنلەردە ئۇرغۇن پۇل تاپىدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن ئادەم ئۆلتۈرۈشكە توغرا كەلسىمۇ مەيلى.

سىكارلېت تاماقخانىدىكى غۇۋا چىراغ نۇرىدا ئولتۇرۇپ پىتتىي ھاممىدىن ئىقتىسادىي ئەھۋالى توغرۇلۇق سورىدى. ئەسلىدە ئۇ ئۆزىگە كېرەكلىك پۇلنى چارلېستون ئائىلىسىدىن چىقىپ قالارمىكىن دېگەن ئۈمىدتە بولغانىدى. پىتتىي ھاما بۇ ئائىلىنىڭ بىر ئەزاسى بىلەن ئەركىن ئولتۇرۇپ پاراڭلىشىش پۇرسىتىنىڭ كەلگىنىدىن خۇشال بولۇپ كېتىپ، تۈيۇقسىز بۇنداق سوئالنىڭ سورىلىپ قېلىشىغا دىققەت قىلماي ئۆزىنىڭ دەردىنى سۆزلەپ كەتتى. ئۇ ئۆزىنىڭ قورۇقمىنىڭ، شەھەردىكى زېمىنلىرىنىڭ نەگە كەتكەنلىكىنى بىلمەيدىكەن، بىردىنلا ھەممە نەرسىدىن مەھرۇم بوپتۇ. ئىتىسى ھېنرى ئۇنىڭغا شۇنداق دەپتىمىش، ئۆينىڭ يەر بېجىنى تۆلىيەلمىگۈدەك ئەھۋالغا چۈشۈپ قاپتۇ. مۇشۇ ئۆيدىن باشقا ئۇنىڭ ھېچنېمىسى قالماپتۇ. بۇ ئۆيمۇ مېلانىيە بىلەن سىكارلېتقا تەئەللۇق ئىكەن. ھېنرى پەقەت مۇشۇ ئۆيلەرنىڭلا بېجىنى تۆلىيەلەپتۇ. ئۇنىڭغا

هەر ئايدا ئازراقتىن تۇرمۇش راسخوتى بېرىپ تۇرىدىكەن.

ــ ھېنرى ئۆزىنىڭ ئۇستىدىكى يۈكنىڭ ئېغىرلاپ كېتىۋاتقانلىقىنى، باجنىڭ ئۆسۈپ، جاننى ساقلاپ قېلىشىنىڭمۇ تەسكە چۈشۈۋاتقانلىقىنى ئېيتىدۇ. بىر تۇرۇپ ئۇنى قولىدا كۆپ پۇل بولسا ماڭا بەرگۈسى كەلمەي يالغان سۆزلەۋاتامدىكىنمۇ دەپ ئويلاپ قالىمەن.

سىكارلېت ھېنرى تاغىنىڭ يالغان سۆزلىمىگەنلىكىنى بىلەتتى. بۇ، چارلېسنىڭ مال ـ مۈلۈكلىرى توغرۇلۇق ئۆزىگە يازغان خەتلىرىدىن مەلۇم ئىدى. بۇ قېرى ئادۋوكات بۇ ئۆيلەر بىلەن شەھەردىكى ئىسكىلات قىلىنغان يەرلەردىكى زېمىنلارنى ۋاھ بىلەن سىكارلېتقا كېيىنكى كۈنلەردە قولىدا بىر نەرسە قالمىغاندا ئەسقېتىپ قالار، دەپ كۆپ تىرىشقانىدى. يەنە ئۇنىڭ ئاشۇ زېمىنلارنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن، ئۇ يەرلەرگە كەلگەن باجلارنى ئامال بار تۆلەپ تۇرۇۋاتقانلىقىدىنمۇ سىكارلېتنىڭ خەۋىرى بار ئىدى.

ئۇنىڭدىمۇ ئانچە كۆپ پۇل يوق، ــ ئويلىدى سىكارلېت ئىچىدە، ــ بولدىلا، پىتتىي ھاممانى بىلەن ھېنرى تاغىنى تىزىملىكىمدىن چىقىرىۋېتەي. ئەمدى رېت باتلېردىن باشقا ئادەم قالمىدى، ئەمدى شۇنداق قىلماي بولمايدۇ. چوقۇم شۇ يولدا مېڭىشىم كېرەك. ئەمما ھازىر ئۇنى ئويلىماي تۇراي ... رېت باتلېر توغرۇلۇق ئۇنىڭ ئۆزىگە سۆزلىتەي، ئاندىن بىر ئامال قىلىپ ئەتە ئۇنى بۇ يەرگە پىتتىي ھاممىنىڭ ئۆزى چاقىرتىپ كېلىدىغان قىلاي.

سىكارلېت چىرايىدا خۇشال كۈلكە، پىتتىي ھاممىنىڭ سېمىز قوللىرىنى چىڭ تۇتۇپ ئولتۇراتتى.

ــ ئوبدان ھاممىا، ــ دېدى ئۇ، ــ ئۇنداق كۆڭۈلسىز گەپلەرنى ئەمدى قويۇپ، كۆڭۈل ئاچىدىغان گەپلەرنى قىلىشايلىچۇ. دوستلىرىڭىزنىڭ ئەھۋاللىرى توغرۇلۇق سۆزلەپ بېرىڭا. مېرۇبتېر خانىمنىڭ ئەھۋالى قانداق؟ مايىبىلىنگىچۇ؟

ئاڭلىسام، مايىملىنىڭ يىگىتى سالامەت قايتىپ كەپتۇدەكقۇ؟ ئىلسىن خانىم بىلەن مادې خانىملار قانداقراق تۇرۇۋاتىدۇ؟

گەپنىڭ مەزمۇنى يۆتكىلىشى بىلەنلا پىتىتي ھامماننىڭ چىرايى ئېچىلىپ، بايىقى يىغلاڭغۇ چىرايىدىن ھېچنېمە قالمىدى. شۇنىڭ بىلەن كونا قوشنىلىرىنىڭ يېقىنقى ئەھۋاللىرى توغرۇلۇق گەپ ئېچىپ، ئۇلارنىڭ نېمە قىلۋاتقانلىقى، نېمە يەۋاتقانلىقى، نېمە كىيىۋاتقانلىقى، نېمە ئويلاۋاتقانلىقى توغرۇلۇق توختماي سۆزلەپ كەتتى. مېرۋېتېر خانىم بىلەن مايىملىنىڭ رېنى پىكارد ئۇرۇشتىن قايتىپ كېلىشتىن ئىلگىرى شمالىلق ئەسكەرلەرگە پوشكال پىشۇرۇپ سېتىپ جان باققانلىقىنى سۆزلەپ بەردى. ھەر كۈنى ئۇلارنىڭ ئارقا ھويلىسىدا بىرقانچە ئون شمالىلق ئەسكەرلەر ئۇلارنىڭ پوشكىلىنى ساقلاپ تۇرۇپ كېتىدىكەن، رېتى قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، ھەر كۈنى كونا ھارۋىسى بىلەن ھەرخىل يېمەكلىكلەرنى شمالىلق ئەسكەرلەرنىڭ بارگاھلىرىغا ئاپىرىپ ساتىدىغان بوپتۇ. مېرۋېتېر خانىم ئازراق پۇل توپلىغاندىن كېيىن، شەھەردە بولكىخانا ئاچماقچى بولۇۋېتىپتۇ. پىتىتي ھامماننىڭ بۇنداق ئىشلارنى تەنقىد قىلىش نىيىتى يوقتەك قىلاتتى. ئەمما، ئۆزىگە كەلگەندە شمالىلقلار بىلەن ئاچتىن ئۆلسەممۇ بۇنداق سودىنى قىلمايمەن، دېدى. ھەتتا ئۇ كوچىلاردا شمالىلق ئەسكەرلەرگە ئوچراپ قالسا ئۇلارنى مەنسىتمەيدىكەن، يامغۇر يېغىپ يول پاتقاق بولسىمۇ شۇنداق قىلىدىكەن. پىتىتي ھاممانىڭ نەزىرىدە جەنۇب ئىتتىپاقىغا بولغان ساداقەتمەنلىكىنى ئىپادىلەش ئۈچۈن ھەرقانداق قۇربان بەرسىمۇ، ئىككى كۈندە بىر ئايىغى پاتقاقتا رەسۋا بولۇپ كەتسىمۇ ئەرزىيىتتى، ئاشۇرۇۋەتكەنلىك بولمايىتتى.

مادې دوختۇرنىڭ ئۆيى شمالىلقلار شەھەرگە ئوت قويۇۋەتكەندە كۆيۈپ كەتكەنىدى. كېيىن پىل بىلەن دارس ئۆلۈپ كېتىپ، ئۇلارنىڭ ئۆيىنى قايتىدىن سېلىشقا زادىلا قولى

بارمىدى. مادې خانىم، ئۆيدە يا بالىلار، يا نەۋرىلەر بولمىسا ئۇي سېلىپ نېمە قىلمىز، دەپ، ئەر ـ خوتۇن ئىككىسى يالغۇز ياشاشتى. كېيىن بەكمۇ زېرىكىپ ئېلىسىنلارنىڭ ئۆيىگە كۆچۈپ كېلىشۋالدى. ئېلىسىنلار ئۆيلىرىنىڭ بۇزۇلغان يەرلىرىنى ياسۋالغانىدى، ئەر ـ ئايال ۋېمتىنلارمۇ ئۇلارنىڭ بىر ئېغىز ئۆيدە تۇرۇۋاتاتتى.

ـــ شۇنچە ئادەم ئۇ ئۆيلەرگە قانداق پاتقاندۇ؟ ـــ ھەيران قالدى سىكارلېت، ـــ ئېلسىن خانىم، فەننى، يەنە...

ـــ ئېلسىن خانىم بىلەن فەننى مېھمانخانا ئۆيدە ياتىدىكەن، ـــ دېدى پىتتىي چۈشەندۈرۈپ. ئۇ ھەممە دوستلىرىنىڭ ئۆيىدىكى ئىشلارنى تولۇق بىلەتتى، ـــ سۆيۈملۈكۈم، ئەسلىدە بۇ گەپلەرنى ساڭا دېمەسەم بولاتتى. ئېلسىن خانىم ئۇلارنى «قوشنىلار» دەپ ئاتايدۇ. ئەمەلىيەتتە بولسا، ـــ ئۇ ئاۋازىنى پەسلەتتى، ـــ ئۇلار ئۇنىڭ ئۆيىنى ئىجارىگە ئېلىپ ئولتۇرۇۋاتىدۇ. ئېلسىن خانىم ساراي ئاچتى دېگەن گەپ ـ دە بۇ. قانداق، قورقۇنچلۇق ئىشمىكەن؟

ـــ مېنىڭچە، ئۇ خانىم قالتىس ئىش قىپتۇ، ـــ دېدى سىكارلېت سوغۇق كۈلۈپ قويۇپ، ـــ مەنمۇ بۇلتۇر تارادا بىكارغا ئەمەس، پۇل بېرىپ ئولتۇرىدىغان قوشنىلار بولسىكەن دەپ ئويلىغان. شۇنداق بولغان بولسا بىز ھازىرقىدەك نامراتلىشىپ كەتمەيتتۇق.

ـــ سىكارلېت، نېمىشقا بۇنداق گەپ قىلىسىز؟ ئاپىڭىز سىزنىڭ تاراغا بارغان دوستلار بىلەن ئۇرۇق ـ تۇغقانلاردىن پۇل ئېلىشنى ئويلىغانلىقىڭىزنى بىلىدىغان بولسا گۆرىدە خاتىرجەم ياتالمايدۇ. ئېلسىن خانىم ئامالسىزلىقتىن شۇنداق قىلدى. بولمىسا ماشىنچىلىق قىلىپ تاپقان پۇلى بىلەن جېنىنى باقالمايتتى. فەننىنىڭ چىنىلەرگە گۈل سىزىپ، خۇگنىڭ ئوتۇن سېتىپ تاپقان پۇلى نېمىگە دال بولسۇن؟ ئويلاپ بېقىڭا، خۇگ كىچىككىنە تۇرۇپ ئوتۇن سېتىۋاتىدۇ. ئۇنىڭ ئاتاقلىق ئادۋوكات

بولغۇسى بار ئىدى. بىزنىڭ بالىلىرىمىز مانا مۇشۇنداق ئەھۋالغا چۈشۈپ قېلىۋاتىدۇ. بۇنى ئويلىسام يىغلىغۇم كېلىدۇ.

سىكارلېت ئۆزىنىڭ يازنىڭ پىژغىرىم ئاپتاپلىرىدا كېۋەز ئوتاپ بەللىرىنىڭ سىرقىراپ ئاغرىپ كەتكەنلىكلىرىنى، قاتتىقراق بىر نەرسە تۇتۇپ باقمىغان يۇمران قوللىرى بىلەن ساپانىنى تۇتۇپ يەر ھەيدەپ قوللىرىنىڭ قاپىرىپ كەتكەنلىكىنى ئېسىگە ئېلىپ، خۇگ ئېلىسىنغا ئىچ ئاغرىتىشىنىڭ ھاجەتسىز ئىكەنلىكىنى ئويلاپ قالدى. پەقەتلا نېمىدېگەن ساددا، ئەخمەق خوتۇن ـ ھە! ئەتراپىدىكى ئۆيلەرنىڭ ھەممىسى خارابلىككە ئايلىنىپ، ئۇنىڭ ئۆيىنىڭ ئامان قالغانلىقىنىڭ ئۆزى چوڭ گەپ ـ دە.

ـــ ئوتۇن ساتقۇسى بولمىسا، خۇگ نېمىشقا ئادۇوكات بولمىدى؟ ئاتلانتادا ئادۇوكاتلار قىلىدىغان ئىشلار يوقمۇ يا؟

ـــ ئۇنداق ئەمەس، سۆيۈملۈكۈم، ھازىر ھەممە ئادەم بىر ـ بىرىنىڭ ئۇستىدىن ئەرز قىلىدىغان بولۇپ كېتىشتى. ھەممە يەر كۆيۈپ پاسىللار يوقلىپ كەتكەچكە، پاسىل تالىشىدىغان ئىشلار كۆپ بولۇۋاتىدۇ. لېكىن، خەقنىڭ ئەرز قىلغۇدەك پۇلى يوق، ئەرز قىلىشالمايدۇ. شۇڭا، خۇگ ئامالسىز ئوتۇن سېتىپ يۈرۈۋاتىدۇ... ھە راست، ئۇنتۇپ قالغىنىمنى قاراڭ! مەن سىلەرگە خەت يازدىمغۇ دەيمەن، فەننى ئەتە توي قىلماقچى. دېگەنىبىلەن سىز ئۇنىڭ تويىغا ئۇلگۈرۈپ كەپسىز. ئېلىسىن خانىم سىزنىڭ كەلگىنىڭىزنى ئاڭلىسا چوقۇم خۇش بولىدۇ. ئۇستىڭىزدىكىدىن باشقا كىيىملىرىڭىزمۇ باردۇ دەيمەن. بۇ مېنىڭ بۇ كىيىملىرىڭىزنى سەت دېگەنلىكىم ئەمەس، سۆيۈملۈكۈم، ئازراق كونىراپ قالغان يېرى بار ئىكەن شۇ. چىرايلىق كۆڭلەكلىرىڭىز بارمۇ؟ بۇ ئاتلانتا قولدىن كەتكەندىن كېيىن بولۇۋاتقان تۇنجى توي، تويدا چوقۇم تورت، ھاراق، ئاندىن تانسا بولىدۇ. لېكىن، مەن ئېلىسىنلارنىڭ بۇنچىلا چىقىمنى قانداق كۆتۈرەلەيدىغانلىقىغا ھەيران، چۈنكى ئۇلارنىڭمۇ باشقىلارغا ئوخشاش ھېچنېمىسى يوق ـ دە.

— فەننى كىمگە ياتلىق بولىدۇ؟ داللاس مىكلورې گېتئىس قەلئەسىدە قۇربان بولۇپ كەتكەندىن كېيىن...

— قوزام، فەننىنى ئەيىبلەپمۇ كەتمەك. ھەممە ئادەم ئۆلۈپ كەتكەن ئېرىگە سىزدەك سادىق بولمايدىكەن. ئويلاپ باقاي، ئۇنىڭ ئىسمى نېمىدى؟ خەقنىڭ ئىسمى زادىلا ئېسىمدا تۇرمايدۇ. ئىسمى تامغۇ دەيمەن، ئۇنىڭ ئاپىسى بىلەن بەكمۇ ئوبدان ئۆتەتتۇق. لاگرانگې قىزلار ئىنستىتۇتىدا بىللە ئوقۇغان. فامىلىسى تومىلىنسون ئىدى. گىلارانگالىق ئىدىغۇ دەيمەن. ئۇنىڭ ئاپىسىنىڭ ئىسمى ... ئويلاپ باقاي... پېركىنس، پېركىنسمىدۇ؟ پېركىنس ! سىپارتالىق، ئائىلىسى مەرتىۋىلىك ئائىلە. بىراق، ئۇنىڭ ھازىر نېمە ئىھمىيىتى... ھىم. فەننى قانداق بولۇپ ئۇ ئادەم بىلەن تۇي قىلىدىغان بولۇپ قالدىكىنتاڭ.

— ئۇ ئادەم ھاراققا ئامراقمۇ؟ ياكى...

— ياق، سۆيۈملۈكۈم، ئۇ پەزىلەتلىك ئادەم. ئەمما، ئۇنىڭ بېلىنىڭ تۆۋىنىگە ئوق تېگىپ، ئىككى پۇتى... پۈتلىرى... بۇ گەپنى ئېغىزغا ئېلىشتىن شۇنچىلىك بىزارمەن. ئىشقىلىپ، ئۇ ئىككى پۇتىنى كېرىپ ماڭىدۇ. مېڭىشى شۇنچىلىك سەت — ھىم، ئۇنداق ماڭسا بەكمۇ سەت تۇرىدىكەن. فەننى نېمىشقا ئۇ ئادەمگە تېگىدىكىنتاڭ.

— قىزلار ھامان ئەرگە تېگىشى كېرەكقۇ؟

— ئۇمۇ مۇتلەق ئەمەس، — دېدى پىتتىي ھامما قاپىقىنى تۇرۇپ، — مانا مەن تەگمەي ئۆتۈپ كېتىۋاتمەنغۇ.

— سۆيۈملۈك ھامما، مەن سىزنى دېمەكچى ئەمەس. سىزنى ھەممە ئادەم ياخشى كۆرىدۇ. ھازىرغىچە شۇنداق بولمىسا، سىزنىڭ گېپىڭىز چىقسا تۇرالمايدىغان سوتچى كارلېتوغا بۇرۇنلا ماقۇل دېمەمتىڭىز...

— سىكارلېت، بولدى، ئۇ بىرنېمىنىڭ گېپىنى قىلماڭا ! — پىتتىي ھامما پىخىلداپ كۈلۈپ كەتتى، كەيپى يەنە ئورنىغا چۈشتى، — نېمىلا دېگەن بىلەن فەننى ئادەمنىڭ ئامراقلىقى

كەلگۈدەك قىز ئىدى. بېجىرىمرەك بىرسىگە ياتلىق بولسا بولاتتى. مەن ئۇنىڭ تام دېگەن ئۇ ئادەمنى ھەقىقىي ياخشى كۆرۈپ كېتىشىگە تازا ئىشەنمەيمەن، ئۇنىڭ داللاس مىكلورېنى ئۇنتۇپ كېتىشى مۇمكىن ئەمەس، ئەمما ئۇ سىزگە ئوخشىمايدۇ. سىز ياخشى كۆرگەن يىگىتىڭىز چارلېسقا بولغان ساداقىتىڭىزدىن يانمىدىڭىز. ئەگەر ياتلىق بولايچۇ دېگەن بولسىڭىز، بۇ چاغقىچە بىر نەچچىسىگە تېگىپمۇ بولاتتىڭىز. خەقلەر كەينىڭىزدىن كۆڭلى يوق سەتەڭ، دەپ گەپ تارقىتىپ يۈرسىمۇ، مېلانىي ئىككىمىز سىزنىڭ چارلېسقا بولغان ساداقىتىڭىزنى ئاغزىمىزدىن چۈشۈرمەي ماختاپ كېلىۋاتىمىز.

سىكارلېت ئۇنىڭ بۇ خىل گەپلىرىنى ئاڭلىماسقا سېلىپ، باشقا دوستلىرىنىڭ، ئۇنىڭدىن يۆتكىلىپ رېت باتلېرنىڭ گېپىنى قىلىشقا شۇنچىلىك تەقەززا بولۇپ تۇرۇۋاتاتتى. ئۇ بۇ يەرگە يېڭى كەلدى، شۇڭا ئوپۇل ـ توپۇلا رېت باتلېرنىڭ گېپىنى چىقارسا بولمايتتى. بولمىسا پىتتىي ھاممىنى باشقا خىياللارغا سېلىپ قويۇشى مۇمكىن. ئۇ چاغدا رېت ئۇنىڭ بىلەن توي قىلىشنى رەت قىلغان تەقدىردىمۇ، يېپىق قازان يېپىق پېتى قېلىۋېرەتتى.

پىتتىي ھامما خودىدى گېپىنى ئاڭلايدىغان ئادەم تاپقان كېچىك بالىغا ئوخشاش ئاغزى بېسىلماي سۆزلەشكە ئامراق ئىدى. ئۇ جۇمھۇرىيەتچىلەرنىڭ ئاتالانتادا نۇرغۇن ئەسكى ئىشلارنى قىلغانلىقى بىلەن ھازىر ۋەزىيەتنىڭ ئىنتايىن ئوساللىشىپ كەتكەنلىكىنى، بولۇپمۇ ئۇلارنىڭ نامرات نېگىرلارنىڭ كاللىسىغا قويۇۋاتقان ئىدىيەلەرنىڭ ئىنتايىن خەتەرلىك ئىكەنلىكىنى، بۇ ئەھۋالنىڭ قاچانغىچە داۋاملىشىدىغانلىقىنى بىلمەيدىغانلىقىنى سۆزلەپ كەتتى.

ـــ سۆيۈملۈكۈم، ئۇلار نېگىرلارغا سايلام بېلىتى تاشلاتقۇزۇۋاتىدۇ، دۇنيادا بۇنىڭدىنمۇ بىمەنە ئىش بولامدۇ؟ مەن ئۇ جۇمھۇرىيەتچىلەرگە قارىغاندا بىزنىڭ پېتتىر تاغىنى سەزگۈر، ئەخلاقلىق كۆردۈم. بىزنىڭ پېتتىر تاغىمىزغا ئوخشاش تەربىيە كۆرگەن ئادەملەر، ئەلۋەتتە ئۇنداق سايلاملارغا

قاتناشمايدۇ. ئۇلار ھازىر ئۇ نېگىرلارنىڭ كاللىسىنى قايمۇقتۇرۇۋەتتى. ئەسلىدىلا ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئەخلاقسىز ئادەملەر خېلى بار ئىدى، ئەمدى ھازىر قاراڭغۇ چۈشكەندە كوچىلاردا خاتىرجەم ماڭغىلى بولمايدۇ. كۈندۈزلىرىمۇ ئۇلار قىزلارنىڭ ئالدىنى توسۇيدىكەن. ياخشى نىيەتلىك بىرەر ئادەم ئۇلارغا نارازىلىق بىلدۈرسە ئۇنى شۇ ھامان قولغا ئالىدىكەن. سىزگە ئېيتتىممۇ، يوق، ئۇلار كاپىتان باتلېرنىمۇ قولغا ئېلىشتى.

— رېت باتلېرنى؟

بۇ يامان خەۋەر بولسىمۇ، سىكارلېت پىتتىي ھاممىدىن بەكمۇ رازى بولدى. چۈنكى، ئۇ رېت باتلېرنىڭ ئىسمىنى ئۇنتۇغا دېگۈزمەي ئۆزىلا تىلغا ئالغانىدى.

— شۇنداق، بۇ ئېنىق خەۋەر، — ھاياجاندىن پىتتىي ھاممىنىڭ ئىككى مەڭزى قىزىرىپ كەتتى، قەددىمۇ رۇسلىنىپ قالدى، — ئۇ بىر نېگىرنى ئۆلتۈرۈپ قويغىنى ئۈچۈن ھايال ئۆتمەيلا تۈرمىگە تاشلاندى. ئۇنى دارغا ئېسىشىمۇ مۇمكىن. ئاڭلىدىڭىزمۇ، كاپىتان باتلېرنى ئۇلار دارغا ئاسىدۇ.

سىكارلېت بىردىن بوشۇشۇپ نەپىسى قىسىلىشقا باشلىدى. پىتتىي ھاممىا سۆزلىگەنلىرىنىڭ ئۇنىڭدا كۆرسىتىۋاتقان ئۇنۇمىگە مەست بولۇپ تېخىمۇ سۆزلەپ كەتتى.

— ئۇلار ھازىرغىچە تولۇق پاكىت تاپالمىغانمۇ ئوخشايدۇ، ئەمما بىرسىنىڭ ئاق تەنلىك بىر ئايالنى ھاقارەت قىلغان بىر نېگىرنى ئۆلتۈرۈۋەتكەنلىكى راست. شىماللىق ئالۋاستىلارنىڭ بۇ ئىشقا بەكمۇ ئاچچىقى كېلىۋېتىپتۇ. ھەددىدىن ئېشىپ كېتىۋاتقان نېگىرلارنى ئۆلتۈرۈۋېتىدىغان ئىشلار يېقىندىن بېرى كۆپىيىپ قالدى. ئۇلار كاپىتان باتلېرنىڭ يېنىدىن ھېچقانداق ئىسپات تاپالمىغان گەپ. ئەمما، مادې دوختۇرنىڭ دېيىشىچە، ئۇلار بىرەر ئادەمنى قۇربانلىق قىلسا كېرەك. مادې دوختۇر، رېت باتلېرنى ئۆلتۈرسە، بۇ شىماللىقلارنىڭ قىلغان تۇنجى ياخشى ئىشى بولىدۇ، دەيدۇ. نېمىشقا ئۇنداق دەيدىكىن، چۈشەنمىدىم...

كاپىتان باتلىر تېخى ئۆتكەن ھەپتىلا بىزنىڭكىگە كېلىپ ئوماق بىر شاتۇتنى ماڭا سوۋغا قىلغان، سىزنىمۇ سورىغان. سىزنى رەنجىتىپ قويۇپتىكەنغۇ، شۇ ئىشتا سىزنىڭ ئۆزىنى كەچۈرمەسلىكىڭىزدىن بەكمۇ ئەنسىرەيدىكەن.

— تۈرمىدە قانچىلىك ياتىدىكەن؟

— كىم بىلىدۇ، دارغا ئاسقۇچە يېتىشىمۇ مۇمكىن. ئۇلار ئۇنىڭ ئادەم ئۆلتۈرگىنىگە ئىسپات تاپالمايمۇ قالامدۇ تېخى. شىمالىلقلار ئۇچۇن، مەيلى ئۇنىڭ جىنايىتى بولسۇن - بولمىسۇن، بىر ئادەمنى تۇتۇپ دارغا ئېسىش زۆرۈر بولۇپ قالغان گەپ. ئۇلارنىڭ بەكمۇ ئاچچىقى كېلىۋاتقانمىش، — پىتتىي سىرلىق ھالدا ئاۋازىنى پەيسەيتتى، — سىلەرنىڭ يېزىلاردىمۇ 3K پارتىيەسىدىكىلەر بارمۇ؟ سۆيۈملۈكوم، مەن ئۇلارنىڭ بۇ يەرلەردىمۇ بار ئىكەنلىكىگە ئىشىنىمەن. ئاشلىپي سىلەرگە بۇنداق گەپلەرنى دېمىگەن ئوخشايدۇ. 3K پارتىيەسىدىكىلەرمۇ ئۆزلىرى توغرۇلۇق گەپ قىلدۇرمايدىكەن. ئۇلار كېچىلىرى ئالۋاستىلاردەك ياسىنىپ چىقىپ، پۈل ئوغرىلايدىغان سومكىچىلار بىلەن ھەددىدىن ئاشقان نېگىرلارنى ئىزدەيدىكەن. بەزىدە ئۇلارنى قورقۇتۇپ، ئاتلانتادىن چىقىپ كېتىسەن، دەپ ئاگاھلاندۇرۇش بېرىدىكەن، گەپ ئاڭلىمىغانلارنى قامچا بىلەن ساۋايدىكەن. — پىتتىنىڭ ئاۋازى تېخىمۇ پەسلەپ كەتتى، — بەزىدە ئۇلارنى ئۆلتۈرگۈزۈۋېتىدىكەن، جەسەتلەرنىڭ ئۈستىگە پارتىيەسىنىڭ بەلگىسىنى تاشلاپ قويۇپ، جەسىتىنى ئادەم كۆرىدىغان يەرلەرگە قويۇپ قويىدىكەن... شۇڭا شىماللىقلار قاتتىق غەزەپكە كېلىپ، ئىبرەت قىلىش ئۈچۈن بىرەسىنى ئۆلتۈرمەكچى بولۇۋاتقان ئوخشايدۇ... خۇڭ ئېلىسىنىڭ ماڭا دەپ بېرىشچە، شىماللىقلار باتلىرنى ئۆلتۈرمەيدىغانمۇ ئوخشايدۇ. چۈنكى، ئۇ پۇللارنىڭ نەدىلىكىنى شۇلا بىلىدىكەن، ئەما دېمەيۋېتىپتۇ. ئۇلار ئۇنىڭغا دېگۈزۈشنىڭ چارىسىنى قىلىۋاتقان ئوخشايدۇ.

— نېمە پۇل ئۇ؟

— سىز تېخى بىلمەمسىز؟ مەن سىزگە خەتتە دېمەكچىمۇ؟ سۆيۈملۈكۈم، سىز تاراغا كۆمۈلۈپلا كېتىپسىز، شۇنداق ئەمەسمۇ؟ كاپىتان باتلېر قايتىپ كەلگەندە پۈتۈن شەھەر تەۋرەپ كەتتى. بىز ھەممىمىز قورساقلا يېدىغانغا يوق غەمگە پېتىپ تۇرغاندا، ئۇ چىرايلىق پەيتونغا ئولتۇرۇپ، يانچۇقلىرىدا جىق پۇل، قايتىپ كەلدى. ئۇنى كۆرۈپ كۆپچىلىكنىڭ ئاچچىقى كېلىپ جېنى چىقتى. ئىتتىپاق ھۆكۈمىتىنىڭ دائىم يامان گېپىنى قىلىدىغان بىر ھايانكەش سودىگەر شۇنچە كۆپ پۇل تاپسا، بىز بولساق نامراتلىشىپ بىر تىينىغا زار يۈرسەك ئاچچىقىمىز كەلمەمدۇ؟ ھەممىمىزلا ئۇنىڭ ئۇ پۇلىنى قانداق تاپقانلىقىغا قىزىقتۇق، ئەمما ھېچقايسىمىز سوريالمايتتۇق. ئاخىر مەن جۈرئەت قىلىپ سورىدىم. ئۇ كۈلۈپ قويۇپ: «بۇ دۇرۇس يول بىلەن تاپقان پۇل ئەمەس، سىز خاتىرجەم بولۇڭ» دەپلا قويدى. ئۇنىڭ ئاغزىدىن راست گەپ ئالماق شۇنچىلىك تەس ئىكەن.

— ئۇ پۇلنى قانداق قىلىنغان جايلارغا بېرىپ - كېلىپ تاپقاندۇ...

— ئۇغۇ شۇنداق، قوزام. بىر قىسمىنى شۇ يول بىلەن تاپقان. ئۇ چاغدا تاپقان پۇلى قولىدىكى ھەممە پۇلنىڭ پەقەت بىر تامچىسىلا بولۇشى مۇمكىن. ھەممە ئادەم، شىماللىقلارمۇ شۇلارنىڭ ئىچىدە، ئۇ چوقۇم ئىتتىپاق ھۆكۈمىتىنىڭ بىر يەرگە يوشۇرۇپ قويغان نۇرغۇن تىللالىرىنى تېپىۋالغان، دەپ ئويلاۋاتىدۇ.

— نۇرغۇن تىللالىرىنى؟

— شۇنداق، قوزام. ئويلاپ بېقىڭا، بىزنىڭ جەنۇب ھۆكۈمىتىمىزنىڭ شۇنچە كۆپ ئالتۇنى نەگە كېتىدۇ؟ ئۇنى بىر قىسىم ئادەملەر ئېلىپ كەتكەن گەپ. كاپىتان باتلېر چوقۇم شۇ ئادەملەرنىڭ بىرسى. شىماللىقلار بۇ ئالتۇنلارنى داۋس زۇڭتۇڭ ئېلىپ قاچقان دەپ ئويلاپتىكەن. كېيىن ئۇ تۇتۇلغاندا قارىسا يېنىدا بىر تىينىمۇ يوق ئىمىش، ئۇرۇش ئاخىرلاشقاندا خەزىنىدىن ھېچنېمە چىقماپتۇ. شۇنىڭغا قاراپ ئادەملەر، بۇ

پۇللارنى قامال قىلىنغان رايونلارغا قاتنايدىغان ئاشۇ ئادەملەر ئېلىپ كەتكەن بولۇشى مۇمكىن، دېيىشىۋاتىدۇ. لېكىن، ئۇلار زادىلا ئىقرار قىلمايۋېتىپتۇدەك.

— نۇرغۇن تىللا؟ بۇ قانداق...

— كاپىتان باتلىر ئىتتىپاق ھۆكۈمىتىنىڭ نەچچە مىڭ تاي پاختىسىنى ئەنگلىيە بىلەن ناسىۋغا ئاپىرىپ ساتقان ئەمەسمىدى؟ — دېدى پىتتىي مەغرۇر سۆزلەپ، — ئۇنىڭ ئىچىدە ئۆزىنىڭ پاختىسىمۇ بار ئىكەن. ئۇرۇش ۋاقتىدا ئەنگلىيەگە پاختا ئېلىپ بېرىشنىڭ نېمىدىن دېرەك بېرىدىغانلىقىنى سىزمۇ بىلىسىز. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇ قانچىگە ساتىمەن دېسە ئۆزىنىڭ ئىختىيارى. ئۇ پاختىلارنىڭ پۇلىغا بىزگە قورال سېتىۋېلىپ بەرمەكچى بوپتىكەن. ئەمما، شۇ چاغدا قامال قىلىش بارغانسېرى كۈچىيىپ كېتىپ، قورال ـ ياراغلارنى توشۇپ كېلىشكە ئامالسىز قالغان. بۇنداق ئەھۋالدا ئۇنىڭ ھەممە پۇلغا قورال سېتىۋېلىشى ناتايىن، شۇنىڭ بىلەن، ئۇ ھەم ئۇنىڭغا ئوخشاش ئىشنى قىلغان ئادەملەر نەچچە مىليون پۇلنى ۋەزىيەت سەل ياخشىلانغاندا ئېلىپ ئىشلىتىش ئۈچۈن ئەنگلىيە بانكىسىغا قويۇۋەتكەن. ئۇلارنىڭ ئۇ پۇللارنى جەنۇب ھۆكۈمىتىنىڭ نامىدا قويۇشىمۇ ناتايىن. چوقۇم ئۆزىنىڭ نامىدا قويىدۇ. ئۇ پۇل ھازىرغىچە شۇ يەردە تۇرۇۋېتىپتۇ... بىز تەرەپ تەسلىم بولغاندىن بېرى ھەممىلا ئادەم ئاشۇ ھايانكەشلەرنى تىللاپ كەلدى، ئەمما شىمالىلقلار كاپىتان باتلىرنى بىر نېگىرنى ئۆلتۈرگەن، دېگەن جىنايەت بىلەن قولغا ئالدى. ئۇلار كېيىن ئاڭلىغان بولسا كېرەك. ئەمدى ئۇنى شۇ پۇلنىڭ ئورنىنى دەپ تېپىپ بېرىسەن دەپ قىستاۋېتىپتۇ. كۆردىڭىزمۇ، بىزنىڭ جەنۇب ئىتتىپاق ھۆكۈمىتىنىڭ ھەممە بايلىقى شىمالىلقلارغا مەنسۇپ بولغۇدەك... ئۇلار شۇنداق ئويلاۋاتقان گەپ ـ دە. ئەمما، كاپىتان باتلىر، ھېچنېمىنى بىلمەيمەن دەپ چىڭ تۇرۇۋاپتۇ... مادې دوختۇر، شىمالىلقلار ئۇنى دارغا ئاسسا بولىدۇ. قىلغان گۇناھىغا

سېلىشتۇرغاندا، دارغا ئېسىش جازاسىمۇ ئۇنىڭغا يەڭگىل بولۇپ قالمدۇ، دەۋاتمدۇ... سۆيۈملۈكۈم، نېمە بولدىڭىز؟ بىر قىسمىلا بولۇپ كېتىۋاتسىزغۇ؟ بېشىڭىز قېيىۋاتامدۇ؟ گەپلىرىم سىزگە خۇشياقمايۋاتامدۇ يا؟ سىزنى زېرىكتۈرۈپ قويدۇممۇ؟ ئۇ ئادەم ئۆز ۋاقتىدا كەينىڭىزگە چۈشكەن. ئەمما، ھازىر ئۇنى پۈتۈنلەي ئۇنتۇپ كەتكەنسىز دەپ ئويلايمەن. مەن ئۇنىڭ پەزىلىتىنى ياخشى كۆرمەيمەن، شۇنداق بىر مۇتتەھەمكى...

— ئۇ مېنىڭ دوستلىرىم قاتارىدا ئەمەس، — دېدى سىكارلېت ئالاھىدە چۈشەندۈرۈپ، — مۇھاسىرە ۋاقتىدا سىز ماكونغا كەتتىڭىز، مەن ئۇنىڭ بىلەن قاتتىق دېيىشىپ قالغان. ئۇ ھازىر... ھازىر نەدە تۇرۇۋېتىپتۇ؟

— ئاممىۋى مەيداندىكى ئوت ئۆچۈرۈش پونكىتىدا.

— ئوت ئۆچۈرۈش پونكىتىدا؟

پىتتىي پىخىلداپ كۈلۈپ كەتتى.

— شۇنداق، ئوت ئۆچۈرۈش پونكىتىدا. شىماللىقلار ئۇ يەرنى ھازىر تۇرمە قىلىۋالدى. ئۇلار شەھەرلىك ھۆكۈمەتنىڭ يېنىدىكى گازارمىدا تۇرىدۇ، ئوت ئۆچۈرۈش پونكىتى بولسا شۇنىڭ يېنىدىكى بىر كوچىدا، ئۇلار باتلېرنى شۇ يەرگە سولاپ قويۇپتۇ. تۇنۈگۈن مەن ئۇ توغرۇلۇق قىزىق بىر گەپنى ئاڭلىدىم، كىمنىڭ دېگەنلىكى ئېسىمدە يوق. سىزمۇ بىلمىسىز، ئۇ شۇنچىلىك ياسانچىۇق ئادەم. ئۇ ياتقان يەردە مۇنچا يوق ئىكەن، ھەر كۈنى يۇيۇناتتىم دەپ تۇرۇۋېلىپ، ئاخىر ئۇلار ئۇنىڭ ھويلىسىدىكى ئات سۇغىرىدىغان ئۆزۈن ئوقۇردا يۇيۇنۇشىغا يول قويۇپتۇ. بىر پولك ئادەم شۇ يەردە يۇيۇنىدىكەن. ئەمما، ئۇ، جەنۇبلۇقلارغا خاس مەينەتچىلىك ئىچىدە يۇرسەممۇ مەيلى، شىماللىقلارنىڭ پاسكىنىچىلىقلىرىنى ئۆزۈمگە يۇقتۇرمايمەن، دەپ ئۇ يەردە يۇيۇنۇشقا ئۇنىماپتۇ...

ئۇ روھلىنىپ سۆزلەپ كېتىۋاتاتتى، زادىلا توختاي دېمەيتتى. سىكارلېت ئاڭلاپ ئولتۇرغاندەك قىلغىنى بىلەن،

ئۇنىڭ بىر گېپىمۇ قولىقىغا كىرمەيتتى، خىيالى باشقا ئىشلاردا ئىدى: رېت باتلېرنىڭ ئۇنىڭ ئويلىغىنىدىنمۇ كۆپ پۇلى بار ئىكەن، ئەمما ئۆزى تۇرمىدە يېتىۋېتىپتۇ. ئۇنىڭ تۇرمىدە يېتىپ قالغىنى ياكى كېيىن دارغا ئېسىلىپ كېتىش مۇمكىنلىكى سىكارلېتنىڭ پىلانىنى ئۆزگەرتىۋېتىدىغانلىقىنى ئويلاپمۇ كەتمىدى، پۇلغا بەكمۇ ئېھتىياجلىق بولۇپ تۇرۇۋاتقاچقا، ئۇ ئادەمنىڭ تەقدىرىگە كاللا قاتۇرغۇدەك ۋاقتىمۇ يوق ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇ مادې دوختۇرنىڭ، دار جازاسى ئۇنىڭغا يەڭگىل كېتىدۇ، دېگەن گېپىگىمۇ قىسمەن قوشۇلاتتى. ئىككى قوشۇن سوقۇشۇۋاتقان بىر چاغدا بىر ئايال كىشىنى يىرىم كېچىدە يالغۇز تاشلىۋېتىپ ئۆزىنىڭ ئاللىبۇرۇن تۈگەشكەن ئىشى ئۈچۈن كەتكەن ئادەم بولامدۇ؟ دارغا ئېسىلسا ئېسىلمامدۇ... ناۋادا ئۇ تۇرمىدىكى چاغدا ئۇنىڭ بىلەن بىر ئامال قىلىپ توي قىلىۋالسا، توي قىلىپ بولۇپلا ئۇنى شىمالىلىقلار ئۆلتۈرۈۋەتسە، ئۇ چاغدا ئۇنىڭ مىليونلىغان تىللالىرى ئۇنىڭغا قالاتتى. توي قىلغىلى بولمىسىچۇ؟ ياكى ئۇ تۇرمىدىن چىققاندىن كېيىن توي قىلىدىغانغا ماقۇل دېسىچۇ؟ يا بولمىسا... ئاھ، قانداقلا بولسا مەيلى ئىدى... ئۇنىڭدىن ئازراق پۇل ئېلىۋالسىلا بولاتتى، ئۇلار ئۇنى ئۆلتۈرۈۋەتسە، ئۇ چاغدا پۇلنى مەڭگۈ قايتۇرۇپ بەرمەيتتى.

سىكارلېت شىمالىلارنىڭ ھۆكۈمىتىنىڭ ئىلتىپاتى بىلەن يەنە بىر قېتىم تۇل قالىدىغانلىقىنى ئويلاپ، تەسەۋۋۇرلىرى ئاجايىپ قاناتلىنىپ كەتتى. نەچچە مىليون تىللا ـ دە، ئۇ! ئۇ پۇل بىلەن ئۇ تارانى قايتىدىن رەتكە سېلىۋالىدۇ، ئىشچىلارنى يالاپ، تېرىيدىغان كېۋەزنىڭ كۆلىمىنى كېڭەيتەلەيدۇ، نۇرغۇن چىرايلىق كىيىملەرنى، يېگۈسى كەلگەن ئېسىل يېمەكلىكلەرنى سېتىۋالالايدۇ. ئېللېن بىلەن كارىرنىمۇ شۇنداق قىلالايدۇ. ۋاد قۇۋۋەتلىك نەرسىلەرنى يەپ سەمرىپ كېتىدۇ، ئىسىق، چىرايلىق

كىيىملەرنى كىيەلەيدۇ، يەنە تېخى ئائىلە ئوقۇتقۇچىسى يالليايدۇ. كېيىن ئۇنىۋېرسىتېتقا چىققاندا... تاغلىق نامرات ئادەملەرنىڭ بالىلىرىدەك كىچىكىدىن پۇتىغا ئاياغ كىيمەيدىغان، كاللىسى ھېچنېمىگە ئۆتمەيدىغان بولۇپ قالمايدۇ. دادىسىغا خۇسۇسىي دوختۇرمۇ يالليالايدۇ. ئاشلىپىغا كەلسەك... ئۇنىڭغا ئۇ قىلماي قالامدۇ؟

پىتتىي ھاممىنىڭ گېپى بىردىنلا ئۇزۇلۇپ قالدى.

ــ دېگەنلىرىم راستتۇ، سىكارلېت؟ ــ دېدى ئۇ سىكارلېتنىڭ كەيپىياتىنى كۆرۈپ.

سىكارلېت بىردىنلا خىيالدىن باش كۆتۈرۈپ، ئىشكىنىڭ تۈۋىدە قوللىرىنى پەرتۇقىنىڭ يانچۇقىغا سېلىپ تۇرغان نېگىر ئانىسىنى كۆردى، ئۇنىڭ كۆزلىرى سىكارلېتتا ئىدى. ئۇنىڭ ئۇ يەردە قاچاندىن بېرى تۇرغانلىقىنى، نېمىنى ئاڭلاپ نېمىنى سەزگەنلىكىنى بىلمەيتتى، قاراشلىرىدىن قارىغاندا ئۇ ھەممىنى بىلىۋالغاندەكمۇ قىلاتتى.

ــ سىكارلېت خانقىز چارچاپ قالغاندەك قىلىدۇ، ئۇخلىسۇنمىكىن، ــ دېدى ئۇ.

ــ راست چارچىدىم، ــ دېدى سىكارلېت نېگىر ئاننىڭ كۆزلىرىگە خۇددى چارىسىز قالغان كىچىك بالىغا ئوخشاش قاراپ قويۇپ، ــ ئازراق شامالداپ قالغاندەكمۇ قىلىمەن. پىتتىي ھامما، ئەتە سىز بىلەن قوشنىلارنى يوقلاپ بارمىاي بىر كۈن ئارام ئېلىۋالسام رەنجىمەسسىز؟ ئۇلارنىڭكىگە قاچانلا بولسا بارغىلى بولىدىغۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئەتە فەننىنىڭ تويىغا بارىمەن. ناۋادا زۇكىمنىم ئېغىرلىشىپ كەتسە تويىغمۇ بارالمايدىغان گەپ. شۇڭا، ئەتە بىر كۈن يېتىپ دەم ئېلىۋالسام زۇكىمنىم ياخشى بولۇپ قالارمىكىن دەيمەن.

نېگىر ئانا ئۇنىڭ قوللىرىنى تۇتۇپ كۆرۈپ، چىرايىغا قاراپ سەل ئەنسىرىگەندەك بولدى. سىكارلېتنىڭ چىرايى ياخشى بولمىسا كېرەك. بايىقى شېرىن خىياللىرى بىردىنلا ئۇزۇلۇپ

قالغاچقا، چىرايى ئاقىرىپ سەل تىترىگەندەك بولغاندى.

ــ قوللىرىڭىز مۇزدەك تۇرىدۇ، قوزام. چاپسان يېتىۋېلىڭ. سېرىق چايدىن دەملەپ كىرەي، ئىچىپ ئازراق تەرلىسىڭ.

ــ مەن نېمىدېگەن بىخەستە، ــ پىتىنى دەررۇ ئورنىدىن تۇرۇپ سىكارلېتىنىڭ مۇرىسىگە بوش ئۇرۇپ قويدى، ــ گەپ بىلەن بولۇپ كېتىپ سىزنىڭ ئەھۋالىڭىز بىلەن كارىم بولماپتۇ. ئەتە بىر كۈن يېتىپ ئارام ئېلىڭ، يېنىڭىزدا ئولتۇرۇپ پاراڭ سېلىپ بېرىمەن، هە ياق، سۆيۈملۈكۈم، سىزگە هەمراھ بولالمىغۇدەكمەن. ئەتە بوننېل خانىمنىڭكىگە بارىدىغان بولغان. ئۇمۇ زۇكام بولۇپ قاپتۇ، ئاشپىزىمۇ ئاغرىق ئوخشايدۇ. نېگىر ئانا، سېنىڭ كەلگىنىڭمۇ ئوبدان بوپتۇ، ئەتە ئەتىگەندە مەن بىلەن بىللە بېرىپ ئازراق يارەم قىلساڭ.

نېگىر ئانا ئۇنى پەلەمپەيدە ئالدىغا سېلىپ ماڭغاچ، قوللىرىڭىز مۇزلاپ كېتىپتۇ، ئايىغىڭىز يېلىڭ بولۇپ قالدى، دېگەندەك گەپلەرنى قىلىپ توختىماي غوتۇلدىدى. سىكارلېت ئۇچۇن، نېگىر ئانىدا هېچقانداق گۇمان قوزغالماي، ئەتە پىتىنى هامما بىلەن خاتىرجەم ئۆيدىن چىقىپ كېتىدىغان بولسا شۇنىڭ ئۆزى يېتەرلىك ئىدى، ئۇ چاغدا ئۇ شمالىلىقلارنىڭ تۇرمىسىگە بېرىپ رېت باتلېر بىلەن كۆرۈشەلەيتتى. ئۇ پەلەمپەينىڭ ئۇستىگە چىققاندا، هاۋا گۈلدۇرلىگەن ئاۋازنى ئاڭلاپ ئورنىدا تۇرۇپلا قالدى. بۇ ئاۋاز ئۇنىڭغا شەهەر مۇهاسىرىدىكى چاغدا ئېتىلغان زەمبىرەكلەرنىڭ ئاۋازلىرىنى ئەسلەتتى. ئاشۇ چاغدىن باشلاپ هاۋا گۈلدۇرلىسىلا ئۇ ئۇرۇشنى ۋە زەمبىرەكلەرنىڭ ئاۋازلىرىنى ئەسلەيدىغان بولۇپ قالغانىدى.

ئوتتۇز تۆتىنچى باب

ئەتىسى ئەتىگەندە بوران ئاسماندىكى قارا بۇلۇتلارنى تېز سۈرئەتتە هەيدەپ، قۇياشنىڭ يۈزى ئانچە ـ مۇنچە كۆرۈنۈپ

قالدى. سكارلېت قىسقا بىر ئايەتنى ئوقۇۋېتىپ، ئاخشامقى يامغۇرنىڭ توختاپ قالغىنى ئۈچۈن خۇداغا رەھمەت ئېيتتى. ئاخشام ئۇ توختىماي يېغىۋاتقان يامغۇرنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپ، ئەتىمۇ توختىمىسا شىلەپەم بىلەن يېڭى كۆڭلىكىم يامغۇردا رەسۋا بولۇپ كېتىدىغان بولدى دەپ ئەنسىرىگەنىدى. ئەمدى ھازىر قۇياشنىڭ تۇرۇپ - تۇرۇپ پاللىدە كۆرۈنۈپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ بۆلەكچىلا جانلىنىپ كەتتى. ئەمدى ئۇ ئورنىدا ياتالمايتتى، ئۆزىنى داۋاملىق چارچىغاندەك قىلىپمۇ كۆرسىتەلمەيتتى. پۈتۈي ھامما بىلەن ئېگىر ئانا، پېتتېر تاغىلار قاچانمۇ ماڭار، دەپ كۆزلىرى تۆت بولۇپ كېتىۋاتاتتى. ئاخىر دەرۋازا گۈپ قىلىپ يېپىلىپ، ئۆيدە ئۇ ئۆزى يالغۇز قالدى. ئاشخانىدا ئاشپەز ناخشا ئېيتقاچ بىر ئىشلارنى قىلىۋاتاتتى. سكارلېت ئورنىدىن دەس تۇرۇپ ئىشكاپقا ئېسىپ قويغان يېڭى كىيىملىرىنى ئالدى.

كېچىچە ئوبدان ئۇخلىغاچقا، سكارلېتنىڭ كاللىسى ئىنتايىن سەگەك، ئۆزى روھلۇق بولۇپ، ۋۇجۇدى كۈچكە تولغانىدى. مۇشۇ تۇرقى بىلەن ھەر قانداق بىر ئەر بىلەن گەپتە رەھىمسىزلىك بىلەن ئېلىشالايتتى. بۇ خىل روھىي ھالەت ئۇنىڭغا خېلى ئىلھام بولدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇزاقتىن بېرى سانسىز ئوڭۇشسىزلىقلارغا، كۆرەشلەرگە دۇچ كېلىپ تۇرۇۋاتقاچقا، ئۆزىنىڭ رەقىبلىرىنى تىرىشىپ ئۆزىگە بويسۇندۇرالايدىغانلىقىغا ئىشەنچىمۇ بار ئىدى، شۇلارنى ئويلاپ ئۆزىچە كۆرەڭلەپمۇ قويدى.

بىرسى ياردەم بەرمەسە كىيىنمەكمۇ تەس ئىكەن، شۇنداقتىمۇ بىر ئامال قىلىپ كىيىنىپ بولدى، ئاندىن خوراز پېيى قىستۇرۇلغان نەپس شىلەپىسىنى بېشىغا قوندۇرۇپ، پۈتۈي ھاممىنىڭ ھۇجرىسىغا چىقىپ ئەينەككە قارىدى. ئۇ شۇنچىلىك چىرايلىق ئىدى، يېشىل رەڭلىك شىلەپىسىنىڭ ئاستىدىكى بىر جۇپ كۆپكۆك كۆزى زۇمرەتتەك يالتىراپ تۇراتتى. كىيىملىرىمۇ ئاجايىپ قاملاشتۇرۇپ تىكىلگەن، رەڭگىمۇ ئۆزىگە ئاچقانىدى. كۆڭۈلگە ياققۇدەك كىيىملەرنى يەنە كىيىشكە مۇيەسسەر بولۇش

كىشىنى تولىمۇ خۇشال قىلىدىغان ئىش ئىدى. ئادەم ئۆچۈن ئۆزىنىڭ گۈزەللىكىنى بىلىشتىن ئارتۇق خۇشال ئىش بولماس. سىكارلېت ئەينەكتىكى ئۆزىنىڭ لەۋلىرىگە چوككىدە بىرنى سۆيۈپ قويدى. ئارقىدىنلا ئۆزىنىڭ ئەخمەقلىكىگە كۈلگۈسى كەلدى. ئۇ سۇئېللېنىنىڭ يۈڭ شارپىسىنى مۇرىسىگە سالدى، لېكىن ئۇنىڭ رەڭگى سۇس رەڭلىك كۆڭلىكىنىڭ رەڭگى بىلەن ماس كەلمەي كۆڭلى سەل يېرىم بولۇپ قالدى. پىتتىي ھاممىنىڭ ئىشكاپىنى ئېچىپ ئۇنىڭ يەكشەنبە كۈنلىرى كىيىدىغان كۆزلۈك پەلتوسىنى ئالدى. ئۇنى كىيىپ بولۇپ تارادىن ئېلىپ كەلگەن بىرلىيانت كۆزلۈك ھالقىسىنى تاقىدى. ئاندىن بېشىنى بوش سىلكىپ قويۇۋىدى، ھالقىلار يالت ـ يۇلت نۇر چاقنىتىپ بىر خىلدا چىرايلىق لىڭشىپ كەتتى. رېت باتلېر بىلەن كۆرۈشكەندە بېشىمنى پات ـ پات سىلكىپ قويای، ئەرلەر ئاياللارنىڭ ھالقىلىرىنىڭ بوش سىلكىنىپ تۇرۇشىنى ياخشى كۆرىدۇ ھەم ئۇ ئايال ئۇلارغا شۇ ھەرىكىتى بىلەنمۇ شوخ، تېتىك كۆرۈندۇ، دەپ ئويلىدى ئۇ.

پىتتىي ھاممىنىڭ سىمىز قوللىرىغا كىيىۋالىدىغان ئاشۇ بىر جۈپ پەلەيدىن باشقا پەلىيى بولمىسا كېرەك، ئايال كىشى قولىغا پەلەي كىيمىسە ئېسىلزادە خېنىملاردەك كۆرۈنمەيدىغانمۇ ئىش بار. ئەمما، سىكارلېت ئاتىلانتادىن كەتكەندىن بېرى بىر قېتىممۇ قولىغا پەلەي كىيىپ باقمىغانىدى. ئاشۇ جاپالىق يىللاردا ئۇنىڭ قوللىرى ھەممە نەرسىنى تۇتۇۋېرىپ قوپاللىشىپ كەتتى. بولدىلا، بۇنى ئەمدى ئەسلىگە كەلتۈرۈش مۇمكىن ئەمەس. پىتتىي ھاممىنىڭ بىلىق تېرىسىدىن قىلغان قول قاپچۇقىغا ئىككى قولنى تىقىۋالسا ئۇستىدىكى كىيىملىرى بىلەن ھېچقانداق يېرى چانمايدۇ. ئۇنى شۇ قىياپىتى بىلەن كىملا كۆرسە ھەرگىز يالاڭتۆش كەمبەغەل دەپمۇ ئويلىمايدۇ.

ئەڭ مۇھىمى، رېت باتلېردا شۇنداق خىيال پەيدا بولۇپ قالمىسۇن، ئۇنى سىكارلېت مېنى سېغىنىپ ئەمەس، باشقا مەقسەتتە ئىزدەپ كەپتۇ، دەيدىغان گۇمانغا كەلتۈرۈپ قويماسلىق كېرەك.

ئۇ پەلەمپەيدىن پۈتىنىڭ ئۈچىدا دەسسەپ چۈشۈپ سىرتقا چىقىۋالدى. ئاشپەز ئايال تېخىچىلا ناخشىسىنى ئېيتىۋاتاتتى. سىكارلېت باكېر كوچىسى بىلەن ئالدىراپ مېڭىپ كەتتى. قوشنىلارنىڭ كۆزىگە چېلىقىپ قالماسلىق ئۈچۈن، بىر يەرگە كەلگەندە ئۇنى كوچىسىغا بۇرىلىپ، شۇ يەردىكى كۆيۈپ كەتكەن بىر ئۆينىڭ ئالدىدا ھارۋا ياكى پەيتون كېلىپ قالسا ئولتۇرۇۋالارمەن دەپ ساقلاپ تۇردى. قۇياش ئۆتۈپ كېتىۋاتقان بۇلۇتلار ئىچىدىن ئارىلاپ چىقىپ قالاتتى، ھاۋا يەنىلا سوغۇق، ئاچچىق شامال ئۇنىڭ يالاڭ پاچاقلىرىنى ئاچچىق چېقىپ تۇراتتى. ئۇ ھاۋانى بۇنچىلىك سوغۇق دەپ ئويلىمىغانىدى. پىتىپي ھاممىنىڭ نېپىز پەلتوسىغا مەھكەم ئورىنىۋالغان بولسىمۇ ئىسسىماي تىترەپ تۇرۇۋاتاتتى. ئاخىر بولماي، شىماللىقلارنىڭ گازارمىسىغا پىيادىلا بارايچۇ دەپ تۇرغاندا بىر ھارۋا كېلىپ قالدى. ھارۋا كونا ئىدى، بىر موماي ھەيدەپ كېلىۋاتاتتى. مومانىڭ كالپۇكلىرىدا تاماكىنىڭ ئۇۋاقلىرى چاپلىشىپ تۇراتتى، سىكارلېت يالۋۇرۇپ يۈرۈپ ئاران تەستە ئۇنىڭ ھارۋىسىغا چىقىۋالدى. ئۇنىڭ يېڭى كىيىملىرى، شىلەپىسى، قولىدىكى پەلىيى مومايدا ھېچقانداق قىزىقىش قوزغىمىدى.

«ئۇ مېنى ئادەتتىكى بىر خوتۇن دەپ ئويلاۋاتسا كېرەك، — ئويلىدى سىكارلېت ئىچىدە، — بەلكىم ئۇ توغرا ئويلىغاندۇ.»

ئۇلار ئاخىر شەھەرلىك ھۆكۈمەتنىڭ يۇمىلاق ئۆگزىلىك بىناسىنىڭ ئالدىغا يېتىپ كەلدى. سىكارلېت مومايغا رەھمەت ئېيتىپ ھارۋىدىن چۈشۈۋالدى. ئەتراپىتا ئۇنىڭغا دىققەت قىلىپ تۇرغان بىرمۇ ئادەم يوق ئىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئىككى مەڭزىنى ئۇۋۇلاپ قىزارتىۋالدى، لەۋلىرىنىمۇ چىڭ چىشلەپ قويۇۋەتكەنىدى، خۇددى لەۋ سۈرۈخ سۈركىگەندەك قىزىرىپ كەتتى. ئاندىن چاچلىرىنى تۈزەشتۈرۈپ شىلەپىسىنى بېشىغا چىرايلىق كىيدى. بۇ ئىشلارنى قىلىپ بولۇپ ئەتراپىغا

سەپسالدى، شەھەرلىك ھۆكۈمەتنىڭ ئىككى قەۋەتلىك بۇ بىناسى ئۈرۈشتا كۆيمەي ساق قالغانىدى، بىنانىڭ ئالدىدىكى مەيدان شۇنچىلىك قالايمىقان ئىدى، شمالىلىقلار مەيدانلىڭ ئەتراپىغا ئۆيلەرنى سېلىپ ئەسكەرلىرىنى تۈرغۇزۇۋاتاتتى. ئەسكەرلەر ئۇ ئۆيلەرگە كىرىپ ـ چىقىپ تۈرۈشۈۋاتاتتى. سىكارلېت ئۇلارغا قورقۇمسىراپ قاراپ قويدى، ئابايىقى باتۇرلۇقى سەل تەۋرىنىپ قالدى. ئۇ نېمىشقىمۇ دۈشمەنلەرنىڭ گازارمىسىغا رېت باتلېرنى ئىزدەپ كەلگەندۇ؟

سىكارلېت چوڭ يولنىڭ ئالدىدىكى ئوت ئۆچۈرۈش پونكىتىنىڭ دەرۋازىسىغا قارىدى، تۆمۈر دەرۋازىدا يوغان بىر قارا قۇلۇپ تۇراتتى. ئىككى ئەسكەر دەرۋازىنىڭ ئىككى تەرىپىدە مېڭىپ يۈرەتتى. رېت باتلېر چوقۇم شۇ يەردە. سىكارلېت ئۇ شمالىلقلارغا نېمە دېسە بولار؟ ئۇلار ئۇنىڭغا نېمە دېيىشى مۇمكىن؟ ئۇ بىردىنلا قەددىنى رۇسلىدى. شمالىلىق بىر قاراقچىنى ئۆلتۈرەلىگەن ئادەم، باشقا بىر شمالىلىققا گەپ قىلىشتىن نېمىشقا قورقىدۇ!

ئۇ پاتقاق يولنى ئاۋايلاپ دەسسەپ ئالدىغا ماڭدى. ئۇ يەرگە يېتىپ بارغاندا، سوغۇقتىن قورقۇپ چاپىنىنىڭ ياقىسىنى كۆتۈرۈۋالغان بىر قاراۋۇل ئۇنىڭ ئالدىنى توستى.

ــ نېمە ئىش، خانىم؟ ــ سورىدى ئۇ ئۇتتۇرا غەرب تەلەپپۇزى بىلەن، ئەمما گېپى سىلىق، مۇئامىلىسى ئىللىق ئىدى.

ــ ئىچكىرىگە كىرىپ بىرسى بىلەن كۆرۈشمەكچىدىم... ئۇ ئادەم جىنايەتچى.

ــ بۇ ئىشنى مەن ئۇقمايمەن، ــ دېدى قاراۋۇل بېشىنى قاشلاپ قويۇپ، ــ بۇ يەرنىڭ تۈزۈمى بەك چىڭ، ئۇنىڭ ئۈستىگە... ــ ئۇ بىردىنلا گەپتىن توختاپ سىكارلېتقا قاراپ قالدى، ــ نېمە بولدى، خانىم، يىغلىماڭ! ئاۋۇ يەردىكى باش ئىشتابتا بىزنىڭ باشلىقلىرىمىز بار، شۇلار بىلەن سۆزلىشىپ

بېقىڭ، ئۇلار ئۇ ئادەمنىڭ زۇخىتىغا رۇخسەت قىلىدۇ، دەپ ئويلايمەن.

سىكارلېتنىڭ ئەسلىدە يىغلىغۇسى يوق ئىدى. ئەمدى ئۇ ئۇ ئەسكەرگە قاراپ كۈلدى، قاراۋۇل كەينىگە قايرىلىپ، ئۇ تەرەپتە مېڭىپ يۈرگەن قاراۋۇلغا توۋلىدى:

— ھەي، ۋىل، بۇياققا كەل!

ئۇ قاراۋۇل يوغان باش ئادەم ئىدى، ئۇستىدە كۆك ھەربىي چاپان، يۇز - كۆزىنى ساقال بېسىپ كەتكەنىدى. ئۇ پاتقاق كېچىپ ئۇلارنىڭ ئالدىغا كەلدى.

— بۇ خانىمنى باش ئىشتابقا باشلاپ بارغىن.

سىكارلېت ئۇنىڭغا رەھمەت ئېيتىپ، يەنە بىر قاراۋۇلنىڭ كەينىدىن ماڭدى.

— دىققەت قىلىپ مېڭىڭ، بولمىسا بۇ ئوڭغۇل - دوڭغۇل يولدا پۇتىڭىزنى قايرىۋالىسىز، — ئۇ سىكارلېتنى قولتۇقىدىن تۇتۇۋالدى، — پەلتوىڭىزنى ئۇستىگە ئازراق كۆتۈرۈۋېلىڭ، لاي بولۇپ كەتمىسۇن.

بۇ ئادەمنىڭ ئاۋازى سەل يېقىمسىز بولسىمۇ، ھەر ھالدا سىلىق ھەم ئادەمگە كۆڭۈللۈك ئاڭلىناتتى، سىكارلېتنىڭ بىلىكىنىمۇ ئەدەپ بىلەن تۇتۇپ كېتىۋاتاتتى. شىماللىقلارنىڭ ھەممىسىلا ئەسكى ئادەملەر ئەمەس ئوخشىمامدۇ؟

— ئايال كىشىنىڭ بۇنداق سوغۇقتا سىرتقا چىقمىقى ئاسان ئەمەس، — دېدى ئۇ ئادەم مۇلايىم ئاۋازدا، — يىراقتىن كەلگەن ئوخشىمامسىز؟

— ھىم، شۇنداق، شەھەرنىڭ ئۇ تەرىپىدىن كەلدىم، — ئۇ ئەسكەرنىڭ مۇئامىلىسىنىڭ ياخشىلىقى بىلەن سىكارلېت ئۆزىنى ئازراق ئىسسىپ قېلىۋاتقاندەك ھېس قىلىپ قالدى.

— بۇ ھاۋا ئاياللارنىڭ سىرتقا چىقىشىغا لايىق ھاۋا ئەمەس، — دېدى ئۇ ئەسكەر سىكارلېتنىڭ بۇ ئىشىنى لايىق كۆرمىگەندەك تەلەپپۇزدا، — بۇنداق ھاۋادا ئادەم ئاسانلا زۇكام بولۇپ قالىدۇ.

باش ئىشتاب مانا مۇشۇ يەر، خانىم، نېمە ئىشىڭىز بار ئىدى؟

— مۇشۇ ئۆي... مۇشۇ ئۆي سىلەرنىڭ باش ئىشتابىڭلارمۇ؟ — سىكارلېت بېشىنى كۆتۈرۈپ مەيدانغا قاراپ تۇرغان بۇ چىرايلىق ئىمارەتكە قارىدى. ئۇرۇش بولۇۋاتقان چاغلاردا ئۇ بۇ يەرگە نۇرغۇن قېتىم تانسىغا كەلگەنىدى. ھازىر ئۇنىڭ ئۈستىدە قوشما ئىشتاتلار دۆلىتىنىڭ بايرىقى لەپىلدەپ تۇراتتى. بۇنى كۆرۈپ سىكارلېتنىڭ يىغلىغۇسى كېلىپ كەتتى.

— نېمە بولدىڭىز؟

— ھېچنېمە... مەن، مەن بۇ يەردە بۇرۇن ئولتۇرغان ئادەملەرنى تونۇيتتۇم.

— ھە، مۇناسىۋەتلىك مۇمكىن، ئىچى بەكمۇ ۋەيران بولۇپ كەتكەن. بولىدۇ، ئىچكىرىگە كىرىپ باشلىمىز بىلەن كۆرۈشۈپ بېقىڭ.

سىكارلېت پەلەمپەيگە چىقىپ، پەلەمپەينىڭ بۇزۇلۇپ كەتكەن ئاق سالاسۇنىنى تۇتۇپ يۇقىرىغا ئۆرلىدى، ئىشىكنى ئېچىپ كىرىپ سوغۇق ھەم قاراڭغۇ زالنى كۆردى. ئۇ يەردە مۇزلاپ تىترەپ كېتىۋاتقان بىر ئەسكەر قاراۋۇللۇقتا تۇراتتى.

— باشلىقىڭلار بىلەن كۆرۈشمەكچىدىم، — دېدى ئۇ.

ئەسكەر ئىشىكنى ئېچىپ بەردى. سىكارلېت بىردىنلا جىددىيلىشىپ، ئۆزىنى بىرخىل قورۇنۇش ۋە قورقۇنچ ئىچىدە تۇرۇۋاتقاندەك ھېس قىلىپ قالدى، ھاياجاندىن مەڭزلىرىمۇ قىزىرىپ كەتتى. ئۆينىڭ ئىچى تاماكىنىڭ، ئوتۇننىڭ، تېرە ھەم نەم تارتىپ قالغان يۇڭ رەختلەرنىڭ پۇراقلىرىدەك بىر خىل پۇراقلار بىلەن توشۇپ كەتكەنىدى، بەدەندىن چىقىدىغان ئاچچىق تەر پۇرىقىمۇ بار ئىدى. ئۇنىڭ ئۆينىڭ ئىچىدە بىرىنچى بولۇپ كۆرگىنى قەغەزلىرى سويۇلۇپ كەتكەن تام، تاملارغا قېقىلىپ كەتكەن قاتار مىخلارغا ئېسىلىپ كەتكەن كۆك رەڭ ھەربىي چاپانلار، پۇرلىشىپ كەتكەن شىلەپىلەر، ئۇچاقتا چاراسلاپ

كۆيۈۋاتقان ئوتۇن ۋە ئۇستى ھۆججەتلەر بىلەن توشۇپ كەتكەن ئۈزۈن ئۇستەل، مىس تۈگمىلىك ھەربىي فورمىلاردىكى بىر توپ ئوفىتسېرلار بولدى.

سىكارلېت تۈكۈرۈكىنى يۇتۇۋېتىپ، ئۆزىنى ئۇلارغا قورقماي گەپ قىلالايدىغانداەك تۇتتى، بۇ شىمالىلقلارنىڭ ئالدىدا قورقۇمسىراپ تۇرسا بولمايتتى. ئۇلارنىڭ ئالدىدا ئۆزىنىڭ ئەڭ چىرايلىق، ئەڭ يېقىملىق تەرەپلىرىنى تولۇق نامايان قىلىشى كېرەك.

ــ قايسىڭىزلەر بۇ يەرنىڭ مەسئۇلى؟

ــ مەن ! ــ دېدى چاپىنىنىڭ ئالدىنى ئېچىۋەتكەن سېمىز بىرسى.

ــ مەن كاپىتان رېت باتلېر ئىسىملىك بىر جىنايەتچى بىلەن كۆرۈشمەكچىدىم.

ــ باتلېر بىلەن كۆرۈشىدىغان يەنە بىرسى كەلدى. ئۇ ئادەمنىڭ ئىجتىمائىي مۇناسىۋىتى نېمىدېگەن كەڭرى، ــ ئۇ ئادەم كۇلۇپ قويۇپ ئاغزىدىكى سىگارىتنى قولىغا ئالدى، ــ سىز ئۇنىڭ تۇغقىنىمۇ، خانىم؟

ــ شۇنداق... ئۇنىڭ سىڭلىسى بولىمەن.

ئۇ ئادەم يەنە كۇلۇپ كەتتى.

ــ ئۇنىڭ سىڭلىلىرى نېمىدېگەن كۆپ، تېخى تۇنۇگۈنلا بىر سىڭلىسى كېلىپ كەتكەن.

سىكارلېت قىزىرىپ كەتتى. ئۇ رېت باتلېر بىلەن ئويناىدىغان بىرەر بۇزۇق خوتۇن بولسا كېرەك، بەلكىم ۋاتلىن دېگەن خوتۇندۇ. بۇ شىمالىلقلار ئۇنى ئاشۇ خوتۇنغا ئوخشاتقان ئوخشايدۇ. بۇ ھاقارەتكە قانداق چىدىغىلى بولسۇن؟ ئۇ بۇ يەرگە تارانىڭ تەقدىرىنى دەپ كەلگەن بولسىمۇ، بۇ يەردە بۇ ھاقارەتكە چىداپ بىر مىنۇتمۇ تۇرغۇسى كەلمەي، كەينىگە بۇرلىپلا غەزەپ بىلەن ئىشىكنىڭ تۇتقۇچىغا ئېسىلدى. شۇ ئارىلىقتا بىر ئوفىتسېر ئىتتىك ئۇنىڭ يېنىغا كەلدى. ئۇ ساقلىنى پاكىز

قىرغان، كۆزلىرى كۆلۈپ تۇرىدىغان مۇلايىم يىگىت ئىدى.

— توختاپ تۇرۇڭ، خانىم. ئوچاقىنىڭ ئالدىدا ئولتۇرۇپ بىردەم ئىسسىنىۋالغۇچىز يوقمۇ؟ مەن سىزنى ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشتۇرۇشنىڭ ئامالىنى قىلىپ باقاي. سىزنىڭ ئىسمىڭىز نېمە؟ تۇنۇگۈن بىر خانىم كېلىۋىدى، ئۇ ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشۈشنى رەت قىلدى.

سىكارلېت ئۇ قويۇپ بەرگەن ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇپ، ئۆڭايسىزلىنىپ قېلىۋاتقان ئۇ سېمىز ئادەمگە مىختەك قادىلىپ تۇرۇپ ئۆزىنىڭ ئىسمىنى دەپ بەردى. ئۇ چەبدەس ياش ئوفىتسېر شۇئان چاپىنىنى كىيىپ سىرتقا چىقىپ كەتتى. قالغان ئوفىتسېرلار ئۈستەلگە ئېگىشىپ، ھۆججەتلەر توغرۇلۇق بوش ئاۋازدا پاراڭلىشىشقا باشلىدى. سىكارلېت خۇشال ھالدا پۇتلىرىنى ئوتقا قاقلاپ ئولتۇرۇپ، پۇتلىرىنىڭ قاتتىق مۇزلاپ كەتكەنلىكىنى بىلدى، ئۆيدىن چىققۇچە ئايىغىنىڭ چەمىنىڭ تېشىلىپ كەتكەن يېرىگە قەغەز تىقىۋالغان بولسىمۇ بۇنچىلىك مۇزلاپ كەتمەس ئىدى. بىرئازدىن كېيىن سىرتتىن بوش گەپ قىلىشقان ئاۋاز كەلدى. سىكارلېت رېت باتلېرنىڭ كۈلگەن ئاۋازىنى ئاڭلىدى. ئىشىك ئېچىلىپ، گۈر قىلىپ كىرگەن سوغۇق ھاۋا بىلەن تەڭ باتلېرمۇ ئىشىك تۈۋىدە پەيدا بولدى. بېشىدا شىلەپىسى يوق، ئۈستىگە ئادەتتىكىدەك بىر چاپانىنى كىيىۋالغان، ئۈستىبېشى مەينەت، ساقاللىرى ئۆسۈپ كەتكەن، بوينىدا گالىستۇكمۇ يوق، ئەمما ناھايىتى روھلۇق ئىدى، سىكارلېتنى كۆرۈپ بىردىنلا كۆزلىرى ئويناپ كەتتى.

— سىكارلېت!

ئۇ سىكارلېتنىڭ ئىككى قولىنى مەھكەم تۇتۇۋېلىپ، ئىلگىرىكىگە ئوخشاش شۇنچىلىك قىزغىن، شۇنچىلىك ھاياجان بىلەن ئۇنىڭغا قاراپ كەتتى. سىكارلېت ئۇنىڭ مەقسىتىنى چۈشىنىپ بولغۇچە ئىككى مەڭزىگە سۆيۈپمۇ ئۈلگۈردى. ئۇنىڭ ساقاللىرى سانجىلىپ، سىكارلېتنىڭ مەڭزىلىرى غىدىقلىنىپ

كەتتى. ئۇ سكارلېتنىڭ ئۆزىنى قاچۇرۇۋاتقانلىقىنى بىلىپ تۇرۇۋاتسىمۇ، ئىككى مۇرىسىدىن مەھكەم تۇتۇۋېلىپ: «ۋاي ئوماق سىڭلىم!» دەپ كېتىۋاتاتتى. سكارلېتنىڭ بۇنداق قىزغىن مۇئامىلىدىن خىجىل بولۇپ كېتىۋاتقان چىرايىغا ھەۋىسى كېلىۋاتقاندەك كۆزلىرىنى ئۇنىڭدىن ئۇزمىدى. سكارلېتمۇ ئامالسىز ئۇنىڭ بۇ ئورۇنسىز ھەرىكەتلىرىگە جىمجىت كۈلۈپلا تۇردى. سېپى ئۆزىدىن لۇكچەك ـ دە بۇ! تۇرمىمۇ ئۇنىڭ بۇ مىجەزىنى ئۆزگەرتەلمەپتۇ.

ھېلىقى سېمىز ئادەم ئاغزىدا سگارىت، ئۇ ئوفىتسېرغا پىچىرلىدى:

ـ بۇ بەلگىلىمىگە مۇخالىپ ئىش بولدى. ئۇلار ئەشەدىلا كۆرۈشسە بولاتتى. بەلگىلىمىدە نېمە دېيىلگەنلىكىنى سىزمۇ بىلمىسىز.

ـ بوپتۇلا، ھېنرى، ئۇ يەردە بۇ خېنىم مۇزلاپ قېتىپ قالىدۇ.

ـ ھىم، مەيلىگىز، بۇ سىزنىڭ ئىشىگىز.

ـ مەن سىلەرگە كاپالەت بېرەلەيمەن، ئەپەندىلەر، ـ دېدى رېت باتلېر ئۇلارغا يۇزلىنىپ، ئىككى قولى يەنىلا سكارلېتنىڭ مۇرىسىدە ئىدى، ـ مېنىڭ سىڭلىم مېنى قاچۇرۇۋېتىش ئۈچۈن ھەرە ياكى ئېكەك ئەكەلمەپتۇ.

ئۇلار كۈلۈشۈپ كەتتى. شۇ ئارىلىقتا سكارلېت تېزلا ئەتراپىغا كۆز يۈگۈرتۈپ چىقتى. ۋاي خۇدايىمەي، ئۇ مۇشۇ ئالتە شىماللىقنىڭ ئالدىدا باتلېر بىلەن سۆزلىشەمدۇ؟ باتلېر ئۇلار بىردەمدۇ كۆزىدىن نېرى قىلمىغۇدەك شۇنچىلىك خەتەرلىك جىنايەتچىمىدۇ؟ ھېلىقى ياش ئوفىتسېر ئۇنىڭ كۆزلىرىدىكى ئەنسىزلىكنىڭ تېگىگە يەتكەندەك، ياندىكى ئۆينىڭ ئىشىكىنى ئاچتى ۋە ئۆزىنى كۆرۈپ ئورنىدىن دەس تۇرۇپ كەتكەن ئىككى قاراۋۇل ئەسكەرگە بىر نېمىلەرنى دەپ پىچىرلىدى، ئۇ ئەسكەرلەر مىلتىقلىرىنى كۆتۈرۈشۈپ دەرھال ئۆيدىن چىقىپ

كەتتى.

— ئەگەر خالىساڭلار، ماۋۇ پاكىز ئۆيدە ئولتۇرۇپ پاراڭلىشىڭلار، — دېدى ياش ئوفىتسېر، — ئەمما سىز قېچىپ كېتىمەن دەپ ئويلىماڭ، سىرتتا قاراۋۇل بار.

— سىكارلېت، كۆردىڭىزمۇ، مەن مانا مۇشۇنداق خەتەرلىك جىنايەتچى بولۇپ قالدىم، — دېدى باتلېر، — سىزگە رەھمەت، باشلىق، ماڭا بەكمۇ كەڭچىلىك قىلمۇاتىسىز.

باتلېر ئۇنىڭغا قاراپ ئادەتتىكىدەكلا ئېگىلىپ قويدى. ئاندىن سىكارلېتنىڭ قولتۇقىدىن تۇتۇپ گۈڭگا تۇرغان ئۆيگە باشلاپ كىردى. كېيىن سىكارلېت بۇ ئۆينىڭ قانداق ئۆي ئىكەنلىكىنى زادىلا ئېسىگە ئالالمىدى. ئېسىدە پەقەت ئۆينىڭ كىچىك ھەم قاراڭغۇلۇقى، سوغۇقلۇقى، سوۋاقلىرى چۈشۈپ كەتكەن، تامغا مىخ بىلەن قولدا يېزىلغان ھۆججەتلەرنىڭ ئېسىپ قويۇلغان، بىر ئورۇندۇق، ئورۇندۇقنىڭ ئۈستىگە بىر پارچە تېرە تاشلاپ قويۇلغان كۆرۈنۈشلا قالغانىدى.

باتلېر ئىشكنى يېپىپ ئىتتىك ئۇنىڭ يېنىغا كەلدى ـ دە، ئۇنىڭغا قاراپ تۇرۇپ كەتتى. سىكارلېت ئۇنىڭ مەقسىتىنى چۈشىنىپ ئىتتىك باشقا ياققا قارىۋالدى. ئەمما، كۆزىنىڭ قۇيرۇقىدا ئۇنىڭغا كۈلۈپ قاردى.

— سىزنى ھازىرمۇ چىن كۆڭلۈمدىن سۆيسەم بولمامدۇ؟

— ئاكىلىق سۈپىتىڭىز بىلەن پېشانەمگە سۆيسىڭىز بولىدۇ، — دەپ جاۋاب بەردى سىكارلېت قەستەن جىددىي قىياپەتتە.

— بۇ دېگىنىڭىزگە رەھمەت، ئەمما ئۇنىڭغا بولمايدۇ، ئۆزۈم كۆتكەن نەرسىگە ئېرىشىش ئۈچۈن قانچىلىك ساقلىسام مەيلى، — ئۇنىڭ كۆزلىرى سىكارلېتنىڭ لەۋلىرى ئۈستىدە يۇگۈرۈشكە باشلىدى، — ئەمما سىزنىڭ مېنى يوقلاپ كەلگىنىڭىز بەكمۇ ئوبدان بولدى، سىكارلېت! مەن تۇرمىگە كىرىپ قالغاندىن بېرى مېنى يوقلاپ كەلگەن دۇرۇس ئادەملەرنىڭ تۇنجىسى سىز بولدىڭىز. تۇرمە ھاياتى ئادەمنى دوستلارغا بەكمۇ ئىنتىزار

قىلىۋېتىدىكەن. شەھەرگە قاچان كەلدىڭىز؟

— تۇنۇگۈن چۈشتىن كېيىن.

— تۇنۇگۈن كېلىپلا بۇگۈن بۇ يەرگە يۈگۈرۈپسىز - دە؟ ئاھ، سۆيۈملۈكۈم، سىز نېمىدېگەن ياخشى، — ئۇ كۈلۈپ سىكارلېتقا ئېڭىشتى. سكارلېت ئۇنىڭ بۇ خىل ھەقىقىي خۇشال بولغان ھالىتىنى ئىلگىرى پەقەتلا كۆرۈپ باقمىغاچقا، خۇددى خىجىل بولۇۋاتقاندەك پىسسىڭىدە كۈلۈپ قويۇپ يەرگە قارىۋالدى.

— شۇنداق، تۇنۇگۈن پىتتىي هاممامدىن ئەھۋالىڭىزنى ئاڭلاپ كېچىچە ئۇيقۇم كەلمىدى. رېت، سىز ئۇچۇن كۆڭلۈم بەكمۇ يېرىم.

— شۇنداقمۇ، سكارلېت؟

ئۇنىڭ ئاۋازى شۇنچىلىك مۇلايىم ھەم ئازراق تىترەپ چىقىۋاتاتتى. سكارلېت بېشىنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭ بۇغداي ئۆڭ چىرايىغا قارىدى. بۇ چىرايدا ھەيران قېلىۋاتقانلىق ياكى ئۇنىڭغا تونۇشلۇق بولغان مەسخىرە ئالامەتلىرى قىلچە كۆرۈنمەيتتى. سكارلېت ئۇنىڭ ئۆزىگە قادىلىپ تۇرغان كۆزلىرىگە قاراپ تۇرۇۋېرىشكە چىدىمايى، سەل تېڭىرقىغاندەك بولۇپ ئىتتىك يەرگە قارىۋالدى. ئەھۋال ئۇ ئۆيلىغاندىنمۇ ياخشى بولۇۋاتاتتى.

— سىزنى كۆرۈپ، بۇ گەپلىرىڭىزنى ئاڭلاپ، تۇرمىدە ياتقىنىمغا بەكمۇ ئېچىنىپ كەتمەيۋاتىمەن، ئۇلار سىزنىڭ ئىسمىڭىزنى ئېيتقاندا قۇلاقلىرىمغا ئىشەنمەيلا قالدىم. ھېلىقى كۈنى كېچىدە ئاچچىقىمدا سىزنى رەنجىتىپ قويغاندىن كېيىن، سىزنى ئەمدى مېنى كەچۈرمەيدۇ دەپ ئويلىغانىدىم. بۇ قېتىم سىزنىڭ مېنى يوقلاپ كەلگىنىڭىزنى، مېنى كەچۈرگەنلىكى دەپ چۈشەنسەم بولارمۇ؟

شۇ كۈنكى ئىش ئېسىگە يېتىپ سكارلېتنىڭ بىردىنلا ئاچچىقى كەلدى. لېكىن، يەنە ئۆزىنى بېسىۋېلىپ ئىتتىك بېشىنى باشقا ياققا بۇرىدى. بېشىنىڭ ھەرىكىتى بىلەن تەڭ

قۇلىقىدىكى ھالقىسى تەۋرىنىپ كەتتى.

ــ ياق، مەن سىزنى كەچۈرمىدىم، ــ دېدى ئۇ سەل دومسايغاندەك قىلىپ.

ــ يەنە بىر ئارزۇيۇم يوققا چىقتى. ئۆزۈمنى دۆلەتكە بېغىشلاپ، فىرانكلىنىڭ قارلىق دالالىرىدا يالاڭ ئاياغ جەڭ قىلىپ، شۇ تارتقان جاپالىرىمنىڭ بەدىلىگە سىزمۇ ئۆمرىڭىزدە ئاڭلاپ باقمىغان ئېغىر تولغاق كېسىلىگە گىرىپتار بولغاندىن كېيىنكى يەنە بىر ئارزۇيۇم يوققا چىقتى.

ــ مېنىڭ ئۇ جاپالىرىڭىزنى پەقەتلا ئاڭلىغۇم يوق، ــ سىكارلېت تېخىچە دومسىيىپ تۇراتتى، ئەمما يەر تېگىدىن ئۇنىڭغا قاراپ تۇرغان كۆزلىرىدە كۆلكە ئويناپ تۇرۇۋاتاتتى، ــ ھازىرغىچە مەن سىزنى ئاشۇ ئاخشىمى بەكمۇ رەھىمسىزلىك قىلدى دەپ بىلىمەن، شۇڭا سىزنى ئەپۇ قىلىشنى زادىلا ئويلاپ باقمىدىم. ھەرقانداق بىر تاسادىپىي ھادىسە يۈز بېرىش ئېھتىمالى بولغان ئاشۇنداق بىر چاغدا مېنى يالغۇز تاشلاپ قويۇپ كەتتىڭىز ئەمەسمۇ؟

ــ ئەمما، سىز ھېچقانداق ھادىسىگە ئۇچرىماپسىز. شۇنىڭدىن سىزگە بولغان ئىشەنچىمنىڭ توغرىلىقى ئىسپاتلاندى. شۇ چاغدا مەن سىلەرنى يولدا شىماللىق ئالۋاستىلارغا ئۇچراپ قالماي ساق ـ سالامەت تاراغا يېتىۋالدى دەپ ئويلىغانىدىم.

ــ رېت، نېمىشقا سىز ئاشۇ چاغدا ئەخمەقلىق قىلىپ ئارمىيەگە قاتناشتىڭىز؟ بىزنىڭ تۇغىشكەنلىكىمىز سىزگە ئېنىق ئىدىغۇ؟ ئۇنىڭ ئۈستىگە سىز شۇ چاغلاردا، سارايڭ ئادەم ئەسكەر بولمىسا، ساق ئادەم ھەرگىز ئەسكەر بولمايدۇ، دېگەنىدەك گەپلەرنى قىلغانىدىڭىز.

ــ سىكارلېت، مېنى كەچۈرۈڭ! ھەرقېتىم شۇ ئىشىمنى ئويلىسام نومۇستىن يەرگە كىرىپ كەتكۈدەك بولۇپ كېتىمەن.

ــ ياخشى. شۇ چاغدا ماڭا قىلغان شۇ قىلىقىڭىز ئۈچۈن نومۇس قىلغانلا بولسىڭىز، مەن خۇشال بولىمەن.

ـــ خاتالاشتىڭىز. مەن ئەپسۇس ئىچىدە سىزگە شۇنى دەپ قويايى، شۇ چاغدا سىزنى يېرىم يولدا تاشلاپ كەتكىنىم ئۈچۈن ۋىجدان ئازابى تارتقىنىم يوق. ئارمىيەگە قاتناشقان ئىشمغا كەلسەك، ئۇ چاغدا مەن ھەربىيچە ئۇزۇن قونچلۇق ئۆتۈك، فورما كىيىم ۋە دۇئېلدا ئىشلىتىدىغان تاپانچىلارغا ئوخشايدىغان تاپانچىلارنى ئېسىپ يۈرسەم دەپ ئويلاپتىكەنمەن. كېيىن ئۆتۈكۈم يىرتىلىپ، قورساققا يەيدىغان نەرسىمۇ يوق، قارلىق دالادا توڭلاپ يۈرگەن چاغلىرىمدا... نېمىشقا قېچىپ كەتمىگەنلىكىمگە ھەيرانمەن، بۇ بىر تەلۈە ھەرىكەت بولسىمۇ، ئۇنىڭغا يەنىلا جۈرئەت كېرەك ئىدى. جەنۇبلۇقلار ئۆز ئىشلىرىنىڭ مەغلۇپ بولغانلىقىغا ھەرگىز بەرداشلىق بېرەلمەيدۇ. ئەمدى ئۇنىڭ نېمە ئۈچۈنلىكىنى مەندىن سوراۋەرمەڭ، ئەپۇ قىلسىڭىزلا، ماڭا شۇ كۇپايە.

ـــ سىز ئەپۇ قىلىنمىدىڭىز. مېنىڭچە، سىز بىر ئاپشاركا ! ـــ ئۇ بۇ گەپنى ئاڭلىغان ئادەم، ئۇ مېنى «قوزام» دەپ ئەركىلىتىۋاتىدۇ، دەپ قالغۇدەك تەلەپپۇزدا دېدى.

ـــ يالغان گەپ قىلماڭ، سىز مېنى كەچۈردىڭىز. ئادەتتە ياش خانىملار باغرى يۇمشاق بولمىسا، ھەرگىزمۇ شىماللىقلارنىڭ قاراۋۇللىرىدىن ئۆتۈپ بىر جىنايەتچىنى يوقلاپ كەلمەيدۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە شۇنچىلىك چىرايلىق كىينىپ، ياسىنىپ كەپسىز. سىكارلېت، سىز نېمىدېگەن چىرايلىق، خۇداغا شۈكۈر، ھېلىمۇ بۇ يەرگە كونا كىيىملىرىڭىز ياكى قارىلىق كىيىملەر بىلەن كەلمەپسىز. مېنىڭ ئۇنداق كىيىملەرنى كىيىپ يۈرىدىغان خانىملار بىلەن پەقەتلا ئېقىم كېلىشمەيدۇ. قارىغاندا، كۇنىڭىز يامان ئەمەس ئوخشايدۇ. ئۆرۈلۈڭ، سۆيۈملۈكۈم سىزنى ئوبدانراق كۆرۈۋالاي.

دېگەندەك، ئۇ ئۇنىڭ كىيىملىرىگە دىققەت قىلدى. ئۇ مۇشۇنداق كىيىنىشنى ياخشى كۆرىدۇ، بولمىسا رېت باتلېر بولامدۇ؟ سىكارلېت خۇشال كۈلۈپ، ئىككى قولىنى كۆتۈرگەن

پېتى باتلېرنىڭ ئالدىدا پىرقىراشقا باشلىدى. كۆڭلىكىنىڭ ئېتەكلىرى كۆتۈرۈلۈپ، ئىچىدىكى ئىشتىنىنىڭ پۇچقاقلىرى كۆرۈنۈپ قالدى. باتلېرنىڭ ئاچ كۆز كۆزلىرى ئۇنىڭ بەدىنىنىڭ ھەممە يېرىگە تەڭ سەپسېلىپ تۇراتتى. نومۇسلىنىشنى بىلمەيدىغان ئۇ كۆزلەر بۇنىڭدىن بۇرۇنمۇ سىكارلېتنىڭ ژۇجۇدىنى شۇركۈندۈرگەنىدى.

— سىز شۇنچىلىك روھلۇق، شۇنچىلىك پاكىز ھەم رەتلىك، ئادەمنىڭ ئەقلىنى لال قىلىسىز. ئەگەر سىرتتا شىماللىقلار بولمايدىغان بولسا... ئەمما، سۆيۈملۈكۈم، سىز ھازىر ئىنتايىن بىخەتەر. ئولتۇرۇڭ، مەن مۇشۇ پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ ئۆتكەنكىگە ئوخشاش سىزگە يەڭگىللىك قىلماقچى ئەمەس، — ئۇ شۇ چاغدىكى ئىشىغا پۇشايمان قىلىۋاتقاندەك تەلەپپۇزدا يۇزىنى سىلاپ قويدى، — راستىنى ئېيتسام، سىكارلېت، ئاشۇ كۈنى ئاخشىمى سىز ئۆزىڭىزنىلا ئويلاپ قالدىڭىزغۇ دەيمەن؟ مەن شۇ چاغدا سىز ئۈچۈن ھاياتىمنىڭ خەتەرگە ئۇچرىشىغا قارىماي بىر ئات ئوغرىلاپ ئەكېلىپ بەردىم، ئاتمۇ شۇنداق ياخشى ئات دەڭا. ئاندىن مەن بىزنىڭ شەرەپلىك ئىشلىرىمىزنى قوغداشقا ئاتلاندىم. بۇنىڭ بەدىلىگە مەن نېمىگە ئېرىشتىم؟ سىزنىڭ زەھەرخەندىلىرىڭىز بىلەن غەزەپ بىلەن ئۇرۇلغان كاچىتىڭىزغا ئېرىشتىم.

سىكارلېت ئولتۇردى، سۆھبەت ئۇ ئارزۇ قىلغان تەرەپكە قاراپ ماڭمايۋاتاتتى. ئۇ ئۇنىڭ ئۆزىنى يوقلاپ كەلگىنىگە شۇنچىلىك خۇشال بولۇپ، ئۇنى چىن يۈرىكىدىن قارشى ئېلىۋاتاتتى. شۇ تۇرقىدا ئۇ سىكارلېتقا تونۇشلۇق نەپرەتلىك يامان ئادەم ئەمەس، ئەكسىچە ژۇجدانلىق ئادەم سىياقىدا كۆرۈنۈۋاتاتتى.

— سىزنىڭ تارتقان جاپالىرىڭىزغا جەزمەن ھەق تۆلەش كېرەكمۇ؟

— ئەلۋەتتە. سىزمۇ بىلمىسىز، مەن ئۇچىغا چىققان

شەخسىيەتچى، غەلىتە مەخلۇق. ھەر بىر قىلغان ئىشىم ئۇچۇن ھەق تەلەپ قىلىمەن.

بۇ گەپنى ئاڭلاپ سىكارلېت بىردىنلا شۇركۈنۈپ كەتتى. لېكىن يەنە تېزلا ئۆزىنى ئوڭشۇۋېلىپ، قۇلاقلىرىدىكى ھالقىلىرىنى يەنە بىر قېتىم مىدىرلىتىپ قويدى.

ــ سىز ئانچە يامان ئادەمىمۇ ئەمەس، رېت، ئۆزىڭىزنى كۆرسىتىشكە ئامراق تەرىپىڭىزلا بار.

ــ سىزدە راستلا ئۆزگىرىش بار جۇمۇ، ــ دېدى رېت كۈلۈپ كېتىپ، ــ قاچانلاردا خىرىستوسنىڭ مۆمىن بەندىسىگە ئايلىنىپ قالدىڭىز؟ مەن پىتتىيپات خانقىزىدىن سىزنى كۆپ سۈرۈشتۈردۈم. ئەمما، ئۇياق ماڭا سىزنىڭ ھازىر ئۇنداق نازاكەتلىك خانىملاردەك بولۇپ قالغىنىڭىزنى ئېيتمىغان. ئۆزىڭىز توغرۇلۇق كۆپرەك سۆزلەپ بېرىڭ، سىكارلېت. بىز ئايرىلغاندىن كېيىن نېمە ئىشلارنى قىلدىڭىز؟

رېت باتلېرغا بولغان كونا ئاداۋەت تېخىچە سىكارلېتنىڭ يۈرىكىنى ئۆرتەپ تۇرۇۋاتقاچقا، ئاچچىق گەپلەرنى قىلغۇسى كېلەتتى، لېكىن ئۇنداق قىلمىدى، چىرايىغا كۈلكە ھەم ئادەمنىڭ ئىچى كۆيگۈدەك تۇس بېرىپ ئولتۇرىۋەردى. بىر چاغدا رېت ئورۇندۇقنى ئۇنىڭغا يېقىن سۈرۈپ ئولتۇردى، ئۇمۇ يېقىن ئولتۇرۇپ پەرۋاسىز ھالدا بىر قولىنى ئۇنىڭ مۈرىسىگە قويدى.

ــ رەھمەت سىزگە، كۈنلىرىم يامان ئەمەس. ھازىر تارا ياخشى بولۇپ كەتتى. شېرمان كەلگەن چاغلاردا ئەھۋالىمىز ناچار ئىدى، شۇنداقتىمۇ ئۆيلەر ئامان قالغان. ئۇلاغلارنىمۇ نېگىرلار سازلىققا ھەيدەپ كېتىپ ساقلاپ قالدى. بۇ يىل كۈز يەردىن يىگىرمە تاي پاختا ئالدۇق. تارانىڭ ئىلگىرىكى مەھسۇلاتىغا قارىغاندا بۇنچىلىك ھوسۇل ھېچگەپ ئەمەس، بۇمۇ ئېتىزدا ئىشلەيدىغان ئادەمنىڭ يوقلۇقىدىن شۇنداق بولدى. دادام، بۇنىڭدىن كېيىن كۈنلىرىمىز تېخىمۇ ياخشىلىنىدۇ دەپ تۇرۇۋاتىدۇ. بىراق، رېت، ھازىر يېزىلارنىڭ پەقەتلا مەسلىھەتى

قالمىدى. ئويلاپ باقمامسىز، يا تانسا، يا باراۋەت بولمىسا، ھەممىلا ئادەم قىيىن كۈنلەر توغرۇلۇقلا پاراڭلىشىدۇ. مەن ئۇنداق گەپلەردىن جاق تويدۇم. ئاخىر بولماي ئۆتكەن ھەپتە دادام ماڭا، ئۇ يەر ـ بۇ يەرلەرگە بېرىپ ئايلىنىپ ئىچ پۈشۈقىڭنى چىقىرىپ كەلگىن، دەپ رۇخسەت قىلدى، شۇنىڭ بىلەن بۇ يەرگە كەلدىم. بىر ـ ئىككى قۇر كىيىم تىكتۇرۇۋېلىپ، چارلېستونغا ھاممىلىرىمنى كۆرۈپ كەلگىلىمۇ بارىمەن. ئۇ يەرلەردە تانسا ئوينىغۇدەك پۇرسەت چىققان بولسا بەكمۇ ئوبدان بولاتتى ـ دە.

گەپنى ئەپچىللىك بىلەن توغرىلىدىم، دەپ ئويلىدى سىكارلېت، ئەمدى بىز ئۇنىڭ نەزىرىدە بايمۇ ئەمەس، كەمبەغەلمۇ ئەمەس.

ـــ تانسا كىيىملىرىنى كىيىڭىز شۇنچىلىك گۈزەللىشىپ كېتىسىز، سۆيۈملۈكۈم. تانسا سېغىنىپ قېلىۋاتقىنىڭىز يېزىدىكى يىگىتلىرىڭىز بىلەن ئويناپ زېرىكىپ، يىراقتىن يېڭىلىرىنى تېپىش ئۈچۈنغۇ دەيمەن؟

سىكارلېتنىڭ خۇش بولغىنى، رېت چەت ئەلدە بىرنەچچە ئاي تۇرۇپ ئاتلانتاغا تېخى يېقىندا كەلگەندى، بولمىسا ئۇ ھەرگىزمۇ بۇنداق كۈلكىلىك گەپنى قىلمايتتى. شۇ گەپ بىلەن ئۇ يېزىدىكى ئۇ يىگىتلەرنى بىر ـ بىرلەپ كۆز ئالدىغا كەلتۈردى: چىرايى سارغىيىپ كەتكەن، كىيىملىرى جۇل ـ جۇل ئاكا ـ ئۇكا فونتائىنلار، مۇنرو ئائىلىسىدىكى ئىگىلىكى ۋەيران بولغان يىگىتلەر، جونېسبورو بىلەن فايېتېۋىلدىكى بايۋەچچىلەرنىڭ ھەممىسىلا تېرىلغۇسى، ئۇلاغلىرى بىلەن ئالدىراش، تانسا، قىزلارغا چاقچاق قىلىش دېگەنلەرنى ئاللىبۇرۇن ئۇنتۇپ كەتكەن. سىكارلېت ئۇلارنى كۆپ ئويلىماي، ئۇنى توغرا تاپتىڭىز دېگەندەك، ئەتەي پىخىلداپ كۈلۈپ كەتتى.

ـــ ھىم. قاراڭ سىزنى! ـــ دېدى ئۇ ئۆزىنى ئاقىلغاندەك كۈلۈپ تۇرۇپ.

ـــ سىزدە ۋىجدان دېگەن نەرسە يوق، سىكارلېت، ئادەمنى

مەپتۇن قىلمىدىغان يېرىڭىزمۇ شۇنىڭدىمىكىن دەيمەن، ــ باتلىر يەنە شۇ كۈلكىسى بىلەن ئىمدى. ئەمما، سىكارلېت ئۇنىڭ ئۆزىگە خۇشامەت قىلىۋاتقانلىقىنى بىلىپ تۇرۇۋاتاتتى، ــ سىز ئۆزىڭىزدە ھۆر ـ پەرىلەردىمۇ يوق جەلپكارلىقىڭ بارلىقىنى بىلمىسىز، مەنمۇ شۇنداق ئويلايمەن. بەزىدە مەن زادىلا ئۇنتۇپ كېتەلمىگۈدەك بۇ قىزنىڭ زادى نېمە ئارتۇقچىلىقى باردۇ دەپ ئويلاپمۇ قالمەن. مەن نۇرغۇن ئاياللارنى تونۇيمەن، ئۇلار سىزدىنمۇ چىرايلىق، سىزدىنمۇ چېۋەر، مىجەزلىرىمۇ شۇنداق ياخشى، ئاق كۆڭۈل، لېكىن يەنە نېمىشقىكىن، سىزنى زادىلا خىيالىمدىن چىقىرالمايمەن. تەسلىم بولغىنىمىزغىمۇ شۇنچە ئۇزاق بولدى، فىرانسىيە بىلەن ئەنگلىيەدە يۈرۈپ سىزنى كۆرمىدىم ھەم سىز توغرۇلۇق ئاڭلىمىدىم، ئەتراپىمدا چىرايلىق ئاياللار پەرۋانىدەك ئايلىنىپ يۈرىدۇ، لېكىن يەنىلا سىز خىيالىمدىن چىقمىدىڭىز، ھازىر قانداق تۇرۇۋاتقاندۇ، دەپ ئوي ـ خىيالىم سىزدىلا بولدى.

سىكارلېت ئۇنىڭ باشقا ئاياللارنى ئۆزىدىن چىرايلىق، ئەقىللىك دېگەنلىكىنى ئاڭلاپ قاتتىق ئاچچىقى كەلدى، لېكىن يەنە ئۆزىنى، ئۆزىنىڭ جەلپكارلىقىنى ئونتۇپ قالماي دائىم ئەسلەپ تۇرغانلىقىدىن خۇشال بولدى. ئاخىرىدا خۇشاللىق خاپىلىقىنى ئونتۇلدۇرغانمۇ بولدى. ئۇ ئۇنى ئونتۇپ قالماپتۇ ئەمەسمۇ! ئەمدى ئۇنىڭ ئىشلىرى ئەپلىشىدىغان بولدى، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇ شۇ تۇرقىدا شۇنچىلىك سىلىق ـ سىپايە، ھېچقانداق مۆتىۋەردىن قېلىشقۇچىلىكى يوق، سىكارلېت ئەمدى گەپنى ئۇنىڭ ئۈستىگە يۆتكەپ ئۆزىنىڭمۇ ئۇنى ئونتۇپ قالمىغانلىقىنى بىلدۇرىدۇ، ئاندىن...

سىكارلېت ئۇنىڭ بىلىكىنى بوش چىمدىپ قويۇپ كۈلكە چىرايىنى يەنە كۆرسەتتى.

ــ رېت، قارىڭ سىزنى، مەن سەھرالىقنى كولدۇرلىتىۋاتىـ سىزھە ! ئاشۇ كۈنى ئاخشىمى مېنى تاشلاپ كەتكەندىن كېيىن

سىز مېنى ئۇنتۇپلا كەتتىڭىز، بۇنى بىلمەن. ئەتراپىڭىزدا شۇنچە چىرايلىق فىرانسۇز، ئىنگلىز قىزلىرى پەرۋانە بولۇپ يۈرسە مېنى ئويلاپ قويامسىز؟ مەن سىزنىڭ بۇنداق قۇرۇق گەپلىرىڭىزنى ئاڭلىغىلى كەلمىگەن، مېنىڭ... كېلىشىم... مۇنداق بىر...

— نېمە ئىش؟

— ئاھ، رېت، مەن سىزدىن بەكمۇ ئەنسىرەيمەن. ئۇلار سىزنى بۇ ئىپلاس يەردىن قاچان قويۇپ بېرىدۇ؟

باتلېر ئۇنىڭ قولىنى مەھكەم تۇتۇپ بىلىكىنى ئاستىغا باستۇرۇۋالدى.

— مېنىڭ غېمىمنى يېگىنىڭىز ئۇچۇن سىزگە كۆپ تەشەككۇر. قاچان قويۇپ بېرىلىدىغانلىقىمغا بىر نېمە دېيەلمەيمەن. ئۇلار ئارغامچىنى تېخىمۇ ئۇزۇن قويۇۋەتسە كېرەك.

— ئارغامچىنى؟

— شۇنداق. ئۇلار ئارغامچىنى يەرگە تاشلىغاندا، ئاندىن بۇ يەردىن ئايرىلالايمەن.

— ئۇلار سىزنى دارغا ئاسمايدىغاندۇ؟

— ماڭا پايدىسىز ئازراقلا پاكىتقا ئېرىشسە ئۇنىمۇ قىلىدۇ.

— ئاھ، رېت! — سىكارلېت قوللىرىنى مەيدىسىگە قويۇپ توۋلاپ كەتتى.

— مەن ئۆلسەم ئازابلىنامسىز؟ قاتتىق ئازابلىنىدىغان بولسىڭىز، ۋەسىيەتنامەمگە سىزنىڭ ئىسمىڭىزنى كىرگۈزۈپ قويىمەن.

ئۇنىڭ بىر جۈپ قارا كۆزلىرى ئۇنى رەھىمسىزلىك بىلەن مەسخىرە قىلىپ تۇراتتى، قوللىرى بولسا قوللىرىمنى مەھكەم تۇتۇۋالغانىدى.

ئۇنىڭ ۋەسىيەتنامىسى؟ سىكارلېت كۆڭلىدىكىنى چاندۇرۇپ قويماسلىق ئۈچۇن ئىتتىك يەرگە قارىۋالدى، لېكىن

ئۇلگۈرەلمىدى، باتلىرنىڭ كۆزلىرى تۇيۇقسىز غەلىتىلا چاقناپ كەتتى.

— شىمالىلىقلارنىڭ گېپى بويىچە، مەن ياخشى بىر ۋەسىيەتنامە يېزىپ قالدۇرۇشۇم كېرەك. ھازىر كىشىلەر مېنىڭ ئىقتىسادىي ئەھۋالىمغا بەكمۇ قىزىقىدۇ. مەن ھەر كۈنى ئوخشاشمىغان سوراق سەھنىلىرىگە چىقىپ بەزى ئەخمىقانە سوئاللارغا جاۋاب بېرىمەن. ھازىر سىرتتا مېنى، جەنۇب ھۆكۈمىتىنىڭ بىر قىسىم سىرلىق ئالتۇنلىرىنى ئېقىچىپ كېتىپتۇ، دېگەن گەپ تارقىلىپتۇ.

— راست... شۇنداق ئەھۋال بارمۇ؟

— مېنى شۇ گەپكە ئىقرار قىلدۇرۇش ئۈچۈن قىلىنىۋاتقان ئويۇن ئۇ. سىزمۇ بىلىسىز، جەنۇب ھۆكۈمىتىنىڭ بىرلا باسما ماشىنىسى بار، پۇل باسىدىغان زاۋۇتى يوق.

— سىزنىڭ پۇللىرىڭىز نەدىن كەلگەن؟ ھايانكەشلىكتىنمۇ؟ پىتتىي ھامماننىڭ دېيىشىچە...

— سوئال سوراشقا تازىمۇ ئۇستا ئىكەنسىز!

قۇۋلۇقىنى قارا بۇنىڭ؟! ئۇ پۇل چوقۇم مۇشۇنىڭدا. سىكارلېت ھاياجانلىنىپ، سىلىقراق گەپ قىلىشقا ئامالسىز قىلىۋاتاتتى.

— رېت، مەن سىزنىڭ ھازىرقى ئەھۋالىڭىزدىن بەكمۇ ئەنسىرەپ تۇرۇۋاتىمەن. سىزچىمۇ بۇ يەردىن چىقىپ كېتىشىڭىزنىڭ پەقەتلا ئامالى يوقمىدۇ؟

— سىزگە ئېيتارىم «ئۇمىدسىزلىنىشمۇ كار قىلمايدۇ.»

— بۇ نېمە دېگىنىڭىز؟

— نېمە دېگىنىم بولاتتى، «بار بولۇشى مۇمكىن» دېگىنىم، مېنىڭ چىرايلىق ئەخمىقىم!

سىكارلېت قويۇق كىرپىكلىرىنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭغا لاپپىدە بىر قاراپ يەنە ئىتتىك چۈشۈرۈۋالدى.

— سىزگە ئوخشاش ئەقىللىك ئادەمنى ئۇلار ئاسالمايدۇ.

سىزنىڭ ئەپچىل چاره تېپىپ، ئۇلار ئۇستىدىن غالىب كېلىپ بۇ يەردىن چىقىپ كېتەلەيدىغانلىقىڭىزغا ئىشىنىمەن، شۇ چاغدا...

— شۇ چاغدا نېمە بولىدۇ؟ — باتلېر يېقىملىق ئاھاڭدا سورىدى ۋە ئۇنىڭغا تېخىمۇ چاپلىشىپ ئولتۇردى.

— ئەمىسە، مەن... — سىكارلېت خۇددى بىر ئىشتىن نومۇس قىلىپ كېتىۋاتقاندەك گېپىنىڭ ئاخىرىنى دېيەلمەي توختاپ قالدى. يۈرىكى سېلىپ، نەپىسى قىسىلىپ تۇرۇۋاتقاچقا، يۈزىنىڭ قىزىرىپ كېتىشى تەبىئىي ئىدى، — رېت، مېنى كەچۈرۈڭ، مەن سىزگە .. ئاشۇ كۈنى كېچىدە سىزگە دېگەن... سىزمۇ بىلىسىز... رېئىدىدا، ئۇ چاغدا مەن... ئاھ، شۇنچىلىك قورقۇپ تىت ـ تىت بولۇپ تۇراتتىم، سىزمۇ شۇنچىلىك... شۇنچىلىك... — سىكارلېت يەرگە قارىۋالدى. رېت باتلېرنىڭ قوللىرى ئۇنىڭ قوللىرىنى تېخىمۇ چىڭ تۇتتى، — شۇڭلاشقا ... شۇ چاغدا مەن سىزنى مەڭگۈ، مەڭگۈ كەچۈرمەيمەن دەپ ئويلىغان، لېكىن تۇنۇگۈن پىتىنى ھامامدىن سىزنى... سىزنى ئۇلارنىڭ دارغا ئاسماقچى بولۇۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ... بىردىنلا قورقۇپ كەتتىم، شۇڭا مەن... مەن، — ئۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭ كۆزلىرىگە تەلمۈرۈپ قارىدى. ئۇ كۆزلەردە يۇرەكنى ئېزىدىغان ئېغىر ئازابمۇ ئىپادىلىنىپ تۇراتتى، — ئاھ، رېت، ئۇلار سىزنى ئۆلتۈرۈۋېتىدىغان بولسا، مەنمۇ بۇ دۇنيادا ياشىمايمەن. مەن چىدىيالمىدىم ! قاراڭ، مەن... — سىكارلېتنىڭ كۆزلىرى رېت باتلېرنىڭ كۆزلىرىدە ئۇچقۇنلاپ تۇرغان ئوتتەك قىزغىنلىققا بەرداشلىق بېرەلمەي يەنە پەسكە قارىۋالدى.

يەنە بىرئازدىن كېيىن يىغلىۋېتىدىغاندەك تۇرىمەن، دەپ ئويلىدى سىكارلېت قاتتىق ئەندىكىش ۋە ھاياجاندىن ئۆزىنى باسالمايي. يىغلىشىم كېرەكمۇ؟ شۇ چاغدا گەپ ـ سۆز ھەرىكەتلىرىم تېخىمۇ تەبىئىي بولارمۇ؟

— سىكارلېت، — دېدى باتلېر دەررۇلا، — ئۇنداق

خىياللاردا بولماڭ، ــ باتلىر شۇ گەپنى قىلىپلا سىكارلىتىنىڭ قولىنى قاتتىق بىر چىمدىۋالدى، خۇددى ئۇستىخىنى سۇنۇپ كەتكەندەك، سىكارلىتىنىڭ ئاغرىقتا چىدىماي چىرايى تۇرۇلۇپ كەتتى.

سىكارلىت ئازراق ياش چىقارماقچى بولۇپ كۆزلىرىنى مەھكەم يۇمدى ۋە ئۇنىڭ سۆيۈشىگە ئاسان بولسۇن دەپ ئويلىغاندەك، بېشىنى ئازراق كۆتۈردى. رېت باتلىرنىڭ لەۋلىرى ئۇنىڭ لەۋلىرى ئۈستىگە بېسىلاي دەپ تۇراتتى. ئاھ، چىڭ ھەم جاھىل، سۆيۈپ بولغاندا سىكارلىتنى ھارغىنلىق ئىچىگە غەرق قىلىۋېتىدىغان ئاشۇ لەۋلەرا ئۇ لەۋلەرنىڭ ھەربىرىكەتلىرى ھېلىمۇ سىكارلىتنىڭ ئېسىدە تۇرۇپتۇ. لېكىن، باتلىر ئۇنى سۆيمىدى. ئۇمىدسىزلىك كۆڭلىنى پەرىشان قىلىپ، سىكارلىت كۆزلىرىنى ئازراق ئېچىپ ئۇنىڭغا يوشۇرۇنچە قارىدى، باتلىر ئۇنىڭ قوللىرىغا قاراپ كېتىۋاتاتتى، بىر چاغدا ئۇنىڭ بىر قولىنى سۆيدى، يەنە بىر قولىنى كۆتۈرۈپ مەڭزىگە بىردەم يېقىپ تۇردى. سىكارلىت ئەسلىدە تەلۋىلەرچە ھەربىرىكەتكە تەييارلىنىپ تۇراتتى. ئەمدىكى بۇ سىلىق ـ سىپايە ھەربىرىكەت ئويلىمىغان يەردىن ئۇنى تاڭ قالدۇردى. ئۇنىڭ چىرايىدىكى ھازىرقى ئىپادىنى كۆرگۈسى كەلدى، لېكىن ئۇ ئېڭىشىپ تۇرغاچقا ئېنىق كۆرەلمىدى.

سىكارلىت بىردىنلا بېشىنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭ ئۆزىنىڭ چىرايىنى كۆرۈپ قالماسلىقى ئۈچۈن يەنە ئىتتىك يەرگە قارىۋالدى. چۈنكى، ئۇنىڭ باتلىرنىڭ ئۈستىدىن غالىب كەلگەنلىكىنىڭ خۇشاللىقى مۇقەررەر ھالدا چىرايىدا ئىپادىلىنىپ تۇرۇۋاتاتتى. رېت باتلىر ئەمدى ئۇنىڭغا توي قىلىش تەلىپىنى ئېيتىدۇ... ھېچبولمىغاندا ئۇنى ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى دەيدۇ، ئاندىن... سىكارلىت ئۇنى يەرنىڭ تېگىدىن قاراپ كۆزىتىپ ئولتۇرغاندا، ئۇ ئۇنىڭ ئالىقىنىغا سۆيمەكچى بولۇپ قولىنى ئۆرۈپ بىردىنلا تۇرۇپ قالدى،

سكارلېتمۇ ئېڭىشىپ ئۆزىنىڭ ئالىقىنىغا قاراپ، خۇددى بىر يىلدىن بېرى تۇنجى قېتىم كۆرۈۋاتقاندەك قاتتىق چۆچۈپ، پۈتۈن بەدىنى بىردىنلا جۇغۇلداپ كەتتى. بۇ سكارلېت ئوخارانىڭ نازۇك، يۇمشاق، يۇمران ۋە ئاجىز قوللىرى ئەمەس، باشقا بىر ناتونۇش ئادەمنىڭ قوللىرى ئىدى. بۇ قوللار ئەمگەك ۋە ئاپتاپتا قوپاللاشقان، قارايغان، چېكىم ـ چېكىم داغلار پەيدا بولغان، تىرناقلىرىنىڭ شەكلىمۇ ئۆزگىرىپ كەتكەن، هەممە يېرى قاداق قوللار ئىدى. ئۆتكەن ئايدا قىزىق ماي چاچراپ كېتىپ قىزىرىپ قالغان يەر كۆزگە شۇنچىلىك سەت تاشلىنىپ تۇراتتى. سكارلېت ئۆزىنىڭ قوللىرىغا قورقۇمسىراپ قاراپ قويۇپ ئىتتىكلا يۇمۇۋالدى.

باتلېر تېخىچە بېشىنى كۆتۈرمەي ئولتۇرغاچقا، سكارلېت ئۇنىڭ چىرايىنى كۆرەلمەيۋاتاتتى. باتلېر ئۇنىڭ ئالىقىنىنى مەجبۇرىي ئېچىپ يەنە قاراپ كەتتى. ئاندىن يەنە بىر قولىنىڭ ئالىقىنىنىمۇ ئېچىپ، ئىككى قولىنى يېقىن ئەكېلىپ ئۇزاق قاراپ ئولتۇردى.

ـــ ماڭا قاراڭ، ـــ دېدى ئۇ ئاخىر بېشىنى كۆتۈرۈپ، ئاۋازى ناھايىتى تەمكىن ئىدى، ـــ ئەمدى ئۇنداق يالغانچىلىقىڭىزنى قويۇڭ.

سكارلېت قاتتىق نارازىلىقى بىلەن ئۇنىڭغا قارىدى. باتلېر كۆزلىرىنى ئاستا كۆتۈردى. ئۇلاردا يارقىن بىر نۇر چاقناپ تۇراتتى.

ـــ سىز تارادا مانا مۇشۇنداق ياخشى ئۆتۈپ كەپسىز، شۇنداقمۇ؟ پاختىدىن نۇرغۇن پۇل تېپىپ، سىرتلارغا چىقىپ ساياھەت قىلغۇدەكمۇ بوپسىز. سىز بۇ بىر جۈپ قولىڭىز بىلەن نېمە قىلىۋاتىسىز... تېرىقچىلىقمۇ؟

سكارلېت قوللىرىنى تارتىۋېلىشقا ھەرىكەت قىلدى، لېكىن باتلېر قويۇپ بەرمەي، بارماقلىرى بىلەن ئۇنىڭدىكى قاداقلارنى سىلاشقا باشلىدى.

— بۇ بىر خانىمنىڭ قولى ئەمەس! — باتلىر ئۇنىڭ قوللىرىنى تىزى ئۇستىگە قويۇپ قويدى.

— ئاغزىڭىزنى يۇمۇڭ! — توۋلىدى سىكارلېت. ئەمدى ئۇنىڭغا خىجىللىقتىن قۇتۇلۇپ ئاچچىقىنى چىقىرىۋالىدىغانغا يۇرسەت كەلگەندى، — مەن بۇ قوللىرىم بىلەن نېمە ئىش قىلىۋاتىمەن، باشقىلارنىڭ نېمە كارى!

مەن نېمىدېگەن دۆت، — ئاچچىقىدا ئويلىدى سىكارلېت، — پىتتىي ھامامنىڭ پەلىيىنى ئېلىپ تۇرسام ياكى ئوغرىلىۋالسام بولمامدۇ. قولۇمنىڭ بۇنچىلىك سەتلىكىنى پەقەتلا سەزمەپتىمىنا. ئۇنىڭ دەققەت قىلىشى تەبىئىي ئەھۋال. ئەمدى ھەممە ئىش تۈگەشتى. كۆڭلۈمدىكىنى ئەمدىلا ئېيتاي دەپ تۇرغاندا بۇ ئىشنىڭ يۈز بەرگىنىنى قارىمامدىغان.

— سىزنىڭ قوللىرىڭىز بىلەن ئەلۋەتتە كارىم بولماسلىقى كېرەك، — دېدى باتلىر سوغۇققانلىق بىلەن، ئاندىن ئورۇندۇققا يۆلەندى. چىرايىدا ھېچقانداق ئىپادە يوق ئىدى.

ئەمدى ئۇنىڭغا تاقابىل تۇرماق تەس بولىدىغان بولدى. ئۇ ئۇڭۇشسىزلىق ئىچىدىن غەلىبىنى تاپمەن دەيدىكەن، كۆڭلى كۆتۈرمىسىمۇ ئۇنىڭغا تاتلىق گەپلەرنى قىلىش كېرەك، شۇنىڭدا بەلكىم...

— سىز بەكلا ئاشۇرۇۋەتتىڭىز، ئۆتكەن ھەپتە ئات مىنگەندە قولۇمغا پەلەي كىيمەپتىكەنمەن، شۇ چاغدا...

— ئات مىنگەنگىمۇ؟ قۇرۇق گەپ! — دېدى باتلىرمۇ ئۇنىڭغا ئوخشاش تەلەپپۇزدا، — سىزنىڭ بۇ قوللار بىلەن خۇددى قارا زەڭگىلەرگە ئوخشاش ئەمگەك قىلغانلىقىڭىز ئېنىق تۇرمامدۇ، ئۇنداق ئەمەسمۇ يا؟ نېمىشقا تارادا ھەممە ئىشلار جايىدا دەپ مېنى ئالدايسىز؟

— ھازىر، رېت...

— گەپنىڭ ئوچۇقىنىلا ئېيتىڭ، مېنىڭ يېنىمغا زادى نېمە ئىش بىلەن كەلدىڭىز؟ سىزنىڭ ناز ـ كەرەشمىلىرىڭىزگە

مەپتۇن بولۇپ، راستلا ماڭا كۆيۈنۈۋاتقان، مېنىڭ غېمىمنى يەۋاتقان ئوخشايدۇ دەپ قاپتىمەن.

ــ مەن سىزنىڭ غېمىڭىزنى يېدىم، بۇ راست!

ــ ياق، ئۇنداق ئەمەس. ئۇلار مېنى ئاسمان ـ پەلەك دەرەختىنمۇ ئېگىز دارغا ئاسسىمۇ سىزنىڭ پەرۋايىڭىز پەلەك. خۇددى ئېغىر ئەمگەك قوللىرىڭىزغا يېزىلىپ كەتكەندەك بۇمۇ سىزنىڭ چىرايىڭىزغا يېزىلغان. سىزنىڭ ماڭا، بىر ھاجىتىڭىز چۈشكەن، ئۇ شۇنداق جىددىي بىر ھاجەت. شۇڭا سىز مېنىڭ ئالدىمغا مۇشۇ قىياپەت بىلەن كەلدىڭىز. نېمىشقا گەپنى ئوچۇق قىلىپ تەلەپىڭىزنى ئېيتمۇرمەيسىز؟ شۇنىڭدا سىز مەقسىتىڭىزگە يېتەلەيتتىڭىز ئەمەسمۇ؟ ماڭا ئايالارنىڭ ئوچۇق كۆڭۈللۈكى هەممىدىن بەك ياقىدۇ. ئەمما، سىز بۇ يەرگە خۇددى پاھىشە خوتۇننىڭ ئۆزىگە خېرىدار تېپىش ئۈچۈن هالقىلىرىنى جىرىڭلىتىپ، خۇلۇق چىقىرىپ ئۆزىنى بازارغا سالغىنىدەك قىياپەتتە كەپسىز.

ئۇ ئاخىرىدىكى گەپلەرنى ئاۋازىنى كۆتۈرمەي هەم بەكمۇ تەكىتلەپ كەتمەيرەك سۆزلىگەن بولسىمۇ، ئەمما سىكارلېتقا خۇددى قامچا بىلەن ساۋغانىدەك تەگدى. ئەمدى ئۇ ماڭا تۇيۇقلىق قىلىش تەلىپىنى قويۇپ قالارمىكىن دېگەن شېرىن خىيالىنىڭ بەربات بولغانلىقىنى چۈشىنىپ يەتتى. ئەگەر باتلېر ئۇنىڭغا چېچىلغان، غۇرۇرىغا تەگكەن ياكى ئۇنى ئەيىبلەپ كەتكەن بولسا، ئۇنىڭ بىلەن بىرنېمە دەپ تەڭ تۇرالايتتى، لېكىن ئۇ ئۇنداق قىلمىدى، ئەكسىچە ئۇنىڭ قورقۇنچلۇق تەمكىنلىكى سىكارلېتنى خېلىلا چۆچۈتتى، هەتتا ئۇ ئەمدى قانداق قىلىشى كېرەكلىكىنىمۇ ئويلاشقا جۇرئەت قىلالمىدى. ئۇ جىنايەتچى بولسىمۇ، شىماللىقلار يانداكى ئۆيدە بار بولسىمۇ، باتلېر ئۇنىڭغا هېچكىم تەڭ كېلەلمەيدىغان خەتەرلىك ئادەمدەك تۇيۇلۇشقا باشلىدى.

ــ قارىغاندا، مېنىڭ خاتىرەم كېرەكتىن چىققان ئوخشايدۇ.

بولمىسا سىزنىڭ ھەرقانداق ئىشنى قىلغاندا، ماڭا ئوخشاش بىرەر مەقسەتنى كۆڭۈلگە پۈكمەي تۇرۇپ قىلمايدىغانلىقىڭىزنى ئېسىمدىن چىقارماسلىقىم كېرەك ئىدى. خوش، خاملىتون خانىم مېنى نېمە مەقسەتتە ئىزدەپ كەلدى، پەرەز قىلىپ باقايچۇ. سىز گالۋاڭلىق قىلىپ، مېنى ئۆزىڭىزگە تۇي قىلايلى دەپ تەلەپ قويىدۇ دەپ ئويلىمىغانسىز؟

سىكارلېت بىردىنلا ھۆپپىدە قىزىرىپ كەتتى، ئەمما ئۇنىڭغا جاۋاب بەرمىدى.

ــ سىزگە مېنىڭ، تۇي قىلمايمەن دەپ دائىم دەپ كېلىۋاتقان گېپىمنى ئۇنتۇپ قالماسلىقىڭىز كېرەك.

سىكارلېت يەنىلا گەپ قىلمىدى. شۇ چاغدىلا باتلېر ئۇنىڭدىن قوپاللىق بىلەن سورىدى:

ــ شۇ گەپلىرىمنى ئۇنتۇپ قالمىغانسىز؟ جاۋاب بېرىڭ.

ــ ئۇنتۇپ قالمىدىم، ــ سىكارلېت ئامالسىز جاۋاب بەردى.

ــ سىكارلېت، سىز قىمارۋازنىڭ ئۆزى، ــ دېدى باتلېر ئۇنى مەسخىرە قىلغاندەك قىلىپ، ــ سىز مېنى تۇرمىدە يېتىپ ئايالالارنى كۆزىگە سۇرتكۈدەك بولۇپ كەتتى، شۇڭا بارساملا ئۇنى قولغا چۈشۈرەلەيمەن، دەپ ئويلىدىڭىز.

سەنمۇ شۇنداق قىلدىڭ، ــ ئويلىدى سىكارلېت غەزەپ بىلەن، ــ ئەگەر قوللىرىمنى كۆرۈپ باقمىغان بولساڭ...

ــ ئىشلار ئاساسەن ئېنىق بولۇپ قالدى. سىزنىڭ كۆرسىتىدىغان باھانىڭىزدىن باشقىسىنى بىلىپ بولدۇم. ئەمدى سىز مېنى نېمە ئۈچۈن تۇي قىلىشقا قىزىقتۇرماقچى بولغىنىڭىزنى سۆزلەشكە جۈرئەت قىلالامسىز، يوق؟

ئۇنىڭ ئاۋازىدا سىلىق، ئەمما قارشى تەرەپنى دەيدىگە سالىدىغان تەلەپپۇز بار ئىدى، بۇ سىكارلېتقا مەدەت بولدى. بەلكىم پۈتۈنلەي تۇگىشىپمۇ كەتمىگەندۇ؟ ئۇنىڭ تۇي قىلىش ئۇمىدى يوققا چىقتى، ئەمما ئۇمىدسىزلىك ئىچىدە خۇشال بولىدىغان ئىشمۇ چىقىپ قالار. ياغاچقا ئوخشايدىغان بۇ ئادەمنىڭ

ۋۇجۇدىدا ئۇ قورقۇدەك تەرەپلىرىمۇ بار ئەمەسمىدى. ئەمدى ئويلىسا ئۇنىڭغا خوتۇن بولۇش شۇنچىلىك قورقۇنچلۇق بولۇپ كۆرۈندى. ئەمما، ئۇ سەزگۈرلۈك قىلسا ھەم ئۇنىڭ ھېسداشلىقى ۋە خاتىرىسىدىن پايدىلانسا ئۇنىڭدىن ئۆتۈنگە ئازراق پۇل ئۇندۇرۇۋالالىشىمۇ مۇمكىن. شۇنىڭ بىلەن ئۇ گۆدەك ھەم ئۇنىڭ بىلەن ئەپلىشىپ قالماقچى بولۇۋاتقاندەك قىياپەتكە كىرىۋالدى.

— رېت، سىز ماڭا ياردەم بېرەلەيسىز... پەقەت مۇلايىمراق بولسىڭىز بولاتتى.

— مۇلايىملىق مېنىڭ ياخشى كۆرىدىغان مىجەزىم.

— رېت، كونا تونۇشلۇقىمىزنىڭ يۈزى ئۈچۈن ماڭا بىر ئىشتا ياردەم بېرسىڭىز.

— قوللىرى قاپىرىپ كەتكەن بۇ خانىم ئەمدى ئۆزىنىڭ بۇ يەرگە كېلىشتىكى مەقسىتىنى ئېيتمىدىغان ئوخشايدۇ. مەن سىزنىڭ ئويناپىدىغان رولىڭىزنىڭ «ئايغاقچىلىق» بولماسلىقىنى ئۈمىد قىلىمەن. ئېيتىڭ، سىزگە نېمە كېرەك، پۇلمۇ؟

ئۇنىڭ گەپنى تېپىپ قىلىشى سىكارلېتنىڭ ھەر خىل ۋاستىلەر بىلەن ئەگىتىپ يۈرۈپ بىلدۈرمەكچى بولغان پىلانىنى بىراقلا بەربات قىلىۋەتتى.

— پىخسىقلىق قىلماسسىز دەيمەن، رېت، — دېدى سىكارلېت سەل ئەركىلىگەندەك قىلىپ، — ماڭا سىز دېگەندەك ئازراق پۇل كېرەك بولۇپ قالدى. ماڭا ئۇچ يۈز ئامېرىكا دوللىرى قەرز بېرىپ تۇرسىڭىز.

— راست گېپىڭىزنى ئاخىر ئېيتتىڭىز ـ دە، ئاغزىڭىزدا مۇھەببەت دېگەن بىلەن، لازىمى پۇل ئىكەن. نېمىدېگەن يېتىشكەن ئايال سىز. بۇ پۇل سىزگە جىددىي لازىممىدى؟

— ھىم، ھەئە، ئانچە جىددىي لازىمۇ ئەمەس، ئەمما ماڭا كېرەك ئىدى.

— ئۇچ يۈز ئامېرىكا دوللىرى، بۇ ئاز پۇل ئەمەس. بۇ پۇلنى نېمىگە ئىشلەتمەكچى سىز؟

— تاراغا كەلگەن باجغا تۆلىمەكچىمەن.

— سىز ئەسلىدە قەرز سوراپ كەپتىكەنسىز — دە. بولىدۇ، سىز ماڭا سودىگەردەك مۇئامىلە قىلغاندىكىن، مەنمۇ سىزگە شۇنداق مۇئامىلە قىلاي. بۇ پۇلنىڭ ئورنىغا نېمىڭىزنى گۆرۈگە قويىسىز؟

— نېمە... نېمە؟

— مەن بېرىپ تۇرىدىغان پۇلنىڭ كاپالىتى ئۈچۈن بىر نەرسىڭىزنى گۆرۈگە بېرىسىز. ئۇنچە كۆپ پۇلنى بىكارغا بېرىۋەتمەيمەن — دە، — ئۇنىڭ ئاۋازىدا بىر خىل مەككارلىق ۋە يارىشىپ قېلىشتەك مەنمۇ بار ئىدى، ئەمما سىكارلېت ئۇنىڭغا دىققەت قىلمىدى.

— مېنىڭ ھالقامنى ئېلىڭ.

— مەن ھالقىنى ياخشى كۆرمەيمەن.

— ئەمىسە تارانى گۆرۈگە قويای.

— بۇ كۈندە ئېكىنزارلىقنى ئېلىپ نېمە قىلاي.

— سىز ئۇنى... سىز ئۇنى... ئۇ دېگەن شۇنداق ياخشى قورۇق. ھەرگىز زىيان تارتمايسىز. كېلەر يىلنىڭ پاختىسى بىلەن چوقۇم پۇلىڭىزنى قايتۇرۇپ بېرىمەن.

— مېنىڭچە، ئۇ نەرسىلىرىڭىزنىڭ ھەممىسى ئىشەنچسىز، — رېت ئورۇندۇققا يۆلىنىپ ئولتۇردى، ئىككى قولى چاپىنىنىڭ يانچۇقلىرىدا ئىدى، — پاختىنىڭ باھاسى كۈندىن — كۈنگە چۈشۈپ كېتىۋاتىدۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە جان باقماق ھازىر ئىنتايىن تەس، پۇل تاپماقمۇ ھەم شۇنداق.

— رېت، سىز قەستەن ماڭا چاقچاق قىلىۋاتىسىزغۇ دەيمەن. سىزنىڭ دېگەن نەچچە مىليونلۇق دۇنيايىڭىز بار تۇرسا.

رېت باتلىر ئۇنىڭغا قاراپ قويدى. قاراشلىرىدا ئىللىقلىق ۋە تېگىگە يەتكىلى بولمايدىغان بىرخىل شۇم نىيەتمۇ بارەدەك قىلاتتى.

— قارىغاندا، ھەممە ئىشىڭىز ئوڭۇشلۇق، ئۇ پۇلغىمۇ

هاجەتمەن ئەمەس ئوخشايسىز. شۇنىڭغا قاراپ مەنمۇ خۇشال بولۇپ قالدىم. مەن دائىم دوستلارنىڭ ئىشلىرىنىڭ كۆڭۈلدىكىدەك بولۇشىنى تىلەيمەن.

ــ رېت، خۇدانىڭ ھەققى ـ ھۆرمىتى ئۈچۈن... ــ سىكارلېت ئالدىراپ قالدى. بايىقى باتۇرلۇقى ۋە تەمكىنلىكى بىراقلا يوقالدى.

ــ ئاۋازىڭنى سەل پەسلىتىڭ. شىماللىقلار گېپىمنى ئاڭلىسۇن دەمسىز يا؟ بىرەرسى سىزنىڭ مۇشۇكىكە ــ قاراڭغۇ كېچىدىكى مۇشۇكىكە ــ ئوخشايدىغانلىقىڭىزنى دېگەنمىدى؟ كۆزلىرىڭىز مۇشۇكنىڭكىدەك شۇنچىلىك ئۆتكۈر سىزنىڭ.

ــ رېت، ئۇنداق دېمەڭ. سىزگە ھەممە ئىشنى سۆزلەپ بېرىشكە تەييارمەن. مەن بۇ پۇلغا بەكمۇ ئېھتىياجلىق. مەن ... مەن، ھەممە ئىشىم ئوڭۇشلۇق دەپ يالغان ئېيتتىم. ئىشلار شۇنچىلىك ناچاركى، نېمىسىنى دەي. دادامنىڭ نېرۋىسى ئاجىزلاپ كەتتى، ئاپام ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن، غەلىتە بىر مىجەزگە كىرىپ قېلىپ ماڭا پەقەتلا ياردەم بېرەلمەيدىغان بولۇپ قالدى، كىچىك بالىنىڭ ئۆزىلا. بىزنىڭ ئىچىمىزدە ئېتىرىنىڭ ئىشىنى، كېۋەز تېرىشنى بىلمىدىغان بىرمۇ ئادەم يوق، ئەمما تەييارنى يەيدىغان ئادەم كۆپ، ئون ئۈچ ئادەم. ئونىغانغا يونغاندەك، باج ئېغىرلاپ كېتىۋاتىدۇ. رېت، سىزگە ھەممىنى سۆزلەپ بېرەي، بۇلتۇر بىر يىل ئاچلىقتىن ئۆلمىدۇق، ئۇنىڭ بېرىسى بولدۇق. كۆرگەن كۆنلىرىمىزنى سىز بىلمەيسىز، بىلىشىڭىزمۇ مۇمكىن ئەمەس. يەيدىغىنىمىز يېتىشمەي، كۇنىبويى ئاچ قورساق يۈرۈپ كېتەتتۇق. ئاچلىق دېگەن شۇنچىلىك قورقۇنچلۇق نەرسە ئىكەن. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۆيلەر سوغۇق، ئۈستىمىزدە قېلىنراق كىيىمىمۇ يوق، بالىلار توڭلاپ كېسەل بولۇپ كەتتى.

ــ ئەمىسە ئۈستىڭىزدىكى بۇ چىرايلىق كىيىملەرنى نەدىن تاپتىڭىز؟

— بۇنى ئاپامنىڭ دېرىزە پەردىسىنى بۇزۇپ تىكتۇردۇم، — سىكارلېت ئالدىراپ كېتىپ، يۇز كېتىدىغان بۇ ئىشنى يالغان گەپ بىلەن يوشۇرۇپ كېتىشكە ئولگۇرەلمىدى، — ئاچارچىلىقمۇ، سوغۇققىمۇ بەرداشلىق بېرەلەيتتۇق، لېكىن... لېكىن سومكىچىلار باجنى ھېسابسىز ئۆستۈرۈۋەتتى، يەنە تېخى دەررۇ تاپشۇرمىساق بولمايدۇ. ئەمما، مەندە بەش ئامېرىكا دوللىرىدىن باشقا بىر تىيىن پۇل يوق. بىر يەردىن پۇل تېپىپ باجنى تاپشۇرمىسام تېخى بولمايدۇ. مېنىڭ گەپلىرىمنى تېخچە چۈشەنمەيۋاتامسىز؟ ئۇ پۇلنى ۋاقتىدا تاپشۇرالمىسام... تارادىن ئايرىلىپ قالمەن، مېنىڭ تارانى زادىلا قولىدىن چىقىرىۋەتكۈم يوق، ئۇنىڭدىن ھەرگىز ئايرىلمايمەن.

— سىز بۇ ئەھۋالنى نېمىشقا ماڭا دەسلەپتىلا دېمەي، چىرايلىق خانىملارنى كۆرسە ئېرىپ كېتىدىغان سەزگۈر يۈرىكىمنى قىينايسىز؟ ياق، سىكارلېت، يىغلىماڭ. سىز ماڭا مۇشۇ چاردىن باشقا چارلىرىڭىز ھەممىسىنى ئىشلىتىپ باققان. مېنىڭ پەقەت مۇشۇ چارىگىلا بەرداشلىق بېرەلمەيدىغان مىجەزىم بار ئىدى. سىزگە كېرىكى مەن ئەمەس پۇل ئىكەنلىكىنى بىلگەندىن كېيىن، ئۇمىدسىزلىك بىلەن ئازاب مېنىڭ يۈرىكىمنى پارە - پارە قىلىۋەتتى.

سىكارلېت ئۇنىڭ باشقىلارنى مەسخىرە قىلغاندا، ئۆزىگە مۇناسىۋەتلىك ئەمەلىي گەپلەرنى قىلىدىغانلىقىنى ئېسىگە ئېلىپ، ئىتتىك بېشىنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭغا قارىدى. ئۇنىڭ كۆڭلى راستلا ئازار يېگەنمىدۇ؟ ئۇنىڭ ماڭا كۆڭلى بارلىقى راستمىدۇ؟ قوللىرىمغا قاراشتىن ئىلگىرى ماڭا توي قىلىش تەلىپىنى قويماقچى بولغان بولغىيمىدى؟ ياكى بۇ ئۆتكەن ئىككى قېتىمقىدەك ئادەمنى بىزار قىلىدىغان تەلەپلەرمىدىكىن؟ ھەقىقىي كۆڭلى بولسا ئۇنى يەنە ئەيۇەشكە كەلتۈرگىلىمۇ بولار. ئەمما، ئۇنىڭ سىكارلېتقا تىكىلىپ تۇرغان كۆزلىرىدىن مۇھەببەت ئەمەس، بەلكى بىرخىل يەڭگىلتەك كۈلكە ئوينىاپ

تۇراتتى.

— ماڭا سىزنىڭ ئۇ نەرسىلىرىڭىز كېرەك ئەمەس، مەن قورۇق باشقۇرۇپ باقمىغان. ئۇنىڭدىن باشقا يەنە نېمىڭىز بار؟

ياخشى، ئۇ ئاخىر رەسمىي مەقسەتكە كۆچتى، ئەمدى ئوچۇقىنى ئېيتىش كېرەك! سىكارلېت چوڭقۇر بىر تىنىۋېلىپ رېت باتلېرنىڭ كۆزلىرىگە دادىل قارىدى. ئۇ ئۆزى ئۇچۇن ئەڭ قورقۇنچلۇق نەرسىگە ئېسىلىشقا جۇرئەت قىلغانىكەن، ئۇنىڭغا ئەمدى نازلىنىشلار، خۇلق چىقىرىشلار ھاجەتسىز ئىدى.

— ئۆزۈم... مەن ئۆزۈم بار.

— شۇنداقمۇ؟

جىددىيلىشىپ سىكارلېتنىڭ يۈزى نەچچە بۇرجەك بولۇپ كەتتى، كۆزلىرىنىڭ رەڭگىمۇ ئۆزگىرىپ كېتىۋاتقاندەك بولۇپ قالدى.

— مۇھاسىرە ۋاقتىدا، ئىككىمىز پىتتىمي ھاممىنىڭ پىشايۇنىدا ئولتۇرغان ئاشۇ كېچە ئېسىڭىزدىمۇ؟ شۇ چاغدا سىز ماڭا... مېنى ئالىدىغانلىقىڭىزنى ئېيتقان.

باتلېر ئېرەنىشمىگەندەك كەينىگە يۆلىنىپ ئولتۇرۇپ سىكارلېتنىڭ جىددىيلىشىپ تۇرغان چىرايىغا قارىدى. كۆزلىرىنىڭ بىر يەرلىرىدە بىلىپ بولماس بىر خىل ئىپادە ئوينىپ تۇرۇۋاتاتتى، ئەمما بىر ئېغىز زۇۋان سۆرىمەيتتى.

— سىز شۇ چاغدا — شۇ چاغدا ماڭا كۆيگەندەك ھېچقانداق ئايالغا كۆيۈپ باقمىغانلىقىڭىزنى ئېيتقان. ئەگەر سىز شۇ گېپىڭىزدە تۇرىدىغانلا بولسىڭىز، مەن تەييار، رېت، نېمە قىل دېسىڭىز شۇنى قىلىمەن، ئېيتىڭ، ئەمما ماڭا، خۇدا ھەققى، چەك كېسىپ بېرىسىز. گېپىم گەپ، ھەرگىز يېنىۋالمايمەن. ھۆججەت يېزىپ بەر دېسىڭىز ھازىرلا يېزىپ بېرەي.

باتلېر تېخىچىلا ئۇنىڭغا غەلىتە نەزەردە قاراپ ئولتۇراتتى. ئۇنى چۈشىنىپ بولمايتتى. شۇڭلاشقا سىكارلېت يەنە ئالدىراپ سۆزلەشكە باشلىغاندا، ئۇنىڭ خۇشال بولۇپ ياكى

ئامالسىزلىقتىن ئاڭلاۋاتقانلىقىنى بىلەلمىدى. سىكارلېت ئۇچۇن هازىر ئۇنىڭ گېپى كېرەك ئىدى، نېمىلا دېسە مەيلى ئىدى، يۇزى ئوت ئېلىپ كېتىۋاتاتتى.

ــ ماڭا بۇ پۇل هازىرلا كېرەك، رېت، ئۇلار بىزنى تارادىن قوغلاپ چىقىرىدۇ، ئاندىن ئۇ يەرگە دادامنىڭ بۇرۇنقى نازارەتچىسى كۆچۈپ كېلىدۇ. ئۇنىڭ ئۇستىگە...

ــ توختاپ تۇرۇڭ. مېنىڭ سىزنى هازىرمۇ ئالماقچى ئىكەنلىكىمنى قانداق بىلدىڭىز؟ ئۆزىڭىزنىڭ ئۇچ يۈز ئامېرىكا دوللىرىغا يارايدىغانلىقىڭىزنى نەدىن بىلىسىز؟ كۆپ ئايالالار ئۆزىگە ئۇنچىلىك يۇقىرى باها قويالمايدۇ.

سىكارلېت قاتتىق هاقارەتلەنگەندەك بولۇپ، بىردىنلا قىزىرىپ كەتتى.

ــ نېمىشقا ئۇ قورۇقتىن ۋاز كېچىپ پىتىنى هامماڭ ئۆيگە كۆچۈپ كەلمەيسىز؟ ئۇ ئۆيلەرنىڭ يېرىمى سىزنىڭ ئەمەسمۇ؟

ــ ۋاي خۇدايىمەي ! ــ توۋلاپ كەتتى سىكارلېت، ــ سىز شۇنچىلىك دۆت ئادەممۇ؟ مەن تارادىن ۋاز كېچەلمەيمەن. ئۇ بىزنىڭ ئۆيىمىز. ئۇنىڭدىن هەرگىز ۋاز كەچمەيمەن، تېنىمدە جېنىمىلا بولىدىكەن، ئۇ مۇمكىن ئەمەس.

ــ ئېرلاندلار راستلا غەلىتە مىللەت ـ دە، ــ باتلېر ئورۇندۇققا تېخىمۇ بەكرەك يۆلىنىپ ئولتۇردى. ئىككى قولىنى يانچۇقىدىن چىقاردى، ــ ئۇلار مەنمىز بىر نەرسىلەرگە، مەسىلەن، يەرگە ئۆزىنى شۇنچىلىك ئۇرۇپ كېتىدۇ، ئەمەلىيەتتە، بۇ يەر بىلەن ئۇ يەر ئوخشاشلا بىر يەر ئەمەسمۇ؟ ئەمدى سىكارلېت، سىزگە گەپنى ئوچۇق ئېيتاي، سىز بۇ يەرگە سودىلىشىش ئۈچۈن كەپسىز، شۇڭا مەن سىزگە ئۇچ يۈز دوللار بېرەي، بۇنىڭ بەدىلىگە سىز ماڭا ئاشنا بولۇڭ.

ــ بولىدۇ.

بۇ يىرگىنچلىك گەپنى دەۋېتىپ، سىكارلېت ئۆزىنى خېلى

يەڭگىللەپ قالغاندەك، يۈرىكىدىكى ئۇمىدىۋ باشقىدىن جانلانغاندەك بولۇپ قالدى. ئۇ: «سىزگە ئۆچ يۈز دوللارنى بېرەي» دېدىغۇ؟ ئەمما، شۇ گەپنى قىلغاندا، ئۇنىڭ كۆزلىرىدە خۇددى بىر ئىشتىن قاتتىق خۇشال بولغاندەك رەھىمسىز بىر نۇر ئۇچقۇنلىغاندەك بولدى.

— بىراق، بۇرۇن مەن سىزگە يۈزۈمنى قېلىن قىلىپ مۇشۇنداق تەلەپنى قويغاندا تەلىپىمنى رەت قىلغانىدىڭىز، ھەتتا نۇرغۇن تىلغا ئالغۇسىز گەپلەر بىلەن تىللاپمۇ، «بىر توپ ھارامىلىقلار»نى باقمەنمۇ دەپ چالۇاقاپمۇ كەتكەن. مەن بۇ گەپلەر بىلەن سىزنىڭ يېغىرىڭىزنى ئاچماقچى ئەمەس، پەقەت ئۆزگىرىشچان غەلىتە مىجەزىڭىزنى چۈشەنمەكچى، سىز بۇ ئىشنى ھۇزۇر ئېلىش ئۈچۈن قىلىدىغان چاغدا خالىمىدىڭىز، ئەمدى ئاچ قېلىۋاتقاندا خالاۋاتىسىز. بۇنىڭدىن شۇنى چۈشەندىمكى، ئەخلاق ـ پەزىلەت دېگەن نېمىلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ باھاسى بار نېمىلەر ئىكەن.

— رېت، دەۋاتقان گېپىڭىزنى قارا! يەنە ھاقارەتلىگۈڭىز بولسا داۋاملىق ھاقارەتلەۋېرىڭ، ئەمما پۇلنى بېرىڭ.

سىكارلېت ئەمدى سەل تىنچلانغاندى. رېت ئۆزىنىڭ خاراكتېرى بويىچە ئۇنى داۋاملىق قىينىسا، ھاقارەتلىسە، بۇرۇن ئۆزىنى مەنسىتمىگەنلىكلىرى، بايا ئالدىماقچى بولغانلىقى ئۈچۈن ئۆچىنى ئالسا بولۇۋېرەتتى، سىكارلېت ھەممىگە بەرداشلىق بېرەلەيتتى، بۇنداق قىلىش تارا ئۈچۈن ئەرزىيتتى. سىكارلېت يازنىڭ بىر كۈنى چۈشتىن كېيىن تارادىكى بېدىلىكتە يېتىپ ئۇخلاپ قالغانلىقىنى ئەسلىدى. ئاسمان گۈمبىزى زۇمرەتتەك چاقناپ تۇرغان، ئۇيغۇر ـ بۇيەردە ئاپپاق بۇلۇتلار ئۇزۇپ يۈرگەن. ئەتراپنى ھەرخىل گۈللەرنىڭ خۇشبۇي پۇراقلىرى بىر ئالغان، قۇلاق تۇۋىدە ئىشچان ھەسەل ھەرىلىرىنىڭ غۇڭۇلداشلىرى ئاڭلىنىپ تۇرغان. ئاھ، بۇ بىر تىلسىمات ماكانغۇ، بۇ ماكان ئۈچۈن قانچىلىك بەدەل تۆلىسەڭ ئەرزىمەمدۇ؟

سىكارلېت بېشىنى كۆتۈردى.

ــ پۇلنى بېرىدىغان بولدىڭىزمۇ؟

رېت باتلېر شۇ تۇرقىدا بىر نەرسىدىن ھۇزۇرلىنىۋاتقانىدەك ئولتۇراتتى، ئەمما گەپلىرىدىن رەھىمسىزلىك چىقىپ تۇراتتى.

ــ ياق، بېرەلمەيمەن.

ئۇنىڭ بۇنداق دېيىشىنى ئويلاپ باقمىغاچقا، سىكارلېت بىردىنلا تېڭىرقاپ قالدى.

ــ سىزگە پۇل بېرەلمەيمەن، بېرەي دېسەممۇ مۇمكىن ئەمەس، يېنىمدا بىر تىيىنمۇ يوق، ئاتلانتادىمۇ پۇلۇم يوق. پۇلۇم بارلىقى بار، ئەمما بۇ يەردە ئەمەس، پۇلۇمنىڭ قانچىلىكلىكى، نەدىلىكىنىمۇ سىزگە دەپ بېرەلمەيمەن. ماقۇل دەپ سىزگە چەك كېسىپ بەرسەم، شىماللىقلار خۇددى ئەنجۇر قۇرتىنىڭ پېيىگە چۈشكەندەك پېيىمگە چۈشىدۇ. ئۇ چاغدا سىزگىمۇ، ماڭىمۇ يوق بولىدۇ، شۇنداق ئەمەسمۇ؟

سىكارلېتنىڭ رەڭگى بىردىنلا كۆكىرىپ كەتتى، ئاغزى خۇددى گېرالد قاتتىق غەزەپكە كەلگەن چاغدىكىگە ئوخشاش بىر تەرەپكە قىسىيىپ كەتتى، ئۇنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلىغان بولسا كېرەك، يان ئۆيدىكىلەرنىڭ ئۇنى ئۆچۈپ بىردىنلا جىمىپ كەتتى. رېت باتلېر خۇددى يىلپىزغا ئوخشاش بىر سەكرەپلا ئۇنىڭ يېنىغا بېرىپ، بىر قولى بىلەن ئاغزىنى، بىر قولى بىلەن بېلىنى مەھكەم تۇتۇۋالدى. سىكارلېت ھە دەپ قارشىلىق قىلاتتى، ئۇنىڭ قولىنى چىشلىمەكچى بولاتتى، پۇتلىرىغا تېپەتتى. قاتتىق چىرقىراش بىلەن ئىچىدىكى پۇتۇن غەزىپىنى، ئۇمىدسىزلىكلىرىنى، غۇرۇرىنىڭ دەپسەندە قىلىنغانلىقىنى بىر يولىلا چىقىرىۋالماقچى بولاتتى، ئۇنىڭ قولىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئۆزىنى ھەر يان تاشلايتتى، يۇرىكى غەزەپتىن يېرىلىپ كەتكۈدەك بولۇۋاتاتتى، لېپتىكى چىڭ تارتىلغان بولغاچقا دەم ئالالمايۋاتاتتى. باتلېر ئۇنى قوپاللىق بىلەن شۇنچىلىك چىڭ قۇچاقلىۋالغانىدى، ئاغزىنى ئېتىۋالغان قولى رەھىمسىزلىك

بىلەن ئىككى قوۋۇزنىغا پېتىپ تۇراتتى، چىرايى تاتىرىپ جىددىيلىشىپ كېتىۋاتاتتى، كۆزلىرىدىن ئوت يېنىپ تۇراتتى. ئۇ بىردىنلا سىكارلېتنى ئېگىز كۆتۈرۈپ مەيدىسىگە چاڭ بېسىپ ئولتۇرۇۋالدى.

— ئومىقىم، خۇدا ھەققى، چۇقان كۆتۈرمەڭ، يەنە توۋلايدىغان بولسىڭىز ئۇلار يۈگۈرۈشۈپ كىرىدۇ. تىنچلىنىڭ، شۇماللىقلار مۇشۇ تەلەتىمنى كۆرسۇن دەۋاتامسىز؟

سىكارلېتنىڭ ئۆزىنى كىمنىڭ كىرىپ كۆرۈشى بىلەن كارى يوق ئىدى، ھېچنېمىنى ئويلىمايتتى، ۋۇجۇدى ئوتتەك يېنىپ ئۇنى ئولتۇرۇۋېتىشنىلا ئويلايتتى. ئەمما، ئۇ ئاستا ـ ئاستا بوشىشىقا باشلىدى، چۈنكى رېت ئاغزىنى مەھكەم تۇتۇۋالغاچقا دەم ئالالماي قېلىۋاتاتتى. لېتىكىمۇ تۆمۈر قىسقۇچتەك كۆكسىنى قىسىپ كېتىۋاتاتتى. ئاستا ـ ئاستا ئاۋازى پەسلەشكە، سۈسلىشىشقا باشلىدى، باتلېرنىڭ ئۆزىگە قاراپ تۇرغان يۈزىمۇ ئىچىنى ئىلەشتۇرۇپ پىرقىراشقا، كۆز ئالدى تۇمانلىشىپ، تۇمان بارغانسېرى قويۇقلىشىشقا باشلىدى. ئاخىر ئۇ باتلېرنى، باشقا ھەرقانداق نەرسىنى كۆرەلمىدى.

بەدىنىنى مىدىرلىتىپ، سېزىمى ئاستا ـ ئاستا ئەسلىگە كېلىشكە باشلىغاندا، چارچىغان ئادەمدەك قاتتىق ئېزىلىپ كەتكەنلىكىنى ھېس قىلدى. نېمىشقا بۇنداق بولىدۇ، ھەيران ئىدى. ئۆزى ئورۇندۇقتا ياتاتتى، بېشىدا شىلەپىسى يوق، رېت باتلېر بىلەكلىرىنى ئۇۋۇلاپ، ئەنسىز ھالدا بېشى ئۈستىدە ئۆزىگە قاراپ تۇرۇپتۇ. ياخشى نىيەتلىك ھېلىقى ياش ئوفىتسېر ئاغزىغا ھاراق قۇيۇۋېتىپتۇ. ھاراق ئاغزىدىن يېنىپ چىقىپ بوينىغا ئېقىۋاتىدۇ، باشقا ئوفىتسېرلار نېمە قىلىشلىرىنى بىلمەي ئۆينىڭ ئىچىدە مېڭىپ يۈرۈشىدۇ.

— مەن... مەن ھوشۇمدىن كەتكەن ئوخشايمەن، — ئاۋازى تولىمۇ يىراقتىن كېلىۋاتقاندەك ئاڭلىنىپ، ئۇ تېخىمۇ قورقۇپ كەتتى.

— بۇ هاراقنى ئىچىۋېتىڭ، — دېدى رېت رومكىنى ئاغزىغا يېقىن ئەكېلىپ. شۇندىلا ئۇ ئېسىگە كەلدى، لېكىن ئۇنىڭدا ئۇنىڭغا هومايغۇدەك، قاتتىق خاپا بولغۇدەك ماغدۇر يوق ئىدى.

— مېنىڭ يۈزۈمنى قىلىپ بولسىمۇ ئىچىۋېتىڭ.

ئۇ بىر يۇتۇم ئىچىپ قېقىلىپ كەتتى، لېكىن رېت يەنىلا رومكىنى ئاغزىغا تەڭلەپ تۇراتتى. يەنە بىر يۇتۇم ئىچتى، هاراق كانىيىنى كۆيدۈرۈپ چۈشۈپ كەتتى.

— ئۇ خېلى ياخشى بولۇپ قالدى، ئەپەندىلەر، سىلەرگە كۆپتىن - كۆپ رەهمەت، — دېدى رېت، — مېنىڭ ئۆلتۈرۈلىدىغانلىقىمنى ئاڭلاپلا چىدىيالمىدى.

ئۇ ئوفىتسېرلار خىجىل بولۇشقاندەك بىر - بىرىگە قارىشىپ قويۇپ ئاستا چىقىپ كېتىشتى، ياش ئوفىتسېر ئىشىك تۈۋىدە تۇرۇپ قالدى.

— مەن يارەدەم بېرىشكە تېگىشلىك ئىشلار بارمۇ؟

— يوق، رەهمەت سىزگە.

ئۇ چىقىپ كېتىپ ئىشىكنى يېپىپ قويدى.

— يەنە ئازراق ئىچىڭ، — دېدى رېت.

— ئىچمەيمەن.

— ئىچىڭ.

ئۇ يەنە بىر يۇتۇم ئىچتى. پۈتۈن بەدىنىگە ئىسسىق تاراپ پۈتلىرىغا ئاستا - ئاستا ماغدۇر كىرىشكە باشلىدى. رومكىنى ئىتتىرىۋېتىپ ئورنىدىن تۇرماقچى بولۇۋىدى، رېت ئۇنى تۇتۇۋېلىپ قويتۇرمىدى.

— مېنى قويۇۋېتىڭ، كېتىمەن.

— هازىر بولمايدۇ، بىرئازدىن كېيىن مېڭىڭ. بولمىسا يەنە يىقىلىپ قالىسىز.

— كوچىدا يىقىلىپ قالسام مەيلىكى، سىز بىلەن بۇ يەردە بىللە تۇرمايمەن.

— تېمىلا دېسىڭىز دەڭ، سىزنى كوچىغا مۇنداق قويۇپ

بەرمەيمەن.

— مېنى قويۇۋېتىڭ. سىزدىن نەپرەتلىنىمەن.

ئۇنىڭ بۇ گېپىنى ئاڭلاپ، رېتنىڭ چىرايىدا يەنە كۈلكە پەيدا بولدى.

— مانا بۇ سىزنىڭ گېپىڭىزگە ئوخشىدى، ئەمدى ياخشىلىنىپ كېتىسىز.

سىكارلېت ئۆزىگە كۈچ يىغىۋېلىش ئۈچۈن يەنە بىردەم يېتىۋالدى. لېكىن، ئۇ بەكمۇ چارچاپ كەتكەنىدى، خەققە ئاچچىقلىنىشقىمۇ ماغدۇرى يەتمەيتتى، ئويلاشمۇ خۇشياقمايتتى. مەغلۇبىيەت ئۇنىڭ روھىنى ئېزىۋەتكەنىدى. تەۋەككۈل قىلىپ دوغا چىقىۋىدى، نەتىجىدە ھەممە نېمىسىنى، ھەتتا ئىززەت ـ نەپسىنىمۇ ئۇتتۇرۇۋەتتى. بۇ ئۇنىڭ ئەڭ ئاخىرقى ئۇمىدىنىڭ بەربات بولۇشى، تارانىڭ ئاقىۋىتى ھەم تارادىكى ھەممە ئادەمنىڭ ئاقىۋىتى ئىدى، ئۇنىڭ كۆزلىرى چىڭ يۇمۇلغان، ئەمما يېنىدىكى رېت باتلېرنىڭ تىنىقلىرىنى ئېنىق ئاڭلاپ تۇراتتى. ھاراقنىڭ تەسىرىدە بەدىنى سەل ئىسسىدى، ئۆزىگەمۇ ئازراق ماغدۇر كىرگەندەك بولدى. بىر چاغدا كۆزىنى ئېچىپ باتلېرنى كۆرۈش بىلەن يەنە غەزىپى تۇتتى. قاشلىرى يىمىرىلىپ يەنە ئاچچىقى كېلىۋاتقانلىقى مەلۇم بولغاندا، رېت باتلېرنىڭ چىرايىدىكى ھېلىقى كۈلكە يەنە پەيدا بولدى.

— خېلى ياخشى بولۇپ قالغاندەك قىلىسىز. بۇ سىزنىڭ قوشۇمىڭىزنىڭ تۇرۇلگەنلىكىدىن مەلۇم.

— دېمىسىڭىزمۇ ياخشى بولۇپ كەتتىم، رېت باتلېر. سىز نېمىدېگەن نەپرەتلىك ئادەم. مەن لۇكچەكنى ئۇچراتتىم دېسەم، شۇ لۇكچەك سىز. مەن گەپكە ئېغىز ئاچقاندىلا نېمە دېمەكچى ئىكەنلىكىمنى بىلدىڭىز ھەم ماڭا ئۇ پۇلنى بەرمەسلىكىمۇ ئويلاپ قويدىڭىز، ئەمما باشتىن ـ ئاخىر سۆزلەتكۈزدىڭىز. ئۇنداق ئادەم باشتىلا گەپ قىلدۇرمىسىڭىز بولمامدۇ...

— سۆزلەتمىسەم تەسىرلىك ھېكايىڭىزنى ئاڭلاشتىن

مەھرۇم بولمامدىمەن؟ بۇ مۇمكىن ئەمەس. بۇ يەردە كۆڭۈل ئاچىدىغان ئىشلار ئىنتايىن ئاز، ئادەمنىڭ كۆڭلىنى ئاچىدىغان بۇنداق ھېكايىنى مەن بۇ يەردە تېخى ئاڭلاپ باقمىغان، ــ ئۇ ئۇشتۇمتۇت ئىلگىرىكىگە ئوخشاش قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى. سىكارلېت ئۇنىڭ كۈلكىسىنى ئاڭلاپ ئورنىدىن تۇرۇپلا شىلەپىسىنى قولىغا ئالدى.

رېت باتلېر ئىتتىك ئۇنىڭ مۇرىسىدىن تۇتۇۋالدى.

ــ ھازىر ماڭسىڭىز بولمايدۇ. پۇتۇنلەي ئەسلىڭىزگە كەلگەندىن كېيىن، رەسمىي ئىشلار توغرۇلۇق يەنە پاراڭلىشارمىز؟

ــ مېنى قويۇۋېتىڭ!

ــ قارىغاندا، ئەسلىڭىزگە كەلگەندەكمۇ قىلمىسىز، ئەمدى ئېيتىڭا، سىزنىڭ سەندىلىڭىز ئۇستىدىكى بىردىنبىر تۆمۈر مەنلىمۇ؟ ــ ئۇنىڭ ئۆتكۈر ۋە ھوشيار كۆزلىرى سىكارلېتنىڭ چىرايىدىكى ئەڭ كىچىك ئۆزگىرىشلەرگىمۇ دىققەت قىلىپ تۇرۇۋاتاتتى.

ــ بۇ نېمە دېگىنىڭىز؟

ــ ئۇيناۋاتقان ئويۇنىڭىزنىڭ ئوبيېكتى بىر مەنمۇ؟

ــ بۇنىڭ سىز بىلەن نېمە مۇناسىۋىتى بار؟

ــ بۇنىڭ سىزنىڭ ئويىڭىزدىكى مۇناسىۋەتتىنمۇ چوڭ مۇناسىۋىتى بار. قارمىقىڭىزغا ئىلىنىدۇرماقچى بولغان يەنە قايسى ئەرلەر بار؟ ئېيتىڭ!

ــ ھېچكىم يوق.

ــ ئىشەنمەيمەن. سىزنى مەن بەش ـ ئالتە ئادەمنى زاپاس قويۇپ قويماي تۇرۇپ بۇ يەرگە كەلمەيدۇ دەپ تەسەۋۋۇر قىلىمەن. چوقۇم بىرسى ئورنىدىن دەس تۇرۇپ سىزنىڭ بۇ قىزىقارلىق تەكلىپىڭىزنى قوبۇل قىلىدۇ، بۇنىڭغا ئىشەنچىم كامىل، شۇڭا سىزنى ئازراق ئاگاھلاندۇرۇپ قويماقچىمەن.

ــ ماڭا سىزنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشىڭىزنىڭ ھاجىتى يوق.

— ئەمما، مەن شۇنداق قىلماقچى. ھازىر مەن سىزگە شۇنىڭدىن باشقا ياردەم بېرەلمەيمەن. قۇلاق سېلىڭ، بۇ ياخشى ئاگاھلاندۇرۇش. بىر ئەردىن بىر نەرسىگە ئېرىشمەكچى بولغىنىڭىزدا ھەرگىزمۇ ماڭا قىلغاندەك ئۇچەي ـ باغرىڭىزنى تۆكۈۋەتمەك. چارىلىرىڭىز ئەپچىل ھەم ئۇ ئادەمنى قىزىقتۇرالايدىغان بولسۇن، شۇنىڭدا سىز ياخشى ئۇنۇمگە ئېرىشىسىز. سىز بۇنى ئوبدان چۈشىنىسىز ھەم بۇنىڭغا ئۇستا. ئەمما، بايا ئۆزىڭىزنىڭ — پۇل قەرز ئالماقچى بولغىنىڭىزنى — گۆرۈگە قويماقچى... بولغان نەرسىڭىزنى ئېيتقاندا، خۇددى تۆمۈر مىخقا ئوخشاش قاتتىقلىق قىلدىڭىز. مەن سىزنىڭكىگە ئوخشاش ئۇنداق كۆزلەرنى مەندىن يىگىرمە قەدەم نېرىدا ماڭا تەڭلىنىپ تۇرغان دۇئېل تاپانچىسىنىڭ ئۇستىدىمۇ كۆرگەن. ئۇ ئادەمنى ھۇزۇرلاندۇرىدىغان كۆرۈنۈش ئەمەس. ئۇ كۆزلەر ئەرلەرنىڭ يۈرىكىدە ئوت ياندۇرالمايدۇ، ئۇنىڭ بىلەن ئەرلەرنى خوتقا سېلىشمۇ مۇمكىن ئەمەس. سۆيۈملۈكۈم، قارىغاندا، ئۆتكەن يىللاردا ئۆگەنگەنلىرىڭىزنى ئۇنتۇپ قېلىۋېتىپسىز.

— ماڭا تەنبىھ بېرىشىڭىز ھاجەتسىز، — دېدى سىكارلېت ھارغىن ھالدا شىلەپىسىنى بېشىغا كىيىۋېتىپ. ئۇ باتلېرنىڭ بوينىغا سىرتماق چۈشىدىغان چاغدىمۇ خەقنىڭ بىچارە ھالىتىنى كۆرۈپ، قانداقمۇ ئېچىلىپ كۈلكە ـ چاقچاق قىلغۇسى كېلىدىغانلىقىغا ھەيران ئىدى. ئەمما، باتلېرنىڭ ھازىر ھېچنېمىگە قۇربى يەتمەيدىغانلىقىغا ئىچ ـ ئىچىدىن كېسىلىپ، تۇرۇلگەن مۇشتلىرىنى يانچۇقىغا سېلىۋالغانلىقىغا دىققەت قىلمىدى.

— ئۆزىڭىزنى روھلۇق تۇتۇڭ، — دېدى باتلېر ئۇنىڭ شىلەپىسىنىڭ بوغقۇچىنى چىگىۋاتقىنىغا قاراپ تۇرۇپ، — مېنى دارغا ئاسقاندا كېلىپ كۆرۈڭ، دەردىڭىز چىقىدۇ. شۇ چاغدا ئىككىمىزنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى كونا ئاداۋەتلەر، بۇ قېتىمقىسىمۇ قوشۇلۇپ بىراقلا تۈگەيدۇ. مەن ۋەسىيەتنامەمگە سىزنىمۇ

كىرگۈزمەكچى.
— رەھمەت سىزگە. بەلكىم ئۇلار جازانى ئۇزاق كېچىكتۇرۇپ ئىجرا قىلىشى مۇمكىن. ئۇ چاغدا باجغا كېتىدىغان ئۇ پۇلنى ئېلىپ بېرىمەن دېسىڭىزمۇ كېچىكمىسىز، — ئۇ بۇ گەپنى قىلىپ بولۇپ، ئۇنىڭ بايىقى كۇلكىسىگە يارىشا سوغۇق ھىجىيىپ قويدى. ئۇ زادى مۇشۇ گەپنى دەۋالماقچىدى.

ئوتتۇز بەشىنچى باب

سىكارلېت ئۇ يەردىن يېنىپ چىققاندا ھاۋا تۇتۇلۇپ يامغۇر يېغىۋاتاتتى. مەيداندىكى ئەسكەرلەر يامغۇردىن قېچىپ چېدىرلىرىنىڭ ئىچىگە كىرىشىۋالغان، كوچىلاردا بىرمۇ ئادەم، بىرمۇ ھارۋا كۆرۈنمەيتتى. ئۆيگە پىيادە كەتمەكتىن باشقا ئامال يوق ئىدى، ئەمما ئارىلىق شۇنچىلىك يىراق.
ئۇ ناھايىتى تەستە مېڭىپ كېتىۋاتاتتى. بايا ئىچكەن ھاراقنىڭ ئىسسىقىمۇ تۇگەپ سوغۇق ئۆتۈپ تىترەشكە باشلىدى، ئاچچىق شامال ۋە تاراسلاپ چۈشۈۋاتقان يامغۇر يۈزىگە توختىماي ئۇرۇپ تۇراتتى. پىتتىي ھاممىنىڭ نېپىز پەلتوسى يامغۇردا بىردەمدىلا ھۆل بولۇپ بەدىنىگە چاپلىشىپ، ئۈستىدىكى يېڭى كىيىمىمۇ رەسۋا بولۇپ كەتتى. بېشىدىكى شلىپىسىگە قىستۇرۇلغان خورازنىڭ پەيلىرىمۇ سالپىيىپ كەتكەنىدى. ئادەم ماڭىدىغان يولغا يېيىتىلغان خىشلار ماڭدامدا بىر قومۇرۇلۇپ كەتكەچكە، ئۇ يەرلەر پاتقاق بولۇپ پۈت كىرىپ كەتسە تارتىۋالماق تەس بولاتتى. سىكارلېتنىڭ پۇتى نەچچە قېتىم كىرىپ كېتىپ ئاران تارتىۋالدى، بىر نەچچە قېتىم ئايىغى پاتقاقنىڭ ئىچىدە قالدى. ھەر قېتىم ئايىغىنى پاتقاقتىن چىقىرىۋېلىش ئۈچۈن ئېڭىشكەندە، پەلتوسى بىلەن كۆڭلىكىنىڭ ئېتەكلىرى پاتقاققا تېگىپ بۇلغىنىپ كېتەتتى. بەزىدە سۇ يىغىلىپ قالغان

ئازگاللارنى ئەگىپ مېڭىشقا ھۆرۈنلۈق قىلىپ سۈنى كېچىپ مېڭىۋېرەتتى. شۇنداق بولىۋېرىپ، پەلتو بىلەن كۆڭلەكنىڭ ئېتىكى پاتقاقتا تېخىمۇ بۆلغىنىپ ئېغىرلىشىپ كەتتى. ئەمدى ئۇنىڭ ئۇستىدىكى كۆڭلىكىنىڭ تەقدىرى بىلەن كارى بولمىدى، ئۇنىڭغا شۇنچە كۆپ ئەجىر قىلغان بولسىمۇ، ئەمدى كۆزلىرىگە سەت، سوۋرۇن كۆرۈنۈشكە باشلىدى.

ئۇ شۇنچە كۆپ پوتى ئېتىۋېتىپ تاراغا قۇرۇق قول قانداق بارىدۇ؟ ئۇ يەردىكىلەرگە، ئەمدى سىلەر باشقا ياقلارغا سەرسان بولۇپ كېتىدىغان بولدۇڭلار، دېگەن گەپنى قانداق دېيەلەيدۇ؟ ئۇ يەردىكى ھەممە نەرسىنى: قىزىل تۇپراقلىق ئېتىزلارنى، ئېگىز ئۆسكەن قارىغايلارنى، قاپقارا سوزۇلۇپ ياتقان سازلىقلارنى، يەرگە باغرىنى يېقىپ جىمجىت ياتقان قەبرىلەرنى تاشلاپ كېتەلىشى مۇمكىنمۇ؟ ئۇ قەبرىستانلىقتىكى قېلىن ئارچىلارنىڭ ئىچكىرىسىدە ئۇنىڭ ئانىسى ئېللىبىنىڭ قەبرىسى بارغۇ؟

پاتقاقلىق يولدا ئاران تەستە كېتىۋېتىپ يۈرىكىدە باتلىرغا بولغان نەپرەت ئوتى يەنە يالقۇنلاشقا باشلىدى. نېمىدېگەن مۇتتەھەم ئادەم ئۇ. ئۇنى شىماللىقلار تېزرەك دارغا ئېسىۋەتسۇن ئىلاھىم، شۇ چاغدا سىكارلېتنىڭ سەنچىلىكلىرىنى، ھاقارەتكە ئۇچرىغانلىقىنى بەش قولدەك بىلىدىغان ئادەم كۆزدىن يىتىدۇ. ئەگەر ئۇ خالىسا، ئۇ تەلەپ قىلغان ئۇنچىلىك پۇلنى تامامەن بېرەلەيتتى. ئاھ، دارغا ئېسىشمۇ ئۇنىڭغا يېنىك كەتكۈدەك. خۇداغا شۈكۈر، ئۇ ئۇنىڭ ھازىرقى ئەپتىنى، ئۇستىبېشىنىڭ چىلىق ـ چىلىق ھۆل بولۇپ، چاچلىرىنىڭ چۈۋۈلۈپ كەتكەنلىكىنى، ئىچ ـ ئىچىدىن مۇزلاپ چىشلىرىنىڭ كاسىلداپ كېتىۋاتقىنىنى كۆرمەيدۇ، كۆرىدىغان بولسا ئۇنى مەسخىرە قىلىپ يەنە قاتتىق كۈلۈشى مۇمكىن. شۇ تۇرقىدا ئۇ چوقۇم سەتلىشىپ كېتەتتى.

يولدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقان نېگىرلار ئۇنىڭ پاتقاقتا مۇدۇرۇپ ـ چوقۇرۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى، ھاسىراپ تۇرۇپ پاتقاقتا مىلىنىپ

كەتكەن ئايغىنى ئوڭشاۋاتقانلىقىنى، ئۇستىبېشىنىڭ قارىغۇسىز بولۇپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ، ئۇنى مەسخىرە قىلىشقاندەك بىر - بىرىگە قاراپ كۈلۈشەتتى. بۇ قارا مايمۇنلارنىڭ ئۇنى مەسخىرە قىلىشقا پېتىنىۋاتقانلىقىنى قارا ! تارا قورۇقىنىڭ غوجايىنى سىكارلېت ئوخارا خانقىزغا قاراپ كۈلۈشۈۋاتىدا ! ئۇنىڭ ئۇلارنى ئۇلۇگۈدەك دۈمبالىغۇسى، قولىدا پىچاق بولسا قارىغا تىقىۋەتكۈسى كېلىپ كېتىۋاتاتتى. ئۇلارنى ئازاد قىلغان، ئاق تەنلىكلەرنى مازاق قىلىشقا يول قويغان شىمالىي ئالۋاستىلارغا مىڭ لەنەت !

ئۇ ۋاشىنگتون يولىنى بويلاپ كېتىۋاتاتتى، ئەتراپ ئۇنىڭ كۆڭلىگە ئوخشاشلا ئۇلۇك ئىدى، بۇرۇنقى ئاۋات مەنزىرىدىن ئەسەرمۇ يوق. بۇ يەرلەردە بۇرۇن چىرايلىق ئۆيلەر بولىدىغان، ھازىر بىرسىمۇ كۆرۈنمەيدۇ، باشقىدىن سالغانلىرىمۇ ئىنتايىن ئاز، كۆيۈپ كەتكەن ئۆيلەرنىڭ ئۇللىرى ۋە چوقچىيىپ تۇرغان قاپقارا تۇرخۇنلار (كىشىلەر ھازىر ئۇ تۇرخۇنلارنى شېرمانىنىڭ قاراۋۇللىرى دېيىشىدۇ) ماڭدامدا بىر ئۇچراپ تۇرىدۇ. ئوت بېسىپ كەتكەن يەرلەردىكى تار يوللارنىڭ ھەممىسى بۇرۇنقى ئولتۇراق ئۆيلەرگە، پەيتون بېكەتلىرىگە، ئاتلارنى باغلايدىغان يەرلەرگە تۇتىشىدىغان يوللار بولغان، ئۇ يەرلەرنىڭ نىشانى بولۇپ مۇشۇ چىغىر يوللارلا قېلىپ قالغانىدى. بۇ يەرلەردە ھازىر سوغۇق شامال ئارىلاش يامغۇر، پاتقاق، يالىڭاچ دەرەخلەر، تىمتاسچىلىق ۋە قاقاسلىقلار ھۆكۈم سۈرۈپ تۇراتتى. سىكارلېتنىڭ پۇتلىرى سۇنۇقىدەك ئىچىدە دېگۈدەك ئىدى، شۇنچىلىك مۇزلاپ كېتىۋاتاتتى، ئەمما يول تېخى ئۇزۇن !

سىكارلېت كەينىدىن پاتقاق چاچرىتىپ كېلىۋاتقان پەيتوننىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپ، پىتتىي ھامماننىڭ پەلتوسىنى تېخىمۇ لاي بولۇپ كەتمىسۇن دەپ ئاياپ يولنىڭ تېخىمۇ چېتىگە چىقىپ تۇردى، تۆت چاقلىق بىر پەيتون ئاستا كېلىۋاتاتتى. پەيتونكەش ئاق تەنلىك بولسا دەپ باقاي، پەيتونغا سىلىۋالار دەپ ئويلىدى

سكارلىت. پەيتون ئۇنىڭغا يانداشقاندا سكارلىت پەيتونغا قارىدى، لېكىن يامغۇردا ئۇستىدىكى ئادەمنى ئېنىق كۆرەلمىدى. شۇ ئارىلىقتا پەيتوننى ھەيدەپ كېلىۋاتقان ئادەم سكارلىتقا قارىغانىدى، ئۇ ئادەمنى بىر يەردە كۆرگەندەك قىلدى. چوڭ يولغا چىقىپ يەنە قارىغاندا، ئۇ ئادەم خجىل بولغاندەك بوش يۆتىلىپ قويدى، ئارقىدىن تونۇش ۋە ھەيران قالغان ئاۋازدا:

— ھوي، بۇ سكارلىت خانقىزمۇ نېمە؟ — دېدى.

— ۋۇي، كېننېدى ئەپەندىمۇسىز! — توۋلاپ كەتتى سكارلىت. ئاندىن پەلتوينىڭ مەينەت بولۇپ كېتىشى بىلەنمۇ كارى يوق، چاققا يېقىنلاشتى، — سىزنى ئۇچرىتىپ ھېچقاچان بولۇپ باقمىغان خۇشاللىقتا چۆمدۈم.

كېننېدى ئۇنىڭ بۇ قىزغىن گەپلىرىنى ئاڭلاپ، خۇشاللىقىدىن قىزىرىپ كەتتى ۋە شۇئان ئاغزىدىكى تاماكىنىڭ يۇقۇندىلىرىنى ئۇ تەرەپكە تۈكۈرۈۋېتىپ سەكرەپ پەسكە چۈشتى. سكارلىت بىلەن قىزغىن قول ئېلىشىپ ئۇنى پەيتونغا يۆلەپ چىقاردى.

— سكارلىت خانقىز، ئۆزىڭىز يالغۇز بۇ يەرلەردە نېمە قىلىپ يۈرىسىز؟ بۇ ئەتراپنىڭ يېقىندىن بېرى خەتەرلىك بولۇپ قېلىۋاتقانلىقىدىن خەۋىرىڭىز يوقمۇ؟ ئۇستىبېشىڭىزمۇ چىلىق ـ چىلىق ھۆل بولۇپ كېتىپتۇ. مانا بۇ ئەدىيال بىلەن دەررۇ پۈتكۈزنى ئورىۋېلىڭ.

كېننېدى كۈرۈك توخۇغا ئوخشاش توختىماي سايراپ ئۇنى ئورۇنلاشتۇرۇۋاتقاندا، سكارلىت مىدىر ـ مىدىر قىلماي ئۇنىڭ بۇ ياخشى نىيىتىنىڭ راھىتىنى كۆرۈۋاتاتتى، مۇشۇنداق بىر ئەر كىشى، گەرچە ۋېتىلداپ توختىمايدىغان فرانك كېننېدى بولسىمۇ، ئۆزىگە كۆيۈنۈپ، ئىچى ئاغرىپ، ئەيىبلەپ توختىماي سۆزلەپ تۇرسىمۇ، ئادەمنى شۇنچىلىك خۇشال قىلاتتى. تېخى يېڭىلا رېت باتلىرىنىڭ سوغۇق مۇئامىلىسىگە ئۇچرىغان بولغاچقا، ھازىرقى ئەھۋال ئۇنى بۆلەكچىلا خۇش قىلىۋەتكەنىدى.

ئۇنىڭ ئۇستىگە ئادەم باشقا يۇرتلاردا يۇرۇپ ئۆزىگە تونۇش بىر يۇرتلۇقىنى كۆرگەندە باشقىچە يايراپ كېتىدىغان گەپ ـ دە. سىكارلېت ئۇنىڭ يېڭى ئۇستىبېشىغا، يېپىيېڭى پەيتونىغا سەپسېلىپ چىقىشقىمۇ ئۇلگۈردى. ئېتىمۇ سېمىز، تىمەن ئىدى. ئەمما، قىرانك كېيىنىدى ئۆزىنىڭ ئەمەلىي يېشىدىن خېلىلا قېرى كۆرۈنەتتى. ئورۇق، چىرايى تاتىراڭغۇ، ياشاڭغىراپ تۇرىدىغان كۆزلىرى ئىچىگە ئولتۇرۇشۇپ كەتكەن، يۈزىنىڭ گۆشلىرى قورۇلۇپ ساڭگىلاپ قالغان. سېرىق ساقىلىمۇ بۇرۇنقىدىن ئازلاپ قاپتۇ، ئۇستىدە تاماكىنىڭ ئۇۋاقلىرى چاپلىشىپ تۇرۇپتۇ، تارالمىغان، خۇددى دائىم مىجىپ ئويناىدىغاندەك شۇنچىلىك رەتسىز. ئەمما، سىكارلېت ھەممە يەردە كۆرۈپ تۇرۇۋاتقان غەمكىن، سۆرۈن ۋە ھارغىن چىرايلارغا سېلىشتۇرۇپ، ئۇنى خېلى روھلۇق، جانلىق ھەم روھى كۆتۈرەڭگۈ كۆردى.

— سىزنى كۆرۈپ بەكمۇ خۇش بولدۇم، — دېدى قىرانك قىزغىن سۆزلەپ، — سىزتىڭ شەھەرگە كەلگىنىڭىزنى بىلمەپتىمەن. ئۆتكەن ھەپتە پىتتىي ھاما بىلەن كۆرۈشكەندە سىزنىڭ كېلىدىغانلىقىڭىز توغرۇلۇق گەپ قىلمىغان. سىز بىلەن... ھىم... سىز بىلەن تارادىن بىللە كەلگەن باشقا بىرسىمۇ بارمۇ؟

بۇ ئەخمەق قېرى سۈئېللىنىنى دېمەكچىدى.

— يوق، — دېدى سىكارلېت ئىسسىق كونا ئەدىيال بىلەن بەدىنىنى تېخىمۇ چىڭ ئورىغاچ، — ئۆزۈم يالغۇز كەلدىم، پىتتىي ھامامغىمۇ ئالدىن دەپ قويمىغان.

قىرانك كېيىنىدى بوجىنى سىلكىۋىدى، ئات ئاستا ئورنىدىن قوزغىلىپ پاتقاق يول بىلەن ئاۋايلاپ مېڭىپ يۇرۇپ كەتتى.

— تارادىكىلەر ئوبدان تۇرۇۋاتامدۇ؟

— ھىم، قەدىرئەھۋال.

سىكارلېتمۇ ئازراق گەپ تېپىپ ئۇنىڭ بىلەن پاراڭلاشسا بولاتتى، لېكىن كۆڭلى خۇددى قوغۇشۇن سېلىپ قويغاندەك

ئېغىر تۇرۇۋاتقاچقا، دەيدىغان گېپىنى تاپالماي ئولتۇرۇپ كەتتى، ئامالسىز ئەدىيالغا تېخىمۇ چىڭ يۆگىلىپ، ئۆزىنىڭ خىيالى بىلەن بولدى: «تارانىڭ ئىشلىرىنى ھازىر ئەمەس، كېيىن ئويلايچۇ، ئۇ چاغدا ھازىرقىدەك بەكمۇ ئازابلىنىپ كەتمەسمەن.» بۇ بوۋاي بىلەن يولدا ھارغۇچە پاراڭلىشىپ ماڭغۇدەك بىرەر گەپ بولغان بولسا شۇنداق ياخشى بولاتتى ـ دە، ئۇ چاغدا ئۇنىڭ گېپ قىلىشىمۇ ھاجەتسىز بولاتتى، ئارىلاپ «بەكمۇ ئوبدان بوپتۇ»، «قولىڭىزدىن ئىش كېلىدۇ جۇمۇ» دېگەندەك گەپلەرنى قىستۇرۇپ تۇرسىلا ئىش پۈتەتتى.

ـــ كېنىنېدى ئەپەندى، سىزنى ئۇچرىتارمەن دەپ پەقەتلا ئويلىماپتىكەنمەن. كونا دوستلار بىلەن ئالاقىلىشىپ تۇرمىغىنىمغا شۇنچىلىك ئۆكۈنۈۋاتىمەن. ئەمما، سىزنىڭ ئاتلانتاغا كەلگىنىڭىزنى ئاڭلىماپتىكەنمەن. سىزنى بىرسى مارتادا دېگەندەك قىلغان.

ـــ مارتادا بىر مەزگىل سودا ـ سېتىق بىلەن يۈردۇم، ـــ دېدى ئۇ، ـــ سۇئېللېن خانىم مېنىڭ ئاتلانتاغا كەلگىنىمنى، بۇ يەردە دۇكان ئېچىۋالغىنىمنى سىزگە دېمىدىمۇ؟

سىكارلېت سۇئېللېنىنىڭ فىرانك بىلەن ئۇنىڭ دۇكىنى توغرۇلۇق بىر نېمىلەر دېگەنلىكىنى غۇۋا ئېسىگە ئالدى. ئۇ چاغدا ئۇ سۇئېللېنىنىڭ گەپلىرىگە ئانچە دىققەت قىلمىغان، پەقەت فىرانىك ھايات بولسا، بىر كۈنى كېلىپ سۇئېللېننى بۇ يەردىن ئېلىپ كەتسە، دېگەنلا ئويلىغانىدى.

ـــ ياق، ئۇ بۇ توغرۇلۇق بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمىدى، ـــ دېدى ئۇ يالغان سۆزلەپ، ـــ دۇكان ئېچىۋالدىڭىزمۇ؟ قولىڭىزدىن ئىش كېلىدۇ جۇمۇ سىزنىڭ!

سۇئېللېنىنىڭ ئۆزى توغرىسىدىكى گەپلەرنى سىكارلېتقا دېمىگەنلىكىدىن كۆڭلى بىر قىسما بولۇپ قالغان كېنىنېدى ئارقىدىكى ماختىغان گەپنى ئاڭلاپ يەنە باشقىدىن جانلىنىپ كەتتى.

ـــ شۇنداق، دۇكان ئېچىۋالدىم، يەنە كېلىپ خېلى ئوبدانلا دۇكان دەڭا. خەقلەر مېنى، تۇغما سودىگەر ئىكەنسەن، دېيىشىۋاتىدۇ، ـــ ئۇ خۇشال كۈلۈپ قويدى. كېيىن ئۆزىنى تۇتالماي بارا ـ بارا ئۇنلۇك كۈلۈشكە باشلىغاندى، سىكارلېت بىزار بولغاندەك شۇركۇنۇپ قويدى.

قارا، بۇ ئۆزىنى چاغلىمايدىغان قېرىنىڭ ئەپتىنى ! سىكارلېت ئىچىدە ئويلاپ قالدى.

ـــ سىز نېمىلا ئىش قىلسىڭىز قاملاشتۇرۇپ قىلىدىكەنسىز، كىشىنىدى ئەپەندى. قانداق بولۇپ دۇكان ئېچىشنى ئويلاپ قالدىڭىز؟ بۇلتۇر مىلاد بايرىمى كۈنى يېنىمدا بىر تىيىن پۇلۇم يوق دېگىنىڭىز ھازىرغىچە ئېسىمدە.

ئۇ قۇلاققا ياقمايدىغان يۆتەلدىن بىرنەچچىنى يۆتىلىۋېتىپ ساقلىنى سىلاپ قويدى، ئاندىن خىجىل بولۇۋاتقاندەك بىر خىل ھالەتتە كۈلۈمسىرىدى.

ـــ بۇ ھەقتە سۆزلىسەم گەپ ئۇزۇن، سىكارلېت خانقىز.

ئۇھ، خۇداغا مىڭ شۈكۈر، ئويلىدى سىكارلېت، ئۇ مۇشۇ سۆزلىگەنچە ئۆيگە بارغۇچە سۆزلەپ مېڭىشى مۇمكىن. شۇنىڭ بىلەن ئۇ خۇشال ھالدا:

ـــ سۆزلەپ بېقىڭچۇ، ئاڭلاپ باقاي، ـــ دېدى.

ـــ ئۆتكەن قېتىم تاراغا قوشۇنغا تەمىنات يىغىپ بارغانلىقىمىز ئېسىڭىزدىمۇ؟ شۇنىڭدىن كېيىن ئۇزاق ئۆتمەي مەن ئۇرۇشقا قاتنىشىپ كەتتىم، قىلىۋاتقان ئىشىمنىڭمۇ مەنىسى قالمىدى، قىلاي دېسەم باشقا ئىشمۇ يوق. ئويلىسام، تېنى ساق ئادەم ئۆچۈن ئۇرۇشقا قاتنىشىشتىن ئارتۇق ئىش يوق ئىكەن، شۇنىڭ بىلەن ئاتلىق ئەسكەرلەر بىلەن بىر مەزگىل ئۇرۇشتا يۈردۈم، تاكى مۇرەمگە ئوق تەگكەنگە قەدەر.

ئۇ ناھايىتى مەغرۇر سۆزلەۋاتاتتى. سىكارلېت گەپ قىستۇرۇپ قويدى.

ـــ نېمىدېگەن قورقۇنچلۇق ئىش بۇ !

ـــ ئانچىمۇ ئېغىر ئەمەس، مۇرەمنىڭ گۆشى ئازراق زەخىملەندى شۇ، ـــ دېدى ئۇ سىكارلېتنىڭ چۆچۈپ كېتىۋاتقانلىقىنى ئانچە ياقتۇرمىغاندەك تەلەپپۇزدا، ـــ ئۇلار مېنى جەنۇبتىكى بىر دوختۇرخانىغا ئېلىپ بېرىشتى. يارام خېلى ساقىيىپ قالغان كۈنلەرنىڭ بىرىدە شىمالىلقلار تۈيۈقسىز باستۇرۇپ كېلىپ قالدى. ۋاي، ۋاي، ئۇ چاغدىكى جىددىيىچىلىكنى بىر دېمەڭ. ئالدىن ھېچقانداق خەۋەر ئاڭلىمىغانىدۇق، تۈيۈقسىزلا بولدى. ماڭالايدىغانلىرىمىز ھەربىي ئەسلىھەلەر بىلەن داۋالاش ئۈسكۈنىلىرىنى تۆمۈرىيولغا توشۇپ باردۇق. ئەمدىلا بىر ۋاگونغا قاچىلاپ تۇراتتۇق، شىمالىلقلار باستۇرۇپ كېلىپ قالدى، ھەممە نېمىنى تاشلاپلا قاچتۇق. ۋاي، ۋاي، ۋاي، ئۇ چاغدىكى ئېچىنىشلىق مەنزىرىنى بىر دېمەڭ. پويىزنىڭ ئۈستىدە ئولتۇرۇپ، شىمالىلقلارنىڭ تاشلاپ قېچىشقا مەجبۇر بولغان نەرسىلىرىمىزنى كۆيدۈرۈۋەتكەنلىكىنى كۆردۇق. سىكارلېت خانىمز، يېرىم ئىنگلىز مىلى كېلگۈدەك ئارىلىققا بېسىلىپ كەتكەن ئۇ نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى كۆيۈپ كۈلگە ئايلىنىپ كەتتى. بىز جېنىمىزنى ئېلىپ ئاران قېچىپ كېتەلىدۇق.

ـــ نېمىدېگەن قورقۇنچلۇق.

ـــ شۇنداق، ئاجايىپ قورقۇنچلۇق. ئۇ چاغدا بىزنىڭ ئادەملەر ئاتلانتاغا قايتىپ كەلگەنىدى، بىز ئولتۇرغان پويىزمۇ ئاتلانتاغا كەلدى. قاراڭ، سىكارلېت خانىمز، ئۇ ئۇرۇش ئاخىرلىشاي دەپ قالغان چاغلار ئىدى. شۇڭا... نۇرغۇن چېنە ـ قاچىلار، بىرىزېنت كارىۋاتلار، كارىۋاتقا سالىدىغان تەگلىكلەر، ئەدىياللار ئېگىسى يوق، ھەممە يەردە چېچىلىپ ياتاتتى. ھۆددە قىلالايمەنكى، بۇ نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى شىمالىلقلارنىڭ ئىدى. بىز ئۇلارغا تەسلىم بولساق ئۇلاردىن بىزگە قالىدىغىنى شۇ ئوخشايدۇ، شۇنداق ئەمەسمۇ؟

سىكارلېت خۇشياقمىغاندەك «ھىم» دەپلا قويدى. بەدىنىگە

ئىسسىق ئۆتكەندىن كېيىن ئۇنى ئازراق مۇگدەك بېسىپ قالغانىدى.

ــ مەن ھازىرغىچە ئۆزۈمنىڭ شۇ ئىشىمنىڭ توغرا ـ خاتالىقىنى بىلمەيمەن، ــ ئۇ ئۆزىدىن سەل رەنجىگەندەك سۆزلىدى، ــ مېنىڭچە، ئۇ نەرسىلەرنىڭ شىمالىلقىلارغا ھېچقانداق لازىمى يوق ئىدى، چوقۇم كۆيدۈرۈۋېتەتتى. ئەمما، بىزنىڭ ئادەملەر ئۇ نەرسىلەرنى پۈلغا سېتىۋالغان، شۇڭا ئۇلار جەنۇب ھۆكۈمىتىگە ۋە ئۇنىڭ پۇقرالىرىغا مەنسۇپ ئىدى. مېنىڭ نېمە دېمەكچى ئىكەنلىكىمنى چۈشەندىڭىزمۇ؟

ــ ھىم.

ــ سىزنىڭ مېنىڭ قارىشىمغا قوشۇلغىنىڭىزدىن تولىمۇ خۇشالمەن، سىكارلېت خانقىز. لېكىن، نېمىشقىدۇر، ئۇ ئىشلارغا ۋىجدانىم قاياپ تۇراتتى، نۇرغۇن ئادەملەر: «ھەي، ئۇنى ئويلىما، فىرانك!» دېيىشتى. لېكىن، مەن ئويلىماي تۇرالمايتتىم. بىرەر يامان ئىش قىلىدىغان بولسام خەقلەرنىڭ ئالدىدا بېشىمنى كۆتۈرەلمەيتتىم. سىز مېنى توغرا قىپسىز دەپ ئويلامسىز؟

ــ ئەلۋەتتە توغرا قىپسىز، ــ دېدى سىكارلېت. ئەمما، ئۇ بۇ قېرىنىڭ بايىاتىندىن بېرى نېمە مەزمۇندا گەپ قىلىۋاتقانلىقىنى پەقەتلا بىلمىدى. فىرانكنىڭ يېشىدىكى ئادەملەر ئۇنداق ئۇششاق ئىشلارنى خىيالىغىمۇ كەلتۈرۈشمەيدۇ، ئەمما فىرانك ئۇنداق ئەمەس ئىدى، قورقۇنچاق، تۈگمىدەك ئىشنى تۆگىدەك بىلىدىغان، قېرى قىزلارغا ئوخشاش مىجەزى بار ئادەم ئىدى.

ــ بۇ گەپنىڭىزنى ئاڭلاپ ئەمدى خاتىرجەم بولدۇم. تەسلىم بولغانلىقىمىزنى جاكارلىغان چاغدا يېنىمدا ئاران ئون دانە يامبۇ بار ئىدى. ئۇلارنىڭ جونېسبورودىكى دۇكىنىم بىلەن ئۆيلىرىمنى نېمە قىلىۋەتكەنلىكىنى سىزمۇ بىلىسىز. شۇنداق ئەھۋالدا مەن نېمە قىلىشىمنى بىلمىدىم. شۇنداقتىمۇ يېنىمدىكى پۈلغا ئۇيى

پوئىنتىسىنىڭ يېنىدىكى بىر يەرگە دۆكان سېلىپ، داۋالاش ئۈسكۈنىلىرىنى، كارىۋات، چىنە ـ قاچا، ئەدىيال دېگەندەك نەرسىلەرنى يىغىپ كېلىپ سېتىشقا باشلىدىم. ئۇ نەرسىلەرنى ئەرزان ساتتىم، چۈنكى مەن سېتىۋاتقان بۇ نەرسىلەرنىڭ بىر قىسمى ئاشۇ ئادەملەرنىڭمۇ، كىم بىلىدۇ. ساتقان نەرسىلىرىمنىڭ پۇلىغا باشقا نەرسىلەرنى سېتىۋېلىپ كېلىپ دۆكىنىمغا سېلىپ تۇردۇم. شۇنىڭ بىلەن سودام جانلىنىشقا باشلىدى. داۋاملىق مۇشۇنداق قىلىۋەرسەم نۇرغۇن پۇل تاپالايتتىم.

پۇلنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ، سىكارلېتنىڭ دەققىتى دەررۇ ئۇنىڭ گەپلىرىگە مەركەزلەشتى.

ــ سىز نۇرغۇن پۇل تاپتىڭىز، شۇنداقمۇ؟

فىرانك ئۇنىڭ قىزىقىپ ئاڭلاۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ تېخىمۇ كۈچەپ سۆزلەشكە باشلىدى. سۈئېللېندىن باشقا ھېچقانداق بىر ئايال ئۇنىڭ گەپلىرىگە بۇنچىلىك قىزىقىپ باقمىغانىدى. سىكارلېتقا ئوخشاش ئۇ ئۇزاقتىن بېرى ھەۋەس قىلىپ كېلىۋاتقان مۇشۇنداق بىر چىرايلىق خانىمنىڭ ئۆزىنىڭ گەپلىرىگە ئەستايىدىل قۇلاق سېلىشى ئۇنىڭ ئۈچۈن زور بەخت ئىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۆيگە يېتىپ بارغۇچە سۆزلەيدىغانلىرىمنى سۆزلەپ بولالماي قالماي دەپ ئويلاپ، ئېتىنىڭ مېڭىشىنى ئاستىلىتىپ قويدى.

ــ مەن تېخى مىليونېر ئەمەس، سىكارلېت خانىم. ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇرۇن پۇلۇم كۆپ بولغاچقىمۇ، ھازىرقى پۇلۇم كۆزۈمگە ھېچقانچە جىق كۆرۈنمەيدۇ. شۇنداقتىمۇ مىڭ ئامېرىكا دوللىرى تاپتىم. ئەلۋەتتە، ئۇنىڭ بەش يۈزىنى يېڭى مال كىرگۈزۈشكە، دۆكاننىڭ رېمونتىغا، باجغا ئىشلىتىمەن، ساپ پايدا بەش يۈز دوللار. ھازىرقى سودا ئەھۋالىدىن قارىغاندا، كېلەر يىلى ئىككى مىڭ دوللار تاپالايدىغاندەك قىلىمەن. بۇ پۇلنى ئىشلىتىدىغان يەرنىڭمۇ ئورنى چىقىپ قىلىۋاتىدۇ. سىكارلېت خانىم، قولۇمدا يەنە بىر ئىش بار، شۇنىمۇ قىلماقچى

بولۇۋاتىمەن.

ــ ئۇ قانداق ئىش، كېننېدى ئەپەندى؟

ئۇ كۇلۇپ قويۇپ قولىدىكى بوجىنى ئاتنىڭ دۇمبىسىگە تاشلاپ قويدى.

ــ ساپلا سودا توغرۇلۇق گەپ قىلىسام زېرىكىپ قالارسىزمىكىن، سىزگە ئوخشاش گۇزەل خانىملارغا سودا ئىشلىرىنى بىلىشمۇ ھاجەتسىز.

گېپىنى قارا، بۇ قېرى ئەخمەقنىڭ.

ــ مەن ئۆزۈمنىڭ سودا ئىشلىرىدىن پەقەتلا خەۋىرىم يوقلۇقىنى بىلىمەن، ئەمما ئۇنىڭغا بەكمۇ قىزىقمەن. قېنى سۆزلەۋېرىڭ، بىلەلمىگەن يەرلىرىمنى چۈشەندۈرۈپ قويسىڭىز بولىدۇ.

ــ ماقۇل، سىزگە دەپ بېرەي، مەن يەنە پەن زاۋۇتى قۇرماقچى.

ــ نېمە؟

ــ ياغاچ ھەرىدەيدىغان، پەن تىلىدىغان زاۋۇت قۇرماقچى. مەن ئۇنى تېخى سېتىۋالمىدىم، ئەمما سېتىۋېلىشقا تەييارلىق قىلىۋاتىمەن. جونسون ئىسىملىك بىر ئادەمنىڭ ئاشۇنداق بىر زاۋۇتى بار. ئۇنىڭغا پۇل لازىم بولۇپ قېلىپ زاۋۇتىنى ماڭا سېتىپ بەرمەكچى بولۇۋاتىدۇ، ئۆزى مەندە ئىشلەۋېرىدۇ، ھەپتىلىك مائاشىنى بېرىمەن. بۇ ئەتراپتا پەن زاۋۇتىدىن بىر نەچچىسىلا بار، قالغىنىنى شىماللىقلار ۋەيران قىلىۋەتتى. مۇشۇ كۇندە پەن زاۋۇتى بار ئادەمنى ئالتۇن كېنى بار دېسىمۇ بولىدۇ. چۇنكى، شىماللىقلار نۇرغۇن ئۆيلەرنى كۆيدۈرۈۋەتكەچكە، كىشىلەر ھەدەپ ئۆي سېلىشۋاتىدۇ. سىزگە ئېيتسام، ئاتلانتا تېز ئارىدا چوڭ شەھەرگە ئايلىنىدۇ. كىشىلەرگە ئۆي سالىدىغانغا ياغاچ كېرەك، شۇڭا ئاشۇ زاۋۇتنى سېتىۋالاي دەپ ئويلىدىم. خەقلەردىكى پۇللىرىمنى يىغسام ئۇنى بەخۇدۇك سېتىۋالالايمەن. كېلەر يىللىرى قولۇمغا خېلى كۆپ پۇل كىرىپ

قالمدۇ. مەن... مەن سىزنى نېمە ئۈچۈن تىرىشىپ پۇل تاپماقچى بولۇۋاتقىنىمنى چۈشىنىدۇ دەپ ئويلايمەن، شۇنداق ئەمەسمۇ؟

كېنىنېدى يەنە قىزىرىپ، پىخىلداپ كۈلۈپ كەتتى. ئۇنىڭ خىيالى سۈئېللېندا، ئەمما سىكارلېت ئۇنىڭدىن بىزار ئىدى.

ئۇ ئۇنىڭدىن ئۈچ يۈز ئامېرىكا دوللىرى بېرىپ تۇرۇشنى سورىماقچىمۇ بولدى، لېكىن يەنە بىئەپ كۆرۈپ ئۇ نىيىتىدىن يانىدى. ئۇ پۇلنى سورىسا كېنىنېدى تەڭلىكتە قېلىشى، تىلىنى چاينىشى، بەرمەسلىككە باھانە تېپىشى مۇمكىن. قىسقىسى، بەرمەيدۇ، ئۇ سۈئېللېن بىلەن توي قىلىمەن دەپ مىڭبىر جاپادا تاپقان پۇلىنى خەققە بېرىۋەتسە، تويىنى كېچىكتۈرۈشكە توغرا كېلىدۇ ـ دە. ئۇ ئۇنىڭ ھېسداشلىقىنى قولغا كەلتۈرۈپ قەرز بېرىپ تۇرۇشقا ئۇناتقان قەدىردىمۇ سۈئېللېن ئۇنىڭغا ئۇنىماسلىقى مۇمكىن. سۈئېللېنمۇ يېشىنىڭ بارغانسېرى چوڭىيىپ كېتىۋاتقانلىقىنى بىلىدۇ، شۇڭا ھەرقانداق ئادەمنىڭ ئۆزىنىڭ تويىنى كېچىكتۈرۈۋېتىشىگە يول قويمايدىغانلىقى ئېنىق.

ئەتىدىن كەچكىچە غىڭشىپلا يۈرىدىغان بۇ قىزنىڭ نەرى بۇ قېرىنى ئۇنىڭغا شۇنداق راھەت تۇرمۇش شارائىتىنى يارىتىپ بېرىشكە ئالدىرىتىۋاتقاندۇ؟ ئۇ بۇ ئەرگە خوتۇن بولۇشقا، بىر دۇكان بىلەن بىر پەن زاۋۇتىنىڭ ئايال غوجايىنى بولۇشقا مۇناسىپ ئەمەس. قولى ئازراقلا پۇل كۆرىدىغان بولسا مەيدىسىنى كېرىپ ھېچكىمنى ياراتمايدۇ ئۇ. تارانى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن ئازراق پۇلنىڭ مەردىدىن كېچىشىمۇ مۇمكىن ئەمەس، ئۇ ھەرگىز ئۇنداق قىلمايدۇ. قولىدا پۇل بولىدىغانلا بولسا راھەت قوغلىشىپ، تارا باجنى تاپشۇرالمىغانلىقى بىلەن قولدىن كېتەمدۇ ياكى كۆيۈپ كۈل بولۇپ كېتەمدۇ، كارى بولمايدۇ، چىرايلىق كىينىپ يۈرسە، خەقلەر «خانىم» دەپ چاقىرسا شۇنىڭغا خۇشال بولۇپ يۈرىۋېرىدۇ.

سىكارلېت سۈئېللېنىنىڭ راھەت ـ پاراغەتتە ئۆتىدىغان

كەلگۈسى تۇرمۇشى بىلەن تارانغان قىل ئۈستىدە تۇرۇۋاتقان تەقدىرىنى ئويلاپ، غەزەپ ئوتىدا پۈچۈلىنىپ، كىشىلىك ھاياتىنىڭ بۇ تەڭسىزلىكلىرىگە ئىچ - ئىچىدىن نارازى بولدى ۋە چىرايىمدىكى ئۆزگىرىشنى قىرانىڭ كۆرۈپ قالمىسۇن دەپ دەررۇلا يول تەرەپكە قارىۋالدى. ئۇ ھەممىدىن مەھرۇم قېلىۋاتاتتى، سۈئىللىن بولسا... تۈيۈقسىز، ئۇنىڭ كاللىسىغا بىر خىيال كىرىپ قالدى.

سۈئىللىن قىرانىڭ كېنىنىدىنىڭ دۈكىنى بىلەن پەن زاۋۇتىغا ئىگە بولماسلىقى كېرەك.

ئۇ نەرسىلەر سۈئىللىنىغا مۇناسىپ ئەمەس، سىكارلېتقا تەئەللۇق بولۇشى كېرەك. ئۇ تارانى، جوناس ۋىلكېرسونىنى، ئۇنىڭ ئاغزىدىن زەھەر چاچرىتىپ پەلەمپەيدە تۇرغان قىياپىتىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ، تەقدىرىنىڭ كېمىسى چۆكۈپ كېتىۋاتقان مۇشۇ خەتەرلىك مىنۇت ئىچىدە لەيلەپ تۇرغان بىر تال پاختىغا مەھكەم ئېسىلماقچى بولدى. رېت باتلېر ئۇنى نائۇمىد قويغانىدى، خۇدا ئۇنىڭغا قىرانىڭ كېنىنىدىنى يەتكۈزدى.

«بىراق، ئۇنىڭغا ئېرىشەلەرمەنمۇ؟ — ئۇ قوللىرىنى مەھكەم جۈپلەپ، يىغىۋاتقان يامغۇرغا تىكىلىپ قالغانىدى. — ئۇنىڭغا سۈئىللىنىنى ئۇنتۇلدۇرۇپ ئۆزۈمگە تەلەپ قويدۇرالارمەنمۇ؟ رېت باتلېرنى شۇنداق قىلىشقا يېقىن كەلتۈرەلىگەن يەردە، بۇ ئادەمنى چوقۇم كەلتۈرەلەيمەن. — ئۇ ئىتتىك بېشىنى بۇراپ، ئۇنىڭغا پۈتىدىن بېشىغىچە ناھايىتى تېز سەپسېلىپ چىقتى، — بۇ ئادەم چىرايلىق ئەمەس، چىشلىرى شۇنچىلىك سەت، ئاغزىمۇ پۇرايدىغاندەك قىلىدۇ، ئۆزىمۇ ماڭا دادا بولغۇدەك ياشتا... ئۇنىڭدىن باشقا، تەرساراق، شۇنچىلىك ئېھتىياتچان، ئەنسىز، بۇنىڭ ھەممىسى ئەرلەردە بار يامان خىسلەتلەر. ئەمما، ئۇ نېمىلا دېگەنبىلەن يۇقىرى تەبىقىنىڭ ئادىمىغۇ؟ بىر ئامال قىلىپ بىللە ياشاپ كېتەلەيمەن. رېت باتلېرغا قارىغاندا ياخشىراقتۇ. ئۇنى گېپىمگە كىرگۈزمەكمۇ ئاسان. قىسقىسى، نامراتلىقتا

تىلەمچىنىڭ ئورنىغا چۈشۈپ قالغان ئادەمنىڭ ئەر تالاپ ئولتۇرۇشقا ھەققى يوق.

ئۇ سۇئىللىنىڭ توي قىلىدىغان ئادىمىغۇ؟ ئەمما، بۇ ئەھۋال ئۇنىڭ ۋىجدانىنى قىلچە بىئارام قىلمىدى. ئەسلىدىمۇ ئەخلاقىي جەھەتتىكى ئۇزۇل ـ كېسىل گۇمرانلىق ئۇنى ئاتلانتاغا رېت باتلىرىنىڭ يېنىغا سۆرەپ كەلگەن ئەمەسمۇ؟ سىڭلىسىنىڭ تېگىدىغان ئادىمىنى تارتىۋېلىش ئۇ ئىشنىڭ ئالدىدا ھېچگەپ ئەمەس، كاللا قاتۇرۇپ كەتكۈچىلىكى يوق.

يېڭى ئۇمىد تۇغۇلغاندىن كېيىن، ئىشەنچى تېخىمۇ كۈچىيىپ، پۈتلىرىنىڭ مۇزلاپ كېتىۋاتقانلىقىنىمۇ ئۇنتۇپ قالدى، كۆزلىرىنى خۇمارلاشتۇرۇپ فىرانكا قاراپ كەتتى، فىرانك خىجىل بولۇپ نەگە قارىشىنى بىلمەي قالغان چاغدىلا ئىتتىك يەرگە قارىۋالدى. چۈنكى، ئۇ باتلىرىنىڭ: «مەن سىزنىڭكىگە ئوخشاش ئۇنداق كۆزلەرنى مەندىن يىگىرمە قەدەم نېرىدا ماڭا تەڭلىنىپ تۇرغان دۇئېل تاپانچىسىنىڭ ئۇستىدىمۇ كۆرگەن... ئۇ كۆزلەر ئەرلەرنىڭ يۈرىكىدە ئوت يانداۋرالمايدۇ» دېگەن گېپىنى ئۇنتۇپ قالمىغانىدى.

— نېمە بولدىڭىز، سىكارلېت خانقىز؟ مۇزلاۋاتامسىز؟

— شۇنداق، — ئامالسىز جاۋاب بەردى ئۇ، — باشقىچە ئويلىمىسىڭىز، — قورقۇمسىراپ دېدى ئۇ يەنە، — قوللىرىمنى چاپىنىڭىزنىڭ يانچۇقىغا سېلىۋالسام ئېغىر كۆرمەسسىزمۇ؟ ھاۋا شۇنچىلىك سوغۇق، ئۇنىڭ ئۈستىگە قول قېپىم ھۆل بولۇپ كەتتى.

— ھە، ھىم، ئەلۋەتتە ئېغىر كۆرمەيمەن. نېمىشقا پەلەي كىيىۋالمىدىڭىز؟ مەنمۇزە، مەنمۇزە، ئۆتۈپ كەتكەن گالۋاڭ ـ دە. گەپ بىلەن بولۇپ كېتىپ سىزنىڭ مۇزلاپ كېتىۋاتقىنىڭىزنى ئويلىماپتىمەن. دەررۇ ئوتقا قاقلىنىۋېلىشىڭىز كېرەك ئىدى. چاپسان ماڭ، سالىلى ! سىكارلېت خانقىز، مەن ئۇزۇم بىلەنلا بولۇپ كېتىپ، سىزنىڭ بۇنداق يامان ھاۋادا بۇ تەرەپلەردە نېمە

ئىش قىلىپ يۈرگىنىڭىزنى سورىماپتىمەن.

ــ شىماللىقلارنىڭ باش ئىشتابىغا بېرىپ كەلدىم، ــ ئۇ ئويلانمايلا جاۋاب بەردى. فىرانك ئاڭلاپ ھەيران قالدى، قوشۇمسى بىردىنلا تۇرۇلۇپ كەتتى.

ــ سىكارلېت خانقىز، ئۇ ئەسكەرلەر... ھىم...

«ئاھ، خۇدا، ئەمدى ئۇ ئىشەنگۈدەك يالغاندىن بىرنى تاپاي!» ئۇ دەررۇلا خۇداغا تېۋىندى. ئۇنىڭغا رېت باتلېرنىڭ يېنىغا بارغانلىقىمنى ھەرگىز بىلدۈرۈپ قويماسلىقىم كېرەك. فىرانك ئۇنى شۇنچىلىك يامان كۆرىدۇ، ياخشى ئايالالارنىڭ ئۇنىڭغا گەپ قىلىشىنىمۇ راۋا كۆرمەيدۇ.

ــ مەن ئۇ يەرگە... ئۇ يەرگە... ئوفىتسېرلارنىڭ ئىچىدە قولدا توقۇغان نەرسىلەرنى خوتۇنلىرىغا ئېلىپ بېرىدىغانلىرى بارمۇ، يوق، ئۇقۇشۇپ باقاي دەپ بارغان. مەن كەشتە تىكىشكە خېلى ئۇستا.

ئۇ ھودۇقۇپ ئورنىدا ئولتۇرالماي قېلىۋاتاتتى، يىرگىنىش بىلەن تېڭىرقاش كاللىسىدا كەسكىن ئېلىشىۋاتاتتى.

ــ شىماللىقلارنىڭ يېنىغا بارسىڭىز... سىكارلېت خانقىز، ئۇ يەرگە بارماسلىقىڭىز كېرەك ئىدى. قاراڭ... قىلغان ئىشىڭىزنى... بۇ قىلىقىڭىزنى دادىڭىز چوقۇم بىلمەيدۇ، پىتتىيپات خانقىزمۇ...

ــ ئۇ ئىشنى پىتتىي ھامامغا دەپ قويىدىغان بولسىڭىز تۇغۇشكىنىم شۇ، ــ ئۇ راستلا تىت ـ تىت بولۇپ يىغلاپ كەتتى. شۇ تۇرقىدا مۇزلاپ ھەم بىئارام بولۇپ تۇرۇۋاتقاچقا، يىغلىماقمۇ ئاسان ئىدى، بۇ يىغا ھەيران قالغۇدەك ئۇنۇمىمۇ بەردى. فىرانك ئۇنىڭ يىغىسىنى ئاڭلاپ بىئارام بولدى، ئۇنى نېمە دەپ بەزلىشىنىمۇ بىلمىدى. «ۋاي خۇدايىم! ۋاي خۇدايىم!» دېيىشتىن باشقا گەپ ئاغزىغا كەلمىدى، قوللىرىمۇ ئويانغا قۇرۇق سىلكىنىپ تۇراتتى. بىر چاغدا كاللىسىغا يۇرەكلىك بىر خىيال كىرىپ، سىكارلېتنىڭ بېشىنى مەيدىسىگە

قويۇۋالماقچى، ئاندىن دۇمبىسىگە بوش ئۇرۇپ بەزلىمەكچى بولدى. لېكىن، ھېچقانداق ئايالنى ئۇنداق قىلىپ باقمىغاچقا، قانداق قىلىشنىمۇ بىلمەي تېڭىرقاپ قالدى. سىكارلېت ئوخارادەك تەڭداشسىز بىر گۈزەل خانىم ئۆزىنىڭ كەشتىلىرىنى شىماللىق ئالۋاستىلارغا ساتمەن دەپ مۇشۇ يەرلەردە يۈرسە ـ ھە ! فىرانكنىڭ يۈرىكى لاۋۇلداپ يانماقتا ئىدى.

سىكارلېت توختىماي يىغلىدى، ئارىلاپ گەپمۇ قىلىپ قويياتتى. فىرانك ئۇنىڭ شۇ گەپلىرىدىن تارانىڭ ئەھۋالىنىڭ چاتاقلىقىنى ئازراق بىلگەنمۇ بولدى. ئوخارا ئەپەندى ھازىرغىچە گومۇش ئەھۋالدا ئىكەن، شۇنچە ئادەمنىڭ يەيدىغىنىمۇ يېتىشمەيدىغان ئوخشايدۇ، شۇڭا ئۇ ئۆينىڭ چاي ـ تۇزىغا ئازراق پۇل تېپىش ئۈچۈن ئاتلانتاغا كەپتۇ. فىرانك شۇ خىياللار بىلەن بىر دەم تېڭىرقاپ تۇرۇپ قالدى. بىر چاغدا تۇيۇقسىز، ئۇنىڭ بېشىنىڭ ئۆزىنىڭ مەيدىسىدە تۇرغانلىقىنى بايقاپ قالدى. ئۇ باشىنىڭ قاچانلاردا بۇ يەرگە قويۇلۇپ قالغانلىقىنى بىلمەيتتى. ئۇنىڭ بېشىنى تۇتۇپ باقمىغاندىغۇ؟ ئەمما، ئۇ باشىنىڭ مەيدىسىدە تۇرغانلىقى ئېنىق، سىكارلېت جانسىز ھالدا بېشىنى ئۇنىڭ مەيدىسىگە قويۇپ بوش يىغلاۋاتىدۇ. ئاھ، بۇ فىرانك ئۈچۈن نەقەدەر خۇشاللىق ھەم يېڭىلىق ـ ھە. ئۇ ئېھتىيات بىلەن ئۇنىڭ دولىسىغا بوش ئۇرۇپ قويدى. دەسلەپتە قورقتى، كېيىن سىكارلېتنىڭ قارشىلىق قىلمىغانلىقىنى كۆرۈپ يۈرەكلىك ھالدا چىڭ ـ چىڭ ئۇرۇشقا باشلىدى. نېمىدېگەن بىچارە، نېمىدېگەن يۈمران تەن بۇ. ئۇ ئۆزى تىككەن كەشتىسى بىلەن پۇل تاپماقچى بولغان. بۇ يۈرەكلىك ھەم بالىلارچە ھەربىكەت ئەمەسمۇ؟ بىراق، شىماللىقلارنىڭ ئالدىغا بارغىنى بولماپتۇ.

ــ پىتتىيپات خانقىزغا بۇ ئىشىڭىزنى دېمەيمەن، ئەمما ماڭا ئىككىنچى ئۇنداق ئىش قىلمايمەن دەپ ۋەدە بېرىڭ، سىكارلېت خانقىز. سىز ئۆزىڭىزنىڭ ئوخارا ئەپەندىنىڭ قىزى ئىكەنلىكىڭىزنى ئويلىسىڭىزلا...

سكارلېتنىڭ زۇمرەتتەك كۆپكۆك كۆزلىرى ئۇنىڭ كۆزلىرىنى ئامالسىزلىقتىن ئىزدىمەكتە ئىدى.

— بىراق، كېنىنېدى ئەپەندى، قانداقلا بولسۇن بىر چارە تېپىشىم كېرەك - دە. بىچارە ئوغلۇمنى باقمىسام بولمايدۇ، ھازىر بىز بىلەن ھېچكىمنىڭ كارى يوق.

— سىز باتۇر ھەم يېقىشلىق ئايال، — دېدى فىرانك قىلچە تەمتىرىمەي، — ئەمما مەن سىزنىڭ ئۇنداق ئىشلارنى قىلىپ يۈرۈشىڭىزنى خالىمايمەن، بولمىسا ئۆيدىكىلىرىڭىزنىڭ ھەممىسى نومۇستىن ئۆلىدۇ.

— ئەمىسە مەن قانداق قىلىشىم كېرەك؟ — ئۇنىڭ ياشقا تولغان كۆزلىرى خۇددى ھەممە ئىشنى شۇ بىلىدىغاندەك ھەم ئۇنىڭ بىر ئېغىز گېپىگە قاراشلىق قالغاندەك فىرانكنىڭ كۆزلىرىگە تىكىلدى.

— ھازىر مەنمۇ سىزگە مەسلىھەت كۆرسىتەلمەيمەن، ئەمما سىزگە چوقۇم چارىسىنى تېپىپ بېرىمەن.

— مەن سىزنىڭ شۇنداق قىلىدىغانلىقىڭىزغا ئىشىنىمەن ! سىزنىڭ قولىڭىزدىن ئىش كېلىدۇ، فىرانك.

سكارلېت بۇرۇن ئۇنى پەقەتلا ئىسمى بىلەن ئاتاپ باقمىغانىدى. فىرانك بىرىنچى قېتىم ئاڭلاۋاتقاچقىمۇ خۇشال بولدى ھەم ھەيران قالدى. بۇ بىچارە قىزنىڭ بېشى ئايلىنىپ قالغان ئوخشايدۇ، خاتا گەپ قىلىپ قويغانلىقىنىمۇ سەزمەيۋاتىدۇ. فىرانك ئۇنىڭغا تېخىمۇ يېقىن سېزىشكە باشلىدى، ھەتتا سۇئېللىنىڭ ھەدىسى ئۇچۇن ئازراق ئىش قىلىپ بەرمەكچىمۇ بولدى. بۇنى ئۇ چوقۇم قىلىدۇ. ئۇ يانچۇقىدىن يوغان بىر قىزىل قول ياغلىقنى ئېلىپ سكارلېتقا بەردى. سكارلېت ياغلىق بىلەن كۆزلىرىدىكى ياشنى سۈرتۈپ، ئاندىن پىسكىڭىدە كۇلۇپ قويدى.

— مەن نېمىدېگەن كۇلكىلىك ئەخمەق قىز - ھە ! — كەچۈرۈم سورىغاندەك دېدى سكارلېت، — ئەينىكە

بۇيرۇمىسىڭىز مېنى خۇشال قىلغان بولاتتىڭىز.

— سىز ئەخمەق ئەمەس، باتۇر ھەم يېقىملىق ئايال، ئارتۇقچە يۇكىنى ئۈستىڭىزگە ئېلىۋالغانلا يېرىڭىز بار. پىتىتىيپات خانقىزنىڭ سىزگە ئۇنچە كۆپ ياردىمى تەگمەسمىكىن دەپ ئويلايمەن. ئاڭلىسام، ئۇ نۇرغۇن دۇنياسىدىن ئايرىلىپ قاپتۇ. ھېنرى خاملىتون ئەپەندىنىڭ ئەھۋالىمۇ ياخشى ئەمەس ئوخشايدۇ. مەن ئۆي تۇتسام سىزنى ئەكېلىۋالساقمۇ بولىدۇ. سۇئېللېن ئىككىمىز توي قىلغاندىن كېيىن، سىزگە بىزنىڭ ئۆيىمىزنىڭ ئىشكى دائىم ئوچۇق، ۋادىنمۇ ئېلىپ كەلسىڭىز بولىدۇ.

ئەمدى پەيتى كەلدى ! چوقۇم مېنى پەرىشتىلەر يۆلەپ بۇ ياخشى پۇرسەتنى ماڭا كەلتۈرۈپ بەردى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ھەيران قالغان ياكى بىئارام بولغان بىر ئىپادىدە ئۆزىنى گەپ قىلغۇسى بار، ئەمما گەپكە ئاغزى بارمايۋاتقاندەك قىياپەتتە كۆرسىتىپ، ئېچىلغان ئاغزىنى دەررۇ يۇمۇۋالدى.

— خۇدا بۇيرۇسا بۇ يىل باھاردا سىڭلىڭىزنىڭ كۈيۈسى بولۇپ قالمەن. بۇ ئىشتىن خەۋىرىڭىز يوقتەك قىلمايۋ، — دېدى ئۇ ئۆزىنى باسالمىغان بىرخىل خۇشاللىق بىلەن. ئارقىدىنلا ئۇنىڭ كۆزلىرىنىڭ يەنە ياشلىنىپ تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ قورقۇمسىراپ سورىدى، — نېمە بولدى؟ سۇئېللېن خانقىز ئاغرىپ قالدىمۇ؟

— ھە، ياق، ياق !

— چوقۇم بىر ئىش بويتۇ. ماڭا ئېيتىڭ.

— ئېيتالمايمەن ! بىلمەيمەن ! مەن تېخى ئۇنى خەت يېزىپ سىزنى خەۋەرلەندۈردى دەپ ئويلاپتىكەنمەن... ھەممىزنىڭ يۈزىنى چۈشۈردىغۇ ئۇ!

— سىكارلېت خانقىز، زادى نېمە بولدى؟

— فىرانك، بۇ گەپنى سىزگە مەن دېمىسەم بولاتتى، ئەمما مېنىڭچە... ئەلۋەتتە، سىزمۇ بىلىسىز... مەن تېخى ئۇنى سىزگە

خەت يازدى دەپ ئويلاپتىمەن.

ــ ماڭا نېمە دەپ خەت يازاتتى؟ ــ فىرانك تىت ـ تىت بولۇپ تىترەپ كېتىۋاتاتتى.

ــ سىزدەك بىر ياخشى ئادەمگە شۇنداقمۇ قىلامدۇ؟

ــ ئۇ نېمە قىلدى؟

ــ ئۇ راستلا سىزگە خەت يازمىدىمۇ؟ خىجىل بولغان ئوخشايدۇ. ئۇمۇ نومۇس قىلىدۇ ـ دە. مۇشۇنداق بىر ئومۇسسىز سىڭلىمىنىڭ بولغىنى ئۈچۈن مەنمۇ يەرگە كىرىپ كەتكۈدەك بولۇۋاتىمەن.

ئەمدى فىرانكنىڭ ئۇنىڭدىن سوئال سوراۋېرىشكە ماجالى قالماي سىكارلېتقا قاراپ ئولتۇرۇپ قالدى، چىرايىمۇ سارغىيىپ كەتتى، بوجىمۇ قولىدىن چۈشۈپ كەتتى.

ــ ئۇ كېلەر ئايدا تونى فونتائىن بىلەن توي قىلماقچى. مېنى كەچۈرۈڭ، فىرانك. بۇ گەپنى سىزگە مېنىڭ دېگىنىمىمۇ تازا قاملاشمىدى. ئۇ قېرى قىز بولۇپ ئولتۇرۇپ قالارمەنمىكىن دەپ قورقۇپ ساقلاشقا تاقەت قىلالمىدى بولغاي.

فىرانك سىكارلېتنى قولتۇقىدىن يۆلەپ پەيتۇندىن چۈشۈرۈۋاتقاندا، نېگىر ئانا ئۈينىڭ ئالدىدا ئۆرە تۇراتتى. ئۇنىڭ بۇ يەردە ئۇزاق تۇرغانلىقى ھۆل بولۇپ كەتكەن ياغلىقى بىلەن ئۇستىدىكى چاپىنىدىن مەلۇم ئىدى. قورۇلۇپ كەتكەن قارا يۈزىدىن ئاچچىق ۋە ئەندىشە چىقىپ تۇراتتى، كالپۇكلىرىمۇ سىكارلېت كۆرگەن ھەرقانداق چاغدىكىدىن بەكرەك پۇرۇشۇپ كەتكەنىدى. ئۇ ئىتتىكلا فىرانكقا كۆز يۇگۇرتۇپ، ئۇنىڭ كىملىكىنى بىلگەندىن كېيىن شۇئان ئۆزگىرىپ، خۇشال بولغاندەك ھەم ھەيران قېلىۋاتقاندەك بولدى، ئازراق خىجىل بولغاندەكمۇ قىلدى. فىرانكنىڭ ئالدىغا كېلىپ، فىرانك قولىنى ئۇزارتقاندا كۆلكىدىن ئاغزىنى يۇمالماي دەررۇ ئۇنىڭغا تەزىم قىلدى.

— سىزنى بۇ يەردە ئۇچراتقىنىم ئۈچۈن تولىمۇ خۇشالمەن، — دېدى ئۇ، — ياخشىمۇسىز، فىرانك ئەپەندى؟ ۋاي - ۋۇي، قالتىس بېيىپ كەتكەن ئوخشىمامسىز! سىكارلېت خانقىزنىڭ سىز بىلەن چىقىپ كەتكەنلىكىنى بىلگەن بولسام بۇنچىلىك ئەنسىرەپمۇ كەتمەيدىكەنمەن. ئۇنىڭ خىزمىتىدە بىر ئادەم بولمىسا زادى بولمايدۇ. سىرتتىن كېلىپ قارىسام ئۆيدە يوق، شۇنىڭ بىلەن پۈتى كۆيگەن توخۇدەك تېپىرلاپ كەتتىم. كوچىلار يېڭى قويۇپ بېرىلگەن نېگىرلار بىلەن توشۇپ كېتىپتۇ، بىر ئىش بولسا قانداق قىلغۇلۇق؟ قوزام، نېمىشقا ماڭا گەپ قىلمايسىز؟ زۇكاممۇ بولغان ئوخشايسىز تېخى.

سىكارلېت فىرانكقا قاراپ مۇغەمبەرلىك بىلەن كۆزىنى قىسىپ قويدى. فىرانك بايىقى خەۋەرنى ئاڭلاپ تېخىچىلا ئېسىگە كېلەلمەيۋاتقان بولسىمۇ ئۇنىڭغا جاۋابەن كۈلۈپ قويدى. ئۇنىڭ سۆكۈت قىلىپ، مېنىڭ ئويۇناۋاتقان ئويۇنۇمغا ماسلىشىپ بېرىڭ، دېمەكچى ئىكەنلىكىنى ئۇ چۈشەنگەنىدى.

— ماڭا قۇرۇق كىيىمدىن بىر قۇر ئاچىقىپ بەرگىن، ئانا، — دېدى سىكارلېت، — قىزىق چايمۇ دەملەپ بەر.

— ۋاي قانداق قىلاي، يېڭى كىيىملىرىڭىز رەسۋا بولۇپ كېتىپتىغۇ، — موماي توۋلاپ كەتتى، — ئەمدى ئۇنى قۇرۇتۇپ پاكىز تازىلىسام بولغۇدەك، بولمىسا بۇگۈنكى تويغا كىيىپ بارالمايسىز.

موماي كىرىپ كەتتى، شۇ ئارىلىقتا سىكارلېت فىرانكقا يېقىن كېلىپ قۇلىقىغا پىچىرلىدى:

— بۇگۈن كەچتە تاماققا كېلىڭ، بىز بەكمۇ غېرىبسىنىپ كېتىدىكەنمىز. ئاندىن بىللە تويغا بارىمىز، ماڭا ھەمراھ بولۇپ بارىسىز. يەنە بىر ئىش، پىتتىي ھامامىنىڭ ئالدىدا... سۈئېللېننىڭ ئىشى توغرۇلۇق ھەرگىز گەپ قىلماڭ، ئۇ بىئارام بولىدۇ. ئۇنىڭ ئالدىدا سىڭلىمنىڭ گېپى چىقىپ قالسا مەنمۇ چىدىمايمەن.

— دېمەيمەن ! دېمەيمەن ! — دېدى فرانك ئالدىراپ. بۇ ئىشنى ئويلىسىلا ئۇنى تىترەك بېسىپ كېتىۋاتاتتى.

— بۇگۈن ماڭا جىق ياردەم بەردىڭىز، ئوبدان مۇئامىلە قىلدىڭىز. سىزنى كۆرۈپ مەنمۇ خېلى يۈرەكلىك بولۇپ قالدىم، — خوشلىشىدىغان چاغدا ئۇ فرانكنىڭ قولىنى چىڭ ـ چىڭ سىقىپ قويدى، شۇنىڭ بىلەن بىللە ئوتتەك يېنىپ تۇرغان كۆزلىرى بىلەن ئۇنىڭ كۆزلىرىنىڭ ئىچىگە بىردەم قاراپ تۇرۇۋالدى.

ئىشىك تۇۋىدە ساقلاپ تۇرغان نېگىر ئانا ئۇنىڭغا چۈشىنىپ بولمايدىغان بىر خىل نەزەردە قارىدى، ئاندىن سىكارلېتنىڭ كەينىدىن ئۇستىدىكى ھۆجرىغا چىقىپ، لام ـ جىم دېمەي ئۇنىڭ ھۆل كىيىملىرىنى سالدۇرۇشقا باشلىدى، سالدۇرۇپ بولۇپ كارىۋاتقا ئىتتىردى، كېيىن بىر پىيالە قىزىق چاي بىلەن قىزدۇرۇلغان بىر دانە خىشنى ئەكېلىپ، خىشنى يوتقانلىڭ ئىچىگە پۈتىغا توغرىلاپ قويۇپ قويدى. بۇ ئىشلارنى تۈگەتكەندىن كېيىن ئۇنىڭغا ئېڭىشىپ، سىكارلېت دائىم ئاڭلايدىغان، كەچۈرۈم سورىغاندەك ئاھاڭدا دېدى:

— قوزام، ئۆزىڭىزنىڭ نېمە قىلۋاتقانلىقىڭىزنى نېگىر ئانىڭىزغا نېمىشقا دېمەيسىز؟ شۇنچە يىراق يەردىن بۇ يەرگە نېمە دەپ كەلدىم مەن؟ يېشىم چوڭ ھەم سېمىز بولغاچقا، كەينىڭىزدىن سوكۇلداپ يۈرەلمەيمەن.

— بۇ نېمە دېگىنىڭ؟

— قوزام، مېنى ئالدايمەن دېمەڭ. مەن سىزنى بىلىمەن. بايا فرانك ئەپەندىنىڭ چىرايىغا، سىزنىڭ چىرايىڭىزغا قاراپلا كۆڭلىڭىزدىكىنى تولۇق چۈشەندىم. ئۇنىڭدىن باشقا، سۈئىللېن خانقىز توغرۇلۇق قىلغان گېپىڭىزنىمۇ ئاڭلىدىم. سىزنىڭ فرانك ئەپەندىنى ئىزدەپ كېلىدىغانلىقىڭىزنى بالدۇرراق ئاڭلىغان بولسام، ئۆيۈمدە ئولتۇرماي بۇ يەرگە نېمىشقا كېلەتتىم.

— بولدىلا، — دېدى سىكارلېت ئەدىيالىنىڭ ئىچىگە كىرىۋېتىپ. نېگىر ئانىسىغا ھېچقانداق ئىشنى بىلدۈرمەيمەن دېيىش قۇرۇق ئاۋارىچىلىك ئىكەنلىكى ئۈنىڭغا ئايدىڭ ئىدى، — سەن مېنى كىمنى ئىزدەپ كەلدى، دەپ ئويلىدىڭ؟

— قىزىم، مەن ئۇنى بىلمەيمەن، تۇنۇگۈنكى چىرايىڭىز كۆڭلۈمنى بەكمۇ يېرىم قىلغان. پىتتىيپات خانقىز مېلانىيەگە يازغان خېتىدە باتلېر دېگەن ھېلىقى لۇكچەكنىڭ پۇلىنىڭ جىقلىقىنى دەپتىكەن. ئۇ ئادەم توغرۇلۇق ئاڭلىغانلىرىم زادىلا ئېسىمدىن چىقمايدۇ. فىرانك ئەپەندى ئۈنىڭغا ئوخشىمايدۇ، سەت بولسىمۇ مەرتىۋىلىك ئادەم.

سىكارلېت ئاچچىقى بىلەن ئۈنىڭغا ئالىيىپ قويدى، نېگىر ئانىمۇ بوش كەلمەي ھەممە ئىشىڭنى بىلىپ تۇرۇۋاتىمەن، دېگەندەك ئۈنىڭغا دادىل تىكىلىپ تۇردى.

— قانداق قىلىشنى ئويلاۋاتسەن؟ سۇئېللېنغا سىرىمنى ئاشكارىلاپ قويماقچىمۇ؟

— سىزگە بار ئامالىم بىلەن ياردەم بېرىپ فىرانك ئەپەندىنى تېخىمۇ خۇش قىلماقچىمەن، — دېدى موماي يوتقانىنىڭ چېت-چۆرىسىنى ھەم باستۇرۇپ قويغاچ.

نېگىر ئانا ئۆيدىكى نەرسىلەرنى يىغىشتۇرۇۋاتقاندا سىكارلېت يوتقانىنىڭ ئىچىدە جىمجىت ياتاتتى. ئەمدى ئۇ خاتىرجەم ئىدى. ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدا بۇ توغرۇلۇق جېدەل ئىككىنچى يۈز بەرمەيتتى. نېگىر ئانا ھەممىنى چۈشەندى، شۇڭا ئۈنى ئەيىبلەبمۇ كەتمىدى ھەم بىر ئېغىز گەپمۇ قىلمىدى. سىكارلېت نېگىر ئانا ئۆزىدىنمۇ ئۆتە مۇرەسسە قىلمايدىغان رېئالىزمچى ئىكەنلىكىنى پەقەت بۇگۈنلا بىلدى. ئۇنىڭ ئۇ سەزگۈر قېرى كۆزلىرى ھەرقانداق ئادەم ۋە ھەرقانداق ئىشنى چوڭقۇر كۆزىتەلەيتتى. ئۆزى ئېيتمىدائىي ئادەملەر ۋە كىچىك بالىلارغا ئوخشاش ساددا بولۇپ، ئۆزى ياخشى كۆرىدىغان نەرسە خەۋپكە ئۇچرىغاندا ۋۇجدانىنىڭ چەكلەشلىرىگە پەرۋا قىلماي كۆكرەك

كېرىپ چىقاتتى. سىكارلېت ئۇنىڭ ئارزۇلۇق قىزى ئىدى، شۇڭا ئۇنىڭغا نېمىلا لازىم بولسىدىكەن، ئۇ نەرسە باشقىلارغا تەئەللۇق بولسىمۇ ئۇ ئۇنى ئۇنىڭغا ئېلىپ بېرەلەيتتى، سۇئېللېن بىلەن فىرانك كېنىنېدىنىڭ ئىشلىرىمۇ سىكارلېتنىڭ مەنپەئەتىنىڭ ئالدىدا ھېچنېمە ئەمەس ئىدى، ئۇلارنىڭ بەختسىزلىكلىرىگە سوغۇق كۆلۈپ قويۇپ يۈرىۋېرەتتى. ھازىر سىكارلېت قىيىنچىلىققا يولۇققىنى ھەم ئۇنى بار ئىمكانىيىتى بىلەن بېڭىشكە تىرىشۋاتىدۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇ ئېللېن خانىمزىنىڭ قىزى، شۇڭا نېگىر ئانا ھەرقانداق ئەھۋالدا ئۇنىڭغا يارىدەم بېرىدۇ. ھەرگىز ئىككىلەنمەيدۇ.

سىكارلېت ئۇنىسز قوللاشقا ئېرىشكەنىدى، ئۇنىڭ ئۈستىگە پۇتلىرى تېگىپ تۇرغان قىزىق خىشنىڭ تەپتى بىلەن بەدىنىگە ئىسسىق ئۆتۈپ، پەيتونىدا مۇزلاپ تۇرغان چاغدا ئۇچقۇنلىغان ئۇمىدى ئەمدى ھازىر يالقۇنلاشقا باشلاۋاتاتتى. ئۇ يالقۇن ئۇنىڭ ۋۇجۇدىنى كۆيدۈرۈشكە، يۈرىكىنى تېپىچەكلىتىشكە، قانلىرىنى ئورغۇتۇشقا باشلىدى، بەدىنىگە قۇۋۇتەمۇ كىردى. كۈچلۈك بىر ھاياجانىنىڭ تەسىرى بىلەن ئۆزىنى باسالماي قاقاھلاپ كۈلۈۋېتىشكىمۇ تاس قالدى. تېخى يىقىلمىدىم دەپ ئويلىدى ئۇ قىن ـ قىنىغا پاتماي.

ـــ ئەينەكنى ئېلىپ بەرگىنە، ئانا، ـــ دېدى ئۇ.

ـــ مەھكەم چۈمكىنىڭ، مۈرىلىرىڭىز ئېچىلىپ قالمىسۇن، ـــ دېدى نېگىر ئانا ئۇنىڭغا بۈيرۇق قىلىپ، ئاندىن ئۇنىڭغا ئەينەكنى ئېلىپ بەردى. قېلىن كالپۇكلىرى ئۈستىدە ئازراق كۈلكە جىلۋە قىلىپ تۇراتتى.

سىكارلېت ئەينەككە قارىدى.

ـــ چىرايىم سارغىيىپ ئالۋاستىغىلا ئوخشاپ قاپتىمەن، ـــ دېدى ئۇ. ـــ چاچلىرىمۇ ئاتنىڭ قۇيرۇقىدەك چىگىچلىشىپ كېتىپتۇ.

ـــ راست، چىرايىڭىز تازا ياخشى ئەمەس.

— هىم... يامغۇر يەنە شۇنداق جىق يېغىۋاتامدۇ؟
— چېلەكلەپ قۇيغاندەك يېغىۋاتىدۇ.
— قانداقلا بولسۇن، كوچىغا بىر چىقىپ كىرمىسەك بولمايدۇ.
— مۇشۇنداق قاتتىق يامغۇردىمۇ؟ ھەرگىز چىقمايمەن.
— يا سەن چىقىسەن، يا مەن چىقىمەن.
— شۇنچىلا جىددىي نېمە ئىش ئىدى ئۇ؟ كەچكىچە تالادا يۈرۈپ چارچىغىنىڭىزمۇ يېتەر.
— ماڭا كولوگنې ئەتىرىدىن بىر قۇتا كېرەك، — دېدى سىكارلېت ئەينەكتىكى ئەكسىدىن كۆزىنى ئۈزمەي تۇرۇپ، — بېشىمنى يۇيۇپ، كولوگنې ئەتىرىنى چېچىپ قويىسەن. يەنە ئازراق لىمون سۇيى بولمىسا بولمايدۇ، چاچلىرىم ھازىر تارغاقلا كۆنمەيدىغان بولۇپ قالدى.
— بۇنداق ھاۋادا بېشىڭىزنى يۇيۇپ قويالمايمەن. ئالۋاستى خوتۇنلارغا ئوخشاش بېشىڭىزغا ئەتىر چاچمەن دەپ ئاۋارە بولماڭ، جېنىم تېنىمدىلا بولىدىكەن، سىزگە ئۇنداق ئىشلارنى قىلدۇرمايمەن.
— قىلمەن دېدىم قىلمەن. ھەمىنىمدىكى بەش دوللارلىق تىللانى ئېلىپ دەررۇ سىرتقا چىقىپ كىرگىن، يەنە... ھە راست، ئانا، ئازراق ئەڭلىكمۇ ئالغاچ كىرگىن.
— نېمە؟ — نېگىر ئانا سەل شۇبھىلىنىپ ئۇنىڭدىن سورىدى.
سىكارلېت نېگىر ئاننىڭ ئۆزىگە گۇمان بىلەن قاراپ تۇرغان كۆزلىرىگە پەرۋا قىلمىدى، چۈنكى ئۇنىڭ بىلەن تەڭ تۇرۇش مۇمكىن ئەمەس ئىدى.
— ئۇنىڭ نېمىلىكى بىلەن كارىڭ بولماي، ئەڭلىك ئالمەن دېسەڭلا بولدى.
— ئۆزۈم بىلمەيدىغان نەرسىنى ھەرگىز سېتىۋالمايمەن.
— ئۇششاق ئىشلارغىمۇ ئارىلىشىۋالىدىكەنە. ئۇ بىر خىل

رەڭ، يۇزگە سۇركەيدىغان. ھاڭۇنقىپ تۇرئۇەرمەي چاپسانراق ماڭساڭچۇ.

— رەڭ ! — نېگىر ئانا غودۇرىدى، — يۇزىگە سۇركەيدىغان ! مەن چوڭ بولدۇم، نېگىر ئانام مېنى ئەمدى ئۇرالمايدۇ دەپ ئويلىماڭ جۇمۇ؟ مەن يۇز كېتىدىغان ئىشنى ھازىرغىچە قىلىپ باقمىغان. بېشىڭىز ئايلىنىپ قاپتۇ سىزنىڭ. ئېللېن خانقىز شۇ تۇرقىدا سىزنىڭ مۇشۇ قىلىقىڭىز ئۈچۈن تولغىنىپ كېتىۋاتقاندۇ ھەرقاچان ! يۇزىڭىزنى مايمۇندەك...

— سەن روبېللارد مومامنىڭ دائىم يۇزىگە ئەڭلىك سۇرتۇپ يۇرىدىغانلىقىنى بىلمەسەن... ھەم...

— بىلمەن، ئۇ يەنە بىرلا كۆڭلەك كىيىپ، پاقالچاقلىرىم كۆرۈنۈپ تۇرسۇن دېگەن مەقسەتتە كۆڭلىكىنى ئەتەي ھۆل قىلىۋالاتتى، سىزمۇ چوقۇم ئۇنى دورىشىڭىز كېرەكمۇ؟ ئۇ خېنىم ياش ۋاقتىدا ئەنە شۇنداق نومۇسنى بىلمەيتتى، ئەمما ھازىر دەۋر ئۆزگەردى، ئۇنىڭ ئۇستىگە...

— ۋاي خۇدايىم ! — سىكارلېت ئاخىر چىدىمايۋتۇلاپ كەتتى، ئىچى تىتىلداپ ئۇستىدىكى ئەدىيالىنىمۇ ئۇستىدىن ئېلىۋەتتى، — سەن ھازىرلا تاراغا قايتىپ كەت !

— ئۆزۈم كەتمىگۈچە سىز مېنى قوغلاپ كەتكۈزۈۋېتەلمەيسىز، مەن ئەركىن ئادەم، — دېدى نېگىر ئانىمۇ بوش كەلمەي ئاچچىقى بىلەن، — بۇ يەردە تۇرغىنىم تۇرغان، چاپسان يېتىۋېلىڭ، ئۆپكىڭىزگە سوغۇق تەگكۈزمەكچىمۇ سىز؟ لىپتىكىڭىزنى يېشىڭ ! بولۇڭ، قوزام. قىسقىسى، سىكارلېت خانقىز، بۇنداق ھاۋادا سىرتقا چىقسىڭىز ھەرگىز بولمايدۇ ! دادىڭىزغا نېمىدېگەن ئوخشىغانسىز! چاپسان كارىۋاتقا چىقىڭ... مەن سىزگە ئۇنداق بوياقلارنى ئەكېلىپ بېرمەيمەن. ئۆزىنىڭ بالىسىغا ئۆزى شۇنداق نەرسىلەرنى ئەكېلىپ بەرسە بولمايدىغانلىقىنى ھەممە ئادەم بىلىدۇ. سىز شۇنچىلىك ئوماق، شۇنچىلىك چىرايلىق، شۇڭا سىزگە ئەڭلىك ئىشلىتىش كەتمەيدۇ. بىلىپ قېلىڭ، قوزام،

يامان ئايالالاردىن باشقا ھېچكىم يۈزىگە ئۇنداق نېمىلەرنى سۈرتمەيدۇ.

— ئۇنى سۈرتكەنلەرنىڭ تېخىمۇ چىرايلىق بولۇپ كېتىدىغانلىقىنى كۆرمىگەنمىدىڭ؟

— ۋاي خۇدايىم، ماۋۇ قىزنىڭ دەۋاتقان گېپىنى قاراڭلار. قوزام، ئادەمنىڭ يۈزىنى چۈشۈرىدىغان بۇنداق گەپلەرنى قىلماڭ. پايپاقلىرىڭىزنىمۇ سېلىڭ. مەن ئۇ نەرسىلەرگە ھەرگىز ئۆزىڭىزنى چىقارمايمەن، بولمىسا ئېلىلىپ خانىقىز مەندىن رەنجىيدۇ. چاپسان كارىۋاتقا چىقىپ يېتىڭ. مەن چىقاي، مېنى تونۇمايدىغان بىرەر دۇكاننى ئۇچرىتىپمۇ قالارمەن.

شۇ كۈنى كەچتە ئېلىسىن خانىمنىڭ ئۆيىدە فەننىنىڭ تويى بولدى. قېرى لېۋى بىلەن باشقا مۇزىكانتلار تانسىغا مۇزىكا چېلىۋاتقاندا، سىكارلېت كەيپى چاغ ھالدا ئەتراپقا قاراپ ئولتۇراتتى. ئۇ يەنە بىر قېتىم تانسىغا داخىل بولغىنىدىن شۇنچىلىك خۇشال ئىدى. فىرانك بىلەن قولتۇقلىشىپ كىرىپ كەلگەندە، ئۆيدىكى ھەممە ئادەم ئورنىدىن تۇرۇپ خۇشال ھالدا ئۇنى قىزغىن كۈتۈۋالدى: ئۇنى سۆيۈشتى، قول ئېلىشىپ كۆرۈشتى، ئۇنى سېغىنغانلىقلىرىنى بىلدۈرۈشتى، تاراغا قايتىپ كەتمەي مۇشۇ يەردە تۇرۇپ قېلىڭ، دېيىشتى. ئەرلەر ئۇنىڭ ئۆزلىرىگە قىلغانلىرىنى ئۇنتۇپ قالغانىدەك ئاجايىپ قىزغىن ئىدى. قىزلارمۇ ئۇنىڭ ئاشۇ چاغلاردا ئۆزلىرىنىڭ يىگىتلىرىنى تارتىۋالغانلىقىنى ئەسلىرىدىن چىقىرىپ قويۇشقانىدەك قىلىشاتتى. ھەتتا مېرۇبېر خانىم، ۋېمتىن خانىم، مادې خانىملار بىلەن ئۇرۇشنىڭ ئاخىرقى چاغلىرىدا ئۇنىڭغا ئۆلگۈدەك ئۆچلۈك قىلىشقان باشقا تۇل خوتۇنلارمۇ ئۇنىڭ شۇ چاغلاردىكى يەڭگىلتەكلىكىنى، ئۇنىڭدىن بىزار بولۇشقانلىرىنى ئۇنتۇپ، پەقەت ئۇنىڭمۇ ئۆزلىرىگە ئوخشاش ئازاب تارتقانلىقىنى، پىتنىپات خانقىزنىڭ جىيەن كېلىنى، چارلېسنىڭ تۇل قالغان خوتۇنى ئىكەنلىكىنىلا بىلىدىغاندەك باشقىچىلا قىزغىن

مۇئاملىدە بولۇشتى. ئۇلار ئۇنى بىر - بىرلەپ سۆيۈپ چىقىشتى. ئاپىسىنىڭ ئۆلۈمىگە كۆز يېشى قىلىشتى، دادىسىنىڭ، سىڭىللىرىنىڭ ئەھۋالىنى تەپسىلىي سوراشتى. ئاشلىپي بىلەن مېلانىيەنى سورىمىغان، ئۇلارنىڭ ئاتالانتاغا نېمىشقا قايتىپ كەلمەيدىغانلىقىغا قىزىقمىغان بىرمۇ ئادەم بولمىدى.

سىكارلېت كۆچىلىكىنىڭ قىزغىن مۇئامىلىلىرىدىن شۇنچىلىك خۇشال بولۇپ تۇرۇۋېتىپمۇ يەنە بىر خىل ئەندىشىدىن زادىلا خالىي بولالمايۋاتاتتى. بۇ ئەندىشىگە ئۇنىڭ كۆڭلىكىنىڭ ئېتىكى سەۋەب بولۇۋاتاتتى. ئۇنىڭ كۆڭلىكىنىڭ تىزىدىن تۆۋىنى هازىرمۇ هۆل ئىدى، يەنە تېخى چاچرىغان لايلارنىڭ داغلىرىمۇ بار ئىدى، نېگىر ئانا بىلەن ئاشپەز ئايال ئۇۋۇلاپمۇ، دەزمال سېلىپمۇ ئەسلىگە كەلتۈرەلمىگەنىدى. سىكارلېت باشقىلارنىڭ كۆرۈپ قېلىپ، هە، ئۇنىڭ پەقەت مۇشۇ بىرلا كۆڭلىكى بار ئوخشىمامدۇ، دېيىشلىرىدىن قورقاتتى. هېلىمۇ ياخشى، بۇ يەردىكى مېهمانلارنىڭ كۆپىنىڭ كىيىملىرى ئۆزىنىڭكىدىن ناچارراق ئىدى. هەممىسىنىڭلا كونا، ياماق چۈشكەن، پاكىز يۇيۇپ، دەزماللاپ كىيىۋالغان كىيىملەر ئىدى. ئۇلارنىڭكىگە قارىغاندا، سىكارلېتنىڭ هۆل بولۇپ كەتكەن بولسىمۇ هەر هالدا يېڭى، ياماق چۈشمىگەنىدى. فەننىنىڭ يېڭى تويلۇق كىيىمىدىن قالسىلا سىكارلېتنىڭ كىيىمى بۇ يەردىكىلەرنىڭ كىيىملىرىدىن يېڭى ئىدى.

پىتتىي هاما سىكارلېتقا ئېلىسىنلارنىڭ ئىقتىسادىي ئەھۋالىنىڭ ياخشى ئەمەسلىكىنى سۆزلەپ بەرگەنىدى. ئەمىسە ئۇلار كىيىم كىيگەن، يىپەك رەختلەرنىڭ، تويغا كەتكەن قەنت - گېزەك ۋە ئۆينى بېزىگەن بېزەكلەرنىڭ، مۇزىكانتلارنىڭ پۇلىنى نەدىن تاپقاندۇ؟ ئۇ نەرسىلەرگە ئاز پۇل كەتمەيدۇ. بەلكىم قەرز ئالغاندۇ. يا بولمىسا ئېلسىن جەمەتىنىڭ هەممىسى پۇل چىقىرىشىپ ياردەم بەرگەن بولسا. شۇلارنىڭ كۈچى بىلەن بۇ

ھەشەمەتلىك تويىنى ئۆتكۈرۈۋاتقاندۇ. بۇگۈنكىدەك مۇشۇنداق جاپالىق كۈنلەردە تويىنى بۇنداق ھەشەمەتلىك ئۆتكۈرۈش سىكارلېتنىڭ نەزىرىدە، ئاكا ـ ئۇكا تارلېتونلارنىڭ قەبرىسىنى قاتۇرغانغا ئوخشاش ئىسراپچىلىق ئىدى، شۇڭا ئۇ بۇگۈنمۇ بۇ يەردە خۇددى ئۇلارنىڭ قەبرىسى يېنىدا تۇرغان چاغدىكىدەك بىئارام بولۇپ ئولتۇردى. پۇلنى بۇزۇپ ـ چاچىدىغان دەۋرلەر ئاللىقاچان ئۆتۈپ كەتكەنىدى. ئۇ دەۋلەر بارسا كەلمەسكە كەتكەن بۇگۈنكى كۈندە كىشىلەر يەنە نېمە ئۈچۈن بۇرۇنقىغا ئوخشاش بايۇەچچىلىك قىلىشىدۇ؟

ئەمما، بۇ كۆڭۈلسىز خىياللار بىردەمدىلا ئۇنىڭ كاللىسىدىن كۆتۈرۈلۈپ كەتتى. خەجلىسە ئۇنىڭ پۇلىنى خەجلىمىگەنىدىكىن، ئۇ باشقىلارنىڭ ئەخمىقانە ئىشى ئۈچۈن نېمە دەپ بۇگۈن كەچتىكى بىر ئوبدان كەيپىنى بۇزغۇدەك؟!

تويى بولۇۋاتقان يىگىتنى سىكارلېت تونۇدى. ئۇ سىپارتادىن كەلگەن تومىي ۋېلبورن ئىسىملىك يىگىت بولۇپ، 1863 ـ يىلى مۇرىسىدىن يارىلانغاندا سىكارلېت ئۇنى دوختۇرخانىدا باققانىدى. ئۇز ۋاقتىدا ئۇ ئېگىز بوي، قاملاشقان، تەببىي ئىنستىتۇتتىن ئاتىلىق ئەسكەرلىككە قاتناشقان يىگىت ئىدى. ھازىر قېرى بوۋايلارغا ئوخشاش دۈمچەك بولۇپ قاپتۇ. يول ماڭغاندا، پىتتىي ھامما دېگەندەك ئالچاڭلاپ ئاران ماڭىدىكەن. ئەمما، ئۇ ئۆزىنىڭ تاشقى كۆرۈنۈشىنى زادىلا بىلمەيدىغاندەك ياكى ئۇنىڭغا پىسەنت قىلمايدىغاندەك قىياپەتتە يۈرەتتى. مۇشۇ يول ئارقىلىق باشقىلارنىڭ ئىچ ئاغرىتىشلىرىغا يول قويمايمەن دەپ ئويلىشىمۇ مۇمكىن. ئۇ داۋاملىق دوختۇرلۇقتا ئوقۇشتىن ۋاز كېچىپ ھۆددىگەر بولۇۋاپتۇ. قول ئاستىدا بىر گۇرۇپپا تامچىلار بار ئىكەن. ھازىر يېڭى بىر مېھمانخانىنىڭ قۇرۇلۇشىنى ئىشلەۋېتىپتۇ. سىكارلېت ئۇنى، مۇشۇ ھالىتى بىلەن ئۇ ئېغىر ئىشلارنى قانداق قىلالايدىغاندۇ، دەپ ئويلىدى، ئەمما سورىمىدى. كۆڭلىدە بولسا، تۇرمۇش مەجبۇرىيىتى ئادەمگە ھەرقانداق ئىشنى

قىلدۇرىدىكەن ـ دە، دەپ قويدى.

تومىي بىلەن خۇگ ئېلىسىن، رېنې پىكارد ئۇچى سىكارلېت بىلەن پاراڭلىشىپ تۇراتتى. شۇ ئارىلىقتا تانسا ئويناش ئۇچۇن ئورۇندۇق ـ ئۇستەللەرنى بىر چەتكە سۇرۇش باشلاندى. خۇگ سىكارلېت 1862 ـ يىلى ئاخىرقى قېتىم كۆرگەن چاغدىكىدەكلا تۇرۇپتۇ، يەنىلا ئورۇق، بالا چىراي، بىر تۇتام چېچى پېشانىسىنى يېپىپ تۇرىدۇ. ئورۇق قوللىرى ھېچنېمىگە قولاشمايدۇ. ئەمما، رېنې ئۆتكەندە دەم ئېلىشقا كېلىپ مايىبىل مېرۋېتېر بىلەن توي قىلغاندىن كېيىن كۆپ ئۆزگىرىپتۇ. بىر جۇپ نۇرلۇق كۆزلىرىدە گاللىكلارنىڭ ئىرادىسى، كىرېئوللارنىڭ[1] ھاياتقا بولغان قىزغىنلىقى پارلىنىپ تۇراتتى. ئەمما ئۇ بىر نېمىگە خۇشال بولۇپ قاتتىق كۈلگەن چاغلىرىدىمۇ چىرايىدا بىر خىل سۇر ساقلىنىپ تۇراتتى. بۇنداق ئەھۋال ئۇرۇشنىڭ دەسلەپكى چاغلىرىدا ئۇنىڭدا يوق ئىدى. ئۇنىڭ ئۇستىگە ھازىر پىدائىيلار قوشۇنىنىڭ كىيىملىرىنى كىيىپ يۈرگەن چاغلىرىدىكى تەكەببۇرلۇقلىرىدىنمۇ ھېچنېمە قالماپتۇ.

ــ ئىككى مەڭگۈ قىزىل گۈلنىڭ ئۆزى، كۆزلىرىڭىز مىسالى زۇمرەت، ــ ئۇ شۇنداق دەپ سىكارلېتنىڭ قولىغا سۆيۈپ قويدى، ــ ھازىرمۇ ئاشۇ چاغلاردىكىدەك چىرايلىق تۇرۇپسىز. ئىئانە توپلاش يېغىلىشىمىز ئېسىڭىزدىمۇ؟ مەن سىزنىڭ تويلۇق ئۇزۇكىڭىزنى سېۋەتكە تاشلىغان چاغدىكى قىياپىتىڭىزنى مەڭگۈ ئۇنتۇمايمەن. باتۇرلۇق دېگەن شۇ ـ دە. ئەمما، شۇنچە ئۇزاق ۋاقىتتىن كېيىن يەنە بىر ئۇزۇكىكە ئېرىشىدىغانلىقىڭىزنى ئويلاپ باقماپتىكەنمەن.

ئۇ مۇغەمبەرلىك بىلەن كۆزىنى قىسىپ قويدى.

ــ مەنمۇ سىزنىڭ پوشكال ساتىدىغانلىقىڭىزنى ئويلىماپتىكەنمەن، رېنې پىكارد، ــ دېدى سىكارلېتمۇ جاۋابەن.

---

① كىرېئوللار لۇئىسىئانا ئىشتاتىدىكى فىرانسىيەلىكلەرنىڭ كېيىنكى ئەۋلادلىرى.

رېنې ئۇنىڭ ئاڭلىنىشقا سەت ئاڭلىنىدىغان ئۇ كەسپىنى تىلغا ئالغىنىدىن پەقەتلا نومۇس قىلمىدى، ئەكسىچە خۇشال بولۇپ، خۇگىنىڭ دۇمبىسىگە ئۇرغىنىچە قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى.

— توغرا دېدىڭىز! — دېدى ئۇ ئۇنلۇك سۆزلەپ، — ئەمما بۇ ئىشنى ماڭا قېيىنئانام مېرۇبتېر خانىم قىلدۇرۇۋاتىدۇ. بۇ مېنىڭ ئۆمرۈمدە قىلغان تۇنجى خىزمىتىم. رېنې پىكارد ئەسلىدە ئىسكىرىپكا چېلىشى، بەيگە ئاتلىرىنى بېقىپ ئۆتۈپ كېتىشى كېرەك ئىدى، ئەمما ھازىر پوشكال سېتىۋاتقىنىدىنمۇ رازى. قېيىنئانام جانابلىرى ئادەمنى ھەر قانداق ئىشقا سالالايدۇ. ئۇياق ئەسلىدە گېنېرال بولغان بولسا بىز بۇ ئۇرۇشتا چوقۇم يېڭەتتۇق، شۇنداقمۇ، تۇممى؟

ئۇنىڭ ئائىلىسىنىڭ مىسسىسىپى دەرياسىنىڭ بويلىرىدا چەكسىز كەتكەن زېمىنى، ئورلىئاندا چوڭ بىر بىناسى بار تۇرۇپ بۇ يەردە پوشكال سېتىپ يۈرگىنىنى قارىمامدىغان، ئويلىدى سىكارلېت.

شۇ ئارىلىقتا مۇزىكانتلار تۇنجى مۇزىكىنى چېلىپ بولۇپ، «دان تۈكېر بوۋاي» دېگەن مۇزىكىغا كۆچتى، تۇممى سىكارلېتنىڭ ئالدىغا كېلىپ ئۇنى تانسىغا تارتتى.

— تانسا ئويناميسىز، سىكارلېت؟ مەن سىز بىلەن ئويناشقا جۇرئەت قىلالمايتتىم، قارىسام خۇگ بىلەن رېنې...

— ياق، رەھمەت. ھازىرغىچە ئاپامغا قارىلىق تۇتۇپ كېلىۋاتىمەن، — دېدى سىكارلېت ئىتتىك ئۇنى رەت قىلىپ، — مۇشۇ يەردە كۆرۈپ ئولتۇراي، ئويىنىماي.

بۇ ئادەملەرنىڭ ئىچىدىن قىرانك كېيىنىدىنى تېپىپ، ئېلىسىن خانىملارنىڭ يېنىدىن ئۆزىنىڭ قېشىغا كېلىشكە شەرەت قىلدى.

— مېنىڭ ئاۋۇ ياقتا ئولتۇرغۇم بار، ئازراق يەيدىغان نەرسە ئېلىپ كەلسىڭىز، ئاندىن ئىككىمىز شۇ يەردە پاراڭلىشىپ ئولتۇرساق، — دېدى سىكارلېت ئۇ ئۇچ ياش يېنىدىن كەتكەندىن كېيىن قىرانكقا.

فىرانك دەررۇ كەتتى. سىكارلېت مېھمانخانىنىڭ تۆرىدىكى ئويۇقتا بېرىپ، كۆڭلىكىنىڭ داغ بولۇپ قالغان يەرلىرىنى ئېپلەپ باستۇرۇپ، ھېچكىمگە كۆرۈنمەيدىغان قىلىپ ئولتۇردى. شۇنچە كۆپ ئادەم ۋە ئۇزاقتىن بېرى ئاڭلاپ باقمىغان مۇزىكا ئۇنى ھاياجانغا سېلىپ، بۇگۈن ئەتىگەن رېت باتلېرنىڭ يېنىدا يۈز بەرگەن سەتچىلىكلەرنى پۈتۈنلەي ئۇنتۇلدۇردى. ئۇنىڭ يارىماس قىلىقلىرى بىلەن ئۆزىنىڭ نومۇسقا قالمىغانلىقىنى ئەتە ئويلاپ، ئەتە ئازابلانسۇن. ئەتە يەنە فىرانك كېتىنىدىنىڭ ئازار يېگەن ۋە گۇمان بىلەن تولغان يۈرىكىدىن ئورۇن ئالالامدۇ، يوق، شۇنىمۇ ئويلىشى كېرەك، بۇگۈن ئاخشام ئۇلارنى ئويلاش ھاجەتسىز. كەيپى چاغ، ۋۇجۇدى كۈچكە تولۇپ تۇرغاندا راھەتلىنىپ ئولتۇرۇۋالسۇن.

ئۇ ئويۇقتا تانسا ئوينىۋاتقانلارغا قاراپ ئولتۇردى، ئاتلانتاغا تۇنجى قېتىم كەلگەن چاغدىكى بۇ مېھمانخانىنىڭ ھەشەمەتلىك كۆرۈنۈشىنى ئەسلىدى. ئۇ چاغلاردا پول ئەينەكتەك پارقىراپ تۇراتتى، تورۇستىكى شاخسمان شامدانلاردا يېنىپ تۇرغان نەچچە ئونلىغان شامىلارنىڭ تورۇستىكى ئەينەكتىن قايتقان نۇرلىرى خۇددى بىر بۇلىيانت، ئوت يالقۇنى ۋە قەممەت باھا ياقۇتلارغا ئوخشاش ۋال - ۋۇل قىلىپ چاقناپ تۇراتتى. تاملارغا ئېسىۋېتىلگەن قەدىمكى رەسىملەر ئاجايىپ لاتاپەت، قىزغىن ۋە مۇلايىم چىرايلار بىلەن مېھمانلارغا تىكىلىپ قاراپ تۇراتتى. قىزىل قارىغايدىن قىلىنغان يۇمشاق سافالار شۇنچىلىك كۆركەم ئىدى. ئەڭ چوڭ بىر سافا ئۇ ھازىر ئولتۇرۇۋاتقان مۇشۇ ئويۇقتا ئىززەتلىك مېھمانلار ئۈچۈن قويۇپ قويۇلغانىدى. سىكارلېت شۇ چاغدىمۇ مۇشۇ يەردە، ئاشۇ سافادا ئولتۇرۇشنى ياخشى كۆرەتتى. بۇ يەردە ئولتۇرغان ئادەمگە مېھمانخانىنىڭ ھەممە يېرى، ئۇ تەرەپتىكى تاماقخانا، تاماقخانىدىكى ئون ئىككى ئورۇندۇق قويۇلغان ئۇزۇن ئۈستەل ۋە تامغا يۆلەپ قويۇلغان يىگىرمە دانە ئىنچىكە پۈتلۈق ئورۇندۇقلار، قوپال چىنە - قاچا ئىشكاپى،

ئۇنىڭدىكى ئېسىل قاچا ـ قۇچىلار، ئېگىز پۇتلۇق رومكىلار ئوچۇق كۆرۈنۈپ تۇراتتى، ئۇرۇشنىڭ دەسلەپكى چاغلىرىدا سىكارلېت چىرايلىق بىر ئوفىتسېر بىلەن مۇشۇ سافادا ئولتۇرۇپ مۇزىكا ئاڭلىغان، تانسا كۆرگەنىدى.

ئەمدى ئۇ ئاسما شامدانلار يوق، شاملار قىزغىن ـ قىيسىق بولۇپ ئېسىلىپ تۇرۇپتۇ، تورۇستىكى نۇر قايتۇرۇپ تۇرىدىغان ئەينەكلەرمۇ سۇنۇپ تۈگىگەن. ھازىر مېھمانخانىدا بىر جىنچىراغ بىلەن بىر نەچچىلا شام پىلىلداپ يېنىپ تۇراتتى، ئۆيگە كۆپ يورۇقلۇق تام مەشتە چاراسلاپ كۆيۈپ تۇرغان ئوتۇندىن چۈشۈۋاتاتتى. لىپىلداپ تۇرغان يورۇقلۇقتا سۇنۇپ، يېرىلىپ، رېمونت قىلغۇسىز بولۇپ كەتكەن پول غىل ـ پال يورۇپ تۇراتتى، تاملاردىكى تۆت چاسا ئىزلاردىن ئىلگىرى بۇ يەرلەرگە رەسىملەر ئېسىلغانلىقىنى بىلگىلى بولاتتى. تاملار يېرىلىپ سۇۋاقلىرى چۈشۈپ كەتكەنىدى. ئۆينىڭ ئوستىگە زەمبىرەك ئوقى چۈشۈپ ئىككىنچى قەۋەتنىڭ ئۆگزىسى كۆيۈپ كېتىپتۇ، بىر قىسىم ئۆيلەر ۋەيران بوپتۇ. تاماقخانىدىكى تاماق ئۈستىلى ئۆز ئورنىدا تۇرۇپتۇ. ئەمما، پۈتلىرى سۇنغان، خېلى يەرلىرى بۇزۇلغان، چىنە ـ قاچا ئىشكاپى، كۈمۈش قاچىلار، چىرايلىق ئورۇندۇقلارنىڭ بىرسىمۇ يوق. چۆرىسىگە ئىشلەنگەن دېرىزە پەردىلىرى ئۆز جايىدا ئېسىلىپ تۇرۇپتۇ، يەنە شۇنداق پاكىز، ئەمما بىرنەچچە يېرىگە ياماق چۈشكەن.

سىكارلېت بۇرۇن ياخشى كۆرىدىغان سافالارنىڭ ئورنىدا ئولتۇرسا ئادەمنى بىئارام قىلىدىغان ئۇزۇن بىر ئورۇندۇق تۇرىدۇ. ئۇ شۇ ئورۇندۇقتا ئولتۇردى. ئورۇندۇق ياخشى بولمىسىمۇ، فىرانك بىلەن بۇ يەردە بىللە ئولتۇرسا ھېرىپ ـ چارچاپ تانسا ئوينىغاندىنمۇ ياخشى ئۇنۇمگە ئېرىشەلەيتتى، ئۇنىڭ گەپلىرىنى بېرىلىپ تىڭشايتتى ۋە ئۇنى ئۆزىگە قىزىقتۇرۇپ شېرىن خىياللار ئىچىگە غەرق قىلالايتتى.

مۇزىكا شۇنچىلىك تەسىرلىك ئىدى. مۇزىكا ۋىرگىنىيەنىڭ

ئۇسسۇلىغا چېلىنغاندا، قېرى لېۋى ئۆزىنى باسالماي پۈتلىرىنى مۇزىكىغا كەلتۈرۈپ پولغا ئۇرۇپ كەتتى. پۈتلار ئاجايىپ چەبدەس ئۇرۇلاتتى، بەزىدە پولغا سۈركىلىپ، بەزىدە كۆتۈرۈلۈپ رىتمىلىق ئاۋاز چىقىراتتى. ئىككى رەت ئەر ـ ئايالالار بىرده كەينىگە شوخشۇپ، بىرده ئالدىغا مېڭىپ، بىلەكلىرىنى بىلەكلىرىگە ئۆتكۈزۈپ پىرقىراپ ئويناشۇاتاتتى.

«دان توكبىر بولدى مەست ــ»
(پىرقىراڭلار، قىز ـ يىگىتلەر!)
«يىقىلدى پەيتون، تەپتى ئات!»
(شوخ ـ شوخ ئويناڭلار، خانىملار!)

تارادا بىر مەزگىل قايغۇ ۋە ھېرىش ـ چارچاش بىلەن ئۆتۈپ، بۈگۈن بۇ يەردە تۇنجى قېتىم مۇزىكا ئاڭلاۋاتقاندا، تونۇش چىرايلارنىڭ چىراغلارنىڭ گۈڭگا يورۇقىدىكى شاد كۈلكىلىرىنى كۆرگەندە، چاقچاقلىرىنى، بىر ـ بىرىگە قىلىشۋاتقان تەنىلىرىنى ئاڭلىغاندا سىكارلېت قانداقمۇ خۇشال بولمىسۇن. ئۇ شۇ تۇرقىدا ھاياتلىققا باشقىدىن كۆز ئاچقاندەك، بەش يىلنىڭ ئالدىدىكى شانلىق كۈنلەر يەنە قايتىپ كەلگەندەك ھېسسىياتقا كېلىپ قېلىۋاتاتتى. شۇ تۇرقىدا ئۇ كۆزلىرىنى يۇمۇپ، ئۆرۈپ تىكتۇرۇلگەن كونا كىيىملەرنى، نەچچە يىرىگە ياماق چۈشكەن ئۆتۈكلەرنى كۆرمەيدىغان، ھازىر بۇلارنىڭ ئىچىده كۆرۈنمىگەن يىگىتلەرنى كاللىسىدىن چىقىرىۋېتىدىغان بولسا، ئۆزىنى چوقۇم ئاشۇ چاغدىكى سورۇنغا كىرىپ قالغاندەك ئويلاپ قالغان بولاتتى. ئەمما، ئۇ بۇ ئايلارنى ئاشخانىدا ھاراق بوتۇلكىلىرىنىڭ يېنىدا، خانىملارنى تام تۈۋىده، قوللىرىدا يەلپۈگۈچ يوق، قوللىرى بىلەن ئاغزىلىرىنى توسۇۋېلىپ تۇرۇپ بىر ـ بىرىنىڭ قۇلاقلىرىغا پىچىرلاۋاتقان ھالەتته كۆرۈۋاتاتتى، ياشلار تانسا بىلەن ئىدى. شۇندىلا ئۇ ھەممە نەرسىنىڭ ئۆزگىرىپ كەتكەنلىكىنى ھېس

قىلدى، ھەتتا ئۇنىڭغا تونۇش ئادەملەرمۇ ئۇنىڭ كۆزلىرىگە ئەرۋاھلاردەك كۆرۈنۈپ كېتىۋاتاتتى.

ئۇ ئادەملەر قارىماقتا بۇرۇنقى بىلەن ئوخشاش ئىدى. ئەمەلىيەتتە ئوخشمايتتى. بۇ نېمە ئىشتۇ؟ ئۇلارنىڭ ياشلىرىغا بەش ياش قوشۇلغىنى ئۈچۈنمۇ؟ ياق، بۇنىڭ ۋاقىت بىلەن مۇناسىۋىتى يوق، مەلۇم بىر نەرسىنىڭ ئۇلارنىڭ ۋۇجۇدىدىن، تۇرمۇشىدىن كۆتۈرۈلۈپ كەتكەنلىكىدىن. بەش يىلنىڭ ئالدىدا ئۇلارنى بىر خىل بىخەتەرلىك تۇيغۇسى ئوراپ تۇراتتى، بۇ تۇيغۇ ئىنتايىن يەڭگىل بولغاچقا، ئۇلار ئۇنى سەزمەيتتى، شۇ تۇيغۇنىڭ ھىمايىسىدە ئالتۇندەك دەۋرىنى ئۆتكۈزۈپ كېلىشكەنىدى. ئەمدى ئۇ كۈنلەر كەلمەسكە كەتتى، ئۇ كۈنلەر ئۆزى بىلەن بىللە ئۇلارنىڭ بارلىق شاد ـ خۇراملىقلىرىنىمۇ ئېلىپ كەتتى، ئۇلارنىڭ ئەنئەنىۋى تۇرمۇش ئۇسۇللىرىمۇ شۇنىڭ بىلەن تەڭ يوق بولدى.

سىكارلېتمۇ ئۆزىنىڭ ئۆزگەرگەنلىكىنى بىلىدۇ، لېكىن ئۆزگىرىشى ئۇلارنىڭكىگە ئوخشىمايدۇ، بۇنىڭدىن ئۇ ئۆزىمۇ ھەيران. بۇ يەردە ئۇلارغا قاراپ ئولتۇرۇۋاتقىنى بىلەن، ئۆزىنى باشقا يەردىن، باشقا بىر دۇنيادىن كەلگەندەك، ئۇلار چۈشەنمەيدىغان تىلدا سۆزلەيدىغاندەك، ئۆزىمۇ ئۇلارنىڭ تىلىنى بىلمەيدىغاندەك سېزىدۇ، ئۇنىڭ بۇ ھېسسىياتى ئاشلىپ بىلەن سۆزلەشكەن چاغدىكى ھېسسىياتى بىلەن ئوخشاش ئىدى. ئۇنىڭ بىلەن ۋە ئۇنىڭغا ئوخشاش مىجەزدىكى ئادەملەر (بۇ ئادەملەر ئۇنىڭ ھايات چەمبىرىكىنىڭ زور بىر قىسمىنى ئىگىلىگەن) بىلەن بىللە بولغاندا، ئۆزىنى ئۆزىمۇ چۈشەندۈرۈپ بېرەلمەيدىغان بىر نەرسىنىڭ چەتكە قاقىدىغانلىقىنى ھېس قىلاتتى.

ئۇلارنىڭ چىرايىدا چوڭ ئۆزگىرىش يوق، مۇئامىلىلىرى زادىلا ئۆزگەرمىگەن. ئەمما، ئۇنىڭ قارىشىچە، كونا دوستلىرىنىڭ ئۇنىڭغا ساقلاپ قويغىنى پەقەت ئىككىلا نەرسە: بىرسى، ئۇلارنىڭ ھەرقانداق چاغدا ئۆلمىگەن تەكەببۇرلۇقى؛ يەنە بىرسى، دەۋرگە

باقمىغان مەردلىكى. بۇ ئىككى نەرسە ھازىرغىچە ئۇلارنىڭ ۋۇجۇدىدىن نېرى كەتمەي مەڭگۈلۈكىكە ھەمراھ بولۇپ قالغان. ئەمما، ئۇلار شۇ تۇپەيلى تەسۈرلىگۈسىز ئازاب بىلەن گۆرىگە كىرىپ كېتىشىدۇ. ئۇلار گەپ ـ سۆزلىرى مۇلايىم، ئەمما ئىچى كۆچلۈك، ھارغىن ئادەملەر، مەغلۇپ بولۇشىمۇ مەغلۇپ بولۇش دېگەننىڭ نېمىلىكىنى بىلىشمەيدۇ. تاياق يەپ تۇرسىمۇ قەددىنى پۈكمەيدۇ. ئۇلار خائىۋەيران بولدى، تايانچسىز ھالدا ھۆكۈمرانلىق قىلىنغۇچىلارنىڭ ئورنىغا چۈشۈپ قالدى. ئۇلار سۆيۈملۈك دۆلىتىدىن نەزىرىنى ئۈزمەيدۇ. ئۇنىڭ دۈشمەنلىرى ۋە قانۇننى ئويۇنچۇق كۆرىدىغان مۇتتەھەملەر تەرىپىدىن ئاياغ ئاستى قىلىنمۇاتقىنىغا، ئەسلىدىكى قۇللارنىڭ ھەددىدىن ئېشىپ كېتىۋاتقىنىغا، خەلقنىڭ ھەممىدىن مەھرۇم قېلىۋاتقىنىغا، ئاياللارنىڭ دەپسەندە بولۇۋاتقىنىغا قاراپ تۇرۇشىدۇ. ئۇلار يەنە ئۆلۈمنىمۇ ئۇنتۇپ قېلىشمىغان.

ئۇلارنىڭ كونا دۇنياسىدىكى ھەممە نەرسە ئۆزگەردى، ئەمما كونا ئاڭلىرى ئۆزگەرمىدى، كونا ئۆرپ ـ ئادەتلەر يەنە داۋاملاشماقتا ھەم داۋاملىشىشى كېرەك، چۈنكى ئۇلارغا شۇنىڭدىن باشقا ھېچنېمە قالمىغان. ئۇلار بۇرۇندىن ئۆزلىرىگە تونۇشلۇق بولغان، ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان نەرسىلىرىنى، بىكار تەلەپلەرگە خاس قىياپەتلىرىنى، قائىدە ـ يوسۇنلىرىنى، بىر ـ بىرى بىلەن ئالاقە قىلىشقانلىرىدا ئىشلىتىدىغان، ھېچكىم ئېغىر ئالمايدىغان ئادەتلىرىنى زادىلا قويۇپ بەرمەيدۇ. بولۇپمۇ ئەرلەر ئۆزلىرىنىڭ ئاياللىرىنى قاتتىق مۇھاپىزەت قىلىدىغان ئادەتلىرىنى ھەرگىز ئۆزگەرتمەيدۇ. ئەرلەر كىچىكىدىن ئۆگەنگەن ئەنئەنىسىگە، پەزىلەت ۋە كەمتەرلىكلەرگە ھەرقانداق چاغدا سادىق. ئۇلار ئاياللارنى مۇھاپىزەت قىلىدىغان بىر يۈرۈش ئادەتلەرنى ئىجاد قىلغان. بۇنىڭ بىلەن ئاياللار ئۆزلىرى قوبۇل قىلالمايدىغان ھەرقانداق قوپاللىقلارنى رەت قىلالايدىغان بولغان، سىكارلىت كۆڭلىدە ئۇنى ئەڭ بىمەنە ئىش دەپ بىلدى. چۈنكى،

ئۆتۈپ كەتكەن بۇ بەش يىل ئىچىدە، ئەڭ پىنھان يەرلەردە ياشاۋاتقان ئاياللارمۇ ئاز ئاڭلىغان ۋە ئاز كۆرگەن بۇ خىل ئادەتلەردىن ھازىر ھېچقانچە قالمىغاندى. ئۇلار ياردىلارنى باقتى، ئۆلگەنلەرنىڭ ئېچىكلىرىنى چاتتى. ئۇرۇش ئاپەتلىرى ئىچىدە ئۆلگۈدەك قىينالدى، ۋەھىمە، قېچىش ۋە ئاچلىقنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى چۈشەندى.

لېكىن، ئۇلار قانچىلىك ئەھۋاللارنى كۆرسۇن، قانچىلىك قارا ئىشلارنى قىلسۇن، يەنىلا خانىم، تۆرىلەردىن ئىدى، سەرسان بولۇپ يۈرگەن چاغلىرىدا قانچىلىك ئازاب تارتسىمۇ، غېرىبسىنغان بولسىمۇ، يەنىلا ئۆز ساداقەتلىرىنى ساقلاپ قالدى، بىر - بىرىگە كۆڭۈل بۆلدى، ئالماسقا ئوخشاش مۇستەھكەم تۇرالىدى، روھلىرى بېشى ئۈستىدىكى شامدانلارنىڭ ئۈستى تەرىپىگە بېكىتىلگەن ئەينەكتەك شۇنچىلىك سۈزۈك. ئۆتكەن كۈنلەر ئۆتۈپ كەتتى، ئەمما بۇ ئادەملەر يەنىلا ئۆرلىرىنىڭ يولىدا ماڭىدۇ، شىمالىلقلاردەك كىچىككىنە مەنپەئەتنى كۆرسە ھەممە نېمىنى ئۇنتۇپ قالمايدۇ. قىسقىسى، ئۇلار كونا ئۆرپ - ئادەتلىرىنى ھەرگىز تاشلىمايدۇ.

سىكارلېتمۇ ئۆزىدە چوڭ ئۆزگىرىشلەرنىڭ بولغانلىقىنى ئېنىق چۈشىنىدۇ. بولمىسا ئۇ ئاتلانتادىن كەتكەندىن كېيىنكى ئىشلارنى قىلمىغان، بۈگۈنمۇ شۇ ئىشلارنىڭ داۋامىنى قىلىش ئۈچۈن بۇنچىلىك تىرىشىپ كەتمىگەن بولاتتى. ئەمما، ئۇنىڭ قەيسەرلىكى بىلەن ئۇلارنىڭ قەيسەرلىكلىرى ئوتتۇرىسىدا پەرق بار، بۇ پەرق زادى قانچىلىك، ھازىرچە ئۇنىڭغا بىر نېمە دېيەلمەيدۇ. پەرق بەلكىم ئۇنىڭ ھەرقانداق نەرسىدىن يانماسلىقى بىلەن ئۇلارنىڭ نۇرغۇن ئىشلارنى ئۆلسىمۇ قىلماسلىقىدا بولسا كېرەك، يەنە بىرسى، ئۇلار ھېچقانداق ئۈمىدلىرى يوق ھالەتتىمۇ ھاياتقا كۈلۈپ باقىدۇ، ياۋاشلىق بىلەن ياشايدۇ، ئەمما سىكارلېت ئۇنداق قىلالمايدۇ.

سىكارلېت ھاياتقا سەل قارىيالمايدۇ. ئۇ چوقۇم ياشىشى

كېرەك. لېكىن، ھايات رەھىمسىز، دوستانە ئەمەس، بۇنداق ئەھۋالدا ئۇ كۆلكە بىلەن ئۆزىنىڭ قىينىلىۋاتقانلىقىنى ياپالمايدۇ، دوستلىرىنىڭ قىممەتلىك خىسلەتلىرى بىلەن باتۇرلۇقلىرى ۋە پۈكۈلمەس غۇرۇرلىرىنى زادىلا كۆرمەيدۇ، كۆرىدىغىنى ئۇلارنىڭ شەيئىلەرگە كۆلۈپ مۇئامىلە قىلىش، ھەرگىزمۇ جىددىي قارىماسلىقتەك ئەخمىقانە جاھىللىقى.

سىكارلېت خۇشال تانسا ئويناۋاتقان ئۇ ئادەملەرگە قاراپ ئولتۇرۇپ، ئىچىدە، ئۇلارمۇ ماڭا ئوخشاش خىلمۇ خىل ئىشلارنىڭ، ئۆلۈپ كەتكەن ئاشىقلىرىنىڭ، مەجرۇھ بولغان ئەزالىرىنىڭ، بىر پارچە بولكىغا زار بالىلارنىڭ، قولىدىن كەتكەن زېمىنلىرىنىڭ، ناتونۇش ئادەملەرگىمۇ پاناھگاھ بولغان تۇرالغۇ ئۆيلىرىنىڭ خىيالى بىلەن ياشامدىغاندۇ؟ شۇبھىسىزكى، ئۇلارنىڭمۇ كۈنى تەس، ئۇ ئۇلارنى ئۆزىنى چۈشەنگەندەك چۈشىنىدۇ. ئۇلارنىڭ تارتقان زىيىنى ئۇنىڭ زىيىنى، ئۇلارنىڭ ئازابلىرى ئۇنىڭ ئازابى. ئۇلارنىڭ مەسىلىلىرىمۇ ئۆزىنىڭ مەسىلىلىرى بىلەن ئوخشاش، ئەمما ئۇلار ئۇ ئىشلارغا ئۇنىڭغا ئوخشىمايدىغان مۇئامىلىدە بولۇشىدۇ. سىكارلېت ئۇلارنىڭ چىرايلىرىغا بىر ـ بىرلەپ قاراپ چىقتى. ئۇ چىرايلار چىراي ئەمەس نىقاب، مەڭگۈ ئېلىۋېتكىلى بولمايدىغان ئىنتايىن ئوبدان نىقاب ئىدى.

ئەگەر ئۇلارمۇ ئۇنىڭغا ئوخشاش دەھشەتلىك مۇھىتنىڭ قىيىناشلىرىنى مېڭىر ئازابلار بىلەن بېشىدىن كەچۈرگەن بولسا ھازىرقىدەك شاد ـ خۇرام ۋە غەمسىز يۈرەلەمتى؟ راست گەپنى قىلغاندا، ئۇلار نېمە ئۈچۈن بۇنداق قىياپەتكە كىرىشۋالىدۇ؟ سىكارلېت ئۇلارنىڭ بۇ قىلىقلىرىنى چۈشەنمىدى ھەم ئازراق ئاچچىقى كەلگەندەك قىلدى. ئۇ ئۇلارغا ئوخشاش بولالمايدۇ، بۇلاڭ ـ تالاڭغا ئۆچرىغان بۇ دۇنياغا پەرۋاسىز قارىيالمايدۇ. ئۇ مىسالى ئۇۋچىلاردىن قېچىپ كېتىۋاتقان بىر تۈلكە، ئۇۋچىلاردىن قۇتۇلۇپ بىر تۆشۈككە كىرىۋېلىش ئۈچۈن، يۈرەك ـ باغرى پارە ـ

پارە بولۇپ جېنىنىڭ بارچە قېچىپ كېتىۋاتىدۇ.

ئۇ بىردىنلا ئۇلاردىن نەپرەتلىنىشكە باشلىدى. سەۋەبى ئۇلار ئۇنىڭغا ئوخشىمايدۇ. ئۇلار يوقاتقان نەرسىلىرىگە قولىدىن كەلمەيدىغان، قولىدىن كەلسىمۇ قىلمايدىغان مۇئامىلىدە بولىدۇ. ئۇ ئۇلاردىن نەپرەتلىنىدۇ. چىرايلىرىدىن كۈلكە يېغىپ تۇرىدىغان، مېڭىشلىرى يەڭگىل بۇ ناتونۇش ئادەملەردىن، تەكەببۇر ئەخمەقلەردىن نەپرەتلىنىدۇ. ئۇلار يوقاتقان نەرسىلىرى ئىچىدىن غۇرۇر ئىزدەيدۇ، يوقاتقانلىقلىرى ئۈچۈن ئۆزلىرىنى مەغرۇر تۇتۇشىدۇ. ئاياللىرى ئۆزلىرىنى خېنىملاردەك ياساشقا ئامراق، سىكارلېت ئۇلارنىڭ ھەر كۈنى قارا ئىش قىلسىمۇ ئۆزلىرىنى خېنىملاردەك تۇتىدىغانلىقىنى بىلىدۇ. ئۇلار ئەتە كىيىدىغان كىيىملىرىنىڭ نەدىن كېلىدىغانلىقىنى بىلىشمەيدۇ. ئەمما، سىكارلېت ئۆزىنى ھەرگىز خېنىم دەپ ئويلىمايدۇ. كىيىملىرى باشقىلارنىڭكىدىن يېڭى، چاچلىرىغا ئەتىر چېچىۋالغان، ئائىلە كېلىپچىقىشى بىلەن ئىلگىرىكى مال ـ دۇنياسى ماختانغۇدەك بولسىمۇ بەربىر. تارانىڭ قىزىل تۇپراقلىرى بىلەن جاپالىق ھەپىلەشكەندىن كېيىن، ئۇنىڭ چىرايلىق قەددى ـ قامەتلىرى يوقاپ كەتتى. ئەمدى ئۇ ئۇستەللىرىگە كۈموش قاچا ـ قۇچىلار، خىرۇستال چىنىلەردە ئېسىل تائاملار ئۈزۈلمەي كېلىپ تۇرىدىغان، ئېغىللىرىدا ياخشى كۆرىدىغان ئاتلىرى كىشنەپ تۇرىدىغان، كېۋەزلىكلىرىدە ئاق تەنلىكلەر ئەمەس، نېگىر قۇللار پاختا تېرىيدىغان بولمىغۇچە ئۆزىنى ھەرگىز خېنىملاردەك ھېس قىلىپ يۈرەلمەيدۇ.

ئاھ، پەرق دېگەن مانا مۇشۇ، ـــ دەپ ئويلىدى ئۇ چوڭقۇر تىنىپ قويۇپ ئاچچىقى بىلەن، ـــ ئۇلار كەمبەغەل بولسىمۇ ئۆزلىرىنى يەنىلا خېنىم چاغلايدۇ، ئەمما مەن ئۇنداق ئەمەس. بۇ دۆتلەر پۇل بولمىسا خېنىم بولغىلى بولمايدىغانلىقىنى چۈشەنمىسە كېرەك!

ئۇشتۇمتۇت بايقالغان بۇ يېڭى بايقاشتىن ئۇ ئۇلارنىڭ گەرچە

ئەخمەقتەك كۆرۈنسەمۇ، ئەمما مۇئامىلىلىرىنىڭ توغرىلىقىنى بىلدى. ئېللىپن ھايات بولغان بولسىمۇ شۇنداق ئويلىغان بولاتتى. بۇ ئوي ئۇنى خاتىرجەمسىزلەندۈرۈپ قويدى. ئۇ ئۆزىگە مۇشۇ ئادەملەرگە قارىغاندەك قاراشنىڭ لازىملىقىنى بىلەتتى، ئەمما ئۇنداق قىلالمىدى. ئۇمۇ ئۇلارغا ئوخشاش، يارىلىشىدىلا خېنىم بولۇپ يارالغانلار كېيىن نامراتلىشىپ كەتسىمۇ مەڭگۈ خېنىم بولۇپ قېلىۋېرىدۇ دېگەنگە ئىشەنسە بولاتتى، لېكىن ھەر قانداق قىلىپمۇ ئۆزىنى ئۇنىڭغا ئىشەندۈرەلمىدى.

ئۇ شىماللىقلارنى كەمستىدىغان گەپلەرنى بىر ئۆمۈر ئاڭلاپ كەلدى. خەقلەرنىڭ دېيىشىچە، ئۇلارنىڭ يالغان لاتاپەتلىرى ئالغان تەربىيەلىرى ئۇستىگە ئەمەس بايلىقى ئۇستىگە قۇرۇلغانىدى. سىكارلېت شىماللىقلارنىڭ مۇشۇ ئىشىنى توغرا تاپتى، قالغان ئىشلىرى، ئەلۋەتتە خاتا ئىدى. دېمەك، خېنىم بولۇش ئۇچۇنمۇ پۇل كېرەك. ئەگەر ئېللىپن ھايات بولۇپ، قىزىنىڭ ئاغزىدىن مۇشۇ گەپنى ئاڭلايدىغان بولسا جەزمەن ھوشىدىن كېتەتتى. چۈنكى، ئۇ ھەرقانداق نامراتلىقنى نومۇس دەپ بىلمەيتتى. پەقەت سىكارلېتلا شۇنداق ئويلايدۇ. ئۇ بۇگۈن نامرات، شۇڭا ھەرقانداق ئىشنى قىلىشتىن يانمايدىغان، بېخىل ۋە نېگىرلار قىلىدىغان ئىشلارنى قىلىدىغان بولۇپ قالدى، شۇڭا ئۇ نومۇس قىلىدۇ.

ئۇ ئاچچىقى ئۆرلەپ مۇرىلىرىنى كۆتۈرۈپ قويدى. بەلكىم ئۇلارنىڭ توغرا، مېنىڭ خاتادۇر، لېكىن بەربىر ئوخشاش. ئۆزىنى چوڭ بىلىدىغان بۇ ئەخمەقلەر ئۇنىڭغا ئوخشاش پۈتۈن دەققىتى بىلەن ئالدىغا قارىمايدۇ، ھەتتا نامىنىڭ بۇلغىنىشىغا، ھاقارەتلەرگە ئۇچرىشىغا قارىماي يوقاتقان نەرسىسىنى تارتىۋېلىشقا ئۇرۇنمايدۇ، پۇل تېپىشقا ئۆزىنى ئۇرمايدۇ ھەتتا بۇنداق قىلىشنى يۈزىنى چۈشۈرگەنلىك، دەپ قارايدۇ. دۇنيا جاپالىق ھەم رەھىمسىز، ئۇنى بويسۇندۇرماقچى بولىدىكەنسەن، رەھىمسىزلىك بىلەن جاپالىق كۈرەش قىلىشىڭ كېرەك. سىكارلېت ئۇ ئادەملەرنىڭ ئائىلە ئەنئەنىسىنىڭ ئۇنداق

قىلىشىغا، يەنى پۇل تېپىش مەقسەت قىلىنغان كۆرەشكە ئاتلىنىشىغا يول قويمايدىغانلىقىنى ياخشى بىلىدۇ. چۈنكى، ھەممىسى قىلچە ئىككىلەنمەي پۇل تېپىشنىڭ لازىملىقىنى بىلىدۇ، ھەتتا پۇل تاپمىسا بولمايدىغانلىقلىرى توغرۇلۇق قىزغىن سۆزلىشىپ كېتىدۇ. مېرۇبتېر خانىمنىڭ پوشكال پىشۇرۇشلىرى، رېنېنىڭ ئۇنى ئاچقىپ سېتىشلىرى، خۇگنىڭ ئوتۇنچىلىق قىلىشلىرى، تومىنىڭ ھۆددىگەرلىك قىلىشى شۇنىڭ مىسالى. فىرانكمۇ قورقماي دۇكان ئېچۇبتىپتۇغۇ؟ ئەمما، ئۇلار ئاز سانلىق، كۆپ سانلىقلىرى قانداق قىلىدۇ؟ يەرلىرى بارلىرى بولسا بىرنەچچە مو يېرىگە تايىنىپ غورىگىل ياشايدۇ، سوتچىلىرى بىلەن دوختۇرلىرى ئۆزلىرىنىڭ ئىشلىرىنى قىلىشىپ خېرىدار كۈتۈپ ئولتۇرۇشىدۇ. ئۇلاردىن باشقىلىرىچۇ؟ يەر ـ زېمىنلىرىدىن كىرگەن كىرىمى بىلەن بايلىرى ياشاپ ئۆگىنىپ قالغانلىرى قانداق قىلىشىدۇ؟ ئۇلار قانداق كۈنلەرگە قالىدۇ؟

ئەمما، سىكارلېت مەڭگۈ ئۇنداق نامرات پېتى كېتىۋەرمەيدۇ، بىرەر مۆجىزە يۈز بېرىپ ئۆزىنى بۇ مۇشكۈلچىلىكتىن قۇتۇلدۇرۇپ قويۇشنىمۇ ساقلىمايدۇ، تۇرمۇشنىڭ ئىچىگە بۆسۈپ كىرىپ، ئۆزىگە لازىملىق نەرسىنى شۇنىڭ ئىچىدىن ئالىدۇ. ئۇنىڭ دادىسىمۇ بۇ يەرگە يېڭى كەلگەندە كۆچمەنچى نامرات يىگىت ئىكەن، ئاخىر تاراڈك مۇشۇنداق بىر زېمىنغا ئىگە بوپتۇ. ئۇ قىلغانىنى ئۇنىڭ قىزىمۇ قىلالايدۇ. ئۇ بۇ ئادەملەرگە ئوخشىمايدۇ، ئۇلار ھەممە نېمىسىنى ئاللىقاچان تۈگىتىپ كەتكەن ئىشلارغا تىكىۋەتكەن، ئەمدى بۇگۈن ئۇ ئىشلىرىدىن مەھرۇم بولغاندىمۇ ئۇنىڭدىن ماختىنىپ يۈرۈشىدۇ. چۈنكى، ئۇ ئۇلارنىڭ قۇربان بېرىشلىرىگە ئەرزىيدىغان ئىشلارئىمىش. ئۇلار ئۆزلىرىگە ئۆتمۈشىدىن مەدەت ئالىدۇ. سىكارلېت بولسا ئۇ خىل مەدەتنى كەلگۈسىدىن ئالىدۇ. ھازىر فىرانك كېنىدى دەل ئۇنىڭ كەلگۈسى. ئۇنىڭ بىر دۇكىنى، يەنە پۇلى بار. ئۇنىڭغا

تېگەلەيدىغان، ئۇنىڭ پۇلىنى ئالالايدىغانلا بولسا، تارا يەنە بىر يىل بەرداشلىق بېرەلەيدۇ. بىر يىلدىن كېيىن فىرانك ھېلىقى پەن زاۋۇتىنى سېتىۋالىدۇ. ئۇ چاغدا سكارلېت بۇ يەردە شۇنداق بىر ئاۋات مەنزىرىنى كۆرىدۇ. كىشىلەردە تېخى رىقابەت ئېڭى ئويغانمىغان بۇگۈنكىدەك كۈندە پەن زاۋۇتىنىڭ بولۇشى ئالتۇن كانىنىڭ بولغانلىقى بىلەن باراۋەر ئىش.

سكارلېت ئۇرۇشنىڭ دەسلەپكى چاغلىرىدا رېت باتلېرنىڭ قامال قىلىنغان جايلارغا بېرىپ سودا قىلىپ پۇل تاپقانلىقى توغرۇلۇق قىلىپ بەرگەن گەپلىرىنى ئېسىگە ئالدى. ئۇ چاغدا ئۇ بۇ گەپلەرنىڭ تېگىگە يەتمىگەن، تېگىگە يېتىشنىمۇ ئويلىمىغانىدى، ئەمدى ھازىر چۈشەندى. قىزىق ئىش، نېمىشقا شۇ چاغدا نادانلىق قىلىپ ئۇ گەپلەرنى ئوبدانراق ئويلاپ باقمىغان بولغىيدى؟

بىر خىل مەدەنىيەت گۈمران بولغان چاغلاردا ئۇنىڭ گۈللەنگەن چاغلىرىدىكىگە ئوخشاشلا نۇرغۇن پۇل تاپقىلى بولىدۇ.

ئۇ ھازىرقى مۇشۇ گۈمرانلىقنى شۇ چاغلاردىلا پەرەز قىلىپ بوپتىكەن، ــ دەپ ئويلىدى ئۇ، ــ ئۇنىڭ ئۇستىگە توغرا دەپتىكەن. ھازىرمۇ جاپادىن قورقمىغان ئادەملەر نۇرغۇن ... نۇرغۇن پۇل تاپالايدۇ، ياكى سۈزۈۋالالايدۇ.

ئۇ فىرانكنىڭ بىر رومكىدا ھاراق، يەنە بىر تەخسىدە تورت كۆتۈرۈپ كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ، چىرايىغا ئازراق كۈلكە بەردى. ئۇ تارا ئۈچۈن فىرانك بىلەن توي قىلسا ئەرزىمىدۇ، يوق، دېگەننى زادىلا ئويلاپ باقمىغانىدى. ئەرزىيدۇ دەپلا قارىغاچقا، بىر قارارغا كېلىپ بولۇپلا ئىككىنچى ئۇ توغرۇلۇق ئويلىمىدى.

ئۇ قولىدىكى مېۋە ھارىقىنى ئىچكەچ فىرانكقا قاراپ كۈلۈپ قويدى. شۇ تۇرقىدا مەڭزىلىرىدە ژىلىلداپ تۇرغان قىزىللىقنىڭ ھەرقانداق بوتۇلكىدىكى نەرسىدىنمۇ ئۆتە جەلپ قىلارلىق ئىكەنلىكى ئۇنىڭ كۆڭلىگە ئايان ئىدى. كۆڭلىكىنى قايرىپ فىرانكقا يېنىدىن ئورۇن بەردى، ئاندىن ئېرىنچەكلىك بىلەن قول ياغلىقىنى بوش يەلپۈپ، ئۇنىڭدىكى ئەتىر پۇراقلىرىنى

فىرانكىنىڭ بۇرنىغا پۇراتتى. ئۇ ئۆزىگە چاچقان بۇ ئەتىر بىلەن ماختىنىپ ئولتۇراتتى، بۇ يەردىكى ئاياللارنىڭ ھېچقايسىسى ئەتىر چاچمىغانىدى، فىرانكمۇ ئۇنىڭغا دىققەت قىلغانىدەك تۇراتتى. تېخى ئۇ ھاياجانلىنىپ سىكارلېتنىڭ قولىقىغا، مەڭزىلىرىگىز قىزىل گۈلنىڭ بەرگىلىرىدەك قىزىرىپ كېتىپتۇ، دېگەندەك گەپلەرنىمۇ قىلدى.

ئۇ يۈرەكسىزلىك قىلمىسا بولاتتى. سىكارلېت ئۇنى قورقۇپ تىترەپ تۇرىدىغان ياۋا توشقانغا ئوخشاتتى. ئۇ تارلېتونلاردەك ئوچۇق، قىزغىن، ياكى رېت باتلىرغا ئوخشاش قوپال، ئەدەپسىز بولغان بولسا قانداق ياخشى بولاتتى ـ ھە. ئۇنداق بولمىغىنىمۇ بوپتۇلا. ئۇلارغا ئوخشاش بولۇپ قالسا، سىكارلېتنىڭ تەمكىن قىياپەتكە كىرىۋالغان چىرايىنىڭ تېگىدىكى تىنىمسىز جان تالىشىشلارنى سېزىپ قالمامدۇ؟ ئۇ ئەمەلىيەتتە ئاياللارنى تازا چۈشەنمەيتتى، شۇڭا ئۇنىڭ بۇ ئىشلارنى نېمە مەقسەتتە قىلىۋاتقانلىقىنى پەرەز قىلالىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى، بۇ سىكارلېتنىڭ بەختى ئىدى. ئەمما، بۇ ئەھۋال ئۇنىڭ فىرانكقا بولغان ھۆرمىتىنى زادىلا ئاشۇرالمىدى.

ئوتتۇز ئالتىنچى باب

ئىككى ھەپتىدىن كېيىن، تېز سۈرئەتتىكى كۆڭۈل بېرىشلەر نەتىجىسىدە سىكارلېت بىلەن فىرانك توي قىلىشتى. سىكارلېت قىزىرىپ تۇرۇپ قارشى تەرەپكە، ئارقا ـ ئارقىدىن تەلەپ قويۇۋەرگەچكە، تىنالمىغۇدەك بولۇپ كېتىپ، ئاخىر كۆڭلىگىزنى رەت قىلالمىدىم، دېدى.

ئەمەلىيەتتە، فىرانك ئۆزىنىڭ بۇ ئىككى ھەپتە ئىچىدە ئۇنىڭ كۆڭلىدىكىنى چۈشەنمەي، ئۇنى قانچىلىك تىت ـ تىت قىلغانلىقىنى، يەنە ئۇنىڭ سۈيىللىنىدىن خەت كېلىپ ئىشمىنى

بۇزمىغىيدى دەپ ئەنسىرەپ، كېچە ـ كېچىلەپ ئۇخلىماي ئۆينىڭ ئىچىدە مېڭىپ يۈرگەنلىكلىرىنى زادىلا بىلمەيتتى. ئۇ سۈئىبلىننىڭ خەت يېزىشقا قېرىقلىقىدىن قاتتىق سۆيۈنۈپمۇ كەتتى. ئۇ باشقىلاردىن خەت كەلسە خۇشال بولاتتى، ئەمما ئۆزى ھەرگىز خەت يازمايتتى. شۇنداق بولسىمۇ سىكارلېت زادىلا خاتىرجەم بولالمىدى، ئارىلىقتا تاسادىپىي بىر ئىشنىڭ بولۇپ قېلىشىدىن شۇنچىلىك ئەنسىرىدى. فىرانك ئۇنىڭغا ۋىلدىن قىسقا بىر پارچە خەت كەلگەنلىكىنىمۇ بىلمەيتتى. ۋىل ئۇ خېتىدە جوناس ۋىلكېرسوننىڭ تاراغا يەنە كېلىپ، ئۇنىڭ ئاتلانتاغا كەتكەنلىكىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن قاتتىق خاپا بولۇپ كەتكەنلىكىنى، ئاشلىپي ئىككىسىنىڭ ئۇنى قوغلاپ چىقارغانلىقىنى يېزىپتۇ، بولۇپمۇ باج تاپشۇرۇشقا بېرىلگەن مۆھلەتنىڭ توشۇپ قېلىۋاتقانلىقىنى ئالاھىدە تەكىتلەپتۇ. كۇنلەرنىڭ شۇنچە تېز ئۆتۈپ كېتىۋاتقانلىقى سىكارلېتنى بەكمۇ ئالدىرىتىپ قويۇۋاتاتتى. قولىدىن كەلسە، ۋاقىتنى كۆرسىتىپ بېرىدىغان قۇمنىڭ تۆشۈكىنى ئېتىپ قويۇپ بىر تال قۇمنىمۇ پەسكە چۈشۈرمىسە.

ئەمما، ئۇ ئۆزىنىڭ ئۇ خىل روھىي ھالەتلىرىنى شۇنچىلىك ئىنچىكىلىك بىلەن يوشۇرۇپ كېلىۋاتاتتى، ئېلىۋاتقان رولىنى قىلچە چاندۇرمايلا ئويناۋاتقاچقا، فىرانك ئۇنىڭدىن قىلچە گۇمانلانمايتتى، ئۇنىڭ كۆرۈۋاتقىنى چارلېس خاملتونىنىڭ چىرايلىق، ئاجىز، تايانچسىز تۇل خوتۇنىنىڭ تاشقى قىياپەتلىرى ئىدى. ئۇ ھەر كۈنى ئاخشىمى ئۇنى پىتتىيپات خانىزىنىڭ مېھمانخانىسىدا كۈتۈۋالاتتى، ئۇنىڭ سودا ئىشلىرىدىكى خىلمۇ خىل پىلانلىرىنى، يېتەرلىك پۇل تېپىپ پەن زاۋۇتىنى سېتىۋالماقچى بولغانلىقلىرىنى ئاجايىپ دىققەت بىلەن بېرىلىپ ئاڭلايتتى. ھەر بىر ئىشنى قوللايتتى، ھەرقانداق ئىشنى قىزىقاتتى، بۇ ھالەت فىرانكنىڭ سۈئىبلىننىڭ ۋاپاسىزلىقى بىلەن جاراھەتلەنگەن يۈرىكىگە مەلھەم بولاتتى. ئۇ سۈئىبلىننىڭ

ئىشى ئۇچۇن قاتتىق ئازابلاندى ۋە بىر مەھەل تېڭىرقاپمۇ يۇردى. لېكىن، ئۇنىڭ غۇرۇرى، ئوتتۇرا ياشلىق ئەرلەرنى ئايالالارنىڭ ياراتماسلىقىدىن پەيدا بولىدىغان بىرخىل نومۇسچانلىقى ۋە ئورۇنسىز غۇرۇرى تېخىمۇ بەكرەك زەربىگە ئۇچرىغانىدى. ئۇ سۇئېللېنغا، ماڭا ۋاپاسىزلىق قىلدىڭ، دەپ ئەيىبلەپ خەت يازالمايتتى ھەتتا ئۇنى ئويلاشتىنمۇ قورقاتتى، ئەمما سىكارلېتقا سۇئېللېننى يامانلاپ بېرەتتى، مۇشۇنىڭ بىلەن يۈرەك ئازابى ئازراق يەڭگىللىگەندەكمۇ بولاتتى. سىكارلېت جاۋابەن سۇئېللېننى پەقەتلا قارىلاپ كەتمەيتتى. سىڭلىم سىزگە ياخشى ئىش قىلمىدى دەپلا قويىاتتى. يەنە تېخى ئۇنىڭغا تەكلىپ بېرىپ، ئۆزىڭىزگە ئەسقاتمىدىغان، كۆيۈنمىدىغان ئايالدىن بىرنى تاپمىسىڭىز بولمايدۇ، دەيتتى.

ئەقىللىك، چېۋەر خامىلتون خانىم ئەنە شۇنداق چىرايلىق، خەقنىڭ كۆڭلىنى ئوۋلاشقا ئۇستا ئايال ئىدى. ئۆزىنىڭ بەختسىزلىكلىرىنى ئويلاپ قالسا ئۇلۇغ ـ كىچىك تىنىپ ئولتۇرۇپ كەتكىنى بىلەن، فىرانك قىزىق پاراڭلارنى قىلىپ بەرسە، مىس قوڭغۇراقتەك زىل ئاۋازى بىلەن شۇئان تاتلىق كۈلۈپ كېتەتتى. نېگىر ئانىسى يۇيۇپ دەزمالالاپ بەرگەن چىرايلىق كۆڭلەكنى بەدىنىگە چىپچىدە كەلگەن بولۇپ، بەدىنىنىڭ ھەممە يېرىنى روشەن گەۋدىلەندۈرۈپ تۇراتتى. قول ياغلىقى بىلەن چاچلىرىدىن كېلىدىغان خۇشبۇي ھىدنىڭ ئېسىللىقىچۇ تېخى ! مۇشۇنداق بىر نازۇك، چىرايلىق بىر ئايالنىڭ ئۆزىمۇ چۈشەنمەيدىغان جەبىر ـ جاپالىق بۇ دۇنيادا تىكەندەك يالغۇز ياشىشى كىشىلىك ھاياتقا بولغان ھاقارەت ئەمەسمىدۇ؟ ھازىر ئۇنى قوغداپ تۇرىدىغان يا ئېرى، يا ئاكا ـ ئىنىلىرى يوق، دادىسىنىڭمۇ قولىدىن ھېچنېمە كەلمەيدۇ. فىرانكنىڭ قارىشىچە، يالغۇز ئايال ئۇچۇن بۇ دۇنيا تولىمۇ رەھىمسىز ئىدى، سىكارلېتمۇ ئۇنىڭ بۇ قارىشىغا پۈتۈنلەي قوشۇلاتتى.

فىرانك ھەر كۈنى كەچتە ئۇنىڭ قېشىغا كېلىپ تۇراتتى. چۈنكى، پىتتىيپات خانقىزنىڭ ئۆيى ئۇنىڭ كۆزىگە ئىسسىق كۆرۈنۈپ قالغانىدى. نېگىر ئانا دائىم ئىشكىنىڭ تۈۋىدە ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈپلا تۇراتتى، بۇ پەقەت مەرتىۋىلىك ئادەملەرگىلا بېرىلىدىغان كۈلكە ئىدى. پىتتىيپات ئۇنىڭغا قەھۋە دەملەپ بېرەتتى، مۇئامىلىسى تولىمۇ سىلىق ئىدى. سىكارلېت ئۇنىڭ گەپلىرىنى بېرىلىپ ئاڭلايتتى، بەزىدە چۈشتىن كېيىنلىرى سىرتقا چىقىپ قالسا سىكارلېتنىى بىللە ئېلىۋالاتتى، بۇنداق ساياھەت تولىمۇ كۆڭۈللۈك بولاتتى. بەزىدە سىكارلېت ئۇنىڭدىن تولىمۇ ئەخمىقانە سوئاللارنى سوراپ قويىاتتى. «ئايال كىشى دېگەنىنىڭ كاللىسى شۇنداق ئاددىي ـ دە» دەپ قويىاتتى ئۇ شۇنداق چاغلاردا ئۆزىگە ئۆزى. ئۇنىڭ قارىشىچە، سىكارلېتنىڭ سودا ئىشلىرىدىن قىلچىلىك خەۋىرى يوق ئىدى، شۇڭا ھېلىقىدەك گەپلىرىنى ئاڭلىغاندا ئۆزىنى تۇتالماي كۈلۈپ كېتەتتى، سىكارلېتمۇ كۈلۈپ كېتىپ: «شۇڭا، ماڭا ئوخشاش بۇنداق ئەخمەق ئايالدىن، ئۇ بىز ئەرلەرنىڭ ئىشلىرىنى بىلىشى كېرەك، دەپ ئۇمىد كۈتمىسىڭىزمۇ بولىدۇ» دەپ قويىاتتى.

سىكارلېت شۇ ھەرىكەتلىرى بىلەن ئۇنىڭغا ئۆزىنىڭ ھەقىقىي بىر ئەركەك ئىكەنلىكىنى، خۇدا ئۇنىڭغا تېخىمۇ يۈكسەك جاسارەت بېرىپ، ئاجىز، تايانچسىز ئاياللارنى ھىمايە قىلىشقا ئەۋەتكەنلىكىنى تۇنجى قېتىم ھېس قىلدۇرۇۋاتاتتى.

ئۇلار ئاخىر توي قىلدى. فىرانك ئۇنىڭ ئىشەنچ ئۇرغۇپ تۇرغان نازۇك قوللىرىنى تۇتتى، سىكارلېتنىڭ كىرپىكلىرى ئاستا يەرگە قاراپ، قىپقىزىل مەڭزىلىرى ئۇستىدە ھىلال ئاي كۆرۈنۈشىنى ھاسىل قىلدى. لېكىن، فىرانك ھازىرغىچە بۇ ئىشلارنىڭ قانداق يۈز بېرىۋاتقانلىقىنى چۈشەنمەيتتى، ھاياتىدا تۇنجى قېتىم مۇشۇنداق رومانتىك ۋە كىشىنى خۇشال قىلىدىغان چوڭ بىر ئىشنى قىلىۋاتقانلىقىنىلا بىلەتتى. سىكارلېتتەك بىر ساھىبجامالنى ئۆزىگە مەھلىيا قىلىپ باغرىغا باسالىغانلىقىدىن

خۇدىنى يوقىتىپ، ئۆزىنى ئاسماندا ئۇچۇپ كېتىۋاتقاندەك سېزەتتى.

ئۇلارنىڭ تويىغا بىرمۇ تۇغقىنى ياكى دوستى قاتناشمىدى. گۇۋاھچىلىققا يولدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقان ناتونۇش بىر ئادەمنى ئېلىپ كەردى. سىكارلېت شۇنداق قىلىشتا چىڭ تۇرۇۋالغاندى، فىرانكمۇ ئامالسىز تەستە قوشۇلدى. ئۇ ئەسلىدە تويغا جونېسبورودىكى سىڭلىسى بىلەن ئۇنىڭ ئېرىنى چاقىرتماقچىدى. ھېچبولمىغاندا پىتتىيپات خانقىزىنىڭ ئۆيىگە دوستلىرىنى چاقىرىپ قىزغىن مەرىكە قىلغان بولسىمۇ فىرانك خۇشال بولاتتى. لېكىن، سىكارلېت ھەتتا پىتتىي ھاممىسىنىمۇ قاتناشتۇرۇشقا قوشۇلمىدى.

— قېنى، توي قىلغاندەك ئىككىمىزلا قىلايلىچۇ، — دەپ يالۇۋردى ئۇ فىرانكنىڭ قولىغا مەھكەم ئېسىلىۋېلىپ تۇرۇپ، — مەن خېلىدىن بېرى بىرسى بىلەن قېنى كېتىپ توي قىلسام دەپ ئويلايتتىم، سۆيۈملۈكۈم. ئۆتۈنۈپ قالاي، مەن ئۇچۇن شۇنداق بىر قىلىڭچۇ.

ئۇنىڭ شۇنداق يېقىملىقلىقى، ھازىرغىچە ئاڭلاپ باقمىغان تاتلىق گەپلەر ۋە ئۇنىڭغا مۆلدۈرلەپ قاراپ تۇرغان زۇمرەتتەك كۆزلەردە لىغىرلاپ تۇرغان ياش ئۇنچىلىرى فىرانكنىڭ ۋۇجۇدىنى سىمابتەك ئېرىتىپ، ئاخىر ئۇنىڭ دېگىنىگە قوشۇلدى. نېمىلا دېگەنبىلەن، ئەرلەر توي قىلىۋاتقان قىزنىڭ مەلۇم تەلەپلىرىگە يول قويىدىغان گەپ ـ دە، بولۇپمۇ توي مۇراسىمى ئۇستىدىكى تەلەپلىرىگە. چۇنكى، ئاياللار ئاسان ھېسسىياتلىنىدىغان بۇنداق ئىشلارنى تولىمۇ چوڭ كۆرىدۇ.

شۇنداق قىلىپ، فىرانك بۇنىڭ نېمە ئىشلىقىنى بىلىپ بولغۇچە تويىنى قىلىپ بولدى.

فىرانك ئۇنىڭغا ئۇچ يۈز ئامېرىكا دوللىرىنى بېرىۋاتقاندا، ئۇنىڭ نېمە ئۈچۇن بۇ پۇلغا بۇنچىلىك جىددىي ئېھتىياجى

چۈشۈڭاتقانلىقىنى چۈشەنمىدى. دەسلەپتە ئۇ پۇلنى بېرىشكە تازا رازى بولمىدى، چۈنكى بۇ، پەن زاۋۇتىنى دەررۇ سېتىۋېلىش ئىشىنىڭ قۇرۇق گەپكە ئايلىنىپ قېلىشىدىن دېرەك بېرەتتى. لېكىن، ئۇ ئۇلارنىڭ ئۆيىدىكىلىرىنىڭ قوغلاپ چىقىرىلىشىغا قاراپ تۇرسا بولمايدۇ ـ دە. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۇنىڭ ئۇ پۇلنى ئالغان چاغدىكى خۇشاللىقىغا ھېچنېمە تەڭ كەلمەيتتى. بۇ ئەھۋال فىرانكنىڭ چۈشۈپ كېتىۋاتقان كەيپىنى سەل كۆتۈرۈپ قويدى. ئارقىدىن ئۇنىڭ «چوڭقۇر رەھمەت» ئېيتقان چاغدىكى ناز ـ خۇلقلىرى فىرانكنىڭ كۆڭلىدىكى ھەممە كۆڭۈلسىز خىياللارنى بىراقلا كۆتۈرۈۋەتتى. بۇرۇن ھېچقانداق بىر ئايال ئۇنىڭغا بۇنداق «چوڭقۇر رەھمەت» ئېيتىپ باقمىغانىدى، شۇڭا ئۇ بۇ ئۇچ يۈز دوللارنى ئۇنىڭ شۇ ئىشىغا بېرىشكە ئەرزىيدۇ، دەپ قارىدى.

سىكارلېت نېگىر ئانىسىنى ئۇچ ئىشنى بېجىرىپ كېلىش ئۈچۈن دەررۇ تاراغا ماڭدۇردى. بۇلارنىڭ بىرسى، پۇلنى ۋىلغا تاپشۇرۇش؛ يەنە بىرسى، ئۆزىنىڭ توي قىلغانلىقىنى جاكارلاش؛ ئۈچىنچىسى، ۋادنى ئاتلانتاغا ئېلىپ كېلىش ئىدى. ئىككى كۈندىن كېيىن ئۇ ۋىلدىن بىر پارچە قىسقا خەت تاپشۇرۇۋالدى. خەتنى ئارقا ـ ئارقىدىن ئوقۇپ شۇنچىلىك خۇش بولدى. ۋىل خېتىدە ئۇ پۇلنى يۇقىرىغا تاپشۇرغانلىقىنى، لېكىن جوناسنىڭ بۇ خەۋەرنى ئاڭلاپ: «قاتتىق ئەدەپسىزلىك» قىلغانلىقىنى، ئەمما ھازىرغىچە يەنە باشقا تەلەپلەرنى دەپ ئۇلارنى قورقۇتمىغانلىقىنى يېزىپ، ئاخىرىدا ئۇنىڭغا بەخت تىلىگەنىدى. بۇ ئىنتايىن ئاددىي، قىلچە ئۆزىنىڭ پىكرىدەك تۇس يوق قۇتلۇقلاش ئىدى. ۋىل ئۇنىڭ نېمە ئۈچۈن شۇنداق قىلغانلىقىنى چۈشەنەتتى، شۇڭا ئۇنى ئەيىبلەپمۇ، ماختاپمۇ كەتمىگەنىدى. ئاشلېي قانداق ئويلىغاندۇ؟ سىكارلېتنىڭ پۇتۇن خىيالى شۇنىڭدا قالدى. تېخى يېقىندىلا تارادىكى باغدا مەن ئۇنىڭغا ھېلىقىدەك گەپلەرنى قىلغان، ئەمدى ئۇ مېنى قانداق ئادەم دەپ ئويلاپ قالار؟

ئۇ يەنە سۇئېللىنىمۇ بىر پارچە خەت تاپشۇرۇۋالدى. بۇ ئۇنى تىللاپ يېزىلغان خەت ئىدى، ئۇستىدە بىرنەچچە تامچە ياشنىڭ دېغىمۇ تۇراتتى. خەتتە ئۇنى ئەڭ يامان گەپلەر بىلەن ھاقارەتلىگەن، ئۇنىڭ ھەقىقىي ماھىيىتىنى ئېچىپ تاشلىغانىدى. ئۇ بۇ خەتنى مەڭگۈ ئۇنتۇپ كېتەلمەيتتى ھەم بۇ خەتنى يازغان ئادەمنىمۇ مەڭگۈ كەچۈرەلمەيتتى. ئەمما، تارا ئامان قالدى، ھېچبولمىغاندا ھازىرقى خەۋپتىن قۇتۇلدى. بۇنىڭدىن كېلىگەن خۇشاللىقنى سۇئېللىنىڭ زەھەردەك ئۇ گەپلىرى ھەرگىز يوقىتىۋېتەلمەيتتى.

ئۇ ئۆزىنىڭ مەڭگۈلۈك ئائىلىسىنىڭ ئەمدى تارادا ئەمەس ئاتلانتادا بولىدىغانلىقىنى چۈشىنىپ يەتتى. بۇ ئاسان ئىش ئەمەس ئىدى. شۇ پۇل ئۈچۈن يۈگۈرۈپ يۈرگەن ئاشۇ چاغلاردا ئۇ تارا بىلەن خەۋپ ئىچىدە تۇرغان ئۆزىنىڭ تەقدىرىدىن باشقا ھېچقانداق نەرسىنى ئويلىمىغان، ھەتتا ئۇ تويى بولۇۋاتقان مىنۇتلاردىمۇ ئائىلىسىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن قىلىۋاتقان شۇ ئىشلىرىنىڭ بەدىلىگە ئۆزىنىڭ ئۇ ئائىلىدىن مەڭگۈ ئايرىلىپ كېتىدىغانلىقىنى خىيال قىلىپ باقمىغانىدى. ئەمدى ھازىر ئىش پۈتكەندە بۇ نۇقتىنى تونۇپ يېتىپ، ئۇنتۇش مۇمكىن بولمايدىغان بىر خىل ئۆينى سېغىنىش پىراقىدا كۆيۈشكە باشلىدى. ئىش مۇشۇ ھالەتكە يەتتى، ئېرىگە سۆزمۇ بېرىپ بولدى، ئەمدى ئۇنىڭغا بويسۇنماي ئامال يوق. ئۇنىڭ ئۇستىگە فىرانك پۇل بېرىپ تارانى قۇتۇلدۇرۇپ قالغاچقا، ئۇنىڭدا فىرانكقا قارىتا مۇھەببەتمۇ ئويغىنىپ قېلىۋاتاتتى. شۇڭا، ئۇنى مەن بىلەن توي قىلغىنىغا ھەرگىز پۇشايمان قىلدۇرمايمەن، دەيدىغان ئىرادىگە كېلىپ قويغانىدى.

ئاتلانتانىڭ ئاياللىرى قوشنىلىرىنىڭ ئۆيلىرىدىكى ئىشلارنى ئۆزلىرىنىڭ ئىشلىرىدەك ئېنىق بىلىپ تۇرۇشىدۇ ھەم ئۇلارنىڭ ئىشلىرىغا شۇنچىلىك قىزىقمىشىدۇ. ئۇلار فىرانك كېتىپىدى بىلەن سۇئېللىنىڭ ئوتتۇرىسىدا بىر خىل «ئەھدىنامە»نىڭ

بارلىقىنى، ئۇنىڭغا بىرنەچچە يىل بولغانلىقىنى بىلىشەتتى. فىرانكمۇ ئۇلارغا ئىزا تارتىپ تۇرۇپ، كېلەر يىلى باھاردا ئۇنىڭ بىلەن توي قىلماقچى ئىكەنلىكىنىمۇ ئېيتقانىدى. شۇڭا، ئۇنىڭ سىكارلېت بىلەن ھېچكىمگە تۇيدۇرماي توي قىلىۋالغانلىقى ئاشكارىلانغان ھامان قاتتىق غۇلغۇلا كۆتۈرۈلۈپ كەتتى. بۇنىڭ بىلەن ھەر خىل گۇمان، ھەرخىل پەرەزلەرنىڭ چىقىشى تۇرغان گەپ. مېرۇبتېر خانىم ھەرقانداق ئىشنىڭ تېگىگە يەتمىگۈچە توختىمايدىغان ئايال ئىدى، شۇڭا فىرانكتىن پۈتۈشۈپ قويغان قىزىنى ئالماي، نېمە ئۈچۈن ئۇنىڭ ھەدىسىنى ئالغانلىقىنى توغرىدىن توغرىلا سوراپدى. كېيىن ئېلسىن خانىمغا فىرانكنىڭ ئۆزىنىڭ سوئالىغا ئېنىق جاۋاب بەرمەي قاراپلا تۇرغانلىقىنى سۆزلەپ بەردى. ئەمما، ئۇ ئايال بۇ سوئالنى سىكارلېتتىن ئۇدۇل ھېرىپ سوراشقا جۈرئەت قىلالمىدى. يېقىندىن بېرى سىكارلېت تەمكىن، مۇلايىم بولۇپ قالغاندەك قىلغىنى بىلەن، كۆزلىرىدىن ئادەمنىڭ ئوغىسىنى قاينىتىدىغان بىر خىل تەكەببۇرلۇق چىقىپ تۇراتتى، ئۆزىمۇ سەپرا بولغاچقا، ھېچكىم ئۇنىڭ چىشىغا تېگىشكە جۈرئەت قىلالمايتتى.

ئۇ ئاتلانتالىقلارنىڭ ئۆزى تۇغرۇلۇق غۇلغۇلا قىلىشۋاتقانلىقىنى بىلەتتى، ئەمما كارى بولمىدى. چۈنكى، ئەرگە تېگىش ئەخلاقسىزلىق ئەمەس ـ دە. ئۇ ئەمدى تارادىن خاتىرجەم بولدى. شۇڭا، خەق نېمە دېسە دەۋەرمەمدۇ، ئۇنىڭ كاللا قاتۇرىدىغان باشقا ئىشلىرىمۇ ئاز ئەمەس. ئەڭ مۇھىمى، ئەپچىل ئۇسۇللار بىلەن فىرانكقا تېخىمۇ كۆپ پۇل تېپىش كېرەكلىكىنى بىلدۇرۇش كېرەك. جوناس ۋىلكېرسوننىڭ ھېلىقى كۈندىكى تەھدىتىدىن كېيىن ئۇنىڭدا خاتىرجەملىك يوقالغانىدى، شۇڭا فىرانك ئىككىسىدە كېيىنكى كۈنلەر ئۈچۈن ئازراق زاپاس پۇل بولمىسا بولمايتتى. تاسادىپىي ئىشلار يۈز بەرمىگەن تەقدىردىمۇ، تارانىڭ كېلەر يىللىق بېجى ئۈچۈن يەنە پۇل كېرەك ـ دە. ئۇنىڭدىن باشقا، فىرانك دېگەن ھېلىقى پەن زاۋۇتى

سكارلېتنىڭ كاللىسىدىن پەقەتلا چىقىپ كەتمەيۋاتاتتى. فىرانك ئۇنى سېتىۋالسا ئۇنىڭدىنمۇ نۇرغۇن پۇل تاپالايتتى. ھازىر ياغاچ ئىنتايىن قىممەت، شۇڭا كىمنىڭ ئاشۇنداق زاۋۇتى بولسا شۇ تېز بېيىپ كېتەتتى. سكارلېت يەنە فىرانكنىڭ پۇلى تاراغا بەرگەنلىكى بىلەن ئازبىيىپ كېتىپ، ئۇ پەن زاۋۇتىنى سېتىۋالماي قېلىشىدىنمۇ ئەنسىرەيتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ فىرانكنىڭ دۇكانىنى ياخشى ئېچىپ، پۇلنى كۆپ ھەم تېز تېپىشىغا ھەيدەكچىلىك قىلماقچى بولدى. بۇنىڭدا ئۇلار ئۇ پەن زاۋۇتىنى باشقىلار سېتىۋالغۇچە ھەممىدىن بۇرۇن سېتىۋالالايتتى. ئۇنىڭ نەزىرىدىمۇ بۇ ئىنتايىن ياخشى بىر سودا ئىدى.

ئەگەر ئۇ ئەركەك بولۇپ قالغان بولسا، ئۇ دۇكانىنى گۈرۈگە قويۇپ ئۇنىڭ پۇلىغا ئاشۇ پەن زاۋۇتىنى سېتىۋالاتتى. توي بولۇپ ئەتىسى ئۇ ئۆزىنىڭ بۇ ئويىنى فىرانكقا پۈرىتىپ بېقىۋىدى، ئۇ كۆلۈپ قويۇپ، بۇ كىچىككىنە كاللىكىزنى ئۇنداق ئىشلارغا بىھۇدە ئاۋارە قىلماڭ، دېدى. ئۇنىڭ گۈرۈنىڭ قانداق نەرسە ئىكەنلىكىنى بىلىشى فىرانكنى ھەيران قالدۇردى. دەسلەپتە ئۇنىڭغا قىزىق تۇيۇلغانىدى، ئەمما توي قىلىپ بىرنەچچە كۈندىن كېيىن، ئۇ خىل روھىي ھالەت بىردىنلا يوقىلىپ، ئۇنىڭ ئورنىنى قاتتىق چۆچۈش ئىگىلىۋالدى. بىر كۈنى ئۇ ئويلىمايلا «بەزى ئادەملەر» نىڭ (ئىھتىيات قىلىپ ئۇلارنىڭ ئىسمىنى دېمىدى) ئۆزىگە قەرزدار ئىكەنلىكىنى، ھازىرغىچە ئالغان پۇلنى قايتۇرۇپ بەرمىگەنلىكىنى، ئۆزىنىڭ ئۇ دوستلىرى بىلەن ئۇ مۇتىۋەرلەرنى پۇلنى بېرىڭلار دەپ قىستىمىغانلىقىنى دەپ سالدى. شۇنىڭدىن كېيىن سكارلېت بۇ ئىشنى توختىماي سۆرۈشتۈردى. شۇندىلا فىرانك ئۆزىنىڭ بۇ ئىشنى ئۇنىڭغا دەپ خاتا قىلغانلىقىنى بىلدى. بەزىدە سكارلېت كىچىك بالىدەك ساددا قىياپەتكە كىرىۋېلىپ، ئۆزىنىڭ ئۇ ئادەملەرنىڭ كىملىكىگە، قانچىلىك پۇلغا قەرز ئىكەنلىكىگە قىزىقىشتىن

باشقا خىيالىنىڭ يوقلۇقىنى دەيتتى، ئەمما فىرانك گەپنى قاچۇرۇپ زادىلا ئېيتقىلى ئۇنمايتتى. يالغان يۆتىلىپ قويۇپ، ئۇنىڭ كىچىككىنە كاللىسى توغرۇلۇق قىلغان ھېلىقى گېپىنى يەنە تەكرارلايتتى.

فىرانك ئۇنىڭ بۇ ئوماق كىچىككىنە كاللىسىنىڭ «ھېسابقا ئۇستا» كاللا ئىكەنلىكىنى ناھايىتى تېزلا ئېلىپ يەتتى. ئەمەلىيەتتە، ئۇنىڭ كاللىسى ئۆزىنىڭكىدىنمۇ سەزگۈر ئىكەن. بۇ ئەھۋال ئۇنى سەل خاتىرجەمسىزلەندۈرۈپ قويدى. سىكارلېت خېلى كۆپ سانلارنىمۇ كۆڭلىدە ھېسابلاپ چىقالايتتى. فىرانك ئۇچ خانىلىقتىن ئېشىپ كەتكەن ھېسابلارنى دەپتەرگە يېزىپ تۇرۇپ ھېسابلايتتى، سىكارلېت بولسا خېلى مۇرەككەپ بۆلۈش ئەمەللىرىنىمۇ كۆڭلىدە بىردەمدىلا ھېسابلاپ بولاتتى. بۇ ئەھۋال فىرانكنى تېخىمۇ ھەيران قالدۇردى. ئۇنىڭ قارىشىچە، ئايال كىشىنىڭ سودا، ھېسابات دېگەندەك ئىشلارنى بىلىشى يۈز كېتىدىغان ئىش ئىدى، تۇغۇلۇشىدىنلا ئېسىلزادە خانىملارنىڭ سۈپىتىگە توغرا كەلمەيدىغان بۇنداق ئىقتىدارغا ئىگە بولسىمۇ ھېچنېمىنى بىلمەيدىغان قىياپەتكە كىرىۋېلىشى كېرەك ئىدى. شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ ئۇنىڭغا سودىدىكى ئىشلارنى سۆزلەپ بەرمەيدىغان بولدى. توي قىلىشتىن ئىلگىرى ئۇنى بۇنداق ئىشلارنى بىلمەيدۇ، ئۇنىڭغا چۈشەندۈرۈپ قويۇشمۇ بىر خىل قىزىقارلىق ئىش دەپ ئويلاپ، نۇرغۇن ئىشلارنى سۆزلەپ بېرەتتى. ئەمدى ئۇنىڭ بۇ ئىشلارنى بەش قولدەك بىلىدىغانلىقىنى ئۇققاندىن كېيىن، سۆزى بىلەن ئەمەلىيىتىنىڭ ئوخشاش بولمىغانلىقى فىرانكنىڭ سەل ئاچچىقىنى كەلتۈرۈپ قويدى. ئاياللارنىڭ كاللىسىنىڭمۇ ئىشلەيدىغانلىقىنى بايقاشمۇ ئۇنىڭ بەزى خام خىياللىرىنى يوققا چىقىرىۋەتكەندى.

فىرانك سىكارلېتنىڭ ئۆزىگە تېگىۋېلىش مەقسىتىدە ئۆزىنى ئالدىغانلىقىنى قاچان بىلىپ قالدى، بۇنى ھېچكىم بىلمەيتتى. تونى فونتائىن سودا ئىشى بىلەن ئاتلانتاغا كەلگەن بولسا، بۇ

ئىشنى شۇ ئاشكارىلاپ قويغان بولۇشىمۇ مۇمكىن. ئۇنىڭ جونېسبورودىكى سىڭلىسى ئاكىسىنىڭ ئۇنىڭ بىلەن توي قىلغانلىقىنى ئاڭلىغان بولسا، فىرانكفا شۇ خەت يازغاندۇ بەلكىم. ئۇنىڭ بۇ ئىشنى سۆزلىشىپ ئاڭلىشى مۇمكىن ئەمەس، چۈنكى ئۇ فىرانكفا پەقەتلا خەت يېزىپ باقمىغان، ئۇمۇ ئۇنىڭغا خەت يېزىپ بۇ ئەھۋالنى چۈشەندۈرمەيدۇ. توي قىلىپ بولغان تۇرسا يەنە ئۇنىڭغا چۈشەندۈرۈپ نېمە قىلىدۇ؟ سۆزلىشىپ بۇ ئىشنىڭ ھەقىقىتىنى مەڭگۈ بىلمەي ئۆتۈپ كېتىدىغانلىقىنى، ئۆزىنى مەڭگۈ ۋاپاسىز، رەھىمسىز دەپ بىلىدىغانلىقىنى ئويلىسا فىرانكنىڭ ئىچى ئاچچىق بولاتتى. باشقىلارمۇ شۇنداق ئويلاپ ئۇنى تىللاشلىرى مۇمكىن. شۇنداق بولسا ئۇ ئىنتايىن ئوسال ئەھۋالدا قالىدۇ، ئۆزىنى ئاقلاپ كېتەلىشىمۇ مۇمكىن ئەمەس. چۈنكى، ئەر كىشى بولغان ئادەم خوتۇن كىشىنى، بېشىمنى ئايلاندۇرۇۋەتتى، دېگەن گەپنى قانداقمۇ ئاغزىدىن چىقىرالىسۇن؟ بولۇپمۇ يۈز - ئابرۇيى بار بىر ئەر، خوتۇنۇم يالغان گەپلەر بىلەن مېنى ئالداپ قىلتاققا چۈشۈرۈۋالدى، دەپ ھەممە يەردە جار سېلىپ يۈرەلەمدۇ؟

سىكارلېت ھازىر ئۇنىڭ خوتۇنى، خوتۇن كىشىنىڭ ئېرىدىن ئۆزىگە سادىق بولۇشىنى تەلەپ قىلىشقا ھەققى بار. ئۇنىڭ ئۇستىگە، سىكارلېت ماڭا ئويۇنىنىڭ ئورنىدا تېگىپ قويغان، ماڭا زادىلا ھېسسىياتى يوق دېيەلمەيدۇ، ئەرلىك غۇرۇرىمۇ مۇنداق خىيالنىڭ ئۇزاققىچە كاللىسىدا ھۆكۈم سۈرۈشىگە يول قويمايدۇ. ئۇ پەقەت، سىكارلېت مېنى تۇيۇقسىز ياخشى كۆرۈپ قېلىپ، يالغان گەپلەرنى قىلىپ ئاخىر ماڭا تېگىۋالدى، دېگەنگىلا ئىشىنىشى كېرەك. لېكىن، يەنە بۇ ئىشنى چۈشەنگىلى بولمايدۇ. ئۆزىدىن بىر باراۋەر كىچىك ھەم ئەقىللىك بىر ئايالنىڭ ئۇنى ياخشى كۆرۈپ قېلىشى مۇمكىنمۇ؟ لېكىن، ئۇ مەرتىۋىلىك ئادەم، بۇنداق گۇمانلىرىنى ئىچىدىلا بىلىشى كېرەك. سىكارلېت ھازىر ئۇنىڭ خوتۇنى، شۇڭا ئۇنى كۆلكىلىك ئىشلار بىلەن

هاقارەتلىسە بولمايدۇ، ئۇنداق قىلىپمۇ ئېمە مەقسەتكە يېتەلەيدۇ.

فىرانكىنىڭ بۇ ئىشلارنى ئۇيان - بۇيان قىلىۋېتىدىغان باشقا خىيالىمۇ يوق ئىدى، چۈنكى تۇرمۇشى كۆڭۈلدىكىدەك، سىكارلېتمۇ ئايالىرنىڭ سەرخىلى، جاھىللىقىنى ھېسابقا ئالمىغاندا ھەممە جەھەتتىن تەلتۆكۈس ئىدى. فىرانك توي بولۇپ ئۇزاق ئۆتمەي سىكارلېت بىلەن ھايات گۈلدەك ئۆتىدىغانلىقىنى، ئۇنىڭسىز ئۆتكەن تۇرمۇشىنى ئەمدى تەسەۋۋۇر قىلالمايدىغانلىقىنى چوڭقۇر ھېس قىلغانىدى. بەزىدە سىكارلېت كىچىك قىزلاردەك شۇنچىلىك خۇشال بولۇپ كېتەتتى، كۈلۈپ توختىمايتتى، تىزىغا چىقىۋېلىپ ساقاللىرىنى تارتىپ ئويناپتتى، سەن بىلەن توي قىلىپ يىگىرمە ياش ياشىرىپ كەتتىم دېمىگۈچە تىزىدىن چۈشمەيتتى. يەنە ئۇ شۇنچىلىك مېھرىبان، كۆيۈمچان ئىدى، كەچتە دۇكاندىن قايتىپ كەلگەندە ساپلىما كەشنى ئوتقا قاقلاپ ئىسسىتىپ تەييار قىلىپ قويۇاتتى، پۇتلىرىڭىز ھۆل بولۇپ كېتىپتۇ، بۇنداق بولۇۋەرسە يەنە زۇكامداپ قالمامسىز دەپ خاپا بولۇپ كېتەتتى. فىرانكىنىڭ توخۇنىڭ قانىتىنى يېيىشكە، قەھۋەگە ئىككى قوشۇق شېكەر سېلىپ ئىچىشكە ئامراق ئىكەنلىكىنى زادىلا ئۇنتۇپ قالمايتتى. قىسقىسى، سىكارلېت بىلەن ئۆتۈۋاتقان تۇرمۇشى شۇنچىلىك شېرىن، شۇنچىلىك يېقىملىق ئىدى. لېكىن، ھەممە ئىشتا ئۇنىڭ رايىغا بېرىپ كېتىۋاتقىنى بولمىدى.

توي بولۇپ ئىككى ھەپتىدىن كېيىن فىرانك يۇقۇملۇق زۇكام بىلەن ئاغرىپ قالدى. مادىي دوختۇر ئۇنى مىدىرلىمايلا يېتىپ دەم ئېلىشقا بۇيرۇدى. ئۇرۇشنىڭ دەسلەپكى يىلىدا ئۇ ئۆپكىسىگە سوغۇق تەگكۈزۈۋېلىپ دوختۇرخانىدا ئىككى ئاي يېتىپ چىققانىدى. شۇڭا، ئۇ يەنە شۇنداق بولۇپ قېلىشتىن قورقۇپ، دوختۇرنىڭ دېگىنى بويىچە مىدىرلىمايلا چۈمكىنىپ ياتتى. نېگىر ئانا بىلەن پىتتىي خانقىز بىر سائەتتە بىر قېتىم

قاينا‌تقان دورىنى ئەكسىرىپ بېرىپ تۇردى.

لېكىن، كېسىلى سوزۇلۇپ كېتىپ، فىرانك دۇكانىنىڭ ئىشلىرىدىن بارغانسېرى ئەنسىرەشكە باشلىدى. دۇكانىنىڭ سودىسىنى پىرىكازچىك بالا قىلىۋاتاتتى. ئۇ ھەر كۈنى كەچتە كېلىپ بىر كۈنلۈك سودىنىڭ ئەھۋالىنى ئۇنىڭغا دەپ تۇرۇۋاتقان بولسىمۇ زادىلا خاتىرجەم بولالمىدى، تىت ـ تىت بولۇپ پەقەتلا ياتالمىدى. سىكارلېت ئۇزاقتىن بېرى مۇشۇنداق بىر پۇرسەتنى كۈتۈپ كېلىۋاتاتتى. بىر كۈنى مۇزدەك قولىنى ئۇنىڭ پېشانىسىگە قويۇپ تۇرۇپ، گەپ بىلەن ئۇنى چېكىپ باقتى.

ـــ سۆيۈملۈكۈم، مۇنداق تىت ـ تىت بولىۋەرسىڭىز مەن چىدىيالمىغۇدەكمەن. رۇخسەت قىلسىڭىز، شەھەرگە كىرىپ دۇكانىنىڭ ئىشلىرىنى ئۆز كۆزۈم بىلەن كۆرۈپ كەلسەم.

ئۇ ئاخىر بارىدىغان بولدى. ماڭىدىغان چاغدا بىرمۇنچە گەپ بىلەن فىرانكنىڭ كۆڭلىنى يېسىدى، فىرانك نارازىلىق بىلدۈرگەندىمۇ كۈلۈپلا تۇردى. توي قىلغاندىن بېرى ئۇنىڭ فىرانكنىڭ ھېساباتلىرىنى كۆرۈپ، دۇنياسىنىڭ زادى قانچىلىك ئىكەنلىكىنى بىلىپ باققۇسى بار ئىدى. تەلىيىگە ئۇ ئاغرىپ قېلىپ ئاخىر مەقسىتىگىمۇ يەتتى.

ئۇ دۇكان فۇي پوئىنتىس كوچىسىغا يېقىنلا يەردە ئىدى، يېڭى يېپىلغان ئۆگزىسى كۆزگە ئالاھىدە تاشلىنىپ تۇراتتى. بۇ دۇكان بۇللاردىنىڭ جونېسبورودىكى دۇكىنىغا ئوخشاپ كېتەتتى، بۇ يەردە پەقەت يوغان مەشىنىڭ ئەتراپىدا چۆرىدەپ تاماكا چېكىپ ئولتۇرىدىغان ئادەملەرلا يوق ئىدى، ئۇلارنىڭ دۇكىنىدىن سەل چوڭ، ئەمما قاراڭغۇراق ئىدى. ئالدىدىكى لەمپىسى كۈننىڭ نۇرىنى توسۇۋالغاچقىمۇ، ئىچى خېلىلا قاراڭغۇ ئىدى. ئىككى تەرىپىدىكى ئەينەكلىرى چۈن چىچىۋەتكەندەك چېكىم ـ چېكىم دېرىزىلىرىدىنلا ئازراق يورۇق چۈشۈپ تۇراتتى. يەردە پاتقاق ئارىلاش ھەرە كېپىكى چېچىلىپ ياتاتتى. يەرمۇ، نەرسىلەرمۇ، ئىشقىلىپ، ھەممە نېمە مەينەت ئىدى. ئالدى تەرەپ

سەل ـ پەل پاكىز ئىدى. قاراڭغۇراق يېرىدە مال تىزىدىغان بىر مۇنچە ئېگىز جازىلار بولۇپ، ئۇلارغا ھەرخىل رەختلەر، چىنە ـ قاچىلار، ئۇششاق ـ چۈششەك كۈندىلىك ئىستېمال بۇيۇملىرى تىزىۋېتىلگەنىدى. ئەمما، جازىلارنىڭ كەينى تەرەپلىرى ئادەمنىڭ زېھنى ئىلەشكۈدەك قالايمىقان ئىدى، ھەر خىل نەرسىلەر دۆۋىلىنىپ ياتاتتى، تاغارلاردا بىر نەرسىلەر بار ئىدى، ساپان چىشى، ئېگەر ـ جابدۇقلار، ئەرزان باھالىق قارىغاي گىروفلار، ئادەتتىكى ياغاچلاردا ياسالغان كونا ئۆي جاھازلىرى، يىپەك رەختلەردە قاپلانغان دۇئانلار، ئورۇندۇقلارمۇ تۇراتتى. تۆت تەرىپىدە يەنە بىرمۇنچە ئاغزى ئوچۇق ساندۇقلارمۇ بار بولۇپ، ئۇلارغىڭ ئىچىگە بەزى زىرائەتلەرنىڭ ئۇرۇقلىرى، مىخ، بۇرما مىخ، ياغاچچىلىق سايمانلىرى دېگەندەك نەرسىلەر سېلىپ قويۇلغانىدى.

مەن تېخى فىرانكنىڭ ھەممە ئىشنى زىغىرلايدىغان مىجەزىگە قاراپ، ئىشلارنى ناھايىتى رەتلىك، تەرتىپلىك قىلسا كېرەك، دەپ ئويلاپتىكەنمەن، ـــ ئويلىدى سىكارلېت مەينەت بولۇپ كەتكەن قوللىرىنى قول ياغلىقى بىلەن سۈرتۈپ تۇرۇپ، ـــ بۇ يەر چوشقا قوتىنىنىڭ ئۆزىلىغۇ، قانداق دۇكان ئېچىش بۇ! بۇ نەرسىلەر ئۈستىلىرىدىكى توپا ـ چاڭلار پاكىز سۈرتۈلۈپ خەق كۆرىدىغان يەرگە تىزىپ قويۇلسا تېز سېتىلىپ كەتمەمدۇ؟

نەرسىلىرى بۇنچىلىك قالايمىقان، ھېساباتى قانچىلىكتۇ؟

ئۇ ئەمدى ئۇنىڭ ھېسابات دەپتىرىنى كۆرۈپ باقماقچى بولۇپ چىراغنى كۆتۈرگەن پېتى ئالدى تەرەپكە ئۆتتى. پىرىكازچىك بالا خالار ـ خالمىاي، تېشى مەينەتلىشىپ كەتكەن قېلىن بىر دەپتەرنى ئۇنىڭغا چىقىرىپ بەردى. قارىغاندا، ياش بولسىمۇ، ئۇمۇ فىرانكا ئوخشاش ئايالارنى سودا ئىشلىرىغا ئارىلاشسا بولمايدۇ، دەپ قارىسا كېرەك. ئەمما، سىكارلېت ئۇنى ئاچچىق گەپلەر بىلەن بېسىپ، سىرتقا تاماپ يەپ كىرىشكە چىقىرىۋەتتى ۋە شۇنداللا ئۆزىنى يەڭگىل سەزدى. ئۇ بالىنىڭ كۆزگە

ئىلمىغاندەك قىلغان قىلىقلىرى ئۇنىڭ جېنىغا تەگكەنىدى. ئۇ مەشىنىڭ يېنىدىكى ئەسكى بىر ئورۇندۇقتا پۈتلىرىنى ئالماپ ئولتۇرۇپ دەپتەرنى ۋاراقلاشقا باشلىدى. چۈش مەزگىلى بولغاچقا، كوچىدا ئادەم يوق، دۇكانغىمۇ ئادەم كىرمىگەن، ئۆزى يالغۇز ئىدى.

سىكارلېت ئالدىرىماي ۋاراقلاپ، فىرانك يازغان ئادەملەرنىڭ ئىسىملىرى بىلەن سان ـ سېپىرلارنى ھەجلەپ ئوقۇشقا باشلىدى. ئۇنىڭ خېتىنى ئوقۇماق ئىنتايىن تەس ئىدى. ئۇ پەرەز قىلغاندەك، فىرانك سودىگەرلەرگە خاس سەزگۈر كاللىسى بار ئادەم بولماي چىقتى. سىكارلېتنىڭ قوشۇمىسى تۇرۇلۇشكە باشلىدى. ئۇنىڭ باشقىلاردىن ئالىدىغان قەرز پۇلى بەش يۈز ئامېرىكا دوللىرىغا يېتىدىكەن، بەزىلىرىگە ھەتتا بىرنەچچە ئاي بوپتۇ. قەرزدارلارنىڭ ھەممىسى دېگۈدەك سىكارلېتقا تونۇش ئادەملەر ئىكەن، ئۇلارنىڭ ئىچىدە مېرۇېتېر خانىم بىلەن ئېلسىن خانىممۇ بار ئىكەن. فىرانكنىڭ ئۇ «ئادەملەر»نىڭ ئىسمىنى دەپ بەرمىگىنىگە قاراپ، ئۇلاردىكى پۇلى كۆپ بولمىسا كېرەك، دەپ ئويلىغانىدى، ئەمەلىيەتتە، ئىنتايىن جىق پۇل ئىكەن.

ئۇلار بۇ پۇلنى قايتۇرۇپ بېرەلمەي تۇرۇپ، يەنە نېمىدەپ قەرزگە مال ئېلىۋېرىدۇ؟ ــ ئويلىغانسېرى سىكارلېتنىڭ غەزىپى كېلىشكە باشلىدى، ــ ئۇلار قەرزگە ئالغان ماللارنىڭ پۇلىنى بەرمىگەندىكىن، ئۇمۇ نېمىشقا ئۇلارغا يەنە قەرزگە مال بېرىدۇ؟ ئۇلارنىڭ كۆپى قەرزنى قايتۇرغۇچىلىكى بار ئادەملەر ئىدى. ئېلسىنىنىڭ ئائىلىسىدىكىلەر فەننىگە يېڭى كىيىملەرنى تىكتۇرگەن، شۇنچە كاتتا توي قىلىپ بەرگەن يەردە ئۇنچىلىك پۇلنى چوقۇم قايتۇرالايدۇ. فىرانك بەكمۇ بوشاڭ ئادەم ئىكەن، ئۇ ھەق ئۇنىڭ ئاشۇ تەرىپىدىن پايدىلىنىپ كېتىپتۇ. ئاشۇ پۇللارنىڭ يېرىمىنى قايتۇرۇۋالىدىغان بولسىمۇ پەن زاۋۇتىنى سېتىۋالغانىنىڭ ئۈستىگە، تاراغا كېلىدىغان باجنىمۇ تۆلىگىلى

بولىدۇ ئەمەسمۇ.

شۇ ھالىغا پەن زاۋۇتىنى سېتىۋالىمەن دەيدۇ تېخى، — يەنە خىيالغا كەتتى سىكارلېت، — ئۇنى سېتىۋېلىشى قۇرۇق گەپ. بۇ دۇكانىنى ساخاۋەتخانىغا ئايلاندۇرۇپ قويغان تۇرسا، پەن زاۋۇتىنى سېتىۋېلىپ پۇل تېپىشتىن ئۈمىد بولامدۇ؟ بىر ئايغا قالماي ئۇ زاۋۇتنى ھۆكۈمەت مۇسادىرە قىلىۋالىدۇ شۇ. دۇكانىنى مەن ئۇنىڭدىن ياخشى باشقۇرۇپ كەتكۈدەكمەن. ياغاچ سودىسىدىن قىلچە خەۋىرىم بولمىسىمۇ، پەن زاۋۇتىنىمۇ چوقۇم ئوبدان يولغا سېلىپ كېتەلەيمەن.

سىكارلېت كېچىكىدىن تارتىپ، ئەرلەر ھەممىگە قادىر، ئايالىلارنىڭ ھامان ئەقلى كەم، دېگەندەك ئەنئەنىۋى تەربىيەدە تەربىيەلەنگەن بولغاچقا، ئايال كىشىمۇ ئەرلەرگە ئوخشاش سودا بىلەن شۇغۇللىنالايدۇ، ھەتتا ئۇلاردىنمۇ ياخشى قىلالايدۇ، دېگەن گەپلەر ئۇنىڭغا قورقۇنچلۇق ۋە ئىنقىلابنىڭ گەپلىرىدەك ئاڭلىناتتى. ئەمەلىيەتتە، ئۇ خىل قاراشنى پۈتۈنلەي توغرا دەپ كەتكىلى بولمىسىمۇ، ئەمما ئۇ قاراش ئادەمنى روھلاندۇرۇپ بىر نەرسىگە ئىنتىلدۈرەتتى. شۇڭا، بۇ گەپ ئۇنىڭ كۆڭلىگە ئورناپ قالغان ھەم بۇ خىيالنى ھېچكىمگە تىنمىغاندى. ھازىر ھېسابات دەپتىرى تىزىدا، بىر نەرسىگە ھەيران بولۇۋاتقاندەك ئاغزى يېرىم ئوچۇق، يەنە خىيال بىلەن ئولتۇرۇپ كەتتى. تارادىكى ئاشۇ قىيىنچىلىق مەزگىللىرىدە ئۇ ئەرلەر قىلىدىغان ئىشلارنى قىلغانغۇ؟ تېخى ئەرلەردىنمۇ ياخشى قىلغان. ئاياللار ئۆزى يالغۇز ھېچقانداق ئىشنى باشقا ئېلىپ چىقالمايدۇ، دېيىشىدىكەن، ئەمما ئۇ ۋىل كېلىشتىن ئىلگىرى يارەدەم بېرىدىغان بىرمۇ ئەر كىشى يوق قورۇقنىڭ ئىشلىرىنى ئۆزى يالغۇز باشقۇرۇپ كەتتىغۇ؟ شۇنىڭغا قاراپ، مەن ئاياللارنىڭمۇ ئەرلەرنىڭ ياردىمىسىز ھەر قانداق ئىشنى ۋۇجۇدقا چىقىرالايدىغانلىقىغا ئىشىنىمەن. ئۇلارنىڭ قولىدىن بالا تۇغۇشتىنمۇ باشقا ئىشلار كېلىدۇ. خۇدا بىلىدۇ، كاللىسى جايىدا خوتۇنلارنىڭ قايسىبىرى بالا تۇغۇشنى

خالايدىكىنتاڭ.

ئۇ ئۆزىنىڭ ئەرلەرگە ئوخشاش ئىش قىلالايدىغانلىقىنى ئويلاپ بىردىنلا كېرىلىپ كەتتى ۋە ئەرلەرگە ئوخشاش، ئۆزى ئۆچۈن پۇل تېپىشنىڭ تەسەۋۋۇرلىرىغا بېرىلىپ خىيالغا چۆكتى. ئۆز ئالدىغا ئىش قىلسا تاپقان پۇلى ئۆزىنىڭ بولىدۇ، ھەرقانداق ئەركىشىگە يېلىنمايدۇ ھەم ئۇنىڭغا ھېسابمۇ بەرمەيدۇ.

«يېتەرلىك پۇل تېپىپ ئاشۇ پەن زاۋۇتىنى ئۆزۈم سېتىۋالسام، ــ ئۇ ئىختىيارسىز ئۇنلۇك سۆزلەپ قويدى، ــ ئۇ زاۋۇتنى چوقۇم راۋاجلاندۇرىمەن، بىر تاختاينىمۇ خەققە قەرزگە بەرمەيمەن.»

ئارقىدىن ئۇ ئۇلۇغ ـ كىچىك تىنىپ قويدى. ئۇنىڭ پۇل ئېلىپ تۇرىدىغان يېرى بولمىغاچقا، بۇ پىلاننى ئىشقا ئاشۇرۇش مۇمكىن ئەمەس ئىدى. فىرانك خەقتىكى پۇللىرىنى يىغىۋالسا، ئاندىن ئۇ زاۋۇتنى سېتىۋالغىلى بولاتتى، ھازىرقى ئىشەنچلىك چارە مۇشۇ ئىدى. ئۇ زاۋۇتنى سېتىۋالغاندىن كېيىن، ئامال قىلىپ فىرانكقا دۇكانىنى ياخشى باشقۇرۇش ئۈستىدە تەسىر كۆرسەتسە بولاتتى.

ئۇ ھېسابات دەپتىرىنىڭ ئاخىرقى بىر بېتىنى يىرتىپ ئۇنىڭغا قەرزدارلارنىڭ ئىسىملىرىنى يېزىپ چىقتى. ئۆيگە بېرىپلا ئۇلاردىكى پۇلنى قانداق بىر تەرەپ قىلىشنى فىرانكنىڭ بىر تەرەپ قىلىشىغا سۇنماقچىدى. ئۇ ئۇنىڭغا بۇ ئادەملەرنى قەرزنى قايتۇرۇشقا قىستاشنىڭ ئادەمنى خجىل قىلىدىغان ئىش ئىكەنلىكىنى، ئەمما ئۇلار قايتۇرمىسا زادى بولمايدىغانلىقىنى چۈشەندۈرۈشى كېرەك. فىرانك تەكشىسچىلىقتا قېلىشمۇ مۇمكىن. چۈنكى، ئۇ قورقۇنچاق، خەقنى رەنجىتىشنى خالىمايدىغان ئادەم. يۈزى شۇنچىلىك نېپىزكى، ئۆزىنىڭ خەققە قەرز بەرگەن پۇلىنى سوراشتىنمۇ ئويلىدۇ.

بەلكىم ئۇ، ئۇلاردا قەرز قايتۇرغۇدەك پۇل يوق، دېيىشمۇ مۇمكىن، بۇمۇ راست، سىكارلېت نامراتلىقىنىڭ نېمىلىكىنى

بىلمدۇ، ئۇنىڭغا بۇ يېڭى ئىشمۇ ئەمەس. ئەمما، ھەممە ئادەمنىڭ كۆمۈش قاچا ـ قۇچا، زىننەت بۇيۇملىرى دېگەندەك ئانچە ـ مۇنچە ساقلاپ قويغان نەرسىلىرىمۇ يوق ئەمەس، كۆچمەس مۈلۈكلىرىمۇ ئازدۇر ـ كۆپتۇر بار. فىرانىك شۇ نەرسىلەرنى بولسىمۇ پۇلغا سۈندۇرۇپ ئالسا بولىدۇ ئەمەسمۇ.

سىكارلېت بۇ خىياللىرىنى فىرانكقا ئېيتسا، ئۇنىڭ قاتتىق ئازابلىنىدىغانلىقىنىمۇ چۈشىنەتتى. دوستلىرىنىڭ ئالتۇن بۇيۇملىرى بىلەن باشقا مال ـ مۈلۈكلىرىنى ئېلىۋېلىش دېگەن نېمە گەپ ! راست ئەمەسمۇ؟ سىكارلېت مۇرىلىرىنى قىسىپ قويدى. مەيلىلا، ئازابلانسا ئازابلىنىۋەرمەمدۇ. ئۇنىڭغا چوقۇم دەيمەن. ئۇ دوستلىرىنىڭ كۆڭلىنى ئاياپ كەمبەغەلچىلىكتە ئۆتۈۋېرىمەن دېگەن بىلەن مەن ئۇنداق ئۆتەلمەيمەن. ئۇنىڭدا بۇنچىلىكمۇ جۈرئەت بولمىسا مەڭگۈ ھېچقانداق ئىشنى ۋۇجۇدقا چىقىرالمايدۇ. ئۇ چوقۇم پۇل تېپىشى كېرەك. مېنىڭ قولۇمدىن كەلمىسىمۇ ئۇنى شۇنداق قىلدۇرماي قويمايمەن.

ئۇ باشقىدىن روھلىنىپ، قەغەزگە ئۇ ئادەملەرنىڭ ئىسىملىرىنى يېزىشقا باشلىغاندا، ئۇشتۇمتۇت دۇكاننىڭ ئىشكى ئېچىلىپ، گۈرىدە كىرگەن سوغۇق شامال بىلەن تەڭ ئېگىز بوي بىر ئەر ئىندىيانلارغا خاس يەڭگىل قەدەم بىلەن دۇكانغا كىرىپ كەلدى، سىكارلېت ئىتتىك بېشىنى كۆتۈرۈپ ئالدىدا ئۆرە تۇرغان رېت باتلېرنى كۆردى.

ئۇنىڭ ئۇچىسىدا يېڭى تىكىلگەن چىرايلىق كاستۇم ـ بۇرۇلكا، پەلتو تۇراتتى. ئىككىسىنىڭ كۆزلىرى ئۇچراشقاندا، رېت بېشىدىكى ئېگىز شلىپىسىنى ئېلىپ، يەنە بىر قولىنى مەيدىسىگە قويدى ـ دە، ئېگىلىپ سالام قىلدى. ئاپپاق چىشلىرى قوڭۇر رەڭ چىرايى بىلەن سېلىشتۇرما ھالدا ئالاھىدە كۆزگە تاشلىنىپ تۇراتتى، جۈرئەتلىك كۆزلىرى سىكارلېتنىڭ بەدىنى ئۇستىدە يۇگۇرۇپ تۇرۇۋاتاتتى.

ـــ سۆيۈملۈك كېنىدى خانىم، ـــ دېدى ئۇ سىكارلېتقا

يېقىن مېڭىپ، ــ ئەڭ سوۋيۇملۇق كېتىنىدى خانىم، ــ ئارقىدىنلا بار ئاۋازى بىلەن قاتتىق كۈلۈپ كەتتى.

سىكارلېت دەسلەپتە خودىدى ئالۋاستىنى كۆرۈۋاتقاندەك قاتتىق چۆچۈپ كەتكەندى. كېيىن ئىتتىك پۈتلىرىنى چۈشۈرۈپ رۇسلىنىپ ئولتۇرۇۋالغاندىن كېيىن ئۇنىڭغا ئالىيىپ قاراپ قويدى.

ــ بۇ يەرگە نېمە دەپ كەلدىڭىز؟

ــ پىتتىيپات خانىمزىنىڭ يېنىغا بېرىۋېدىم، سىزنى توي قىلىۋالدى، دېدى. شۇنىڭ بىلەن سىزنى تەبرىكلەپ قويۇش ئۈچۈن ئالدىراپ بۇياققا ماڭدىم.

سىكارلېت ئاشۇ كۈنى ئۇنىڭ ھاقارىتىگە ئۇچرىغانلىقىنى ئويلاپ غەزەپتىن بىردىنلا قىزىرىپ كەتتى.

ــ مەن سىزنى يۇزىنى داپتەك قىلىپ يەنە مېنى كۆرگىلى كېلىدۇ دەپ ئويلىماپتىكەنمەن ! ــ دەپ ۋارقىراپ كەتتى ئۇ.

ــ دەل ئۇنىڭ ئەكسىچە، سىزمۇ مېنىڭ بىلەن كۆرۈشكىلى بارىدىڭىزغۇ؟

ــ ۋاي ـ ۋۇي، سىز نېمىدېگەن...

ــ بىز بىر ـ بىرىمىزگە ھۇرپىيىشنى قويۇپ تۇرساق قانداق؟ ــ ئۇ سىكارلېتقا قاراپ ھەجىيىپ قويدى. چاقماق تېزلىكىدە يوقاپ كەتكەن بۇ كۈلكىدە ئۆزىنىڭ قىلىقىدىن نومۇس قىلىش ياكى سىكارلېتنىڭ قىلمىقلىرىنى ئەيىبلەش مەنىسى يوق ئىدى. سىكارلېتمۇ جاۋابەن كۈلۈپ قويدى، ئەمما بۇ مەجبۇرىي ۋە ئاچچىق كۈلكە ئىدى.

ــ ئۇلارنىڭ سىزنى دارغا ئېسىۋەتمىگىنى تولىمۇ ئەپسۇسلىنارلىق ئىش بوپتۇ.

ــ باشقىلارمۇ سىزدەك ئويلىسا كېرەك، سىكارلېت. ئۆزىڭىزنى سەل ئەركىنرەك تۇتۇڭ. خودىدى ھەممە نېمىڭىزنى قىماردا ئۇتتۇرۇۋۇتەكەندەك بولۇپ كېتىۋاتىسىز، بۇ ياخشى ئىش ئەمەس. مەن سىزنى ھېلىقى... ھىم... ھېلىقى چاقچاقلىرىمنى

ئۇنتۇپ كەتتى دەپ ئويلايمەن.

— چاقچاق؟ ھىم ! مەن مەڭگۇ ئۇنتۇمايمەن.

— ياق، ئۇنتۇپ كېتىسىز. ھازىر سىز مېنىڭ ئالدىمدا يۈزۈم كەتمەسۇن دەپ ئويلاپ، ئەتەي خاپا بولغاندەك بولۇۋېلىۋاتىسىز. ئولتۇرسام بولامدۇ؟

— بولمايدۇ.

ئۇ ئۇنىڭ يېنىدىكى بىر ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇپ بايىقى كۈلكىسىنى يەنە كۈلدى.

— مېنى ئىككىكى ھەپتىمۇ ساقلىيالماپسىز، — دېدى ئۇ مەسخىرە تەلەپپۇزى بىلەن ئۇلۇغ ـ كىچىك تىنىپ قويۇپ، — ئايال كىشىنىڭ تۇراقسىز كېلىدىغانلىقى راست ئىكەن.

ئۇ سىكارلېتنىڭ جاۋاب بەرمەي ئولتۇرغانلىقىنى كۆرۈپ سۆزىنى يەنە داۋام قىلدى.

— ئېيتىڭا، سىكارلېت، دوستلۇقنىڭ... ئەڭ يېقىن، ئەڭ سىرداش دوستلۇقنىڭ يۈزى ئۈچۈن ئېيتىڭا، مەن تۇرمىدىن چىققۇچە ساقلاپ تۇرغان بولسىڭىز، تېخىمۇ ئەقىللىك ئىش قىلغان بولمامتىڭىز؟ فىرانك كېنىيدى دېگەن ئۇ قېرى بىلەن توي قىلىش، مەن بىلەن غەيرىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزگەندىنمۇ لەززەتلىكمىدى؟

ھەر قېتىم ئۇنىڭ مەسخىرىسى جېنىغا تەگكەن چاغدا سىكارلېت ئۇنىڭ ئۇ خىل ئەدەپسىزلىكىگە قاتتىق كۈلكىسى بىلەن جاۋاب بېرەتتى.

— بايقاپ سۆزلەڭ جۇمۇ.

— ئۇزاقتىن بېرى بىلىشكە قىزىقىپ كېلىۋاتقان بىر سوئالىمغا جاۋاب بېرىشنى خالامسىز؟ سىز ئۆزىڭىز ياخشى كۆرمەيدىغان، قىلچە كۆڭلىڭىز يوق ئىككى ئەرگە تەگدىڭىز. ئەجەبا، سىزدە ئاياللارغا خاس يىرگىنچ ۋە ئۇلارغا تەگكۈچە ئازىسالدى بولۇش دېگەندەك تۇيغۇلارمۇ بولمىدىمۇ؟ يا مەن بىزنىڭ جەنۇبلۇق ئاياللىرىمىزنىڭ شۇ جەھەتتىكى

ئاجىزلىقلىرىنى خاتا مۆلچەرلەپ قويدۇممۇ؟

— رېت!

— بۇ سوئالىمغا قارىتا ئۆزۈمدىمۇ جاۋاب بار. مەندە كىچىكىمدىن تارتىپ سىڭگەن ئاياللار ئاجىز، مۇلايىم ۋە سەزگۈر، دېگەن ئوي بولسىمۇ، لېكىن ئاياللاردا يەنە ئەرلەردە يوق بىر خىل جاسارەتنى سېزىمەن. ياۋروپالىقلارئەر ـ ئاياللارنىڭ بىر ـ بىرىنى ياخشى كۆرۈشلىرىنى ئەڭ ناچار قوشۇلۇش ئۇسۇلى دەپ بىلىشىدىكەن. دېمىسىمۇ، تازا ئويلاپ كەلسە ئۇنىڭ شۇنداق تەرىپىمۇ بار. مەن ياۋروپالىقلارنىڭ بۇ قارىشىنى باشتىن ـ ئاخىر توغرا تېپىپ كەلدىم. بىر ـ بىرىنىڭ ھاجىتىدىن چىقىش ئۈچۈن توي قىلىش، ئويناپ ـ كۈلۈش ئۈچۈن مۇھەببەتلىشىش بىر خىل ئاقىل تۇزۇم ئوخشايدۇ. سىزچىمۇ شۇنداقمۇ؟ سىز بۇ قەدىمكى دۆلەتكە ماڭا قارىغاندا تېخىمۇ يېقىن.

بۇ گەپلەرگە: «مەن ئۇنىڭ بىلەن ھاجىتىمدىن چىقىرىپ قويۇشى ئۈچۈن توي قىلغان ئەمەس!» دەپ ۋارقىراپ تۇرۇپ جاۋاب بېرىش كېرەك ئىدى. ئەپسۇسكى، رېت ئۇنى چاڭگىلىغا ئېلىۋالغان. ئەگەر قارشىلىق قىلىپ ئۆزىنى، مەن ئاق، ماڭا ئۇۋال قىلىۋاتىسىز دەيدىغانلا بولسا، رېت تېخىمۇ سەت، تېخىمۇ ئاچچىق گەپلەرنى دېيىشى مۇمكىن.

— نەدىكى گەپلەرنى قىلىپ يۈرىسىز، — دېدى سىكارلېت سوغۇقلا. ئاندىن ئۇ گەپنى باشقىغا يۆتكەش مەقسىتىدە، — تۇرمىدىن قانداق چىقتىڭىز؟ — دەپ سورىدى.

— ھە، بۇ ئىشتا، — دېدى رېت ئۇ ئىشنى خىيالىغا كەلتۈرۈپ قويمىغان تەلەپپۇزدا، — جىق ئاۋارىچىلىككىمۇ ئۇچرىمىدىم. ئۇلار مېنى بۇگۈن ئەتىگەن قويۇپ بېرىشتى. ۋاشىنگتوندىكى مەنسەپدار بىر ئاغىنەمدىن ئەپچىللىك بىلەن پايدىلاندىم. ئۇ مەشھۇر ئادەم ھەم ۋەتەنپەرۋەر. جەنۇب ئىتتىپاقى ئۈچۈن سېتىۋالغان قوراللار بىلەن ئاياللارنىڭ كىيىم ـ كېچەكلىرىنى شۇنىڭدىن ئالاتتىم، مېنىڭ قىيىن ئەھۋالدا

قالغانلىقىم نورمال يوللار بىلەن ئۇنىڭغا يەتكۈزۈلگەنىدىن كېيىن، ئۇ دەررۇ ئۆزىنىڭ هوقۇقىدىن پايدىلىنىپ مېنى قويدۇرۇۋەتتى. هوقۇق دېگەن هەممىدىن ئۇستۇن تۇرىدىغان نەرسە، سىكارلېت، ئۇنىڭغا ئېرىشىپ قالغان كۈنلىرىڭىزده مېنىڭ بۇ گېپىمنى ئېسىڭىزده مەهكەم تۇتۇڭ. هوقۇق هەممە مەسىلىنى هەل قىلىدۇ، گۇناهىڭىز بولسىمۇ بىر ئېغىز گەپ بىلەن گۇناهسىز بولۇپ كېتەلەيسىز.

— خۇدا تۇرۇپتۇ، سىز هەرگىزمۇ گۇناهسىز ئەمەس.

— توغرا دېدىڭىز. ئەمما، مەن هازىر ئۇ يەردىن قۇتۇلۇپ چىقتىم. سىزگە شۇنى ئىقرار قىلىمەنكى، مېنىڭ گۇناهىم هابىلنىڭكى[1] بىلەن ئوخشاش. مەن بىر نېگىرنى ئۆلتۈرۈۋەتتىم. ئۇ بىر ئاقسۆڭەك ئايالغا ئەدەپسىزلىك قىلغان، جەنۇبنىڭ مەرتىۋىلىك ئادىمى بولغانلىقىم ئۈچۈن، ئۇنى شۇ قىلىقى ئۈچۈن ئۆلتۈرۈۋەتمەي قاراپ تۇرىمەنمۇ؟ يەنە بىر قېتىم شىماللىق بىر ئاتلىق ئەسكەر بىلەن قاۋاقخانىدا گەپ تالىشىپ قېلىپ ئۇنىمۇ ئېتىپ ئۆلتۈرۈۋەتتىم، بۇ ئىشقا ئۇزاق بولغان، هېچكىمىمۇ مېنى جاۋابكارلىققا تارتمىدى، مېنىڭ ئورنۇمغا باشقا بىر بىچارىنى دارغا ئېسىشقان بولۇشۇمۇ مۇمكىن.

ئۇنىڭ ئادەم ئۆلتۈرگەنلىكىدىن خۇشال بولۇپ كېتىۋاتقانلىقىمتى كۆرۈپ سىكارلېتنى قورقۇنچ باستى. شۇنداقتىمۇ ئۇنىڭغا ئۇ ئىشلىرىنىڭ بولمىغۇر ئىشلار ئىكەنلىكىنى دەپ تەنبىھ بېرىپ قويۇشنى ئويلاۋېتىپ، تۇيۇقسىز تارادىكى ئۇزۇم بارىڭىنىڭ ئاستىغا ئۆزى كۆمۈۋەتكەن هېلىقى شىماللىق ئەسكەرنى ئويلاپ قالدى. ئۇ شىماللىقنى ئۆمۇ خۇددى تاپىنى ئاستىدا ئۆلۈپ قالغان چۇمۇلىنى ئۇنتۇپ كەتكەندەك ئۇنتۇپ كەتكەن ئەمەسمۇ؟

خوش، ئۇنىڭمۇ رېت باتلىرغا ئوخشاش گۇناهى بار

---

① هابىل ئادەمئاتام بىلەن هاۋا ئانامنىڭ چوڭ ئوغلى، ئىنسىنىڭ مال ـ دۇنيا-سىغا هەسەت قىلىپ ئۆزى ئۆلتۈرۈۋەتكەن.

تۇرۇقلۇق، ئۇنىڭ ئۇستىدىن ھۆكۈم چىقىرىشقا نېمە ھەققى بار.

— مەن سىزگە يەنە بىر ئىشنىمۇ دەپ بېرەي، بۇ بەكمۇ مەخپىي ئىش — بۇ گەپنى پىتتىيپات خانقىزغا ھەرگىز دەپ سالماڭ — مەندە راستلا ھېلىقى پۇل بار، لۇڭبرپولدىكى بىر بانكىدا.

— راستمۇ؟

— راست، شىماللىقلار بىلىشكە قىزىقۇاتقان ئاشۇ پۇل. سىكارلېت، ئۆتكەندە سىز مەندىن پۇل سورىغاندا بېرەلمىدىم. بۇ مېنىڭ پىخسىقلىق قىلغىنىم ئەمەس. ئەگەر سىزگە چەك كېسىپ بېرىدىغان بولسام، ئۇلار ئىزىڭىزغا چۈشۈپ پۇلۇمنىڭ نەدىلىكىنى بىلىۋالاتتى. نەتىجىدە، سىزمۇ بىر تىيىن ئالالمايتتىڭىز. مېنىڭ چىرايىمنى ئۆزگەرتمەي يۈرگىنىم ئۇ پۇلنى ساقلاپ قېلىشتا مۇھىم رول ئوينىدى. ئۇ پۇل ھازىر ئىنتايىن بىخەتەر ھالەتتە. ئەگەر ئۇلار ئۇ پۇلنىڭ بار يېرىنى بىلىۋېلىپ مەندىن تارتىۋالمىدىغان بولسا، ئۇرۇش ۋاقتىدا ماڭا قورال ساتقان شىماللىق ئۇ ۋەتەنپەرۋەرلەرنى بىر - بىرلەپ ئاشكارىلىۋېتىمەن، ئۇ چاغدا ئۇلار خەلقئالەم ئالدىدا رەسۋا بولىدۇ. ئۇلارنىڭ ئىچىدە بەزىلىرى ھازىر ۋاشىنگتوندا مۇھىم ئورۇنلاردا ھوقۇق تۇتۇپ تۇرۇۋاتىدۇ. ئەمەلىيەتتىمۇ مەن بۇ قېتىم تۇرمىدىن، سىرلىرىڭنى ئاشكارىلىۋېتىمەن دەپ ئۇلارغا تەھدىت سېلىپ يۈرۈپ قۇتۇلۇپ چىقتىم. مەن...

— بۇ گەپچە، جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ يوقىلىپ كەتكەن ئالتۇنلىرى راستلا سىزدە ئىكەن - دە؟

— ھەممىسى ئەمەس! بۇرۇن قامال قىلىنغان رايونلاردا سودا قىلىپ يۈرگەن ئەللىك، ھەتتا ئۇنىڭدىنمۇ كۆپ ئادەم نۇرغۇن پۇلنى ناسسۇ، ئەنگلىيە، كانادا بانكىلىرىغا قويۇۋېتىپتىكەن. جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ قوللىغۇچىلىرى ئىچىدىكى بىزدەك سەزگۈر ئەمەس ئادەملەر بىزنى ياخشى كۆرمەيدۇ. مەن ئاردىدىن ئەللىك تۇمەندەك تاپتىم. سىكارلېت، ئويلاپ بېقىڭ، ئەللىك

تۇمەن، ئەگەر سىز ئاچچىقىڭىزغا پايلىماي بۇنداق ئالدىراپ تۇي قىلىۋالمىغان بولسىڭىز قانداق ياخشى بولاتتى.

ئەللىك تۇمەن ئامېرىكا دوللىرى ! بۇنچىلىك كۆپ پۇلنى ئاڭلاپ سىكارلېت خۇددى ئاغرىپ قالغاندەك، پۈتۈن بەدىنى بىردىنلا بوشىشىپ كەتتى، ئۇنىڭ ئۆزىنى مەسخىرە قىلىپ دېگەن گەپلىرىنىمۇ چۈشەنمىدى، ھەتتا ئۇ گەپلەر قۇلىقىغا كىرىپمۇ چىقمىدى. ھازىرقىدەك مۇشۇنداق جاپالىق ۋە نامرات دۇنيادا مۇشۇنچىلا كۆپ پۇل بولسا ھەم بۇ پۇللار بىر ئادەمنىڭ بولۇپ، ئىشلىتىدىغان يېرى يوق قويۇپ قويسا، ئۆزىنىڭ بولسا دۇشمەنلىك بۇ دۇنيادا قېرى، ئاغرىقچان ئېرى بىلەن مۇشۇ پاسكېنا ۋە تىلغا ئالغۇچىلىكى يوق دۇكاندىن باشقا ھېچنېمىسى بولمىسا، رېت باتلېردەك بىر لۇكچەك شۇنچە باي، ئۆزى بولسا ئۇستىگە شۇنچىلىك كۆپ يۇكنى ئارتىۋالغان شۇنچە گاداي تۇرسا، بۇ نېمىدېگەن تەڭسىزلىك ! ئۇنىڭ رېت باتلېرغا، پار - پۇر كىيىنىۋېلىپ يېنىدا ئۆزىنى كەمسىتىپ ئولتۇرغان بۇ بايۋەچچىگە قاتتىق ئۆچلۇكى كەلدى. ئۇ ئۇنىڭ ئەقىل - پاراسىتىنى ھەرگىز ماختىماسلىقى كېرەك، بولمىسا ئۇ تېخىمۇ گىدىيىۋالىدۇ، ئۇنىڭغا پەقەت نەشتەردەك گەپ كېرەك.

— جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ بۇ پۇللىرىنى ئۆزىڭىزنىڭ قىلىۋېلىشىنى تۇغرا دەپ قارىسىڭىز كېرەك. ياق، مېنىڭچە، تۇغرا ئەمەس. بۇ، قىمقىزىل ئوغرىلىق، بۇنى ئۆزىڭىزمۇ بىلىسىز. ۋىجدانەن گەپ قىلسام، مەن بۇ پۇلىڭىزنىڭ بىر تىيىنىنىمۇ ئالمايمەن.

— ۋاي - ۋۇي، بۇگۇنكى ئۇزۇم نېمىدېگەن ئاچچىق، — رېت قوشۇمسىنى تۇرۇپ توۋلاپ كەتتى، — ئېيتىڭا، مەن بۇ پۇلنى كىمدىن ئوغرىلاپتىمەن؟

سىكارلېت گەپ قىلمىدى. كىمدىن ئوغرىلىغانلىقىنى ئويلىمىسا بولمايتتى. توغرىسىنى ئېيتقاندا، ئۇنىڭ ئىشلىرى قىرانكىنىڭ ئىشلىرى بىلەن ئوخشاش بولۇپ، قىرانكىنىڭ

دائىرىسى تارىراق ئىدى.

— بۇ پۇلنىڭ يېرىمىنى مەن قانۇنىي يول بىلەن تاپقان، — دېدى رېت سۆزىنى داۋام قىلىپ، — شىمالنىڭ ۋەتەنپەرۋەر زاتلىرىنىڭ ياردىمى بىلەن تاپتىم. ئۇ ئادەملەر شىمالنىڭ قوشما ئىشتاتلىرىنىڭ مەنپەئەتىنى سېتىش ھېسابىغا بۇ سودىنى قىلىشتى. ئۇ سودىدا مەن بىرگە - بىر پايدا ئالدىم، قالغان قىسمىنى پاختىغا ئازراق سەرمايە سېلىش يولى بىلەن تاپتىم. ئۇ پاختىلارنى مەن ئەرزان سېتىۋالدىم. ئەنگلىيەنىڭ فابرىكىلىرى پاختىغا تازا ئېھتىياجلىق بولۇۋاتقاندا، ھەربىر قادىقىنى بىر ئامېرىكا دوللىرىدىن ساتتىم. يەنە ئاشلىق ھايانكەشلىكى بىلەنمۇ ئازراق پۇل تاپتىم. مەن نېمە دەپ ئۆزۈم تاپقان پۇلنى شىماللىقلارنىڭ تارتىۋېلىشىغا يول قويغۇدەكمەن؟ راست گەپنى قىلغاندا، بۇ پۇلنىڭ ئاز بىر قىسمى جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ ئۇلار بىزگە پاختىسىنى قامال رايونلىرىدىن ئۆتكۈزۈپ، لۇېرپولدا يۇقىرى باھا بىلەن سېتىپ، پۇلغا خۇرۇم بىلەن ماشىنا ئۈسكۈنىلىرى ئېلىپ بېرىشنى ئېيتتى. ئۇلار بۇ ئىشنى ماڭا ئىشىنىپ تاپشۇرغانىدى. مەنمۇ پاختىنى سېتىپ، پۇلغا ئۇلارغا لازىملىق ئۇ نەرسىلەرنى سېتىۋېلىپ ئەكېلىپ بەرمەكچى بولدۇم. شۇنىڭ بىلەن مەن بۇيرۇق بويىچە پاختىنىڭ پۇلىنى ئۆزۈمنىڭ نامىدا ئەنگلىيە بانكىسىغا قويۇپ قويدۇم. بۇنىڭدا مەن ئىشەنچلىك ھولاتتىم. ئۇ چاغدا قامال قاتتىق كۈچىيىپ كېتىپ، كېمىلىرىم جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ پورتلىرىغا يېقىنلىشالمىدى. ئامال يوق، ئۇ پۇل ئەنگلىيە بانكىسىدا تۇرىۋەردى. بۇنىڭغا مېنىڭ نېمە ئامالىم؟ ئەخمەقلىق قىلىپ ئۇ ئالتۇنلارنى ئەنگلىيە بانكىسىدىن ئېلىۋېلىپ ۋىلمىنتونغا ئەكەلسەم، ئاندىن ئۇ يەردە ئۇ پۇلنى شىماللىقلار ئېلىۋالسا بولامتى؟ قامالنىڭ چىڭىپ كېتىشى مېنىڭ گۇناھىممۇ؟ بۇ پۇللار بۇرۇن جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ ئىدى. ھازىر ئۇ ئىتتىپاق مەۋجۇت ئەمەس... سىز بۇ ئەھۋالىلارنى بىلمەيسىز، باشقىلاردىن ئاڭلىدىڭىز.

ئېيتىڭا، مەن بۇ پۇلنى كىمگە بېرىشىم كېرەك؟ شىماللىق ئالۋاستىلارنىڭ ھۆكۈمىتىگىمۇ؟ خەلقلەرنىڭ مېنى ئوغرى كۆرۈۋاتقىنىغا ئىچ - ئىچىمدىن نەپرىتىم كېلىدۇ.

ئۇ يانچۇقىدىن بىر خۇرۇم قاپچۇقنى چىقىرىپ، ئىچىدىن بىر تال سىگارىت ئېلىپ بۇرنىغا تۇتۇپ پۇراپ قويدى ۋە ئۇنىڭدىن گەپ كۈتۈۋاتقاندەك ئۇنىڭغا قاراپ قويدى.

ھۇ خۇنپەر، دائىملا مېنىڭ ئالدىمغا ئۆتۈۋالىدۇ، — ئويلىدى سىكارلىپت، — ئۇنىڭ گەپلىرىنى ئاڭلىساملا ماڭا خاتادەك تۇيۇلىدۇ، ئەمما نەرى خاتا، دەپ بېرەلمەيمەن.

— ئۇ پۇلنى پۇلغا زار بولۇۋاتقان ئادەملەرگە تارقىتىپ بەرسىڭىز بولىدىغۇ، — دېدى سىكارلىپت جىددىي تەرزدە، — جەنۇب ئىتتىپاقى بولمىغان بىلەن، ئۇنىڭ ئادەملىرى بىلەن ئۇلارنىڭ ئائىلىسىدىكىلىرى ئاچتىن ئۆلۈۋاتىدۇ.

رېت باتلېر كەينىگە غادىيىپ تۇرۇپ قوپال ئاۋازى بىلەن قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى.

— سىزنىڭ ساختا ساخاۋەتچى قىياپىتىڭىزگە ئادەمنىڭ ئامراقلىقى ھەم كۈلگۈسى كېلىدۇ، — سۆزلەپ كەتتى ئۇ خۇشال ئاھاڭدا، — سىكارلىپت، سىز دائىم مۇشۇنداق راست گەپ قىلىسىز، يالغان ئېيتمايسىز. ئېرىلاندىيەلىكلەر دۇنيادا ئەڭ راستچىل ئادەملەر، يالغان سۆزلەشنى بىلمەيدۇ. يەنمۇ راستچىل بولۇڭ. سىز ئەمەلىيەتتە ئاللىبۇرۇن يوقالغان جەنۇب ئىتتىپاقىنى قىلچە ئويلاپ قويمايسىز، ئاچلىقتا قىينىلىۋاتقان جەنۇبنىڭ ئادەملىرىگىمۇ كۆڭۈل بۆلمەيسىز. ئەگەر مەن ئۇ پۇلنى ئۇلارغا تارقىتىپ بەرگىلى تۇرسام، سىزگە نۇرغۇن پۇل تەگكەن تەقدىردىمۇ، بىرىنچى بولۇپ سىز چىرقىراپ نارازىلىق بىلدۇرىسىز.

— ماڭا سىزنىڭ پۇلىڭىزنىڭ كېرىكى يوق، — دېدى سىكارلىپت كۆكسى - قارنى توق ئادەم قىياپىتىدە ئولتۇرۇپ.

— سىزگە راستلا پۇل كېرەك ئەمەسمۇ؟ مېنىڭچە، ھازىر

ئالىقانلىرىڭىز قىچىشىپ تۇرۇۋاتىدۇ. شۇ تۇرقىدا يىگىرمە بەش تىيىنلىق كۆموش تەڭگىدىن بىرنى چىقىرىدىغان بولسام ھازىرلا ئۇنىڭغا ئېتىلىسىز.

— ئەگەر سىز مېنى ھاقارەت قىلغىلى، مېنىڭ نامراتلىقىمنى مەسخىرە قىلغىلى كەلگەن بولسىڭىز، ھازىرلا بۇ يەردىن كېتىڭ! — دېدى سىكارلېت ئىتتىك ئورنىدىن تۇرۇپ، كېتىش ئۈچۈن تىزىدىكى ھېسابات دەپتىرىنى قولىغا ئېلىۋېتىپ. لېكىن، رېت باتلېر ئۇنىڭدىن بۇرۇن ئورنىدىن تۇرۇپ كۆلگەن پېتى ئۇنىڭغا يېقىنلاشتى.

— راست گەپنى ئاڭلىسىڭىزلا چىچاڭشىپ كېتىدىكەنسىز، بۇ مىجەزىڭىزنى قاچانمۇ ئۆزگەرتەرسىز؟ ئۆزىڭىز باشقىلارنىڭ يېغىرىنى ئايىماي ئاچىسىز، ئەمما ئۆزىڭىزگە كەلگەندە چىدىمايسىز. مەن سىزنى ھاقارەت قىلمىدىم. مەنمۇ تويمىغۇرلۇق قىلىشنىمۇ بىر خىل ياخشى خىسلەت دەپ قارايمەن.

سىكارلېت «تويمىغۇرلۇق» دېگەن گەپنىڭ نېمە مەنىدىكى گەپ ئىكەنلىكىنى تولۇق چۈشەنمىسىمۇ، رېت باتلېرغا ياقمىدىغان گەپ بولغاچقا، يۈرىكى سەل تىنچىغاندەك بولدى.

— مەن بۇ يەردە سىزنىڭ نامراتلىقىڭىز ئۈستىدىن كۈلگىلى ئەمەس، ئەكسىچە توي قىلغانلىقىڭىزنى تەبرىكلىگىلى، سىزگە ئۆزۈن ئۆمۈر تىلىگىلى كەلدىم. سۈئېللېن سىزنىڭ ئوغرىلىقىڭىزنى نېمە دەپ ئويلاۋاتقاندۇ؟

— نېمە دېدىڭىز؟

— سىز ئۇنىڭ فىرانكىنى ئوغرىلىۋالدىڭىز ئەمەسمۇ؟

— مەن ھەرگىز ئۇنداق...

— بولدىلا، گەپنى يوپۇرۇپمۇ ئاۋارە بولمايلى، سۈئېللېن زادى نېمە دېدى؟

— ھېچنېمە دېگىنى يوق، — دېدى سىكارلېت.

رېت باتلېرنىڭ بۇ گەپنى ئاڭلاپ گۈلقەلبىرى ئېچىلىپ كەتتى، چۈنكى سىكارلېت يالغان گەپ قىلىۋاتاتتى.

— بەكمۇ مەرد قىز ئىكەن جۇمۇ ئۇ. ئەمدى سىزنىڭ نامراتلىقىڭىز توغرۇلۇق نېمىلەرنى دەيدىغانلىقىڭىزنى ئاڭلاپ باقاي، بۇنىڭغا ھەقلىقمەن، چۈنكى يېقىندا سىز مېنى تۇرمىگە مۇشۇ توغرۇلۇق ئىزدەپ بارغان. فىرانكنىڭ سىز ئويلىغانىدەك كۆپ پۇلى بارمىكەن؟

رېت باتلېر ئۆزىنىڭ ھەددىدىن ئېشىپ كېتىۋاتقان بۇ قىلىقلىرىنى زادىلا يوشۇراي دېمەيتتى. سىكارلېت بىر بولسا ئۇنىڭغا چىداپ ئولتۇرۇشى، بىر بولسا ئۇنى قوغلاپ چىقىرىشى كېرەك ئىدى. ئەمما، ھازىرنىڭ ئۆزىدە ئۇنى قوغلاپ چىقىرىشنى ئويلىمايتتى. باتلېرنىڭ گەپلىرىدە تىكەن بار ئىدى، ئەمما تىكىنى بار راست گەپلەر ئىدى. باتلېر ئۇنىڭ ھەممە ئەھۋالىنى، نېمە ئۈچۈن مۇشۇنداق ئىش قىلغانلىقىنى چۈشىنەتتى، ئەمما شۇنىڭلىق بىلەن ئۇنى كەمسىتمەيتتى. قويغان مەسىلىلىرى ئۆتكۈر ۋە يىرگىنچلىك مەسىلىلەر بولسىمۇ، بۇ گەپلەرنىڭ ھەممىسى دوستانە كۆيۈنۈشتىن چىقىۋاتقانىدەكمۇ قىلاتتى. ئۇ سىكارلېت بىلەن راست گەپلەرنى قىلىشالايدىغان بىردىنبىر ئادەم ئىدى، شۇڭا ئۇنىڭ بىلەن پاراڭلاشسا سىكارلېت ئۆزىگە تەسەللى تاپالايتتى. چۈنكى، ئۇ ئۇزاقتىن بېرى بىرمۇ ئادەمگە ئۆزىنىڭ يۈرىكىدىكى گەپلىرى توغرۇلۇق پاراڭ قىلىپ باقمىغانىدى. ئەگەر ئۇ گەپلىرىنى باشقىلار ئاڭلايدىغان بولسا ھەيران قېلىپ ئاغزىنى ئېچىپ قېلىشى مۇمكىن ئىدى. ئەمما، رېت باتلېر ئۇلارغا ئوخشىمايتتى، ئۇنىڭ بىلەن پاراڭلاشسا خۇددى پۈتىنى قىستىغان ئاياغ بىلەن تانسا ئويناپ، تانسىدىن كېيىن كەڭ ـ كۆشادە ساپلىما كەشتى كىيىۋالغانىدەك راھەتلىنىپ قالاتتى.

— باجغا تاپشۇرىدىغان پۇلنى تاپتىڭىزمۇ؟ ئەمما، ماڭا تارادىكىلەرنىڭ ئاچ قېلىۋاتقانلىقى توغرۇلۇق گەپ قىلمىڭ، — ئۇنىڭ بۇ گەپنى دېگەن چاغدىكى ئاۋازى ئالدىدىكىسىگە ئوخشىمىدى.

سكارلېت بېشىنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭ قارا كۆزلىرىگە قاراپ، چىرايىدىكى ئىپادىدىن دەسلەپتە ھەيران قالدى، كەينىدىن ئازراق تەمتىرىدى، ئاندىن تۇيۇقسىز كۈلۈۋەتتى. بۇ خىل تاتلىق كۈلكىنىڭ ئۇنىڭ چىرايىدىن يېتىپ كەتكىنىگە خېلى زامانلار بولغانىدى. ئۇ شۇنچىلىك ئەسكى ئادەم، ئەمما بەزىدە ھەم ياخشىمۇ ئادەم. ئۇ ئۇنىڭ بۇ يەرگە كېلىشتىن مەقسىتى ئۇنى مەسخىرە قىلىش ئۈچۈن ئەمەس، ئەكسىچە باجغا تۆلەيدىغان ھېلىقى پۇلنى تاپالىغان ـ تاپالمىغانلىقىنى بىلىش ئۈچۈن ئىكەنلىكىنى ئەمدى چۈشەندى. سۈرلۈك قىياپەتتە كىرىپ كەلگەن بولسىمۇ، تۇرمىدىن چىقىپلا ئالدىراپ ـ سالدىراپ ئۇنىڭ يېنىغا كېلىشى سكارلېتقا تولۇقى بىلەن چۈشىنىشلىك بولدى. ئەگەر ئۇنىڭغا ھازىرمۇ پۇل لازىم بولسا ئۇ چوقۇم بېرىپ تۇراتتى. سكارلېت ئۇنى چۈشەنمەي ئۇنى ـ بۇنى دەپ يەنە ئەيىبلەيدىغان بولسا، ئۇنىڭ ئۇنى يەنە قىينىشى، ھاقارەتلىشى، ئۇنداق نىيىتىنىڭ بارلىقىنى بوينىغا ئالماسلىقى تۇرغان گەپ. ئۇ چۈشىنىپ بولغىلى بولمايدىغان بىر ئادەم. ئۇنىڭ سكارلېتقا ئۆزى ئېتىراپ قىلغاندىنمۇ بەكرەك كۆڭلى بارمىدۇ؟ يا كۆڭلىگە باشقا بىر مەقسەتنى پۈكۈپ يۈرەمدىغاندۇ؟ بەلكىم كېيىنكىسى بولۇشىمۇ مۇمكىن. لېكىن، ئۇنى كىم بىلىدۇ؟ ئۇنىڭ مانا مۇشۇنداق غەلىتە ئىشلىرىمۇ بار ئەمەسمۇ؟ شۇڭا بىلىپ بولمايدۇ ـ دە.

ـــ تارا ھازىر ئاچارچىلىقتا ئەمەس، ـــ دېدى سكارلېت، ـــ مەن... مەن ئۇ پۇلنى تاپتىم.

ـــ ئەمما، كېسىپ ئېيتالايمەنكى، ئۇ پۇل ھېچقانداق ئەجىرسىزلا قولىڭىزغا كەلدى. ئۆزىڭىزنى قولىڭىزغا تويلۇق ئۇزۇكى سالغانغا قەدەر بار ئامال بىلەن قاتتىق تۇتۇپ كەلدىڭىز، شۇنداقمۇ؟

سكارلېت كۈلۈۋېتىشتىن ئۆزىنى تەستە تۇتۇۋالدى، چۈنكى ئۇنىڭ پۈتۈن ئىشلىرىنى ئۇ بىر ئېغىز گەپ بىلەنلا ئېچىپ

تاشلىغاندى. شۇنداقتىمۇ زىنىخلىرىنى تۆتۈپ قالالمىدى. رېت باتلېر يەنە ئورنىدا ئولتۇرۇپ ئۇزۇن پۈتلىرىنى راھەتلىنىپ ئالدىغا سوزدى.

— خوش، ئەمدى ئۆزىڭىزنىڭ قىينىلىۋاتقان ئىشلىرىڭىز توغرۇلۇق سۆزلەپ بېقىڭچۇ. فىرانك دېگەن بۇ ھايۋان ھال - كۈنىنىڭ ياخشىلىقى بىلەن سىزنى ئالدىدىمۇ؟ ئاجىز بىر ئايالنى شۇنداق ئۇسۇل بىلەن ئالدىغان بولسا ئەدىپىنى بېرىپ قويماي بولمايدۇ. قېنى سىكارلېت، ھەممە ئەھۋالىڭىزنى ماڭا سۆزلەپ بېرىڭ. مەندىن سىرىڭىزنى يوشۇرسىڭىز زادىلا بولمايدۇ. راستىنى ئېيتسام، سىزنىڭ ئەڭ بولمىغۇر سىرلىرىڭىزنىمۇ مەن بىلىمەن.

— رېت، سىز شۇنچىلىك ئەسكى ئادەمغۇ... سىزگە نېمىلەرنى دەپ بەرسەم بولار؟ ئۇ مېنى ئالدىغىنى يوق، ئەمما... — ئۇ بىردىنلا ئۆزىنىڭ ئويلىغانلىرىنى سۆزلەپ كەتتى، — رېت، ئەگەر فىرانك خەقلەردىكى قەرزلىرىنى يىغىۋالمىدىغان بولسا، مەن ھېچنېمىدىن ئەنسىرىمەيتتىم. ئۇنىڭغا ئەللىك نەچچە ئادەم قەرزدار ئىكەن، ئەمما ئۇ ئۇلاردىن زادىلا قەرزنى سۈيلىمەپتۇ. ئۇ ئاشۇنداق يۇزى نېپىز ئادەم. ئۇ، مەرتىۋىلىك ئادەم باشقا مەرتىۋىلىك ئادەملەرنى بۇنداق ئىشتا قىينىماسلىقى كېرەك، دەيدۇ. شۇڭا بىز يەنە بىر نەچچە ئاي ساقلاپ قېلىشىمىز ياكى ئۇ پۇللارنى مەڭگۈ يىغىۋالماسلىقىمىز مۇمكىن.

— سىز بۇ پۇل بىلەن نېمە ئىش قىلماقچى؟ خىراجەتتە مۇشۇ پۇلغىلا قاراشلىق بولۇپ قالغانمۇ يا؟

— ياق، ئۇنداق ئەمەس، ماڭا ھازىر ئاشۇنچىلىك پۇل لازىم ئىدى، — پەن زاۋۇتى ئېسىگە كېلىپ، سىكارلېتنىڭ كۆزلىرى بىردىنلا نۇرلىنىپ كەتتى، بەلكىم...

— ئۇ پۇلنى نېمىگە ئىشلەتمەكچى سىز؟ تېخىمۇ كۆپ باج ئۇچۇنمۇ؟

— بۇ ئىشنىڭ سىز بىلەن نېمە مۇناسىۋىتى بار؟

— مۇناسىۋەتتى بار، چۈنكى سىز ھازىر مەندىن شۇ پۇلنى قەرز ئېلىشنىڭ كويىدا بولۇۋاتىسىز. مەن سىزنىڭ ئەگىتمە تاكتىكىزنى چۈشىنىمەن ھەم ئۇ پۇلنى بېرىپمۇ تۇرىمەن — ماڭا يېقىندا ئۆزىڭىز بىلدۈرگەن يېقىملىق ئۇ گۈزۈ بۇيۇمىڭىزمۇ لازىم ئەمەس، سۆيۈملۈكۈم كېنىيدى خانىم.

— سىز شۇنچىلىك قوپال ئادەمسىزكىن ...

— مەن قىلچە ئۇنداق ئادەم ئەمەس. مەن سىزنى شۇ ئىشتا خاتىرجەم قىلىپ قويماقچى. سىزنىڭ شۇ ئىشتىن ئەنسىرەيدىغانلىقىڭىز ماڭا مەلۇم، ئەمما ئەنسىرىشىڭىز ئانچە ئېغىرمۇ ئەمەس. مەن سىزگە پۇل بېرىپ تۇرالايمەن. شەرت، ئاۋۋال بۇ پۇلنى نېمىگە ئىشلەتمەكچى بولۇۋاتقىنىڭىزنى بىلىشىم كېرەك، بۇنى بىلىشكە ئۆزۈمنى ھەقلىق دەپمۇ قارايمەن. ئەگەر ئۇ پۇلغا ئۆزىڭىزگە چىرايلىق كىيىم ياكى پەيتون سېتىۋالسىڭىز بېرىپ تۇرىمەن. ناۋادا ئاشلىيغا ئىشتان ئېلىپ بېرىمەن دېسىڭىز، ئۇ چاغدا بۇ تەلىپىڭىزنى رەت قىلىشىم مۇمكىن.

بۇ گەپنى ئاڭلاپ بىردىنلا سىكارلېتنىڭ ئاچچىقى كېلىپ توۋلاپ كەتتى.

— ئاشلىپ ۋىلكېس ئەزەلدىن مەندىن پۇل سوراپ باقمىغان، پۇلى يوق ئاچلىقتىن ئۆلۈۋاتسىمۇ ئۇنىڭغا پۇل تەڭلىيەلمەيمەن. سىز ئۇنىڭ غۇرۇرلۇق، تەكەببۇر يىگىت ئىكەنلىكىنى زادى چۈشەنمەيسىز، چۈشىنىشىڭىزمۇ مۇمكىن ئەمەس. سىزگە ئوخشاش...

— بىر - بىرىمىزنى تىللاشمايلى. مەنمۇ سىزنى سىز مېنى تىللىغان گەپلەردىن قېلىشمايدىغان گەپلەر بىلەن تىللىيالايمەن. سىز مېنىڭ سىزنى پىتىنىپات خانقىز ئارقىلىق بىلىپ تۇرىدىغانلىقىمنى ئۇنتۇپ قالدىڭىز. ئۇ بىچارە قېرى قىز ئۆزىگە ھېسداشلىق قىلغان ئادەمنى كۆرسە ئۇچەي - باغرىنى تۆكۈپ بېرىدۇ. مەن ئاشلېينىڭ روك ئىسلاندىن قايتىپ كېلىپ

هازىرغىچە تارادا تۇرۇۋاتقانلىقىنى شۇنىڭدىن ئاڭلىدىم. سىز كەڭ قورساقلىق قىلغىنىڭىز بىلەن، خوتۇنىنىڭ ئۇنىڭ يېنىدا بولۇشىغا چىدىمايسىز، بۇ سىز ئۈچۈن چوقۇم بىر سىناق بولدى.

— ئاشلىپ ئۇ...

— شۇنداق، — دېدى رېت باتلېر ئۇنىڭ گېپىگە قۇلاق سالماي قولىنى چايقاپ، — ئاشلىپ ئىنتايىن ئالىيجانىاب يىگىت، مەندەك توم تۇڭاق ئادەمنىڭ ئۇنى چۈشىنىشى مۇمكىنمۇ دەيسىز. ئەمما، شۇ نەرسىنى ئۇنتۇماڭكى، مەن «ئون ئىككى كاۋچۇك دەرىخى» كەنتىدە ئۇنىڭ بىلەن ئويىنىغان ھېلىقى قىزىق ئويۇنۇڭلارنىڭ ئەڭ قىزغىن گۇۋاھچىسى بولىمەن. شۇنىڭدىن كېيىنكى ئالامەتلەر ماڭا ئۇنىڭ زادىلا ئۆگەرمىگەنلىكىنى ئېيتىپ بەردى. سىزمۇ ئۆزگەرمەپسىز. ئەگەر خاتالاشمىسام، ئۇنىڭ شۇ كۈنى ماڭا بەرگەن تەسىرى ئۇنچىلىك ئالىيجانىاب بولمىدى، شۇڭا مەن ئۇنى ھازىر باشقىلاردا ياخشى تەسىر قالدۇرىدۇ دەپ ئويلىمايمەن. ئۇ نېمىشقا تارادا تۇرىۋەرمەي سىرتقا چىقىپ بىرەر ئىشنىڭ پېشىنى تۇتمايدۇ؟ ئەلۋەتتە، بۇ ئوي ئۇشتۇمتۇت كاللامغا كېلىپ قالدى. ئەمما، شۇنى ئېيتىپ قويماي، ئەگەر سىز ئۇنى يەنە داۋاملىق تارادا تۇرۇغۇزۇپ باقمەن دەيدىكەنسىز، سىزگە بىر تىينمۇ بېرىپ تۇرمايمەن. ئايال كىشىنىڭ تېپىپ بەرگىنىنى يەيدىغان ئەرلەر ياخشى ئەرلەر ئەمەس.

— نېمىشقا بۇنداق گەپنى قىلىسىز؟ ئۇ ھازىرغىچە قارا ئىش قىلمىدىغان ئادەمگە ئوخشاش ئېتىزلىقتا ئىشلەپ كېلىۋاتىدۇ، — ئۇنىڭ گېپىگە ئاچچىقى كەلگەن بولسىمۇ، سىكارلېت ئاشلېينىڭ ھېلىقى چاغدىكى قىياپىتىنى ئېسىگە كەلتۈرۈپ بىر قىسمىلا بولۇپ قالدى.

— بىز ئۇنىڭ ئەڭ چوڭ تىرىشچانلىق بىلەن ئىشلەۋاتقانلىقىنى ئېتىراپ قىلىمىز، ئەمما مەن ئۇنىڭ سىزگە

ئۇنچىلىك كۆپ ياردەم بېرەلمەيدىغانلىقىنى تەسەۋۋۇر قىلالايمەن. سىز ۋىلكېس ئائىلىسىدىن دېھقانچىلىققا ماھىر ئادەم چىقىدۇ دېگەن گەپكە ھەرگىز ئىشەنمەك... باشقا ئىشقا يارايدىغانمۇ ئادەم چىقمايدۇ. ئۇلارنىڭ جەمەتىنىڭ قۇرۇق سۆلىتىلا بار. ئۇ تەكەببۇر، ئېسىلزادە ئاشلىپي توغرۇلۇق ئازراق قوپال گەپلەرنى قىلىپ قويدۇم، ئاچچىقىڭىز كەلمىسۇن. مەن سىزدەك چېۋەر ۋە ئەمەلىيەتنى چىقىش قىلىدىغان بىر ئايالنىڭ ئاشۇنداق خام خىياللاردا بولۇپ يۈرۈۋاتقىنىغا ھەيران. سىزگە زادى قانچىلىك پۇل كېرەك، نېمىگە ئىشلىتىسىز؟ شۇ گەپنى قىلىڭچۇ.

سىكارلېت جاۋاب بەرمىگەندى، رېت يەنە تەكرارلىدى:

— ئۇ پۇلنى زادى نېمە قىلماقچى؟ راست گەپ قىلامسىزكىن، قېنى ئاڭلاپ باقاي. راست گەپ بىلەن يالغان گەپ ئوخشاشلا مېنى ئىشەندۈرەلىشى مۇمكىن، ئەمما راست گەپ قىلغانغا يەتمەيدۇ، يالغان گەپ قىلسىڭىز ھامان بىر كۈنى ئاشكارلىنىدۇ، ئۇ چاغدا مېنىڭ ئالدىمدا يەرگە قارىپ قالىسىز. سىكارلېت، بۇ نۇقتىنى ئېسىڭىزدە ئوبدان تۇتۇڭ. يالغان سۆزلەشتىن باشقا ھەرقانداق ئىشىڭىزغا... مەندىن بىزار بولۇشىڭىزغا، چېچىلىشىڭىزغا چىدايمەن. ئەمما، يالغان گەپ قىلىشىڭىزغا يول قويمايمەن ھەم چىدىمايمەن. قېنى ئېيتىڭ، ئۇ پۇلنى زادى نېمىگە ئىشلىتىسىز؟

رېت باتلېرنىڭ ئاشلىيغا تىل تەگكۈزگەنلىكى سىكارلېتنىڭ قاتتىق ئاچچىقىنى كەلتۈردى، ھەتتا ئاچچىقىدا ئۇنىڭ يۈزىگە تۈكۈرمەكچى، پۇل قەرز بېرىپ تۇرمەن دەپ بەرگەن ۋەدىلىرى بىلەن قوشۇپ ئۇنى دۈكاندىن قوغلاپ چىقارماقچى بولدى. راستلا شۇنداق قىلماقچىدى، لېكىن زېرەك ۋە سوغۇققان بىر قول كېلىپ ئۇنى تۇتۇۋالدى. شۇنىڭ بىلەن ئاچچىقىنى بېسىپ، ئۆزىدە بىر سۈلكەتلىك قىيىاپەت پەيدا قىلدى ـ دە، پۇتلىرىنى مەشكە يېقىن سوزۇپ، ئورۇندۇقتا يېرىم يېتىپ ئولتۇردى.

— ئەگەر دۇنيادا بىر ئىش مېنى ھەرقانداق ئىشتىن ئۆتە

خۇشال قىلدى دەيدىغان بولسا، ــ دېدى رېت، ــ ئۇ، سىزنىڭ كاللىڭزدا بولۇۋاتقان كۈرەشلەرنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتقىنىم. ئەلۋەتتە، مېنىڭ دەۋاتقىنىم پىرىنسىپ بىلەن پۈلغا ئوخشاش ئەملىي نەرسىلەر ئوتتۇرىسىدىكى كۈرەش. مەن سىزنىڭ تۇغما خاراكتېرىڭىزدىكى ئەملىي تەرەپنىڭ دائىم غالىب تۇرىدىغانلىقىنى بىلىمەن. ئەما، مەن سىزنىڭ يېنىڭىزدا تۇرۇپ، ئەڭ ياخشى تەرىپىڭىزنىڭ بىر كۈنلەردە يەنە بىر تەرىپىڭىز ئۇستىدىن غالىب كېلىدۇ، يوق، شۇنىمۇ بىلمەكچى. ئاشۇ كۈنلەر يېتىپ كەلگەندە، مەن كۈدە ـ كۆرپەمنى يىغىشتۇرۇپ ئاتلانتادىن مەڭگۈلۈككە كېتىمەن. نۇرغۇن ئايالار بار، ئۇلارنىڭ تۇغما خاراكتېرىدىكى ئەڭ ياخشى تەرەپلىرى دائىم غەلىبە قىلىپ تۇرىدۇ... بولدى، ئاساسلىق گەپنىمىزگە كېلەيلى، سىزگە قانچىلىك پۇل كېرەك، ئۇ پۇلنى نېمىگە ئىشلىتىسىز؟

ــ قانچىلىك پۇل لازىملىقىنى ئۆزۈمۇ بىلمەيمەن، ــ دېدى سىكارلېت چىرايىنى تۇرۇپ، ــ ئەمما مەن بىر پەن زاۋۇتىنى سېتىۋالماقچى ــ ئۇنى ئەرزان سېتىۋالالايمەن دەپمۇ ئويلاۋاتىمەن. ئۇنىڭدىن باشقا، ماڭا يەنە ئىككى يۈك ھارۋىسى، ئىككى قېچىر كېرەك، ياخشى قېچىرلاردىن، يەنە ئۆزۈمگە بىر ئات، بىر پەيتون سېتىۋالايمىكىن دەيمەن.

ــ پەن زاۋۇتى؟

ــ شۇنداق، ئەگەر سىز ماڭا قەرزگە پۇل بېرىپ تۇرسىڭىز، تاپقان پۇلنىڭ يېرىمىنى سىزگە بېرەتتىم.

ــ مەن سىزنىڭ پەن زاۋۇتىڭىزنى نېمە قىلىمەن؟

ــ پۇل تاپسىز، تېخىمۇ جىق پۇل تاپىمىز. يا بولمىسا پۇلىڭىزنىڭ ئۆسۈمىنى بېرىمەن... ئۆسۈمى قانچە بولسا مۇڭاپىق بولار؟

ــ ئەللىك پىرسەنت بولسا ئەڭ مۇڭاپىق.

ــ ئەللىك پىرسەنت؟ چاقچاق قىلىۋاتمايدىغانسىز؟ كۆلمەڭ! قانداق شەيتان ئادەم بۇ. مەن سىز بىلەن رەسمىي سۆزلىشىۋاتىمەن

جۇمۇ.

— مەنمۇ سىزنىڭ رەسمىي سۆزلىشىۋاتقانلىقىڭىزغا كۆلۈۋاتىمەن. سىزنىڭ ئاشۇ ئادەم ئالدايدىغان ئوماق چىرايىڭىزنىڭ ئۇستىدىكى كاللىڭىزدا نېمە خىياللارنى قىلىۋاتقىنىڭىزنى مەندىن باشقا كىممۇ بىلەلىسۇن؟

— يوق گەپنى قىلماڭ! ئۇنىڭ بىلەن كىمنىڭ كارى؟ رېت، قانداق، بۇ ئوبدان سودىمىكەن؟ فىرانك ماڭا بىرسىنىڭ پەن زاۋۇتىنى سېتىۋەتمەكچى بولۇۋاتقانلىقىنى ئېيتقان، ئۇنىڭ ئۇ زاۋۇتنى سېتىۋالغۇسى بار. ئۇ ئادەمگە جىددىي پۇل لازىم بولۇپ قېلىپ ئەرزانلا سېتىۋەتمەكچى بوپتۇ. ھازىر بۇ ئەتراپتا ئۇنداق زاۋۇت يوق، كىشىلەر بولسا ئۆي سېلىشقا كۆچەپ كېتىۋاتىدۇ... ھەي، ئاشۇ زاۋۇتنى سېتىۋالغان بولساق، ئۇ چاغدا ياغاچنى قىممەت باھادا ساتاتتۇق. ئۇ ئادەم زاۋۇتتا قېلىپ فىرانكقا يارەملەشمەكچىمۇ بوپتىكەن. پۇلى بولغان بولسا ئۇنى فىرانكنىڭ ئۆزى سېتىۋالاتتى. ئەسلىدە ئۇ ماڭا باج تۆلەشكە بەرگەن پۇلغا سېتىۋالماقچى بوپتىكەن.

— بىچارە فىرانك! ئۇ زاۋۇتنى ئۇنى قارىتىپ تۇرۇپ سېتىۋالماقچى بولۇۋاتقىنىڭىزنى دېسىڭىز، ئۇ نېمە دەيدۇ؟ ئۇنىڭغا مەندىن قەرز ئالغانلىقىڭىزنى قانداق چۈشەندۈرىسىز؟

خىيالى زاۋۇتنى سېتىۋېلىپ قانداق پۇل تېپىشتا بولۇپ كەتكەچكە، سىكارلېت بۇ ئىشنى زادىلا ئويلاپ باقمىغانىدى.

— ھمم، ئۇنىڭغا دېمىسەملا بولمىدىمۇ؟

— ئۇ بەربىر سىزنىڭ ئۇ پۇلنى ئورمانلىقتىن تېپىۋالمىغىنىڭىزنى بىلىدۇ — دە.

— ئەمىسە دەيمەن شۇ — توغرا، ئۇنىڭغا بىرلىيانت كۆزلۈك ئۈزۈكۈمنى سىزگە سېتىپ بەرگەنلىكىمنى دەيمەن، ئۆزۈممۇ ئۇنى سىزگە ساتماقچىدىم. بۇ مېنىڭ سىزگە گۆ... گۆرۈگە قويغان بىر نەرسەم بولۇپ قالدى.

— سىزنىڭ ھالقىڭىزنى گۆرۈگە ئالمايمەن.

ـــ مەنمۇ بۇ ھالقىنى ياخشى كۆرۈپ كەتمەيمەن. ئەمەلىيەتتە، بۇ ھالقا مېنىڭمۇ ئەمەس.

ـــ سىزنىڭ بولمىسا كىمنىڭ؟

سىكارلېت شۇئان ھېلىقى كۇنى تومۇز ئىسسىقتىكى چۈش مەزگىلىنى، تارانىڭ شۇ چاغدىكى تىمتاسلىقىنى، دالان ئۆيىدە ئوڭدىسىغا ياتقان كۆك ھەربىي كىيىملىك ئەسكەرنىڭ ئۆلۈكىنى ئېسىگە ئالدى.

ـــ بۇ ھالقا ماڭا بىر ئۆلۈكتىن قالغان، ھازىر ئەمدى پۈتۈنلەي مېنىڭ بولۇپ كەتتى. ئېلىڭ، بۇنىڭ ماڭا لازىمى يوق، بۇنى نەق پۇلغا تېگىشكۈم بار.

ـــ ۋاي خۇدايىمەي، ـــ دېدى رېت تاقەتسىزلىنىپ، ـــ سىز پۇلدىن باشقا نەرسىنىمۇ ئويلىغانمۇ؟

ـــ ئويلىمىغان، ـــ راستى بىلەن جاۋاب بەردى سىكارلېت بىر جۇپ ئۆتكۈر كۆك كۆزلىرىنى ئۇنىڭغا تىكىپ تۇرۇپ، ـــ ئەگەر شۇ چاغدىكى ئىشلار سىزنىڭ بېشىڭىزدىنمۇ ئۆتكەن بولسا سىزمۇ ماڭا ئوخشاش ھېچنېمىنى ئويلىمايتتىڭىز. مەن دۇنيادا پۇلنىڭ ئەڭ، ئەڭ مۇھىم نەرسە ئىكەنلىكىنى بىلدىم. خۇدامۇ ماڭا گۇۋاھ، مەن ئەمدى ئۇنداق نامراتچىلىقتا ئۆتەلمەيمەن.

سىكارلېت ئاشۇ كۇندىكى ئوتتەك قىزدۇرۇپ تۇرغان ئاپتاپنى، بېشىنى يۇمشاق تۇپراققا قويۇپ بىھوش ياتقانلىقىنى، «ئون ئىككى كاۋچۇك دەرىخى» كەنتىدىكى قۇللارنىڭ ئۆيلىرىدىن چىقىۋاتقان بەتبۇي پۇراقلارنى ھەم ئاشۇ كۇنى «ئەمدى ئاچ قالمايمەن، ئەمدى ئاچ قالمايمەن» دېگەن بىر گەپنى ئىچىدە تىنماي تەكرارلىغانلىقىنى ئېسىگە ئالدى.

ـــ بىر كۇنلەردە مېنىڭمۇ نۇرغۇن ـ نۇرغۇن پۇلۇم بولىدۇ، نېمە يېگۈم كەلسە يېيەلەيمەن، ئۇستىلىمگە ئۇماچ بىلەن پۇرچاق ئىككىنچى چىقمايدۇ، چىرايلىق كىيىملىرىم بولىدۇ، ھەممىسىنى تاۋار ـ دۇردۇنلاردا تىكتۇرىمەن.

ـــ ھەممىسىنىمۇ؟

— هەممىسىنى، — ئاددىيلا جاۋاب بەردى سىكارلېت، ئۇنىڭ مەسخىرە تەلەپپۇزىنى ئاڭلاپ تۇرۇپ قىزىرىپمۇ قويمىدى، — راست، مېنىڭ نۇرغۇن پۇللىرىم بولىدۇ. ئۇ چاغدا شۇمالللىقلار تارانى تارتىۋالمىز دەپ مەڭگۈ خىيال ئەيلىمىسۇن. تارادا مەن يەنە يېڭى ئۆيلەرنى سالمەن، يەنە بىر يېڭى ئىسكىلاتمۇ سالدۇرىمەن، يەر ھەم ياخشى قېچىرلاردىن سېتىۋېلىپ، ئىلگىرى سىز كۆرۈپ باقمىغان ئاجايىپ نۇرغۇن كېۋەزلەرنى تېرىۋېتىمەن. ۋاد ئويلىغان نەرسىگە ئىگە بولالمايدىغان ئۇنداق نامراتلار تۇرمۇشنىڭ ئاچچىقىنى مەڭگۈ تېتىمايدىغان بولىدۇ، مەڭگۈ! دۇنيادىكى ھەممە ياخشى نەرسىلەرگە ئىگە بولىدۇ، ئۆيدىكىلىرىمنىڭ ھېچقايسىسى ئاچلىقنىڭ ئازابىنى تارتمايدۇ. ئاغزىمدىن چىققان گەپنى چوقۇم ئورۇنلايمەن، گېپىم گەپ. سىز بۇنى مەڭگۈ چۈشەنمەيسىز، چۈنكى سىز دېگەن ئۆزىڭىزنىلا بىلىدىغان بىر ئوۋ ئىتى، سومكىچىلارنىڭ سىزنى قوغلىغان ئۇنداق ئىشلارغا ئۇچراپ باقمىدىڭىز، ئاچ قالمىدىڭىز، يالىڭاچ قالمىدىڭىز، يىرتىق كىيىملەرنى كىيىپ باقمىدىڭىز، ئاچ قالماسلىق ئۈچۈن بېلىڭىزنى ھېچقانداق يەردە پۈكۈپ باقمىدىڭىز.

— ئەمما، مەن جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ قوشۇنىدا سەككىز ئاي تۇردۇم. ئاچلىقنىڭ دەردىنى ئۇ يەردىن باشقا نەدە شۇنداق تارتقانلىقىمنى بىلمەيمەن، — دېدى رېت باتلېر سىلىق ئاھاڭدا.

— قوشۇندا؟ تۇفى ! سىز ئۆمرىڭىزدە پاختا تېرىپ باقمىغان، ئوت ئوتاپ كۆرمىگەن، سىز يەنە... مېنى زاڭلىق قىلىپ كۈلمەڭ !

سىكارلېتنىڭ ئاۋازى قوپاللاشقانىدى. رېت دەررۇ قولىنى ئۇنىڭ قولىنىڭ ئۈستىگە قويۇۋالدى.

— مەن سىزگە كۈلمىدىم، پەقەت سىرتقى قىياپىتىڭىز بىلەن ئىچكى دۇنيايىڭىزنىڭ ئوخشىمايدىغانلىقىغىلا كۈلدۈم. ۋىلكېس ئائىلىسى ئۆتكۈزگەن باراۋەتتە سىزنى تۇنجى قېتىم كۆرگەنلىكىم ئېسىمگە كېلىپ قالدى. ئۇ چاغدا ئۇچىڭىزدا

هاۋارەك كۆڭلەك، پۈتىگىزدا چىرايلىق توپلەي، ئەتراپىگىزدا بىر توپ يىگىت، ئۆزىگىز شۇنچىلىك مەغرۇر. كېيىپ ئېيتالايمەنكى، سىز ئۇ چاغدا بىر ئامېرىكا دوللىرىنىڭ نەچچە تېيىن بولىدىغانلىقىنى بىلمەيتتىگىز، كاللىگىزدا ھۆكۈم سۈرۈۋاتقىنى قانداق قىلىپ ئاشلېينى...

سىكارلېت دەررۇ قولىنى تارتىۋالدى.

— رېت، ئەگەر بىز ياخشى ئۆتەيلى دېسىگىز، ئاشلېي ۋىلكېسنىڭ گېپىنى زادىلا قىلماڭ، بىز دائىم شۇ توغرۇلۇقلا دەتالاش قىلىمىز، سىز مېنى پەقەتلا چۈشەنمەيسىز.

— سىز ئۇنى بەش قولدەك ئېنىق بىلىشىگىز مۇمكىن، — دېدى رېت باشقىچىرەك نىيەتتە، — ئەمما سىكارلېت، سىزگە بېرىپ تۇرىدىغان ئۇ پۇلنى مەن ئاشلېي توغرۇلۇق گەپ قىلىش ھوقۇقۇمنى ساقلاپ قېلىش شەرتى بىلەن بېرىمەن. ئۇنى نېمە دېسەم ئۆزۈمنىڭ ئىختىيارى. پۇلنىڭ ئۆسۈمىدىن كەچسەم كېچىمەنكى، ئۇ ھوقۇقۇمدىن كەچمەيمەن. ئۇ يىگىت توغرۇلۇق يەنە نۇرغۇن ئىشلارنى بىلىشىم كېرەك.

— سىز بىلەن ئۇ توغرۇلۇق پاراڭلىشىش ماڭا ھاجەتسىز، — دەپ ئاددىيلا جاۋاب بەردى سىكارلېت.

— ھىم، ئەمما سىز چوقۇم شۇنداق قىلىشىگىز كېرەك. بىلىپ قويۇڭ، پۇل تېخى مېنىڭ يانچۇقۇمدا. پۇل قولىگىزغا كىرگەندىن كېيىن، سىزمۇ باشقىلارغا شۇنداق شەرتلەرنى قويۇشقا ھەقلىق بولىسىز... روشەنكى، سىزنىڭ ھازىرمۇ ئۇنىڭغا كۆڭلىگىز بار...

— يوق!

— سىزنىڭ ئۇنىڭغا مۇنداق ئالدىراپ چاپان ياپقىنىگىزدىن قارىغاندا، بۇ ئەرسە ئېنىق، سىز...

— مەن ئۆز دوستۇمنى باشقىلارنىڭ مەسخىرە قىلىشىغا يول قويالمايمەن.

— بوپتۇ، ھازىرچە بۇ توغرۇلۇق پاراڭلاشمايلى. ئۇنىڭ

هازىرمۇ سىزگە كۆڭلى بارمۇ؟ ياكى ئۇ روك ـ ئىسلاندىكى كەچۈرمىشلىرىدىن كېيىن سىزنى ئۇنتۇپ قاپتۇمۇ؟ يا بولمىسا ئۇ ئۆزىنىڭ ئاشۇ قىممەتلىك خوتۇنىنىڭ قەدرىگە يېتىپتىمۇ؟

مېلانىيەنىڭ گېپىنى ئاڭلاپلا سىكارلېتنىڭ تىنىقى ئىتتىكلەشكە باشلىدى. ئۇ پۈتۈن ئەھۋالنى، يەنى ئاشلىپىنىڭ يۇز ـ ئابرۇيىنى دەپلا مېلانىيە بىلەن ئۆي تۇتۇۋاتقانلىقىنى دەۋېتىشكە تاس ـ تاس قالدى. شۇ گەپ تىلىنىڭ ئۇچىغا كېلىپ يەنە ئۆزىنى تۇتۇۋالدى.

ـــ بۇ گەپچە، ئۇ تېخىچە ۋىلكېس خانىمنىڭ ياخشىلىقىنى تولۇق ھېس قىلىپ يەتمىگەن ئوخشىمامدۇ؟ تۇرمىدىكى جاپالىق ھايات ئۇنىڭ سىزگە بولغان كۆڭلىنى سۇسلاشتۇرالمىغاندىمۇ؟

ـــ مېنىڭچە، بۇ توغرۇلۇق سۆزلىشىش پۈتۈنلەي ھاجەتسىز.

ـــ مەن سۆزلەيمەن، ـــ دېدى رېت. ئۇنىڭ ئاۋازىدىن ئازراق چۈشكۈنلۈك چىقىپ تۇراتتى. سىكارلېت ئۇنى چۈشەنمىدى ھەم ئۇنىڭ گەپلىرىنى ئاڭلىغۇسىمۇ كەلمىدى، ـــ راستىنى دېسەم، سىز جاۋاب بەرگۈچە ئۇنىڭ گېپىنى قىلۇېرىمەن. ئېيتىڭا، ئۇ سىزنى ياخشى كۆرەمدۇ؟

ـــ شۇنداق بولسا نېمە بوپتۇ، ـــ سىكارلېت ئاچچىقىدا توۋلاپ كەتتى، ـــ مەن سىز بىلەن ئۇنىڭ توغرۇلۇق پاراڭلىشىشنى خالىمايمەن، چۈنكى سىز ئۇنى زادىلا چۈشەنمەيسىز، ئۇنىڭ ئۇ خىل مۇھەببىتىنىڭمۇ تېگىگە يېتەلمەيسىز. سىزنىڭ بىلىدىغان مۇھەببىتىڭىز... ھەم، ۋاتلىنغا ئوخشاش ئايالار بىلەن قىلىشىپ يۈرگەن ئىشىڭلارغا ئوخشاش...

ـــ بۇ گېپىڭىزچە، مەن ھاۋايى ھەۋەستىن باشقىنى چۈشەنمەيدىكەنمەن ـ دە؟ ـــ رېتنىڭ ئاۋازى سىلىق ئىدى.

ـــ شۇنداق، ئۆزىڭىز دېگەندەك بولۇشىمۇ مۇمكىن.

ـــ مەن سىزنىڭ نېمە ئۈچۈن مەن بىلەن بۇ توغرۇلۇق پاراڭلىشىشنى خالىمايدىغانلىقىڭىزنى چۈشەندىم. ئەسلىدە سىز

مېنىڭ بۇ مەينەت قوللىرىم بىلەن لەۋلىرىمنىڭ فىرانكىنىڭ ساپ مۇھەببىتىنى بۇلغىۋېتىشىدىن ئەنسىرىگەنىكەنسىز.

ــ ھىم، شۇنداق... شۇنىڭغا يېقىنراق.

ــ ئەكسىچە، مەن ئۇ خىل ساپ مۇھەببەتكە بەكمۇ قىزىقمەن...

ــ رېت، ئادەمنى بۇنداق بىزار قىلماڭ. سىز ئەسكىلىكتە شۇ دەرىجىگە يېتىپ، ئىككىمىزنىڭ ئوتتۇرىسىدا غەيرىي مۇناسىۋەت بولۇپ ئۆتكەن دەپ قارايدىغان بولسىڭىز...

ــ ھە، بۇنى مەن مۇتلەق ئويلاپ باقمىدىم. شۇنداق بولغانلىقى ئۈچۈنلا مەن سىزنىڭ ھەممە نېمىڭىزگە قىزىقىپ كېلىۋاتىمەن. لېكىن، نېمە ئۈچۈن سىلەر ئىككىڭلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئاشۇنداق غەيرىي مۇناسىۋەت بولۇپ باقمىغان؟

ــ ئەگەر سىز ئاشلىيىنى...

ــ ھە، بۇ گەپچە، مۇھەببەتنىڭ ئۇ خىل ساپلىقى ئۈچۈن سىز ئەمەس ئاشلىپ كۆرەش قىپتۇ ـ دە. راست گەپنى قىلسام، سىكارلېت، ئۆزىڭىزنى بۇنداق ئاسانلا سېتىۋەتمەسلىكىڭىز كېرەك ئىدى.

سىكارلېت ئۇنىڭ چۈشىنىپ بولمايدىغان خاتىرجەم چىرايىغا ھەيرانلىق ۋە غەزەپ بىلەن تىكىلدى.

ــ بىز بۇ توغرۇلۇق ئەمدى پاراڭلاشمايلى، بولامدۇ؟ سىزنىڭ ماڭا پۇلىڭىزمۇ كېرەك ئەمەس، بۇ يەردىن تېز يوقىلىڭ!

ــ ياق، سىزگە مېنىڭ پۇلۇم كېرەك، مۇشۇ يەرگىچە پاراڭلاشقاندىكىن، نېمىشقا پاراڭنىڭ ئاخىرىنىمۇ چىقىرىۋەتمەيمىز؟ مۇنداق مۇقەددەس ۋە پاك مۇھەببەت لىرىكىلىرى ئۈستىدە پاراڭلىشىشنىڭ زىيىنى يوق... بۇنىڭ ئىچىدە غەيرىي نىيەت، غەيرىي ئىشلار يوققۇ. ئۇنداقتا ئاشلىپ سىزنىڭ يۈرىكىڭىزنى، روھىڭىزنى، يۈكسەك خىسلەتلىرىڭىزنى ياخشى كۆرىدىغان ئوخشىمامدۇ؟

سىكارلېت بۇ گەپنى ئاڭلاپ قاتتىق ئازابلاندى. راست،

ئاشلېينىڭ ياخشى كۆرىدىغىنى ئۇنىڭ ئاشۇ تەرەپلىرى ئىدى، شۇنى چۈشەنگەنلىكى ئۈچۈنلا سىكارلېت تىرىشىپ ـ تىرمىشىپ ياشاپ كېلىۋاتاتتى. ئاشلېي ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدا يوشۇرۇنۇپ ياتقان، پەقەت بىر ئۆزىلا بىلىدىغان ئاشۇ گۈزەل نەرسىلەرنى ياخشى كۆرىدۇ، لېكىن يۈز ـ ئابرۇيىنى دەپ ئۇنىڭغا بولغان مۇھەببىتىنى پىنھان تۇتۇپ كېلىۋاتىدۇ. ھازىر رېت ئۇ نەرسىلەرنى يوشۇرۇپ مەسخىرە تەلەپپۇزى ۋە كىشىلەرنى ئالداپ كەتكىلى بولىدىغان تەمكىن ئاھاڭدا ئېچىپ تاشلىۋىدى، ئۇ نەرسىلەر ھېچكىم بىلمەيدىغان چاغدىكىدەك ئۇنداق گۈزەل بولماي قالدى.

ــ بۇ ئەھۋال كىچىك چاغلىرىمدىكى، بۇ خىل مۇھەببەت بۇ رەزىل دۇنيادا ھامان ساقلىنىپ قېلىۋېرىدۇ، دەيدىغان خىياللىرىمنى ئېسىمگە سالدى، ــ دېدى رېت سۆزىنى داۋام قىلىپ، ــ بۇ گەپچە، ئۇنىڭ سىزگە بولغان مۇھەببىتىدە تېنىڭىزگە قىزىقىش يوق ئوخشىمامدۇ؟ سىز ئىنتايىن سەت بولۇپ، تېرىلىرىڭىز بۇنداق سۈزۈك بولمىغان بولسىمۇ ئەھۋال شۇنداق بولامتى؟ ناۋادا سىزنىڭ ئەرلەرنى ھوش ـ كاللىسىدىن ئايرىۋېتىدىغان، سىزنى باغرىغا بېسىشىغا ئالدىرىتىدىغان ئاشۇ بىر جۈپ كۆزلىرىڭىز بولمىغان بولسىمۇ، ئۇ سىزنى ئوخشاشلا ياخشى كۆرۈۋېرەمتى؟ يەنە ئۆزىنىڭ ئىككى تەرەپكە چايقىلىپ تۇرۇشلىرى بىلەن توقسان ياشتىن تۆۋەن ھەرقانداق ئەرنى ئۆزىگە تارتالايدىغان ساغرىڭىزمۇ، نېپىز لەۋلىرىڭىزمۇ بار تېخى... مەن ئۇلارنى دەپ ھاۋايى ـ ھەۋەس ئوتلىرىنى ھەرگىز ئۇلغايتمايمەن. ئەجەبا، ئاشلېي سىزنىڭ تېنىڭىزدىكى ئۇ نەرسىلەرنىڭ ھېچقايسىسىنى كۆرمىگەندىمۇ؟ ياكى كۆرسىمۇ ئۇنىڭغا تەسىر قىلمىغانمىدۇ؟

سىكارلېت ئىختىيارسىز ئاشۇ كۈنى باغدا بولغان ئىشلارنى ئېسىگە ئالدى: ئاشلېي تىترەپ تۇرغان قوللىرى بىلەن ئۇنى مەھكەم قۇچاقلىغان، مەڭگۈ ئايرىلمايدىغاندەك لەۋلىرىگە قىزغىن

سۆيگەنىدى. شۇنى ئويلاپ سىكارلېت ۋىللىدە قىزىرىپ كەتتى، بۇ ھالەت رېت باتلېرنىڭ نەزىرىدىن ساقىت بولالمىدى.

— ئەمدى چۈشەندىم، — دېدى رېت. ئاۋازىدا غەزەپلىنىۋاتقانلىغا ئوخشاپ كېتىدىغان بىر خىل ھاياجان چىقىپ تۇراتتى، — ئۇ سىزنى ياخشى كۆرىدىكەن، پەقەت سىزنىڭ يۈرىكىڭىز ئۈچۈنلا ياخشى كۆرىدىكەن.

ئۇ ئۆتكۈر تىرناقلىرى بىلەن ئۇنىڭ سىرىنى تاتىلاپ ئېچىپ، ھاياتىدىكى بىردىنبىر گۈزەل ۋە مۇقەددەس نەرسىسىنى بىر تىينىغا ئالغۇسىز بىر نەرسىگە ئايلاندۇرۇۋېتىشكە قانداق پېتىنىۋاتقاندۇ؟ ئەمدى ئۇ يەنە ئۇنىڭ ئەڭ ئاخىرقى مۇداپىئە تورىنى بۇزۇپ تاشلاپ، ئۆزىگە كېرەكلىك ئاخباراتقا ئېرىشىش ئۈچۈن تەمكىن ۋە قەتئىي تۇرده جەڭگە ئاتلاندى.

— شۇنداق، راست دەيسىز، — ئۇ ئاشلېينىڭ لەۋلىرىنىڭ شېرىن تەمىنى ئونتۇپ بىردىنلا توۋلاپ كەتتى.

— سۆيۈملۈكۈم، ئۇ سىزنىڭ يۈرىكىڭىزنىڭ بار - يوقلۇقىنىمۇ بىلمەسلىكى مۇمكىن. ئەگەر ئۇنى جەلپ قىلىۋاتقىنى سىزنىڭ يۈرىكىڭىز بولىدىغان بولسا، ئۆزىنى ھەرگىز سىزدىن قاچۇرمىغان، بۇ خىل مۇھەببەتنىڭ «مۇقەددەس» — شۇنداق دېسەك بولارمۇ؟ — لېكى ئۇچۈن تىرىشقان بولاتتى. قىسقىسى، ئۇ مۇھەببەت ئۈچۈن ھەرقانداق نەرسىنى پىسەنتىگە ئالماسلىقى كېرەك، چۈنكى ئەر كىشىلەر باشقا بىر ئايالنىڭ قەلبىگە تەلپۈنسە، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا يەنە مەرتىۋە سالاھىيىتىنى ساقلاپ قالسا، خوتۇنىغا داۋاملىق سادىق ئۆتەۋەرسە بولىۋېرىدۇ. ئەمما، ئاشلېي ئۈچۈن ھەم ۋىلكېس ئائىلىسىنىڭ ئىناۋىتىنى ساقلاپ قېلىش، ھەم سىزنىڭ تېنىڭىزنى باغرىغا بېسىش ئىنتايىن قىيىن.

— سىز دائىم ئۇلۇغۋار ئادەملەرنىڭ يۈرىكىنى ئۆزىڭىزنىڭ چاكىنا ئادەملىك نەزىرىڭىز بىلەن ئۆلچەيسىز.

— مەن سىزنىڭ تېنىڭىزگە قىزىقىدىغانلىقىمنى زادىلا

ئىنكار قىلىپ باقمىغان. ئەمما، خۇداغا شۈكۈر، نام ـ ئابرۇي دەيدىغان نەرسىلەر خىيالىمغا كىرىپ چىقمايدۇ. قىزىققان نەرسىلىرىمگە كۆچۈم يېتىدىغانلا بولسا ئۇنى ئالماي قويمايمەن. شۇڭا، ماڭا ئالۇاستىلار ياكى پەرىشتىلەر بىلەن ئېلىشىش هاجەتسىز. سىز ئاشلىپي ئۇچۇن شۇنچىلىك خۇشاللىنارلىق بىر دوزاخ ياساپ بەردىڭىز، مېنىڭ ئۇنىڭغا بەكمۇ ئىچىم ئاغرىيدۇ.

ـــ مەن ئۇنىڭغا دوزاخ ياساپ بېرىپتىمەنمۇ؟

ـــ شۇنداق، سىز ياساپ بەردىڭىز، سىز ئۇنىڭ مەڭگۈلۈك مەبۇدى، ئەمما ئۇ جەمەتى ئىچىدە كۆپ سانلىق ئادەملەرگە ئوخشاش، جەمەتىنىڭ ئاتالمىش نام ـ ئابرۇيىنى ساقلاپ قېلىش ئۇچۇن هەرقانداق چوڭقۇر مۇهەببىتىدىنمۇ كېچىدۇ. مېنىڭچە، ئۇ بىچارە بايقۇشقا هازىر تەسەللى بولغۇدەك مۇهەببەتمۇ، نام ـ ئابرۇيمۇ يوق.

ـــ ئۇنىڭدا مۇهەببەت بار... دېمەكچىمەنكى، ئۇ مېنى ياخشى كۆرىدۇ.

ـــ ئۇ راستلا سىزنى ياخشى كۆرەرمۇ؟ مۇشۇ سوئالىمغا جاۋاب بېرىۋېتىڭ، ئاندىن سۆھبىتىمىزنى ئاخىرلاشتۇرايلى. پۇلنىمۇ ئېلىڭ، تالاغا ئاچقىپ پاتقاقتا تاشلىۋەتسىڭىزمۇ مەيلى.

رېت باتلىپر ئورنىدىن تۇرۇپ، يېرىمىنى چېكىپ بولغان سىگارىتىنى تۆكۈرۈڭ قاچىسىغا تاشلىۋەتتى. ئۇنىڭ هەرىكىتىدە ئاتالانتا قولدىن كەتكەن كۈنى كېچىسى سىكارلېت دېققەت قىلغاندىكىدەك، جەدىتلەرگە خاس بىر خىل ئەخلاقسىزلىق ۋە ئۆزىنى بېسىپ تۇرۇۋاتقانىدەك بىر هالەت، شۇنداقلا ئازراق سۇرلۇك ۋە قورقۇنچلۇق بىر تۇس بار ئىدى.

ـــ ئەگەر ئۇ سىزنى هەقىقىي ياخشى كۆرىدىغان بولسا ئاتلانتاغا پۇل ئۇچۇن كېلىشىڭىزگە ماقۇل دەيتتىمۇ؟ مېنىڭ ياخشى كۆرىدىغان ئادىمىم مۇشۇنداق ئىشنى قىلمەن دەيدىغان بولسا، هەرگىزمۇ...

ـــ ئۇ مېنىڭ بۇ يەرگە كېلىدىغانلىقىمنى بىلمەيدۇ، ئويلاپمۇ

باقمىدى...

— سىز ئۇنى بىلىدۇ دەپمۇ ئويلىمىدىڭىزمۇ؟ — ئۇنىڭ ئاۋازىدىن ئاچچىقىنى ئاران بېسىپ تۇرۇۋاتقانلىقى چىقىپ تۇراتتى، — ئەگەر ئۇ سىز ئېيتقاندەك، سىزنى چىن دىلىدىن ياخشى كۆرىدىغان بولسا، سىزنىڭ ئۇمىدسىزلىك تۇپەيلىدىن نېمىلەرنى قىلىش ئېھتىمالىڭىزنىڭ بارلىقىنى بىلىشى، سىزنى بوغۇزلىۋېتىپ بولسىمۇ بۇ يەرگە ئاياغ باستۇرماسلىقى كېرەك ئىدى... يەنە كېلىپ سىزنىڭ بۇ يەرگە كېلىپ تاپقىنىڭىز مەن بولدۇم. بۇ ئىشلارغا توۋا دەيمەن.

— راست، ئۇ پەقەتلا بىلمەيدۇ.

— باشقىلار دېمىگەن تەقدىردىمۇ ئۆزى پەرەز قىلالمىغىنىغا قارىغاندا، سىزنىڭ بۇ سۆيۈملۈك يۇرىكىڭىزنى ئۇ زادىلا چۈشەنمەيدىكەن.

نېمىدېگەن ئادالەتسىز ئادەم بۇ ! خۇددى ئاشلىپي باشقىلارنىڭ كۆڭلىدىكىنى پەرەز قىلىپ بىلەلەيدىغاندەك گەپ قىلىدۇغۇ؟ بىردىنلا ئۇنىڭغا ئاشلىپي راستلا ئۆزىنى بارغۇزمايدىغاندەك تۇيۇلۇپ كەتتى. ئاشۇ كۈنى باغدا ئۇنىڭغا ئازراقلا بېشارەت بېرىپ، بۇ قېينىچىلىقلار ھامان بىر كۈنى تۈگەيدۇ دەۋەتكەن بولمىسىلا، ئۇ ئاتلانتاغا رېت باتلېرنى ئىزدەپ كەلمەيتتى ياكى بولسا پويىز ئىستانسىسىغا بىللە چىقىپ سىكارلېتنىڭ كۆڭلىگە يارىشا ئىككى ئېغىز ئىللىق گەپ قىلغان، ئايرىلغۇسى كەلمەيۋاتقانلىقىنى ئىپادىلىگەن بولسىمۇ سىكارلېت ئۆزگىرەتتى ئەمەسمۇ؟ لېكىن ئۇ نام ـ ئابرۇيىدىن باشقا ھېچنېمە دېمىدى. ئەمما ... ئەجەبا، رېت باتلېرنىڭ دېگىنى توغرىمىدۇ؟ ئاشلىپي راستلا ئۇنىڭ كۆڭلىنى چۈشەنمەمدىغاندۇ؟ سىكارلېت بۇ ساداقەتسىز خىيالنى دەررۇ كاللىسىدىن نېرى قىلدى. ئەلۋەتتە، ئاشلىپي ئۇنىڭدىن گۇمان قىلمايدۇ، ئۇنى بۇنداق ئەخلاقسىز ئىشنى قىلىدۇ دەپ ئويلىمايدۇ. ئاشلىپي ئالىيجاناب يىگىت، ھەرگىزمۇ بۇنداق خىياللاردا بولمايدۇ. رېت ئۇنىڭ مۇھەببىتىنى

بۇزماقچى، ئۇ ياخشى كۆرگەن، قەدىرلەۋاتقان نەرسىسىنى بىر ئامال قىلىپ ۋەيران قىلىۋەتمەكچى، غەزەپ بىلەن ئويلىدى سىكارلېت، هامان بىر كۈنى ئۇنىڭ دۈكىنى راۋاج تاپىدۇ، پەن زاۋۇتىنىڭ كىرىمىمۇ كۆڭۈلدىكىدەك بولىدۇ. شۇ چاغدا رېت باتلېر ئۆزىنى ئازابقا، هاقارەتكە قويغىنى ئۈچۈن تېگىشلىك جازاسىنى يەيدۇ.

رېت باتلېر ئۇنى كۈلدۈرمەكچى بولۇۋاتقاندەك ئۇنىڭ ئالدىدا ئۇنىڭغا قاراپ تۇراتتى، چىرايىدىكى بايا ئىپادىلەنگەن هاياجاندىن هېچنېمە يوق ئىدى.

ــ بۇ ئىشلارنىڭ سىز بىلەن زادى نېمە مۇناسىۋىتى بار؟ ــ سورىدى سىكارلېت، ــ بۇ مېنىڭ، ئاشلېينىڭ ئىشى، سىزنىڭ ئەمەس.

رېت مۇرىلىرىنى قىسىپ قويدى.

ــ بىر ئىش، سىكارلېت، مەن سىزنىڭ سەۋرچانلىقىڭىزغا چىن دىلىمدىن قايىل، ئەمما سىزنىڭ روهىڭىزنىڭ شۇنداق ئېغىر بېسىم ئاستىدا مىجىلىپ كېتىشىنىمۇ خالىمايمەن. تارانى ئالساق، ئۇ يەرنى باشقۇرۇشقا راۋرۇس بىر ئەركەك كېرەك. سىزنىڭ ئاغرىقچان دادىڭىز ئەمدى سىزگە مەڭگۈ يارەدەم بېرەلمەيدۇ، قىزلار بىلەن نېگىرلارمۇ شۇنداق. هازىر سىزنىڭ ئېرىڭىز بار بولدى، ئۇنىڭغا يەنە پىتتىيىپات خانىمزىمۇ قوشۇلدى. ئاشلېي بىلەن ئۇنىڭ ئائىلىسىنى ئۈستىڭىزگە ئېلىۋالمىسىڭىزمۇ قالغانلىرى سىزگە يېتىپ ئاشىدۇ.

ــ ئۇنىڭ هالىدىن خەۋەر ئېلىشىم هاجەتسىز، ئۇنىڭ يارەدەمىمۇ...

ــ بۇ گەپنى قويۇڭچۇ، ــ دېدى رېت بىزار بولغاندەك قىلىپ، ــ بۇنداق گەپلەرنى ئەمدى قىلىشمايلى. ئۇ سىزگە هېچقانچە يارەدەم بېرەلمەيدۇ. ئۇ هازىر سىزگە تايىنىدۇ. كەلگۈسىدىمۇ تايىنىدۇ، تا ئۆلۈپ كەتكۈچە خەققە تايىنىپ ياشايدۇ. مەن هازىر ئۇنىڭ گېپىدىن زېرىكتىم، ئۇ توغرۇلۇق

گەپ قىلغۇم كەلمەيدۇ... سىزگە زادى قانچىلىك پۇل كېرەك؟

سىكارلېتنىڭ ئۇنى راسا بىر تىللىغۇسى كەلدى. ئۇ ئۇنىڭغا خىلمۇ خىل ھاقارەتلەرنى كەلتۈرۈپ كۆڭلىدىكى ئەڭ قىممەتلىك نەرسىلىرىنى تۆكتۈرۈۋالغان، ئاندىن ئۇنى دەسسەپ ـ چەيلىۋەتكەنىدى. شۇنچە ئىشلارنى قىلىۋېتىپ، يەنە ئۇنى مەن بەرگەن پۇلنى ئالمدۇ دەپ ئويلاۋاتقىنىچۇ تېخى.

لېكىن، ئۇ ئۆزىنى بېسىۋېلىپ ئۇنى تىللىمىدى. ئۇنىڭ بەرگەن ۋەدىلىرىنى تەكەببۇرانە تۇرۇپ رەت قىلغان، ئۇنى دۇكاندىن قوغلاپ چىقارغان بولسا قانداق ياخشى بولاتتى. بىراق، قول ئىلكىدە بار، ھېچنېمىدىن غېمى يوق ئادەملەرلا خۇشال ھالدا ئۆزىنىڭ ئويلىغىنى بويىچە ئىش قىلالىشى مۇمكىن، ئەمما سىكارلېت ئۇنداق قىلالمايدۇ. ئۇ ھازىرمۇ نامرات، شۇڭا بۇنداق ئەھۋاللارغا چىدىشى كېرەك. قولى پۇل كۆرگەندىن كېيىن ــ ئاھ، نېمىدېگەن چىرايلىق، نېمىدېگەن ئادەمنى خۇشال قىلىدىغان خىيال بۇ ھە ! ــ ئۆزى خالىمىغان ھەرقانداق ئىشقا سۇكۇت قىلىپ تۇرمايدۇ، ئۆزى خالىمىغان ئىشنىمۇ ھەم قىلمايدۇ. كىشىلەرگە ھۆرمەتچان بولۇش ـ بولماسلىقىمۇ، ئۇلارنىڭ ئۆزىنى خۇشال قىلالايدىغان ياكى قىلالمايدىغانلىقىغا قاراپ بولىدۇ.

مەن ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى خالىغانچە پالۋېتىمەن، ئويلىدى ئۇ، بىرىنچىسى رېت باتلېر.

شۇ خىيال بىلەن تەڭلا ئۇنىڭ چىرايى ئېچىلىپ، بىر جۇپ يېشىل كۆزلىرى نۇرلىنىپ كەتتى. جاۋغايلىرىدا بىلىنەر ـ بىلىنمەس تەبەسسۇم پەيدا بولدى. رېت باتلېرمۇ كۈلۈپ قويدى.

ــ سىز ھەقىقەتەن ئوماق، سىكارلېت، ــ دېدى ئۇ، ــ بولۇپمۇ يامان ئويلارنى ئويلىغان ۋاقتىڭىزدا تېخىمۇ شۇنداق بولۇپ كېتىسىز. سىزنىڭ ئاشۇ زىنىخلىرىڭىز ئۇچۇن ئوتتۇز تۈياق قېچىر سېتىۋېلىپ بېرىشكىمۇ رازىمەن، سىز لازىم قىلسىڭىزلا.

دۇكاننىڭ ئىشىكى ئېچىلىپ، پىرىكازچىك بالا چىشىنى كولىغان پېتى كىرىپ كەلدى. سىكارلېت شۇنداللا ئورنىدىن تۇرۇپ شارپىسىنى دولىسىغا سالدى، شىلەپىسىنىڭ بوغقۇچىنى ئېڭىكىنىڭ ئاستىدىن ئۆتكۈزۈپ چىگدى. ئۇ بىر قارارغا كېلىپ بولغانىدى.

— چۈشتىن كېيىن ئالدىراشمۇ سىز؟ هازىرلا مەن بىللە بارسىڭىزچۇ؟

— نەگە؟

— مېنى پەيتونىڭىز بىلەن پەن زاۋۇتىغا ئاپىرىپ قويىسىز. فىرانك مېنى ئۆزىڭىز يالغۇز شەھەردىن چىقماڭ، دېگەن.

— مۇشۇ يامغۇردىمۇ؟

— شۇنداق، سىزنىڭ گېپىڭىزدىن يېنىۋالماسلىقىڭىز ئۈچۈن پەن زاۋۇتىنى هازىرلا بېرىپ سېتىۋالماقچىمەن.

رېت باتلېر ئۇشتۇمتۇت شۇنداق قاتتىق كۈلۈپ كەتتىكى، پۈكەيده تۇرغان پىرىكازچىك بالا چۆچۈپ كېتىپ ئۇنىڭغا قاراپ قالدى.

— سىز ئۆزىڭىزنىڭ يەنە توي قىلغانلىقىڭىزنى ئۇنتۇپ قالدىڭىزمۇ؟ خەقلەر كېننېدى خانىمنىڭ رېت باتلېر دېگەن لۈكچەك بىلەن شەھەردىن بىللە چىقىپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرسە، ئۇ چاغدا جېنىڭىزغا ۋاي. بىلىپ قويۇڭ، مەن دېگەن مەرتىۋىلىك ئادەملەر قارشى ئالمايدىغان بىر ئادەم. ئەجەبا، سىز يۈزىڭىزنىڭ چۈشۈپ كېتىشىدىن قورقمامسىز؟

— ئۇنداق قۇرۇق گەپلىرىڭىزنى قويۇڭ. سىز ئۆزگىرىۋالغۇچە هەم فىرانك بىلىپ قالغۇچە پەن زاۋۇتىنى سېتىۋالمىسام بولمايدۇ. ئەزمىلىك قىلماڭ، رېت، بۇنچىلىك يامغۇر نېمىدى؟ چاپسان ماڭايلى.

فىرانك پەن زاۋۇتىنى ئويلىسىلا ئىچىگە تىندىغان بولۇپ قالدى. نېمىشقىمۇ سىكارلېتقا ئۇ زاۋۇت توغرۇلۇق گەپ قىلغان

بولغيدى. ئۇ هالقىسىنى رېت باتلىرغا سېتىپ ــ باشقىسىغا ئەمەس، دەل ئاشۇنىڭغا ساتقىنىنى قارىمامدىغان ــ، ئېرىگە مەسلىھەتمۇ سالماي ئۇ زاۋۇتنى سېتىۋاپتۇ. بۇ دەردمۇ ئۇنىڭغا يېتىپ ئاشاتتى، زاۋۇتنى ئېرىنىڭ باشقۇرۇشىغا بەرمىگىنى ھەممىدىن ئېشىپ كەتتى. قارىغاندا، ئۇ ئېرىگە ياكى ئۇنىڭ قابىلىيىتىگە ئىشەنمىسە كېرەك.

فىرانك ئۆزى تونۇيدىغان بارلىق ئەرلەرگە ئوخشاش، خوتۇنلار ئەرلىرىنىڭ ئەقىل ـ پاراسىتىنى ئۆزلىرىدىن ئۈستۈن تۇرىدىغانلىقىغا تەن بېرىشى، ئۆز ئالدىغا ئىش قىلماي، ئەرلىرىنىڭ پىكرى بويىچە ئىش كۆرۈشى كېرەك، دەپ قارايتتى ھەم يەنە ئايالالرنىڭ ئۆزلىرى قىزىقىقان ئىشلىرىغا يول قويياتتى، بۇنداق يول قويۇشنى يامان ئىش دەپمۇ قارىمايتتى، ئايالىغا ئارتۇقچە تەلەپ قويۇپمۇ كەتمەيتتى، ئۇنىڭ ئەخمىقانە تەلەپلىرىنى قاندۇرۇپمۇ تۇراتتى. ئەمما، سىكارلېتنىڭ ئۆز ئالدىغا قىلماقچى بولغان بۇ ئىشى پىسەنتىگە زادىلا توغرا كەلمىدى.

مەسىلەن، ئاشۇ پەن زاۋۇتىنى ئالايلى، سىكارلېت تاتلىق كۈلۈپ تۇرۇپ ئۇنىڭ بەزى سوئاللىرىغا جاۋاب بەرگەندە ھەم ئۇ زاۋۇتنى ئۆزى باشقۇرماقچى بولغانلىقىنى ئېيتقاندا، فىرانكنىڭ قورقۇپ ئەرۋاھى ئوچتى. «ياغاچ سودىسىنى ئۆزۈم قىلمەن.» بۇ سىكارلېتنىڭ ئەسلىي گېپى ئىدى. فىرانك شۇ چاغدىكى قورقۇنچىسىنى مەڭگۈ ئۇنتۇپ كېتەلمەيتتى. ئۇ ئۆز ئالدىغا سودا بىلەن شۇغۇللانماقچى! بۇنى تەسەۋۋۇرغا سىغدۇرۇش مۇمكىنمۇ؟ ئاتلانتا بويىچە سودا بىلەن شۇغۇللىنىدىغان بىرمۇ خوتۇن كىشى يوق، فىرانكمۇ ئۇنداق خوتۇنلارنى ئاڭلاپ باقمىغان. قىيىنچىلىق مەزگىللىرىدە ئايالالر ئۆينىڭ راسخوتى ئۈچۈن پۇل تېپىشقا مەجبۇرلانغانلىرىدا، ئايالالرغا لايىق ئىشلارنى يوشۇرۇنچە قىلغان. مەسىلەن، مېرۋېتېر خانىم پوشكال پىشۇرۇپ ساتتى، ئېلسىن خانىم قاچىلارغا گۈل سىزدى،

كەشتىچىلىك قىلدى، مادې خانىم مەكتەپكە بېرىپ دەرس ئۆتتى، بوننېل خانىم مۇزىكىدىن دەرس بەردى. ئۇلار مانا شۇنداق يول بىلەن پۇل تاپتى، ئەمما ئۇ ئىشلارنى ئۆيلىرىدە قىلىشتى. ئايال كىشى ئائىلىنىڭ ھمايىسىدىن ئايرىلىپ، قارامىلىق بىلەن قوپال ئەرلەر دۇنياسىغا كىرىپ كەتسە، ئۇلار بىلەن سودىدا دەتالاش قىلىشسا، سوقۇشسا، ئۇلار ئۇنى ھاقارەتلىسە، كەينىدىن گەپ قىلسا، ئۇنىڭدا قانداق بولىدۇ... ئېرىنىڭ باققۇدەك ھالى بار، ئۇنداق ئىشلارنى قىلىشقا مەجبۇرلانمايدىغان ئاياللار تېخىمۇ ئۇنداق قىلماسلىقى كېرەك ـ دە.

فىرانك دەسلەپتە، ئۇ مېنى چېكىپ باقماقچى ياكى ماڭا چاقچاق قىلىۋاتىدۇ، دەپ ئويلىغانىدى. لېكىن، ئۇزاق ئۆتمەي ئۇنىڭ پەن زاۋۇتىنى سېتىۋېلىپ ئىشقا كىرىشىپ كەتكەنلىكىنى كۆردى. سىكارلېت ھەر كۈنى ئۇنىڭدىن ئەتىگەن تۇرۇپ پىئاچتېر كوچىسىغا پەيتون بىلەن كېتەتتى. كەچتە فىرانك دۇكانىنى تاقاپ پىتتىپياتنىڭ ئۆيىگە كېلىپ كەچلىك تاماقنى يەپ بولغاندا، ئاندىن قايتىپ كېلەتتى. پەن زاۋۇتى بىلەن ئۆينىڭ ئارىلىقى خېلىلا يىراق ئىدى، پېتتېر تاغا ئۇنىڭ ئىشىنى ياقلىمىسىمۇ ئۇنى ھەر كۈنى پەيتۇنغا سېلىپ ئاپىرىپ قويايتتى. ئارىلىقتا ئۇلار بىر ئورمانلىقتىن ئۆتەتتى. ئۇ يەردە ئەركىن نېگىرلار، شىمالىلىق لۇكچەكلەر ئايلىنىپ يۈرۈشەتتى. فىرانكنىڭ ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولىدىغانغا ۋاقتى يوق ئىدى، پۈتۈن ۋاقتى دۇكاندا ئالدىراش ئۆتەتتى. ئۇ نارازى بولسا سىكارلېت ئاددىيلا گەپلەر بىلەن ئاغزىنى تۇۋاقلاپ قويايتتى.

— جونسون دېگەن بۇ ھېيلىگەر تۇلكىگە كۆز ـ قۇلاق بولۇپ تۇرمىسام ياغاچلىرىمنى سېتىۋېتىپ پۇلىنى ئۆزىنىڭ چۆنتىكىگە سېلىۋالىدۇ. زاۋۇتنى باشقۇرىدىغانغا ياخشىراق بىر ئادەم تاپقاندا، ئاندىن ئۇ يەرگە كۆپ بارمىسامۇ بولىدۇ، ئۇ چاغدا كۆپ ۋاقتىمنى شەھەردە ياغاچ سېتىش بىلەن ئۆتكۈزمەن. سىكارلېت شەھەردە ياغاچ سېتىپ يۈرەرسىش ! ئۇ تېخىمۇ

بولمىغۇر ئىش - دە. راست دېگەندەك، بەزىدە ئۇ زاۋۇتنىڭ ئىشلىرىدىن بىرەر كۈن ۋاقىت چىقىرىپ شەھەردە ياغاچ ساتاتتى. بۇنداق چاغلاردا فىرانك، تونۇشلار ئۈچراپ قېلىپ، خوتۇنۇڭ ياغاچ سېتىپ يۈرىدۇ، دەپ قالمىسۇن دەپ قورقۇپ، دۈكانىنىڭ كەينىدىكى قاراڭغۇ ئۆيگە كىرىۋالاتتى.

خەقلەر سىكارلېتنىڭ كەينىدىن سۆز - چۆچەك قىلىشقا باشلىدى. ئايالىنى خوتۇن كىشى قىلمايدىغان ئىشلارغا سېلىپ پۇل تېپىۋېتىپتۇ دەپ ئۇنىڭ كەينىدىنمۇ گەپ قىلمايدۇ، دەپ كىم ئېيتالايدۇ. بەزىدە دۈكانغا كىرگەنلەر ئۇنىڭغا: «تېخى بايىلا كېنىپدى خانىمنى كۆردۇق...» دېيىشەتتى. بۇنداق گەپلەرنى ئاڭلىغاندا فىرانك يەرگە كىرىپ كەتكۈدەك بولاتتى. ئۇلار ئۇنىڭغا سىكارلېتنىڭ قىلىۋاتقان ئىشلىرىنى تەپسىلىي سۆزلەپ بېرەتتى. ھەممىسىنىڭ ئاغزىدا يېڭى سېلىنىۋاتقان مېھمانخانىدا يۈز بەرگەن بىر ئىش سۆز - چۆچەك بولۇپ يۈرەتتى. ئەسلىدە تومىمى ۋېلبۇرن بىر ئادەمدىن ياغاچ سېتىۋېلىۋاتقاندا، بۇ يەردىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقان سىكارلېت پەيتوندىن سەكرەپ چۈشۈپ، ئۇل قويۇۋاتقان ئېرىلاندىيەلىك ئىشچىلارنىڭ ئالدىدىلا تومىمغا بۇ سودىدا قاتتىق ئالدانغانلىقىنى، ئۆزىنىڭ ياغاچلىرىنىڭ سۈپىتىنىڭ ياخشىلىقىنى، باھاسىنىڭ ئەرزانلىقىنى ئېيتقان ھەم دېگەنلىرىنىڭ توغرىلىقىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن، شۇ يەردىلا ياغاچنىڭ پۈتۈن باھاسىنى ھېسابلاپ چىقىرىپ بەرگەن. قارا ئىش قىلمىدىغان ناتونۇش ئىشچىلارنىڭ ئارىسىدا يۈرۈشنىڭ ئۆزى يۈز كېتىمدىغان ئىش ئىدى، ئۇنى ئاز دېگەندەك، ئۇ شۇنچە ئادەمنىڭ ئالدىدا ئۆزىنىڭ ھېسابقا ئۈستىلىقىنى كۆز - كۆز قىلغاندەك قىلىق قىلغان. تومىمى ئۇنىڭغا ئىشىنىپ زاكاز بەرگەندىن كېيىنمۇ، سىكارلېت ئۇ يەردىن كەتمەي ئايلىنىپ يۈرگەن. جونىي گالگېر ئىسىملىك ئاتتىقى چىقىپ قالغان لۈكچەك بىر ئىش بېشى بىلەن پاراڭلاشقان، نەتىجىدە بۇ ئىش شەھەردە بىر نەچچە ھەپتىگىچە سۆز - چۆچەك بولغان.

ئۇ بۇ زاۋۇتنى سېتىۋالغاندىن كېيىن پۇل تاپقان بولسىمۇ، فىرانك باشقا ئەرلەرگە ئوخشاشلا، ئايالىنىڭ ئايالارنىڭ قىلىشىغا بولمايدىغان ئىشلارنى قىلىپ مۇڭدەپپەقىيەت قازانغىنىغا خۇشال بولۇپ كەتمەيتتى. سىكارلېتمۇ تاپقان پۇلىدىن دۇكانغا ئىشلىتىش ئۈچۈن فىرانكقا بېرىپ باقمىدى. كۆپ قىسىم پۇلىنى تاراغا ئەۋەتىپ تۇردى ھەم ۋىل بېنېنغا توختىماي خەت يېزىپ، بۇ پۇلالارنى نېمىلەرگە ئىشلىتىدىغانلىقىنى تاپشۇرۇپ تۇراتتى. ئۇ فىرانكقا يەنە تارانىڭ ئىشلىرى تۈگىگەندىن كېيىن، تاپقان پۇللىرىنى خەقلەرنىڭ گۆرۈگە قويىدىغان نەرسىلىرىگە ئىشلىتىپ، شۇ يول بىلەنمۇ پۇل تاپىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

فىرانك بۇ گەپنى ئاڭلاپ ھەيرانلىقتا ئىچىگە تىنىپلا قالدى. ئايال كىشى دېگەن گۆرۈ - پۆرۈ دېگەندەك ئىشلارنىڭ نېمىلىكىنى بىلمەسلىكلىرى كېرەك ئىدىغۇ؟

يېقىنقى كۈنلەردىن بېرى سىكارلېتنىڭ كاللىسى ھەرخىل پىلانلار بىلەن توشۇپ كەتتى. فىرانكنىڭ قارىشىچە، بۇ پىلانلار بىرىدىن بىرى بەتتەر ئىدى. سىكارلېت ھەتتا ئۆزىنىڭ شېرمان كۆيدۈرۈۋەتكەن ئىسكىلاتىنىڭ ئۈستىگە بىر قاۋاقخانا سالماقچىمۇ بولدى. فىرانك گەرچە ھاراقنى تەرك ئەتكۈچىلەردىن بولمىسىمۇ، لېكىن بۇ تىجارەتكە قەتئىي قارشى ئىدى. ئۆينى قاۋاقخانا قىلىشقا ئىجارىگە بېرىش، پاھىشخانا قىلىشقا ئىجارە بەرگەن بىلەن ئوخشاش نامى يامان ئىش ئىدى. نېمە ئۈچۈن شۇنداق بولىدۇ؟ فىرانك ئۇنىڭغا قايىل قىلالرلىق جاۋاب بېرەلمەيتتى. شۇنىڭ بىلەن سىكارلېت ئۇنىڭ پۈت دەسسەپ تۇرالمايدىغان ئۇنداق گەپلىرىنى «قۇرۇق گەپ» دەپ يوققا چىقىرىۋەتتى.

— ئۆينى قاۋاقخانا قىلىشقا ئىجارىگە بېرىش ئەڭ ئىشەنچلىك ئىكەن، ھېنرى تاغام شۇنداق دېگەن، — دېدى بىر كۈنى ئۇ فىرانكقا، — ئىجارىگە ئالغان ئادەم ئىجارە ھەققىنى ئۆز ۋاقتىدا

تاپشۇرۇپ تۇرىدىكەن، سېتىلماي قالغان ناچار ياغاچلار بىلەن قاۋاقخانا سالدۇرسام ئۇنىڭدىنمۇ بىرمۇنچە پايدا ئالغىلى بولىدىكەن، بۇنىڭدىن كىرگەن پۇل بىلەن زاۋۇتتىن، گۆرۈگە ئىشلەتكەن پۇلدىن كىرگەن پۇللارنى قوشۇپ پەن زاۋۇتىدىن يەنە بىرنەچچىنى سېتىۋالىمەن.

— جېنىم، ئارتۇق پەن زاۋۇتلىرىنىڭ سىزگە لازىمى يوق، — فىرانك قورقۇپ كېتىپ توۋلاپ كەتتى، — تېخى سىز قولىڭىزدىكى ئۇ زاۋۇتنى سېتىۋېتىشىڭىز كېرەك، ئۇ سىزنى هاردۇرۇپ ئۆلتۈرەي دېدى. ئۇنىڭ ئۇستىگە هۆر نېگىرلارنى ئىشلەتسىڭىز سىزگە نۇرغۇن ئاۋرىچىلىكلەرنى كەلتۈرۈپ بېرىدۇ.

— هۆر نېگىرلار ئەلۋەتتە هېچنېمىگە يارىمايدۇ، — دېدى سىكارلېت ئۇنىڭ گېپىگە قوشۇلۇپ. ئەمما، فىرانكنىڭ گېپىدىكى زاۋۇتنى سېتىۋېتىشىڭىز كېرەك، دېگەن مەنىنى چۈشەنمىدى، — جونسۇن ئەپەندى ئۇلارنىڭ هەر كۈنى ئەتىگەندە ئىشقا دەل ۋاقتىدا كېلىگەنلىكىنى بىلمەيدىغانلىقىنى ئېيتىۋاتىدۇ، شۇڭا نېگىرلارغا مۇتلەق ئىشەنگىلى بولمايدۇ. ئۇلار بىر - ئىككى كۈن ئىشلەپلا مائاشىنى خەجلەپ تۈگىتىۋەتمىگۈچە ئىشقا كەلمەيدۇ، تېخى هەممىسىلا كەلمەي قويۇشىمۇ مۇمكىن. مەن ئازادلىق هەرىكىتىنىڭ جىنايى هەرىكىتى ئىكەنلىكىنى بارغانسېرى هېس قىلىۋاتىمەن. ئۇ هەرىكەت نېگىرلارنى كاردىن چىقاردى. نۇرغۇنى ئىشلىمەيدۇ. بىزنىڭ زاۋۇتتىكىلىرىمۇ هۆرۈن، كۈن ئۆتكۈزۈشنىڭلا كويىدا. ئۇلارغا كۆيۈنۈپ قاتتىقراق گەپ قىلىپ قويسىڭىز، ئۇرغىلىغۇ تېخىمۇ بولمايدۇ، «هۆرلەر ئىدارىسى»نىڭ ئادەملىرى ئەنجۈرنىڭ قۇرتىغا ئۆزىنى ئاتقان ئۆردەكلەرگە ئوخشاش شۇئان سىزگە يېپىشىدۇ.

— قەدىرلىكىم، ئۇلارنى جونسونغا ئوردۇرمىغانسىز...

— هە ياق، — جاۋاب بەردى سىكارلېت سەل خۇشياقمىغاندەك قىلىپ، — هازىر دېدىمغۇ، ئەگەر شۇنداقلا قىلىپ قويىدىغان

بولسام شمالللىقلار مېنى هازىرلا تۇرمىگە سولايدۇ.

— بىلىشىمچە، سىزنىڭ دادىڭىزمۇ نېگىرلارنى زادىلا ئۇرۇپ باقمىغان.

— ھىم، پەقەت بىرلا قېتىم ئۇرغان، ئوۋدىن قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، ئاتىباقار ئاتنى پاكىز سۈرتمىگەنىكەن، ئاچچىقىدا ئۇنى بىر شاپىلاق ئۇرغان. ئەمما، فىرانك، ئۇ چاغلار هازىرقىغا ئوخشىمايدۇ، هازىرقى نېگىرلار دېگەن ھۆر نېگىرلار ـ ده. ئۇلارنىڭ بەزىلىرىنى ئۇرۇپ تۇرغانمۇ ياخشى، ئۆزلىرىگە پايدىلىق.

فىرانك خوتۇنىنىڭ كۆز قاراشلىرى ۋە بەزى پىلانلىرىدىنلا ئەمەس، تۇيۇ قىلغاندىن بېرىقى ئۆزگىرىشلىرىنىڭ چوڭلۇقىدىنمۇ هەيران ئىدى. سىكارلېت هازىر يېڭى تۇيۇ قىلغان چاغلاردىكىدەك ئۇنداق مۇلايىم، شېرىن سۆزەن ئەمەس ئىدى، ئاياللارغا خاس خۇسۇسىيەتلىرىمۇ يوقىلىپ كېتىۋاتاتتى. تۇيۇ قىلمىز دەپ يۈرگەن چاغلىرىدىكى تۇرمۇشقا بولغان خىلمۇ خىل قاراشلىرى، نادانلىقى، نومۇسچانلىقى، سۇلكەتلىرىگە قاراپ، ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدا باشقا ئاياللاردا يوق بىر خىل جەلپكارلىقنى كۆرگەنىدى. ئەمدى هازىر هەممە هەرىكەتلىرى ئەرلەرنىڭكىگە ئوخشاپ قېلىۋاتىدۇ. ئىككى مەڭزى قىپقىزىل، زىننىخلىرى يەنە شۇنداق چىرايلىق، كۇلكىلىرى يېقىملىق كۆرۈنسىمۇ، گەپ ـ سۆزلىرى، ئىش ـ هەرىكەتلىرى ئەرلەرنىڭكىدىن قېلىشمايدۇ. ئاۋازى چىرقىراق، كەسكىن، هەرقانداق ئىشقا قىزلارغا ئوخشاش مۇجىپ ئولتۇرماي كەسكىن هۆكۈم قىلىدۇ، ئۆزىگە ئېھتىياجلىق نەرسىلەرنى ئەرلەرگە ئوخشاش ئەڭ ئەپچىل يوللار بىلەن قولغا كەلتۈرىدۇ، ئاياللارغا ئوخشاش ئىككىلىنىپ، نومۇس قىلىپ ئولتۇرمايدۇ.

فىرانك ئۇنىڭدىن بۇرۇنمۇ سىكارلېتقا ئوخشاش بۇنداق كەسكىن مۇجەزىلىك ئاياللارنى كۆرمىگەنمۇ ئەمەس، جەنۇبنىڭ باشقا چوڭ شەھەرلىرىدىكىگە ئوخشاش، ئاتلانتادىمۇ پۇللۇق

ئاقسۆڭەك خانملار بار ئىدى، ئۇلارغا ھېچكىم تېگەلمەيتتى. پاكار، سېمىز مېرۇبتېر خانمنىڭ ھەيۋىسىنى، لاتاپەتلىك ئېلىسىن خانمنىڭ زوراۋانلىقى ۋە تەكەببۇرلۇقىنى، ئاۋازى تاتلىق ۋېمتىن خانمنىڭ مەقسىتىگە يەتمىگۈچە قويمايدىغان خاراكتېرىنى بېسىپ چۈشكۈدەك ئاياللار يوق ئىدى. ئەمما، ئۇلار ھەر قانداق ئەھۋالدا ئۆزلىرىنىڭ ئايال كىشى ئىكەنلىكىنى ئۇنتۇپ قالمايتتى ھەم شۇ يول بويىچە ئىش كۆرەتتى، ئەرلەرنىڭ پىكرىگە، پۈتۈنلەي ئۇلارنىڭ دېگىنىدەك قىلىپ كەتمىسمۇ ھەر ھالدا ناھايىتى ھۆرمەت قىلاتتى، گەپلىرىنى ئاڭلايتتى. سىكارلېت بولسا ئۇنداق ئەمەس، ئۆزىنىڭ بىلگىنى بويىچە ئىش قىلاتتى، شۇڭا شەھەردە ئۇ تۇغرۇلۇق گەپ ـ سۆزلەر بەكمۇ ئۇلغىيىپ كېتىۋاتاتتى.

خەقلەر تېخى، ـــ ئويلايتتى فىرانك ئېچ ـ ئىچىدىن بوغۇلۇپ، ـــ مۇشۇنداق بىر خوتۇننىڭ ئېرى بولغىنىم ئۈچۈن مېنىڭ ئۈستۈمدىنمۇ گەپ قىلىشىدىغاندۇ.»

يەنە تېخى باتلېر دېگەن ھېلىقى ئادەم پىتتىيپات خانقىزنىڭ ئۆيىگە دائىم بېرىپ تۇراتتى. بۇمۇ ئادەمنىڭ يۈزىنى تۆكىدىغان ئىش ـ دە. ئۇرۇشتىن ئىلگىرى ئىككىسى بىللە سودا قىلىشقان بولسىمۇ، فىرانك ئۇ ئادەمگە ئۆچ ئىدى. ئاشۇ چاغدا ئۇنى «ئون ئىككى كاۋچۇك دەرىخى» كەنتىگە باشلاپ بېرىپ دوستلىرىغا تونۇشتۇرۇپ قويغىنىغا ھازىرغىچە پۇشايمان قىلاتتى. ئۇنىڭغا ئۇرۇش ۋاقتىدا ھايانكەشلىك قىلغانلىقى، ئارمىيەگە قاتناشمىغانلىقى ئۈچۈن ئۆچ ئىدى. رېت باتلېرنىڭ جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ ئارمىيەسىدە سەككىز ئاي تۇرغانلىقىنى پەقەت سىكارلېتلا بىلەتتى، چۈنكى ئۇ سىكارلېتقا قورققاندەك قىياپەتتە بۇ «رەسۋا ئىش»نى ھېچكىمگە ئاشكارىلاپ قويماسلىق توغرۇلۇق يالۋۇرغان بولغاچقا، سىكارلېت ھېچقانداق ئادەمگە دېمىگەنىدى. لېكىن، فىرانك خالىسۇن ـ خالىمىسۇن، رېت باتلېر پىتتىيپات خانقىزنىڭ دائىملىق مېھمىنى ئىدى.

باتلىر كۆرۈنۈشتە پىتتىي ھاممىنى كۆرگىلى كېلەتتى، پىتتىي ھاممىمۇ ھېچنېمىنى سەزمەي مېنى يوقلاپ كېلىدۇ، دەپ يۈرۈپرەتتى، تېخى ئۇنىڭ كەلگىنىگە ئۆزىچە كېرىلىپ كېتەتتى. ئەمما، ئۇ كەلگەندە فىرانك، ئۇ ھەرگىزمۇ پىتتىيپاتنى دەپ كەلمەيدۇ، دەپ ئويلاپ بىر قىسمىلا بولۇپ قالاتتى. كىچىك ۋاد باشقا ئادەملەردىن قورقسىمۇ باتلىردىن ھەرگىز قورقمايتتى، ئەكسىچە ئۇنى «رېت بوۋا» دەپ ياخشى كۆرەتتى. بۇ ئەھۋال فىرانكنىڭ قاتتىق ئاچچىقىنى كەلتۈرەتتى. فىرانك ئۇرۇش ۋاقتىدا باتلىرنىڭ سىكارلېتقا سۈركىشىپ يۈرگەنلىكلىرىنى، خەقلەرنىڭ شۇ چاغلاردىلا ئىككىسى توغرۇلۇق كۈسۈرلىشىدىغانلىقىنى ئەسلىدى ۋە ھازىر ئۇلار توغرىسىدىكى سۆز - چۆچەكلەر تېخىمۇ كۆپىيىپ كەتكەن بولۇشى مۇمكىن، دەپ ئويلىدى. فىرانكنىڭ ئاغىنىلىرى سىكارلېتنىڭ زاۋۇت سېتىۋالغان ئىشلىرىنى قورقماي دېيىشكەنلىرى بىلەن بۇنداق ئىشلارنى ئۇنىڭغا دېيىشكە جۈرئەت قىلالمايدۇ يۈرگەن بولۇشلىرىمۇ مۇمكىن. ھازىر ئۇلارنى تاماقتا، ئولتۇرۇشلارغا چاقىرىشلارمۇ ئازلاپ كەتتى، ئۇلارنىڭكىگە كېلىدىغانلارمۇ ھەم شۇنداق، سىكارلېت قوشنىلىرىنىڭ كۆپىنى ياخشى كۆرمەيدۇ، ياخشى كۆرىدىغانلىرىنىڭكىمۇ زاۋۇتنىڭ ئىشلىرىنىڭ ئالدىراشلىقى بىلەن بارالمايدۇ، شۇڭا ئۆزلىرىنىڭكىگە كېلىدىغان مېھمانلارنىڭ ئازلاپ كەتكەنلىكى بىلەنمۇ تازا كارى يوق. ئەمما، فىرانك ئۇنداق ئەمەس، بۇ ئىشقا بەكمۇ دىققەت قىلىپ كېلىۋاتاتتى.

فىرانك ئۆمۈر بويى «قوشنىلار نېمە دەپ قالار» دېگەن گەپ بىلەن ئۆزىنى ئىدارە قىلىپ كېلىۋاتقان ئادەم ئىدى. ھازىر خوتۇننىڭ ئۇنداق گەپلەر بىلەن بىر تال كارى يوق، قائىدە - يوسۇنلارنى ئاياغ ئاستى قىلىپ كېتىۋاتقانلىقى ئۇنى قاتتىق چۆچۈتتى. سىكارلېتقا ھېچكىمنىڭ كۆچى يەتمەيتتى، شۇ سەۋەبتىن، ھەممىلا ئادەم ئۇنى «خوتۇننىنى مەيلىگە قويۇۋەتتى» دېيىشىپ كۆزگە ئىلمايتتى. فىرانك ھېچقانداق ئەر قىلمايدىغان

ئىشىنى قىلىپ خوتۇنىغا يول قويدى، يول قويمايمۇ ئامالى يوق ئىدى، ئۇنىڭ بىلەن دەتالاش قىلسا، ئۇنى تەنقىدلىسە خوتۇنى ئۇنى بۇرنى ـ قۇلىقىغچە تويدۇرۇپ قويىاتتى.

ئۇنىڭ ساراڭلىقى مەن كۆرگەن ھەرقانداق ئايالنىڭكىدىن ئاسان تۇتىدۇ، ـــ دەپ ئويلىدى فىرانك ئامالسىز، ـــ يەنە تېخى تۇتىدىغان ۋاقتى ئۇزۇن.

ھەممە ئىش كۆڭۈلدىكىدەك كېتىۋاتقان كۈنلەردىمۇ، ئۆيدە ناخشا ئېيتىپ خۇشال يۈرۈۋاتقان بۇ خوتۇن ئادەمنى ھەيران قالدۇرۇپ، بىردىنلا باشقا بىر ئادەم سىياقىغا كىرىپ قالىدىغان چاغلارمۇ پات ـ پات بولۇپ تۇراتتى. فىرانك: «قەدىرلىكىم، سىزنىڭ ئورنىڭىزدا مەن بولغان بولسام ئۇنداق قىلمايتتىم...» دېگەندەك گەپلەرنى قىلىپ قويىدىغان بولسىغۇ بولدى، ئۇنى تالاپ، دېگىنىگە تويدۇرۇۋېتەتتى.

ئۇنىڭ قاپقارا قاشلىرى تۇرۇلۇپ، كۆزلىرى ئۇستىدە چوڭقۇر بىر سىزىق پەيدا بولغاندا، فىرانكنى ئۆزى تۇيمايلا تېتىرەك بېسىپ كېتەتتى، سىكارلېتتا تاتارلارنىڭ ئېتتىك مىجەزى، ياۋا مۇشۇكنىڭ ۋەھشىيلىكى بار ئىدى، ئاچچىقى كېلىپ كەتكەندە نېمە دەۋاتىدۇ، گەپلىرى خەقلەرنىڭ دىلىنى رەنجىتىۋاتامدۇ، يوق، پەقەتلا كارى يوق ئىدى. بۇنداق چاغلاردا ئۆينىڭ ئىچى شۇنچىلىك سۆرۈنلىشىپ كېتەتتى، فىرانك ئورنىدىن تۇرۇپلا دۇكانغا كېتىپ ناھايىتى كەچ قايتىپ كېلەتتى. پېتتىيپات خودىدى توشقان ئۇۋىسىغا يۈگۈرگەندەك ھۇجرىسىغا يۈگۈرۈپ كىرىپ بېكىنىۋالاتتى. ۋاد بىلەن پېتتېر تاغا پەيتون قويىدىغان ئۆيگە كىرىۋالاتتى. ئاشپەز ئايالنىڭ زۇۋانى ئۆچۈپ، ئېيتىۋاتقان مۇناجاتلىرىمۇ ئاللىقاياقلارغا يوقلىپ كېتەتتى. يالغۇز نېگىر ئانىلا سىكارلېتنىڭ بۇ مىجەزىگە بەرداشلىق بېرىپ جىمجىت تۇرۇۋالاتتى، چۈنكى ئۇ گېرالد ئوخارانىڭ شۇ خىل مىجەزىگە ئۇزۇن يىل بەرداشلىق بېرىپ كەلگەن بولغاچقا، ئۆگىنىپ كەتكەنىدى.

سكارلېت يەنە خوتۇنىنى بېشىغا مىندۈرۈۋالغان ئەرلەرنى ھەرگىز ھۆرمەت قىلمايتتى. فىرانك شۇنداق ئىدى، ھەرقانداق چوڭ خاپىلىق تارتسىمۇ، ئۇنىڭغا ياكى باشقىلارغا قورقۇپ ھەم تارتىنىپ مۇئامىلە قىلاتتى، سكارلېت ئۇنىڭ بۇنداق روھىي ھالەتلىرىنى زادىلا پىسەنتىگە سىغدۇرالمايتتى. بۇنداق ئىشلارنى ئويلىماي خۇشال - خۇرام ياشىسىمۇ بولاتتى، ئىقتىسادىي جەھەتتىكى قىيىنچىلىقلىرىمۇ ئاساسەن ھەل بولۇپ بولغاندى، ئەمما فىرانك ئۇ ئويلىغاندەك سودىدا پۇختا ئادەم بولۇپ چىقمىدى، ئۇنىڭغىمۇ ھېچنېمە قىلدۇرمايدىغان تەرەپتە ئىدى، شۇڭا سكارلېتنىڭ جۇدۇنى تۇتۇپ بۇ ئىشتىن قول ئۈزگۈسى كەلمەيتتى.

سكارلېت پەرەز قىلغاندەك، فىرانك خەقلەردىكى قەرزلىرىنى يېغىشقا زادىلا ئۇنىمىدى. ئاخىر تولا سۆيلەۋەرگەچكە، ئامال يوق ئۇلارنىڭ ئالدىغا بېرىپ خۇددى خەقتىن سەدىقە ئېلىۋاتقاندەك سوراپ كۆرۈپ ھېچكىمدىن پۇلىنى ئۇندۇرەلمىدى. بۇ ئەھۋاللاردىن سكارلېت كېيىنىدى ئائىلىسىنىڭ تۇرمۇشىنىڭ مەڭگۈ ئالدىغا بار، كەينىگە يوق، غورىگەل ھالەتتە ئۆتىدىغانلىقىنى، فىرانكنىڭ قالغان ئۆمرىنى مەينەتچىلىك بېسىپ كەتكەن ئاشۇ دۇكىنىدا ئۆتكۈزسە شۇنىڭدىن ئالەمچە رازى بولىدىغانلىقىنى تونۇپ يەتتى. فىرانك ئۆزىنىڭ يانچۇقىنىڭ قۇرۇقلۇقىنى، مۇشۇنداق كېتىۋەرسە ئۆيىنى قامداپ كەتكىلى بولمايدىغانلىقىنى، بۇ ئەنسىز يىللاردىكى يېڭى ئاپەتلەرگە پەقەت پۇل بىلەنلا تاقابىل تۇرغىلى بولىدىغانلىقىنى، شۇڭا پۇل تاپمىسا بولمايدىغانلىقىنى زادىلا ھېس قىلمىغاندەك قىلاتتى.

فىرانك ئۇرۇشتىن ئىلگىرىكى ئاسايىش زامانلاردا سودا قىلىپ ئازراق پۇل تاپقانمۇ بولسا كېرەك. لېكىن، ھازىر ئۇ شۇنچىلىك قاتمال ئىدىكى، كونا ئۇسۇل - چارلىرىدە جاھىللىق بىلەن مەھكەم تۇرۇۋېلىپ زادىلا يېڭىلىقلارنى قوبۇل قىلاي دېمەيتتى. ئۇ كونا ئۇسۇل - چارلەرنىڭ كونا زامان بىلەن تەڭ

قۇيرۇقىنى قۇم بېسىپ بولغاندى. بۇ رەھىمسىز يېڭى دەۋردە ئادەمدە ئازراق تاجاۋۇز خاراكتېر بولمىسا پەقەتلا بولمايتتى، فىرانكتا بولسا دەل مۇشۇ نەرسە كەمچىل ئىدى. سىكارلېتتا بولسا ئۇ خىل خاراكتېر خېلىلا بار ئىدى، فىرانك خالىسۇن - خالىمىسۇن، شۇ خاراكتېرنىڭ رولىنى جارى قىلدۇرۇشنى ئويلايتتى. ئۇلارغا پۇل كېرەك ئىدى، سىكارلېت بولسا شۇ پۇلنى تېپىۋاتاتتى، ئەمما ئىنتايىن جاپا بىلەن تاپاتتى. ئۇنىڭ قارىشىچە، فىرانك ھېچبولمىغاندا ئۇنىڭ مۇۋاپىقىيەت قازىنىۋاتقان ئاشۇ پىلانلىرىغا ئارىلىشىۋالمىسا بولاتتى.

سىكارلېتنىڭ تەجرىبىسى بولمىغاچقا، ئۇ زاۋۇتنى باشقۇرۇپ كېتىشى ئاسان ئەمەس ئىدى. ھازىرقى رىقابەت يېڭى باشلانغان چاغدىكىدىن تېخىمۇ جىددىيلىشىپ كېتىۋاتقاچقا، ئۇ ئۆيگە ھەر كۈنى ھېرىپ - ئېچىپ ناھايىتى كەچ قايتىپ كېلەتتى، ئادەمنى غەمگە سالىدىغان، بىزار قىلىدىغان ئىشلارمۇ ئاز ئەمەس ئىدى. مۇشۇنداق ئەھۋالدا فىرانك قۇرۇق يۆتىلىپ قويۇپ: «قەدىرلىكىم، مەن ئۇنداق ئىشنى ئۇقمايمەن»، «قەدىرلىكىم، سىزنىڭ ئورنىڭىزدا مەن بولغان بولسام ئۇ ئىشنى ھەرگىز قىلمايتتىم» دەپ ئۇنىڭ چىشىغا تېگەتتى. سىكارلېت بەزىدە ئۆزىنى بېسىۋالاتتى، بەزىدە بېسىۋالالماي قالاتتى. ئۆزىنىڭ پۇل تېپىشقا جۇرئىتى يوق تۇرۇپ، يەنە نېمىشقا ئۇنىڭ ئالدىغا تاقاق سالىدىغاندۇ؟ ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۇنىڭ كۆرسەتكەن سەۋەبلىرىمۇ شۇنچىلىك كۈلكىلىك ئىدى. بۇ كۈنلەردە ئۇنىڭ قىلىۋاتقىنى ئايال كىشىنىڭكىگە ئوخشىمىغان بولسا نېمە بوپتۇ؟ مانا، ئايال كىشى ئارىلاشسا بولمايدۇ دەپ قارىلىدىغان بۇ ئىشقا ئۇ ئارىلاشقاندىن كېيىن، زاۋۇتتىن پۇل دېگەن شۇنداق جىق كىرىۋاتمامدۇ؟ بۇ پۇللار ئۇلارغا ــ سىكارلېتقا، تاراغا، يەنە فىرانكقا شۇنچىلىك لازىم ئەمەسمۇ؟

فىرانكقا دەم ئېلىش ۋە خاتىرجەملىك كېرەك ئىدى. جان -

جەھلى بىلەن ئۆزىنى ئۇرغان ئۇرۇش ئۇنى سالامەتلىكىدىن، مال ـ دۇنياسىدىن ئايرىدى، قېرىتىپ ھالىدىن كەتكۈزدى، شۇنداقتىمۇ ئۇ ھەرگىز پۇشايمان قىلمايتتى. تۆت يىللىق ئۇرۇشتىن كېيىن ئۇ تىنچ ياشاشنى، قولۇم ـ قوشنىلار بىلەن ئىناق ـ ئىجىل ئۆتۈشنى خالاپ قالدى. تەگىلا قارىسا تونۇش چىرايلار، دوستلىرىمۇ ئۇنىڭ ھۆرمىتىنى قىلىشاتتى. ئەمما، ئۇزاق ئۆتمەي، ئۆيده خاتىرجەم ياشاش ئۇچۇن بەدەل تۆلەشنىڭ لازىملىقىنى ھېس قىلىپ قالدى. بۇنىڭ ئۇچۇن ئۇ سىكارلېتنى مەيلىگە قويۇپ بېرىشى، نېمە قىلىمەن دېسە يول قويۇشى كېرەك ئىدى. ھاردۇق يەتكەن بولغاچقىمۇ، سىكارلېتنىڭ تەلىپى بويىچە ئاخىر ئۇ خاتىرجەملىكىنى سېتىۋالغانمۇ بولدى. بەزىدە ئۇ كەچ قېلىپ سىرتتىن مۇزلاپ قايتىپ كەلگەنلىرىدە، سىكارلېت ئىشىكنى ئېچىپ بېرىپ ئۇنىڭ قۇلاقلىرىغا، بۇرنىغا ياكى سۆيۇشكە مۇۋاپىق كەلمەيدىغان باشقا بىر يەرلىرىگە سۆيۇپ كېتەتتى، ئىسسىق ئورۇنغا كىرىپ ياتقاندا بېشىنى مۇرىسىگە قويۇپ ئۇخلاپ قالاتتى. شۇنداق چاغلاردا فرانك ئۆزى تۆلىگەن بەدەلنىڭ بىكارغا كەتمىگەنلىكىنى ھېس قىلىپ قالاتتى. سىكارلېت داۋاملىق ئۆزىنىڭ بىلگىنى بويىچە ئىش قىلىۋەرسە، ئۆيدىكى خاتىرجەملىكمۇ شۇنچە ئۇزاق داۋاملىشاتتى. ئەمما، فرانك ئېرىشكەن بۇ خاتىرجەملىكنىڭ ئىچى كاۋاك ئىدى، سىرتقى كۆرۈنۈشلا بار ئىدى، چۇنكى ئۇ تويدىن كېيىن ئېرىشمەن دەپ ئويلىغان ھەممە نېمىسىدىن مەھرۇم بولۇۋاتاتتى.

ئايال كىشى ئۆزىنىڭ ئائىلىسى ھەم ئائىلىسىدىكى ئادەملەرنىڭلا غېمىنى يېيىشى كېرەك. ئەرلەرگە ئوخشاش سىرتتا لاغايلاپ يۈرسە بولمايدۇ، ـــ دەپ ئويلايتتى فرانك، ـــ بالا بولغان بولسا بەلكىم...

بالىنى ئويلاپ ئۇنىڭ چىرايىغا كۈلكە يۈگۈردى، ئۇزاقتىن

بېرىقى ئۆيىمۇ شۇ ئىدى. لېكىن، سىكارلېت بالا تۇغمايدىغانلىقىنى كېسىپلا ئېيتقانىدى، ئۇنىڭ ئۈستىگە بالا دېگەنمۇ چاقىرسىلا كېلىدىغان نەرسە ئەمەس ـ دە. نۇرغۇن ئاياللارنىڭ بالا تېپىشنى خالىماسلىقى نادانلىق ھەم قورقۇنچتىن ئىكەنلىكى ئىنىقا ئايان. ئەگەر سىكارلېت تۇغمىدىغان بولسا، ئۇ چاغدا چوقۇم ئۇنى تېخىمۇ ياخشى كۆرگەن، باشقا ئاياللارغا ئوخشاش ئۆيدىن چىقارماي پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن بالىسىنى باققان بولاتتى، پەن زاۋۇتىنمۇ سېتىۋېتەتتى، شۇنىڭ بىلەن ئىنكىمۇ بۇ باش ئاغرىقلىرىدىن پۈتۈنلەي قۇتۇلاتتى. كۆپ ئاياللار بالا يۈزى كۆرگەندىن كېيىن بۆلەكچىلا ئېچىلىپ كېتىدۇ. سىكارلېتنىڭ ھازىر ئۇنداق ھالەتتە ئەمەسلىكى ئىنكىقا مەلۇم. ئۇ ئاياللار توغرۇلۇق ھېچنەرسە بىلمىسىمۇ، سىكارلېتنىڭ تازا خۇشال ـ خۇرام ئەمەسلىكىنى سېزىپ تۇرۇۋاتاتتى، چۈنكى ئۇ ھېچنېمىنى بىلمەيدىغان، سەزمەيدىغان ھالەتتىكى ئادەم ئەمەس ـ دە.

بەزىدە يېرىم كېچىلەردە ئويغىنىپ كېتىپ سىكارلېتنىڭ يېغلاپ ياتقانلىقىنى كۆرەتتى، تۇنجى قېتىم ھەتتا يىغىسىنىڭ، ئېسەدەشلىرىنىڭ قاتتىقلىقىدىن كارىۋات مىدىرلاپمۇ كەتكەنىدى. ئىرانىڭ قورقۇپ كېتىپ: «ئومىقىم، نېمە بولدىڭىز؟» دەپ سورىسا، سىكارلېت ئۇنى سىلكىپ: «ھىم، سىزنىڭ كارىڭىز بولمىسۇن!» دەپ جاۋاب بەرگەنىدى. شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ ئىككىنچى سورىمىدى.

تۇغرا، بالا بولسا ئۇ خۇشال بولىدۇ، ئۆزى بىلەن مۇناسىۋەتسىز ئۇ خىل ئەخمىقانە ئىشلاردىن قولىنى تارتىدۇ. بەزىدە ئىرانىڭ ئۆزىنى تۇكلىرى پارقىراپ تۇرغان، قانات ـ قۇيرۇقلىرى شۇنچىلىك چىرايلىق بىر ئىسسىق بەلباغ قۇشىنى تۇتۇۋالغاندەك ئويلاپ، ئۇلۇغ ـ كىچىك تىنىپ ئولتۇرۇپ كېتەتتى. ئۇنىڭغا ئادەتتىكىدەك رەڭسىز قۇشقاچ بولسىمۇ بولاتتى ئەمەسمۇ؟ شۇنىڭدا تېخى ئوبدان بولاتتى.

ئوتتۇز يەتتىنچى باب

تۆتىنچى ئاينىڭ قاتتىق يامغۇر يېغىۋاتقان بىر كېچىسى، تونى فونتائىن تەرلەپ ـ پىشىپ كەتكەن، چارچاپ ھالى قالمىغان ئاتتىن سەكرەپ چۈشۈپ ئۇلارنىڭ دەرۋازىسىنى ئەنسىز قاقتى. فىرانك بىلەن سىكارلېت چۆچۈپ ئويغىنىپ كەتتى، قورقۇپ چىرايلىرىدا قان قالمىدى. سىكارلېت تۆت ئاي ئىچىدە قايتا قۇرۇشنىڭ پۈتۈن مەنىسىنى ئىككى قېتىم چوڭقۇر چۈشەنگەندى، بۈگۈنكىسى ئىككىنچى قېتىملىقى ئىدى. ۋىلنىڭ «بىزنىڭ ئاۋارىچىلىكلىرىمىز تېخى ئەمدىلا باشلاندى» دېگەن گېپىنىڭ تېگىگىمۇ بۈگۈن يەتتى. شۇنىڭ بىلەن بىللە ئاشلېينىڭ ئاشۇ كۈنى تارادىكى باغدا تۇرۇپ ئۇنىڭغا قىلغان ھېلىقى يېقىمسىز گەپلىرىنىمۇ ئەمدى چۈشەندى. شۇ چاغدا ئۇ: «بىز ئەمدى ئۇرۇشتىنمۇ، تۇرمىدىنمۇ، ئۆلۈمدىنمۇ بەتتەر يامان ۋەزىيەتكە دۇچ كېلىمىز» دېگەنىدى.

ئۇنىڭ قايتا قۇرۇش مەزگىلىگە تۇنجى قېتىم دۇچ كەلگەن ۋاقتى جوناس ۋىلكېرسون شىماللىقلارنىڭ قوللىشى بىلەن ئۇنى تارادىن قوغلاپ چىقارماقچى بولغان چاغ ئىدى. ئەمدى بۈگۈن تونىنىڭ كېلىشى ئۇنىڭغا تېخىمۇ قورقۇنچلۇق پاكىتلار ئارقىلىق قايتا قۇرۇش مەزگىللىرىنىڭ نېمىدىن دېرەك بېرىدىغانلىقىنى تېخىمۇ چوڭقۇر چۈشەندۈردى. تونى يېرىم كېچىدە كېلىپ، بىرنەچچە مىنۇتتىن كېيىن يەنە يامغۇرلۇق قاراڭغۇ كېچىدە تېزدىنلا غايىب بولدى. ئەمما، بۇ قىسقىغىنا ۋاقىت ئىچىدە ئۇ يېڭى بىر تىراگېدىيەنىڭ پەردىسىنى ئېچىۋېتىپ كەتتى، سىكارلېت بولسا بۇ پەردە مەڭگۈ يېپىلمايدىغاندەك قاتتىق ئۇمىدسىزلىك ئىچىدە قالدى.

شۇ كۈنى كېچىسى قاتتىق يامغۇر يېغىۋاتاتتى، ئىشىكنىڭ

قاتتىق ئورۇلۇشىدىن ئويغىنىپ كەتكەن سىكارلېت يوغان ياغلىقىغا ئورىلىپلا ئىشىكتىن چىقتى، پەستىكى دەھلىزدە تونى تۇراتتى. تونى دەررۇلا فىرانكىنىڭ قولىدىكى شامنى پۈۋلەپ ئۆچۈرۈۋەتتى. سىكارلېت قاراڭغۇدا سىلاشتۇرۇپ پەلەمپەيدىن پەسكە چۈشۈپ تونىنىڭ مۇزدەك قولىنى تۇتتى.

— ئۇلار مېنى قوغلاپ كېلىۋاتىدۇ، — دېدى تونى بوش ئاۋازدا، — مەن تېكساسقا كەتمەكچى — ئېتىم ئۆلەيلا دەپ قالدى... مەنمۇ ئاچتىن ئۆلگۈدەك بولدۇم... بۇ يەردىن تېز كەتسەم، سىلەرگە ئاۋارىچىلىك كەلتۈرۈپ بەرمىسەم دەپ ئويلايمەن.

پۈتۈن دېرىزىلەر ئېتىلىپ، پەردىلەر چۈشۈرۈلۈپ بولغاندىن كېيىن، ئاندىن تونى ئۇلارنىڭ شام يېقىشىغا ماقۇل بولۇپ، فىرانكقا بولغان ئىشلارنى تېز - تېز سۆزلەشكە باشلىدى، سىكارلېت ئۇنىڭغا ئالدىراش تاماق تەييارلىدى.

تونىنىڭ ئۈستىدە پەلتو، بېشىدا شىلەپىمۇ يوق، پۈتۈن بەدىنى چىلىق - چىلىق ھۆل، قاپقارا چاچلىرى بېشىغا چاپلىشىپ كەتكەنىدى. سىكارلېت ئېلىپ كەلگەن بىر ئىستاكان ۋىسكىينى ئىچىۋەتكەندىن كېيىن ئۇنىڭ كۆزلىرىگە قونتائىن ئائىلىسىدىكى يىگىتلەرگە خاس بىر خىل تېتىكلىك يۈگۈردى. سىكارلېت پىتتىي ھاممىنىڭ ئويغانماي خورەك تارتىپ ئۇخلاۋاتقانلىقىدىن سۆيۈندى، بولمىسا ئۇ بۇ ئەرۋاھنى كۆرسە چوقۇم ھوشىدىن كېتەتتى.

— ھۇ خۇنپەر، ئىپلاس ! — تونى كىمنىدۇر تىللاۋېتىپ، يەنە ھاراق تەلەپ قىلىپ ئىستاكاننى سىكارلېتقا سۇندى، — ھېرىپ ھالىم قالمىدى، شۇنداقتىمۇ بۇ يەردىن دەررۇ كەتمىسەم جېنىمدىن ئايرىلىمەن، شۇنىڭغا ئەرزىگۈدەكمىغۇ ئىش قىلدىم. خۇدا تۇرۇپتۇ، بۇ راست. بىر ئامال قىلىپ تېكساسقا بېرىۋېلىپ شۇ يەردە ئۆزۈمنى دالدىغا ئالمىسام بولمايدۇ. ئاشلىپى جونېسبورودا مەن بىللە بىللە ئىدى، شۇ مېنى سىلەرنىڭ

يېنىڭلارغا يولغا سالدى. فىرانك، باشقا ئات تاپمىسام بولمايدۇ ھەم ئازراق پۇلمۇ كېرەك، ئېتىم ئۆلۈەيلا دەپ قالدى ــ ئۇ جانۋار ئاز يول ماڭمىدى ــ مەن ئۆيدىن خۇددى دوزاختىن چىققان شەپەرەڭگە ئوخشاش ھېچنېمە ئالماي چىقتىم، يېنىمدا بىر تىيىن پۇلمۇ يوق، ئۆيدىمۇ پۇل قالمىغان.

ئۇ سۆزلەۋېتىپ كۆلۈپ كەتتى، ئاندىن ئۇستىگە قېلىن سېرىق ماي سۈرتۈلگەن قوناق بولكىسى بىلەن تۇرۇپنىڭ كۆكىنى ئالدىراپ يېيىشكە باشلىدى.

ــ مېنىڭ ئېتىمنى مىنىپ مېڭىڭ، ــ دېدى فىرانك خاتىرجەم ئولتۇرۇپ، ــ يېنىمدا ئون سومىلا بار ئىكەن. ئەگەر ئەتە ئەتىگەنگىچە تۇرىدىغان بولسىڭىز...

ــ ھە ياق، ھازىر دوزاختا ئوت كەتتى، ئارتۇق تۇرالمايمەن، ــ دېدى تونى مەنىلىك سۆزلەپ، ئەمما كەيپى كۆتۈرەڭگۈ ئىدى، ــ بەلكىم ئۇلار كەينىمدىن قوغلاپ كېلىۋاتقاندۇ. مەن ناھايىتى تېزلا يولغا چىققان، ئەگەر ئاشلىپ مېنى ئۇ يەردىن سۆرەپ چىقىپ ئاتقا مىندۈرۈپ قويمىغان بولسا مەن ساراڭدەك شۇ يەردە تۇرىۋەرگەن بولاتتىم، بۇ چاغقىچە مېنى دارغا ئېسىۋېتىشلىرىمۇ مۇمكىن ئىدى. ئاشلىپ يارايدىغان يىگىت.

بۇ گەپچە، ئاشلىيمۇ بۇ قورقۇنچلۇق ئىشقا ئارىلىشىپ قالغان ئوخشىمامدۇ. سىكارلېتنىڭ تېنى بىردىنلا جۇغۇلداپ، يۈرىكى ئاغزىغا تىقىلىپلا قالدى. شىماللىقلار ئاشلىپىنى تۇتۇۋالغانمىدۇ؟ فىرانك نېمىشقا ئۇنىڭدىن بۇ ئىشنى كوچىلاپ سورىمايدىغاندۇ؟ نېمىشقا بۇ ئىشقا ئادەتتىكى ئىشتەك مۇئامىلە قىلىدىغاندۇ؟ ئاخىر چىدىمايى، سىكارلېت ئۆزى تونىدىن سورىدى.

ــ نېمە ئىش بولدى... كىم...

ــ دادىڭىزنىڭ بۇرۇنقى نازارەتچىسى... جوناس ۋىلكېرسون دېگەن ئاشۇ مۇناپىقنىڭ ئىشى بولمامدۇ.

ــ سىز ئۇنى... ئۇ ئۆلدىمۇ؟

ــ سىكارلېت ئوخارا !، ــ دېدى تونى چۈشلىرىنى

كىرىشتۈرۈپ تۈرۈپ، ــ مەن بىر ئادەمنى ئۆلتۈرۈشنى نىيەت قىلغان بولسام، سىز مېنى پىچاقنى ئۇنىڭغا تەگكۈزۈپ قويۇپلا بولدى قىلمىدۇ، دەپ ئويلامسىز؟ ياق، مەن ئۇنىڭ قارنىنى يېرىۋەتتىم.

ــ ياركاللا ! ــ دېدى فىرانك ئۇنىڭغا ئاپىرىن ئوقۇپ، ــ مەنمۇ ئۇ ئىپلاسنى ياخشى كۆرمەيتتىم.

سىكارلېت ئۇنىڭغا لاپپىدە قاراپ قويدى، شۇ تۇرقىدىكى فىرانك ئۇ بىلمىدىغان ئىتائەتمەن، نېمىلا قىلسا بولمىدىغان، تىللىسىمۇ ساقلىنى مىجىپ ئولتۇرىدىغان فىرانك ئەمەس، شۇنچىلىك قەتئىي، سالماق فىرانك ئىدى، ھازىرقىدەك جىددىي پەيتتىمۇ بىر ئېغىز قۇرۇق گەپ قىلمىغانىدى، ھەقىقىي ئەركەك قىياپىتىدە ئولتۇراتتى. تونىمۇ شۇنداق ئىدى. ئۇنداق زوراۋانلىق سورۇنلىرى ئەرلەرنىڭ ئۆزلىرىنى كۆرسىتىدىغان مەيدانى بولۇپ، ئۇنداق يەرلەرگە ئاياللار يېقىنمۇ بارالمايتتى.

ــ ئاشلىپي... ئۇنىڭغا ھېچ ئىش...

ــ ھېچ ئىش كەلمىدى. ئۇ خۇنپەرنى ئاشلىپي ئۆلتۈرمەكچىدى، مەن ئۇنىڭغا بۇ ئىشنىڭ مېنىڭ دائىرەمدىكى ئىش ئىكەنلىكىنى ئېيتتىم، چۈنكى ساللى ئىنىمنىڭ خوتۇنى - دە. ئاخىر ئۇ بۇنى چۈشەندى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ۋىلكېرسوننىڭ مېنى بىر نېمە قىلىپ قويۇشىدىن ئەنسىرەپ جونېسبوروغا مەن بىلەن بىللە باردى. مەن ئاشلېينى بۇ ئىشقا چېتىلىپ قالمايدۇ دەپ ئويلايمەن، ئىلاھىم شۇنداق بولسۇن. قوناق بولكىسىنىڭ ئۈستىگە ئازراق مۇرابا سۈركەپ بەرسىڭىز قانداق؟ يولدا يېگۈدەك بىر نەرسە تەييارلاپ بېرەلەرسىزمۇ؟

ــ ماڭا ھەممە بولغان ئىشلارنى سۆزلەپ بەرمەيدىغان بولسىڭىز، ھازىرلا ئاۋازىمنى قويۇۋېتىپ توۋلاپ كېتىمەن.

ــ مەن كەتكەندىن كېيىن قانچىلىك توۋلىغۇڭىز كەلسە شۇنچىلىك توۋلىۋالارسىز. فىرانك ئاتنى تەييارلاپ بەرگۈچە ئارىلىقتا سىزگە سۆزلەپ بېرەي. ۋىلكېرسون دېگەن ئۇ خۇنپەر

بۇرۇنلا بىزگە نۇرغۇن ئاۋارىچىلىك تېپىپ بەرگەن، باج توغرۇلۇقمۇ سىلەرگە نۇرغۇن زۇلۇم سالدى. بۇ ئۇنىڭ نومۇسسىز قىلىقلىرىنىڭ ئاز بىر قىسمى، خالاس. ئەڭ نەپرەتلىكى، ئۇ نېگىرلارنى توختىماي كۇشكۇرتۇپ تۇردى. ئۇ نېگىرلارمۇ ئۇچىغا چىققان دۆت نېمىلەر، ئۇ لۇكچەكلەرنىڭ گەپلىرىگە ئىشىنىپ، بىزنىڭ ئۆزلىرى ئۇچۇن قىلغان ھەممە ياخشىلىقلىرىمىزنى ئۇنتۇپ كېتىشتى. ھازىر شىماللىقلار نېگىرلارنى سايلامغا قاتناشتۇرمىز دېيىشۋاتىدۇ، بىزنى بولسا قاتناشتۇرمايدىكەن. ئەگەر ئۇلار نېگىرلارنى سايلامغا قاتناشتۇرىدىغان بولسا بىز تۇگىشىمىز. بۇ شىماللىقلارنىڭ ئەمەس، بىزنىڭ دۆلىتىمىزغۇ؟ سىكارلېت، بۇ ئەلەمىلەرگە چىداش مۇمكىنمۇ؟ قانداق چىدىغۇلۇق؟ بىز ئورنىمىزدىن دەس تۇرۇپ ئۇلار بىلەن ئېلىشىمساق بولمايدۇ، بۇ يەنە بىر قېتىملىق ئۇرۇشقا سەۋەب بولسىمۇ مەيلى. ئۇزاققا بارماي بىزدە نېگىر سوتچىلار، نېگىر پالاتا ئەزالىرى پەيدا بولىدۇ... ھەممىسى ئورمانلىقتىن چىققان قارا مايمۇنلار...

— تېز، تېزرەك سۆزلىسىڭىزچۇ ! زادى نېمە ئىش قىلدىڭىز؟

— ئالدىرىماي ئوراڭ، بولكىدىن يەنە بىرنى يەۋالاي. بۇ مۇنداق گەپ، ۋىلكېرسون شۇغۇللانغان نېگىرلار باراۋەرلىك ھەرىكىتى بەكمۇ ھەددىدىن ئېشىپ كەتتى. ئۇ ئەتىدىن كەچكىچە نېگىرلارغا شۇ توغرۇلۇقلا گەپ قىلىدىكەن، ھەتتا ئۇ ھەددىدىن ئېشىپ... — تونى ئۆزىنى باسالماي ئىتتىك سۆزلەپ كېتىۋاتاتتى، — نېگىرلار... ئاق تەنلىك ئايالىلار بىلەن توي قىلسا...

— تونى، ئۇنداق دېمىگەندۇ؟

— بۇ راست گەپ ! بۇ گەپكە كۆڭلىڭىز يېرىم بولدى، بۇنى بىلىپ تۇرۇۋاتىمەن. ئەمما، سىكارلېت، ھازىر دوزاختا ئوت كەتتى. بۇ سىز ئۇچۇن يېڭى خەۋەرمۇ ئەمەس، ئۇلار ئاتىلانتادىمۇ

نېگىرلارغا شۇنداق گەپلەرنى دېيىشۋاتىدۇ.

— بۇنى... مەن بىلمەيدىكەنمەن.

چوقۇم فىرانك سىزگە دېمىگەن گەپ. شۇنىڭ بىلەن بىز مەسلىھەتلىشىپ، ۋىلكېرسون ئەپەندىنىڭ ئۆيىگە كېچىدە بېرىپ ئۇنى ئەدەپلەپ قويماقچى بولدۇق. شۇ ئارىلىقتا... بىزنىڭ قورۇقتا باش نازارەتچى بولۇپ تۇرغان ئېستېس ئىسىملىك ھېلىقى نېگىر ئېسىڭىزدىمۇ؟

— ئېسىمدە.

— ئاشۇ ئىپلاس بۇگۈن سالللى ئاشخانىدا تاماق ئېتىۋاتقانىدا ئاشخانىغا كىرىپتۇ... ئۇنىڭ سالللىغا نېمە دېگەنلىكىنى بىلمەيدىم، بۇنىڭدىن كېيىنمۇ مەڭگۈ بىلمەسلىكىم مۇمكىن. ئىشقىلىپ، بىر نېمە دېگەن. بىر چاغدا چىرقىرىغان بىر ئاۋازنى ئاڭلاپ يۇگۈرۈپ ئاشخانىغا كىرسەم، ئۇ ئىپلاس شۇ يەردە تۇرۇپتۇ، غەرق مەست ... سىكارلېت، كەچۈرۈڭ، قوپال گەپ قىلىپ قويدۇم.

— سۆزلەۋېرىڭ.

— مەن ئۇنى ئېتىپ تاشلىدىم. ئاپام سالللى بىلەن قالدى. مەن ئېتىمغا مىنىپ ۋىلكېرسوننى ئىزدەپ جونېسبوروغا چاپتىم. بۇ ئىشقا شۇ مەسئۇل بولۇشى كېرەك ـ دە. ئۇ بولمىغان بولسا، ئۇ ئىپلاس نېگىر ئۇنداق ئىش قىلىشنى ھەرگىز ئويلىمايتتى. تارادىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ ئاشلىيغا ئۇچراپ قالدىم. ئۇمۇ مەن بىلەن ماڭدى، كېتىۋېتىپ ۋىلكېرسوننىڭ تارادا قىلغانلىرى ئۈچۈن بۇرۇندىنلا ئۇنىڭدىن ئۆچ ئىلىشنى ئويلاپ كېلىۋاتقانلىقىنى ئېيتىپ، ئۇنى ئۆزىگە قويۇپ بېرىشىمنى دېدى. مەن ئۇنىڭغا، سالللى ئۆلۈپ كەتكەن ئىنىمنىڭ ئايالى، شۇڭا بۇ ئىشنى مەن قىلىشىم كېرەك، دەپ تۇرۇۋالدىم. يولدا ماڭغۇچە مەن بىلەن گەپ تالىشىپ كەلدى. شەھەرگە يېتىپ كەلگەندىن كېيىن، تاپانچامنى ئېغىلغا تاشلاپ قويۇپ كەلگەنلىكىمنى بىلىپ ئۆزۈمگە شۇنچىلىك ئاچچىقىم كەلدى.

تونى گەپتىن توختاپ، قاتتىق بولكىدىن بىر چىشلەم چىشلىدى. سىكارلېتنى تىترەك بېسىپ كېتىۋاتاتتى. فونتائىن ئائىلىسىنىڭ تەلۈە خاراكتېرى بۇرۇندىنلا ھەممە ئادەمگە مەلۇم ئىدى.

ــ شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭغا پىچاق بىلەن تاقابىل تۇرماقچى بولدۇم. ئۇنى ئاخىر بىر قاۋاقخانىدىن تېپىپ بىر بۇلۇڭغا سۈرەپ ئاپاردىم، ئاشلېپى باشقىلارنى توسۇپ تۇردى. مەن ئاۋۋال كېلىش مەقسىتىمنى ئۇنىڭغا ئېيتىپ پىچاقنى قورسىقىغا تىقىۋەتتىم. ئېسىمگە كېلىپ بولغۇچە ھەممە ئىش تۈگەپ بولدى، ــ دېدى تونى شۇ چاغدىكى ئىشلارنى ئويلىغاچ، ــ ئېسىمگە كەلگەندە بىرىنچى بولۇپ بىلگەن ئىشىم، ئاشلېپىنىڭ مېنى ئاتقا مىندۈرۈپ، بۇ يەردىن دەرھال كەت، دېگىنى بولدى. جىددىي پەيتته ئاشلېپي ئوغۇل بالىلىق قىلدى. ئۇنىڭ كاللىسى باشتىن ـ ئاياغ سەگەك ئىدى.

فىرانك ئۆزىنىڭ پەلتوسىنى كۆتۈرۈپ كىرىپ تونىغا بەردى. ئۇنىڭ مۇشۇ بىرلا پەلتوسى بار ئىدى. سىكارلېت پەلتونى بەرگىنىگە باشقىچە پىكىرده بولمىدى. ئۇنىڭ قارىشىچە، بۇ ئەرلەرنىڭ ئۆزلىرىنىڭ ئىشى ئىدى.

ــ ئەمما، تونى، ئۆيده سىز بولمىسىڭىز بولمايدۇ، شۇڭا قايتىپ كېتىپ ئۇلارغا چۈشەندۈرۈپ باقسىڭىز...

ــ فىرانك، سىز ئۇچىغا چىققان ئەخمەق بىر خوتۇنىنى ئېلىۋاپسىز جۇمۇ، ــ دېدى تونى پەلتونى تەستە كىيىۋېتىپ، ــ ئۇ ئايال، قېرىنداشلىرىنى قوغدىغان ئادەمنى شىماللىقلار مۇكاپاتلايدۇ، دەپ ئويلىسا كېرەك. ئۇلار مۇكاپاتلايدۇ، نېمە بىلەن؟ ۋاقتىلىق سوت ۋە دارغا ئاسىدىغان ئارغامچا بىلەن. سىكارلېت، مېنى بىر سۆيۈپ قويسىڭىز. فىرانك، سىز باشقىچە ئويلاپ قالماڭ، بەلكىم مەن سىلەر بىلەن مەڭگۈ خوشلىشۋاتقاندىمەن. تېكساس بۇ يەرگە ئىنتايىن يىراق. خەت يېزىشىم مۇمكىن ئەمەس، شۇڭا ئۆيدىكىلەرگە ھازىرغىچە ئامان ـ

ئېسەن تۇرغانلىقىمنى يەتكۈزۈپ قويۇڭلار.

ئۇ سىكارلېتنى سۆيۈپ قويدى، ئاندىن ئىككى ئەر يامغۇر يېغىۋاتقان قاراڭغۇ كېچە ئىچىگە كىرىپ كەتتى. ئۇلار ئارقا ئىشىكنىڭ ئالدىدا تۇرۇپ بىردەم پاراڭلاشتى. ئارقىدىن سىكارلېت بىر ئاتنىڭ سۇ چاچرىتىپ چېپىپ كەتكەنلىكىنى ئاڭلىدى. تونى كەتتى. سىكارلېت ئىشىكنىڭ يوچۇقىدىن قىرانكنىڭ ھالىدىن كەتكەن بىر ئاتنى يېتىلەپ ئېغىلغا كىرىپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆردى، ئىشكنى يېپىپ بىردىنلا ئولتۇرۇپ قالدى، ئىككى تىزى غال ـ غال تىتىرەپ كېتىۋاتاتتى.

ئۇ باشقىدىن قۇرۇش ھەرىكىتىنىڭ نېمىدىن دېرەك بېرىدىغانلىقىنى چۈشەنگەندەك بولدى. بۇ، ئالدىغا كېچىككىنە بىر پارچە لاتا تارتىۋالغان، قالغان يەرلىرى ئوچۇق ياۋايى ئادەملەر ئۆيۈڭنى قورشىۋالغاندەك بىر ئىش ئىكەن. يېقىندا زادىلا ئويلاپ باقمىغان نۇرغۇن ئىشلار ئەمدى ئۇنىڭ كاللىسىغا كىرىۋالدى. مەسىلەن، ئۇ ئاڭلىغان، ئەما دىققەت قىلمىغان بەزى گەپلەر، ئەرلەر پاراڭلىشىۋاتقاندا ئۇستىگە كىرىپ قالسا گەپلىرىنى توختىتىۋېلىشلىرى، شۇ چاغدا ھېچقانداق ئەھمىيەتى يوقتەك كۆرۈنگەن بەزى ئۇششاق ئىشلار، قىرانكنىڭ ئۆزىنى قېرى، ئاجىز پېتىتېرنىڭ ھەمراھلىقىدا زاۋۇتقا بارماڭ دەپ ئاگاھلاندۇرۇشلىرى، ۋەھاكازالار. ھازىر ئاشۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسى قوشۇلۇپ قورقۇنچلۇق بىر مەنزىرە ھاسىل قىلىۋاتاتتى.

نېگىرلار يۇقىرى قاتلاملارغا يامىشىپ چىقىۋاتىدۇ، شىماللىقلار نەيزىلىرى بىلەن ئۇلارنى قوغلايدۇ. سىكارلېتنى بىرەرسى ئۆلتۈرۈۋېتىشى، باسقۇنچىلىق قىلىشى مۇمكىن، بۇنداق ئىشلارغا ھېچكىم ئامال قىلالماسلىقىمۇ كۆرۈنۈپ تۇرغان ئىش ئىدى. بىرەرسى ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۆچ ئالمەن دەيدىكەن، ئۇ ئادەمنى شىماللىقلار دارغا ئاسىدۇ، سوتچى ياكى زاسىداتېللارنىڭ ئالدىدىن ئۆتكۈزۈشى يوق گەپ. قانۇندىن قىلچە ساۋاتى يوق،

جىنايى ئىشلارغا تېخىمۇ دىققەت قىلمايدىغان شىماللىق ئوفىتسېرلار سوراق رەھىيىتىنى ئۆتەپ قويۇپلا، جەنۇبلۇقلارنىڭ بوينىغا سىرتماقنى سېلىۋېرىدۇ.

«بىز ئەمدى قانداق قىلىمىز؟ — سىكارلېت قوللىرى بىر - بىرىگە كىرىشىپ، قورقۇنچ ۋە تايانچسىزلىقنىڭ ئىنتايىن چوڭ ئازابىدا قېلىۋاتاتتى، — ئۇ ئالۋاستىلار تونىغا ئوخشاش ياخشى يىگىتلەرنى ئۆزىنىڭ ئايالى، قېرىنداشلىرىنى ھمايە قىلىش مەقسىتىدە مەست نېگىر بىلەن مۇتتەھەم بىر زالىمنى ئۆلتۈرۈۋەتكەنلىكى ئۈچۈن دارغا ئېسىپ تۇتقىتىشىدۇ. بۇ ئالۋاستىلارغا قارىتا بىزدە زادى ئامال يوقمىدۇ؟»

تونى: «زادىلا چىدىغۇچىلىكىمىز قالمىدى!» دەپ ۋارقىراپ كەتكەن ئەمەسمۇ؟ تايىنىدىغان ئادىمى بولمىغاندىكىن، چىدىمايلا ئامالى قانچە؟ سىكارلېت تىترەپ كېتىۋاتاتتى ھەم ھاياتىدا تۇنجى قېتىم بەزى ئادەم ۋە ئىشلارغا ئوبيېكتىپ قاراۋاتاتتى، ئىگە - چاقسىز ۋە قورقۇپ كېتىۋاتقان سىكارلېت ئوخارا قىلىۋاتقان ئىشىنىڭ دۇنيادا بىردىنبىر مۇھىم ئىش ئەمەسلىكىنىمۇ تۇنجى قېتىم ھېس قىلىۋاتاتتى. جەنۇبتىكى ئۇنىڭغا ئوخشايدىغان مىڭلىغان ئايالارمۇ ۋەھىمە ئىچىدە تايانچسىز ياشاپ كېلىۋاتىدۇ. مىڭلىغان ئەرلەر بولسا ئاپپوما توكستا قوراللىرىنى تاشلىغان بىلەن، ھازىر يەنە ئاشۇ بىچارە ئايالالارنى قوغداپ قېلىش ئۈچۈن ھاياتىنىڭ خەۋپىكە ئۇچرىشىغا قارىماي قوللىرىغا قورال ئالماقچى بولۇشۇۋاتىدۇ.

تونىنىڭ چىرايىدا ئىرانكىنىڭ، يېقىندىن بېرى سىكارلېت ئاتلانتادىكى باشقا ئەرلەرنىڭ چىرايىدا كۆرۈۋاتقان، دىققەت قىلغاندەك قىلغان بىلەن تەپسىلىي تەھلىل قىلىپ كۆرمىگەن بىر خىل روھىي ھالەت ئىپادىلىنىپ تۇرىدۇ. بۇ خىل روھىي ھالەت ئاشۇ چاغلاردا تەسىلىم بولۇپ ئۆيلىرىگە قايتىشقان ئەرلەرنىڭ چىرايىدىكى بىزارلىق ۋە چارىسىز قالغاندەك كۆرۈنگەن روھىي ھالەتلەرگە پەقەتلا ئوخشىمايدۇ. ئۇ چاغدا

ئەرلەر ئۆيلىرىگە قايتىپ كېتىشتىن باشقىنى ئويلىمايتتى، ئەمدى ھازىر ئۇلار مەلۇم ئىشلارغا كۆڭۈل بۆلىدىغان بولدى، سېزىملىرى ئويغىنىشقا، ئەسلىدىكى جاسارەتلىرى ئۇرغۇشقا، رەھىمسىز ئازاب ئىچىدە ئەتراپىدىكى ھەممە ئىشقا كۆڭۈل بۆلۈشكە باشلاۋاتاتتى. ئۇلارنىڭمۇ تونىغا ئوخشاش «چىدىغۇچىلىكى قالمىغان» ئىدى.

ئۇ جەنۇبلۇق نۇرغۇن ئەرلەرنى كۆرگەن. ئۇلار ئۇرۇشتىن ئىلگىرى ئەدەپلىك، مۇلايىم، ئەمما سوقۇشقاق ئىدى. ئۇرۇشنىڭ ئاخىرقى مەزگىللىرىدىكى ئۇمىدسىز كۈنلەردە شۇنچىلىك قارام، شۇنچىلىك قەيسەر بولۇپ كېتىشكەن. ئەمما، سىكارلېت شۇ قىسقىغىنا بىرنەچچە مىنۇتنىڭ ئالدىدا، ئىككى ئەرنىڭ شامنىڭ يورۇقىدا بىر ـ بىرىگە قارىشىپ تۇرغان چىرايلىرىدىن مەلۇم بىر نەرسىنى، ئۇنىڭغا ئىلھام بولىدىغان، لېكىن يەنە ئۇنى قورقۇنچقا سالىدىغان بىر نەرسىنى، يەنى تەسۋىرلەپ بەرگۈسىز غەزەپ ۋە توسۇش مۇمكىن بولمايدىغان تەۋرەنمەس ئىرادىنى كۆرگەندەك بولدى.

سىكارلېت تۇنجى قېتىم ئۆزىنى ئەتراپىدىكى ئادەملەر بىلەن ئۇرۇق ـ تۇغقانچىلىققا ئوخشايدىغان بىر خىل يېقىن مۇناسىۋەتتە تۇرۇۋاتقاندەك، ئۇلارنىڭ غەم ـ قايغۇسى، ئازابلىرى ۋە ئىرادىلىرى ئۆزىنىڭكى بىلەن بىر گەۋدە بولۇپ يۇغۇرۇلۇپ كېتىۋاتقاندەك ھېس قىلىشقا باشلىدى. راست، چىداش مۇمكىن ئەمەس ئىكەن، جەنۇبتەك بۇنداق گۈزەل زېمىننى كۆرەشسىز تاشلاپ بېرىشكە ھەرگىز بولمايدىكەن. جەنۇپ شۇنچىلىك سۆيۈملۈك، ئۇنى جەنۇبلۇقلارنى ئۆچ كۆرىدىغان، ئۇلارنى چاينىپ پۇركۇۋەتكۈسى كېلىدىغان شىمالىلىقلارنىڭ ئاياغ ئاستى قىلىشىغا يول قويماسلىق كېرەك. جەنۇب شۇنچىلىك قىممەتلىك ماكان، ئۇنى ۋەسكىي بىلەن ئەركىنلىكنىڭ ئىچىگە پېتىپ كېتىۋاتقان نادان نېگىرلارنىڭ قولىغا تۇتقۇزۇپ قويۇشقا بولمايدۇ.

سكارلېت تونىنىڭ ئۇشتۇمتۇت كېلىپ يەنە ئالدىراپ كېتىپ قالغانلىقىنى ئويلاپ، خۇددى ئۇنىڭ بىلەن تۇغقانچىلىقى بارەك ھېس قىلىپ قالدى. چۈنكى، ئۇ دادىسىنىڭ ئۇنىڭ ئۈزى ۋە ئائىلىسى ئۈچۈن ئېيتقاندا قاتتىلىق ھېسابلانمايدىغان بىر قاتتىلىق دېلوسى تۈپەيلىدىن ئېرلاندىيەدىن قېچىپ كەتكەنلىكىنى ئەسلەپ قالغانىدى. سكارلېتنىڭ قېنىدا گېرالدنىڭ، يەنى زوراۋانلىقنىڭ قېنى بار ئىدى. ئۇ ھېلىقى شمالليق ئەسكەرنى ئېتىپ تاشلىغان چاغدىكى خۇشال بولۇپ كەتكەن ھالىتىنى ئېسىگە ئالدى. ئۇ ئەرلەرنىڭ قانلىرىدىمۇ ئەنە شۇنداق زوراۋانلىق بار. ئۇ قان ئۇلارنىڭ مۇلايىم، ئىتائەتچان تاشقى قىياپەتلىرىنىڭ ئاستىدا يوشۇرۇن ياتىدۇ. ئۇلارنىڭ ھەممىسىدە، ئۇ تونۇيدىغان بارلىق ئەرلەردە ــ كۆزلىرى خۇمارلىشىپ تۇرىدىغان ئاشلىيەمۇ، ھەممە ئىشقا ئەنسىزلىك قىلىدىغان فىرانكمۇ شۇلارنىڭ ئىچىدە ــ ئاشۇ خىل قان ئۇرغۇپ تۇرۇۋاتىدۇ. زۆرۈر تاپقاندا ئۇلار ئادەم ئۆلتۈرەلەيدۇ، قوراللىق قوزغىلىپ چىقالايدۇ. ھەتتا رېت باتلېرغا ئوخشاش قىلچە ئەخلاق كۆز قارىشى يوق لۈكچەك چېغىدا بىر نېگىرنى «ئاقسۆڭەك خېنىمغا ئەخلاقسىزلىق قىلغىنى ئۈچۈن» ئۆلتۈرۈۋېتىپتىغۇ؟

فىرانك يامغۇرغا چىلىنىپ قايتىپ كىرگەندىلا، سكارلېت ئېسىگە كېلىپ ئورنىدىن دەس تۇرۇپ كەتتى.

ــ ئاھ، فىرانك، بىز قاچانغىچە مۇشۇنداق ياشايمىز؟

ــ شمالليقلار بىزگە مۇشۇنداق ئۆچلۈك قىلمۇھىرىدىكەن، شۇنداق ياشىماي ئامالىمىز يوق، قەدىرلىكىم.

ــ بۇنىڭ زادى ئامالى يوقمىدۇ؟

فىرانك تېلىپ كەتكەن قوللىرى بىلەن ساقىلىنى سىلاپ قويدى.

ــ بىز چارىسىنى ئويلاۋاتىمىز.

ــ قانداق چارە ئۇ؟

— ئۇ سوئالىڭىزنى بىز بىرەر ئىشنى ۋۇجۇدقا چىقارغاندىراق سورىسىڭىز بولمامدۇ؟ ئۇنىڭغا بەلكىم بىر نەچچە يىل كېتەر، يا بولمىسا... جەنۇب مەڭگۇ مۇشۇنداق ئۆتۈپ كېتەر.

— ئۇ مۇمكىن ئەمەس.

— ئاپىمقىم، ئەمدى ئۇخلاڭ، شامالداپ قالغان ئوخشايسىز، تىترەۋاتىسىز.

— بۇ ئىشلارنىڭ قاچان ئاخىرى چىقىدۇ؟

— بىز هەممىمىز سايىلامغا قاتنىشىپ بېلەت تاشلايدىغان بولغان چاغدا، قەدىرلىكىم. جەنۇب ئۇچۇن ئۇرۇش قىلغان ئادەملەر بېلەت تاشلاپ، جەنۇبلۇقلار بىلەن دېموكراتلارنى سايلىيالايدىغان بولغان چاغدا، ئاندىن ئىشلارنىڭ ئاخىرى كۆرۈنىدۇ.

— سايلامغا قاتنىشىش؟ — سىكارلېت چىدىماي تۇۋلاپ كەتتى، — سايلامغا قاتنىشىشنىڭ نېمە ئەھمىيىتى بار؟ نېگىرلار هەددىدىن ئاشقان، شىمالىقلار ئۇلارنىڭ كاللىسىنى زەھەرلەپ بولغان تۇرسا، ئۇلارنىڭ بىزگە بېلەت تاشلىشى مۇمكىنمۇ؟

فىرانك ئۇنىڭغا سەۋرچانلىق بىلەن چۈشەندۈردى. لېكىن، سايلام ئارقىلىق بۇ مۇشكۈلچىلىكلەردىن قۇتۇلۇشنىڭ گەپلىرى مۇرەككەپ بولغاچقا، ئۇنىڭغا بۇنى چۈشەندۈرۈپ كېتىش قىيىن ئىدى. سىكارلېت جوناس ۋىلكېرسوننىڭ تاراغا ئەمدى مەڭگۇ تەھدىت سالالمايدىغان بولغانلىقىدىن شۇنچىلىك خۇشال ئىدى، خىيالى يەنىلا تونىدا يۈرەتتى.

— بىچارە فونتائىنلار! — دېدى سىكارلېت، — يالغۇز ئالېكسىلا قاپتۇ، مىموسادا بولسا قىلىدىغان ئىشلار شۇنچە كۆپ. تونىمۇ نېمىشقا ئۆزىنى تۇتۇۋېلىپ، ئۇ ئىشنى يېرىم كېچىدە قىلمىغان بولغىيدى؟ ئۇ چاغدا ئۇ ئىشنى كىمنىڭ قىلغانلىقىنى هېچكىم بىلمەي قالاتتى ئەمەسمۇ. ئەتىيازلىق تېرىلغۇ ۋاقتىدا ئۆيدە بولسا، تېكساستا بولغاندىن مىڭ ياخشى ئىدى ـ ده.

فىرانك ئۇنىڭ بىلىدىن چىڭ قۇچاقلىدى. ئادەتتە ئۇ سىكارلېتنى سىلكىۋەتمىسۇن دەپ قورقۇپ ئۇنداق تۇتۇشقا پېتىنالمايتتى، بۈگۈن ئاخشام كۆزلىرى خۇددى يىراق كەلگۈسىنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتقاندەك، قورقمايلا ئۇنىڭ بىلىدىن قورۇپ تۇتتى.

ــ هازىر بىز قىلىشقا تېگىشلىك ئەتىيازلىق تېرىلغۇدىنمۇ مۇھىم ئىشلار بار، ئامرىقىم. نېگىرلارنى چۆچۈتۈپ قويۇش، جوناسقا ئوخشاش مۇتتەھەملەرنىڭ ئەدىپىنى بېرىش هازىر بىز قىلىدىغان ئىشلارنىڭ بىرسى. تونىغا ئوخشاش ياشلىرىمىز مەۋجۇت ئىكەن، جەنۇبنىڭ تەقدىرىدىن ئەنسىرەپ كەتمىسەكمۇ بولىدۇ. ئەمدى كىرىپ ئۇخلايلى.

ــ ئەمما، فىرانك...

ــ بىز ئىتتىپاقلىشىپ، شىماللىقلارغا يول بەرمەيدىغانلا بولساق، هامان بىر كۈنى غەلىبە قىلىمىز. كىچىككىنە مېڭىنىڭ بۇ ئىشلارغا كۆپ سەرپ قىلماڭ، قەدىرلىكىم، ئۇ ئىشلارنى سىزنىڭ ئەر قېرىنداشلىرىڭىز ئويلىسۇن. ئۇ كۈنلەر بەلكىم بۇ دەۋردىكى ئادەملىرىمىزگە نىسىپ بولماسلىقى مۇمكىن. ئەمما، ئۇ چوقۇم قولغا كېلىدۇ. شىماللىقلار بىزنىڭ كۆچمىزنى خورىتىشقا كۆزى يەتمىگەندە، ئاخىر زېرىكىپ بىزنى مەيلىمىزگە قويۇپ بېرىدۇ. شۇ چاغدا بىز ئۆزىمىزگە مۇۋاپىق كېلىدىغان دۇنيادا ياشايمىز، بالىلىرىمىزنى تەربىيەلەپ ئۆستۈرىمىز.

سىكارلېت ۋادنى ۋە نەچچە كۈندىن بېرى ئىچىدە ساقلاپ كېلىۋاتقان بىر سىرنى ئويلىدى. ياق، سىكارلېت بالىلىرىنىڭ ئۆچمەنلىك ۋە خاتىرجەمسىزلىك، زوراۋانلىق، نامراتلىق، ئازاب ـ ئوقۇبەت هۆكۈم سۈرۈۋاتقان مۇشۇ دەۋرده ياشىشىنى هەرگىز خالىمايدۇ، بالىلىرىنىڭ بۇ هالەتلەرنى بىلىشىنىمۇ ئۇمىد قىلمايدۇ. ئۇلارغا خاتىرجەم، ياخشى تەرتىپ ئورنىتىلغان دۇنيا كېرەك. ئۇلار ئالدىغا قارىسا خاتىرجەم ۋە بەختەر كەلگۈسى

كۆزلىرىگە تاشلىنىپ تۇرىدىغان بولسۇن. ئۇ بالىلار پەقەت ئىللىق، ھەممە نەرسە تەل دۇنياغا ئېھتىياجلىق.

فىرانك سىكارلېت ئويلىغان ئۇ دۇنيانى پەقەت سايلام ئارقىلىقلا قولغا كەلتۈرگىلى بولىدۇ، دەپ قارايتتى. سايلام؟ سايلامنىڭ زادى قانچىلىك ئەھمىيىتى بار؟ جەنۇبلۇق ياخشى ئادەملەرنىڭ ئەمدى سايلاش ـ سايلىنىش ھوقۇقى يوق. دۇنيادا ھايانتنى ھەرقانداق خەتەرلىكتىن ساقلاپ قالىدىغان ئەڭ ئىشەنچلىك بىرلا نەرسە بار، ئۇ بولسىمۇ پۇل. سىكارلېت بالىلىرى ئۈچۈن، بالىلىرىنىڭ ئامانلىقى، خېيىم ـ خەتەرلەردىن خالىي ياشاشلىرى ئۈچۈن نۇرغۇن ـ نۇرغۇن پۇل تېپىشى كېرەك.

ئۇ ئۇشتۇمتۇت، فىرانكقا ئۆزىنىڭ ھاممالدار بولۇپ قالغانلىقىنى ئېيتتى.

تونى قېچىپ كېتىپ بىر نەچچە ھەپتىگىچە شىمالىق ئەسكەرلەر پىتتىي ھاممىنىڭ ئۆيىنى بىرنەچچە قېتىم ئاختۇرۇشتى. ئۇلار خەۋەر بەرمەيلا كېلىپ ھەممە ئۆيلەرنى ئاختۇرۇپ چىقىشاتتى، ئۈچرىغان ئادەمنى سوراق قىلاتتى. ھەممە نېمىنى ئۆرۈپ ـ چۆرۈپ ئاختۇراتتى، ھەتتا كارىۋاتلارنىڭ ئاستىلىرىغىچە قاراپ چىقىشاتتى. ھەربىي تەرەپ بىرەيلەننىڭ تونىغا پىتتىي ھاممىنىڭ ئۆيىگە بېرىشنى ئېيتقانلىقىدىن خەۋەر تېپىپ، ئۇنى چوقۇم مۇشۇ يەرگە ياكى يېقىن ئەتراپقا يوشۇرۇنۇۋالدى، دەپ جەزملەشتۈرۈشكەنىدى.

شۇنىڭ بىلەن پىتتىيپات خانىمنىڭ «دائىملا جىددىيچىلىك» ئىچىدە ياشايدىغان بولدى. ئۇ ئەسكەرلەر قاچان ھۇجرامغا كىرىپ ئاختۇرىدىكىن، دەپ دەككە ـ دۈككە ئىچىدە ئولتۇراتتى. فىرانك بىلەن سىكارلېت ئۇنىڭغا تونىنىڭ كېلىپ كەتكەنلىكىنى دېمىگەچكە، ئۇلارغا دەپ بېرەي دېسىمۇ دەپ بەرگۈدەك ھېچنېمە بىلمەيتتى. ئۇلارغا تونى فونتائىن دېگەن

ئادەمنى ھايات‌تا پەقەت بىرلا قېتىم، يەنى 1882 ـ يىلنىڭ مىلاد بايرىمىدا كۆرگەنلىكىنى دەيتتى، ھەر قېتىمدا دەيدىغان گېپىمۇ پەقەت مۇشۇلا ئىدى، بۇ گەپمۇ راست ئىدى.

ـــ شۇ چاغدا ئۇ، ـــ دەيتتى ئۇ يەنە يۇقىرىدىكى گېپىنى تېخىمۇ ئاساسلاش ئۈچۈن شمالنىڭ ئەسكەرلەرگە، ـــ ھاراقنى كۆپ ئىچىۋېتىپ غەرق مەست بولۇپ كېتىپتىكەن.

سىكارلېت يېڭى قورساق كۆتۈرگەن بولغاچقا، بىئارام بولۇپ يۈرەتتى، كۆڭلىمۇ پاراكەندە ئىدى. كۆك كىيىملىك ئەسكەرلەرنىڭ ھۇجرىسىغا ئىختىيارچە كىرىپ، كۆزىگە چىرايلىق كۆرۈنگەن نەرسىلىرىنى ئېلىپ كېتىۋاتقىنىغا ئىچ ـ ئىچىدىن غەزىپى كېلەتتى. يەنە بىر تەرەپتىن تونىنىڭ كاساپىتى بىلەن ئۆزلىرىنىڭ ۋەيران بولۇپ كېتىشىدىن قاتتىق قورقاتتى. تۈرمىلەر توشۇپ كەتكەندى، ئۇلار ھېچقانداق سەۋەبسىزلا سولىنىپ كېتىۋاتقان ئادەملەر ئىدى. تونىنىڭ ئىشى ئازراق ئاشكارىلىنىپ قالمىغان بولسا، فىرانك ئىككىسىدىن باشقا بىگۇناھ پىتتىي ھاممىمۇ سولىنىپ كېتەتتى.

بىر مەزگىل ۋاشىنگتوندا «ئىسيانكار»لارنىڭ مال ـ مۈلكىنى مۇسادىرە قىلىپ، شۇ ئارقىلىق ئۇرۇشتا تارتقان چىقىمنى تولۇقلاش توغرۇلۇق كەڭ تەشۋىقات ئېلىپ بېرىلدى. بۇ تەشۋىقاتلارنى ئاڭلاپ، سىكارلېت قاتتىق غەم ھەم ئازاب ئىچىدە قالدى. ئۇنىڭدىن باشقا، ئاتلانتادىمۇ ھەربىي قانۇنغا خىلاپلىق قىلغۇچىلارنىڭ مال ـ مۈلكى مۇسادىرە قىلىنىدۇ، دەپ گەپ تارقالغانىدى. سىكارلېت بۇ گەپنى ئاڭلاپمۇ قورقۇپ جېنى چىقتى. شۇنداق بولىدىغان بولسا، ئۇلار ئەركىنلىكتىن مەھرۇم قالغانىنىڭ ئۈستىگە، ئۆيلىرىدىن، دۇكانىدىن، پەن زاۋۇتىدىنمۇ ئايرىلىپ قېلىشى مۇمكىن ئىدى. ئۇ نەرسىلىرى مۇسادىرە بولۇپ كەتمىگەن تەقدىردىمۇ، ئىككىسى تۈرمىگە كىرىپ كەتسە، ئۇلارنى كىم باشقۇرىدۇ؟ بۇمۇ مۇسادىرە قىلغان بىلەن باراۋەر ئىش ـ دە.

ئۇ ئەمدى، بىزگە پالاكەت ئېلىپ كەلدى، دەپ تونىدىن

ئاغرىنىشقا باشلىدى. تونى نېمىشقىمۇ ئۆزىنىڭ دوستىنىڭ ئۆيىگە كەلگەندۇ؟ ئاشلىيىمۇ نېمىشقا ئۇنىڭغا بىزنىڭكىگە بېرىشنى ئېيتمىدۇ؟ خەققە ياردەم قولىنى سوزۇش شمالىلقلارنىڭ ئۆزلىرىنى ۋەيران قىلىشىغا سەۋەب بولىدىغان بولسا، بولدى، ئەمدى ئىككىنچى ھېچكىمگە ياردەم بەرمەسۇن. تۇغرا، ئۆزىدىن ياردەم سوراپ كەلگەن ئادەملەرنى ئىشكىتىن كىرگۈزمەسلىك كېرەك. ئەلۋەتتە، ئاشلىي بۇنىڭ سىرتىدا. تونى كېتىپ بىر نەچچە ھەپتىگىچە چوڭ يول تەرەپتىن ئازراقلا شەپە ئاڭلانسا، سكارلېت خۇددى ئاشلىيىمۇ تونىغا ياردەم بېرىپ قويغانلىقى ئۈچۈن تېكساسقا قېچىپ كەتكىلى كەلگەندەك چۆچۈپ ئويغىنىپ كېتەتتى. ئۇ ئاشلىينىڭ ھازىرقى ئەھۋالىنىڭ قانداقلىقىنى زادىلا بىلەلمەيۋاتاتتى. تونىنىڭ يېرىم كېچىدە كېلىپ كەتكەنلىكى توغرۇلۇق تاراغا خەت يېزىشتىن تېخىمۇ قورقاتتى. خەت يازسا شمالىلقلار خەتنى ئېچىپ ئوقۇۋېلىشى مۇمكىن ئىدى، بۇنىڭدا تارانى تېخىمۇ پالاكەت باساتتى. بىرنەچچە ھەپتىگىچە تارا تەرەپتىن ھېچقانداق يامان خەۋەر كەلمىگەچكە، ئاشلىينى سالامەت ئوخشايدۇ دەپ سكارلېتنىڭ كۆڭلى تىنغانمۇ بولدى. شمالىلقلارمۇ ئۇلارنى پاراكەندە قىلىپ قايتا كەلمىدى.

شۇنداقتىمۇ سكارلېتنىڭ كۆڭلى تونى كېلىپ كەتكەندىن كېيىنكى قورقۇنچتىن زادىلا قۇتۇلالمىدى. بۇ قورقۇنچ شەھەر قورشاۋىدىكى چاغدا ئېتىلغان زەمبىرەك ئوقلىرىنىڭ قورقۇنچسىدىنمۇ ئېغىر ئىدى، ھەتتا ئۇروشنىڭ ئاخىرقى مەزگىللىرىدە شېرمانىنىڭ قوشۇنى پەيدا قىلغان قورقۇنچمۇ ئۇنىڭچىلىك ئەمەس ئىدى. تونىنىڭ يامغۇرلۇق كېچىدە تۇيۇقسىز پەيدا بولۇشى سكارلېتنىڭ كۆز ئالدىدىكى مېھرىبانلىقنىڭ پەردىسىنى ئېچىپ تاشلاپ، ئۇنىڭغا ھازىرقى تۇرمۇشنىڭ ئىشەنچسىز ئىكەنلىكىنى مەجبۇرىي كۆرسەتىپ قويدى.

1866 ـ يىلى باش باھاردا، سكارلېت ئەتراپىقا نەزەر تاشلاپ

ئۆزى ۋە پۈتۈن جەنۇبنىڭ كەلگۈسىنىڭ قانداق بولىدىغانلىقىنى چۈشەندى. ئۇ كەلگۈسىنى پىلانلىمىيالايدۇ، ئورۇنلاشتۇرالايدۇ. ئۆزىنىڭ قۇللىرىدىنمۇ بەتتەر كۈچەپ ئىشلىيەلەيدۇ، خىلمۇخىل قىيىچىلىقلارنى يېڭىپمۇ كېتەلەيدۇ، ئۆزىنىڭ تەۋرەنمەس ئىرادىسى بىلەن بۇرۇنقى ھاياتىدا پەقەتلا كۆرۈلۈپ باقمىغان ھەرخىل مەسىلىلەرنى ھەلمۇ قىلالايدۇ. لېكىن، ئۇ ھەرقانچە كۆپ قۇربان بەرگەن، تىرىشقان، ھەتتا ھەرقانداق ئەھۋالغا ماسلىشالايدىغان بولسىمۇ، شۇنچە كۆپ ئەجىر بىلەن بەرپا قىلغان بايلىقىنى ئۇلار بىر كۈندىلا سۈپۈرۈپ كېتىشى مۇمكىن. ئەگەر شۇنداق ئىش راستلا يۈز بېرىدىغان بولسا، ئۇنىڭغا قالىدىغىنى تونى ئازاب بىلەن تىلغا ئالغان ۋاقىتلىق سوت بىلەن زوراۋان ھەربىي ھۆكۈملا بولىدۇ، ھەرقانداق قانۇنىي ھوقۇققا ۋە ھېچقانداق تۆلەمگە ئىگە بولالمايدۇ. بۇ كۈنلەردە پەقەت نېگىرلاردىلا ئاشۇنداق ھوقۇق بار، ئۇلار يەنە تۆلەمگە تۆلىتەلەيدۇ. شىمالىلقلار جەنۇبلۇقلارنى ئاللىبۇرۇن تىز پۈكتۈرگەن، يەنە داۋاملىق شۇنداق قىلماقچى. جەنۇب ئىنتايىن زور بىر زەھەرلىك قول تەرىپىدىن ئاستىن - ئۈستۈن قىلىۋېتىلدى. ئىلگىرى ھوقۇق تۇتقانلار ھازىر شۇ چاغلاردىكى قۇللاردىنمۇ بەتتەر ياشاۋاتىدۇ.

جورجىيە ئەسكەر بىلەن توشۇپ كەتتى، ئاتلانتادىمۇ باشقا جايلارغا قارىغاندا ئەسكەرلەر ھەسسىلەپ كۆپ ئىدى. ھەرقايسى شەھەرلەردە تۇرۇۋاتقان ئەسكەرلەرنىڭ كوماندىرلىرىنىڭ ھوقۇقى پەۋقۇلئاددە بولۇپ، شۇ جايلاردىكى پۇقرالارنىڭ ئىشلىرىنى بىر تەرەپ قىلالايتتى، ھەتتا ئۆلتۈرۈۋېتىپمۇ ھۆددىسىدىن چىقالايتتى، ئازراق باھانە - سەۋەبلەر بىلەن ياكى بىگۇناھلا پۇقرالارنى سولىۋېتەلەيتتى، مال - مۈلۈكلىرىنى بۇلاپ كېتەلەيتتى، ھەتتا ئۇلارنى دارغىمۇ ئېسىۋېتەلەيتتى. بىر - بىرىگە زىت كېلىدىغان قائىدە - قانۇنلار بىلەن پۇقرالارنىڭ خەت - چەكلىرىنى پوچتىخانىلار بەرمەسلىك، دەيدىغان بەلگىلىمىلىرى

بار ئىدى. يېڭى توي قىلغان قىز - يىگىتلەر ئۇ نەپرەتلىك قەسەمنى ئوقۇمىسا توي خېتى كېسىپ بەرمەيدىغان ئىشلىرىمۇ بار ئىدى.

كىشىلەرنىڭ ئاخبارات ئەركىنلىكىمۇ تارتىۋېلىنغانىدى. ھەربىي تەرەپنىڭ خىلمۇ خىل قانۇنسىزلىقلىرى ياكى بۇلاڭچىلىقلىرىغا ئاشكارا نارازلىق بىلدۈرۈش مۇمكىن ئەمەس ئىدى، شۇنداق نىيىتى بارلارمۇ قولغا ئېلىنىپ كېتىشتىن قورقۇپ زۇۋان سۈرمەيتتى. تۈرمىلەر ئابرۇيلۇق ئادەملەر بىلەن توشۇپ كەتتى. ئۇلارنىڭ سوتلىنىش ئۇسۇللىرىمۇ يوققا چىققانىدى. زاسداتېللارنىڭ سوراق قىلىشلىرى ۋە كىشىلەرنىڭ جىسمانىيىتىنى قوغداش قانۇنلىرى ئەمەلىيەتتە بىكار قىلىنىپ كەتكەنىدى. جىنايى ئىشلار سوت كوللېگىيەسى زورغا مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇۋاتاتتى، ئەمما ئۇمۇ ھەربىيلەرنىڭ قولىدا ئىدى. ئۇلار ھەرقانداق ھۆكۈمەتكە ئارىلىشالايتتى. شۇڭا بەختكە قارشى قولغا ئېلىنىپ قالغان شەھەر ئاھالىلىرىنى ئەمەلىيەتتە ھەربىي تەرەپ ئىختىيارىي بىر تەرەپ قىلىۋېرەتتى. قولغا ئېلىنغانلار دېمىسىمۇ بەك كۆپ ئىدى. ھۆكۈمەتكە قارشى قۇتراتقۇلۇق بىلەن شۇغۇللانغان، 3K پارتىيەسىنىڭ ئادىمى دەيدىغان گۇمانلا پەيدا بولسا ياكى نېگىرلار پالانچى ماڭا تەكەببۇرلۇق قىلدى دەپ ئەرزلا قىلسا، ئۇنداق ئادەملەر دەررۇلا تۈرمىگە تاشلىناتتى، جىنايى پاكىت ۋە گۇۋاھچى دېگەنلەرنىڭ پەقەتلا لازىمى يوق ئىدى. «ھۆرلەر ئۇيۇشمىسى»نىڭ قۇتراتقۇلۇقى بىلەن خەقنىڭ ئۇستىدىن ئەرز بېرىدىغان نېگىرلارنى تاپماقمۇ ئاسان ئىدى.

نېگىرلارنىڭ ھازىر سايلاش - سايلىنىش ھوقۇقى بولمىسىمۇ، شىمال تەرەپ ئۇلارنى شۇنداق ھوقۇققا ئېرىشىشكە تېگىشلىك دەپ قارايتتى ھەم ئۇلارنىڭ تاشلىغان بېلىتى شىمالىلىقلارغا مايىل بولۇشى كېرەك دەپمۇ قارار چىقىرىشقانىدى. بۇ، ئەلۋەتتە، نېگىرلار ئۈچۈن تېپىلماس پۇرسەت ئىدى، نېگىرلار نېمىلا ئىش قىلماقچى بولسا شىمالىلىق

ئەسكەرلەر ئۇلارنى قوللايتتى.

ئىلگىرىكى قۇللار ھازىر تەڭرىنىڭ ئەتىۋارلىق ئەركىلىرىگە ئايلاندى. ئۇنىڭغا شىمالىي قارا دېمى قوشۇلۇپ، جەمئىيەتنىڭ ئەڭ تۆۋەن قاتلىمىدىكى ئۇ نادان ئېگىلار يۇقىرى قاتلامغا يامىشىپ چىقىشقا باشلىدى. نىيەت ـ ئىقبالى ياخشىراق بەزى ئېگىلار ھۆرلۈكىنى ئۆزلىرىگە خوپ كۆرمەي، بۇرۇنقى غوجايىنلىرى بىلەن بىللە جاپا تارتىپ ياشاۋاتاتتى. غوجدارلىق قىلغان نۇرغۇن قۇللارنىڭ شۇ چاغدىكى ئورنى قۇللارنىڭ ئىچىدە ئەڭ يۇقىرى ئىدى، ھازىر ئۇلار غوجايىنلىرىنىڭ قېشىدىن كەتمەي، ئاشۇ قۇللار قىلىدىغان ئېغىر ئىشلارنى قىلىشۋاتاتتى. بۇرۇن ئېتىزلىقتا ئىشلەيدىغان قۇللارمۇ بۇ خىل يېڭى ھۆرلۈكنى رەت قىلىشقانىدى. لېكىن، يەنە «كارغا كەلمەيدىغان ھۆر زەڭگىلەر»نىڭ ئىچىدىكى ئەڭ يامانلىرىنىڭ كۆپ قىسمى ئېتىزلىقنىڭ ئىشلىرىنى قىلىدىغان ئاشۇ قاتلامدىن كەلگەنىدى.

قۇللۇق تۇزۇم دەۋرىدە، تۆۋەن قاتلامدىكى ئۇ قۇللار ئۆي ئىشلىرى بىلەن ھويلا ئىشلىرىنى قىلىدىغان قۇللار تەرىپىدىن كارغا كەلمەيدىغان نان قېپىلار دەپ كەمسىتىلەتتى. جەنۇبنىڭ بارلىق قورۇقلىرىدىكى ئايال غوجايىنلار خۇددى ئېللىنغا ئوخشاش، ئېگىرلارنىڭ بالىلىرىنى بىر مەزگىل تەربىيەلەپ، شۇلارنىڭ ئىچىدىكى ئەڭ ياراملىقلىرىنى مۇھىم ئىشلارغا قويىاتتى. ئېتىزلىقتا ئىشلەيدىغان قۇللار ھېچنېمىنى ئۆگەنمەيتتى، ئۆگەنگۈدەكمۇ قابىلىيىتى يوق ئىدى، پاراسەتسىز، ئىشەنچسىز، يامان ھەم ۋەھشىي كېلەتتى. ھازىر خەلقنى پاراكەندە قىلىۋاتقانلار دەل ئاشۇ ئەڭ تۆۋەن قاتلامغا مەنسۇپ ئېگىرلار ئىدى.

ئەسلىدىكى قۇللار «ھۆرلەر ئۇيۇشمىسى»دىكى بىر توپ تەلۋىلەرنىڭ قوللىشى ۋە شىمالىقلارنىڭ دىنىي ئەسەبىيلىكىگە يېقىنراق كېلىدىغان ئۆچمەنلىكلىرىنىڭ قۇترىتىشى بىلەن ئۆزلىرىنى بىردىنلا ئاسماندا كۆرۈشكە باشلاۋاتاتتى. شۇنىڭ

بىلەن ئۇلار خودىدى ئۇنچە - مەرۋايىتلار دۆۋىسىگە كىرىپ قالغان كىچىك بالىغا ئوخشاش، يا بۇ ئۇنچە - مەرۋايىتلارنىڭ قىممىتىنى بىلەلمەي، خىيالىغا كەلگەن ئەسكىلىكنى قىلىپ كۆڭۈللىرىنى ئاچاتتى، يا بۇزۇپ - چاچاتتى، جېدەل چىقىراتتى.

پاراسەتسىزلىرىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان ئۇ نېگىرلاردىن ئادەمنىڭ خۇش بولىدىغان يەنە بىر يېرى، ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى ئىنتايىن ئاز سانلىقلىرىلا ئاشۇنداق يامان تەرغىباتلارنىڭ كەينىگە كىرىپ كېتەتتى. ئۇلار قوللۇق تۇزۇم دەۋرىدىمۇ «باشقۇرۇش تەس زەڭگىلەر» ئىدى. ئۇلارنى بىر سىنىپ سۈپىتىدە قارايدىغان بولساق، بۇ سىنىپ ئىدىيەدە بەكمۇ نادان، گۆدەك ئىدى، خەقلەرنىڭ ئالدىمىغا ئاسانلا چۈشۈپ قالاتتى ھەم ئۇلار ئۇزاقتىن بېرى خەقنىڭ بۇيرۇقى بىلەن ئىش قىلىدىغانغا ئادەتلىنىپ كېتىشكەنىدى. بۇرۇن ئۇلارغا غوجايىنلىرى بۇيرۇق بېرىدىغان بولسا، ئەمدى يېڭى غوجايىنلىرى بولغان «ھۆرلەر ئۇيۇشمىسى»دىكى سومكىچىلار پارتىيەسىنىڭ ئادەملىرى بۇيرۇق بېرەتتى. ئۇلارنىڭ بۇيرۇقلىرى مۇنداق مەزمۇندا بولاتتى: «سىلەر ئەمەلىيەتتە ئاق تەنلىكلەر بىلەن ئوخشاش، شۇڭا ئاشۇلاردەك ئىش قىلساڭلار بولىۋېرىدۇ. جۇمھۇرىيەتچىلەر ئۇچۇن بېلەت تاشلىغان ۋاقتىڭلاردا ئاق تەنلىكلەرنىڭ مال - مۈلكىگىمۇ ئىگە بولىسىلەر، ئەمەلىيەتتىمۇ ئۇلارنىڭ ھازىرقى مال - مۈلكى سىلەرگە تەئەللۇق، خالىساڭلار قانچىلىك ئالساڭلار بولىۋېرىدۇ.»

نېگىرلار مۇشۇنداق گەپلەرنى ئاڭلاپ خودىنى يوقتىپ قويۇشقانىدى. ھۆرلۈك ئۇلار ئۈچۇن مەڭگۇ يېپ تۇگەتكىلى بولمايدىغان باراۋەتكە ئايلىنىپ، ھەر ھەپتە، ھەر كۈنى دېگۈدەك تاماشىدىن، ئوغرىلىق ۋە تەكەببۇرلۇقنىڭ تەلۋە تەنتەنىلىرىدىن نېرى بولمايدىغان ھالەتكە يېتىشكەنىدى. يېزىلاردىكى نېگىرلار شەھەرلەرگە ئېقىپ كىرىپ، تېرىقچىلىق قىلىدىغانلار بارغانسېرى ئازلاپ كېتىۋاتاتتى. ئاتلانتا يېزىلاردىن كەلگەن نېگىرلار بىلەن توشۇپ كەتكەنىدى، يەنە داۋاملىق تۇركۈملەپ

كېلىشۋاتاتتى. ئاشۇ خىل يېڭى تەلىماتنىڭ تەربىيەسى بىلەن ھەممىسى ھۇرۇن ۋە خەتەرلىك ئادەملەرگە ئايلىنىپ قېلىۋاتاتتى. پاسكىنا ياغاچ ئۆيلەردە قىستىلىشىپ يېتىپ، بىر ـ بىرىگە چېچەك، كېزىك، ئۆپكە كېسەللىرىنى يۇقتۇرۇشاتتى. ئۆز ۋاقتىدا ئۇلار ئاغرىپ قالسا كېسەللىرىنى غوجايىنلىرى كۆتۈپ ئادەتلىنىپ قېلىشقانىدى، ئەمدى ھازىر ئۆزلىرىنى ۋە كېسەل ئادەملىرىنى قانداق كۆتۈش كېرەكلىكىنى بىلىشمەيتتى. ئىلگىرى ئۇلارنىڭ قېرىلىرى بىلەن بالىلىرىنىڭ ھالىدىن غوجايىنلىرى خەۋەر ئالاتتى، ھازىر بولسا ئۇلاردا بۇ ئىگە ـ چاقسىز ئادەملەرگە قارىتا قىلچە مەسئۇلىيەت تۇيغۇسى يوق ئىدى. «ھۆرلەر ئۆيۈشمىسى»نىڭ سىياسىي جەھەتتىكى قىزىقىشى كۆچلۈك بولۇپ، قورۇق ئىگىلىرىدەك ئۇلارغا ئۇنداق غەمخورلۇق قىلىپ كېتىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى.

ئىگە ـ چاقسىز نېگىر بالىلىرى شەھەر كوچىلىرىدا خۇددى لالما ئىتلاردەك لاغايلىشىپ يۈرەتتى، ئۇلارنى يەنىلا ئاق تەنلىك ئادەملەر ئۆيلىرىگە باشلاپ كىرىپ قورساقلىرىغا يېدىغان نەرسە بېرەتتى. بالىلىرىنى باقماي تاشلىۋەتكەن قېرى ـ چۈرىلەر بۇ شاۋقۇنلۇق شەھەردە قورقۇپ تىترىشىپ يۈرەتتى، يولنىڭ ياقىلىرىدا ئولتۇرۇشۇپ، ئۆتكەن ـ كەچكەن ئاياللارغا قاراپ يالۇرۇشاتتى: «خانىم، فايېتۇبىردىكى غوجايىنىمىزغا خەت يېزىپ بىزنىڭ بۇ يەردىلىكىمىزنى ئۇقتۇرۇپ قويسىڭىز، ئۇ ئاڭلىسا چوقۇم مېنى ئېلىپ كېتىدۇ. ئاھ، خۇدا، بۇنداق ھۆرلۈكتىن جاق تويدۇم !»

شەھەرگە كېلىۋاتقان نېگىرلارنىڭ كۆپلۈكى «ھۆرلەر ئۆيۈشمىسى»نى قاتتىق چۆچۈتۈۋەتتى. ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ بىر قىسىم خاتالىقىنى ئەمدى ھېس قىلىشقا باشلاپ، نېگىرلارنى ئامال بار ئەسلىدىكى غوجايىنلىرىنىڭ يېنىغا قايتۇرۇشقا ھەرىكەت قىلىشتى، لېكىن كېچىكىشكەنىدى. شۇنداقتىمۇ، ئۇلارغا قايتىپ بارغاندىن كېيىن ئەركىن ئىشچىغا ئايلىنىپ،

كۈن ھېسابى بويىچە مائاش ئېلىپ ئىشلەيدىغانلىقىنى تەشۋىق قىلىشقا باشلىدى. كەلگەن جايلىرىغا خۇشال قايتىپ بېرىشقان قېرى نېگىرلار شۇ كۈنلەردە نامراتلىشىپ كەتكەن غوجايىنلىرىغا ئېغىر يۈك بولۇپ قالدى. شۇنداقتىمۇ ئۇلارنىڭ ئۇ قېرى نېگىرلارنى ھەيدىۋېتىشكە يۈرىكى چىدىمايتتى. ئەمما، ياش نېگىرلار ئاتلانتادىن كەتمىدى. ئۇلارنىڭ باشقا ھەرقانداق جايغا بېرىپ ئەمگەك قىلغۇسى يوق ئىدى، ھەر كۈنى قورسقى تويۇپ تۇرۇۋاتسا نېمىدەپ ئەمگەك قىلغۇدەك.

نېگىرلار ھاياتىدا تۇنجى قېتىم ۋىسكىي ئىچەلەيدىغان بولۇشتى، قانچىلىك ئىچىمەن دېسە شۇنچىلىك ئىچەلەيتتى. ئىلگىرى مىلاد بايرىمىدىن باشقا چاغدا ۋىسكىي ئىچىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى، بايرام بولغاندا باشقا نەرسىلەرگە قوشۇپ «بىر نەچچە تېمىم»لا بېرىلەتتى. مانا ئەمدى «ھۆرلەر ئۇيۇشمىسى» نىڭ قۇترىتىشى ۋە ۋىسكىينىڭ كەيپى بىلەن قانۇنسىز قىلىقلىرى ئېشىپ كېتىۋاتاتتى. ئۇلارنىڭ تەھدىتى بىلەن مال ـ مۈلكى ۋە ھاياتى كاپالەتكە ئىگە بولمىغان ئاق تەنلىكلەرنىڭ كۈنى قاتتىق ۋەھىمە ئىچىدە ئۆتەتتى. كوچىدا كېتىۋاتقان ئادەملەر غەرق مەست نېگىرلارنىڭ ھاقارەتلىرىگە ئۇچراپ تۇراتتى، دۇكانلار ۋە ئىسكىلاتلارغا كېچىلەردە ئوت كېتەتتى، كۈپكۈندۈزدە خەقلەرنىڭ توخۇ ـ ئۆردەكلىرى ئوغرىلىناتتى. خىلمۇ خىل جىنايەتلەر ئۈزۈلمەي سادىر بولۇپ تۇرۇۋاتاتتى، ئەمما جىنايەت سادىر قىلغانلار ھەرگىز تۇتۇپ جازالانمايتتى.

لېكىن، بۇ نومۇسسىز قىلمىشلار بىلەن تەھدىتلەر ئايالىلار ئۇچراۋاتقان خەتەرلىك ئەھۋاللارغا سېلىشتۇرغاندا ھېچ گەپ ئەمەس ئىدى. ئۇرۇشتا ئەرلەردىن ئايرىلىپ قالغان نۇرغۇن ئايالىلارنىڭ كۆپى شەھەردىن يىراقراق خىلۋەت كوچىلاردا ياشايتتى. ئايالىلارغا قىلىنغان نۇرغۇن زوراۋانلىقلار ۋە ئايالىلىرىنىڭ ئاياغ ئاستى قىلىنىشىدىن ئەنسىرەشلەر جەنۇبلۇق نۇرغۇن ئەرلەرنىڭ ۋۇجۇدىدا غەزەپ ئوتلىرىنى تۇتاشتۇردى.

ئەتىجىدە بىر كېچىدىلا 3K پارتىيەسى پەيدا بولدى. شىمالىلقلارنىڭ گېزىتلىرى كېچىدە ھەربىكەت قىلمىدىغان بۇ تەشكىلاتقا قارشى نۇرغۇن چۇقان كۆتۈرۈشتى، ئەمما بۇ تەشكىلاتنىڭ پەيدا بولۇشىدىكى ئېچىنىشلىق مۇقەررەرلىكنى پەقەتلا ھېس قىلمىشمىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار 3K پارتىيەسىنىڭ ئەزالىرىنى تۇتۇپ دارغا ئېسىشقا باشلىدى. چۇنكى، ئۇلار جىنايەتچىلەرنى جازالاش ھوقۇقىنى تەپ تارتماي ئۇلاردىن تارتىۋېلىشقانىدى.

بۇ يەردە بىر مىللەتنىڭ يېرىمى قالغان، يېرىمىنى نەيزە ئارقىلىق نېگىرلارنىڭ ھۆكۈمرانلىقىغا بويسۇندۇرۇپ بېرىۋاتقان ئاجايىپ بىر قورقۇنچلۇق ئىشلار يۈز بېرىۋاتاتتى. ئۇ نېگىرلار بولسا ئافرىقا ئورمانلىقلىرىدىن چىققىنىغا تېخى بىر ئەۋلاد بولمىغان قارا قورساق ئادەملەر ئىدى، ئۇلارغا سايلاش ـ سايلىنىش ھوقۇقى بېرىلدى، ئەمما ئۇلارنىڭ ئەسلىدىكى غوجايىنلىرى بولسا بۇنداق ئىمتىيازدىن مەھرۇم ئىدى. ئۇلارنىڭ نەزىرىدە جەنۇبنى چوقۇم ئېزىش كېرەك ئىدى، ئۇلارنىڭ سايلاش ـ سايلىنىش ھوقۇقىنى تارتىۋېلىشنىڭ ئۆزى ئۇلارنى ئېزىشنىڭ بىر خىل چارىسى ئىدى. جەنۇب ئىتتىپاقى ئوچۇن ئۇرۇش قىلغان، ئۇنىڭ ھۆكۈمىتىدە ئازدۇر ـ كۆپتۇر ئەمەل تۇتقان ياكى ئۇلارغا ياردەم بەرگەن كۆپ سانلىق ئادەملەر سايلامغا قاتناشتۇرۇلمىدى. ئۇلارنىڭ دۆلەت رەھبەرلىرىنى سايلاش ھوقۇقى يوق ئىدى، پۈتۈنلەي دېگۈدەك سىرتتىن كەلگەن تاجاۋۇزچىلارنىڭ ھۆكۈمرانلىقى ئاستىدا تۇرۇۋاتاتتى. نۇرغۇن سەزگۈر ئادەملەر گېنېرال لېنىڭ يولىدا مېڭىپ، قەسەم بېرىپ قايتا گىراژدان بولۇشنى، ئۆتمۈشنى پۈتۈنلەي ئۇنتۇشنى ئويلاشقانىدى، ئەمما ئۇلارنىڭ بۇنداق قىلىشلىرىغىمۇ يول قويۇلمىدى. باشقىلارغا ئۇنداق قىلىشقا بولاتتى، ئەمما ئۇلارنىڭ ئېچىدىمۇ بىر قىسىم كىشىلەر ئۇلارنى نومۇسقا قويغان ئۇ ھۆكۈمەتكە تىز پۈكۈشنى قەتئىي رەت قىلدى.

«ئەگەر ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرى تۈزۈكرەك بولغان بولسىيدى، مەن ئۇلارنىڭ ئۇ ئىپلاس قەسمىنى ئوقۇپ قوشما ئىشتاتلار ھۆكۈمىتىگە قايتىپ باراتتىم. لېكىن، مەن ھازىر ئۇلارنىڭ ئۇنداق ياخشى ھۆكۈمەت بولۇپ ئۆزگىرىشىگە زادىلا ئىشەنمەيمەن.» بۇ سىكارلېت تولا ئاڭلاپ قۇلاقلىرى يادىپ كەتكەن، ئاڭلاۋېرىشكە تاقىتى قالمىغان گەپلەر ئىدى.

بۇ ئەنسىز كۈتلەردە سىكارلېت كېچە ـ كۈندۈز دېگۈدەك قورقۇنچ ئىچىدە قىينىلىپ ياشاۋاتاتتى. قانۇندىن ساۋاتى يوق نېگىرلار بىلەن شىماللىق ئەسكەرلەرنىڭ تەھدىتلىرى ئۇنىڭ يۈرىكىنى بىر مۇنۇتمۇ ئارامىدا قويمايۋاتاتتى. مال ـ مۈلكىنىڭ مۇسادىرە قىلىنىپ كېتىش خەۋپى دائىم مەۋجۇت ئىدى، ھەتتا بۇ خەۋپ چۈشلىرىدىمۇ ئۇنىڭغا ئارامليق بەرمەيتتى، ئۇنىڭدىنمۇ قورقۇنچلۇق ئىشلار يۈز بېرىپ قالارمۇ دەپ ئەنسىرەيتتى، ئۆزىنىڭ، دوستلىرىنىڭ ۋە پۈتۈن جەنۇبنىڭ بوشاڭلىقىغا قايغۇراتتى. شۇڭا، يېقىندىن بېرى تونى فونتائىننىڭ ئۇ گەپلىرىدىن پەقەتلا ئەجەبلەنمەيدىغان بولدى. تونى شۇ چاغدا ھاياجان بىلەن: «سىكارلېت، بۇ ئەلەمگە چىداش مۇمكىنمۇ؟ قانداق چىدىغۇلۇق؟» دېگەنىدى.

ئاتلانتا ئۇرۇش، ئوت ئاپەتلىرى ۋە قايتا قۇرۇش ھەربىكەتلىرىنى بېشىدىن ئۆتكۈزۈۋاتقان بولسىمۇ، يەنىلا شۇنداق ئاۋات شەھەرگە ئايلىنىۋاتاتتى. كۆپ جەھەتلەردە، جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ دەسلەپكى چاغلىرىدىكى پايتەخت شەھەر قىياپىتىگە ئوخشاپ قېلىۋاتاتتى. ئادەمنى بىئارام قىلىدىغان بىرلا تەرىپى، كوچىلاردا كۆزگە يېقىمسىز كۆرۈنىدىغان ھەربىي كىيىملىك ئادەملەر ئىنتايىن كۆپ ئىدى، پۇل پۇل تۇتۇشقا تېگىشلىك بولمىغان ئادەملەرنىڭ قولىدا ئىدى، نېگىرلار بايىاشاتچىلىقتا ياشاۋاتاتتى، بۇ يەرنىڭ ھەقىقىي ئىگىلىرى بولسا زەردىگۆش بولۇپ ئاچ ـ زارلىقتا ئۆتۈۋاتاتتى.

ئاتلانتا پۇتۇنلەي ئېچۇېتىلگەنىدى، ئۆزىدىكى رەزىللىكلەر ۋە يېتىشسىزلىكلەرنى زادىلا يوشۇرمايتتى. قاۋاقخانىلار بىردىنلا جانلىنىپ بىر كوچىدا ئۇچ ـ تۆتتىن بولۇپ كەتتى. قاراڭغۇ چۈشكەندىن كېيىن كوچىلاردا مەست يۈرگەن نېگىرلار بىلەن ئاق تەنلىكلەرنى ماڭدامدا بىر ئۇچراتقىلى بولاتتى. لۈكچەكلەر، ئوغرىلار، جالاپلار قاراڭغۇ كوچىلاردا تىمىسقىلاپ يۈرۈشەتتى، قىمارخانىلارنىڭ سودىسىمۇ قىزىپ كېتىۋاتاتتى، بىر ـ بىرىنى ئېتىشمايدىغان، پىچاقلاشمايدىغان، مۇشتلاشمايدىغان كېچە زادىلا بولمايتتى. دىيانەتلىك شەھەر ئاھالىسى ئاتلانتادا ئاۋات بىر قىزىل چىراغ رايونىنىڭ[1] پەيدا بولغانلىقىنى غەزەپ بىلەن بايقاشقا باشلىدى. بۇ جايلار ئۇرۇش ۋاقتىدىكىدىنمۇ چوڭ ھەم ئاۋات ئىدى. ئۇ يەردىكى پاھىشىخانىلارنىڭ ئىچىدە ئەڭ نامى چىققىنى بېللې ۋاتلىنىنىڭ پاھىشىخانىسى ئىدى. ئۇ بۇ پاھىشىخانىنى يېڭىدىن ئاچقانىدى. ئىككى قەۋەتلىك بۇ پاھىشىخانا سىرتىدىن قارىغاندا ۋەيرانە بىر توشقان فېرمىسىغا ئوخشايتتى، ئەمما ئىچى ھەشەمەتلىك ئىدى. ئاستى قەۋىتى ئۇزۇن كەتكەن قاۋاقخانا ئىدى، تاملىرىدا ھەر خىل نەپىس مايى بوياق رەسىملىرى ئېسىقلىق تۇراتتى، ھەر كۈنى ئاخشىمى نېگىر مۇزىكانتلار بۇ يەردە مۇزىكا چالاتتى. ئاڭلىغان گەپلەرگە قارىغاندا، ئۈستۈنكى قەۋىتى پۇتۇنلەي ھەشەمەتلىك جاھازلار بىلەن بېزەلگەنمىش، دېرىزىلىرىگە ئېغىر دۇخاۋا پەردىلەر تارتىلغان، ئەينەكلىرىمۇ ئىمپورت قىلىنغان تاشئەينەكلەر ئىكەن. بۇ يەردە ئون ئىككى نەپەر قىز بار بولۇپ، بىر ـ بىرىدىن چىرايلىق ئىمىش، گەپ ـ سۆزلىرى، يۈرۈش ـ تۇرۇشلىرى باشقا پاھىشىخانىلاردىكى قىزلارنى بېسىپ چۈشەرئىمىش.

بۇ پاھىشىخانا ئاتلانتادىكى ئۆي ـ ئوچاقلىق بولغان ئاياللارنىڭ ئاستىرتىن غۇلغۇلا قىلىشىدىغان نىشانىغا ئايلىنىپ قالدى. دىنىي زاتلارمۇ ئۇ يەرلەردىن شۇنچىلىك يىرگىنىپ،

① قىزىل چىراغ رايونى ـــ پاھىشىخانىلار جايلاشقان كوچا.

كىشىلەرگە ئۇ يەرلەرنىڭ ئىپلاسلىقلىرىنى سۆزلەيتتى. ھەممىلا ئادەم بىللىغا ئوخشاش ئايالالارنىڭ ئۇنداق ھەشەمەتلىك ئۆيلەرنى بەرپا قىلغۇدەك پۇلىنىڭ يوقلۇقىنى بىلەتتى ۋە ئۇنىڭ چوقۇم پۇللۇق بىر ئارقا تىرىكى بار، دەپ ئويلايتتى. رېت باتلېر بىللې بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى ئەزەلدىن يوشۇرۇپ باققان ئەمەس، شۇنىڭدىن قارىغاندا، بىللىنىڭ ئارقا تىرىكى چوقۇم شۇ.

ئەسكى پەنلەر، ئوتتا قاردىاپ كەتكەن خىشلار بىلەن ياسىۋالغان ئەبجەق ئۆيلەرنىڭ يانلىرىدا ئۇرۇشتا بېيىپ كەتكەن سومكىچىلارنىڭ ھەشەمەتلىك ئۆيلىرى قەد كۆتۈرۈۋاتاتتى. بۇ ئۆيلەردە تاڭ ئاتقۇچە بەزمىلەر بولاتتى، تاۋار ـ دۇردۇنىلارغا يۆگىلىپ كەتكەن خېنىملارنىڭ ئەتراپىدا ئەرلەر پەرۋانىدەك ئايلىنىپ يۈرۈشەتتى. ئۇستەللەرگە ئاجايىپ ئېسىل نازۇ نېمەتلەر تىزىلىپ كېتەتتى، شامپانلارنىڭ ئاغزى ئېچىلغان چاغدىكى پاڭ ـ پۇڭلىرى توختىماي ئاڭلىنىپ تۇراتتى.

ئۇ غوجامىلارنىڭ ھەيۋەتلىك سارايلىرىدا شېرىن شاراب، يېقىملىق مۇزىكا، چىرايلىق تانسىلار قاينىسا، ئۇلارنىڭ ئەتراپلىرىدىكى بۇلۇڭ ـ پۇچقاقلاردا ياشاۋاتقانلار ئاچلىقتىن ئاستا ـ ئاستا قىرىلىپ كېتىۋاتاتتى. زوراۋانلار مۇستەبىت، تەكەببۇر ۋە رەھىمسىز ئىدى، ئۇلاردىن ھۆكۈمرانلىق قىلىنغۇچىلارغا قېلىۋاتقىنى ئازاب ۋە ئۆچمەنلىك بولۇۋاتاتتى.

ئوتتۇز سەككىزىنچى باب

سىكارلېت ئاشۇ خىل ئىشلارنى ھەر كۈنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرۈپ تۇرۇۋاتاتتى. كۈندۈزى كۆرگەنلىرىنى كېچىدىمۇ ئۇنتۇپ قالماي ئۆزى بىلەن بىللە كارىۋىتىغا ئېلىپ چىقىپ، بۇنىڭدىن كېيىن يەنە يۈز بېرىش ئېھتىمالى بولغان ئىشلاردىن ئەنسىرەپ ياتاتتى. تونىنىڭ ئىشى بىلەن شىماللىقلارنىڭ قارا تىزىملىكىگە

فىرانك ئىككىسىنىڭ چۈشۈپ قالغانلىقى، قاچانلا بولسۇن باشلىرىغا بالا ـ قازا كېلىدىغانلىقى ئۇنىڭ كۆڭلىگە ئايان بولۇپ تۇراتتى. ئەمما، ئۇ مۇشۇ كۈنلەردە بارلىق ئەجرىنىڭ بىتچىت بولۇپ كېتىشىگە پەقەتلا چىدىمايتتى، چۈنكى ئۇنىڭ ئىككىنچى بالىسى تۇغۇلۇش ئالدىدا ئىدى. پەن زاۋۇتى ئەمدىلەتىن پايدا تېپىۋاتاتتى، تاراغا تاكى كۈزدە كېۋەزنى يىغىۋالغۇچە پۇل كېرەك ئىدى. ئاھ، ئۇ مۇشۇ كۈنلەردە ھەممە نېمىسىدىن ئايرىلىپ قالسا قانداق قىلار؟ بۇ غالجىر دۇنياغا ئاجىز تېنى بىلەن يەنە تىغ كۆتۈرۈپ چىقىپ ھەممىنى باشقىدىن باشلىسۇنمۇ؟ ياكى جىنەستىدەك لەۋلىرى، تىنىق كۆزلىرى، قۇۋۇ ۋە يۈزە كاللىسى ئارقىلىق شىماللىقلار ۋە ئۇلارنىڭ بارلىق تەشەببۇسلىرى بىلەن كۈرەش قىلسۇنمۇ؟ ياق، ھەممىنى باشقىدىن باشلىغاندىن كۆرە ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالغىنى ياخشى. سىكارلېتنىڭ ئەندىشىسى بارغانسېرى كۈچەيمەكتە ئىدى.

1866 ـ يىلى باھار پەسلىدىكى ئاشۇ ۋەيرانچىلىق ۋە قالايمىقانچىلىق ئىچىدە، سىكارلېت پۈتۈن زېھنىنى پەن زاۋۇتىغا قارىتىپ، جان ـ جەھلى بىلەن پۇل تېپىشقا كىرىشىپ كەتتى. ئاتلانتادا پۇل دېگەن كۆپ ئىدى، يېڭىدىن ئۆي سېلىش دولقۇنى ئۇنىڭغا شۇ ئىمكانىيەتنى يارىتىپ بېرىۋاتاتتى. تۇرمىگە چۈشۈپ قالمىسلا بېيىپ كېتىدىغانلىقىنى ئۇ بىلەتتى. شۇڭا، داۋاملىق ئۆزىنى مۇلايىم، ئېھتىياتچان بولۇشقا، ھاقارەتكە، ئادالەتسىزلىككە ئۇچرىسىمۇ دەردىنى ئىچىدە بىلىشكە، مەيلى ئاق تەنلىك ياكى قارا تەنلىك بولسۇن، ئۆزىگە زىيان كەلتۈرىدىغان ھەرقانداق ئادەمنىڭ چىشىغا تەگمەسلىككە ئۇندەپ تۇراتتى. ئۇمۇ باشقا ئادەملەرگە ئوخشاش ئاشۇ تەكەببۇر، ئەدەپسىز ھۆر نېگىرلارغا چىش ـ تىرنىقىغىچە ئۆچ ئىدى، ئۇلارنىڭ تىل ـ ھاقارەتلىرىنى، قاقاھلاپ كۈلۈشلىرىنى ئاڭلىسا پۈتۈن بەدىنى شۇركۈنۈپ كېتەتتى، ئەمما ئۇلارغا كەمستەكەن

نەزەردە قاراشقا زادىلا جۇرئەت قىلالمايتتى. ئۇ يەنە سومكىچىلار پارتىيەسىنىڭ ئادەملىرىگە ۋە جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيەسىگە قاتناشقان جەنۇبلۇق ئاق تەنلىك ئادەملەرگىمۇ ئۆچ ئىدى. ئۇلارنىڭ ئاسانلا باي بولۇپ كېتىپ، ئۆزىنىڭ تەستە جان بېقىپ كېتىۋاتقىنىغىمۇ چىدىمايتتى، ئەمما ئۇلارنى يامانلاپ بىرەر ئېغىز گەپ قىلمايتتى. ئاتلانتا بويىچە شىماللىقلارغا ئۆچ ئۇنىڭدەك ئادەم تېپىلمايتتى. كۆك كىيىملىك ئەسكەرلەرنى كۆرسىلا پۇتۇن بەدىنى غەزەپتىن كىرىشىپلا قالاتتى، ئەمما ھېچقانداق يەردە، ھەتتا ئۆيىدىمۇ ئۇلار توغرۇلۇق گەپ قىلمايتتى.

مەن ھەرگىزمۇ ئاغزى بوش ئەخمەقلەردىن بولمايمەن، دەپ ئويلايتتى ئۇ، ئۆتۈپ كەتكەن كۈنلەر ۋە قايتا تىرىلمەيدىغان ئادەملەر ئۈچۈن قايغۇرغۇسى كەلگەنلەر قايغۇرۇۋەرسۇن، شىماللىقلارغا سايلامغا قاتناشتۇرمىغىنى ئۈچۈن ئۆچلۈك قىلىدىغانلار قىلىۋەرسۇن، راست گەپ قىلغانلار تۇرمىدە يېتىۋەرسۇن، 3K پارتىيەسىنىڭ ئادەملىرى دارغا ئېسىلسا ئېسىلىۋەرسۇن. ــ 3Kپارتىيەسى دېگەن بۇ ئىسىم نېمىدېگەن قورقۇنچلۇق، سىكارلېتنىڭ قۇلىقىغا خۇددى نېگىر، دېگەندەك ئاڭلىناتتى ــ ئەرلىرىنىڭ شۇ پارتىيەگە قاتناشقانلىقى بىلەن ماختىنىدىغان خوتۇنلار ماختىنىۋەرسۇن. خۇدا ساقلاپ، فىرانك ئۇلارغا ئارىلىشىپ قالماپتۇ. قىلچە چارىسى يوق ئىشلار ئۈچۈن كاللا قاتۇرىدىغان، خاپا بولىدىغان، پىلان كۆرسىتىدىغان ئادەملەر بىلگىنىنى قىلىشسۇن. جىددىيچىلىك ئىچىدىكى ھازىر بىلەن ئىشەنچ يوق كەلگۈسىنىڭ ئالدىدا ئۆتمۈشنىڭ ئارزۇلىغۇدەك نېمىسى بار؟ بولكا، ئولتۇراق ئۈي ۋە تۇرمىگە چۈشۈپ قالماسلىقنىڭ يولىنى قىلىشلار ھەقىقىي مەسىلىگە ئايلىنىۋاتقان چاغدا، سايلامغا قاتنىشىشنىڭ قانچىلىك ئەھمىيىتى بار؟ خۇدا، مېنى ئالتىنچى ئايدىن ئامان ـ ئېسەن ئۆتكۈزۈپ قويغايسەن، شۇڭغىچە بىر ئىش چىقىپ قالمىسۇن!

قانداقلا بولسۇن، ئالتىنچى ئايغا ئۇلىشىۋېلىش كېرەك. ئالتىنچى ئايدا ئۇ دەم ئېلىپ تاكى يەتكىنچە پىتتىي ھاممىنىڭ ئۆيىدە ياتىدۇ. خەقلەر ئۇنى، قورسىقىنى تومپايتىپ ھازىرغىچە سىرتتا ئىرغاڭشىپ يۈرۈۋاتىدۇ، دەپ ئەيىبلىشىۋاتىدۇ. قورساق كۆتۈرگەن ھېچقانداق بىر ئايال ئاشكارا سورۇنلاردا ھەرگىز كۆرۈنمەيدۇ. فىرانك بىلەن پىتتىي ئۇنىڭغا بۇ توغرۇلۇق خېلى بۇرۇنلا گەپ قىلغان، ئۇمۇ ئۇلارغا ئالتىنچى ئايدا ئىشتىن توختايمەن، دەپ ۋەدىمۇ بەرگەن.

ئالتىنچى ئايدىن ئىلگىرى، ئۇ پەن زاۋۇتىنى مەزمۇت پۇت تىرەپ تۇرالايدىغان قىلىۋالسا، ئاندىن خاتىرجەم ياتالايدۇ. شۇنىڭغىچە تاسادىپىي يۇز بېرىپ قېلىش ئېھتىمالى بولغان ئىشلارغا تاقابىل كېلىش ئۈچۈن ئازراق پۇل توپلىۋالمىسا بولمايدۇ. قىلىشقا تېگىشلىك يەنە نۇرغۇن ئىشلار بار، ۋاقىت بولسا قىسقا. ئۇ كۈننىڭ تېخىمۇ ئۇزۇن بولۇشىنى، ھەربىر مىنۇتنىمۇ قولدىن بەرمەي، جان ـ جەھلى بىلەن تېخىمۇ كۆپ پۇل توپلىۋېلىشنى شۇنچىلىك ئارزۇ قىلاتتى.

ئۇ قورقۇنچاق فىرانكقا تولا سۆزلەپ يۈرۈپ دۇكانىنىڭ ئىشلىرىنى خېلى رەتكە سالدۇرۇۋالدى، كونا قەرزلەرنىمۇ خېلى يىغدۇرۇۋالدى. ئەمما، سىكارلېتنىڭ پۇتۇن ئۈمىدى ئاشۇ پەن زاۋۇتىدا ئىدى. ھازىرقى ئاتلانتا خۇددى چاتۇەتكەن دەرەخ يېڭى شۇڭلارنى چىقىرىپ تېخىمۇ باراقسان، تېخىمۇ قويۇق كۆكلەپ كېتىۋاتقاندەك ھالەتتە ئىدى. قۇرۇلۇش ماتېرىياللىرىغا بولغان ئېھتىياج كۈندىن ـ كۈنگە ئېشىۋاتاتتى، خىش ۋە ياغاچ ـ تاشلارنىڭ باھاسى كۈنسېرى ئۆرلەۋاتاتتى. سىكارلېتنىڭ پەن زاۋۇتى تاڭ يورۇغاندىن تارتىپ قاراڭغۇ چۈشكىچە تىنىم تاپماي ئىشلەيتتى.

ھەر كۈنى ئۇنىڭ بىر قىسىم ۋاقتى زاۋۇتتا ئۇنىڭ ـ بۇنىڭغا كۆز ـ قۇلاق بولۇش، ئوغرى ـ يالغانلاردىن ھەزەر ئەيلەش دېگەندەك ئىشلار بىلەن ئۆتەتتى. كۆپ ۋاقتىنى بولسا پەيتونىغا

ئولتۇرۇپ شەھەر ئارىلاش، تامچىلار، ھۆددىگەرلەر ۋە ياغاچچىلار بىلەن سۆزلىشىش، باھا تالىشىشقا سەرپ قىلاتتى، بەزىدە ھەتتا بىرەر ناتونۇش ئادەمنىڭ ئۆي سالماقچى بولۇۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ قالسا، شۇنىڭ قېشىغا بېرىپ ئۇنى ئۆزىنىڭ ياغىچىدىن سېتىۋېلىشقا قىزىقتۇراتتى.

ئۇ تېز ئارىدىلا ئاتلانتانىڭ كوچىلىرىدا دائىم كۆرگىلى بولىدىغان بىر شەخسكە ئايلىنىپ قالدى. ئۇ ھەر كۈنى پەيتونىغا ئولتۇرۇپ چىقاتتى، يېنىدا سۇرلۇك بىر قېرى نېگىر پەيتون ھەيدەپ ماڭاتتى. سىكارلېت يوغان بىر يۇك ئەدىيال بىلەن قورسىقىنى مەھكەم ئورىۋالاتتى، ئۇستىدە پىتتىي ھامما تىكىپ بەرگەن قىسقا يېپىنچا بار ئىدى. بېشىدىكى كۆزلىرىنىڭ رەڭگى بىلەن ئوخشاش رەڭدىكى چىرايلىق شلىپىسىنىمۇ پىتتىي ھاممىا تىكىپ بەرگەنىدى. سىرتقا چىققانلاردا شۇ كىيىملەر دائىم ئۈچىسىدا بولاتتى. يۈزىگە ئانچە ـ مۇنچە ئەڭلىكمۇ سۈركىۋالاتتى، ئەتىرمۇ چېچىۋالاتتى، شۇلار بىلەن ئادەمنىڭ ھەۋىسى كەلگۈدەك رەڭ تۈزەپ قالاتتى. پەيتوندىن چۈشمىسىلا ئۇنىڭ بەدىنىنىڭ قانداقلىقىنى ھېچكىم بىلمەيتتى. ئەمەلىيەتتىمۇ پەيتوندىن ناھايىتى ئاز چۈشەتتى، كۇلۇپ تۇرۇپ شەرەت قىلىپ قويسىلا ھەرقاندىقى يۈگۈرۈپ كېلىپ، يامغۇر يېغىۋاتقان، بېشى يالاڭباش بولسىمۇ، پەيتوننىڭ يېنىدا تۇرۇپ ئۇنىڭ بىلەن سودىسىنى قىلىۋېرەتتى.

ياغاچ سودىسى بىلەن پۇل تاپقىلى بولىدىغانلىقىنى بىلگەن ئادەم يالغۇز ئۇلا ئەمەس ئىدى، ئەمما ئۇ رىقابەتچىلىرىدىن ھەرگىز قورقمايتتى. ئۆزىنىڭ چېۋەرلىكىدىن ماختىناتتى، باشقىلاردىن قېلىشمايدىغانلىقىغا چوڭقۇر ئىشىنەتتى. ئۇ گېرالدنىڭ قىزى ئىدى، شۇڭا دادىسىدىن قالغان سودىدىكى قۇۋۇلۇق ئەمدى ھازىر ئۇنىڭ ۋۇجۇدىغا ئورۇنلىشىپ تېخىمۇ ۋايىگە يېتىۋاتاتتى.

دەسلەپتە باشقا تىجارەتچىلەر، ئايال كىشىدىن تىجارەتچى

چىقمايدۇ دېيىشىپ ئۇنى مەسخىرە قىلغانىدى. ھازىر ئۇلار ئۇنداق قىلىشمايدىغان، تېخى ئۇنىڭ پەيتونىنىڭ كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرسە ئىچىدە تىللىشىدىغان بولدى. ئايال بولۇپ قالغانلىقى، ئەمەلىيەتتە ئىشلىرىغا نۇرغۇن ئوڭايلىقلارنى يارىتىپ بەردى. چۈنكى، ئۇ بىر ئىشلار تەسكە چۈشكەندە چارىسىز قېلىۋاتقاندەك، ئۇلارغا يېلىنىۋاتقاندەك قىياپەتكە كىرىۋالسا، خەقلەرنىڭ كۆڭلى ئاسانلا ئېرىپ قالاتتى. ئۇ ھەر قانداق ئەھۋالدا قىلچە كۆچمەي، گەپ بىلەنمۇ چۈشەندۈرمەي، كىشىلەردە، بۇ ھەم يۈرەكلىك، ھەم قورقۇنچاق مەرتىۋىلىك ئايال ئىكەن، ھازىرقى مۇشۇ مۇدھىش ۋەزىيەت ئۇنى مۇشۇنداق ھالەتكە چۈشۈرۈپ قويۇپتۇ. بۇنداق مىسكىن ئايالنىڭ ياغىچىنى سېتىۋالمىساق، ئۇ ئاچتىن ئۆلۈپ قېلىشى مۇمكىن، دېگەندەك تەسىرات پەيدا قىلالايتتى. مەرتىۋىلىك ئايالىلىق قىياپىتى ئەسقاتماي قالغان چاغلاردا بىرلا ئۆرۈلۈپ رەھىمسىز بىر تىجارەتچى قىياپىتىگە كىرەتتى ـ دە، يېڭى خېرىدارلارنى ئۆزىگە قارىتىۋېلىش ئۈچۈن زىيان تارتىشتىن قورقماي، ياغاچلىرىنى رەقىبلىرىنىڭكىدىن ئەرزان باھادا سېتىۋېتەتتى. خەقلەر بىلىپلا قالمىسا، يارىماس ياغاچلارنى ياخشى ياغاچلار قاتارىدا سېتىۋېتەلەيتتى، يەنە تېخى باشقا ياغاچ سودىگەرلىرىنىڭ يېغىرىنى ئېچىپ، ئۇلارنى تىللاپمۇ قوياتتى. بەزىدە يەنە بىر نەرسە دېگۈسى كەلمىگەندەك قىياپەتتە ئىچىگە چوڭقۇر بىر تىنىپ قويۇپ، ئۆزى بىلەن سودا قىلىش ئېھتىمالى بولغان خېرىدارلارغا رەقىبلىرىنىڭ غەيۋىتىنى قىلىپ، ئۇلارنىڭ ياغىچىنىڭ قىممەتلىكىنى، ياغاچلىرى سېسىق، پۇتاقلىرى جىق ياغاچ ئىكەنلىكىنى سۆزلەپ قوياتتى.

سىكارلېت بۇنداق يالغان گەپنى تۇنجى قېتىم قىلغاندا خىجىل بولغان، ئىش ئۆتۈپ كەتكەندىن كېيىن ئىچىدە ئازابلانغانىدى. ئۇ يالغان گەپنى شۇنچىلىك ئاسان ئاغزىدىن چىقىرالغىنىغا خىجىل بولغان بولسا، ئۇشتۇمتۇت، ئاپام

ئاڭلىسا نېمە دەر بولغىيدى دەپ ئويلاپ قېلىپ، شۇنىڭغا ئازابلانغانىدى.

ئېللىپنىنىڭ باشقىلارنى زىيانغا ئۇچرىتىدىغان بۇنداق قىزىنى قانداق ئەدەپلەيدىغانلىقى ناھايىتى ئېنىق. ئۇ باشتا قاتتىق ھەيران قالدۇ، ھەتتا ئىشەنمەيدۇ، كېيىن قېلىپتىن چىقمىغان، ئەمما جاندىن ئۆتكۈدەك گەپلەرنى قىلىدۇ، ئادەم نام - ئابرۇيغا، سەممىي - ساداقەتلىككە، ھەقىقەتكە قانداق مۇئامىلە قىلىش، قولۇم - قوشنىلىرىغا قانداق يارىدەم بېرىش توغرۇلۇق نەسىھەت قىلىدۇ. سىكارلېت ئاپىسىنىڭ شۇنداق چاغدىكى چىرايىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرسە ئىختىيارسىز تۆگۈلۈپلا قالاتتى، ئەمما ئۇ چىراي شۇئان خىرەلىشىپ، رەھىمسىزلىك، بىغەرەزلىك ۋە ئاچ كۆزلۈكنىڭ تۇمانلىرى ئىچىدە كۆزىدىن تېزلا غايىب بولۇپ كېتەتتى. ئۇنىڭدىكى بۇ خىل روھىي ھالەتلەر تارادا نامراتچىلىق ئىچىدە تۇرغان مەزگىللەردە كۆپ كۆرۈلەتتى، ئەمدى ھازىر تۇرمۇشى مۇقىمسىز بولۇۋاتقان چاغلاردا يەنە كۆرۈلۈشكە باشلىدى. بەزىدە ئۇ ئۆزىنىڭ ئېللىپن ئارزۇ قىلغاندەك ئادەم بولمىغىنىدىن ئۆكۈنۈپمۇ قالاتتى ھەم يەنە مۇرىسىنى قىسىپ قويۇپ، ھەممىگە ئىشلىتىدىغان «بولدىلا، بۇ ئىشلارنى كېيىن ئويلايچۇ» دېگەن گېپىنى قىلىپ قوياتتى.

شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ تىجارەت ئۇستىدە ئاپىسى ئېللىپنىنى زادىلا ئويلىمايدىغان، باشقىلارنىڭ سودىسىنى تارتىۋالغىنىغا پۇشايمان قىلمايدىغان بولدى. چۈنكى، ئۇ يالغان گەپ بىلەن باشقىلارغا زىيان سېلىشنىڭ ئۆزىگە پايدا كەلتۈرىدىغانلىقىنى بىلىپ قالغانىدى. جەنۇبنىڭ رېتسارلىق تۈزۈمى ئۇنى ساقلاپ كېلىۋاتاتتى، جەنۇبنىڭ مەرتىۋىلىك ئاياللىرى يالغان گەپ بىلەن تۆرىلەرنى ئالداپ ئۇلارغا زىيان سالالايتتى، ئەمما تۆرىلەر يالغان گەپ بىلەن ئاياللارنى ئالداشقا ئامالسىز ئىدى. ئۇلارنىڭ يالغان گەپ قىلغانلىقى ئىسپاتلانغان ئاياللارنى يالغانچى دېيىشلىرىمۇ مۇمكىن ئەمەس ئىدى، شۇڭا باشقا ياغاچ سودىگەرلىرى دەردىنى

ئىچىدە بىلەتتى، بەزىدە بىر - بىرلىرى بىلەن بىللە بولۇپ قالغان چاغلىرىدا، خۇدا كېنىدى خانىمنى بەش مىنۇتقا بولسىمۇ ئەر كىشىگە ئايلاندۇرۇپ قويغان بولسىمغۇ، دېيىشىپ كېتەتتى.

دېكاتور كوچىسىدىكى بىر پەن زاۋۇتىنىڭ كەمبەغەل ئاق تەنلىك غوجايىنى سىكارلېتنى ئۆزىنىڭ چارىسى بىلەن بابلىماقچى بولۇپ، ئۇ دېگەن يالغانچى، ئالدامچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ، دېگەندەك گەپلەرنى ئاشكارا قىلىشقا باشلىدى. لېكىن، بۇ گەپلەر ئۇنىڭغا قىلچە پايدا ئېلىپ كەلمىدى، ئەكسىچە ئۇنى قاتتىق زىيانغا ئۇچرىتىۋەتتى. خەقلەر ئۇنى ئەيىبلەپ، ئۆزى بىر كەمبەغەل ئاق تەنلىك تۇرۇپ، مەرتىۋىلىك بىر خېنىمنىڭ ئۇستىدىن نېمىشقا بۇنداق گەپ تاپىدىغاندۇ، دېيىشتى. سىكارلېت ئۇ ئادەمنىڭ پىتىنىسىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن، دەسلەپتە ئۆزىنىڭ سۈپىتىنى ساقلاپ جىمجىت يۈردى، كېيىن ئاستا - ئاستا دىققىتىنى ئۇنىڭ ئۆزى بىلەن خېرىدارلىرىغا قارىتىپ، بىر قىسىم ياغاچلىرىنى يۇرىكىنى قاتتىق قىلىپ تۇرۇپ خېرىدارلىرىغا ئەرزان باھادىلا سېتىپ بەردى. نەتىجىدە ئۇ ئادەم تېز ئاردىلا ۋەيران بولۇپ كەتتى، ئۇنىڭ زاۋۇتىنى سىكارلېت ئۆزى باھا قويۇپ سېتىۋالدى، بۇ ئىشقا فىرانكمۇ قاتتىق ھەيران قالدى.

ئۇ زاۋۇت قولغا كەلگەندىن كېيىن، سىكارلېت يەنە بىر باش ئاغرىقىغا دۇچ كەلدى: بۇ زاۋۇتنى باشقۇرىدىغانغا ئىشەنچلىك بىر ئادەمنى نەدىن تاپقىلى بولار؟ ئۇنىڭغا جونسونغا ئوخشاش ئادەملەر كېرەك ئەمەس ئىدى. سىكارلېت شۇنچە قاتتىق كۆز - قۇلاق بولۇپ تۇرۇۋاتسىمۇ، ئۇ ئادەم بىر ئامالارنى قىلىپ ياغاچلارنى باشقىلارغا سېتىۋېتىپ باراتتى. يارىملىق ئادەمنى تاپىماقمۇ ئۇنچىلىك قىيىن ئەمەستۇ. ھازىر ھەممىلا ئادەم كەمبەغەلچىلىكىنىڭ دەردىنى ئۆلگۈدەك تارتىۋاتامدۇ؟ كوچىلاردا ئىش تاپالمىاي يۈرگەن ئادەملەرمۇ كۆپقۇ؟ ئۇلارنىڭ بەزىلىرى

بۇرۇن باي ئۆتكەن، ھازىر بولسا نامراتلىشىپ كەتتى. فىرانكنىڭ ھەربىيدىن قايتىپ كېلىپ ئاچ قېلىۋاتقان ئەسكەرلەرگە سەدىقە بەرمەيدىغان، پىتىنى ھامما بىلەن ئاشپەز خوتۇنىنىڭ ئاچلىقتا قورايدەك بولۇپ قالغان دۇئانىلەرنى ئاشخانىغا باشلاپ كىرىپ قورسىقىغا تاماق بەرمەيدىغان كۈنى بارمۇ؟

لېكىن، نېمىشقىدۇر سكارلېتنىڭ بۇنداق ئادەملەرنى پەقەتلا ئىشلەتكۈسى يوق ئىدى. يىللاپ ئىش تاپالماي يۇرگەن ئادەملەرنى ئىشلەتكۈم زادىلا يوق، ــ دەپ ئويلايتتى ئۇ، ــ تىنچ دەۋرگە ماسلىشىپ جېنىنى باقالمىغان ئادەملەر ماڭا قانداق ماسلىشىپ كېتەلىسۇن؟ ئۇ خەق ھېلىلا تاياق يەيدىغان ئادەمدەك تۇگۈلۈپلا يۇرۇشىدىكەن. ماڭا ئۇنداق تۇگۈلۈپ يۇرىدىغان ئادەملەر كېرەك ئەمەس، رېنى، تومىي ۋېلىبۇرن ياكى كېلىس ۋېمىتىن ياكى سىمونس ئائىلىسىدىكى يىگىتلەردەك چېۋەر، قوللىدىن ئىش كېلىدىغان ئادەملەر كېرەك، شۇلارغا يېقىنراق ئادەملەر بولسىمۇ بولىدۇ. ئۇلاردا ئەسكەرلەرگە ئوخشاش، تەسلىم بولغاندىن كېيىن ھېچنېمىگە پەرۋا قىلمايدىغان روھىي ھالەتلەر يوق، ھەرقانداق ئىشقا ئۆزلىرىنى ئۇرۇپ تۇرىدۇ.

ئەمما، سىمونس ئائىلىسىدىكى يىگىتلەر خۇمدان سېلىشۋالغاندى، كېلىس ۋېمىتىن ئاپىسى قاينىاتقان دورىنى بازارغا ئاچقىپ ساتاتتى. بۇ خىل دورا نېگىرلارنىڭ گىجىرماچ چاچلىرىنى تۈپتۈز قىلىۋېتىدىغان خۇسۇسىيەتكە ئىگە ئىدى. ئۇلار ھەممىسى سكارلېتنىنى ھەيران قالدۇرۇپ، ئۆزىگە ئىشلەپ بېرىش تەكلىپلىرىنى كۈلۈپ تۇرۇپ چىرايلىق رەت قىلىشتى. سكارلېت باشقىلارغىمۇ دەپ باقتى، ئۇلارمۇ ئۇنىمىدى. ئۇلارنىڭ مائاشىنى ئۆستۈرۈپ بەرمەكچىمۇ بولدى، لېكىن يەنە رەت قىلىندى. مېرۋېتېر خانىمنىڭ بىر جىيەنى ھەتتا مەغرۇر ھالدا ئۇنىڭغا ھارۋا ھەيدەشنى خالىمىسىمۇ، ھارۋا ئۆزىنىڭ بولغاچقا، جاپا تارتسىمۇ شۇنىڭغا تاينىپ جان باقىدىغانلىقىنى، ئەمما سكارلېتنىڭ يېنىغا بارمايدىغانلىقىنى دېدى.

بىر كۈنى چۈشتىن كېيىن، سىكارلېتنىڭ پەيتونى پوشكال سېتىپ قايتىپ كېتىۋاتقان رېنى پىكاردنىڭ ھارۋىسىغا يېتىشىۋالدى. توكۇر تومىي ۋېلىبۇرن يېرىم يولدا ئۇنىڭ ھارۋىسىغا چىقىۋالغانىكەن. سىكارلېت ئۇلار بىلەن سالاملاشتى.

— رېنى، سىز نېمىشقا مېنىڭ قېشىمغا كېلىپ ئىشلىمەيسىز؟ بىر پەن زاۋۇتىنى باشقۇرۇش پوشكال سېتىشتىن ئابرۇيلۇق ئەمەسمۇ؟ مېنىڭچە، سەل خىجىل بولغاندەك قىلىۋاتىسىزغۇ دەيمەن؟

— مەنمۇ؟ ئۇ ئىشنىڭ خىجىل بولغۇدەك نېمىسى بار، — رېنى شۇنداق دەپ كۈلۈپ كەتتى، — ئابرۇيلۇق بولۇش دېگەن نېمە گەپ؟ مەن ئەزەلدىن ئابرۇيلۇق. بولۇپمۇ بۇ ئۇرۇش مېنى خۇددى نېگىرلارنىڭ ئەركىنلىكىدەك ئەركىنلىككە ئىگە قىلدۇرغاندىن كېيىن تېخىمۇ شۇنداق مەن. ئەمدى ئۇنداق بايۋەچچىلەرچە بىكار تەلەپ بولۇپ ياشاشنى خالىمايمەن. ھازىر قۇشقا ئوخشاش ئەركىنمەن، پوشكال توشۇيدىغان بۇ ھارۋامنى ياخشى كۆرىمەن، قېچىرىمنى، سۆيۈملۈك شىماللىقلارنى ياخشى كۆرىمەن، ئۇلار ياخشى نىيەتلىرى بىلەن قېيىنئانام پىشۇرغان بۇ پوشكاللارنى سېتىۋالدۇ. ياق، سىكارلېت، مەن پوشكال پادىشاھى بولماقچى، بۇ مېنىڭ پېشانەمگە يېزىلىپ كەتكەن. ناپولېئونغا ئوخشاش، تەقدىرنىڭ يازمىشىغا بويسۇنمەن، — ئۇ گېپىنى قىلىپ بولۇپ خۇشال ھالدا قامچىسىنى ئويناتتىپ قويدى.

— لېكىن، سىزنىڭ ئاتا ـ ئانىڭىز تومىنىڭ ئاتا ـ ئانىسى ئۇنىڭ قوپال ئېرىلانديەلىكلەرگە يارەدەم بېرىدىغان تامچى بولۇشىنى ئارزۇ قىلمىغاندەك، پوشكالچى بولسۇن دەپ ئويلىمىغان. بىز تەرەپتىكى ئۇ ئىش...

— سىزنىڭ ئاتا ـ ئانىڭىزمۇ سىزنى پەن زاۋۇتى بىلەن ھەپىلىشىدىغان قىز بولسۇن، دېمىگەن بولغىيدى؟ — دېدى تومىي سۆز قىستۇرۇپ. ئۇنىڭ جاۋابىلىرى مىدىرلاپ

كېتىۋاتاتتى، ــ راست، مەن كىچىككىنە سىكارلېتنىڭ ئاپىسىنىڭ قوڭچىقىدا ئولتۇرۇپ، كىتابتىكى: «ناچار ياغاچلانى ياخشى باھادا ساتقىلى بولسا، ياخشى ياغاچلارنى ساتمەن دەپ ھەرگىز ئاۋارە بولما!» دېگەن گەپلەرنى يادلاۋاتقانلىقىنى كۆرگەندەك بولۇۋاتىمەن.

رېنى بۇ گەپنى ئاڭلاپ ئۆزىنى باسالماي قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى، مايمۇننىڭكىدەك كۆزلىرى كۆلكىدىن يۇمۇلۇپ قالدى.

ــ ئۇنداق ئەدەپسىزلىك قىلماڭلار، ــ دېدى سىكارلېت سوغۇق تەلەپپۇزدا. ئۇ تومۇرنىڭ گېپىنىڭ يۇمۇرلۇق تەركىبىنى چۈشەنمىگەندى، ــ ئاتا ـ ئانام ئەلۋەتتە مېنى پەن زاۋۇتى ئاچسۇن دەپ تەربىيەلىمىگەن.

ــ بۇ مېنىڭ ئەدەپسىزلىك قىلغىنىم ئەمەس. ئاتا ـ ئانىڭىز سىزنى شۇنداق ئاروزۇدا باققان بولسۇن ياكى بولمىسۇن، سىز ھازىر شۇ زاۋۇتنىڭ ئىگىسى، ئۇنىڭ ئۈستىگە ياخشى باشقۇرۇپ كېتىۋاتىسىز. بولدىلا، مېنىڭچە، ھېچقايسىمىز ئەسلىدە ئويلىغان ئىشلىرىمىزنى قىلمايۋاتىمىز، ھازىر قىلىۋاتقان ئىشلىرىمىزنى يامان ئەمەس قىلىپ كېتىۋاتىمىز. تۇرمۇشنىڭ مۇشكۈلچىلىكلىرىدىن زارلىنىپ يىغلاپ يۈرگەن بولساق، ئۇ چاغدا بىز بىر بىچارىگە، بىچارە بىر مىللەتكە ئايلىنىپ قالاتتۇق. سىكارلېت، نېمىشقا قولىدىن ئىش كېلىدىغان سومكىچىلارنىڭ بىرەر ئادىمىنى تېپىپ ئىشلەتمەيسىز؟ خۇدا گۇۋاھ، ئۇلارنى ھەرقانداق ئورمانلىقتىن تاپقىلى بولىدۇ.

ــ ماڭا سومكىچىلارنىڭ لازىمى يوق. ئۇلارنىڭ ھەرقاندىقى مىختەك قادىلىپ تۇرسىڭىزمۇ نەرسىڭىزنى ئوغرىلىمای قالمايدۇ. ماڭا ياخشى ئادەم، ئوبدان ئائىلىدىن چىققان چېۋەر، ئىشچان، سەمىمىي، سادىق ئادەم كېرەك. يەنە...

ــ تەلىپىڭىزمۇ ئانچە يۇقىرى ئەمەس ئىكەن. ئەمما، ھازىر بېرىۋاتقان مائاشىڭىز بىلەن ئۇنداق ئادەمنى ھېچ يەردىن تاپالمايسىز، سىز دېگەن ئۇ ئادەملەر مەجرۇھلا بولمىسا ھەممىسى

ئش تېپىپ بولدى. قىلىۋاتقان ئىشلىرى ئۇلارغا مۇۋاپىق كەلمىسىمۇ، ھەر ھالدا شۇ ئىشلىرى بىلەن مەشغۇل بولۇشۇۋاتىدۇ. ئۇلار شۇ ئىشلارنى قىلىشقا رازىكى، ئايال كىشىنىڭ ئىشىنى قىلىشنى ھەرگىز خالىمايدۇ.

ــ ئەگەر سىز ھەقىقىي ئەھۋالنى چۈشىنىدىغانلا بولسىڭىز، ئەرلەرنىڭ ئانچە كاللىسى يوق ئادەملەر ئىكەنلىكىنى بىلەلەيسىز، شۇنداق ئەمەسمۇ؟

ــ بەلكىم شۇنداقتۇ، ئەمما ئۇلار ناھايىتى غۇرۇرلۇق ئىنسانلار، ــ دېدى تومىي تەمكىن تۇرۇپ.

ــ غۇرۇر! مېنىڭچىمۇ غۇرۇر ناھايىتى تەملىك نەرسە، پەقەت ئۇنىڭ تېرىسىنى ئاجرىتىپ ئىچىگە ئازراق شېكەر قۇيۇۋۇەتكەن چاغدىلا، ــ دېدى سىكارلېت ئۇلارنىڭ زىتىغا تېگىپ.

ئىككى ئەر زورىغا قاقاھلاپ كۈلۈپ قويدى. سىكارلېتقا ئۇلار بىرلىشىپ ئۆزىگە تاقابىل تۇرماقچى بولۇۋاتقاندەك تۇيۇلۇۋاتاتتى. بىر ئويلىسا تومىنىڭ گېپىمۇ توغرا. سىكارلېت ئىزدەپ بارغان ۋە ئىزدىمەكچى بولغان ئەرلەرنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ باقتى، ھەممىسىلا ئالدىراش، جاپالىق ئىشلىشۋاتاتتى. بۇ ئىشلار بەلكىم ئۇلار خالىغان، قىلىپ ئۆگەنگەن ياكى كېچىكىدىن شۇ ئىشنى قىلىشقا ئۆگەنگەن ئىشلار بولماسلىقىمۇ مۇمكىن، ئەمما ئۇلار شۇ ئىشلار بىلەن مەشغۇل بولۇۋېتىپتۇ. ئەرلەر ئۆچۈن ھازىرقى مۇشۇ دەۋر ئىنتايىن جاپالىق، ئۇلارغا باشقا يول تاللاشقىمۇ ئىمكانىيەت يوق، ئەگەر ئۇلار ئارزۇ ـ ئۈمىدلىرىنىڭ يوققا چىققانلىقى بىلەن ئازابلىنىۋاتقان، ئۆتمۈشتىكى تۇرمۇشلىرىنى سېغىنىۋاتقان بولسا، بۇنى پەقەت ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىدىن باشقا ھېچقانداق ئادەم بىلمەيدۇ. ئۇلار يېڭى بىر ئۇرۇش، بۇرۇنقى ئورۇشلاردىنمۇ دەھشەتلىك بىر ئۇرۇش بىلەن مەشغۇل. ئۇلار تۇرمۇشقا قايتىدىن كۆڭۈل بۆلۈشكە، ئۇرۇش تۇرمۇشلىرىنى ئىككىگە بۆلۈۋېتىشتىن ئىلگىرىكى جىددىي ۋە كۆچلۈك تەلپۈنۈش ھېسسىياتلىرى بىلەن

كۆڭۈل بۆلۈشكه باشلاۋاتاتتى.

ــ سكارلېت، ــ دېدى تومىي سەل ئوڭايسىزلىنىۋاتقانىدەك قىلىپ، ــ بايا سىزگه ئەدەپسىزلىك قىلىپ قويدۇم، رەنجىمەڭ. سىزدىن بىر ئۆتۈنۈشۈم بار، بەلكىم بۇنىڭ سىزگە پايدىسى تېگىپمۇ قالار. مېنىڭ قېيىنئىنىم خۇگ ئېلسىن ئوتۇنچىلىق قىلىۋاتاتتى، ئىشى تازا ئاقمايۋاتىدۇ. بۇ يەردە شىمالىلىقلاردىن باشقىلارنىڭ ھەممىسى ئوتۇننى ئۆزلىرى تېرىپ كېلىشىدۇ. ئېلسىنلارنىڭ كۈنى ھازىر بەكمۇ تەس، مەنمۇ ياردەم بېرىپ تۇرۇۋاتىمەن. ئەمما، فەننى بىلەن ئاپامنى، سىپارتادىكى ئىككى تۇل ھەدەمنى باقمىسام بولمايدۇ. خۇگ ئوبدان بالا، سىزمۇ ياخشى ئادەمنى ئىزدەۋاتىسىز، ئۇنىڭ ئەھۋالى سىزگە بەش قولدەك ئايان، ئوبدان ئادەملەرنىڭ بالىسى، ئاق كۆڭۈل، ياۋاش.

ــ لېكىن... ھىم، خۇگنىڭ تازا جېنى يوق، بولمىسا ئۇ ئوتۇنچىلىقتا خېلى كۆتۈرۈلۈپمۇ قالاتتى.

تومىي مۇرىلىرىنى قىسىپ قويدى.

ــ سىز مەسىلىگه تولىمۇ ئۆتكۈر قارايدىكەنسىز، سكارلېت، ــ دېدى ئۇ، ــ شۇنداقتىمۇ ئۇنى ئويلىنىپ بېقىڭ. تەلەپنى بەكمۇ قاتتىق قويۇۋەتسىڭىز ئىشلىرىڭىزغا دەخلىسى يېتىپ قېلىشىمۇ مۇمكىن. مېنىڭچە، ئۇنىڭ سەممىيلىكى جانسىزلىق تەرىپىنى يېپىپ كېتىپ، سىزگە تېخىمۇ ئەسقاتىدىغان ئادەمگە ئايلىنىپ كېتەمدۇ تېخى.

سكارلېت ئۆزى ئويلىغاندەك ئادەملەرنى نۇرغۇن ئىزدەپمۇ تاپالمىدى، ئۇنىڭ ئىشىنى قىلىشنى خالايدىغان سومكىچىلار پارتىيەسىنىڭ ئادەملىرى بولسا ئۇنى تولا ئىزدەپ بوسۇغىسىنى تېشىۋەتتى، لېكىن ئۇ ئۇلارنى رەت قىلدى. ئەڭ ئاخىرىدا تومىنىڭ تەلىپىنى قوبۇل قىلىپ خۇگ ئېلسىنى ئىشلەتمەكچى بولدى. خۇگ ئۇرۇش مەزگىلىدە غەيرەتلىك، پاراسەتلىك ئوفىتسېر ئىدى. تۆت يىللىق ئۇرۇش جەريانىدا ئىككى قېتىم يارىلىنىپ، خۇددى پۇتۇن ئەقىل ـ پاراسەتلىرى

قۇرۇپ كەتكەندەك، بۇگۈنكى بۇ تىنچ مەزگىلدىكى ئېغىر رېئاللىق ئالدىدا خۇددى كىچىك بالىلاردەك گاراڭ بولۇپ قالغاندى. ئوتۇن ساتقىلى بازارغا چىققانلىرىدا، كۆزلىرى خۇددى لالما ئىتلارنىڭ كۆزلىرىدەك ئۇياق - بۇياققا ئالاق - جالاق قارايتتى، سىكارلېتقا لازىمى ئۇنداق ئادەم ئەمەس ئىدى.

ئۇ بەكمۇ دۆت ئىكەن، — دەپ ئويلىدى سىكارلېت، — تىجارەتتىن قىلچە خەۋىرى يوق. كېسىپ ئېيتالايمەنكى، ئىككىنچى ئىككىگە قوشسا قانچە بولىدىغانلىقىنىمۇ بىلمەيدۇ،ئۆگىنىپ كېتەلمىگىنىمۇ كۆزۈم يەتمەيدۇ. ئەمما، سەممىي، ياۋاش، مېنى ئالدىمايدۇ.

بۇ كۈنلەردە سىكارلېت ئۇنداق سەممىيلىككە موھتاج ئەمەس ئىدى، ئەمما ئۆزى بارغانسېرى سەممىيەتسىز بولۇپ كېتىۋاتقاچقا، باشقىلارنىڭ سەممىيىتىنى شۇنچە سۈرۈشتۈرىدىغان بولۇپ قېلىۋاتاتتى.

«ئەپسۇس، يوھان گاللېگېر تومىمى ۋېلبۇرن بىلەن بىللە تامچىلىق قىلىۋاتىدۇ - دە، — ئويلىدى سىكارلېت، — بولمىسا شۇ تازا بولاتتى. مىختەك قاتتىق، يىلاندەك ئەۋرىشىم ئادەم ئىدى. ھەققىنى مۇڭاپىق بەرسەم ياۋاشلىق بىلەن ئىشلىشىمۇ مۇمكىن. مەنمۇ ئۇنى چۈشىنىمەن، ئۇمۇ مېنى چۈشىنىدۇ، ئىككىمىز ماسلىشىپ ئىشلىيەلەيتىۋىق. ئۇ ھازىر ياساۋاتقان ئۆينى ياساپ بولغاندىن كېيىن ئامال قىلىپ ئەكېلىۋالسامۇ بولىدۇ. ئۇ كەلگۈچە جونسۇن ئەپەندى بىلەن خۇگ ئىشلەپ تۇرسۇن. خۇگنى يېگى زاۋۇتقا، جونسۇن ئەپەندىنى كونا زاۋۇتقا قويۇپ، ئۆزۈم شەھەردە ياغاچ سودىسى بىلەن شۇغۇللانسام، پەن تىلىدىغان، توشۇيدىغان ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى ئۇلار ئۆزلىرى قىلىشسا. بىراق، يوھاننى ئەكەلگۈچە جونسۇن ياغاچ ئوغرىلىسا قانداق قىلىمەن. ئۇ ئادەم ئوغرى بولمىغان بولسا قانداق ياخشى بولاتتى. چارلېستىن قالغان ھېلىقى يەرنىڭ يېرىمىغا ياغاچ قويىدىغان لاپاس سالدۇرسام قانداق بولار؟ فىرانك قارشىلىق

قىلمىغان بولسا قالغان يېرىمىغا قاۋاقخانا سالدۇراتتىم. مەيلى ئۇ قانچىلىك چوقان كۆتۈرسۇن، يېتەرلىك پۇل يىغىۋالغاندىن كېيىن چوقۇم قاۋاقخانا سالدۇرىمەن. ۋاي خۇدايىمەي، تۇغۇتۇم شۇ چاغقا توغرىلىنىپ قالمىغان بولسا قانداق ياخشى بولاتتى. پات ئارىدا قورسىقىم يوغىناپ سىرتقىمۇ چىقالمايدىغان بولىمەن. نېمىشقىمۇ مۇشۇ كۈنلەردە تۇغىدىغان بولۇپ قالغاندىمەن؟ ئەگەر ئۇ ئۆلگۈر شىماللىقلارنىڭ مەن بىلەن كارى بولمىغان، ئەگەر...

ئەگەر! ئەگەر! تۇرمۇشتا «ئەگەر» نېمىدېگەن كۆپ. يا بىرەر ئىش ۋۇجۇدقا چىقمىغان، يا ئادەم ئۆزىنى بىخەتەر سەزمىگەن. ھەممە نەرسىمدىن قايتا مەھرۇم بولۇپ، باشقىدىن ئاچ ـ يالىڭاچ قالارمەنمۇ دەپ ئەنسىرەپلا ئۆتكەن. ئەلۋەتتە، فىرانكىمۇ پۇلنى بۇرۇنقىدىن كۆپ تاپىدىغان بولدى. لېكىن، دائىم زۇكام بولۇپ، بىر ئاغرىسا بىرنەچچە كۈنگىچە مىدىرلىماي ياتىدۇ. ئۇنى بىر نېمە بولۇپ قالمايدۇ دېگىلىمۇ بولمايدۇ. ياق، سىكارلېت ئۇنىڭغىلا تايىنىپ قالسا بولمايدۇ، ئۆزىدىن باشقا ھېچقانداق ئادەمدە ئۇمىد يوق. ئۇنىڭ ئۇستىگە ھازىر ئۇنىڭ تېپىۋاتقان پۇلىمۇ ئىنتايىن ئاز. ئەگەر شىماللىقلار كېلىپ ئۇنىڭ ھەممە نېمىسىنى ئېلىپ كەتسە قانداق قىلىدۇ؟ ئەگەر! ئەگەر! ئەگەر!

سىكارلېت ھەر ئايدا تاپقان پۇلىنىڭ يېرىمىنى تارادىكى ۋىلغا ئەۋەتەتتى. بىر قىسمىدا رېت باتلىرىنىڭ قەرزىنى تۆلەيتتى، بىر قىسمىنى ئۆزى يىغاتتى. پۇلنى ئۇنىڭدەك كۆپ سانايدىغان، پۇلىنى يوقىتىپ قويۇشتىن ئۇنىڭدەك قورقىدىغان خەسىس دۇنيادا ئېپىلماس. ئۇ پۇلىنى بانكىغا ئىشەنمەي ياكى شىماللىقلار مۇسادىرە قىلىۋالىدۇ دەپ قورقۇپ ھەرگىز بانكىغا قويمايتتى، ئۇششاق قىلىپ قاتلاپ ئىچىدىكى كىيىملىرىنىڭ يانچۇقلىرىغا سېلىۋالاتتى. ئۆينىڭ بۇلۇڭ ـ پۇچقاقلىرىغا، تامنىڭ كاۋاكلىرىغا، ئەسكى ـ تۈسكى سالىدىغان خالىتىلارنىڭ ئىچىگە، «ئىنجىل»نىڭ ئارىسىغا قويۇپ قويىاتتى. كۈنلەر ئۆتكەنسېرى، ئۇنىڭ مىجەزىمۇ ئۆزگىرىپ تېخىمۇ تېرىككەك،

خاپىغان بولۇپ كېتىۋاتاتتى. چۈنكى، پۇللىرىغا بىر سوم قوشۇلسا، پالاكەت باسقاندا شۇ بىر سوم پۇلنى ئارتۇق يوقىتمىدۇ ـ دە.

فىرانك، پىتتىي هاممۇ ۋە خىزمەتكارلار ئۇنىڭ سەۋەبسىز چېچىلىشلىرىغا، هاممالدار بولغاچقا شۇنداق بولۇۋاتىدۇ، دەپ تەبىر بېرىۋاتقاچقا، بەرداشلىق بېرىپ يول قويۇپ كېلىۋاتاتتى، بۇنىڭ هەقىقىي سەۋەبىنى هېچكىم خىيالىغا كەلتۈرۈپ باقمايتتى. فىرانك هاممالدار ئايالىلارغا يول قويۇش كېرەكلىكىنى بىلگەچكە، ئەرلىك غۇرۇرىنى ئىچىگە سىغدۇرۇپ، ئۇنىڭ پەن زاۋۇتىنى داۋاملىق باشقۇرۇشىغا، بۇنداق هالەتكە يەتكەن هەرقانداق هاممالدار ئايالىنىڭ سىرتىلارغا چىقمايدىغانلىقىنى بىلىپ تۇرۇپ شەهەردە قاتراپ يۈرۈۋاتقانلىقىغا قارىتا پەقەتلا نارازىلىق بىلدۈرمەي ئۇنى مەيلىگە قويۇۋېتىپ يۈرەتتى. ئۇنىڭ بۇ قىلىقلىرى ئۇنى بىئارام قىلاتتى. شۇنداقتىمۇ ئۆزىگە، يەنە ئازراق چىدىسام بۇ ئىشلارمۇ ئىزىغا چۈشىدىغۇ دەپ تەسەللى بېرەتتى، بالا تۇغۇلسىلا سىكارلېت ئىلگىرى ئۇ كەينىگە چۈشكەن ئاياللارغا خاس گۈزەل پەزىلەتلەرگە ئىگە ئوماق قىزغا ئايلىنىدۇ، دەپ ئۈمىدلىنەتتى. ئەمما، ئۇ قانچىلىك يول قويسىمۇ، سىكارلېت ئۆزىنى بىلمەي بۇرۇنقىدەكلا كۈندە دېگۈدەك رەھىرىنى چېچىپ تۇرۇۋاتاتتى. بۇنىڭغا قاراپ فىرانك ئۇنى، بىر نەرسىگە قاتتىق بېرىلىپ كېتىۋاتقان ئوخشايدۇ، دەپمۇ ئويلاپ قالدى.

ئۇ زادى نېمىگە شۇنچىلىك بېرىلىپ كەتكەندۇ؟ زادى قانداق نەرسە ئۇنى مۇشۇنداق سىراڭ خوتۇنىدەك قىلىپ قويۇۋاتقاندۇ؟ قارىغاندا، بۇنىڭغا هېكچىم جاۋاب بېرەلمەيدىغاندەك قىلاتتى. ئەمەلىيەتتە، بۇ بىر خىل كۈچلۈك هېرىسمەنلىكنىڭ ئىپادىسى ئىدى. ئۇ ئامالسىز ئۆيگە سولىنىپ قېلىشتىن ئىلگىرى ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇۋېلىشى، تاسادىپىي ئەھۋاللارغا تاقابىل كېلىش ئۈچۈن تېز ئاردا كۆپرەك پۇل توپلىۋېلىشى، شىماللىقلارنىڭ كۈندىن ـ كۈنگە كۈچىيىپ كېتىۋاتقان

ئۆچمەنلىك دولقۇنلىرىنى توسۇپ قېلىش ئۈچۈن پۈلدىن ئۆزىگە مۇستەھكەم بىر توسما ياسۇۋلىشى كېرەك ئىدى. شۇڭا، پۈتۈن پىكىر - خىيالى پۈلدىلا ئىدى. بەزىدە بالىسىنىمۇ ئويلاپ قويياتتى، ئويلىغاندىمۇ، بالىنىڭ بىئەپ بىر چاغدا تۆرىلىپ قالغانلىقىدىن خاپا بولۇپ قالغان چاغلىرىدا ئويلايتتى.

«ئۆلۈم، باج، بالا ! ئادەم بۇ ئۇچ نەرسىنىڭ ھېچقايسىسىنى مۇڭاپىق بىر پەيتكە توغرىلاپ تۇرۇپ تالالمۇالايچۇ، دېيەلمەيدىكەنە !»

سىكارلېتنىڭ ئايال كىشى تۇرۇپ پەن زاۋۇتى ئاچقانلىقى ياشتا ئاتلانتادىكى ھەممە ئادەمنى ھەيران قالدۇرۇۋەتكەنىدى. ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشى بىلەن كىشىلەر بۇ ئايالنىڭ قولىدىن ھەرقانداق ئىش كېلىدىغانلىقىنى جەزملەشتۇرۇشكە باشلىدى. ئۇنىڭ سوددىكى رەھىمسىزلىكى ئادەمنى چۆچۈتەتتى. ھەممە ئادەمنىڭ، بۇ، راستلا روبېللارد ئائىلىسىنىڭ قىزى ئېللېننىڭ پۈشتىمىدۇ؟ دېگۈسى كېلەتتى. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۇلار ئۇنىڭ ئېغىر ئاياغ تۇرۇپ كوچىلاردا ئەركىن مېڭىپ يۇرۇۋاتقانلىقىنىمۇ بىلىپ بولۇشقانىدى، بۇ ئۇنىڭ تېخىمۇ قاملاشمىغان ئىشى ئىدى. مەيلى ئاق تەنلىك ياكى قارا تەنلىك ئايال بولسۇن، ھاممىدار بولغانلىقى ئېنىق بولغاندىن باشلاپلا بوسۇغىدىن ئاتلاپ باقمايتتى. شۇڭلاشقىمۇ مېرۇبتېر خانىم ئاچچىقى بىلەن، سىكارلېتنىڭ بۇ قىلىقلىرىدىن قارىغاندا، كوچىدا تۇغىدىغان ئوخشىمامدۇ، دېگەنىدى.

ئۇنىڭ بۇرۇنقى قىلىقلىرىغا بولغان كىشىلەرنىڭ خىلمۇ خىل تەنقىدلىرى ئۇنىڭ ئۇستىدىن چىقىۋاتقان ھازىرقى گەپ - سۆزلەرنىڭ ئالدىدا ھېچگەپ ئەمەس ئىدى. سىكارلېت شىماللىقلار بىلەنمۇ سودا قىلىشىپ قالماي، داۋاملىق شۇنداق قىلۇبرىدىغانلىقىنى ھەم شۇنداق قىلىشنى ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى ھەممىلا يەردە ئىپادىلەپ تۇرۇۋاتاتتى.

مېرۇبتېر خانىم ۋە باشقا نۇرغۇن جەنۇبلۇقلار بۇ يەرگە يېڭى كەلگەن شىمالىلىقلار بىلەن ئالدى ـ ساتتى قىلىشقان، ئەمما ئۇلارنى ھەرگىز ياخشى كۆرمەيتتى ۋە ياخشى كۆرمەيدىغانلىقلىرىنى ماڭدامدا بىر ئىپادىلەپ تۇراتتى. ئەمما، سىكارلېت ئۇلارنى ھەقىقىي ياخشى كۆرەتتى، بىر قەدەر ياخشى كۆرىدۇ دېگەن تەقدىردىمۇ، بۇ ئوخشاشلا ياماڭ ئىش ئىدى. ئۇنىڭ شىماللىق ئوفىتسېرلارنىڭ ئۆيلىرىدە ئۇلارنىڭ خوتۇنلىرى بىلەن بىللە ئولتۇرۇپ چاي ئىچىشكەنلىرى راست ئىدى. ئەمەلىيەتتىمۇ ئۇ بۇ جەھەتتە ھەممە ئىشنى قىلغان، پەقەت ئۇلارنى ئۆزىنىڭ ئۆيىگە چايغا چاقىرىشلا قالغانىدى. شەھەردىكىلەر، ئەگەر پىتتىيپات بىلەن فىرانك بولمىغان بولسا، سىكارلېت ئۇنىمۇ قىلاتتى، دەپ پەرەز قىلىشتى.

سىكارلېت شەھەردىكى ھەممە ئادەمنىڭ ئۆزىنىڭ يامان گېپىنى قىلىشىدىغانلىقىنى بىلەتتى، ئەمما كارى يوق ئىدى، ئۇنى ئويلاشقىمۇ ۋاقتى يەتمەيتتى. ئۇ شىماللىقلارغا ئۆز ۋاقتىدا تارادىكى ئۆيىنى كۆيدۈرۈۋەتمەكچى بولغان چاغدىكىدەكلا ئۆچ ئىدى، ئەمما بۇ ئۆچمەنلىكىنى ئىچىدىلا بىلەتتى، سىرتىغا چىقارمايتتى. چۈنكى، ئۇ پۇلنى پەقەت شىماللىقلاردىنلا تاپقىلى بولىدىغانلىقىنى چوڭقۇر چۈشەنگەنىدى. يەنە بىر تەرەپتىن، كۈلكە ۋە ياخشى گەپ ئارقىلىق ئۇلار بىلەن ئەپ ئۆتكەندىلا، ئۇلارنى ئۆزىنىڭ زاۋۇتىدىن ياغاچ سېتىۋېلىشقا جەلپ قىلغىلى بولىدىغانلىقىنى بىلەتتى.

بىر كۈنلەردە ئۇ راسا بېيىپ، پۇللىرىنى شىماللىقلار تاپالمايدىغان بىر يەرگە تىقىپ قويغاندىن كېيىن، ئاندىن ئۆزىنىڭ ئۇلارغا بولغان ھەقىقىي قارىشىنى ئىپادىلەپ، ئۇلاردىن نەپرەتلىنىدىغانلىقىنى، يىرگىنىدىغانلىقىنى، ئۇلارنى كۆزگە ئىلمايدىغانلىقىنى جاكارلايدۇ. ئەمما، شۇ كۈنلەرگە ئىرىشكۈچە ئۇلار بىلەن چوقۇم ياخشى ئۆتۈشى كېرەك، بۇ ئەقەللىي بىر ساۋات. ئەگەر بۇ ساختىلىق دەپ قارىلىدىغان بولسا،

ئاتلانتالىقلار بۇ ساختىلىقتىن پايدىلىنىپ قانداق گەپ تاپسا تېپىشۇەرسۇن.

ئۇ شىماللىق ئوفىتسېرلار بىلەن دوست بولۇشنىڭ يەردىكى قۇشنى ئېتىۋالماقتىنمۇ ئاسان ئىش ئىكەنلىكىنى بىلىۋالدى. ئۇلار ئۆزلىرىگە دۇشمەنلىك بىلەن قارايدىغان يات ئەلدە مىسكىن سەرگەردانلاردەك بولۇپ قالغانىدى. نۇرغۇنى بۇ يەرنىڭ ئاياللىرى بىلەن ئارىلىشىپ يۇرۇشنى ئويلايتتى، شەھەردىكى دۇرۇس نىيەتلىك ئاياللار بولسا ئۇلارنى كۆرگەنىدە قارىماي ئۆتۈپ كېتەتتى ياكى يۇزلىرىگە تۈكۈرگۈدەك بولۇپ نەپرەت بىلەن ھومىيىپ قويۇشاتتى. پەقەت پاھىشە خوتۇنلار بىلەن ئېگىرلارلا ئوبدان مۇئامىلە قىلاتتى. بۇنداق ئەھۋالدا ياخشى ئائىلىدىن چىققان مەرتىۋىلىك ئاياللار ئۇلارغا قاراپ زىنىخلىرىنى چىقىرىپ كۇلسە، كۆپكۈك كۆزلىرىنى خۇمارلاشتۇرۇپ قارىسا، ھاياجاندىن ئۇلارنىڭ تەنلىرى جۇغۇلداپ كېتىدۇ ـ دە.

سىكارلېت كۆپىنچە چاغلاردا ئۇلار بىلەن ئۆزىنىڭ پەيتونىدا ئولتۇرۇپ پاراڭلىشاتتى، پات ـ پات زىنىخلىرىنى چىقىرىپ كۇلۇپ قويىاتتى. ئەمما، غەزىپى ئىچ ـ ئىچىدىن ئۆرلەپ، ئۇلارنى پېشانىسىگە نوقۇپ تۇرۇپ تىللىۋەتكۈسىمۇ كېلەتتى، لېكىن ئۆزىنى باساتتى، ئۇلارنى مەيلىچە ئەخمەق قىلاتتى. ئاستا ـ ئاستا ئۇلارنى ئەخمەق قىلىشنىڭ جەنۇبلۇق يېگىتلەرنى ئەخمەق قىلىشقا قارىغاندا ئۇنچىلىك قىيىن ئەمەسلىكىنىمۇ بىلىۋالدى. ئۇ ئۇلارنىڭ ئالدىدا باشتىن ـ ئاخىر مۇشكۇلچىلىكتە قالغان جەنۇبلۇق ئېسىلزادە خانىم رولىنى ئويناپ كەلدى. ئۇ تەمكىن، لاتاپەتلىك قىياپەتتە كۆرۈنمىدىغان بولغاچقا، ئۇنىڭغا ئالدانغانلار ئۇنى ھۆرمەتلەپ مەلۇم ئارىلىق قالدۇرۇپ مۇئامىلە قىلىشاتتى. ئەمما، يەنە ئۇنىڭ چىرايلىق خۇلقلىرى ئۇلارنى ئاللىقانداق تاتلىق بىر سېزىم ئىچىگە چۆمۈلدۇرۇپمۇ تۇراتتى.

بۇ خىل سېزىم بەكمۇ پايدىلىق ئىدى، سىكارلېتقا لازىممۇ شۇ ئىدى. نۇرغۇن ئوفىتسېرلار ئاتلانتادا قانچىلىك

تۇرۇشلىرىنى بىلمەي خوتۇن - بالىلىرىنى ئەكىلىۋېلىشقانىدى، مېھمانخانا ھەم ھۆكۈمەت ئۆيلىرى توشۇپ كەتكەچكە، ئۆزلىرىگە ئايرىم ئۆيمۇ سېلىشتۇراتاتتى، شۇڭا ئۇلار ئۆيگە كېتىدىغان ياغاچنى كېنىپدى خانىمدىن سېتىۋېلىشنى خالايتتى، چۈنكى ئۇ ئۇلارنى شەھەردىكى ھەرقانداق ئادەمگە قارىغاندا ھۆرمەت قىلاتتى. سومكىچىلار بىلەن باشقا مۇتتەھەملەرمۇ تاپقان پۇللىرىغا ھەشەمەتلىك ئۆيلەرنى، دۇكانلار، مېھمانخانىلارنى سالدۇرۇۋاتاتتى. ئۇلارمۇ سكارلېت بىلەن سودا قىلىشنىڭ جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ بۇرۇنقى ئەسكەرلىرى بىلەن سودا قىلغانغا قارىغاندا كۆڭۈللۈك ئىكەنلىكىنى بىلىپ قېلىشقانىدى. ئۇ ئەسكەرلەر تەكەللۇپ بىلەن مۇئامىلە قىلىشسىمۇ، ئەمما بۇ تەكەللۇپلار ئاشكارا نەپرەتلەنگەندىن ئۆتە زەھەرلىك ئىدى.

سكارلېت ئۆز ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتىغا دىققەت قىلىپ تۇراتتى، شۇڭلاشقا ھازىر ئۇلارغا تايىنىپ پۇل تېپىپلا قالماي، كەلگۈسىدە يەنە ئۇلارنىڭ ھىمايىسىگىمۇ تايىنىش كېرەكلىكىنى چۈشىنىپ مېڭۇاتاتتى.

ئۇ شىمالىلىق ئوفىتسېرلار بىلەن بولغان مۇناسىۋەتنى ئۆزى ئويلىغان پەللىدە ساقلاپ كېلىۋاتاتتى، بۇ ئۇنىڭغا ئۆزى ئويلىغاندىنمۇ ئاسانغا چۈشۈۋاتاتتى، چۈنكى ئۇلارنىڭ ھەممىسى جەنۇبلۇق ئېسىلزادە ئايالاردىن بەكمۇ قورقاتتى. ئەمما، سكارلېت يەنە بۇ ئوفىتسېرلارنىڭ ئايالىرىنىڭ ئۇ ئويلاپ باقمىغان بىر مەسىلىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىۋاتقانلىقىنى تېزلا بايقاپ قالدى. ئۇنىڭ شىمالىلىق ئۇ خانىملار بىلەن زادىلا بېرىش - كېلىش قىلغۇسى يوق ئىدى، ئامال بار ئۇلاردىن ئۆزىنى قاچۇرۇپ يۈرەتتى، لېكىن بولمىدى، چۈنكى ئۇلارنىڭ ئۇنىڭ بىلەن بەكمۇ تونۇشقۇسى بار ئىدى. ئۇلار جەنۇب ۋە جەنۇبنىڭ ئايالىرىغا كۈچلۈك قىزىقاتتى. سكارلېت بولسا ئۇلارنى شۇ ئارزۇلىرىغا يەتكۈزگەن تۇنجى جەنۇبلۇق ئايال ئىدى. ئاتلانتادىكى باشقا ئايالار ئۇلار بىلەن تونۇشۇشنى پەقەتلا خالىمايتتى، چېركاۋلاردا

ئۇچرىشىپ قالسىمۇ ئۇلارغا قارىماي ئۆتۈپ كېتىشەتتى، شۇڭا سىكارلېت سودا ئىشى بىلەن ئۇلارنىڭ ئۆيلىرىگە بارغاندا، ئۇلار كېچە - كۈندۈز ئويلاپ كېتىۋاتقان ئارزۇلىرىغا يەتكەندەك خۇشال بولۇشۇپ كېتەتتى. سىكارلېت ئۇلارنىڭ ئىشىك ئالدىدا پەيتونىدىن چۈشمەي ئوفىتسېرلار بىلەن ياغاچ توغرۇلۇق سۆزلىشىۋاتقانلىرىدا، ئاياللىرى يۈگۈرۈپ چىقىپ ئۇنى ئۆيىگە بىر پىيالە چايغا تەكلىپ قىلىپ تۇرۇۋالاتتى. سىكارلېت تازا خالاپ كەتمىسىمۇ، ئۇلارنى فىرانكنىڭ دۈكىنىغا قىزىقتۇرۇش ئۈچۈن بولسىمۇ ئۆيلىرىگە كىرەتتى. كۆپ چاغلاردا ئۇ ئۆزىنى ئاران بېسىپ ئولتۇراتتى، چۈنكى ئۇ ئاياللار دائىم دېگۈدەك ئۇنىڭ خۇسۇسىي تۇرمۇشى توغرۇلۇق سوئاللارنى سورايتتى ۋە جەنۇبنىڭ ھەممە نەرسىسىگە قىزىقاتتى.

شىمالىلىق ئاياللار «تام تاغامنىڭ كەپىسى» دېگەن ئەسەرنى «ئىنجىل»دىن كېيىنلا تۇرىدىغان ئەسەر دەپ قارايتتى، شۇڭا ھەممىسىلا جەنۇبلۇقلارنىڭ قاچقان قۇللارنى قوغلايدىغان ئۇۋ ئىتلىرى توغرۇلۇق سوزىشاتتى، سىكارلېتنىڭ، ئۇنداق ئىتنى ئەزەلدىن كۆرۈپ باقمىغانلىقىنى. بىزدە ياۋاش كىچىك ئىتلار بولىدۇ. ئۇ ئىتلار ئۇنداق يوغان، ۋەھشىي ئەمەس، دېگەن گەپلىرىگە پەقەتلا ئىشەنمەيتتى. ئۇلارنىڭ يەنە قۇللارنىڭ يۈزىگە باسىدىغان قورقۇنچلۇق بەلگە تامغىنى، قۇللارنى ئۇرۇپ ئۆلتۈرىدىغان سەككىز قىرلىق قامچىلىرىنى شۇنچىلىك كۆرگۈسى بار ئىدى. ئۇلارنىڭ قۇل قىزلارنى كىچىك خوتۇنلۇققا ئېلىشقا بولغان قىزىقىشلىرى سىكارلېتقا شۇنچىلىك چاكىنا ۋە شۇنچىلىك ئەخلاقسىزلىقتەك بىلىنىپ كەتتى.

ئاتلانتالىق ھەرقانداق بىر ئايال ئۇلارنىڭ ئاشۇ خىل گەپلىرىنى ئاڭلىسا غەزەپتىن يېرىلىپ كەتكۈدەك بولۇشاتتى، ئەمما سىكارلېت ئۇنداق بولمىدى. ئۇلار ئۇنىڭدا غەزەپتىن بەكرەك مەنسىتمەسلىك تۇيغۇسىنى قوزغىغان بولغاچقىمۇ، ئۇ ئۆزىنى تۇتۇۋالالىدى، ئۇلار دېگەن شىمالىلىق ئالۋاستىلار،

ئۇلاردىن ياخشى ئىش ۋە ياخشى گەپ كۈتۈشنىڭ ئۆزى ئەخمەقلىق ئىدى. شۇڭا، ئۇلارنىڭ ئۇنىڭ ۋەتىنىگە، خەلقىگە ۋە ئەخلاق - پەزىلەتلىرىگە قىلغان خىلمۇ خىل ھاقارەتلىرى ئۇنىڭ قەلبىدە پەقەتلا دولقۇن قوزغىيالمايتتى، يۈرىكىنى سىيپاپلا ئۆتۈپ كېتەتتى. بۇ خىل ھالەت تاكى بىر ئىش ئۇنىڭ قاتتىق غەزىپىنى كەلتۈرۈپ، ئۆزىنى باسالمايدىغان ھالەتكە كەلتۈرۈپ قويغۇچە داۋاملاشتى.

بىر كۈنى چۈشتىن كېيىن، سىكارلېت پېتتېر تاغا بىلەن پەيتونغا ئولتۇرۇپ ئۆيگە قايتىپ كېتىۋېتىپ، شىمالىلىق ئوچ ئوفىتسېر ئولتۇرىدىغان بىر ئۆينىڭ ئالدىدىن ئۆتۈپ قالدى. ئۇلار سىكارلېتنىڭ ياغاچلىرى بىلەن ئۆي ياسىشىۋاتاتتى. ئۇ ئوفىتسېرلارنىڭ ئىشىك ئالدىدا تۇرۇشقان خوتۇنلىرى ئۇنى توۋلاپ توختىتىۋېلىپ ئۇنىڭ بىلەن ئەھۋاللاشتى. ئۇلارنىڭ ئاۋازلىرى شۇنچىلىك يېقىمسىز ئىدىكى، شۇ تۇرقىدا سىكارلېت شىمالىلىقلارنىڭ ئاشۇ ئاۋازىدىن باشقا ھەرقانداق ئىشنى كەچۈرۈۋېتىشكە رازى ئىدى.

— سىزنى ئۇچراتسام بولاتتى دەپ تۇراتتىم، كېنىدى خانىم، — دېدى ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى ماين ئىشتاتىدىن كەلگەن ئوروق، ئېگىز بىرسى، — سىزدىن بۇ نادان شەھەرنىڭ ئەھۋالىنى سوراپ بىلەي دېگەن.

سىكارلېت ئاتلانتاغا قىلىنغان بۇ ھاقارەتنى ئۇنتۇغا مەنسىتمىگەندەك قاراپ قويۇپ، تۇرۇپ ئىچىگە يۇتۇۋېتىپ كۈلگەن بولۇپ تۇرۇۋالدى.

— سىزگە نېمىلەرنى دەپ بېرىشىم كېرەك؟

— بالىغا قارايدىغان خىزمەتكارىم بىرىدگېت، بۇ يەردىكى «قارا ئەرۋاھ»لارنىڭ ئىچىدە بىر كۈنمۇ تۇرغۇم يوق، دەپ شىمالىغا كېتىپ قالغان، ئەمدى بالىغا قارايدىغان ئادەم يوق. ئېيتىڭا، بۇ يەردىن بالىغا قاراپ بېرىدىغانغا تۇزۇكرەك ئادەمدىن بىرنى تاپقىلى بولارمۇ؟ نەگە بېرىپ ئىزدەشنى بىلمەي

تۇرۇۋاتىمەن،

— بۇ قېيىن ئىش ئەمەس، — دېدى سىكارلېت كۈلۈپ كېتىپ، — يېڭىلا يېزىدىن كەلگەن، «ھۆرلەر ئۇيۇشمىسى»نىڭ تەسىرىگە تېخى ئۇچرىمغان نېگىر قىزدىن بىرنى تاپقىلى بولسا، ئەڭ ياخشى خىزمەتكارغا ئېرىشتىم دېسىڭىز بولىدۇ. ئىشكىڭىزنىڭ ئالدىدا تۇرۇپ بۇ يەردىن ئۆتكەن ھەربىر نېگىر ئايالدىن سورىسىڭىز، چوقۇم...

ئۇ ئۇچ ئايال ئاچچىقى كېلىپ سۆزلەپلا كەتتى.

— سىز مېنى بالىسىنى قارا ئەرۋاھلارغا تاشلاپ بېرىپ خاتىرجەم يۈرەلەيدۇ دەپ ئويلامسىز؟ — ماين ئىشتابىدىن كەلگەن ئايال توۋلاپ كەتتى، — ماڭا ئېرىلاندىيەلىك قىزلاردىن كېرەك.

— ئاتالانتادا ئېرىلاندىيەلىك خىزمەتكار قىزلارنى تاپالماسسىزمىكىن، — جاۋاب بەردى سىكارلېت سوغۇققىنا، — مەن ئاق تەنلىك چاكارلارنى زادىلا كۆرۈپ باقمىدىم، بولغان تەقدىردىمۇ مەن يالىلمايتتىم. ئۇنىڭ ئۈستىگە، — ئۇ ئۆزىنى زادىلا باسالمايدىغان مەسخىرە تەلەپپۇزىدا سۆزلىدى، — ئىشىنىڭ، نېگىرلار ئادەم يېمەيدۇ، ئۇلار شۇنچىلىك ئىشەنچلىك...

— ۋاي خۇدايىمەي، ھەرگىز بولمايدۇ ! ئۆيۈمدە نېگىر تۇرغۇزمايمەن، سىز نېمىشقا ئۇنداق ئويلايسىز؟

— مېنىڭ ئۇلارغا قارارغىمۇ كۆزۈم يوق. ئۇلارغا قانداق ئىشەنگىلى بولسۇن، ئۇلارنى تېخى بالامغا قارىتىمەنمۇ...

سىكارلېت نېگىر ئانىسىنىڭ بىر جۈپ يېقىملىق ۋە قوپال، ئىللىپندىن تارتىپ ئۆزى ۋە ۋادىنى بېقىپ قاتارغا قوشقۇچە سەتلىشىپ كەتكەن قوللىرىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈردى. بۇ ناتونۇش ئادەملەر نېگىرلارنىڭ قوللىرىنىڭ شۇنچىلىك قىممەتلىك، شۇنچىلىك ئىلھامبەخش ئىكەنلىكىنى، ئۇ قوللارنىڭ بەدەنىنى قانداق تۇتۇشنى، ئادەمنىڭ ھالىغا قانداق يېتىشنى، قانداق كۆيۈنۈشنى بىلىدىغان قوللار ئىكەنلىكىنى نەدىن بىلسۇن؟ شۇلارنى ئويلاپ سىكارلېت مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى.

ـــ سىلەرنىڭ بۇ گەپلىرىڭلارغا ھەيرانمەن. ئۇلارنى سىلەر ئازاد قىلغان ئەمەسمۇ؟

ـــ ۋاي خۇدايىمەي، ئۇلارنى ئازاد قىلغان مەن ئەمەس، سۆيۈملۈكۈم، ـــ دېدى ماين ئىشتاتىدىن كەلگەن ئايال كۇلۇپ كېتىپ، ـــ ئۆتكەن ئايدا جەنۇبقا كېلىشتىن ئىلگىرى بىرمۇ نېگىرنى كۆرمىگەنىدىم، كۆرەرمەن دەپمۇ ئويلىمىغان. ئۇلارنى كۆرسەملا بەدىنىم تىكەنلىشىپ كېتىدۇ. ئۇلارنىڭ ھەرقانداقىغا ئىشەنمەيمەن...

سىكارلېت پېتتېر تاغنىڭ نەپىسىنىڭ جىددىيلىشىپ كېتىۋاتقانلىقىنى بايىلا بايقىغانىدى. ئۇ كۆزلىرىنى ئاتنىڭ قۇلاقلىرىدىن ئالماي تىكىلىدە ئولتۇراتتى. شۇ ئاردا ماين ئىشتاتىدىن كەلگەن ئايال بىردىنلا قاقاھلاپ كۇلۇپ كېتىپ، يېنىدىكى دوستىغا پېتتېر تاغنى كۆرسىتىپ قويدى. بۇنىڭ بىلەن سىكارلېت پېتتېر تاغنىڭ تېخىمۇ دىققەت قىلدى.

ـــ ئاۋۇ قېرى قارا زەنجىنى كۆردۈڭمۇ؟ خۇددى پاقىدەك كۆپۈپ ئولتۇرۇپتۇ، ـــ ئۇ خىرىلداپ كۇلەتتى، ـــ ئۇ سىزنىڭ ئۆيىڭىزنىڭ قېرى ئەنجىنىرىغۇ دەيمەن، شۇنداقمۇ؟ سىلەر جەنۇبلۇقلار نېگىرلارغا قانداق مۇئامىلە قىلىشنى بىلمەيسىلەر، ئۇلارنى سىلەر يامان ئۆگىتىپ قويغان.

پېتتېر ئىچىگە چوڭقۇر بىر تىنىپ قوشۇمىسىنى چىڭ تۇردى، كۆزلىرى ئالدى تەرەپكە مىختەك قادىلىپ قالغانىدى. مۇشۇ كۇنگىچە ئۇنى ھېچقانداق بىر ئاق تەنلىك «قارا زەنجى» دەپ باقمىغانىدى، دېسىمۇ نېگىرلار دەيتتى، ئاق تەنلىكلەر ھەرگىز دېمەيتتى.

سىكارلېت كۆزلىرى بىلەن كۆرمىسىمۇ، ئەمما ھاقارەتكە ئۇچرىغان بۇ ئادەمنىڭ غەزەپتىن ئېچىكىلىرىنىڭ تىترەپ كېتىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىپ تۇرۇۋاتاتتى. بۇ ئەھۋالنى كۆرۈپ ئۇنىڭمۇ ئاچچىقى كەلدى. بۇ ئايالالار جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ ئارمىيەسىنى چۆكۈرگەن، داۋۇس زۇڭتۇڭنى تىللىغان،

جەنۇبلۇقلار قۇللىرىنى خارلايدىكەن، دەھشەتلىك ئۆلتۈرىدىكەن دەپ گەپ تاپقان چاغلاردا، ئۇ ئۇلارنىڭ ئۇ خىل گەپلىرىنى ئاڭلاپ قويۇپ گەپ قىلمىغانىدى، ئۆزىگە پايدىلىقلا ئىش بولسا، شەخسىيەتگە تېگىدىغان گەپلەرنى ئاڭلىسىمۇ ھېچنېمە دېمەي كېلىۋاتاتتى. ئەمما، ھازىر ئۇلار ئەخمىقانە گەپلەر بىلەن بۇ سادىق قېرى نېگىرنىڭ دىلىغا ئازار بېرىۋاتقاندا، ئوت تۇتاشقان پورۇخقا ئوخشاش ئىچى ۆزىلداپ كەتتى. پېتتېرنىڭ بېلىدە ئېسىقلىق تۇرغان ئۇزۇن ساپلىق تاپانچىغا نەچچە قېتىم قاراپمۇ قويدى. بۇ تەكەببۇر، نادان، نوخۇلىسى ئۆسۈپ قېلىۋاتقان ھۆكۈمرانلارنىڭ ھەممىسى ئۆلۈمگە مەھكۇم ئىدىغۇ؟ ئەمما، ئۇ چەشنى چىشلەپ ئۆز ـ ئۆزىگە، تېخى پەيتى كەلمىدى، ۋاقتى كەلگەندە بۇ شىماللىقلارغا ئۆزۈمنى كۆرسىتىپ قويىمەن، دەپ تەسەللى بەردى. ئۇ كۈنلەر ئاخىر بىر كۈنى كېلىدۇ، ھازىر ۋاقتى ئەمەس.

ــ پېتتېر تاغام بىزنىڭ ئۆيىنىڭ ئۆزى ئادىمى، ــ ئۇنىڭ ئاۋازى تىترەپ چىقتى، ــ خەير ـ خوش، پېتتېر، ماڭايلى!

پېتتېر تۇيۇقسىز تۇرغان ئاتنىڭ دۇمبىسىگە بىر قامچا سېلىۋىدى، ئات پەيتونىنى بىردىنلا سۆرەپ كەتتى. مايىن ئىشتاتىدىن كەلگەن ئۇ ئايالنىڭ ھەيران قالغانىدەك تەلەپپۇزدا: «ئۆزى ئادىمى؟ ئۇلار تۇغقان ئەمەستۇ؟ ئەمىسە ئۇ نېمانچىلا قارا؟» دېگەن گېپى سىكارلېتنىڭ قۇلىقىغا كىرىپ تۇردى.

ھۇ ئىپلاسلار! ھەممىسىنى يەر شارىدىن سۈپۈرۈپ تاشلاش كېرەك. پۇلۇم كۆپەيگەندە ئۇ خەقنىڭ يۈزىگە چوقۇم تۈكۈرىمەن، چوقۇم شۇنداق قىلىمەن...

ئۇ پېتتېرنىڭ چىرايىغا قاراپ، بىر تامچە ياشنىڭ ھۆرنى ئۈستىدىن سىيرىلىپ چۈشۈۋاتقانلىقىنى كۆردى ۋە بىردىنلا ئۇنىڭ ھاقارەتكە ئۇچرىغانلىقىغا ئىچى ئاغرىپ، خۇددى بوزەك قىلىنىۋاتقان كىچىك بالىنى كۆرۈپ چىدىيالمىغاندەك سىكارلېتنىڭ كۆزلىرىگىمۇ ياش كەلدى. ئۇ ئايالار كاپىتان

خاملىتون بىلەن مېكسىكا ئۇرۇشىغا قاتناشقان، ئۆلۈپ كېتىۋاتقان غوجايىنىنى باغرىغا مەھكەم باسقان، كېيىن چارلىس بىلەن مېلانىيەنى بېقىپ قاتارغا قوشقان، ھېچ ئىش قولىدىن كەلمەيدىغان ئەخمەق پىتتىيپاتنىڭ خىزمىتىدە بولغان، قاچقاندا ھەمايە قىلىپ، قايتىپ كەلگەندە بىر يەردىن ئات تېپىپ ماكوندىن قايتۇرۇپ كەلگەن ئاشۇنداق بىر ياخشى ئادەمنى رەنجىتكەن، يەنە تېخى نېگىرلارغا ئىشەنمەيدىغانلىقلىرىنى دېيىشكەنىدى.

— پېتتىر، — دېدى سىكارلېت ئۇنىڭ ئورۇق مۇرىسىگە قولىنى قويۇپ. ئاۋازى تىترەپ چىقتى، — سەن يىغلىساڭ مەن بىئارام بولىدىكەنمەن. ئۇلارنىڭ گەپلىرىنى كۆڭلۈڭگە ئېلىپ نېمە قىلىسەن؟ ئۇلار ھەممىسى شىماللىق خۇنپەرلەر!

— ئۇلار خۇددى مەن ئافرىقىدىن كەلگەن، ئۇلارنىڭ تىلىنى بىلمەيدىغان ئادەمدەك گەپلەرنى قىلىشۋاتىدۇ، — دېدى پېتتىر دىمىقىنى قېقىپ تۇرۇپ، — مېنى قارا زەڭگى دېيىشتى، مۇشۇ كەمگىچە ھېچقانداق بىر ئاق تەنلىك مېنى ئۇنداق دەپ باقمىغان. مېنى يەنە، قېرى ئەڭگۈشتەر، بۇلارغا ئىشەنگىلى بولمايدۇ، دېگەندەكمۇ گەپلەرنى قىلىشتى. مەن شۇنداق ئىشەنچسىز ئادەممۇ؟ كاپىتان خاملىتون ئۆلۈپ كېتىدىغان چاغدا، ماڭا: «پېتتىر، بالىلىرىمغا ئوبدان قارا، ياش پىتتىيپات خانىمزىنىڭ ھالىدىن ياخشى خەۋەر ئال، ئۇنىڭ كالىسى بەكمۇ ئاددىي» دېگەن. مەن ئۇنىڭغا شۇنچە يىللاردىن بېرى ياخشى قاراپ كەلدىم.

— پەرىشتە گابرىلدىن[1] قالسا، ئادەمنىڭ ھالىغا يېتىدىغان سەنچىلىك ئادەم يوق، — دېدى سىكارلېت ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىپ، — سەن بولمىساڭ بىزنىڭ ھايات ياشىممىز مۇمكىن ئەمەس ئىدى.

---

① «ئىنجىل»دا قېيت قىلىنغان پەرىشتىلەرنىڭ بىرسى. ئىنسانلارغا ياخشىلىق قىلىدىغان، ھېسداشلىق قىلىدىغان پەرىشتە.

— شۇنداق، خانقىز، ياخشى نىيەتكىزگە رەھمەت سىزنىڭ. بۇ ئىشلارنى مەن بىلمەن، سىز بىلمىسىز، لېكىن ئۇ شمالىلقلار بىلمەيدۇ، بىلىشنىمۇ خالىمايدۇ. ئۇلار نېمىدەپ بۇ يەرگە كېلىپ بىزنى باشقۇرىدۇ، سىكارلېت خانقىز؟ ئۇلار جەنۇب ئىتتىپاقىنى قوللايدىغان بىزلەرنى قىلچە چۈشەنمەيدۇ.

سىكارلېت گەپ قىلمىدى. ئۇنىڭ ئۇ شىمالىلىق ئىياللارغا چىقىرالمىغان ئاچچىقى ئىچىنى ئۆرتەپ تۇرۇۋاتاتتى. ھەر ئىككىسى گەپ قىلىشمايتتى. پېتتېرنىڭ تۇمشۇقلىرى قورقۇنچلۇق ئۇچلىنىپ كېتىۋاتاتتى، يۈرىكىنىڭ ئازابى بېسىلغاندەك قىلغان بىلەن ئاچچىقى بارغانسېرى ئۆرلەپ تۇرۇۋاتاتتى.

سىكارلېت خىيالغا كەتتى. بۇ شىمالىلقلار نېمىدېگەن غەلىتە ئادەملەر، پېتتېر نېگىر تۇرسا، خۇددى قۇلىقى ئاڭلىمايدىغاندەك، كۆڭلى يوقتەك قىلىشۋاتقان گېپىنى قارا! نېگىرلارغا ئىللىق مۇئامىلە قىلىش كېرەكلىكىنى بىلىشمەمدىغاندۇ؟ ئۇلار نېگىرلارنى پەقەتلا چۈشەنمەيدىكەن. ئۇلارنىڭ بۇرۇنقى غوجايىنلىرى بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنىڭ قانداق مۇناسىۋەت ئىكەنلىكىنىمۇ بىلىشمەيدىكەن. شۇنداق تۇرۇپ يەنە ئۇلارنى ئازاد قىلمىز دەپ ئۇرۇش قىلىشقىنىچۇ تېخى. ئۇلارنى ئازاد قىلغان تۇرۇپ، يەنە ئۇلارنى چۈشەنمىسە بۇنى نېمە دېيىش كېرەك؟ مەقسىتى ئۇلار ئارقىلىق جەنۇبلۇقلارنى قورقۇتۇش ئىكەن شۇ. نېگىرلارنى ئۆزلىرى چۈشەنمەي، ياخشى كۆرمەي ھەم ئۇلارغا ئىشەنمەي تۇرۇپ، يەنە تېخى جەنۇبلۇقلار نېگىرلار بىلەن قانداق مۇناسىۋەتتە بولۇشنى بىلمەيدۇ، دەپ چۇقان كۆتۈرۈشىدۇ تېخى.

نېگىرلارغا ئىشەنمەس ئىمىش! سىكارلېت ئۇلارغا ئىشىنىشتە ھەرقانداق ئاق تەنلىكتىن ئۈستۈن تۇرىدۇ، شىمالىلقلارغا قارىغاندا تېخىمۇ شۇنداق. نېگىرلار سەممىي، چىداملىق ۋە مېھرىبان خەق، ھەرقانداق مۇشكۈل ئەھۋالدىمۇ ئۇلار بۇ

خسلەتلىرىدىن تايمايدۇ. ئۇلارنى پۇل بىلەن ئۆزگەرتىشمۇ تەس. سكارلېت شىماللىقلار تاجاۋۇز قىلىپ كىرىشتىن ئىلگىرى تارادا تۇرغان ئاشۇ بىرنەچچە سەممىي ـ سادىق نېگىرنى كۆز ئالدىغا كەلتۈردى. ئۇلار قېچىپ كەتسە ياكى ئارمىيەگە قاتنىشىپ ئۆزى بىلگەننى قىلىپ يۈرسە تامامەن بولاتتى. لېكىن، ئۇلار تارادىن كەتمىدى. ئۇ دىلسېينىڭ كېۋەزلىكتە ئۆزى بىلەن يانمۇ يان تۇرۇپ ئىشلىگەنلىكلىرىنى، پوركنىڭ ئۇلارغا توخۇ ئوغرىلاپ ئەكېلىپ يېگۈزگەنلىكىنى، نېگىر ئانىسىنىڭ ئۆزىنى خاتا ئىش قىلىپ قويمىسۇن دەپ ئەنسىرەپ ئاتلانتاغا بىللە كەلگەنلىكىنى، ئەرلىرى ئۇرۇشقا كەتكەن قوشنىلارنىڭ ئۆيلىرىدىكى نېگىرلارنىڭ ئايال غوجايىنلىرىنى ئۇرۇشنىڭ ۋەھىمىلىرىدىن قانداق ساقلاپ قالغانلىقلىرىنى، يارىدارلارنىڭ يارىلىرىنى تاڭغانلىقلىرىنى، ئۆلگەنلەرنى كۆمگەنلىكلىرىنى، غوجايىنلىرىنى ئاچ قويماسلىق ئۈچۈن ھەتتا دۇئانلىق، ئوغرىلىق قىلىشقانلىرىنى بىر ـ بىرلەپ ئەسلەپ چىقتى. ھازىرمۇ ئۇلار «ھۆرلەر ئۇيۇشمىسى»نىڭ خىلمۇ خىل ۋەدىلىرىگە ئالدانماي، يەنىلا ئىلگىرىكى غوجايىنلىرى بىلەن بىللە ئۆتۈشۈۋاتاتتى. يەنە تېخى ئىلگىرىكىدىنمۇ ئۆتە جاپالىق ئىشلىشۋاتاتتى. مانا مۇشۇ ئەھۋاللارنى شىماللىقلار بىلمەيتتى ھەم مەڭگۈ چۈشەنمەيتتى.

ــ لېكىن، ئۇلار سىلەرنى ئازاد قىلدى ـ دە، ــ دېدى سكارلېت پېپېتېرغا ئۇنلۇك سۆزلەپ.

ــ ياق، خانىمز، ئۇلار مېنى ئازاد قىلمىدى، مەنمۇ ئۇ يارىماسلارنىڭ مېنى ئازاد قىلىشىغا موھتاج ئەمەس، ــ دېدى پېپېتېر ئاچچىقى بىلەن، ــ مەن يەنىلا پېتتىيپات خانىمزغا مەنسۇپ. مەن ئۆلۈپ كەتسەم، ئۇياق مېنى خاملىتون ئائىلىسىنىڭ قەبرىستانلىقىغا كۆمۈپ قويىدۇ، چۈنكى مەنمۇ شۇ يەرنىڭ ئادىمى... ئەگەر پېتتىيپات خانىمز سىزنىڭ مېنى ئۇ شىماللىق خوتۇنلارنىڭ ھاقارىتىگە قويغانلىقىڭىزنى ئاڭلايدىغان

بولسا چوقۇم خاپا بولىدۇ.

— مەن نەدە ئۇنداق قىلدىم! — سىكارلېت ھەيران بولۇپ توۋلاپ كەتتى.

— شۇنداق قىلدىڭىزغۇ، سىكارلېت خانقىز، — دېدى پېتتېر. ئۇنىڭ كالپۇكلىرى تېخىمۇ ئۇچلىنىپ كەتتى، — مۇھىمى، سىز بىلەن مېنىڭ ئۇ شمالللقلار بىلەن پاراڭلىشىپ تۇرۇشمىزغا بولمايتتى. ئۇلارغا گەپ قىلمىغان بولسىڭىز، ئۇلار ماڭا ئافرېقىلىق نېگىرلاردەك ھەم ئېشەكتەك مۇئامىلە قىلمايتتى. ئۇنىڭ ئۈستىگە، سىز ماڭا يان بېسىپ ئۇلارنى ئەيىبلىمىدىڭىز.

— ئەيىبلىدىمغۇ! — دېدى سىكارلېت. بۇ تەنقىد ئۇنىڭ جېنىدىن ئۆتكەندەك قىلاتتى، — ئۇلارغا سېنى، بىزنىڭ ئۆيىنىڭ ئۆز ئادىمى دېدىمغۇ؟

— بۇ دېگەن ئەيىبلەش ئەمەس، پاكىت، — دېدى پېتتېر، — سىكارلېت خانقىز، سىزنىڭ ئۇلار بىلەن مۇئامىلە قىلىشىڭىز توغرا ئەمەس، ھېچقايسى ئۆيىنىڭ قىزلىرى سىزدەك قىلمايدۇ. پېتتېيېپات خانقىزنىڭ ئۇ يارىماسلارغا تىكىلىپ قارىغانلىقىنى كۆردىڭىزمۇ؟ ئەگەر ئۇ ئۇلارنىڭ ماڭا قىلغان گەپلىرىنى ئاڭلايدىغان بولسا چوقۇم خاپا بولاتتى.

پېتتېرنىڭ تەنقىدلىرى سىكارلېتقا فىرانك، پېتتىي ھامما ۋە قوشنىلارنىڭ گەپلىرىدىنمۇ بەكرەك تەسىر قىلدى، ئاچچىقىدا بۇ قېرى نېگىرنى ئۇرۇپ - ئۇرۇۋېتكۈسىمۇ كەلدى. پېتتېرنىڭ دېگەنلىرىنىڭ ھەممىسى راست ئىدى، ئەمما بۇ گەپلەرنىڭ بىر نېگىرنىڭ، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۆيدە ئىشلەيدىغان بىر چاكار نېگىرنىڭ ئاغزىدىن چىقىشى ئۇنىڭ تېخىمۇ غەزىپىنى كەلتۈرەتتى. ئۆز ئۆيىدىكى چاكار نېگىرلارنىڭ نەزىرىدىن چۈشۈش جەنۇبلۇقلار ئۈچۈن ئەڭ نومۇسلۇق ئىش ئىدى.

— مېنى تېخى قېرى ئەڭگۈشتەر دېيىشۋاتىدا، — پېتتېر يەنە غودۇراشقا باشلىدى، — ئەگەر پېتتېيېپات خانقىز مۇشۇ

گەپلەرنى ئاڭلايدىغان بولسا، ماڭا ھەرگىز سىزنىڭ پەيتونىڭىزنى ھەيدەتكۈزمەيدۇ. چوقۇم شۇنداق قىلىدۇ، خانقىز.

ــ پىتتىي ھاممام ھەرقانداق ئەھۋالدا ساڭا داۋاملىق مېنىڭ پەيتونىمنى ھەيدەتكۈزىدۇ، ــ دېدى سىكارلېت سەل قاتتىقراق تەلەپپۈزدا، ــ شۇڭا بۇ توغرۇلۇق ئەمدى گەپ قىلىشمايلى.

ــ مېنىڭ بېلىمدىن چاتاق چىقىدىغاندەك تۇرىدۇ، ــ دېدى پىتتېر خاپا ھالدا ئۇنى ئاگاھلاندۇرۇپ، ــ بېلىم شۇنچىلىك ئاغرىپ تۇرۇۋاتىدۇ، تۈز قىلالمايۋاتىمەن. مۇشۇنداق ئاغرىۋېرىدىغان بولسا، خانقىز ماڭا بۇ پەيتوننى ھەيدەتمەيدۇ... سىكارلېت خانقىز، ئەگەر بىزنىڭ ئۆيىنىڭ ئادەملىرى سىزنىڭ قىلىقلىرىڭىزنى قۇۋۇەتلىمەيدىغان بولسا، شىماللىقلار بىلەن ئاق تەنلىكلەرنىڭ داشقاللىرى سىزنى دۇمبالايدۇ، ئۇ چاغدا سىزگە ھېچقانداق پايدا يوق.

بۇ گەپ بىلەن سىكارلېتنىڭ ھازىرقى ئەھۋالى ئاھايىتى ياخشى خۇلاسىلەنگەنىدى. شۇڭا، ئۇ چەكسىز غەزەپ بىلەن ئويغا پاتتى: راست، ھۆكۈمرانلار ئۇنى قوللاۋاتىدۇ، ئەمما ئۆزىنىڭ ئۆيىدىكىلىرى بىلەن قوشنىلىرى بولسا ئۇنداق ئەمەس. پۈتۈن شەھەر خەلقى ئۇنىڭ كەينىدىن گەپ قىلىشۋاتىدۇ، بۇنى ئۇ ئۆزىمۇ بىلىدۇ، ھەتتا پىتتېر چېغىدىمۇ ئۇنىڭدىن بىزار، ئۇنىڭ بىلەن بىللە سىرتقا چىقىشنىمۇ خالمايۋاتىدۇ. بۇ بىر ئەجەللىك زەربە ئەمەسمۇ؟

بۇنىڭدىن ئىلگىرى ئۇ خەقلەرنىڭ گەپ ـ سۆزلىرىنى قاپتىلىغىمۇ ئېلىپ قويمايتتى، ھەتتا ئۇلارنى كۆزىگىمۇ ئىلمايتتى. ئەمدى پىتتېرنىڭ گەپلىرى ئۇنىڭ يۈرىكىدىكى ئۆچمەنلىك ئوتىنى تېخىمۇ ئۇلغايتىپ، ئۇنى قوشنىلىرىغا شىماللىقلارغا ئوخشاش ئۆچ قىلىۋەتتى.

ئۇلارنىڭ مەن بىلەن نېمە كارى؟ ــ ئويلىدى ئۇ، ــ ئۇلار مېنى چوقۇم شىماللىقلار بىلەن ئارىلىشىشقا، ئۇلار ئۈچۈن ئېتىزدا ئىشلەيدىغان قۇللاردىنمۇ ئۆتە كۆچەپ ئىشلەشكە ئامراق

دەپ قارايدۇ. ئۇلارنىڭ بۇنداق قىلىشلىرى مېنىڭ ئىشلىرىمنى قىيىنلاشتۇرىدۇ. بوپتۇ، ئۇلار نېمە دېسە دېيىشۋەرسۇن، كارىم يوق يۇرتۇبرىمەن، كارىم بولسۇن دېسەممۇ ھازىر ئامالىم يوق. بىر كۈنلەردە... بىر كۈنلەردە...

ئاھ، ئۇ كۈنلەر ئاخىر كېلىدىغۇ! ئۇنىڭ ھاياتى كاپالەتكە ئېرىشكەن ئاشۇ كۈنلەردە ئۇ ئىككى قولىنى قوۋۇشتۇرۇپ راھەتلىنىپ ئارام ئالىدۇ، ئاپىسىغا ئوخشاش ئېسىلزادە خانىم بولىدۇ، ياسىنىپ ـ تارىنىپ ئۆيدىن تالاغا چىقمايدۇ. شۇنىڭ بىلەن ھەممە ئادەم ئۇنى ھۆرمەتلەيدىغان بولىدۇ. ئاھ، پۈتۈن بولغان كۈنلەردە ئۇ شۇنچىلىك ئېسىللىشىپ كېتىدۇكى، خۇددى ئاپىسىغا ئوخشاش مېھرىبان، ھەممە ئىشتا باشقىلارنى ئويلايدىغان، قائىدىلىك ئېسىلزادىگە ئايلىنىدۇ، قورقۇش ـ ئەندىشىلەردىن خالىي بولىدۇ. بالىلىرى بىلەن ئوينايدۇ، ئۇلارنىڭ دەرسلىرىنى ئاڭلايدۇ. ئىللىق ۋە ئۇزاق چۈشتىن كېيىنلىرى مەرتىۋىلىك خېنىملار ئۇنى يوقلاپ كېلىدۇ. ئۇ تاۋار ـ دۇردۇنلارنىڭ شىلدىرلاپ تۇرۇشلىرى ۋە ۋىلىقلاپ كۈلۈشلەر ئىچىدە ئولتۇرۇپ چاكارلىرىغا خۇش پۇراق چاي، شېرىن يېمەكلىكلەرنى كەلتۈرۈشنى بۇيرۇيدۇ. ئاندىن ئۇلار بىلەن ئولتۇرۇپ قىزغىن سۆھبەتلەردە بولىدۇ. بەختسىزلىككە ئۇچرىغان ئادەملەرگە ئىنتايىن ئىللىق مۇئامىلە قىلىدۇ، كەمبەغەللەرگە سېۋەت ـ سېۋەت يېمەكلىكلەرنى سەدىقە قىلىپ بېرىدۇ. كېسەللەرگە ئالاھىدە ئىلتىپات كۆرسىتىدۇ. چىرايلىق پەيتونلاردا ئولتۇرۇپ ھەسەتخور خوتۇنلارغا ئۆزىنى كۆرسىتىپ قويىدۇ. ئاپىسىغا ئوخشاش ھەقىقىي بىر ئېسىلزادە خانىم بولۇپ چىقىدۇ. ئۇ چاغدا ھەممە ئادەم ئۇنى خۇددى ئېللىپىنى ياخشى كۆرگەندەك ياخشى كۆرىدىغان بولىدۇ. نېمىدېگەن مەرد، نېمىدېگەن قولى ئوچۇق خانىم بۇ، دەپ ماختىشىدۇ.

ئۇ كەلگۈسىگە بولغان خىلمۇ خىل تەسەۋۋۇرلىرىغا بەكمۇ مەپتۇن ئىدى، ئاشۇنداق مەرد، قولى ئوچۇق، مېھرىبان بولۇشنى

ھەقىقىي تۇرده ئويلىمىسىمۇ، ھەرھالدا شۇنداق بولۇشنى ئارزۇ قىلاتتى، ئۇنىڭغا لازىمى ئاشۇ خىسلەتلەر بىلەن ياخشى ئاتاقلا ئېرىشۈپلىش ئىدى. ئەمما، ئۇنىڭ بۇ ئىشتىكى خىياللىرى بەكمۇ ئاددىي بولۇپ، ئۇ ئىشلارنىڭ ئىنچىكە پەرقلىرىنى زادىلا پەرقلەندۇرمەيتتى، بىر كۈنلەردە پۇلى بولسا، ھەممە ئادەم ئۆزىنى ماختىسىلا بولاتتى.

بىر كۈنلەردە ! لېكىن ھازىر ئەمەس، ھازىر بولمايدۇ. خەق ئۆنى ئېمىلا دېسۇن، ھازىر ئۇنداق ئۇلۇغ ئايالغا ئايلىنىدىغان چاغ ئەمەس.

پېتتېر توغرا دەپتىكەن، پىتتىي ھامما راستلا ھاياجانلىنىپ قالدى، پېتتېرنىڭ بېلىمۇ بىر كېچىدىلا پەيتون ھەيدىيەلمىگۈدەك دەرىجىدە ئاغرىپ كېتىپ، سىكارلېت ئامالسىز پەيتوننى ئۆزى ھەيدەيدىغان بولدى، قوللىرىدا يەنە قاداق پەيدا بولۇشقا باشلىدى.

شۇنداق قىلىپ، ئەتىيازنىڭ بىرنەچچە ئېيى ئۆتۈپ كەتتى. تۆتىنچى ئاينىڭ سالقىن كۈنلىرى تۇگەپ، بەشىنچى ئاينىڭ ئىللىق كۈنلىرى باشلاندى. بىرنەچچە ھەپتىگىچە سىكارلېت بىر دۆۋە ئىشلار ۋە غەم ـ قايغۇنىڭ ئىچىدە يۈردى. قورسىقى كۈندىن ـ كۈنگە يوغىناپ، ھەربىكەتلىرى ئېغىرلىشىپ كېتىۋاتاتتى. دوستلىرى بارغانسېرى ئۇنىڭدىن يىراقلىشىپ كەتتى. ئۆيدىكىلىرى بولسا ئۇنىڭغا تېخىمۇ كۆڭۈل بۆلۈپ، ئۇنىڭ ئۈچۈن ئالدىراپ قېلىشىۋاتاتتى. ئۇنىڭ زادى نېمە ئۈچۈن ئۆلۈر ـ تىرىلىشىگە قارىماي ئىشلەيدىغانلىقىنىڭ سەۋەبىنى ھېچكىم بىلمەيتتى. خاتىرجەمسىز ۋە مۇشۇنداق كۆچەپ ئىشلەپ كېتىۋاتقان كۈنلەردە ئۇنىڭ ھالىغا يېتىدىغان، ئۇنى چۈشىنىدىغان پەقەت بىرلا ئادەم بار بولۇپ، ئۇ ئادەم رېت باتلېر ئىدى. بۇمۇ قىزىق ئىش، شۇنچە كۆپ ئادەمنىڭ ئىچىدە پەقەت شۇلا سىمابقا ئوخشاش بىر جايىدا توختىماي لىغىرلاپلا تۇراتتى،

دوزاختىن چىققان ئالۋاستىغا ئوخشاش يىرگىنچلىك، ئەمما قەيسەر ئىدى، سىكارلېتقا ھېسداشلىق قىلاتتى، بۇ خىل ھېسداشلىقنى ئۇ ئۇنىڭدىن باشقا ھېچقانداق ئادەمدىن تاپالمايتتى.

رېت دائىم دېگۈدەك سىرلىق ھالدا يېڭى ئورلېئانغا بېرىپ تۇراتتى، نېمىگە بارىدىغانلىقىنى سىكارلېتقا دېمەيتتى. ئۇنى ئۇ يەردىكى مەلۇم بىر ئايال بىلەن مۇناسىۋىتى بارمىكىن دەپ ئويلاپ، سىكارلېتنىڭ ئازراق كۈندىشلىقىمۇ تۇتۇپ قالاتتى. لېكىن، پېتتېر سىكارلېتنىڭ پەيتونىنى ھەيدەپ بېرىشتىن باش تارتقاندىن كېيىن، رېت باتلېرنىڭ ئاتلانتادا تۇرىدىغان ۋاقتى ئۇزىراپ قالدى.

شەھەردە ئۇنىڭ كۆپ ۋاقتى «دەۋر قىزى» ناملىق قاۋاقخانىدا قىمار ئويناش ياكى بىللىي ۋاتلىنىڭ قاۋاقخانىسىدا شىماللىقلار، سومكىچىلار بىلەن پۇل تېپىشنىڭ پىلانلىرى ئۈستىدە سۆھبەتلىشىش بىلەن ئۆتەتتى. ئۇ ھازىر پېتتېيپات خانقىزنىڭ ئۆيىگە كۆپ كەلمەيدىغان بولۇپ قالغانىدى. بۇ ئۇنىڭ فىرانك بىلەن پېتتېيپاتنى ئايىغانلىقىدىن بولسا كېرەك. چۈنكى، سىكارلېتنىڭ ئىشى تولىمۇ زىل بولۇپ، ئەرلەر تولا كەلسە فىرانك بىلەن پېتتېيپاتقا ئېغىر كېلىشى مۇمكىن ئىدى. ئەمما، سىكارلېت ئۇنى ھەر كۈنى دېگۈدەك كۆرۈپ تۇراتتى. ئۇ پەيتونىنى ھەيدەپ پىئاچتېر كوچىسى بىلەن دىكاتور كوچىسىنىڭ خىلۇەت يەرلىرى بىلەن پەن زاۋۇتىغا كېتىۋاتقاندا، رېت ئاتلىق كەينىدىن يېتىپ كېلىپ ئۇنىڭ بىلەن پاراڭلىشىپ ماڭاتتى. بەزىدە ئېتىنى پەيتونىنىڭ كەينىگە باغلاپ قويۇپ پەيتونغا چىقىپ پەيتونىنى ئۆزى ھەيدەپ ماڭاتتى. يېقىندىن بېرى سىكارلېت ئۆزى ئېتىراپ قىلمىغان تەقدىردىمۇ، ئاسان چارچايدىغان بولۇپ قالغانىدى، شۇڭا ئۇنىڭ بۇ يارىدىمىنى سۆزسىز قوبۇل قىلاتتى، ئىچىدە ئۇنىڭغا رەھمىتىمۇ ئوقۇپ قويىاتتى. رېت شەھەرگە كىرمەي تۇرۇپلا ئۇنىڭدىن ئايرىلاتتى، شۇنداق بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ

ئۇچرىشىپ تۇرىدىغانلىقىنى شەھەردە ھەممە ئادەم بىلىپ كەتتى، ئۇلارغا سۆز - چۆچەك قىلىدىغانغا يەنە گەپ تېپىلدى. سىكارلېتمۇ ئەدەپ - قائىدىگە خىلاپلىق قىلىۋاتقان ئىشلىرىنىڭ بىرسىنى كۆپەيتىۋالغانىدى.

بەزىدە ئۇ ئۆزلىرىنىڭ ئۇچرىشىشلىرىنى راستلا تاسادىپىي بولۇۋاتامدىغاندۇ؟ دەپ ئويلاپمۇ قالاتتى. بىرنەچچە ھەپتە ئۆتۈپ شەھەردىكى نېگىرلار قالايمىقانچىلىق چىقىرىۋاتقان جىددىي كۈنلەردە ئۇلارنىڭ ئۇچرىشىدىغان ۋاقتى تېخىمۇ كۆپېيىشكە باشلىدى. ئۇ نېمىشقا سىكارلېتنىڭ تۇرقى سەتلىشىپ كېتىۋاتقاندا ئۇنى ئىزدەيدۇ؟ بۇرۇن ئۇنى سىكارلېتقا قارىتا يامان خىياللاردا بولغان دېيىلىدىغان بولسا، ئەمدى ھازىر ئۇنداق بولۇشى مۇمكىن ئەمەسقۇ؟ سىكارلېت ھەتتا بۇرۇن ئۇنىڭدا شۇنداق خىياللارنىڭ بولغانلىقىدىنمۇ گۇمانلىنىدۇ. رېتنىڭ شىمالىلقلارنىڭ تۇرمىسىدىكى ئادەمنىڭ ئوغىسىنى قاينىتىدىغان ھېلىقى ئۇچرىشىشنى ئېغىزغا ئالمىغىنىغا بىرنەچچە ئاي بولدى، ئاشلىپى ھەم ئۇنىڭ ئاشلىپىنى ياخشى كۆرىدىغانلىقى توغرىسىدىكى گەپلەرنىمۇ قىلمايۋاتاتتى. «سىزگە مەپتۇنمەن» دېگەندەك قوپال گەپلەرنىمۇ ئېغىزغا ئالمايۋاتاتتى. سىكارلېت يوق يەردىن گەپ تېپىپ، نېمىشقا ھازىر كۆپ ئۇچرىشىدىغان بولۇپ قالدۇق دېگەن گەپنى ئۇنىڭدىن سورىمىغانلىقىنى ئويلىدى. سىكارلېت كېيىن رېت باتلېرنىڭ قىمارىدىن باشقا ئىشىنىڭ يوقلۇقىنى، ئاتلانتادا سىرداش دوستلىرى بولمىغاچقا، ئانچە - مۇنچە مۇڭدىشىش ئۈچۈنلا ئۆزىنى ئىزدەپ كېلىدىغانلىقىنى جەزم قىلدى.

مەيلى رېت قانداقلا سەۋەب كۆرسەتسۇن، سىكارلېت بۇ ئادەمنىڭ يەنىلا قارشى ئېلىشقا تېگىشلىك ئادەم ئىكەنلىكىنى بىلۋاتاتتى. ئۇ سىكارلېتنىڭ ھەرقانداق غودۇراشلىرىنى دىققەت بىلەن ئاڭلايتتى. سىكارلېت خېرىدارلىرىدىن قانداق ئايرىلىپ قالغانلىقىنى، قەرزلىرىنى يىغالمايغانلىقىنى، جونسۇن

ئەپەندىنىڭ ئۆزىنى قانداق ئالداۋاتقانلىقىنى، خۇگىنىڭ قابىلىيەتسىزلىكىنى توختىماي سۆزلەيتتى. رېت باتلېر ئۇنىڭ پۇل تېپىۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ چاۋاك چېلىپ ئالقىشلىدى. فىرانك ئاڭلاپ كۈلۈپلا قويغان، پىتتىپات بولسا «شۇنداقمۇ» دەپلا تۇگەتكەنىدى. سىكارلېت رېت باتلېرنىڭ دائىم ئۆزىگە ئاستىرتىن يارەم بېرىپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى سېزەتتى. چۈنكى ئۇ نۇرغۇن شىماللىق بايۋەچچىلەرنى، پۇلدار سومكىچىلارنى تونۇيتتى، ئەمما ئۆزىنىڭ ئۇنىڭغا يارەم بېرىۋاتقانلىقىنى پەقەتلا بوينىغا ئالمايتتى. سىكارلېت ئۇنىڭ ئادەمگەرچىلىكىنى بىلەتتى، ئەمما ئۇنىڭغا ئەزەلدىن ئىشەنمەيتتى. شۇنداق تۇرۇپ ھەر قېتىم ئۇ قارا ئېتىغا مىنىپ دەرەخلىك يولنىڭ دوقمۇشىدىن چىقىپ كەلگەندە بۆلەكچىلا روھلىنىپ خۇشال بولۇپ كېتەتتى، ھەتتا ئازراق ئۆزىنى باسالمايمۇ قالاتتى. ئۇ پەيتونغا چىقىپ بوجىنى قولىغا ئېلىپ بىرنەچچە ئېغىز چاقچاق قىلغاندىن كېيىن، ئۆزىنى خۇددى ياشلىق ۋاقتىغا يانغاندەك سېزىپ، قورسىقىنىڭ تومپىيىپ تۇرغىنىغا قارىماي، بىر تالاي غەم ـ غۇسسىلىرىنىمۇ ئۇنتۇپ خۇلۇق چىقىرىپ نازلىنىپمۇ قوياتتى. ئۇنىڭغا دەيدىغان گەپلىرىمۇ تۈگىمەيتتى، ھەممە نەرسىنى دەيتتى، ئۆزىنىڭ مەقسىتىنى ياكى ھەقىقىي ئويلىرىنى يوشۇرماي سۆزلەپ بېرەتتى. بۇنداق چاغلاردا ئۇ ئۆزىنى خۇددى فىرانكنىڭ ياكى ئاشلېينىڭ يېنىدا ئولتۇرۇۋاتقاندەك، خۇددى شۇلارغا سۆزلەپ بېرىۋاتقاندەك ھېس قىلىپ قالاتتى. قىسقىسى، رېت باتلېردەك بىر دوستىنىڭ بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇ تولىمۇ خۇشال ئىدى، ئۇنىڭ ئۈستىگە، نېمە سەۋەبتىنكىن، رېت ئۇنىڭغا قارىتا تولىمۇ ئىتائەتچان بولۇپ كېتىۋاتاتتى. بۇ، سىكارلېتنىڭ دوستلىرى بارغانسېرى ئازىيىپ كېتىۋاتقان بۈگۈنكى كۈندە ئۇنى تولىمۇ خۇشال قىلىدىغان ئىش ئىدى.

ــ رېت، بۇ شەھەردىكى ئادەملەر نېمىشقا بۇنداق نومۇسسىز؟ نېمىشقا مېنىڭلا كەينىمدىن گەپ قىلىشىدۇ؟ ــ پېتتېر تاغا

ئۇنىڭ پەيتونىنى ھەيدەپ بېرىشنى رەت قىلىپ ئۇزاق ئۆتمىگەن كۈنلەرنىڭ بىرسىدە ئۇ قاتتىق ئاچچىقى بىلەن ئۇنىڭدىن سورىدى،

— ئۇلار دەۋاتقان ئەڭ ياخشى ئادەم مەنمۇ ياكى سومكىچىلارمۇ، زادىلا بىلىپ بولمايدۇ. ئەمەلىيەتتە، مەن ئۆزۈمنىڭ ئىشى بىلەنلا بولۇپ كەلدىم، ياخشى ئىشلارنى قىلمىدىم، ئۇنىڭ ئۈستىگە...

— سىز ياخشى ئىشنى شۇنداق بىر پۈرسەت بولمىغاچقىلا قىلمايۋاتىسىز، ئۇلار بەلكىم مۇشۇ نۇقتىنى غۇۋا ھېس قىلىشۋاتقان بولسا كېرەك.

— گەپنى چاقچاققا ئايلاندۇرماڭچۇ! ئۇلار مېنى سارىڭ قىلىپ قويماي دېيىشتى. مەن پەقەت پۇل تېپىش ئۈچۈنلا بۇ ئىشنى قىلىۋاتىمەنغۇ...

— سىز ئاياللار قىلىشقا تېگىشلىك بولمىغان ئىشلارنى قىلغىنىڭىز ھەم قىلغان ئىشىڭىزدا ئازراق نەتىجە يارىتقىنىڭىز ئۈچۈن شۇنداق بولۇۋاتقان گەپ. بۇرۇن سىزگە ئېيتقىنىمدەك، بۇ ھەرقانداق جەمئىيەت يول قويمايدىغان بىر خىل جىنايەت. باشقىلارغا ئوخشىمىغانلىقىڭىز ئۈچۈنلا ئۆلۈمگە مەھكۇم سىز، سىكارلىيت. سىزنىڭ پەن زاۋۇتى ئېچىپ مۇۋەپپەقىيەت قازانغىنىڭىز ھېچ ئىشنى ۋۇجۇدقا چىقىرالمىغان ئەرلەر ئۈچۈن ئىنتايىن نومۇسلۇق ئىش بولدى. ئېسىڭىزدە بولسۇن، تەربىيە كۆرگەن ھەرقانداق بىر ئايال ئۆيدە ئولتۇرۇشى، بۇ مۇرەككەپ ۋە رەھىمسىز دۇنيا توغرۇلۇق ھېچنەرسە بىلمەسلىكى كېرەك.

— ئۆيدىن تالاغا چىقماي ئولتۇرسام ماڭا نېمە پايدا؟

— ئومۇمەن ئېيتقاندا، لاتاپەت ۋە غۇرۇرىڭىز بىلەن ئاچ قورساق ئولتۇرۇشىڭىز كېرەك شۇ.

— قۇرۇق گەپ! مېرۇبىتېر خانىمنى ئالايلى، ئۇ شىماللىقلارغا پوشكال ساتىدۇ، بۇ پەن زاۋۇتى ئاچقانغا قارىغاندا تېخىمۇ ياخشى ئىش. ئېلسىن خانىم باشقىلارنىڭ كېيىملىرىنى تىكىدۇ. فەننى چىنىلەرگە ئادەمنىڭ قارىغۇسى كەلمەيدىغان سەت رەسىملەرنى سىزىدۇ، خەقلەر بولسا ئۇنىڭغا يارەم قىلىپ ئۇ

نەرسىلىرىنى سېتىۋالمىدۇ...

— سىز مەسىلىنىڭ نېگىزىنى كۆرەلمەيۋاتىسىز، قەدىرلىكىم، ئۇلارنىڭ ئىشلىرى راۋاج تاپمىغان ئىشلار، شۇڭا جەنۇبلۇق ئەرلەرنىڭ كۆچلۈك غۇرۇرلىرىغا تەگمىگەن. ئۇ ئەرلەر تېخى: «ئۇلار بىچارە ھەم ئوماق خوتۇنلار، شۇنچىلىك جاپا تارتىشۋاتىدۇ. بۇمۇ ياخشى ئىش، ئۇلارمۇ جان باقماقنىڭ تەسلىكىنى بىلىپ باقسۇن» دېيىشىپ قويىدۇ. يەنە بىر گەپ، سىز دېگەن ئۇ خانىملار ئىش قىلىشنى راھەت دەپ بىلمىدىغان خوتۇنلار ئەمەس. ئۆزلىرىنىڭ ھازىر قىلىۋاتقان ئىشلىرىنىڭ ئامالسىزلىقتىن قىلىۋاتقان ئىشلار ئىكەنلىكىنى، بىرەر ئەر كىشى كېلىپ ئۇلارنى ئۇ ئىشتىن ئازاد قىلغاندىلا، ئايالالار قىلىشقا تېگىشلىك بولمىغان ئۇ ئىشلاردىن قول ئۈزۈشىدىغانلىقلىرىنى خەقلەرگە بىلدۈرۈشكە تىرىشىدۇ. شۇڭا، كىشىلەر ئۇلار ئۈچۈن بىئارام بولىدۇ. سىزچۇ، سىز بىر ئىش قىلىشنى ياخشى كۆرىسىز، بىرەر ئەر كىشىنىڭ ئۆزىگىزنى باشقۇرۇشىنى خالىمايسىز، شۇ سەۋەبتىن سىز ئۈچۈن بىئارام بولىدىغانلار چىقمايدۇ. مۇشۇ ئىشىگىز ئۈچۈنلا ئاتىلانتادا سىزنى كەچۈرىدىغان ئادەم چىقمايۋاتقان گەپ. چۈنكى، باشقىلار ئۈچۈن بىئارام بولۇشمۇ ئادەمنى خۇشال قىلىدىغان ئىش ـ دە.

— بەزىدە سىزنى ئىشلارغا جىددىي قارىسىكەن، دەپ ئويلاپ قالىمەن.

— سىز شەرقنىڭ: «ئىت ھۇرەر، كارۋان يۈرەر» دېگەن تەمسىلىنى ئاڭلىمىغانمۇ. ئۇلار سۆزلىسە سۆزلەۋەرسۇن. سىكارلېت، سىزنىڭ كارۋىنىگىزنى ئۇلار توختىتىپ قالالمايدۇ.

— پۇلنى مەن تاپسام ئۇلار نېمىدەپ مېنى باشقۇرىدىكەن؟

— سىكارلېت، سىز ھەممىگە يېتىشىمەن دەپ ئويلىماڭ، بىر بولسا، ئاياللىقىگىزغا قارىماي پۇل تېپىپ، خەقلەرنىڭ گەپ ـ سۆزلىرى ئىچىدە ياشاۋېرىڭ، بىر بولسا، ئېسىلزادىلىكىگىزنى ساقلاپ، نامرات، ئاچ قورساق ئولتۇرۇپ دوستلىرىگىزنىڭ

ئالقىشغا ئېرىشىڭ. ئەمما، سىز ھازىر ئۆزىڭىزنىڭ يولىنى ئاللىبۇرۇن تاللاپ بولدىڭىز.

— مەن نامرات ياشاشنى ھەرگىز خالىمايمەن، — دېدى سىكارلېت دەررۇلا، — بۇ يولۇم توغرىدۇ، شۇنداقمۇ؟

— ئەگەر سىز پۈلغا شۇنچىلىك ئېھتىياجلىق بولسىڭىز.

— ئېھتىياجلىق بولمامدىغان، مەن دۇنيادا پۈلنى ھەممىدىن ئەزىز بىلىمەن.

— ئۇنداق بولسا يولىڭىزنى تاللاپ بوپسىز. ئەمما، بۇ تاللاشقا سىز ئېھتىياجلىق بولغان ھەرقانداق نەرسىگە ئوخشاش بىر خىل جازا قوشۇلغان، ئۇ بولسىمۇ غېرىبسىنىش.

سىكارلېت بۇ گەپنى ئاڭلاپ بىر پەس جىمىپ كەتتى. بۇمۇ راست گەپ ئىدى. ئىنچىكە ئويلاپ باقسا غېرىبسىنىش مەۋجۇت ئىكەن... چۈنكى ئۇ ئايال دوستلىرىنىڭ بولمىغانلىقى بىلەن دائىم غېرىبسىنىپ يۈرەتتى. ئۇرۇش ۋاقتىلىرىدا كەيپىياتى تۆۋەن بولسا ئاپىسىنى ئىزدەپ بارسا بولاتتى. ئاپىسى ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن مېلانىيە بىر مەزگىل ھەمراھ بولدى. تارادىكى جاپالىق ئەمگەكلەردە بىللە بولغان بولسىمۇ، ئەمما ئىككىسىدە ئورتاقلىق يوق ئىدى. ھازىر ئۇنىڭ بىرمۇ ھەمراھى يوق، پىتتىپات ھاممام ئۆزىنىڭ پاراڭلىشىدىغان كىچىككىنە دائىرىسىدىن باشقا، ھايات توغرۇلۇق ھېچقانداق خىياللىرى يوق ئايال ئىدى.

— مەن ئويلايمەن ... مەن ئويلايمەن، — دېدى سىكارلېت شۆبھە ئارىلاش، — ئاياللارنىڭ مۇناسىۋىتىدىن ئېيتقاندا، مەن باشتىن - ئاخىر غېرىبلىق ئىچىدە ياشاپ كېلىۋاتىمەن. ئەمما، ئاتلانتادىكى ئاياللارنىڭ مەندىن بىزار بولۇشى يالغۇزلا مېنىڭ بىر ئىشلارنى قىلىۋاتقانلىقىمدىن ئەمەس. ئىشقىلىپ، ئۇلار مېنى ياخشى كۆرمەيدۇ، ئاپامدىن باشقا ھېچقانداق ئادەم ياخشى كۆرمەيدۇ، مېنى ھەقىقىي ياخشى كۆرگەن بىرمۇ ئايال يوق، ھەتتا سىڭىللىرىممۇ شۇنداق. بۇنىڭ نېمە ئۇچۇنلىكىنى زادىلا

بىلمەيمەن. ئۇروشتىن ئىلگىرى، چارلىس بىلەن توي قىلماستىمۇ ئاياللار مېنىڭ ئىشلىرىمنى ياقتۇرمايتتى.

— ۋىلكېس خانىمنى ئۇنتۇپ قالدىڭىز، — رېتنىڭ كۆزلىرىدە بىر خىل يامان غەرەز ئەكس ئەتكەندەك بولدى، — ئۇ دائىم سىزنى قۇۋۇەتلەپ كېلىۋاتقان ئەمەسمۇ؟ كېسىپ ئېيتالايمەنكى، ئۇ سىزنىڭ ئادەم ئۆلتۈروشىڭىزدىن باشقا هەممە ئىشىڭىزنى قۇۋۇەتلەيدۇ.

«ئۇ مېنىڭ ئادەم ئۆلتۈرگىنىمنىمۇ قۇۋۇەتلىگەن» دەپ ئويلىدى سىكارلېت ئىچىدە. ئاندىن مەسخىرە مەنىسىدە كۈلۈپ قويدى.

— ئاھ، مېلانىيە، — ئۇ بىردىنلا مېلانىيەنى ئېسىگە ئالدى، ئارقىدىنلا چوڭقۇر بىر تىنىپ قويدى، — مېنى قوللايدىغان بىردىنبىر ئايال شۇ. ئەمما، بۇ مېنىڭ قانداقتۇر بىر شەرەپلىك ئىش قىلغىنىم ئۈچۈن ئەمەس، ئۇنىڭدا توخۇنىڭ كاللىسچىلىكمۇ كاللا يوق. ئەگەر شۇنداق بولىدىغان بولسا... — ئۇ سەل قورۇنۇپ قېلىپ گېپىنىڭ ئاخىرىنى دېمىدى.

— ئەگەر شۇنداق بولىدىغان بولسا، قۇۋۇەتلىگىلى بولمايدىغان بەزى ئىشلارنى سەزگەن بولاتتى، — ئۇنىڭ گېپىنىڭ ئاخىرىنى رېت چۈشۈردى، — بۇ ئىشلار ماڭا قارىغاندا سىزگە ئېنىقراق.

— سىزنىڭ شۇ نەس باسقۇر خاتىرىڭىز بىلەن قارغىش تەگكۈر قىلىقلىرىڭىزنىڭ.

— سىزنىڭ بۇ خىل ئادالەتسىز قوپاللىقلىرىڭىزنى ئىنچىكىلەپ ئولتۇرماي يەنە گېپىڭىزگە كېلەيلى، بۇ ئىشلاردا ئۆزىڭىز بىر قارارغا كەلسىڭىز بولىدۇ. ئەگەر هېچكىمگە ئوخشىمايدىغان ئادەم بولسىڭىز، كىشىلىك دۇنيادىن، هەتتا قۇرداشلىرىڭىزدىنمۇ، ئاتا ـ ئانىڭىزدىنمۇ، بالىلىرىڭىزدىنمۇ ئايرىلىپ ياشايسىز. ئۇلار سىزنى هەرگىز چۈشەنمەيدۇ، نېمىلا ئىش قىلىڭ، سىزدىن نەپرەتلىنىدۇ. بۇڭا ـ مومىلىرىڭىز

بەلكىم سىزدىن پەخىرلىنىشى ياكى: «بۇ قىزىمىز دادىسىغا ئوخشاش بولۇپ چىقتى» دېيىشلىرى، نەۋرىلىرىڭىزمۇ سىزگە ھەۋەس قىلىپ: «بىزنىڭ مومىمىز قەھرى بار موماي جۇمۇ» دېيىشىپ سىزدىن ئۆگىنىشلىرى مۇمكىن.

سىكارلېت ئۆزىنى تۇتالماي پاراقلاپ كۈلۈپ كەتتى.

— بەزىدە سىز ناھايىتى توغرا گەپ قىلىسىز! مېنىڭ مومام روبېللارد شۇنداق ئىدى. كىچىك ۋاقتىمدا كەپسىزلىك قىلسام، نېگىر ئانام مومامنىڭ ئىسمىنى چىقىرىپ مېنى قورقۇتاتتى. مومام تەرى سۆرۈن، ئۆزىگىمۇ، باشقىلارغىمۇ ناھايىتى تەلەپچان مەزلۇم ئىدى، ئەمما ئۇ ئۇچ قېتىم ئەرگە تەگكەن. ئۇنى تالىشىپ قالغان يىگىتلەر كۆرمىگە قېتىم دۇئېلغا چىقىشقانىكەن. ئۇ ئۇپا ـ ئەڭلىك سۆرتۈپ، ئالدى ئادەمنىڭ قورقۇسى كەلگۈدەك ئوچۇق كۆڭلەكلەرنى كىيىپ يۈرەتتى... ھىم... ئىچىگە زادىلا ئىچ كىيىم كىيمەيدىغان.

— شۇڭا، سىز ئاپىڭىزنى دوراشقا ھەرىكەت قىلىسىڭىزمۇ، ئەمما چىن كۆڭلىڭىزدىن مومىڭىزغا قايىل. مېنىڭ بىر بوۋام باتلىر جەمەتىدىن، دېڭىز قاراقچىسى ئىدى.

— ئۇنداق ئەمەستۇ؟ ئەسىرلەرنى كۆزلىرىنى تېڭىپ كېمىگە سېلىپ ماڭىدىغان قاراقچىلاردىنمۇ؟

— پۇل تاپقىلى بولىدىغانلا ئىش بولسا ئۇ ئادەملەرنىڭ كۆزىنى تېڭىپ كېمىگە باسىدۇ. قىسقىسى، ئۇ نۇرغۇن پۇل تاپقان، كېيىن خېلى كۆپ پۇلنى دادامغا مىراس قىلىپ بەرگەن، ئۆيدىكىلەرنىڭ ھەممىسى ئۇنى ئېھتىيات بىلەن «كاپىتان» دەپ ئاتىشاتتىكەن. مەن تۇغۇلۇشتىن خېلى يىللار ئىلگىرى قاۋاقخانىدا بىرلىرى بىلەن مۇشتلىشىپ قىلغاندا ئۇلار ئۇنى ئۆلتۈرۈۋەتكەنىكەن. بالىلىرى ئۇ ئۆلگەندىن كېيىن، ئاندىن ئەركىن تىنىشىپتىكەن. ھاراقنى ھەر كۈنى ئۆلگۈدەك ئىچىپ تىنماي جېدەل چىقارسا، خاتىرجەملىك بولمىسا، بالىلىرىغا ئارامليق بولامدۇ؟ ئەمما، مەن ئۇنىڭغا قايىل، دادامنى ئەمەس،

ئۇنى دوراشنى كۆپرەك ئويلايمەن. مېنىڭ دادام ياۋاش بىر مۆتىۋەر، نۇرغۇن ياخشى ئادەتلىرى، ياخشى گەپلىرى بار... ئىشلار ئەنە شۇنداق بولىدىكەن. ئىچىمدىكىنى ئېيتسام، سىكارلېت، سىزنىڭ باللىرىڭىزمۇ مېرۇبېتېر خانىم بىلەن ئېلسىن خانىملارغا ئوخشاش سىزنى تازا ياخشى كۆرۈپ كەتمەيدۇ. باللىرىڭىز جاپادىن قورقىدىغان، ئوغۇل بالىچىلىقى يوق باللاردىن بولۇپ چىقىشىمۇ مۇمكىن. ئۆزى جاپانى كۆپ تارتقان كۆپىنچە ئادەملەرنىڭ باللىرى ئاشۇنداق بولۇپ قالىدۇ، چۈنكى ئۇلار ئۆزلىرى تارتقان جاپانى باللىرىغا تارتقۇزماسلىققا تىرىشىدۇ. بۇ پۈتۈنلەي خاتا. جاپا ئادەمنى ئەقىللىك قىلىدۇ، يا ۋەيران قىلىدۇ، شۇڭا سىز ئۆزىڭىزنى قوللايدىغانغا نەۋرىلىرىڭىزنى ياخشى تەربىيەلىسىڭىز بولىدۇ.

— بىزنىڭ نەۋرىلىرىمىزنىڭ قانداقراق ئادەملەردىن بولىدىغانلىقى ماڭا قاراڭغۇ ـ دە.

— سىز «بىزنىڭ» دېگەن گەپ بىلەن، ئىككىمىزنىڭ نەۋرىلىرى بولىدۇ، دېمەكچىمۇ؟ ئىشىڭىزنى قىلىڭ، كېنىيىدى خانىم.

سىكارلېت شۇئان ئۆزىنىڭ خاتا گەپ قىلىپ قويغانلىقىنى سېزىپ قۇلاقلىرىغىچە قىزىرىپ كەتتى. ئۇنى بىئارام قىلغىنى رېت باتلېرنىڭ ئۇ چاقچىقىلا ئەمەس ئىدى، شۇ گەپ بىلەن تەڭ ئۆزىنىڭ ھامىلىدارلىقىنى دەررۇ ئېسىگە ئالغانىدى. ھەر ئىككىسى ئۇنىڭ ھامىلىدارلىقىدىن زادىلا گەپ ئاچمىغانىدى. سىكارلېت رېت باتلېر بىلەن بىللە بولۇپ قالغان چاغلاردا ئەدىيالنى قولتۇقىغىچە تارتىپ، ئەتراپىنى ھەم ئېتىپ ئولتۇراتتى، ئىسسىق كۈنلەردىمۇ شۇنداق قىلاتتى. مۇشۇنداق قىلسام ھامىلىدارلىقىمنى ھېچكىم بىلەلمەيدۇ دەپ ئۆزىنى ئايالالارغا خاس ئادەت بويىچە بەزلەپ قويياتتى. ئەمدى ئۇنىڭ بىلىپ قالغانلىقىنى سېزىپ، بىردىنلا نومۇستىن يېرىلىپ كەتكۈدەك بولۇپ زادىلا چىداپ تۇرالمىدى.

— پەيتوندىن تېز چۈشۈپ كېتىڭ، لۇكچەك! — ئۇنىڭ ئاۋازى تىترەپ كەتتى.

— ئۇنداق قىلالمايمەن، — دېدى رېت خاتىرجەم ئولتۇرۇپ، — سىز ئۆيگە يېتىپ بارمايلا قاراڭغۇ چۈشۈپ كېتىدۇ. بۇ ئەتراپقا يېڭىدىن نېگىرلار كەلدى، چېدىرلار بىلەن لەمپىلەرنىڭ ئاستىدا ياتىدۇ، ھەممىسى يولدىن چىققان نېمىلەر ئىكەن. ئاسانلا ھېسسىياتقا بېرىلىدىغان 3K پارتىيەسىدىكىلەرگە باھانە تېپىپ بېرىپ نېمە قىلىسىز؟ سىزنىڭ تۈپەيلىڭىزدىن ئۇلار بۈگۈن ئاخشاملا ئۇزۇن تونلىرىنى كىيىشىپ كوچىمۇ كوچا قاتراپ يۈرۈشىدۇ شۇ.

— يوقىلىڭ! — ئۇ تۇۋلاپ، رېت باتلىرىنىڭ قولىدىكى بوجىغا ئېسىلدى. شۇ ئاردا بىردىنلا كۆڭلى ئىلىشىپ كەتتى. رېت دەررۇ پەيتوننى توختىتىپ، پاكىز ئىككى قول ياغلىقنى ئۇنىڭغا سۇندى ۋە ئىنتايىن چەبدەسلىك بىلەن سىكارلېتنىڭ پەيتونىنىڭ بىر تەرىپىگە قىيسىيىپ قالغان بېشىنى تۈزلەپ قويدى. دەرەخلەرنىڭ ئارىلىقلىرىدىن چۈشۈپ تۇرغان گۈگۈم مەھەلدىكى قۇياش نۇرى قارىسا ئادەمنىڭ بېشىنى قايدۇرىدىغان كىچىك ـ كىچىك ئالتۇن رەڭ دائىرىلەرنى ھاسىل قىلغانىدى، سىكارلېت كۆڭلى ئىلىشىش توختاپ سەل ئۆزىگە كەلگەندىن كېيىن نومۇس قىلىپ، ئىككى قولى بىلەن بېشىنى چاڭگالىلاپ تۇتقىنىچە يىغلاپ كەتتى. ئۇ ئۆزىنىڭ بىر ئەر كىشىنىڭ ئالدىدا ياندۇرغىنىدىنلا ئەمەس — بۇمۇ ئادەمنى قاتتىق خىجىل قىلىدىغان ئىش بولۇپ، ئايال كىشىنى نومۇستىن ئۆلتۈرەتتى — مۇشۇ ياندۇرۇش بىلەن تەڭ ئۆزىنىڭ ھامىلىدار بولۇشتەك يۈز كېتىدىغان بۇ ئىشنى ئاشكارىلاپ قويغىنىدىن قاتتىق نومۇس قىلىپ كەتكەنىدى. يەنە كېلىپ بۇ ئىش ئۇنىڭ ئالدىدا، يەنى ئەزەلدىن ئاياللارنى ھۆرمەت قىلىپ باقمىغان رېت باتلىرىنىڭ ئالدىدا يۈز بەرگەنىدى. ئۇ يىغلاپ ئولتۇرۇپ رېت باتلىرىنىڭ مەڭگۈ ئېسىدىن چىقمايدىغان قوپال مەسخىرىلىرىنى ئاڭلاشقا

تەييارلاندى.

ــ ساراڭلىق قىلماڭ، ــ دېدى رېت باتلېر تەمكىن ئولتۇرۇپ، ــ خىجىل بولۇپ يىغلاۋاتقان بولسىڭىز ئىنتايىن ئەخمەق ئىكەنسىز، سىكارلېت، بالىلاردەك قىلىق قىلماڭ. مېنىڭ قارىغۇ ئەمەسلىكىمنى، ھامىلدار ئىكەنلىكىڭىزنى خېلى بۇرۇنلا بىلىپ بولغانلىقىمنى سېزىنىڭىز كېرەك ئىدى.

سىكارلېت قاتتىق قورقۇپ كەتكەندەك «ۋاي»لا دېدى ــ دە، ئىككى قولى بىەن قىزىرىپ كەتكەن يۈزىنى مەھكەم يېپىۋالدى. ئۇنى «ھامىلدار» دېگەن سۆز قورقۇتۇۋەتكەنىدى. فىرانك ئۇنىڭ ھامىلدارلىقىنى سەل خىجىل بولغانىدەك تەلەپپۇزدا «سىزنىڭ ئاشۇ تۇرقىڭىز» دېگەن گەپ بىلەن ئىپادىلەيتتى. دادىسى گېرالدمۇ دېمىسە بولمايدىغان بولۇپ قالغان چاغلاردا «ئۆيدە بولۇپ قالدى» دېگەن گەپنى ئىشلىتەتتى. ئاياللار تېخىمۇ يوشۇرۇپ «ئەھۋالى قىيىن» دېيىشەتتى.

ــ مېنى بىلمەيدۇ دەپ ئويلىغان بولسىڭىز تازىمۇ بالىلىق قىپسىز. ئەدىيالغا مەھكەم ئورىلىۋېلىپ ئولتۇرۇۋالغىنىڭىز بىلەنمۇ ئاللىبۇرۇن بىلىپ بولغانمەن، بولمىسا مەن نېمىشقا دائىم...

ئۇ بىردىنلا گېپىنى توختىتىۋالدى، ئىككىسى جىمىپ كەتتى. بىرئازدىن كېيىن رېت بوجىنى قولىغا ئېلىپ ئاتنى ھەيدىدى، ئاندىن ھېچ ئىش بولمىغاندەك گېپىنى قىلىۋەردى، ئۇنىڭ ئالدىرىمايلا قىلىۋاتقان گەپلىرى سىكارلېتنىڭ قۇلاقلىرى تۇۋىدە خۇشال ئويناپ تۇرۇۋاتاتتى، يۈزىدىكى قىزىللىقمۇ ئاستا ــ ئاستا يوقىلىۋاتاتتى.

ــ مەن سىزنى بۇنداق ئاسان ھاياجانلىنىدۇ دەپ ئويلىماپتىكەنمەن، سىكارلېت. خېلى ئەقلى ــ ھوشى بار دەپ بىلەتتىم، ھازىر سەل رايىم يېنىپ قالدى. بۇ ئىشتىنمۇ نومۇس قىلغان بارمۇ؟ شۇ گەپنى دېگەنلىكىم ئۈچۈن بەلكىم مەرتىۋىلىك ئادەم سانالماسمەن، ئەمەلىيەتتىمۇ ئۆزۈمنىڭ ئۇنداق ئادەملەردىن

ئەمەسلىكىمنى بىلمەن. ھامىلدار ئاياللارنىڭ ئالدىدا خىجىل بولمىغىنىمدىن قارىغاندا، ئۇلارنى ئادەتتىكى ئادەملەر دەپ قارايدىغان ئوخشايمەن ــ نېمىشقا ئاسمانغا، يەرگە ياكى باشقا ھەرقانداق نەرسىگە قارىغىلى بولمىدۇ، ئاياللارنىڭ بېلىگە، ئاندىن باشقا يېرىگە قارىغىلى بولمايدۇ ــ بۇ پۈتۈنلەي نورمال ئەھۋالغۇ. ياۋروپالىقلار بىزگە قارىغاندا كۆپ ئىلغار ئىكەن. ئۇلار ئانا بولۇش ئالدىدا تۇرغان ئاياللارنى قىزغىن تەبرىكلىشىدۇ. مەنمۇ ئاشۇلارغا ئوخشاش قىلاي دېمەكچى ئەمەس. ئەمما، ئۇلارنىڭ ئۇ خىل ئادىتى بىزنىڭ ئۆزىمىزنى ھەممىدىن قاچۇرىدىغان ئادىتىمىزدىن ئىلغاردەك قىلىدۇ. بۇ پۈتۈنلەي نورمال ئەھۋال، ئاياللار خۇددى جىنايەت ئۆتكۈزۈپ قويغاندەك ئۆيگە سولىنىۋالماي بۇ ئىشتىن پەخىرلەنسە بولىدۇ.

ــ پەخىرلەنسە؟ ــ سىكارلېت بوش توۋلاپ قويدى، ــ پەخىرلىنەرئىمىش ... تۈفى!

ــ سىزچە، بالا پەخىرلىنىشكە ئەرزىمەمدۇ؟

ــ ۋاي خۇدايىمەي! ياق، مەن بالىغا ئۆچ!

ــ سىز ... مەن فىرانكىنىڭ بالىسىغا ئۆچ دېمەكچىمۇ؟

ــ ياق، كىمنىڭلا بولسۇن، بالىغا ئۆچمەن.

سىكارلېت بىردىنلا ئۆزىنىڭ يەنە گەپتە كەتكۈزۈپ قويغانلىقىنى سېزىپ بوشىشىپ كەتتى. لېكىن، رېت باتلېر ئۇنىڭ ئۇ گېپىگە دىققەت قىلمىغاندەك تۇختىماي سۆزلەۋەردى.

ــ ئەمىسە ئىككىمىز بۇ جەھەتتە ئوخشاشمايدىكەنمىز. مەن بالىنى ياخشى كۆرىمەن.

ــ بالىنى ياخشى كۆرەمسىز؟ ــ ئۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ بىردىنلا توۋلاپ كەتتى، ھەيرانلىقتىن ئۆزىنىڭ بىئەپ ئەھۋالغا چۈشۈپ قالغانلىقىنىمۇ ئۇنتۇپ قالدى، ــ سىز يالغان گەپكە نېمىدېگەن ئۇستا.

ــ مەن راستلا بوۋاقنى، كىچىك بالىنى ياخشى كۆرىمەن. ئۇلار چوڭ بولۇپ، چوڭلارنىڭ پىكىر قىلىش ئادەتلىرى بىلەن

يالغان گەپ قىلىپ ئادەم ئالدايدىغان ماھارەتلىرىنى ئۆگەنگەندىن كېيىن، ئاندىن ياخشى كۆرمەيمەن. بۇمۇ سىز ئۈچۈن يېڭىلىق بولمىسا كېرەك. ۋاد كۆڭۈلدىكىدەك بالا بولمىسىمۇ، مېنىڭ يەنىلا ئۇنى ياخشى كۆرىدىغانلىقىمنى بىلىسىز.

سىكارلېت بۇنىڭ راستلىقىنى ئويلاپ بىردىنلا ھەيران قالدى، رېت دېمىسىمۇ ۋاد بىلەن ئويناشنى ياخشى كۆرەتتى، ئۇنىڭغا دائىم ئويۇنچۇقلارنى ئەكېلىپ بېرەتتى.

ــ ئىككىمىز بۇ قورقۇنچلۇق مەسىلە توغرۇلۇق پاراڭلىشىپ قالدۇق، ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۆزىڭىزمۇ پات ئاردا يەنە بىر بالىلىق بولىسىز، شۇڭا بىرنەچچە ھەپتىدىن بېرى سىزگە دېيىشنى ئويلاپ كېلىۋاتقان گەپلىرىمنى دەپ باقسام. ئۇ مۇنداق ئىككى ئىش ئىدى: بىرسى، سىزنىڭ پەيتونىنى ئۆزىڭىز يالغۇز ھەيدەپ يۈرۈشىڭىز بەكمۇ خەتەرلىك، باشقىلارمۇ سىزگە بۇ توغرۇلۇق خېلى گەپ قىپتۇ. يامان ئادەملەرنىڭ ئۆزىڭىزگە باسقۇنچىلىق قىلىش ـ قىلماسلىقىغا سەل قارىسىڭىزمۇ، ئەمما ئۇنىڭ ئاقىۋىتىنى ئويلىشىڭىز كېرەك. سىز جاھىللىقىڭىز تۈپەيلى ئىش تېرىپ قويىدىغان بولسىڭىز، ئۇ چاغدا مەردانە يىگىتلەردىن بىرنەچچىسى ئوتتۇرىغا چىقىپ بىرنەچچە نېگىرنى ئۆلتۈرۈپ، سىز ئۈچۈن ئۆچ ئېلىشلىرى مۇمكىن. بۇنىڭ بىلەن شىمالىلقلار ئۇلارنى جازالايدۇ، بەزىلىرىنى دارغا ئاسمايدۇمۇ دېگىلى بولمايدۇ. سىز بەزى خانىملارنى سىزنى ياخشى كۆرمەسلىكىدىكى بىر سەۋەبنىڭ سىزنىڭ كاساپىتىڭىزدىن ئوغۇللىرى ياكى ئەرلىرىنىڭ بالا تېرىپ قويۇشىدىن ئەنسىرىگەنلىكىدىن ئىكەنلىكىنى ئويلاپ كۆردىڭىزمۇ؟ يەنە بىر گەپ، 3K پارتىيەسىدىكىلەر نېگىرلارنى كۆپرەك ئۆلتۈرۈپ قويسا، شىمالىلقلار ئاتلانتالىقلارغا تېخىمۇ قاتتىق چارە قوللىنىشى مۇمكىن. ئۇ چاغدا ھەممىمىز شېرمانىنى بۇلارغا قارىغاندا پەرىشتە ئىكەن، دەپ قالىدىغانمۇ ئىش بولامدۇ قانداق؟ مۇنداق دېيىشىمدە ئاساسىم بار، چۈنكى مېنىڭ شىمالىلقلار

بىلەن مۇناسىۋىتىم ناھايىتى ياخشى، خىجىل بولماي دەۋېرەي، ئۇلار ماڭا خۇددى ئۆز ئادەملىرىدەك مۇئامىلە قىلىشىدۇ، شۇڭا مەن ئۇلارنىڭ ئاشكارا شۇنداق گەپلەرنى قىلىشقانلىقىنى ئاڭلىغان. ئۇلار 3K پارتىيەسىنى ئۇزۇل ـ كېسىل يوقاتماقچى، شۇ مەقسەت ئۈچۈن بۇ شەھەرنى ئىككىنچى قېتىم كۆيدۈرۈپ كۈل قىلىۋېتىشكە رازى. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئون ياشتىن يۇقىرى ئەرلەرنىڭ ھەممىسىنى دارغا ئېسىشماقچى. شۇنداق بولۇپ قالىدىغان بولسا بۇنىڭ سىزگە زىيىنى چوڭ بولىدۇ. ئۇ چاغدا تاپقان پۇللىرىڭىزنىمۇ ساقلاپ قالالمايسىز. ئوتتىگۈمۇ نەدىن تۇتىشىپ نەگىچە كۆيىدىغانلىقىنى بىلمەيدۇغۇ كىشى. ئۇلار مال ـ مۈلۈكلەرنى مۇسادىرە قىلىشىدۇ، باجنى ئۆستۈرىدۇ، گۇمانلىق ئاياللارغا جەريمانە قويىدۇ... بۇ گەپلەرنىڭ ھەممىسىنى مەن ئۇلارنىڭ ئاغزىدىن ئاڭلىدىم. 3K پارتىيەسىدىكىلەر...

— سىز 3K پارتىيەسىدىكىلەرنى تونۇمىسىز؟ تۇمىمى ۋېلبۇرن، خۇگ ياكى...

رېت سەل سەۋرسىزلىنىپ مۇرىلىرىنى قىسىپ قويدى.

— مەن دېگەن خائىن، ئىشپىيون، لۇكچەك تۇرسام ئۇلارنى نەدىن بىلەي. مېنىڭ ئۇلارنى بىلىشىم مۇمكىنمۇ؟ ئەمما، شىمالىلقلار گۇمان قىلىۋاتقان ئادەملەرنى، ئۇلارنىڭ بىر قېتىملىق قارامىلقىنى بىلمەن. ئۇ ئادەملەر ھەممىسى دېگۈدەك دارغا ئېسىلىپ كەتتى. مەن سىزنىڭ قوشنىلىرىڭىزنىڭ دارغا ئېسىلىپ كېتىشىدىن قىلچە ئازابلانمايدىغانلىقىڭىزنى بىلمەن، ئەمما پەن زاۋۇتىڭىزدىن ئايرىلىپ قالسىڭىز چوقۇم ئىچىڭىز ئېچىشىدۇ. چىرايىڭىزدىن بىلىنىپ تۇرۇۋاتقان جاھىللىقىڭىزدىن مېنىڭ گەپلىرىمگە ئىشەنمەيۋاتقانلىقىڭىزنى بىلىپ تۇرۇۋاتىمەن، شۇڭا بۇ گەپلىرىمنى سىز ئۈچۈن بەرىبىر. شۇنداقتىمۇ سىزگە بىردىنبىر نەسىھەتىم، سىرتلارغا يالغۇز چىققاندا تاپانچىڭىزنى ئېلىۋېلىڭ... مەن شەھەردىلا بولسام دائىم كېلىپ پەيتونىڭىزنى ھەيدەپ بېرىمەن.

ـــ رېت، سىز راستلا ... راستلا مېنى قوغداش ئۇچۇن...

ـــ شۇنداق، سۆيۈملۈكۈم. مېنىڭ دائىم ماختىنىدىغان رېتسارلىق روھىم مېنى سىزنى قوغداشقا ئۇندەپ تۇرىدۇ، ـــ ئۇنىڭ كۆزلىرىدىكى مەسخىرە ئالامەتلىرى يەنە ئۇچقۇنلاشقا باشلىدى، چىرايىدىكى جىددىي ھالەت پۈتۈنلەي دېگۈدەك يوقالدى، ـــ يەنە نېمە ئۇچۇن؟ سىزنى چىن يۈرىكىمدىن ياخشى كۆرىدىغانلىقىم ئۇچۇن، كېتىپدى خانىم. شۇنداق، مەن سىزنى ئۇنسىز ياخشى كۆرىمەن، يىراقتىن سىزگە چوقۇنىمەن، ئەمما مەنمۇ ئاشلىپى ئەپەندىگە ئوخشاش ئالىيجاناب، شۇڭا ئۇ ھېسسىياتلىرىمنى سىزدىن يوشۇرۇپ كېلىۋاتىمەن. چۈنكى، ھىم، سىز فىرانكىنىڭ خانىمى، شۇڭا ئىززەت ـ ئابرۇيۇمنى ساقلاپ بۇنى سىزگە بۇگۈنگىچە دېمەي كەلگەن. لېكىن، ۋىلكېس ئەپەندىگە ئوخشاش نام ـ ئابرۇيىنى ئەزىز بىلىدىغان ئادەملەرنىڭمۇ كۆڭلىدىكىنى ئاشكارىلاپ قويىدىغان چاغلىرى بولىدىكەن، شۇڭا مەنمۇ ھازىر كۆڭلۈمدىكى سىرىمنى سىزگە ئاشكارىلىدىم، يەنە ھېلىقى...

ـــ خۇدا ھەققىدە ئاغزىڭىزنى يۇمۇڭ ! ـــ سىكارلېت ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلۈۋەتتى. ھەر قېتىم رېت ئۇنى خۇددى گالۇاڭ ئادەمدەك كولدۇرلاتقان چاغلاردا قاتتىق ئاچچىقى كېلەتتى ھەم ئاشلېينى، ھەم ئۇنىڭ نام ـ ئابرۇيىنى سۆھبەتلىرىنىڭ ئاساسلىق مەزمۇنى قىلىشنىمۇ خالىمايتتى، ـــ سىزنىڭ ماڭا دېمەكچى بولغان يەنە بىر ئىشىڭىز قايسى؟

ـــ نېمە بولدى. مۇھەببەت ئوتىدا پۈچۈلىنىۋاتقان ھەم پارە ـ پارە بولۇۋاتقان يۈرىكىمنى ئاشكارىلاۋاتسام، گەپنى باشقىغا يۆتكەۋەتمەكچىمۇسىز؟ بوپتۇ. يەنە بىرسى مۇنداق ئىش، ـــ ئۇنىڭ كۆزلىرىدىكى مەسخىرە ئالامەتلىرى يوقىلىپ كەتتى، چىرايىمۇ تۇرۇلۇپ تەمكىن تۇسكە كىردى.

ـــ بۇ ئېتىڭىزغا بىر ئامال قىلىڭ. بەكرەك شاشتەك قىلىدۇ، ئاغزىمۇ قاتتىق ئىكەن، ئۇنى ھەيدەپ ماڭغاندا قاتتىق

چارچايسىز، شۇنداقمۇ؟ ئەگەر پەيتونىنى ئېلىپ قاچىدىغان بولسا ھەرقانداق قىلىپمۇ ئۇنى توختىتالمايسىز. پەيتون ئۆرۈلۈپ كېتىدىغان بولسا ئۆزىڭىزمۇ، بالىڭىزمۇ ئامان قالمايسىلەر، ئۇنىڭغا يۈگەننىڭ ئېغىرىنى سېلىڭ. يا بولمىسا ئۇنى ياۋاش، ئاغزى يۇمشاق بىر ئاتقا تېگىشىۋېتىڭ.

سىكارلېت بېشىنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭ ھېچقانداق ئىپادە يوق، ئەمما سەمىمىي چىرايىغا قاراپ، بىردىنلا بايىقى ئاچچىقلىرى نەگىدۇر يوقالدى. بايا ئاچچىقىدا ئۆلۈۋالغۇدەك بولغاندى. رېت ئۇنى بۇ گەپلىرى بىلەن تىنچلاندۇرۇپ يۇرىكىنى ئورنىغا چۈشۈردى. ھازىر ئۇ ئىنتايىن ئاق كۆڭۈل بىر ئادەمگە ئايلانغاندى، ھەتتا ئۇنىڭ ئېتىغىچە كۆڭۈل بۆلۈۋاتاتتى. بۇ ئەھۋال ئۇنىڭ يۇرىكىدە قاتتىق ھاياجان قوزغىدى. ئۇ نېمىشقا دائىم مۇشۇنداق بولمايدىغاندۇ؟

— بۇ ئاتنى باشقۇرماق راست تەس، — دېدى سىكارلېت مۇلايىم تەلەپپۇزدا ئۇنىڭ گېپىنى قۇۋۇتلەپ، — بوجىنى دائىم چىڭ تارتىپ تۇرغاچقا كېچىچە بىلەكلىرىم ئاغرىپ چىقىدۇ. ئۇنى قانداق قىلسام ئوبدان باشقۇرۇپ كېتەلەرمەن، دەپمۇ ئويلايتتىم. ئەمىسە سىزنىڭ دېگىنىڭىزدەك قىلاي، رېت.

رت باتلېرنىڭ كۆزلىرى غەلىتىلا پارقىراپ كەتتى.

— مانا بۇ گېپىڭىز ئاياللارنىڭ گېپىگە ئوخشىدى. شۇنچىلىك تاتلىق، كىنىدى خانىم. ئادەتتىكى ھازازۇل تەلەپپۇزلىرىڭىزغا زادىلا ئوخشىمايدۇ. سىزنى ئانچە ـ مۇنچە ئەدەپلەپ تۇرسا ئەرلەرنىڭ گېپىگە كىرىدىغان ياۋاش ـ يۇمشاق خانىمغا ئايلىنىدىغانمۇ ئوخشايسىز.

سىكارلېتنىڭ چىرايى بىردىنلا تۇتۇلۇپ يەنە خاپا بولۇپ كەتتى.

— ئەمدى پەيتوندىن چۈشۈپ كۆزۈمدىن يوقىلىڭ، بولمىسا مۇشۇ قامچا بىلەن ساۋايمەن. نېمىشقا دائىم سىزگە يول قويىدىغانلىقىمنى، سىز بىلەن ئامال بار ياخشى بولۇپ قېلىشنى

ئويلايدىغانلىقىمنى بىلمەيمەن. سىز ئەدەپ ـ قائىدىنى ئازراقمۇ بىلمەيدىكەنسىز، بەئەينى... بولدىلا، يوقىلىڭچۇ!

رېت باتلېر پەيتوندىن چۈشۈپ كەينىگە باغلاقلىق ئېتىنى يەشتى. ئاندىن يولنىڭ بويىدا ئۇنىڭ چىشىغا تەگمەكچى بولغاندەك ئۇنىڭغا قاراپ ھىجىيىپ بىردەم تۇردى، سىكارلېتمۇ جاۋابەن يالغان ھىجىيىپ قويۇپ پەيتوننى ھەيدەپ كەتتى.

راست، ئۇ قوپال ھەم قۇۋ، خاتىرجەم مۇئامىلە قىلغىلى بولمايدىغان ئادەم. ئۇنىڭ قولىغا تۇتقۇزۇپ قويغان گال پىچىقىڭنىڭ قاچانلاردىن ئۆتكۈر پىچاققا ئايلىنىپ قالىدىغانلىقىنى تۈيمايلا قالىسەن، شۇنداقتىمۇ ئادەمنى ھاياجانغا سالالايدۇ، خۇددى... بىراندى ھارىقىنى ئوغرىلىقچە ئىچىۋالغاندەك.

بىرنەچچە ئايدىن بېرى سىكارلېت بىراندىنىڭ پايدىسىنى خېلى كۆرۈپ قالغانىدى. ھەر كۈنى كەچتە قايتىپ كەلگەندە، كەچكىچە پەيتوندا سىلكىنىپ ئولتۇرۇپ چارچاپ كەتكەچكە، ئۇستىخانلىرى سىرقىراپ ئاغرىپ كېتەتتى. شۇنداق چاغلاردا نېگىر ئانىسىنىڭ سەزگۈر كۆزلىرىدىن يوشۇرۇپ جاۋەننىڭ ئەڭ ئۇستىدىكى تارتمىسىغا تىقىپ قويغان بىراندىلا ئۇنىڭ ھاردۇقىنى چىقىراتتى. مادې دوختۇر ئۇنىڭ ھامىلدار تۇرۇپ ۋىنودىنمۇ كۆچلۈك ھاراق ئىچىدىغانلىقىنى ئويلىمىغاچقا، بۇ توغرۇلۇق ئۇنى ئاگاھلاندۇرمىغانىدى. ئەلۋەتتە، تويلاردا ئازراق شامپان ئىچىپ قويسا ياكى زۇكام بولۇپ قالغان چاغلاردا ئوبدان ئۇخلاش ئۈچۈن بىرەر رومكا ئىسسىق ۋىنو ئىچىۋالسا بولىدۇ. ھاراق ئىچىدىغان بەزى بەختسىز ئاياللار ھاراقنى كۆپ ئىچىپ پۈتۈن ئائىلىسىنىڭ يۈزىنى تۆكىدۇ. ئەرلىردىن ئاجراشقان ياكى سۈسان، ئانتونىغا ئوخشاش، ئاياللاردىمۇ سايلاش ھوقۇقى بولۇشى كېرەك، دەيدىغان ئاياللار ھاراق ئىچىدۇ. ئەمما، مادې دوختۇر سىكارلېتنىڭ نۇرغۇن تەرەپلىرىنى ياقتۇرمىسىمۇ، ئۇنى ھاراق ئىچىدۇ دەپ ئويلىمىغانىدى.

سىكارلىت كەچلىك تاماقتىن ئىلگىرى ساپ بىراندىدىن بىر رومكا ئىچىۋالغانىنىڭ كۆپ پايدىسى بارلىقىنى چۈشىنىپ قالغانىدى. ئىچىپ بولۇپ قەھۋە ئىچسە ياكى ئەتىر بىلەن ئاغزىنى چايقىۋەتسە ئاغزى پەقەتلا ھاراق پۇرىمايتتى. بۇ ئادەملەر نېمانچە كۆلكىلىكتۇ؟ ئەرلەر ئۆزلىرى ئېسىل ھاراقلارنى ئىختىيارىچە ئىچىپ نېمىشقا ئاياللارغا ئىچۈرمەيدىغاندۇ؟ بەزىدە فىرانكنىڭ خورىكى بىلەن ئۇخلىيالمىغان، نامراتلىقتىن ئەنسىرەپ، شىماللىقلاردىن قورقۇپ، تارانى، ئاشلىپىنى سېغىنىپ ئۇخلىيالمىغان چاغلىرىدا تىقىپ قويغان ئاشۇ بىراندى بولمىغان بولسا ئۇ ئاللىبۇرۇن سارايغا بولۇپ كەتمەمتى؟ جۇشقۇن ۋە ئىللىق ئېقىم تومۇرلىرىغا يۈگۈرگەندە، ھەممە غەم ـ غۇسسىلىرى كۆتۈرۈلۈپ كېتەتتى. ئۇچ رومكا ئىچكەندىن كېيىن ئۆز ـ ئۆزىگە: «بۇ ئىشلارنى ئەتە تاقابىل تۇرالىغۇدەك بولغاندا ئاندىن ئويلايچۇ» دەپ قويىاتتى.

ئەمما، بىرقانچە ئاخشام ئۇنىڭ دەردىنى بىراندىمۇ باسالمىدى، بۇ دەرد ئۇنى پەن زاۋۇتىدىن مەھرۇم قىلىشتىنمۇ ئۆتە ئازابلىدى. بۇ، تارانى سېغىنىپ تاپقان دەرد ئىدى. ئاتلانتانىڭ چۇقان ـ سۈرەنلىرى، ئارقا ـ ئارقىدىن سېلىنىۋاتقان بىنالار، ناتونۇش چىرايلار، ئات ـ ھارۋىلار بىلەن ئادەملەر سەلدەك ئېقىۋاتقان تار كوچىلار بەزىدە ئۇنىڭ ئېغىز ـ بۇرنىنى ئېتىۋالغاندەك بولۇپ ئەركىن تىنالمايۋ قالاتتى. ئۇ ئاتلانتانى سۆيەتتى، لېكىن... ئاھ، ئۇ تاراغا قانداقمۇ ئوخشىسۇن، تارانىڭ يېقىملىقلىقى، تىنچلىقى، ئېتىزلىقلىرىنىڭ چىرايلىق ۋە تىمتاسلىقىنى ئاتلانتا بىلەن سېلىشتۇرۇش مۇمكىنمۇ؟ ئاشۇ قىزىل تۇپراقلار، ئەتراپىدىكى قويۇق قارىغايلىقلار! تاراغا قايتىپ كېتىش كېرەك ! تۇرمۇش ھەرقانچە جاپالىق بولسىمۇ مەيلى ! ئاشلىپىغا يېقىنراق تۇرسا، ئۇنى كۈندە كۆرۈپ تۇرسا، گەپلىرىنى ئاڭلاپ ئۇنىڭ ئۆزىنى سۆيىدىغانلىقىنى بىلىپ تۇرسا شۇنىڭ ئۆزى يېتەرلىك

ئەمەسمۇ؟ مېلانىيە ھەر قېتىمقى خېتىدە ئۆزلىرىنىڭ ياخشى تۇرۇۋاتقانلىقلىرىنى يازىدۇ، ۋىلمۇ قىسقىلا خەتلەر بىلەن كېۋەز ۋە باشقا زىرائەتلەرنىڭ ئەھۋالىنى مەلۇم قىلىپ تۇرۇۋاتىدۇ. بۇلارمۇ ئۇنىڭ يۈرتىغا بولغان سېغىنىشىنى كۈچەيتىۋەتكەندى.

ئالتىنچى ئايدا چوقۇم ئۆيۈمگە كېتىمەن، ئۇنىڭدىن كېيىنمۇ ماڭا بۇ يەردە قىلغۇدەك ئىش يوق. ئىككى ئاي تۇرۇپ كېلىمەن. ئۇ ئويلا ـ ئويلا بىردىنلا جانلىنىپ كەتتى. دېگەندەك، ئۇ ئالتىنچى ئايدا ئۆيگە قايتىپ باردى، لېكىن ئىش ئۇنىڭ ئارزۇ قىلغىنىدەك بولمىدى، سەۋەب، ئالتىنچى ئاينىڭ بېشىدا ۋىل ئۇنىڭغا خەت يېزىپ، گېرالد ئەپەندىنىڭ ئۆلۈپ كەتكەنلىكىنى خەۋەر قىلغانىدى.

ئوتتۇز توققۇزىنچى باب

پويىز جونېسبوروغا ناھايىتى كەچ يېتىپ كالدى. سىكارلېت پويىزدىن چۈشتى. ئالتىنچى ئاينىڭ گۈگۈم مەزگىلى شۇنچىلىك ئۇزۇن ئىدى. گۈگۈم قاراڭغۇلۇقى پۈتۈن زېمىننى قاپلاپ تۇراتتى. ئۇرۇشتا ئامان قېلىپ قالغان بىرنەچچە دۇكان ېلەن بىرنەچچە ئۆيلەرنىڭ دېرىزىلىرىدىن چىراغلارنىڭ سۇس يورۇقلىرى كۆرۈنۈپ تۇراتتى. كوچىنىڭ ئىككى قاسنىقىدىكى ئىمارەتلەر زەمبىرەك ئوقىدا ياكى ئوتتا ۋەيران بولۇپ كەتكەچكە، ساق قالغان ئۆيلەرنىڭ ئارىلىقلىرى بەكمۇ ئۇزۇن ئىدى. كۆيۈپ قاردىاپ كەتكەن ئۆيلەر سىكارلېتقا قاراپ تۇرۇۋاتقاندەك كۆرۈنۈپ كېتىۋاتاتتى، ھېچقانداق سادا يوق ئىدى. بۇللارد ماگىزىنىنىڭ ئالدىدىكى توغرا ياغاچقا بىرقانچە ئات باغلاقلىق تۇراتتى. قىزىل توپلىق يولدا بىرمۇ ئادەم يوق، ئۆلۈكتەك جىمجىت، پەقەت يولنىڭ ئۇ تەرىپىدىكى بىر قاۋاقخانىدىن مەستلەرنىڭ ۋارقىراشقان ۋە قاقاھلاپ كۈلۈشكەن

ئاۋازلىرىلا ئاڭلىنىپ تۇرۇۋاتاتتى.

پويىز ئىستانسىسى ئۇرۇشتا كۆيۈپ كېتىپ ھازىرغىچە ياسالمىغان، ئۇ يەردە بىردىنبىر لەمپىنىڭ ئەتراپىمۇ ئوچۇق ئىدى، يامغۇر بىلەن شامالدىن دالدىلانغىلى بولمايتتى. سىكارلېت لەمپىنىڭ ئاستىدا بىردەم مېڭىپ بېقىپ، ئاخىر قۇرۇق بىر ياغاچ تۆڭنىڭ ئۈستىدە ئولتۇردى. بۇ بىرنەچچە تۈڭ كىشىلەرنىڭ ئولتۇرۇشلىرى ئۈچۈن قويۇپ قويۇلغاندەك قىلاتتى. ئۇ، ۋىل بېنتېن كېلىۋاتامدۇ، يوق، دەپ يول تەرەپكە پات ـ پات قاراپ قويياتتى. ۋىل سىكارلېتنىڭ ئۆزىنىڭ گېرالدنىڭ ئۆلۈمى توغرۇلۇق يازغان ئىككى ئىلىك خېتىنى تاپشۇرۇپ ئېلىپلا يولغا چىقىدىغانلىقىنى پەرەز قىلىپ پويىز ئىستانسىسىغا چىقىپ تۇرسا بولاتتىغۇ؟

ئۇ ئالدىراشلا يولغا چىقىپ كېچىلىك كىيىمى بىلەن چىش چوتكىسىدىن باشقا ھېچنېمە ئالمىغان، ھەتتا ئالماشتۇرىدىغانغا ئىچ كىيىملىرىنىمۇ ئېلىۋالمىغانىدى. ھازىلىق كىيىم سېتىۋېلىشقىمۇ ئۇلگۈرمەي، مادې خانىمنىڭ قارا ئۇزۇن كۆڭلىكىنى ئارىيەت ئېلىپلا يولغا چىققانىدى. ئۇ كۆڭلەكىمۇ تېخى تار كېلىپ قالدى. مادې خېنىم ئورۇق، سىكارلېت ھازىرقى قورسىقى بىلەن سېمىز بولغاچقا، تار كۆڭلەكتە بەكمۇ بىئارام بولدى. سىكارلېت دادىسىنىڭ ئۆلۈمىگە قاتتىق قايغۇرغان بولسىمۇ، لېكىن ئۆزىنىڭ شۇ تۇرقىدىكى ئەھۋالىنىمۇ ئۇنتۇپ قالمىغانىدى. ئۇ ئېڭىشىپ بەدىنىگە سەپسېلىپ، سەتلىشىپ كەتكىنىگە كۆڭلى بەكمۇ يېرىم بولدى. ئۇنىڭ نازۇك قىياپەتلىرى يوق، يۇزى بىلەن پۇتلىرى ئىششىپ كەتكەن. بۇرۇن ئۇ ئۆزىگە ئانچە سەپسېلىپمۇ كەتمەيتتى، لېكىن ھازىر ئاشلىپ بىلەن كۆرۈشىدىغان بولغاچقا، ئىختىيارسىز سەپسېلىشقا باشلىدى ۋە ھازىرلا ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشىدىغانلىقىنى، قورسىقىدا باشقا بىر ئادەمنىڭ بالىسىنى كۆتۈرۈپ كەلگەنلىكىنى ئويلاپ بىردىنلا پۈتۈن تېنى جۇغۇلداپ كەتتى. سىكارلېت ئۇنى سۆيىدۇ، ئۇمۇ

سىكارلېتتىنى سۆيىدۇ. ئۇ شۇلارنى ئويلاپ بىردىنلا قورسىقىدىكى بالىنى ئاشلىۋىغا بولغان مۇھەببىتىگە قىلىنغان خىيانەتتىنىڭ جىنايى پاكىتىدەك ئويلاپ قالدى. ئۇنىڭ نازۇك قامىتى، يەڭگىل قەدەملىرىدىن ھازىر ھېچنېمە يوق ئىدى، ھازىرقى تۇرقىنى ئاشلىپ كۆرمىسىكەن دەپ مىڭ ئويلىسىمۇ، ئەمدى ئۇنىڭدىن خالىي بولالمايتتى.

ئۇ تىت ـ تىت بولۇپ پۈتلىرىنى يەرگە ئۇرۇشقا باشلىدى. ۋىل ئۇنىڭ ئالدىغا كېلىشى كېرەكتىغۇ؟ بۇللاردقا كىرىپ ئۇ يەردىكىلەردىن ئۇنى سوراپ باقسا، ئۇ كېلەلمەيدىغان بولسا باشقىلارنىڭ ھارۋىسىغا ئولتۇرۇپ تاراغا كېتىۋالسىمۇ بولاتتى. لېكىن، شەنبە كۈنى ئاخشامدا تونۇشلارنىڭ بۇ يەرگە كۆپ كېلىدىغانلىقىنى ئويلاپ ئۇ يەرگە بارغۇسى كەلمىدى، ئۇلارغا مۇشۇ تۇرقى بىلەن كۆرۈنۈشنىمۇ خالىمايتتى. ئۇستىدىكى كۆڭلىكى تومپىيىپ تۇرغان قورسقىنى ياپماقتا يوق، ئەكسىچە تېخىمۇ تومپايىتىۋەتكەندى. ئۇنىڭدىن باشقا، باشقىلارنىڭ دادىسىنىڭ ئۆلۈمىگە ئېچىنىپ ئۆزىگە تەسەللى ئېيتىشلىرىنى ئاڭلىغۇسى كەلمەيتتى. ئۇ ھېسداشلىققا موھتاج ئەمەس ئىدى، دادىسىنىڭ گېپى چىقسىلا يىغلىۋېتىشى مۇمكىن. ئۇنىڭ يىغلىغۇسى يوق، چۈنكى يىغلىسىلا ئۆزىنى باسالمايدىغانلىقىنى ئوبدان بىلىدۇ.

ئۇنىڭ راستلا يىغلىغۇسى يوق ئىدى، لېكىن يەنە ئۆپكىسى ئاغرىغا تىقىلىپلا تۇراتتى. دادىسىنىڭ ئۆلۈم خەۋىرى كەلگەندىن بېرى بۇ خىل ھالەت زادىلا بېسىلمىدى. يىغلىغانىنىڭ نېمىگە پايدىسى بار؟ ئۆزىنى بىئارام قىلىدۇ، پىكرىنى چاچىدۇ، ماغدۇرىنى قويمايدۇ. ۋىل، مېلانىيە، يەنە ھېلىقى قىزلار نېمىشقا دادىسىنىڭ ئاغرىقى توغرۇلۇق ئۆزىگە خەت يازمىغاندۇ؟ يازغان بولسا ئۇ دەررۇ تاراغا قايتىپ دادىسىنىڭ ھالىدىن خەۋەر ئالغان، زۆرۈر بولسا ئاتلانتادىن دوختۇر چاقىرغان بولاتتىغۇ؟ ھەممىسى كالۋا، دۆت نېمىلەر ! سىكارلېت بولمىسا ئۇلارنىڭ قولىدىن

هېچ ئىش كەلمەمدۇ زادى؟ ئۇنىڭ ئىككى تەرەپتە تەڭ تۇرۇشى مۇمكىن ئەمەس ـ دە. خۇدا تۇرۇپتۇ، ئۇنىڭ ئاتلانتادا شۇنچىلىك جەبر ـ جاپالارنى تارتىشىمۇ ئاشۇلار ئۈچۈنغۇ؟

سىكارلېت ياغاچ تۆشۈكىنىڭ ئۈستىدە ئولتۇرۇپ ئەتراپىغا يەنە قاراپ چىقتى، ۋىل تېخىچە يوق. نەگىمۇ كەتكەندۇ؟ ئۇ ئەنسىرەشكە باشلىدى. شۇ ئارىدا ئارقا تەرىپىدە شاخارنى دەسسەپ كېلىۋاتقان بىرسىنىڭ ئاياغ ئاۋازى ئاڭلانغاندەك بولۇپ، ئىتتىك كەينىگە قاراپ، ئالېكس فونتائىننىڭ بىر تاغار ئارپىنى كۆتۈرۈپ، بىرچەتتە تۇرغان بىرھارۋىغا قاراپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆردى.

— ۋۇي، بۇ سىكارلېت ئەمەسمۇ؟ — ئۇ شۇنداق دەپلا، تاغىرىنى تاشلاپ سىكارلېتنىڭ ئالدىغا يۈگۈرۈپ كېلىپ ئۇنىڭ قولىنى مەھكەم تۇتۇۋالدى. قارىداپ كەتكەن ئازابلىق چىرايىدا خۇشال كۈلكە ئۇيناپ تۇراتتى، — سىزنى كۆرگىنىمگە بەكمۇ خۇش بولدۇم. ۋىل ئېتىغا تاقا قاقتۇرۇپ قالغان، پويىز كېچىكىدۇ، ئۇلگۈرىمەن دەپ ئويلىغان ئوخشايدۇ. ئۇنى چاقىرىپ كېلەي، بولامدۇ؟

— بولىدۇ، ئالېكس، — دېدى سىكارلېت كۆڭلى بۇزۇلۇپ تۇرسىمۇ چىرايىغا كۈلكە يۈگۈرتۈپ. يۈرتداشىنى كۆرۈپ ئۇنىڭ كۆڭلى خېلى ئورنىغا چۈشۈپ قالغانىدى.

— ھەي... ھەي... سىكارلېت، — دېدى ئۇ تېخىچە سىكارلېتنىڭ قولىنى قويۇۋەتمەي، — دادىڭىزنىڭ ئۆلۈمىگە بەكمۇ ئېچىنىمەن.

— رەھمەت سىزگە، — دېدى سىكارلېت جاۋابەن. ئۇ ئۇنىڭ دادىسى توغرۇلۇق گەپ قىلىشىنى پەقەتلا خالىمايتتى، ئۇ توغرۇلۇق گەپ بولۇپ قالسىلا دادىسىنىڭ كۈلۈپ تۇرغان چىرايى كۆز ئالدىغا كېلىۋالاتتى.

— سىزگە شۇنىمۇ ئېيتىپ قويايى، سىكارلېت، بىزنىڭ بۇ يەردىكىلەرنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭ بىلەن پەخىرلىنىدۇ، — ئالېكس

سىكارلېتنىڭ قولىنى قويۇۋەتتى، — ئۇ... ھمم، بىز ئۇنىڭ خۇددى بىر جەڭچىگە ئوخشاش جەڭدە ئۆلگەنلىكىنى بىلمىز.

بۇ قانداق گەپ؟ سىكارلېت ھەيران قالدى. جەڭچىگە ئوخشاش دەيدۇغۇ؟ ئۇمۇ تونىغا ئوخشاش جۇمھۇرىيەتچىلەر بىلەن ئېتىشىپ قالغانمىدۇ؟ ئۇنىڭ ئالېكسنىڭ گەپلىرىنى ئاڭلىغۇسى كەلمەي قالدى. دادىسى توغرۇلۇق يەنە گەپ چىقسا يىغلىۋېتىشى تۇرغان گەپ. بۇ يەردە يىغلىسا ھەرگىز بولمايتتى، يىغلىسىمۇ ۋىلنىڭ ھارۋىسىغا چىقىپ ناتونۇش ئادەملەر كۆرمەيدىغان يەردە يىغلىشى كېرەك. يىغلىغىنىنى ۋىل كۆرسە مەيلى، چۈنكى ئۇ ئۆزىنىڭ ئاكىسىدەك بولۇپ قالغان ئادەم.

ـ ئالېكس، مېنىڭ بۇ گەپلەرنى ئاڭلىغۇم يوق، — ئۇ بىر ئېغىز گەپ بىلەن ئۇنىڭ ئاغزىنى ئېتىپ قويدى.

— سىكارلېت، كېرەك يوق، — دېدى ئالېكس. ئۇنىڭ بىردىن غەزىپى ئۆرلەپ يۈزى ھۇپپىدە قىزىرىپ كەتتى، — ئەگەر ئۇ مېنىڭ سىڭلىم بولمىغان بولسا، مەن ئۇنى... سىكارلېت. مەن ھەرقانداق بىر ئايال توغرۇلۇق گەپ قىلسام بۇنداق قوپال گەپ قىلمايتتىم. سىزگە كۆڭلۈمدىكىنى دېسەم، بىرسى سۇئېللېنىنى قامچا بىلەن تازا بىر ساۋسىكەن، دەپ ئويلايمەن.

نېمە دەپ جۆيلۈيدىغاندۇ بۇ؟ سىكارلېت بۇ گەپلەرنىڭ تېگىگە پەقەتلا يېتەلمىدى. سۇئېللېنىنىڭ بۇ ئىش بىلەن نېمە مۇناسىۋىتى باردۇ؟

— بۇ يەردىكىلەرنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭغا ئاشۇنداق قارايدۇ. يالغۇز ۋىللا باشقىچە پىكىرده، مېلانىيە خانقىزمۇ ھەم شۇنداق. ئەلۋەتتە، ئۇ ياخشىچاق ئايال، ئۇنىڭ كۆزىگە ھەممە ئادەم نۇقسانسىز كۆرۈنىدۇ.

— بايىمۇ دېدىم، بۇنداق گەپلەرنى ئاڭلىغۇم يوق، — دېدى سىكارلېت سۇس جاۋاب بېرىپ. لېكىن، ئالېكس توختايدىغاندەك ئەمەس ئىدى، ئۇنىڭ نېمە ئۈچۈن ئۆزىگە بۇنچىلىك قوپاللىق قىلىدىغانلىقىنى بىلگۈسى كېلىۋاتقاندەك كۆرۈنەتتى. بۇنىڭغا

سكارلېتنىڭ تېخىمۇ ئاچچىقى كەلدى، يات ئادەملەرنىڭ ئاغزىدىن ئۆزىنىڭ ئائىلىسى توغرۇلۇق يامان گەپلەرنى پەقەتلا ئاڭلىغۇسى كەلمەيتتى، ئۇلارنىڭ ئۆزىنىمۇ ئۆزىنىڭ ئائىلىسىدىكى ئىشلاردىن خەۋىرى يوق ئىكەن دەپ ئويلاپ قېلىشىنى خالىمايتتى. ۋىل نېمە ئۈچۈن بۇ ئىشلارنى ئۇنىڭغا تەپسىلىي يازمىغاندۇ؟

ئۇ ئالېكسنىڭ ئۆزىگە تىكىلىپ قارىشىدىن، ئۆزىنىڭ ھاممىدار بولۇپ قالغانلىقىنى بىلىپ قالغانلىقىنى سېزىپ ئۇنىڭدىن بەكمۇ خجىل بولدى. ئالېكس ئۇنىڭ چىرايىنىڭ پۈتۈنلەي ئۆزگىرىپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ، ئۆزىنىڭ بايا ئۇنى قانداق تونۇۋالغانلىقىغا ھەيران قېلىۋاتاتتى. بەلكىم بۇ ھاممىدارلىقتىكى ئۆزگىرىشتۇ؟ ئايال كىشىنىڭ قورساق كۆتۈرگەندە سەتلىشىپ كېتىدىغانلىقى بار ئىشقۇ؟ ئۇنىڭدىن باشقا، ئۇخارا ئەپەندىنىڭ ئۆلۈمىمۇ ئۇنىڭغا تەسىر قىلغان گەپ، چۈنكى دادىسى ئۇنى شۇنچىلىك ئاروزلايتتى ئەمەسمۇ؟ شۇنداقتىمۇ ئۆتكەندە كۆرگەن چاغدىكىدىن جىق ياخشى، چىرايىمۇ ئوڭشىلىپ، خۇددى ئۇچ ۋاخلىقىغا ئېسىل تاماقلارنى يەۋاتقاندەك بولۇپ قاپتۇ. چىرايىدا بۇرۇنقى ئالاقزەدىلىكلەر يوق. بۇرۇن ئەنسىزلىك چىقىپ تۇرىدىغان كۆزلىرىمۇ ھازىر ئىشەنچ بىلەن نۇرلىنىپ تۇرۇپتۇ. ۋۇجۇدىدىن ئىشەنچ ۋە كەسكىنلىك ئۇرغۇپ تۇرىدۇ. فىرانك دېگەن ئۇ قېرىنىڭ كۈنى خۇشال ئۆتۈۋاتقان ئوخشايدۇ ـ دە. سكارلېت راستلا كۆپ ئۆزگىرىپتۇ. ئۇ گۈزەل ئايال، ئۇنىڭغا گەپ ئىشلىمەيدۇ. ھىراق، چىرايىدىكى بۇرۇنقى ئىللىق، تاتلىق تەبەسسۇملار كۆرۈنمەيدۇ، ئەرلەرنى ئۆزىگە جەلپ قىلىدىغان، باشقىلار قاملاشتۇرالمايدىغان مەغرۇر بېقىشلىرىمۇ ھەم يوق.

شۇنداقمۇ دەيمىز، باشقىلاردىمۇ ئۆزگىرىش كۆپقۇ؟ ئالېكس ئۆزىنىڭ ۋەيرانە كىيىملىرىگە قاراپ قويۇپ، شۇئان چىرايىنى ئازابلىق پۈرۈشتۇردى. ئۇ كېچىلىرى ئۇخلىغىلى ياتقاندا

ئاپىسىنىڭ كېسىلىنى قانداق قىلىپ داۋالىتىشتى، ئۆلۈپ كەتكەن بىچارە جوئېنىڭ ئوغلىنى قانداق ئوقۇتۇشتى، بىرەر قېچىر سېتىۋېلىش ئۈچۈن نەدىن پۇل تېپىش كېرەكلىكىنى ئويلاپ كېتەتتى. بەزىدە بۇ خىياللىرىنى بىر باشقا ئېلىپ چىقالماي، ئۇرۇش تۈگىمىگەن بولسا، داۋاملىق ئۇرۇش قىلساقمۇ بوپتىكەن، دەپمۇ ئويلاپ قالاتتى. ئۇ چاغلاردا ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ تەقدىرلىرىنىڭ نېمە بولىدىغانلىقىنى بىلمەيتتى، يەيدىغان تاماقلىرى قوناق بولسىمۇ بار ئىدى، ئىشلارغا ئۆزى باش قاتۇرمايتتى، باشلىقلىرى نېمە قىلىشلىرىنى دەپ بېرەتتى، هازىرقىدەك هەل قىلغىلى بولمايدىغان بىر توقاي ئىشلار زادىلا بولمايتتى، هېچنېمىگە باش قاتۇرمايتتى، ئوق يەپ ئۆلۈپ قالمىسىلا بولاتتى. ئالېكسىنىڭ دىمىتى مۇنرو بىلەن توي قىلغۇسى بار ئىدى، ئەمما يەنە بۇنىڭ مۇمكىن بولمايدىغانلىقىنىمۇ بىلەتتى، چۈنكى ئۇ ئائىلىسىدىكىلەرنى بېقىشى كېرەك ئىدى. ئالېكس ئۇنى ئۇزاقتىن بېرى ياخشى كۆرۈپ كېلىۋاتاتتى. هازىر دىمىتىنىڭ مەڭزىدىكى قىزىللىقلار يوقىلىپ، كۆزلىرىدىكى چاقناپ تۇرىدىغان نۇرلارمۇ ئۆچۈپ بولغانىدى. ئەگەر تونى تېكساس ئىشتاتىغا كەتمىگەن بولسا قانداق ياخشى بولاتتى، ئۇ چاغدا ئائىلىدە ئەر كىشىدىن بىرسى ئارتۇق بولۇپ، ئەھۋالدا چوڭ ئۆزگىرىش بولغان بولاتتى. يېنىدا بىر تىيىن پۇلى يوق، ئاچچىقى يامان ئۇ ئىنىسى غەربكە كېتىۋېلىپ ئائىلىدە چوڭ ئۆگىرىشلەر بولۇپ كەتتى. ئالېكس شۇلارنى ئويلاپ چوڭقۇر بىر خورسىنىپ قويدى.

— فىرانك ئىككىڭلار تونىغا يارىدەم بېرىپسىلەر، سىزگە بۇ ئىش توغرۇلۇق تېخى رەھمەت ئېيتقۇدەك بولمىدىم، — دېدى ئالېكس، — ئۇنى سىز قاچۇرۇۋەتتىڭىز دەيمەن؟ سىز تولىمۇ ئوبدان ئايال. ئۇنىڭ ئۇياقتا خاتىرجەم ياشاۋاتقانلىقىنى ئاڭلىدىم. سىلەردىن خەت ئارقىلىق سوراشقا پېتىنالمىدىم. فىرانك ئىككىڭلار ئۇنىڭغا پۇل بېرىپ تۇرغانمۇ؟ بېرىپ تۇرغان

بولساڭلار قايتۇرۇپ بېرەي...

ــ ئالىبكس، بولدى قىلمىچۇ، ھازىر بۇ توغرۇلۇق پاراڭلاشمايلى، ــ دېدى سىكارلېت. ئۇنىڭ ئۇچۇن پۇل ئانچە مۇھىم نەرسىمۇ ئەمەس ئىدى.

ئالىبكس بىردەم سۆزسىز تۇرۇپ قېلىپ، ئاندىن:

ــ مەن بېرىپ ژىلىنى چاقىرىپ كېلەي، ئەتە دەپنە مۇراسىمىغا ھەممىمىز بارىمىز، ــ دېدى.

ئالىبكس بىر تاغار ئارپىنى يەنە ئۆشنىسىگە ئارتىپ ماڭاي دەپ تۇراتتى، بىر پەيتون تار بىر يولدىن غىچىرلاپ چىقىپ كەلدى، ژىل سىكارلېتنى يىراقتىن كۆرۈپ پەيتوندىن چۇشۇشكىمۇ ئۇلگۈرمەي ۋارقىرىدى:

ــ مېنى كەچۈرۈڭ، سىكارلېت، كېچىكىپ قالدىم!

ژىل پەيتوندىن سەكرەپ چۇشۇپ، ئېغىر قەدەملىرى بىلەن سىكارلېتنىڭ ئالدىغا كەلدى ۋە تەزىم قىلىپ مەڭگۈگە سۆيۈپ قويدى. ئۇ بۇرۇن سىكارلېتنى پەقەت سۆيۈپ باقمىغانىدى، ئۇنىڭ ئىسمىنى تىلغا ئالسىلا «خېنىم» دېگەن سۆزنى قوشماي قالمايتتى. شۇڭا، ئۇنىڭ بۇ قېتىمقى ھەركىتى سىكارلېتقا غەلىتە تۇيۇلدى، شۇنداقتىمۇ ئۇنىڭدىن مېھرىبانلىق سېزىپ ئىچ ـ ئىچىدىن سۆيۈنگەنمۇ بولدى. ژىل ئۇنى چاقىرىپ نېرى تۇرغۇزۇپ تۇرۇپ پەيتونغا يۆلەپ چىقاردى. بۇ، ئۇ ئاتلانتادىن ئايرىلغان چاغدا چۇشۇپ كەلگەن ئاشۇ ئەبجەق پەيتون ئىدى. شۇنچە يىللاردىن بېرى بۇزۇلۇپ كەتمەي قانداقمۇ ھازىرغىچە ساق تۇرۇۋاتقاندۇ؟ بۇنى چوقۇم ژىل رېمونت بىلەن تۇتۇپ كېلىۋاتقان گەپ. پەيتوننى كۆرۈپ سىكارلېتنىڭ كۆڭلى بىر قىسما بولدى ۋە ئىختىيارسىز ئاتلانتادىن ئايرىلغان ئاشۇ كۈنى كېچىسىدىكى ئىشلارنى ئېسىگە ئېلىپ، يېمەي ـ ئىچمەي بولسىمۇ پۇل يىغىپ يېڭى پەيتوندىن بىرنى ئېلىش، ئاندىن بۇ پەيتوننى كۆيدۈرۈۋېتىش كېرەك، دەپ ئويلىدى.

ژىل دەسلەپتە ئارتۇقچە گەپ ـ سۆز قىلمىدى، سىكارلېت

ئەكسىچە بۇنىڭدىن خۇشال بولدى. ۋىل يەنىلا شۇ پېتى تۇرۇپتۇ: ئېگىز بوي، ئورۇق، چاچلىرى سېرىق، كۆزلىرى مۇلايىم، خۇددى كۆندۇرۇلگەن ئۇلاغقا ئوخشاش سەۋرچان.

ئۇلار تاراغا تۇتىشىدىغان قىزىل توپىلىق چوڭ يولغا چىقتى. ئۇپۇق ئازراق قىزىرىپ تۇراتتى، پارچە ـ پارچە ئاق بۇلۇتلار مۇشەپەق نۇرىدا ئاچ ـ توق قىزىل رەڭ بىلەن تاۋلىنىپ كۆزگە ئالاھىدە چىرايلىق كۆرۈنەتتى. يولنىڭ ئىككى قاسنىقىدىكى يەرلەرگە تېرىلغان كېۋەزلەر ئاجايىپ ئوخشاپ كەتكەنىدى، دەل ـ دەرەخلەر يېشىل نۇ چاقنىتىپ ئالاھىدە تاۋلىنىپ تۇراتتى. ئاھ، نېمىدېگەن گۈزەل كۆرۈنۈشلەر بۇ! نەمخۇش چۆنەكلەر ئىچىدە ئۇزۇپ يۈرگەن كۈل رەڭ نېپىز تۇمان، قىزىل تۇپراق ۋە ئۇنىڭ ئۈستىدە سەلكىن شامالدا تەۋرىنىپ تۇرغان كېۋەزلەر، زېمىن ئۈستىگە خىلمۇ خىل رەڭلەردە تون ياپقان زىرائەتلەر، يىراقتىن قاپقارا كۆرۈنۈپ تۇرغان قارىغايلىقلار... سىكارلېت مۇشۇنداق بىر تەڭداشسىز گۈزەللىكنى تاشلاپ ئاتلانتادا قانداق بولۇپ شۇنچە ئۇزۇن تۇرۇپ قالغاندۇ؟ بۇنى ئۇ ئۆزىمۇ بىلمەيتتى.

ـــ سىكارلېت، ئوخارا ئەپەندىنىڭ ئەھۋالى توغرۇلۇق سىزگە سەل تۇرۇپ سۆزلەپ بېرەي. ئىشقىلىپ، تاراغا بارغۇچە سىزنى ھەممە ئىشلاردىن خەۋەردار قىلىمەن. ھازىر سىزدىن بىر ئىش ئۈستىدە مەسلىھەت ئالماقچىمەن. سىزنى ھازىر بۇ ئائىلىنىڭ بېشى دېسەكمۇ بولىدۇ.

ـــ نېمە ئىش، ۋىل؟

ۋىل ئۇنىڭغا يۇزلىنىپ مۇلايىم ۋە تەمكىن نەزەردە بىردەم قاراپ تۇردى.

ـــ مەن سىزدىن سۈئېللېن بىلەن توي قىلىشىمغا قوشۇلۇشىڭىزنى تەلەپ قىلىمەن.

سىكارلېت بۇ گەپكە ھەيران قېلىپ كەينىمگە ئۆچۈپ كەتمەي دېگەندەك، پەيتون ئورۇندۇقىنىڭ يان ياغىچىنى مەھكەم تۇتۇۋالدى. سۈئېللېن بىلەنمۇ؟ ئۇ فىرانك كېنېدىنى

سۇئىللىپندىن تارتىۋالغاندىن بېرى، يەنە بىر ئەر كىشى ئۇنىڭ بىلەن توي قىلىشنى خالايدۇ دەپ زادىلا ئويلاپ باقمىغانىدى، ئۇنىڭ بىلەن كىممۇ توي قىلىشى مۇمكىن؟

— نېمە دەۋاتىدىغانسىز، ۋىل!

— بۇ گەپچە، سىز بۇ ئىشقا قارىتا باشقىچە قاراشتا بولمايدىكەنسىز— دە، شۇنداقمۇ؟

— باشقىچە قاراشتا بولمايدىكەنسىز — دە؟ شۇنداق، باشقىچە قاراشتا بولمايمەن. بىراق... ۋىل بۇ گېپىڭىزگە ھەيران قېلىۋاتىمەن. سىز راستلا سۇئىللىپن بىلەن توي قىلماقچىمۇ؟ ۋىل، مەن سىزنى كاررىنىنى ياخشى كۆرىدۇ دەپ ئويلاپ يۈرۈپتىكەنمەن.

ۋىل ئېتىغا قاراپ قىياپىتىنى بۇزماي ئولتۇراتتى، ئەمما سىكارلېتقا يەڭگىل بىر خورسىنىپ قويغاندەك كۆرۈنۈپ كەتتى.

— بەلكىم شۇنداقمۇ بولغاندۇ، — دېدى ۋىل جاۋابەن.

— نېمە بولدى؟ ئۇ سىز بىلەن بىللە بولۇشنى خالىمىدىمۇ؟

— ئۇنىڭدىن بۇ ھەقتە گەپ سوراپ باقمىدىم.

— ۋىل، سىز نېمىدېگەن گالۋاڭ. سوراپ باقسىڭىز بولمامدۇ؟ ئۇ سۇئىللىپندەك ئىككى قىزغا بەرگۈسىز قىز ئىدى.

— سىكارلېت، تارادا يۈز بەرگەن نۇرغۇن ئىشلارنى سىز بىلمەيسىز. بىرنەچچە ئايدىن بېرى بىزگە كۆڭۈل بۆلۈشكە چولىڭزمۇ تەگمىدى.

— مەن سىلەرگە كۆڭۈل بۆلمىدىم، شۇنداقمۇ؟ — سىكارلېتنىڭ ئاچچىقى كەلدى، — سىز مېنىڭ ئاتلانتادا شۇنچە شاپاشلاپ يۈرۈشلىرىمنى نېمە ئۈچۈن دەپ ئويلايسىز؟ تۆت ئاتلىق پەيتونغا ئولتۇرۇپ تانسىمۇ تانسا يۈرۈۋاتىمەنمۇ؟ ئۆيىنىڭ ئۆگزىسىنى رېمونت قىلدۇردۇم، يېڭى ساپان سېتىۋالدىم، قېچىر سېتىۋالدىم، بۇلار ھېساب ئەمەسمۇ؟ مەن...

— خاپا بولماي تۇرۇڭچۇ. ئېرلاندىيەلىكلەرنىڭ مىجەزى سىزدىمۇ بار — دە، — ئۇ ئالدىرىماي سۆزلەپ ئۇنىڭ سۆزىنى

بۆلۈۋەتتى، ــ سىزنىڭ قىلىۋاتقان ئىشلىرىڭىزنى مېنىڭدەك ئېنىق بىلىپ تۇرۇۋاتقان ئىككىنچى بىر ئادەم يوق، سىز ئىككى ئەركەكنىڭ ئىشىنى قىلىۋاتىسىز.

سەل ئۆزىنى بېسىۋالغاندىن كېيىن، سىكارلېت ئۇنىڭدىن:

ــ ئەمىسە ئۇ نېمە دېگىنىڭىز؟ ــ دەپ سورىدى.

ــ سىز بىزگە خاتىرجەم ياشايدىغان ماكان، قورساقلا يەيدىغان تاماق بېرىۋاتىسىز، بۇنى مەن ئىنكار قىلالمايمەن. سىز پەقەت بۇ يەردىكىلەرنىڭ نېمىلەرنى ئويلايدىغانلىقىغىلا كۆڭۈل بۆلمەيسىز. مەن سىزنى ئەيىبلىمەكچى ئەمەس، سىكارلېت، سىز دائىم مۇشۇنداق، كىشىلەرنىڭ كۆڭلىدىكى ئىشلارغا ئەزەلدىن قىزىقمايسىز. مەن كارىرىنغا بۇ ئىش توغرۇلۇق پەقەتلا گەپ قىلىپ باقمىغان، گەپ قىلغانىنىڭمۇ پايدىسى يوق ئىدى. ئۇنى سىڭلىمەدەك كۆرەتتىم، ئۇمۇ ئاكىسىدەك كۆرۈپ ماڭا ئىچىدىكى گەپلىرىنى دەپ بېرەتتى، باشقىلارغا ھەرگىز دېمەيتتى. ئۇ ئۆلۈپ كەتكەن يىگىتىنى پەقەتلا ئۇنتۇپ كېتەلمىدى ھەم مەڭگۈ ئۇنتۇپمۇ كېتەلمەيدۇ. سىزگە شۇنىمۇ ئېيتىپ قويماي، ئۇ چارلېستونغا موناخ بولۇپ كەتمەكچى.

ــ چاقچاق قىلىۋاتمايدىغانسىز؟

ــ مەن سىزنىڭ بۇ ئىشقا ھەيران قالمىدىغانلىقىڭىزنى پەرەز قىلىپ بولغان، سىكارلېت. سىزدىن تەلەپىم، ئۇنىڭغا ئارتۇق گەپ قىلماڭ، ئۇنى مەسخىرە قىلماڭ ھەم توسماڭ، مەيلىگە قويۇپ بېرىڭ. ئۇنىڭ تەلەپ قىلمىدىغىنى شۇنچىلىكلا ئىش، يۇرەك ـ باغرى قاتتىق ئېزىلگەن.

ــ ۋاي خۇدايىمەي، يۇرەك ـ باغرى ئېزىلىپ كەتكەنلەر نۇرغۇنغۇ؟ ئۇلارنىڭ ھېچقايسىسى موناخ بولۇپ كەتمىگەن. مەنمۇ ئېرىمدىن ئايرىلىپ قالدىمغۇ؟

ــ لېكىن، سىزنىڭ يۇرەك ـ باغرىڭىز ئېزىلمىگەن، ــ دېدى ۋىل. ئاندىن پەيتونغا چۈشۈپ قالغان بىر تال ئوتنىڭ غولىنى ئېلىپ ئاغزىغا سېلىپ ئاستا چاينىشقا باشلىدى. ئۇنىڭ

بۇ گەپنى بىلەن سىكارلېتنىڭ بىردىنلا يېلى چىقىپ كەتتى. ئۇ دائىم شۇنداق ئىدى، باشقىلارنىڭ گەپلىرى ئورۇنلۇق، ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن بولسىلا، قوبۇل قىلالمىسىمۇ ئۇنىڭ ئورۇنلۇق گەپ ئىكەنلىكىگە ئىقرار بولاتتى. ئۇ بىردەم جىمىپ كېتىپ، كارىرن مونىخ بولۇپ كەتسە قانداق ئىشلارنىڭ يۈز بېرىدىغانلىقىنى ئويلاپ كەتتى.

— ئۇنىڭغا ئارتۇق گەپ قىلماسلىق توغرۇلۇق ماڭا ۋەدە بېرىڭ.

— بوپتۇ، ۋەدە بېرەي، — سىكارلېت شۇنداق دېدى. ئارقىدىن ۋىلغا خۇددى ئۇنى تېخىمۇ چوڭقۇر چۈشىنىۋاتقاندەك لاپپىدە قاراپ قويدى، ئۇنىڭغا ئازراق ھەيرانمۇ بولدى. ۋىل كارىرننى ياخشى كۆرگەنىدى، ھازىرمۇ ھەم ياخشى كۆرەتتى، ئۇنىڭ روھىي ئازابلاردىن قۇتۇلۇشىغا يارەمەمۇ بېرىپ تۇرۇۋاتاتتى. ئەمما، نېمە ئۈچۈندۇ، سۇ ئېللېنغا كۆڭلى تارتىپ شۇنىڭ بىلەن توي قىلماقچى بولۇۋېتىپتۇ.

— سۇئېللېن بىلەن بولغان ئىشىڭلار قانداق ئىش؟ سىز ئۇنى ياخشى كۆرمەيتىڭىزغۇ؟

— پۈتۈنلەيمۇ ئۇنداق ئەمەس، — ئۇ سۆزلەۋېتىپ ئاغزىدىن ئوتنىڭ غولىنى چىقىرىپ قىزىق بىر نېمىنى كۆرۈۋاتقاندەك ئۇنىڭغا قاراپ كەتتى، — سۇئېللېن سىز ئويلىغاندەك ئۇنچىلىك يامانمۇ ئەمەس، سىكارلېت. ئىككىمىز ئوبدان ئۆتۈپ كېتەلەيمىز. ئۇنىڭغا كەم بولۇۋاتقان نەرسە ئەر بىلەن بالا. ئاياللارنىڭ ھەممىسى شۇنداق.

پەيتون كاتاڭ يولدا قاتتىق چاپقىلىپ كېتىۋاتاتتى. بىر نەچچە مىنۇتقىچە ئىككىسى لام - جىم دېمەي مېڭىشتى. سىكارلېت چوڭقۇر خىيالدا ئىدى، مەسىلە بۇنداق ئاددىي ئەمەس، چوقۇم بىر گەپ بار، بولمىسا ياۋاش، گەپ - سۆزلىرى سىلىق بۇ ئادەم سۇئېللېندەك جاپ - جاپ بىلەن ھەرگىز توي قىلمايدۇ.

— ۋىل، سىز بۇ ئىشنىڭ ھەقىقىي سەۋەبىنى ماڭا

دېمەيدۇ. ئاۋادا سىز مېنى بۇ ئائىلىنىڭ باشلىقى دەپ بىلىدىكەنسىز، مېنىڭ بۇ ئىشنى سوراپ بىلىشكە ھوقۇقۇم بار.

— توغرا دېدىڭىز، — دېدى ۋېل، — سىزنى ئىشلارنى توغرا چۈشىنىدۇ دەپ ئويلايمەن. مېنىڭ تارادىن كەتكۈم يوق، بۇ يەر مېنىڭ ئائىلەم، بىردىنبىر ھەقىقىي ئائىلەم، بۇ يەرنىڭ ھەر بىر تۇپ گىياھىنىمۇ ياخشى كۆرىمەن، ئۇنىڭغا خۇددى ئۆزۈمنىڭكىگە ئوخشاش كۆيۈنىمەن، كۈچ چىقىرىمەن. سىز بىر نەرسىگە ئەقىدە قىلغانىكەنسىز، ئۇنىڭغا چوقۇم مۇھەببىتىڭىز پەيدا بولىدۇ، گېپىمنى چۈشەندىڭىزمۇ؟

سىكارلېت ئۇنىڭ گەپلىرىنىڭ مەنىسىنى چۈشەندى. ئۇنىڭمۇ ئۆزى بىلەن ئوخشاش ئويدا ئىكەنلىكىنى ئاڭلاپ، ئۇنىڭغا ئىچ ـ ئىچىدىن سۆيۈندى، ئۇنى تېخىمۇ يېقىملىق ھېس قىلدى.

— مېنىڭ ئويلىغىنىم، — دېدى ۋېل يەنە، — دادىڭىز ئۆلۈپ كەتتى، كاررىن مۇناستىرغا كەتسە قورۇقتا سۇئېللېن ئىككىمىزلا قالىدىكەنمىز، بۇنداق ئەھۋالدا ئۇنىڭ بىلەن تۇيۇقلىماي ئۇ يەردە داۋاملىق تۇرۇۋېرىشىم مۇمكىن ئەمەس، بولمىسا خەقلەر سۆز ـ چۆچەك قىلىشىدۇ.

— بىراق... بىراق، ۋېل، ئۇ يەردە يەنە مېلانىيە بىلەن ئاشلىپي بار ئەمەسمۇ...

ئاشلىپىنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ ۋېل ئىتتىك سىكارلېتقا قارىدى، كۆل رەڭ كۆزلىرىدە چوڭقۇر بىر ئىپادە يوشۇرۇنغانىدى. سىكارلېت ئۆزىنىڭ ئاشلىپي بىلەن بولغان ئىشلىرىنى ئۇنىڭ تولۇق بىلىدىغانلىقىنى، چۈشىنىدىغانلىقىنى ھېس قىلدى. ئەمما، ئۇ سىكارلېتنى ئەيىبلىمەي ھەم قوللاپمۇ كەتمەي سۇسلا جاۋاب بەردى:

— ئۇلار پات ئارىدا كەتمەكچى.

— نەگە؟ تارا بىزنىكىمۇ ھەم ئۇلارنىكىمۇ ئائىلىسى ئەمەسمۇ؟

— ياق، ئۇ يەر ئۇلارنىڭ ئائىلىسى ئەمەس، ئاشلىپي شۇنىڭ ئۈچۈن تىت ـ تىت بولىدۇ، ئۇ يەرنى ئۆزىنىڭ ئائىلىسى دەپ

قارىمايدۇ. ئائىلەمنى ئۆزۈم ئىشلەپ بېقىۋاتىمەن دەپمۇ ئويلىمايدۇ. دېھقانچىلىققا ئېچى يوق، بۇنى ئۆزىمۇ بىلمەيدۇ. مانا تېرىشسىمۇ بەربىر. ئۇ تۇغۇلۇشىدىن ئېتىزنىڭ ئىشلىرىنى قىلىشقا لايىق ئادەم ئەمەس، بۇنى سىزمۇ، مەنمۇ ئېنىق بىلىمىز. ئۇنى ئوتۇن يېرىشقا قويسىڭىز چوقۇم پۇتىنى چانىۋالىدۇ. دېھقانچىلىقنىڭ نۇرغۇن ئىشلىرىدا ساۋاتسىز. بۇ ئۇنىڭ سەۋەنلىكى ئەمەس. ئۆزىنى ئەركەك ساناپ يۈرگەن بىر ئادەم تارادا بىر ئايالنىڭ سەدىقىسى بىلەن كۈن ئالسا، يا ئۇنىڭ قىلغىنىنى ياندۇرالمىسا تىت ـ تىت بولمايدۇ دەمسىز.

ـــ سەدىقە؟ ئۇ راستلا شۇنداق دېگەنمۇ؟

ـــ ياق، زادىلا ئۇنداق گەپنى قىلىپ باقمىدى. سىز ئاشلىپىنى چۈشىنىسىز، ئەمما مەن ئۇنىڭ شۇنداق خىيالدا ئىكەنلىكىنى بىلمەن. تۇنۇگۈن ئاخشام دادىڭىزنىڭ جەستىگە ئىككىمىز ھەمراھ بولۇپ ئولتۇرغاندا، ئۇنىڭغا سۇئىللىبىن بىلەن توي قىلماقچى بولغانلىقىمنى، ئۇنىڭمۇ قوشۇلغانلىقىنى دېۋىدىم، ئۇ خۇشال بولۇپ يەڭگىل بىر تىنىپ قويدى. ئۇنىڭ دېيىشىچە، تارادا ئۇ خۇددى ئىتقا ئوخشاش ياشاۋېتىپتۇ. ئوخارا ئەپەندى ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىنمۇ مېلانىيە ئىككىسىنىڭ بۇ يەردىن كېتەلمەيدىغانلىقىنى ئويلىسا ئىچى ئاچچىق بولىدىكەن. چۈنكى، ئۇلار كېتىپ قالسا خەقلەر سۇئىللىبىن ئىككىمىزنىڭ كەينىدىن گەپ تاپىدۇ ـ دە. شۇڭا، ئىككىمىزنىڭ توي قىلىدىغانلىقىمىزنى ئاڭلىغاندىن كېيىن، تارادىن كېتىپ باشقا يەردىن خىزمەت تېپىشنى ئويلاپتۇ.

ـــ نېمە خىزمەت تاپقۇدەك؟ خىزمەتنى نەگە بېرىپ ئىزدەيدىكەن؟

ـــ نېمە ئىش قىلماقچى بولۇۋاتقانلىقىنى مەنمۇ بىلمىدىم، شمالغا كېتىمىز دېگەنلىكىنىلا ئاڭلىدىم. نيۇيوركتا بىر دوستى بار ئىكەن، شۇ دوستى ئۇنىڭغا خەت يېزىپ، ئۇ يەردىكى بىر بانكىدىن خىزمەت تېپىپ قويغانلىقىنى خەۋەر قىپتۇ.

— ياق، بولمايدۇ ! — سىكارلېت ئىختىيارسىز توۋلاپ كەتتى. ۋىل ھەيران بولۇپ ئۇنىڭغا يەنە بىر قېتىم قاراپ قويدى.

— بەلكىم ئۇنىڭ شىمالغا كەتكىنى توغرىدۇ.

— ياق، ياق ! مېنىڭچە، توغرا ئەمەس.

سىكارلېتنىڭ پىكىر تۇلپارى ھەر تەرەپكە قاراپ چېپىشقا باشلىدى. ھەرقانداق قىلىپ بولسىمۇ ئاشلىپينى شىمالغا كەتكۈزمەسلىك كېرەك. كېتىدىغان بولسا ئۇنى مەڭگۈ كۆرەلمەسلىكى مۇمكىن. ئۇنى بىرنەچچە ئايدىن بېرى كۆرمىگەن، ھېلىقى چاغدا باغدا يۈز بەرگەن ئىشتىن كېيىن ئۇنىڭ بىلەن سۆزلىشىپ باقمىغان بولسىمۇ، سىكارلېتنىڭ ئۇنى ئويلىمايدىغان كۈنى يوق، ئۇنىڭغا جان ساقلىغۇدەك شارائىت يارىتىپ بېرىۋاتقانلىقىغا ئىچىدىن خۇشال. ئۇ، ئەلۋەتتە تۇغۇلۇشىدىن دېھقان ئەمەس، ئۇنىڭ ئەكسىچە چوڭ ئىشلارنى تەۋرىتىشكە يارالغان ئادەم ئىدى، سىكارلېت ئۇنىڭ شۇ تەرىپىدىن پەخىرلىنەتتى. ئۇ كاتتا ئۆيلەردە ئولتۇرۇشقا، ئارغىماقلارنى مىنىشكە، قۇللارنى ئىشلىتىشكە، مۇشائىرەلەر ئويۇشتۇرۇشقا مۇناسىپ ئادەم ئىدى. ئەمدى ئۇنداق كاتتا ئۆيلەرمۇ، ئارغىماقلارمۇ، قۇللارمۇ يوق، كىتابلارمۇ ئاز. لېكىن، بۇلار سىكارلېتنىڭ ئاشلىپىغا بولغان ئۇ خىل قاراشلىرىنى يوق قىلىۋېتەلمەيدۇ. ئۇ دېھقانچىلىق قىلىشقا، ئوتۇن يېرىشقا يارالغان ئادەم ئەمەس، ئۇنىڭ تارادىن كەتمەكچى بولغىنىمۇ شۇنىڭ ئۈچۈن ئەمەسمۇ؟

سىكارلېت ئۇنىڭ جورجىيەدىن كېتىشىگە يول قويمايدۇ. زۆرۈر تېپىلسا فىرانكقا دەپ، ئۇنى دۇكاندىكى شاگىرت بالىنىڭ ئورنىغا قويۇش كېرەك. بىراق، بۇمۇ بولمايدۇ. چۈنكى، ئاشلىپي يالغۇز ئېتىزلىقىنىڭ ئىشلىرىغىلا ئەمەس، پوكەيدە تۇرۇشقىمۇ يارىمايدۇ. ۋىلكېس ئائىلىسىدىكىلەر سودا ـ سېتىق ئىشلىرىنى نەدە يۈرۈپ بىلسۇن؟ ئۇ ئىشنىمۇ ئۇ قىلالمايدۇ، ئۇنىڭغا چوقۇم مۇۋاپىق بىر خىزمەت تېپىش كېرەك. توغرا، ئۇنى پەن زاۋۇتىغا

ئورۇنلاشتۇرسىچۇ؟ بۇنى ئويلاپ، ئۇ خۇددى ئېغىر بىر يۈكتىن قۇتۇلغاندەك ئىختىيارسىز كۈلۈپ قويدى. بىراق، ئاشلىپى ئۇنىڭ بۇ ياخشى كۆڭلىنى قوبۇل قىلارمۇ؟ بۇنىمۇ سەدىقە دەپ چۈشىنىپ قالارمۇ؟ ئۇنى چوقۇم سىكارلېتقا ياردەم قىلىۋاتىسەن دەيدىغان ئويغا كەلتۈرۈش كېرەك. جۇنسۇننى ئىشتىن بوشتىپ، ئورنىغا زاۋۇتنى باشقۇرۇشقا ئاشلىپىنى قويمەن، ئۇنىڭغا فىرانكنىڭ سالامەتلىكى ياخشى ئەمەس، دۇكانىنىڭ ئىشلىرىمۇ ئېغىر، ماڭا ياردەم بېرەلمەيدۇ، دەپ چۈشەندۈرىمەن. يەنە ئېغىر ئاياغ ئىكەنلىكىمنى، ئېغىر ئىشلارنى قىلالمايدىغانلىقىمنى، ماڭا ياردەم بەرمەسە زادىلا بولمايدىغانلىقىنى ئېيتىمەن.

سىكارلېت ئۇنىڭغا بىر ئامال قىلىپ ئۆزىگە ياردەم قىلمىسا بولمايدىغانلىقىنى چۈشەندۈرۈشى كېرەك. قوشۇلمىغان بولسا پەن زاۋۇتتىن كىرگەن پايدىنىڭ يېرىمىنى ئۇنىڭغا بېرىشكە رازى. ئۇ ئۇنىڭ يېنىدا بولسىلا، ئۇنىڭ چىرايىدا خۇشال كۈلكە كۆرەلىسىلا، كۆزلىرىدە ئىختىيارسىز ئىپادىلىنىپ قالمىغان مۇھەببەت ئىپادىلىرىنى ھېس قىلىپ تۇرالىسىلا ئۇنىڭغا ھەممە نېمىسىنى بېرىۋېتىشكە رازى. ئارقىدىنلا ئۇ يەنە ئۆزىنى ئاگاھلاندۇرۇپ، ئەمدى ئۇنى مۇھەببىتىڭنى ئىپادىلە دەپ قىستىما، ئۇنىڭدىكى مۇھەببەتتىنمۇ قىممەتلىك بولغان شان ـ شەرەپ تۇيغۇسىدىن ۋاز كەچتۇرۇشكە زورلىما، دەپمۇ قويدى. قانداقلا قىلىپ بولسۇن، ئۆزىنىڭ ھازىر كەلگەن قارارىنى ئۇنىڭغا بىلدۈرۈشى كېرەك، بولمىسا ئۇ ئۆتكەنكىدەك كىشىنى ئوسال قىلىپ قويىدىغان ئىشنىڭ يەنە يۈز بېرىپ قېلىشىدىن ئەنسىرەپ بۇ يەردىن كېتىپ قېلىشىمۇ مۇمكىن.

ـــ مەن ئۇنىڭغا ئاتلانتادىن ئىش تېپىپ بېرىمەن، ـــ دېدى ئۇ ۋىلغا.

ـــ ئۇ ئاشلىپى ئىككىڭلارنىڭ ئىشى، ـــ دېدى ۋىل ئوتتىنىڭ غولىنى يەنە ئاغزىغا سېلىپ، ـــ چۈ! شېرمان، ئىلدام ماڭ.

سىزدىن يەنە بىر تەلىپىم، سۇئېللىنىنى بەكمۇ ئەيىبلەپ كەتمىسىڭىز. بولار ئىش بولدى، ئۇنىڭ چاچلىرىتى بىر تال قويماي يۇلۇۋالسىڭىزمۇ ئوخارا ئەپەندى تىرىلمەيدۇ. سۇئېللىن قەستەن ئەمەس، ياخشى ئىش قىلدىم، دەپ قىلغان.

— بايا تىندىن بېرى سىزدىن سوراي دەپ تۇراتتىم، سۇئېللىنىڭ ئىشى زادى نېمە ئىش؟ ئېلكس ئۇنى قامچا بىلەن راسا ساۋاش كېرەك، دەپ تومتاقلا بىر گەپنى قىلدى، ئۇنىڭدىن زادى نېمە خاتالىق ئۆتتى؟

— شۇنداق، هەممىزنىڭ ئۇنىڭغا قاتتىق ئاچچىقىمىز بار. بۈگۈن چۈشتىن كېيىن جونېسبورودا مەن بىلەن ئۇچراشقانلا ئادەم ئۇنى ئوچرىتىپ قالساق بوغۇزلىۋېتىمىز، دېيىشىۋاتىدۇ. ئۇلارمۇ كېيىنچە چۈشىنىپ قالار، دەپ ئويلايمەن. ئۇنى ئەيىبلىمەسلىككە ماڭا ۋەدە بېرىڭ. ئوخارا ئەپەندىنىڭ جەستى هازىرغىچە مېهمانخانىدا تۇرىدۇ. شۇڭا، بۈگۈن ئاخشام جاڭجاللاشماسلىقىڭلارنى ئارزۇ قىلىمەن.

ئۇ مەندىن ئۇنىڭ بىلەن جاڭجاللاشماسلىقنى توختىماي تەلەپ قىلىۋاتىدۇ، — دەپ ئويلىدى سىكارلېت ئاچچىقى كېلىپ، — خۇددى پۈتۈن تارا ئۆزىنىڭكىدەك گەپ قىلىدىغۇ!

لېكىن، ئۇ يەنە دادىسىنىڭ جەستىنىڭ هېلىغىچە ئۆيدە ئىكەنلىكىنى ئويلاپ بىردىنلا ئېچىنىشلىق يىغلاپ كەتتى. ۋىل ئۇنى تەسەللى تاپتۇرۇش ئۈچۈن بىر قولى بىلەن ئالدىغا تارتىپ مەيدىسىگە باستى، باشقا گەپ قىلمىدى.

ئۇلار چايقىلىپ ئالدىرىماي كېتىۋاتاتتى، يولمۇ قاراڭغۇدا بارغانسېرى كۆرۈنمەي قېلىۋاتاتتى. سىكارلېتنىڭ بېشى ۋىلنىڭ مۇرىسىدە ئىدى، شىلەپىسى بىر چەتكە مايماق چىقىپ كەتكەنىدى. دادىسىنىڭ ئىككى يىلدىن بېرىقى مەڭگۈ قايتىپ كەلمەيدىغان جورىسىنى ئىشىك ئالدىدا ساقلاپ ئولتۇرىدىغان هالىتىدىن باشقا ئىشلىرىنىڭ هەممىسى ئۇنىڭ ئېسىدە يوق ئىدى. ئېسىدە بارى، ئاق چاچلىق، ئاۋازى جاراڭلىق، ئوچۇق

مىجەزلىك، ئاچچىقى كەلگەندە يەرنى تېپىپ كېتىدىغان، خۇشى تۇتۇپ كەتسە سورۇنغا قارىماي ئاغزىغا كەلگەن چاقچاقنى قىلىدىغان، مەرد ۋە تەمبەل بوۋايلىقلا ئىدى. ھازىر ئۇ يوق، جورىسىغا ھەمراھ بولۇش ئۈچۈن ئۇنىڭ يېنىغا كېتىپتۇ.

— نېمىشقا ماڭا ئۇنىڭ ئاغرىپ قالغانلىقى توغرۇلۇق خەت يازمىدىڭىز؟ ئاڭلىغان ھامان قايتىپ كېلەتتىم ئەمەسمۇ...

— ئۇ ئاغرىمىدى. بىر مىنۇتمۇ يېتىپ قالغىنى يوق. بۇ قول ياغلىقنى ئېلىپ يېشىڭىزنى سۈرتۈڭ، قەدىرلىكىم، مەن سىزگە بولغان ئىشلارنى تەپسىلىي سۆزلەپ بېرەي.

سىكارلېت ۋىلنىڭ ھىندى تاۋۇرىدا قىلغان قول ياغلىقىغا ياشلىرىنى، بۇرنىنى سۈرتتى، ئاتلانتادىن ئالدىراش مېڭىپ قول ياغلىقىنى ئېلىۋېلىشنىمۇ ئۇنتۇغانىدى. ئاندىن ئۇ بېشىنى يەنە ۋىلنىڭ مۇرىسىگە قويۇۋالدى. نېمىدېگەن ياخشى ئادەم بۇ، ھەرقانداق ئىشتا ئاجايىپ سالماق!

— سىكارلېت، ئاڭلاڭ، بۇ مۇنداق ئىش، سىز بىزگە ئۇزۇلدۇرمەي پۇل ئەۋەتىپ تۇردىڭىز. ئاشلىپى ئىككىمىز ئۇ پۇللار بىلەن باجنى تۆلىدۇق، قېچىردىن بىرنى سېتىۋالدۇق، يەرلەرنىمۇ تېرىۋالدۇق، چوشقىدىن بىرنەچچىنى، يەنە جىقلا توخۇ ئالدۇق. مېلانىيە خانىمز توخۇ بېقىشقا ئۇستا ئىكەن. ئۇ ھەقىقەتەن ئېسىل ئايال. شۇ نەرسىلەرنى ئالمىز دەپ كىيىم - كېچەك قىلىشنى ئويلاشماپتۇق. ئەما، سۇئېللېنىدىن باشقا ھېچكىم ئۇنىڭدىن ئاغرىنىپمۇ كەتمىدى.

مېلانىيە خانىمز بىلەن كارىرىن خانىمز ئۆزلىرىنىڭ كونا كىيىملىرىنى كىيىپ يۇرىۋەردى. سىز سۇئېللېنىنى چۈشىنىسىز، ئۇچىسى يېڭى كىيىم كۆرۈپ تۇرمىسا ئۇنىمايدۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە ھازىر شىمالىلارنىڭ خوتۇنلىرى ئاجايىپ ياسىنىدىغان بولۇپ كېتىشتى. ھەر قېتىم ئۇ مەن بىلەن جونېسبورو دېگەندەك جايلارغا كونا كىيىملىرى بىلەن بارغاندا، ئۇ ئاياللارنىڭ چىرايلىق كىيىنىشلىرىنى كۆرۈپ چىدىمايلا

قالىدۇ، ئۇ تېخى يەنە چوڭ پەيتوننىڭمۇ گېپىنى قىلدى. ئۇنىڭ دېيىشىچە، ئۇنداق پەيتوندىن سىزدە بىرسى بولسا كېرەك.

ــ مەندىكسى ئۇنداق پەيتون ئەمەس، ئۇستى يېپىق ھارۋا شۇ، ــ دېدى سىكارلېت ئاچچىقى بىلەن.

ــ ئۇنىڭدىن باشقا، ئۇ سىزنىڭ كېتىنىدى فىرانك بىلەن توي قىلىۋالغىنىڭىزغا ھازىرغىچە قورسىقى كۆپۈپ يۇرىدۇ. بۇ ئىشتىمۇ ئۇنى ئەيىبلىگىلى بولمايدۇ، دەپ ئويلايمەن. بۇ ئىشتا سىز نومۇسسىزلىق قىلدىڭىز. ئاچا ـ سىڭىل ئوتتۇرىسىدا بۇنداق ھېيلىگەرلىك بولماسلىقى كېرەك ئىدى.

سىكارلېت ژىلىنىڭ مۇرىسىدىن بېشىنى كۆتۈرۈپ، خۇددى ئادەمگە ئېتىلماقچى بولغان يىلاندەك تولغىنىپ كەتتى.

ــ نومۇسسىزلىق قىلدىم، شۇنداقمۇ؟ سىلىق ـ سىپايە بۇ گېپىڭىز ئۇچۇن رەھمەت سىزگە، ژىل ! ئۇ ئۇنى ئەمەس مېنى ياخشى كۆرگەن تۇرسا، بۇنىڭغا مېنىڭ نېمە ئامالىم بار؟

ــ سىز ئەقىللىك ئايال، سىكارلېت. ئۇنى سىز ئۆزىڭىزنى ياخشى كۆرىدىغان قىلالايسىز. سىز چىرايلىق گەپلەر بىلەن ئۇنى قولىڭىزغا كىرگۈزۈۋالغان، ئۆزىڭىز زۆرۈر تاپقان ۋاقىتىڭىزدا ئاجايىپ جەلپكار بولالايسىز. نېمىلا دېمەك، ئۇ سۆيۈملىنىڭ لايىقى ئىدى. سىز ئاتالانتاغا بېرىشتىن بىر ھەپتە ئىلگىرى ئۇنىڭدىن سۆيۈملىنىغا بىر پارچە خەت كەلگەن. خەت ئاجايىپ تاتلىق گەپلەر بىلەن يېزىلغان بولۇپ، ئۇ يەنە ئازراق پۇل تېپىۋالغاندىن كېيىن توي قىلماقچى ئىكەنلىكىنى دەپتىكەن. سۆيۈملىن ئۇ خەتنى ماڭا كۆرسەتكەن، شۇڭا بۇ ئەھۋاللاردىن مېنىڭ خەۋىرىم بار.

سىكارلېت گەپ قىلالماي جىمىپ كەتتى. چۈنكى، ئۇنىڭ دېگەنلىرىنىڭ ھەممىسى راست بولۇپ، ئۇنىڭغا جاۋاب بەرمەك قىيىن ئىدى. باشقىسى بولسىمۇ بىر نۆرى، ژىلىنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىپ بۇ ئىشقا بۇنداق ھۆكۈم چىقىرىشى ئۇنىڭ خىيالىغا كىرىپ باقمىغان ئىش ئىدى. فىرانكنى ئالداپ قولغا

كىرگۈزۈلگاندىن كېيىن سىكارلېت پەقەتلا ۋىجدانىي ئازاب تارتىپ باقمىغان، ئۆزىنىڭ لايىقىنى تۇتۇپ تۇرالمىغان قىزلار باشقىلاردىن يامانلىسا ئادىللىق بولمايدۇ، ئۆزىدىن كۆرۈشى كېرەك، دەپ ئويلىغانىدى.

— ۋىل، لىللا گەپ قىلىپ بېقىڭا، ئەگەر سۈئېللېن فىرانك بىلەن توي قىلغان بولسا، ئۇ تارا ئۇچۇن ياكى بىز ئۈچۈن بىر تىيىن پۇل چىقىرامتى؟

— مەن بايا دېدىمغۇ، زۆرۈر تاپقان ۋاقىتىڭىزدا ئاجايىپ جەلپكار بولالايسىز، — ۋىل ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈمسىرەپ قويدى، — فىرانك دېگەن ئۇ قېرىدىن بىر تىيىنمۇ ئالغىلى بولمايتتى، بۇنىسى ئېنىق. لېكىن، سىز ئىنتايىن بولمىغۇر ئىش قىلدىڭىز، بۇ پاكىتتىن ھەرقانچە قىلىپمۇ ئۆزىڭىزنى قاچۇرالمايسىز. ئەگەر سىز ئۆز مەقسىتىڭىزنى بىرەر ۋاستە ئارقىلىق ئىسپاتلىماقچى بولسىڭىز، بۇنىڭغا مەن ئارىلىشالمايمەن. مەن نېمە ئادەم، نېمە سالاھىيىتىم بىلەن سىزدىن ئاغرىنمەن؟ ئەنە شۇ ئىشتىن كېيىن سۈئېللېن ئۇششۇك ھەرىنىڭ ئۆزىلا بولدى. مېنىڭچە، ئۇنىڭ فىرانك دېگەن ئۇ قېرىنى ياخشى دەپ ئويلىشىمۇ ناتايىن. بۇ يەردىكى گەپ، ئۇنىڭ قاتتىق خورلۇق ھېس قىلىپ قالغانلىقىدا. ئۇ سىزنى دائىم ياخشى كۆيمىلەرنى كىيىپ، ئېسىل پەيتون، ئېسىل ئۆيلەردە ئولتۇرۇپ راھەت كۆرۈۋاتىدۇ، دەيدۇ، ئۆزىنى تارادا كۆمۈلۈپ قېلىۋاتمەن، دەپ ئويلايدۇ. مېھمانغا، تانسىلارغا بېرىپ ئۆزۈمنى كۆرسەتسەم، چىرايلىق كىيىنسەم دېگەن خىيال كاللىسىدىن زادىلا چىقمايدۇ. ئۇ توغرۇلۇق ئۇنى ئەيىبلەپ كەتكىلىمۇ بولمايدۇ، چۈنكى ئاياللارنىڭ مىجەزى شۇنداق — دە.

بىر ئاينىڭ ئالدىدا مەن ئۇنى جونېسبوروغا ئېلىپ باردىم. ئۇ يەرگە بارغاندا دوستىنىڭكىگە كەتتى. مەن ئىشمىغا ماڭدىم. قايتقاندا شۇنداق ياۋاشلاپ كېتىپتۇ، ئەمما ئىچىنى بىر نېمە تاتىلايدۇ. بۇنى بىلىپ تۇرۇۋاتمەن، بىرەرسىدىن بىر گەپ

ئاڭلىغان بولسا، شۇنىڭغا شۇنداق بولۇۋاتقان ئوخشايدۇ، دەپ ئويلاپ ئانچە ئېرەنشمىدىم. بىر ھەپتىلەر ئۆتكەندىن كېيىن ئۇ ئۆيىنىڭ ئىچىدە ئۇياقتىن ـ بۇياققا مېڭىپ يۈرىدۇ، ئۆزى ناھايىتى ھاياجاندا، گەپمۇ قىلمايدۇ. ئۇ كاسلىن كالۇېرتنىڭ يېنىغا بېرىپ كەلگەندى. سىكارلېت، ئەگەر سىز ئۇ قىزنىڭ ئىشىنى ئاڭلايدىغان بولسىڭىز، ئىچىڭىز ئاغرىپ يىغىدىن باش كۆتۈرەلمەي قالىسىز. ئۇ بىچارىنىڭ بۇنداق ياشىغىنىدىن ئۆلگىنى ياخشى. ئۇ ھىلتون ئىسمىلىك بىر شىماللىققا تەگكەن. ئۇ نان قېپى بىر نېمە ئىكەن. بىلەمسىز، ئۇ ئۆيلىرىنى گۈرۈگە بېرىپ قويۇپ، ئەمدى قايتۇرۇۋالماي بۇ يەردىن كەتمەكچى بولۇۋاتىدۇ.

ــ بىلمەيمەن ھەم بىلىشنىمۇ خالىمايمەن. دادامنىڭ ئىشىنى بىلسەملا بولدى.

ــ مانا ھازىرلا سۆزلەپ بېرىمەن، ــ دېدى ۋىل سەۋرچانلىق بىلەن، ــ سۇئېللېن ئۇلارنىڭكىدىن قايتىپ كېلىپلا بىزگە، بىزنىڭ ھىلتون ئەپەندىگە بولغان قارىشىمىز خاتا ئىكەن، ئۇ ئادەمنىڭ قولىدىن ئىش كېلىدىكەن، دېدى، ھەتتا ئۇنى ئەپەندى دەپ ئاتىدى. ئۇنىڭ گېپىگە ھەممىمىز كۈلۈشتۇق. كېيىن ئۇ ھەر كۈنى چۈشتىن كېيىن دادىڭىزنى ئېلىپ سىرتنى ئايلىنىپ كېلىدىغان بولۇپ قالدى. بەزىدە ئېتىزلىقتىن كېلىۋېتىپ ئىككىسىنىڭ قەبرىستانلىقنىڭ قورۇق تېمىدا ئولتۇرۇشقانلىقىنى كۆرۈپ قالاتتىم. بوۋاي ئۇنىڭغا تىكىلىپ قاراپلا تۇراتتى، چىرايىدىن ھەيران بولغاندەك ئىپادە چىقىپ تۇراتتى، توختىماي بېشىنى چايقايتتى. سىز بوۋاينىڭ ئەھۋالىنى بىلمىسىز، سىكارلېت، ئۇنىڭ كاللىسى بارغانسېرى بولماي قالغان، ھەتتا ئۆزىنىڭ نەدە تۇرۇۋاتقانلىقىنى، كىم ئىكەنلىكىنىمۇ دەپ بېرەلمەيتتى. بىر قېتىم سۇئېللېن ئاپىڭىزنىڭ قەبرىسىنى كۆرسەتكەندە ئۇنىڭ يىغلاپ كەتكەنلىكىنى كۆردۈم. سۇئېللېن ئۆيگە ناھايىتى خۇشال قايتىپ

كەلدى. مەن ئۇنىڭغا خاپا بولۇپ: «سۇئېللېن خانقىز، بىچارە دادىڭىزنى خانمىنى ئېسىگە سېلىپ نېمىشقا قىينايسىز؟ ئۇ ئاپىڭىزنىڭ ئۆلۈپ كەتكىنىنى تازا ئېسىگە ئالالمايدىغان تۇرسا قەستەن شۇنداق قىلىسىڭىز بولامدۇ؟» دېدىم. ئۇ بېشىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ كۈلۈپ قويدى، ئاندىن: «سىز ئۆزىڭىزگە مۇناسىۋەتسىز ئىشلارغا ئارىلاشماڭ، ۋاقتى كەلگەندە مېنىڭ بۇ ئىشىمدىن خۇشال بولىسىلەر» دېدى. مېلانىيە خانقىز تۇنۇگۈن كەچتە سۇئېللېننىڭ تۇزگەن پىلانىنى ئۆزىگە دەپ بەرگەنلىكىنى دېدى. مېلانىيە دەسلەپتە ئاڭلاپ ئۇنى چاقچاق قىلىۋاتسا كېرەك دەپ ئويلاپتۇ ھەم قورقۇپ كېتىپ ئۇ گەپنى باشقا ھېچكىمگە تىنماپتۇ.

ــ قانداق پىلان ئىكەن ئۇ؟ ئەگىتمەي تېزرەك دېسىڭىزچۇ؟ ئۆيگىمۇ ئاز قېلىۋاتىمىز، ھازىر ھەممىدىن بەك كۆڭۈل بۆلىدىغىنىم دادامنىڭ ئىشى.

ــ مەنمۇ سىزگە شۇ ئىشنى دەپ بېرىۋاتىمەن، ــ دېدى ۋىل، ــ ئەمىسە مۇشۇ يەردە بىردەم تۇرۇپ گەپنى قىلىپ بولغاندا، ئاندىن ماڭايلى.

ۋىل ھارۋىنى توختاتتى. يولنىڭ ئىككى تەرىپى ئېگىز ھەم قېلىن قاشا بولۇپ، بۇ يەر ماكلىنتوشنىڭ زېمىنىنىڭ پاسلى ئىدى. قاراڭغۇدىمۇ ئۇلارنىڭ ۋەيران بولۇپ كەتكەن ئۆيلىرىنىڭ تۇرخۇنلىرى غۇۋا كۆرۈنۈپ تۇراتتى. سىكارلېت ئىچىدە ۋىلنىڭ يەر تېپىلمىغاندەك ھارۋىنى مۇشۇ يەردە توختاتقانلىقىغا نارازى بولدى.

ــ قىسقىسى، ئۇنىڭ پىلانى شىماللىقلارغا تارتقان زىيانلارنى... كۆيۈپ كەتكەن پاختىلارنى، ئۇلار ھەيدەپ كەتكەن ئۇلاغلارنى، چۈۋۈۋەتكەن ئېغىل ـ قوتانلار بىلەن قاشالارنى تۆلىتىش ئىكەن.

ــ شىماللىقلارغا تۆلىتەمدىكەن؟

ــ جەنۇبلۇقلارنىڭ ئىچىدىكى قوشما ئىشتاتقا ھېسداشلىق

قىلغان ئادەملەرنىڭ مال ـ مۈلكى ۋەيرانچىلىقىغا ئۇچراپ، ئۇلار ئەرز قىلسىلا شىمال ھۆكۈمىتى بىردەك تۆلەپ بېرىدىغان بوپتىكەن. سىز بۇ گەپنى ئاڭلىمىغانمۇ؟

ــ ئەلۋەتتە ئاڭلىمىغان، ــ دېدى سىكارلېت، ــ ئەمما ئۇنىڭ بىز بىلەن ھېچقانداق مۇناسىۋىتى يوق ئەمەسمۇ؟

ــ سۇئېللېننىڭ قارىشىچە، مۇناسىۋىتى چوڭ ئىمىش. بىر قېتىم مەن ئۇنى جونېسبوروغا ئېلىپ بارغاندا ماكلىنتوشنىڭ خانىمى بىلەن ئۇچرىشىپ قالدۇق. سۇئېللېن ئۇنىڭ بىلەن پاراڭلىشىۋېتىپ ئۇستىبېشىغا سەپسالىتۇ. قارىسا، ئۇچىسىدا ئېسىل كىيىملەر. شۇنىڭ بىلەن ئۇ خوتۇندىن گەپ ئالىتىكەن، ئۇ خوتۇن ئېرىنىڭ قوشما ئىشتاتلار ھۆكۈمىتىگە ئۇلارغا ھېسداشلىق قىلغۇچى بىر ئادەمنىڭ زىيانغا ئۇچرىغان مال ـ مۈلكىنى تۆلەپ بېرىش توغرۇلۇق ئەرز سۇنغانلىقىنى ماختىنىپ تۇرۇپ سۆزلەپ بېرىپتۇ. ئۇ ئادەم جەنۇب ئىتتىپاقىغا ھېچقانداق شەكىلدە ياردەم قىلمىغان ھەم ئۇلارنى قوللىمىغانىكەن.

ــ ئۇلار ئەزەلدىن بىرەر ئادەمگە ياردەم قولىنى سوزۇپ باقمىغان، ــ دېدى سىكارلېت غەزەپ بىلەن، ــ ئۇلار شوتلاندىيەلىكلەر بىلەن قانداشلىقى بار ئېرلاندىيەلىكلەر.

ــ ھىم، بەلكىم شۇنداقتۇ، مەن ئۇلارنى تونۇمايمەن. قانداقلا بولسۇن، ھۆكۈمەت ئۇلارغا... نەچچە تۈمەن، نەچچە مىڭ سوم بەرگەنلىكى ئېسىمدە يوق، ئەمما خېلىلا كۆپ پۇلنىڭ گېپى بار. بۇ گەپنىڭ سۇئېللېننغا تەسىرى چوڭ بولغان. ئۇ بىزگىمۇ دېمەي بىر ھەپتىگىچە ئويلانغان گەپ. بىزنى زاڭلىق قىلىدۇ دەپ دېمىگەن بولسا كېرەك. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ بىرسىگە بۇ ئىشنى مەسلىھەت سالغۇسى كېلىپ كاسلىن خانىمزىنىڭ يېنىغا بېرىپتۇ، ھېلىقى نان قېپى ھىلتونمۇ ئۇنىڭغا بىرمۇنچە پىلانلارنى كۆرسىتىپ، سىزنىڭ دادىڭىز بۇ دۆلەتتە تۇغۇلغان ئەمەس، ئۇروشقىمۇ قاتناشمىغان، ئۇروشقا باردىغان ئوغۇللىرىمۇ يوق، جەنۇب ئىتتىپاقى ھۆكۈمىتىدە ھوقۇقمۇ

تۇتمىغان. مۇشۇ ئەھۋاللارنى بىرلەشتۈرۈپ قارايدىغانلا بولسا، ئۇخارا ئەپەندىنىڭ قوشما ئىشتاتلار ھۆكۈمىتىنىڭ سادىق قوللىغۇچىسى ئىكەنلىكى ئېنىقلا چىقىدۇ، دەپتۇ. سۇئىللېن قايتىپ كەلگەندىن كېيىن ئۇخارا ئەپەندىگە خىزمەت ئىشلەشكە باشلىغان گەپ. سىكارلېت، ھۆددە قىلالايمەنكى، دادىگىز خېلىغىچە ئۇنىڭ نېمە دەۋاتقانلىقىنى چۈشەنمىگەن. ئۇمۇ دەل مۇشۇنىڭدىن پايدىلىنىپ، مۇتلەق ئىشەنچلىك قەسەمنامىدىن بىرنى يازدۇرماقچى بولغان، ئۇخارا ئەپەندى بولسا ئۇنىڭ نېمىلىكىنى بىلمىگەن.

ــ دادامغا مۇتلەق ئىشەنچلىك قەسەمنامە يازدۇرماقچى بوپتىكەنمۇ؟ ــ سىكارلېت توۋلاپ كەتتى.

ــ يېقىنقى بىرنەچچە ئايدىن بېرى بوۋاينىڭ ئېسى بارغانسېرى ئاجىزلاپ كەتكەندى، سۇئىللېنمۇ دەل شۇنىڭدىن پايدىلانماقچى بولغان بولسا كېرەك. ھېچقايسىمىز ئۇنداق ئىش بولار دەپ ئويلىمىغان. ئۇنىڭ قىلمۇاتقىنىنى ئادەتتىكى بىر ئىشقۇ دەپ ئويلاپ، ئۆلۈپ كەتكەن ئاپىڭىز ئارقىلىق دادىگىزنى بۇنچىلىك ئاۋارە قىلمىدىغانلىقى، شىماللىقلاردىن ئون بەش تۇمەن پۇل ئالغىلى بولمىدىغان تۇرۇقلۇق ئالماي، قىزلىرىڭنى كىيىم ـ كېچەكسىز قويدۇڭ، دەپ ئەيىبلەيدىغانلىقى خىيالىمىزغا كەلمەپتۇ.

ــ ئون بەش تۇمەن ! ــ سىكارلېت ئۆزىچىلا بۇ سانىنى ئاغزىغا ئېلىپ قالدى. ئۇنىڭدىكى بايا سۇئىللېننىڭ دادىسىغا قەسەمنامە يازدۇرماقچى بولغانلىقىدىن پەيدا بولغان قورقۇنچمۇ ئاستا ـ ئاستا كۆتۈرۈلۈپ كەتتى.

بۇ ئاز پۇل ئەمەس ئىدى. ئۇنىڭ ئۇستىگە ھازىرقى ئامېرىكا ھۆكۈمىتىگە سادىقلىقى توغرۇلۇق قەسەم بەرسە، ھۆكۈمەتنى قوللىغانلىقى، ھۆكۈمەتكە قارشى ئادەملەرگە ياردەم بەرمىگەنلىكى ھەققىدە بىرەرسى گۇۋاھلىقتىن ئۆتسىلا بولاتتى. ئون بەش تۇمەن ! بۇ پۇلغا ئازراقلا يالغان گەپ قىلسا ئېرىشكىلى بولىدىكەنغۇ؟

شۇڭا، ئۇ سۇئېللېننى نېمە دەپ ئەيىبلىسۇن؟ ۋاي خۇدايىمەي، ئالېكسىنىڭ سۇئېللىننى قامچا بىلەن ساۋاش كېرەك دېگەنلىكىنىڭ، يەرلىكلەرنىڭ ئۇنى بوغۇزلىتىۋېتىمىز دەپ تەھدىت سېلىشلىرىنىڭ سەۋەبى شۇمىدۇ؟ ئەخمەقلەر، ھەممىسى ئەخمەق نېمىلەر ! ئۇنىڭدا شۇنچىلىك پۇل بولىدىغان بولسا نېمە ئىشلارنى قىلالمايدۇ، باشقىلارمۇ ھەم شۇنداققۇ؟ ئازراق يالغان سۆزلەپ قويغانلىقىڭ نېمىگە زىيىنى بار؟ نېمىلا دېسۇن، شىماللىق ئالۋاستىلارنىڭ پۇلىنى ئالغان ئەۋزەل ـ دە. ئۇنىڭ بەدىلىگە نېمە ئىش قىلىشقا توغرا كەلسە مەيلى ئەمەسمۇ.

ـــ تۇنۇگۇن چۈشكە يېقىن ئاشلىپ ئىككىمىز قاشاغا ياغاچ تەييارلاۋاتاتتۇق، سۇئېللېن مۇشۇ ھارۋا بىلەن دادىگىزنى ھېچقايسىمىزغا گەپمۇ قىلماي شەھەرگە ئېلىپ كېتىپتۇ. مېلانىيە خانقىز ئەھۋالنى ئازراق بىلىدىكەن، ئەمما ئۇنى نىيىتىدىن يېنىپ قالار دېگەن خىيال بىلەن ئۇ توغرۇلۇق ھېچقايسىمىزغا تىنماپتۇ، ھەقىقىي ئەھۋالنى بۇگۈن بىلىدۇق. ھىلتون دېگەن ئۇ نان قېپىنىڭ شىماللىقلارغا بېقىنغان ئادەملەر بىلەن جۈمھۇرىيەتچىلەرنىڭ ئىچىدە ئازراق تەسىرى بار ئىكەن، شۇڭا سۇئېللېن بىلەن مەسلىھەتلىشىپ، مەنلا كۆزۈمنى يۇمۇپ تۇرۇپ، ئوخارا ئەپەندىنى شىمال ھۆكۈمىتىگە سادىق ئىدى، ئۇنىڭ ئۇستىگە ئېرىلاندىيەلىك، ئۇرۇشقا قاتناشمىغان دەپ گۇۋاھلىقتىن ئۆتىسەم، ئاندىن ئۇ قەسەمنامىگە قول قويۇۋەتسىلا بولدى، دەپتۇ. شۇنىڭدىن كېيىن ئۇلار پۇل ئالغۇدەك، قانچىلىك ئالاتتىكىن، بىلمىدىم. دادىگىز قەسەمنامىگە قول قويسا ھەم قەسەم قىلسىلا، ئۇ قەسەمنامىنى ئۇلار ۋاشىنگتونغا ئەۋەتىپ بېرىدىكەن.

شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئۇنى ـ بۇنى قىلىپلا قەسەمنامىنى ئوقۇپ بېرىپتۇ، دادىگىزمۇ ھېچنېمە دېمەي ئىشلار ئوڭۇشلۇق مېڭىپتۇ. ئاندىن سۇئېللېن ئۇنىڭغا قەسەمنامىگە قول قويۇشنى ئېيتىپتىكەن، دەل شۇ چاغدا ئۇ بىردىنلا ئېسىگە كەلگەندەك

بولۇپ بېشىنى چايقاپتۇ. مېنىڭچە، بۇنىڭ نېمە ئىش ئىكەنلىكىنى ئۇنىڭ بىلىپ قالغانلىقى ناتايىن، لېكىن قول قويۇشنى خالىمىغان گەپ، سۇئېللېن ئۇنى كۆپ خاپا قىلىپ كەتكەچكە شۇنداق قىلغان بولۇشىمۇ مۇمكىن. شۇنىڭ بىلەن بارلىق تىرىشچانلىقى بىكارغا كەتكەن سۇئېللېنىنىڭ قاتتىق ئاچچىقى كەپتۇ ـ دە، بوۋاينى ئۇ يەردىن سۆرەپ چىقىپ پەيتونغا ساپتۇ ۋە بالىلىرىڭغا ئوبدان كۈن كۆرسەتكىلى بولىدىغان تۇرۇقلۇق سەن شۇنى قىلمىدىڭ، ئاپام سەندىن ئۇ دۇنيادا تۇرۇپ خاپا بولدى، يىغلىدى، دېگىنىچە كوچىنى تىنماي ئايلاندۇرۇپتۇ. بوۋاي بۇ گەپنى ئاڭلاپلا ئۇن سېلىپ يىغلاپ كېتىپتۇ. ئۇ ئاپىڭنىڭ گېپىنى ئاڭلىسا دائىم شۇنداق قىلاتتى. بۇ ئەھۋالنى شەھەردىكىلەرنىڭ ھەممىسى كۆرۈپتۇ. ئالىكىس يېنىغا بېرىپ نېمە ئىش بولغانلىقىنى سوراپتىكەن، سۇئېللېن كۆزىنىڭ پاختىسىنى چىقىرىپ، خەقنىڭ ئىشى بىلەن كارىڭ نېمە، دەپ ئۇنى تويدۇرۇپ قويۇپتۇ.

شۇنىڭ بىلەن، قانداق ئويلاپ تاپتىكىن، چۈشتىن كېيىن بىر بوتۇلكا ھاراق تېپىپ، ئوخارا ئەپەندىنى ئىشخانىغا يەنە ئېلىپ كەپتۇ، ئاندىن ھاراقنى راسا ئىچۈرۈپتۇ. ئوخارا ئەپەندى ئىچىپ مەست بولغاندىن كېيىن، سۇئېللېن ئۇنى بىر ھازاغىچە ياخشى گەپلەرنى قىلىپ ئالداپتۇ. ئىككى ـ ئۈچ سائەتلەردىن كېيىن ئۇ ئاخىر ئەيۈەشكە كېلىپ، بوپتۇ، قول قويسام قويماي، دەپتۇ. ئۇلار قەسەمنامىنى ئالدىغا قويۇپتۇ. ئۇ ئەمدىلا قول قويماي دەپ تۇرغاندا، سۇئېللېن: «ئەمدى سىلاتتىرىپي بىلەن ماكلىنتوشنىڭ ئۆيىدىكىلىرى بىزگە يوغانچىلىق قىلالمايدىغان بولدى ـ دە» دەپ قويۇپتۇ. سىزمۇ بىلمىسىز، سىكارلېت، سلاتتېرىينىڭ ئەسكى ئۆيىنى شىماللىقلار كۆيدۇرۇۋەتكەنىدى، ئەرز قىلىپ بىرمۇنچە پۇل تۆلىتىۋالدى، ئېممىنىڭ ئېرى ئۇلارنىڭ ۋاشىنگتوندىكى ئىشلىرىنى توغرىلاپ بېرىپتۇ.

ئۇ ئىككىسىنىڭ ئىسمىنى ئاڭلاپ دادىڭىز تىترەپ كېتىپ

ئورنىدىن تۇرۇپ كېتىپتۇ، ئۆتكۈر كۆزلىرى بىلەن ئۇنىڭغا قادىلىپتۇ. كاللىسى سەزگۈر ئىكەن، سۇئېللېيندىن: «ئۇلارمۇ مۇشۇنداق نەرسىگە قول قويغانمۇ؟» دەپ سوراپتۇ. سۇئېللېن ھودۇقۇپ كېتىپ، تۇرۇپ قول قويغان، تۇرۇپ قول قويمىغان، دەپتۇ. «گېپىڭنى ئېنىق قىل، ئۇ ئاق تەنلىك ئىپلاس قەلەندەرلەرمۇ مۇشۇنداق نەرسىگە قول قويغانمۇ؟» دەپ توۋلاپتۇ ئوخارا ئەپەندى. «شۇنداق، ئەپەندى، ئۇلار قول قويۇپ نۇرغۇن پۇل ئالدى، سىز قول قويسىڭىزمۇ شۇلاردەك پۇل ئالىسىز» دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ھىلتون دېگەن ھېلىقى ئىپلاس.

شۇنىڭ بىلەن ئوخارا ئەپەندى قاتتىق خاپا بولۇپ كېتىپتۇ. ئالېكس ئۇنىڭ ئاۋازىنى يىراقتىكى بىر قاۋاقخانىدا ئولتۇرۇپ ئاڭلاپتىمىش. ئۇ ئېرىلاندىيە تەلەپپۇزى بىلەن سۆزلەپ: «سەن ئوخارا جەمەتىدىكىلەرنى ئاشۇ ئاق تەنلىك دۇئانىلەر بىلەن بىر يولدا ماڭدۇ دەپ ئويلامسەن؟» دەپتۇ ـ دە، قەسەمنامىنى ئوتتۇرىدىن ئىككى قىلىپ يىرتىۋېتىپ سۇئېللېننىڭ يۈزىگە ئېتىپتۇ. ئارقىدىن يەنە: «سەن مېنىڭ قىزىم ئەمەس!» دەپ يۈگۈرۈپ چىقىپ كېتىپتۇ.

ئالېكس ئۇنى، خوددى ئورکۇگەن بۇقىدەك كوچىدا يۈگۈرۈپ يۈردى. خانىم ئۆلۈپ كەتكەندىن بېرى ئۇنىڭ ئېسىنىڭ جايىغا كەلگەنلىكىنى تۇنجى قېتىم كۆرۈپتىمەن، دېدى. ئۇ مەست، دەلدەڭشىپ يۈرۈپتىمىش، ئاغزىدا شۇنداق سەت تىل. بىرچاغدا ئالېكسنىڭ باغلاقلىق تۇرغان ئېتىغا مىنىپتۇ ـ دە، قويۇندەك چاپتۇرۇپ كېتىپتۇ.

قاراڭغۇ چۈشەي دېگەن چاغدا ئاشلېي ئىككىمىز ئىشىك ئالدىدا چوڭ يولغا قاراپ تىتىلداپ ئولتۇراتتۇق، مېلانىيە خانىم ھېچنېمە دېمەي كارىۋىتىدا يېتىپ يىغلاۋاتاتتى. تۇيۇقسىز چوڭ يول تەرەپتىن ئاتنىڭ تۇياق ئاۋازى بىلەن بىرسىنىڭ ۋارقىراپ كېلىۋاتقان ئاۋازى ئاڭلاندى. ئاشلېي: «قىزىق ئىشقۇ بۇ، ئوخارا ئەپەندىنىڭ ئاۋازىغا نېمىدېگەن ئوخشىغان. ئورۇشتىن ئىلگىرى بىزنىڭكىگە ھەر قېتىم كەلگەندە مۇشۇنداق ۋارقىراپ كېلەتتى» دېدى.

شۇ ئارىدا ئۇ ئوتلاقنىڭ ئۇ تەرىپىدە كۆرۈندى. دېمەك، ئۇ چوقۇم ئاتنى قاشادىن ئاتلىتىپ كەلگەن. ئارقىدىنلا ئۇ ئېتىنى دۆڭگە قاراپ چاپتۇردى، دۇنيادىن بىغەم ئادەمدەك ناخشىسىمۇ بار تېخى. مەن دادىكىزنىڭ ئاۋازىنىڭ بۇنچىلىك سازلىقىنى بىلمەيدىكەنمەن. ئۇ ناخشا ئېيتقاچ ھەدەپ ئاتقا قامچا ئۇراتتى، ئاتمۇ ئۆلەر - تىرىلىشىگە قارىماي چاپاتتى. ئوتلاقنىڭ يەنە بىر بېشىغا بارغاندا ئاتنى توختىتىۋېلىش كېرەك ئىدى، لېكىن ئاتنى قاشادىن سەكرىتىپ ئۆتۈپ كەتمەكچى بولغاندەك توختاتمىدى، ئۇنى كۆرۈپ قورقۇپ كەتتۇق. ئارقىدىنلا ئۇنىڭ: «ئېللېن، قاشادىن ئاتنى سەكرەتكىنىمنى كۆرگىن!» دەپ ۋارقىرىغىنى ئاڭلاندى. لېكىن، ئات ساتمىنىڭ يېنىغا چېپىپ بېرىپ چىپچىدە توختىۋالدى، دادىكىز ئاتنىڭ ئۈستىدىن موللاق ئېتىپ يەرگە يىقىلدى. بىز يۈگۈرۈشۈپ بارغاندا ئاللىقاچان جېنى چىقىپ بوپتىكەن. يىقىلغاندا يۈلۈنى ئۆزۈلۈپ كەتكەن بولسا كېرەك.

ۋېل سىكارلېتنى، ھەرقاچان گەپ قىلىدۇ دەپ ئويلاپ سۆزىنى توختاتتى، لېكىن ئۇ زۇۋان سۈرمىدى. ۋېل قامچىنى قولىغا ئېلىپ: «چۇ، شېرمان!» دەپ ئاتقا بىرلا ھەيۋە قىلىۋىدى، ئات ئۆڭ تەرەپكە قاراپ ئىتتىك يۈرۈپ كەتتى.

قىرىقنچى باب

بۇگۈن كېچە سىكارلېت ناھايىتى ئاز ئۇخلىدى. تاڭ ئېتىپ قۇياش شەرق تەرەپتىكى دۆڭنىڭ ئۈستىدىكى قارىغايلىقنىڭ كەينىدىن ئەمدىلا كۆتۈرۈلۈپ چىققاندا كونا كارىۋاتتىن قوپۇپ، دېرىزىنىڭ تۆۋىدىكى بىر ياغاچ بەندىگە كېلىپ ئولتۇرۇپ، بىر قولى بىلەن ئېغىرلىشىپ تۇرغان بېشىنى يۆلىگەن پېتى سىرتقا نەزەر تاشلىدى. خامان، مېۋىلىك باغ، يىراقتىكى كېۋەزلىكلەر

كۆزگە روشەن تاشلىنىپ تۇراتتى. ھەممە نەرسە شۇنچىلىك ئېنىق، نەمخۇش، جىمجىت ۋە ياپيېشىل ئىدى. كېۋەزلىكنى كۆرۈپ ئازاب چەككەن يۇرىكى خېلى كۆتۈرۈلۈپ قالغانىدەك بولدى. تارانىڭ ئىگىسى ئۆلۈپ كەتكىنى بىلەن بۇ يەرنى ئاشۇ ئىگىسىگە ئوخشاش سۆيىدىغان، ئاسرايدىغان ئادەم بار ئىدى. ئۆيلەر ئاپپاق ئاقارتىۋېتىلگەن، ھويلىنىڭ ھەممە يېرىگە قوناق، كاۋا، پۇرچاق، تۇرۇپلار تېرىۋېتىلگەن، بىر تالمۇ ياۋا گىياھ كۆرۈنمەيدۇ، ئەتراپى چۆۋىقلاردا توقۇلغان قاشا. باغدىمۇ قالايمىقان ئۆسۈپ قالغان بىر تۇپمۇ دەرەخ يوق. ھەممە يەر رەتلىك، شاخلاردا تۇرلۇك مېۋىلەر ساڭگىلاپ تۇرغان، كېۋەزلىكمۇ قۇياشنىڭ ئالتۇن نۇرىدا ياپيېشىل تاۋلىنىپ تۇرۇپتۇ. شۇنچىلىك يېقىملىق، توپ ـ توپ توخۇ ـ ئۆردەكلەر يېگى ئاغدۇرۇلغان جايدىن قۇرت ـ قوڭغۇزلارنى تېرىپ يېيىش ئۈچۈن ئېتىزلىق تەرەپكە كېتىشۋاتىدۇ.

سىكارلېت بۇنىڭ ھەممىسىنى ۋىلىنىڭ قىلغانلىقىنى بىلەتتى، شۇڭا كۆڭلىدە ئۇنىڭدىن شۇنچىلىك سۆيۈنۈپ كەتتى. گەرچە ئۇ ئاشلىپىنى چىن يۇرىكىدىن ياخشى كۆرسىمۇ، ئەمما ئاشلىپىنى ياشناپ تۇرغان بۇ مەنزىرىنى بەرپا قىلغان ئادەم دەپ قارىمايتتى، چۈنكى تارانى گۈللەندۇرۇش يەر تېرىيدىغان ئاقسۆڭەكنىڭ ئەمەس، بەلكى يەرنى سۆيىدىغان دېھقانىنىڭ جاپالىق ئەمگىكى بىلەن ئەمەلگە ئاشاتتى. تارادا ھازىر ئاتتىن ئىككىسىلا بار ئىدى، بۇرۇنقىدەك ئات ـ كالىلار ئېغىلغا پاتمايدىغان، كېۋەزلىك بىلەن قوناقلىقلارغا كۆز يەتمەيدىغان مەنزىرە ھازىر يوق ئىدى، ئەمما ھازىرقى مۇشۇ ھالەتمۇ چوڭ گەپ ئىدى. تېرىلمايلا قالغان يەرلەرنى كېيىن تېرىۋالسىمۇ بولاتتى، دەم ئالغان يەرلەر تېخىمۇ مۇنبەتلىشىپ كېتەتتى.

ۋىل بىرقانچە ئىنگلىز مو يەرنىلا تېرىپ قالماي، يەنە جورجىيەلىكلەرنىڭ ئىككى دۇشمىنى، يەنى ئۇرۇقى بىلەن تېز كۆپىيىپ كېتىدىغان قارىغاي بىلەن قارا بېدىنىڭ يامراپ

كېتىشىنى تىزگىنلىۋالغاندى. نەتىجىدە ئۇ نەرسىلەر ئېتىزلىققىمۇ، كېۋەزلىككىمۇ، يايلاققىمۇ، ئۆيىنىڭ ئالدىغىمۇ بارالماپتۇ. بۇ، جورجىيەدىكى نۇرغۇن قورۇقلاردا ئاز ئۇچرايدىغان ئەھۋال ئىدى.

سىكارلېت تارانىڭ تاشلىنىپ قېلىپ چۆللۈككە ئايلىنىپ قېلىشىدىن قاتتىق ئەنسىرىگەنىدى. ھېلىمۇ ياخشى ۋىل ئىككىسى تىرىشىپ ـ تىرمىشىپ يۇرۇپ شىمالىلىقلارنىڭ تاجاۋۇزىغا، تەبىئەتنىڭ بۇزغۇنچىلىرىغا تاقابىل تۇردى. بولۇپمۇ ئۇنى خۇشال قىلغىنى ۋىلنىڭ پاختىنى ئامبارغا ئەكىرىۋالغاندىن كېيىن، بىزگە پۇل ئەۋەتمىسىگىزمۇ بولىدۇ، دېگەن بىر ئېغىز گېپى بولدى. شۇنداقتىمۇ سىكارلېت پۇل ئەۋەتىپ تۇرمىسا ۋىلنىڭ جاپادا قالىدىغانلىقىنى بىلەتتى، ئەمما ئۇنىڭ ئاشۇ خىل مۇستەقىل روھىغا ئاپىرىن ئوقۇيتتى ۋە ھۆرمەت قىلاتتى. بۇرۇن ئۇنىڭ سالاھىيىتى يالالانما ئىشچى ئىدى، شۇڭا سىكارلېت بەرگەن ئىش ھەققىنى قوبۇل قىلاتتى. ئەمدى ھازىر ئۇ سىكارلېتنىڭ قېيىنئىنىسى ھەم بۇ ئائىلىنىڭ باشلىقى بولۇش ئالدىدا تۇرۇپتۇ، شۇڭا ئۇ بۇنىڭدىن كېيىن ئۆزىنىڭ تىرىشچانلىقىغا تايانماقچى ئوخشايدۇ. ۋىلنى ئۇنىڭغا تەڭرى يەتكۈزگەن، دېيىشكىمۇ بولاتتى.

پورك ئېللىپىنىڭ قەبرىسى يېنىدىن ئوخارا ئەپەندىگە قەبرە كولاپ تەييار قىلىپ قويغاندى، ھازىر كولىغان توپىلىرىنى جايىغا تىندۇرۇۋېتىشكە تەييارلىنىپ تۇرۇۋاتاتتى. سىكارلېت ئۇنىڭ كەينىدە، پاكار بىر تۇپ قارىغايىنىڭ ئارقىسىدا تۇرغان قىزىل توپىلىق بۇ قەبرىگە قارىماي كۆزلىرىنى باشقا جايغا تىكىپ تۇراتتى، جېم تارلېتون، خوگ مونرو، ئالېكس فونتائىن ۋە ماكرس بوۋاينىڭ ئەڭ كىچىك نەۋرىسى ئوخارا ئەپەندىنىڭ گىروفىنى كۆتۈرۈپ ئۆيدىن چىقىشتى ۋە ئەگرى ـ بۈگرى چىغىر يول بىلەن قەبرىستانلىققا قاراپ سۆزسىز جىمجىت

مېڭىشتى. گىروفنىڭ كەينىدە ئۇنىڭ دوست ـ بۇرادەرلىرى، قولۇم ـ قوشنىلىرىدىن بولۇپ بىر توپ ئادەم كېلىشۋاتاتتى، ھەممىسىنىڭ ئۈچىسىدا كونا كىيىملەر بار ئىدى، سۇكۇت بىلەن ئاستا كېتىشۋاتاتتى. ئۇلار باغنىڭ قۇياش نۇرى تولۇق چۈشۈپ تۇرغان يولىغا يېتىپ كەلگەندە، پورك قولىدىكى گۈرجەكنىڭ سېپىغا بېشىنى قويۇپ بۇقۇلداپ يىغلاپ كەتتى. سىكارلېت ئۇنىڭ بىرنەچچە ئاينىڭ ئالدىدا ئاتالانتاغا بارغاندا كۆرگەن قاپقارا چاچلىرىنىڭ ئەمدىلىكتە ئاپپاق ئاقىرىپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ ھەيران قالدى.

سىكارلېت چارچاپ قالغانىدى. بارلىق يىغىنى ئاخشام يىغىۋالغان بولغاچقا، ھازىر كۆزلىرىدە بىر تېمىمۇ ياش يوق ئىدى. سۇئېللېن ئۇنىڭ كەينىدە مېڭىلداپ يىغلاپ تۇراتتى، يىغىسى سىكارلېتنىڭ جېنىغا قاتتىق تېگىۋاتاتتى. ئەگەر مۇشتىنى چىڭ تۈگۈۋالمىغان بولسا، ئاچچىقىدا كەينىگە ئۆرۈلۈپلا ئۇنىڭ تەستىكىگە سالغان بولاتتى. مەيلى مەقسەتلىك ياكى مەقسەتسىز بولسۇن، دادىسىنىڭ ئۆلۈمىگە شۇ سەۋەبچى بولغانىدى. شۇنداقتىمۇ شۇنچە كۆپ ئادەمنىڭ ئالدىدا ئۆزىنى بېسىۋالمىسا بولمايتتى. بۇگۈن ئەتىگەن ھېچكىم سۇئېللېنغا گەپ قىلمىدى، ئىچ ئاغرىتىپ قاراپمۇ قويمىدى. ھەممىلا ئادەم سىكارلېت بىلەن سۆيۈشۈپ، قول ئېلىشىپ كۆرۈشتى، كاررىن بىلەن پوركقىمۇ تەسەللى سۆزلىرىنى ئېيتىشتى، سۇئېللېنغا بولسا خۇددى بۇ يەردە ئۇنداق ئادەم يوقتەك، ھېچكىم نەزەر كۆزىنى سېلىپ قويمىدى.

ئۇلارنىڭ قارىشىچە، سۇئېللېننىڭ خاتالىقى ئۆزىنىڭ دادىسىنىڭ ئۆلۈمىگە سەۋەبچى بولغانلىقىدىلا ئەمەس ئىدى، ئۇ يەنە دادىسىنى جەنۇبقا خائىنلىق قىلىشقا قىستىغانىدى، قاتتىق قامال ئىچىدە تۇرۇۋاتقان ئاشۇ جەمئىيەتتىكىلەر ئۈچۈن ئېيتقاندا، بۇنداق ئىش قىلىش كۆپچىلىكنىڭ شان ـ شۆھرىتىنى يەرگە ئۇرۇش بىلەن باراۋەر ئىدى. سۇئېللېن بۇ

يەردىكىلەرنىڭ ھەممىگە مەلۇم بولغان يىمىرىلمەس ئىتتىپاقلىقىنى بۇزغانىدى. شىماللىقلاردىن پۇل ئالماقچى بولغانلىقىنىڭ ئۆزىلا ئۇنىڭ شىمالدىن كەلگەن تەۋەككۈلچىلەر بىلەن بۇ يەردىكى ئۇلارغا بېقىنغان ئادەملەر بىلەن بىر سەپتە تۇرغانلىقىنىڭ ئىپادىسى بولۇپ، بۇنداق ئادەملەر ئۇلارنىڭ نەزىرىدە شىمالىلىق ئەسكەرلەردىن بەتتەر پەسكەش ئىدى. ئۇ تارىخى ئۇزۇن ھەم جەنۇب ئىتتىپاقىنى قەتئىي قوللايدىغان بىر جەمەتنىڭ ئادىمى تۇرۇپ، دۇشمەنگە بېقىنماقچى بولۇپ بۇ يەردىكى ھەممە ئادەمنى نومۇسقا قويغانىدى.

گېرالدنىڭ ئۆلۈمگە كەلگەنلەر بىر تەرەپتىن، غەزەپ ـ نەپرەتتىن ھاياجانلىنىپ تۇرسا، يەنە بىر تەرەپتىن، ئاچچىق قايغۇ بىلەن سۇكۇتكە پېتىپ تۇراتتى. ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئۇچەيلەن ئالاھىدىرەك بولۇپ، بىرسى ماكرىن بوۋاي ئىدى. ئۇزۇن يىللار ئىلگىرى گېرالد ساۋاتنادىن بۇ يەرگە كۆچۈپ كەلگەندە ئىككىسى ناھايىتى ياخشى ئۆتۈشكەن ئاغىنىلەردىن ئىدى. يەنە بىرسى فونتائىن موماي ئىدى. ئۇ گېرالدنى ئېللىنىنىڭ ئېرى بولغانلىقى ئۈچۈن تولىمۇ ياخشى كۆرەتتى. يەنە بىرسى تارلېتون خانىم ئىدى. ئۇ گېرالدقا باشقا قوشنىلىرىغا قارىغاندا بەكرەك يېقىن ئىدى، دائىم، بۇ ئەتراپتا پەقەت گېرالدلا ئارغىماق بىلەن پىچۇڭتىلگەن ئاتنىڭ پەرقىنى دەپ بېرەلەيدۇ، دەيتتى.

گېرالدنى يەرلىككە ئېلىپ مېڭىشتىن ئىلگىرى، ئۇ ئۈچى چىرايىدىن غەزەپ ياغدۇرۇپ ئۇنىڭ جەسىتى قويۇلغان ئۆيگە كىرىشتى. ئاشلېي بىلەن ۋىل ئۇلارنىڭ تۇرقىنى كۆرۈپ بىرئاز جىددىيلىشىپ، قانداق قىلىش توغرۇلۇق مەسلىھەتلەشكىلى ئېللېننىڭ ئىشخانىسىغا كىرىشتى.

ــ ئۇلار سۇئېللېننىڭ ئەدىپىنى بەرمەكچى، ــ دېدى ۋىل گەپنى ئوچۇق ئېيتىپ، ــ ئۇلار ئۆزلىرىنى شۇنداق قىلىشقا ھەقلىق دەپ قارايدۇ. بىلكىم ئۇلار ھەقلىقتۇ، بۇنىڭ بىلەن كارىم يوق. ئەمما، ئاشلېي، بىز بۇ ئائىلىنى باشقۇرۇپ تۇرۇۋاتقان

ئەر كىشىلەر، شۇڭا ئۇلارنىڭ ئۇنداق قىلمىشىغا يول قويماسلىقىمىز كېرەك.

ئاشلىپي ئۇلۇغ - كىچىك تىنىپ قويدى. ئۇ قوشنىلىرىنىڭ مەجەزىنى ۋىلغا قارىغاندا ئوبدان بىلگەچكە، بەكرەك ئەنسىرەيتتى. قوشنىلارنىڭ ئارىسىدا يۈز بېرىدىغان ئۇرۇش - جېدەل، ھەتتا قورال ئىشلىتىشلەرنىڭ ئۆلۈمگە كەلگەنلەرنىڭ ئۆلگۈچى توغرۇلۇق قىلىپ قويغان بەزىبىر قوپالراق گەپ - سۆزلىرى تۇپەيلىدىن يۈز بېرىدىغانلىقىمۇ ئۇنىڭغا ئايان ئىدى. ئۇلار ئۆلگۈچىنى ماختاشلىرى كېرەك ئىدى. شۇنداقتىمۇ بەزى چاغلاردا ئېيتىلغان ئالاھىدە ھۆرمەت سۆزلىرىنى ئۆلۈم ئىگىلىرى خاتا چۈشىنىۋېلىپ ئۇقۇشماسلىق يۈز بېرىدىغان، نەتىجىدە گۆرگە بىرنەچچە گۈرجەك توپا تاشلا - تاشلىمايلا جېدەل چىقىدىغان ئەھۋاللارمۇ بولاتتى.

جونېسبورو بىلەن فايېتېۋىلنىڭ پوپلىرى كېلىپ گېرالدنىڭ ئاخىرەتلىك ئىشلىرىغا قارىشىپ بېرىدىغانلىقىنى بىلدۈرۈشكەنىدى، ئەمما ئاشلىپي كارىرن كۆرىدىغان «ئىنجىل»نى قولىغا ئېلىپ تۇرۇپ، دەپنە مۇراسىمىغا ئۆزى رىياسەتچىلىك قىلدى. كارىرن كاتولىك دىنىغا ئېتىقاد قىلاتتى، ھەدىلىرىگە قارىغاندا ئېتىقادى بەكرەك كۈچلۈك ئىدى، شۇڭا سىكارلېتنىڭ ئاتلانتادىن پوپ ئالغاچ كەلمىگەنلىكىگە قاتتىق نارازى بولدى. كېيىن كىشىلەر ئۇنى ۋىل بىلەن سۇئېللېن توي قىلغاندا كېلىدىغان پوپنى گېرالدنىڭ قەبرىسىگە ئاپىرىپ قىرائەت قىلدۇرۇۋەتسىمۇ بولىدۇ، دېگەندىن كېيىن ئاچچىقى ئازراق ياندى. يېقىن ئەتراپتىكى يېڭى پوپلارنى تەكلىپ قىلىشقا كارىرن نارازى بولۇپ، بۇ ئىشنى ئاشلىيغا تاپشۇردى، ھەتتا ئۇ ئاشلىپي ئوقۇيدىغان جايلارنى بەلگە قىلىپمۇ بەردى. ئاشلىپي ۋىلنىڭ ياردىمى بىلەن بۇ ئىشنىڭ ھۆددىسىدىن چىقىپ كېتەلەيتتى، ئەمما يەنە ئۆزىنىڭ جېدەل - ماجىرانىڭ ئالدىنى ئالمىدىغان ئېغىر يۈكنى ئوستىگە ئارتىۋالغانلىقىنىمۇ، يۈرتداشلىرىنىڭ

مىجەزىنىمۇ بىلگەچكە، بۇئىشنى قانداق قىلسا ياخشى بولىدىغانلىقىغا ئىشەنچسى يوق ئىدى.

ــ قانداقمۇ قىلارمەن، ۋىل، ــ دېدى ئاشلىپي پارقىراپ تۇرغان چاچلىرىنى سىلاپ قويۇپ، ــ مەن يا فونتائىن مومای بىلەن ماكرس بوۋايغا قول ياندۇرالمىسام، يا تارلېتون خانمنىڭ ئاغزىنى ئېتىۋېتەلمىسەم. ئۇلار ھېچبولمىغاندا سۇئىللىنىنى قاتىل، ئۇ بولمىغان بولسا ئوخارا ئەپەندى ئۆلمەيتتى، دېيىشىدۇ. ئۆلگەن ئادەم توغرۇلۇق مۇشۇنداق گەپلەرنى قىلىدىغان ئادەتلەر جانىنى ئالىدۇ ھەم شۇنداق يامان ئادەت.

ــ ئاشلىپي، ــ دېدى ۋىل ئاستا سۆزلەپ ــ مەن بۇگۈن ھېچقانداق ئادەمنىڭ سۇئىللىن توغرۇلۇق گەپ قىلىشنى يول قويمايمەن. سىز قىرائەت قىلىپ بولۇپ، «كىمنىڭ قىلىدىغان گېپى بار» دەپ ماڭا قاراپ قويىسىز، ئاندىن مەن بىر ـ ئىككى ئېغىز گەپ قىلىمەن.

سىكارلېت گىروف كۆتۈرۈپ كېلىۋاتقان ئادەملەرگە قاراپ تۇراتتى. دەپنە مۇراسىمىدىن كېيىن قانداق ئاۋارىچىلىكلەرنىڭ يۈز بېرىشىنى ئويلاپ باقمايتتى. دادىسى توپىنىڭ ئارىسىغا كىرىپ كەتكەندىن كېيىن، ئۆزىنى ئىلگىرىكى غەم ـ غۇسسىسىز بەختلىك ھاياتى بىلەن باغلاپ تۇرغان يەنە بىر يىپىنىڭ ئۇزۇلگەنلىكىنى ئويلاپ كۆڭلى تولىمۇ بىئارام بولۇۋاتاتتى.

گىروفنى كۆتۈرۈپ كەلگەنلەر قەبرىنىڭ يېنىغا قويۇپ، كۆيۈشۈپ كەتكەن قوللىرىنى ئۇۋۇلاشقا باشلىدى. ئاشلىپي، مېلانىيە، ۋىل بىللە كېلىپ، ئوخارا ئائىلىسىدىكى ئوچ ئاچا ـ سىڭىلنىڭ كەينىگە كېلىپ تۇرۇشتى، يېقىن قوشنىلاردىن بىر نەچچىسى قەبرە يېنىغا كەلدى، قالغانلىرى تامنىڭ سىرتىدا تۇرۇشتى. سىكارلېت بۇ ئادەملەرنى تونجى قېتىم كۆرۈۋاتاتتى ھەم شۇنچە كۆپ ئادەمنىڭ كەلگىنىگە ھەيرانمۇ قىلىۋاتاتتى، ھەم تەسىرلىنىۋاتاتتى. كەلگەنلەرنىڭ كۆپىنچىسى يىراق

جايلاردىن كەلگەنىدى، ئۇلارنىڭ بۇ ئىشتىن قانداق خەۋەر تاپقانلىقىنى بىلىپ بولمايتتى. سازلىق بىلەن تاغدىن كەلگەن بىرنەچچە نامرات ئادەملەرمۇ بار ئىدى، ئۇلارنىڭ خوتۇنلىرىمۇ كەلگەنىدى، پۇتلىرى يالاڭ ئاياغ، ئاغزىلىرىدا تاماكا قالدۇقلىرى، چىرايلىرى بەزگەك ئادەمدەك سېرىق بولسىمۇ، لېكىن ناھايىتى پاكىز ئىدى، دەرمالانغان گۈللۈك كۆڭلەكلىرى قۇياش نۇرىدا پارقىراپ تۇراتتى.

ئەتراپتىكى قوشنىلارنىڭ ھەممىسى بار ئىدى. چىرايى سارغىيىپ، ئورۇقلاپ، خۇددى تۆكى چۈشۈپ كەتكەن توخۇغا ئوخشاپ قالغان فونتائىن موماي ھاسسىغا تايىنىپ بىر چەتتە تۇراتتى. كەينىدە سالللى مۇنرو فونتائىن بىلەن ياش فونتائىن خېنىم بار ئىدى. ئۇلار مومايىنى پاكار تامنىڭ ئۈستىدە ئولتۇرۇۋېلىڭ، دەيتتى، لېكىن مومايى ئۇنمايتتى. مومايىنىڭ ئېرى قېرى دوختۇر ئىككى ئايىنىڭ ئالدىدا قازا قىلدى. شۇنىڭدىن كېيىن ھاياتنىڭ خۇشاللىقلىرى ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن ئۇچۇپ كەتتى. كاسلىن كالۋېرت ھىلتون ئۆزى يالغۇز بىر چەتتە تۇراتتى. شۇ يەردە تۇرمىسىمۇ بولمايتتى، چۈنكى بۇ پاجىئەدە ئۇنىڭ ئېرىنىڭمۇ مەسئۇلىيىتى بار ئىدى. سىكارلېت ئۇنىڭ كىيىملىرىنى، قوللىرىدىكى قارا داغلارنى، تىرناقلىرى ئاستىدىكى كىرلەرنى كۆرۈپ ھەيران قالدى. ھازىرقى كاسلىندا يۇقىرى تەبىقىدىكىلەرگە خاس ئېسىلزادىلىكنىڭ ھېچقانداق ئىزى قالمىغانىدى. ئۇ نامراتلىشىپ كېتىپتۇ. شۇنىڭ بىلەنلا قالماي، روھسىزلىنىپ ئۆزىنى تاشلىۋېتىپ، بۇ دۇنيادا مەجبۇرىي ياشاۋاتقاندەك ياشاۋېتىپتۇ.

ئۇ بىر كۈنلەردە ياۋا گىياھ چايناپ قالىدۇ، ھازىرمۇ چاياۋاتامدۇ تېخى، — سىكارلېت بۇ خىيالنى قىلىپ قويۇپ ئۆزى قورقۇپ كەتتى، — ۋاي خۇدايىمەي، نېمىلەرنى ئويلاپ كېتىۋاتىمەن.

ئۇ بىردىنلا شۇركۈنۈپ، ئىتتىك كۆزلىرىنى كاسلىندىن قاچۇردى، چۈنكى ئۇ كاسلىنىنىڭ ۋۇجۇدىدىن يۇقىرى تەبىقە جەمئىيەت بىلەن نامراتلىقنىڭ ئارىلىقىنىڭ شۇنچىلىك قىسقا ئىكەنلىكىنى كۆرگەندەك بولغانىدى.

مېنىڭ قولۇمدىن راست ئىش كېلىدىكەن، دەپ ئويلاپ قالدى سىكارلېت. ئاندىن جەنۇب تەسلىم بولغاندىن كېيىن، كاسلىن ئىككىسىنىڭ ئوخشاش شارائىتتا ئىش باشلىغانلىقىنى، ئىككىلىسىنىڭلا بىر باش، ئىككى قولغا ئىگە ئىكەنلىكىنى ئويلاپ ئىچىدە ئۆزىدىن مەمنۇن بولدى.

مەن خېلى يامان ئەمەس ئىش قىلدىم، ئۇ يەنە شۇنداق خىيال بىلەن بېشىنى كۆتۈرۈپ ئۆزىچە كۈلۈپ قويدى.

ئۇ كۈلكىسىنى ئىتتىك يىغىشتۇرۇۋالدى، چۈنكى تارلېتون خانىمنىڭ ئۆزىگە تىكىلىپ قاراپ تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ قالغانىدى. مومايىنىڭ كۆزلىرى تولا يىغلاپ قىزىرىپ كەتكەنىدى، شۇڭا كۈلۈۋاتقان سىكارلېتقا ئاچچىقى بىلەن ئالىيىپ قويۇپ نەزىرىنى يەنە سۇئېللېنغا يۆتكىدى. ئۇنىڭ غەزەپلىك كۆزلىرىدىن سۇئېللېننى نەس باشقانلىقىنى بايقاش تەسمۇ ئەمەس ئىدى. تارلېتون خانىم بىلەن ئۇنىڭ ئېرىنىڭ كەينى تەرىپىدە تۆت قىزى تۇراتتى، قىزلارنىڭ قىزىل چاچلىرى ھازىرقى بۇ سۈرلۈك كۆرۈنۈشكە زادىلا ماس كەلمەيتتى، كۈل رەڭ كۆزلىرى ئۇيناقشىپ تۇرغان كىچىك ھايۋانلارنىڭ كۆزلىرىدەك جانلىق، ئويناق، شۇنداقلا يەنە قورقۇنچلۇق ئىدى.

بىر ئازدىن كېيىن ئاشلېي ئورنىدىن تۇردى، قولىدا كارىرىنىڭ كىتابى بار ئىدى. كۆپچىلىك بىردىنلا جىمىپ، باش كىيىملىرىنى باشلىرىدىن ئېلىشقا باشلىدى، قوللىرى ئىككى يېنىدا سېلىنىپ تۇرغان، تىنغان تىنىقلارنىڭمۇ ئاۋازلىرى ئاڭلانمايىتتى. ئاشلېي يەردىن بېشىنى ئالماي بىردەم تۇردى. قۇياش نۇرىدا چاچلىرى پارقىراپ تۇراتتى. ئۇ قىرائەتنى باشلىدى، ھەممە ئادەم جىمجىت تۇرۇپ ئۇنىڭ جارانلىق ئاۋازىغا

قۇلاق سېلىۋاتاتتى، ئاۋازى ئوچۇق ۋە شۇنچىلىك چىرايلىق ئىدى.

ئاھ، ئۇنىڭ ئاۋازى نېمىدېگەن يېقىملىق، ئويلىدى سىكارلېت ئىچىدە، ئۇنىڭ سەل ئۆپكىسى ئۆرلەپمۇ قېلىۋاتاتتى.

ئاشلېي ئاخىر قىرائەتنى قىلىپ بولۇپ قايغۇلۇق كۆزلىرىنى ئەتراپقا يۈگۈرتۈپ چىقتى. كۆزلىرى ۋىلىنىڭ كۆزلىرى بىلەن ئۇچراشقاندا: «كىمنىڭ قىلىدىغان گېپى بار؟» دەپ سوراپ قويدى.

تارلېتون خانىم جىددىيلەشكەن بولۇپ، ئاغزىنى گەپكە ئۆمەللەپ تۇرغانلىقى ئارىلىقىدا ۋىل ئالدىغا چىقىپ گىروفنىڭ يېنىغا كەلدى ـ دە، گەپ قىلىشقا باشلىدى.

ـــ دوستلار، ـــ دېدى ئۇ ناھايىتى تەمكىن تۇرۇپ، ـــ مېنىڭ تۇنجى بولۇپ گەپ قىلىۋاتقىنىمغا قاراپ، مېنى، بەكمۇ ئۆزىنى چاغلىماي قاپتۇ؟ دەپ ئويلىشىڭلار مۇمكىن. چۈنكى، مېنىڭ ئوخارا ئەپەندى بىلەن تونۇشقىنىمغا ئەمدىلا بىر يىل بولغان، سىلەرنىڭ تونۇشقىنىڭلارغا بولسا يېگىرمە يىل، ھەتتا ئۇنىڭدىنمۇ ئۇزۇن بولدى. ناۋادا ئۇ يەنە بىر نەچچە يىل ھايات كەچۈرگەن بولسا، مەن ئۇنى دادا دەپ ئاتىغانمۇ بولاتتىم.

ھەممەيلەن بىردىنلا ھەيران قېلىشتى، لېكىن تەربىيە كۆرگەن ئادەملەر بولغاچقا كۈسۈرلىشىپ كەتمىدى، ھەممىسىنىڭ كۆزلىرى كارراننغا يۆتكەلدى. كارران يەردىن بېشىنى ئالماي بىر چەتتە تۇراتتى. ھەممىلا ئادەم ۋىلنىڭ كارراننى ياخشى كۆرۈپ يۈرگەنلىكىنى بىلەتتى. ۋىل كۆپچىلىكنىڭ كارراننغا قاراۋاتقانلىقىنى بىلىپ، ھېچ ئىش بولمىغاندەك سۆزىنى داۋام قىلدى:

ـــ چۈنكى، مەن پات ئارىدا سۈئېللېن بىلەن توي قىلماقچى، ئاتلانتادىن پوپ كەلسىلا تويىمىزنى قىلىمىز. شۇڭا، مەن بىرىنچى بولۇپ سۆز قىلىشقا ھەقلىق.

ۋىلنىڭ سۆزى تېخى تۈگىمەي تۇرۇپلا، توپ ئىچىدە غۇلغۇلا

كۆتۈرۈلۈپ، ئۇ يەر ـ بۇر يەردىن ئاۋازلار ئاڭلىنىشقا باشلىدى.

بۇ ئاۋازلارغا غەزەپ ۋە ئۈمىدسىزلىك ئارىلىشىپ كەتكەنىدى. كۆپچىلىك ۋىلنى تاراغا جان كۆيدۈرگەنلىكى ئۈچۈن تولىمۇ ياخشى كۆرەتتى، ھۆرمەت قىلىشاتتى، ئۇنىڭ كارىرىنى ياخشى كۆرىدىغانلىقىنىمۇ بىلەتتى، شۇڭا ئۇنىڭ ئۆزلىرى ئەڭ كۆزگە ئىلمايدىغان ئادەم بىلەن توي قىلماقچى ئىكەنلىكىنى ئاڭلاپ ھېچقايسىسى قوبۇل قىلالمىدى. ئاق كۆڭۈل ۋىل قانداقلارچە ئۇ نومۇسسىز سۈئېللىن ئوخارا بىلەن توي قىلىدۇ؟

كەيپىيات بىردىنلا قاتتىق جىددىيلىشىپ كەتتى. تارلېتون خانىم كۆزلىرىدىن غەزەپ چاچرىتىپ، ئاچچىق گەپلەر بىلەن قورسقىنى بوشىتىۋېلىشنى ئويلىدى، لېكىن گەپ قىلالمىدى. جىمجىتلىق ئىچىدە ماكرس بوۋاي ئۇنلۇك سۆزلەپ، نەۋرىسىدىن ۋىلنىڭ نېمە دېگەنلىكىنى دەپ بېرىشنى تەلەپ قىلىۋاتاتتى. ۋىل كۆپچىلىكنىڭ چىرايىدىكى بۇ خىل ھالەتلەرنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتاتتى، كۆزلىرىدە، قېنى قايسىڭ مېنىڭ كەلگۈسىدىكى خوتۇنۇمغا بىر نەرسە دېيىشىسەنكىن، دېگەندەك ئىپادە چىقىپ تۇراتتى. كىشىلەر نېمە دېيىشلىرىنى بىلمەي ۋىلغا كۆيۈنۈپ قاراشسا، سۈئېللىنغا نەپرەت بىلەن قارىشىپ تۇراتتى. ئاخىر ۋىل غەلىبە قىلدى. ئاندىن ئۇ بايىقى گەپ ئارىلىقىدىكى تەبىئىي توختاشتىن كېيىن، گېپىنى يەنە داۋاملاشتۇرۇپ كەتتى:

ـــ سىلەر ئوخارا ئەپەندىنى قىران ۋاقتىدىن باشلاپ بىلىسىلەر، ئەمما مەن ئۇ ئەپەندىنىڭ ئۇ چاغلىرىنى بىلمەيمەن، پەقەت ئاق كۆڭۈل ۋە ئازراق گالۋاڭ بوۋاي چاغلىرىنلا بىلىمەن. ئۇنىڭ بۇرۇنقى ئىشلىرىنى پەقەت سىلەرنىڭ ئاغزىڭلاردىنلا ئاڭلىدىم. سىلەرنىڭ ئۇ توغرۇلۇق قىلغان گەپلىرىڭلارنىڭ توغرىلىقىغا ئىشىنىمەن. ئوخارا ئەپەندى باتۇر ئېرىلاندىيە جەڭچىسى، جەنۇبنىڭ ئالىيجاناب بىر ئەزاسى، جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ سادىق ئادىمى ئىدى. بۇ ئۇچ خىل خىسلەت ئۇنىڭ ۋۇجۇدىغا مۇجەسسەملەشكەن، بۇ ناھايىتى ئاز ئۇچرايدىغان

ئەھۋال. ئۇنداق ئادەملەرنىڭ بۇنىڭدىن كېيىن دۇنياغا كېلىشى مۇمكىن ئەمەس دېيىشكىمۇ بولىدۇ، چۈنكى ئۇنىڭدەك ئادەملەرنى يارىتىدىغان دەۋر ئۇنىڭ بىلەن بىللە كېتىپ قالدى. ئۇ چەت ئەلدە تۇغۇلغان، بىز بۇگۈن ئۇنى بۇ يەردە يەرلىكىدە قويۇۋاتىمىز، ئەما ئۇ بۇگۈن ئۆزىنىڭ ئۆلۈمىگە كەلگەن ئادەملەردىنمۇ بەكرەك جورجىيەلىككە خاس ئالاھىدىلىككە ئىگە ئادەم. ئۇمۇ بىزگە ئوخشاش ھايات كەچۈرۈپ كەلگەن، بىزنىڭ تۇپرىقىمىزنى قىزغىن سۆيەتتى. راستىنى ئېيتقاندا، ئۇ بىزنىڭ ئىشلىرىمىز ئۈچۈن خۇددى جەڭ مەيدانىدا جەڭ بىلەن ئۆلگەن جەڭچىدەك ئۆلۈپ كەتتى. ئۇ بىزنىڭ بىر ئەزايىمىز ئىدى، بىزدىكى ئارتۇقچىلىقلارمۇ، كەمچىلىكلەرمۇ ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدىن تېپىلاتتى. ئۇنىڭ ئەڭ ئېسىل ئارتۇقچىلىقى، بىر ئىشنى قىلىش قارارىغا كەلگەن بولسا، ئۇنى ئۇ ئىشتىن ھەرقانداق بىر كۈچ قايتۇرۇپ كېلەلمەيتتى، ھېچكىممۇ قورقۇتالمايتتى. سىرتتىن كەلگەن ھەرقانداق نەرسە ئۇنى ھېچنېمە قىلالمايتتى.

ئۆز ۋاقتىدا ئەنگلىيە ھۆكۈمىتى ئۇنى دارغا ئاسماقچى بولغاندا، ئۇ قىلچە قورقماي يۈرتىدىن ئايرىلىپ بۇياققا قېچىپ كەلگەن. ئامېرىكىغا كەلگەندە كەمبەغەل ئىدى، لېكىن ئۇ بۇنىڭدىن قورقۇپ قالمىدى، خىزمەت تېپىپ پۇل تاپتى. بۇ يەر ئەسلىدە قاقاس يەرلەر ئىدى، ئىندىيانلار تېخى يېڭىلا قوغلاپ چىقىرىلغانىدا، ئۇ بۇ يەرگە كېلىپ يەر ئاچتى، ھېچنېمىدىن قورقمىدى. ئاخىر قاقاسلىقتا بۇ قورۇقنى بەرپا قىلدى. ئۇرۇش پارتلىغاندا ئۇنىڭ پۇلى ئاز قېلىشقا باشلىغانىدى، ئەما قايتا نامراتلىشىپ كېتىشتىن قورقمىدى. ئۇلارمۇ ئۇنى ھېچنېمە قىلالمىدى. ئۇ ئۇلارنىڭ ئالدىدا قەددىنى پۈكمىدى، ھېچنېمىدە يول قويمىدى. شۇڭلاشقا، مەن ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدا بىزنىڭ ھەممە ئارتۇقچىلىقلىرىمىز بار، دەيمەن. سىرتتىن كەلگەن ھەرقانداق كۈچ بىزنى ھېچنېمە قىلالمايدۇ.

ئەما، ئۇنىڭدا يەنە بىزنىڭ كەمچىلىكلىرىمىزمۇ يوق

ئەمەس، ئۇ يەنە ئىچىدىن بويسۇندۇرغىلى بولىدىغان ئادەم. دېمەكچى بولغىنىم، ئۇنى پۈتۈن دۇنيا ھېچنېمە قىلالمىغىنى بىلەن يۈرىكىنى ئېزىۋېتەلەيتتى. ئوخارا خانىم ۋاپات بولغاندا، ئۇنىڭ يۈرىكىمۇ ئۆلۈپ ئىچىدىن تۇگىشىپ كەتتى. كېيىن بىز بۇرۇنقى ئوخارا ئەپەندىنى كۆرەلمىدۇق.

ۋىل سۆزلەپ شۇ يەرگە كەلگەندە سۆزدىن توختاپ ئەتراپقا قاراپ قويدى. ھەممە ئادەم ئاپتاپقا قاقلىنىپ، خۇددى ئەسلىرىنى يوقاتقاندەك يەرگە مىخلىنىپ تۇراتتى، سۇئېللېنغا بولغان غەزەپلىرى تېشىپ تۇرۇۋاتسىمۇ، شۇ تۇرقىدا ئۇنى پۈتۈنلەي ئەسلىرىدىن چىقىرىۋېتىشكەنىدى. ۋىلنىڭ نەزىرى سىكارلېتنىڭ ئۇستىدە بىردەم تۇرۇپ، خۇددى ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىۋاتقاندەك، سەل ـ پەل قىسىلغاندەك بولدى. سىكارلېت كۆز ياشلىرىنى زورغا تۇتۇپ تۇرۇۋاتاتتى، ۋىلنىڭ بۇ گەپلىرى بىلەن ئۇ راستلا ئازراق تەسەللى تاپقاندەك بولۇپ قالدى. ۋىلنىڭ گەپلىرىنىڭ ھەممىسى راست ئىدى. ئۇ، ئۇ دۇنياغا بارغاندا ئۇنىڭ بىلەن جەم بولمىز، دېگەندەك ئاقمايدىغان گەپلەرنى زادىلا قىلمىدى، خەقلەرنى تەڭرىنىڭ ئىرادىسىگە بويسۇنۇشقىمۇ دەۋەت قىلمىدى. شۇڭا، سىكارلېت ئۇنىڭ ئورۇنلۇق گەپلىرىنى ئاڭلاپ ۋۇجۇدى كۆچكە تولغاندەك، كۆڭلى تەسەللى تاپقاندەك بولۇپ قالدى.

ـــ مەن كۆپچىلىكتىن ئاشۇنداق بىر ئىشنىڭ يۈز بەرگەنلىكى بىلەن ئۆلگۈچىنى كەمستىدىغان ئىشنى قىلماسلىقنى ئۈمىد قىلىمەن. سىلەرمۇ، جۇملىدىن مەنمۇ ئۇنىڭغا ئوخشاشلا ئادەم. بىزنىڭمۇ يېتەرسىزلىكىمىز بار، ئاجىزلىقلىرىمىزمۇ يوق ئەمەس. ھېچقانداق ئادەم ئۇنى، شۇنداقلا بىزنى بىر نېمە قىلىۋېتەلمەيدۇ. مەيلى شىمالىلقلار، شىمالدىن كەلگەن تەۋەككۈلچىلەر ياكى جاپالىق تۇرمۇش، تۇگىمەس باج ـ سېلىقلار، دەھشەتلىك ئاچارچىلىقلار بولامدۇ، ھېچقايسىسى بىزنى يوق قىلىۋېتەلمەيدۇ. ئەمما، ئىچىمىزدىكى ئۆز ئاجىزلىقلىرىمىز كۆزنى يۇمۇپ ـ ئاچقۇچە ئارىلىقتا بىزنى

ۋەيران قىلىۋېتىلەيدۇ. ھەممىمىزنىڭ ئوخارا ئەپەندىگە ئوخشاش ئەڭ يېقىن ئادەممىزدىن ئايرىلىپ قېلىپلا تۇگىشىپ كېتىشىمىز ناتايىن. ئادەمدۇ ماشىنىغا ئوخشاش نەرسە، ئۇنىڭدۇ پۈرژۇنىسى بولىدۇ. ئۇ پۈرژۇنىنا يەتە شۇ ئادەمنىڭ قولىدا. دېمەكچىمەنكى، ئەگەر كىمنىڭ قولىدىكى پۈرژۇنىنا ئۇزۇلۇپ كېتىدىكەن، شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ ئادەمنىڭ ياشىغىنىدىن ئۆلۈپ كەتكىنى ياخشى، چۈنكى ئۇنىڭ بۇ دۇنيادا ھېچقانداق ئورنى ۋە قىممىتى قالمايدۇ، ئۇ قانچە تىز ئۆلۈپ كەتسە شۇنچە ياخشى... شۇڭا مەن سىلەرنىڭ ئوخارا ئەپەندى ئۈچۈن ئارتۇقچە ھەسرەت چېكىپ كەتمەسلىكىڭلارنى سورايمەن. ھازىر ئوخارا ئەپەندىنىڭ تېنىڭ يۇرىكى بىلەن ئۇچراشتى، شۇڭا بىزنىڭ ئۇنىڭ ئۈچۈن قايغۇرۇشقا ھەققىمىز يوق، يەنە قايغۇرىدىكەنمىز، بۇ ئۇچىغا چىققان شەخسىيەتچىلىك بولىدۇ. مەن ئۇنى ئۆزۈمنىڭ دادىسىدەك ياخشى كۆرەتتىم، شۇڭا مۇشۇ گەپنى قىلىۋاتىمەن... كۆپچىلىك ئەيىبكە بۇيرۇمىسا مۇشۇ يەرگىچە سۆزلىسەم، ھازىرلارمۇ ئازابلىنىپ تۇرۇپتۇ، ئۇلارنى تۆپىلەپ يەنە ئازابلىمىساق.

ۋىل سۆزىنى تۇگىتىپ بولۇپ، تارلېتون خانىمغا يۈزلىنىپ بوش ئاۋازدا دېدى:

— خانىم، سىكارلېت خانىمزنى يۆلەپ ئۆيگە ئەكىرىپ قويالارسىزمۇ؟ ئۇ ئاپتاپتا ئۇزاق تۇرۇپ كەتسە ياخشى ئەمەس، فونتائىن خانىمنىڭ كەيپىياتىمۇ تازا ياخشى ئەمەستەك قىلىدۇ، مەن ئۇنى ئۆلگۈچىنى ھۆرمەت قىلمايۋاتىدۇ دېمەكچى ئەمەس.

گەپ بىردىنلا ئۆلگۈچىنى ماختاشتىن سىكارلېتقا يۆتكىلىپ ھەممە ئادەمنى ھەيران قالدۇردى. ھەممەيلەن ئۇنىڭغا قارىغاچقا، ئۇ خجالەت بولۇپ قىزىرىپ كەتتى. ئۇنىڭ قورسىقى خېلىلا تومپىيىپ قالغان تۇرسا، ۋىل يەنە نېمىشقا ھەممە ئادەمنىڭ دىققىتىنى ئۇنىڭغا بۇرايدىغاندۇ؟ سىكارلېت خىجالەت بولۇپ ۋىلغا ئاچچىقى بىلەن قاراپ قويدى. ۋىل ئۇنىڭغا چىرايىنى

ئۆزگەرتمەي تىكىلىپ تۇراتتى. سىكارلېت ئاخىر ئۇنىڭغا يول قويدى.

ۋىلىنىڭ كۆزلىرىدىن: «مەرھەمەت ! مەن مەقسەتلىك شۇنداق قىلدىم !» دېگەندەك مەنە چىقىپ تۇراتتى.

ۋىل ھازىر بۇ ئائىلىنىڭ باشلىقى ئىدى. شۇڭا سىكارلېت ئۇنىڭغا تېرىكىشنى بىئەپ كۆرۈپ، ئامالسىز تارلېتون خانىمنىڭ يېنىغا ماڭدى. ۋىل تارلېتون خانىمنىڭ مەيلى ھايۋانىنىڭ ياكى ئادەمنىڭ بولسۇن، تۇغۇت ئىشىغا ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلىدىغانلىقىنى بىلگەچكە، دىققىتىنى دەررۇ سۇئىبلىلېندىن سىكارلېتقا يۆتكەۋەتتى، تارلېتون خانىمۇ دەررۇلا سىكارلېتنى قولتۇقلاپ ماڭدى.

— ئۆيگە كىرىپ كېتىڭ، قوزام.

ئۇنىڭ چىرايىدا ئىنتايىن كۆڭۈل بۆلۈۋاتقان بىر خىل ئىپادە ئەكس ئەتتى، سىكارلېتمۇ ئۇنىڭغا بويسۇنۇپ ماڭدى. ئادەملەر ئۇلارغا ئوتتۇرىدىن يول ئېچىپ بەردى. كۆپچىلىك سىكارلېتقا ھېسداشلىق قىلىپ بوش پىچىرلىشىشقا باشلىدى، بەزىلەر ھەتتا مېھرىبانلىق بىلەن ئۇنىڭ مۇرىسىگە بوش ئۇرۇپمۇ قويدى. ئۇ فونتائىن موماينىڭ ئالدىغا كەلگەندە موماي ئورۇق قوللىرىنى ئۇنىڭغا ئۇزارتىپ:

— قىزىم، مەن سىزنى يۆلەپ ئەكىرىپ قوياي، — دېدى. ئاندىن ئۆزىنى يۆلەپ تۇرغان سالالى بىلەن فونتائىن خانىمزغا ئالىيىپ قويدى. — سىلەر مېنى يۆلىمەيلا قويۇڭلار، ئۆزۈم ماڭالايمەن.

ئۇلار توپ ئىچىدىن ئاستا مېڭىپ چىقىپ كەتكەندىن كېيىن بايىقى يول يەنە ئېتىلىپ قالدى. تارلېتون خانىم ئۇنى كۇچەپ يۆلەپ كېتىۋاتاتتى، بەزىدە قاتتىق كۇچەپ كېتىپ، سىكارلېتنىڭ پۇتىنى يەردىن ئۇزۇۋالغۇدەك بولۇۋاتاتتى.

ئۇلار كۆپچىلىكتىن يىراقلاپ، قىلىغان گەپنى ئاڭلىيالمايدىغان يەرگە بارغاندا، سىكارلېت ھاياجانلىنىپ:

— ۋىل نېمىشقا ئۇنداق گەپ قىلىدۇ؟ ئۇ بالا تۇغماقچى، دېگەندەك گەپ قىلدىغۇ؟ — دېدى.

— نېمە، بالا تۇغماتىكىز ئەمىسە؟ — دېدى تارلېتون خانىم جاۋابەن، — ۋىلنىك شۇنداق قىلغىنى توغرا. سىز ئەسلىدە كۇنگە قاقلىنىپ تۇرماسلىقىكىز كېرەك ئىدى. ئاپىتاپتا كۆپ تۇرۇپ هوشىكىزدىن كېتىدىغان بولسىكىز بويىكىزدىن ئاجراپ كېتىشىمۇ مۇمكىن.

— ۋىل ئۇنىك بويىدىن ئاجراپ كېتىشىدىن ئەنسىرىمىدى، — دېدى فونتائىن موماي ئۆيىنىك پەلەمپىيى تەرەپكە كېتىۋېتىپ هاسىرىغان هالدا. موماي تولىمۇ ئىنچىكە بولغاچقا، ۋىلنىك بايىقى گەپلىرىنىك مەنىسىنى چۈشەنگەنىدى، شۇڭا ئۇلارغا قاراپ كۇلۇپ قويدى، — ۋىل ناهايىتى ياخشى ئىش قىلدى. سېنىكىمۇ، مېنىكىمۇ، قەبرە يېنىدا ئۇزاق تۇرۇپ ئاغزىمىزغا كەلگەننى دېيىشمىزدىن ئەنسىرەپ بىزنى ماڭدۇرۇۋەتتى... ئۇنىك مەقسىتى يالغۇز بۇلا ئەمەس. ئۇ يەنە سىكارلېتنىك گىروفنىك ئۈستىگە چۈشۈۋاتقان توپىنىك ئاۋازىنى ئاڭلاپ قېلىشىنى خالىمىدى. ئۆلگەن ئادەم سەن ئۇچۇن ئۆلمىگەندەكلا تۇرىدۇ، ئەمما ئۇ ئاۋازنى ئاڭلىساك... ئۇ دۇنيادا ئەڭ قورقۇنچلۇق ئاۋاز، چۇنكى ئۇ هاياتنىك ئاخىرلاشقانلىقىدىن دېرەك بېرىدۇ... پەلەمپەيگە كېلىپ قالدۇق، مېنى تۇتۇۋال قىزىم، ماڭا ياردەم قىلىك، بېئېتىرس، سىكارلېتقا هاسا كەتمەيدۇ، ئۇنى سىز يۆلىمىسىكىزمۇ بولىۋېرىدۇ. ۋىل بايا ئېيتقاندەك، مېنىك كەيپىم تازا ياخشى ئەمەس... ۋىل سېنىك داداڭنىك ئارزۇلۇق قىزى ئىكەنلىكىگنى بىلىدىكەن، سەنمۇ دەردنى هارغۇچە تارتتىك. ۋىلنىك مەقسىتى سېنى يەنە دەرد تارتقۇزماسلىق بولسا كېرەك. ئۇنىڭچە، سېنىك ئۇ ئىككى سىڭلىك سەنچىلىك ئاھ ئۇرۇپمۇ كەتمەيدۇ، سۇئېللېن يامان ئىش قىلدى. ئاپىتاپقا قانچە قاقلىنىپ تۇرسا هەقلىق، كاررىننى تەڭرى ساقلايدۇ. سېنىك بولسا يۆلەنچۇكۇك يوق، قىزىم، شۇنداق ئەمەسمۇ؟

— شۇنداق، — دېدى سىكارلېت جاۋاب بېرىپ. ئۇ موماينى پەلەمپەيدىن يۆلەپ چىقىۋېتىپ، موماينىڭ ئورۇنلۇق گەپلىرىگە ھەيران قالدى، — مېنىڭ ئاتامدىن باشقا ھېچقاندا يۆلەنچۈكۈم بولۇپ باقمىغان.

— ئەمما، سەن ئاناڭدىن ئايرىلغاندىن كېيىن مۇستەقىل ياشىيالمىدىڭ، شۇنداقمۇ؟ بەزىلەر ئۇنداق قىلالمايدۇ، داداڭ شۇنداق بولدى. ۋىلنىڭ دېگىنى توغرا، كۆڭلۈڭنى ھەرگىز يېرىم قىلما. داداڭ ئاپاڭدىن ئايرىلىپ قېلىۋىدى، ياشاشقا ئامالسىز قالدى، ئاخىر ئۇنىڭ يېنىغا كەتتى. بۇمۇ ئوبدان بولدى. مەنمۇ شۇنداق، مەنمۇ قېرى دوختۇرنىڭ قېشىغا كەتسەم ياخشى دەيمەن.

ئۇ بۇ گەپلەرنى باشقىلارنىڭ ھېسداشلىقىغا ئېرىشىش ئۈچۈن قىلمىغاندى، ئۇنى يۆلەپ مېڭىۋاتقانلارمۇ ئۇنىڭغا ھېسداشلىق قىلمىدى. ئۇنىڭ سۆزلىرى ئەركىن، تەبىئىي بولۇپ، خۇددى جورىسى ھاياتتەك، ھارۋىسىغا ئولتۇرۇپ جونېسبورودىن ھازىرلا قايتىپ كېلىدىغاندەك گەپ قىلاتتى. موماي ھەقىقەتەن قېرىپ كەتكەن، بېشىدىن ئۆتكەن ئىشلارمۇ ئاز ئەمەس ئىدى، شۇڭا ئۆلۈمدىن قورقۇپمۇ كەتمەيتتى.

— بىراق، سىزمۇ مۇستەقىل ياشاۋاتىسىز، — دېدى سىكارلېت.

موماي ئۇنىڭغا خۇشال قاراپ قويدى.

— ئۇغۇ شۇنداق. ئەمما، بەزى چاغلاردا كۆڭلۈم بەكمۇ يېرىم بولىدۇ.

— ھەي، موماي، — دېدى تارلېتون خانىم گەپ قىستۇرۇپ، — سىكارلېت خانقىزغا بۇنداق گەپلەرنى قىلسىڭىز بولمايدۇ، ئۇ ھازىر بىئارام بولۇپ تۇرۇۋاتىدۇ. سىرتتىن تېخى يېڭىلا كەلدى، كۆڭلىكىمۇ تار ئىكەن، كۇننىڭ ئىسسىقىدا ئىچى سىقىلىپ تۇرۇۋاتىدۇ. مۇشۇلارمۇ ئۇنىڭ بويىدىن ئاجراپ كېتىشىگە سەۋەب بولۇپ قېلىشى مۇمكىن. شۇنداق تۇرسا، سىز يەنە قايغۇ بىلەن ئازابنىڭ گەپلىرىنى قىلىسىزغۇ؟

— هېچگەپ يوق، — دېدى سىكارلېت سەل بىزار بولغاندەك تەلەپپۇزدا، — بىئارام بولۇۋاتقىنىم يوق. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۇنداق ئاسان بويىدىن ئاجراپ كېتىدىغان ئىنجىمارۇقلاردىنمۇ ئەمەسمەن.

— ئۇنداق دېگىلىمۇ بولمايدۇ، — دېدى تارلېتون خانىم خۇددى بىلمەيدىغىنى يوقتەك قىياپەتتە، — مەن تۇنجى بالامغا قورساق كۆتۈرگەن ۋاقتىمدا، بىر بۇقىنىڭ بىزنىڭ بىر قۇلۇنى ئۇسۇۋۇتەكنلىكىنى كۆرۈپ قېلىپ بويۇمدىن ئاجراپ كەتكەن. سىز مېنىڭ هېلىقى جەرەن ئېتىمنى بىلەمسىز؟ ئىسمى نېللې ئىدى. سىز ئۇنداق ئېسىل ئاتنى ئۆمرىڭىزدە كۆرۈپ باقمىغان هەرقاچان. ئۇ شۇنچىلىك ئاسان هاياجانلىناتتى. ئۇ قورساق كۆتۈرگەندە مەن جىددىي قارىمىغان بولسام...

— بۇ گېپىڭنى قويغىنا. بېئېتىرس، — دېدى موماي، — سىكارلېتنىڭ چوقۇم بويىدىن ئاجراپ كەتمەيدۇ. كاربىدوردا بىردەم ئولتۇرايلىچۇ، بۇ يەر سالقىن ئىكەن. بېئېتىرس، ئاشخانىغا چىقىپ قاراپ باقسالا، قايمىقىنى سۇزۇۋالغان سۈتتىن بارمىكىن، بولسا ماڭا بىر ئىستاكان ئاچىقىپ بەرگىن. سۈت بولمىسا ئىشكاپقا قاراپ باق، هاراق بولسىمۇ مەيلى، بىر رومكا ئىچىۋالاي، ئۇلار خوشلاشقىلى كەلگەندە بىللە قايتايلى.

تارلېتون خانىم سىكارلېتقا قاراپ قويۇپ، ئاندىن قەتئىي تەلەپپۇزدا:

— سىكارلېت كارىۋاتقا چىقىپ يېتىۋالمىسا بولمايدۇ، — دېدى. ئۇ خۇددى تۇغۇتنىڭ ئەھلىدەك، تۇغىدىغان چاغنىڭ تەخمىنەن ۋاقتىنى سائەت، مىنۇتلىرىغىچە ئېيتىپ بېرەلەيتتى.

— بول چاپسان ! — دېدى موماي هاسسىنى بىر چەتكە تاشلاپ قويۇپ. تارلېتون خانىم بېشىدىكى شالىپىسىنى ئېلىۋېتىپ، قولى بىلەن هۆل بولۇپ كەتكەن قىزىل چاچلىرىنى سىلاپ قويدى، ئاندىن ئاشخانىغا كىرىپ كەتتى.

سىكارلېت ئورۇندۇقنىڭ يۆلەنچۈكىگە ئۆزىنى تاشلاپ

ئولتۇردى. بەدىنىگە مەھكەم يېپىشىپ تۇرغان كۆڭلىكىنىڭ ئىككى تۈگمىسىنى يېشىۋەتتى. كاربىدورنىڭ تورۇسى ئېگىز بولغاچقا بۇ يەر سالقىن ئىدى.

— مەن بېئېيترس تارلېتوننىڭ بالىلىرىدىن ئايرىلىپ قالغىنىغا يۈرىكى ئازابلىنامدۇ ياكى ئاتلىرىدىن ئايرىلىپ قالغىنىغمۇ، زادىلا بىلمەيمەن، — دېدى فونتائىن موماي، — ئۇ جەھەننەمدىن بىرنەچچە قېرىغا زادىلا كۆڭۈل بۆلمەيدۇ. بىلەمسىز؟ ئۇ بايا ۋىل سۆزلىگەن ئادەملەرنىڭ تېپىغا كىرىدۇ. ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدىكى پۈرژۇئا ئاللىبۇرۇن ئۇزۇلۇپ كەتكەن. بەزىدە ئۇنى داداڭغا ئوخشاش بولۇپ قالارمىكىن دەپمۇ ئويلاپ قالمەن. ئۇ پەقەت ئاياللارنىڭ بالا تۇغقانلىقىنى، بايىتالارنىڭ قۇلۇنلىغانلىقىنى كۆرگەن چاغلاردىلا خۇشال بولىدۇ، باشقا چاغلاردا خۇشال يۈرگەنلىكىنى كۆرمەيسەن. قىزىلىرىنىڭ بىرسىنىمۇ تالالىق قىلمىدى. بۇ ئەتراپتىن ئۇلارغا ئەر تاپالايدىغانلىقىغمۇ ئىشەنچسى يوق، شۇڭا ھېچنېمىدىن غەم قىلماي يۈرۈۋاتىدۇ. ئۇ ئەنە شۇنداق غەلىتە مەزلۇم... ۋىل سۇئېللېنىنى ئالىدىغانلىقىنى دېدى، بۇ راست گەپمۇ؟

— راست گەپ، — دېدى سىكارلېت مومايدىن كۆزىنى ئۇزمەي ئولتۇرۇپ. بۇرۇن ئۇ بۇ مومايدىن ئۆلگۈدەك قورقاتتى، ئەمدى ھازىر چوڭ بولدى، ئەلۋەتتە قورقمايدۇ ـ دە.

— ۋىل ئۇنىڭدىنمۇ ياخشىسىنى تاپسا بولاتتىغۇ؟ — دېدى موماي ئوچۇق كۆڭۈللۈك بىلەن.

— شۇنداقمۇ؟ — سىكارلېت ھەيران قالدى.

— بۇ گېپىمگە ئۇنچىلىك ئەجەبلىنىپمۇ كەتمە، خانقىز، — دېدى موماي كىنايە بىلەن، — مەن سېنىڭ ئۇ ئازرۇلۇق سىڭلىڭنىڭ يامان گېپىنى قىلماقچى ئەمەس، بايا ئۇ يەردىن كەتمىگەن بولسام قىلار بولغىيدىم. بۇ ئەتراپتا ئەرلەر ئاز بولغاندىكىن، قىزلارنىڭ ئىچىدىن تازا يارايدىغىنىنى تاللىۋالمامتى دەيمىنا. بېئېترسنىڭ تۆت ئالۋاستىسى، موترونىڭ

بىر نەچچە قىزى، ماكرىسىنىڭ...

— ئۇ سۇئېللىپن بىلەن توي قىلماقچى بولۇپ بېكىتىپ بولدى.

— سۇئېللىپنىنىڭ تەلىيى بار ئىكەن، ياخشى بىر ئەرگە ئېرىشىپتۇ.

— ئۇ ئاشۇنداق ياخشى ئادەمگە ئېرىشكىنى ئۈچۈن تازا تەلەيلىك.

— سەن بۇ يەرنى تولىمۇ ياخشى كۆرىسەن، شۇنداقمۇ؟

— شۇنداق.

— شۇڭا، تارانىڭ ئىشلىرىنى باشقۇرىدىغانغا بىر ئەر كىشى لازىم بولۇپ، تەبىقە سۇرۇشتۇرمەيلا سىڭلىڭنى ئۇنىڭغا بەرمەكچى بوپسەن — دە؟

— تەبىقە؟ — سىكارلېت مومانىڭ ئويلىغان ئويىغا ھەيران قالدى، — قانداق تەبىقە؟ ھازىر تەبىقە سۇرۇشتۇرگەننىڭ نېمىگە پايدىسى بار؟ قىزلار ئۆزلىرىنىڭ ھالىدىن خەۋەر ئالىدىغان بىر ئەر تېپىۋالسىلا بولدى ئەمەسمۇ؟

— بۇمۇ ئويلىنىپ بېقىشقا تېگىشلىك مەسىلە، — دېدى موماي، — بەزىلەر سېنىڭ بۇ قارىشىڭنى مەنتىقىگە ئۇيغۇن دەپ بىلىشى، بەزىلەر، پەرقنى مۇجمەللەشتۇرۇۋەتتى، دېيىشى مۇمكىن. لېكىن، بۇ پەرقتە زادىلا مۇجمەللىك قىلىشقا بولمايدۇ. ۋىل قانداقلا بولسۇن، يۇقىرى تەبىقىنىڭ ئادىمى ئەمەس، ئەمما سىلەرنىڭ ئائىلىدىكى بەزىلەر يۇقىرى تەبىقىگە مەنسۇپ.

مومانىڭ ئۆتكۈر كۆزلىرى سىكارلېتنىڭ مومىسى روبېللارد خانىمنىڭ سۇرىتىگە تىكىلدى.

شۇ ئارىلىقتا سىكارلېت ۋىلنى ئويلاپ قالدى. ئۇ ئورۇق، كۆرۈمسىز، مىجەزى يېقىشلىق، دائىم ئاغزىدىن بۇغداينىڭ غولىنى چۈشۈرمەيدىغان، كۆرۈنۈشتە روھسىزراق كۆرۈنىدىغان ئادەم ئىدى. جەنۇبنىڭ كەمبەغەللىرى ئاساسەن شۇنداق سىياقتا ئىدى. ئۇنىڭ نۇرغۇن پۇللىرى بار ئېسىلزادە ئەجدادلىرى يوق،

ئائىلىسى جورجىيەگە ئەڭ دەسلەپتە كەلگەن، بەلكىم ئاۋگىرسوفقا[1] قەرزدار بولۇپ قالغان ئادەملەردۇ ياكى قۇل بولۇشىمۇ مۇمكىن. ۋىل ئۇنىۋېرسىتېتتا ئوقۇمىغان، پەقەت يىراق بىر يېزىدىكى مەكتەپتە تۆت يىللا ئوقۇغان، ئۆزى سەممىي، ئىشەنچلىك، ئەمما يۇقىرى تەبىقىدىن ئەمەس. روبېللاردلارنىڭ ئۆلچىمى بىلەن قارىغاندا، سۇئىللېن ئۇنىڭ بىلەن توي قىلسا جەزمەن سالاھىيىتىنى تۆۋەنلىتىۋالىدۇ.

— قارىغاندا، سەن ۋىلىنىڭ ئائىلىڭلەرگە ئەزا بولۇپ كىرىشىگە قوشۇلىدىغان ئوخشىمامسەن؟

— شۇنداق، — جاۋاب بەردى سىكارلېت رەسمىي تەلەپپۇزدا. ئەگەر موماي ئۇنىڭغا يەنە قارشى تۇرىدىغان بولسا، ئۇ ئۇنىڭغا ئېتىلىشقا تەييار ئىدى.

موماي ئويلىمىغان يەردىن شۇنداق دېدى:

— مېنى بىرنى سۆيۈپ قويغىنا، — موماي ئۇنى قوللىغان ئىپادىدە كۈلۈپ تۇراتتى، — مەن سېنى ئەزەلدىن ھازىرقىدەك ياخشى كۆرۈپ باقمىغان، سىكارلېت. كىچىكىڭدە تولىمۇ جاھىل، مۇئامىلەڭ ياۋا ياڭاقتەك قاتتىق قىز ئىدىڭ، مەن ئۇنداق جاھىل قىزلارنى ياخشى كۆرمەيمەن. ئۆزۈمنى ھېسابقا ئالمىغاندا، مەن سېنىڭ دۇنيانىڭ ئىشلىرىغا تۇتقان مۇئامىلەڭنى ياخشى كۆرۈپ قالدىم، كۈچۈڭ يەتمىگەن ئىشلارغا قارىتا ئۇنى قۇۋۋەتلىمىسەڭمۇ داۋراڭ قىلمايدىكەنسەن، بەئەينى ئوۋچىدەك، ئىشنى كەسكىن، ئېدىتلىق قىلىدىكەنسەن.

سىكارلېت كۈلۈپ كەتتى. بۇ گەپ ئۇنىڭغا قىزىق تۇيۇلۇپ كېتىۋاتاتتى، شۇڭا موماي قورۇلۇپ كەتكەن يۈزىنى يېقىن ئېلىپ كەلگەندە مەڭزىگە سۆيۈپ قويدى. مومايىنىڭ ئۆزىنى ماختىغانلىقىنىڭ مەنىسىنى ئانچە بىلمەي كەتمىسىمۇ ئىچىدە خۇشال بولدى.

---

① ئەنگلىيە گېنېرالى، جورجىيە مۇستەملىكىسىنىڭ يارانقۇچىسى.

— سۇئېللېننى بىر قارا نامراتقا بېرىدىغان بوپسەن، بۇمۇ بوپتۇ. بۇ يەردىكىلەرنىڭ ھەممىسى ۋىلنى ياخشى كۆرسىمۇ، يەنىلا ئۇنىڭ كەينىدىن گەپ قىلىشىدۇ. ئۇنى ياخشى ئادەم دەپ ماختاپ تۇرۇپ، يەنە ئوخارا ئائىلىسىنىڭ قىزىنىڭ چۈشۈرۈپ ئۇ ئادەم بىلەن توي قىلىشى نېمىدېگەن قورقۇنچلۇق ئىش، دېيىشىدۇ. ئەمما، سەن بۇ گەپلەرگە پىسەنت قىلمايلا يۈرىۋەرسەڭ بولىدۇ.

— باشقىلار نېمە دېسە دەۋەرسۇن، كارىم يوق.

— مەنمۇ سېنى شۇنداقراق دەپ ئاڭلىغان، — مومانىڭ بۇ گېپىدە ئازراق كىنايە بار ئىدى، — خەق نېمە دېسە دەۋەرسۇن، كارىڭ يوق يۈرىۋەرسەڭ بولدى. بۇ چوقۇم تازا لايىقىدا بولغان توي. ئەلۋەتتە، ۋىل بۇنىڭدىن كېيىنمۇ ئاشۇنداق نامراتقىياپەتتە يۈرۈشى، تويدىن كېيىن ئۇنىڭ سۆزلىرىدە ئىلگىرىلەش بولماسلىقى مۇمكىن. نۇرغۇن پۇل تاپقان تەقدىردىمۇ داداڭغا ئوخشاش تاراغا شان ـ شەرەپ ئېلىپ كېلەلمەيدۇ، كەمبەغەللەردە ئۇنداق شان ـ شەرەپلەر ھەم بولمايدۇ. ئەمما، ۋىل ئاق كۆڭۈل ئادەم، نېمە قىلىشى كېرەكلىكىنى بىلىدۇ. بايا قەبرىستانلىقتا ھەممىزنىڭ ئويلىغانلىرى خاتا بولغان. ئۇ تۇغما ئاق كۆڭۈل ئادەم بولغاچقا، بىزنىڭ خاتالىقلىرىمىزنى ئۆز ۋاقتىدا تۈزەتتى. دۇنيادا بىزنى ھېچقانداق نەرسە ئويىاق ـ بۇياق قىلىۋېتەلمەيدۇ، ئەمما بىز دائىملا قولدىن كەتكەن نەرسىلىرىمىزنى ئەسلىگە كەلتۈرىمىز دەپلا يۈرسەك، ئۆتمۈشنىلا ئويلىساق، ۋىل دېگەندەك، ئۆزىمىزنى ئۆزىمىز تۈگەشتۈرۈۋالىمىز. مەيلى سۇئېللېن ياكى تارا ئۇچۇن بولسۇن، ۋىلنىڭ بولغانلىقى چوڭ ئىش.

— بۇ گەپچە، سىز مېنىڭ ئۇنىڭ سۇئېللېن بىلەن توي قىلىشىغا قوشۇلغانلىقىمنى قوللايدىكەنسىز ـ دە؟

— ئۇنداق ئەمەس، — دېدى مومايى ھارغىن ۋە بىئارام بولۇۋاتقاندەك ئاھاڭدا، ئەمما تەلەپپۇزى قاتتىق ئىدى، — مەن

نامرات بىر ئادەم بىلەن ئېسىلزادىنىڭ قىزىنىڭ توي قىلىشىنى قۇۋۇەتلەيمەنمۇ؟ بۇ مۇمكىن ئەمەس. تۆۋەن تەبىقىدىكى ئادەم بىلەن يۇقىرى تەبىقىدىكى ئادەمنىڭ بىرلىشىشىنى قانداقمۇ قوللاي؟ كەمبەغەللەرمۇ ئاق كۆڭۈل، ئىشەنچلىك، سەمىمىي كېلىدۇ، بىراق...

— تېخى بايىلا ئۇلارنىڭ تۇرمۇشلىرى بەختلىك بولۇشى مۇمكىن دەۋاتاتتىڭىزغۇ؟ — سىكارلېت ئۇنىڭ گەپلىرىگە ھەيران قالدى.

— مەن سۇئېللېبىنىڭ ۋىلغا ياتلىق بولۇشىنى ياخشى ئىش دەپ ھېسابلايمەن. ئەمەلىيەتتىمۇ ئۇ كىم بىلەن توي قىلسۇن، ئوبدان ئىش، چۈنكى ئۇ بىر ئەرگە ئىنتايىن ئېھتىياجلىق. ئۇنداق ئەرنى ئۇ نەدىن تاپىدۇ؟ سەنمۇ بۇنداق ئوبدان غوجىدارنى نەدىن تاپىسەن؟ ئەمما بۇ مېنىڭ ھازىرقى ئەھۋالىنى ياخشى كۆرىدىغانلىقىمدىن دېرەك بەرمەيدۇ. شۇنداق ئەمەسمۇ؟

— ئەمما، مەن ھازىرقى مۇشۇ ئەھۋالىنى ياخشى كۆرىمەن، — دېدى سىكارلېت مومانىڭ گېپىنى ئويلانغاچ، — ۋىل سۇئېللېبىن بىلەن توي قىلسا مەن خۇشال بولمەن. سۇئېللېبىن مېنى نېمىشقا باشقىچە ئويدا بولىدۇ دەپ ئويلايدۇ؟ ئۇنداق ئويلايدىغانغا قانداق ئاساسى بار؟ ئۇ زادى دائىم شۇنداق.

سىكارلېت ھەيران ئىدى ھەم ئازراق خىجىلمۇ بولاتتى، باشقىلار ئۆزىنىڭ خىيالىنى ئۇنىڭغا تېڭىپ ئۇنى ئۇنداق ـ مۇنداق دېسە، ئۇ ئەلۋەتتە، ئۇ گەپكە چۈشەنمەيدۇ ھەم خىجىل بولىدۇ ـ دە.

مومای يەلپۇگۈچ بىلەن ئۆزىنى يەلپۇگەچ، خۇشال كەيپى بىلەن سۆزىنى يەنە داۋام قىلدى:

— مەنمۇ ساڭا ئوخشاش بۇنداق نىكاھنى قوللاپ كەتمەيمەن، ئەمما ئەمەلىيەتكە ھۆرمەت قىلىمەن، سەنمۇ ھەم شۇنداق. خاپىلىققا ئۇچراپ ئۇنىڭغا چارە قىلالماي ئارقىدىن ۋارقىراپ ـ جارقىرىساڭ ئۇنىڭ ھېچنېمىگە پايدىسى يوق. ھاياتنىڭ ئەگىرى ـ

توقايلىقلىرىغا ئۇ يول بىلەن تاقابىل تۇرغىلى بولمايدۇ. بىزنىڭ ھەم قېرى دوختۇرنىڭ ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ چەككەن رىيازەتلىرى ھەرقانداق ئادەمنىڭكىدىن كۆپ، شۇڭا مەن ئىشلارنى قانداق بىر تەرەپ قىلىش كېرەكلىكىنى بىلىمەن. بىزدە ئۆز تۇرمۇشىمىزدىن ئالغان ئەقلىيە سۆز بار دېيىلسە، ئۇ: «ۋايسىما، كۆلۈپ يۈر، پۈرسەت ھامان كېلىدۇ، بىلىپ قوي» دېگەن مۇشۇ بىر جۈملە سۆز، خالاس. نۇرغۇن قېيىن ئۆتكەللەردىن مانا مۇشۇنداق ئۆتۈپ كەلدۇق، بىر تەرەپتىن كۈلۈپ، بىر تەرەپتىن پۈرسەت كۈتتۇق، ئاخىر ئۇنىڭ مۇتەخەسسىسمۇ بولۇپ قالدۇق، بۇمۇ ئامالسىزلىقتىن بولغان. بۇنىڭدىن قېچىپ ئۇنىڭغا، ئۇنىڭدىن قېچىپ بۇنىڭغا تۇتۇلۇپ تۇراتتۇق، ئەما يەنە تۆت ـ بەش يىلغا بارمايلا باش كۆتۈرۈپ قالاتتۇق. بۇ قېتىم شمالىلىق ئالۋاستىلارغا تۇتۇلدۇق، نېمە سەۋەبتىن شۇنداق، بىلەمسەن؟

ئۇ شۇنداق دەپلا بېشىنى چايقاپ قويۇۋېدى. سىكارلىتىنىڭ كۆزىگە ئۇ خۇددى ئىش بىلەرمەن شاتۇتىدەك كۆرۈنۈپ كەتتى. خۇدايىم، بۇنداقمۇ ئوخشارمۇ؟

ـــ بىلەلمىدىم، ـــ دېدى سىكارلىت تەكەللۇپ بىلەن جاۋاب بېرىپ. ئۇ مومايىنىڭ گەپلىرىدىن بەكمۇ زېرىككەنىدى.

ـــ ئۇنداق بولسا گېپىمگە قۇلاق سال. مەن ئۆزىنى قاچۇرۇش مۇمكىن بولمايدىغان ئىشلارغا دائىم باش ئېگىمەن. بىز بۇغداي ئەمەس، ئارپا. بۇغدايىنىڭ غولى پىشقاندا قۇرۇپ كەتكەچكە شامالدا ئېگىلمەيدۇ، قاتتىقراق بوراندا يەرگە يېتىپ كېتىدۇ شۇ. ئارپىنىڭ غولى پىشقاندىمۇ شىرشىم تۇرغاچقا ئېگىلەلەيدۇ، بوران ئۆتۈپ كەتكەندىن كېيىن يەنە ئەسلىگە كېلىپ تىك تۇرالايدۇ. بىز بوينىمىزنى مەجبۇرىي غادايتىپ يۈرىدىغان ئادەملەردىن ئەمەس. بوران چىققاندا ئەڭ ئاخىرىدا ئۆزىمىز، ئىتائەتچان بولۇۋالىمىز، چۈنكى ئۇنىڭ بىزگە پايدىسى بارلىقىنى بىلىمىز. قىينچىلىققا يولۇققاندا ئۆزىمىزنى چەتكە ئېلىپ، مۇمكىن بولمايدىغان ئىشلارغا بېشىمىزنى ئېگىپ تۇرىمىز، جېدەل ـ ماجىرا

قىلمايمىز، ئىشلەشنى بىلمىمىز، كۆلۈپلا تۇرىمىز، پۇرسەت كۈتىمىز. ئۆزىمىزدىن تۆۋەن ئادەملەرگە بوش كەلمەي، ئۇلاردىن ئامال بار ئۆزىمىزگە مەنپەئەت ئىزدەيمىز. كۈچىمىزگە كېلىۋالغاندىن كېيىن پۈتىمىزنىڭ ئاستىغا قويغان تاشنى تېپىۋېتىمىز. قىيىن ئۆتكەلدىن ئۆتۈۋېلىشنىڭ ئەپچىل چارىلىرى مۇشۇلار، قىزىم، ــ ئۇ بىردەم تۇرۇۋېلىپ يەنە سۆزلەپ كەتتى. ــ بۇ چارىنى ئەمدى ساڭا ئۈگىتىپ قويدۇم.

مومايي سۆزلەپ بولۇپ خىرىلداپ كۈلۈپ كەتتى. ئۇنىڭ گەپلىرى شۇنچىلىك زەھەرلىك بولسىمۇ، ئۆزىگە ئىنتايىن قىزىق تۇيۇلسا كېرەك. قارىغاندا، ئۇ سىكارلېتنى ئۆزىنىڭ ئۈگەپلىرىگە باھا بېرىدۇ دەپ ئويلىغانمۇ بولسا كېرەك، لېكىن سىكارلېت ئۇنىڭ ئۈگەپلىرىنى تازا چۈشىنەلمىگەچكە، دەرمەھەل نېمە دېيىشنى بىلمىدى.

ــ سەن بىزنىڭ ئادەملىرىمىزنىڭ يىقىلىپ چۈشۈپ يەنە ئورنىدىن دەس تۇرۇپ كەتكەنلىكىنى كۆرمىدىڭمۇ؟ ــ دېدى مومايي يەنە سۆزلەپ، ــ لېكىن، ئەتراپىمىزدىكىلەر ئۇنداق ئەمەس. مەسىلەن، كاسلىن كالۋېرتنى ئالايلى... ئۇ ھازىر نېمە بولدى، كەمبەغەل بولۇپ كەتتى. ئۇنىڭ تۇرقى ئېرىدىنمۇ ئۆتە ئاۋارە. يەنە ماكرسلارنىڭ ئائىلىسىگە قاراپ باق، نامراتلىقتا بېشى قېيىپ نېمە قىلىشلىرىنى بىلەلمەيۋاتىدۇ ھەم ئۇلارنىڭ قولىدىنمۇ ئىش كەلمەيدۇ، كەلسىمۇ قىلىشنى خالىمايدۇ، ئەتىدىن كەچكىچە ئىچىگە تىنىپلا، بۇرۇنقى ياخشى تۇرمۇشلىرىنىڭ خىيالىنى قىلىپلا يۇرۇشىدۇ. يەنە قاراپ باق... ھەي، قوشنىلارنىڭ ھەممىسىلا ئوخشاش، بىزنىڭ ئۆيدىكى ئالېكس بىلەن سالللى، سەن، جېم تارلېتون، ئۇنىڭ بىرنەچچە قىزى ھەم باشقا بىرنەچچەيلەندىن باشقىلىرى ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشالمىدى. ئۇلارنىڭ بەدەنلىرى ئەۋرىشىم ئەمەس، باشقىدىن ئورنىدىن دەس تۇرۇپ كېتىش ئىرادىسىمۇ ئاجىز. ئۇلار پۈلنىلا، قۇللارنىلا بىلىپ كەلگەن. ئەمدى ھازىر قۇللىرى بىلەن

پۇللىرىدىن ئايرىلىپ قېلىۋېدى، ھېچنېمىسى يوق گادايلارغا ئايلىنىپ قالدى.

— سىز ۋىلكېس ئائىلىسىدىكىلەرنى ئۇنتۇپ قالدىڭىز.

— ياق، ئۇنتۇپ قالغىنىم يوق، ھۆرمەت يۈزىدىنلا ئۇلارنى تىلغا ئالمىدىم. ئاشلېي ھازىر سىلەرنىڭ ئۆيىنىڭ مېھمىنى. ئۇلارنى تىلغا ئېلىپ قالدىڭ، بوپتۇ، ئۇلارغىمۇ بىر قاراپ باقايلى. ئىندىيا ۋىلكېس ھازىر قورۇلۇپ موماينىڭ ئۆزىلا بولۇپ قاپتىمىش، ستۇئارت تارلېتون ئۇلۇپ كەتكەندىن كېيىن، تۇل خوتۇنده‌ك بولۇۋېلىپ يا ئۇنى ئۇنتۇپ كېتەلمىدى، يا باشقىسىغا يانلىق بولمىدى. ئۇ تېخى ياش ئىدى، ئەرگە تېگمەنلا دېسە خوتۇنى ئۇلۇپ كەتكەن، بىر توقاي بالىلىرى بار بويتاقلاردىن چىقماسمىدى؟ بىچارە خونېي ئەر تاپالماي سارىڭ بولۇپ كەتتى. ئاشلېيغا كەلسەك، ئۇنىڭ تۇرغان تۇرقى ئاشۇ.

— ئاشلېي ياخشى ئادەم، — دېدى سىكارلېت ئۇنىڭغا رەددىيە بېرىپ.

— مەن ئۇنى بىرەر قېتىمۇ ياخشى ئەمەس دەپ باقمىدىم. ئەمما، ئۇنىڭ ياخشلىقى تۆت پۇتنى ئاسمانغا قارىتىپ ياتقان تاشپاقىغا ئوخشايدۇ، قىلچە تەدبىرلىك ئەمەس. ئەگەر ۋىلكېسنىڭ ئائىلىسىدىكىلەر بۇ قېيىن ئۆتكەلدىن ئۆكۈشلۇق ئۆتۈپ كېتىشنى ئويلايدىغان بولسا، ئاشلېيغا ئەمەس مېلانىيەگە تايىنىشلىرى كېرەك.

— مېلانىيە؟ ۋاي خۇدايىمەي ! چوڭ ئاپا، نېمىلەرنى دەۋاتىسىز ! مەن ئۇنىڭ بىلەن بىللە تۇرۇپ باققان، ئۇنى چۈشىنىمەن. ئۇ شۇنچىلىك ئاجىز، قورقۇنچاق، توخۇنى تاخ دېيىشكىمۇ جۈرئىتى يوق.

— ھازىر كىم توخۇنى تاخ دېيەلەيدۇ؟ مېنىڭچە، ئۇنداق قىلىش ۋاقىتنى ئىسراپ قىلغانلىق. بەلكىم ئۇ توخۇنى تاخ دېيىشتىن قورقىدىغاندۇ؟ ئەمما، مەيلى قانداقلا نەرسە بولسۇن، ئۇنىڭ سۆيۈملۈك ئاشلېيغا، ئوغلىغا، مەدەنىيەتكە بولغان

ئېتىقادىغا تېگىپلا قويىدىغان بولساڭ، پۈتۈن دۇنيا، ھەتتا شىماللىق ئالۋاستىلارنىڭ ھۆكۈمىتى بولسىمۇ ئۇلارغا ئۇنلۇك تۇۋلاشقا جۈرئەت قىلالايدۇ. ئۇنىڭ ئۈستۈلى سېنىڭكىگە ئوخشىمايدۇ، مېنىڭكىگىمۇ ئوخشىمايدۇ، سىكارلېت. ئەگەر سېنىڭ ئاپاڭ ھايات بولغان بولسىمۇ شۇنداق قىلاتتى. مېلانىيە سېنىڭ ئاپاڭنىڭ ياش ۋاقتىنى ئېسىمگە سالىدۇ... ئۇ بەلكىم ۋىلكېس ئائىلىسىنى بۇ قىيىنچىلىقلاردىن ئۆتكۈزۈپ كېتەلىشى مۇمكىن.

ــ ھىم، مېلانىيە دېگەن ياخشى نىيەتلىك بىر ئەخمەق. ئەمما، سىزنىڭ ئاشلېيغا بەرگەن باھايىڭىز ئادىل بولمىدى. ئۇ...

ــ ئاشلېي كىتاب ئوقۇشتىن باشقا ھېچنېمىنى بىلمەيدۇ، ھازىرقى بۇ قىيىن ئۆتكەلدىن ئۆتۈپ كېتەلىشى مۇمكىن ئەمەس. ئاڭلىسام، بۇ يەردىكىلەرنىڭ ئىچىدە ئېتىزنىڭ ئىشلىرىدا ئەڭ ئاجىزى شۇ ئىكەن. ئۇنى بىزنىڭ ئالېكس بىلەن سېلىشتۇرۇپ باقساڭلا بىلىسەن. ئۇرۇش بولمىغان چاغدا ئالېكس ئەڭ يارامسىز بايۇەچچە ئىدى، گالىستۇكىنىڭ ياخشىسىنى تاللاپ، ھاراق ئىچىپ، خەققە تاپانچا ئېتىپ، ئۆزىگە لايىق كەلمەيدىغان قىزلارنىڭ كەينىدىن پالاقلاپ يۈرەتتى. ئەمدى ھازىر قانداق؟ كېۋەز تېرىشتا بۇ ئەتراپتىكىلەرنىڭ ئالدى. خانقىز، ئۇ راست شۇنداق، يەر تېرىشنى ئۆگەندى. ئۆگەنمىسە بولمايدۇ ــ دە، ئاچ قالىدۇ شۇ. ئۇنىڭ كېۋەزلىرى تارانىڭكىدىن كۆپ ياخشى. چوشقا بېقىش، توخۇ بېقىشلارغىمۇ ئوستا بولۇپ كەتتى. جاپالىق مۇشۇ دەۋر ئۆتۈپ كەتكەندىن كېيىن قاراپ باق، ئۇ چوقۇم دادىسىغا ئوخشاش پۇللۇق ئادەم بولىدۇ، ئەمما ئاشلېيچۇ...

سىكارلېت ئۇنىڭ ئاشلېينى چۆكۈرۈپ قىلغان بۇ گەپلىرىنى ئاڭلاپ كۆڭلى يېرىم بولدى.

ــ مېنىڭچە، بۇنىڭ ھەممىسى قىلچە ئەھمىيىتى يوق

گەپلەر.

— ئۇنداقمۇ ئەمەستۇ، — مومای كۆزلىرىنى سىكارلېتقا مىختەك قادىدى، — سەن ئاتلانتاغا كەتكەندىن كېيىن ئاشۇ يولنى تۈتتۈك. بىزنى، بۇلار سەھرادا يۈرۈپ مېنىك ھېيلىگەرلىكلىرىمنى نەدىن بىلسۇن دەپ ئويلاپ قالما. دەۋر ئۆزگەردى، سەنمۇ دەۋرگە ېقىپ ئۆزگىرىۋاتىسەن. ئاڭلىساق، سەن شمالللىق ئالۋاستىلار بىلەن، نامرات ئاق تەنلىكلەر ھەم شمالدىن كەلگەن تەۋەككۈلچىلەر بىلەن ناھايىتى ياخشى ئۆتۈپ، ئۇلارنىڭ پۇللىرىنى ئالداپ چۆنتىكىگە سېلىۋاتقۇدەكسەن، يەنە تېخى ناھايىتى لاتاپەتلىك يۈرەرمىشسەن. بوپتۇ، شۇ ئىشىڭنى داۋاملاشتۇرىۋەر، ئۇلارنىڭ پۇللىرىنى بىر تىيىننى قالدۇرماي سىيرىۋال، ھېچنېمىسنى قويمىغاندىن كېيىن كۆتىگە تەپ. چۈنكى، ئۇلار سەن ئۈچۈن ھېچنېمە قىلىپ بېرەلمەيدۇ ـ دە. چوقۇم شۇنداق قىل. ناۋادا ئۇ نامراتلار ساڭا يېپىشۋالمىغان بولسا، ئۇ چاغدا تۈگەشكىنىڭ شۇ.

سىكارلېت مومايدىن كۆزلىرىنى ئۇزمەي ئولتۇرۇپ ئۇنىڭ گەپلىرىنى ئېچىدە ئانالىز قىلدى، لېكىن يەنىلا ئۇ گەپلەرنىڭ تېگىگە يېتەلمىدى. ئۇنىڭ ئاشلېينى تۆت پۇتنى ئاسمانغا قىلىپ ياتمىغان تاشپاقىغا ئوخشاتقىنىغا تېخىچە ئاچچىقى كېلىپ تۇرۇۋاتاتتى.

— مېنىڭچە، سىزنىڭ ئاشلېيغا ئاشۇنداق باھا بېرىشىڭىز توغرا ئەمەس، — دېدى ئۇ ئۈشتۈمتۇتلا.

— سىكارلېت، سەن نېمىدېگەن گالۋاڭ.

— ئۇ سىزنىڭ قارىشىڭىز، — دېدى سىكارلېت قوپاللىق بىلەن. ئۇنىڭ شۇ تۇرقىدا مومايىنىڭ تەستىكىگە بىر شاپىلاق سالغۇسى كېلىپ كېتىۋاتاتتى.

— بىرنەچچە سوم، بىرنەچچە تىيىن ئۈستىدە سەن تولىمۇ سەزگۈر، ئەمما ئۇ سەزگۈرلۈك ئەرلەرگە خاس سەزگۈرلۈك. ئۇلارغا سېلىشتۇرغاندا سەن يەنىلا سەزگۈر ئەمەس، بولۇپمۇ

مۇناسىۋەتتە سەندە يېتەرلىك سەزگۈرلۈك ئازراق.

بۇ گەپنى ئاڭلاپ سىكارلېتنىڭ كۆزلىرى غەزەپتىن چاقناپ، مۇشتلىرى تۈگۈلۈپ كەتتى.

— مەن سېنىڭ ئاچچىقىڭنى كەلتۈرۈپ قويدۇم، شۇنداقمۇ؟ — موماي كۈلۈپ تۇرۇپ سورىدى، — مەن ئەتەي شۇنداق قىلدىم.

— ھە، شۇنداقمۇ؟ ئېيتىڭا، نېمە ئۈچۈن شۇنداق قىلىسىز؟

— بۇنىڭ سەۋەبى كۆپ.

موماي ئۆزىنى ئورۇندۇقنىڭ يۆلەنچۈكىگە تاشلىدى، شۇندىلا سىكارلېت ئۇنىڭ چارچاپ كەتكەنلىكىنى ھېس قىلدى. دېمىسىمۇ موماي بەكمۇ قېرىپ، ئاجىزلاپ كەتكەندى. توخۇنىڭ پۈتلىرىدەك ئورۇق قوللىرى خۇددى ئۆلۈكىنىڭكىدەك ساپسېرىق ئىدى. سىكارلېتنىڭ بۇنى كۆرۈپ بىردىنلا ئاچچىقى يانىدى. ئاندىن مومانىڭ يېنىغا بېرىپ قولىنى قوش قوللاپ مەھكەم تۇتۇۋالدى.

— سىز گەپكىمۇ شۇنچىلىك ئۇستا ئىكەنسىز، — دېدى ئۇ، — شۇنچە گەپ قىلىپ، بىر ئېغىزمۇ راست گېپىڭىزنى دېمىدىڭىز. سىز شۇنچە گەپلەرنى قىلىش ئارقىلىق، ماڭا داداڭنى تولا خىيال قىلما، دېمەكچىمۇ؟

— خىيالىڭغا كەلگەننى پەرەز قىلما، — دېدى موماي قىلچە يۇز - خاتىر قىلماي. ئاندىن ئاستا قولىنى ئۇنىڭ قولىدىن تارتىۋالدى، — يالغۇز بۇلا ئەمەس، ئۇنىڭدىن باشقىمۇ نۇرغۇن مەزمۇنلار بار. سەن بەكمۇ دۆت ئىكەنسەن، دېگەنلىرىمنىڭ تېگىگە يېتەلمىدىڭ.

سىكارلېت كۆڭۈلگە كەلگۈدەك بۇ گەپكە پىسەنت قىلماي كۈلۈپلا قويدى، بايا ئاشلىغىنى ھېلىقىدەك دېگەنلىكى ئۈچۈن مومايغا خاپا بولغاندى، ھازىر ئۇ خاپىلىقلىرى كۆتۈرۈلۈپ كېتىپ، مومانىڭ گەپلىرىنىڭ رەسمىي گەپلەر ئەمەسلىكىگە خۇشال بولدى.

شۇ ئارىلىقتا تارلېتون خانىم ئىككى ئىستاكان سۈتنى

كۆتۈرۈپ ئاشخانىدىن چىقىپ كەلدى. ئۆي ئىشلىرىنى بىلمىگەچكە، سۈتنى ئېلىپ چىققۇچە خېلى كۆپ تۆكۈۋەتكەندى.

— مەن بۇ سۈتنى ئامباردىن تېپىپ چىقتىم، — دېدى ئۇ، — قېنى ئىچىۋېلىڭ. ئۇلار قەبرىستانلىقتىن ھازىرلا قايتىپ كېلىشىدۇ. سىكارلېت، سىز سۈئېللېننىي راستلا ۋېلىغا بېرەمسىز؟ مەن ۋېلىنى ئۇنىڭ لايىقى ئەمەس دېمەيمەن، ئەمما سىزمۇ بىلىسىز، ئۇ تولىمۇ نامرات ئادەم، ئۇنىڭ ئۈستىگە...

سىكارلېت بىلەن موماي ئىككىسى بىر - بىرىگە قارىشىپ قويدى. مومانىڭ قاراشلىرىدا مەسخىرە مەنىسى بار ئىدى، سىكارلېتنىڭ قاراشلىرىمۇ شۇ مەنىدە ئىدى.

قىرىق بىرىنچى باب

ئۆلۈمگە كەلگەنلەر ئۈزاپ كەتكەندىن كېيىن، سىكارلېت ئاپىسى ئېللېننىڭ بۇرۇن ئىش باشقۇرىدىغان ئىشخانىسىغا كىرىپ، تەكچىدىكى سارغىيىپ كەتكەن بىر توپ قەغەزلەرنىڭ ئىچىدىن پارقىراپ تۇرغان بىر نەرسىنى ئالدى. بۇنى ئۇ ئالدىنقى كۈنى كەچتە مۇشۇ يەرگە تىقىپ قويغانىدى. ئاندىن ئۇ ئاشخانىدا ئۇستەل - ئورۇندۇقلارنى رەتلىگەچ بۇقۇلداپ يىغلاۋاتقان پوركنى چاقىردى. پوركنىڭ قاپقارا چىرايى خۇددى ئىگىسىز قالغان ئىتنىڭكىدەك ئاجايىپ سەتلىشىپ كەتكەنىدى.

— پورك، — دېدى ئۇ جىددىي تەرزدە، — سەن يەنە يىغلايدىغان بولساڭ، مەنمۇ... مەنمۇ يىغلايمەن. بولدى، ئەمدى يىغلىما.

— بولىدۇ، خانقىز، يىغلىمايمەن. ئەمما، يىغلىمايمەن دېسەممۇ گېرالد بېگمىنىڭ ياخشىلىقلىرىنى ئويلىسام...

— ئەمىسە ئويلىمايلا قوي. باشقىلار يىغلىسا چىداپ

تۇرالايمەن، ئەمما سەن يىغلىساڭ چىدىيالمايدىكەنمەن، ــ ئۇ شۇنداق دەپ بىردەم تۇرۇۋالدى، ئاۋازىمۇ سەل يۇمشىدى، ــ قارا، سەن تېخىچە گېپىمگە چۈشەنمەيۋاتىسەن. سەن يىغلىساڭ مەن چىداپ تۇرالمايمەن، چۈنكى سېنىڭ دادامنى قانچىلىك ئاسرايدىغانلىقىڭ ماڭا ئايان، ئاۋۋال بۇرنۇڭنى تاشلىۋەت، ئاندىن ساڭا بېرىدىغان سوۋغىتىم بار، بېرىمەن.

پورك قاتتىق مىشقىرىپ بۇرنىنى تاشلىۋېتىپ، سىكارلېتنىڭ گېپىگە قىزىققاندەك ئىپادىدە ئۇنىڭغا قارىدى.

ــ سەن خەقلەرنىڭ توخۇسىنى ئوغرىلىغان ھېلىقى چاغدا ئۇلار سېنى ئېتىپ يارىلاندۇرۇپ قويغانىدى، ئېسىڭدىمۇ؟

ــ ھەي، سىكارلېت خانقىز، مەن ئەزەلدىن ئۇنداق ئىشنى قىلمىغان...

ــ بولدى، قىلمىغىنىڭنى بىلىمەن، ماڭا يالغان سۆزلىمەيلا قوي. شۇ چاغدا ساڭا بىزگە بولغان ساداقەتمەنلىكىڭنى مۇكاپاتلاپ سائەت ۋەدە قىلغانىدىم، شۇ گېپىم ئېسىڭدە بارمۇ؟

ــ بار، خانقىز، ئۇنتۇپ قالمىدىم، ئەمما سىزنى ئۇنتۇپ قالدىمىكىن دەپ ئويلاپتىكەنمەن.

ــ ياق، مەنمۇ ئۇنتۇپ قالمىدىم. شۇ سائەت مانا.

سىكارلېت ئۇنىڭغا ئېغىر بىر ئالتۇن سائەتنى ئۇزارتتى. سائەتنىڭ ئۈستىدە تۇرلۇك ئويمىلار بار ئىدى، زەنجىرىمۇ ئاجايىپ چىرايلىق ئىدى.

ــ ۋاي ـ ۋۇي، سىكارلېت خانقىز، ــ دېدى پورك، ــ بۇ گېرالد بېگىمنىڭ سائىتى ئەمەسمۇ؟ بۇ سائەتنى مەن بېگىمنىڭ قولىدا نۇرغۇن قېتىم كۆرگەن.

ــ توغرا دېدىڭ، بۇ دادامنىڭ سائىتى، پورك، ھازىر بۇنى ساڭا تەقدىم قىلدىم، ئالغىن.

ــ ياق، ئالالمايمەن، خانقىز، ــ پورك قورققاندەك كەينىگە داجىدى، ــ بۇ ئاق تەنلىك غوجايىنلار ئىشلىتىدىغان سائەت، گېرالد بېگىمنىڭكى. سىكارلېت خانقىز، نېمىشقا بۇ سائەتنى

ماڭا بېرىدىغان بولۇپ قالدىڭىز؟ بۇ سائەت بەگزادە ۋاد خاملتونغا مەنسۇپ بولۇشى كېرەك.

— ھازىر بۇ سائەت سېنىڭ. ۋاد خاملتون دادام ئۈچۈن نېمە ئىش قىلىپ بەرگەن؟ دادام ئاغرىپ قالغان چاغدا ئۇنىڭ ھالىدىن خەۋەر ئالغانمۇ؟ ئۇنى يۇيۇندۇرۇپ، كىيىملىرىنى ئالماشتۇرۇپ، ساقال ـ بۇرۇتلىرىنى ئېلىپ قويغانمۇ؟ شىمالللىق ئالۋاستىلار كەلگەندە ئۇنىڭ بىلەن بىللىمىدى؟ ئۇنىڭغا بىر نەرسىلەرنى ئوغرىلاپ بەرگەنمىدى؟ سەن نېمىدېگەن گالۋاڭ، پورك؟ بۇ سائەتكە مۇناسىپ ئادەم بار دېيىلسە، ئۇ سەن ! دادام ھايات بولغان بولسىمۇ مېنىڭ بۇ قارارىمغا قوشۇلاتتى، ئالغىن.

ئۇ پورکنىڭ قولىنى تۇتۇۋېلىپ سائەتنى تۇتقۇزۇپ قويدى. پورك سائەتكە ھۆرمەت تۈيغۇسى بىلەن قاراپ قويدى، چىرايىدا ئاستا ـ ئاستا خۇشاللىق كۆلكىسى پەيدا بولدى.

— ماڭا بەرگىنىڭىز راستمۇ، سىكارلېت خانقىز؟

— راست، راستلا ساڭا بەردىم.

— ئەمىسە سىزگە رەھمەت، خانقىز.

— ئاتلانتاغا ئاپىرىپ ئۇستىگە بىرنەچچە خەت ئويدۇرۇپ بەرسەم ئۇنامسەن؟

— خەت ئويدۇرۇش دېگەن نېمە گەپ؟ — پورك شۇبھە بىلەن سورىدى.

— كەينى تەرىپىگە پىچاق بىلەن بىرنەچچە خەت ئويۇپ قويىدۇ. مەسىلەن... مەسىلەن: «ئەمگەكچان، سادىق خىزمەتكارىمىز پوركقا ئوخارا ئائىلىسىنىڭ بارلىق ئەزالىرىدىن تەقدىم» دېگەندەك گەپلەرنى ئويىدۇ.

— ئويدۇرمىسىڭىزمۇ بولار، رەھمەت سىزگە، خانقىز، — پورك قولىدا سائەتنى مەھكەم تۇتۇۋېلىپ كەينىگە ئاستا داجىدى. سىكارلېتنىڭ چىرايىدا كۆلكە كۆرۈندى.

— نېمە بولدۇڭ، پورك؟ مېنىڭ سائەتنى ساڭا يەنە ئەۋەتىپ بېرىدىغانلىقىمغا ئىشەنمەيۋاتامسەن؟

ـــ خانقىز، سىزگە ئىشىنىمەن... بىراق، نىيىتىڭىزدىن يېنىپ قېلىشىڭىزمۇ ھەم مۇمكىن.
ـــ ئۇنداق بولمايدۇ.
ـــ بولمىسا سېتىۋېتىشىڭىز مۇمكىن، پەرىزىمچە، بۇ سائەت جىق پۇلغا يارايدۇ.
ـــ سەن مېنى دادامنىڭ سائىتىنى سېتىۋېتىدۇ دەپ ئويلامسەن؟
ـــ شۇنداق، خانقىز، پۇل لازىم بولۇپ قالسا شۇنداق قىلىشىڭىزمۇ مۇمكىن.
ـــ مۇشۇ گېپىڭ ئۈچۈن سېنى راسا ساۋاش كېرەك، پورك. سائەتنى سەندىن قايتۇرۇۋالسام بولغۇدەك.
ـــ ياق، خانقىز، سىز ئۇنداق قىلمايسىز، ـــ بىر كۈن قايغۇدا يۈرگەن پورکنىڭ چىرايىدا ئەمدى كۈلكە كۆرۈنۈشكە باشلىدى، ـــ مەن سىزنى ئوبدان بىلىمەن... بىراق، سىكارلېت خانقىز...
ـــ گېپىڭنى قىلىۋەر، پورك.
ـــ نېگىرلارغا قىلغان مۇشۇ ياخشى كۆڭلىڭىزنىڭ يېرىمنى ئاق تەنلىكلەرگە كۆرسەتكەن بولسىڭىز، مېنىڭچە، كىشىلەر سىزگە ياخشى مۇئامىلە قىلىشى مۇمكىن ئىدى.
ـــ كىشىلەرنىڭ ماڭا بولغان مۇئامىلىسى ياخشى، ـــ دېدى سىكارلېت، ـــ ئەمدى چىقىپ ئاشلىپي ئەپەندىنى چاقىرىپ قوي، كىرىپ مەن بىلەن كۆرۈشسۇن، ھازىرلا كەلسۇن.
ئاشلىپي كىرىپ ئېللىبىننىڭ ئۇستىلىنىڭ ئالدىدىكى ئورۇندۇقتا ئولتۇردى. بويى ئېگىز بولغاچقا ئورۇندۇق كىچىكلا كۆرۈنەتتى. سىكارلېت ئۇنىڭغا پەن زاۋۇتىنىڭ ئىشلىرىنى سۆزلەپ، پايدىنى تەڭ بۆلۈشىدىغانلىقىنى دېدى. ئاشلىپي سىكارلېتقا قاراپمۇ قويماي، زۇۋانمۇ سۈرمەي، بىردەم ئالقىنىغا، بىردەم قولىنىڭ دۈمبىسىگە، خۇددى ئۇلارنى پەقەتلا كۆرۈپ باقمىغاندەك قاراپ ئولتۇراتتى. بۇ قوللار ئېغىر ئىشلارنى

خېلى كۆپ قىلغان بولسىمۇ يەنىلا شۇنداق نازۇك ئىدى.

ئۇنىڭ گەپ قىلماي ئولتۇرغىنىنى كۆرۈپ سىكارلېت سەل ئالدىراپ قالدى. شۇنىڭ بىلەن زاۋۇتنىڭ ياخشىلىقلىرىنى تېخىمۇ كۆچەپ سۆزلەشكە باشلىدى، ھەتتا ئىشلىتىپ ئۆگىنىپ قالغان يېقىملىق كۈلكىلىرىنىمۇ، ناز بىلەن بېقىشلىرىنىمۇ ئايىمىدى. لېكىن، ئۇ بىكارغا ئاۋارە بولاتتى، چۈنكى ئاشلېي بىر قېتىممۇ ئۇنىڭغا تىكىلىپ قارىمىدى. ئۇنىڭغا بىر قاراپ قويغان بولسىمۇ مەيلى ئىدى. سىكارلېت ۋىلدىن ئاڭلىغان ئاشلېينىڭ شىمالغا كەتمەكچى بولغان ئىشىنى تىلغا ئالمىدى، شۇ گەپلەرنى قىلىۋېتىپ، ئاشلېينى ئۆزىنىڭ پىلانىغا قوشۇلمايدىغاندەك قىلىۋاتقانلىقىنى سەزمىگەندەك بولۇۋالدى. ئاشلېي يەنىلا گەپ قىلمايتتى. ئاستا ـ ئاستا سىكارلېتنىڭ دەيدىغان گەپلىرىمۇ تۈگىدى. ئۇ مېنىڭ تەكلىپىمنى رەت قىلمايدۇ. ئۇنى رەت قىلىدىغانغا ئۇنىڭ پۈت تىرەپ تۇرالمىغۇدەك قانداق سەۋەبلىرى بار؟

ــ ئاشلېي، ــ ئۇ گەپكە ئېغىز ئېچىپلا يەنە توختاپ قالدى. ئەسلىدە ئۇ ئۆزىنىڭ ھامىلدار بولۇپ قالغانلىقىنى بۇنىڭ بىر سەۋەبى قىلىشنى ئويلىمىغان، ھەتتا قورسىقى يوغىناپ قالغان سەت قىياپىتىنى ئاشلېينىڭ سېزىپ قېلىشىدىن قورقىدى، لېكىن، باشقا سەۋەبلىرى رول ئوينىيالمىغان بولغاچقا، ئەڭ ئاخىرقى مۇشۇ كوزىرنى كۆتۈرۈپ چىقماقچى بولدى.

ــ سىز ئاتلانتاغا چوقۇم بېرىشىڭىز كېرەك. مەن سىزنىڭ ياردىمىڭىزگە بەكمۇ موھتاج. ھازىر مەن زاۋۇتنىڭ ئىشلىرىنى باشقۇرالمايدىغان بولۇپ قالدىم. بەلكىم بىرنەچچە ئايغىچە شۇنداق بولارمەن، چۈنكى مەن... قارىڭ... ھىم... چۈنكى..

ــ خۇدا ھەققى، گېپىڭىزنى توختىتىڭ، ــ دېدى ئاشلېي قوپاللىق بىلەن.

ئۇ ئورنىدىن تۇرۇپ بىردىنلا دېرىزە تەرەپكە ماڭدى، سىكارلېتقا كەينىنى قىلىپ دېرىزىدىن ھويلىدا قاتار تىزىلىپ

كېتىۋاتقان ئۆرده‌كله‌رگه قاراپ تۇردى.

ــ ئه‌جه‌با... ئه‌جه‌با، سىز مۇشۇنىڭ ئۈچۈنلا ماڭا قاراپ قويۇشنى خالىمايۋاتامسىز؟ ــ سورىدى سىكارلېت ئامالسىز قېلىپ، ــ مەن ئۆزۈمنىڭ هازىرقى تۇرقۇمنىڭ...

ئاشلېي ئىتتىك كەينىگه بۇرالدى، كۆك كۆزلىرى شۇئان سىكارلېتنىڭ كۆزلىرىگه قادالدى. ئۇ كۆزله‌ردىن يالقۇنلاپ تۇرغان كۈچلۈك هېسسىياتنى كۆرۈپ، سىكارلېت ئىختىيارسىز ئىككى قولى بىلەن مەيدىسىنى تۇتۇۋالدى.

ــ تۇرقىڭىز توغرۇلۇق گەپ قىلماي قويۇڭ، ــ دېدى ئۇ قاتتىق هاياجانلىنىپ تۇرۇپ، ــ سىزمۇ بىلمىسىز، مەن سىزنىڭ چىرايلىق ئىكەنلىكىڭىزنى بۇرۇندىن بىلىمەن.

سىكارلېت بۇ گەپنى ئاڭلاپ چەكسىز خۇشاللىقتا چۆمۈلدى ۋە شۇئان كۆزلىرىگه ياش ئولاشتى.

ــ شۇ دېگىنىڭىزگه رەهمەت، سىزگه مۇشۇ تۇرقۇم بىلەن كۆرۈنگىنىم ئۈچۈن بەكمۇ خىجالەتتىمەن...

ــ خىجالەت بولۇۋاتامسىز؟ بۇنىڭ خىجالەت بولىدىغان نېمىسى بار؟ ئەكسىچه مەن خىجالەت بولۇشۇم كېرەك هەم خىجالەتمۇ بولۇۋاتىمەن. ئۆز ۋاقتىدا مەن ئىشنى ئۇنداق ئەخمەقلىق بىلەن بىر تەرەپ قىلمىغان بولسام، سىز هازىر بۇنداق بىئارام بولمايتتىڭىز. فىرانكقىمۇ ياتلىق بولمايتتىڭىز، بۇلتۇر قىشتا سىزنى تاراتقۇ قويۇۋەتمىسەم بوپتىكەن. مەن نېمىدېگەن گالۋاڭ! سىزنى چۈشىنىشىم... سىزنىڭ ئامالسىز قېلىۋاتقىنىڭىزنى بىلىشىم كېرەك ئىدى... لېكىن مەن... مەن ... ــ ئۇنىڭ چىرايىدا ئازابلىنىۋاتقان بىر خىل ئىپاده ئەكس ئەتتى. سىكارلېتنىڭ يۈرىكى قاتتىق سېلىپ كېتىۋاتاتتى. ئاشلېي شۇ چاغدا ئۇنىڭ بىلەن قېچىپ كەتمىگەنلىكىگه ئەمدى پۇشايمان قىلىۋاتقۇ.

ــ شۇ چاغدا يول توسۇپ بۇلاڭچىلىق قىلىپ ياكى ئادەم ئۆلتۈرۈپ بولسىمۇ باجنىڭ پۇلىنى سىزگه تېپىپ بەرسەم

بوپتىكەن. چۈنكى، سىز بىزنى دۇانىنى باقىقاندەك باقىتىڭىز ئەمەسمۇ؟ ھەي، ھەممە ئىشنى بۇزغان مەن.

سىكارلېت بىردىنلا ئۇمىدسىزلىنىپ قالدى، يۇرىكى بۆلەكچە بولۇپ بايىقى خۇشاللىقى نەگىدۇر ئۇچۇپ كەتتى، چۈنكى ئۇ ئاشلېينى بۇنداق گەپ قىلىدۇ دەپ ئويلىمىغانىدى.

ــ ئۇ چاغدا مەن بەربىر كېتەتتىم، ــ دېدى سىكارلېت ھارغىن تەلەپپۇزدا، ــ ئۇنىڭ ئۈستىگە سىزگە ئۇنداق ئىشنىمۇ قىلدۇرمايتتىم. ھازىر ئۇ ئىشلار ئۆتۈپ كەتتى.

ــ راست، ئۆتۈپ كەتتى، ــ دېدى ئاشلېي ئازاب بىلەن ئاستا سۆزلەپ، ــ سىز ماڭا ئۇنداق بولمىغۇر ئىشلارنى قىلدۇرمايتتىڭىز. ئەمما، ئۆزىڭىزنى شۇ ئىش ئۈچۈن ئۆزىڭىز ياخشى كۆرمەيدىغان بىر ئەرگە سېتىۋەتتىڭىز... يەنە تېخى ئۇنىڭغا بىر بالىمۇ تۇغۇپ بەرمەكچى بولۇۋاتىسىز. بۇنى سىز بىزنىڭ ئاچتىن ئۆلۈپ قالماسلىقىمىز ئۈچۈن قىلدىڭىز. مەن بىر كېرەكسىز ئادەم ئىكەنمەن، بىزنىڭ ھالىمىزدىن سىز خەۋەر ئېلىۋاتىسىز، سىزنىڭ ياخشىلىقىڭىزنى سۆزلەپ تۈگەتكىلى بولمايدۇ.

ئۇنىڭ گېپىنىڭ تېگىدە گەپ بار ئىدى، بۇ گەپلەر يۈرىكىدىكى تېخى ساقىيىپ كەتمىگەن جاراھەتنىڭ تېخىچە ئاغرىپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى بىلدۈرۈپ تۇراتتى. بۇ گەپلەرنى ئاڭلىغان سىكارلېتنىڭ كۆزلىرىدە ئۆكۈنۈش ئالامەتلىرىنىڭ چىقىپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ، ئاشلېينىڭ چىرايىدا ئازراق مۇلايىملىق پەيدا بولدى.

ــ گەپلىرىم سىزگە سىزنى ئەيىبلەۋاتقاندەك تۇيۇلمىغاندۇ؟ خۇدا تۇرۇپتۇ، سىكارلېت، مەن سىزنى ئەيىبلىگىنىم يوق. سىز مەن تونۇيدىغان ئاياللارنىڭ ئىچىدىكى ئەڭ باتۇر ئايال، مەن پەقەت ئۆزۈمنىلا ئەيىبلەيمەن.

ئاشلېي يەنە كەينىگە بۇرىلىپ دېرىزىنىڭ سىرتىغا قاراپ تۇردى. ئۇنىڭ تۇرقى، گەۋدىسى سىكارلېتنىڭ كۆزلىرىگە ئەمدى

بايقىدەك ئۇنداق چىرايلىق كۆرۈنمىدى. شۇنداقتىمۇ ئاشلىپىنىڭ كەيپىياتىنىڭ ئۆزگىرىپ ئۆزىنى بايا چىرايلىق دېگەن چاغدىكى ھالىتىگە كېلىشىنى، كۆڭلىگە ياقمىدىغان گەپلەرنى يەنە قىلىشىنى كۈتۈپ سۆزسىز ئولتۇرۇپ كەتتى. ئۇنى كۆرمىگىنىگە ئۇزاق بولغانىدى، بۇ ئارىلىقتا ئۇ ئۆتمۈشنىڭ ئەسلىمىلىرى ئىچىدىلا ئۇزۇپ يۈردى. ئۇنىڭ ئۆزىنى ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى بىلەتتى، بۇ ناھايىتى روشەن ئەھۋال ئىدى. ئۇنىڭ ھەربىر ھەرىكىتى، ئۆزىنى ئازاب بىلەن ئەيىبلەپ قىلغان گەپلىرى، قىرانىڭ ئۈچۈن بالا تۈغۈپ بەرمەكچى بولغانلىقىغا نارازى بولۇشلىرىنىڭ ھەممىسى بۇ نۇقتىنى ئىسپاتلاپ تۇراتتى. شۇنداقتىمۇ سىكارلېت ئۇنىڭ ئۆز ئاغزى بىلەن ئۆزىنى ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى ئېيتقان گېپىنى ئاڭلاشنى شۇنچىلىك ئارزۇ قىلاتتى، بىر ئىشلار بىلەن ئۇنىڭغا شۇ گەپنى دېگۈزمەكچىمۇ بولاتتى، لېكىن يەنە جۈرئەت قىلالمايتتى. سەۋەب، بۇلتۇر قىشتا باغدا پاراڭلاشقاندا، ئۇنىڭغا ئىككىنچى بۇ توغرۇلۇق گەپ قىلمايمەن دەپ قىلغان قەسىمى يادىدا بار ئىدى. قاتتىق بىئارام بولۇپ تۇرۇۋاتسىمۇ، ئاشلىپىنى يېنىدا تۇتۇپ تۇرۇش ئۈچۈن ئۆزىنىڭ شۇ ۋەدىسىگە ئەمەل قىلىشى كېرەك ئىدى. ئۇنداق قىلماي ئۆزىنىڭ ھەۋىسىنى ئاشكارىلاپ قويسا ياكى مېنى بىر قۇچاقلىساڭ دېگەن مەقسىتىنى كۆزلىرى بىلەن بىلدۈرۈپ قويىدىغان بولسا ھەممە ئىش تۈگىشەتتى. ئۇ چاغدا ئاشلىپي نىيۇيوركقا چوقۇم كېتەتتى. ياق، ئۇنى كەتكۈزۈۋېتىشكە مۇتلەق بولمايدۇ.

— ئاشلىپي، سىزمۇ ئۆزىڭىزگە ئونچىلا كايىپ كەتمەك. بۇ قانداق بولۇپ سىزنىڭ سەۋەنلىكىڭىز بولسۇن؟ ئۇ خىياللارنى قويۇپ، ئاتلانتاغا بېرىپ ماڭا يارەملىشەك، بولامدۇ؟

— بولمايدۇ.

— ئاشلىپي، — ئۇمىدسىزلىنىپ قالغاچقىمۇ ئۇنىڭ ئاۋازى سەل ئۆزگىرىپ قالدى، — مەن سىزدىن ھازىرغىچە ئۇمىدلىنىپ

كەلگەن. مەن راستلا سىزگە بەكمۇ ئېھتىياجلىق. فىرانك ماڭا ياردەم بېرەلمەيدۇ، دۇكاننىڭ ئىشلىرى بىلەن ئالدىراش. سىز بارمىسىڭىز نەگە بېرىپ ئادەم تېپىشىمنى بىلمەيمەن. ئاتلانتادا بىكىسى بار ئادەملەرنىڭ ھەممىسى ئۆزلىرىنىڭ ئىشلىرى بىلەن بەند، ئۇنىڭ ئۈستىگە باشقا ئادەملەردە ئۇنچىلىك غەيرەتمۇ يوق... يەنە...

— نېمىلا دېسىڭىز بىكار، سىكارلېت.

— سىز، نيۇيوركقا كېتىپ شىماللىقلار بىلەن بىللە ياشىسام ياشايمەنكى، ئاتلانتاغا بارمايمەن، دېمەكچىمۇ؟

— بۇنى سىزگە كىم دېدى؟ — ئۇ ئىتتىك بۇرىلىپ سىكارلېتقا قارىدى. ئۆزى سەل خاپا، قوشۇمىسى تۇرۇلۇپ كەتتى.

— ۋىل.

— راست، مەن نيۇيوركقا كېتىش قارارىغا كەلدىم. ئۇرۇشتىن ئىلگىرى مەن بىلەن «ئۇزۇن سەپەر»دە بىللە بولغان بىر دوستۇم بار ئىدى، شۇ ماڭا دادىسىنىڭ بانكىسىدىن خىزمەت تېپىپ قويۇپتۇ. ئويلاپ باقسام، شۇ يەرگە بارسام ياخشى بولىدىغاندەك قىلىدۇ، سىكارلېت. مېنىڭ سىزگە پايدام تەگمەيدۇ، ياغاچنىڭ ئىشلىرىنى بىلمەيمەن.

— بانكىنىڭ ئىشلىرىنى تېخىمۇ بىلمەيسىز، ئۇنى ئۆگىنىشمۇ تەس. بىلىشمچە، ئۇ خىزمەتتە تەجرىبىڭىزمۇ يوق. مەن سىزنى كەچۈرۈڭ، ئەمما شىماللىقلار كەچۈرمەيدۇ.

ئاشلىپي تۇرۇپلا قالدى، سىكارلېت بۇ گەپلەرنى ئارتۇقچە قىلىپ قويغانلىقىنى شۇئان سەزدى، ئاشلىپي ئىتتىك يەنە دېرىزە تەرەپكە قارىۋالدى.

— ماڭا ھېچقانداق ئادەمنىڭ كەچۈرۈشلىرى لازىم ئەمەس. ئۆزۈمنىڭ بىكىسىگە تايىنىپ كۈن ئالماقچىمەن. مەن ھازىرغىچە نېمىلەر قىلالىدىم؟ ئەمدى بولسىمۇ بىر ئىشنىڭ بېشىنى تۇتۇشۇم كېرەك ـ دە، بولمىسا تۇگىشىمەن، ئۇمۇ

ئۆزۈمنىڭ سەۋەنلىكىمدىن بولغان بولىدۇ، ئەلۋەتتە. مەن سىزنىڭ قەپىسىڭىز ئىچىدە بەكمۇ ئۇزاق تۇرۇپ كەتتىم.

— پەن زاۋۇتىدىن تاپقان پايدىنى سىز بىلەن تەڭ بۆلۈشمەن دېدىمغۇ، ئاشلىپي. ئۇمۇ ئۆز كۈچىڭىزگە تايانغىنىڭىزغۇ؟ چۈنكى، سىز ئۇ يەردە ئەمگەك قىلمىسىز ـ دە.

— ئۇمۇ ئوخشاشلا گەپ. پايدىنى تەڭ بۆلۈشسەكمۇ ئۇ پۈلنى بەربىر ئۆزۈم تاپقان ھېسابلانمايمەن، يەنىلا سىز بەرگەن بولىسىز. سىزنىڭ ماڭا بەرگەن نەرسىڭىز بەكمۇ كۆپ بولۇپ كەتتى، سىكارلېت... مەن، مېلانىيە، بىزنىڭ بالىمىز سىزنىڭكىدە تۇرۇۋاتىمىز، سىزنىڭكىنى يەۋاتىمىز، ھەتتا ئۇچىمىزدىكى كىيىملەرنىمۇ سىز بېرىۋاتىسىز، ئەمما مەن سىزنىڭ قىلغانلىرىڭىزنىڭ بىرسىنىمۇ ياندۇرالمىدىم.

— ياندۇردىڭىز، بولمىسا ۋىل سىزنى...

— ھازىر ئۇتۇننى ياخشى ياردىغان بولۇپ قالدىم.

— ئاشلىپي، — سىكارلېت روھسىزلىنىشقا باشلىدى، ئاشلىپىنىڭ مەسخىرە قىلىپ دېگەن گەپلىرىدىن كۆزلىرىگە لىق ياش ئالدى، — مەن بۇ يەردە يوق چاغلاردا سىزگە نېمە بولدى؟ گەپلىرىڭىز شۇنچىلىك قوپال، شۇنچىلىك ئاچچىق ! بۇرۇن ئۇنداق ئەمەس ئىدىڭىز.

— نېمە بولدى؟ ئىنتايىن مۇھىم بىر ئىش بولدى، سىكارلېت. بۇ ئىشنى مەن ھازىرغىچە ئويلايمەن. جەنۇب تەسلىم بولۇپ سىز بۇ يەردىن كەتكۈچە بولغان ئارىلىقتا ئۆزۈمنى ھېچقانداق ئىشنى ئەستايىدىل ئويلىنىپ باقماپتىمەن، دەپ ئويلاپ قالدىم. يەيدىغانغا تاماق، ئۇخلايدىغانغا كارىۋات بولسىلا بولدى دەپ، يالغان ئۆلۈك ھالىتىدە ياشاپ كەپتىمەن. سىز ئاتلانتاغا بىر ئەرنىڭ يۈكىنى ئۈستىڭىزگە ئارتىپ كەتتىڭىز، شۇنىڭدىن كېيىن ئۆزۈمنى سىزگە سېلىشتۇرۇپ، ئەر كىشىدىن كۆپ ئارقىدا ئىكەنلىكىمنى، ھەتتا ئايال كىشىگىمۇ يەتمەيدىغانلىقىمنى چوڭقۇر ھېس قىلدىم. مۇشۇنداق ئويلاپ ھەم

بۇ ئويلىرىمدىن قۇتۇلالمايى يۇرۇش مەن ئۇچۇن تولىمۇ ئازابلىق ئىش بولۇۋاتىدۇ. مەن ئۇ خىيالدىن ئازاد بولۇشۇم كېرەك. بەزى ئادەملەرنىڭ ئەھۋالى ئۇرۇش ئايلىرىغا مېنىڭكىچىلىكىمۇ ئەمەس ئىدى، ھازىر ئۇلارغا قاراپ بېقىڭچۇ؟ ئۇلار جىق ئوڭۇشلۇپ كەتتى. شۇڭا، مەن نيۇيوركقا كەتمەكچى بولدۇم.

— مەن بىر ئىشقا چۇشەنمىدىم. سىز خىزمەت تېپىپ ئىشلىمەكچى بولغان بولسىڭىز، نيۇيوركمۇ، ئاتلانتامۇ ئوخشاش ئەمەسمۇ؟ ئۇنىڭ ئۇستىگە مېنىڭ پەن زاۋۇتۇم...

— بولمايدۇ، سىكارلېت. بۇ ماڭا كەلگەن ئەڭ ئاخىرقى بىر پۇرسەت. مەن شىمالغا بېرىشىم كېرەك. ئەگەر ئاتلانتاغا بېرىپ سىزگە ئىشلەيدىغان بولسام، ئۇ چاغدا ئۇزۇل ـ كېسىل تۇگىشىمەن.

«تۇگىشىمەن... تۇگىشىمەن... تۇگىشىمەن» بۇ ئاۋاز خۇددى ماتەم قوڭغۇرىقىدەك سىكارلېتنىڭ يۇرىكىدە ئەكس سادا قوزغاپ ئۇنى قاتتىق قورقۇنچقا سېلىۋەتتى. ئۇ ئىتتىك ئاشلېيغا قاراپ ئۇنىڭ نۇرلۇق كۆزلىرىنىڭ ئۆزىگە تىكىلىپ تۇرغانلىقىنى كۆردى، ئۇ كۆزلەر ئارقىلىق ئۇ يەنە كۆز بىلەن كۆرگىلى، كۆڭۈل بىلەن چۇشەنگىلى بولمايدىغان بىر خىل تەقدىرنى كۆرۈۋاتقاندەكمۇ بولدى.

— تۇگىشىمەن؟ — خاتا ئىش قىلىپ قويغان بولسىڭىز، ئاتلانتادىكى شىماللىقلارنىڭ تۇتۇۋېلىشىدىن قورقۇۋاتامسىز يا؟ تونىنىڭ قېچىپ كېتىشىگە ياردەم بەرگەن ئىشىڭىزنى دەيمەن. ئەگەر... ئەگەر... ئاشلېي، سىز 3K پارتىيەسىگە قاتناشمىغانسىز ـ ھە؟

ئاشلېي يىراقتا تاشلىنىپ تۇرغان ئەزىرىنى دەررۇ يىغۇۋېلىپ مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى ۋە بىردىنلا يەنە كۈلكىسىنى يىغۇۋالدى.

— مەن سىزنىڭ بىر ئىشنى ئىنچىكە چۇشىنىشكە ئۇرۇنىدىغان مەجەزىڭىزنى ئۇنتۇپ قاپتىمەن. شىماللىقلاردىن ھەرگىز قورقمايمەن. مەن، ئەگەر ئاتلانتاغا بېرىپ سىزنىڭ

ياردەمىڭىزنى داۋاملىق قوبۇل قىلىۋەرسەم، ئۆزۈمگە تايانماقچى بولغان بارلىق ئۇمىدلىرىمنى مەڭگۈگە دەپنە قىلىۋېتىمەن، دېمەكچى.

ــ ھە، ــ سىكارلېت شۇندىلا يەڭگىل تىنىدى. ــ ئەسلىدە مۇنداق گەپ ئىكەن ــ دە.

ــ ھەئە، شۇ گەپ، ــ ئۇ يەنە كۈلۈپ قويدى، بايىقىغا ئوخشاشلا بۇ كۈلكىسىدىمۇ ھېچبىر مەنە يوق ئىدى.

ــ بىراق، ــ سىكارلېت يەنە بىر يېڭى ھىيلە تاپتى، ــ سىز پەن زاۋۇتىنى ئاستا ــ ئاستا مەندىن سېتىۋالسىڭىز، ئۇ چاغدا زاۋۇت سىزنىڭ بولمامدۇ؟ ئاندىن...

ــ سىكارلېت، ــ ئۇ جىددىي تەلەپپۇزدا ئۇنىڭ گېپىنى بۆلۈۋەتتى، ــ سىزگە دەپ قويايى، ھەرگىز بولمايدۇ، ئۇنىڭدىن باشقىمۇ سەۋەبلەر بار.

ــ قانداق سەۋەبلەر؟

ــ بۇنى سىز باشقىلاردىن بەكرەك بىلىسىز.

ــ ھە، نېمىنى؟ ... بىراق... كېرەك يوق، ــ سىكارلېت ئۇنى خاتىرجەم قىلىش ئۈچۈن دەررۇ چۈشەندۈرۈشكە باشلىدى، ــ بۇلتۇر قىشتا مەن سىز بىلەن باغدا پاراڭلاشقاندا بىر ئىش توغرۇلۇق ۋەدە قىلغان، ئۇ ۋەدەمگە ئەمەل قىلمەن. يەنە...

ــ بۇ گەپچە، سىز ئۆزىڭىزنى مەندىنمۇ بەكرەك تۇتۇۋالالايدىكەنسىز. ئەمما، مەن ئۇنداق ۋەدىلەرگە ئەمەل قىلالايمەن دەپ ئېيتالمايمەن، سىكارلېت، ئۇ ئىش توغرۇلۇق يەنە پاراڭلاشقۇم يوق، ئۆتۈپ كەتكەن ئىشلار ئۇ. ۋىل بىلەن سۇئېللېن توي قىلغاندىن كېيىن نيۇيوركقا كېتىمەن.

ئۇنىڭ ئاجايىپ چاقناپ تۇرغان يوغان كۆزلىرى سىكارلېتنىڭ كۆزلىرى بىلەن ئۇچراشتى. ئۇ ئالدىراپ ئىشىك تەرەپكە ماڭدى. سىكارلېت ئازاب بىلەن ئۇنىڭغا قاراپ ئولتۇرۇپ قالدى. سۆھبەت ئاياغلاشقان، ئۇ يېڭىلگەنىدى. بىر كۈنلۈك چارچاش، قايغۇ ــ ھەسرەت ۋە ھازىرقى ئۇمىدسىزلىكلەر

قوشۇلۇپ سىكارلېتنىڭ تېنى بوشىشقا، نېرۋىلىرى ئاجىزلىشىشقا باشلىدى. ئۇ بىردىنلا: «ئاشلىپي!» دەپ توۋلىۋەتتى. ئارقىدىنلا ئۆزىنى كونا سافاغا تاشلاپ ھۆڭرەپ يىغلاشقا باشلىدى.

سىكارلېت ئۇنىڭ ئىشىككە بېرىپ بولغاندا قايتىپ كەلگەنلىكىنى، نېمە قىلارىنى بىلمەي، بېشى ئۇستىدە تىنماي ئۆزىنىڭ ئىسمىنى چاقىرىۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ تۇرۇۋاتاتتى. بىر چاغدا ئاشخانا تەرەپتىن ئىتتەك كىلىۋاتقان قەدەم تېۋىشى ئاڭلىنىپ، ئۆيگە مېلانىيە كىرىپ كەلدى ۋە ھەيران بولۇپ تۇرۇپلا قالدى.

ــ سىكارلېت... بالىنىڭ ئىشى ئەمەستۇ؟...

سىكارلېت ھەممە يېرى توپا ـ چاڭ سافانىڭ ئۈستىدە يېتىۋېلىپ يەنە توۋلاپ كەتتى.

ــ ئاشلىپي... بەكمۇ ئەسكى ئادەم ئىكەن! شۇنچىلىك ئەسكى... نەپرەتلىك!

ــ ئاشلىپي، ئۇنى نېمە قىلدىڭىز؟ ــ مېلانىيە سافانىڭ يېنىدا تىزلىنىپ ئولتۇرۇپ سىكارلېتنىڭ بېشىنى قۇچاقلىۋالدى، ــ ئۇنىڭغا نېمە دېدىڭىز؟ نېمىشقا ئۇنداق قىلىسىز؟ ئۇنداق قىلسىڭىز ئۇنىڭ بويىدىن ئاجراپ كەتمەمدۇ؟ كېلىڭ، سۆيۈملۈكۈم، بېشىڭىزنى مۇرەمگە قويۇۋېلىڭ، زادى نېمە ئىش بولدى؟

ــ ئاشلىپي... ھەقىقەتەن... جاھىل ئىكەن، ئۇنىڭغا ئۆچ بولدۇم.

ــ ئاشلىپي، سىزگە ھەيرانمەن! ئۇنىڭ شۇنچىلىك دىلىنى ئاغرىتىپسىز، ئۇنىڭ ئەھۋالىنى بىلمەمتىڭىز؟ ئۇنىڭ ئۈستىگە ئوخارا ئەپەندىنى تېخى يېڭىلا كۆمۈپ قويغان تۇرسىڭ.

ــ ئۇنىڭغا خاپا بولماڭ، ــ دېدى سىكارلېت قارىمۇ قارشى گەپ قىلىپ، ئۇ بېشىنى مېلانىيەنىڭ مۇرىسىدىن ئىتتەك كۆتۈرۈۋىدى، تۇرۇۋالغان چېچى چۈۋۈلۈپ كېتىپ مۇرىسىگە

يېيىلىپ چۈشتى، يۈز - كۆزى ياش ئىدى، — ئۇ نېمە قىلىمەن دېسە قىلالايدۇ، ئۇنىڭغا ھەقلىق.

— مېلانىيە، چۈشەندۈرۈپ قويايلى، — دېدى ئاشلىبي. ئۇنىڭ چىرايى سارغىيىپ كەتكەندى، — سىكارلېت بىزگە ياخشىلىق قىلىپ ئاتلانتادىن ماڭا بىرخىزمەت تېپىپ قويۇپتۇ، پەن زاۋۇتىغا دىرېكتور بولغۇدەكمەن...

— دىرېكتور قىلماقچىدىم، — دېدى سىكارلېت غەزەپ بىلەن، — تاپقان پايدىنى تەڭ بۆلۈشەيلى دېسەم، ئۇ...

— مەن ئۇنىڭغا، ئىشلىرىمنى ئورۇنلاشتۇرۇپ قويدۇم، شىمالغا بارماقچىمەن دېسەم، ئۇ ...

— مەن ئۇنىڭغا، — دېدى سىكارلېت يەنە يىغلاپ تۇرۇپ، — مەن سىزگە شۇنچىلىك ئېھتىياجلىق، دېدىم ... پەن زاۋۇتىنى باشقۇرۇپ بېرىدىغانغا ئادەم تاپالمىغانلىقىمنى... پات ئارىدا يەڭگىيدىغانلىقىمنى دېدىم... لېكىن ئۇ ئۇنىماي تۇرۇۋالدى. ئامال يوق، پەن زاۋۇتۇمنى سېتىۋېتىدىغان بولدۇم، ئوبدان باھادا ساتالمايدىغانلىقىم تۇرغان گەپ، زىيان تارتىمەن شۇ. پەرزىمچە، يەنە ئاچلىقتىن قىينىلىمىز، بۇ گەپلەرنى دېسەمۇ ئۇ كۆڭۈل بۆلمىدى، نېمىدېگەن ئەسكى ئادەم بۇ.

ئۇ سۆزىنى تۈگىتىپ بېشىنى يەنە مېلانىيەنىڭ مۇرىسىگە قويۇۋالدى، بۇ قېتىم ئۇنىڭدا ئازراق ئۇمىد پەيدا بولغاچقا، بايىقىدەك ئازابلىنىپ كەتمىدى. مېلانىيەنىڭ ئۆزىگە سادىق بولۇپ، ياردەم قولىنى سوزىدىغانلىقىنى بىلەتتى. مېلانىيەنىڭ بۇ ئىشقا قاتناشقان ئاچچىقى كەلدى، مەيلى ئۆزىنىڭ ئېرى ياكى باشقىلار بولسۇن، كىمكى سىكارلېتنى خاپا قىلىپ يىغلىتىدىكەن، ئۇنداق ئادەمنىڭ ئەدىپىنى بېرەتتى. شۇڭا، ئۇ ئاشلىبينىڭ ئالدىغا ئىتتىك بېرىپ ئۇنىڭغا قاتتىق تەگدى، بۇ ئۇنىڭ ئاشلىبيغا تۇنجى قېتىم خاپا بولۇشى ئىدى.

— ئاشلىبي، نېمىشقا سىكارلېتنىڭ گېپىنى ئاڭلىمىدىڭىز؟ ئۇ بىز ئۈچۈن ئاز ئىش قىلدىمۇ؟ ئۇنداق قىلسىڭىز ياخشىلىقنى

ئۇنتۇغان بولمامسىز؟ ھازىر ئۇنىڭ بويىدا بار، شۇڭا ئۇمۇ ئامالسىز... سىز نېمىشقا ئۇنداق گالۋاڭلىق قىلىسىز؟ سىزگە ياردەم لازىم بولغاندا، ئۇ بىزگە ياردەم بەردى، ئەمدى ئۇنىڭغا ياردەم لازىم بولغاندا، سىز ئۇنىمىسىڭىز بولامدۇ؟

سىكارلېت چاندۇرماي ئاشلېيغا قاراپ قويدى. ئۇ مېلانىيەنىڭ غەزەپلىك كۆزلىرىگە تىكىلىپ، نېمە قىلىشىنى بىلمىگەن ۋە ھەيران قالغان ئەلپازدا تۇراتتى. مېلانىيەنىڭ ئۇنىڭغا قىلۋاتقان ھۇجۇمىنىڭ شىددەتلىك دەرىجىسىگە ھەتتا سىكارلېتمۇ ھەيران قالدى. چۈنكى، ئۇ مېلانىيەنىڭ خوتۇن كىشى ئەر كىشىنى ئەيىبلىسە بولمايدۇ، ئەر كىشى دېگەن يېرىم خۇدا دەيدىغانلىقىنى بىلەتتى.

— مېلانىيە... — ئاشلېي گەپ قىلماقچىدى، ئەمما قوللىرىنى يېيىپ يەنە ئامالسىز توختاپ قالدى.

— ئاشلېي، يەنە نېمىگە ئىككىلىنىپ تۇرىسىز؟ ئۇنىڭ بىز ئۈچۈن... مەن ئۈچۈن قانچىلىك ئىش قىلغانلىقىنى ئويلاپ باقتىڭىزمۇ؟ ئەگەر بېئونى تۇغقان ۋاقتىمدا ئۇ بولمىغان بولسا مەن ئاتلانتادا ئۆلۈپ قالغان بولاتتىم. ئۇ يەنە... بىزنى قوغداپ قېلىش ئۈچۈن بىر شىماللىق ئالۋاستىنى ئۆلتۈرۈۋەتتى. بۇ ئىشنى سىز بىلەمسىز؟ ئۇ بىز ئۈچۈن ئادەممۇ ئۆلتۈرگەن. ۋېل ئىككىلار كەلمىگەن چاغدا ئانا ـ بالا ئىككىمىز ئۈچۈن قۇلدەك ئىشلىگەن. ئۇنىڭ يەر ھەيدىگەن، پاختا تېرىغان چاغدىكى ئىشلىرىنى ئويلىسام... ئاھ، سۆيۈملۈكۈم! — ئۇ يەنە يۇگۇرۇپ سىكارلېتنىڭ يېنىغا بېرىپ ئۇنىڭ چۈڭۈلۈپ كەتكەن چاچلىرىنى سۆيۈپ كەتتى، — ئۇ ھازىر بىزدىن تۇنجى قېتىم ياردەم سوراۋاتقاندا...

— ئۇنىڭ بىز ئۈچۈن قىلغان ئىشلىرىنى دېمىسىڭىزمۇ بىلىمەن.

— ئاشلېي، ئويلاپ بېقىڭ، ئۇنىڭغا ياردەم بېرىشتىن باشقا، ئاتلانتادا شىماللىقلار بىلەن ئەمەس، ئۆزىمىزنىڭ ئادەملىرى

بىلەن بىللە ياشاشنىڭ بىز ئۈچۈن قانچىلىك ئەھمىيەتلىك ئىش ئىكەنلىكىنىمۇ ئويلىدىڭىزمۇ؟ ئۇ يەردە بىزنىڭ پىتىنىي ھاممىمىز، ھېنرى تاغىمىز، نۇرغۇن دوستلىرىمىز بار، ئوغلىمىز بىلەن بىللە ئويناۋاتقان بالىلارمۇ بار. ئۇ ئۇ يەردە مەكتەپتە ئوقۇيدۇ. شىمالغا كەتسەك ئوغلىمىزنى مەكتەپتە ئوقۇتالمايمىز. شىماللىق ئالۋاستىلارنىڭ بالىلىرى، نېگىرلارنىڭ بالىلىرى بىلەن بىللە ئوقۇمدۇ؟ ئوقۇتمىسىڭىز، ئايرىم مۇئەللىم يالليدىغانغا ئىقتىسادىمىز يار بېرەمدۇ...

— مېلانىيە، — دېدى ئاشلېي بېسىق ئاھاڭدا، — سىزنىڭ ئاتلانتاغا شۇنچىلىك بارغۇڭىز بارمۇ؟ نيۇيوركقا بېرىشنى مەسلىھەت قىلغاندا بۇ گەپلەرنى دېمىگەنىدىڭىزغۇ؟ سىز زادىلا...

— ئۇ چاغدا مەن ئاتلانتادا قىلىدىغان ئىش يوق چېغى دەپتىمەن، ئۇنىڭ ئۈستىگە باشقىچە گەپ قىلىشمۇ ماڭا بىئەپ تۇيۇلغان. ئەر نەگە بارسا، خوتۇنمۇ شۇ يەرگە بارىدىغان گەپ، مانا ھازىر سىكارلېت بىزگە ئېھتىياج بولۇپ تۇرۇۋېتىپتۇ، ئۇ ئىشنى سىز ئۈستىڭىزگە ئالمىسىڭىزمۇ ھەم بولمايدىكەن، شۇڭا ئۆيىمىزگە قايتىشىمىز كېرەك، چوقۇم قايتىمىز! — ئۇ سىكارلېتنى مەھكەم قۇچاقلاپ تۇرۇپ شۇنچىلىك خۇشاللىنىپ سۆزلەپ كەتتى، — شۇنداللا مەن ئۇنى پوئىنتىس، پىئاچتېر كوچىلىرىنى قايتا كۆرەلەيمەن. يەنە... يەنە... ئاھ، ئۇ يەردىكى ھەممە نەرسىنى شۇنچىلىك كۆرگۈم كەلدى! ئۇ يەردە ئۆزىمىزنىڭ كىچىك ئائىلىمىزنى قۇرۇۋېلىشىمىزمۇ مۇمكىن. كىچىك بولسىمۇ، ئاددىي بولسىمۇ مەيلى، ئۇ دېگەن ئۆزىمىزنىڭ ئۆيى!

ئۇنىڭ كۆزلىرىدە خۇشاللىق، قىن - قىنىغا پاتمىغان شادلىق ئۇينىاپ تۇرۇۋاتاتتى، قالغان ئىككىيلەن ئۇنىڭغا قاراپ قالدى. ئاشلېي ئامالسىز قىياپەتتە، سىكارلېت ھەيران ۋە نومۇس قىلىۋاتقاندەك ھالەتتە ئىدى. ئۇ مېلانىيەنىڭ ئاتلانتاغا بولغان مېھرىنى بۇنچىلىك چوڭقۇر، ئۇ يەرگە كېتىشكە، ئۇ يەردىن ئۆيي

تۇتۇشقا بۇنچىلىك ئىنتىزار دەپ ئويلىمىغانىدى. ئۇ تارادا ھەممە نېمىدىن رازىدەك يۇرۇۋاتاتتى، ئەمدى ئۇنىڭ يۈرتىنى سېغىنغانلىقى سىكارلېتنى ھەيران قالدۇردى.

— سىكارلېت، بىزنىڭ غېمىمىزنى يەپسىز، نېمىدېگەن ئوبدان سىز، مەن ئۆيۈمنى شۇنچىلىك سېغىنغانىدىم.

مېلانىيە باشقىلارنىڭ نىيىتىنى ئالىيجانابلىق دەپ مەدھىيەلىگىنى بىلەن ئۇلارنىڭ نىيىتىنىڭ ئۇنداق بولۇشى ناتايىن. سىكارلېت مۇشۇنداق ئەھۋاللارغا دۇچ كېلىپ قالغاندا قاتتىق ئىزا تارتاتتى ۋە خاپا بولاتتى. ھازىرمۇ شۇنداق بولدى، شۇڭا ئاشلېي بىلەن مېلانىيەگە تىكىلىپ قارىيالمىدى.

— بىزنىڭ ئۇ يەردە ئۆزىمىزنىڭ ئۆيى بولىدۇ. تۇيى قىلغىنىمىزغا بەش يىل بولدى، تېخىچە ئۆيىمىز يوق، مۇشۇنى ئويلاپ باقتىڭىزمۇ؟

— سىلەر ئۇ يەردە بىز بىلەن بىللە پىتىنىپات ھامىمانىڭ يېنىدا تۇرساڭلار بولىدۇ، ئۇ يەرمۇ سىلەرنىڭ ئۆيۈڭلار، — دېدى سىكارلېت ئاغزىنىڭ ئۇچىدىلا. كۆزلىرىدىكى غەلىبە خۇشاللىقىنى، ئىشىنىڭ ئۆزىنىڭ پايدىسىغا مېڭىۋاتقانلىقىغا بولغان رازىمەنلىكىنى بىلدۈرۈپ قويماسلىق ئۈچۈن، ئۇلارغا قارىماي سافانىڭ يۆلەنچۈكىنى ئويناپ تۇرۇۋالدى.

— رەھمەت سىزگە سۆيۈملۈكۈم، ئۇ يەردە تۇرساق سىلەرنى قىستاپ قويمىمىز. شۇڭا، ئايرىم ئۆي تۇتۇپ ئولتۇرغىنىمىز ياخشى... ئاشلېي، ئۇنىڭغا قوشۇلىدىغانلىقىڭىزنى ئېيتىڭ!

— سىكارلېت، — ئاشلېي خاتىرجەم ۋە ئادەتتىكىدەك تەلەپپۇزدا دېدى، — ماڭا قارا!

سىكارلېت ھەيران قېلىپ بېشىنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭغا قارىدى. ئۇنىڭ كۆك كۆزلىرىدە ئازاب ۋە ئامالسىز قالغاندەك ھالەت ئەكس ئېتىپ تۇراتتى.

— سىكارلېت، بوپتۇ، مەن ئاتلانتاغا باراي... ئىككىڭلارغا تەڭ كېلەلمەيمەن.

ئۇ شۇ گەپنى دەپلا كەينىگە بۇرلىپ ئۆيدىن چىقىپ كەتتى. سىكارلېتنىڭ بايىقى خۇشاللىقى ئۆزىدىن نېرى قىلىپ بولمايدىغان بىر خىل قورقۇنچ ئىچىدە نەگىدۇر ئۇچۇپ كەتتى. ئاشلېپىنىڭ ھازىرقى گەپنى قىلغان چاغدىكى روھىي ھالىتى بايا ئاتلانتاغا بارسام ئۇزۇل ـ كېسىل تۇغۇشمەن، دېگەن گەپنى قىلغان چاغدىكى روھىي ھالىتى بىلەن ئوخشاش ئىدى.

سۇئېللىن بىلەن ۋىل توي قىلدى. كاررىن چارلېستوندىكى موناستىرغا كەتتى. ئارقىدىنلا ئاشلېي بىلەن مېلانىيە ئوغلىنى ئېلىپ ئاتلانتاغا ماڭدى. دىلسېي ئۇلار بىللە ئىدى، ئۇلارنىڭ ئاش ـ تامىقىنى ئېتەتتى، بالىسىنى باقاتتى، پىرىسسىي بىلەن پورك ھازىرچە تارادا قالدى. كېيىنچە ۋىل ئۆزىگە ياردەملىشىدىغان بىر نېگىر تېپىۋالغاندىن كېيىن، ئۇلارمۇ ئۇ شەھەرگە كەتمەكچى بولۇپ كېلىشتى.

ئاشلېي ئىشۇى كوچىسىدىن بىر ئۆي تېپىپ شۇ يەرگە ئورۇنلاشتى. ئۇ ئۆي پىتتىي ھاممىنىڭ ئۆيىنىڭ كەينىدىلا بولۇپ، ئىككى ئائىلىنىڭ ئارقا ھويلىسى بىر ـ بىرىگە تۇتاش ئىدى، ئارىنى پەقەت تام ئورنىدىكى چاتقاللار ئايرىپ تۇراتتى. مېلانىيە بۇ يەرنى ئۇلارغا يېقىن دەپ تاللىغاندى. ئاتلانتاغا كەلگەن كۈنىنىڭ ئەتىسى سەھەردە ئۇ ئورنىدىن تۇرۇپ بىردە كۈلەتتى، بىردە يىغلايتتى. بىردەم سىكارلېتنى، بىردەم پىتتىيپات ھاممىنى قۇچاقلاپ قويۇپ بەرمەيتتى. ئۇرۇق ـ تۇغقانلاردىن ئۇزاق ئايرىلىپ كېتىپ قايتا كۆرۈشكەندە، ئارىلىق قانچە يېقىن بولسىمۇ ئادەمگە يىراقتەك بىلىنىدىكەن، دەيتتى.

ئەسلىدە بۇ ئۆي ئىككى قەۋەت بولۇپ، شەھەر مۇھاسىرىگە چۈشۈپ قالغاندا، زەمبىرەك ئوقىنىڭ زەربىسى بىلەن ئىككىنچى قەۋىتى ئۆرۈلۈپ چۈشكەنكەن. ئۇرۇشتىن كېيىن ئىگىسى قايتىپ كېلىپ، پۇلى بولمىغاچقا ئىككىنچى قەۋىتىنى ياسىيالماي ئېلىۋېتىپ بىر قەۋەتلىك ئۆي قىلىۋاپتىكەن. شۇڭا،

ئۆي پاكار هەم سەت ئىدى. خوددى كىچىك بالىلارنىڭ قەغەز كورۇپكىلاردا ياسىۋالغان ئويلىرىگە ئوخشايتتى.

سكارلېتتىنىڭ نەزىرىدىمۇ بۇ ئۆي شۇنچىلىك سەت ئىدى، ئەمما مېلانىيە بۇ ئۆينى «ئون ئىككى كاۋچۇك دەرىخى» كەنتىدىكى ئاشۇ ھەشەمەتلىك ئۆيلەردىنمۇ ئېسىل كۆرەتتى. چۈنكى، بۇ ئۇلارنىڭ ئۆزىنىڭ ئۆيى ئىدى، ئاشلىپي، ئوغلى بېئىو ئۇچى ئاخىر ئۆز ئويلىرىدە جەم بولۇشقانىدى.

ئىندىيا ۋىلكېس 1864 ـ يىلىدىن بېرى ماكوندا خونېي ۋىلكېس بىلەن بىللە تۇرۇۋاتاتتى، ھازىر ئۇمۇ كۆچۈپ كېلىپ ئۇلار بىلەن بىللە تۇرۇۋاتقاچقا، ئازراق قىستىلىپ قېلىۋاتاتتى. شۇنداقتىمۇ ئاشلېي بىلەن مېلانىيە ئۇنى قارشى ئالدى. دەۋر ئۆزگەردى، پۇلمۇ كۆپ ئەمەس، شۇنداقتىمۇ جەنۇبلۇقلارنىڭ كونا ئادەتلىرى زادىلا ئۆزگەرمىدى. ئۇلار ئۇرۇق ـ تۇغقانلىرىنىڭ ئىچىدە تايانچسىز قالغان ياكى توي قىلالمىغان تۇغقانلىرىنى بىردەك قىزغىن قارشى ئالاتتى.

خونېي توي قىلىپ كەتكەندى، ئەمما ئىندىيانىڭ دېيىشىچە، ئېرى ئۆزىدەك ئەمەس، قوپال ئىدى. بۇرۇن غەربتىكى مىسسۇرى ئىشتاتىدا تۇرۇپ، كېيىن ماكونغا كۆچۈپ كەتكەنكەن. ئۇ قىزىل يۇزلۇك، ئاۋازى يوغان، ئەتىدىن كەچكىچە كۇلۇپلا يۈرىدىغان ئادەم ئىكەن. ئىندىيا ئۇنى ياقتۇرمايدىكەن، شۇڭا ئۇلار بىلەن بىللە تۇرغۇسى كەلمەي قاپتۇ. كېيىن ئاشلېينىڭ ئۆز ئالدىغا ئۆي تۇتقانلىقىنى ئاڭلاپ بەكمۇ خۇشال بوپتۇ، سىڭلىسىنىڭ ئۆيىدە بىر ـ بىرىگە لايىق كەلمىگەن ئۇ ئەر ـ خوتۇنلارنىڭ بەختلىك ئۆتۈۋاتقانىدەك ھالەتلىرىنى كۆرۈۋېرىشتىن بەزگەن بولغاچقا، شۇ ئەپسىزلىكتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئاكىسىنىڭ يېنىغا كېلىۋالغانىدى.

ئائىلىدە ئىندىيادىن باشقىلىرىنىڭ ھەممىسى خونېينى كاللىسى ئاددىي، ھىجىيىپ تۇرۇشتىن باشقىنى بىلمەيدۇ، دەپ كۆزگە ئىلمايتتى. شۇنداق تۇرۇقلۇق ئۇنىڭ ئەرگە

تېگىۋالغانلىقى ھەممىسىنى ھېيران قالدۇردى. ئۇنىڭ ئەھۋالى ئۇلار ئويلىغاندەكمىدىن كۆپ ياخشى ئىدى. ئېرى خېلى دۇرۇس، قولىدا ئازراق بىر نەرسىسى بار ئادەم ئىدى. لېكىن، ئىندىيا جورجىيەدە تۇغۇلغان، ۋېرگىنىيەدە ئوقۇغان بولغاچقا، دېڭىزنىڭ شەرق تەرىپىدىن باشقا جايلاردىكى ئادەملەرنىڭ ھەممىسىنى ياۋايى، قوپال دەپ بىلەتتى، شۇڭا ئۇ يەردىن يېنىپ كەلگىنىگە خۇشال ئىدى. بەلكىم خونېيىنىڭ ئېرىمۇ رازى قىلغىلى بولمايدىغان بۇ مېھمانىنىڭ كەتكىنىگە خۇشال بولۇۋاتقاندۇ.

ئىندىيا ھازىر پۇتۇنلەي دېگۈدەك قېرى قىزلارغا ئوخشاپ قالغانىدى. ئۇ بۇ يىل يىگىرمە بەش ياشتا بولۇپ، چىرايىدىمۇ شۇ ياشتا ئىكەنلىكى چىقىپ تۇراتتى، شۇڭا چىرايلىق بولۇشنى بەكمۇ قوغلىشىپ كەتمەيتتى، كىرپىكلىرى چۈشۈپ كەتكەن نۇرسىز كۆزلىرى دۇنيادىكى ھەممە نەرسىگە قىلچە مۇرەسسەسىز تىكىلەتتى، نېپىز لەۋلىرى دائىم دېگۈدەك يۇمۇقلۇق تۇرغاچقىمۇ ناھايىتى تەكەببۇر كۆرۈنەتتى. ئۇنىڭ ستۇئارت تارلېتونى ئۇرۇشتا ئۆلۈپ كەتمىگەن بولسا ئۇنىڭ بىلەن توي قىلىدىغانلىقىنى ھەممە ئادەم بىلەتتى، شۇڭا ئۇنى توي قىلمىغان، ئەمما خۇدا توي قىلىشىنى ئورۇنلاشتۇرۇپ بولغان ئايال بىلىپ بەكمۇ ھۆرمەت قىلاتتى.

ئۇ كوچىسىدىكى قورۇنىڭ ئالتە ئېغىز ئۆيى بار ئىدى. ئۆيلەرنىڭ ھەممىسى سەرەمجانلاشتۇرۇلدى، ئەمما سەرەمجانلىرى بەكمۇ ئاددىي، ھەممىسى فرانكنىڭ دۇكىنىدىن قەرزگە ئېلىپ كېلىنگەنىدى. فرانك ئاشلېينى ياخشى كۆرەتتى، شۇڭا ئۇنىڭ ئۇ جابدۇقلارنى قەرز ھېسابىغا ئالغىنىغا ئازراق خىجالەتمۇ بولدى. سىكارلېت ئىككىسى دۇكىنىدىكى ئەڭ ئېسىل جاھازلارنى ئۇلارغا ھەقسىز بېرىشكە تەييار ئىدى، لېكىن ئەر ـ ئايال ۋىلكېسلار زادىلا قوبۇل قىلغىلى ئۇنىمىدى، شۇڭا ئۇلارنىڭ ئۆيلىرى سەت ھەم تولىمۇ ئاددىي بولۇپ قالدى. سىكارلېتنىڭ ئۇلارنىڭ يا يەردە گىلىمى، يا دېرىزىلىرىدىكى پەردە يوقلۇقىنى

كۆرۈپ كۆڭلى بىر قىسما بولدى، ئەمما ئاشلىپىنىڭ بۇلارغا پەرۋايى يەلەك ئىدى. مېلانىيە توي قىلغاندىن بېرى تۇنجى قېتىم ئۆز ئۆيىنىڭ بولغىنىدىن خۇشال ئىدى ھەتتا پەخرلىنەتتى. سىكارلېت ئۇلارنىڭ ئۆيىدە يا گىلەم، يا دېرىزە پەردىلىرى، يا ئورۇندۇق، چىنە ـ قاچا دېگەندەك نەرسىلەرنىڭ يوقلۇقى ياكى كەملىكىنى دوستلار كۆرسە نېمە دەيدۇ دەپ خىجالەت بولاتتى، مېلانىيە بولسا مېھمان كەلگەندە ھەممە نەرسىسى تولۇقتەك ئۇلارنى چاندۇرماي چىرايلىق كۈتۈۋالاتتى.

مېلانىيە بەختلىكتەك كۆرۈنگىنى بىلەن سالامەتلىكى تولىمۇ ناچار ئىدى. ئوغلىنىڭ تۇغۇتىدىلا كېسەلگە چېقىلغان، تاراغا بارغاندىن كېيىن كۆپ چارچىغان بولغاچقا، بەدىنى تېخىمۇ ئاجىزلاپ كەتكەنىدى، تولىمۇ ئورۇق ئىدى، ئوغلى بىلەن ھويلىدا بىللە تۇرسا، ئۇنى يىراقتىن كۆرگەن ئادەم كىچىك قىز بالىمكىن دەپ قالاتتى. بېلىنىڭ ئىنچىكلىكىگە ئادەمنىڭ ئەقلى ھەيران قالاتتى، بەدەن تۈزۈلۈشىدىن سۆز ئېچىش تېخىمۇ مۇمكىن ئەمەس ئىدى، مەيدىسى تاختايدەك تۈپتۈز، كاسىسىمۇ يوق، بەدىنىلا ئەمەس، يۈزىمۇ شۇنداق ياغاق، سېرىق ئىدى. خۇددى كېپىنەكنىڭ بۇرۇتىدەك ئىنچىكە ھەم ئەگمە قاشلىرى قان دىدارى يوق ئاپپاق يۈزىنىڭ ئوستىدە ئالاھىدە قارىيىپ كۆرۈنەتتى. كۆزلىرى كىچىككىنە يۈزىگە ماس كەلمىگەن ھالدا يوغان ئىدى. ئاستىدىكى قارا سىزىقلار ئۇ كۆزلەرنى تېخىمۇ يوغان كۆرسىتىپ تۇراتتى. ئەمما، ئۇ كۆزلەرنىڭ قاراشلىرى قىز ۋاقتىدىكىدەكلا بولۇپ، ئۆزگىرىش چوڭ ئەمەس ئىدى. ئۇرۇش مالىمانچىلىقى، تۇگىمەس ئازاب ۋە ھېرىپ ـ چارچاشلارمۇ ئۇنى ئۆزگەرتۈۋېتەلمىگەنىدى. بۇ، ئۇمىدۋار بىر ئايالنىڭ كۆزلىرى ئىدى، ھەرقانداق بوران ـ چاپقۇنلارمۇ ئۇنداق ئايالالارنىڭ ئىچكى تىنچلىقىنى بۇزالمايتتى.

ئۇ كۆزلىرىنى قانداق قىلىپ ئاشۇنداق ياخشى ئاسرايدىغاندۇ، دەپ سىكارلېت ھەيران بولاتتى، ھەر بىر كۆرگەنده ھەۋەسمۇ

قىلاتتى. سىكارلېت ئۆزۈنىڭ كۆزلىرىنىڭ ھەزىدە ئوغرى مۇشۇكنىڭ كۆزلىرىدەك بولۇپ قالىدىغانلىقىنى بىلەتتى. بىر قېتىم رېت باتلېر مېلانىيەنىڭ كۆزلىرى توغرۇلۇق گەپ قىلىپ نېمە دېدى خۇدايىم، قاملاشمىغانلا بىر نېمىگە ئوخشاتقان، شامغا ئوخشاتقانمىدى يا؟ توغرا، ئەتراپى توسۇلۇپ تۇرغان، ھەرقانداق شامال ئۆچۈرۈۋېتىلمەيدىغان، بەخت نۇرى چېچىپ تۇرىدىغان شامغا ئوخشاتقانىدى.

ئۇلارنىڭ بۇ كىچىككىنە ئۆيىدىن زادىلا مېھمان ئۈزۈلمەيتتى. مېلانىيە كىچىكىدىنلا ئادەمنىڭ ئامراقلىقى كەلگۈدەك قىز ئىدى. ئۇنىڭ قايتىپ كەلگەنلىكىنى ئاڭلاپ، يىراق - يېقىندىكىلەرنىڭ ھەممىسى ئۇلارنى يوقلاپ كەلدى، ئۇنىڭغا ئېلىپ كەلگەن سوۋغاتلارمۇ بار ئىدى.

بەزى ياشانغان ئادەملەرمۇ ئۇنى يوقلاپ كەلدى. ئۇلار ئۇنىڭ دادىسى بىلەن مېكسىكىدىكى ئۇرۇشقا بىللە قاتناشقانلار ئىدى. ئاپىسىنىڭ دوستلىرىمۇ ئۇزۇلمەي كېلىپ تۇرۇۋاتاتتى. ھازىرقى ياشلار قائىدە - يوسۇنلارنى ئونتۇپ ئۆزلىرى بىلگەننى قىلىپ يۈرگەچكە، قېرىلارنىڭ ئۇلاردىن دىلى ئاغرىپ مېلانىيەدىن تەسەللى تاپاتتى. ئۇنىڭ دېمەتلىكلىرىمۇ ئۇنى ياخشى كۆرەتتى. ئۇمۇ ئۇلارغا ئوخشاش جاپا تارتقان، دەرد تارتقان بولغاچقا، ئۇلارنىڭ گەپلىرىنى بېرىلىپ ئاڭلايتتى، دەردىگە يېتەتتى. ياشلاردىنمۇ ئۇنىڭ قېشىغا كېلىدىغانلار بار ئىدى. ئۇلار بۇ يەردە كۆڭۈللىرىدىكى گەپلەرنى قىلىشالايتتى، دوستلىرى بىلەن كۆرۈشەلەيتتى.

مېلانىيە كىشىلەرگە مۇلايىم ئىدى، زادىلا ئۆزىنى كۆرسەتمەيتتى، شۇڭا تېزلا ئۇنىڭ ئەتراپىغا بىر توپ ئادەم يىغىلدى، ئۇلارنىڭ ئىچىدە يېشىمۇ، قېرىسىمۇ بار ئىدى. ئۇلار ئۇرۇشتىن ئىلگىرىكى جەمئىيەت جەۋھەرلىرىنىڭ ھايات قالغانلىرىنىڭ ۋەكىللىرى ئىدى، يانچۇقلىرى قۇرۇق بولسىمۇ، ئۆز نەسەبلىرى بىلەن مەغرۇرلىناتتى، كونا تۈزۈمنى ئەڭ قەتئىي

ھمایه قىلاتتى. ئاتىلانتا ئۇرۇشتا پارچىلىنىپ كەتكەن، بەزى ئادەملەر ئۆلۈپ توگىگەن، پۈتكۈل جەمئىيەت كۆز ئالدىدىكى ئۆزگىرىشلەرنىڭ ئالدىدا نېمە قىلىشنى بىلمەي قالغان مۇشۇنداق بىر ئەھۋالدا كىشىلەر مېلانىيەنى كۆچلۈك بىر مەركەز ۋە ئاتىلانتانى يېڭى ھاياتقا ئېرىشتۈرۈشنىڭ ئۈمىد يۇلتۇزى بىلىپ، خۇددى گۆھەر تېپىۋالغاندەك بولۇشۇپ كېتىۋاتاتتى.

مېلانىيە ياش بولسىمۇ، بۇلاڭ ـ تالاڭدىن كېيىنكى يېڭى ھايات ئېھتىياج بولۇۋاتقان بارلىق خىسلەتلەر ئۇنىڭدىن تېپىلاتتى. نامرات ئىدى، ئەمما ئۇنىڭدىن نومۇسلانماي پەخىرلىنەتتى؛ باتۇر ئىدى، ھېچكىمدىن ئاغرىنمايتتى؛ ئوچۇق، قىزغىن، مېھرىبان، ئەڭ مۇھىمى، كونا ئەنئەنىلەرگە سادىق ئىدى. مېلانىيە ئۆزگىرىشكە ئۇنىمايتتى، ھەتتا ئۇزۇكسىز ئۆزگىرىپ تۇرۇۋاتقان مۇھىت ئىچىدە تۇرۇۋاتقاندا، ئادەملەرنىڭمۇ ئۆزگىرىشى كېرەكلىكىنى ئېتىراپ قىلمايتتى. ئۇنىڭ ئۆيىدە ئۆتمۈشنىڭ كۆرۈنۈشلىرى قايتا كۆرۈنۈشكە باشلاۋاتاتتى. كۆپچىلىك ئۇنىڭ شۇ خىسلەتلىرىدىن خۇشال ئىدى، شىمالدىن كەلگەن تەۋەككۇلچىلەر بىلەن بىردىنلا بېيىپ كەتكەن جۇمھۇرىيەت تەرەپدارلىرىنىڭ ئەيش ـ ئىشرەتلىك تۇرمۇشلىرىنى كۆزلىرىگە ئىلمىشمايتتى.

كىشىلەر مېلانىيەنىڭ ياش چىرايىدىن ئۇنىڭ ئۆتمۈشتىكى ھەممە نەرسىگە بولغان ئۆزگەرمەس ساداقىتىنى كۆرگەندەك بولۇشاتتى ۋە دەرمەھەل ئۆزلىرىنىڭ ئىچىدىكى ئادەمنىڭ غەزىپىنى، نەپرىتىنى كەلتۈرىدىغان، يۈرەكلەرنى قورقۇنچقا سالىدىغان، ئېزىدىغان خائىنلارنى ۋاقتىلىق ئۇنتۇپ قېلىشاتتى. ئۇ خىلدىكى ئادەملەرمۇ خېلى بار ئىدى. بەزىلىرى ئائىلىسىنىڭ ئەھۋالى ناچار بولۇپ، ئامالسىز دۇشمەنگە بېقىنىپ كەتكەن ۋە جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيەسىگە كىرىۋالغان، غالىبلار بەرگەن خىزمەتلەرنى قوبۇل قىلىشقاندى، بولمىسا ئۇلارنىڭ پۈتۈن

ئائىلىسى قوتقۇزۇش پۇلىغا قاراپ قالاتتى. بەزى ياشلار بۇرۇن ئەسكەر بولغان، ھازىر بولسا ئۇلاردا رېئاللىقتا يۇزلىنىدىغان جۇرئەت يوق، ئۆزلىرىگە دۇنيا توپلاشنىڭ يولىغا كىرىپ كېتىشكەنىدى. بەزىلىرى ھەتتا رېت باتلىپردىن ئۆگىنىپ، شىمالىلقلارنىڭ قارام ئادەملىرى بىلەن بىرلىشۇپلىپ، يارىماس ۋاستىلەر بىلەن پۇل توپلىشۇاتاتتى.

ئۇ يارىماس خائىنلارنىڭ ئەڭ يامانلىرى ئاتالانتادىكى مەشھۇر ئائىلىلەرنىڭ قىزلىرى ئىدى، ئۇلار ئۇرۇشتىن كېيىن ئۆسۈپ يېتىلگەن، ئۇرۇشقا قارىتا كىچىك چاغلىرىدىكى تەسىراتىدىن باشقا ھېچقانداق نەرسە يوق، چوڭلارغا ئوخشاش ئازابلارنىمۇ تارتمىغان، بۇرۇنقى ھەشەمەتلىك تۇرمۇشلىرى توغرۇلۇقمۇ ھېچنېمە بىلمەيتتى. ئۇلار يا ئەرلىرىدىن، يا سۆيگەن يىگىتلىرىدىن ئايرىلىپ باقمىغانىدى. شىمالدىن كەلگەن ئوفىتسېرلار چىرايلىق، كىيىملىرى ئېسىل، مىجەزىمۇ يېقىشلىق ئىدى؟ تانسىلارنى ئۇيۇشتۇرۇپ تۇرالايتتى. ئۇلارنىڭ ئاتلىرىمۇ چىرايلىق ئىدى، جەنۇبنىڭ قىزلىرىغا بەكمۇ چوقۇناتتى، ئۇلارنى مەلىكىلەردەك كۆرەتتى، غۇرۇرلىرىغا تېگىپ قويمايلى دەپ بەكمۇ ئېھتىيات قىلىشاتتى. بۇ ئەھۋاللارنىڭ ھەممىسى ئۇلارنى، نېمىشقا ئۇ يىگىتلەر بىلەن ئارىلىشىپ ئۆتمەيمىز دەيدىغان خىيالغا كەلتۈرۈپ قويۇۋاتاتتى.

ئۇ يىگىتلەر شەھەردىكى ھېلىقىدەك بالىلاردىن مىڭ ئارتۇق ئىدى. ئۇ بالىلارنىڭ كىيىملىرى ناچار، مۇئامىلىلىرى قوپال ئىدى، ئىشتىن باش كۆتۈرمەيتتى، ئۆينايدىغانغا ۋاقىتلىرىمۇ يوق ئىدى. شۇڭا، قىزلارنىڭ ئېچىدە شىمالىلىق ئوفىتسېرلار بىلەن قېچىپ كېتىدىغان ئەھۋاللار پات ـ پات يۈز بېرىپ تۇرۇۋاتاتتى، ئۇ قىزلارنىڭ ئۆيدىكىلىرى قاتتىق ئازابلىناتتى. «باش ئەگمەسلىك»نى ئۆزلىرىگە مىزان قىلىۋالغان ئۇنداق كىشىلەر ئۇ خىل ئېچىنىشلىق ئىشلارنى ئاڭلىغاندا قورقمىدىن چىپىلداپ تەرلەپ كېتەتتى. ئەمما، مىلانىيەنىڭ

يېقىملىق ۋە قەيسەر چىرايىنى كۆرگەنلىرىدە بولسا يۈرەكلىرىدىكى قورقۇنچلىرى كۆتۈرۈلۈپ كېتەتتى. ياشانغان مومايلار ئۇنى، ئۇ قىزلار ئۇچۇن ئۈلگە تىكلەپ بەردى، دەپ ماختىشاتتى. چۈنكى، ئۇ ئۆزىنىڭ بۇ ئېسىل خىسلەتلىرىنى زادىلا كۆز - كۆز قىلمايتتى. ياش قىزلارمۇ ئۇنىڭدىن نارازى ئەمەس ئىدى.

مىلانىيە ئۆزىنىڭ ئاستا - ئاستا يېڭى جەمئىيەتتىكى مۇھىم بىر شەخسكە ئايلىنىپ قېلىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىشقا باشلىدى. كىشىلەر ئۇنى ياخشى كۆرەتتى، ئۆيگە كېلىپ يوقلاپ تۇراتتى، ئۆزلىرىنىڭ ماشىنچىلىق گۇرۇپپىلىرىغا، ئۇسسۇل ئويناىدىغان، مۇزىكا چېلىپ كۆڭۈل ئاچىدىغان كۇلۇبلىرىغا تەكلىپ قىلىپ تۇراتتى. ئاتالانتالىقلار مۇزىكىنى ياخشى كۆرەتتى. بۇرۇنلا ئەمەس، ھازىرقىدەك نامرات تۇرمۇش ئىچىدە ياشاۋاتقىنىمۇ مۇزىكىنى بېرىلىپ ئاڭلايتتى. مۇزىكىنى ياخشى كۆرۈش ھەۋىسى تېخى كۇندىن - كۇنگە ئېشىپ بېرىۋاتاتتى. مۇزىكا ئۇلارغا كوچىلاردا تېرىسىگە پاتماي لاغايلاپ يۈرگەن نېگىرلارنى، كۆك فورما كىيىشكەن شىمالىلىق ئەسكەرلەرنى ئۇنتۇلدۇراتتى.

مىلانىيە يېڭى قۇرۇلغان شەنبىلىك مۇزىكا ئۆمىكىنىڭ مەسئۇلى بولدى. بۇ ئەھۋال ئۇنى تەڭلىكتە قويدى. قانداق بولۇپ بۇ ئىشقا تۇتۇلۇپ قالدى، ئۆزىمۇ ئېنىق بىلمەيتتى. بەلكىم پىيانىنو چالىدىغانلىقى، كىمگىلا بولسا چېلىپ بېرىدىغانلىقى ئۈچۈندۇ.

ئۇ يەنە ئۇرۇشتا ئۆلگەن كوماندىر - جەڭچىلەرنىڭ قەبرىلىرىنى قاتۇرۇش ئۈيۇشمىسىنىڭ ھەمدە جەنۇب ئىتتىپاقى تۇل خوتۇن، يېتىم - يېسىرلارنى يۆلەش تىككۇچىلىك ئۈيۇشمىسىنىڭ كاتىپى بولدى. ئىككى ئۈيۇشما بىر قېتىم بىرلەشمە يىغىن ئاچتى، يىغىندا قاتتىق مۇنازىرە بولدى. بەزىلەر مەسلىنى قورال كۈچى بىلەن ھەل قىلماقچى ھەم ئۆزۈن

يىللىق دوستلۇقنى ېۇزماقچى بولۇشتى. شۇ يىغىندىن كېيىن مېلانىيە شەرەپ بىلەن بۇ ۋەزىپىنى قوبۇل قىلدى. يىغىندا جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ جەڭچىلىرىنىڭ قەبرىلىرى يېنىدىكى قوشما ئىشتات جەڭچىلىرىنىڭ قەبرىلىرىگە ئۇتۇپ كەتكەن ياۋا ئوت ـ چۆپلەرنىمۇ يۇلۇۋېتىش كېرەكمۇ يوق، دېگەن مەسىلىدە بەس ـ مۇنازىرە بولدى. شىماللىقلارنىڭ بۇ يەردىكى قەبرىلىرى زادىلا ئۇلارنىڭ كۆزلىرىگە سىغمايتتى، شۇنداقتىمۇ تىككۇچىلەر گۇرۇپپىسىدىكى ئايالار ياۋا ئوت ـ چۆپلەرنى يۇلۇۋېتىش تەرىپىدە ئىدى. شۇنىڭ بىلەن ئىككى تەشكىلاتنىڭ ئايالىرى بىر ـ بىرى بىلەن قارشىلىشىپ ئوت بىلەن سۇدەك بولۇپ كېتىشتى.

مادې خانىم كېينكىلەرنىڭ پىكىرلىرىگە ۋەكىللىك قىلاتتى.

ــ شىمالىق ئالۇاستىلارنىڭ قەبرىلىرىدىكى ئوتلارنى يولىمىزمۇ؟ ــ دېدى ئۇ، ــ ئەگەر ماڭا ئىككى مىنۇت ۋاقىت بېرىدىغان بولساڭلار، ئۇلارنىڭ جەسەتلىرىنى كولاپ چىقىرىپ ئەخلەت ساندۇقىغا تاشلىۋېتەتتىم.

بۇ گەپ بىلەن تەڭلا ئىككى تەرەپ ئورۇنلىرىدىن تۇرۇپ كېتىشتى، ھېچكىم ھېچكىمنىڭ گېپىنى ئاڭلىمايتتى، ئۆزلىرىنىڭلا گېپىنى قىلىشاتتى. بۇ قېتىمقى يىغىن مېرۇېتېر خانىمنىڭ ئۆيىدە ئېچىلغان، مېرۇېتېر بوۋايىنى ئۇلار ئاشخانىغا چىقىرىۋەتكەنىدى. كېيىن ئۇنىڭ دەپ بېرىشچە، ئۇلارنىڭ ئاۋازى فىرانكلىن جېڭىدىكى زەمبىرەكلەرنىڭ ئاۋازىدىمۇ كۈچلۈك بولغان. ئۇ يەنە فىرانكلىندىكى جەڭ بۇ خوتۇنلارنىڭ يىغىنىدىن بىخەتەرەك ئىدى، دېگەن.

مېلانىيەمۇ ئۇلارنىڭ ئېچىدە بار ئىدى. ئۇ بۇ خوتۇنلارنىڭ ئاۋازلىرىنى باسماقچى بولۇپ ۋارقىراپ باقتى، لېكىن يەنە ئۇلاردىن قورقۇپ تىترەپمۇ تۇراتتى، شۇنداقتىمۇ: «خانىملار، مېنىڭ گېپىمنى ئاڭلاڭلارچۇ!» دەپ ۋارقىرىدى، ئايالار ئاستا ـ ئاستا بېسىلغانمۇ بولدى.

— مېنىڭ دېمەكچى بولغىنىم — دېمەكچىمەنكى... مەن نۇرغۇن ئويلاندىم... بىز ئۇ قەبرىلەردىكى ياۋا ئوتلارنى يۇلۇۋېتىپلا قالماي، بەلكى يەنە ئۇلارنىڭ قەبرىلىرىگە گۈل تىكىشىمىز... مەن... مەن، سىلەر قانداق ئويلىساڭلار مەيلى، مەن ھەر قېتىم چارلېسنىڭ قەبرىسىگە گۈل قويغىلى بارغاندا، ئۇنىڭ قەبرىسىنىڭ يېنىدىكى شمالللقنىڭ بىر قەبرىسى ئۇستىگىمۇ گۈل قويۇپ قويىمەن، ئۇ قەبرە شۇنچىلىك غېرىبانە.

كۆپچىلىك بۇ گەپنى ئاڭلاپ بايىقىدىنمۇ قاتتىقراق جار - جۇر قىلىشىپ كەتتى. ئەمما، بۇ قېتىم ئىككى گۇرۇپپىنىڭ پىكرى بىرلىشىپ كەتكەندى.

— مېلانىيە، شمالللق ئالۋاستىلارنىڭ قەبرىسىگە گۈل قويدىڭىزمۇ؟ بۇ نېمە قىلغىنىڭىز؟

— چارلېسنى ئۆلتۈرگەن شۇلار ئەمەسمۇ؟

— سىزنىمۇ ئۆلتۈرۈۋەتكىلى تاس قالمىدىمۇ؟

— ئۇلارنىڭ يېڭىدىن دۇنياغا كەلگەن ئوغلىڭىزنىمۇ ئۆلتۈرۈۋەتكىلى تاس قالغانلىقىنى ئۇنتۇپ قالدىڭىزمۇ؟ ئۇ خەق تارادىكى ئۆيلەرنىمۇ كۆيدۈرۈۋېتىپ سىلەرنى ماكانسىز قىلىپ قويماقچى بولغان ئەمەسمۇ؟

مېلانىيە ئورۇندۇقتا يۆلىنىپ ئاران ئولتۇرۇۋاتاتتى. بۇنداق ئېيىبلەشلەرگە پەقەتلا ئۇچراپ باقمىغان بولغاچقا، بۇ بېسىمغا چىدىماي ھوشىدىن كەتكىلى ئاز قېلىۋاتاتتى.

— ئاھ، دوستلار، — دېدى ئۇ يالۋۇرغان تەلەپپۇزدا، — ئاۋۋال مېنىڭ گېپىمنى ئاڭلاپ بېقىڭلار، مەن مۇنداق گەپلەرنى قىلسام بولمايدىغانلىقىنى بىلىمەن، چارلېسنى ئاشۇلار ئۆلتۈرۈۋەتكەن، ئۇنىڭ قەبرىسى مۇشۇ يەردە، ئەمما باشقىلىرىمىزنىڭ بالىلىرى، ئەرلىرى، قېرىنداشلىرىنىڭ قەبرىلىرىنىڭ قەيەردىلىكىنى بىلمەيمىز، يەنە...

ئۇ ھاياجانلىنىپ كېتىپ گېپىنى قىلالماي قالدى، ئۆينىڭ ئىچى تىمتاس بولۇپ كەتتى.

مادې خانمنىڭ بايىقى غەزەپلىك ئەلپازى پەسىيىپ مىسكىنلىشىپ قالدى. گېپتىتىس قەلئەسىدىكى جەڭ ئاخىرلاشقاندىن كېيىن، ئۇ شۇنچە ئۇزۇن يول بېسىپ ئوغلى دارسىنىڭ جەسىتىنى يانداۋۇپ كېلىش ئۈچۈن ئۇ يەرگە بارغانىدى، لېكىن، ھېچكىم ئۇنىڭ قەبرىسىنىڭ قەيەردىلىكىنى دەپ بېرەلمىدى، دۈشمەن تەرەپتە، ئالدىراشچىلىقتا كولانغان قەبرىلەرنىڭ بىرسىدە بولۇشى مۇمكىن، دېگەن گەپنىلا قىلىشتى. ئاللان خانمنىڭ لەۋلىرىمۇ قىمىرلاشقا باشلىدى. ئۇنىڭ ئېرى بىلەن ئىنىسىمۇ نەس باسقۇر مورگاننىڭ كەينىدىن ئوھىئو ئىشتاتىغا كەتكەنىدى. ئاخىرىدا ئۇ، شىماللىقلارنىڭ ئاتلىق ئەسكەرلىرى كەلگەندە ئۇ ئىككىسى دەريا بويىدا قۇربان بولدى، دېگەن خەۋەرنى ئالدى. ئېلسىن خانمنىڭ ئوغلى شىمالدىكى بىر ئەسىرلەر لاگېرىدا ئۆلۈپ كەتكەن، كەمبەغەل بولغاچقا، ئوغلىنىڭ جەسىتىنى يۆتكەپ كېلەلمىگەنىدى. يەنە بەزىلەرگە: «يوقىلىپ كەتتى... ئاڭلىساق، ئۆلۈپ كېتىپتۇ» دېگەندەك خەۋەرلەرمۇ كەلگەنىدى.

ھەممەيلەن شۇئان مېلانىيەگە قارىدى. كۆزلىرىدىن: «سەن نېمىشقا بىزنىڭ ھەسرىتىمىزنى قوزغايسەن؟ قېرىنداشلىرىمىزنىڭ نەلەرگە كۆمۈلۈپ كەتكەنلىكىنى بىلمەسلىكتىن كېلىۋاتقان دەردلەرنى مەڭگۈ ئۇنتۇپ كەتكىلى بولمايدۇ» دەۋاتقاندەك مەنە چىقىپ تۇراتتى.

جىمجىتلىق ئىچىدە مېلانىيەنىڭ ئاۋازى ئاستا ـ ئاستا قەتئىيلەشتى.

ـــ شىماللىقلارنىڭ قەبرىلىرى بىزنىڭ بۇ يەرلەردە تۇرۇۋاتقاندەك، بىزنىڭ ئادەملىرىمىزنىڭ قەبرىلىرىمۇ شىمالنىڭ مەلۇم يەرلىرىدە. ناۋادا شىماللىق بىرەر ئايال بىزگە ئوخشاش بىزنىڭ قېرىنداشلىرىمىزنىڭ قەبرىلىرىنى ئاچىدىغانلىقىنى قىلسا، ئويلاپ بېقىڭلار، بۇ قانچىلىك قورقۇنچلۇق ئىش بولىدۇ؟

مادې خانىم بوش ئىڭراپ قويدى.

ــ مېنىڭچە، بەزى شىمالىق ئاياللار ئاق كۆڭۈل، خەقلەر نېمە دېسۇن، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئەسكى ئەمەس. ئەگەر ئۇلار دۇشمەن تۇرۇپمۇ بىزنىڭ ئادەملىرىمىزنىڭ قەبرىلىرىدىكى ئوت ـ چۆپلەرنى يۇلۇۋەتسە، بۇنى بىز ئاڭلىساق. ئويلاپ بېقىڭلارچۇ، قانچىلىك خۇشال بولۇپ كېتىمىز. ئەگەر چارلېس شىمال تەرەپتە ئۆلۈپ قالغان بولسا، مەن ئانچە خاتىرجەملىنىپمۇ كەتمەيتتىم، سىلەر قانداق قارايسىلەر، بىلمەيمەن، ــ بۇ گەپنى قىلىۋاتقاندا مېلانىيەنىڭ ئاۋازى تىترەپ كەتتى، ــ مەن سىلەرنىڭ ئىككىلا گۇرۇپپاڭلاردىن چېكىنىپ چىقىمەن، شىماللىقلارنىڭ ئۆزۈم تاپالىغان قەبرىلىرىدىكى ئوت ـ چۆپلەرنى يۇلۇۋېتىمەن، تېخى ئۇستىگە گۈلمۇ تېرىيمەن، قېنى كىم مېنى بىر نېمە دەيدىكىن.

مېلانىيە بۇ گەپلەرنى قىلچە قورقماي يۈرەكلىك دەپ بولغاندىن كېيىن، ئۆزىنى باسالماي يىغلاپ كەتتى ۋە ئىشىك تەرەپكە قاراپ ماڭدى.

مېرۋېتېر بوۋاي ئاشخانىدا بىر سائەتچە تۇرۇپ، ئاندىن ھېنرى خانىملىتونغا ئاياللارنىڭ مېلانىيەنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ ئۇنى قۇچاقلىشىپ يىغلاپ كېتىشكەنلىكىنى، ئاخىرىدا مەجلىسنىڭ دوستانە كەيپىياتتا ئاياغلاشقانلىقىنى سۆزلەپ بەردى، شۇنىڭ بىلەن مېلانىيە ئىككى گۇرۇپپىنىڭ كاتىپى بولۇپ قالدى.

ــ شۇنىڭدىن كېيىن ئۇلار ئۇ قەبرىلەردىكى ئوت ـ چۆپلەرنى يۇلۇپ ئېلىۋېتىدىغان بولۇشتى. ھەممىدىن يامان بولغىنى، دوللى مېنى ياردەم بېرىشنى خالايدۇ، دەپ قويدى، مېنىڭمۇ باشقا قىلىدىغان ئىشىم يوق ئىدى. شىمالىقلارنى ئانچە ئۆچ كۆرۈپمۇ كەتمەيتتىم. مېنىڭچىمۇ مېلانىيەنىڭ قىلغىنى توغرا، باشقا خوتۇنلارنىڭ خاتا. ئەمما ياشىنىپ قالغاندا، ئۇنىڭ ئۇستىگە بېلىم ئاغرىيدىغان بولغاچقا، ماڭا ئوت يۇلماق قىيىن كېلەتتى.

هازىر يادرو بولۇپ ئويۇشۇپ، بىزنى ۋە ئۇرۇشتىن قېلىپ قالغان بارلىق نەرسىلىرىمىزنى بىر - بىرىگە باغلاۋاتىسىلەر. ئۇلار ئەرلىرىمىزنىڭ جەۋھەرلىرىنى، بىزنىڭ ياش ئاياللىرىمىزنىڭ چىرايلىرىدىكى كۈلكىلىرىنى تارتىۋالدى، سالامەتلىكىمىزنى نابۇت قىلدى، تۇرمۇشىمىزنى بەربات قىلدى، تۇرمۇش ئادەتلىرىمىزنى ئۆزگەرتىۋەتتى، شان - شۆھرىتىمىزنى ئاياغ ئاستى قىلدى، بىزنى ئەللىك يىل كەينىگە چېكىندۈرۈۋەتتى، يۈكلىرىمىزنى ئېغىرلىتىۋەتتى، بالىلىرىمىزنى ئوقۇشسىز قالدۇردى، قېرىلارنى ئاپتاپسىنىشلاردىن مەھرۇم قىلدى. ئەمما، بىز يۇرتىمىزنى قايتىدىن قۇرۇپ چىقىشىمىز كېرەك، بىزنىڭ سىلەرگە ئوخشاش يادرو ئاساسلىرىمىز بار. سىلەرگە ئوخشاش مۇشۇنداق يادرولىرىمىز ساقلىنىپ قالسا، شىماللىقلار نېمىمىزنى ئېلىپ كەتسە مەيلى.

كېيىن سىكارلېت بارغانسېرى ئېغىرلىشىپ كەتتى. پىتتىي هاممىنىڭ يوغان قارا شال ياغلىقىغا ئورىلىۋالسىمۇ بولمىدى. ئۇنىڭدىن بۇرۇن فىرانك ئىككىسى ئارقا هويلىدىن ئۆتۈپ مېلانىيەلەرنىڭ ئۆيىدىكى ئىشلارغا قاتنىشاتتى، ئۆيگە كىرمەي ئىشىكنىڭ ئالدىدا، چىراغنىڭ نۇرى چۈشمەيدىغان قاراڭغۇراق يەردە ئولتۇرۇۋالاتتى. بۇنداق يەردە خەتنىڭ كۆزىگە چۈشمەيتتى، ئەڭ مۇهىمى، ئاشلىپىنى تولۇق كۆرۈپ تۇرالايتتى، بۇنى هېچكىممۇ سەزمەيتتى.

ئەمەلىيەتتە، ئۇنى بۇ يەرگە جەلپ قىلىدىغىنى ئاشلىپي ئىدى، باشقا گەپلەرنىڭ هەممىسى بىزار قىلاتتى، ئۇ گەپلەرنى ئاڭلىسا بىئارام بولاتتى، هەممىسىلا كونا گەپلەر ئىدى. ئاۋۇال جاپالىق تۇرمۇش، سىياسىي ۋەزىيەت، ئاندىن ئىچكى ئۇرۇش هەققىدە گەپلەر بولاتتى. ئاياللار نەرسە - كېرەكلەرنىڭ قىممەتلىشىپ كېتىۋاتقانلىقى هەققىدە غوتۇلدىشاتتى، ئەرلەردىن، ياخشى كۈنلىرىمىز يەنە كېلەرمۇ، دەپ سورىشاتتى. بىلەرمەن ئەرلەر، ئۇ

كۈنلەرنى چوقۇم كېلىدۇ، پەقەت ۋاقىتقىلا قاراشلىق بولۇپ قالدى، ھازىرقى قىينچىلىقلار ۋاقىتلىق، دېيىشىپ، ئاياللارنى خاتىرجەم قىلماقچى بولۇشاتتى. ئاياللار ئەرلەرنىڭ يالغان سۆزلەۋاتقانلىقىنى بىلىپ تۇرۇپ، ئىشەنگەندەك قىياپەتكە كىرىشۋالاتتى. ئەمەلىيەتتە، بۇ جاپالىق تۇرمۇشنىڭ تۈگىمەيدىغانلىقىنى ھەممە ئادەم بىلەتتى.

ھازىرقى مۇدھىش تۇرمۇش توغرۇلۇق گەپلەر تۈگىگەندىن كېيىن، ئاياللار نېگىرلارنىڭ ھەددىدىن ئېشىپ كېتىۋاتقانلىقى، شىمالدىن كەلگەن تەۋەككۈلچىلەرنىڭ ئادەمنىڭ ئوغىسىنى قاينىتىۋاتقانلىقى، شىماللىق ئەسكەرلەرنىڭ كوچىلاردا لاغايلاپ يۈرۈشلىرىگە چىداش مۇمكىن ئەمەسلىكى توغرۇلۇق پاراڭلار باشلىناتتى. ئاياللار ئەرلەردىن شىماللىقلارنىڭ جورجىيەنى ئۆزگەرتىش ئىشى قاچان توختايدۇ؟ دەپ سورىشاتتى. ئەرلەر ئۇلارنى خاتىرجەم قىلىش ئۈچۈن، پات ئارىدا توختايدۇ، دېموكراتلار پارتىيەسى سايلام ھوقۇقىغا ئېرىشكەندە ئۆزگەرتىشمۇ تۈگەيدۇ، دەپ جاۋاب بېرىشەتتى. ئۇلار ئەرلەرنىڭ دەردىگە يېتىدىغان بولغاچقا، بۇ گەپنى كوچىلاپ سوراۋەرمەيتتى. سىياسىي ۋەزىيەت توغرۇلۇق گەپ تۈگىگەندە، ئىچكى ئۇرۇش توغرۇلۇق گەپ باشلىناتتى.

جەنۇب ئىتتىپاقىنى بۇرۇن قوللاپ كەلگەن ئىككى ئادەم ئۈچرىشىپ قالسىلا ئىچكى ئۇرۇشنىڭ گېپى باشلىناتتى، ئون نەچچە ئادەم بىر يەردە بولۇپ قالسىغۇ بولدى، پۈتۈن كونا خامان باشقىدىن سورۇلۇپ چىقاتتى، ھەممىلا ئادەمنىڭ ئاغزىدىن «ئەگەر ئۇنداق بولغان بولسا بۇنداق بولاتتى، بۇنداق بولغان بولسا ئۇنداق بولاتتى» دېگەندەك گەپلەر چۈشمەيتتى.

«ئەگەر شۇ چاغدا ئەنگلىيە بىزنى ئېتىراپ قىلمۇتكەن بولسا...»، «شۇ چاغدا جېف داۋىس پۈتۈن پاختىنى يىغىۋېلىپ، قامالدىن ئىلگىرى ئەنگلىيەگە ئېلىپ كېتەلىگەن بولسا...»، «ئەگەر گېنېرال لۇڭستىرېت گېتتىس قەلئەسىدە بۇيرۇقىغا

بويسۇنغان بولسا...»، «ئەگەر گېنېرال ستۇرت مارس بوبقا تازا لازىم بولۇۋاتقان چاغدا ھۇجۇم قىلماي ئۇنىڭ يېنىدا بولغان بولسا...»، «ئەگەر جىكسون قۇربان بولۇپ كەتمىگەن بولسا...» «ئەگەر ۋېكس قەلئەسى قولدىن كەتمىگەن بولسا...»، «ئەگەر يەنە بىر يىل بەرداشلىق بەرگەن بولساق...»، «ئەگەر خود جونىستوننىڭ ئورنىغا چىقمىغان بولسا...»، «ئەگەر دالتوندىكى ئۇرۇشتا قوماندانلىقنى جونىستون ئۈستىگە ئالماي خود ئۈستىگە ئالغان بولسا...»

ئەگەر! ئەگەر! ئۇلار تېپتىنچ كېچىدە سۆزلىگەنسېرى ھاياجانلىناتتى، سۆزلىگەنسېرى ئەۋجىگە چىقاتتى... پىيادە، ئاتلىق ئەسكەرلەر، زەمبىرەكچىلەر ئۇلارغا ئاشۇ ئوتتەك دەۋرلەرنى ئەسلىتەتتى.

ئۇلار نېمىشقا باشقا ئىشلار توغرۇلۇق پاراڭلاشمايدىغاندۇ؟ ــ دەپ ھەيران بولۇپ ئويلايتتى سىكارلېت، ــ ئىچكى ئۇرۇشتىن باشقا پاراڭلاشقۇدەك گەپ يوقمىدۇ؟ ئۆلگۈچە باشقا ئىشلار توغرۇلۇق سۆزلەشمەيدىغان ئوخشايدۇ بۇلار.

سىكارلېت ئولتۇرغانلارنىڭ ئىچىدىكى ئاتا ـ ئانىلىرىنىڭ قۇچاقلىرىدا كۆزلىرىنى پارقىرىتىپ ئولتۇرغان كىچىك بالىلارغا ئىختىيارسىز قاراپ قالدى. ئۇلار چوڭلارنىڭ كېچىلىرى قانداق ھۇجۇمغا ئۆتكەنلىكى، ئاتلىق ئەسكەرلەرنىڭ بايراقلارنى دۈشمەن ئىستېھكاملىرىغا قانداق قادىغانلىقى توغرۇلۇق قىلىشۋاتقان گەپلىرىنى جىمجىت ئولتۇرۇپ ئاڭلىشۋاتاتتى، جەڭ دۇمباقلىرىنىڭ، جەڭ سىگناللىرىنىڭ سادالىرىنى، جەنۇب قوزغىلاڭچىلىرىنىڭ ھۇررالىرىنى شۇ تۇرقىدا ئۆز قۇلاقلىرى بىلەن ئاڭلاپ تۇرۇۋاتقاندەك، پۈتلىرى قاپىرىپ كەتكەن جەڭچىلەرنىڭ يىرتىلىپ كەتكەن تۇغلارنى مۇرىلىرىگە سېلىشىپ يامغۇردا كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈۋاتقاندەك جىددىي ھالەتتە ئولتۇرۇشاتتى.

«بۇ بالىلارمۇ چوڭ بولغاندا چوقۇم ئىچكى ئۇرۇشتىن باشقا

گەپنى قىلمايدىغان، شىمالىلىقلار بىلەن سوقۇشۇشنى ئۇلۇغ، شەرەپلىك دەپ بىلىدىغان، ئۇنىڭ ئۇچۇن قارىغۇ، توكۇر بولۇپ قالسىمۇ مەيلى دەيدىغان ئادەملەردىن بولۇپ چىقىدۇ. ئۇرۇشنى مەڭگۇ ئېسىدە ساقلايدۇ ھەم شۇ توغرۇلۇقلا گەپ قىلىدۇ. مەن ئۇنداق بولۇشنى ھەرگىز خالىمايمەن، بۇ ئۇرۇشنى خىيالىمغا كەلتۇرۇشنىمۇ ئويلىمايمەن. ئۇنتۇپ كەتكىلى بولسا ئۇنىڭ بارلىق تەپسىلاتلىرىنى قويماي ئۇنتۇپ كېتەتتىم... ئاھ، ئۇنى پۇتۇنلەي ئۇنتۇپ كېتىش نېمىدېگەن ياخشى ئىش!»

مىلانىيە بىر چاغدا تارادا يۇز بەرگەن ئىشلارنى سۆزلەپ، سىكارلېتنى ئۇنداق قەھرىمان، تاجاۋۇزچىلارغا ئۇنداق تاقابىل تۇرغان، چارلېسنىڭ قىلىچىنى ساقلاپ قالغان، ئوتنى قورقماي ئۆچۈرۈۋالغان دەپ سۆزلەپ كەتتى. سىكارلېت ئاڭلاپ ئىختىيارسىز شۇركۈنۈپ كەتتى. ئۇ بۇرۇنقى ئىشلارغا قىزىقمايتتى ھەم ئۇنىڭدىن ماختىنىشنىمۇ خالىمايتتى، ئۇ ئىشلارنى زادىلا ئەسلىگۈسى كەلمەيتتى.

«ئاھ، ئۇلار نېمىشقا ئۇ ئىشلارنى ئۇنتۇپ كەتمەيدىغاندۇ؟ نېمىشقا كەينىگىلا قارىمای ئالدىغىمۇ قاراشنىڭ لازىملىقىنى بىلمەيدىغاندۇ؟ بىز ئۇرۇش قىلىپ ئەقىللىك ئىش قىلمىغان، شۇڭا ئۇنى چاپسان ئۇنتۇپ كېتىش كېرەك.»

لېكىن، ئۇنىڭدىن باشقا ھېچكىم ئۇ ئىشلارنى ئۇنتۇپ كېتىدىغاندەك قىلمايتتى. شۇڭا، سىكارلېتنىڭ ئۆزى تۇرۇۋاتقان ئاشۇ قاراڭغۇ جايدا ھېچكىمگە كۆرۈنمەي تۇرۇپ مىلانىيەنىڭ ئۇ گەپلىرىگە جاۋابەن قورسىقىدىكى راست گەپلىرىنى ئېيتقۇسى كېلەتتى. ئەمما، مىلانىيە چوقۇم ئۇنىڭ كۆڭلىنى چۈشىنىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ، چۈنكى ھازىر ئۇ سىكارلېتنىڭ تۇغۇت توغرىسىدىكى گەپلىرىگىلا كۆڭۈل بۆلەتتى. ئۇنىڭ يەنە بىرنى تۇغقۇسى بار ئىدى، لېكىن مادىي دوختۇر بىلەن فونتائىن دوختۇر يەنە بىرنى تۇغسا ئۆلۈپ كېتىش ئېھتىماللىقىنىڭ بارلىقىنى دەپ قوشۇلمىغانىدى. ئۇنىڭ تەقدىرنىڭ بۇ يازمىشىغا

زادىلا بويسۇنغۇسى يوق ئىدى، شۇڭا كۆپ ۋاقىتنى سىكارلېت بىلەن بىللە ئۆتكۈزۈپ، ئۇنىڭ ھامىلدارلىقىنى ئېلىۋاتقان خۇشاللىقىدىن بەھرىمەن بولۇشنى ئويلايتتى. سىكارلېتنىڭ بۇ بالىسىغا زادىلا قورساق كۆتۈرگۈسى يوق ئىدى، شۇڭا مېلانىيەنىڭ بۇ قىلىقى ئۇنىڭغا تولىمۇ تۇتۇرۇقسىز بىلىنەتتى. ئەمما، ئۇ ئىچىدە بىر ئىشتىن خۇشال ئىدى، ئۇ بولسىمۇ دوختۇرنىڭ گېپىي بىلەن ئەمدى مېلانىيە بىلەن ئاشلېي ئىككىسى ئەركىن جىنسىي مۇناسىۋەتتە بولالماسلىقى ئىدى.

ھازىر سىكارلېت ئاشلېينى كۇندە كۆرۈپ تۇرىدىغان بولدى، ئەمما يالغۇز ئۇچرىشالمايۋاتاتتى. ئاشلېي ھەر كۈنى پەن زاۋۇتىدىن قايتىپ كېلىپ سىكارلېتقا ئەھۋاللارنى مەلۇم قىلىپ قويۇش ئۈچۈن يېنىغا كىرەتتى، ئەمما دائىملا فىرانك ياكى پىتتىي ھامما بار چاغلارغا توغرا كېلىپ قالاتتى، بەزىدە مېلانىيە بىلەن ئىندىيا ئولتۇرغان بولاتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭدىن تىجارەت توغرۇلۇق بەزى گەپلەرنى سوراپ، بىرنەچچە ئېغىز مەسلىھەت بېرىپ قويۇپلا: «خەير ـ خۇش، كىرگىنىڭىزگە رەھمەت، ئەتە كۆرۈشەيلى» دەپ ئۇنى يولغا سېلىپ قوياتتى.

ھامىلدار بولمىغان بولسام قانداق ياخشى بولاتتى، دەپ ئويلاپمۇ قالاتتى سىكارلېت، ئۇ چاغدا ھەر كۈنى ئۇنىڭ بىلەن بىللە زاۋۇتقا باراتتىم، ئادەمسىز دەرەخلىك جىمجىت كوچىلاردا ئۇرۇشتىن ئىلگىرىكى كۆڭۈللۈك كۈنلەر توغرۇلۇق پاراڭلىشىپ ماڭاتتۇق.

ئەگەر شۇنداق پۇرسەت بولۇپ قالسا، سىكارلېت ھەرگىز ئۇنىڭدىن ئۆزىگە بولغان مۇھەببىتى توغرۇلۇق گەپ سورىمايتتى، ئۆزىمۇ ھەم دېمەيتتى، چۈنكى بۇ توغرۇلۇق قەسەم قىلىۋەتكەنىدى، يالغۇز ئۇچرىشىپ قالسا يۈزىگە تارتىۋالغان نىقابىنى ئېلىپ تاشلىۋېتىشىمۇ مۇمكىن ئىدى. ئاتلانتاغا كەلگەندىن بېرى ئاشلېي يەنىلا شۇنداق جىددىي قىياپەتتە يۈرۈۋاتىدۇ. ئۇنى بۇرۇنقى ھالىتىگە قايتىمايدۇ دەپ كىم

ئېيتالايدۇ؟ بەلكىم ئۇ كونا ھالىتىگە، ھېلىقى چاغدىكى زىيانكەشلىكى ھالىتىگە، ئىككىسى بىر - بىرىگە كۆڭۈل سىرلىرىنى بىلدۈرۈپ تۇرىدىغان ئاشۇ دەۋرلىرىگە قايتىپ قېلىشىمۇ مۇمكىن. ئاشىق - مەشۇقلاردىن بولۇشالمىسىمۇ، باشقىدىن دوست بولۇپ قالسىمۇ مەيلى ئەمەسمۇ. ئۇ چاغدا سىكارلېت ئاشۇ دوستلۇقىنىڭ تەپتى بىلەن بولسىمۇ مۇزلاپ كېتىۋاتقان يۈرىكىنى ئىللىتالايدۇ.

«بالىنى چاپسانراق تۇغۇۋالسام بولاتتى. ئۇ چاغدا ئىككىمىز ھەر كۈنى پەيتون بىلەن بىللە ئىشقا باراتتۇق، يولدا بارغۇچە قانغۇچە پاراڭلىشاتتۇق.»

ئۇنىڭ بالىسىنى ھازىرلا تۇغۇۋەتكۈسى كېلەتتى، يالغۇز ئاشلىپ ئۇچۇنلا ئەمەس، پەن زاۋۇتىغىمۇ ئۇ بولمىسا زادى بولمايتتى. ھازىرمۇ زاۋۇتلىرىنى ئۆزى بىۋاسىتە باشقۇرمايۋاتاتتى، خۇڭ بىلەن ئاشلېينىڭ باشقۇرۇشىغا ئۆتكۈزۈپ بەرگەنىدى، شۇنىڭدىن تارتىپ زاۋۇتلار زىيان تارتىۋاتاتتى.

خۇڭ گەرچە تىرىشىۋاتقان بولسىمۇ، ئەمما ئىشىنىڭ ھۆددىسىدىن تازا چىقالمايتتى، سودا ئىشىنىمۇ بىلمەيتتى، ئىشچىلارغىمۇ تاقابىل تۇرالمايتتى. كىملا بولسۇن، باھادا ئۇنىڭدىن پايدا ئالالايتتى. چېۋەررەك بىر خېرىدار كېلىپ، ياغاچنىڭ بازار باھاسى سىلەر دېگەندەك ئەمەس، سىلەرنىڭ بەك يۇقىرى دېسە، خۇڭ ئۇنىڭدىن ئەپۇ سوراپ، ئۇ دېگەن باھا بىلەن سېتىۋېتەتتى. بىر قېتىم ئۇ مىڭ ئىنگلىز چىسى كېلىدىغان سۇپىتى ئەڭ ياخشى تاختاينى بىرسىگە بىكارغا دېگۈدەك ئەرزان بېرىۋەتكەندە، سىكارلېت چىدىمايى يىغلاپ كەتكەنىدى. ئۇ ئىشچىلارغىمۇ ئالدىنىپ قالاتتى. نېگىر ئىشچىلار كۈندىلىك ھەققىنى كۈندە ئېلىشنى تەلەپ قىلسا، خۇڭ ئۇلارغا ھەققىنى بىرىۋېتەتتى، ئۇلار كېچىچە ئىچىپ ئەتىسى ئىشقا كەلمىسە، خۇڭ باشقا ئىشچىلارنى يالالايتتى، نەتىجىدە ئىشقا تەسىر يېتەتتى، خۇڭ شۇ ئىشلار بىلەن بازارغا ساتقىلى تاختاي ئېلىپ

كىرەلمەيتتى.

پايدىنى خۇگ ئەنە شۇنداق قولدىن چىقىرىۋېتىۋاتاتتى. ئۇ شۇنچىلىك دۆت ئىدى، سىكارلېت ئۆزى ئۇ يەردە تۇرۇشقا ئامالسىز ئىدى. يەڭگىپ بولغاندىن كېيىن زاۋۇتقا ئۆزى بېرىپ خۇگتى بوشاتماقچى، ئورنىغا باشقا بىرسىنى تاپماقچىدى. ئۇ ئەمدى ھۆر ئېگىرلارنى ھەرگىز ئىشلەتمەيدۇ، بولمىسا ئۆزىگە ئىش تېپىۋېلىشى تۇرغان گەپ. ئۇلار كېتىمەن دەپ كېتىۋېرىدىغان ئادەملەر تۇرسا، ئۇلار بىلەن بىر ئىش قىلغىلى بولامدۇ؟

بىر كۈنى خۇگ ئىشچىلارنىڭ ئىشقا كەلمىگەنلىكىنى مەلۇم قىلىپ كەلگەندە سىكارلېت ئۇنىڭغا قاتتىق چېچىلدى، ئاندىن ئېرىگە شۇنداق دېدى:

ــ فىرانك، مەن ئاساسەن بىر قارارغا كېلىپ بولدۇم، بىر نەچچە جىنايەتچىنى يالاپ ئىشلەتمەكچىمەن. يوھان گالىلېگېر بىلەن پاراڭلاشتىم. ئۇ تومۇمى ۋېلبورنىڭ ئىش بېشى. مەن ئۇنىڭغا ئېگىرلارنى ئىشلىتىپ زىيان تارتىۋاتقانلىقىمنى دېسەم، ئۇ، نېمىشقا جىنايەتچىلەرنى ئىشلەتمەيسىز، دېدى. بۇ گەپنى ئاڭلاپلا لايىق تاپتىم. ئۇ ماڭا باشقىلار ئىشلىتىۋاتقان مەھبۇسلاردىن بىرنەچچىسىنى ئەكېلىپ بەرمەكچى بولدى. ئۇلارغا كۆپ پۇلمۇ كەتمەيدىكەن، قورسىقىنى باقسىلا بولىدىغان ئوخشايدۇ. قانداق ئىشلىتىمەن دېسە، شۇنداق ئىشلەتكىلى بولىدىكەن. «ھۆرلەر ئۇيۇشمىسى»مۇ ئانچە ئارىلىشىۋالمايدىغان ئوخشايدۇ. يوھان گالىلېگېر بىلەن تومىمىنىڭ پۇتۇشكەن توختامىنىڭ ۋاقتى توشقاندا، ئۇنى خۇگنىڭ ئورنىغا ئەكېلىۋالىدىغان بولدۇم. ئۇ ئۇ يەردىكى تاقابىل كەلمەك قىيىن بولغان ئېرىلاندىيەلىكلەرنى باشقۇرۇپ كېتەلمىگەن يەردە جىنايەتچىلەرنى چوقۇم ياخشى باشقۇرۇپ كېتەلەيدۇ.

جىنايەتچىلەرنى ئىشلىتىدىغانلىقىڭ گېپىنى ئاڭلاپ فىرانك چۆچۈپ ئاغزىنى ئېچىپلا قالدى. بۇ سىكارلېتنىڭ ئاجايىپ ـ

غارايىپ پىلانلىرىنىڭ ئىچىدىكى ئەڭ يامىنى ئىدى، ھەتتا قاۋاقخانا ئىچىشتىنمۇ يامان ئىش ئىدى.

بۇ پىلان فىرانك ۋە ئۇ ئالاقىلىشىدىغان مۇتەئەسسىپ ئادەملەرنىڭ نەزىرىدە ئىنتايىن يامان ئىش ھېسابلىناتتى. ئۇرۇشتىن كېيىن ھۆكۈمەت نۇرغۇن جىنايەتچىلەرنى باقالماي، تۆمۈر يول ياساش، قارىغاي كېسىش دېگەندەك ئېغىر ئىشلارغا يالليتىپ ئىشلىتىۋاتاتتى. فىرانكقا ئوخشاش مۆمىن خىرىستىيانلار ئۇنداق تۇزۇملۇقنىڭ زۆرۈرلۈكىنى بىلمىسىمۇ، ئەمما ئوخشاشلا ئۇنى ئەيىبلىشەتتى، قۇللۇق تۇزۇمىنى چۈشەنمەيدىغان بەزىلىرى ئۇ تۇزۇمنى قۇللۇق تۇزۇمدىنمۇ بەتتەر دەپ ھېسابلىشەتتى.

ئەگەر سىكارلېت مەھبۇسلارنى يالالاپ ئىشلىتىدىغان بولسا، خەقنىڭ ئىچىدە مەڭگۈ باش كۆتۈرەلمەيدىغانلىقىنى فىرانك بىلەتتى. بۇ ئۇنىڭ پەن زاۋۇتى ئاچقانلىقىدىنمۇ، قىلىۋاتقان ھەممە ئىشىدىنمۇ، ھەتتا تېپىنى ساتقاندىنمۇ يامان ئىش ئىدى. سىكارلېتنىڭ شۇنداق قىلىشىغا يول قويۇشمۇ روھىي جەھەتتىن جىنايەت ئۆتكۈزگەنلىك بىلەن باراۋەر ئىدى.

فىرانك بۇ ئىشنىڭ توغرا ئەمەسلىكىگە تولۇق ئىشەنگەندىن كېيىن، قاتتىق غەيرەتكە كېلىپ ئۇنى بۇ ئىشتىن توستى، بۇ ھەقتە قىلغان ئۇنىڭ گەپلىرىنىڭ قاتتىقلىقىغا سىكارلېتمۇ ھەيران قالدى. باشتا گەپ قىلماي ئۇنىڭ ئاچچىقىنى بېسىش ئۈچۈن، ئۇنىڭغا ئۆزىنىڭ راستلا ئۇنداق قىلمىدىغان نىيىتىنىڭ يوقلۇقىنى، خۇگىنىڭ لايىقەتسىزلىكى بىلەن ئېغىرلارنىڭ ئەسكىلىكىگە ئاچچىقى كېلىپلا شۇنداق دەپ قويغانلىقىنى دېدى. ئەمما، ئىچىدە بولسا شۇنداق قىلىشنى ئويلاپ يۈردى. ئۇ مەھبۇسلارنى ئىشلەتسە چوڭ بىر مەسلىسى ھەل بولاتتى. لېكىن، فىرانك بۇنچىلىك قاتتىق قارشىلىق بىلدۈرۈۋاتقان ئەھۋالدا...

ئۇ چوڭقۇر خورسىنىپ قويدى. ئىككى زاۋۇتنىڭ بىرسى

بولسىمۇ پايدا تاپقان بولسا يەنە بولاتتى. ئاشلىيىمۇ زاۋۇت باشقۇرۇشتا خۇگ بىلەن ئوخشاش دېگۈدەك ئىدى.

دەسلەپتە ئاشلىق زاۋۇتنى ياخشى باشقۇرالمىدى. پايدىنى ئاشۇرۇش تۈرماق، سىكارلېت ئۆزى باشقۇرۇۋاتقان چاغدىكىگىمۇ يەتكۈزەلمىدى، سىكارلېت ھەيران قېلىپ ئۇنىڭدىن ئۈمىدىنى ئۈزگەنمۇ بولدى. ئاشلىق چېۋەر، ئۇنىڭ ئۈستىگە كىتابنى كۆپ ئوقۇغان ئادەم بولغاچقا، زاۋۇتنى باشقۇرالمايدىغانغا، پايدا تاپالمايدىغانغا ھېچقانداق ئاساسى يوق ئىدى، ئەمەلىيەتتە بولسا خۇگكىمۇ يەتمەي قالدى. چۈنكى، تەجرىبىسى يوق ئىدى، ئىشلارنى توغرا بىر تەرەپ قىلالمايتتى، سودىغا كاللىسى ئىشلىمەيتتى، خەق بىلەن ھەرگىز سودىلىشالمايتتى، بۇ جەھەتتە خۇگ بىلەن ئوخشاش ئىدى.

ئۇنىڭغا بولغان مۇھەببىتى سىكارلېتقا ناھايىتى تېزلا بىر باھانە تېپىپ بەردى. ئۇنىڭ قارىشىچە، خۇگ ئىككىسى بىر ـ بىرىگە ھەرگىز ئوخشمايتتى. خۇگ دۆت ئىدى، دۆتلۈكىگە گەپ كەتمەيتتى. ئاشلىق بولسا تىجارەتكە خام ئىدى. ئەمما، يەنە ئاشلىقىنىڭ ئۆزىگە ئوخشاش بىر ئىشلارغا تېز ئىنكاس قايتۇرالمايدىغانلىقىغا، قىلىۋاتقان سودىسىغا مۇۋاپىق باھا قويالمايدىغانلىقىغا ئىقرار ئىدى. ئۇنىڭ پولغا ياتقۇزىدىغان تاختاي بىلەن دېرىزە تەكچىلىرىگە ئىشلىتىدىغان تاختايلارنىڭ پەرقىنى ئايرىشنى تېز ئارىدا ئۆگىنىۋېلىشىدىنمۇ گۇمانلىناتتى. ئاشلىق ئۆزى ئاق كۆڭۈل بولغاچقا، باشقا يامان ئادەملەرنىمۇ ئۆزىگە ئوخشاش ئويلاپ قالاتتى. ئەگەر سىكارلېت ئەپچىللىك بىلەن بەزى ئىشلارنى توغرىلىۋەتمىگەن بولسا، بىرنەچچە قېتىم ئۇنى قاتتىق زىيان تارتقۇزۇۋەتكەن بولاتتى. ئۇنىڭدىن باشقا، بىرەر ئادەم كۆزىگە ئىسسىق كۆرۈنۈپ قالسا ـــ ئۇنىڭ كۆزىگە ئىسسىق كۆرۈنىدىغان ئادەملەر ئاز ئەمەس ـــ گەپ قىلمايلا ئۇلارغا ياغاچلارنى نېسىگە بېرىۋېتەتتى، ئۇ ئادەملەرنىڭ بانكىدا پۇلى بارمۇ، يوق، مال ـ مۈلۈكلىرىنىڭ ئەھۋالى قانداق، زادىلا

سۈرۈشتۈرمەيتتى، بۇ جەھەتتە قىرانك بىلەن ئوپئوخشاش ئىدى.

ئەمما، سىكارلېت ئۇنى ھامان بىر كۈنى ئۆگىنىدۇ دەپ قارايتتى. ئۆگىنىش داۋامىدا سىكارلېت خۇددى مېھرىبان ئانىلاردەك ئۇنىڭ بەزى نامۇۋاپىق ئىشلىرىغا يول قويياتتى ۋە سەۋەنلىكىنى تۈزىتىۋېلىشنى سەۋر قىلىپ ساقلايتتى. ھەر كۈنى كەچتە ئۇ سىكارلېتنىڭ قېشىغا كېلىپ روھسىز ئولتۇرۇپ كەتكەندە، سىكارلېت ئۇنىڭغا ھارماي مەسلىھەتلەرنى بېرەتتى، غۇرۇرىغا تەگكۈزمەي تۈرۈپ ياردەم قىلاتتى. شۇنداق ئىلھام بېرىۋاتسىمۇ، ئۇنىڭ كۆزلىرىدە دائىملا غەلىتە بىر خىل ئۆلۈكلۈك ھۆكۈم سۈرەتتى. سىكارلېت ئۇنىڭ تېگىگە يېتەلمەيتتى، ھەتتا بەزىدە قورقۇپمۇ قالاتتى. ئۇ ئۆزگىرىپتۇ. بۇرۇنقى چاغلىرىغا زادىلا ئوخشىمايدۇ. يالغۇز پاراڭلىشىپ باقسام بۇنىڭ سىرىنى يەشكىلى بولارمىكىنتاك.

بۇنداق چاغلاردا ئۇ بىرنەچچە كۈنگىچە تۈرۈكەرەك ئۇخلىيالمايتتى، ئۇنىڭدىن ئەنسىرەپمۇ قالاتتى. ئەنسىرىشى ئىككى جەھەتتىن ئىدى، بىرسى، ئۇنىڭ دائىم خاپا يۈرىدىغانلىقى بولسا، يەنە بىرسى مۇشۇنداق خاپا يۈرىۋەرسە ياخشى بىر ياغاچ سودىگىرى بولۇپ چىقىشىغا تەسىر يېتىپ قېلىشى ئىدى. خۇڭ بىلەن ئاشلىيەدەك سودىغا زادىلا كاللىسى ئۆتمەيدىغان ئادەملەرنىڭ ئۇنىڭ پەن زاۋۇتىنى باشقۇرۇشى ئادەمنى راستلا رەللە قىلاتتى. ئەڭ جاپالىق بۇ بىر ئەچچە ئاينى ئوبدان ئۆتكۈزۈۋېلىش ئۈچۈن سىكارلېت نۇرغۇن كۈچىدى، ئەتراپلىق پىلانلارنى تۈزدى. ھازىر ئۇنىڭ رەقىبلىرى ئەڭ ياخشى خېرىدارلارنى تارتىۋېلىپ، ئۇنى قاتتىق ئازابقا سېلىپ قويۇۋاتاتتى. ئاھ، ھازىرلا ئىشقا كىرىشىپ كەتكەن بولسا قانداق ياخشى بولاتتى. ئۆزى ئۇستىدە تۇرسا ئاشلىپي چوقۇم بۇ ئىشلارنى ئۆگىنىۋالاتتى. يوھان گاللېگېر يەنە بىر زاۋۇتنى باشقۇرسا، ئۇ ئۆزى ئېلىپساتارلىقنى قىلسا، ئىشلار رېتىگە چۈشەتتى. خۇڭ ئەگەر يەنە ئىشلەيمەن دېسە، ئۇنىڭغا ھارۋا ھەيدىتىش كېرەك، ئۇ

شۇ ئىشقا بولىدۇ.

ئەلۋەتتە، گاللىگېر قولىدىن ئىش كېلىدىغان، ئەمما يەنە ناھايىتى ھېيلىگەر ئادەم، لېكىن ئۇنى ئىشلەتمىسە كىمنى ئىشلىتىدۇ؟ نېمىشقا قولىدىن ئىش كېلىدىغان ھەم ئاق كۆڭۈل ئادەملەر ئۇنىڭ يېنىغا ئىش ئىزدەپ كەلمەيدىغاندۇ؟ شۇ تۇرقىدا خۇگنىڭ ئورنىغا ئاشۇنداق ئادەمدىن بىرسى بولغان بولسا ئۇنىڭغا بۇنچىلىك باش قاتۇرۇش كېتەمتى. لېكىن...

تومىمى ۋېلبورن بېلى زەخمىلەنگەن ئادەم بولسىمۇ، ئەمما شەھەر بويىچە ئىش كۆتۇرۇۋالغۇچىلارنىڭ ئىچىدە ئەڭ ياخشىسى ئىدى، ھەممە ئادەم ئۇنى پۇلىنى خۇددى پۇل باسقاندەك كۆپ تاپىدۇ، دېيىشەتتى. مېرۇپتېر خانىم بىلەن رېنىمۇ شەھەرنىڭ ئاۋات يېرىدە بولكىخانا ئېچىپ ئوبدان تاپاۋەت قىلۋاتاتتى. رېنى فىرانسۇزلارغا خاس ھەقىقىي تىرىشچانلىق بىلەن بولكىخانىسىنى ياخشى باشقۇرۇپ كېتىۋاتاتتى. مېرۇپتېر بوۋايمۇ ئاشخانىدىن قۇتۇلۇپ ھارۋا بىلەن رېنى ئۇچۇن تورتلارنى توشۇپ بېرەتتى. سىمونىسنىڭ بىرنەچچە ئوغلىمۇ ناھايىتى ئالدىراش ئىدى، خۇمدىنىدا ئىشچىلار ئۇچ ئىسمېنا بويىچە ئىشلەيتتى، كېلىس ۋېمتىنمۇ چاچ تۇزلەش ماشىنىسى بىلەن نۇرغۇن پۇل تاپتى، ئۇ نېگىرلارغا، ئەگەر چاچلىرىڭلار يەنە مۇشۇنداق بۇدۇر تۇرىۋېرىدىغان بولسا، جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيەسى سىلەرنى قوبۇل قىلمايدۇ، دەپ تۇرغاچقا، خېرىدارلىرى بەكمۇ كۆپ ئىدى.

سىكارلېت تونۇيدىغان قولىدىن ئىش كېلىدىغان ياشلارنىڭ ھەممىسى پۇل تېپىپ كېتىۋاتاتتى، ئۇرۇشتىن كېيىنكى چۇشكۇنلۇكلەردىن ھازىر ئەسەرمۇ يوق ئىدى، ھەممە ئادەم پۇل تېپىش بىلەن بولۇۋاتاتتى. ئەمما، ئۇنىڭغا پۇل تېپىشىپ بېرىدىغانغا بىرمۇ ئادەم چىقمايۋاتاتتى، بىكار يۈرۈۋاتقانلارنىڭ ھەممىسى خۇگ بىلەن ئاشلىيغا ئوخشاش ئادەملەر ئىدى.

پۇل تاپمىسا بولمىغان، بالا تۇغمىسا يەنە، قانداق قىلغۇلۇق.

«مەن ئەمدى ھەرگىز بالا تۇغمايمەن، — دېگەن ئىرادىگە كەلدى ئۇ، — يىلدا بىرنى تۇغىدىغان خوتۇنلاردىن بولمايمەن، بالا تۇغسا بىر يىلنىڭ يېرىمىدا ئۆيدىن چىقماي، زاۋۇتقىمۇ بارالماي ئولتۇرىدىغان گەپ ئىكەن. ئەمدى چۇشەندىم، زاۋۇتتا مەن بىر كۈن بولمىسام بولمايدىكەن. ئىرانكقا بۇنىڭدىن كېيىن بالا تۇغمايدىغانلىقىمنى ئېنىق ئېيتىشىم كېرەك.»

ئىرانىك كۆپرەك بالا تېپىشنى ئويلايتتى، ئەمما سىكارلېت خالىمايتتى. ئۇنىڭدا ئىرانكقا تاقابىل تۇرۇشنىڭ ئامالى بار ئىدى. ئۇ قەتئىي قارارغا كېلىپ بولدى: قورسقىدىكى ئەڭ ئاخىرقى بالىسى، بالىدىن زاۋۇت مۇھىم.

قىرىق ئىككىنچى باب

سىكارلېت قىز تۇغدى. قىزى بېشىدا بىر تالمۇ چېچى يوق، خۇددى مايمۇنغا ئوخشايدىغان سەت قىز ئىدى، ئىرانكنىڭ ئۆزىگىلا ئوخشايتتى. يالغۇز ئىرانكلا ئۇنى چىرايلىق سانايتتى ھەم قىزىغا بەكمۇ ئامراق ئىدى. قوشنىلار ئۇنىڭ كۆڭلى ئۈچۈن كىچىك ۋاقتىدا سەت بالا چوڭ بولغاندا چىرايلىق بولىدۇ، دېگەندەك گەپلەرنى قىلىشتى. ئۇلار قىزىغا ئېللا لورېنا دەپ ئىسىم قويۇشتى. شۇ چاغدا ئوغۇل تاپقانلار ئىسمىنى روبېرت لې ياكى «تاش تام جىكسون» دەپ، نېگىرلار ئابراھام لىنكولىن ياكى «ئازاد» دەپ ئىسىم قويۇشنى ياخشى كۆرگەندەك، قىزلارغىمۇ بۇ ئىسىم كەڭ قويۇلۇپ كېلىۋاتاتتى.

بۇ قىز ھەپتىنىڭ ئوتتۇرىلىرىدا تۇغۇلدى. ئۇ چاغلاردا ئاتلانتانى ئەنسىزلىك قاپلاپ كەتكەنىدى، ھەممىلا ئادەم باشلىرىغا چوڭ بىر بالا ـ قازا كېلىدىغاندەك قاتتىق ساراسىمىدە ئىدى. بۇنداق بولۇشى، بىر نېگىر ئاق تەنلىك بىر ئايالنىڭ نومۇسىغا تەگكەنلىكىنى ماختىنىپ سۆزلەپ

يۇرۇپتىكەن، شۇئان قولغا ئېلىنىپ تۇرمىگە تاشلىنىپتۇ. ئۇنى تېخى سوت قىلماي تۇرۇپلا 3K پارتىيەسىنىڭ ئادەملىرى تۇرمىگە يوشۇرۇنچە كىرىپ ئېسىپ ئۆلتۈرۈۋېتىپتۇ. ئۇلارنىڭ بۇنداق قىلىشى ئىسمى تېخى ئاشكارىلانمىغان ئۇ بىچارە ئايالنى ئاشكارا سوتتا گۇۋاھلىقتىن ئۆتكۈزمەسلىك ئۈچۈن ئىدى. ئۇنىڭ دادىسى بىلەن ئاكا ـ ئۇكىلىرى ئۇنى ئۆلتۈرۈۋېتىشكە رازى ئىدىكى، ئۇنىڭ ئۆزىنى ئاشكارىلاپ ئۇلارنى نومۇسقا قويۇشنى رازى ئەمەس ئىدى. شۇڭا، شەھەر ئاھالىلىرى ئۇ نېگىرنى ئېسىپ ئۆلتۈرۈۋەتكەنلىكىنى ياخشى ئىش بوپتۇ، ئەڭ ياخشى بىر تەرەپ قىلىش چارىسىمۇ شۇ ئىدى، دەپ ھېسابلاشتى. ئەمما، ھەربىي دائىرىلەرنىڭ بۇ ئىشقا قاتتىق ئاچچىقى كەلدى. ئۇلار ئۇ ئايالنىڭ نېمە ئۈچۈن سوتتا گۇۋاھلىقتىن ئۆتۈشنى خالىمايدىغانلىقىنى چۈشەنمىگەنىدى.

ئەسكەرلەر ھەممە يەردە ئادەم تۇتۇشقا باشلىدى. ئۇلار ئاتالانتادىكى بارلىق ئاق تەنلىك ئەرلەرنى تۇتۇشقا تۇغرا كەلسىمۇ، 3K پارتىيەسىنى ئۈزۈل ـ كېسىل يوقىتىش قارارىغا كەلگەنىدى. نېگىرلار قاتتىق قورقتى، نارازى بولدى، ئاق تەنلىكلەرنىڭ ئۆيلىرىگە ئوت قويۇۋېتىمىز دەپ تەھدىت سېلىشتى. شەھەردە ھەرخىل گەپلەر ئۈچۈپ يۈرەتتى، بەزىلەر، شىماللىقلار، بۇ ئىشقا چېتىشلىق ئادەملەرنىڭ ھەممىسىنى ئېسىپ ئۆلتۈرۈۋېتىدىكەن، دېيىشسە، بەزىلەر، نېگىرلار ئاق تەنلىكلەرگە قارشى ئىسيان كۆتۈرىدىكەن، دېيىشتى. ھەممە ئادەم ئىشكىلىرىنى مەھكەم تاقاپ ئولتۇرىدىغان بولدى، ئەرلەر ئىشقا كەتكەنلىرىدە خوتۇن ـ بالىلىرىنىڭ ھېمايىسىز قېلىشىدىن قورقۇپ ھېچ يەرگە بېرىشمايتتى.

سىكارلېت تېنى ئاجىز بولغاچقا، كارىۋاتتىن چۈشمەي ياتاتتى، ئاشلىپىنىڭ سەگەكلىك قىلىپ 3K پارتىيەسىگە قاتناشمىغانلىقىغا ئىچىدە خۇداغا مىڭ رەھمەت ئېيتاتتى. فرانك يېشى چوڭ ھەم ئۇنداق روھ بولمىغاچقا قاتناشمىغانىدى.

بولمسا شمالللقلار بىر كۈنى بولمسا بىر كۈنى ئۇلارنىڭ ئۆيىگە باستۇرۇپ كىرىپ ئۇلارنى تۇتۇپ كېتىشتىن يانمايتتى، ئۇ چاغدا ئاجايىپ قورقۇنچلۇق ئىشلار يۈز بېرەتتى. ھازىرمۇ يېتىپ ئېشىۋاتامدۇ؟ 3K پارتىيەسىدىكى كاللىسى يوق ئۇ ياشلار نېمىشقا جىم يۈرۈشمەيدىغاندۇ؟ نېمىشقا شمالللقلارنىڭ چىشىغا تېگمىدىغاندۇ؟ بەلكىم ئۇ ئايال مۇنداق ھاقارەتكە ئۇچرىمىغاندۇ؟ قاتتىق قورقۇپ كېتىپ ئاغزىغا كەلگەننى دېگەن بولسا، مانا ئەمدى ئۇنىڭ شۇ بىر ئېغىز گېپىى ئۈچۈن نۇرغۇن ئادەملەر جېنىدىن ئايرىلىدىغان بولدى.

كەيپىيات بەكمۇ جىددىيلىشىپ، خۇددى كۆيۈۋاتقان پىلتە ئاستا-ئاستا بىر باغلام بومبىغا يېقىنلىشىۋاتقاندەك ھالەت شەكىللىنىۋاتاتتى. مۇشۇنداق بىر جىددىيچىلىك ئىچىدە سىكارلېتنىڭ سالامەتلىكى تېزلا ئەسلىگە كەلدى. ئىككى ھەپتىدىن كېيىن ئورنىدىن تۇرۇپ ئولتۇرالايدىغان بولدى، يەنە بىر ھەپتىدىن كېيىن كارىۋاتتىن چۈشتى. يەنە تېخى زاۋۇتقا بېرىپ ئىشلارنى قولىغا ئالماقچىمۇ بولدى. ئاشلىپ بىلەن خۇگ ئۆيدىكىلىرىنى تاشلاپ چىقىپ كېتەلمەيۋاتقاچقا، زاۋۇتقا قارايدىغان ئادەم يوق ئىدى.

لېكىن، ئۇ مەقسىتىگە يېتەلمەي قاتتىق زەربىگە ئۇچرىدى.

فرانك ئۆزىنىڭ دادا بولغانلىقىدىن بەكمۇ خۇشال ئىدى، شۇڭا سىكارلېتنىڭ سىرتقا چىقىشىنى قاتتىق چەكلىدى. سىكارلېت ئۇنىڭ بىلەن كارى بولماي سىرتقا چىقىپ ئىشىنى قىلىۋەرسە بولاتتى، ئەمما فرانك پەيتون بىلەن ئاتىنى ئېغىلغا سولاپ قوللۇپلىۋەتكەن، ئۆزىدىن باشقا ھېچقانداق ئادەمنىڭ ئىشلىتىشىگە رۇخسەت يوقلۇقىنى ئۆيدىكى ھەممە ئادەمگە جاكارلىۋەتكەنىدى. تېخىمۇ يامان بولغىنى، سىكارلېت تۇغۇتتا ياتقاندا، فرانك بىلەن نېگىر ئانىسى ئۇنىڭ تېقىپ قويغان پۇللىرىنىڭ ھەممىسىنى تېپىپ چىقىپ، ئۆزىنىڭ نامىدا بانكىغا ئامانەت قويۇۋەتكەنىدى، شۇڭا ھازىر سىكارلېتتا پەيتون كىرا

قىلغۇدەكمۇ پۇل يوق ئىدى.

سىكارلىت باشتا فىرانك بىلەن نېگىر ئانىسىغا قاتتىق چېچىلدى. كېيىن ئاستا ـ ئاستا بوشاپ، يالۇرۇشقا باشلىدى، ئەڭ ئاخىرىدا دېگىنىنى قىلالمىغان كىچىك بالىغا ئوخشاش يېرىم كۇن يىغلىدى. ئۇ شۇنچىلىك ئازابلىنىۋاتسا، ئۇنىڭغا پەقەت: «ۋاي ـ ۋۇي قوزام، نېمىشقا كىچىك بالىدەك قىلىق قىلىسىز!» ياكى «سىكارلىت خانقىز، يەنە يىغلاۋەرسىڭىز، سۇتىڭىز ئاچچىق بولۇپ قېلىپ بالىڭىز ئەمگەندە ئېچى سۇرۇپ كېتىدۇ» دەپلا قويۇشتى.

سىكارلىت ئاخىر ئاچچىقىغا چىدىماي مېلانىيەنىڭ ئۆيىگە چىقىپ ئۇنىڭغا دەردىنى ئېيتتى، پىيادە مېڭىپ بولسىمۇ زاۋۇتقا بارىمەن، پۇتۇن ئاتلانتالىقلارغا يارىماس بىر ئەرگە تېگىپ قالغانلىقىمنى دەيمەن. تاپانچام بار، كىمكى ماڭا تەھدىت سالىدىكەن، ئۇنداق ئادەمنى ئېتىپ تاشلايمەن، بۇرۇنمۇ ئاتقانغۇ، دېگەندەك گەپلەرنى قىلدى. ئۇنىڭ ئەلپازىدىن ئادەم ئۆلتۇرىدىغاندەك ــ راستلا ــ يەنە بىر ئادەمنى ئۆلتۇرىدىغاندەك ھالەت چىقىپ تۇراتتى.

مېلانىيە ئۆزىنىڭ قورۇسىنىڭ دەرۋازىسىدىن چىقىشقا قورقۇپ تۇرۇۋاتاتتى، ئۇنىڭ بۇ گەپلىرىنى ئاڭلاپ تېخىمۇ قورقۇپ كەتتى.

ــ ۋاي قانداق قىلارمەن ! ھەرگىز ئۇنداق قارامىلىق قىلمىڭ، سىزگە بىر ئىش بولسا مەنمۇ بۇ دۇنيادا ياشىمايمەن. سىز ھەرگىز...

ــ تالاغا چىقمەن، چىقمەن ! زاۋۇتقا پىيادە بارىمەن...

مېلانىيە ئۇنىڭ تۇغۇتتىن كېيىنكى ئاجىزلىق تۇيغۇسىدىن شۇنداق قىلىۋاتقانلىقىنى چۈشىنىپ تۇرۇۋاتاتتى. چۈنكى، ئۇنىڭ چىرايىدىكى ھېچنېمىدىن قورقمايدىغان ۋە بىر قارارغا كېلىپ بولغانلىقىنى ئىپادىلەپ تۇرۇۋاتقان ھالەت دادىسى گېيلارد ئوخارانىڭ ئاشۇنداق چاغدىكى ھالىتىگە بەكمۇ ئوخشايتتى،

مېلانىيە ئۇ خىل روھىي ھالەتنى بەكمۇ ئوبدان چۈشىنەتتى. ئۇ سىكارلېتنى مەھكەم قۇچاقلىۋالدى.

— ئەيىب مەندە، — دېدى ئۇ ئەستايىدىل سۆزلەپ، — مەن سىزگە ئوخشاش يۈرەكلىك بولۇپ ئاشلىپىنى زاۋۇتقا ئەۋەتسەم بوپتىكەن، مەن ئۇنى ئۆيدىن چىقارماپتىمەن. سۆيۈملۈكۈم، مەن گالۋاك! ئەمدى ئۇنى زاۋۇتقا قورقماي ئەۋەتمەن. ئۆزۈم سىلەرنىڭ ئۆيگە چىقىپ تۇرسام بولىدۇ ئەمەسمۇ؟ ئۇ ئىشقا بارسۇن...

سىكارلېت ئۇ چاغدا ئاشلىپىنى يالغۇز سىرتقا چىقىرىشنىڭ خەتەرلىك ئىكەنلىكىنى بىلەتتى، شۇڭا دەررۇلا توۋلاپ كەتتى:

— ئۇنداق قىلسىڭىز ھەرگىز بولمايدۇ. ئۇ سىزدىن ئەنسىرەپ تۇرۇپ زاۋۇتقا بارسا ئۇ يەردە نېمە ئىش قىلالايدۇ؟ مېنىڭ ھالىمغا يېتىدىغان بىرمۇ ئادەم يوق. پېتتېر تاغامۇ مەن بىلەن بىللە بېرىشنى خالىمىدى. بوپتۇ، پىيادە بولسىمۇ ئۆزۈم بارىمەن، ئىشلەيدىغانغا بىرنەچچە نېگىرنى تاپقىلى بولار...

— ياق، ياق، ئۇنداق قىلسىڭىز ھەرگىز بولمايدۇ. بىر ئىش چىقمايدۇ دېگىلى بولمايدۇ. ئاڭلىسام، دېكاتور كوچىسىدا يامان نېگىرلار ناھايىتى كۆپ ئىمىش، سىز شۇ يەر بىلەن مېڭىشىڭىز كېرەك. مەن ئويلىنىپ باقاي... سۆيۈملۈكۈم، بۇگۈن ھېچ يەرگە بارمايدىغانلىقىڭىزغا ۋەدە بېرىڭ، مەن ئوبدانراق ئويلىنىپ باقاي، ئۆيىڭىزگە چىقىپ ئارام ئېلىڭ. چىرايىڭىز تازا ياخشى ئەمەس، ماقۇل دەڭ.

سىكارلېت قاتتىق خاپا بولۇپ چېچىلىپ كەتكەن بولغاچقىمۇ ماغدۇرسىزلىنىپ تۇرۇۋاتاتتى. شۇڭا، ئاستا ئۆيگە چىقىپ كەتتى. ئۆيىدىكىلەر ئۇنىڭغا ياخشىچاق بولماقچى بولۇشۇۋېدى، ھەممىسىنى سىلكىۋەتتى.

شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن، ناتونۇش بىر ئادەم مېلانىيەلەرنىڭ پاكار تېمىدىن ئاتلاپ ئۆتۈپ پىتتىي ھامىمىڭ ئارقا ھويلىسىغا كىردى. ئېنىقكى، ئۇ نېگىر ئانا بىلەن دىلسىي

ئېيتقان «ئەشسىز ئاققۇن»لاردىن ئىدى. مېلانىيە بۇنداق ئادەملەرنى كوچىلاردا ئۇچرىتىپ قالسا ئۆيگە باشلاپ كىرىپ يەر ئاستى ئۆيىدە ياتقۇزۇپ قويىاتتى.

مېلانىيەلەرنىڭ ئۆيىنىڭ ئاستىدا يەنە ئۇچ ئېغىز يەر ئاستى ئۆيى بار ئىدى. ئىككىسىدە بۇرۇن خىزمەتكارلار ياتقان، بىرسىدە ھاراق ساقلايتتى. ھازىر ئۇنىڭ بىر ئېغىزىدا دىلسېي تۇراتتى، ئىككى ئېغىزىدا ئايىغى ئۈزۈلمەي كېلىپ تۇرىدىغان جۇل ـ جۇل كىيىملىك بىچارە مۇساپىرلار يېتىپ قوپاتتى. ئۇلارنىڭ نەدىن كېلىپ نەگە بارىدىغانلىقىنى مېلانىيەدىن باشقا ھېچكىم بىلمەيتتى، مېلانىيەلا ئۇلارنى نەدە ئۇچراتقىلى بولىدىغانلىقىنى ئوبدان بىلەتتى. بۇ يەرگە كېلىپ قونىدىغانلارنىڭ كۆپى جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ ئىلگىرىكى جەڭچىلىرى بولۇپ، قوپال، ساۋاتسىز، ماكانسىز ئادەملەر ئىدى، ئۇرۇق ـ تۇغقانلىرىمۇ يوق، ھەممە يەردە سەرگەردان بولۇپ ئىش ئىزدەپ يۈرۈشەتتى، مېلانىيە بەرگەن ئاز ـ تولا تاماقنى يەپ، بىر كېچە ئۇخلىغاندىن كېيىن ئەتىسى كېتىپ قېلىشاتتى.

چىرايلىرى قارىداپ، چاچلىرى چۈۋۈلۈپ كەتكەن، ئۇششاق باللىرى بار يېزا ئاياللىرىمۇ كېلىپ قونۇپ كېتىشەتتى. ئۇلارنىڭ ئەرلىرى ئۇرۇشتا يوقىلىپ كەتكەن بولۇپ، ئەرلىرىنى ئىزدەپ چىقىشقانىدى. بەزىدە ئادەمنى ھەيران قالدۇرۇپ چەت ئەللىكلەرمۇ پەيدا بولۇپ قالاتتى. ئۇلار ئىنگلىزچىنى بىلمەيتتى ياكى ئازراق بىلەتتى. باشقىلارنىڭ گەپلىرىگە ئالدىنىپ، جەنۇبتا ئاسان پۇل تاپقىلى بولارىمش دېگەن ئارزۇ بىلەن بۇ يەرگە كېلىپ قېلىشقانىدى. بىر قېتىم جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيەسىنىڭ بىر ئادىمى كېلىپ بۇ يەردە قونۇپ قالدى. ئۇ ئادەمنى نېگىر ئانا، ئاشۇلارنىڭ ئادىمى، جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيەسىنىڭ ئادەملىرىنى خۇددى ئات يىلاننى پۇراپ بىلىۋالغاندەك پۇراپ بىلىۋالىمەن، دەپ تۇرۇۋالدى. ئەمما، ھېچكىم ئۇنىڭ بۇ گېپىگە

ئىشەنمەيتتى. ئۆيدىكىلەرنىڭ ھەممىسى مىلانىيەنىڭمۇ بۇ مېھرىبانلىقلىرىنىڭ چېكى بولۇشىنى ئۈمىد قىلىشاتتى.

ئۇ ناتونۇش ئادەم ئارقا ھويلىغا كىرگەندە، سىكارلېت قۇچىقىدا قىزى، كاربىدوردا ئاپتاپسىنىپ ئولتۇراتتى. ئۇنى كۆرۈپلا: «مىلانىيەنىڭ ئاقساق - چۆلاقلىرىنىڭ بىرسى بولسا كېرەك. راست دېگەندەك، ئۇ ئاقساق ئىكەن» دەپ ئويلاپ قالدى.

ئۇ ئادەمنىڭ بىر پۇتى يالغان پۇت بولۇپ، خۇددى ۋىلىغا ئوخشاش ماڭاتتى. ئېگىز، ئورۇق، چاچلىرى چۈشۈپ كەتكەن، ساقلى قورسىقىغا چۈشۈپ تۇرىدىغان قېرى ئادەم ئىدى، چىرايىنى قورۇق بېسىپ كەتكەن، كۆرۈنۈشى ئاتمىش ياشلارغا كىرىپ قالغاندەك قىلسىمۇ، قېرى ئادەمدەك ئەمەس، خېلىلا تەمەن كۆرۈنەتتى، تۇرقى سەت ئىدى، يالغان پۇتى بىلەن يولنى تېز ماڭاتتى.

ئۇ پەلەمپەيگە چىقىپ سىكارلېتنىڭ يېنىغا كەلدى. ئۇ تېخى گېپىنى قىلماي تۇرۇپلا سىكارلېت ئۇنىڭ دېمىقىدا تىلىنى قايرىپ تۇرۇپ سۆزلەيدىغانلىقىنى پەرەز قىلىپ بولدى. بۇنداق ئادەملەر تۇزلەك رايونلاردا ئاز، تاغلاردا كۆپ ئىدى. كېيىملىرى ئاۋارە، مەينەت بولسىمۇ، كۆپ سانلىق تاغلىقلارغا ئوخشاش بىر خىل سالماق ھەم كۆرەڭرەك، خەقلەرنىڭ ئۆزىنى كەمستىشىگە يول قويمايدىغانراق مىجەزدىكى ئادەمدەك قىلاتتى. بۇرنى ئىنچىكە، ئېگىز، قاشلىرى قاپقارا، قۇلاقلىرىدىمۇ ياۋا مۇشۇكىنىڭكىدەك قويۇق تۈكى بار ئىدى. بىر قېشىنىڭ ئاستى چوڭقۇر ئورەك ئىدى. شۇ تەرەپتىكى ساقىلىغچە سوزۇلغان ئۇزۇن تاتۇق ئۇ كۆز بىلەن ماسلىشىپ غەلىتە بىر كۆرۈنۈش ھاسىل قىلغانىدى. يەنە بىر كۆزى كىچىك، ئەمما قېتىپ قالغاندەك، بىر خىل رەھىمسىزلىك بىلەن چاقناپ تۇراتتى. بەلبېغىدا ئېغىر بىر تاپانچا قىستۇرۇقلۇق، يىرتىلىپ كەتكەن ئۆتۈكىنىڭ قونچىدىن ئۇزۇن بىر خەنجەرنىڭ دەستىسى چىقىپ

تۇراتتى.

ئۇ سىكارلېتقا سوغۇقلا سالام بېرىپ، ئاغزىدىكى چايناۋاتقان تاماكا يوپۇرمىقىنىڭ شامىسىنى يەرگە تۈكۈرۈۋەتكەندىن كېيىن، گەپكە ئېغىز ئاچتى. يەكچەشمە كۆزىدە بىر خىل مەنىستىمەسلىك ئىپادىلىنىپ تۇراتتى، ئۇ خىل مەنىستىمەسلىك سىكارلېتقىلا ئەمەس، پۈتۈن ئايالالارغا قارىتىلغاندەك قىلاتتى.

ــ ۋېلىكىس خانىم مېنى سىزگە يارىدەم بېرىشكە ئەۋەتتى، ــ دېدى ئۇ قىسقىغىنا قىلىپ. ئۇ گەپنى خۇددى گەپ قىلىشقا ئادەتلەنمىگەن ئادەمدەك ئۇزۇپ ـ ئۇزۇپ ناھايىتى تەستە دەيتتى، ــ مېنىڭ ئىسمىم ئارچې.

ــ كەچۈرۈڭ، مەندە سىز قىلغۇدەك ئىش يوق، ئارچې ئەپەندى.

ــ ئارچې دېگەن مېنىڭ ئىسمىم بولىدۇ.

ــ كەچۈرۈڭ، ئەمىسە فامىلىڭىز نېمە؟

ئۇ يەرگە بىرنى تۈكۈرۈپ قويۇپ جاۋاب بەردى:

ــ فامىلەم بىلەن كارىڭىز بولمىسۇن، مېنى ئارچې دەپ ئاتاۋېرىڭ.

ــ مېنىڭمۇ فامىلىڭىزنىڭ نېمىلىكى بىلەن كارىم يوق، سوراپ باقتىم. مەندە سىز قىلغۇدەك ئىش يوق.

ــ مېنىڭچە بار. ۋېلكىس خانىمنىڭ سىزنىڭ ھەممە يەردە قاتراپ يۈرمەكچى بولۇۋاتقىنىڭىزنى ئاڭلاپ ئەندىشىدە قاپتۇ، شۇڭا مېنى سىزنىڭ پەيتونىڭىزنى ھەيدەپ بېرىشكە ئەۋەتتى.

ــ شۇنداقمۇ؟ ــ دېدى سىكارلېت. بۇ ئادەمنىڭ قوپاللىقى، مېلانىيەنىڭ ئۆزىنىڭ ئىشلىرىغا ئارىلىشىۋالغانلىقى سىكارلېتنىڭ جېنىغا تەگكەنىدى.

ئۇ ئادەمنىڭ دۈشمەنلىك چىقىپ تۇرغان كۆزلىرى سىكارلېتنىڭ كۆزلىرى بىلەن يەنە ئۇچراشتى، ئۇنىڭدىكى ئۇ خىل دۈشمەنلىك بىر سىكارلېت ئۇچۇن ئەمەس ئىدى.

ـــ ئەرلەر ئۆزىنىڭ ئايالىلىرىنى ئاسراشلىرى كېرەك، شۇڭا ئايالىلارنىڭ ئاۋارىچىلىك تاپماي يۈرگىنى ياخشى. ئەگەر سىز سىرتقا چىقمىسام زادى بولمايتتى دېسىڭىز، مەن سىزنى ئاچماي، مەن نېگىرلارغىمۇ، شىمالىلىق ئالۋاستىلارغىمۇ قاتتىق ئۆچ.

ئۇ ئاغزىدىكى تاماكا يوپۇرمىقىنى تىنماي چاينىاپ تۇرۇۋاتاتتى. بىر چاغدا ئۇ غوجايىنىنىڭ رۇخسىتىنى ئالمايلا پەلەمپەينىڭ ئۈستىگە چىقىپ ئولتۇردى.

ـــ مەن ئايال كىشىلەرگە پەيتون ھەيدەپ بېرىشنى زادى خالىمايتتىم، لېكىن ۋېلكىس خانقىز ماڭا ياخشىلىق قىلغانلىقى ئۈچۈنلا سىزنىڭ پەيتونىڭىزنى ھەيدەپ بېرىشكە ماقۇل بولدۇم.

ـــ بىراق... ـــ سىكارلېت ئامالسىز گەپكە ئېغىز ئاچتى ۋە بىردىنلا توختاپ قالدى. بۇ ئادەمنى بىردەم كۆز ئۆڭىدىن ئۆتكۈزۈپ، ئاندىن كۈلۈپ قويدى. ئۇ ئۇنىڭ چىرايىنى زادىلا ياقتۇرمىدى، ئەمما ئۇنى ئىشىغا سالسا بولىدىغانلىقىنى ئويلاپ قالدى. ئۇنىڭغا پەيتون ھەيدىتىپ شەھەرگە كىرسە، زاۋۇتقا بارسا ياكى خېرىدارلىرىنى ئىزدىسە بولاتتى، ئۇنىڭ بىلەن بارسا ئۆيىدىكىلەرمۇ ئۇنىڭ خەتىرگە ئۇچراپ قېلىشىدىن ئەنسىرىمەيتتى، شەھەردىكىلەرمۇ ئۇنىڭ كەينىدىن سۆز - چۆچەك قىلالمايتتى.

ـــ بوپتۇ، شۇنداق بولسىمۇ مەيلى، ـــ دېدى ئۇ، ـــ ئەمما بۇ ئىشتا مەن ئېرىمنىڭ مەسلىھەتىنى ئالمىسام بولمايدۇ.

فرانك ئارچې بىلەن ئايرىم سۆزلىشىپ تەستە قوشۇلدى، ئاندىن پەيتونىنى بېرىش توغرۇلۇق پېتىپ تاغىغا بۇيرۇق چۈشۈردى. ئەسلىدە ئۇ سىكارلېتنى بالىنى دەپ بولسىمۇ نېيىتىدىن يېنىپ قېلىشى مۇمكىن، دەپ ئويلىغانىدى، ئەمدى ئۇمىدىنى ئۈزدى، كۆڭلىمۇ يېرىم بولدى. لېكىن، يەنە سىكارلېت زاۋۇتقا بارىمەن دەپ چىڭ تۇرۇۋېلىۋاتقاندا، ئارچېنىڭ پەيدا بولغىنىمۇ بىر ھېسابتا ئوبدان بولدى، دەپمۇ ئويلىدى.

بۇ خىل ئورۇنلاشتۇرۇشقا دەسلەپتە پۇتۇن ئاتالغۇلار ھەيران قالدى. ئارچې بىلەن سىكارلېتنىڭ بىللە مېڭىشى پەقەتلا ماسلاشمايۋاتقاندى. بىرسى بەتبەشىرە، مەينەت، ئاقساق بوۋاي، يەنە بىرسى ئايدەك چىرايلىق، پاكىز خانىم. ئىككىسى بىللە شەھەرنىڭ ھەممە يېرىگە بارالمايتتى، بىر - بىرىنى يارىتالمايدىغاندەك قىياپەتتە يۈرۈشەتتى. ھەر ئىككىسىنىڭ مەقسىتى ئايرىم ئىدى. ئارچېغا پۇل لازىم ئىدى، سىكارلېتقا بولسا بىرسىنىڭ ھىمايىسى. شەھەردىكى ئاياللار بۇ ئەھۋالنى، ئۇنىڭ باتلىر دېگەن ئادەم بىلەن شەھەردە ئاشكارا مېڭىپ يۈرگىنىدىن مىڭ ياخشى، دېيىشتى. ئۇلار ھەم رېت باتلىرنىڭ ھازىر نەلەردە يۈرىدىغانلىقىنى بىلەلمەي ئىچلىرى پۇشاتتى. ئۇچ ئاي ئىلگىرى ئۇ تۇيۇقسىز يوقلىپ كەتكەنىدى، نەگە كەتكەنلىكىنى سىكارلېتمۇ بىلمەيتتى.

ئارچې ئېغىر - بېسىق، كەم سۆز ئادەم ئىدى، بىرسى ئۇنىڭغا گەپ قىلمىغۇچە زۇۋان سۈرمەيتتى، گەپكە جاۋاب بەرسىمۇ ئېنىقسىزلا بىر نېمىلەرنى دەپ قويۇاتتى. ھەر كۈنى ئەتىگەندە مىلانىيەنىڭ يەر ئاستى ئۆيىدىن چىقىپ پىتتىي ھامماننىڭ ئۆيىنىڭ پەلەمپىيىدە تاماكىسىنى چاينىغاچ سىكارلېتنى ساقلايتتى. سىكارلېت چىققاندىن كېيىن پىتتېر تاغا پەيتونىنى قوشۇپ تەييار قىلىپ ئالدىغا ئېلىپ كېلەتتى. پىتتېر تاغا ئارچېدىن بەكمۇ قورقاتتى، نېگىر ئانىمۇ ئۇنىڭ يېنىدىن پۇتىنىڭ ئۇچىدا دەسسەپ ئۆتەتتى. ئارچې نېگىرلارغا ئىنتايىن ئۆچ ئىدى، نېگىرلار بۇنى بىلەتتى ھەم ئۇنىڭدىن قورقاتتى. ئۇنىڭ ئەسلىدىكى تاپانچىسى بىلەن خەنجىرىدىن باشقا يەنە بىر تاپانچىسىمۇ بار بولدى. بۇنىڭ بىلەن يېقىن - يىراقتىكى نېگىرلارنىڭ ئىچىدە ئۇنىڭ تېخىمۇ نامى چىقىپ كەتتى. ئۇنىڭغا تاپانچىسىنى چىقىرىش ياكى قولىنى بېلىدىكى تاپانچىغا ئېلىپ بېرىش پەقەتلا ھاجەتسىز ئىدى، روھىي

جەھەتتىكى تەسىرىنىڭ ئۆزىلا نېگىرلانىڭ يوقىرىكىنى مىجىشقا يېتىپ ئاشاتتى. ئارچې بار يەردە نېگىرلار ھەتتا كۇلۇشكىمۇ جۇرئەت قىلالمايتتى.

بىر قېتىم سىكارلېت قىزىقىپ، ئۇنىڭدىن نېگىرلارغا نېمە ئۈچۈن بۇنچىلىك ئۆچ ئىكەنلىكىنى سورىغانىدى، ئۇنىڭ بەرگەن جاۋابى ئۇنى ھەيران قالدۇردى. باشقا چاغلاردا ئۇنىڭدىن قانداقلىكى بىر ئىشنى سورىسا «بۇنىڭ سىز بىلەن ئالاقىسى يوق» دەپ جاۋاب بېرەتتى، بۇ قېتىم رەسمىي جاۋاب بەردى:

ــ مەن ئۇلارغا ئۆچ، بىز تاغلىقلار ھەممىمىز ئۆچ. ئۇلارنى ئەزەلدىن ياخشى كۆرمەيمىز. بۇ قېتىمقى ئۇرۇشنى شۇلار كەلتۈرۈپ چىقاردى.

ــ بۇ ئۇرۇشقا سىزمۇ قاتنىشىپسىزغۇ؟

ــ ئۇ دېگەن ئەر كىشى ئاتالغان ھەرقانداق ئادەمنىڭ مەجبۇرىيىتى، مەن يەنە شىماللىق ئالۋاستىلارغىمۇ ئۆچ، ئۇلارنى نېگىرلاردىنمۇ ئۆتە يامان كۆرىمەن، تولا گەپ قىلىدىغان خوتۇنلارغىمۇ شۇنداق.

ئارچېنىڭ قىلچە يۈز ـ خاتىر قىلمايلا دېگەن بۇ گېپى سىكارلېتنىڭ قاتتىق ئاچچىقىنى كەلتۈردى، ھەتتا ئاچچىقىدا ئۇنى ئىشتىن قوغلۇۋەتمەكچىمۇ بولدى. لېكىن، ئۇنىڭدىن ئايرىلىپ قالسا قانداق قىلىدۇ؟ بارىمەن دېگەن بىرىگە ئېلىپ بارالايدىغان ئۇنىڭدىن باشقا يەنە كىم بار؟ ئۇ ئەدەپسىز، مەينەت، بەدىنى پۇراپ تۇرسىمۇ سىكارلېتنىڭ دېگەن بىرىدىن چىقىۋاتاتتى، زاۋۇتقا دېسە، زاۋۇتقا، خېرىدارلارنىڭ ئۆيلىرىگە دېسە، ئۆيلىرىگە ئېلىپ بېرىۋاتاتتى. پەيتوندىن چۈشسە ئۇمۇ چۈشۈپ كەينىدىن قالماي ماڭاتتى. قوپال ئىشچىلار، نېگىرلار ياكى شىماللىق ھەربىيلەر بىلەن سۆزلەشكەندە، سودا قىلغاندا، يېنىدىن بىر قەدەم نېرى كەتمەي تۇراتتى.

ئۇزاق ئۆتمەي ئادەملەر سىكارلېت بىلەن ئۇنىڭ يېنىدىكى مۇھاپىزەتچىسىگە ئادەتلىنىپ قېلىشتى، ئاياللار ئۇنىڭ ئەركىن

يۈرىدىغانلىقىغا ھەۋەسمۇ قىلىپ قالدى. 3K پارتىيەسىدىكىلەر ھېلىقى نېگىرنى ئۆلتۈرۈپ قويغاندىن كېيىن ئايالار ئاساسەن ئۆيلىرىگە بەند قىلىنىپ كەتكەنىدى، بىر نەرسە سېتىۋالغىلى بازارغا بارسا، يەتتە ـ سەككىز ئادەم مۇھاپىزەت قىلىپ باراتتى. ئۇ ئايالار بۇرۇندىن باردى ـ كەلدى قىلىشىپ يۈرگەن بولغاچقا، ئۆيلىرىدە ئولتۇرۇۋېرىپ زېرىكىشكەنىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار يۈزلىرىنى سېپىۋېتىپلا سىكارلېتىنى ئىزدەپ كېلىشىپ، ئارچېنى ئۆزلىرىگىمۇ ئانچە ـ مۇنچە ئارىيەت بېرىپ تۇرۇشنى تەلەپ قىلىشىدىغان بولدى. سىكارلېتمۇ مەرد ئىدى، ئۆزىگە لازىم بولمىغان چاغلاردا ئارچېنى دوستلىرىغا بېرىپ تۇرىدىغان بولدى.

شۇنىڭ بىلەن ئارچې ناھايىتى تېزلا ئاتلانتادىكى ئايالارنىڭ مەخسۇس مۇھاپىزەتچىلىكىنى قىلىدىغان ئادەمگە ئايلىنىپ قالدى. ئايالار ئۇنى ئىشى يوق چاغدا تالىشىپ كېتەتتى. ھەر كۈنى دېگۈدەك ناشتىدىن كېيىنلا: «بۈگۈن چۈشتىن كېيىن ئارچېنىڭ ئىشى بولمىسا ماڭا بېرىپ تۇرسىڭىز، قەبرىستانلىققا بارماقچىدىم»، «بازارغا شىلەپە سېتىۋالغىلى باراتتىم»، «ئارچې نېللىي ھامامنى پەيتونغا سېلىپ شەھەرنى بىر ئايلاندۇرۇپ چىققان بولسا» «بۈگۈن مەن پېتتېردىس كوچىسىغا بېرىپ كەلمەكچىدىم، لېكىن بۇۋامنىڭ سالامەتلىكى ياخشى ئەمەس، ئارچې ئاپىرىپ كېلەلەرمۇ؟» دېگەن مەزمۇنلاردا باغاقچىلار كېلىشكە باشلايتتى.

ئارچې قىزلارغىمۇ، خېنىملارغىمۇ، تۇل خوتۇنلارغىمۇ پەيتون ھەيدەپ بېرەتتى ھەم ئۇلارغا مەنسىتمەي مۇئامىلە قىلاتتى. مېلانىيەدىن باشقا ھەممە ئايالارغا خۇددى نېگىرلار بىلەن شىماللىقلارغا مۇئامىلە قىلغاندەك مۇئامىلىدە بولاتتى. خانىملار دەسلەپتە ئۇنىڭ بۇ خىل ئەدەپسىزلىكىگە ھەيران قېلىشتى، كېيىن كۆنۈپمۇ قالدى. ئۇنىڭغا قوشۇلۇپ، ئۇ كەم سۆز بولغاچقا، ئاغزىدىكى تاماكىسىنى تۈكۈرگەندىن باشقا چاغلاردا

ئۇلار ئۆزلىرىگە پەيتون ھەيدەپ بېرىۋاتقان ئاشۇنداق بىر ئادەمنىڭ بار ئىكەنلىكىنى ئۇنتۇپمۇ قېلىشىدىغان بولدى. بىر قېتىم مېرۋېتېر خانىم ئالدىدا ئولتۇرۇپ پەيتون ھەيدەپ كېتىۋاتقان ئارچىنى ئۇنتۇپ قېلىپ، مادې خانىمغا جىيەن قىزنىڭ تۇغۇتىدىكى بارلىق تەپسىلاتلارنى سۆزلەپ بەرگەنىدى.

بۇ خىل ئەھۋال مۇشۇنداق ئالاھىدە بىر ۋەزىيەت ئىچىدىلا مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇۋاتاتتى. ئۇرۇشتىن ئىلگىرىكى چاغلار بولغان بولسا، ئۇ ئاياللار ئۇنى ئاشخانىسىغمۇ يولاتمىغان، قولىغا ئازراق يەيدىغان نەرسە تۇتقۇزۇپ ئارقا ئىشكىتىنلا يولغا سېلىۋەتكەن بولاتتى. ھازىر ئۇ بار يەردە ئۆزلىرىگە خەتەر كەلمەيدىغان بولغاچقا، ھەممىسىلا ئۇنى قارشى ئېلىپ كېتىۋاتاتتى. ئۇ قوپال، ساۋاتسىز ھەم مەينەت ئىدى، ئەمما ئاياللارنى قايتا قۇرۇش دەۋرىدىكى تۈرلۈك ۋەھىمىلەرنىڭ تەھدىتلىرىدىن ئامان ساقلايتتى، ئۇ بولغاچقا، ئۇلارنىڭ ئەرلىرىمۇ كۈندۈزلىرى خاتىرجەم ئىشلىرىغا كېتىۋېرەتتى، كېچىلىرى ئىشلىرى چىقىپ قالسىمۇ خاتىرجەم بېرىۋېرەتتى.

ئارچې كەلگەندىن كېيىن فىرانكمۇ پات ـ پات كېچىلىرى، دۇكانىنىڭ ھېسابىنى قىلاتتىم، ھازىر سودا ياخشى، شۇڭا كۈندۈزدە ھېساب قىلىدىغانغا ۋاقىت يوق، دەپ چىقىپ كېتىدىغان، بەزىدە ئاغىنىلىرى ئاغرىپ قالسا خاتىرجەم يوقلاپ بارىدىغان بولۇپ قالدى. ئۇنىڭدىن باشقا، دېموكراتلار پارتىيەسىنىڭ يەنە بىر تەشكىلاتى پەيدا بولۇپ، ھەر چارشەنبە كۈنى كېچىدە باشقىدىن سايلىنىش ھوقۇقىغا ئىگە بولۇشنى مۇزاكىرە قىلىشاتتى. فىرانك ئۇ يىغىلىشلىرىدا گېنېرال گوردوننىڭ تۆھپىسىنىڭ باشقا گېنېرالىلارنىڭكىدىن كۆپلۈكى، گېنېرال لېدىن قېلىشمايدىغانلىقى، ئۇرۇشنى قايتا قوزغاشنىڭ زۆرۈرلۈكى توغرۇلۇقلا گەپلەرنى قىلىشىدۇ، دەپ ئويلايتتى. سايلىنىش ھوقۇقىغا قايتا ئېرىشىش ئۈستىدە قىلىنغان

تىرىشچانلىقلار ھېچقانداق نەتىجىگە ئېرىشمىگەنىدى. فىرانك شۇنداق يىغىلىشلارغا قاتنىشىشنى تولىمۇ ياخشى كۆرەتتى.

ئاشلىيىمۇ بەزى چاغلاردا چىقىپ كېتىپ كېسەللەرنى يوقلاپ، دېموكراتلار پارتىيەسىنىڭ يىغىلىشلىرىغا فىرانك بىلەن بىللە بېرىپ قاتنىشىپ كېلەتتى، بۇنداق چاغلاردا ئارچې پىتتىي ھاممىنىڭ ئۆيىدە تۇرۇۋاتقان ئاياللارنى، بالىلارنى مېلانىيەلەرنىڭ ئۆيىگە ئېلىپ كىرەتتى، ئىككى ئائىلىدىكىلەر ئاشۇنداق كېچىلەرنى شۇ يەردە بىللە ئۆتكۈزۈشەتتى. ئاياللار يىغىنە ئىشلىرىنى قىلىپ ئولتۇرۇشاتتى، ئارچې بولسا مېھمانخانىدىكى دىۋاندا خورەك تارتىپ ئۇخلايتتى. ئۇ دىۋان ئۆيدىكى جاھازلارنىڭ ئىچىدىكى ئەڭ ئېسىلى بولغاچقا، ئۇنى ھېچكىم ئۇ دىۋانغا تەكلىپ قىلمايتتى، تەكلىپ قىلمىسىمۇ ئۇ كېلىپلا شۇ يەردە ئايىغىنىمۇ سالماي، يۆلەنچۈك ياستۇقلارنى بېشىغا قويۇپ يېتىۋېرەتتى، ھەممەيلەننىڭ ئىچى ئېچىشاتتى، ئەمما ھېچقايسىسى ئۇنى، ئۇ يەردە ياتما، دېيەلمەيتتى. بىر قېتىم ئۇ، ھېلىمۇ ماڭا بۇ دىۋان بار ئىكەن، بولمىسا بۇ بىر توپ خوتۇننىڭ مېكىيانەڭ چۈۋۈلداشلىرىغا قانداق چىدايتتىم، سارالڭ بولۇپ قالاتتىم شۇ، دېگەنىدى. شۇ گەپنى ئاڭلىغاندىن كېيىن، ئۇلار ئۇنىڭغا گەپ قىلىشتىن تېخىمۇ قورقىدىغان بولۇپ قالدى.

بەزىدە سىكارلېت ئارچېنىڭ زادى نەلىك ئادەم ئىكەنلىكىنى، مېلانىيەنىڭ يەر ئاستى ئۆيىدە يېتىپ ـ قوپۇشتىن ئىلگىرى نېمە ئىش قىلىدىغانلىقىنى بىلەلمەي ئىچى پۇشاتتى، ئەمما ئۆزىدىن سورىيالمايتتى. ئۇنىڭ قورقۇنچلۇق يەكچەشمە چىرايىغا قارىسىلا دەيدىغان گېپىنى ئۇنتۇپ قالاتتى. ئۇنىڭ بەزى گەپلىرىدىن شىمالدىكى بىر تاغدا ياشايدىغان ئادەم ئىكەنلىكىنى، ئەسكەر بولغانلىقىنى، جەنۇبنىڭ ئارمىيەسى تەسلىم بولۇشنىڭ ئالدىدا بىر كۆزىدىن، بىر پۇتىدىن ئايرىلغانلىقىنى ئازراق بىلگەنمۇ بولدى. بىر كۈنى سىكارلېتنىڭ خۇگا قاتتىق چېچىلىشى ئارچېنىڭ ئۇنىڭغا پۈتۈن كەچۈرمىشلىرىنى تولۇقى

بىلەن سۆزلەپ بېرىشىگە سەۋەب بولدى.

بىر كۈنى ئەتىگەندە ئۇ بوۋاي سىكارلېتنى خۇش باشقۇرۇۋاتقان پەن زاۋۇتىغا ئېلىپ باردى. سىكارلېت زاۋۇتتا تېخى ئىش باشلانمىغانلىقىنى، نېگىرلارنىڭ يوقلۇقىنى، خوجايىنىڭ بىر تۇپ دەرەخنىڭ تۈۋىدە روھسىز ئولتۇرغانلىقىنى كۆردى. ئىشچىلار كەلمىگەندىكىن ئۇمۇ نېمە قىلىشىنى بىلمەي قالغانىدى. بۇ ئەھۋالنى كۆرۈپ سىكارلېتنىڭ ئاچچىقى كېلىپ خوجايىنا قاتتىق خاپا بولۇپ كەتتى. چۈنكى، سىكارلېت نۇرغۇن ياغاچقا زاكاز قوبۇل قىلغانىدى، ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇ سودا ئاسان قولغا كەلمىگەن ھەم ناھايىتى ئالدىراش ئىدى، لېكىن زاۋۇتتا ئادەم يوق ئىدى.

— مېنى يەنە بىر زاۋۇتقا ئېلىپ بېرىڭ، — دېدى ئۇ ئارچىغا بۇيرۇق قىلىپ، — ئۇزاق يول ماڭمىمىز، تاماقمۇ يېيەلمەسلىكىمىز مۇمكىن، سىزنى مەن مۇشۇنداق ئىشلارنى قىلىدىغانغا ياللىۋالغان. ئۇ يەرگە بېرىپ ۋىلكىس ئەپەندىگە قولىدىكى ئىشنى قويۇپ تۇرۇپ بۇ ياغاچلارنى تەييارلاتماسلىق بولمايدۇ. بەلكىم ئۇ يەردىمۇ تېخى ئىش باشلىمىغاندۇ. مەن خوجايىنىڭ بۇنداق لامزەللە ئادەمنى زادىلا كۆرۈپ باقمىغان. يوھان گاللېگېر ئۇ دۇكانىنى ياساپ بولغاندىن كېيىنلا ئۇنى ھەيدىمىسەم بولمايدۇ. مەن ئېرىلاندىيەلىكلەرنىڭ ئىچىدىنمۇ مۇشۇنداق ھۇرۇن ئادەمنىڭ چىقىدىغانلىقىنى ئويلاپ باقماپتىكەنمەن. گاللېگېر شىماللىقلارنىڭ قوشۇنىدا ئىشلىگەن، ئەمما ئۇنىڭ بىلەن مېنىڭ ئىمە كارىم. ئەمدى مەن ھۆر نېگىرلارنى ھەرگىز ئىشلەتمەيمەن. ئۇلار ئىشەنچسىز، گاللېگېرنى چاقىرىپ كېلىپ بىرنەچچە مەھبۇسنى قولىغا تۇتقۇزىمەن. ئۇ ئۇلارنى ئىشلىتىدۇ. ئۇ...

ئارچې بۇ گەپلەرنى ئاڭلاپ قايرىلىپ ئۇنىڭغا قارىدى، كۆزلىرىدە بىر خىل نەپرەت قاينىاپ تۇراتتى.

— سىز مەھبۇسلارنى ياللاپ كەلگەن كۈنى مەن بۇ يەردىن

كېتىمەن، ــ دېدى ئۇ غەزىپىنى باسالماي.

ــ ۋۇي، بۇ نېمە دېگىنىڭىز؟ ــ سىكارلېت ئۇنىڭ بۇ گېپىگە ھەيران قالدى.

ــ مەن مەھبۇسلارنى ياللاشنىڭ قانداق ئىش ئىكەنلىكىنى بىلمەن. مېنىڭ نەزىرىمدە، ئۇ مەھبۇسلارنى ئۆلتۈرۈش بىلەن باراۋەر ئىش، ئادەم سېتىش... ئات ـ ئېشەك سېتىش بىلەن باراۋەر. مەھبۇسلارنىڭ كۈنى ئات ـ ئېشەكلەرنىڭكىگىمۇ يەتمەيدۇ. ئۇلار تاياق يەيدۇ، ئاچ قالىدۇ، ئۆلتۈرۈلىدۇ. ئۇلارنىڭ سورىقىنى كىم قىلىدۇ؟ ھۆكۈمەتنىڭ كارى يوق، چۈنكى ئۇلار پۇلنى ئېلىپ بولۇشقان. مەھبۇسلارنى يالىۋالغان ئادەمنىڭمۇ ئۇلار بىلەن كارى يوق، ئازراقلا پۇل خەجلەپ قورسىقىنى باقسا بولدى، قورسىقىنى باققانلىقى ئۈچۈن ئۆلگۈدەك ئىشلىتىدۇ. مەن بۇرۇنمۇ ئاياللارنى كۆزگە ئىلمايتتىم، ئەمدى، خانىم، تېخىمۇ شۇنداق قىلىدىغان بولدۇم.

ــ ئۇ ئىشنىڭ سىز بىلەن نېمە ئالاقىسى بار؟

ــ بار! ــ ئۇنىڭ جاۋابى تولىمۇ ئاددىي ئىدى. بىردەم تۇرۇۋېلىپ ئۇ يەنە شۇنداق دېدى، ــ مەن قىرىق يىلغا يېقىن مەھبۇس بولغان.

سىكارلېت بىردىنلا شۇركۈنۈپ ئىختىيارسىز تۇگۈلۈپ قالدى. ئەسلىدە ئارچېنىڭ سىرى بۇ يەردە ئىكەن ـ دە. فامىلىسىنى، تۇغۇلغان يېرىنى، بېشىدىن ئۆتكەنلەرنى دەپ بەرمەسلىكى، تۇتۇلۇپ سۆزلەشلىرى، دۇنياغا نەپرەت بىلەن قاراشلىرى، ئۆچمەنلىك قىلىشلىرى شۇنىڭدىن ئوخشايدۇ. قىرىق يىل ! ئۇ چوقۇم مۇددەتسىز قاماق جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنغان ئادەم...

ــ قاتىللىق جىنايىتىڭىز ئۈچۈنمۇ؟

ــ شۇنداق، ــ ئۇ بوجىنى سىلكىپ قويۇپ تۇزلا جاۋاب بەردى، ــ خوتۇنۇمنى ئۆلتۈرۈۋەتكەن.

سىكارلېت قورقۇپ كېتىپ چەكچىيىپلا قالدى.

سىكارلېتىنىڭ بۇ ھالىتىنى مەسخىرە قىلىۋاتقىنىدەك ئۇنىڭ ساقلى ئاستىدىكى كالپۇكلىرى مىدىرلاپ كەتتى.

— سىز شۇ تۇرقىدا مېنى ئۆلتۈرۈۋېتەرمىكىن، دەپ قورقۇپ جىددىيلىشىپ كېتىۋاتىسىز، خانىم. خاتىرجەم بولۇڭ، مەن ھەرگىز سىزنى ئۆلتۈرمەيمەن، بىگۇناھ بىر ئايالنى ئۆلتۈرۈشكە ھېچقانداق ئاساسىم يوق.

— خوتۇنىڭىزنى ئۆلتۈرۈۋېتىپتىكەنسىزغۇ؟

— ئۇ مېنىڭ ئىنىم بىلەن قالايمىقان مۇناسىۋەتتە بولغان، ئىنىم قېچىپ كەتتى، مەن خوتۇنۇمنى ئۆلتۈرۈۋەتتىم. بۇزۇق خوتۇنلارنى ئۆلتۈرۈۋېتىش كېرەك. قانۇنمۇ شۇ ئىش ئۈچۈن ئۇ ئادەمنى سولاپ قويمايدۇ، ئەمما مېنى ئۇلار سولاپ قويۇشتى.

— بىراق، سىز تۇرمىدىن قانداق چىقتىڭىز؟ قېچىپمۇ ياكى كەچۈرۈم بىلەنمۇ؟

— كەچۈرۈم بىلەن دېسەممۇ بولىدۇ، — دېدى ئۇ خۇددى توختىماي گەپ قىلىش ئېغىر كېلىۋاتقىنىدەك قوشۇمىسىنى تۇرۇپ، — 1864 - يىلى شېرمان بۇ يەرلەرگە باستۇرۇپ كەلگەندە مەن مىلېد گېۋېل تۇرمىسىدە ئىدىم، ئۇ يەردە قىرىق يىل ياتتىم. تۇرمە باشلىقى بىزنى يېغىپ، شىمالىق ئالۋاستىلار كەلدى، ئۇلار ئادەم ئۆلتۈرىدۇ، ئوت قويىدۇ، دېدى. شۇڭا، مەن نېگىرلار بىلەن ئايالارنى ئۆچ كۆرگەندىن باشقا، شىمالىقلارنىمۇ ئۆچ كۆرىمەن.

— نېمىشقا ئەمدى؟ سىز بۇرۇن... شىمالىقلاردىن بىر نەچچىسى بىلەن تونۇشىدىغانسىز؟

— ياق، خانىم. ئۇلار توغرۇلۇق باشقىلاردىن ئاڭلىغان. ئاڭلىسام، ئۇلار ئۆزىگە مۇناسىۋەتسىز ئىشلارغا كۆپ ئارىلىشىۋالىدىكەن. مەن ئاشۇنداق ئادەملەرگە ئەڭ ئۆچ. ئۇلار جورجىيەدە نېمىلەرنى قىلمىدى؟ قۇللارنى قويۇۋەتتى، ئۆيلىرىمىزنى كۆيدۈرۈۋەتتى، ئۇلاغلىرىمىزنى بۇلىدى، ئۆلتۈردى، بۇ زادى نېمە ئۈچۈن؟ تۇرمە باشلىقى بىزگە، ھازىر

جىددىي ئەسكەر ئېلىنىۋاتىدۇ، قايىسىلار ئارمىيەگە قاتناشسىلار، ئۇرۇشتىن كېيىن سىلەرنى قويۇپ بېرىمىز... هايات قالسىلارلا، دېدى. ئەمما، ئۇ يەنە ماڭا ئوخشاش مۇددەتسىز قامالغانلارنى، قاتىللارنى ئارمىيەنىڭ لازىم قىلمايدىغانلىقىنى، بىزنى باشقا تۇرمىگە ئاپىرىۋېتىدىغانلىقىنى دېدى. مەن ئۇنىڭغا ئۆزۈمنىڭ باشقا مۇددەتسىز قامالغانلارغا ئوخشىمايدىغانلىقىمنى، خوتۇنۇمنى ئۆلتۈرگەنلىكىم ئۈچۈن تۇرمىگە كىرگەنلىكىمنى، خوتۇنۇمنىڭ ئۆلۈمگە لايىق خوتۇن ئىكەنلىكىنى، شىمالىلقلار بىلەن سوقۇشۇشنى خالايدىغانلىقىمنى ئېيتتىم. ئۇ ئادەم گېپىمنىڭ ئورۇنلۇق ئىكەنلىكىنى ئويلاپ، مېنى باشقا مەھبۇسلارنىڭ قاتارىغا قوشۇپ تۇرمىدىن چىقىرىۋەتتى.

ئۇ هاسىراپ كېتىپ بىردەم تۇرۇۋالدى.

— بۇمۇ قىزىقلا بىر ئىش بولدى. ئۇلار مېنى ئادەم ئۆلتۈرگەنلىكىم ئۈچۈن سولاپ قويۇشقانىدى، كېيىن قولۇمغا قورال بېرىپ، تېخىمۇ كۆپ ئادەم ئۆلتۈر، دەپ تۇرمىدىن قويۇۋەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئەركىنلىككە ئېرىشتىم، قولۇمغا قورالمۇ ئالدىم، بۇ بىر قىزىقلا ئىش بولدى. بىز تۇرمىدىن چىققانلار ئاجايىپ ياخشى سوقۇشتۇق، نۇرغۇن ئادەم ئۆلتۈردۇق، بىزنىڭ ئادەملىرىمىزمۇ خېلى كۆپ ئۆلدى، بىرمۇ ئادەمنىڭ جەڭدىن قاچقانلىقىنى ئاڭلىمىدۇق. تەسلىم بولغاندىن كېيىن هەممىمىزنى قويۇۋېتىشتى. مەن بىر پۇتۇمدىن، بىر قولۇمدىن ئايرىلدىم، ئەمما ئۇنىڭغا هەرگىز پۇشايمان قىلمايمەن.

— شۇنداقمۇ؟ — دېدى سىكارلېت جانسىز هالدا.

سىكارلېت بىر ئىشلارنى ئېسىگە ئالغاندەك قىلدى. شۇ چاغدا ئۇ شېرمانىنىڭ قوشۇنىنىڭ شىددەتلىك هۇجۇملىرىنى توسۇش ئۈچۈن مىلېد گېۋېل تۇرمىسىدىكى مەھبۇسلارنى قويۇپ بەرگەن بىر ئىشنىڭ بولغانلىقىنى ئاڭلىغاندەك قىلغانىدى. 1864 ـ يىلى مىلاد بايرىمىدا خىرانىك مۇشۇ ئىش توغرۇلۇق نۇرغۇن گەپلەرنى قىلغان. ئۇ نېمە دېگەن بولغىيدى؟ شۇ چاغدىكى ئىشلار

ئۇنىڭ ئېسىدە قالماپتۇ. ئۇ ھازىر شۇ چاغدا يۈز بەرگەن قورقۇنچلۇق بەزى ياۋۇزلۇقلارنى يەنە كۆرۈۋاتقاندەك، قورشاۋدا قالغاندا ئېتىلغان زەمبىرەكلەرنىڭ ئاۋازلىرىنى ئاڭلاۋاتقاندەك، جەڭدىكى ھارۋىلارنى كۆرۈۋاتقاندەك، ھارۋىلاردىكى جەسەتلەردىن قىزىل توپلىق يولغا تېمىۋاتقان قانلارنىڭ ھىدىنى يەنە پۇراۋاتقاندەك، يېزا پىدائىيلىرىنىڭ سەپ تارتىپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرگەندەك بولۇۋاتاتتى. ئۇ سەپنىڭ ئىچىدە ياشلارمۇ، بالىلارمۇ بار ئىدى، مەسىلەن، بالىلاردىن پىل ماردى، قېرىلاردىن ھېنرى تاغا، مېرۋېتېر بوۋايلار. مەھبۇسلاردىن تەشكىللەنگەن قوشۇنمۇ يولغا چىققانىدى. ئۇلارنىڭ بەزىلىرى ئىتتىپاقنىڭ مەھشەر كۈنلىرى جەڭلەردە ئۆلۈپ كەتتى، بەزىلىرى تېننېستىكى ئەڭ ئاخىرقى جەڭدە قار ـ مۇزلارنىڭ ئىچىدە توڭلاپ ئۆلدى.

سىكارلېت بۇ بوۋاينىڭ شۇنچىلىك ئەخمەقلىكىگە ھەيران قالدى، ھۆكۈمەت ئۇنى قىرىق يىل سولاپ قويسا، ئۇ يەنە ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۇرۇشقا قاتناشقان، جورجىيە ئىشتاتى ئۈنى جىنايەت بولۇپ شەكىللەنمەيدىغان بىر ئىش بىلەن ياشلىق ۋە ئوتتۇرا ياشلىق دەۋرلىرىنى نابۇت قىلسا، ئۇ يەنە جورجىيە ئىشتاتى ئۈچۈن بىر پۈتى بىلەن بىر كۆزىنى قۇربان بەرگەن. بۇ ئىش سىكارلېتنىڭ ئېسىگە رېت باتلېرنىڭ ئۇرۇشنىڭ بېشىدا قىلغان بىر گېپىنى ئەسلەتتى. رېت باتلېر، جەمئىيەت مېنى ئۆز قوينىدىن سىقىپ چىقىرىۋەتتى، شۇڭا مەن ھەرگىز ئۇنىڭ ئۈچۈن جەڭگە قاتناشمايمەن، دېگەنىدى. لېكىن، ئەڭ جىددىي پەيتلەردە ئۇ يەنىلا ئاشۇ جەمئىيەت ئۈچۈن جەڭ قىلدى. دېمەك، بۇ بوۋاي بىلەن ئۇنىڭ ئەھۋالى ئوخشاش ئىدى. سىكارلېتنىڭ قارىشىچە، بارلىق جەنۇبلۇقلار مەيلى يۇقىرى، مەيلى تۆۋەن تەبىقىدىن بولسۇن، ھەممىسى ھېسسىياتلىرىنىڭ كەينىگە كىرىدىغان ئەخمەقلەر ئىدى، قىلچە قىممىتى يوق نۇتۇقلارغا جىددىي قارايتتى، ئەمما ئۆزلىرىنىڭ تېنىگە كۆڭۈل بۆلمەيتتى.

سىكارلېت ئارچېنىڭ بوغۇملىرى يوغىناپ كەتكەن قوللىرىغا، ئىككى تاپانچىسى بىلەن خەنجىرىگە قاراپ، يەنە بىردىنلا قورقۇنچ ئىچىدە قالدى. جەمئىيەتتە ئېقىپ يۈرگەن ئارچېغا ئوخشاش مەھبۇسلار، ئىتتىپاقنىڭ مەنپەئەتى ئۈچۈن قويۇپ بېرىلگەن قاتىللار، مۇتتەھەملەر، ئوغرىلار يەنە بارمىدۇ؟ راست، كوچىلاردا يۈرگەن ھەر بىر ناتونۇش ئادەم قاتىل بولۇشى مۇمكىن. ئەگەر فىرانك ئارچېنىڭ ھەقىقىي ئەھۋالىنى بىلىدىغان بولسا چاتاق چىقمايدۇ دېگىلىمۇ بولمايدۇ، پىتتىي ھامام بىلەپ قالسا چوقۇم ھوشىدىن كېتىدۇ. مېلانىيەچۇ... سىكارلېتنىڭ ئارچېنىڭ ئەھۋالىنى ئۇنىڭغا سۆزلەپ بەرگۈسى كەلدى. سۆزلەپ بېرىش ئۇنىڭغا بېرىلگەن جازا بولۇپمۇ قالار. مەيلى، كىم ئۇنى قاملاشمىغان ئادەملەرنى يىغىۋالسۇن، دوست ـ بۇرادەرلىرىگە تونۇشتۇرسۇن دەپتۇ.

ـــ مەن... مەن سىزنىڭ بۇ ئەھۋالىڭىزنى ماڭا سۆزلەپ بەرگىنىڭىزدىن تولىمۇ خۇشال بولدۇم، ئارچې. مەن... مەن بۇ گەپلەرنى باشقىلارغا دېمەيمەن. ۋىلكېس خانىم بىلەن باشقا خانىملار ئاڭلىسا چوقۇم ھەيران قېلىشىدۇ.

ـــ ۋىلكېس خانىمنىڭ خەۋىرى بار، بۇ يەرگە كەلگەن كۈنۈم كەچتىلا ئۇنىڭغا بۇ ئەھۋاللىرىمنى سۆزلەپ بەرگەن. مېنى سىز، ئۆزىنىڭ قانداق ئادەم ئىكەنلىكىنى دەپ بەرمەيلا بۇ يەرگە كىرىۋاپتۇ، دەپ ئويلاپ قالدىڭىزمۇ؟

ـــ خۇدا بىزنى پاناھىدا ساقلىسۇن، ـــ دېدى سىكارلېت ئىنتايىن ھەيران قېلىپ.

مېلانىيە بۇ ئادەمنىڭ ئادەم ئۆلتۈرگەن قاتىل ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ، قوغلاپ چىقىرىۋەتمەي، ئەكسىچە ئوغلىنى، ئۆزىنىڭ ھاممىسىنى، يەڭگىسىنى، دوستلىرىنى ئۇنىڭغا تاپشۇرۇپ بەرگىنى نېمىسى؟ ئۆزى شۇنچىلىك قورقۇنچاق تۇرۇپ، ئۇنىڭ بىلەن قورقماي ئۆيدە يالغۇزمۇ قالىدۇ تېخى.

ـــ ۋىلكېس خانىم خېلى كاللىسى بار ئايال ئىكەن. ئۇ،

ئالدامچى هامان ئادەم ئالداپ ئۆتىدۇ، ئوغرى هامان ئوغرىلىق قىلىدۇ، ئەمما قاتىللار ئۇلاردەك ئەمەس، بىر قېتىم ئادەم ئۆلتۈرۈپ قويسا، كېيىن مەڭگۈ ئۇنداق قىلمايدۇ، دەپ قارايدىكەن، شۇڭا ماڭا ئىشەندى. ئۇ يەنە بۇرۇن جەنۇب ئىتتىپاقى ئۈچۈن جەڭ قىلغانلارنى ئىلگىرى يامان ئىش قىلغان بولسىمۇ ئۇلارنى كەچۈرۈۋېتىش كېرەك، دەپمۇ ھېسابلايدىكەن. مەنمۇ يامان خوتۇنۇمنى ئۆلتۈرۈۋەتكىنىمنى ئەسكى ئىش قىلغانلىق دەپ قارىماي كېلىۋاتاتتىم... ۋىلكېس خانىم ھەقىقەتەن كاللىسى ئىشلەيدىغان ئايال... سىزگە يەنە دەپ قوياي، سىز قايسى كۈنى مەھبۇسلارنى ياللاپ ئىشلىتىشكە ئېلىپ كەلسىڭىز، مەن شۇ كۈنى بۇ يەردىن كېتىمەن.

سىكارلېت ئۈنىڭغا دەررۇ جاۋاب بەرمىدى، ئەمما ئېچىدە: سەن شۇمپەن قانچە بالدۇر كەتسەڭ، مەن ئۇچۈن شۇنچە ياخشى، دەپ ئويلىدى.

مېلانىيە نېمىشقا بۇنداق... بۇنداق... ئۇ بۇ مۇتتەھەمنى يېنىدا تۇتماسلىقى، دوستلارغىمۇ ئۇنىڭ جىنايەتچى ئىكەنلىكىنى دېمەسلىكى كېرەك ئىدى. بۇ گەپچە، ئەسكەرلىكتە تۇرسىلا قىلغان جىنايەتلەر يۈيۈلۈپ كېتىدىكەن ـ دە مېلانىيە ئەسكەرلىكتە تۇرۇش بىلەن چوقۇندۇرۇشنى بىر ئىش دەپ قالغان ئوخشايدۇ. ھەي، مېلانىيەمۇزە، تازىمۇ گالۋاڭ ـ دە. جەنۇب ئىتتىپاقى، كونا ئەسكەر ۋە شۇلارغا مۇناسىۋەتلىك ئىشلارنىڭ پەرقىنى ئايرىيالمايدىغان ئوخشايدۇ. سىكارلېت ئېچىدە، بىزگە قارشىلىق قىلىدىغان يەنە بىر ئىش چىقىپتۇ ـ دە، دەپ شىماللىقلارنى تىللاپ قويدى. ئاشۇلار بولمىغان بولسا مۇشۇنداق ئىشلار يۈز بېرەمتى؟ ئاخىر بېرىپ ئايال كىشىنى بىر قاتىل مۇھاپىزەت قىلىپ يۈرىدىغان ھالەتكە چۈشۈپ قالدۇق.

ئارچې كەچنىڭ سوغۇق ھاۋاسىدا سىكارلېتنى ئۆيگە ئېلىپ كېتىۋاتاتتى. دەۋر قىزلىرى قاۋاقخانىسىنىڭ ئالدىغا كەلگەندە

بىر توپ ئادەم، ئات ـ ھارۋىلارنىڭ تۇرغانلىقىنى كۆردى. ئاشلىپ بىر ئاتنىڭ ئۈستىدە ئولتۇراتتى، چىرايىدا بىر خىل جىددىيلىك ئەكس ئېتىپ تۇراتتى، ئاكا ـ ئۇكا سىممونس قاتارلىق بىرنەچچىسى ھارۋىدا تۇرۇپ بىر نېمىلەرنى دەپ قوللىرىنى شىلتىپ كېتىشۋاتاتتى. خوگ ئېلىسىنىڭ چاچلىرى ئالدىغا چۈشۈۋېلىپ كۆزلىرىنى ئېتىۋاپتۇ، ئۇمۇ قوللىرىنى پۇلاڭشىتىپ كېتىۋاتىدۇ، مېرۋېتېر بوۋاينىڭ بولكا توشۇيدىغان ھاۋىسىمۇ بار. سىكارلېت ئەتراپىغا سىنچىلاپ قاراپ تۇمىمى ۋىلبورن بىلەن ھېنرى خاملتون تاغىنىڭ مېرۋېتېر بوۋاينىڭ ھارۋىسىدا ئولتۇرغانلىقىنى كۆردى.

سىكارلېت ئىچىدە: ھېنرى تاغام ئۆيگە بۇ ھارۋىدا قايتمىسا بولاتتى، خەقلەر كۆرسىمۇ سەت، ئۇنىڭ مىنىدىغان ئېتى يوقمۇ ئەمەس. ھەر كۈنى مېرۋېتېر بوۋاي بىلەن قاۋاقخانىغا ھاراق ئېچكىلى بارىدۇ، دەپ ئويلىدى. ئۇلارغا يېقىن بارغاندا بىردىنلا جىددىيلىشىپ قالدى، بەكمۇ ئەندىكىپ كەتمىگەن بولسىمۇ ئىچىگە ئازراق قورقۇنچ چۈشۈپ قالدى.

ۋاي خۇدايىم، ـــ ئويلىدى ئۇ، ـــ يەنە بىرەر ئاق تەنلىك ئايالغا باسقۇنچىلىق قىلغان ئىش يۈز بەرگەنمۇ نېمە؟ 3K پارتىيەسىدىكىلەر نېگىرلاردىن يەنە بىرنى ئۆلتۈرىدىغان بولسا، شىماللىقلار بىزنى بىرىمىزنى قويماي قىرىپ تاشلايدۇ.

ـــ پەيتونىنى مۇشۇ يەردە توختىتىڭ، بىر ئىش بولغان ئوخشايدۇ، ـــ دېدى ئۇ ئارچېغا.

ـــ قاۋاقخانىنىڭ ئالدىدا توختاتسام بولماس، ـــ دېدى ئارچې.

ـــ گېپىمنى ئاڭلىمىدىڭىزمۇ؟ توختاڭ ! كەچلىكىلار خەيرلىك بولسۇن، ئاشلىپ، ھېنرى تاغا، بىر ئىش بولدىمۇ؟ ھەممىلار نېمانچە...

كۆچىلىك بۇرىلىپ ئۇنىڭغا قارىدى ۋە كۈلۈپ تۇرۇپ باشلىرىدىن شلەپىلىرىنى ئېلىپ ئۇنىڭغا ھۆرمەت

بىلدۇرۇشتى، كۆزلىرىدە بىر خىل خۇشاللىق ئويناپ تۇراتتى.

ــ ھەم ياخشى ئىش، ھەم يامان ئىش، ــ دېدى ھېنرى تاغا ئۇنلۇك ئاۋازدا، ــ گەپ سىزنىڭ بۇ ئىشقا قانداق قارىشىڭىزدا. مېنىڭچە، ئىشتات پارلامېنتى مۇشۇنداق قىلمىسا بولمايدىغان بولۇپ قالدى.

سىكارلېت ئىشتات پارلامېنتىنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ يېنىك بىر تىنىۋالدى. ئۇ ئىشتات پارلامېنتىغا ئانچە قىزىقىپ كەتمەيتتى، ئۆزى بىلەن مۇناسىۋەتسىز ئىشلار قاتاردا كۆرەتتى. ئۇ بايا شىماللىقلارنىڭ ئەسكەرلىرى يەنە كېلىپ قالايمىقانچىلىق قىپتۇ ــ دە، دەپ ئويلىغاچقا قاتتىق قورقۇپ كەتكەنىدى.

ــ ئىشتات پارلامېنتى نېمە بوپتۇ؟

ــ ئۇلار تۇزىتىش كىرگۈزۈش لايىھەسىنى تەستىقلاشنى رەت قىپتۇ، ــ دېدى مېرۋېتېر بوۋاي، ئاۋازىدا بىر خىل مەغرۇرلۇق چىقىپ تۇراتتى، ــ ئۇ شىماللىقلار بىزنىڭ قانداق قىلىدىغانلىقىمىزنى ئەمدى كۆرسۇن.

ــ ئۇ خەق ئانىمىزنى كۆزىمىزگە كۆرسىتىدىغان ئوخشايدۇ، سىكارلېت. قوپال گەپ قىلىپ قويدۇم. كەچۈرۈڭ، ــ دېدى ئاشلېي.

ــ ھە، تۇزىتىش لايىھەسىنىڭ ئىشىمۇ؟ ــ سىكارلېت خۇددى ئۇنىڭ قانداق نەرسە ئىكەنلىكىنى بىلىدىغاندەك سوراپ قويدى.

سىكارلېت سىياسەت توغرۇلۇق ھېچنېمە بىلمەيتتى، ئۇ ئىشلارنى ئويلاشقىمۇ ۋاقتى يوق ئىدى. ئۆتكەن قېتىم 13 ــ ماددىنىڭ تۇزىتىش لايىھەسىنى تەستىقلىغان، 16 ــ ماددىنىڭمۇ يا؟ «تەستىقلاش» دېگىنى نېمىسىدۇ؟ بۇنى ئۇ زادىلا چۈشەنمەيتتى. ئەرلەر مۇشۇنداق ئىشلار ئۈچۈن ئاجايىپ كۆرەڭلەپ كېتىشىدىكەن. ئاشلېي ئۇنىڭ چىرايىدىكى ھەيران قىلىۋاتقاندەك ئىپادىنى كۆرۈپ كۈلۈپ قويدى.

ــ قارا تەنلىكلەرنىڭ سايلامغا قاتنىشىشلىرى توغرىسىدىكى

تۇزىتىش لايىھەسى، ــ دېدى ئاشلىپي چۈشەندۈرۈپ، ــ ئۇ لايىھەنى ئىشتات پارلامېنتىغا تاپشۇرغان، ئۇلار تەستىقلاشنى رەت قىلدى.

ــ ئۇلار نېمىدېگەن گالۋاڭ. شىماللىقلار ئاخىر بىزنى ئۆزلىرىگە بويسۇندۇرىدۇ.

ــ بايا مېنىڭ ئانىمىزنى كۆزىمىزگە كۆرسىتىدىغان ئوخشايدۇ، دېگىنىم مۇشۇ ئىش ئىدى، ــ دېدى ئاشلىپي.

ــ مەن ئىشتات پارلامېنتى بىلەن پەخىرلىنىمەن. ئۇلارنىڭ شىر يۈرەكلىكى ئۈچۈن پەخىرلىنىمەن، ــ دېدى ھېنرى تاغا ۋارقىراپ تۇرۇپ، ــ بىزلا چىڭ تۇرىدىغان بولساق، شىماللىقلار بىزگە مەجبۇرىي تاڭالمايدۇ.

ــ ئۇلار چوقۇم شۇنداق قىلىدۇ ھەم قىلالايدۇ، ــ ئاشلىپىنىڭ تەلەپپۇزى قاتتىق بولسىمۇ، لېكىن كۆزلىرىدە غەمكىنلىك بار ئىدى، ــ شۇنداقلا بولىدىغان بولسا، بىزنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى كۈنلىرىمىز تەس بولىدۇ.

ــ ياق، ئاشلىپي، ئۇنداق بولمايدۇ. كۈنلىرىمىز ھەرقانچە تەسلىشىپ كەتسىمۇ ھازىرقىدەك بولۇپ كەتمەس.

ــ بولىدۇ، بۇنىڭدىنمۇ يامان كۈنگە قالامدۇق تېخى. ئەگەر بىزدە قارا تەنلىكلەر ئىشتات پارلامېنتىدىن بىرسى پەيدا بولسا قانداق قىلىمىز؟ بىرەر قارا تەنلىك ئىشتات باشلىقى بولۇپ قالسىچۇ؟ ناۋادا ھەربىي بەلگىلىمىلەر ھازىرقىدىنمۇ يامان تۇزۇلۇپ قالسا قانداق قىلىش كېرەك؟

سىكارلېت بارغانسېرى ئىشنىڭ تەكتىگە چۈشىنىپ قاتتىق قورقۇپ كەتتى، كۆزلىرى قورقۇنچلۇقتا پىيالىدەك بولۇپ كېتىۋاتاتتى.

ــ قانداق قىلساق جورجىيە ئۈچۈن، بىز ئۈچۈن پايدىلىق ئىش بولىدىغانلىقى توغرۇلۇق كۆپ ئويلاندىم، ــ دېدى ئاشلىپي قاپاقلىرى تۇرۇلگەن، جىددىي ھالەتتە، ــ بىز ئىشتات پارلامېنتىغا ئوخشاش دەل تاقابىل تۇرۇپ، شىماللىقلارنى

ئەسكەر تارتىپ كېلىشكە، ئاندىن قوشۇلۇش ـ قوشۇلماسلىقىمىزدىن قەتئىينەزەر، نېگىرلارنىڭ سايلام هوقۇقىنى بىزگە مەجبۇرىي تېڭىشىغا ياۋاشلىق بىلەن بويسۇنۇپ، بۇ ئىشنى چىرايلىق بولدى قىلىمىزمۇ؟ قايسىلا چارىنى قولىنايلى، هەممىسى ئوخشاش، بىزنىڭ قىلچە ئامالىمىز يوق، ئۇلارنىڭ دېگىنىگە كۆنمەي بولمايدۇ. شۇڭا، ياۋاشلىق بىلەن قوبۇل قىلغىنىمىز ياخشىمىكىن.

سىكارلېت ئۇنىڭ گەپلىرىنى تولۇق ئاڭلاپ تۇرغىنى بىلەن تېگىگە تولۇق يېتەلمىدى. ئۇ ئاشلېينىڭ مەسىلىگە ئىككى تەرەپتىن قارايدىغانلىقىنى بىلەتتى، ئۆزى بولسا پەقەت بىر تەرەپنىلا، يەنى شىماللىقلارنىڭ كاچىتىغا ئۇرسا ئۆزىگە قانداق تەسىرى بولىدىغانلىقىنىلا ئويلايتتى.

ــ ئەمىسە بىز رادىكاللارغا ئايلىنىپ جۇمهۇرىيەتچىلەر ئۈچۈن بېلەت تاشلايمىزمۇ، ئاشلېي؟ ــ دېدى مېرۇېتېر بوۋاي قىلچە يۇز ـ خاتىر قىلماي مەسخىرە تەلەپپۇزىدا.

بىردىنلا هەممە ئادەم جىمىپ كەتتى، كەيپىيات جىددىي ئىدى. سىكارلېت ئارچېنىڭ تاپانچىسىغا قولىنى سوزۇپ يەنە توختاپ قالغانلىقىنى كۆرۈپ قالدى. ئارچې مېرۇېتېر بوۋاينى قۇرۇق گەپنى تولا قىلىدىغان قېرى دەپ بىلەتتى، مېلانىيە خانىمزىنىڭ ئېرى ئەخمىقانە گەپ قىلغان بولسىمۇ، ئارچېنىڭ نەزىرىدە ئۇ بوۋاي ئۇنداق مەسخىرە قىلماسلىقى كېرەك ئىدى.

ئاشلېينىڭ كۆزلىرىدە غەمكىنلىك بىردىنلا يوقلىپ غەزەپ ئوتى چاقناپ كەتتى. ئۇ گەپ قىلاي دەپ تۇرغانىنىڭ ئارىلىقىدا هېنرى تاغا مېرۇېتېر بوۋايغا ئوت ئاچتى:

ــ سەن... ئاغزىڭغا بېقىپ گەپ قىل... كەچۇرۇڭ سىكارلېت... هەي بوۋاي، مېڭەڭ ئىلىشىپ قاپتۇ سېنىڭ، ئاشلېيغا نېمىشقا ئۇنداق گەپ قىلىسەن؟

ــ ئاشلېي ئۆزىنى ئۆزى هىمايە قىلالايدۇ، سېنىڭ ئۇنى

ئاقلاپ گەپ قىلىشىڭ ھاجەتسىز، — دېدى بوۋاي سوغۇق تەلەپپۇزدا، — خۇددى شىمالىلىقلارغا ئۆتۈپ كەتكەن جەنۇبلۇقلاردەك گەپ قىلۇاتمدۇغۇ بۇ. ئۇلارغا تىز پۈكىمزمۇ؟ ئىشنى قىلىشسۇن، ئۇ بىر نېمىلەر ! كەچۈرۈڭ، سىكارلېت.

— مەن قوشما ئىشتاتتىن چىقىپ كەتكەنگە مەسلىنىڭ ھەل بولىدىغانلىقىغا ئىشەنمىگەنىدىم، — دېدى ئاشلىپى. ئاچچىقى كېلىپ تۇرۇۋاتقاچقا ئاۋازى سەل تىترەپ كېتىۋاتاتتى، — ئەمما، جورجىيە چېكىنىپ چىقىقاندا مەن قوللىدىم، ئۇرۇشنىڭ مەسلىنى ھەل قىلىدىغانلىقىغىمۇ ئىشەنمەيتتىم، شۇنداق تۇرۇپ ئۇرۇشقا قاتناشتىم. ھازىرمۇ مەن شىماللىقلارنىڭ تېخىمۇ ئوغۇسىنى قاينىتىشنىڭ بىزگە پايدىلىق بولىدىغانلىقىغا ئىشەنمەيمەن. لېكىن، پارلامېنت شۇنداق قىلىشنى قارار قىلغانكەن، ئۇنى قوللاشنى خالايمەن. مەن...

— ئارچې، — دېدى ھېنرى تاغا تۇيۇقسىزلا، — سىكارلېت خانقىزنى ئۆيىگە ئاپىرىپ قويغىن، بۇ ئۇ تۇرىدىغان جاي ئەمەس، سىياسەتكە ئايالار ئارىلاشسا بولمايدۇ. ئۇنىڭ ئۇستىگە سەل تۇرۇپ بۇ ئادەملەر بىر ـ بىرىنى سەت گەپلەر بىلەن تىللاپ كېتىشلىرىمۇ مۇمكىن. ماڭ، ئارچې، خەيرلىك كەچ، سىكارلېت.

ئۇلار پىئاچتېر كوچىسى بىلەن ئۆيگە قايتتى. سىكارلېتنىڭ قورقۇپ تېخىچىلا يۈرىكى سېلىپ كېتىۋاتاتتى. ئىشتات پارلامېنتى ئاشۇ ئەخمىقانە ئىشنى قىلسا سىكارلېتنىڭ بىخەتەرلىكىگە تەسىرى بولارمۇ؟ شىماللىقلار ئاچچىقى كېلىپ ئۇنىڭ ئىككى پەن زاۋۇتىنى تارتىۋالارمۇ؟

— ھە، ئەپەندى، — ئارچې ئۆزىگە ئۆزى سۆزلەپ قويۇۋاتاتتى، — بۇرۇن خەقلەردىن، توشقان ئۆزىنى قوغلاپ كەلگەن ئوۋ ئىتىغا تۈكۈرۈپ قويمىدۇ، دەپ ئاڭلىغانىدىم، ئۇنىڭ راستلىقىنى ھازىر كۆردۈم. ئىشتات پارلامېنتىدىكىلەر ئۆزلىرىگىمۇ، بىزگىمۇ پايدىلىق ئىش بولىدىغان بولسا، نېمە ئۈچۈن «ياشىسۇن جېف داۋس ! ياشىسۇن جەنۇب ئىتتىپاقى !»

دەپ تۇڭلاتمايدۇ؟ شىمالىلىقلار ھازىر بىزنى باشقۇرۇشقا نېگىرلارنى قويۇش قارارىغا كېلىپ بولدى. لېكىن، يەنە ئىشتىات پارلامېنتىدىكىلەرگە قايىل بولۇش كېرەك، ئۇلارنىڭ روھى قەدىرلەشكە تېگىشلىك.

ــ ئۇلارغا مەن قايىل بولۇشۇم كېرەكمۇ؟ ياق. ئۇلارنى ئېتىپ تاشلاش كېرەك. ئۇلارنىڭ دېگىنىچە بولسا، شىمالىلىقلار بىزگە يوپۇرۇلۇپ كېلىپ بىزنى ئۆردەك قۇرت يېگەندەك يەپ تۈگىتىدۇ. ئۇلار نېمىشقا تەس... تەستىق... نېمە دەيتتى ئۇنى؟ ئۇلارغا قىلدۇرماقچى بولغان ھېلىقى ئىشنىچۇ؟... ئۇلار نېمىشقا شىمالىلىقلارنى ئارامدا قويماي يەنە ئۇلارنىڭ چىشىغا تېگىدۇ؟ ئۇلار بىزنى تىز پۈكتۈرمەي قالمايدۇ. ئۇنىڭدىن كۆرە ھازىرلا تىز پۈككىنىمىز ياخشى، كېيىنىنى ساقلاپ نېمە قىلىمىز؟

ئارچې سىكارلېتقا ئالىيىپ قويدى.

ــ ھېچ ئىش قىلمايلا تىز پۈكۈش كېرەكمۇ؟ ئايال كىشىمۇ ئۆچكىگە ئوخشايدۇ، قىلچە غۇرۇرى يوق.

سىكارلېت ئون مەھبۇسنى يالىلىۋېلىپ، ئىككى زاۋۇتقا بەشتىن ئورۇنلاشتۇردى. ئارچې دېگىنىنى قىلىپ ئۇنىڭ ئىشىنى قىلمايدىغان بولدى. مېلانىيە گەپ قىلسىمۇ، فىرانك مائاشىنى ئۆستۈرۈپ بېرىشكە ۋەدە بېرسىمۇ پايدىسى بولمىدى. ئۇ مېلانىيە، پىتتىي ھاما، ئىندىيالارنى، ئۇلارنىڭ دوستلىرىنى شەھەرگە مۇھاپىزەت قىلىپ باراتتى، بىرلا سىكارلېتقا ئۇنمايتتى. سىكارلېت باشقىلار بىلەن بىللە ئۇنىڭ پەيتونغا ئولتۇرۇۋالسىمۇ ماڭمايتتى. ئوتتۇرىدا شۇ ئىش تۇپەيلى كۆپ كۆڭۈلسىزلىكلەرمۇ بولدى، سىكارلېتقا ھەممىدىن ئەلەم قىلغىنى، ئۇنىڭ ئۆيىدىكىلىرى بىلەن دوستلىرىمۇ بۇ بوۋاينىڭ قاراشلىرىغا قوشۇلۇشقانىدى.

فىرانك سىكارلېتقا ئۇ ئىشنى قىلماسلىقنى ئېيتقان، ئاشلېيمۇ چىڭ تۇرغانىدى، كېيىن سىكارلېت يىغلاپ

تۇرۇۋالغاچقا، ئىرادىسىگە قارشى ھالدا قوشۇلۇشقانىدى، سىكارلېتمۇ ئەھۋال ياخشىلانغاندىن كېيىن ھۆر نېگىرلارنى يالاشقا ماقۇل بولدى. قوشۇنلارمۇ قارشى تۇرۇپ كەتكەچكە، فىرانك، پىتتىي ھاممۇ، مېلانىيەلەرمۇ ئۇلارنىڭ ئالدىدا باشلىرىنى كۆتۈرەلمەي يۇرۇشتى. پىتتىي ھاممۇ بىلەن نېگىر ئانا ھەتتا مەھبۇسلارنى ئىشقا سالسا نەس باسمۇ، ئادەم ياخشى ئاقىۋەت كۆرمەيمۇ، بېشىغا كۈن چۈشكەن ئادەملەردىن پايدىلىنىش ياخشى ئىش ئەمەس، دېيىشتى.

ــ ئۆز ۋاقتىدا قۇللارنى ئىشلەتكەندە ھېچقايسىڭلار قارشى تۇرمىغانغۇ؟ ــ دېدى سىكارلېت غەزەپ بىلەن.

ئۇ بۇنىڭغا ئوخشىمايدۇ. قۇللارنىڭ بېشىغا كۈن كەلگەن ئەمەس، ئۇلارنىڭ شۇ چاغدا قۇل بولۇشى ھازىر ھۆر يۈرگىنىدىن ياخشى ئىدى. سىكارلېت ئىشەنمىسە ئەتراپىغا قاراپ باقسا بولىدۇ، ئەمما خەقلەر قارشى تۇرغانسېرى سىكارلېتنىڭ ئۆز يولىدا مېڭىش ئىرادىسى شۇنچىلىك چىڭىپ كېتىۋاتاتتى. ئۇ بۇرۇندىن شۇنداق ئىدى. خۇگنى باشقۇرۇش ئورنىدىن ئېلىۋېتىپ ھارۋا بىلەن مال توشۇشقا قويۇپ قويدى، ئۇنىڭ ئورنىغا يوھان گاللېگېرنى يالىۋالدى.

ئۇنىڭ ئىگىلىشىچە، مەھبۇسلارنى يالاپ ئىشلىتىشنى پەقەت گاللېگېر بىر ئادەملا قۇۋۋەتلەيتتى. ئۇ دوغلاق، ساغلام، چىرايى دائىملا جىددىي تۇرىدىغان، ئەستايىدىل ئادەم ئىدى.

سىكارلېت مەھبۇسلارنى شۇنىڭغا تاپشۇردى.

ــ بۇ ئادەملەرنى ئىختىيارىمچە ئىشلىتىمەنمۇ؟ ــ دەپ سورىدى. ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن خۇددى كۇل رەڭ ئەينەك شارچىلارغا ئوخشاش سوغۇق نۇر چاقناپ تۇراتتى.

ــ ئىختىيارىڭىزچە ئىشلەتسىڭىز بولىدۇ. سىزدىن تەلىپىم، زاۋۇتنى ياخشى باشقۇرۇڭ، قاچان ياغاچ لازىم دېسەم شۇ چاغدا تەييار بولسۇن.

ــ بولدى، مەن سىزگە ئىشلەيمەن، ــ دېدى يوھان قىسقىلا

سۆزلەپ، ــ بىرىپ ۋېلبورن ئەپەندىگە سىزدە ئىشلىمەيدىغان بولدۇم دەپ قويۇپ كېلەي.

سىكارلېت ئۇنىڭ يىراقلاپ كېتىۋاتقان قارىسىغا قاراپ تۇرۇپ يېنىك تىنىپ قويدى، روھىمۇ كۆتۈرۈلۈپ قالدى. ئۇ يوھاننى ياخشى تاللىغانىدى، ئۇنىڭ قولىدىن ئىش كېلەتتى، ئارتۇق گېپىمۇ يوق ئىدى. ئەمما، فىرانك ئۇنى ياقتۇرمايتتى، «ئىرىلاندىيەلىك بۇ نامرات پۇل دېسە جېنىنى بېرىدۇ» دەپ تىللايتتى. ئۇ شۇنداق قىلغانسېرى سىكارلېت ئۇنى ئەتىۋارلاپ كېتىۋاتاتتى. ئەگەر بىرەر ئىرىلاندىيەلىك ئۆز ئىشىدا نەتىجە قازىنىدىغانلا بولسا، ئۇنى تېپىلغۇسىز تالانت ئىگىسى دېسە بولىدۇ، باشقا ئىشلىرىنى سۈرۈشتۈرۈش ھاجەتسىز، دەپ ئويلايتتى، يوھان بىلەن ئۆزىگە ئوخشاش قاتلامدىكى ئەرلەرگە قارىغاندا تېخىمۇ بەكرەك يېقىنلىشالايتتى، چۈنكى يوھان پۇلنىڭ مۇھىم نەرسە ئىكەنلىكىنى ئۆزىگە ئوخشاش چوڭقۇر چۈشىنەتتى.

يوھان زاۋۇتنى ئۆتكۈزۈۋالغان بىرىنچى ھەپتىدىلا سىكارلېت ئۇنىڭدىن رازى بولدى. چۈنكى، بەش مەھبۇسنىڭ قىلغان ئىشى خوگنىڭ ۋاقتىدىكى ئون نېگىرنىڭ ئىشىدىن ئېشىپ كەتكەنىدى، يەنە تېخى سىكارلېتقا قىلىدىغانغا ئىش قالدۇرمايۋاتاتتى. بىر يىلنىڭ ئالدىدا ئاتلانتاغا كەلگەندىن بېرى سىكارلېت ھازىرقىدەك راھەتكە چىقىپ باقمىغانىدى. يوھان ئۇنى زاۋۇتقا كەلتۈرمەيتتى، شۇڭا ئۇ ئاساسەن بىكارچى بولۇپ كېتىۋاتاتتى. يوھان بۇ ھەقتە ئۇنىڭغا شۇنداقمۇ دېدى:

ــ سىز ئۇياقتا سېتىش بىلەنلا بولۇڭ، مەن ئىشلەپچىقىرىش بىلەن بولاي. مەھبۇسلار بار يەردە ئايالار تۇرسا بولمايدۇ. بۇ گەپنى بۇرۇن سىزگە ھېچكىم دېمىگەن بولسا، ھازىر مەن دەپ قويايي. مېنىڭ ۋەزىپەم مال يەتكۈزۈپ بېرىش، تۇغرىمۇ؟ مەن ۋىلكېس ئەپەندىگە ئوخشىمايمەن، ئۇنىڭ ئۇستىدىن بىر ئادەم

قاراپ تۇرمىسا بولمايدىكەن، ماڭا ئۇنداق قىلىشنىڭ ھاجىتى يوق.

شۇنىڭ بىلەن سىكارلېت زاۋۇتقا كۆپ بارمايدىغان بولدى، كۆپ بېرىۋېلىپ، نەتىجىدە يوھان قىلمايمەن دەپ تاشلاپ بەرسە قانداق قىلىدۇ؟ ئۇنىڭ ئاشلېيغا بىر ئادەم قاراپ تۇرمىسا بولمايدىكەن، دېگەن گېپىي سىكارلېتنىي سەل خاپا قىلىپ قويدى. ئەمەلىيەتتىمۇ شۇنداق ئىدى. ئاشلېي مەھبۇسلارنى ئىشلىتىپمۇ ئىشلارنى ھۆر ئادەملەرنى ئىشلەتكەن چاغدىكىدىن كۆپ ئالدىغا سۇرۇپ كېتەلمىدى. بۇنىڭ سەۋەبى زادى نېمە؟ ئۆزىمۇ بىر نېمە دەپ بېرەلمەيتتى. ئاساسلىقى ئۇ مەھبۇسلارنى ئىشلىتىۋاتقانلىقى ئۈچۈن نومۇس قىلاتتى. يېقىندىن بېرى سىكارلېتقىمۇ مۇشۇ سەۋەب بىلەن كۆپ گەپ قىلمايدىغان بولۇپ قالدى.

سىكارلېت ئاشلېيدىكى ئۆزگىرىشلەردىن تازا خاتىرجەم بولالمىدى. ئۇنىڭ قاپقارا چاچلىرىنى ئاق ئارىلىغان، چارچاشتىن گەۋدىسى بۇرۇنقىدىن خېلىلا پۈكۈلگەنىدى. چىرايىدىمۇ كۈلكە ئاز كۆرۈنەتتى، ھازىرقى ئاشلېي كۆپ يىللار ئىلگىرى سىكارلېت بىر كۆرۈپ كۆيۈپ قالغان ئاشلېي ئەمەس، خۇددى ئېيتقۇسىز بىر ئازاب ئىچىدە يوشۇرۇن قىينىلىۋاتقان ئاشلىيەدەك كۆرۈنەتتى، ئاغزى داۋاملىق يۇمۇقلۇق ئىدى. سىكارلېت ئۇنىڭ بۇ ھالەتلىرىگە ھەيران ئىدى ھەم ئازابلىناتتى. ئۇنى ئالدىغا تارتىپ بېشىنى مۇرىسىگە قويۇۋالغۇسى، ئاق ئارىلىغان چاچلىرىنى سىلاپ تۇرۇپ: «نېمە دەردىڭىز بار، ماڭا ئېيتىڭ، مەن ھەل قىلىمەن» دېگۈلىرى كېلەتتى.

لېكىن، ئۇ يەنىلا شۇنداق جىددىي، سۇرلۇك، سوغۇق ئىدى. باشتىن ـ ئاخىر ئۇنىڭغا مەلۇم ئارىلىق قالدۇرۇپ مۇئامىلە قىلىپ كېلىۋاتاتتى.

قىرىق ئۈچىنچى باب

بۇ يىل ئون ئىككىنچى ئايدىمۇ ھاۋا ئىسسىق بولدى، بۇنداق ھاۋا ناھايىتى ئاز ئۇچرايتتى، پىتتىي ھاممىنىڭ ھويلىسىدىكى دەرەخلەرنىڭ يوپۇرماقلىرى ھازىرغىچە كۆكۈچ سېرىق تۇراتتى، بار - بارا قۇرۇپ كېتىۋاتقان ئوت - چۆپلەردىمۇ ئازراق يېشىللىق ساقلىنىپ تۇرۇۋاتاتتى. سىكارلېت بالىسىنى كۆتۈرۈپ كاربىدوردىكى ياتما ئورۇندۇققا كېلىپ ئولتۇردى، بۇ يەرگە كۈننىڭ نۇرى تولۇق چۈشۈپ تۇراتتى. سىكارلېتنىڭ ئۈستىدە يېڭى تىكتۇرگەن يېشىل رەڭلىك ئۇزۇن كۆڭلەك بار ئىدى، كۆڭلەكنىڭ ئېتەكلىرىگە دولقۇن شەكلىدە نۇرغۇن گۈللەر چېكىلگەنىدى. بېشىدا يېڭى تىكىلگەن شلىپە تۇراتتى، بۇلارنى ئۇنىڭغا پىتتىي ھامما يېقىندا تىكتۈرۈپ بەرگەنىدى. ئۇ كىيىملەر ئۇنىڭغا شۇنداق ياراشقانىدى، بۇنى ئۇ ئۆزىمۇ چۈشىنەتتى، شۇڭا ئېچ - ئىچىدىن خۇشال ئىدى. بىرنەچچە ئايدىن بېرى ئۆزىنى تاشلىۋېتىپ، ئەمدىلىكتە قايتا ياسىنىپ چىرايلىق بولۇپ قالغاچقىمۇ، كۆڭلى بەكمۇ يايراپ كېتىۋاتاتتى.

ئۇ ئورۇندۇقتا بالىسىنى ئەركىلىتىپ ئولتۇرۇپ، تۇيۇقسىز ئارقا كوچىدىن جىددىي كېلىۋاتقان ئاتنىڭ تۇياق ئاۋازىنى ئاڭلاپ قالدى. قۇرۇپ كەتكەن پېلەكلەرنىڭ ئارىسىدىن سىنچىلاپ قاراپ، رېت باتلىرنىڭ بۇ تەرەپكە ئاتلىق كېلىۋاتقانلىقىنى كۆردى.

ئۇنىڭ ئاتلانتادىن كەتكىنىگە بىرنەچچە ئاي بولغانىدى. ئۇ كەتكەن چاغلار گېلارد يېڭىلا ئۆلۈپ كەتكەن، ئېللا لورىنانىڭ دۇنياغا كۆز ئاچىدىغىنىغا يەنە خېلى ۋاقىت بار چاغلار ئىدى. سىكارلېت ئۇنى سېغىنغانىدى، ئەمما شۇ تۇرقىدا قانداق قىلىپ ئۇنىڭدىن ئۆزىنى ئېلىپ قېچىشنىڭ كويىدا قالدى، ئەمەلىيەتتە،

ئۇنىڭ بۇغداي ئۆڭ چىرايىنى كۆرۈپلا يۈرىكى سېلىپ كەتكەندى. ئاشلىيغا مۇناسىۋەتلىك بىر ئىش هازىرغىچە ئۇنى خاتىرجەمسىزلەندۈرەتتى، بۇ ئىشنى رېتقا دېگۈسىمۇ يوق ئىدى. ئەمما، ئۇ دېمەسلىكنى قانچىلىك ئويلىسۇن، رېت باتلېر بەربىر ئۇنىڭغا دېگۈزمەي قويمايتتى.

ئۇ دەرۋازىنىڭ ئالدىدا توختاپ ئاتتىن چۈشتى، سىكارلېت جىددىي هالەتتە كۈتكەچ، ئۇنى ۋاد دائىم ئۇنىڭغا سۆزلەتكۈزىدىغان بىر رەسىملىك كىتابتىكى باش قەهرىمانغا ئوخشاتتى.

ئۇنىڭدا پەقەت قۇلىقىدىكى هالقا بىلەن ئاغزىدا چىشلىۋالغان بىر پىچاقلا كەم، ــ ئويلىدى سىكارلېت، ــ دېڭىز قاراقچىسىغا ئوخشامدۇ، باشقىسىغىمۇ، كارىم نېمە؟ بۇگۈن بىر ئامال قىلىپ ئۇنى مېنى ئۆلتۈرمەيدىغان قىلسامىلا بولدىغۇ.

رېت باتلېر تار يول بىلەن ئۇنىڭغا قاراپ كەلدى. سىكارلېت ئۇنىڭغا سالام بەردى. هېلىمۇ بۇگۈن ئۇ يېڭى كىيىم كىيىۋالغان، كىيىملىرى ئۆزىگە يارىشىپ تېخىمۇ چىرايلىقلىشىپ كەتكەندى. رېت تېزلا ئۇنى كۆز ئۆڭىدىن ئۆتكۈزدى، ئۇنىڭ قاراشلىرىدىن سىكارلېت ئۆزىنىڭ ئۇنىڭ كۆزىگىمۇ چىرايلىق كۆرۈنۈپ كېتىۋاتقانلىقىنى هېس قىلدى.

ــ يېڭىلا يەڭگىپسىزمۇ نېمە، سىكارلېت؟ پەقەتلا ئويلىماپتىمەن، ــ ئۇ كۈلدى ۋە ئېللانىڭ يۆگىكىنى قايرىپ ئېللا لورىنانىڭ كىچىككىنە كۆرۈمسىز يۈزىگە قاراپ قويدى.

ــ رېت، ياخشىمۇ سىز؟ ــ دېدى سىكارلېت قىزىرىپ كېتىپ، ــ كەتكىنىڭىزگە خېلى ۋاقىت بولدى سىزنىڭ.

ــ شۇنداق، سىكارلېت، قىزىڭىزنى كۆتۈرۈپ باقايچۇ. هىم، مەن بالىنى قانداق كۆتۈرۈشنى بىلىمەن. مېنىڭ نۇرغۇن غەلىتە ئارتۇقچىلىقلىرىم بار. بالىڭىز فىرانكنىڭ ئۆزىلا بويتۇ، بىرلا ساقلىي كەم، ئەمما ساقالمۇ بىر كۈنلەردە چىقىدۇ.

ــ چىقمايلا قويسۇن، ئۇ قىز.

ـــ قىزمۇ؟ ئۇنىڭدا تېخىمۇ ياخشى بوپتۇ. ئوغۇل بالىلار كەپسىز بولىدۇ. ئەمدى ھەرگىز ئوغۇل تۇغماڭ، سىكارلېت.

سىكارلېت ئەمدى ئوغۇلمۇ، قىزمۇ تۇغمايمەن دېمەكچىدى، ئەمما ئاغزىنىڭ ئۇچىغا كەلگەندە ئۇ گەپنى ئىچىگە يۇتۇۋېتىپ، ئۇنىڭ ئورنىغا مۇۋاپىق بىر گەپ تېپىش ئۈچۈن ئويلاندى. ئۇ ئۆزى قورقىدىغان بۇ گەپ توغرۇلۇق سۆزلەشمەسلىكنى، باشقا گەپلەر بىلەن ۋاقىت ئۆتكۈزۈشنى شۇنچىلىك ئارزۇ قىلاتتى.

ـــ بۇ قېتىمقى سەپىرىڭىز كۆڭۈللۈك بولدىمۇ، رېت؟ نەلەرگە باردىڭىز؟

ـــ كۈباغا... يېڭى ئورلېئانغا ـــ يەنە باشقا يەرلەرگىمۇ باردىم. ئاپلا، سىكارلېت، بالىڭىزنى ئېلىڭ، چىقىرىۋەتتى. قول ياغلىقىمنى يانچۇقۇمدىن ئالالماي قالدىم، قىزىڭىز ئوبدان قىز بوپتۇ، ئەمما چاپىنىمنى بۇلغىۋەتتى ـ دە.

سىكارلېت بالىنى ئېلىپ پۇتى ئۈستىگە قويۇۋالدى، رېت باتلېر ئېرىنچەكلىك بىلەن رېشاتكىغا يۆلىنىپ تۇرۇپ كۈمۈش قۇتىنىڭ ئىچىدىن بىر تال سگارىت ئېلىپ تۇتاشتۇردى.

ـــ سىز دائىملا يېڭى ئورلېئانغا يۈگۈرىسىز، ـــ دېدى سىكارلېت تۇمشۇقىنى ئۇچلاپ قويۇپ، ـــ ئۇ يەردە نېمىلەرنى قىلىدىغانلىقىڭىزنى ماڭا بىر قېتىممۇ دەپ بەرمىدىڭىز.

ـــ مەن خىزمەتنى ناھايىتى بېرىلىپ ئىشلەيمەن، سىكارلېت، بەلكىم ھۆكۈمەت ئىشى بىلەن بارغاندىمەن.

ـــ سىز بېرىلىپ خىزمەت ئىشلەمسىز؟ ـــ ئۇ قىلچە قورۇنماي كۈلۈپ كەتتى، ـــ سىز ئۆمرىڭىزدە خىزمەت قىلىپ باققان ئادەم ئەمەس، سىز تولىمۇ ھۇرۇن. شىمالدىن كەلگەن قارام ئادەملەرنى سېتىۋېلىپ ئوغرىلىققا سېلىپ، ئوغرىلىغان مالنى تەڭ بۆلۈشىسىز، ئاندىن شىمالنىڭ ئەمەلدارلىرىغا پارا بېرىسىز، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار سىزنى پىلانلىرىغا ئارىلاشتۇرۇپ، بىزگە ئوخشاش ئادەملەرنى قاقتى ـ سوقتى قىلدۇرىدۇ.

رېت باتلېر ئۇنىڭ بۇ گېپىگە شۇنداق قاتتىق كۈلۈپ كەتتى.

— سىزمۇ پۇل تېپىپ ئاشۇ ئەمەلدارلارغا پارا بەرسەم دەپ ئويلايسىز، ئەمما ھارۇر كۆچىگىز يەتمەيدۇ.

— سىزنىڭ بۇ خىيالىگىز... — سىكارلېتنىڭ ئاچچىقى كېلىشكە باشلىدى.

— كۆنىلەرنىڭ بىرسىدە سىز يېتەرلىك پۇل تاپقاندىن كېيىن، بەلكىم تەرەپ - تەرەپكە پارا بېرىشكە باشلايسىز. ئۇ پۇلنى يالىلۇالغان مەھبۇسلىرىگىزغا تايىنىپ تېپىشنى ئويلاپمۇ قويدىگىز ھەرقاچان.

— ھە! — سىكارلېتنىڭ بىردىنلا پىكرى چېچىلىپ كەتتى، — مېنىڭ مەھبۇسلارنى يالىغانلىقىمنى نېمانچە تېز بىلىپ بولدىگىز؟

— مەن بۇ يەرگە تۇنۇگۇن كەچتە كەلگەن، دەۋر قىزلىرى قاۋاقخانىسىدا تۇنىدىم. ئۇ يەردە ھەممە گەپلەرنى ئاڭلىغىلى بولىدۇ. پۈتۈن قۇرۇق سۆز، قۇرۇق تۆھمەتلەرنىڭ ئۇۋۇسى دەڭا ئۇ يەر، ئايالار ماشىنىچىلىق گۇرۇپپىسىدىنمۇ يامان. ئۇ يەردىكىلەر سىزنىڭ بىر قىسىم مەھبۇسلارنى يالىلۇالغىنىگىزنى، گالىلېگېر دېگەن ئىپلاسنىڭ مەھبۇسلارنى ھاردۇرۇپ جېنىنى ئېلىۋاتقانلىقىنى سۆزلىشىپ ئولتۇرۇپتىكەن.

— ئۇ گەپلەرنىڭ ھەممىسى يالغان، — دېدى سىكارلېت غەزەپ بىلەن، — ئۇ ئۇلارنى ئۇ دەرىجىدە ئىشلەتكىنى يوق، ئۇنىڭغا مەن كېپىل.

— سىز كېپىللىك قىلالامسىز؟

— ئەلۋەتتە قىلالايمەن. سىز نېمىشقا بۇنداق سورايسىز؟

— كەچۇرۇڭ، كېنىنېدى خانىم، سىزنىڭ نىيىتىڭىزنىڭ پاكلىقىغا ئىشەنچىم كامىل، ئەمما يوھان گالىلېگېر بەكمۇ رەھىمسىز ئادەم، مەن ئۇنداق ئادەمنى ھېچقاندىق يەردە ئۇچرىتىپ باقمىغان. ئۇنىڭغا سەل دىققەت قىلىپ تۇرۇڭ، بولمىسا تەكشۈرگۈچىلەر كېلىپ تەكشۈرۈپ قالسا بالاغا سىز

قالمىز.

— سىزمۇ ئۆزىڭىزنىڭ يولىغا مېڭىڭ، مەنمۇ ئۆزۈمنىڭ يولىغا ماڭاي، — دېدى سىكارلېت ئاچچىقى بىلەن، — مەھبۇسلار توغرۇلۇق كۆپ گەپ قىلىشنى خالىمايمەن. ھەممە ئادەم ماڭا قارشى چىقتى، ئەمما مەن ئۇلارنى يالىلىۋىلىشتىن يانمىدىم... سىز ماڭا يېڭى ئورلېئاندا نېمە ئىشلارنى قىلغانلىقىڭىزنى تېخى سۆزلەپ بەرمىدىڭىز، دائىم شۇ يەرگە چاپقىنىڭىزغا قاراپ كۆپچىلىك سىزنى... — ئۇ ئىتتىك گېپىنى توختىتىۋالدى.

— كۆپچىلىك نېمە دېيىشۋاتىدۇ؟

— سىز... سىزنى ئۇ يەردە ئاشنىسى بار، دېيىشۋاتىدۇ. ئۇ ياق بىلەن توي قىلماقچى بولۇۋېتىپسىز، شۇنداقمۇ، رېت.

ئۇزاقتىن بېرى سىكارلېتنىڭ مۇشۇ ئىشنى بىلىپ باققۇسى بار ئىدى، شۇڭا ھازىر ئۆزىنى باسالماي ئۇنىڭدىن ئۈدۈللا سورىدى. رېت باتلېرنى توي قىلىدىكەن دېگەن گەپنى ئاڭلىسىلا نامەلۇم بىر كۇنداشلىق ئوتتدا پۇچىلىنىپ بەكمۇ ئازابلىنىپ كېتەتتى، نېمە ئۈچۈن شۇنداق بولىدىغانلىقىنى ئۆزىمۇ بىلمەيتتى.

ئۇنىڭ تىنچ تۇرغان كۆزلىرى بىردىنلا سەگەكلەشتى ۋە سىكارلېتنىڭ كۆزلىرىنىڭ ئىچىگە قادالدى، سىكارلېتنىڭ ئىككى مەڭزى ئىختىيارسىز شەلپەردەك قىزىرىپ كەتتى.

— بۇ ئىشنىڭ سىز بىلەن مۇناسىۋىتى چوڭمۇ؟

— نېمە دېسەم بولار؟ ئىشقىلىپ، سىزنىڭ دوستلۇقىڭىزدىن ئايرىلىپ قېلىشنى خالىمايمەن، — دېدى سىكارلېت جىددىي تەلەپپۇزدا. ئاندىن بۇ ئىشقا ئانچە ئېرەن قىلىپ كەتمىگەندەك قىياپەتكە كىرىۋېلىپ، بالىسىنىڭ باشىنىكىنى تۇزەشتۇرۇپ قويدى.

— سىكارلېت، ماڭا قاراڭە! — دېدى رېت باتلېر.

سىكارلېت بېشىنى ئاران كۆتۈردى، يۈزى تېخىمۇ قىزىرىپ

كەتكەنىدى.

— دوستلىرىڭىز سىزدىن سوراپ قالسا، رېت توي قىلماقچىكەن، لېكىن ئۇ ئايالنى تېخى ئۇندەككە كەلتۈرەلمەپتۇ، دەپ قويۇڭ. ھازىرغىچە مەن توي قىلسام بولىدىغان بىرەر ئايالنى ئۇچرىتىپ باقمىدىم.

سىكارلېت ئۇنىڭ ئۇ گېپىنى ئاڭلاپ ھەيران بولۇپ تۇرۇپلا قالدى. ئۇنىڭ گېپى راستمىدۇ؟ ئەمىسە نېمە ئۈچۈن ئۇ شەھەر قورشاۋىدا تۇرۇۋاتقان ھېلىقى چاغلاردا، بىر كۈنى كەچتە، مۇشۇ كارىدوردا تۇرۇپ، مەن توي قىلىشنى ئويلىمايمەن، دەيدۇ؟ نېمىشقا ئۇنىڭغا ئاشنا بولۇپ ئۆتۈشۈمنى پۈرتىدۇ؟ سىكارلېت يەنە ئۈنى تۇرمىگە يوقلاپ بارغان چاغدىكى ئىشلارنى ئەسلەپ نومۇستىن قىزىرىپ كەتتى. رېت باتلېر ئۇنىڭ چىرايىدىكى غەلىتە ئىپادىلەرگە دىققەت قىلىپ تۇرۇۋاتاتتى، يۈزىدە ئاستا ـ ئاستا بىر خىل يامان نىيەتلىك بىر كۈلكە پەيدا بولۇۋاتاتتى.

— سىز مەندىن قىلچە قورۇنماي سورىغاندىكىن، سىزنىڭ بۇ مەنىسىز قىزىقىشىڭىزنى قاندۇرمىسامۇ بولماس. مەن يېڭى ئورلېئانغا ئاشنامنى دەپ ئەمەس، بىر بالىنى، بىر ئوغۇل بالىنى دەپ بارىمەن.

— ئوغۇل بالىنى دەپ؟ — بۇ تۇيۇقسىز جاۋاب سىكارلېتنى ھەيران قالدۇردى ھەم ئۇ ئىشنىڭ تېگىگە يەتكەندەك بولدى.

— راست دەۋاتىمەن، مەن ئۇ بالىنىڭ ھىمايىچىسى، ئۇنىڭغا مەسئۇل بولۇشۇم كېرەك. ئۇ بالا ئۇ يەردە ئوقۇۋاتىدۇ، ئۇ يەرگە مەن شۇ بالىنى دەپ دائىم بېرىپ تۇرىمەن.

— ئۇنىڭغا سوۋغاتلارنى ئېلىپ بارامسىز؟ — سورىدى ئۇ ۋە شۇندىلا ئۇنىڭ نېمە ئۈچۈن دائىم ۋادقا ئۇ ياخشى كۆرىدىغان ئويۇنچۇقلارنى ئېلىپ كېلىدىغانلىقىنىڭ سەۋەبىنى چۈشەنگەندەك بولدى.

— شۇنداق ! — رېت سەل ئاچچىقى كەلگەندەك قىسقىلا جاۋاب بەردى.

ـــ مەن ئۇنداق قىلالمايمەن. ئۇ چىرايلىقمۇ؟
ـــ بەكمۇ چىرايلىق. بىراق، بۇنىڭ ئۇنىڭغا ھېچقانداق پايدىسى يوق.
ـــ ئوماقمۇ؟
ـــ ياق، بەك كەپسىز. مەن بەزىدە ئۇنى تۇغۇلمىسۇن بوپتىكەن دەپ ئويلاپ كېتىمەن. ئوغۇل بالا دېگەن شۇنداق بولىدىغان ئوخشايدۇ. سىزنىڭ يەنە سورايدىغانلىرىڭىز بارمۇ؟
ئۇ بىردىنلا خاپا بولۇپ قالغاندەك تۇتۇلۇپ، خۇددى بۇ گەپنى دېمىسەم بوپتىكەن دەپ پۇشايمان قىلىۋاتقاندەك جىمىپ كەتتى.
ـــ ماڭا ئۇنىڭ ھەققىدە سۆزلەپ بېرىشنى خالىمىسىڭىز، بوپتۇ، مەنمۇ سورىماي، ـــ دېدى سىكارلېت مەغرۇر ھالدا. ئەمەلىيەتتە، ئۇنىڭ بۇ ئەھۋالنى بەكمۇ بىلگۈسى بار ئىدى، ـــ مەن سىزنىڭ قانداق قىلىپ ئۇ بالىنىڭ ھىمايىچىسى بولۇپ قالغانلىقىڭىزغا ھەيران، ـــ سىكارلېت شۇ گەپ بىلەن تەڭ، خۇددى ئۇنىڭ چىشىغا تەگمەكچى بولغاندەك قاتتىق كۈلۈپ كەتتى.
ـــ ئەلۋەتتە، سىز ھەيران بولىسىز، چۈنكى سىزنىڭ نەزەر دائىرىڭىز شۇنچىلىك ـ دە
رېت باتلېر ئارتۇق گەپ قىلماي تاماكىسىنى چېكىپ جىمجىت تۇرۇپ كەتتى، سىكارلېت ئۇنىڭغا ئېغىرراق گەپتىن بىرنى قىلىشنى ئويلىدى، ئەمما مۇۋاپىق گەپ تاپالمىدى.
ـــ بۇ گەپنى باشقىلارغا دېمەيدىغانلا بولسىڭىز، مەن سىزدىن شۇنچىلىك رازى بولاتتىم، ـــ دېدى ئۇ ئاخىرىدا، ـــ بىراق، ئايال كىشىدىن سىر ساقلاشنى تەلەپ قىلىش تولىمۇ ئەخمەقلىق.
ـــ مەن سىرىڭىزنى ساقلىيالايمەن، ـــ دېدى سىكارلېت ئۇ گەپ غۇرۇرىغا تەگكەندەك بولۇپ.
ـــ شۇنداق قىلالامسىز؟ دوستلارنىڭ ھەقىقىي ئەھۋالىنى بىلىش، ئەلۋەتتە، ياخشى ئىش. سىكارلېت، تۇمشۇقىڭىزنى ئۇچلىماڭ، كەچۈرۈڭ، بايا سەل ھۆرمەتسىزلىك قىلىپ قويدۇم.

بەكمۇ كوچىلاپ سوراپ كەتتىڭىز، بۇ ئەيىب سىزدە. كۆلۈڭچۇ، بىردەم بولسىمۇ خۇشال ئولتۇرايلى، ئەمدى مەن سىزگە كۆڭۈلنى غەش قىلىدىغان بەزى ئىشلارنى سۆزلەپ بېرىمەن.

«ۋاي خۇدايىمەي، — ئويلىدى سىكارلېت، — ئەمدى ئۇ ئاشلىپ بىلەن پەن زاۋۇتىنىڭ گېپىنى چىقىرىدىغان بولدى.» شۇنىڭ بىلەن ئۇ دەررۇلا چىرايىغا كۈلكە يۈگۈرتۈپ زىنىخلىرىنى چىقاردى.

— رېت، — دېدى ئۇ گەپنى باشقا مەزمۇنغا يۆتكەش مەقسىتىدە، — سىز يەنە نەلەرگە باردىڭىز؟ يېڭى ئورلېئاندىلا تۇرمىغانسىز؟

— شۇنداق، يېقىندا چارلېستونغا بېرىپ بىر ئاي تۇرۇپ كەلدىم. دادام ئۆلۈپ كەتتى.

— ھىم، بەكمۇ ئەپسۇس.

— ئەپسۇسلىنىش ھاجەتسىز. ئۇنىڭ ئۆلۈمىگە ئۇ ئۆزىمۇ ئەپسۇسلانمايدۇ، مەنمۇ ئەپسۇسلانمايمەن.

— رېت، نېمىشقا بۇنداق گەپ قىلىسىز؟ نېمىدېگەن قورقۇنچلۇق گەپ بۇ.

— مەن ئەپسۇسلانمىغان تۇرۇقلۇق ئەپسۇسلانغاندەك قىياپەتكە كىرىۋالسام، ئەمەلىيەتتە، شۇ قورقۇنچلۇق بولار؟ ئاتا ـ بالا ئىككىمىزدە ئەزەلدىن بىر ـ بىرىمىزگە مۇھەببەت يوق ئىدى. بۇ ۋاينىڭ مېنىڭ ئۇ ئىشلىرىمنى قوللاپ باققانلىقى زادىلا ئېسىمدە يوق. مەن بۇ ۋايغا بەكمۇ ئوخشايتتىم، دادام بۇ ۋامغىمۇ شۇنداق مۇئامىلە قىلاتتى. مەن چوڭ بولغاندىن كېيىن، ئۇ قوللىماسلىقتىن نەپرەتلىنىشكە ئۆتتى، مەنمۇ ئۇنىڭ ماڭا بولغان ئۇ خىل پوزىتسىيەسىنى ئۆزگەرتىش ئۈچىدا بولمىدىم، بۇنىڭغا ئۆزۈممۇ ئىقرار. دادامنىڭ مېنىڭدىن قانداق ئادەم بولۇش، قانداق ئىشلارنى قىلىش توغرۇلۇق كۆتىدىغان ئۇمىدلىرىمۇ تۇتۇرۇقسىز ئۇمىدلەر ئىدى. ئاخىر دادام مېنى بىر تېنىن پۇل بەرمەي ئۆيدىن قوغلاپ چىقاردى. مەرگەنلىكىم، قارتا ئويناشقا

ئۇستىلىقىمدىن باشقا ھېچقانداق ھۇنىرىم يوق ئىدى. ئۆلۈپ قالمىدىم، قارىغا ئېلىش بىلەن قىمارغا ئۇستىلىقىم ئەسقېتىپ، ئامىتىم كېلىپ كۈنلىرىمنى ئوبدان ئۆتكۈزدۈم. ئەمما، دادام مېنىڭ بۇ ئىشىمنى ئۆزىگە قىلىنغان ھاقارەت دەپ بىلدى. ئۇنىڭچە، باتلىر ئائىلىسىدىن قىمارۋازنىڭ چىقىپ قېلىشى چىداپ تۇرغۇسىز ئىش ئىدى، شۇڭا مەن تۇنجى قېتىم ئۆيگە قايتىپ بارغاندا ئاپامنى مەن بىلەن كۆرۈشتۈرمىدى. ئۇرۇش باشلىنىپ مەن قامال لىنىيىلىرىدە سودا بىلەن يۈرگەن چاغلىرىمدا ئاپام ئۆيدىن يالغان گەپ قىلىپ چىقىپ مەن بىلەن كۆرۈشكىلى كەلدى. بۇ كۆرۈشۈش مەندە دادامغا قارىتا يامان تەسىرات پەيدا قىلمىدى.

— بۇ ئەھۋاللارنى مەن زادىلا بىلمەيدىكەنمەن.

— مېنىڭ دادامنى كىشىلەر ناھايىتى ئاق كۆڭۈل ئەپەندى دەيىشىدۇ. ئەمەلىيەتتە، ئۇ مۇتەئەسسىپ، نادان، جاھىل، ھېچكىم بىلەن چىقىشالمايدىغان، مۇستەقىل قارىشى يوق ئادەم. مېنى ئۆيدىن قوغلاپ چىقىرىۋېتىپ، خەقلەرگە ئۆلۈپ كەتتى، دەپ يۈردى: «ئەگەر ئوڭ كۆزۈڭ جىنايەت ئۆتكۈزسە ئۇنى ئويۇپ ئېلىۋەت»[1] دېگەندەك، مەن ئۇنىڭ ئوڭ كۆزى بولۇپ قالغانىدىم. بالىلىرىنىڭ چوڭى ئىدىم، شۇنىڭ بىلەن ئۇ مەندىن ئۆچ ئېلىپ، مېنى بالىلىرىنىڭ ئىچىدىن ئويۇپ ئېلىۋەتتى.

ئۇ شۇ گەپنى قىلىۋېتىپ كۈلۈمسىرىدى، كۆزلىرى بىر توچكىغا تىكىلىپ قالدى.

— ئۇنىڭ بۇ ئىشلىرىنى كەچۈرۈۋېتىشكە بولاتتى، لېكىن ئۇرۇشتىن كېيىن ئاپام بىلەن سىڭلىمغا تۇتقان مۇئامىلىسىنى ئاڭلاپ ئۇنى قەتئىي كەچۈرمىدىم. ئاپام بىلەن سىڭلىم ئىككىسى تۇرمۇشتا قاتتىق قىينىلىپتۇ، ئۆيلەر كۆيۈپ كېتىپتۇ، شاللىقلار سازلىقتا ئايلىنىپ توگەپتۇ، باجنى تاپشۇرالمىغاچقا،

① «ئىنجىل»دىكى 5 ـ سۈرە، 29 ـ ئايەتتىن

بەكمۇ كوچىلاپ سوراپ كەتتىڭىز، بۇ ئەيىب سىزدە. كۆلۈڭچۇ. بىردەم بولسىمۇ خۇشال ئولتۇرايلى، ئەمدى مەن سىزگە كۆڭۈلنى غەش قىلىدىغان بەزى ئىشلارنى سۆزلەپ بېرىمەن.

«ۋاي خۇدايىمەي، — ئويلىدى سىكارلېت، — ئەمدى ئۇ ئاشلىپ بىلەن پەن زاۋۇتىنىڭ گېپىنى چىقىرىدىغان بولدى.» شۇنىڭ بىلەن ئۇ دەررۇلا چىرايىغا كۈلكە يۈگۈرتۈپ زىننىكلىرىنى چىقاردى.

— رېت، — دېدى ئۇ گەپنى باشقا مەزمۇنغا يۆتكەش مەقسىتىدە، — سىز يەنە نەلەرگە باردىڭىز؟ يېڭى ئورلېئاندىلا تۇرمىغانسىز؟

— شۇنداق، يېقىندا چارلېستونغا بېرىپ بىر ئاي تۇرۇپ كەلدىم. دادام ئۆلۈپ كەتتى.

— ھىم، بەكمۇ ئەپسۇس.

— ئەپسۇسلىنىش ھاجەتسىز. ئۇنىڭ ئۆلۈمىگە ئۇ ئۆزىمۇ ئەپسۇسلانمايدۇ، مەنمۇ ئەپسۇسلانمايمەن.

— رېت، نېمىشقا بۇنداق گەپ قىلىسىز؟ نېمىدېگەن قورقۇنچلۇق گەپ بۇ.

— مەن ئەپسۇسلانمىغان تۇرۇقلۇق ئەپسۇسلانغاندەك قىياپەتكە كىرىۋالسام، ئەمەلىيەتتە، شۇ قورقۇنچلۇق بولار؟ ئاتا ـ بالا ئىككىمىزدە ئەزەلدىن بىر ـ بىرىمىزگە مۇھەببەت يوق ئىدى. بۇڭا ئىنىڭ مېنىڭ ئۇ ئىشلىرىمنى قوللاپ باققانلىقى زادىلا ئېسىمدە يوق. مەن بۇڭا بەكمۇ ئوخشايتتىم، دادام بۇڭامغىمۇ شۇنداق مۇئامىلە قىلاتتى. مەن چوڭ بولغاندىن كېيىن، ئۇ قوللىماسلىقتىن نەپرەتلىنىشكە ئۆتتى، مەنمۇ ئۇنىڭ ماڭا بولغان ئۇ خىل پوزىتسىيەسىنى ئۆزگەرتىش ئويىدا بولمىدىم، بۇنىڭغا ئۆزۈممۇ ئىقرار. دادامنىڭ مېنىڭدىن قانداق ئادەم بولۇش، قانداق ئىشلارنى قىلىش توغرۇلۇق كۆتىدىغان ئۇمىدلىرىمۇ تۇتۇرۇقسىز ئۇمىدلەر ئىدى. ئاخىر دادام مېنى بىر تىينىن پۇل بەرمەي ئۆيدىن قوغلاپ چىقاردى. مەرگەنلىكىم، قارتا ئويناشقا

ئۇستىلىقىمدىن باشقا ھېچقانداق ھۇنىرىم يوق ئىدى. ئۆلۈپ قالمىدىم، قارىغا ئېلىش بىلەن قىمارغا ئۇستىلىقىم ئەسقېتىپ، ئامىتىم كېلىپ كۈنلىرىمنى ئوبدان ئۆتكۈزدۈم. ئەمما، دادام مېنىڭ بۇ ئىشىمنى ئۆزىگە قىلىنغان ھاقارەت دەپ بىلدى. ئۇنىڭچە، باتلىر ئائىلىسىدىن قىمارۋازنىڭ چىقىپ قېلىشى چىداپ تۇرغۇسىز ئىش ئىدى، شۇڭا مەن تۇنجى قېتىم ئۆيگە قايتىپ بارغاندا ئاپامنى مەن بىلەن كۆرۈشتۈرمىدى. ئۇرۇش باشلىنىپ مەن قامال لىنىيىلىرىدە سودا بىلەن يۈرگەن چاغلىرىمدا ئاپام ئۆيدىن يالغان گەپ قىلىپ چىقىپ مەن بىلەن كۆرۈشكىلى كەلدى. بۇ كۆرۈشۈش مەندە دادامغا قارىتا يامان تەسىرات پەيدا قىلمىدى.

— بۇ ئەھۋاللارنى مەن زادىلا بىلمەيدىكەنمەن.

— مېنىڭ دادامنى كىشىلەر ناھايىتى ئاق كۆڭۈل ئەپەندى دەيىشىدۇ. ئەمەلىيەتتە، ئۇ مۇتەئەسسىپ، نادان، جاھىل، ھېچكىم بىلەن چىقىشالمايدىغان، مۇستەقىل قارىشى يوق ئادەم. مېنى ئۆيدىن قوغلاپ چىقىرىۋېتىپ، خەقلەرگە ئۆلۈپ كەتتى، دەپ يۈردى: «ئەگەر ئوڭ كۆزۈڭ جىنايەت ئۆتكۈزسە ئۇنى ئويۇپ ئېلىۋەت»[1] دېگەندەك، مەن ئۇنىڭ ئوڭ كۆزى بولۇپ قالغانىدىم. بالىلىرىنىڭ چوڭى ئىدىم، شۇنىڭ بىلەن ئۇ مەندىن ئۆچ ئېلىپ، مېنى بالىلىرىنىڭ ئىچىدىن ئويۇپ ئېلىۋەتتى.

ئۇ شۇ گەپنى قىلىۋېتىپ كۈلۈمسىرىدى، كۆزلىرى بىر توچكىغا تىكىلىپ قالدى.

— ئۇنىڭ بۇ ئىشلىرىنى كەچۈرۈۋېتىشكە بولاتتى، لېكىن ئۇرۇشتىن كېيىن ئاپام بىلەن سۆلىمغا تۇتقان مۇئامىلىسىنى ئاڭلاپ ئۇنى قەتئىي كەچۈرمىدىم. ئاپام بىلەن سۆلىم ئىككىسى تۇرمۇشتا قاتتىق قىينىلىپتۇ، ئۆيلەر كۆيۈپ كېتىپتۇ، شاللىقلار سازلىققا ئايلىنىپ تۇگەپتۇ، باجنى تاپشۇرالمىغاچقا،

---

① «ئىنجىل»دىكى 5 ـ سۈرە، 29 ـ ئايەتتىن

شەھەردىكى ئۆيلەرمۇ قولدىن كېتىپتۇ. ئۇلارنىڭ ئولتۇرۇۋاتقان ئۆيلىرىدە نېگىرلارمۇ ئولتۇرمايدۇ، ئاپامغا ئەۋەتكەن پۇللىرىمنى دادام، پاكىز پۇل ئەمەس، دەپ قايتۇرۇۋەتتى. ئاڭلىدىڭىزمۇ؟ بىر نەچچە قېتىم چارلېستونغا بېرىپ سىگىلمىغا ئوغرىلىقچە پۇل بەرسەم، دادام بۇنى بىر ئامال قىلىپ بىلمۇېلىپ، ئۇنىڭغا قاتتىق خاپا بولۇپ كېتىپتۇ، ئاخىر ئۇنىمۇ قىينىاپ بىر يەرگە ئاپاردى. ئەۋەتكەن پۇللىرىمنىڭ ھەممىسى قايتىپ كېلەتتى. ئۇلارنىڭ قانداق ھايات كەچۈرۈۋاتقانلىقىنى زادىلا بىلەلمىدىم... بىلمەيمۇ تۇرمايتتىم، چۈنكى ئىنىم ئۇلارغا بار ئامالى بىلەن يارەم قىلىپ تۇراتتى. لېكىن، ئۇنىڭ قولىدىمۇ پۇل كۆپ ئەمەس ئىدى. ئۇمۇ، ھايانكەشنىڭ تاپقان پۇلى ھارام، دەپ ئويلاپ مېنىڭ يارىدىمىنى قوبۇل قىلمايتتى. چۈشەندىڭىزمۇ؟ سىزنىڭ ھاممىڭىز ئېلالى ئۇلارغا يارەم قىلىپ تۇرۇپتۇ. ئاپام ئىككىسى ياخشى ئۆتەتتى. ئاپامغا كونا ـ يېڭى كىيىملىرىنى بېرىپ تۇرۇپتۇ. يەنە بىر ئىش... ئاھ، خۇدا ! مېنىڭ ئاپام باشقىلارنىڭ قولىغا قاراپ قالغان گەپ.

سىكارلېت ئۇنىڭ يۈزىدىكى نىقابىنى ئېلىپ تاشلىۋەتكەن ھالىتىنى ناھايىتى ئاز ئۇچراتقاندى، چىرايىدا دادىسىغا بولغان نەپرەت، ئانىسىغا بولغان ئىچ ئاغرىتىش ئەكس ئېتىپ تۇراتتى.

ــ ئېلالى ھاممام يارەم قىلامدىكەن تېخى ! خۇدا بىلىدۇ، رېت، ئۇنىڭ مەن ئەۋەتكەن ئاز ـ تولا پۇلدىن باشقا ھېچنېمىسى يوق.

ــ ھە، ئەسلىدە ئۇنىڭغا سىز پۇل ئەۋەتمەي تۇرۇۋېتىپتىكەنسىز ـ دە. سىز نېمىدېگەن تەربىيە كۆرمىگەن قىز، مېنىڭ ئالدىمدا پو ئېتىپ يۈزۈمنى چۈشۈرمەكچى بولۇۋاتىسىز. ئۇ پۇللىرىڭىزنى چوقۇم قايتۇرۇپ بېرىۋېتىمەن.

ــ ئۇنىڭدا تېخىمۇ ياخشى بولىدۇ، ــ دېدى سىكارلېت تۇمشۇقىنى ئۇچلاپ قويۇپ. كېيىن تۇيۇقسىز كۈلۈپ كەتتى، رېت باتلېرمۇ ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈپ قويدى.

ـــ سىكارلېت، پۇلىنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ باشقىدىن ئېچىلىپ كەتتىڭىزغۇ؟ سىزنىڭ ۋۇجۇدىڭىزدا ئېرىلاندىيەلىكلەرنىڭ قېنىدىن باشقا شوتلاندىيەلىكلەرنىڭمۇ ئازراق قېنى بارەپمۇ ئويلامسىز؟ يەھۇدىيلەرنىڭ قېنىنىمۇ يوق دېگىلى بولمايدۇ.

ـــ ئۆتۈپ بېرىڭا ! ئېلالى ھامامنىڭ گېپىنى سىزنى چۈشۈرۈش ئۈچۈن قىلغىنىم يوق. راست گەپنى قىلسام، ئۇ مېنى پۇلى جىق دەپ ئويلاپ، پۇل ئەۋەت دەپ توختىماي خەت يازىدۇ. مېنىڭ چارلېستونغا پۇل ئەۋەتىپ تۇرغۇدەك ھالىم بارمۇ دەيسىز. دادىڭىز نېمە بولۇپ ئۆلۈپتۇ؟

ـــ ئاستا ـ ئاستا ئاچتىن ئۆلگەن بولسا كېرەك، مەن شۇنداق ئويلايمەن... ھەم شۇنداق بولسىكەن دەپمۇ ئارزۇ قىلاتتىم. ئۇنىڭ ئۆلگىنى خوپ بولدى، ئۇ ئاپام بىلەن روسمالىنىمۇ ئاچتىن ئۆلتۈرمەكچىدى. ئۇ ئۆلگەندىن كېيىن ئۇلارغا يارەدەم قىلالايدىغان بولدۇم. ئىككىسىگە ئۆي ئېلىپ بەردىم، خىزمەتىگە خىزمەتكار يالىلىدىم. ئەلۋەتتە، ئۇلار باشقىلارغا پۇلنى مېنىڭ بەرگەنلىكىمنى دېمەيدۇ.

ـــ نېمە ئۈچۈن؟

ـــ سۆيۈملۈكۈم، سىز چارلېستوننى بىلمەمسىز؟ سىز ئۇ يەرگە بارغانمۇ؟ ئائىلىمىز كەمبەغەل بولسىمۇ جەمئىيەتتىكى ئىززەت ـ ئابرۇيىنى ساقلاپ قېلىشى كېرەك ـ دە. ئەگەر باشقىلار ئۇلارغا كېلىۋاتقىنىنىڭ قىمارىدىن، ھايانكەشلىكتىن، شىمالدىن كەلگەن تەۋەككۈلچىلەرنى ئالدىغانلىقتىن كەلگەن پۇللار ئىكەنلىكىنى بىلىدىغان بولسا، ئىززەت ـ ئابرۇيىنى، جەمئىيەتتىكى ئورنىنى ساقلاپ قالغىلى بولمايدۇ. ئۇلار سىرتقا، دادىمىزدىن نۇرغۇن ئۆمۈر سۈغۇرتا پۇلى قالغان. ئۇ ھايات ۋاقتىدا ئۇ پۇلنى ئۆزى يېمەي ـ ئىچمەي، بىزنىڭ كېيىنكى تۇرمۇشىمىز ئۈچۈن تاپشۇرۇپ تۇرغانكەن، دېيىشتى. بۇنىڭ بىلەن ئۇ مۇتەئەسسىپ قېرىنىڭ ئابرۇيى تېخىمۇ ئۆسۈپ كەتتى. نەتىجىدە، ئۇ ئائىلىسىدىكىلەر ئۈچۈن ئۆزىنى قۇربان قىلغان

ئادەمگە ئايلىنىپ قالدى. ناۋادا ئۇ ئۇ دۇنيادا تۇرۇپ ئاپام بىلەن سىڭلىمنىڭ ياخشى كۈن كۆرۈۋاتقانلىقىنى بىلىدىغان بولسا، قىلغان ئەجرىنىڭ بىكارغا كەتكىنىگە ئېچىنىپ كۆزىنى مەڭگۈ يۇمايدۇ، شۇنداق بولسا ياخشى بولاتتى... ئۇ ئۆلۈمنى ئويلىغان... ئۆلۈشنى بەكمۇ خالىغان، شۇڭا مەن ئۇنىڭ ئۆلۈمىگە ئەپسۇسلىنىمەن دېسەممۇ بولىدۇ.

— نېمىشقا؟

— ئەمەلىيەتتە، ئۇ گېنېرال لې تەسلىم بولغان چاغدىلا ئۆلۈپ بولغان. ئۇنداق ئادەملەرنى سىزمۇ بىلىسىز، ئۇلار بەربىر يېڭى دەۋرگە ماسلىشالمايتتى. ئۆتمۈشتىكى ياخشى تۇرمۇشنى ئاغزىدىن چۈشۈرمەي غوتۇلداپلا يۈرگەن بولاتتى.

— رېت، قېرىلارنىڭ ھەممىسى شۇنداق! — ئۇ دادىسى گېلاردنى ۋە ۋىلنىڭ ئۇنىڭ ئەھۋاللىرى توغرۇلۇق قىلغان گەپلىرىنى ئەسلىدى.

— ياق، ئۇنداق ئەمەس، سىز ھېنرى تاغا بىلەن ياۋا مۇشۇك مېرۋېتېر ئەپەندىگە قارىڭ. ئۇلار يېزا پىدائىيلىرى بىلەن بىللە ئۇرۇشقا ئاتلانغان چاغدىن باشلاپلا يېڭى ھاياتنى باشلىغان. شۇنىڭدىن كېيىن ئۇلار ياشىرىپ قالغاندەك، جانلىنىپ كېتىۋاتقاندەك بولۇپ قالدى. بۈگۈن ئەتىگەن مەن مېرۋېتېر ئەپەندى بىلەن ئۇچرىشىپ قالدىم. ئۇ ھارۋىسىنى خۇددى ئارمىيە ئىچىدە ھارۋا ھەيدىگەندەك ھەيدەپ كېتىۋېتىپتۇ، ئاتلىرىنى تىللاپمۇ قويىدۇ تېخى. ئۇ ماڭا ئۆيدە ئولتۇرۇۋالماي ھارۋا ھەيدەشكە باشلىغاندىن بېرى ئۆزۈمنى ئون ياش ياشىرىپ قالغاندەك سېزىدىغان بولدۇم، دېدى. سىزنىڭ ھېنرى تاغىڭزمۇ سوتنىڭ ئىچى ـ سىرتىدا شىمالىلقلار بىلەن كۈرەش قىلىپ، تۆل خوتۇنلار بىلەن يېتىم ـ يېسىرلارنى قوغداپ كېلىۋاتىدۇ، شىمالىلىق تەۋەككۈلچىلەرگە خېلى تېتىۋاتىدۇ... پەرىزىمچە، ئۇ خەقلەردىن پۇل ئالمايدۇ. ئەگەرئۇرۇش بولمىغان بولسا ئۇ ئاللىبۇرۇن پېنسىيەگە چىقىپ رېماتىزم كېسىلىنى داۋالاش

بىلەن يۈرگەن بولاتتى. ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ كىشىلەرگە يەنە لازىم ئىكەنلىكىنى بىلگەچكە شۇنداق ياشىرىپ كېتىۋاتقان گەپ. يېڭى دەۋر قەھرىلارغا پۈرسەت يارىتىپ بەردى، ئۇلار بۇ دەۋرنى ياخشى كۆرۈپ قېلىۋاتىدۇ. لېكىن، يەنە سىزنىڭ ۋە مېنىڭ دادامغا ئوخشاش ئادەملەرمۇ ئاز ئەمەس. ئۇلار بۇ دەۋرگە ماسلىشالمايدۇ، ماسلىشىشنىمۇ خالىمايدۇ. بۇ گەپلەرنىمۇ قىلىشتۇق، ئەمدى ئىككىمىز ئادەمنىڭ كۆڭلىنى غەش قىلىدىغان بىر ئىش ئۈستىدە سۆزلىشەيلى، سىكارلېت.

رېت باتلېرنىڭ گەپنىڭ مەزمۇنىنى تۈيۈقسىز ئۆزگەرتىشى سىكارلېتنى ھودۇقتۇرۇپ قويدى.

ــ نېمە... نېمە... ــ دەپ كېكەچلەپ كەتتى ئۇ. ئىچىدە بولسا، ۋاي خۇدايىم، نېمىمۇ دەيدىغاندۇ بۇ، گەپتە تەڭ كەلگىلى بولارمۇ ئۇنىڭغا... دەپ ئويلىدى.

ــ مەن سىزنى چۈشىنىمەن، شۇڭا سىزدىن راست گەپ، كۆڭۈل ئاياش، ئادىل مۇئامىلە قىلىش دېگەنلەرنى كۈتمەيمەن. ئەمما، مەن ئۆز ۋاقتىدا سىزگە ئىشىنىپ بەكمۇ ئەخمەقلىق قىپتىمەن.

ــ بۇ گېپىڭىزنى چۈشەنمىدىم.

ــ مەن سىزنى چۈشىنىدۇ دەپ ئويلايمەن. مەيلى نېمىلا دەڭ، سىزنىڭ ئىچىڭىزدە بىر جىن بار. بايا مەن بۇ يەرگە كېلىۋېتىپ ئىۋۇي كوچىسىدىن ئۆتۈپ قالدىم. بىرسى ماڭا سالام قىلغانىدەك قىلدى، قارىسام، ئاشلېي ۋىلكېس خانىم ئىكەن. مەن توختاپ ئۇنىڭ بىلەن بىردەم پاراڭلاشتىم.

ــ راستمۇ؟

ــ راست. ئىككىمىز كۆڭۈللۈك پاراڭلاشتۇق. ئۇنىڭ مەن بىلەن بىر پاراڭلاشقۇسى بار ئىكەن. ئاخىرقى يىللاردا جەنۇب ئىتتىپاقى ئۈچۈن جەڭگە بېرىپ ئاجايىپ باتۇرلۇق قىلدىڭىز، دەپ مېنى ماختىدى.

ــ قۇرۇق گەپ ! مېلانىيەنىڭ بېشى ئايلىنىپ قاپتۇ. سىزنىڭ

باتۇرلۇقىڭىز تۈپەيلىدىن مېلانىيە ئاشۇ چاغدا ئۆلگىلى تاس قالغان ئەمەسمۇ؟

— ئەگەر ئۆلۈپ كەتكەن بولسا، ئۇلۇغۋار ئىشلىرىمىز ئۈچۈن ئۆزۈمنى قۇربان قىلدىم دەپ ئويلىغان بولاتتى. مەن ئۇنىڭدىن ھازىر ئاتىلانتادا نېمە ئىش قىلىۋاتقانلىقىنى سورىۋىدىم، ئۇ مېنىڭ ئۆزىنىڭ ئىشلىرىدىن خەۋەرسىز ئىكەنلىكىمگە قاتتىق ھەيران قالدى. ئاندىن ئۆزلىرىنىڭ بۇ يەرگە كۆچۈپ كەلگەنلىكىنى، سىزنىڭ ئۆزلىرىگە ياخشى قاراۋاتقانلىقىڭىزنى، ئۇلكىس ئەپەندىنىڭ سىز بىلەن بىرلىشىپ پەن زاۋۇتىنى ماڭدۇرۇۋاتقانلىقىنى سۆزلەپ بەردى.

— ئۇ قانچىلىك ئىشلار؟ — دېدى سىكارلېت ئاددىيلا قىلىپ.

— مەن سىزگە ئاشۇ زاۋۇتنى سېتىۋېلىشىڭىز ئۈچۈن پۇل بېرىپ تۇرغاندا، بۇ زاۋۇت بىلەن ئاشلىپىنى باقىدىغان ئىشنى قىلمايسىز دەپ شەرت قويغان، سىزمۇ بۇ شەرتىمگە قوشۇلغان.

— قانداق ئادەم سىز. پۇلىڭىزنى قايتۇرۇپ بەردىم، ئەمدى زاۋۇت مېنىڭكى، قانداق قىلىمەن دېسەم ئىختىيار ئۆزۈمدە.

— ماڭا قايتۇرۇپ بەرگەن پۇلىڭىزنىڭ نەدىن كەلگەنلىكىنى ماڭا دەپ بېرەلەمسىز؟

— ئەلۋەتتە، ياغاچ سېتىشتىن كەلگەن.

— مەن سىزگە بېرىپ تۇرغان پۇل بىلەن كەلگەن، كۆڭلىڭىزدىكى گەپمۇ مۇشۇ. سىز مېنىڭ پۇلۇم بىلەن ئاشلىپىنى بېقىۋېتىپسىز. سىز پۈتۈنلەي ئىشەنچسىز ئايال ئىكەنسىز. ئەگەر سىز مېنىڭ پۇللىرىمنى ھازىرغىچە قايتۇرمىغان بولسىڭىز، مەن قەرزنى قىستايتتىم، قايتۇرالمىسىڭىز ئۆزىڭىزنى بازارغا سالاتتىم، شۇ چاغدا قىزىق ئىش بولاتتى.

ئۇنىڭ گەپلىرى بەكمۇ قاتتىق بولمىسىمۇ، ئەمما كۆزلىرىدىن غەزەپ ئۇچقۇنلاپ تۇراتتى.

سىكارلېت ئۇرۇش ئوتىنى دەرھال دۇشمەننىڭ ئۆزىنىڭ

زېمىنغا تۆتاشتۇرۇشقا ئۇرۇندى.

— سىز نېمىشقا ئاشلىيغا بۇنچىلىك ئۆچلۈك قىلىسىز؟ كۈنداشلىق قىلىۋاتسىزغۇ دەيمەن؟

سىكارلېتنىڭ بۇ گەپنى قىلغان تىلىنى چىشلەپ ئۇزۇۋەتكۈسى كېلىپ كەتتى. رېت باتلېر بۇ گەپكە قاتتىق كۈلۈپ سىكارلېتنى خىجىل قىلىپ قويغانىدى.

— سىز ئىشەنچسىزلا ئەمەس، بەلكى يەنە تولىمۇ كۆرەڭ خانىم ئىكەنسىز، — دېدى ئۇ، — سىز ئۆزىڭىزنى بۇ ئەتراپتىكىلەرنىڭ ئىچىدە گۈزەللىك داڭقىم بىلەن مەڭگۈ ياشايمەن دەپ ئويلامسىز؟ سىز دائىم، مەن چىرايلىق، مېنى كۆرگەن ئەرلەر ياخشى كۆرمەي قالمايدۇ، دەپ ئويلامسىز؟

— خاتا، — دېدى سىكارلېت ھاسىراپ كېتىپ، — مەن پەقەت سىزنىڭ نېمە ئۈچۈن ئاشلىيغا ئۆچلۈك قىلىدىغانلىقىڭىزنىلا بىلمەكچى، مېنىڭ ئويلايدىغىنىم پەقەت مۇشۇلا.

— سىز يەنە ئويلاپ بېقىڭ، كىچىك غەنىمەت، بۇ چۈشەندۈرۈشىڭىز توغرا بولمىدى. مەن ئاشلىيىنى ياخشى كۆرمەيمەن، بۇ راست، ئەمما ئۆچ ئەمەس. ئەمەلىيەتتە، ئۇنىڭغا ھەم ئۇنىڭغا ئوخشاش ئادەملەرگە ئىچىم ئاغرىيدۇ.

— ئىچىم ئاغرىيدۇ؟

— شۇنداق، كۆزگە ئىلمايدىغان تەرىپىمۇ بار. ئەمدى سىز كۈرۈك توخۇدەك رۇكۇلداڭ، ساڭا ئوخشاش لۇكچەكلەرنىڭ مىڭىنى ئاشلىيغا تەڭ قىلمايمەن. ئۇنىڭغا ئىچىم ئاغرىيدۇ، كۆزگە ئىلمايمەن، دېگەندەك گەپلەر ئاغزىڭغا قانداق پاتتى، دەپ ۋالاقلاڭ. ۋالاقلاشلىرىڭ تۇگىگەندىن كېيىن، نېمە ئۈچۈن شۇنداق دېگەنلىكىمنى سۆزلەپ بېرىمەن، ئەگەر سىز قىزىقسىڭىز.

— قىزىقمايمەن.

— شۇنداق بولسىمۇ دەپ بېرەي، چۈنكى مەن سىزنىڭ مېنى

ئۇنىڭدىن كۇنلەۋاتىسىز، دېگەن شېرىن خىياللارنى داۋاملىق سۈرۈشتۈرگە چىداپ تۇرالمايمەن. ئۇنىڭغا ئىچ ئاغرىتقىنىم، ئۇ ئاللىبۇرۇن ئۆلۈشكە تېگىشلىك ئىدى، لېكىن ئۆلمىدى؛ كۆزگە ئىلمىغىنىم، ئۇنىڭ دۇنياسى ئاللىبۇرۇن تۈگىگەنىدى، شۇنداق تۇرۇپ يەنە ھازىر نېمە قىلىشنى بىلمەي يۈرۈۋاتىدۇ.

سىكارلېت بۇ گەپلەرنى بىر يەردە ئاڭلىغاندەك قىلدى، لېكىن نەدە، قاچان ئاڭلىغانلىقىنى ئېسىگە ئالالمىدى، ئاچچىقى كېلىپ تۇرۇۋاتقاچقا كۆپ ئويلىنىپمۇ كەتمىدى.

ــ سىزنىڭ بۇ گېپىڭىزچە بولغاندا، جەنۇبنىڭ دۇرۇس نىيەتلىك ئادەملىرىنىڭ ھەممىسى ئۆلۈشكە تېگىشلىك ئىكەن ــ دە!

ــ ئەگەر ئۇلارنىڭ ئويلىغىنىدەك بولسا، ئاشلېيدەك ئادەملەرنىڭ ئۆلۈپ كەتكىنى ياخشى. ئۇلار ئۆلۈپ كەتسە قەبرە تېشىغا ناھايىتى چىرايلىق قىلىپ: «جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ بۇ جەڭچىسى دۆلەت ئۈچۈن ئۆزىنى قۇربان قىلغان» ياكى[1] «Dulce et decorum est» دەپ يېزىپ قويىاتتۇق.

ــ مەن بۇ خاتىرە تېشىڭىزدىن ھېچنېمە چۈشەنمىدىم.

ــ خەتنى بىر مېتىر يوغانلىقتا يېزىپ كۆزىڭىزگە تاقاپ قويمىغۇچە چۈشەنمەيسىز، شۇنداقمۇ؟ دېمەكچىمەنكى، ئۆلسە ھەممە ئىش تۈگەيدۇ، مەسىلىلەرنى ھەل قىلمەن دەپمۇ يۈرمەيدۇ، ئەملىيەتتە، ئۇ مەسىلىلەرنى ھەل قىلىشمۇ تەس. ئۇنىڭدىن باشقا، ئائىلىسىدىكىلەرمۇ ئەۋلادمۇ ئەۋلاد ئۇلاردىن پەخىرلىنىپ يۈرىۋېرىدۇ. مەن ئۆلۈپ كەتكەنلەرنى بەختلىك ئىمىش دەپ ئاڭلىغان، سىزچە، ئاشلېي ۋىلكېس ھازىر بەختلىكمۇ؟

ــ ئەلۋەتتە... ــ سىكارلېت گېپىنىڭ ئاخىرىنى دېيەلمىدى، چۈنكى ئاشلېينىڭ يېقىندىن بېرىقى روھىي

---

① لاتىنچە، ئۇنتۇلغۇسىز ئاجايىپ زور خىزمەت كۆرسەتكەن، دېگەن مەنىدىكى سۆز.

هالەتلىرى كۆز ئالدىغا كېلىۋالغاندى.

— خۇگ ئېلىسسىن، مادې دوختۇر دېگەندەكلەرمۇ بەختلىكمىدۇ؟ ئۇلار مېنىڭ دادامدىنمۇ، سىزنىڭ دادىڭىزدىنمۇ بەختلىكمۇ؟

— بەلكىم ئۇلار ئۆزلىرىگە تېگىشلىك بەختتىن بەھرىمەن بولالمايۋاتقاندۇ، چۈنكى ئۇلار پۇل - مالىدىن ئايرىلىپ قالدى.

رېت كۈلۈپ كەتتى.

— بۇ پۇل - مالىدىن ئايرىلىپ قالغانلىقتىن بولۇۋاتقان ئىش ئەمەس، جېنىم. سىزگە دەپ بېرەي، ئۇلار ئۆزىنىڭ دۇنياسىدىن ئايرىلىپ قالغان... كىچىكىدىن تارتىپ چوڭ بولغان دۇنياسىدىن، خۇددى بېلىق سۇدىن ئايرىلىپ قالغاندەك، مۇشۇككە قانات چىقىپ قالغاندەك بولۇپ قالغان. ئۇلارغا بېرىلگەن تەربىيە ئۇلاردىن مەلۇم ئادەملەردەك بولۇشنى، مەلۇم ئىشلارنى قىلىشنى، مەلۇم ئورۇنغا ئىگە بولۇشنى تەلەپ قىلاتتى. گېنېرال لې ئاپو ماتوسقا يېتىپ بارغاندىن كېيىنلا، ئۇ خىل ئادەم، ئۇ خىل ئىش ۋە ئۇ خىل ئورۇنلارنىڭ ھەممىسى بەربات بولۇپ كەتتى. سىكارلېت، گالۋاڭلىقىڭىزنى قاراڭ سىزنىڭ، سىز ھازىر ئاشلىپىنىڭ ئۆيى يوق، يەر - زېمىنلىرى باج تاپشۇرالمىغانلىقى ئۈچۈن مۇسادىرە قىلىنىپ كەتتى دەپلا بىلىسىز. ئۇنداق سالاپەتلىك تۆرىلەرنىڭ ھازىر كۆشۈكى بىر پۇل. مۇشۇنداق ئەھۋالدا ئاشلىپې ۋىلكېس نېمە ئىش قىلالايدۇ؟ كاللىسىغا تايىنىپ ئىش قىلامدۇ ياكى ئىككى قولىغمۇ؟ كېسىپ ئېيتالايمەنكى، ئۇنىڭغا زاۋۇتىڭىزنى تۇتقۇزغاندىن بېرى تارتىۋاتقان زىيىنىڭىز كۆندىن - كۈنگە كۆپىيىۋاتىدۇ.

— ئۇنداق ئەمەس.

— ياخشى ! ئۇنداق بولسا بىر يەكشەنبە كۈنى ۋاقتىڭىز چىقسا ھېسابىڭىزنى تەكشۈرۈپ باقايلى، بولامدۇ؟

— ئىشىڭىزنى قىلىڭ. سىزنى دەپ ۋاقىت چىقىرىپمۇ

ئولتۇرمايمەن. ئەمدى كەتسەڭز بولىدۇ، نېمە قىلغۇڭىز كەلسە شۇنى قىلىڭ.

— قوزام، مەن ئىشىمنى قىلىپ بولغان ھەم ئۇنىڭدىن زېرىكىپمۇ قالغان. ھازىر مېنى ھەرقانچە مەجبۇرلىسەڭزمۇ قىلمايمەن... ئاشۇ چاغدا سىزگە جىددىي پۇل لازىم بولغاندا مەن بېرىپ تۇرغان، سىز ئېلىپ ئىشلەتكەن، بۇ پۇلنى قانداق ئىشلىتىش توغرۇلۇق كېلىشىمۇ تۇزگەنمىدۇق. سىز ئۇ كېلىشىمگە خىلاپلىق قىلدىڭىز. ئېسىڭىزدە بولسۇن، كىچىك ئالدامچى، سىز ھامان بىر كۈنى پۇل سوراپ يەنە ئالدىمغا بارىسىز، سىزنىڭ مېنىڭ يارىدىمىم بىلەن پەن زاۋۇتىدىن بىرنەچچىنى، قېچىردىن بىر نەچچىنى سېتىۋالغۇڭىز، بىرنەچچە قاۋاقخانا ئاچقۇڭىز كېلىدۇ. شۇ چاغدا سىز مەندىن بىر تىيىن ئالالمايسىز.

— پۇل لازىم بولسا بانكىدىن ئالمەن، رەھمەت سىزگە، — دېدى سىكارلېت تەمكىن تۇرۇپ، ئەمما غەزەپتىن ئۆرتىنىپ كېتىۋاتاتتى.

— شۇنداقمۇ؟ ئەمىسە سىناپ بېقىڭ، مېنىڭ بانكىدىمۇ نۇرغۇن پېيىم بار.

— راستمۇ؟

— راست، مەن بەزى ئىشەنچلىك كارخانىلارغا بەك قىزىقىمەن.

— باشقا بانكىلارمۇ بار...

— بانكا ئاز ئەمەس، ئەمما مەن ئازراقلا كۆچەيدىغان بولسام، ھەرقانداق بانكىدىن پۇل ئالالمايسىز. پۇل لازىم بولغاندا شىمالىلارنىڭ يۇقىرى ئۆسۈملۈك بانكىسىدىن ئالىسىڭىز بولىدۇ.

— ۋاقتى كەلگەندە ئۇلارنىمۇ خۇشال ئىزدەپ بارالايمەن.

— ئۇلارنى ئىزدەپ بارالىشىڭىزدا گەپ يوق، ئەمما ئۇلار ئالىدىغان ئۆسۈمنى ئاڭلىسىڭىز خۇشال بولالماي قالىسىز.

قوزام، سودا قىلغۇچىلار بىلەن بولغان مۇناسىۋەتتە شۇملۇق ئويلايدىكەنسىز، قاتتىق جازالانماي قالمايسىز، شۇڭا مەن بىلەن ناھايىتى ئەدەپلىك مۇئامىلە قىلغىنىڭىز ياخشى.

— سىز ياخشى نىيەتلىك ئادەم ئەمەسمىدىڭىز؟ پۇلىڭىز، تەسىرىڭىز ھەم بار، شۇنداق تۇرۇقلۇق مەن بىلەن ئاشلىيەدەك قىيىنچىلىقى بار ئادەملەر بىلەن قېرىشىپ نېمە قىلىسىز؟

— سىز ئۆزىڭىزنى ئۇنىڭغا قوشۇۋالماڭ، سىز قىينچىلىقى بار ئادەملەر قاتارىغا كىرمەيسىز. سىزنىمۇ ھېچقانداق قىينچىلىق قورقۇتالمايدۇ. ئاشلىپىنىڭ بولسا راست قىينچىلىقى بار. ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇپ كېتىشىمۇ مۇمكىن ئەمەس، كۆچلۈك بىر ئادەم ئۇنى مەڭگۈ قوللىسا، باشلاپ ماڭسا، مۇھاپىزەت قىلىپ تۇرسا، بۇ باشقا گەپ. مەن بەزى ئادەملەرنىڭ مېنىڭ پۇلۇم بىلەن شۇنداق ئادەملەرگە ياردەم بېرىشىنى ھەرگىز خالىمايمەن.

— سىز ماڭا بۇرۇن ياردەم بەرگەن، ئۇ چاغدا مېنىڭ قىينچىلىقىم ئېغىر ئىدى، ئۇنىڭ ئۈستىگە...

— سىز تەۋەككۇلچى، سۆيۈملۈكۈم، قىزىقلا تەۋەككۇلچى. نېمە ئۈچۈن؟ چۈنكى سىز ئۇرۇق - تۇغقانلىرىڭىزنىڭ ئارىسىدىكى ئەرلەرگە تايانمىدىڭىز، بۇرۇنقى كۈنلىرىڭىزنى ئەسلەپ كۆز يېشى قىلمىدىڭىز، ئاتلانتاغا كېلىپلا چوڭ ئىشلارغا تۇتۇش قىلدىڭىز. ھازىر مال - مۈلكىڭىز مۇقىم ئاساسقا ئىگە بولدى، سىزدە بىر ئۆلگۈچىنىڭ يانچۇقىدىن ئېلىۋالغان پۇللا ئەمەس، يەنە جەنۇب ئىتتىپاقىدىن ئوغرىلىۋالغان پۇلمۇ بار. سىزنىڭ نەتىجىلىرىڭىز ئادەم ئۆلتۈرۈش، باشقىلارنىڭ ئېرىنى تارتىۋېلىش، مەقسەتلىك ئوينىاش، يالغان گەپ قىلىپ ئادەم ئالداش، خەقنى زىيانغا سېلىشقا ئوخشاش ھۇنەرلىرىڭىز بىلەن كەلگەن. يەنە ئايرىم سۆيىقەستلىرىڭىزمۇ بار، ھەممە ھىيلىلىرىڭىز ئەستايىدىل تەكشۈرسىلا ئاشكارلىنىپ قالىدىغان ھىيلىلەر. ئەمما، سىز

قايىل بولغۇدەك ئايال. زېھنىي كۆچىگىز، ئىرادىگىز كۈچلۈك، پۈل تېپىشقا ماھىر تەۋەككۈلچى. ئۆزى بىر ئىش قىلالايدىغان ئادەملەرگە يارىدەم بېرىش ئادەمنى خۇشال قىلىدۇ، مەن رىملىقلارغا ئوخشايدىغان مېرۇبتېر خانىمغا قولىدىن ھۆججەت ئالماي ئون مىڭ دوللار بېرىشكە رازى، چۈنكى ئۇ ئايال ئىشنى بىر سېۋەت پوشكالدىن باشلىغان. ئەمدى ئۇ ھازىر قانداق؟ بولكىخانىدىن بىرنى ئېچىۋالدى، بىرنەچچە ياش بالا بىلەن ياشنىپ قالغان بوۋىيې ئۈنىگغا خۇشاللىق بىلەن ئىشلەپ بېرىۋاتىدۇ. ئەمگەك قىلىشنى ياخشى كۆرمەيدىغان فىرانسىيەلىك رېنې دېگەن يىگىتمۇ بۇ ئىشنى ياخشى كۆرۈپ بېرىلىپ ئىشلەۋاتىدۇ... بىچارە تومىي ۋېلبورنمۇ سالامەتلىكى ناچار بولسىمۇ، ئىككى ئادەمنىڭ ئىشنى قىلىۋاتىدۇ... ھەي، بولدىلا، دەۋەرمەي، يەنە دېسەم بەربىر قۇلىقىڭىزغا خۇشياقمايدۇ.

— سىزدىن بىزار بولۇشقا باشلىغىنىمغا خېلى بولدى، سارا ڭ بولۇپ قالاي دېدىم، — سىكارلېت ئەتەي ئۈنىڭ چىشىغا تېگىش، ئاشلىپ توغرىسىدىكى گەپلەردىن چەتنەش مەقسىتىدە شۇنداق دېگەنىدى. ئەمما، رېت ئۈنىڭ نېمە ئويلىغىنى بىلەن كارى يوق كۈلۈپ تۇرىۋەردى.

— ئاشۇلارغا ئوخشاش ئادەملەر يارىدەم قىلىشقا ئەرزىيدۇ. ئەمما، ئاشلىپ ۋېلكېسقا ئوخشاشلار... تۇۋا! ئۈنىڭغا ئوخشاش ئادەملەر بىزنىڭ بۇ قاينام دۇنياىمىزدا ھېچنېمىگە يارىمايدۇ، قىلچە قىممىتى يوق. بۇ دۇنيا ھەر قېتىم ئاستىن - ئۈستۈن بولغاندا بىرىنچى بولۇپ يوقىلىدىغان ئادەملەر ئاشۇلار. نېمىشقا ئۇنداق بولمايدۇ؟ ئۇلارنىڭ داۋاملىق ياشاشقا سالاھىيىتى يوق، چۈنكى ئۇلار كۈرەش قىلمايدۇ... قانداق كۈرەش قىلىش كېرەكلىكىنىمۇ بىلمەيدۇ. دۇنيانىڭ ئاستىن - ئۈستۈن بولۇشى مۇشۇ بىر قېتىملا ئەمەس، ئاخىرقى قېتىمۇ ئەمەس، بۇرۇن بولغان، بۇنىڭدىن كېيىن يەنە بولىدۇ. ئاشۇنداق چوڭ ئۆزگىرىشلەر يۈز بەرگەندە، شەخسلەرنىڭ ھەممە نېمىسى ۋەيران

بولۇپ پۈتۈن ئادەم باراۋەر بولۇپ قالىدۇ. ئاندىن كىشىلەر ئىشنى باشقىدىن باشلاپ، قۇرۇق قول ئىگىلىك يارىتىشقا ئاتلىنىدۇ. قۇرۇق قول ئىگىلىك يارىتىش دېگىنىمىز، كاللا بىلەن ئىككى قولغا تايىنىپ ئىش قىلىش، دېگەنلىك. ئەمما، بەزى ئادەملەرنىڭ، مەسىلەن، ئاشلىپىدەكلەرنىڭ كاللىسى ئىشلىمەيدۇ، قوللىرىدىمۇ كۈچ يوق ياكى كاللىسى ئىشلەيدۇ، بىلەكلىرىنىڭمۇ كۈچى بار، لېكىن ئىككىلىنىدۇ، ئۇنىڭدىن پايدىلىنىشقا جۈرئەت قىلالمايدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئارقىدا قېلىپ قېلىۋېرىدۇ، ئۇلار ھەم شۇنداق بولۇشقا تېگىشلىك. بۇ بىر قانۇنىيەت، بۇ خىل ئادەملەر يوقالسا دۇنيا تېخىمۇ گۈزەللىشىدۇ. لېكىن، بۇنىڭغا ناھايىتى ئاز سانلىق ئادەملەرلا بەرداشلىق بېرەلەيدۇ، ھەتتا ئۇلار چوڭ ئۆزگىرىشتىن ئىلگىرىكى ھالىتىگە قايتىپمۇ كېلەلمەيدۇ.

— سىزمۇ نامراتچىلىقنى بېشىڭىزدىن ئۆتكۈزگەن. دادىڭىز ئۆيىدىن قوغلىۋەتكەندە يېنىڭىزدا بىر تىيىنمۇ يوقلۇقىنى دېدىڭىز، — دېدى سىكارلېت ئاچچىقى كېلىپ، — ئۇنداق بولغاندىكىن، سىز ئاشلىپىنىڭ دەردىنى چۈشەنسىڭىز تۇغرا بولىدۇ.

— مەن ئۇنى چۈشىنىمەن، — دېدى رېت، — ئەمما ئىچ ئاغرىتىشىڭ كېرەك دېسىڭىز، ئۇ مۇمكىن ئەمەس. جەنۇب تەسلىم بولغاندا ئاشلىپىنىڭ مال ـ مۈلكى مەن ئۆيدىن قوغلىنىپ كەتكەندە بار مۈلكۈمدىن كۆپ جىق ئىدى. ھېچبولمىغاندا ئۇنى بەزى دوستلىرى يۆلەيتتى، مەن بولسام جەمئىيەتتە تاشلاندۇق ئادەم ئىدىم. لېكىن، ئاشلىبي شۇنداق ئەھۋالدا تۇرۇپ ئۆزى ئۈچۈن نېمە ئىش قىلدى؟

— سىز ئۆزىڭىزچە ئالىيجاناب كاتتا ئادەم تۇرۇپ ئۇنىڭ بىلەن ئۆزىڭىزنى سېلىشتۇرۇۋاتىسىز. ئۇنداق بولسا نېمە ئۈچۈن... خۇداغا شۈكۈر، ئۇ سىزگە ئوخشىمايدۇ، سىزگە ئوخشاش ئۆزىنى بۇلغاپ، شمالىلىق ئالۋاستىلار، تەۋەككۈلچىلەر ۋە ھايانكەشلەر بىلەن ئاپاق ـ چاپاق بولۇپ پۇل تېپىشنى

خالىمىغان، ئۇ ئېھتىياتچان، ساپ دىل ئادەم.

— ئەمما، ئۇ مەن ئېھتىياتچان، ساپ دىل ئادەم دەپ، بىر ئايالنىڭ بەرگەن ياردىمىنى، پۇلىنى ئالماي ئولتۇرمىدى ـ دە.

— ئالمىسا قانداق قىلىدۇ؟

— قانداق قىلىدىغانلىقىنى مەن نەدىن بىلەي؟ مەن پەقەت ئۆزۈمنىلا بىلىمەن، قوغلاپ چىقىرىلغاندا قانداق ئىدىم، ھازىر قانداق، باشقىلار قانداق كېتىۋاتىدۇ، مېنىڭ بىلىدىغىنىم شۇ. بىز كونا خارابىيلىكلەرنىڭ ئىچىدىن پۇرسەت تېپىپ بۇ پۇرسەتتىن تولۇق پايدىلاندۇق. بەزىدە لىللا ئىش قىلدۇق، بەزىدە شۇملۇقلارنى قىلدۇق، ھازىرمۇ ئۇ پۇرسەتلەردىن ئامال بار پايدىلىنىۋاتىمىز. ئاشلىپىغا ئوخشاش ئادەملەرگىمۇ بۇ دۇنيادا ئۇنداق پۇرسەتلەر بار، ئەمما ئۇلار ئۇنىڭدىن پايدىلانمايدۇ، چارە ئىزدىمەيدۇ. سىكارلېت، چارە ئىزدەپ ھارمايدىغان ئادەملەرلا بۇ دۇنيادا ياشاشقا تېگىشلىك.

رېت باتلېر يەنە نېمىلەرنى دېدى، سىكارلېتنىڭ قولىقىغا كىرمىدى، چۈنكى ئۇ رېت گەپ قىلىشقا باشلىغان چاغدىلا بەزى ئىشلارنى غۇۋا ئەسلەشكە باشلىغانىدى، ئەمدى ئۇ ئىشلار ئوچۇقلىشىشقا باشلىدى. ھېلىمۇ ئۇنىڭ ئېسىدە، سوغۇق شامال چىقىپ تۇرغان ھېلىقى چاغدا، تارادىكى باغنىڭ ئىچىدە ئاشلىپى ئىككىسى پاراڭلاشقان، ئاشلىپى ئۇنىڭ يېنىدا يىراقتا قاراپ ئۇزاق تۇرۇپ كەتكەن، شۇ چاغدا ئۇ... ئۇ نېمە دېگەن بولغىيدى؟ ئۇ غەلىتىلا بىر چەت ئەللىك ئادەمنىڭ ئىسمىنى دېدى، خۇددى غەيرىي دىنىنىڭ ئادىمىدەك گەپلەرنى قىلدى، دۇنيانىڭ مەھشەر كۈنى توغرۇلۇقمۇ سۆزلىدى. ئۇ چاغدا ئۇ ئۇنىڭ گەپلىرىنى چۈشەنمىگەن، ئەمدى چۈشەندى، چۈشىنىپ ھەيران قالدى ھەم ئۆزىنى چارچىغاندەك ھېس قىلىشقا باشلىدى.

— ھە راست، ئاشلىپي شۇنداق دېگەن...

— نېمە دېگەن؟

— تارادىكى ۋاقتىدا، بىر كۈنى خۇدالارنىڭ مەھشەر كۈنى،

دۇنيانىڭ مەھشەر كۈنى، دېگەندەك بىرمۇنچە يوقىلاڭ گەپلەرنى قىلغان.

ــ ھە ! Gotterdammerung ، ــ رېتنىڭ چىرايىدا غەلىتە بىر قىزىقىش پەيدا بولدى، ــ ئۇ يەنە نېمە دېدى؟

ــ ئېسىمدە قالماپتۇ، شۇ چاغدا ئۇنىڭ گەپلىرىگە تازا دىققەت قىلمىغانىدىم. ھە، توغرا، ئۇ يەنە، كۈچلۈكلەر ئۆتۈپ كېتىدۇ، ئاجىزلار قاتاردىن چىقىدۇ، دېگەندەكمۇ قىلغان.

ــ بۇ گەپچە، ئۇ ھەممىنى چۈشىنىپ تۇرىدىكەن، شۇڭا ئۇنىڭ بۇ ئىشلارغا بەرداشلىق بېرمىكى قىيىن. ئۇنداقلارنىڭ كۆپى ھېچنېمىنى چۈشەنمەي مەڭگۈ گاراڭ ھالەتتە ياشايدۇ. ئۆزلىرىنىڭ شېرىن خىياللىرىنىڭ نەلەرگە يوقىلىپ كەتكەنلىكىنى ئۆمۈرۋايەت بىلمەي ئۆتۈپ كېتىشىدۇ. ھەممىگە چىدايدۇ، تەكەببۇرلارچە ياشىماقچى بولۇشىدۇ، بىر ئىش قىلاي دېسە كۈچى يەتمەيدۇ. لېكىن، ئاشلىپ ئۇلارغا ئوخشىمايدىكەن، ھەممىنى بىلىپ تۇرىدىكەن، ئۆزىنىڭ قاتاردىن چۈشۈپ قالغانلىقىنىمۇ بىلىدىكەن.

ــ ياق، ئۇ قاتاردىن چۈشۈپ قالمايدۇ، مەنلا بولىدىكەنمەن، ئۇنى ھەرگىز قاتاردىن چۈشۈرۈپ قويمايمەن.

رېت ئۇنىڭغا جىمجىت قاراپ تۇراتتى، بۇغداي ئۆڭ چىرايى ئوچۇق ئىدى.

ــ سىكارلېت، ئۇنى ئاتلانتاغا كېلىپ زاۋۇتىڭىزنىڭ ئىشلىرىغا ياردەملەشتۈرۈشكە قانداق كۆندۈردىڭىز؟ ئۇ تەكلىپىڭىزنى رەت قىلمىدىمۇ؟

سىكارلېت دەررۇلا دادىسىنى دەپنە قىلىپ بولغاندىن كېيىن ئۇنىڭ بىلەن سۆزلەشكەنلىكىنى ئېسىگە ئالدى، ئەمما ئېسىگە ئالغىنىنى دېمىدى.

ــ ئەلۋەتتە رەت قىلمىدى، ــ جاۋاب بەردى ئۇ خاپا بولغاندەك تەلەپپۇزدا، ــ ئۇنىڭغا پەقەت ماڭا ياردەمىنىڭ لازىملىقىنىلا ئېيتقان، چۈنكى مەن شۇ چاغدا زاۋۇتنى باشقۇرۇپ

تۇرۇۋاتقان ئادەمگە تازا ئىشەنمەيتتىم، فىرانكىنكىمۇ ئىشى ئالدىراش، ماڭا ياردەم بېرەلمەيتتى. ئۇنىڭ ئۇستىگە تۇغۇت ۋاقتىممۇ يېقىنلىشىپ قالغان، شۇڭا ئۇ ماڭا ياردەم بېرىشنى چىن كۆڭلىدىن خالىدى.

— تۇغۇتنى باھانە قىلىشمۇ ياخشى ئىش. ئۇنى سىز شۇ گەپ بىلەن قايىل قىلغان. ئەمدى ئۇنى ھازىر ئۆزىڭىزگە كېرەكلىك جايغا باغلاپ قويدىڭىز، ئۇ ھەممە ئىشقا ئەستايىدىل ئادەم بولغاچقا، خوددى مەھبۇسلار ھازىر سىزگە باغلىنىپ قېلىۋاتقاندەك سىزگە باغلىنىپ قالدى. مەن ئىككىڭلارنىڭ بەختىنى تىلەيمەن. ئەمما، بايا سىزگىمۇ دېدىم، بۇنىڭدىن كېيىن يەنە ھېيلىگەرلىك قىلىپ مەندىن پۇل قەرز ئالمەن دەپ چۆچۈرىڭىزنى خام سانىمايمەن. سىز ئىككى يۈزلىمە ئىكەنسىز.

سىكارلېت ئاچچىقلاندى، ئۇمىدسىزلەندى ۋە ئىنتايىن ئازابلاندى. ئۇ ئۇزاقتىن بېرى رېت باتلېردىن پۇل قەرز ئېلىپ، شەھەرنىڭ بىر يېرىدە پەن زاۋۇتىدىن يەنە بىرنى قۇرۇشنى ئويلاپ كېلىۋاتاتتى.

— ماڭا سىزنىڭ پۇلىڭىزنىڭ كېرىكى يوق، — دېدى ئۇ، — يوھان گاللېگېر باشقۇرۇۋاتقان پەن زاۋۇتى بىلەنمۇ نۇرغۇن پۇل تاپىمەن، چۈنكى ھازىر ھۆر نېگىرلارنى ئىشلەتمەيدىغان بولدۇق. مېنىڭ يەنە گۆرۈگە قويغان پۇلۇممۇ بار. ئۇنىڭدىن باشقا، دۆكىنىمىزدا نېگىرلارنىڭ سودىسىنىمۇ قىلىمىز، بۇنىڭدىنمۇ نۇرغۇن پايدا ئالغىلى بولىدۇ.

— شۇنداق، بۇنى مەنمۇ ئاڭلىغان. سىز تولىمۇ ئەقىللىك ئايال. مەھبۇسلار تۇرمۇشتا يۆلەنچۈكى يوق ئادەملەر ئۇنىڭدىن باشقا، تۇل خوتۇن، نادان ئادەملەرنى يىغىۋېلىپ شۇلار ئارقىلىقمۇ پۇل تېپىۋېتىپسىز. ئەگەر پۇل تاپمىسىڭىز بولمايدىغان ئەھۋالدا قالغان بولسىڭىز، نېمە ئۈچۈن پۇلى بار ئادەملەرنى تاپماي، ئاجىز، كەمبەغەللەرنى تاپىسىز؟ روبىنزون پەيدا بولغاندىن تارتىپ ھازىرغىچە بايلارنى بۇلاپ كەمبەغەللەرنى

يۆلەش ئالىيجاناب ھەربىكەت بولۇپ كېلىۋاتىدۇ.

— كەمبەغەللەردىن پۇل تاپماق ئاسان، خەتىرىمۇ ئاز، — دېدى سىكارلېت ئىچىدىكىنى يوشۇرمايلا.

رېت مۇرىلىرىنى لىكىلدىتىپ كۈلۈپ كەتتى.

— سىكارلېت، سىز ناھايىتى مەرد لۇكچەك ئىكەنسىز.

لۇكچەك؟ بۇ گەپمۇ ئۇنىڭ دىلىنى رەنجىتتى. قىزىق ئىش! مەن لۇكچەك ئەمەس، ئۇ ھاياجان ئىچىدە تۇرۇپ ئويلىنىپ قالدى. ھېچبولمىغاندا ئۇنىڭ ئۇنداق لۇكچەكلەردىن بولغۇسى يوق، ئىناۋەتلىك خانىم بولماقچىدى. بىردىنلا ئۇ خېلى يىللار ئىلگىرىكى ئىشلارنى ئەسلەپ قالدى، ئاپىسىنىڭ ئۆيىنىڭ ئىچىدە ۋۇجۇدىدىن خۇش پۇراق تارقىتىپ مېڭىپ يۈرگەنلىكىنى، نازۇك قوللىرى بىلەن چارچىغىنىغا قارىماي خەقلەرنىڭ ئىشلىرىغا قارىشىپ ھەممە ئادەمنىڭ مۇھەببىتىگە، ھۆرمىتىگە سازاۋەر بولغانلىقىنى كۆرۈۋاتقاندەك ھېسسىياتقا كېلىپ قالدى ۋە شۇلارنى ئويلاپ تۇيۇقسىزلا بىئارام بولۇشقا باشلىدى.

— ئەگەر سىز مېنى ئەتەي قىينىماقچى بولسىڭىز بىكار ئاۋارە بولىسىز، — دېدى سىكارلېت. چىرايىدىن ئازراق ھارغىنلىق چىقىپ تۇراتتى، — مەن يېقىندىن بېرى ئۆزۈمدە بولۇشقا تېگىشلىك ئېھتىياتچانلىقنى ساقلاپ قالالمىدىم، كىچىك ۋاقتىمدا ئالغان تەربىيەم بويىچە كەڭ قورساق، مېھرىبانمۇ بولالمىدىم. ئەمما، رېت، ئۇنىڭغا ئامالىم يوق، ھەقىقەتەن ئامالىم يوق. شۇنداق قىلماي نەچارە؟ ھېلىقى شىمالىلىق ئەسكەر تاراغا باستۇرۇپ كىرگەندە بوشاڭلىق قىلغان بولسام قانداق بولاتتىم؟ ۋاد بىلەن مەن، پۇتۇن تارا ۋە باشقىلار قانداق ئاقۇۋەتكە قالاتتۇق؟ شۇ چاغدا شۇنداق قىلماي... ھازىر مەن ئۇ ئىشنى خىيالىمغا كەلتۈرۈشنىمۇ خالىمايمەن. يەنە جوناس ۋىلكېرسون ئۆيىمىزنى تارتىۋالماقچى بولغاندا كەڭ قورساق، ئېھتىياتچان بولغان بولسام قانداق بولاتتى؟ ھازىر بىز قايسى ئۆيلەردە

تۇراتتۇق؟ شۇ چاغدا مەن يەنە گۆدەكلىك قىلىپ قىرانكىغا تەگمىگەن بولسام، ئۇ قەرزلەرنى، باجنى نەنىڭ پۇلى بىلەن تۆلەيتتىم؟ ھەي، بولدىلا، گەپ قىلمايلا قويايلا، بەلكىم مەن لۇكچەكتۇرمەن، رېپت، ئەمما مەڭگۇ لۇكچەك بولۇپ ئۆتۈشنى ھەرگىز خالىمايمەن. مەن شۇ چاغلاردا ھەم ھازىر شۇنداق قىلمىسام قانداق قىلاتتىم؟ ماڭا ئۇنىڭدىن باشقا قانداق چىقىش يولى بار ئىدى؟ شۇ چاغدىكى مېنىڭ ھالىتىم ئۇستىگە لىق يۇك بېسىلىپ، سۇ ئۇستىدە لەپەڭشىپ ئاران كېتىۋاتقان كېمىگە ئوخشايتتى، ئۇنداق چاغدا ئانچە مۇھىم بولمىغان، تاشلىۋەتسىمۇ ئېچىنمايدىغان نەرسىلەرگە قارايدىغانغا نەدە ئادەمنىڭ چولىسى؟ مەسىلەن، يۇرۇش ـ تۇرۇش، كىيىنىش، ھەم باشقا شۇنىڭغا ئوخشايدىغان ئىشلارغا. مەن كېمەمنىڭ چۆكۈپ كېتىشىدىن شۇنچىلىك ئەنسىرەيتتىم، شۇڭا بەكمۇ مۇھىم ئەمەس نەرسىلەرنى تاشلىۋېتىشكە رازى ئىدىم.

— غۇرۇر، يۇز ـ ئابرۇي، سەمىمىي يۈرەك، پاك دىل ۋە مەردانىلىقلارنى، — دېدى رېپت ئۇ نەرسىلەرنى بىردىن ـ بىردىن تىلغا ئېلىپ، — سىكارلېت، سىزنىڭ قىلغىنىڭىزمۇ توغرا. كېمە چۆكۈپ كېتىۋاتقاندا ئۇ نەرسىلەرنىڭ كۆپىمۇ ئەھمىيىتى قالمايدۇ. ئەمما، ئەتراپىڭىزدىكى دوستلىرىڭىزغا قاراپ بېقىڭ، ئۇلار يا كېمىلىرىنى ساق ـ سالامەت قىرغاققا يەتكۈزۈۋالدى ياكى رەتلىك كىيىنىپ تۇرۇپ كېمىسى بىلەن بىللە چۆكۈپ كېتىشكە رازى بولدى.

— ئۇلار ئەخمەق ئادەملەر، — دېدى سىكارلېت غەزەپ بىلەن، — بىر مەزگىل بىر مەزگىلگە ئوخشىمايدۇ. مەن پۇل تاپقاندا سىز دېگەندەك ياخشى ئادەملەردىن بولساممۇ بولمدۇ، ئۇ چاغدا مەن ياۋاش ئادەم بولالايمەن ھەم شۇنداق قىلالايمەن.

— سىز ھازىرمۇ قىلالايسىز، ئەمما خالىمايسىز. سۇغا چۈشۈپ كەتكەن نەرسىلەرنى سۈزۈۋېلىش ئاسان ئەمەس، سۈزۈۋالغان تەقدىردىمۇ، ئۇلار زىيانغا ئۇچرايدۇ، ئەسلىگە

ياندۇرماق قىيىن. سىز تاشلىۋەتكەن يۈز ـ ئابرۇي، پاكلىق ۋە مەردلىكلەرنى سۈزۈۋالغان ۋاقتىڭىزدا ئۇ نەرسىلەرنىڭ دېڭىزنىڭ ئاستىدا تۇرىۋېرىپ ئۆزگىرىپ كەتكەنلىكىنى بايقايسىز. ئەمما، مېنىڭچە، تولۇق ئۆزگىرىپ كەتمەيدۇ ياكى ئۆزگىرىپ باشقا بىر نەرسىگە ئايلىنىپ قالمايدۇ...

رېت باتلېر شىلەپىسىنى قولىغا ئېلىپ تۈيۈقسىز ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى.

ـــ كېتەمسىز؟

ـــ شۇنداق، ئەمدى يېنىڭ تىنغانسىز؟ ئەگەر ۋېجدانىڭىز پاك بولىدىغان بولسا، مەن كەتكەندىن كېيىن ئۇنىڭدىن ئوبدانراق سوراپ بېقىڭ.

ئۇ گېپىنى دەپ بولۇپ ئېڭىشىپ بالىغا قارىدى ۋە بىر بارمىقىنى چىقىرىپ ئۇنىڭغا تۇتقۇزۇپ قويدى.

ـــ فىرانك بۇ بالىسى بىلەن خۇشالدۇر ھەرقاچان؟

ـــ ئەلۋەتتە، ئەلۋەتتە.

ـــ بالىسى ئۈچۈن نۇرغۇن ئىشلارنى ئورۇنلاشتۇرۇپمۇ قويغاندۇ؟

ـــ ئەرلەرنىڭ بالىلىرى توغرۇلۇق ھەرخىل خىيالىلارنى قىلىدىغانلىقىنى بىلەمسىز؟

ـــ ئۇنىڭغا ئېيتىپ قويۇڭ، ـــ دېدى رېت باتلېر. ئاندىن ئۇشتۇمتۇت گېپىنى توختىتىۋالدى، چىرايىدا غەلىتە بىر ئىپادە كۆرۈنۈپ تۇراتتى، ـــ ئەگەر ئۇ قىزى ئۈچۈن ئورۇنلاشتۇرغان ئىشلىرىنى ئەملگە ئاشۇرىمەن دەيدىغان بولسا، ئەڭ ياخشىسى، بۈگۈنكىدەك كەچلىرى سىرتقا چىقىپ كەتمەي ئۆيىدە ئولتۇرسۇن.

ـــ بۇ نېمە دېگىنىڭىز؟

ـــ ھېچنېمە دېگىنىم ئەمەس، ئۆيىدە ئولتۇرسۇن شۇ.

ـــ نېمىدېگەن ئەسكى ئادەم سىز! بېچارە فىرانكنى شۇنداق دېيىشكە قانداق جۈرئەت...

— ۋاي - ۋۇي خۇدايىمەي، — دېدى رېت باتلېر بار ئاۋازى بىلەن كۈلۈپ كېتىپ، — مەن ئۇنى ئاياللار بىلەن ئويىنىغىلى چىقىپ كېتىۋاتىدۇ دېمەكچى ئەمەس! فىرانك، ئۇ... ۋاي خۇدايىم! ئۇ كۈلگەن پېتى پەلەمپەيدىن چۈشۈپ كەتتى.

قىرىق تۆتىنچى باب

مارت ئېيى، بىر كۈنى چۈشتىن كېيىن شامال چىقىپ ھاۋا بەكمۇ سوۋۇپ كەتتى. سىكارلېت پەيتون بىلەن يوھان گاللېگېر باشقۇرۇۋاتقان پەن زاۋۇتىغا كېتىۋاتاتتى. تىزغا يېپىۋالغان ئەدىيالنى يۇقىرىغا تارتىپ قولتۇقىدىن ئۆتكۈزۈپ ئورنۇالدى. بۇ كۈنلەردە ئۆزى يالغۇز پەيتون ھەيدەپ چىقىش خەتىرلىك ئىدى، بۇنى ئۇ ئۆزىمۇ بىلەتتى. ھازىر نېگىرلارغا بولغان كونترولىۇق بوشاپ كەتكەن بولغاچقا، ئەھۋال باشقا چاغلاردىكىدىن كۆپ خەتىرلىك بولۇپ قالغانىدى. ئاشلېي ئالدىن ئېيتقاندەك، ئىشتات پارلامېنتى ئۆزگەرتىش لايىھەسىنى تەستىقلىمىغاندىن كېيىن، ئانىسىنى كۆزىگە كۆرسىتىدىغان ئىشلار باشلىنىۋاتاتتى. پارلامېنتنىڭ ئۇ لايىھەنى تەستىقلاشىنى رەت قىلىشى شىمالىلارغا كاچات بولۇپ تېگىپ، ئاچچىقىدا ئۇلاردىن ئۆچ ئېلىشقا باشلىدى ھەم ئۆچ ئېلىش ناھايىتى تېز باشلىنىپ كەتتى. نېگىرلارنىڭ سايلام ھوقۇقىنى قولغا كەلتۈرۈش مەقسىتىگە يېتىش ئۈچۈن، جورجىيەدە توپلاڭ بولدى دەپ جاكارلاپ، ئەڭ قاتتىق ھەربىي ھالەت يۈرگۈزدى. جورجىيە ئايرىم ئىشتاتلىق ھالىتىدىن قېلىپ، فىلورىدا ئىشتاتى ۋە ئالاباما ئىشتاتى بىلەن بىر قاتاردا ھەربىيلەر ئىدارە قىلىدىغان ئۈچىنچى رايون قىلىپ ئايرىلدى، ئۇ يەرنى قوشما ئىشتاتنىڭ بىر گېنېرالى باشقۇرىدىغان بولدى.

شۇنىڭدىن كېيىن تۇرمۇش ئەنسىزلىككە تولدى. كىشىلەر

تېخىمۇ بەكرەك ئالاقزەدىلىككە چۈشتى. بۇلتۇرقى ھەربىي ھالەت بۇيرۇقلىرى خېلى قاتتىق ئىدى، ئەمما ھازىر گېنېرال پوپې جاكارلىغان بۇيرۇقلارغا قارىغاندا ئۇ چاغدىكىسىنى خېلىلا بوش دېيىشكە بولاتتى. جورجىيەگە نېگىرلارنىڭ ھۆكۈمرانلىق قىلىش ئېھتىماللىقى ھەممە ئادەمنىڭ پەركايىنى ئۈچۈرغان، ئۈمىدلەر يوقىلىپ، ئۇنىڭ ئورنىنى قارا ئىغۇلۇق، ۋەسۋەسە ۋە ئازاب ئىگىلىگەنىدى. نېگىرلار يېڭىدىن ئېرىشكەن مۇھىم ئىجتىمائىي ئورنىنى بىر مىنۇتمۇ ئۇنتۇپ قېلىشمىغانىدى. شىمالىلىق ئالۋاستىلار ئارقا تەرەپ بولۇپ تۇرۇۋاتقاندا، ئۇلارنىڭ زوراۋانلىقى كۈندىن ـ كۈنگە ئېشىپ ھېچكىمنى ئارامىدا قويمايۋاتاتتى.

سىكارلېت قورقۇنچلۇق ۋە قالايمىقان بۇ ۋەزىيەتتىن قورقۇپ قېلىۋاتاتتى، شۇنداقتىمۇ يەنە ئىلگىرىكىدەك قەيسەر ئىدى. فىرانكنىڭ تاپانچىسىنى پەيتوننىڭ قولغا يېقىن بىر يېرىگە تىقىپ قويۇپ، ھەر كۈنى ئۆزى يالغۇز سىرتقا پەيتوننى ھەيدەپ چىقىپ كېتىۋېرەتتى. ئىچىدە ئىشتات پارلامېنتىنى كۆچىلىككە بۇ بالا ـ قازانى تېپىپ بەرگەنلىكى ئۈچۈن مىڭنى تىللاپ ماڭاتتى. ھېچنېمىدىن قورقمايدىغان بۇنداق باتۇرلۇق، ھەممە ئادەم ماختايدىغان ئۇ خىل پالۋانلىقنىڭ زادى نېمىگە پايدىسى بار؟ مانا، ئاخىر ئۇ ئىشنى بۇزدى.

يەنە ئازراق ماڭسا شالاڭ بىر دەرەخلىككە چىقاتتى، ئۇ يەر كەمبەغەللەرنىڭ ئەسكى ئۆيلىرى جايلاشقان مەھەللە ئىدى. سىكارلېت ئېتىغا قامچا ئۇرۇشقا باشلىدى، ھەر قېتىم بۇ يەردىن ئۆتكەندە سىكارلېتنى سوۋ بېسىپ كېتەتتى. ھەممە يەر تاش ئۆيلەر، ئەسكەرلەر تاشلاپ كەتكەن چېدىرلار بىلەن قاپلانغانىدى. بۇ ئاتلانتانىڭ نامى ئەڭ ياماق رايونى بولۇپ، ئاساسەن ماكانى يوق نېگىرلار، پاھىشە بولۇپ كەتكەن نېگىر ئاياللار ۋە جەمئىيەتنىڭ ئەڭ تۆۋەن قاتلىمىدىكى كەمبەغەل ئاق تەنلىكلەر ياشايتتى، نېگىرلار ياكى ئاق تەنلىكلەرنىڭ ئىچىدە جىنايەت

ئۆتكۈزگەنلىرىنىڭ ھەممىسى دېگۈدەك مۇشۇ يەرگە قېچىپ كېلىۋالىدۇ دەيدىغان گەپمۇ ئەل ئارىسىدا ئېقىپ يۈرەتتى. شىماللىقلارنىڭ ئەسكەرلىرى بىر ئادەمنى ئىزدىمەكچى بولسا ئاۋۋال مۇشۇ يەرگە كېلىپ تەكشۈرەيتتى. ئادەم ئۆلتۈرۈش، ياردىدار قىلىشتەك ئىشلارنىڭ بۇ يەردە ئايىغى ئۈزۈلمەيتتى. ھۆكۈمەت ئادەملىرىمۇ مۇشۇ يەرگە كېلىپ دېلو تەكشۈرۈشتىن قاچاتتى، كۆپىنچە ھاللاردا ئەڭ يامان ئىشلارنى ئۇ يەرنىڭ ئادەملىرى ئۆز ئالدىغا بىر تەرەپ قىلىپ كېتىۋېرەتتى. ئارقىدىكى ئورمانلىقتا ھاراق ياسايدىغان بىر يەر بار ئىدى، قوناق بىلەن سۈپىتى تۆۋەن ۋىسكىيلارنى ئىشلەپ چىقاتتى. كەچ كىرگەندىن كېيىنلا بۇ يەردە ئۇرۇش ـ تىللاش، ۋارقىراش ـ جارقىراشلار باشلىنىپ كېتەتتى.

شىماللىقلارمۇ بۇ يەرنىڭ ئەسكى ئىشلارنىڭ ئۈۋىسى ئىكەنلىكىنى، كۆزدىن يوقاتمىسا بولمايدىغانلىقىنى بىلەتتى، ئەمما تەدبىر قوللانمايتتى. ئاتلانتا بىلەن دېكاتورنىڭ ئاھالىلىرىنىڭ بۇ يەرگە بولغان غەزىپى پەلەكىكە يېتىۋاتاتتى. چۈنكى، بۇ يەر ئىككى شەھەرگە بارىدىغان بىردىنبىر يولنىڭ ئۈستىگە جايلاشقانىدى. ئەرلەر بۇ يەردىن ئۆتكەندە تاپانچىسىنى بەتلەپ قويۇپ ماڭاتتى، ئايالالر زادىلا ماڭالمايتتى، ئېرى يېنىدا بولسىمۇ ماڭغىلى ئۇنمايتتى، چۈنكى ھاراقكەش نېگىر خوتۇنلار ھاراق ئىچىۋېلىپ، ئۆتكەن ـ كەچكەنلەرنى ئەڭ يامان تىللار بىلەن تىللاپ تۇراتتى.

بۇرۇن ئارچا يېنىدا بولغاچقا، سىكارلېت بۇ يەردىن ئۆتكۈچە قورقۇش دېگەننى خىيالىغا كەلتۈرۈپ قويمايتتى، چۈنكى ئۇ چاغلاردا ئەڭ يامان نېگىر خوتۇنلارمۇ ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈپ قويۇشقىمۇ پېتىنالمايتتى. كېيىن ئۆزى يالغۇز ماڭىدىغان بولغاندىن كېيىن، ئادەمنى خاپا قىلىدىغان ياكى باش ئاغرىتىدىغان نۇرغۇن ئىشلار بولۇپ ئۆتتى. نېگىر خوتۇنلار ھەر قېتىم ئۇنىڭغا ئاراملىق بەرمەيتتى. سىكارلېت ئامال قىلالماي،

دەردىنى ئىچىگە يۇتۇپ قايتىپ كېلەتتى، ئۇ يەردە ئۇچرىغان ئىشلارنى ئۆيدىكىلىرىگىمۇ، دوستلىرىغىمۇ تىنمايتتى. تىنسا، ئۇلار: «نېمىشقىزگە نېمە يەتمەي سىرتلاردا ئۆزىڭىز يالغۇز يۈرىدىغانسىز؟» دېيىشەتتى. ئۆيدىكىلىرىمۇ ئۇنى سىرتقا چىقىشتىن قاتتىق چەكلەيتتى. ئۆزىنىڭ بولسا شۇ ئىش بىلەن سىرتقا چىقىشنى توختىتىپ قويغۇسى كەلمەيتتى.

خۇداغا شۈكۈر، بۈگۈن دەل بۇ يولدا ئۇ نېگىر خوتۇنلار كۆرۈنمەيتتى. شۇ يەردىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ، ئۇ بىر ياندا ئاپتاپتا چوقچىيىپ تۇرغان بىرمۇنچە ئەسكى ئۆيلەرنى كۆردى، ئۇ ئۆيلەردىن كۆيۈۋاتقان ئوتۇننىڭ، قازاندا پىشىۋاتقان چوشقا گۆشىنىڭ پۇرىقى، يەنە ئۆيلەرنىڭ يېنىدىكى ئۈستى ئوچۇق هاجەتخانىنىڭ بەتبۇي پۇراقلىرى كېلىپ تۇرۇۋاتاتتى. سىكارلېت بۇ پۇراقلارنىڭ سېسىقچىلىقىغا چىدىماي ئېتىغا بىر قامچا سېلىۋىدى، ئات ئىتتىك چېپىپ كەتتى.

ئۇ ئەمدىلا يېنىك تىنىپ تۇراتتى، ئۇشتۇمتۇت بىر تۈپ دەرەخنىڭ كەينىدىن ئېگىز بوي بىر نېگىر چىقىپ قېلىپ قاتتىق قورقۇپ كەتتى، شۇنداقتىمۇ ئۆزىنى تۇتۇۋېلىپ ئېتىنى ئىتتىك توختاتتى ـ دە، تاپانچىنى تىقىپ قويغان يېرىدىن قولىغا ئالدى.

ـــ نېمە قىلماقچىسەن؟ ـــ دەپ توۋلىدى ئۇ ئەڭ زور تىرىشچانلىق بىلەن ئۆزىگە مەدەت بېرىپ تۇرۇپ. ئۇ نېگىر يەنە دەررۇلا دەرەخنىڭ كەينىگە ئۆتۈۋالدى، بىرگەن جاۋابىدىن ئۇنىڭمۇ قورقۇپ كەتكەنلىكى چىقىپ تۇراتتى.

ـــ سىكارلېت خانىم، ئوق چىقارماڭ، مەن دارازا سام بولىمەن.

دارازا سام! سىكارلېت ئۇنىڭ گېپىنى دەرمەھەل چۈشىنەلمەي قالدى. سام تارانىڭ ئىش بېشى ئىدى، شەھەر قورشاۋىدىكى چاغدا سىكارلېت ئۇنى مۇشۇيەردە ئاخىرقى قېتىم كۆرگەنىدى. ئۇ بۇ يەردە...

— ئالدىغا چىق، راست سامىۇ سەن، كۆرۈپ باقاي!

ئۇ ئادەم ناھايىتى تەستە دەرەخنىڭ كەينىدىن چىقتى. پۇتلىرى يالاڭ ئاياغ ئىدى، ئۇچىسىدا پۇرلىشىپ كەتكەن ئۇزۇن ئىشتان، شىمالىلىق ئەسكەرلەرنىڭ كۆك رەڭلىك چاپىنى تۇراتتى، چاپىنى قىسقا ھەم تار ئىدى. سىكارلېت ئۇنى تونۇدى، ئۇ راستلا سام ئىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ تاپانچىسىنى ئورنىغا قويۇپ قويدى، چىرايىمۇ خۇشاللىق بىلەن ئېچىلدى.

— ئاھ، سام، سېنى كۆرۈپ بەكمۇ خۇشال بولدۇم.

سام يۇگۇرۈپ پەيتونىنىڭ قېشىغا كەلدى ۋە ئاپپاق چىشلىرىنى كۆرسىتىپ كۈلدى، كۆزلىرىدىن خۇشاللىق چاقناپ تۇراتتى. ئۆزىنىڭ پۇتىغا ئوخشاش يوغان قوللىرى بىلەن سىكارلېتنىڭ ئۆزىگە سوزغان نازۇك قوللىرىنى چىڭ تۇتۇۋالدى. تاۋۇزنىڭ شاپىقىغا ئوخشايدىغان تىلى توختىماي ھەرىكەتلىنىپ تۇراتتى، بەدىنىمۇ توختىماي ئىككى تەرەپكە چايقىلىپ تۇرۇۋاتاتتى. بۇ ھەرىكىتى ئۆيگە قارايدىغان ئىتنىڭ ئۇياق ـ بۇياققا سەكرەپ تۇرغىنىغا ئوخشاش كۈلكىلىك ئىدى.

— ۋاي خۇدايىمەي، ئۆيدىكىلەرنى قايتا كۆرگىنىمگە شۈنچىلىك خۇشال بولۇپ كېتىۋاتىمەن، — ئۇ توختىماي سىكارلېتنىڭ قولىنى سلكىپ بېغىشىدىن ئاجرىتىۋەتكىلى ئازلا قالدى، — سىزمۇ نېمانداق ئەسكى بولۇپ كەتتىڭىز، سىكارلېت خانقىز؟ تاپانچا ئېلىۋاپسىزغۇ؟

— بۇ كۈنلەردە يامان ئادەملەر كۆپەيىپ كەتتى، سام، شۇڭا تاپانچا ئېلىپ يۈرىمەن، بۇنداق ئەسكى يەردە نېمە قىلىپ يۈرىسەن؟ سەن دېگەن تەربىيە كۆرگەن نېگىر تۇرساڭ؟ نېمىشقا شەھەرگە كىرىپ مېنى ئىزدىمىدىڭ؟

— سىكارلېت خانقىز، مەن بۇ يەردە تۇرمايمەن، بىر ئىش بىلەن كېلىپ بىر مەزگىل تۇرۇپ قالدىم. بۇ يەرنىڭ نېگىرلىرىدەك ھۇرۇن نېگىرلارنى ئۆمرۈمدە كۆرۈپ باقمىغان. سىزنىڭ ئاتىلانتادا ئىكەنلىكىڭىزنى بىلمەپتىمەن، سىزنى

هازىرمۇ تارادا دەپ ئويلاپ، پۇرسەت بولسا بېرىپ كەلسەم دەپ يۈرەتتىم.

— قورشاۋدىن كېيىن ئاتلانتادىن چىقمىدىڭمۇ؟

— چىقتىم، خانىمز، باشقا يەرلەرگىمۇ باردىم، — ئۇ سكارلېتتىڭ قولىنى قويۇۋەتتى، سكارلېت ئاغرىپ كەتكەن قولىنى بوش سىلكىپ قويدى، — ئاخىرقى قېتىم كۆرۈشكىنىمىز ئېسىڭىزدىمۇ؟

سكارلېت شۇ چاغنى ئەسلىدى. ئۇ شەھەر قورشاۋغا ئېلىنىشىنىڭ هارپا كۈنى بولۇپ، هاۋا ئىنتايىن ئىسسىق ئىدى، رېت باتلېر بىلەن پەيتوندا كېتىۋاتقاندا بىر توپ نېگىرلارنى باشلاپ كېتىۋاتقان سام بىلەن ئۇچرىشىپ قالغانىدى. ئۇلار «بارغىن مۇسا» دېگەن ناخشىنى ئېيتىپ خەندەكلەر تەرەپكە كېتىشىۋاتاتتى. سكارلېت ئېسىگە ئېلىپ بېشىنى لىڭشىتىپ قويدى.

— بىز شۇ چاغدا تىنماي خەندەك كولىدۇق. تاغارلارغا قۇم قاچىلىدۇق، جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ قوشۇنلىرى ئاتلانتادىن چېقىپ كەتكۈچە توختىمىدۇق. بىزگە باشچىلىق قىلىۋاتقان باشلىقىمىزنى ئېيتىپ ئۆلتۈرۈۋېتىشتى. بىزنى باشلايدىغان ئادەم يوق، ئورمانلىقتا يوشۇرۇنۇپ يۈردۇق. تاراغا قايتىپ كەتكۈم كەلدى، لېكىن تارانكىمۇ كۆيدۈرۈۋېتىلگەنلىكىنى ئاڭلاپ توختاپ قالدىم. ئۇنىڭ ئۈستىگە يول خېتىم يوق، يولدا شىماللىقلارنىڭ تۇتۇۋېلىشىدىن قورقتۇم. كېيىن شىماللىقلار كەلدى. ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى بىر پولكوۋنىك مېنى يارىتىپ قېلىپ ئېتىغا قاراشقا، ئايىغىنى مايلاشقا قويدى. خانىمز، تارادىكى ۋاقتىمىزدا ئاجايىپ ياخشى ئىدۇق، مېنىمۇ پورکقا ئوخشاش ئىش بېشىلىققا قويدۇڭلار. مەن ئۇ پولكوۋنىكقا ئۆزۈمنىڭ تېرىقچىلىق قىلغان ئادەملىكىمنى دېمىدىم. ئۇلارمۇ تازا گالۋاڭ ئەمەلەر ئىكەن، هېچنېمىنى بىلمىدى. ئاڭغىچە گېنېرال شېرمان ساۋاننىغا قاراپ يۈرۈش قىلدى، مەنمۇ پولكوۋنىك بىلەن ساۋاننىغا باردىم. مەن

يول بويىدا كۆرگەن قورقۇنچلۇق ئىشلارنى ئۆمرۈمدە كۆرۈپ باقمىغان... كۆيدۈرۈپ، ئېتىپ، قىلمىغانلىرى قالمىدى ئۇلارنىڭ. خانقىز، تارانى كۆيدۈرۈۋېتىشمىگەندۇ؟

ــ ئۇلار ئوت قويۇۋەتكەن، ئەمما ئۆچۈرۈۋالدۇق.

ــ بەك ئوبدان بوپتۇ، تارا مېنىڭ ئۆيۈم. ھازىرمۇ ئۇ يەرگە قايتىپ بارغۇم بار. ئۇرۇشتىن كېيىن ئۇ پولكوۋنىك ماڭا: «سام، مەن بىلەن شىمالغا كەتكىن، سېنى مائاش بېرىپ ئىشلىتىمەن» دېدى. ئۇ چاغدا مېنىڭمۇ باشقا قۇللارغا ئوخشاش ھۆرلۈكنىڭ تەمىنى تېپىپ باققۇم بار ئىدى. بوستون دېگەن جايلارغا باردىم، پولكوۋنىك بوستوندىن ئىكەن. ئاھ، خانقىز، مېنىڭ بارغان يەرلىرىم ئاز ئەمەس، ئۇ يەرلەرنىڭ كوچىلىرىدا ماشىنا، پەيتون دېگەندەك نەرسىلەر بەكمۇ كۆپ ئىكەن، ماشىنىلارنىڭ ئاستىدا قالارمەنمۇ دەپ بەك قورقتۇم.

ــ شىمالنى ياخشى كۆردۈڭمۇ، سام؟

ــ ياخشى كۆردۈم ھەم ياخشى كۆرمىدىم. ئۇ پولكوۋنىك ئوبدان ئادەم ئىكەن، نېگىرلارنى چۈشىنىدىكەن. خانىمى ئۇنىڭغا ئوخشىمايدىكەن. ئۇياق مېنى تۇنجى كۆرۈشكەندىلا «ئەپەندى» دېدى. بۇ گەپ ماڭا غەلىتىلا ئاڭلىنىپ كەتتى. كېيىن پولكوۋنىك ئۇنىڭغا ئىسمىمنىڭ سام ئىكەنلىكىنى دەپ بېرىۋىدى، شۇنىڭدىن كېيىن سام دەپ ئاتايدىغان بولدى. باشقا شىماللىقلار مېنى تۇنجى كۆرگەندە «ئوخارا ئەپەندى» دەپ ئاتاشتى، مەن خۇددى ئۆزلىرى بىلەن ئوخشاش ئادەمدەك ئۈستەللىرىگمۇ تەكلىپ قىلىپ بىللە ئولتۇرۇشتى. لېكىن، ئۇلار كۆڭلىدە مېنى ياخشى كۆرمىدى... باشقا نېگىرلارنمۇ ھەم شۇنداق. يوغانلىقىمغا قاراپ مەندىن قورقۇپمۇ قېلىشتى. يەنە تېخى مەندىن ئوۋ ئىتى سېنى قانداق قوغلاپ كەتكەن، غوجايىنىڭ قانداق ئۇرغان دەپ سوراپ كېتىشتى. خۇدا بىلىدۇ، سىكارلېت خانقىز، مەن نەدە غوجايىنلىرىمدىن تاياق يېگەن؟ گېلارد بېگىم ماڭا ئوخشاش كۆپ پۇلغا يارايدىغان قۇللارنى ھەرگىز

ئۇرمايتتى، بۇنى سىزمۇ بىلىسىز.

مەن ئۇلارغا شۇ ئەھۋاللارنى سۆزلەپ بەردىم. يەنە خانىمنىڭ بىز نېگىرلارغا قانچىلىك مېھرىبان ئىكەنلىكىنى، ئۆپكەمگە سوغۇق تېگىپ قالغاندا كېچە ـ كېچە ئۇخلىماي مېنى بىر ھەپتە داۋالاپ، كۆتۈپ ساقايتقانلىقىنى دېدىم. لېكىن، ئۇلار ئۇ گەپلىرىمگە زادىلا ئىشەنمىدى. خانىم، مەن خانىمنى، تارانى سېغىنىدىم. كېيىن زادىلا چىدىمايا بىر كېچىدىلا قېچىپ چىقىپ يۈك پويىزى بىلەن ئاتلانتاغا كېلىۋالدىم. تاراغا بېرىپ خانىمنى، بېگىمنى كۆرۈپ كەلگۈم بار. بۇ ھۆرلۈكتىنمۇ جاق تويدۇم. ماڭا ئۇچ ۋاخلىقىمغا تويغۇدەك تاماق بەرسە، نېمىنى قىلسام بولىدۇ، نېمىنى قىلسام بولمايدۇ، دەپ بەرسە، كېسەل بولسام داۋالاپ قويسا بولىدى. ئۆپكەمگە يەنە سوغۇق تەگكۈزۈۋالسام قانداق قىلىمەن؟ شىماللىقلارنىڭ خوتۇنلىرى مېنى داۋالامدۇ؟ ئۇ مۇمكىن ئەمەس. مېنى «ئوخارا ئەپەندى» دەپ ھۆرمەت قىلىشقان بولسىمۇ ۋاقتى كەلگەندە ماڭا قارىمايدۇ. لېكىن، خانىم ئۇنداق ئەمەس، ماڭا ئوبدان قارايدۇ... سىكارلېت خانقىز، نېمە بولدىڭىز؟

ـــ دادام بىلەن ئاپام ئۆلۈپ كەتتى، سام.

ـــ ئۆلۈپ كەتتى؟ سىكارلېت خانقىز، چاقچاق قىلىۋاتمايدىغانسىز؟ سىز ماڭا بۇنداق مۇئامىلە قىلىسىڭىز بولمايدۇ جۇمۇ.

ـــ چاقچاق ئەمەس، راست، ئاپام شېرمانىنىڭ قوشۇنى تاراغا كەلگەن چاغدا ئۆلۈپ كەتتى. دادام... بۇلتۇر ئالتىنچى ئايدا قازا قىلدى. سام، يىغلىما، يىغلىمىساڭچۇ ! سەن يىغلىساڭ مەنمۇ يىغلايمەن. ھازىر بۇ گەپلەرنى دېيىشمەيلى، كېيىن ۋاقىت چىقىرىپ ساڭا تەپسىلىي سۆزلەپ بېرىمەن... سۇئېللېن خانقىز ھازىر تارادا، ناھايىتى ئوبدان بىر يىگىتكە تېگىۋالدى. ئىسمى ۋىل ۋېنتېن ئەپەندى. كاررىن خانقىز... ـــ سىكارلېت گېپىنى توختىتىۋالدى. بۇ يىغلاڭغۇ ئادەمگە مۇناسىتىر دېگەننىڭ قانداق

يەر ئىكەنلىكىنى قانداق چۈشەندۈرۈپ بولغىلى بولسۇن، ــ ئۇ هازىر چارلىستوندا. پورك بىلەن پىرىسسي تاراداا... سام، بولدى، يېشىڭنى سۈرتۈۋەت، سېنىڭ ئۆيگە قايتىپ كەتكۈڭ بارمۇ؟

ــ بار، بىراق ئۆيدە مەن ئويلىغاندەك خانىم بولغان بولسا...

ــ ئەمىسە ئاتلانتادا قېلىپ مېنىڭ ئىشلىرىمغا ياردەملەشسەڭ قانداق؟ ماڭا پەيتون هەيدەيدىغان بىرسى كېرەك، هازىر ئەسكى ئادەملەر كۆپ بولۇپ كەتتى. شۇڭا يېنىمدا بىر ئادەم بولمىسا بولمايدۇ.

ــ شۇنداق، سىزگە بىر ئادەم بولمىسا زادى بولمايدىكەن، مەنمۇ سىزگە بۇ گەپنى دېمەكچى بولۇپ تۇراتتىم. ئۆزىڭىز يالغۇز پەيتون هەيدەپ ئۇ يەر ـ بۇ يەرگە بېرىپ يۈرسىڭىز خەتەرلىك، سىكارلېت خانقىز. هازىر بەزى نېگىرلار بەك ئەسكى، بولۇپمۇ بۇ تەرەپتە ئولتۇرىدىغانلار. بۇ يەردە ئىككى كۈنلا تۇرۇپ، ئۇلارنىڭ سىز توغرۇلۇق قىلىشقان گەپلىرىنى ئاڭلىدىم. تۇنۇگۈن بۇ يەردىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقىنىڭىزدا هېلىقى بۇزۇق نېگىر خوتۇنلىرى سىزگە قاراپ شۇنداق سەت ۋارقىرىدى، مەن سىزنى شۇ چاغدا تونۇۋالدىم، پەيتونىڭىز ئىتتىكلەپ كېتىپ يېتىشەلمەي قالدىم. شۇنىڭ بىلەن ئۇ خوتۇنلارنىڭ راسا ئەدىپىنى بېرىپ قويدۇم، راست. ئۇلارنىڭ بۇگۈن چىقمىغانلىقىغا دەققەت قىلدىڭىزمۇ؟

ــ دەققەت قىلدىم، رەهمەت ساڭا، سام. قانداق، پەيتونۇمنى هەيدەپ بېرەمسەن؟

ــ سىكارلېت خانقىز، سىزنىڭ ياخشى نىيىتىڭىزگە رەهمەت، بىراق مېنىڭ يەنىلا تاراغا بارغۇم بار.

سام يەرگە قارىۋېلىپ باشمالىقى بىلەن يەرنى سىجاپ ئولتۇرۇۋالدى. ئۇنىڭ نېمە ئۈچۈن جىددىيلىشىپ كېتىۋاتقانلىقىنى بىلىپ بولمايتتى.

ــ ئېيتقىنا، نېمە ئۈچۈن ئۇنىمايسەن؟ مەن ساڭا نۇرغۇن

هەق بېرىمەن، مېنىڭ يېنىمدا قېلىپ قال.

ئۇنىڭ قاپقارا يۇزىدىكى ئىپادىدىن، ئىچىدىكىنى خۇددى كىچىك بالىنىڭ چىرايىدىن كۆڭلىدىكىنى بىلىۋالغىلى بولىدىغاندەك ئاسانلا بىلىۋالغىلى بولاتتى. ئۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ سىكارلېتقا قارىدى. چىرايىدا بىر خىل قورقۇنچ چىقىپ تۇراتتى. ئۇ پەيتونغا يېقىنراق كېلىپ، بوش ئاۋازدا:

— سىكارلېت خانقىز، مەن ئاتلانتادىن كەتمىسەم پەقەت بولمايدۇ، چوقۇم تاراغا بېرىشىم كېرەك، ئۇ يەرگە بېرىۋالسامىلا مېنى ئۇلار تاپالمايدۇ، مەن... بىر ئادەمنى ئۆلتۈرۈپ قويغان.

— نېگىرمۇ؟

— ياق، ئاق تەنلىك، شىماللىق بىر ئەسكەرنى، ئۇلار مېنى ئىزدەۋاتىدۇ، شۇڭا مەن مۇشۇيەردە تۇرغان.

— ئۇ ئىش قانداق يۈز بەرگەن.

— ئۇ مەست بولۇپ قېلىپ ماڭا بولمىغۇر گەپلەرنى قىلغان، ئاچچىقىمغا پايلىماي بوغۇپ ئۆلتۈرۈۋەتتىم... ئەسلىدە ئۇنداق قىلغۇم يوق ئىدى، سىكارلېت خانقىز، قولۇم بەكمۇ كۈچلۈك بولغاچقا، بىردەمدىلا ئۆلۈپ قاپتۇ. قاتتىق قورقۇپ كېتىپ نېمە قىلارىمنى بىلمەي مۇشۇيەرگە كېلىپ قالدىم. تۇنۇگۈن بۇ يەردە سىزنى كۆرۈپ: خۇداغا شۈكۈر، بۇ ياق سىكارلېت خانقىز ئەمەسمۇ؟ ئۇ ماڭا ئوبدان مۇئامىلە قىلاتتى، ھازىرمۇ مېنى شىماللىقلارغا تۇتۇپ بەرمەس. مېنى چوقۇم تاراغا يولغا سېلىپ قويىدۇ، دەپ ئويلىدىم.

— ئۇلار بۇ ئىشنى سېنىڭ قىلغىنىڭنى بىلەمدۇ؟

— بىلىدۇ. بويۇم ئېگىز تۇرسا، ئۇلارنىڭ تونۇيالماسلىقى مۇمكىن ئەمەس، مەن ئۆزۈمنى ئاتلانتا بويىچە ئەڭ ئېگىز ئادەمىمىكىن دەپ ئويلايمەن. ئۇلار تۇنۇگۈن ئاخشام بۇ يەرگە كېلىپ مېنى ئىزدىدى. بىر نېگىر قىز مېنى ئورمانلىقتىكى بىر ئۆڭكۈرگە يوشۇرۇپ قويدى، ئۇلار كەتكەندىن كېيىن چىقتۇالدىم.

سىكارلېت خىيال بىلەن ئولتۇرۇپ كەتتى. ئۇ سامنىڭ ئادەم ئۆلتۈرۈپ قويغانلىقىدىن چۆچۈپ ياكى قايغۇرۇپ ئەمەس، بەلكى ئۇنىڭ ئۆزىگە پەيتون ھەيدەپ بېرەلمەيدىغانلىقىغا كۆڭلى يېرىم بولۇپ ئولتۇراتتى. سام ئاشۇ قامىتى بىلەن ئۆزىگە مۇھاپىزەتچى بولغان بولسا، بۇنىڭ رولى ئارچېنىڭكىدىن قېلىشمايتتى. ئەمدى ئۇنى ساق ـ سالامەت تاراغا يەتكۈزۈپ قويۇش كېرەك، ساقچىلار ئۇنى تۇتۇپ كەتسە بولمايدۇ، بۇ نېگىر قولىدىن نۇرغۇن ئىش كېلىدىغان ئادەم، ئۇنى دارغا ئېسىۋەتسە بەكمۇ ئەپسۇسلىنارلىق ئىش بولىدۇ. ئۇ تارادىكى ئەڭ ياخشى ئىش بېشىلىرىنىڭ بىرسى ئىدى. سىكارلېت ئۇنى ھازىرغىچە ھۆرلۈككە ئېرىشكەن نېگىر دەپ قارىمايتتى، پورك، نېگىر ئانا، ئاشپەز نېگىر پىرىسسىيلارغا ئوخشاش دەپ ئويلايتتى. ئۇ ھازىرمۇ «بىزنىڭ ئائىلىنىڭ ئەزاسى»، شۇڭا ئۇنى قوغداپ قېلىش كېرەك.

— مەن سېنى بۇگۈن كېچىدىلا تاراغا يولغا سېلىۋېتىمەن، — دېدى سىكارلېت ئاخىرىدا، — سام، ھازىر مەن ئۇ تەرەپكە بارمىسام بولمايدۇ، كەچتە قايتقۇچە يەنە مۇشۇ يەردىن ئۆتىمەن. باردىغان يېرىڭنى ھەرگىز باشقىلارغا دېمە. يۈزۈڭنى توسۇپ تۇرىدىغانغا شىلەپىدىن بىرنى تېپىپ كىيىۋال.

— شىلەپەم يوق.

— مانا بۇ يىگىرمە بەش تىيىننى ئېلىپ، بىرەر نېگىردىن سېتىۋال، ئاندىن مۇشۇ يەردە مېنى ساقلا.

— بولىدۇ، خانقىز، — ئۇنىڭغا نېمە قىلىدىغانلىقىنى دەپ بېرىدىغان ئادەم چىققاچقا، ئۆزىنى ئەركىن سەزدى، چىرايىدىمۇ روھلىنىش پەيدا بولدى.

سىكارلېت يولغا چىقىپ يول بويى خىيال قىلىپ ماڭدى: ۋىل چوقۇم ئۇنىڭدەك بىر ياخشى تېرىقچىنى قارشى ئالىدۇ. پورك ئېتىزلىقىڭ ئىشلىرىغا خام. بۇنىڭدىن كېيىن پىششىقمۇ مۇمكىن ئەمەس، سام بارسا پورك ئاتلانتاغا كېلىپ دىلسىي بىلەن بىللە بولالايدۇ، دادام ھايات ۋاقتىدا ئۇلارغا شۇنداق ۋەدە بەرگەن.

زاۋۇتقا يېتىپ بارغاندا كۈن ئولتۇراي دەپ قالغانىدى. بايا سام بىلەن ئۇزاق پاراڭلىشىپ قالغان ئوخشايدۇ. يوھان گاللېگېر زاۋۇتتىكى ئەسكى بىر ئۆينىڭ پېشايۋىنىدا تۇراتتى، ئۇ ئۆي زاۋۇتنىڭ ئاشخانىسى ئىدى. يەنە بىر تاش ئۆيمۇ بار بولۇپ، ئۇ ئوخلايدىغان ئۆي ئىدى. ئۆينىڭ ئالدىدىكى يوغان بىر كۆتەكتە تۆت ئادەم ئولتۇراتتى. ئۇلار سىكارلېت يوھاننىڭ قولىغا تاپشۇرغان مەھبۇسلار ئىدى، ئۇستىدە تەردە پىشىپ پاسكىنىلىشىپ كەتكەن مەھبۇس كىيىملىرى تۇراتتى، ماڭغاندا پۇتلىرىدىكى كىشەنلەر شاراقلىشىپ كېتەتتى، تۆتىلىسىنىڭ چىرايىدا ئېغىر سۈكۈنات ۋە ئۇمىدسىزلىك ئەكس ئېتىپ تۇراتتى. سىكارلېت بىر قاراپلا ئۇلارنىڭ ئورۇقلاپ، سالامەتلىكىنىڭ ناچارلاپ كەتكەنلىكىنى بىلدى. ئۇلارنى بۇ يەرگە ئېلىپ كەلگەن چاغدا ناھايىتى تىمەن، ساغلام ئىدىغۇ؟ سىكارلېت پەيتوندىن چۈشكەندە ئۇلار ئۇنىڭغا بېشىنى كۆتۈرۈپ قاراپمۇ قويمىدى، يالغۇز يوھانلا بېشىدىن شلەپىسىنى ئېلىپ ئۇنىڭغا سالام بەردى. ئۇنىڭ ئاپتاپتا قاريداپ كەتكەن يۈزى خۇددى ياڭاقنىڭ پوستىدەك بولۇپ كەتكەنىدى.

— مەن بۇلارنى بۇنداق قىيابەتتە كۆرۈشنى خالىمايمەن، — دېدى سىكارلېت گەپنى ئۇدۇللا قىلىپ، — ئۇلارنىڭ سالامەتلىكى ياخشى ئەمەستەك قىلىدۇ. يەنە بىرسى قېنى؟

— ئاغرىپ قالدىم دەپ ياتىدۇ، — دېدى يوھان مەنىستىمگەن تەلەپپۇزدا، — ئۆينىڭ ئىچىدە.

— نېمە كېسەل ئىكەن؟

— ئاساسەن ھۆرۈنلۇق كېسىلى.

— كىرىپ كۆرۈپ باقاي.

— كىرمەڭ، يالىڭاچ ياتقان بولۇشى مۇمكىن. ئۇنىڭ ھالىدىن ئۆزۈم خەۋەر ئالىمەن، ئەتە ئىشقا چىقىدۇ.

سىكارلېت ئىككىلىنىپ تۇرۇپ قالدى. شۇ ئارىلىقتا بىر مەھبۇسنىڭ بېشىنى ئاران كۆتۈرۈپ يوھانغا نەپرەت بىلەن قاراپ

قويغانلىقىغا كۆزى چۈشتى، ئۇ مەھبۇس يەنە دەررۇلا يەرگە قارىۋالدى.

— ئۇلارنى قامچا بىلەن ئۇردىڭىزمۇ؟

— كەچۈرۈڭ، كېنەدى خانىم، ھازىر بۇ زاۋۇتنى كىم باشقۇرۇۋاتىدۇ؟ باشقۇرۇشقا مېنى ئۆزىڭىز قويدىڭىز، ئۇلارنى قانداق ئىشلەتسەم ئىختىيارىم ئىكەنلىكىنىمۇ سىز دېگەن، شۇڭا مېنى ئەيىبلىسىڭىز زادى بولمايدۇ، شۇنداقمۇ؟ مەن ئېلىسىن ئەپەندىگە قارىغاندا بىر ھەسسە كۆپ ياغاچ ئىشلەپچىقاردىم، ئۇنداق ئەمەسمۇ يا؟

— ئۇغۇ شۇنداق! — دېدى سىكارلېت. ئۇ بېشىغا تۈيۈقسىز بىر قۇزغۇن كېلىپ قونغاندەك شۇركۈنۈپ كەتتى.

بۇ يەر ۋە بۇ ئۆيلەر ئۇنىڭ كۆزىگە ئاجايىپ بىر قورقۇنچلۇق كۆرۈنۈپ كېتىۋاتاتتى. بۇرۇن خوگ ئېلىسىن باشقۇرۇۋاتقان چاغدا ئۇنداق ئەمەس ئىدى. ئۇ يەنە غېرىبلىق ۋە سىرت بىلەن پۈتۈنلەي ئالاقىسى ئۈزۈلگەن بىر خىل كەيپىيات سېزىپ ئىختىيارسىز تىترەپمۇ كەتتى. بۇ مەھبۇسلارنىڭ سىرت بىلەن ئالاقىسى مۇتلەق يوق، يوھان گالىلېگېرنىڭ ئىگىدارچىلىقىدا ئىدى، ئۇ ئۇلارنى نېمە قىلسەمەن دېسە قىلالايتتى، ئۇرالايتتى، ياكى باشقا ئۇسۇللار بىلەن خارلىيالايتتى، ئۇ بولسا بۇ ئىشلارنىڭ بىرسىنىمۇ بىلمەي يۈرۈپېرەتتى. مەھبۇسلار ئۇ كەتكەندىن كېيىن تېخىمۇ ئېغىر جازاغا ئۇچراشلىرىدىن قورقۇپ ئۇنىڭغا دەردلىرىنى ئېيتالمايتتى.

— ئۇلار يامانمۇ ئورۇقلاپ كېتىپتۇ. ئۇلارغا تويغۇدەك تاماق بېرىۋاتامسىز؟ تامىقىغا بەرگەن پۇلۇم بىلەن ئۇلار چوشقىدەك سەمرىپ كەتسە بولاتتىغۇ؟ ئۆتكەن ئايدا ئۇن بىلەن چوشقا گۆشى ئۇچۇنلا ئوتتۇز دوللار بەردىم. كەچلىك تامىقىغا نېمە بېرىسىز؟

سىكارلېت ئاشخانىنىڭ ئالدىغا كېلىپ ئىچىگە قاراپ باقتى، سېمىز بىر ئارغۇن خوتۇن كونىراپ كەتكەن ئوچاقنىڭ ئالدىدا ئولتۇرۇپ تاماق ئېتىۋاتاتتى، سىكارلېتنى كۆرۈپلا ئۇنىڭغا سالام

بەردى، ئاندىن قازاندىكى قارا پۇرچاق بوتقىسىنى ئىلەشتۇرۇشكە باشلىدى. سىكارلېت يوهاننىڭ مۇشۇ خوتۇن بىلەن بىللە تۇرۇۋاتقانلىقىنى بىلدى، لېكىن ئۇنىڭ ئىشىغا ئارىلاشماسلىقنى ئويلاپ گەپ قىلمىدى، قارا پۇرچاق بوتقىسى بىلەن قوناق ئۆنىدا قىلغان قازان نېنىدىن باشقا نەرسىنىڭ تەييارلانمىغانلىقىنى بىر قاراپلا بىلۋالدى.

— ئۇلارغا بېرىدىغان باشقا نەرسىمۇ بارمۇ؟

— يوق.

— قارا پۇرچاق بوتقىسىغا ئازراق گۆش تاشلىۋەتكەنمۇ؟

— ياق.

— تۇزلىغان گۆشۈمۇ يوقمۇ؟ قارا پۇرچاقنا گۆش ئارىلاشتۇرمىسا يېيىش تەس ئىكەنلىكىنى بىلمەمسىلەر؟ نېمىشقا گۆش سالمىدىڭلار؟

— يوهان ئەپەندى گۆش سالمىساڭمۇ بولىدۇ دېگەن.

— هازىر سال! يەيدىغان نەرسىلەرنى نەگە قويىسىلەر؟

ئۇ ئايال قاتتىق قورقۇپ كېتىپ ئىشكاپقا قاراپ قويدى. سىكارلېت دەررۇ كېلىپ ئىشكاپنىڭ ئىشىكىنى ئېچىۋىدى، ئىچىدىن ئاغزى ئېچىلغان بىر تۇڭ قوناق ئۇنى، كىچىك بىر خالتا ئاق ئۇن، بىر قاداقچە قەھۋە، ئازراق قەنت، بىر تۇڭچە ياغ، ئىككى سان گۆش چىقتى. بىر سان گۆش پىشۇرۇلغان بولۇپ، ئۇستىدىن ئازراق شىلىپ يەپتۇ. سىكارلېت غەزەپ بىلەن كەينىگە ئۆرۈلۈپ يوهانغا قارىدى، يوهانمۇ ئاچچىقى بىلەن ئۇنىڭغا قاراپ تۇراتتى.

— ئۆتكەن هەپتە مەن ئەۋەتىپ بەرگەن بەش خالتا ئاق ئۇن نەگە كەتتى؟ بىر خالتا شېكەر بىلەن قەھۋەچۇ؟ بەش سان گۆش، ئون قاداق تۇزلىغان گۆش، تۇرۇپ، ئېرلاندىيە يانچۇلىرىنىمۇ ئەۋەتكەنمەن. ئۇ نەرسىلەر نەگە كەتتى؟ ئۇلارغا بىر كۈندە بەش ۋاخ تاماق بەرسەڭلارمۇ بىر هەپتىدە تۈگەپ كەتمەيدۇغۇ؟ سېتىۋېتىپسەن! چوقۇم سېتىۋەتتىڭ! هۇ ئوغرى! مەن

ئەكىلىپ بەرگەن ياخشى نەرسىلەرنى سېتىۋېتىپ پۇلىنى يانچۇقۇڭغا سالسەن، ئۇلارغا بولسا ھەر كۈنى قارا پۇرچاق بىلەن قونىاق بېرىپسەن، ئۇلارنىڭ ئورۇقلاپ كەتكىنى بىكار ئەمەس ئىكەن. نېرى تۇرا!

سىكارلېت غەزەپ بىلەن ئۇنىڭ يېنىدىن ئۆتۈپ پېشايۋانغا چىقتى.

— ھەي، سەن... توغرا، سەن، بۇ ياققا كەل.

ئۇ ئادەم ئورنىدىن تەستە قوپۇپ، پۇتىدىكى كىشەننى شاراقشىتقىنىچە ئۇنىڭ ئالدىغا كەلدى. سىكارلېت كىشەننىڭ ئۇنىڭ ئوشۇقىنى يالاپ ئېچىۋەتكەنلىكىنى كۆردى.

— سەن ئاخىرقى قېتىم قاچان گۆش يەپ باقتىڭ؟

ئۇ ئادەم يەرگە قارىۋالدى.

— گەپ قىل!

ئۇ ئادەم گەپ قىلماي ناھايىتى روھسىز ھالدا يەردىن بېشىنى كۆتۈرمەي تۇراتتى. ئاخىر ئۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ، سىكارلېتقا يالۋۇرغاندەك لاپىلدە بىر قاراپ قويۇپ ئىتتىك يەنە يەرگە قارىۋالدى.

— گەپ قىلىشتىن قورقۇۋاتىسەن، شۇنداقمۇ؟ بوپتۇ، ئەمىسە سەن ئاشخانىغا كىرىپ ئىشكاپتىن بىر سان گۆشنى ئېلىپ چىق، رەببىكا، ئۇنىڭغا پىچاق بەر. ئۇ گۆشنى ئاپىرىپ بۆلۈشۈپ يەڭلار. رەببىكا، ئۇلارغا پىرەنىك بىلەن قەھۋە تەييارلاپ بەر، چاپسان بول، مەن قاراپ تۇرىمەن.

— ئۇ ئاق ئۇن بىلەن قەھۋە ئەپەندىنىڭ ئىدى، — دېدى رەببىكا پەس ئاۋازدا. ئۇ شۇنچىلىك قاتتىق قورقۇپ كېتىۋاتاتتى.

— يوھان ئەپەندىنىڭ ئىدى؟ كۆلكىلىك گەپقۇ بۇ. بۇ گەپچە ئۇ گۆشلەرمۇ ئۇنىڭ ئوخشىمامدۇ؟ مەن نېمە دېسەم شۇنى قىل، چاپسان بول! يوھان گاللېگېر، يۈرۈڭ، بىز پەيتوننىڭ يېنىغا بېرىپ پاراڭلىشايلى.

سىكارلېت چوڭ ـ چوڭ چامداپ پەيتوننىڭ قېشىغا كېلىپ

ئۇستىگە چىقىپ ئولتۇردى. تۆت مەھبۇس بايىقى گۆشنى خۇددى ھازىرلا بىرسى كېلىپ قوللىرىدىن تارتىۋالىدىغاندەك ئاغزىلىرىغا كەپلەپ تىقىپ يېيىشىۋاتاتتى. سىكارلېت تېخىچە ئاچچىقىدىن يانمىغان بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ تويۇنۇپ گۆش يەۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ئازراق خاتىرجەم بولغاندەك قىلدى.

— سەن ئۇچىغا چىققان قىزىل كۆز نېمىكەنسەن! — دەپ ۋارقىراپ كەتتى سىكارلېت ئاچچىقىدا يوھانغا. ئاڭغىچە يوھان پەيتونىنىڭ قېشىغا كېلىپ، شىلەپىسىنى كەجگىسىگە چۈشۈرۈۋالغان ھالەتتە يەرگە قاراپ تۇراتتى، — سېتىۋەتكەن ئۇ نەرسىلەرنىڭ پۇلىنى ماڭا تولۇقى بىلەن تاپشۇرسەن. بۇنىڭدىن كېيىن يەيدىغان نەسىلەرنى ساڭا ئايدا بىر ئەمەس، كۈنلۈكىنى كۈنلۈك يەتكۈزۈپ بېرىمەن.

— بۇنىڭدىن كېيىن مەن بۇ يەردە يوق، — دېدى يوھان گاللېگېر.

سىكارلېتنىڭ «ئەمىسە كۆزۈمدىن يوقال» دېگۈسى بار ئىدى، لېكىن تىلىنىڭ ئۇچىغا كېلىپ قالغان ئۇ گەپنى ئىچىگە يۇتۇۋېتىپ، ئۆزىنى بېسىۋېلىشنى دەررۇ كاللىسىدىن كەچۈردى. يوھان كەتسە ئۇ قانداق قىلىدۇ؟ ئۇنىڭ ئىشلەپچىقىرىۋاتقان ياغىچى خۇگنىڭكىدىن بىر ھەسسە كۆپ ـ تە. سىكارلېتنىڭ قولىدا چوڭ بىر زاكاز تۇرۇپتۇ، سانى ناھايىتى كۆپ، ئۇنىڭ ئۇستىگە جىددىي لازىم. بۇنىڭدىن بۇرۇن بۇنچىلىك كۆپ زاكاز زادىلا كېلىپ باقمىغان. ئۇ ياغاچلارنى تېز ئاردا چوقۇم ئاتلانتاغا يەتكۈزۈش كېرەك. يوھان كېتىپ قالسا مۇشۇنداق بىر جىددىي پەيتتە ئورنىغا كىمنى تاپقىلى بولىدۇ؟

— راست، مەن كېتىمەن. سىز ماڭا بۇ يەرنىڭ ھەممە نېمىسىگە مەسئۇل بولسەن دېگەن، تېخىمۇ كۆپ ماتېرىيال چىقىرىپ بېرىشىمنى تەلەپ قىلغان، ئەمما زاۋۇتنى قانداق باشقۇرۇش كېرەكلىكىنى دېمىگەن. ياغاچ قانداق چىقىۋاتىدۇ، بۇنى سىز بىلمەيسىز، شۇڭا مېنى ئىشەنچسىزلىكتە

ئەيىبلىسىڭىز بولمايدۇ. مەن سىز ئۇچۇن پۇل تېپىپ بېرىۋاتىمەن، بۇنىڭ بەدىلىگە ماڭا ھەق بېرىسىز... ئۆزۈممۇ باشقا يوللار بىلەن ئازراق تاپتىم، ئەمما سىز تۇيۇقسىز پەيدا بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئالدىدا ئۇنى - بۇنى دەپ ئابرۇيۇمنى تۆكتىڭىز. ئەمدى مەن بۇنىڭدىن كېيىن بۇ يەرنىڭ تەرتىپىنى قانداق ساقلايمەن؟ بۇ ئادەملەرنى بەزىدە ئانچە - مۇنچە ئۇچۇقداپ قويغانىڭ نېمە يامىنى بار؟ ئۇ ھۆرۈن ئېشەكلەرگە تاياق ئازلىق قىلمدۇ تېخى. ئۇلارنىڭ قورسىقى تويمىسا، تەلىپى قاندۇرۇلمىسا نېمە بوپتۇ؟ ئۇلار ۋاي دەپ كەتكۈدەك ئادەملەر ئەمەس، سىزنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنمۇ يا بۇ يەرنىڭ ئىشلىرى بىلەن كارىڭىز بولمايدۇ، يا مەن كېتىمەن.

ئۇنىڭ تۇرۇلۇپ كەتكەن چىرايى شۇنچىلىك سەتلىشىپ كەتكەنىدى. سىكارلېت نېمە قىلىشىنى بىلمەي قالدى. يوھان بۇگۈن ئاخشاملا كېتىپ قالسا ئۇ قانداق قىلمدۇ؟ كېچىچە بۇ يەردىن كەتمەي ئۇ مەھبۇسلارنى بېقىپ ياتالمايدۇ - دە.

ئۇنىڭ ئامالسىز قېلىۋاتقانلىقى كۆزلىرىدىن چىقىپ تۇرۇۋاتاتتى. يوھانىنىڭ مۇئامىلىسىمۇ ئاستا - ئاستا ئۆزگىرىشكە باشلىدى، گەپلىرىمۇ سەل يۇمشىغاندەك بولدى.

— ۋاقىتمۇ بىر يەرگە باردى، كېنىدى خانىم، ئەڭ ياخشىسى، سىز قايتىپ كېتىڭ. بۇنچىلىك كېچىك ئىش ئۈچۈن ئۇياق - بۇياقمۇ بولۇپ كەتمەسمىز. مۇنداق بولسۇن، كېلەر ئايدا سىز مېنىڭ مائاشىمدىن ئون بەش دوللار تۇتۇپ قېلىڭ، شۇنىڭ بىلەن بۇ ئىش تۈگىسۇن.

سىكارلېتنىڭ كۆزلىرى بىر پارچە گۆشنى تالىشىپ يەپ كېتىۋاتقان بىچارە ئادەملەرگە چۈشتى، ئۇ ئەبجەق ئۆيىنىڭ ئىچىدە يەنە بىرسى كېسەل بولۇپ ياتاتتى. ئۇ يوھان گاللېگېرنى كەتكۈزۈۋېتىشى كېرەك. ئۇ ئوغرى ھەم شۇنچىلىك رەھىمسىز ئادەم. ئۇ قايتىپ كەتكەندىن كېيىن مەھبۇسلارنى يەنە نېمىلەر قىلمدۇ، كىم بىلىدۇ؟ بىراق، ئۇ ئادەم يەنە قولىدىن ئىش

كېلىدىغان ئادەم، سىكارلېت مۇشۇنداق ئادەملەرگە موھتاج، ھازىر ئۇنى كەتكۈزۈۋەتسە بولمايدۇ. ئۇنىڭغا نۇرغۇن پۇل تېپىپ بېرىۋاتىدۇ ـ دە. بۇنىڭدىن كېيىن ئۇ مەھبۇسلارنىڭ قورسىقىغا تويغۇدەك تاماق بېرىشى كېرەك.

ـــ يىگىرمە دوللار تۇتىمەن، ـــ دېدى سىكارلېت ئۈزۈپلا، ـــ بۇ ئىش تۇغرۇلۇق ئەتە ئەتىگەندە كېلىپ سىز بىلەن يەنە سۆزلىشىمەن.

سىكارلېت بوجىنى قولىغا ئالدى. ئەتە سۆزلەشكۈدەك ئىشنىڭ يوقلۇقىنى، ئەمدى ئىشنىڭ تۈگىگەنلىكىنى سىكارلېت بىلەتتى، يوھانغىمۇ ئۇ نەرسە ئايدىڭ ئىدى.

سىكارلېت پەيتونىنى ھەيدەپ دېكاتور كوچىسىغا قاراپ يۈرۈپ كەتتى. شۇ تۇرقىدا ئۇنىڭ ۋىجدانى بىلەن پۈلغا بولغان ھېرىسمەنلىكى ئوتتۇرىسىدا قاتتىق ئېلىشىش بولۇۋاتاتتى، بۇ تىرىك ئادەملەرنى يوھانغا ئوخشاش تاش يۈرەك ئادەملەرنىڭ ئىختىيارىغا ئۆتكۈزۈپ بەرمەسلىك كېرەكلىكىنى ئۇ ئوبدان بىلەتتى. ناۋادا بىرەر مەھبۇس ئۆلۈپ كېتىدىغان بولسا بۇنىڭدا ئۇنىڭمۇ مەسئۇلىيىتى بولاتتى. چۈنكى، ئۇ يوھاننىڭ رەھىمسىز ئادەم ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ ئۇلارنى ئۇنىڭ قولىغا تۇتقۇزغان ـ دە. لېكىن، يەنە بىر مەنىدىن ئېيتقاندا، كىم ئۇلارنى جىنايەت ئۆتكۈزسۇن، دەپتۇ. قانۇنغا خىلاپلىق قىلغانكەن، تۇتۇلىدۇ. يامان كۈن كۆرسە ئۆزىدىن كۆرسۇن. شۇ خىيال بىلەن سىكارلېتنىڭ كۆڭلى ئازراق تەسكىن تاپقاندەك بولدى، لېكىن چوڭ يولغا چىققاندىن كېيىن ، ئۇ مەھبۇسلارنىڭ روھسىز قىياپەتلىرى كۆز ئالدىغا كېلىۋېلىپ ئۇنى يەنە بىئارام قىلىشقا باشلىدى.

«بولدىلا، بۇ ئىشلارنى كېيىن ئويلايچۇ.» ئۇ شۇ ھامان ئۇ ئىشلارنى يۈرىكىنىڭ ياغاچ ئىسكىلاتىغا سولۇۋېتىپ دەرۋازىنى مەھكەم تاقىۋەتتى.

سىكارلېت نېگىرلارنىڭ ئولتۇراق رايونىغا يېتىپ كەلگەندە،

كۆن ئولتۇرۇپ ئورمانىنىڭ ئىچىگە قاراڭغۇلۇق تارقىلىشقا باشلىغانىدى. سوغۇق ھاۋا بىلەن سوغۇق شامال ئورمان ئىچىدىن بۇ تەرەپكە ئۇرۇپ تۇرۇۋاتاتتى. سىكارلېت بىرەر قېتىمىمۇ بۇگۈنكىدەك كېچىدە يولدا قېلىپ باقمىغانىدى، شۇڭا جىددىيلىشىپ ئۆيگە چاپسانراق يېتىۋېلىشقا ئالدىراپ تۇراتتى.

سام يوق، قارىسىمۇ كۆرۈنمەيتتى. سىكارلېت ئۇنى ساقلىدى، شىماللىقلار تۇتۇپ كەتكەنمىدۇ يا، دەپ ئەنسىرەپمۇ قالدى. بىرئازدىن كېيىن ئاياغ تىۋىشى ئاڭلىنىپ ئاندىن خاتىرجەم بولغاندەك قىلدى. سام كەلگەندە كېچىكىپ قالغانلىقى ئۈچۈن ئۇنى ئەدەپلەپ قويماقچىمۇ بولدى.

لېكىن، ئۇ تەرەپتىكى ئايلانمىدىن كېلىۋاتقان ئادەم سام ئەمەس ئىدى.

كىيىملىرى ئاۋارە بىر ئاق تەنلىك ئادەم بويى پاكار بىر نېگىر بىلەن بىللە كېلىۋاتاتتى، تۇرقى خۇددى ئورانگۇتانىڭ ئۆزى ئىدى. سىكارلېت دەرھال بوجىنى سىلكىدى ۋە شۇنىڭ بىلەن تەڭلا تاپانچىغا قولىنى ئۇزارتتى. ئات ئەمدىلا ئورنىدىن قوزغىلىشىغا، ئۇ ئاق تەنلىك بىر قولىنى سوزۇپلا ئاتنى توختىتىۋالدى.

— خانىم، — دېدى ئۇ ئادەم، — يىگىرمە بەش تىيىنلىك تەڭگىدىن بىرنى بەرسىڭىز، قورسىقىم بەك ئېچىپ كەتتى.

— يولنى بوشات! نېرى تۇر! — دېدى سىكارلېت جاۋابەن، — يېنىمدا پۇل يوق چۈ! چۈ!

ئۇ ئادەم چاقچاقلىق بىلەن ئاتنىڭ يۈگىنىنى تۇتۇۋالدى.

— ئۇنى تۇتۇۋال، — دەپ ۋارقىرىدى ئۇ يېنىدىكى نېگىرغا، — ئۇنىڭ پۇلى چوقۇم مەيدىسىدە.

ئۇنىڭدىن كېيىن يۈز بەرگەن ئىشلار خۇددى قارا باسقاندەك سىكارلېتنى قاتتىق قورقۇتۇۋەتتى. سىكارلېت قولىدا تاپانچا بارلىقىنى بىلەتتى، ئەمما ئۇ ئاق تەنلىككە قارىتىپ ئاتسا ئېتىغا تېگىپ كېتىشىدىن قورقاتتى. ئۇ نېگىر پەيتونغا قاراپ

يۇگۇردى، چىرايىدا شەھۋانە كۈلكە ئويناپ تۇراتتى. سىكارلېت ئۇنىڭغا قارىتىپ ئاتتى، تەگدىمۇ يوق بىلمەيتتى، ئەمما بىر قول ئۇنىڭ قولىنى سۈندۈرۈۋەتكۈدەك قاتتىق تۇتۇۋالغانىدى، تاپانچىسىمۇ قولىدا يوق ئىدى. ئۇ نېگىر تۈيۈقسىز يېنىدا پەيدا بولغانىدى، تېنىدىن چىقىۋاتقان سېسىق پۇراق سىكارلېتنىڭ بۇرنىغا پۇراپ كۆڭلىنى ئىلەشتۇرۇۋەتتى. نېگىر ئۇنى پەيتوندىن پەسكە تارتىشقا باشلىدى. سىكارلېت بوش قالغان بىر قولى بىلەن ھەدەپ ئۇنىڭ يۈزىنى مورلايتتى. كېيىن ئۇ نېگىرنىڭ قولى سىكارلېتنىڭ گېلىغا تەگكەندەك بولۇپ، بىر چاغدا كۆڭلىكىنىڭ ئالدى ئىچ كۆڭلىكى بىلەن بىللە قورسىقىغچە يىرتىلىپ چۈشتى. ئارقىدىن بىر قول كۆكسىنى مىجىقلاشقا باشلىدى، سىكارلېت ئەزەلدىن بۇگۇنكىدەك قاتتىق قورقۇپ باقمىغانىدى، قورقۇنچلۇقتا بار ئاۋازى بىلەن ۋارقىراشقا باشلىدى.

ــ ئۇنىڭ ئاغزىنى ئېتىۋال، پەيتوندىن سۆرەپ چۈش، ــ ئاق تەنلىكىنىڭ ۋارقىرىغان ئاۋازى ئاڭلاندى. ئۇ نېگىر سىكارلېتنىڭ ئاغزىنى تۇتقانىدى. سىكارلېت ئۇنىڭ قولىنى بار كۈچى بىلەن چىشلىۋېلىپ يەنە ۋارقىراشقا باشلىدى. ئارقىدىنلا ئاق تەنلىكىنىڭ بىرسىنى تىللاۋاتقىنى ئاڭلاندى. سام ئۇ نېگىرغا ئېتىلىپ بارغاندا، ئۇنىڭ سىكارلېتنىڭ ئاغزىنى ئېتىۋالغان قولى بوشاپ پەسكە سەكرەپ چۈشۈپ كەتتى.

ــ تېز قېچىڭ، سىكارلېت خانقىز! ــ سام ئۇ نېگىر بىلەن پوممداقلىشىۋېتىپ ھەدەپ ۋارقىرايتتى. سىكارلېت قامچىنى قولىغا ئېلىپ ئېتىغا قامچا سالدى. ئات قوزغالدى، لېكىن چاق ماڭمايتتى، يۈمشاق بىر نەرسە ئالدىنى توسۇۋالغانىدى. ئەسلىدە سام ھېلىقى ئاق تەنلىكىنى ئۇرۇپ چاقنىڭ ئاستىغا كىرگۈزۈۋەتكەنىدى.

سىكارلېت قورقۇنچلۇقتا ئاتنى ئۇرۇۋېرىپ ئاخىر پەيتونىنى ئورنىدىن قوزغىدى. ئات ئۇچقاندەك چېپىپ كېتىۋاتاتتى. پەيتون شۇنداق قاتتىق سىلكىنەتتى. سىكارلېت كەينىدىن بىرسى

قوغلاپ كېلىۋاتقاندەك تۇيۇلۇپ، ئاتقا تېخىمۇ قاتتىق ۋارقىراشقا، ئاتنى تېخىمۇ قاتتىق قامچىلاشقا باشلىدى، ئەگەر ئۇ ھېلىقى ئورانگۇتاننىڭ قولىغا يەنە چۈشۈپ قالىدىغان بولسا، بۇ قېتىم ئۆلۈسىمۇ ئۇنى ئۆزىگە يېقىن كەلتۈرمىگەن بولاتتى.

شۇ ئارىلىقتا بىرسىنىڭ «سىكارلېت خانقىز، توختاڭ!» دەپ توۋلىغىنى ئاڭلاندى.

سىكارلېت ئاتنى ئاستىلاتتىشقا جۈرئەت قىلالماي ئاۋۇال كەينىگە قاراپ باقتى، سام كەينىدىن يۈگۈرۈپ كېلىۋاتاتتى. سىكارلېت ئاتنى توختاتتى، سام يېتىشىپ كېلىپ پەيتونغا ئۆزىنى ئاتتى، بېشى بىلەن يۈزىدىن تەر ھەم قان تۇختىماي ئېقىپ تۇرۇۋاتاتتى.

— بىر يېرىڭىز يارىلاندىمۇ؟ — سورىدى ئۇ سىكارلېتتىن ھاسىراپ تۇرۇپ.

سىكارلېت گەپ قىلالماي قالدى، شۇ ئارىلىقتا سامنىڭ ئىتتىك باشقا ياقتا قارىۋالغانلىقىنى كۆرۈپ، كۆڭلىكىنىڭ قورسىقىغچە يىرتىلىپ ئاپپاق كۆكسى بىلەن ئىچ كۆڭلىكىنىڭ كۆرۈنۈپ قالغانلىقىنى كۆردى ـ دە، نومۇستىن شەلپەردەك قىزىرىپ، ئىتتىك كۆڭلىكىنىڭ ئىككى تەرىپىنى يېغىپ كۆكسىنى ئېتىۋالدى، ئاندىن بېشىنى كۆتۈرمەي مىچىلداپ يىغلاشقا باشلىدى.

— بوجىنى ماڭا بېرىڭ! — سام ئۇنىڭ قولىدىن بوجىنى ئالدى، — قېنى جانۋار، چاپسان يۈگۈر!

ئات قامچىنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپ يەنە ئۇچقاندەك يۈرۈپ كەتتى.

— ئىلاھىم ئۇ قارا زەڭگى ئۆلگەن بولسىكەن. ئالدىراشچىلىقتا ئونىڭغا قاراشقىمۇ ئولگۈرمەپتىمەن، — سام تېخچە ھاسىراۋاتاتتى، — ئەگەر ئۇ سىزنىڭ بىر يېرىڭىزنى بىر نېمە قىلىۋەتكەن بولسا، چوقۇم قايتىپ بېرىپ ئۇنى ئۆلتۈرۈۋېتىمەن.

— ياق... ياق... چاپسان ماڭايلى! — دېدى سىكارلېت ئېسىدەپ تۇرۇپ.

قىرىق بەشىنچى باب

شۇ كونى كەچتە فىرانك سىكارلېت بىلەن پىتتىي ھاممىنى بالىلار بىلەن مېلانىيەنىڭ ئۆيىگە ئەكىرىپ قويۇپ ئاشلىپي بىلەن بىللە ئاتلىق چىقىپ كېتىشتى. سىكارلېت نارازى بولۇپ يىغلاپ ئۆيىنى بېشىغا كىيىدى. مۇشۇنداق بىر كۈندە ئۇ نېمىدەپ سىياسىي يىغىلىشلارغا بارىدۇ؟ يەنە كېلىپ بۇگۈن ئاخشام ئۇ ھاقارەتكە ئۇچرىغان تۇرسا ! ئەگەر سام كېلىپ قالمىغان بولسا نېمە ئىشلار يۈز بېرەتتىكىنتاڭ ! مۇشۇنداق بىر كۈندە فىرانك نېمىشقا بۇنداق قىلىدۇ؟ رەھىمسىز، شەخسىيەتچى ! ئۇ مەيدىسى ئوچۇق، يىغلاۋاتقان ھالەتتە سامنىڭ يۆلىشى بىلەن ئۆيگە كىرىپ كەلگەندە فىرانك قىممەر قىلماي بىر خىلدا تۇرىۋەردى. ئۇنىڭ بۇ ھالىتىمۇ سىكارلېتنىڭ قاتتىق غەزىپىنى كەلتۈردى، يىغلاپ تۇرۇپ ۋەقەنىڭ جەريانىنى سۆزلەپ بېرىۋاتقاندىمۇ، ئۇ سىرتقا چىقىشقا ئالدىراپ تۇراتتى.

ــ قەدىرلىكىم، بىر يېرىڭىز زەخمىلەندىمۇ ياكى قورقۇپ كەتتىڭىزمۇ؟ ــ دەپلا سوراپ قويدى ئۇ.

ئۇ چاغدا سىكارلېت ئاچچىقىنى بېسىۋالالمىغان بولغاچقا، گەپ قىلمىدى. ئۇنىڭ ئورنىدا سام جاۋاب بېرىپ، ئۇنىڭ قاتتىق قورقۇپ كەتكەنلىكىنى دېدى.

ــ ئۇلار خانىزىنىڭ كىيىمىنى يەنە يىرتماقچى بولۇپ تۇرغانىنىڭ ئۈستىگە مەن كېلىپ قالدىم.

ــ سام، ئوبدان يىگىت ئىكەنسەن، بۇ ياخشىلىقىڭنى مەڭگۈ ئۇنتۇمايمەن. ساڭا مەندىن ياردەم لازىم بولسا...

ــ لازىم، ئەپەندى، مېنى تاراغا يولغا سېلىپ قويسىڭىزلا بولدى، قانچە تېز بولسا شۇنچە ياخشى. شىمالىلىقلار مېنى تۇتماقچى بولۇپ ئىزدەۋاتىدۇ.

فىرانك بۇ گەپنى ئاڭلاپمۇ ھېچقانداق بولمىدى، ئۇنىڭدىن نېمە ئۈچۈنلىكىنىمۇ سورىمىدى. ئۇنىڭ ھالىتى تونى ئىشىك چەككەن ھېلىقى كۈنى ئاخشىمقىدىكىدەك ئىدى. ئۇ بۇ ئىشلارنى ئەرلەرنىڭ ئىشى، ھەل قىلغاندا قانچە ئاز گەپ قىلسا، قانچە ھېسسىياتقا بېرىلمىسە شۇنچە ياخشى، دەپ قارايتتى.

— سېنى پېتتېر بۈگۈن ئاخشام روگ ـ رېئادقا ئاپىرىپ قويسۇن، شۇ يەردىكى ئورمانلىقتا بىر كېچە يېتىپ، ئەتە ئەتىگەندە جونېسبورونىڭ پويىزىغا ئولتۇرۇپ ماڭ. مۇشۇ بىرئاز مۇڭاپىق چارە. ھۇي... قوزام، يىغلىمىڭ. بولىدىغان ئىش بولدى، بىر يېرىنى ئىزمۇ يارىلانماپتۇ. پىتتىي ھامما، بۇرۇن تۇزىڭىزدىن ماڭا ئازراق بېرەمسىز؟ نېگىر ئانا، سىكارلېتقا بىر رومكا ھاراق ئەكېلىپ بەرگىن.

بۇ چاغدا سىكارلېت قاتتىق يىغلاپ كەتتى، بۇ قېتىم ئاچچىقى كېلىپ يىغلىغانىدى. فىرانك ئۇنىڭغا تەسەللى بەرسە، ئۇ لۈكچەكلەرنىڭ قىلمقىلىرىغا غەزەپلەنسە، ئۇنىڭ ئۈچۈن ئىنتىقام ئالىدىغانلىقىنى بىلدۈرسە توغرا بولاتتى، سىكارلېتقا لازىمى شۇ ئىدى، مەن ساڭا بۇرۇنلا يالغۇز سىرتقا چىقما، دېگەنىدىمغۇ، دەپ ئۇنىڭغا قاتتىق چېچىلسىمۇ مەيلى ئىدى. ئەمما، ئۇنىڭ قىلمۇاتقىنى ھېچقانداق ئىش بولمىغانىدەك، ئۇ خەتەرلىك ئىشقا يولۇقمىغانىدەك بىر خىل قىلىق ئىدى. توغرا، ئۇ كۆڭۈل بۆلۈشى كۆڭۈل بۆلدى، ھالىغا يەتكەنىدەك قىلدى، ئەمما كۆڭلى ئۇنىڭدا ئەمەس، خۇددى بۇنىڭدىنمۇ مۇھىم ئىشلارنى ئويلاۋاتقانىدەك سىياقتا تۇردى.

ئۇنىڭ مۇھىم ئىشى ئاشۇ ئەرزىمەس بىر سىياسىي يىغىلىشقا قاتنىشىش ئىكەنغۇ.

فىرانك سىكارلېتقا كىيىملىرىنى ئالماشتۇرۇپ، بۈگۈن كېچە مېلانىيەلەرنىڭ ئۆيىدە تۇرۇپ تۇرۇشنى ئېيتقاندا، سىكارلېت ئۆزىنىڭ قۇلاقلىرىغا ئىشەنمەي قالدى. ئۇ ئۇنىڭ بۈگۈن ئاخشام قاتتىق ئازابلىنىدىغان ئىشقا يولۇققانلىقىنى،

جىسمانىي ۋە روھىي جەھەتتە قاتتىق چارچىغانلىقىنى، كارىۋاتتا ئۇستىگە ئەدىيال يېپىپ ئىسسىق ھەم جىمجىت يېتىشى زۆرۈرلۈكىنى، پۈتىغا قىزىق كېسەك قويۇپ، تاتلىق ھاراقتىن بىرەر رومكا ئىچىۋالسا قورقۇنچىسى بېسىلىپ ئارام ئېلىپ قالمىغانلىقىنى بىلىشى كېرەك ئىدىغۇ؟ ئۇنداق قىلماي، ئەكسىچە مېلانىيەنىڭ ئۆيىگە چىقىرىپ قويغىنى نېمىسى؟ ئەگەر فىرانك ئۇنى ھەقىقىي ياخشى كۆرىدىغان بولسا، بۇگۈن ئاخشام ھەرقانداق مۇھىم ئىشى بولسىمۇ سىرتقا چىقماي ئۇنىڭ يېنىدا تۇرغان، قوللىرىنى مېھرى بىلەن سىلاپ تۇرۇپ، سەن بىر نېمە بولۇپ كەتكەن بولساڭ، مەنمۇ بۇ دۇنيادا ياشىمايتتىم، دېگەندەك گەپلەرنى قىلغان بولاتتى، خەپ، كەچتە يىغىلىشتىن قايتىپ ئىككىمىز يالغۇز قالغاندا ئۇنىڭغا مۇشۇ گەپلەرنى دېمەيدىغان بولسام.

ھەر قېتىم فىرانك بىلەن ئاشلىپ سىرتقا چىقىپ كېتىپ، ئىككى ئائىلىنىڭ ئاياللىرى مېلانىيەلەرنىڭكىدە يىغىلغاندا ھەمىسى دېگۈدەك يىڭنە ئىشلىرىنى قىلىپ جىمجىت ئولتۇرۇشاتتى، بۇگۈنمۇ شۇنداق بولدى. ئوچاقتا ئوت كۆيۈپ تۇرۇۋاتاتتى، ئۆي ئىچى ئىسسىق، راھەت ئىدى. ئۇستەل ئۈستىدە سۇس يېنىپ تۇرغان چىراغنىڭ سېرىق نۇرى تۆت ئايالنىڭ پارقىراپ تۇرغان چاچلىرىنى يورۇتۇپ تۇراتتى، ئۇلار شۇ چىراغنىڭ يورۇقىدا يىڭنە ئىش قىلىشىۋاتاتتى. ئۇ تەرەپتىكى ئىشكى ئوچۇق ئۆيدىن ۋاد، ئىللا ۋە بېئولارنىڭ پۇشۇلداپ ئۇخلاۋاتقان ئاۋازى كېلىۋاتاتتى. ئارچې تاماكا يوپۇرمىقى چاينىۋاتقان ھالدا ئوچاققا دۇمبىسىنى قىلىپ ئۇزۇن بىر ئورۇندۇقتا بىر ياغاچنى شىلىپ ئولتۇراتتى. چاچلىرى پاخپىيىپ تۇرغان، كىيىملىرى مەينەت بۇ بوۋاي بىلەن كىيىنىشلىرى رەتلىك، پاكىز ئايالار روشەن سېلىشتۇرما بولۇپ، ئۇ خۇددى يۇڭلىرى پاخپىيىپ كەتكەن يوغان بىر ئالا - پاساق ئىتتەك، ئۇ تۆت ئايال چىرايلىق تۆت دانە ئاسلاندەك

كۆرۈنەتتى.

مىلانىيە ئايالىلار مۇزىكا ئەترىتىدە يېقىندا يۇز بەرگەن خاپىلىقلار توغرۇلۇق ئازراق ئاچچىق ئارىلاش سۆزلەشكە باشلىدى. كېلەر قېتىم قويىدىغان ئويۇندا مۇزىكا ئەترىتىدىكىلەر ئەرلەر خور ئەترىتى بىلەن سۆزلىشىپ بىر پىكىرگە كېلىشۇالمىغاندى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن مىلانىيەنى ئىزدەپ كېلىپ، ئۆزلىرىنىڭ مۇزىكا ئەترىتىدىن چېكىنىپ چىقىدىغانلىقىنى جاكارلاشقان، مىلانىيە ئۇلارغا نۇرغۇن خىزمەت ئىشلەپ ئاران قايىل قىلىپ، ھازىرچە ئۇنداق قىلمايدىغان قىلغانىدى.

سىكارلېتنىڭ يۈرىكى تېخىچە ئورنىغا چۈشمىگەچكە، مىلانىيەنىڭ تۈگمەس گەپلىرىدىن بىزار بولۇپ: «ئايالىلار مۇزىكا ئەترىتىڭ ئانىسىنىڭ قېشىغا بارسۇن!» دەپ ۋارقىرىۋېتىشكە تاس قالدى. ئۇنىڭ ئۇلارغا بۇگۈنكى قورقۇنچلۇق كەچۈرمىشلىرىنى، ئۆزىنىڭ ئۇ چاغدا قانچىلىك باتۇرلۇق قىلغانلىقىنى شۇنچىلىك سۆزلەپ بەرگۈسى، شۇ ئارقىلىق ئۇلارنىڭ ئۆزىگە بولغان ھېسداشلىقىنى قوزغىغۇسى كېلەتتى. لېكىن، ئۇ مۇشۇ ھەقتە ئېغىز ئاچسىلا مىلانىيە دەرھاللا گەپنى مەنىسىز باشقا ئىشلارغا تارتىپ كېتەتتى، سىكارلېت بولسا ئۆزىنى باسالماي بوغۇلۇپلا قالاتتى، نېمىشقا بۇ ئادەملەرنىڭ ھەممىسى فىرانكا ئوخشايدۇ دەپ ھەيرانمۇ بولاتتى.

ئۇ بۇگۈن شۇنداق بىر قورقۇنچلۇق ئىشقا يولۇققان تۇرسا، بۇ ئادەملەر نېمىشقا ھېچ ئىش بولمىغاندەك خاتىرجەم ئولتۇرۇشىدىغاندۇ؟ ئازراق سۆزلەپ بەرگەن بولسا خېلى يەڭگىللەپ قالاتتى ئەمەسمۇ؟ لېكىن، بۇ ئادەملەر ئۇنىڭغا شۇنچىلىكمۇ پۇرسەت بېرىشمەيۋاتىدۇ، نېمىدېگەن ئەدەپسىز خەق بۇ!

بۇگۈن كەچتە يۇز بەرگەن ئىشنىڭ سىكارلېتقا بولغان تەسىرى گەرچە ئۆزى ئېتىراپ قىلمىسىمۇ تاھايىتى چوڭ

بولدى. دەرەخلىكنىڭ ئارىسىدىن ئۆزىگە قاراپ تۇرغان قاپقارا چىراينى كۆز ئالدىغا كەلتۈرسىلا ئۇنى سۈر باساتتى، كۆكسىنى مىجىقلىغان قوللارنى ئويلىسىلا، ئەگەر سام كەلمىگەن بولسا نېمە بولۇپ كېتەر ئىدىم، دەپ ئۇنىڭغا ئىچ ـ ئىچىدىن رەھمەت ئېيتىپ كېتەتتى ۋە كۆزلىرىنى چىڭ يۇمۇۋېلىپ بېشىنى يەردىن كۆتۈرمەيتتى. بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماي، پۈتۈن دىققىتىنى قولىدىكى يىڭنە ئىشىغا مەركەزلەشتۈرۈشكە تىرىشاتتى. مېلانىيەنىڭ گېپى توختايدىغاندەك ئەمەس، ئۇنىڭ گېپى كۆپەيگەنسېرى سىكارلېتنىڭ نېرۋىلىرى جىددىيلىشىپ كېتىپ، خۇددى نېرۋا تارلىرى ئۈزۈلۈپ كېتىدىغاندەك بولۇپ كەتتى.

سىكارلېتنىڭ قولىدىكى ياغاچنى يونۇپ ئولتۇرغان ئارچېغا كۆزى چۈشۈپ ئىچ ـ ئىچىدىن خاپىلىقى ئۆرلەپ قوشۇمىلىرى تېخىمۇ تۇرۇلۇپ كېتىۋاتاتتى. ئۇ نېمىشقا ئۇ يەردە ياغاچ يونۇپ ئولتۇرىدىغاندۇ؟ بىردىنلا ئۇنىڭ ئۇ ھەرىكىتى سىكارلېتقا غەلىتە تۇيۇلۇپ كەتتى. باشقا كۈنلەردە ئۇ ئۈزۈن دىۋاندا خورەك تارتىپ ئۇخلايتتى. تېخىمۇ ھەيران قالارلىقى، مېلانىيە ياكى ئىندىيا ئۇنىڭغا ئۆينى ئەخلەت قىلىۋەتتىڭ، يەرگە قەغەز سېلىپ، يونۇغان ياغىچىكنى قەغەزگە چۈشۈرگىن دېگەن گەپنىمۇ دېمەيۋاتاتتى، ئۇ ئوچاقنىڭ ئالدىدىكى گىلەمنىڭ ئۈستىنى رەسۋا قىلىۋەتتى، ئەمما ھېچكىم ئۇنىڭغا بىر نېمە دېمىدى.

سىكارلېت ئارچېغا قاراپ ئولتۇرۇۋاتقان شۇ ئارىلىقتا ئۇ ئاغزىدىكى چاينىاۋاتقان تاماكا يوپۇرمىقىنىڭ شامىسىنى ئوچاقتىكى ئوتقا شۇنداق تۈكۈردىكى، ئاۋازىنىڭ قاتتىقلىقىدىن خۇددى بومبا پارتلىغاندەك ئاۋاز چىقىپ، ئىندىيا، مېلانىيە، پىتتىي ھامما ئۇچى قاتتىق چۆچۈپ كەتتى.

ـــ نېمانچە قاتتىق ئاۋاز چىقىرىسىز؟ ـــ دېدى ئىندىيا. ئۇ جىددىيلىشىپ ھەم خاپا بولۇپ تۇرۇۋاتقاچقا، ئاۋازى غىرىڭ ـ

غۇرۇڭ چىقىپ كەتتى. سىكارلېت ئۇنىڭغا ھەيران بولۇپ قاراپ قويدى، چۈنكى ئىندىيا ھەرقانداق ئەھۋالدا ئېغىر - بېسىق ئولتۇرىدىغان قىز ئىدى. ئارچې بوش كەلمەي ئۇنىڭغا ئالىيىپ قويدى.

— شۇنداق ئاۋاز چىقىرىش كېرەك، — دېدى ئۇ گەپ قايتۇرۇپ. ئاندىن ئوچاققا قارىتىپ يەنە بايىقىدەك بىرنى تۆكۈردى. مېلانىيە ئىندىياغا قاراپ قوشۇمسىمى تۇرۇپ قويدى.

— مەن دادامنىڭ تاماكا يوپۇرمىقى چاينىمايدىغان ئادىتىنى ياخشى كۆرەتتىم، — دېدى پىتتىي هاممۇ گەپ قىلىپ. بۇ گەپ بىلەن مېلانىيەنىڭ قوشۇمسى بەكرەك تۇرۇلۇپ كەتتى ۋە ئۇلار بۇرۇن پەقەتلا ئاڭلاپ باقمىغان قوپال گەپتىن بىرنى قىلدى:

— بولدى، گەپ قىلماڭ هاما، قانداق گەپ قىلىشنىمۇ بىلمەيدىكەنسىز.

— ۋاي - ۋۇي، — دېدى پىتتىي هاما قولىدىكى ئىشنى تىزغا قويۇپ قويۇپ ئاغزىنى ئۇمچەيتكەن پېتى، — سىلەرگە بۇگۈن ئاخشام نېمە بولدى؟ ئىندىيا ئىككىڭلار ئەجەب گەپ قىلماي ياغاچتەك ئولتۇرىسىلەرغۇ؟

ئۇنىڭ بىلەن هېچكىمنىڭ كارى بولمىدى، مېلانىيەمۇ ئارتۇقچە گەپ قىلىپ قويغانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭدىن كەچۈرۈم سوراپمۇ قويماي قولىدىكى ئىشىدىن بېشىنى كۆتۈرمەي ئولتۇرىۋەردى.

— تىكىچىنى چوڭ ئېلىۋەتتىڭ، — دېدى پىتتىي هاما، — سۆكۈۋېتىپ باشقىدىن تىك، ساڭا نېمە بولدى؟

مېلانىيە يەنىلا زۇۋان سۈرمىدى.

ئۇلارغا نېمە بولغاندۇ؟ سىكارلېت چۈشەنمەي هەيران بولۇۋاتاتتى. باياتىنىدىن بېرى ئۆزىنىڭ خىيالى بىلەن بولۇپ دىققەت قىلماي قالدىمۇ يا؟ مېلانىيە كۆپچىلىككە بۇگۈنكى كېچىنىمۇ باشقا نۇرغۇن كېچىلەردىكىگە ئوخشاش كۆڭۈللۈك

ھېس قىلدۇرىمەن دەپ نۇرغۇن تىرىشقان بولسىمۇ، كەيپىيات پەقەتلا ئاشۇ چاغدىكىدەك بولماي قېلىۋاتاتتى. كەيپىياتنىڭ بۇنداق جىددىيلىشىپ كېتىشى ھەرگىزمۇ بۇگۈن چۈشتىن كېيىن يۈز بەرگەن ئۇ ئىش كۆپچىلىككە قاتتىق تەسىر قىلىپ كەتكەنلىكتىن ئەمەس ئىدى. سىكارلېت قالغانلارغىمۇ يەرنىڭ تېگىدىن قاراپ قويدى، ئىندىيا ئۇنىڭغا قاراپ تۇرغانىكەن، ئۇنى كۆرۈپ سىكارلېتنىڭ كۆڭلى بىر قىسما بولۇپ قالدى، چۈنكى ئىندىيا ئۇنىڭغا ئۇزاق قاراپ قالغانىدى. ئۇ قارىشىدا نەپرەت ۋە كەمسىتىش ئەمەس، بەلكى بىرخىل كۆچلۈك ھېسسىيات ئۇرغۇپ تۇراتتى.

«ھەممەئىشنى تېرىغان سەن، دېمەكچىمۇ نېمە ئۇ؟» دەپ ئويلاپ قالدى سىكارلېت.

ئىندىيا نەزىرىنى يەنە ئارچىغا ئاغدۇردى، چىرايىدا بايىقى تاقەتسىزلىكلەر يوق. ئەمما كۆزلىرىدىن بىر خىل تەقەززالىق چىقىپ تۇراتتى. لېكىن، ئارچې ئۇنىڭغا بەكمۇ دىققەت قىلمايلا ئادەتتىكىدەكلا قاراپ قويدى.

مېلانىيەنىڭمۇ ژۇۋانى تۇتۇلۇپ ئۆينىڭ ئىچى تىمتاس بولۇپ كەتتى. سىرتتا بوراننىڭ ئاۋازى كېلىۋاتاتتى. سىكارلېتقا بۇگۈنكى كېچە بەكمۇ كۆڭۈلسىز تۇيۇلۇشقا باشلىدى. كەيپىياتنىڭ جىددىيلىشىپ كېتىۋاتقانلىقىنى ئۇ ئەمدى ھېس قىلدى، بەلكىم بۇ خىل ھالەت بايىاتىندىن بېرى داۋاملىشىپ كېلىۋاتقان بولسا، ئۆزى ئاچچىقى بىلەن ئولتۇرغاچقا دىققەت قىلمىغاندۇ. ئارچېنىڭ چىرايىدا خۇددى بىر نەرسىنى كۈتۈۋاتقاندەك بىر خىل ھوشيارلىق ئەكس ئېتىپ تۇراتتى، مېلانىيە بىلەن ئىندىيامۇ ئەنسىز كۆرۈنەتتى، شامال ياكى باشقا نەرسىنىڭ ئازراقلا شەپىسى ئاڭلانسا قوللىرىدىكى ئىشلىرىنى دەررۇ توختىتىپ دىققەت بىلەن قۇلاق سالاتتى، ئوچاقتىكى ئوتۇننىڭ پاراسلاشلىرىمۇ ئۇلارنى پات ـ پات چۆچۈتۈپ قويىاتتى.

چوقۇم بىر ئىش بولدى، ئەمما سىكارلېت نېمە ئىش

بولغانلىقىنى يىلمەيدۇ. ئۇ ئىش ھازىر بولۇۋاتىدۇ، ئەما ئۇنىڭ خەۋىرى يوق، پىتىنى ھامماننىڭ ئاق كۆڭۈل يوغان يۈزىگە، قوشۇمىسى بىلەن كالپۇكلىرىنىڭ تۈرۈلۈپ كەتكىنىگە قاراپلا، ئۇنىڭمۇ بۇ ئىشقا ھەيران قېلىۋاتقانلىقىنى بىلىۋېلىش تەس ئەمەس ئىدى. ئارچې، مېلانىيە، ئىندىيالار بىلىدۇ، جىمجىتلىق ئىچىدە ئۇلارنىڭ قىمىرلاپ جايىدا ئولتۇرالماي قېلىۋاتقانلىقىدىن بۇنى ئاز - تولا بىلگىلىمۇ بولاتتى. چىرايىدىن ھېچ ئىش يوقتەك ئولتۇرغىنى بىلەن، ئەمەلىيەتتە ئۇلار نېمە ئىش بولۇۋاتقانلىقىنى بىلىدۇ. ئۇلاردىكى بۇ خىل ئەنسىزلىك سىكارلېتقا تەسىر قىلىپ ئۇمۇ جىددىيلىشىشكە باشلىدى، بىر قېتىم قولىغا يىڭنە سانجىۋېلىپ، ئاغرىق ۋە ئەنسىزلىك ئىچىدە قاتتىق توۋلاپ ھەممەيلەننى چۆچۈتۈۋەتتى.

— مەن بەك جىددىيلىشىپ كېتىۋاتىمەن، قولۇم ئىشقا بارمىدى، — دېدى ئۇ چىڭ - چىڭ سۆزلەپ ۋە قولىدىكى يامىۋاتقان كىيىمىنى يەرگە تاشلىۋەتتى، — ئىچىمگە بىر ئەنسىزلىك كىرىۋالدى، چىدىيالمايۋاتىمەن، ئۆيۈمگە چىقىپ ئۇخلايمەن. بۇ ئىشلارنى فرانك بىلەتتى، شۇڭا چىقىپ كەتمىسە بولاتتى، ئاياللارنى قوغدايمىز، نېگىرلار بىلەن شىمالىلقلارغا بوزەك قىلدۇرمايمىز، دېگەن گەپنى ئاغزىدىن چۈشۈرمەيدۇ، ئەمدى لازىم بولغاندا دېگىنىدەك قىلمايدۇ. ئۇ نەگە كەتكەندۇ؟ ئۇ ئۆيدە ئولتۇرۇپ مېنى ساۋاتامدىغاندۇ؟ ياق، بىر توپ ئادەملىرى بىلەن ئوينىغىلى كەتتى، ئۇ ئادەملەرمۇ ئاغزىدا...

سىكارلېت غەزەپ بىلەن ئىندىيانىڭ چىرايىغا قاراپ بىردىنلا گېپىدىن توختاپ قالدى. ئىندىيانىڭ كىرپىكى يوق كۆك كۆزلىرى ئۇنىڭغا غەزەپ ۋە رەھىمسىزلىك بىلەن تىكىلىپ تۇراتتى، نەپىسىمۇ ئىتتىكلەپ كېتىۋاتاتتى.

— ئەگەر مالال كۆرمىسەڭ، ئىندىيا، — دېدى سىكارلېت مەسخىرە تەلەپپۇزى بىلەن، — بۇگۈن نېمە ئۈچۈن ماڭا قادىلىپ قېلىۋاتقىنىڭنى دەپ بېرسەڭ، ساڭا شۇنداق جىق رەھمەت

ئېيتاتتىم، چىرايىم بىر قانداق بولۇپ قاپتىمۇ ياكى باشقا سەۋەب بارمۇ؟

— ئۇنىڭغا مالال بولۇش كەتمەيدۇ، ئېيتىپ بېرىشكە تەييارمەن، — دېدى ئىندىيا، كۆزلىرىدىن بىر خىل ئۆتكۈر نۇر چاقناپ تۇراتتى، — سېنىڭ كېنىپىدى ئەپەندىدەك ياخشى ئادەمدىن يامانلىشىڭنى خالىمايمەن. ئەگەر سەن بىلمىدىغان بولساڭ...

— ئىندىيا ! — مېلانىيە دېمە دېگەندەك ئۇنىڭغا ۋارقىرىدى، قولىدىكى كىيىمنى مىجىقلاپ كەتتى.

— مەن ئۆزۈمنىڭ ئېرىنى ساڭا قارىغاندا ياخشى چۈشىنىمەن دەپ ئويلايمەن، — دېدى سىكارلېت. ئۇ ئىندىيا بىلەن پەقەتلا ئۇرۇشۇپ باقمىغانىدى. ھازىر ئۇرۇشۇشقا رەسمىي تەييارلاندى، جىددىيلىشىپمۇ كەتمىدى. مېلانىيە بىلەن ئىندىيا بىر - بىرىگە قارىشىۋالدى، ئىندىيا شۇندىلا ئاغزىنى باسقان بولدى. لېكىن، بىرئاز تۇرۇپ يەنە سۆزلەپ كەتتى. رەھىمسىز گەپلىرىنىڭ ئىچىگە كۈچلۈك نەپرەت ئارىلىشىپ كېتىۋاتاتتى.

— سەندىن شۇنچىلىك بىزارمەن، سىكارلېت ئوخارا، يەنە تېخى مېنى قوغدىمىدى دەپ خەقتىن يامانلايسەن، قوغدىسىمۇ بىلمەيسەن. بولمىسا سەن بىرنەچچە ئايدىن بېرى ھەممە يەردە قاتراپ يۈرۈپ ناتونۇش ئەرلەرنى ئۆزۈڭگە قاراتمايتتىڭ. بۇگۈن چۈشتىن كېيىنكى ئىشنىمۇ ئۆزۈڭ تاپتىڭ. خۇدانىڭ كۆزى يوق ئىكەن، سېنى يەنە قۇتۇلدۇرۇۋاپتۇ.

— ئىندىيا، بولدى گەپ قىلماڭ ! — دېدى مېلانىيە.

— قويۇۋېتىڭ، سۆزلىسۇن، — دېدى سىكارلېت، — مەن ئاڭلاپ خۇش بولۇۋاتىمەن. ئۇنىڭ ماڭا ئۆچلۈك قىلىۋاتقانلىقىنى بۇرۇنلا بىلەتتىم، ئەمما ساختىلىق قىلىپ ئىقرار قىلمايتتى. ئەگەر ئۇ ئەرلەرنى ئۆزىگە قارىتالايدىغان بولسا، ئىشتىنىنى سېلىۋېتىپ ئەتىدىن كەچكىچە كوچىدىن كىرمىگەن بولاتتى.

ئىندىيا چايان چېقىۋالغاندەك ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ

كەتتى، ھاقارەتكە چىدىماي ئورۇق گەۋدىسى تىترەپ كېتىۋاتاتتى.

— مەن ساڭا ئۆچ، — دېدى ئۇ تىترەپ تۇرغان ئاۋازى بىلەن ئېنىق سۆزلەپ، — بۇرۇن دېمىگەنلىكىم ساختىلىقىمدىن ئەمەس. سەن ئەدەپ ـ قائىدىنى ئۇقمايسەن ھەم تەربىيە كۆرمىگەن، شۇڭا سېنىڭ بىزنىڭ ئىشلىرىمىزنى چۈشىنىشىڭ مۇمكىن ئەمەس. مەن شەخسىي ئۆچمەنلىكلىرىمىزنى قايرىپ قويۇپ، ھەممىمىز بىر گەۋدە بولۇپ ئۈيۇشمىساق شىمالىلقلارنى يېڭەلمەيمىز دەپ قاراپ كەلدىم. ئەمما سەنچۇ... سەن... سەن ھەممە يەردە دۇرۇس ئادەملەرنىڭ ئابرۇيىنى تۆكۈپ ئېرىڭنى باش كۆتۈرەلمەس قىلىۋەتتىڭ، شىمالىلىق مۇتتەھەملەرنىڭ بىزنى مەسخىرە قىلىشىغا، ھاقارەتلىشىگە، تەربىيە كۆرمىگەنلەر دەپ پەس كۆرۈشىگە دەستەك تېپىپ بەردىڭ. ئۇلار سېنىڭ ئەزەلدىن بىز بىلەن بىر نىيەتتە ئەمەسلىكىڭنى بىلمەيدۇ، كاللىسى ئىشلىمىگەچكە، تەربىيە كۆرمىگەن ئادەمنىڭ بىرسى سەن ئىكەنلىكىڭنى بىلىشمەيدۇ، سەن ئورمانلىقلاردا قالايمىقان يۈرگەچكە، نېگىرلار بىلەن ئەخلاقسىز ئاق تەنلىكلەر ساڭا ئېسىلغان، ئۇلار شەھەردىكى باشقا ئىپپەتلىك ئاق تەنلىك خانىملارغىمۇ شۇنداق قىلىشىدۇ. سەن يەنە بىزنىڭ ئەرلىرىمىزنىڭ ھاياتىغا خەۋپ يەتكۈزدۇڭ، ئۇلار سېنى دەپ...

— ئىندىيا ! ۋاي خۇدايىمەي ! — دېدى مېلانىيە. سىكارلېت ئاچچىقى بىلەن ئولتۇرغان بولسىمۇ، مېلانىيەنىڭ خۇدانى ئېغىزغا ئالغىنىغا ھەيران قالدى، — ھەرگىز دېمەڭ ! ئۇ بىلمەيدۇ، ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۇ... ھەرگىز دېمەڭ ! سىز ساڭا ۋەدە بەرگەن...

— قىزلىرىم، ئورۇشماڭلار! — پىتتىي ھامما تىترەپ تۇرۇپ ئۇلارغا يالۋۇردى.

— مەن نېمە ئىشنى بىلمەيمەن؟ — سىكارلېت ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى. غەزەپلىك كۆزلىرى ئۆزىگە رەھىمسىزلىك بىلەن

تىكىلىپ تۇرغان ئىندىيا بىلەن ئۇنىڭغا يالۇۋرۇۋاتقان مىلانىيەگە قادىلىپ قالغانىدى.

— ھەي گالۋاڭ خوتۇنلار! — ئارچې بىردىنلا ئۇلارنى كەمسىتىپ توۋلىغان پېتى ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ كەتتى، — سىرتتا بىرسى كىلىۋاتىدۇ، ۋىلكىس ئەپەندى ئەمەس، چۇقان سېلىشماڭلار.

ئاياللار يەنىلا ئەرلەرنىڭ گېپىنى ئاڭلايدىغان گەپ. ئاياللار زۇۋانىنى ئۆچۈرۈپ، تۇرغان يېرىدە تۇرۇپلا قېلىشتى، چىرايلىرىدىكى غەزەپلىك ئالامەتلەرمۇ بىردەمدىلا يوقىلىپ ئىشككە قاراپ ئاستا مېڭىشتى.

— كىم! — سىرتتىكى ئادەم ئىشكىنى چەكمەي تۇرۇپ ئارچې سورىدى.

— كاپىتان باتلېر، ئىشكىنى ئېچىڭلار!

مىلانىيە ئىشككە ئۆزىنى ئاتتى، كۆڭلىكىنىڭ ئېتىكى لەپەڭشىپ كېتىپ پاچىقى كۆرۈنۈپ قالدى، ئارچې ئىشكىنىڭ تۇتقۇچىنى بۇراپ بولغۇچە مىلانىيە ئىشكىنى ئېچىپ بولدى. رېت باتلېر شىلەپىسىنى كۆزىگىچە چۆكۈرۈپ ئىشكىنىڭ تۇۋىدە تۇراتتى. ئۇ ئالدىراشچىلىقتا بېشىدىن شىلەپىسىنىمۇ ئالماي، باشقىلارغا قاراپمۇ قويماي مىلانىيەگە قاراپ، ئۇنىڭغا سالاممۇ بەرمەي ئالدىراپ سۆزلەپ كەتتى.

— ئۇلار قەيەردە؟ چاپسان ئېيتىپ بېرىڭ. ئۇلارنىڭ ھاياتى بىلەن مۇناسىۋەتلىك بىر ئىش بولۇپ قالدى.

سىكارلېت بىلەن پىتتېي ھامما تۇرۇپلا قالدى، نېمە ئىش بولغانلىقىنى بىلىشمەيتتى، ئىندىيا مۇشۇككە ئوخشاش بىر تاقلاپلا مىلانىيەنىڭ يېنىغا كېلىپ تۇردى.

— ئۇنىڭغا ھېچنېمە دېمەڭ، — دېدى ئۇ ئالدىراپ، — ئۇ خائىن، شىماللىقلارغا سېتىلىپ كەتكەن.

باتلېر ئۇنىڭغا قاراپمۇ قويمىدى.

— چاپسان بولۇڭ، ۋىلكىس خانىم، ھازىرمۇ ئۇلگۈرىمىز.

مىلانىيە قورقۇپ كېتىپ ئۇنىڭغا قاراپلا قالغانىدى.

— بۇ زادى... — سىكارلېت ئەمدىلا گەپ قىلىۋىدى، گېپىنى بۆلۈۋېتىشتى.

— ئاغزىڭنى يۇمۇڭ! — دەپ توۋلىدى ئارچې ۋارقىراپ، — مىلانىيە خانقىز، ئۇنىڭغا دېمەڭ، بۇ يەردىن تېز يوقال، ئۆلمىگۇر خائىن!

— ئۇنداق دېمەڭ، ئارچې، ئۇنداق دېمەڭ! — توۋلاپ كەتتى مىلانىيە، ئۇ خودىدى ئارچې باتلېرنى ئۇرۇۋېتىدىغانىدەك دەررۇ باتلېرنىڭ بىلىكىدىن تۇتۇۋالدى، — نېمە ئىش بولدى، سىز... سىز قانداق بىلدىڭىز؟ — رېت باتلېرنىڭ چىرايى تەقەززالىقتا ئۆزگىرىپ كېتىۋاتاتتى، لېكىن يەنە ئەدەپلىك تۇرمىسا بولمايتتى.

— ۋاي خودايىم، ۋىلكېس خانىم، ئۇلار باشتىلا گۇمانلىق بولۇپ قالغان، ئىشنى ناھايىتى ئەپچىل قىلىپ كەلگەچكىلا، بۇگۇنگىچە تۇتۇلماي كەلدى. بۇگۇن ئاخشام شىماللىق ئىككى مەست كاپىتان بىلەن قارتا ئويناۋاتقىنىدىم، شۇلارنىڭ ئاغزىدىن ئاڭلىدىم، شىماللىقلار بۇگۇن ئاخشام بىر ئىش چىقىدىغانلىقىنى بىلىپ ئاللىقاچان تەييارلىق قىلىپ قويۇپتۇ، ئۇ ئەخمەقلەر ئۇلارنىڭ قىلتىقىغا چۈشكەن گەپ.

بىردىنلا بىرسى مېڭىسىگە ئېغىر بىر نەرسە بىلەن ئۇرغاندەك مىلانىيە دەلدۇگۇنۇپ كەتتى، رېت باتلېر ئىتتىك تۇتۇۋالمىغان بولسا يىقىلىپ چۈشكەن بولاتتى.

— ئۇنىڭغا دېمەڭ، بولمىسا ئالدىنىپ قالىسىز، — توۋلاپ كەتتى ئىندىيا باتلېرغا غەزەپ بىلەن قادىلىپ تۇرۇپ، — ئۇنىڭ گېپىنى ئاڭلىمىدىڭىزمۇ؟ ئۇ تېخى ھېلىلا شىماللىقلار بىللە بوپتۇ.

رېت باتلېر يەنىلا ئۇنىڭغا قاراپمۇ قويماي، مىلانىيەنىڭ سارغىيىپ كەتكەن يۈزىدىن كۆزلىرىنى ئۈزمىدى.

— چاپسان ئېيتىپ بېرىڭ، ئۇلار زادى نەگە كەتتى؟ ئۇلارنىڭ يىغىلىش قىلىدىغان يېرى نەدە؟

سىكارلېت رېت باتلىرنىڭ تۇرۇلۇپ تۇرغان چىرايىدىن ھېچقانداق ئىپادە كۆرمىدى، ئەمما مېلانىيە بىر نەرسىنى بايقىدى بولغاي، ئۇنىڭغا ئىشەنسە بولىدىغانلىقىنى ھېس قىلىپ، تىترەپ تۇرغان ئاۋازى بىلەن بوش سۆزلىدى:

— دېكاتور كوچىسىنىڭ يېنىدىكى نېگىرلار مەھەللىسىدە، ئەسلىدە ئۇلار يېغىنىنى سۇللىۋان دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ يېر ئاستى ئۆيىدە ئاچماقچىدى... كۆيۈپ كەتكەن ھېلىقى جايدا.

— رەھمەت، مەن ئۇ يەرگە دەررۇ بارمىسام بولمايدۇ. شمالليلقلار كەلسە ھېچنېمە بىلمەيمىز، دەڭلار.

ئۇ ئۇچقاندەك چېپىپ قاراڭغۇلۇق ئىچىدە بىر دەمدىلا كۆزدىن غايىب بولدى. ئۆيدىكىلەر ئۇنىڭ ئېتىنىڭ تۇياقلىرىنىڭ ئاستىدىن كۆتۈرۈلگەن كۇچلۇك سادانى ئاڭلاپ، ئاندىن ئۇنىڭ بۇ يەرگە راستلا بايا كېلىپ كەتكەنلىكىنى ھېس قىلغاندەك بولدى.

— شمالليلىق ئالۋاستىلار بۇ يەرگە كەلگۈدەك، — پىتتىي ھاماما توۋلاپ كەتتى، پۇتلىرى تىترەپ قورققىنىدىن ئۇنىنى چىقىرىپ يىغلاشقىمۇ جۈرئەت قىلالمىدى.

— بۇ زادى نېمە ئىش؟ ئۇ نېمە دېمەكچى؟ ئەگەر ماڭا دېمەيدىغان بولساڭلار سىراك بولۇپ كېتىمەن، — سىكارلېت مېلانىيەنىڭ قولىدىن تۇتۇپ، خودىدى قاتتىق سىلكىسە ئۇنىڭدىن جاۋاب چىقىدىغاندەك سىلكىشكە باشلىدى.

— نېمىدېمەكچى؟ فىرانك بىلەن ئاشلىپي سېنىڭ قولۇڭدا ئۆلىدىغان بولدى دېمەكچى، — ئىندىيانىڭ قورقۇپ، ئەنسىرەپ جېنى چىقىۋاتقان بولسىمۇ، ئاۋازى غالىبلاردەك چىقىۋاتاتتى، — ئۇنى سىلكىشتۇرۇۋەرمە، ھوشىدىن كېتەي دەپ تۇرۇۋاتىدۇ.

— ياق، ھوشۇمدىن كەتمەيمەن، — دېدى مېلانىيە زەئىپ ئاۋازدا. ئاندىن ئورۇندۇقنىڭ يۆلەنچۈكىنى تۇتۇۋالدى.

— ۋاي خۇدايىم، مەن ھېچنېمىنى چۈشەنمىدىمغۇ! ئاشلىپي نېمە دەپ ئۆلۈپ كەتكۈدەك؟ قايىسىڭلار ماڭا چۈشەندۈرۈپ قويىسىلەر...

ئارچىنىڭ مايىسراپ كەتكەن ئىشكىنىڭ ئاۋازىدەك ئاۋازى

سكارلېتنىڭ گېپىنى بۆلۈۋەتتى.

ــ ئولتۇرۇڭ، ــ دېدى ئۇ بۇيرۇق قىلىپ، ــ قولۇڭلارغا يىگنە ئىشىكلارنى ئېلىپ ھېچ ئىش بولمىغاندەك ئولتۇرۇڭلار. شىماللىقلار قاراڭغۇ چۈشكەندىن باشلاپ بۇ ئۆينى نازارەت ئاستىغا ئالغان بولۇشى مۇمكىن.

ئاياللار قورقۇمسىراپ تۇرۇپ ئۇنىڭ دېگىنىدەك قىلىشتى. پىتتىي ھامىمۇ تىترەپ تۇرغان قولىغا بىر پاي پايپاقنى ئېلىپ، خۇددى قورقۇپ كېتىۋاتقان كىچىك بالىدەك ئەترايغا ئالاق ـ جالاق قاراپ ئولتۇردى، كۆزلىرى، نېمە ئىش بولدى، دەۋاتقانەدەك ھەممە ئادەمگە تەڭ مۆلدۈرلەپ قاراپ تۇراتتى.

ــ ئاشلېپي نەدە؟ ئۇنىڭغا نېمە بولدى، مېلانىيە؟ ــ سكارلېت توۋلاپ كەتتى.

ــ ئېرىڭ نەدە؟ ئۇنىڭ بىلەن كارىڭ يوقمۇ سېنىڭ؟ ــ ئىندىيانىڭ كۈل رەڭ كۆزلىرىدىن زەھەر چاچراپ تۇراتتى، قولىدىكى كونا لۆڭگىنى مىجىپ توختمايتتى.

ــ ئىندىيا، گەپ قىلماڭ، ــ مېلانىيە گەپ قىلغۇدەك ماغدۇرغا كېلىپ قالغانىدى. ئەمما ئاقىرىپ كەتكەن چىرايى بىلەن ئازابلىق كۆزلىرىدىن گەپنى ناھايىتى قىينىلىپ تۇرۇپ دەۋاتقانلىقى چىقىپ تۇراتتى، ــ سكارلېت، بەلكىم سىزگە بالدۇراق دېسەك توغرا بولار بولغىيدى، بىراق... بىراق سىز بۇگۈن چۈشتىن كېيىن چوڭ بىر پالاكەتكە ئۇچرىدىڭىز، شۇڭا بىز... شۇڭا فرانك ھازىرچە دېمەي تۇرۇڭلار... ئۇنىڭ ئۈستىگە 3K پارتىيەسىگە قارشى...

ــ 3K پارتىيەسى...

دەسلەپتە سكارلېت بۇنداق ئاتالغۇنى زادىلا ئاڭلاپ باقمىغاندەك، ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەنمەيدىغاندەك تەلەپپۇزدا گەپ قىلدى، لېكىن ئارقىدىنلا قورقۇنچلۇق چىرقىراپ كەتتى.

ــ 3K پارتىيەسى ! ئاشلېپي 3K پارتىيەسىنىڭ ئادىمى ئەمەس! فرانكمۇ شۇنداق ! ماڭا ئۇ ئۇنىڭغا ئارىلاشمايمەن دەپ ۋەدە بەرگەن.

— كېننېدى ئەپەندى ئەلۋەتتە 3K پارتىيەسىنىڭ ئادىمى، ئاشلېيمۇ شۇنداق. بىز تونۇيدىغان ئەرلەرنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭغا ئەزا، — دېدى ئىندىيا ئۇنلۇك سۆزلەپ، — ئۇلار ھەقىقىي ئەزىمەتلەر، جەنۇبلۇق ئادەملەر، ئۇنداق ئەمەسمۇ يا؟ سەن ئۇنىڭ پۈتىدىن تارتماي ئۇنىڭدىن پەخىرلەنسەڭ بولىدۇ. سەن بۇ ئىشنى ئادەم قىلمايدىغان ئىش دەپ قارايسەن ھەم...

— سىلەر ھەممىڭلار بىلىدىكەنسىلەر، بىر مەنلا...

— بىز سىزنى بىئارام قىلمايلى دېدۇق، — دېدى مېلانىيە كۆڭلى يېرىم بولغاندەك تەلەپپۇزدا.

— بۇ گەپچە، ئۇلار سىياسىي يىغىلىشلارغا بارىمىز دېگەن بىلەن، ئەمەلىيەتتە شۇنداق ئىشلارنى قىلغىلى بارىدىكەن - دە، شۇنداقمۇ؟ ئۇ ماڭا ۋەدە بەرگەن. شىماللىقلار كەلسە مېنىڭ پەن زاۋۇتلىرىمنى، دۇكانلىرىمنى مۇسادىرە قىلىپ كەتكۈدەك ئەمەسە ! ئۇنىمۇ تۈتۈپ سولايدۇ... ھىم، رېت باتلېر زادى نېمە دېمەكچى بولغىيدى؟

مېلانىيە بىلەن ئىندىيا قورقۇپ بىر - بىرىگە قارىشىپ قويدى. سىكارلېت قولىدىكى ئىشنى يەرگە تاشلاپ قويۇپ ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى.

— ئەگەر سىلەر ماڭا دەپ بەرمەيدىغان بولساڭلار شەھەرگە كىرىپ ئۆزۈم ئېنىقلايمەن. ئۇچراشقان ئادەمدىن سورايمەن، بىلمەي قويمايمەن...

— ئولتۇرۇڭ، — دېدى ئارچې سىكارلېتقا قادىلىپ، — سىزگە مەن ئېيتىپ بېرەي. سىز بۇگۈن سىرتقا يالغۇز چىقىپ ئاشۇ بالاغا ئۇچرىدىڭىز، بۇنى ئۆزىڭىز تاپقان. ۋىلكېس ئەپەندى بىلەن كېننېدى ئەپەندى شۇ ئىش ئۈچۈن باشقا بىرنەچچەيلەننى باشلاپ، ئۇ زەڭگى بىلەن ئاق تەنلىكىنىڭ ئەدىپىنى بەرگىلى ئېگىرلار مەھەللىسىگە كەتتى. ئەگەر ئۇلارنى تېپىۋالمىدىغان بولسا پۈتۈن مەھەللىنى ئوڭتەي - توڭتەي قىلىۋېتىدۇ. ئەگەر ھېلىقى ھايانكەشنىڭ دېگەنلىرى توغرا بولسا، دېمەك،

شمالللقلار بۇ خەۋەرنى بىر يەردىن ئاڭلاپ ئاشۇ يەردە يوشۇرۇنۇپ ياتقان بولىدۇ، بىزنىڭ ئادەملىرىمىز ئۇلارنىڭ قاپقىنىغا چۈشىدۇ. ناۋادا رېت باتلىرنىڭ دېگىنى يالغان بولسا خائىن شۇ دېگەن گەپ. ئۇ چاغدا ئۇلار بىزنىڭ ئادەملىرىمىزنى شمالللقلارنىڭ قولى بىلەن ئۆلتۈرگەن بولىدۇ. ئۇنىڭ پاش قىلغىنى راست بولىدىغانلا بولسا، ئۆزۈممۇ بىللە ئۆلسەممۇ مەيلى، جېنىنى ئالماي قويمايمەن. ئۇلار ئامان قالىدىغان بولسا، بۇ يەردە تۇرماي تېكساس ئىشتاتىغا كېتىپ شۇ يەردە يوشۇرۇنۇپ ياشىسا بولىدۇ. ئۇ چاغدا بۇ يەرگە مەڭگۈ كېلەلمەيدۇ. بۇنىڭ ھەممىسى سىزنىڭ كاساپىتىڭىزدىن بولغان، قوللىرىڭىز ئۇلارنىڭ قانلىرى بىلەن بويالغان

مىلانىيەنىڭ چىرايىدا ئەمدى بايىقى قورقۇنچلار يوق، ئەكسىچە ئاچچىق پەيدا بولدى ۋە سىكارلېتنىڭ ئاستا ـ ئاستا ئىشىنىڭ تەكتىگە يېتىۋاتقانلىقىغا دىققەت قىلىپ بىر قولىنى ئۇنىڭ مۇرىسىگە قويدى.

ـــ ئارچې، ـــ دېدى ئۇ چىرايىنى تۇرۇپ، ـــ يەنە مۇشۇنداق گەپ قىلىدىغان بولسىڭىز ئۆيدىن چىقىپ كېتىسىڭ. بۇ سىكارلېتنىڭ كاساپىتىدىن بولغان ئىش ئەمەس، ئۇ پەقەت ئۆزى... ئۆزى توغرا تاپقان ئىشنىلا قىلدى. بىزنىڭ ئەرلىرىمىزمۇ قىلىشقا تېگىشلىك ئىشنى قىلىشىدۇ. ئۇ ئىشلارنى قىلىشتىكى ئويلىرىمىز، چارىلىرىمىز ئوخشىمايدۇ، شۇڭا... شۇڭا باشقىلارغا ئۆزىمىزنىڭ ئۆلچىمىمىز بويىچە تەلەپ قويساق بولمايدۇ. ئىندىيا ئىككىڭلار نېمىشقا ئۇنداق بولمىغۇر گەپلەرنى قىلىسىلەر؟ بەلكىم ئۇنىڭ ئېرى بىلەن مېنىڭ ئېرىم...

ـــ تىنچلىنىڭلار!، ـــ ئارچې بىردىنلا ئۇنىڭ گېپىنى بۆلۈۋەتتى، ـــ ھەممىڭلار جايىڭلاردا ئولتۇرۇڭلار، ئاتىنىڭ تۇياق ئاۋازى كېلىۋاتىدۇ.

مېلانىيە ئاشلىپىنىڭ كۆڭلىكىنى دەررۇ قولىغا ئېلىپ

ئورۇندۇقتا ئولتۇردى، بېشىنى يەردىن كۆتۈرمەي كۆڭلەكنىڭ يىرتقىنى تىتىشقا باشلىدى.

ئاتلار يېقىنلاپ تۇياقلىرىنىڭ ئاۋازى ئېنىق ئاڭلىنىشقا باشلىدى. ئۆينىڭ ئالدىغا كەلگەندە تۇياق ئاۋازلىرى ئۆچۈپ، بىر ئادەمنىڭ بۇيرۇق تەلەپپۇزىدا قىلىۋاتقان گېپى ئاڭلاندى. ئۆيدىكىلەر ئۇ ئادەملەرنىڭ يانداكى ھويلىدىن ئالدىدىكى كارىدورغا كېتىۋاتقانلىقىنى ئېنىق ئاڭلاپ تۇرۇشتى. خۇددى دېرىزىلەردىن مىڭلارچە زەھەرلىك كۆزلەر ئۆينىڭ ئىچىگە قاراپ تۇرۇۋاتقاندەك، تۆت ئايالنىڭ قورقۇپ جان - پېنى چىقىپ كېتىۋاتاتتى، ئەمما قوللىرى ئىشتا ئىدى. سىكارلېت ئىچىدە توختىماي: «ئاشلېينى مەن بالاغا تىقتىم ! مەن بالاغا تىقتىم !» دەپ ئولتۇراتتى، فىرانكىنمۇ بالاغا تىققانلىقىنى خىيالىغا كەلتۈرمەيتتى، كاللىسىغا ئاشلېينىڭ ئوبرازىدىن باشقا ھېچقانداق نەرسە كىرمەيتتى. ئۇنى شمالىلىق قېرى ئاتلىق ئەسكەرلەرنىڭ ئايىغى ئاستىدا قانغا مىلەنگەن ھالەتتە كۆز ئالدىغا كەلتۈرەتتى.

ئىشىكنى قاتتىق ۋە قوپال ئۇرغان ئاۋاز ئاڭلاندى. سىكارلېت مېلانىيەگە قارىدى. مېلانىيەنىڭ چىرايىدا بايا رېت باتلېرنىڭ چىرايىدا كۆرگەن پەرۋاسىز ھالەت ئەكس ئېتىپ تۇرۇۋاتاتتى.

— ئارچې، ئىشىكنى ئېچىڭ ! — دېدى ئۇ خاتىرجەم ئولتۇرۇپ

ئارچې قولىغا ئېلىۋالغان خەنجىرىنى قونچىغا تىقىپ، ئاندىن تاپانچىلىرىنىڭ قېپىنىڭ ئىزمىسىنى ئېچىۋېتىپ، ئاسقاقلىغان پېتى بېرىپ ئىشىكنى ئاچتى. پىتتىي ھامما ئىشىكنىڭ ئالدىدا شمالىلىق بىر ئوفىتسېر بىلەن كۆك كىيىم كىيگەن بىرنەچچە ئەسكەرنىڭ تۇرغانلىقىنى كۆرۈپلا قورقۇنچلۇقتا قاتتىق چىرقىراپ كەتتى، باشقىلار جىمجىت تۇرۇشتى. سىكارلېت ئۇ ئوفىتسېرنى تونۇيدىغان بولغاچقا، ئۆزىنى سەل يەڭگىل سەزدى. ئۇنىڭ ئىسمى تام جافېر بولۇپ، رېت باتلېرنىڭ ئاغىنىسى

ئىدى. سىكارلېت ئۇنىڭغا ئۆي سالىدىغان چاغدا ياغاچ سېتىپ بەرگەنىدى، دۇرۇس ئادەمدەك قىلاتتى. ئۇنداق بولغاندىكىن، ئۇلارنى تۇتۇپ تۇرمىگە سولاپ قويماس. ئۇ ئوفىتسېرمۇ بىر قاراپلا سىكارلېتنى تونۇپ بېشىدىن شىلەپىسىنى ئېلىپ ئۇنىڭغا خۇددى خىجىل بولۇۋاتقاندەك، سەل ئېگىلىپ سالام قىلىپ قويدى.

ــ خەيرلىك كەچ، كېننېدى خانىم، قايسىڭلار ۋىلكېس خانىم بولىسىلەر؟

ــ مەن، ــ جاۋاب بەردى مېلانىيە ئورنىدىن تۇرۇپ. ئۇنىڭ بويى پاكار بولسىمۇ، ئەمما ناھايىتى لاتاپەتلىك ئىدى، ــ نېمە زۆرۈرىيەت بىلەن بىزنىڭ ئۆيىمىزگە باستۇرۇپ كىردىڭلار!

ئۇ ئوفىتسېر تېز ئارىدىلا ئۆيدىكىلىرىنىڭ ھەممىسىنى كۆز ئۆڭىدىن ئۆتكۈزۈپ بولدى، ئاندىن خۇددى بۇ ئۆيدە ئەرلەرنىڭ بار ـ يوقلۇقىنى بىلمەكچى بولغاندەك، نەزىرىنى ئۇستەل ئۈستىگە، كىيىم ئاسقۇغا ئاغدۇردى.

ــ ئەگەر مۇمكىن بولسا كېننېدى ئەپەندى ۋە ئاشلىپ ئەپەندى بىلەن پاراڭلاشقان بولسام.

ــ ئۇلار ئۆيدە يوق، ــ مېلانىيەنىڭ تەلەپپۇزى قاتتىق ئەمەس، ئەمما سوغۇق ئىدى.

ــ چوقۇم دەپ ئېيتالمىسىز.

ــ ۋىلكېس خانىمنىڭ گېپىدىن گۇمانلانمىسىڭىزمۇ بولىدۇ، ــ دېدى ئارچې گەپ قىستۇرۇپ. ئاچچىقىدا ئۇنىڭ ساقاللىرى دىڭ تۇرۇپ كەتكەنىدى.

ــ كەچۈرۈڭ، ۋىلكېس خانىم، سىزنى ھۆرمەت قىلمىغىنىم ئەمەس، ئەگەر سىز سۆزىڭىزگە ئىگە بولسىڭىز، ئۇ چاغدا ئۆيىڭىزنى ئاختۇرمايمەن.

ــ ئەلۋەتتە ئىگە، ئەمما ئاختۇرغۇڭىز كەلسە ئاختۇرۇۋېرىڭ. ئۇلار كېننېدى ئەپەندىنىڭ دۇكىنىدا يىغىلىش ئۆتكۈزۈش ئۈچۈن شەھەرگە كىرىپ كەتكەن.

— ئۇلار ئۇ يەردە يوق تۇرىدۇ. بۇگۈن ئاخشام يىغىلىشى يوق ئىكەن، — دېدى ئۇ ئوفىتسېر قاپىقىنى تۇرۇپ، — بىز ئۇلارنى قايتىپ كەلگۈچە سىرتتا ساقلاپ تۇرىمىز.

ئۇ سەل ئېگىلىپ قويۇپ ئاندىن چىقىپ كەتتى. ئۆيدىكىلەر سىرتتا بىرسىنىڭ قاتتىق تەلەپپۇزدا بۇيرۇق چۈشۈرۈۋاتقانلىقىنى ئاڭلىدى، شامال قاتتىق بولغاچقا، ئېنىق ئاڭلىغىلى بولمىدى. ئۇ: «بۇ ئۆينى قاتتىق نازارەت قىلىڭلار، ھەر بىر دېرىزىدە بىردىن ئادەم تۇرسۇن!» دېگەندەك قىلىۋاتاتتى. ئارقىدىنلا ئاياغلارنىڭ ئۇپۇر - توپۇرلىرى ئاڭلاندى. سىكارلېت دېرىزىدىن خۇددى ساقاللىق ئادەملەر ئۆيىنىڭ ئىچىگە قاراپ تۇرۇۋاتقاندەك قاتتىق قورقۇپ كېتىۋاتاتتى. مېلانىيە ئورنىغا كېلىپ ئولتۇرۇپ «خارلانغانلار» دېگەن كىتابنى قولىغا ئالدى. بۇ كىتابنى بۇرۇنقى جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ جەڭچىلىرى بەك ياخشى كۆرەتتى، گۇلخانلارنى چۆرىدەپ ئولتۇرۇپ ئوقۇشاتتى ھەم جىددىي ۋە چاقچاق ئارىلاش: «خارلانغان گېنېرال لې» دەپ قويۇشاتتى.

— ئىشلىرىڭلارنى قىلۋېرىڭلار، — دەپ بۇيرۇق چۈشۈردى ئارچې يەنە. ئۇچ ئايال مېلانىيەنىڭ تەمكىن ئاۋازدا كىتاب ئوقۇشى بىلەن تەڭ سەل ئۆزلىرىنى بېسىۋېلىپ، قوللىرىدىكى ئىشلىرىنى يەنە باشلاپ كەتتى.

سىكارلېت مېلانىيەنىڭ كىتابتىن قانچىلىك ئوقۇغانلىقىنى زادىلا بىلەلمىدى، خۇددى بىرنەچچە سائەت ئوقۇغاندەك تۇيۇلۇپ كەتتى. نېمىلەرنى ئوقۇدى، بىرسىمۇ قۇلىقىغا كىرمىدى. ئۇ ئاشلېينىلا ئەمەس، فىرانكىنمۇ ئويلىدى. ئۇنىڭ بۇگۈن شۇنچىلىك تەمكىن تۇرغانلىقى مۇشۇ ئىش ئۈچۈن ئىكەن - دە. ئۇ سىكارلېتقا 3K پارتىيەسىگە ئارىلاشماسلىق توغرۇلۇق ۋەدە بەرگەن. شۇ چاغدا سىكارلېت بۇگۈنكىدەك ئىشىنىڭ يوز بېرىپ قېلىشىدىن ئەنسىرىگەنىدى. ئەمدى ئۇنىڭ بىر يىلدىن بېرى قىلغان ئەجرى بىكارغا كېتىدىغان بولدى. ئۇ كۆرەش قىلىدى،

غەم ـ ئەندىشىدىن خالىي بولالمىدى، بۇران ـ چاپقۇنلاردا تىرىشىپ ـ تىرمىشىپ ئىگىلىك تىكلىمەكچى بولدى. ئاھ، ئەمدى ئۇ تىرىشچانلىقلىرىنىڭ ھەممىسى بىكار بولدىمۇ؟ ئادەتتە خارامۇش يۈرىدىغان فىرانكنى 3K پارتىيەسىنىڭ قارامللىقلىرىغا ئارىلىشىدۇ دەپ كىم ئويلىغان؟ شۇ تۇرقىدا ئۇ بىر يەردە ئۆلۈپ قالغاندۇ. ئۆلمىگەن تەقدىردىمۇ شىمالىقلار ئۇنى تۇتۇۋالسا ئېسىپ ئۆلتۈرىدۇ، ئاشلىيىمۇ شۇنداق تەقدىرگە قالىدۇ.

سىكارلېت قوللىرىنى تىرناقلىرى گۆشىگە پېتىپ ئاي شەكلىدە تۆت ئىز قالدۇرغۇچە بىر ـ بىرىگە گىرەلەشتۈرۈپ سەكرەپ كېتىۋاتاتتى. ئاشلىينىڭمۇ دارغا ئېسىلىش ئېھتىمالى بار، بۇ چاغقىچە ئېسىلىپمۇ كەتتىمۇ تېخى. مېلانىيە قانداق خاتىرجەم ئولتۇرۇۋاتىغاندۇ؟ ھېچ ئىش بولمىغاندەك بىر خىيالدا ئولتۇرۇپ كىتاب ئوقۇۋاتقىنى نېمىسى؟ لېكىن، ئۇ ژان ۋالژانىنىڭ ئېچىنىشلىق تەقدىرى تەسۋىرلەنگەن يېرىگە كەلگەندە، ژان ۋاژزانغا ئوخشاش ئۆزىنى تېخىمۇ تەمكىن تۇتۇشقا باشلىدى، ئورنىدىن تۇرۇپ ۋارقىراپ كەتمىدى.

سىكارلېت ھېلىقى چاغدا تونى فونتائىن كېچىدە كېلىپ ئۇنى ئىزدىگەن ئىشنى ئېسىگە ئالدى. كىشىلەر ئۇنى كەينىدىن قوغلاپ كەلگەنىدى، چارچاپ كەتكەن، يېنىدا بىر تىينىمۇ پۇل يوق. ئەگەر ئۇ ئۇلارنىڭ قېشىغا ۋاقتىدا كەلمىگەن، پۇل بىلەن ئاتقا ئېرىشىپ قېچىپ كەتمىگەن بولسا ئۇنىمۇ دارغا ئېسىۋېتەتتى. ئەگەر فىرانك بىلەن ئاشلىپي ھازىر ھايات بولسا ئۇلارمۇ ئوخشاشلا تونىنىڭ كۈنىگە قالىدۇ، ئۇنىڭدىنمۇ بەتتەر كۈنگە قېلىشىمۇ مۇمكىن، ھازىر ئۆينى ئەسكەرلەر قورشىۋالدى، ئۇلار پۇل بىلەن كىيىملىرىنى ئالغىلى كېلىدىغان بولسا قولغا چۈشمەي قالمايدۇ. شىماللىق ئەسكەرلەر بۇ ئەتراپتىكى ھەممە ئۆينى نازارەت قىلىپ تۇرۇۋاتقانمۇ بولۇشى مۇمكىن، شۇنداق بولىدىغان بولسا ئۇلار ياردەم قىلىدىغان دوستلىرى بىلەن كۆرۈشەلمەيدۇ. كېچىلەپ تېكساس ئىشتابىغا قېچىپ كەتتىمۇ

تېخى.

لېكىن، رېت... رېت ئۇلارنىڭ قېشىغا ۋاقتىدا ئولگۈرۈپ بارغانمۇ بولۇشى مۇمكىن. ئۇنىڭ يېنىدىن پۇل ئۇزۇلمەيتتى، بەلكىم ئۇلارغا ئازراق پۇل بېرىپ تۇرغاندۇ. بىراق، ئۇ نېمىشقا ئاشلېينىڭ بىخەتەرلىكىنى دەپ ئۆزىگە ئاۋارىچىلىك تېپىۋالىدۇ؟ ئۇ ئۇنى ياخشى كۆرمەيتتى ئەمەسمۇ؟ تېگىگە يېتىپ بولمايدىغان بۇ تېپىشماق سىكارلېتنى يەنە ئەنسىرىتىپ قويدى.

«ھەي، ھەممىسى مېنىڭ كاساپىتىمدىن بولدى، — ئۆزىنى ئۆزى كايىپ كەتتى سىكارلېت، — ئىندىيا بىلەن ئارچې توغرا دەيدۇ، ھەممىسىنى قىلغان مەن. ئەمما، مەن ئۇلارنى بۇ دەرىجىدە گاڭگىلىق قىلىپ 3K پارتىيەسىگە كىرىدۇ دەپ ئويلىمىغانىدىمغۇ؟ بۇنداق ئىش بولىدۇ دەپ خىيالىمغۇ كەلتۈرمىگەن، پەن زاۋۇتىغا بارمىسامۇ بولمايتتى. مېلانىيە توغرا دېدى. ھەممە ئادەمنىڭ ئۆزى قىلىشقا تېگىشلىك ئىشى بولىدۇ. مەن ئۇ ئىككى زاۋۇتنى ئاچمىسام يەنە بولمايدۇ. پۇل تېپىشىم كېرەك ـ دە. قارىغاندا، ئەمدى ئۇ زاۋۇتلارنى ساقلاپ قالغىلى بولمايدىغان ئوخشايدۇ.»

خېلى ۋاقىت ئۆتكەندىن كېيىن مېلانىيەنىڭ ئاۋازى تىترەشكە، ئاجىزلىشىشقا باشلىدى، ئاخىرىدا توختاپ قالدى. خۇددى ئەسكەرلەر دېرىزىدىن قاراپ تۇرمايۋاتقاندەك شۇ تەرەپكە قاراپ دىققەت بىلەن تۇرۇپ كەتتى. قالغانلارمۇ بىرەر شەپە ئاڭلىغاندەك قۇلاق سېلىپ تۇرۇپ قالدى.

سىرتتا ئاتلارنىڭ تۇياق ئاۋازى، ناخشا ئاۋازى ئاڭلىنىۋاتقاندەك قىلاتتى، لېكىن ئىشىك ـ دېرىزىلەر ھەم ئېتىك بولغاچقا، ئېنىق ئاڭلىغىلى بولمايتتى، شۇنداقتىمۇ ئۇ ئاۋازلار قۇلاقلارغا غۇۋا كىرىپ تۇرۇۋاتاتتى. ئېيتىلىۋاتقىنى كىشىلەر ئەڭ يامان كۆرىدىغان، شېرماننى مەدھىيەلەيدىغان «جورجىيەنى تىرىپىرەن قىلىمىز» دېگەن ناخشا ئىدى، ناخشىنى ئېيتىۋاتقىنى باشقا بىرسى ئەمەس، دەل رېت باتلېر ئىدى.

رېت ناخشىنىڭ بىر مىسراسىنى ئېيتىپ بولۇشىغا، ئىككى مەست ئاۋاز ئۇنىڭغا ئۇلاپلا ئېيتىپ كەتتى. ئۇ ئىككىسى ئاغزىغا كەلگەننى دەيتتى، ئاغزىلىرى گەپكە كەلمەيتتى. جاففېر ئەسكەرلىرىگە قىسقىلا ھۇيرۇق بەردى. ئارقىدىنلا ئەسكەرلەرنىڭ ئوپۇر - توپۇرلىرى ئاڭلاندى. ئۆيدىكىلەر قورقۇپ ئەرۋاھى ئۆچۈپ بىر - بىرىگە ئەنسىز قارىشىپ قويدى، چۈنكى ئۇلار رېت باتلىر بىلەن گەپ تالىشىۋاتقان ئىككى مەستنىڭ ئاشلىپى بىلەن خۇگ ئىكەنلىكىنى ئاۋازلىرىدىن تونۇۋالغانىدى.

ھويلىدىكى ۋاراڭ - چۇرۇڭ تېخىمۇ كۈچەيدى، شىماللىقلارنىڭ ئوفىتسېرى ئۇلارنى سوراق قىلىۋاتاتتى، ئۇنىڭغا خۇگنىڭ تەلۈە كۈلكىسى ئارىلىشىپ كېتىۋاتاتتى، رېت باتلىر ئاران سۆزلەيتتى ھەم ئالدىراپ تۇراتتى. ئاشلىنىڭ ئاۋازى غەلىتە، تەبىئىي ئەمەس. ئۇ: «ئىشىكنى قىلىش ! ئىشىكنى قىلىش»لا دەيتتى.

ئۇنىڭ ئاشلىپى بولۇشى مۇمكىن ئەمەس، ــ ئويلىدى سكارلېت ئىچىدە. ئۇمۇ بۇ ئىشقا ھەيران قىلىۋاتاتتى، ــ ئۇ زادى ھاراق ئىچمەيتتىغۇ؟ رېتچۇ... ئۇنىڭغا نېمە بولغان؟ ئۇ مەست بولۇپ قالسا جىمىپ كېتەتتى، پەقەت ۋارقىراپ - جارقىراپ كەتمەيتتى.

مېلانىيە ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى، ئارچىمۇ تۇردى. جاففېرنىڭ: «بۇ ئىككىسى قولغا ئېلىنىدى» دېگەن ئاۋازى ئاڭلاندى. ئارچى شۇئان تاپانچىسىغا قولىنى ئۇزارتتى.

ــ ئۇنداق قىلماڭ، ــ دېدى مېلانىيە كەسكىن سۆزلەپ بوش ئاۋازدا، ــ مەن چىقاي.

مېلانىيەنىڭ شۇ تۇرقىدىكى قىياپىتى ھېلىقى چاغدا، قولىدا قىلىچ، پەلەمپەينىڭ ئۈستىدە تۇرۇپ يەردە ئۆلۈك ياتقان شىمالىلىق ئەسكەرنىڭ جەستىگە قاراپ تۇرغان چاغدىكى قىياپىتىگە ئوخشايتتى. ياۋاش، قورقۇنچاق ئادەم مۇھىتنىڭ قىستىشى بىلەن بەزىدە يولۋاستىنمۇ سەزگۈر، ۋەھشىي بولۇپ

كېتىدۇ. ئۇ ئىشكنى ئاچتى.

— ئۇنى يۆلەپ ئۆيگە ئېلىپ كىرىڭ، كاپىتان باتلېر، — دېدى ئۇ ئوچۇق ئاۋاز بىلەن ئۇنلۇك سۆزلەپ. گېپىدە ئېرىگە قارىتا قاتتىق نارازى بولغاندەك بىر خىل ئالامەت چىقىپ تۇراتتى، — ئۇنى يەنە مەست قىلىپ قويۇپسىلەر - دە. ئۇنى يۆلەپ ئۆيگە ئېلىپ كىرىڭلار.

ئوفىتسېر قاراڭغۇ هويلىدا تۇرۇپ ۋارقىرىدى.

— كەچۇرۈڭ، ۋىلكېس خانىم، سىزنىڭ ئېرىڭىز بىلەن ئېلىسىن ئەپەندى قولغا ئېلىنىدى.

— قولغا ئېلىنىدى؟ نېمە ئىش ئۇچۇن؟ هاراق ئىچىپ مەست بولۇپ قالغىنى ئۇچۇنمۇ؟ ئەگەر ئاتلانتادا هاراق ئىچكەنلىكى ئادەملەرنى قولغا ئېلىشقا توغرا كەلسە، شىمالىق بارلىق ئەسكەرلەر مەڭگۇ تۇرمىدە يېتىشى كېرەك، ئۇنى ئۆيگە ئېلىپ كىرىڭ، كاپىتان باتلېر... ناۋادا ماڭالىغۇدەك ئەھۋالىڭىز بولسا.

سىكارلېت كۆز ئالدىدا بولۇۋاتقان ئىشلارنى دەررۇ ئاڭقىرالماي هەيران بولۇپ تۇرۇپلا قالدى. ئۇ ئاشلىپي بىلەن رېتىنىڭ مەست ئەمەسلىكىنى بىلەتتى، بۇنى مېلانىيەنىڭمۇ بىلىدىغانلىقى ئېنىق ئىدى. شۇنداق تۇرۇقلۇق ئادەتتە ياۋاش، نازۇك يۈرىدىغان مېلانىيە هازىر نېمە ئۈچۇن بۇنداق هازاراۋل خوتۇنلارنىڭ قىياپىتىگە كىرىپ ۋارقىراپ كېتىدۇ؟ نېمە ئۈچۇن ئۇلارنى مەستلىكتىن ماڭالماي قېلىۋاتىدۇ دەيدۇ؟

سىرتتا دەتالاش قىلىۋاتقان ئاۋازلار، ئارىلاپ تىللىشىشلار غۇۋا ئاڭلىنىپ تۇرۇۋاتاتتى. ئارقىدىنلا بىرسىنىڭ يەكپاي دەسسەپ پەلەمپەيدىن چىقىۋاتقان ئاۋازى ئاڭلاندى. ئاشلىپي ئىشىك ئالدىدا پەيدا بولدى. چىرايى سارغىيىپ كەتكەن، بېشى ساڭگىلاپ قالغاندى، ئۇستىدە رېت باتلېرنىڭ ئۇزۇن قارا چاپىنى تۇراتتى. رېت باتلېر بىلەن خوگ ئېلىسىن ئۆزلىرى تۇزۇك ماڭالمايدىغان تۇرۇقلۇق يەنە ئاشلىپىنىڭ قولتۇقىدىن يۆلىشىۋالغاندى. ئېنىقكى، يۆلىۋالمىسا ئاشلىپي چوقۇم يىقىلىپ

قالاتتى. ئۇلارنىڭ كەينىدىن ئۇ ئوفىتسېرمۇ چىقىۋاتاتتى، چىرايىدا گۈمان ۋە قىزىقىش ئەكس ئېتىپ تۇراتتى. پەلەمپەينىڭ ئۈستىگە چىققاندا ئۇ توختاپ قالدى، قالغان ئەسكەرلەر ئۇنىڭ كەينىدە تۇرۇپ ھەدەپ ئالدىغا بويۇنداپ قارايتتى، سوغۇق شامال توختىماي ئۆيگە كىرىۋاتاتتى.

سىكارلېت بەكمۇ قورقۇپ كېتىۋاتاتتى، بۇ ئىشلارغا چۈشەنمەي ھەيران بولاتتى. بىر مېلانىيەگە، بىر ئورنىدا تۇرالمايۋاتقان ئاشلىيغا قارايتتى، ئازراق چۈشەنگەندەكمۇ قىلاتتى. يەنە تۇرۇپلا: «ئۇ ھاراق ئىچمەيتتى ئەمەسمۇ» دېگۈسى كېلەتتى. قىزىق بىر ئويۇن كۆرۈۋاتقاندەك، ئادەمنىڭ ھاياتىغا مۇناسىۋەتلىك ئويۇن كۆرۈۋاتقاندەك ئويلاپ كېتىۋاتاتتى، بۇ ئويۇندا پىتتىي ھامما بىلەن سىكارلېتلا رول ئالمىغان، قالغانلارنىڭ بولسا ھەممىسىنىڭ رولى بار ئىدى، بىر ـ بىرىگە خۇددى دائىم مەشىق قىلىپ تۇرۇۋاتقان ئارتىسلاردەك ناھايىتى ياخشى ماسلىشىۋاتاتتى. سىكارلېت بۇ ئويۇننىڭ بىر قىسمىنىلا چۈشىنىۋاتاتتى. چۈشەنگەنلىرىنى ھۆزۈرلىنىپ كۆرۈۋاتاتتى، ئەمما رۇھۇان سۈرمەيتتى.

ــ ئۇنى ئورۇندۇققا ئولتۇرغۇزۇپ قويۇڭ، ــ دېدى مېلانىيە ئاچچىقى بىلەن، ــ سىز، كاپىتان باتلېر، بۇ يەردىن دەررۇ كېتىڭ! بۇگۈن سىز ئۇنىڭغا يەنە ئۆلگۈدەك ئىچۈرۈپسىز، بۇ يەرگە يەنە قايسى يۈزىڭىز بىلەن كەلدىڭىز؟

ئۇ ئىككىسى ئاشلېينى ئاۋايلاپ ئورۇندۇققا ئولتۇرغۇزۇپ قويدى. رېت باتلېر ئورۇندۇقنىڭ يۆلەنچۈكىنى تۇتۇۋېلىپ ئورنىدا ئاران تۇرۇۋاتاتتى.

ــ ماڭا يانغان ياخشىلىق شۇ بولدىمۇ؟ ــ دېدى ئۇ خۇددى قاتتىق ئازار يېگەن ئادەمدەك، ــ كىم مېنى ئۇنى ساقچىدىن قاچۇرۇپ ئۆيگە ئەكېلىپ قوي دەپتۇ؟ ئۇنىڭ يولدا كەلگۈچە ۋارقىراپ ـ جارقىراپ، مېنى ئۇرۇپ، مورلاپ كەتكەنلىرىچۇ تېخى.

— خۇگ ئېلىسىن، مېنىڭ سەن ئۇچۇنمۇ كۆڭلۈم يېرىم بولۇۋاتىدۇ. بىچارە ئاناڭغا نېمە دەيسەن؟ ھاراق ئىچىتىڭ، يەنە كېلىپ كاپىتان باتلېر بىلەن. ئۇ بولسا... شىماللىقلارنى ياخشى كۆرىدىغان، ھايانكەش ! ۋاي - ۋۇي، ۋىلكېس ئەپەندى، نېمىشقا بۇنداق ئىشنى قىلىسىز!

— مېلانىيە، مەن ئۇنچىلىكمۇ مەست ئەمەس، — دېدى ئاشلېي تىلى كالۋالىشىپ، ئاندىن بىردىنلا ئۇستەلگە بېشىنى قويۇپ ئىككى قولى بىلەن بېشىنى چاڭگاللاپ يېتىۋالدى.

— ئارچې، ئۇنى ھوجرىسىغا ئەكىرىپ ياتقۇزۇپ قويۇڭ، ئۇخلاپ قالسۇن. بۇرۇنمۇ شۇنداق قىلىدىغان، — دېدى مېلانىيە، — پىتتېي ھامما، سىز كىرىپ ئۇنىڭ ئورنىنى سېلىپ بەرسىڭىز، — ئۇ تۇيۇقسىز يىغلاپ كەتتى، — ئۇ نېمىشقا ئۇنداق قىلىدۇ؟ ماڭا ئىككىنچى ئىچمەيمەن دەپ ۋەدە بەرگەنىدىغۇ !

ئارچې قولىنى ئاشلېينىڭ قولتۇقىدىن ئۆتكۈزۈپ يۆلىدى، پىتتېي ھامما قورقۇپ پۈتلىرىدا جان قالمىغان بولسىمۇ ئورنىدىن تۇرۇپ بولغانىدى، شىماللىق ئوفىتسېر ئۇلارنىڭ ئالدىنى توسۇۋالدى.

— ئۇنى تۇتماڭ، ئۇ قولغا ئېلىنغان. سېرژانت !

سېرژانت مىلتىقىنى كۆتۈرۈپ دەررۇ ئۆيگە كىردى. رېت باتلېر تېخىچە مەزمۇت تۇرالمايۋاتاتتى. ئۇ بىر قولىنى ئوفىتسېرنىڭ مۇرىسىگە قويۇۋېلىپ، خېلى ئۇزاقتىن كېيىن، ئاندىن كۆزلىرىنى بىر نۇقتىغا يىغالىدى.

— تام، ئۇنى نېمىشقا قولغا ئالىسەن؟ ئۇ ئۇنچىلىك مەست ئەمەس. بەزىدە ئۇ بۇنىڭدىنمۇ بەكرەك مەست بولۇپ كېتىدۇ.

— ئۇ نەدە مەست بولىدۇ، — دېدى ئوفىتسېر، — ھەقىقىي مەست بولۇپ پاتقاقلا مىلىنىپ كەتسىمۇ مېنىڭ كارىم يوق، چۈنكى مەن ساقچى ئەمەس. ئۇ بۈگۈن ئاخشام خۇگ ئېلىسىن بىلەن بىللە 3K پارتىيەسىنىڭ ھەربىكىتىگە قاتنىشىپ، نېگىرلار مەھەللىسىنى ئوققا تۇتتى، ئۇنى مەن شۇنىڭ ئۈچۈن

قولغا ئالماقچى، بىر نېگىر بىلەن بىر ئاق تەنلىكنى ئۆلتۈرۈۋېتىشتى. ئۇلارنىڭ باشلىقى ئاشلىپى ئەپەندى.

— بۇگۈن ئاخشام؟ — باتلىر قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى، كۈلۈۋېرىپ جېنى قالماي، دېڭاندا ئىككى قولى بىلەن بېشىنى تۇتۇپ ئولتۇرۇپ قالدى. بىرئازدىن كېيىن گەپ قىلغۇدەك بولۇپ يەنە سۆزلىدى، — بۇگۈن ئاخشام ئەمەستۇ، تام، بۇگۈن ئاخشام بۇ ئىككىسى مەن بىلەن بىللە. يىغلىشتا بولماي، سائەت سەككىزدىن باشلاپلا مەن بىلەن بىللە بولدى.

— سىز بىلەنمۇ؟ — ئۇ ئوفىتسېرنىڭ قوشۇمىسى تۇرۇلۇپ كەتتى، ئاشلىپى مەستچىلىكتە خورەك تارتىپ ئۇخلاۋاتاتتى، خوتۇنى بىر ياقتا يىغلاپ ئولتۇراتتى. بۇ قانداق گەپ؟ ئۇ گاڭگىراپلا قالدى، — لېكىن... سىلەر نەدە ئىدىڭلار؟

— ئېيتقىلى بولمايدۇ، — دېدى رېت باتلىر نۇرسىز كۆزلىرى بىلەن مېلانىيەگە قاراپ قويۇپ.

— يەنىلا ئېيتقىنىڭىز ياخشى، باتلىر ئەپەندى.

— خانىملارنىڭ ئالدىدا ئېيتالمايمەن. خانىملار چېقىپ تۇرسا قانداق بولار...

— مەن چىقمايمەن، — دېدى مېلانىيە ئاچچىقىدا قول ياغلىقى بىلەن كۆزلىرىنى سۈرتۈپ تۇرۇپ، — ئېرىمنىڭ بۇگۈن كەچتە نەدە بولغانلىقىنى بىلىشكە ھەققىم بار مېنىڭ.

— بېللې ۋاتلىننىڭ قىمارخانىسىدا ئىدۇق، — دېدى رېت باتلىر خىجىل بولغاندەك قىياپەتتە، — خوڭ ئېلسىنمۇ، فىرانك كېننېدىمۇ، دوختۇر مادېمۇ شۇ يەردە بولدى — بىز بىر توپ ئادەم زىياپەتتە بولدۇق، كاتتا زىياپەتتە. ئۇ يەردە شامپان بار، قىزلارمۇ جىق.

— بېللې ۋاتلىننىڭكىدىمۇ؟

مېلانىيە بىردىنلا قاتتىق توۋلاپ ئۆينى بېشىغا كىيدى. ھەممە ئادەم ھەيران بولۇپ ئۇنىڭغا قاراپلا قالدى. مېلانىيە مەيدىسىنى تۇتقان پېتى، ئارچې كېلىپ يۆلۈۋالغۇچە ھوشىدىن

كېتىپ يەرگە يېقىلىپ چۈشتى، شۇئان پاتىپاراقچىلىق باشلاندى. ئارچې مېلانىيەنى كۆتۈرۈپ يەردىن ئالدى، ئىندىيا ئاشخانىغا سۈغا يۈگۈردى، پىتتىي هاما بىلەن سىكارلېت ئۇنى يەلپۈپ قولىنىڭ بېغىشلىرىنى ئۇۋۇلاشقا باشلىدى. شۇ ئاردا خۇگ ئېلىسىن:

— هەممىنى دەۋەتتىڭمۇ ؟ بىرسىنمۇ قويماي دېدىڭ ـ هه ! — دېدى، ئارقىدىن كۈلۈپ كەتتى.

— ئەمدى بۇ ئىشنى پۈتۈن شەهەر بىلىپ كېتىدىغان بولدى، — دېدى رېت باتلېر ئاچچىقى كەلگەندەك بولۇپ زەردە بىلەن، — ئەمدى رازى بولدۇڭمۇ، تام؟ ئەتىدىن باشلاپ ئاتلانتادىكى ئايالىلار ئەرلىرىگە گەپ قىلمايدىغان بولدى ـ دە.

— رېت، — ئىشىك ئوچۇق بولۇپ، سوغۇق شامال كىرىپ تۇرۇۋاتقان بولسىمۇ بۇ ئوفىتسېر تەرلەپ تۇرۇۋاتاتتى، — مۇنداق قىلايلى، سىز ئۇلارنىڭ بېللې ۋاتلىنىڭ قىمارخانىسىدا ئىكەنلىكىگە گۇۋاهلىق بېرىڭ، بولامدۇ؟

— ۋاي ئاناڭنىيەي، بولىدۇ، — دېدى رېت نارازى بولغانراق قىياپەتتە، — ئىشەنمىسەڭ بېللىدىن سوراپ باقساڭمۇ بولىدۇ. ۋىلكېس خانىمنى ئۆزۈم هۇجرىسىغا ئەكىرىپ قوياي. ئارچې ئۇنى ماڭا بەر، مەن كۆتۈرەلەيمەن. پىتتىي هاما، سىز شامنى كۆتۈرۈپ ئالدىمدا مېڭىڭ.

رېت هېچقانچە كۈچىمەيلا ۋىجىڭ مېلانىيەنى ئارچىنىڭ قولىدىن ئالدى.

— ئارچې، سەن ۋىلكېس ئەپەندىنى كۆتۈرۈپ هۇجرىسىغا ئەكىرىپ كارىۋىتىغا ياتقۇزۇپ قويغىن. بۇگۈنكى ئىش بىلەن ئۇنى كۆرۈپ قويدۇم، ئەمدى ئۇنىڭغا قارايدىغان كۆزۈم يوق.

پىتتىي هاما قورقۇپ تىترەپ تۇرۇۋاتسىمۇ، شامنى كۆتۈرۈپ ئورنىدىن تۇرۇپ هۇجرىغا قاراپ ئاستا ماڭدى. ئارچې ئاشلېينى قولتۇقىدىن يۆلەپ ئورنىدىن قوپتۇردى.

— ئەمما... مەن بۇ ئىككىيلەننى قولغا ئالمەن.

رېت باتلېر قاراڭغۇ كاربدوردا كېتىۋېتىپ كەينىگە قايرىلدى.

— ئۇنداق بولسا ئۇلارنى ئەتە ئەتىگەندە كېلىپ قولغا ئېلىڭ. بۇ تۈرقى بىلەن ئۇلار بەربىر بۇگۈن قېچىپ كېتەلمەيدۇ، مەن قىمارخانىدا ھاراق ئىچسە جىنايەت ھېسابلىنىدىغاتلىقىنى پەقەتلا بىلمەيدىكەنمەن، تام. گېپىمنى ئاڭلا، ئۇلارنىڭ بۇگۈن ئاخشام شۇ يەردە ئىكەنلىكىگە ئەللىكچە ئادەم گۇۋاھلىق بېرەلەيدۇ.

— جەنۇبلۇق بىر ئادەمنىڭ ئۆزىنىڭ نەدىلىكىگە گۇۋاھلىق بېرەلەيدىغان ئەللىك ئادەمنى تاپمىقى تەس ئەمەس، ئۇ ئادەملەرنى تاپالايدۇ. بەلكىم ئۇ ئۇ يەرگە بارمىغاندۇ، — دېدى ئوفىتسېر روھسىزلىنىپ، — ئېلسىن ئەپەندى، سىز مەن بىلەن مېڭىڭ، ۋىلكېس ئەپەندى كېپىللىكتە قالسۇن، ئەگەر بېرەرسى...

— مەن ۋىلكېس ئەپەندىنىڭ سىڭلىسى بولىمەن، ئۇنىڭ قاچان چاقىرتسىڭىز شۇ چاغدا يېنىڭىزغا بارىدىغانلىقىمغا مەن كېپىل، — دېدى ئىندىيا سوغۇق تەلەپپۇزدا، — بولدى، چاپسانراق چىقىپ كېتىڭلار، بىزنى بىر كېچە پاراكەندە قىلدىڭلار، شۇمۇ يېتەر.

— سىلەردىن كۆپ كەچۈرۈم سورايمەن، — دېدى ئۇ ئوفىتسېر خۇشياقمىغاندەك سەل ئېگىلىپ قويۇپ، — مەن ئۇلارنىڭ ھەقىقەتەن ۋاتلىن خانىمزى... ياق، خانىمنىڭ قېشىدا ئىكەنلىكىنى ئىسلاتلاپ بېرىشىنى ئۈمىد قىلىمەن. ئاكىڭىزغا ئېيتىپ قويۇڭ، ئەتە ئەتىگەندە ژاندارمىغا بېرىپ ئۆزىنى مەلۇم قىلسۇن.

ئىندىيا بېشىنى سۈس لىڭشىتىپ قويۇپ، خۇددى چاپسانراق چىقىپ كېتىڭلار دېگەندەك ئىشكىنىڭ تۇتقۇچىنى بۇرىدى. ئۇ ئوفىتسېر بىلەن سېرژانت چىقىپ كەتتى، خۇگ ئېلسىن كەينىدىن ماڭدى. ئۇلار چىقىپ كەتكەندىن كېيىن ئىندىيا ئىشىكنى گۇپىلا قىلىپ ياپتى. ئاندىن سىكارلېتقا قاراپمۇ

قويماي، يۇگۇرۇپ يۇرۇپ بارلىق دېرىزىلەرنىڭ پەردىلىرىنى چۇشۇرۇۋەتتى. سىكارلېت ئىككى پۇتى تىترەپ، بايا ئاشلىپي ئولتۇرغان ئورۇندۇقنىڭ يۆلەنچۈكىگە تايىنىپ ناھايىتى تەستە ئورنىدىن تۇردى. شۇ ئارىلىقتا ئۇ ئورۇندۇقنىڭ ھۆل تۇرغانلىقىنى بايقاپ قولى بىلەن سىلاپ باقتى. قولىغا شىلىمشىق قىپقىزىل بىر نەرسە چاپلىشىۋىدى، قورقۇپ جان - پېنى چىقتى.

— ئىندىيا، — دەپ توۋلىدى ئۇ، — ئىندىيا، ئاشلىپي — يارىلىنىپتۇ.

— ھۇ كالۇۋا، سەن ئۇنى راستلا مەست بولۇپ قاپتۇ دەپ ئويلىغانمىدىڭ؟

ئىندىيا ئەڭ ئاخىرقى دېرىزىنىڭ پەردىسىنى چۇشۇرۇپ بولۇپ ھۇجرىغا قاراپ ئۇچقاندەك يۇگۇردى. سىكارلېتمۇ كەينىدىن كىردى، قورقۇپ يۇرىكى ئاغزىغا تىقىلىپلا قالدى. رېت يوغان گەۋدىسى بىلەن ئىشكىنى توسۇۋالغانىدى، ئۇنىڭ مۇرىسى ئۇستىدىن ئاشلىپىنىڭ چىرايى سارغىيىپ كەتكەن ھالدا كارىۋاتتا جىمجىت ياتقانلىقىنى كۆردى. بايا ھوشىدىن كەتكەن مىلانىيە ھازىر ئاجايىپ چەبدەسلىك بىلەن ئۆينىڭ ئىچىدە يۇگۇرۇپ يۇرەتتى. قولىدا قايچا، ئاشلىپىنىڭ قانغا مىلىنىپ كەتكەن كۆڭلىكىنى كېسىشكە باشلىدى. ئارچې كارىۋاتنىڭ يېنىدا چىراغنى پەس تۇتۇپ تۇراتتى، بىر قولى بىلەن ئاشلىپىنىڭ قولىنىڭ بېغىشىنى بېسىپ تۇرۇۋاتاتتى.

— ئۇ ئۆلۈپ قالدىمۇ؟ — سورىدى ئىشىك تۇۋىدە تۇرغان ئىككى ئايال تەڭلا.

— ياق، قان كۆپ چىقىپ كېتىپ ھوشىدىن كېتىپتۇ. ئوق مۇرىسىگە تېگىپتۇ، — دېدى رېت باتلىر.

— ئۇنى نېمىشقا ئۆيگە ئېلىپ كەلدىڭىز، ھەي كالۇۋا، — دېدى ئىندىيا ۋارقىراپ، — مېنى كىرگۈزۈۋېتىڭ! نېمىشقا ئۇنى ئۇلار قولىغا ئالسۇن دېگەندەك قىلىپ ئۆيگە ئېلىپ

كەلدىڭىز دەۋاتىمەن؟

— ئۇ ماڭالمايتتى ھەم باردىغانغىمۇ يەر يوق، ۋىلكىس خانىم. يەنە بىر گەپ، سىز ئۇنىڭ تونى فونتائىنغا ئوخشاش سىرتلاردا سەرگەردان بولۇپ يۈرۈشىنى خالامسىز؟ شۇنچە قوشنىلىرىڭىزنىڭمۇ ئىسىم - فامىلىلىرىنى ئۆزگەرتىپ تېكساس ئىشتاتىغا كېتىپ، ئۇ يەردىن مەڭگۈ قايتىپ كەلمەسلىكىنى ئويلامسىز؟ ئۇلارنى بىز قۇتۇلدۇرۇپ قالالىشىمىز مۇمكىن، پەقەت بېللې...

— مەن ئۆتۈۋالاي!

— بولمايدۇ، ۋىلكىس خانىم. سىزنىڭ قىلىدىغان بىر ئىشىڭىز بار، بېرىپ دوختۇردىن بىرنى باشلاپ كېلىڭ، مادې دوختۇرنى ئەمەس، ئۇنىڭ بۇ ئىشلار بىلەن چېتىشلىقى بار. ئۇنىمۇ شۇ تۇرقىدا شىماللىقلار سوراق قىلىۋاتقان بولۇشى مۇمكىن. باشقا دوختۇر بولسۇن، كېچىدە سىرتقا چىقىشتىن قورقامسىز؟

— قورقمايمەن، — دېدى ئىندىيا جاۋابەن. ئۇنىڭ كۆپكۆك كۆزلىرىدىن بىر خىل نۇر چاقناپ تۇرۇۋاتاتتى، — مەن قورقمايمەن، — ئۇ كىيىم ئاسقۇدىن مېلانىيەنىڭ باشىنكى بار ئۇزۇن چاپىنىنى ئالدى، — مەن دېگەن دوختۇرنى چاقىرىپ كېلىمەن، — ئۇ ئانچە ھاياجانلىنىپ كەتمەي ئۆزىنى خاتىرجەم تۇتۇشقا تىرىشىۋاتاتتى، — كەچۈرۈڭ، بابا ئەھۋالىنى ئۇقماي سىزنى خائىن، كالۋا دەپتىمەن. ئاشلىيغا ياردەم قىلغىنىڭىز ئۈچۈن كۆپ مىننەتدارمەن... ئەمما مەن سىزنى يەنىلا نەزىرىمگە ئىلمايمەن.

— مەن سىزدەك ئوچۇق - ئاشكارىلىقنى ياخشى كۆرىمەن، سىزنىڭ ماڭا شۇنداق مۇئامىلە قىلغىنىڭىزغا رەھمەت، — رېت ئۇنىڭغا سەل ئېگىشىپ قويدى. چىرايىدا خۇشال كۈلكە جىلۋىلەندى، — چاپسان مېڭىڭ، ئارقا ئىشىكتىن چىقىڭ. قايتىپ كەلگەندە ئەتراپتا ئەسكەرلەر بولۇپ قالسا ئۆيگە

كىرمەك.

ئىندىيا ئاشلىپىغا ئازاب بىلەن بىر قېتىم قاراپ قويۇپ، ئاندىن ئاستا مېڭىپ ئارقا ئىشكتىن چىقىپ كەتتى.

سىكارلېت رېت باتلىرنىڭ كەينىدە تۇرۇپ ھە دەپ ئاشلىپىغا بويۇتداپ قارايتتى، ئاشلىپىنىڭ كۆزلىرىنى ئاچقانلىقىنى كۆرۈپلا يۈرىكى قاتتىق سىلىپ كەتتى. مىلانىيە تەكچىدىن قاتلاقلىق بىر لۆڭگىنى ئېلىپ ئاشلىپىنىڭ يارىسىنىڭ ئۈستىنى باستى، ئاشلىپي ئۇنى خاتىرجەم قىلىش مەقسىتىدە ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈپ قويدى. سىكارلېت رېت باتلىرنىڭ ھەدەپ ئۆزىگە قاراۋاتقانلىقىنى، يۈرىكىدىكى خىياللىرىنىڭ چىرايىدا ئىپادىلىنىپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى بىلىپ تۇرۇۋاتاتتى، لېكىن ئۇنىڭ بىلەن كارى بولمايۋاتاتتى. ئاشلىپىنىڭ بەدىنىدىن قان ئېقىۋاتىدۇ، ئۇ ئۆلۈپ كېتىشىمۇ مۇمكىن. ئۇنىڭ شۇ تۇرقىدا يۈگۈرۈپ بېرىپ كارىۋاتنىڭ ئالدىدا تىزلىنىپ ئولتۇرۇپ ئۇنى مەھكەم قۇچاقلىۋالغۇسى كېلىپ كېتىۋاتاتتى. لېكىن، ئىككى پۇتى تىترەپ ئۆرىنىڭ ئىچىگە كىرەلمەيۋاتاتتى، ئاغزىنى ئېتىۋېلىپ ئىچكىرىدىن كۆزىنى بىر دەقىقىمۇ ئۇزمەيتتى. مىلانىيە يەنە بىر لۆڭگىنى ئېلىپ، ئېقىۋاتقان قانىنى پۇتۇنلەي توختىتۋالماقچى بولغاندەك يارا ئۈستىگە كۈچەپرەك باستى. ئۇزاققا بارماي بۇ لۆڭگىمۇ قىپقىزىل قان بولۇپ كەتتى.

قان شۇنچە كۆپ ئاقسىمۇ ئادەم يەنە ئۆلمەيدىكەنە؟ خۇدا ساقلاپ ئۇنىڭ ئاغزىدىن قان كەتمەپتۇ. ئاھ، ئاغزىدىن كەلگەن قان ئۆلۈمنىڭ بېشارىتى، بۇنى سىكارلېت بىلىدۇ. ھېلىقى كۈنى بۇ يەردە بولغان بىر جەڭدە ئوق تېگىپ ئۆلگەنلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ ئاغزىدىن قان كەلگەن ئەمەسمىدى.

ــ خاتىرجەم بولۇڭ، ــ دېدى رېت ئۇنىڭغا مەسخىرە تەلەپپۇزى بىلەن، ــ ئۇ ئۆلمەيدۇ، سىز كىرىپ مىلانىيە خانىمغا چىراغ تۇتۇپ بېرىڭ، مەن ئارچىنى بىر ئىشقا بۇيرۇيمەن.

ئارچې شۇئان بېشىنى كۆتۈرۈپ رېتقا قارىدى.

— سىزنىڭ گېپىڭىزنى ئاڭلايدىغان ئادەم مەن، — دېدى ئارچې ئاغزىدىكى چاينىۋاتقان تاماكا يوپۇرمىقىنى ئىككىنچى قوۋۇزىغا يۆتكەپ.

— ئۇنىڭ گېپىنى ئاڭلىشىڭىز كېرەك، — دېدى مېلانيە قاتتىق تەلەپپۇز بىلەن، — كاپىتان باتلېر نېمىگە بۇيرۇسا هازىرلا مېڭىڭ. سىكارلېت، چىراغنى سىز ئېلىڭ.

سىكارلېت چىراغنى ئېلىپ، خۇددى قولىدىن هازىرلا چۈشۈپ كېتىدىغاندەك مەھكەم تۇتۇۋالدى. ئاشلېينىڭ كۆزلىرى يەنە يۇمۇلۇپ كەتتى، كۆكسى ئاستا كۆتۈرۈلۈپ تېز چۈشۈۋاتاتتى. مۇرىسىدىن ئېقىۋاتقان قان توختايدىغاندەك ئەمەس، مېلانىيەنىڭ قوللىرىنىڭ ئارىلىقلىرىدىن ئېقىپ تۇرۇۋاتاتتى. سىكارلېت ئارچېنىڭ گۈس - گۈس مېڭىپ رېت باتلېرنىڭ يېنىغا بارغانلىقىنى، ئاندىن رېت باتلېرنىڭ ئۇنىڭغا پەس ئاۋازدا ئېتتىك سۆزلەپ بىر نېمىلەرنى دېگەنلىكىنى ئاڭلىغاندەك بولدى. پۈتۈن خىيالى ئاشلىيدا بولغاچقا، رېت باتلېرنىڭ: «مېنىڭ ئېتىمنى مىنىڭ... ئات تالادا باغلاقلىق... چاپسان مېڭىڭ» دېگەن گەپلىرىنىلا ئاڭلىيالمىدى.

ئارچې ئۇنىڭدىن بىر ئىشنى سورىغاندەك قىلدى، ئارقىدىنلا باتلېرنىڭ:

— بۇرۇنقى سۇللىۋان دېھقانچىلىق مەيدانىدا. چاپان چوڭ بىر تۇرخۇنلۇقنىڭ ئىچىدە، ئۇنى تېپىپ دەرھال كۆيدۈرۈۋېتىڭ.

— ھىم ! — دېدى ئارچې جاۋابەن.

— گەمىدە يەنە ئىككى ئادەم بار، ئۇلارنى بىر ئامال قىلىپ ئاتنىڭ كەينىگە باغلاپ، بېللېنىڭ ئۆينىڭ كەينىدىكى بوش يەرگە تاشلاپ قويۇڭ، ئۇنىڭ ئۆيى بىلەن تۆمۈرىولىنىڭ ئارىلىقىدىكى جايغا. ناھايىتى ئېھتىيات قىلىڭ. ئەگەر بىرەرسى كۆرۈپ قالىدىغان بولسا هەممىمىز تەڭ دارغا ئېسىلىمىز. ئۇلارنى ئۇ يەرگە تاشلاپ قويغاندىن كېيىن، مېنىڭ

تاپانچىلىرىمنى ئۇلارنىڭ يېنىغا تاشلاپ قويۇڭ، ئەڭ ياخشىسى قولىغا تۇنقۇزۇپ قويۇڭ، بۇ تاپانچىلارنى ئېلىڭ.

سىكارلېت ئۇنىڭ بېلىدىن ئىككى تاپانچىنى ئېلىپ ئارچېغا بەرگەنلىكىنى كۆردى. ئارچې تاپانچىلارنى بېلىگە قىستۇرۇۋالدى.

ھەربىر تاپانچىدىن بىر پايدىن ئوق ئېتىۋېتىڭ، كۆرگەن ئادەم بۇلار دۇئېلغا چىقىشىپتىكەن دەپ قالسۇن، ئۇقتىڭىزمۇ؟

ئارچې ھەممە گەپنى چۈشەنگەندەك بېشىنى لىڭشىتىپ تۇردى، كۆزلىرىدىن بولسا بىر خىل كۈچلۈك قايىللىق ئۇرغۇپ تۇراتتى. سىكارلېت تېخىچە بۇ ئىشلارنىڭ تېگىگە يېتەلمەيۋاتاتتى. ئۆتۈپ كەتكەن بۇ يېرىم سائەت ئۇنىڭ ئۈچۈن قاباھەتلىك بىر چۈش بولۇپ، بۇنىڭدىن كېيىنكى ئىشلارنى مەڭگۈ چۈشىنىپ بولالمايدىغاندەك قىلاتتى. ئەمما، رېت باتلېرنىڭ مۇشۇنداق بىر قورقۇنچلۇق مۇھىت ئىچىدىمۇ قىلچە تەمتىرىمەي تۇرۇشلىرى ئۇنى تەسىرلەندۈرمەيمۇ قالمىدى.

ئارچې بۇرىلىپ ماڭماقچى بولۇۋېتىپ، يالغۇز كۆزى بىلەن سوراق مەنىسىدە ئۇنىڭغا قاراپ قويدى.

— ئۇ؟

— شۇنداق.

ئارچې بىردەم غودۇراپ قويۇپ يەرگە بىرنى تۈكۈردى ـ دە، «يامان بوپتۇ» دەپ قويۇپ ئارقا ئىشكتىن چىقىپ كەتتى.

قىسقىغىنا بۇ سۆزلىشىش سىكارلېتنى يەنە بىر قېتىم يېڭى ۋەھىمە ۋە شۇبھىگە سېلىپ قويدى، ئىچى بىردىنلا مۇزلاپ يۇرىكى قاتتىق تارتىشىپ كەتتى.

— فىرانك نەدە؟ — ئاخىر ئۇ چىدىمايۋتۇلاپ كەتتى.

رېت باتلېر بىر سەكرەپلا كارىۋاتنىڭ يېنىغا بېرىپ سىكارلېتنىڭ قولىدىكى بىردىنلا سىڭارىان بولۇپ كەتكەن چىراغنى تۇتۇۋالدى.

— سەل تۇرۇپ سۆزلەپ بېرىمەن. — دېدى ئۇ كۈلۈپ

قويۇپ، — چىراغنى تۆز تۆتۈك، سىكارلېت، ئاشلېپىنى كۆيدۈرۈپ ئۆلتۈرۈپ قويماك يەنە. مېلانىيە خانقز...

مېلانىيە خۇددى گەپ ئاڭلايدىغان ئەسكەردەك بېشىنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭغا قاراپ تۇردى. بەك جىددىيلىشىپ تۇرۇۋاتقاچقا، رېتنىك ئۆزىنى مۇلايىم ئاۋازدا چاقىرغانلىقىنى ئاڭقىرالماي قالدى، دوستلار بىلەن ئۇرۇق ـ تۇغقانلارلا بىر ـ بىرىنى ئاشۇنداق يېقىملىق چاقىرىشاتتى.

— كەچۈرۈك، ۋىلكېس خانىم، مېنىك دېمەكچى بولغىنىم...

— كاپىتان باتلېر، كەچۈرۈك دېگەن گەپنى قىلماك. خانقز دېمەي، ئىسمىمنى مېلانىيە دەپ چاقىرىۋەرسىڭىزمۇ خۇشال بولىمەن. سىزنى مەن ئۆز... ئۆز ئاكامدەك ياكى... بىر نەۋرە ئاكامدەك كۆرىمەن. سىز كەك قورساق ھەم قولىڭىزدىن ئىش كېلىدىغان ئادەم. سىزگە نېمە دەپ رەھمەت ئېيتسام بولار؟

— رەھمەت ئېيتسام؟ — رېت سەل خىجىل بولغاندەك بولدى، — مەن ئۇنداق ئەدەپسىزلىك قىلماسلىقىم كېرەك ئىدى، مېلانىيە خانقز، — ئۇنىڭ تەلەپپۇزى ئەپۇ سورىغاندەك بىر خىل ئاھاڭدا چىقتى، — مېنى ئەيىبكە بۇيرۇماسلىقىڭىزنى سورايمەن. بايا بېللې ۋاتلىنىڭ گېپىنى ئامالسىز چىقىرىپ، ئۇلارغا ئاشۇنداق... ئاشۇنداق بىر... بىر يەرگە باردى دېدىم... مەن بۇ يەردىن كەتكەندىن كېيىن، دەررۇ بىر چارىنى تېپىشقا مەجبۇر بولۇپ، ئاخىر شۇ پىلاننى ئويلاپ تاپتىم. مېنىڭ شىماللىقلارنىڭ قوشۇنى ئىچىدە تونۇشلىرىم ناھايىتى كۆپ ئىدى. ھەممىدىن ئەپلىك يېرى، ئۇلار مېنى ئۆزىنىڭ ئادىمىدەك كۆرەتتى، چۈنكى مېنىڭ ئۆز ئادەملىرىمنىڭ ئىچىدە «خەقنىڭ كۆڭلىگە ياقمايدىغان»لىقىم ئۇلارغىمۇ مەلۇم ئىدى. بۇگۈن ئاخشام مەن بېللې ۋاتلىنىڭ قىمارخانىسىدا بىرنەچچە شىماللىق بىلەن قارتا ئويناپ ئولتۇرغان، ئۇنىڭغا شىماللىق ئون نەچچە ئوفىتسېر گۇۋاھلىق بېرەلەيدۇ. بېللې بىلەن ئۇنىڭ بىرنەچچە قىزلىرىمۇ يالغان گەپ قىلىپ ۋىلكېس ئەپەندى بىلەن

باشقا بىر نەچچەيلەننىڭ ئۆزلىرى بىلەن پۈتۈن بىر كېچە بىللە ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ بېرەلەيتتى. ئۇلارنىڭ گەپلىرىگە شىماللىقلار ئىشىنىدۇ، ئۇلار ئەنە شۇنداق غەلىتە ئادەملەر. چۈنكى، ئۇلار ئۇ قىزلاردا ئۇنچىلىك دەرىجىدە سادىقلىق ياكى ۋەتەنپەرۋەرلىك روھ بولمىدۇ دەپ ئويلىمايدۇ. ئەمما، شىماللىقلار ئاتلانتادىكى ھەرقانداق بىر دۇرۇس ئايال ئۇلارنى، بۈگۈن ئاخشام پالان يەردە ئىدى دەپ گۇۋاھلىقتىن ئۆتسىمۇ، ئۇلارنىڭ گەپلىرىگە ئىشەنمەي، يەنە ئاشۇ چىرايلىق قىزلارنىڭ گەپلىرىگە ئىشىنىدۇ. شۇڭا، مەن ھايانكەش دېگەن يامان نامىم ھەم ئاشۇ ئون نەچچە قىزنىڭ گۇۋاھلىقى بېرىشىدىن پايدىلانسام بۇ بىر نەچچەيلەننى قۇتۇلدۇرۇپ قېلىشىم مۇمكىن دەپ ئويلىدىم.

رېت باتلېرنىڭ ئاخىرىدىكى گەپلىرى بىلەن تەڭ چىرايىدا سوغۇق بىر كۈلكە ئەكس ئەتتى. لېكىن، كۆزلىرى مېلانىيەنىڭ مىننەتدارلىق ۋە ھاياجان ئەكس ئېتىپ تۇرغان قىزغىن كۆزلىرى بىلەن ئۇچراشقاندا، ئۇ سوغۇق كۈلكە بىردىنلا ئۆچتى.

— كاپىتان باتلېر، سىز بەكمۇ تەدبىرلىك ئىكەنسىز. بۇلارنىڭ ھاياتى قۇتۇلۇپ قالمىغانلا ئىش بولسا، بۈگۈن ئاخشام ئۇلار دوزاختا ئىدى دېسىڭىزمۇ كۆڭلۈمگە ئالمايمەن، چۈنكى مەن ھەم باشقا مۇھىم ئەربابلار مېنىڭ ئېرىمنىڭ ئۇنداق قورقۇنچلۇق يەرلەرگە ئەزەلدىن بېرىپ باقمىغانلىقىنى بىلىمىز.

— ئەمما... — رېت خىجىل بولغاندەك سەل تۇرۇپ قالدى، — ئەمەلىيەتتىمۇ بۈگۈن ئاخشام ئۇ شۇ يەردە بولدى.

مېلانىيەنىڭ چىرايى سەل تۇرۇلدى.

— مەن سىزنىڭ بۇ يالغان گېپىڭىزگە مەڭگۈ ئىشەنمەيمەن.

— مېلانىيە خانقىز، ئاۋۋال گېپىمنى ئاڭلاڭ. بۈگۈن مەن سۇللىۋانغا يېتىپ بارغاندا، ۋىلكېس ئەپەندىگە ئوق تېگىپ بوپتىكەن. ئۇنىڭ بىلەن خوڭ ئىلسىن، دوختۇر مادې، مېرۋېتېر بوۋايلارمۇ بىللە ئىكەن...

— ئۇ بوۋاي ئۇلار بىلەن نېمە ئىش قىلىدۇ؟ — تۇۋلاپ

كەتتى سىكارلىت.

— يەنە تېخى ھېنرى تاغىڭىزمۇ بار.

— ۋاي خۇدايىمەي! — پىتتىي ھاممىمۇ ئۆزىنى باسالماي بوش توۋلاپ قويدى.

— ئەسكەرلەر بىلەن تۇتۇشۇپ قالغاندىن كېيىن، بەزىلەر تارقاپ كېتىپتۇ، كېتەلمىگەنلىرى سۇللىۋانغا كېلىۋاپتۇ. ئەگەر ۋىلكېس ئەپەندى يارىلانمىغان بولسا، ئۇلار شۇ يەردىلا تېكساس ئىشتاتىغا قېچىپ كەتمەكچىكەن. ئۇ ئاتلىق ئۇزۇن يولغا چىدىمايدىغان بولغاچقا، ئۇلار ئۇنى تاشلاپ كېتەلمەپتۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ شۇ چاغدا ئۇ يەردە ئەمەس باشقا جايدا ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاش كېرەك بولۇپ قالدى. شۇ ۋەجدىن مەن ئۇلارنى ئارقا ئىشىك بىلەن بېللې ۋاتلىنىڭ يېنىغا ئېلىپ كىردىم.

— ھە، ئەمدى چۈشەندىم، بايا ئۇقماي قوپاللىق قىلىپ قويۇپتىمەن، كەچۈرۈڭ، كاپىتان باتلېر. شۇ چاغدا ئۇلارنى شۇ يەرگە ئېلىپ بارمىسىڭىزمۇ بولمايتتىكەن. سىلەرنىڭ ئۇ يەرگە كىرىپ كەتكىنىڭلارنى بىرەر ئادەم كۆرۈپ قالغانمىدۇ؟

— ھېچكىم كۆرمىدى. ئۇلار ئۆزلىرى كىرىپ ـ چىقىدىغان ئارقا ئىشىك بىلەن كىردۇق. ئۇ ئىشىك تۆمۈرىيول تەرەپكە قارايدىغان، دائىملا قارىغۇ ھەم قۇلۇپ سېلىقلىقلا تۇرىدىغان ئىشىك ئىكەن.

— ئۇنداق بولسا سىلەر...

— مەندە ئۇ ئىشىكنىڭ ئاچقۇچى بار ئىدى، — دېدى رېت گەپنىڭ ئوچۇقىنىلا دەپ. دەل شۇ چاغدا مېلانىيە ئىككىسىنىڭ كۆزلىرى ئۇچرىشىپ قالدى.

مېلانىيە ئۇ گەپنىڭ ھەقىقىي مەنىسىنى چۈشەنگەندەك ئىختىيارسىز قىزىرىپ كەتتى، قوللىرىمۇ تىترەشكە باشلاپ، تۇتۇپ تۇرۇۋاتقان لۆڭگىسى ئاشلېينىڭ يارىسىنىڭ ئۈستىدىن سىيرىلىپ چۈشۈپ كەتتى.

ـــ بۇ مېنىڭ قەستەن سورىغىنىم ئەمەس... ـــ دېدى ئۇ مۇجمەللا گەپ قىلىپ. ئاندىن ئىتتىك لۆڭگىنى يەردىن ئېلىپ يەنە يارىغا بېسىپ تۇرۇۋالدى.

ـــ مەن سىزدەك بىر خانىمغا بۇ گەپنى دېيىشكە مەجبۇر بولغىنىم ئۈچۈن بەكمۇ ئەپسۇسلىنىمەن.

بۇ گەپتىن قارىغاندا، ئۇ راست ئىش ئوخشايدۇ، ـــ سىكارلېت شۇ خىيال بىلەن تەڭ قاتتىق ئازابلىنىپ كەتتى، ـــ ئۇنىڭ ۋاتلىن دېگەن ئۇ بۇزۇقنىڭكىدە تۇرۇۋاتقىنى راست ئىكەن ـ ده. ئۆي ئۇنىڭ ئەمەسمىدى، راست.

ـــ مەن بېللې بىلەن كۆرۈشۈپ ئۇنىڭغا بىر تىزىملىكنى بەردىم، بۇگۈن كەچتىكى ھەرىكەتكە چىققانلارنىڭ تىزىملىكى ئىدى. ئاندىن ئۇنىڭدىن ئۇنىڭ بىلەن قىزلىرىنىڭ مۇشۇ ئادەملەرنىڭ بۇگۈن كەچتە مۇشۇ يەردە ئىكەنلىكىگە گۇۋاھ بولۇپ بېرىشىنى ئۆتۈندۈم. كېيىن بىز يېنىپ چىقىدىغان چاغدا كىشىلەرنىڭ تېخىمۇ بەكرەك دىققىتىنى تارتىش ئۈچۈن، ئۇ يەرنىڭ تەرتىپىنى ساقلايدىغان ئىككى لۆكچەكنى سۆرەپ چىقىپ ئۇلار بىلەن بىر پەس مۇشتلاشتۇق. ئۇلار بىزنى ھاراق ئىچىپ قاۋاقخانىنىڭ تەرتىپىنى بۇزدى دەپ، ئۇ يەردىن سۆرەپ چىقىپ كوچىغا چىقىرىۋەتتى.

رېت باتلېر شۇ چاغدىكى ئىشلارنى ئەسلەپ كۈلۈپ كەتتى.

ـــ مادې دوختۇر مەست ئادەمنى زادىلا دوريالمىدى، ئۇ بۇنداق يەرگە كەلگەنلىكىنىڭ ئۆزى يۇزىنى تۆككەنلىك دەپ قارىغانىدى. ئەمما، ھېنرى تاغا بىلەن مېرۇېتېر بوۋاي مەست ئادەمنى ئاجايىپ قاملاشتۇردى. ئۇلار بولمىغان بولسا بۇ ئويۇنمىز ئاللىبۇرۇن چېنىپ قالاتتى. مېرۇېتېر بوۋاي تېخى بەكرەك دورىۋېتىپ ھېنرى تاغىنىڭ كۆزىنى ئۇرۇپ كۆكەرتىۋەتتى.

ئارقا ئىشىك ئۇشتۇمتۇت ئېچىلىپ، ئىندىيا بىلەن دوختۇر دېئان كىرىپ كەلدى. ئۇنىڭ ئاپپاق چاچلىرى رەتسىز ئىدى،

كونا تېره سومكىسى بىر يېنىدا پۇلاڭلاپ تۇراتتى. ئۇ بېشىنى بوشلا لىڭشىتىپ قويۇپ، بىر كىمگىمۇ گەپ قىلماي، ئىتتىك بېرىپ ئاشلىپينىڭ يارىسىنىڭ ئۈستىدىكى لۆڭگىنى ئېلىۋەتتى.

— يۇقىرىغىراق تېگىپتۇ، ئۆپكە ساق ئىكەن، — دېدى ئۇ، — ئۈستىخنى سۇنمىغانلا بولسا مەسىلە چوڭ ئەمەس، لۆڭگىدىن بىرنەچچىنى تەييارلاڭلار، خانىملار، پاختا بولسىمۇ بولىدۇ، بىراندىدىن ئازراق بولسۇن.

رېت سىكارلېتنىڭ قولىدىن چىراغنى ئېلىپ ئۈستەلگە قويۇپ قويدى، مېلانىيە بىلەن ئىندىيا دوختۇرنىڭ دېگەنلىرىنى تەييارلاش ئۈچۈن چېپىشىپ يۈرەتتى.

— بۇ يەردە سىزگە قىلىدىغان ئىشمۇ يوق ئوخشايدۇ. مېھمانخانىغا چىقىپ ئوتسىنىپ ئولتۇرۇڭ، — رېت سىكارلېتنى قولتۇقىدىن تۇتۇپ ئۆيدىن ئاچىقىپ كەتتى. ئۇنىڭ ھەربىرىتى بىلەن سۆزلىرى ئادەتتىكى چاغلاردىكىدەك ئەمەس، ناھايىتى سىلىق ئىدى، — بۇگۈن سىز ئوبدانلا جاپا تارتتىڭىز، شۇنداقمۇ؟

سىكارلېت گەپ قىلماي مېھمانخانىغا چىقتى. ئوچاقنىڭ ئالدىدىكى گىلەمنىڭ ئۈستىدە تۇرۇۋاتقان بولسىمۇ تېتىرىكى زادىلا بېسىلمايۋاتاتتى. گۈمانى بارغانسېرى كۈچىيىپ بارا ـ بارا جەزملىشىپ قېلىۋاتاتتى. نېمىدېگەن قورقۇنچلۇق ئىشلار بۇ! ئۇ چىرايىدا قىلچە ئىپادە يوق، رېت باتلېرغا قاراپ قويدى، لېكىن گەپ قىلالمايتتى. ئاخىر بولماي:

— فىرانك — ئۇ بېللې ۋاتلىنىڭ قېيىشىدىمۇ؟ — دەپ سورىدى.

— ياق.

رېت باتلېرنىڭ ئاۋازى قايغۇلۇق ئىدى.

— ئارچې ئۇنى بېللېنىڭ ئۆيىنىڭ كەينىدىكى بوش ئورۇنغا ئەكېلىپ قويماقچى. ئۇ ئۆلۈپ كەتتى، مېڭىسىگە ئوق تېگىپتۇ.

قىرىق ئالتىنچى باب

شۇ كۈنى كېچىسى شەھەرنىڭ شىمالىدىكىلەر تۇزۇك ئۇخلىمىدى. 3K پارتىيەسىدىكىلەرنىڭ زەربىگە ئۇچرىغانلىقى، رېت باتلىرنىڭ ئۆلارنى قوتۇلدۇرغانلىقى تېزلا تارقىلىپ كەتكەنىدى. ئىندىيا ۋىلكىس ئۆيمۇ ئۆي كىرىپ، ئاخشام بولغان ئىشلارنى ئۆلارغا دەۋېتىپلا قاراڭغۇلۇق ئىچىدە غايىب بولۇپ كېتەتتى، ئۇ كېتىپلا شۇ يەرنى قورقۇنچ ۋە ئەنسىزلىك باساتتى.

سوتتىن قاربىغاندا ھەممە ئۆيلەر قاراڭغۇ، تىنچ، ئادەملەر ئۇخلاپ قالغاندەك كۆرۈنەتتى، ئەمما ئۆيلەرنىڭ ئىچىدە پىچىر - پىچىر گەپ، ھاياجانلىنىش كېچىچە بېسىلمايتتى. شۇ كۈنكى ھەربىكەتكە قاتناشقان ۋە باشقا 3K پارتىيەسىنىڭ ئەزالىرىلا ئەمەس، پىئاچتېر كوچىسىدىكى ھەممىلا ئادەم ئاتلىرىنى ئېگەرلەپ، تاپانچىلىرىنى بەللىرىگە قىستۇرۇپ، ئوزۇقلارنى خالتىلارغا قاچىلاپ ئاتلىرىغا ئارتىپ تەييارلا تۇرۇشۇۋاتاتتى. ئىندىيا كېلىپ: «كاپىتان باتلېر، ھېچكىمنى سىرتقا قاچمىسۇن، يولدا يوشۇرۇنۇپ تۇرغان ئادەم بار، دەيدۇ. ئىشلارنى ئۇ ۋاتلىن بىلەن بىللە ئورۇنلاشتۇرۇپ قويۇپتۇ...» دەپ خەۋەر يەتكۈزگەچكىلا ھېچكىم ئاتلانماي تۇرۇۋاتاتتى. ئەمما، ئادەملەر ئۆيلىرىدە بۇ گەپ توغرۇلۇق ھەر خىل غۇلغۇلىلارنى قىلىشىپ، ئەرلەر: «مەن نېمىشقا شىماللىققا سېتىلغان ئۇ ھايانكەشكە ئىشەنگۈدەكمەن؟ بۇ بىر قىلتاق بولۇشى مۇمكىن!» دېيىشسە، ئاياللىرى ئۆلارغا يالۋۇرۇپ: «يەنىلا ماڭماي تۇرغىنىڭىز ياخشى. ئۇ خوڭ بىلەن ئاشلېينى قوتۇلدۇرغان بولسا بىزلەرنىمۇ قوتۇلدۇرۇپ قېلىشى مۇمكىن. ئىندىيا بىلەن مېلانىيە ئۇنىڭغا ئىشىنىۋېتىپتۇغۇ» دېيىشەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۆلار بىر ئىشنىپ - بىر ئىشەنمەي قېلىپ قىلىشتى، ئۆلارغا بۇنىڭدىن باشقىمۇ يول

يوق ئىدى.

ئۇنىڭدىن ئىلگىرى، ئەسكەرلەر ئون نەچچە ئۆيىنىڭ ئىشىكلىرىنى ئۇرۇپ ئۇلارنى سوراق قىلغان، شۇ كۈنى ئاخشىمى نەگە بارغانلىقىنى دەپ بېرەلمىگەن ياكى دېمىگەنلەرنى تۈتۈپ كېتىشكەنىدى. رېنى پىكارد بىلەن مېرۋېتېر خانىمنىڭ بىر جىيەنى، ئاكا ـ ئۇكا سىمونسلار، ئاندى بوننېل تۇرمىدە بىر كېچە يېتىشتى. ئۇلار نەس باسقان بۇ ھەربىكەتكە قاتناشقان، ئېتىشىش باشلانغاندىلا باشقىلاردىن ئايرىلىپ كېتىپ يولدا كېتىۋاتقاندا تۈتۈلۈپ قالغانىدى، شۇڭا رېت باتلېرنىڭ پىلانىدىن خەۋەرسىز ئىدى. ھېلىمۇ ياخشى ئۇلار سوراقتا باشقا گەپ قىلماي، نەگە بارغۇمىز كەلسە شۇ يەرگە بارىمىز، سەنلەرنىڭ نېمە كارىڭ، دەپلا تۇرۇۋالغانىدى، شۇنىڭ بىلەن شىماللىقلار ئۇلارنى ئەتىسى سوراق قىلىش ئۈچۈن سولاپ قويۇشقانىدى. ھېنرى تاغا بىلەن مېرۋېتېر بوۋاي، بىر ئاخشام بېللې ۋاتلىننىڭ قىمارخانىسىدا ئىدۇق، دەپ تۇرۇۋېلىشتى. ئوفىتسېر تام جافففېر قاتتىق ئاچچىقى كېلىپ، ئۇلارنىڭ بۇنداق ئىشنى قىلىشقا يېشىنىڭ ياراشمايدىغانلىقىنى دېگەنده، ئۇلار غەزەپلىنىپ ئۇنى ئۇرۇۋەتكىلى تاس قېلىشتى.

تام جافففېر بېللې ۋاتلىننى ئىزدەپ باردى. ئۇ تېخى كېلىش مەقسىتىنى ئېيتماي تۇرۇپلا بېللې بايا بىرنەچچە لۇكچەكنىڭ كېلىپ قالايمقان قىلغانلىقىنى، بىرنەچچە قېممەت باھا ئەينىكىنى سۇندۇرۇپ، قىزلىرىنى قورقۇتۇپ جېنىنى ئېلىپ قىلمىغان ئەسكىلىكىنىڭ قالمىغانلىقىنى، شۇڭا قىمارخانىنى بالدۇر تاقىۋەتكەنلىكىنى سۆزلەپلا كەتتى، ئەمما تام جافففېر كىرىپ ھاراق ئىچمەن دېسە ئېچىپ بېرىدىغانلىقىنى بىلدۇردى...

تام جافففېر قول ئاستىدىكىلەرنىڭ بىر چەتتە تاماشا كۆرۈپ تۇرۇشۇۋاتقانلىقىنى بىلەتتى، شۇڭا ئۆزىگە چىرايلىق قىزلارنىكىمۇ، شېرىن شارابنىكىمۇ كېرىكى يوقلۇقىنى ئېيتىپ،

جېدەل چىقارغان ئۇ ئادەملەرنىڭ ئىسىملىرىنى بىلىدىغان ـ بىلمەيدىغانلىقىنى سوردى، بېللې ئەلۋەتتە بىلەتتى، ھەممىسى بۇ يەرنىڭ دائىملىق مېھمىنى بولۇپ، ھەر چارشەنبە كۈنى كەچتە كېلەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۇ ئادەملەر سۈندۈرۈۋەتكەن ئەينەكلەرنى تۆلەپ بەرمەيدىغان بولسا ئۇستىدىن ئەرز قىلىدىغانلىقىنى ئېيتىپ، ئارقىدىن ئون ئىككى ئادەمنىڭ ئىسمىنى بىر ـ بىردىن دەپ بەردى. تام جافپېر ئاڭلاپ سوغۇق كۈلۈپ قويدى.

ـــ بۇ توپىلاڭچىلار ئىشلىرىنى بىزنىڭ مەخپىي ساقچىلىرىمىزدىنمۇ ئەتراپلىق ئورۇنلاشتۇرۇپتۇ، ـــ دېدى ئۇ، ـــ ئەتە ئېتىمگەندە سىز ھەم قىزلىرىڭىز ژاندارمىغا بېرىڭلار!

ـــ ژاندارمىلارنىڭ قوماندانى ئۇلارغا سۈندۈرۈۋەتكەن ئەينەكلىرىمنى تۆلىتىپ بېرەرمۇ؟

ـــ ئەينەكلىرىڭىزنىڭ گېپىنى قويۇڭ ! رېت باتلېرنى ئىزدەڭ، شۇ تۆلەپ بەرسۇن، بۇ يەر ئۇنىڭ ئەمەسمىدى؟

تاڭ بىلەن تەڭ بۇرۇن جەنۇب ئىتتىپاقىغا قاتناشقان ھەممە شەھەر ئاھالىسى ئاخشام بولغان ئىشلاردىن خەۋەر تېپىپ بولدى. ئۇلارنىڭ ئۆيلىرىدىكى نېگىرلارمۇ ھېچكىم ئېيتمىسىمۇ بىلىپ بولۇشقانىدى. ئۇلارنىڭمۇ ئاق تەنلىكلەر بىلمەيدىغان يەر ئاستى ئالاقىلىشىش تورلىرى بار ئىدى. ھەممە ئادەم ئۇ ئىشنىڭ تەپسىلاتلىرىدىنمۇ خەۋەر تېپىشقانىدى. مەسىلەن، فرانك كېننېدى بىلەن توممى ۋېلبورننىڭ ئۆلگەنلىكى، ئاشلېينىڭ فرانكنىڭ جەسىتىنى ئېلىپ كېتىۋاتقاندا يارىلانغانلىقى، دېگەندەك ئىشلار.

سىكارلېت بۇ قېتىمقى پاجىئە بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولغاچقا، شەھەردىكى بارلىق ئايالار ئۇنىڭغا قاتتىق ئۆچلۈك قىلىشقانىدى. كېيىن ئۇنىڭ ئېرىنىڭ ئۆلۈپ كەتكەنلىكىنى ئاڭلاپ ئانچە ئۆچلۈك قىلىشمايدىغانمۇ بولۇشتى. تاڭ يورۇغاندا جەسەتلەر بايقالدى. ھۆكۈمەت تەرەپ بۇ ئەھۋالنى سىكارلېتقا

مەلۇم قىلدى. ئۇنىڭدىن ئىلگىرى ئۇ بۇ ئىشنى بىلمىگەنىدەك يۈرگەنىدى. فىرانك بىلەن تومىي قوللىرىدا تاپانچا، مەيدانىدا يېتىپتۇ، بەدەنلىرى ئالىبۇرۇن مۇزلاپ قېتىپ كېتىپتۇ، شىماللىقلار ئۇلارنىڭ ياتقان ھالەتلىرىگە قاراپ مەستچىلىكتە بىللىبنىڭ بىرەر قىزىنى تالىشىپ قېلىپ بىر ـ بىرىنى ئېتىپ تاشلاپتۇ دەپ ھۆكۈم چىقىرىشى مۇمكىن ئىدى، بۇنداق ئىشلارمۇ ئانچە ـ مۇنچە بۇلۇپ تۇراتتى، كۆپچىلىك تومىنىڭ خوتۇنىغا قاتتىق ھېسداشلىق قىلىشتى. ئۇ تېخى يېڭىلا يەڭگەن بولۇپ، ئۆينىڭ ئەتراپىنى تومىنى تۇتۇش ئۈچۈن ئەسكەرلەر قورشاپ تۇرۇۋاتقاچقا، ئۇنىڭدىن ئەھۋال سوراپ ھېچكىم بارالمىغانىدى، يەنە بىر قىسىم ئەسكەرلەر كېنىبىدىنى تۇتماق بولۇپ پىتتىي ھاممىنىڭ ئۆيىنىڭ ئەتراپىدا ئايلىنىپ يۈرەتتى.

تاڭ تېخى يورۇمايلا، ھەربىي سوت بۇ ئىشلارنى بۇگۈنلا تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلغۇدەك، دېگەن خەۋەر تارقالدى. شەھەردىكىلەر كېچىچە ئەنسىزلىك ئىچىدە ئۇخلىماي چىقتى. شەھەردىكى بىرنەچچە مۇھىم ئادەملەرنىڭ ئامان قېلىشى مۇنداق ئۇچ ئىشقا باغلىق ئىدى: بىرسى، ئاشلىپي ۋىلكىس سوتقا بارغاندا يارىلانغانلىقى ئۈچۈن ئەمەس، ھاراقنى كۆپ ئىچىپ قويغانلىقى ئۈچۈن بىئارام بولۇۋاتقاندەك تۇرۇشى؛ يەنە بىرسى، بىللې ۋاتلىن ئۇ ئادەملەرنىڭ بىر ئاخشام ئۆزىنىڭ قىمارخانىسىدا ئىكەنلىكىگە گۇۋاھلىق بېرىشى؛ ئۈچىنچى بىرسى، رېت باتلېرمۇ ئۇلاردىن بىر مىنۇتمۇ ئايرىلمىغانلىقىنى ئېيتىشى كېرەك ئىدى.

كۆپچىلىكنىڭ كېيىنكى ئىككى ئىشقا ئەندىشىسى كۈچلۈك ئىدى. بىللې ۋاتلىن ! ئۆز ئەرلىرىنىڭ تەقدىرىنى نېمە ئۈچۈن ئۇنىڭغا باغلاپ قويىدۇ؟ بۇنىڭغا چىداش مۇمكىنمۇ؟ بۇرۇن ئايالالر ئۇنىڭ بىلەن كوچىدا ئۇچرىشىپ قالسا ئۇنىڭدىن ئۆزىنى قاچۇرۇپ يىراق ماڭاتتى. شۇ ئىشلار ئۇنىڭ ئېسىدىمىدۇ؟ ئېسىدە بولسا بۇ خوتۇنلارنىڭ تۇگەشكىنى شۇ. ئەرلەر ئۆز

تەقدىرلىرىنىڭ بېللى ۋاتلىنىغا باغلىنىپ قالغانلىقىغا خوتۇنلىرىدەك ئەنسىرەپ كەتمەيتتى. چۈنكى، نۇرغۇن ئەرلەرنىڭ نەزىرىدە بېللى ئۇنچىلىك ئەسكى ئايال ئەمەس ئىدى. ئۇلارنىڭ ئەنسىرەيدىغىنى ربت باتلىر ئىدى. چۈنكى، ئۇ ھاراقكەش سودىگەر، ئۇنىڭ ئۈستىگە شىماللىقلارغا سېتىلغان ئادەم ـ دە. بېللى شەھەر بويىچە ئاتىقى چىققان ئايال، ربت باتلىرمۇ ھەممە ئادەم نەپرەتلىنىغان بىر شەخس، شۇنداق تۇرسا كۆپچىلىك يەنە نېمىشقا ئۇ ئىككىسىدىن ئۈمىد كۈتمىدىغاندۇ؟

ئۇلار يەنە شىماللىق ئالۋاستىلار بىلەن شىمالدىن كەلگەن تەۋەككۇلچىلەرنىڭ ئۆزلىرىنى مەسخىرە قىلىشلىرىدىنمۇ ئەنسىرەيتتى. شەھەر بويىچە ئەڭ ئابرۇيلۇق ئون ئىككى ئادەمنىڭ ئەسلىدە بېللى قىمارخانىسىنىڭ دائىملىق خېرىدارلىرى ئىكەنلىكى پاش بولغان تۇرسا، ئۇلار مەسخىرە قىلىماتتى ئەمەسە؟ ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئىككىسى تېخى بىر بۇزۇق خوتۇننى دەپ بىر ـ بىرىنى ئېتىشۋەتكەن، بەزىلىرى قاتتىق مەست بولۇپ جېدەل چىقارغان، بېللى ئۇلارنىڭ غۇۋغالىرىغا چىدىماي قاۋاقخانىدىن قوغلاپ چىقىرىۋەتكەن. يەنە تېخى بىرنەچچىسى قولغا ئېلىنغان، ئۇ يەرگە بارغانلىقى ئېنىق تۇرسا ئىقرار قىلمىغان.

ئۇلارنىڭ شىماللىقلارنىڭ ئۆزلىرىنى مەسخىرە قىلىشلىرىدىن قورقۇشلىرىنىڭ تېگىدە گەپ بار ئىدى. ئۇزاقتىن بېرى جەنۇبلۇقلارنىڭ ئۇلارنى كەمسىتىشى، سوغۇق مۇئامىلىدە بولۇشلىرى جېنىغا تەگكەن بولغاچقا، ئەمدى ئۇلار جەنۇبلۇقلارنىڭ ئۈستىدىن تازا كۈلەتتى. ئۇلارنىڭ ئوقىتىسېرلىرى خىزمەتداشلىرىنى ئويغىتىپ بۇ ئىشنى ئۇلارغا تەپسىلىي سۆزلەپ بېرىدۇ، ئەرلىرى تاڭ سەھەردە خوتۇنلىرىنى ئويغىتىپ ئۇلارغا سۆزلەپ بەرگىلى بولىدىغان يەرلىرىنى سۆزلەپ بېرىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇ خوتۇنلار دەرھال كىيىملىرىنى كىيىشىپ قوشنىلىرىنىڭ ئۆيلىرىگە يۈگۈرۈپ چىقىپ ئۇلارغا

سۆزلەپ بېرىدۇ. شىمالىي قۇتۇپ ئېقىمىنىڭ خوتۇنلىرى بۇ ۋەقەگە ئۇچەيلىرى ئۈزۈلگۈدەك كۈلۈشىدۇ، سىلەر جەنۇبلۇقلار ئاياللارنى ھۆرمەتلەيمىز دەپ يوغان گەپ قىلاتتىڭلار، بايا سىلەر مۇشۇنداق ئادەملەر ئىكەنسىلەر ـ دە، دېيىشىپ كېتىدۇ، ئاندىن ئۇ خوتۇنلار ھېچكىمنى كۆزلىرىگە ئىلماي غادىيىپ مېڭىشىپ كېتىدۇ، ئەرلىرىمۇ چاغلىق ئىكەنغۇ، سىياسىي يېغىلىشلارغا بارمىمز دەپ قويۇپ باردىغان يېرى ئاشۇ يەر ئىكەن، دېيىشىدۇ.

ئەمما، ئۇلار سىكارلېتنىڭ ئۇستىدىن كۈلۈشمەيدۇ، ئۇنىڭ بېشىغا كەلگەن بەختسىزلىككە ھېسداشلىق قىلىشىدۇ. ئۇلارنىڭ نەزىرىدە ئۇ ئاتلانتا بويىچە دۇرۇس ئايال. شىمالىقلارغا ياخشى مۇئامىلە قىلىدىغان بىرنەچچىلا ئايال بار، سىكارلېت شۇلارنىڭ بىرسى، ئېرى ئوبدان قارىماي ئۆزىنىڭ جېنىنى ئۆزى بېقىش ئۈچۈن تىرىكچىلىككە بېرىلگەچكە، ئۇ خېلى بۇرۇندىنلا ئۇلارنىڭ ھېسداشلىقىغا ئېرىشكەن. ئېرى ئەسكى بولسىمۇ ئۆزىگە سادىق ئەمەس دەپ ئويلىمىغان، بۇ نېمىدېگەن قورقۇنچلۇق ئىش. ئۇنىڭ ساداقەتسىزلىكى بىلەن ئۆلۈمى بىرلا ۋاقىتتا يۈز بېرىپ تېخىمۇ قورقۇنچلۇق بىر ئىش بولدى. نېمىلا بولسۇن، ئېرى ئەسكى بولسىمۇ بولغىنى ياخشى ئىدى. شۇ سەۋەبتىنمۇ، شىمالىق خانىملارنىڭ سىكارلېتقا بولغان مۇئامىلىسىنىڭ ئالاھىدە ياخشى بولۇشىدا گەپ يوق ئىدى. مادىي خانىم، مېرۋېتېر خانىم، ئېلسىن خانىم، تومىي ۋېلبورننىڭ تۇل قالغان خوتۇنىنى، بولۇپمۇ ئاشلېي ۋىلكېسنىڭ خانىمنى ھۇنىڭدىن كېيىن ئۇچرىتىدىغان بولسا، ئۇلار ئۇ خانىملارنى كۆزگە ئىلمايدۇ، مەسخىرە قىلىدۇ، بۇ تۇرغان گەپ.

شۇ كۈنى كېچىدە شەھەرنىڭ شىمالىدىكى قاپقاراڭغۇ ئۆيلەرنىڭ ئىچىدە مۇشۇ ھەقتە كۆپ پاراڭ بولدى. ئاياللار ئەرلىرىگە شىمالىقلار نېمە دەپ ئويلىسا ئويلىسۇن كارىمىز يوق، دېيىشتى. ئەمما، كۆڭۈللىرىدە ئىندىيانلارنىڭ قامچىسىنى يېيىشكە رازى ئىدىكى، شىمالىقلارنىڭ مەسخىرىسىگە قېلىشقا

رازی ئەمەس ئىدى، ئۆز ئەرلىرىنىڭ ھەقىقىي ئەھۋالىنىڭ ئاشكارىلىنىپ قېلىشىنى تېخىمۇ خالىمايتتى.

دوختۇر مادىي رېت باتلىپ ۋە باشقا بىرنەچچەيلەننىڭ زورى بىلەن بۇ ئىشقا ماقۇل دەپ قويۇپ، غۇرۇرىنىڭ ھاقارەتلىنىۋاتقانلىقىغا ئىچ - ئىچىدىن خاپا ئىدى. ئەگەر باشقىلار چېتىلىپ قالمىغان بولسا، ئۆزۈمنى ئاشكارىلاپ دارغا ئېسىلىشقا رازى ئىدىمكى، بىللىنىڭ قىمارخانىسىغا بېرىشنى ھەرگىز خالىمايتتىم، دېدى ئۇ مادىي خانىمغا.

— بۇ، سىز ئۇچۇنمۇ بىر ھاقارەت، مادىي خانىم، — دېدى ئۇ ئاچچىقى بىلەن يەنە.

— بەربىر، سىزنىڭ ئۇ يەرگە بارمىغانلىقىڭىزنى ھەممە ئادەم بىلىدۇ، چۈنكى... چۈنكى...

— شمالىلىق ئالۋاستىلار بىلمەيدۇ، ھاياتىمىزنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن بۇ ئىشنى ئۇلارغا راستىتىك كۆرسىتىش كېرەك. ئۇلار چوقۇم ئۇستىمىزدىن كۈلىدۇ، مەن بۇ ئىشقا خەقلەرنىڭ ئىشىنىپ قېلىپ ئۇستىمىزدىن كۈلكە قىلىشىغا بەكمۇ ئۆچ، چۈنكى... سۆيۈملۈكۈم، مەن سىزگە ئەزەلدىن سادىق بولۇپ كېلىۋاتىمەن.

— بۇنى بىلىمەن، — دېدى قاراڭغۇدا كۈلۈپ تۇرۇپ مادىي خانىم، ئاندىن ئورۇق قولىنى ئۇنىڭ قولى ئۇستىگە قويدى، — مەن بۇ ئىشنىڭ راست بولۇشىنى خالايمەنكى، ئۇلارنىڭ سىزنىڭ بىر تال مويىڭىزغا تېگىشىنى خالىمايمەن.

— نېمە دەپ جۆيلۈۋاتىسىز؟ — دوختۇر مادىي توۋلاپ كەتتى. ئۇ خوتۇنىنىڭ ئۆزىگە قىلچە گۇمانلانماي شۇنچىلىك قاتتىق ئىشەنگەنلىكىگە ھەيران قالغانىدى.

— مەن دارستىن ئايرىلدىم، پىلىمۇ تۇگەپ كەتتى، ھازىر سىزدىن باشقا ھېچكىمىم يوق.

— سارىڭ بولدىڭىزمۇ؟ نېمىلەرنى دەۋاتىسىز؟

— گالۋاڭ قېرى، — دېدى مادىي خانىم مۇلايىم تەلەپپۇزدا

بېشىنى ئۇنىڭ قولىنىڭ ئۈستىگە قويۇپ.

دوختۇر مادې بىردىنلا جىمىپ كېتىپ، بىرئازدىن كېيىن خوتۇنىنىڭ يۈزىنى سىلاپ قويۇپ يەنە سۆزلەپ كەتتى:

ــ مېنى رېت باتلېرنىڭ ئۇ تەكلىپىنى قوبۇل قىل دېگۈچە دارغا ئېسىۋەتكىنىڭ ياخشى ئەمەسمۇ؟ ئۇ مېنىڭ ھاياتىمنى قۇتۇلدۇرۇۋالغان تەقدىردىمۇ ئۇنىڭغا ھەرگىز رەھمەت ئېيتمايمەن. ئۇ شۇنچىلىك تەكەببۇر ھەم ئۇچىغا چىققان ھايانكەش، ئۇنى ئويلىساملا قۇيقا چاچلىرىم تىك تۇرۇپ كېتىدۇ، ئاشۇنداق بىر ئادەمگە رەھمەت ئېيتمەنمۇ؟ يا ئۇ ئۇرۇشقا قاتناشمىسا...

ــ مېلانىيەنىڭ ئېيتىشچە، ئۇ ئاتلانتا قولدىن كەتكەندىن كېيىن ئارمىيەگە قاتنىشىپتىكەن.

ــ يالغان ! مېلانىيە خانىم ئاغزى تاتلىق ئوغرىنىڭمۇ گېپىگە ئىشىنىدۇ. مەن رېت باتلېرنىڭ نېمە ئۈچۈن بۇ ئىشقا تەۋەككۇل قىلىۋاتقانلىقىغا زادىلا چۈشەنمىدىم. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇنىڭ كېيىنىدى خانىم بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى توغرۇلۇقمۇ گەپ ـ سۆز تولا، ئۇلار پەيتوندا بىللە ئولتۇرۇپ مېڭىشىدىكەن. بىر يىلدىن بېرى بۇنداق ئىشلار كۆپ بوپتۇ. ئۇ بۇ ئىشنى چوقۇم كېيىنىدى خانىم ئۈچۈن قىلدى.

ــ ئەگەر سىكارلېت ئۈچۈن بولسا ئۇ بۇ ئىشنى ھەرگىز قىلمايتتى. فىرانك كېيىنىدى دارغا ئېسىلسا ئۇ خۇشال بولمامتى؟ مېنىڭچە، ئۇ مېلانىيە ئۈچۈن...

ــ سىز ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدىمۇ بىر ئىش بار دېمەكچىمۇ؟

ــ يوق گەپنى قىلماڭچۇ. ئەمما، باتلېر ئەپەندى ئۇرۇش ۋاقتىدا ئاشلىينى بىر ئامال قىلىپ شىماللىقلارنىڭ قولىدىن قۇتۇلدۇرۇپ كەتكەندىن كېيىن، مېلانىيە ئۇنى ئۆزىچىلا ياخشى كۆرۈپ قالدى. ئۇنىڭ ئۈچۈن ئادىل گەپنىمۇ قىلاي، ئۇ مېلانىيە بىلەن بىللە بولغاندا چىرايىدا ھارامزادە كۆلكىلىرى زادىلا

كۆرۈنمەيدۇ، مۇلايىملىشىپ باشقىلا بىر ئادەمگە ئايلىنىپ قالىدۇ. مېلانىيەگە بولغان مۇئامىلىسىدىن ئۇنىڭ ئەدەپ - قائىدىلىك ئادەم بولاي دېسە بولالايدىغانلىقىغا ئادەمنىڭ كۆزى يېتىپمۇ قالىدۇ. ئۇنىڭ بۇنداق ئۆزگىرىپ كېتىشى... ــ مادېي خانىم گېپىنىڭ ئاخىرىنى دېمىدى، ــ دوختۇر، سىز بەلكىم مېنىڭ بۇ قارىشىمنى ياخشى كۆرمەسلىكىڭىز مۇمكىن.

ــ ئۇلار توغرۇلۇق بولىدىغان ھەرقانداق پاراڭنى ياخشى كۆرمەيمەن.

ــ ئۇنىڭ بۇ ئىشنى قىلىشى بىر تەرەپتىن مېلانىيە ئۈچۈن، ئەڭ مۇھىمى، بىزگە بىر ئويۇن كۆرسىتىش ئۈچۈن بولسا كېرەك. بۇرۇن بىز ئۇنىڭغا شۇنچىلىك ئۆچ ئىدۇق، بۇ خىل ھالىتىمىزنى ھەتتا ئاشكارا ئىپادىلىيەلەيتتۇق. ئەمدى ھازىر ئۇ بىزنىڭ ئالدىمىزغا قىيىن بىر مەسىلىنى قويۇپ قويدى: سىلەر ئۆزۈڭلارنىڭ ۋاتلىنىنىڭ يېنىدا ئىكەنلىكىڭلارغا ئىقرار بولۇپ، ئۆزۈڭلارنىمۇ، بىزنىمۇ شىمالىلىقلارنىڭ ئالدىدا رەسۋا قىلىشىڭلار، يا بولمىسا راست گەپنى قىلىپ دارغا ئېسىلىشىڭلار كېرەك. ئۇ يەنە بىزنىڭ ئۇنىڭغا ھەم ئۇنىڭ ئۇ ئاشنىسىغا رەھمەت ئېيتىدىغانلىقىمىزنى بىلىدۇ. ئەمما، بىز دارغا ئېسىلىپ كەتسەكمۇ ئۇلارنىڭ بىزگە قىلغان ياخشىلىقىغا رەھمەت ئوقۇشنى خالىمايمىز. بەسلىشەلەيمەنكى، شۇ تۇرقىدا ئۇ بىر چەتتە تاماشا كۆرۈپ تۇرۇۋاتىدۇ.

دوختۇر چوڭقۇر بىر تىنىپ قويدى.

ــ ئۇ بىزنى ئۇ يەرگە ئېلىپ بارغاندا، ماڭىمۇ خۇددى تاماشىمىزنى كۆرۈۋاتقاندەك كۆرۈنۈپ كەتتى.

ــ دوختۇر، ــ دېدى خانىم سەل ئارىسالدى بولۇپ، ــ ئۇنىڭ ئىچى قانداق ئىكەن؟

ــ نېمە دەۋاتسىز، مادېي خانىم؟

ــ ئۇنىڭ قىمارخانىسىنىڭ ئىچى قانداق ئىكەن دەۋاتمەن؟ تاشئەينەك، ئاسما چىراغلار بارمىكەن؟ ئۇ قىزلار... ئۇلار

ئۇستىگە كىيىم كىيمەي يۈرەمدىكەن؟

دوختۇر بۇ گەپنى ئاڭلاپ ھەيران قالدى ۋە شۇئان سەكرەپ كەتتى. چۈنكى، ئۇ ئىپپەتلىك ئايالنىڭ ئىپپىتىنى يوقاتقان ئۇ ئاياللارغا بۇنچىلىك قىزىقىپ قالىدىغانلىقىنى خىيالىغا كەلتۈرۈپ باقمىغانىدى.

— ۋاي خۇدايىمەي، سىز ئىزا تارتماي مەندىن بۇ گەپنى قانداق سوراۋاتىسىز؟ سارىڭ بولدىڭىزمۇ؟ مەن سىزگە ئۆزۈڭىزنى بېسىۋالىدىغان دورا بەرسەم بولغۇدەك.

— ماڭا ئۇنداق دورا لازىم ئەمەس، سۆيۈملۈكۈم، ئۇ ئەسكى ئايالالارنىڭ تۇرىدىغان يېرىنىڭ قانداقلىقىنى بىلىپ باققۇم كېلىپ قالدى. ئۇنى بىلىشكە مۇشۇ پۇرسەتتىن باشقا پۇرسەتمۇ يوق ـ دە. سىز ئەسكى ئىكەنسىز، ماڭا دەپ بەرمەيۋاتىسىز.

— مەن ئۇ يەردە ھېچنېمىنى كۆرمىدىم. ئۇ يەرگە كىرىپ قالغىنىم ماڭا قاتتىق ھار كەلگەچكە، ھېچنېمىگە قارىمىغانىدىم، — دېدى دوختۇر جىددىي تەلەپپۇزدا. ئۇ خوتۇنىنىڭ پەزىلىتىدىن قىلچە گۇمان قىلمايتتى، شۇڭا ئۇنىڭ گەپلىرى ئۇنى ئاخشام يۇز بەرگەن ئىشلاردىنمۇ بەكرەك ھەيران قالدۇردى، — رۇخسەت قىلسىڭىز، مەن كىرىپ ئۇخلىسام.

— بوپتۇ ئۇخلاڭ! — مادىي خانىمنىڭ ئاۋازىدىن ئۇنىڭ قاتتىق ئۇمىدسىزلەنگەنلىكى چىقىپ تۇراتتى. دوختۇر ساپما كەشىنى كىيىۋاتقاندا، خانىمنىڭ خۇشال ئاۋازىدا، — مېرۋېتېر خانىم بوۋىيىدىن ئۇ يەرنىڭ قانداقلىقىنى چوقۇم سوراپ بىلدى، شۇنىڭدىن سورايمەن، — دېگەنلىكى ئاڭلاندى.

— تۇۋا دەڭ، خانىم! دۇرۇس ئايالالارمۇ ئاشۇنداق گەپلەرنى قىلىشامدۇ؟

— كىرىپ ئۇيقۇڭىزنى ئۇخلاڭ.

ئەتىسى قار ئارىلاش يامغۇر ياغدى، قىشتا بالدۇرلا قاراڭغۇ چۈشۈپ كېتەتتى. خېلىدىن كېيىن قار توختاپ شامال چىقىشقا

باشلىدى. مىلانىيە يوغان بىر چاپانغا ئورىنىپ، بىر نېگىر بىلەن بىللە سىرتقا چىقىپ كەتتى. ئۇ نېگىر پەيتونكەش بولۇپ، مىلانىيەنى ئىزدەپ كەلگەنىدى، كېلىشى سىرلىق ئىدى. تالادا دېرىزە پەردىلىرى چۈشۈرۈۋېتىلگەن بىر پەيتون تۇراتتى. مىلانىيە پەيتوننىڭ قېشىغا كېلىشىگە پەيتوننىڭ ئىشىكى ئېچىلىپ، قاراڭغۇدا بىر ئايالنىڭ پەيتون ئىچىدە ئولتۇرغانلىقى كۆرۈندى.

مىلانىيە يېقىنراق بېرىپ ئۇنىڭ چىرايىغا قارىدى، ئاندىن ئۇنىڭغا:

— سىز كىم بولىسىز؟ ئۆيگە كىرسىڭىز بولمامدۇ؟ تالا سوغۇق! — دېدى.

— پەيتونغا چىقىپ مەن بىلەن بىرەدەم ئولتۇرۇڭ. ۋىلكېس خانىم، — پەيتوننىڭ ئىچىدىن ئىزا تارتىپراق چىقىقان تونۇشلا بىر ئاۋاز ئاڭلاندى.

— ھوي، ۋاتلىن... خانىمۇ نېمە سىز؟ — دېدى مىلانىيە، — مەنمۇ سىز بىلەن كۆرۈشۈشنى ئويلاپ تۇراتتىم. يۇرۇڭ، ئۆيگە كىرىڭ!

— بولمايدۇ. ۋىلكېس خانىم، — دېدى بېللى ۋاتلىن. ئاۋازىدىن سەل ئەندىكىپ تۇرۇۋاتقانلىقى چىقىپ تۇراتتى، — پەيتوندا ئولتۇرۇپ پاراڭلىشايلى.

مىلانىيە پەيتونغا چىقتى. پەيتونكەش پەيتوننىڭ ئىشىكىنى يېپىۋەتتى. مىلانىيە ئۇنىڭ يېنىدا ئولتۇرۇپ قوللىرىنى تۇتتى.

— بۇگۈنكى ئىش ئۈچۈن سىزگە نېمە دەپ رەھمەت ئېيتىشىمنى بىلمەيۋاتىمەن. سىزگە ھەممىمىز چوڭقۇر رەھمەت ئېيتىمىز.

— ۋىلكېس خانىم، بۇگۈن ئەتىگەن سىز ماڭا ھېلىقى خەتنى ئەۋەتمەسلىكىڭىز كېرەك ئىدى. بۇ مېنىڭ سىزنىڭ خېتىڭىزنى ئېلىشنى خالىمىغانلىقىم ئەمەس، ئاساسلىقى، ئۇ خەتنىڭ شىمالىلىقلارنىڭ قولىغا چۈشۈپ كېتىشىدىن قورقتۇم.

خېتىڭىزدە مېنىڭ يېنىمغا بېرىپ رەھمەت ئېيتماقچى ئىكەنلىكىڭىزنى دەپسىز. سىز نېمىدېگەن يوزە ئويلىغان؟ نېمىشقا ئوندىق ئويلىدىڭىز؟ ئاخىر بولالماي قاراڭغۇ چۈشكەندە يېنىڭىزغا ئۆزۈم كەلدىم. ئوندىق قىلسىڭىز ھەرگىز بولمايتتى. مەن... سىزنى ـــ ھەي... ئۇ ئىشىڭىز ياخشى بولمىدى.

ـــ ئېرىمنى قوتۇلدۇرۇۋالغان ياخشى نىيەتلىك بىر ئايالغا رەھمەت ئېيتىش ئوچۈن ئالدىغا بارسام نېمىشقا ياخشى بولمايدۇ؟

ـــ بۇ گېپىڭىزنى قويۇڭ، ۋىلكېس خانىم، سىز يەنىلا گېپىمنى چۈشەنمىدىڭىز.

مېلانىيە بىردەم جىمىپ كېتىپ، ئوڭاڭ ئۇ گېپىنىڭ مەنىسىگە چۈشەنگەندەك بولدى ۋە شوندىلا خىجالەت بولوپ قالدى. كىيىملىرى ئاددىي بۇ چىرايلىق ئايالنىڭ تورقى، گەپ ـ سۆزلىرى مېلانىيەگە ئوڭاڭ ئوندىق بوزۇق ئايال ئەمەسلىكىنى بىلدۇرۇپ تورۇڭاتاتتى، گەپلىرى سەل ئاددىي بولسىمۇ، ئەمما ياخشى نىيەت بىلەن قىلىنىڭاتقان قىزغىن گەپلەر ئىدى.

ـــ بۇگۈن ژاندارمىدا ناھايىتى ياخشى گەپ قىپسىز، ۋاتلىن خانىم، سىز ھەم سىزنىڭ ھېلىقى... سىزنىڭ... ئۇ قىزلىرىڭىز بىزنىڭ ئەرلىرىمىزنىڭ ھاياتىنى قوتۇلدۇرۇپ قاپسىلەر.

ـــ ۋىلكېس ئەپەندى ئاجايىپ جاسارەت كۆرسەتتى. ئوڭاڭ قانداق قىلىپ شوندىق مەزمۇت تورۇپ ئەھۋاللارنى ئېنىق سۆزلەپ بېرەلىگەنلىكىگە ھەيرانمەن، ئاخشام ئوڭاڭ يارىسىدىن توختىماي قان ئېقىۋاتقانلىقىنى ئۆز كۆزۈم بىلەن كۆرگەنىدىم. ئوياقنىڭ ئەھۋالى ھازىر قانداق، ۋىلكېس خانىم؟

ـــ ھازىر ياخشى، رەھمەت سىزگە. دوختۇر گۆشىنىڭلا زەخىملەنگەنلىكىنى ئېيتتى. بۇگۈن ئەتىگەن ھاراقنىڭ كوچا بىلەن شوندىق تورالمدى، بولمىسا ئوڭچىلىك ئوزاق بەرداشلىق بېرەلمەيتتى. ئاخىرقى ھېسابتا ئوڭارنىڭ ھاياتىنى سىز قوتۇلدۇرۇپ قالدىڭىز. ئەينەكنى تۆلىتۇالمەن دەپ كۆتۇرگەن

غوڭغايىڭىز ھەممە ئادەمنى ئىشەندۈرۈڭىتىپتۇ.

— رەھمەت سىزگە خانىم، ئەمما... كاپىتان باتلىرنىڭ ئويۇنغان رولىمۇ ئاجايىپ چوڭ بولدى، — بېللې بۇ گەپنى مەغرۇر تەلەپپۇزدا دېدى.

— راست دەيسىز، — دېدى مېلانىيە قىزغىن ئاھاڭدا، — شىماللىقلارنىڭ ئىچىدە ئۇنىڭ گۈڭاھلىقىغا ئىشەنمەيدىغانلىرى يوق ئىكەن، ھەممە ئىشنى ئاجايىپ ياخشى بىر تەرەپ قىلدى. ئۇنىڭغا، سىزگە قانداق رەھمەت ئېيتىشىمنى بىلمەيمەن. سىلەر بەكمۇ ئاق كۆڭۈل ئادەملەر ئىكەنسىلەر.

— بەكمۇ تەكەللۇپ قىلىپ كېتىڭاتىسىز، ۋىلكېس خانىم. ۋىلكېس ئەپەندىنى دائىم بىزنىڭ يېنىمىزغا كېلىپ تۇرىدۇ، دېگەن گېپىم سىزنى بىئارام قىلمىغاندۇ؟ ئەمەلىيەتتە، ئۇ ئۇ يەرگە بىر قېتىممۇ بېرىپ باقمىغان...

— بۇنى مەن بىلمەن، شۇڭا ئۇ گېپىڭىزگە پەقەتلا بىئارام بولمىدىم، ئەكسىچە سۆيۈندۈم.

— ئەمما، باشقا خانىملار سۆيۈنمەيدۇ، — دېدى بېللې بىردىنلا تۇرۇلۇپ، — كېسىپ ئېيتالايمەنكى، ئۇلار كاپىتان باتلىردىنمۇ رازى بولمايدۇ، ئەكسىچە ئۇنىڭغا تېخىمۇ ئۆچ بولۇپ كېتىدۇ. مەن ئويلايمەن، ئۇلارنىڭ ئىچىدە بىر سىزلا مەندىن رازى. ئۇلار مېنى كوچىدا كۆرسە چوقۇم تەتۈر قاراپ ئۆتۈپ كېتىدۇ. ئۇلارنىڭ ئەرلىرىنىڭ ھەممىسى دارغا ئېسىلسىمۇ كارىم يوق، ئەمما ۋىلكېس ئەپەندىگە ئۇنداق قىلالمايمەن. ئۇرۇش ۋاقتىدا سىلەرنىڭ ماڭا ياخشى مۇئامىلە قىلغانلىقىڭلار زادىلا ئېسىمدىن چىقمايدۇ. دوختۇرخانىغا ئىئانە قىلغان پۇلۇمنى سىز قولۇمدىن ئېلىپ ئۇلارغا تاپشۇرۇپ بەرگەن. پۈتۈن شەھەردە ھېچكىم ماڭا سىزدەك قىلمىغان. مەن خەقنىڭ قىلغان ياخشىلىقىنى ھەرگىز ئۇنتۇپ قالمايمەن. مەن ۋىلكېس ئەپەندى دارغا ئېسىلىپ كەتسە سىزنىڭ تۇل قالىدىغانلىقىڭىزنى، بالىڭىزنىڭ يېتىم قالىدىغانلىقىنى ئويلىدىم... بالىڭىز شۇنداق

ئوماق بالا بوپتۇ، ۋىلكېس خانىم، مېنىڭمۇ بالام بار، شۇڭا...

— شۇنداقمۇ؟ بالىڭىز ھازىر نەدە؟ ... ھە...

— ئۇ ئاتلانتىادا ئەمەس، بۇ يەرگىمۇ كېلىپ باقمىغان، كىچىكىدە كۆرگەنچە ئۆزۈممۇ كۆرۈپ باقمىدىم. مەن... ھەي، كاپىتان باتلېر ماڭا ئۇلار ئۇچۇن يالغان گۇۋاھلىقتىن ئۆتۈشنى ئېيتقاندا، مەن ئۇلارنىڭ كىملەر ئىكەنلىكىنى سوريدىم، ئىچىدە ۋىلكېس ئەپەندىنىڭمۇ بارلىقىنى ئاڭلاپ قىلچە ئىككىلەنمىدىم، قىزلارغا: ئەگەر قايسىڭلار ۋىلكېس ئەپەندى بىر كېچە مۇشۇيەردە بولغان، دېگەن گەپنى دېمەيدىغان بولساڭلار بوغۇزلىۋېتىمەن، دېدىم.

— ھە! — مېلانىيە بېللېنىڭ «قىزلار» دېگەن گېپىنى ئاڭلاپ خىجالەت بولۇپ كەتتى،... سىز... ھەم ئۇلار... بولمىغان بولساڭلار بىزنى مەڭگۇ پالاكەت باساتتى.

— بۇ ئىشنى مەن سىز ئۇچۇن قىلدىم، — دېدى بېللې قىزغىن تەلەپپۇزدا، — باشقا ئادەم بولغان بولسا ھەرگىز ئۇنداق قىلمايتتىم. يالغۇز كېننېدى خانىمنىڭ ئېرى بولغان بولسىمۇ، كاپىتان باتلېر ھەرقانچە گەپ قىلسىمۇ ئۇنمايتتىم.

— نېمە ئۇچۇن؟

— ۋىلكېس خانىم، بىزدەك ئايالىلارنىڭ بىلمەيدىغىنى ئاز. ئەگەر ئاشۇ خانىملار، خانقىزلار بىزنىڭ ئۆزلىرىنى قانچىلىك دەرىجىدە چۇشىنىدىغانلىقىمىزنى بىلىدىغان بولسا قورقۇپ جېنى چىقىپ كېتىدۇ. كېننېدى خانىم ياخشى ئايال ئەمەس، ۋىلكېس خانىم. ئۇ ئۆزىنىڭ ئېرىنى، ۋېلبورندەك ياخشى بىر يىگىتنى ئۆز قولى بىلەن ئۆلتۈرگەندەك بولدى، ھەممىسى شۇنىڭ كاساپىتى، ئاتلانتادا يالغۇز قاتراپ يۈرۈپ نېگىرلار بىلەن ئاق تەنلىك يامان ئادەملەرنىڭ دىققىتىنى ئۆزىگە تارتقان گەپ. بىزنىڭ قىزلارنىڭ بىرسىمۇ...

— ئۇ مېنىڭ يەڭگەم بولىدۇ، ئۇنىڭ يامان گېپىنى قىلماسلىقىڭىزنى ئۆتۈنىمەن، — دېدى مېلانىيە شۇئان

چىرايىنى تۇرۇپ.

بېللې ئەپۇ سورىغاندەك دەررۇ ئۇنىڭ قولىنى تۇتتى، لېكىن يەنە شۇئانلا قولىنى تارتىۋالدى.

— ماڭا بۇنداق مۇئامىلە قىلماڭ، ۋىلكېس خانىم، مەن چىدىيالمايمەن. بايىلا شۇنداق قىزغىن ئىدىڭىز، سىزنىڭ ئۇياقنى تولىمۇ ياخشى كۆرىدىغانلىقىڭىزنى ئۇنتۇپ قاپتىمەن. ئۇ گەپنى قىلىپ قويۇپ ئۆزۈممۇ خىجىل بولۇپ قالدىم. بىچارە كېننېدى ئەپەندى ئۆلۈپ كەتتى، مەنمۇ كۆپ بىئارام بولدۇم. ئۇ ياخشى ئادەم ئىدى، دائىم ئۇنىڭدىن بىر نەرسىلەرنى سېتىۋالاتتىم، ماڭا شۇنداق ئوبدان مۇئامىلە قىلاتتى. ئەمما، كېننېدى خانىم... ھەي. ئۇ سىزگە ئوخشىمايدۇ، ۋىلكېس خانىم. ئۇ رەھىمسىز ئايال، ئۇنى شۇنداق دەپ ئويلىماسلىققا ئامالىم يوق... كېننېدى ئەپەندىنى قاچان يەرلىكىدە قويىسىلەر؟

— ئەتە ئەتىگەندە. سىزنىڭ كېننېدى خانىمنى ئۇنداق دېيىشىڭىز توغرا ئەمەس، شۇ تۇرقىدا ئۇ قاتتىق ئازاب ئىچىدە تۇرۇۋاتىدۇ.

— بەلكىم شۇنداقتۇ، — دېدى بېللې. ئېنىقكى، ئۇ بۇ گەپكە ئىشەنمەيتتى، — ئەمدى مەن قايتاي. يەنە تۇرىۋەرسەم بىرەرسى پەيتونۇمنى تونۇپ قېلىشى مۇمكىن، ئۇ چاغدا سىزگە ياخشى بولمايدۇ، يەنە بىر ئىش، ۋىلكېس خانىم، ناۋادا مېنى كوچىلاردا ئۇچرىتىپ قالسىڭىز، ماڭا... ماڭا گەپ قىلماي كېتىۋېرىڭ، مەن سىزنى كەچۈرىمەن.

— سىز بىلەن سۆزلىشىشنى ئۆزۈمچە شەرەپ دەپ ئويلايمەن. سىزنىڭ ياردىمىڭىزگە ئېرىشىشىمۇ مەن ئۈچۈن شەرەپلىك ئىش. مەن... مەن بۇنىڭدىن كېيىنمۇ ئۇچرىشىپ تۇرۇشمىزنى خالايمەن.

— ياق، — دېدى بېللې، — ئۇنداق قىلساق ياخشى بولمايدۇ... خەير ـ خوش!

قىرىق يەتتىنچى باب

سىكارلېت ھۇجرىسىدا ئۆزى يالغۇز ئولتۇراتتى، نېگىرئانا ئېلىپ كىرگەن تاماقتىن ئازراقلا يەپ بولدى قىلدى. سىرتتا شامال توختىماي چىقىپ تۇرۇۋاتاتتى، ئۆينىڭ ئىچىدە قورقۇنچلۇق جىمجىتلىق ھۆكۈم سۈرەتتى. بىرنەچچە سائەتنىڭ ئالدىدا فىرانكىنڭ جەسىتى مېھمانخانا ئۆيىدە ئىدى، ئادەملەر پۈتىنىڭ ئۈچىدا مېڭىپ كىرىپ - چىقىشاتتى، پىچىرلىشىپ پاراڭ قىلىشاتتى. قوشنىلار ئىشكنى بوش چېكىپ كىرىشەتتى، كىرىپ ئۇنىڭغا تەسەللى ئېيتىشاتتى. فىرانكىنڭ سىڭلىسى جونېسبورودىن ئاكسىنىڭ ئۆلۈمىگە كەلگەن بولۇپ، ئۇمۇ پات - پات يىغلاپ قويىاتتى.

ھازىر ئۆيلەر جىمجىت، ئىشىك ئوچۇق بولسىمۇ، ئۇ پەلەمپەيلەردىن ھېچقانداق شەپە ئاڭلانمايدۇ. فىرانكىنڭ جەسىتى ئۆيگە ئېلىپ كېلىنگەندە قىزى بىلەن ئوغلى مېلانىيەلەرنىڭ ئۆيىدە ئىدى. ھازىر ئوغلىنىڭ يۈگۈرۈپ يۈرۈشلىرى، قىزىنىڭ ۋىلىقلاپ كۈلۈشلىرىنى شۇنچىلىك كۆرگۈسى كېلىپ كېتىۋاتاتتى. ئاشخانىمۇ جىمىپ كەتكەن، پېتىپىر بىلەن نېگىر ئانا ۋە ئاشپەز ئايالنىڭ بىر - بىرىگە ۋارقىرىغانلىرىمۇ ئاڭلانمايدۇ، ھەتتا پىتتىي ھاممىمۇ سىكارلېتنىڭ ئارامىنى بۇزۇپ ئۇنى تېخىمۇ ئازابقا سالماي دەپ ئويلاپ، تەۋرەنمە ئورۇندۇقنى غىچىرلاتمايۋاتىدۇ.

ئۇنى قايغۇدا، ئارامىنى بۇزمايلى دەپ ئويلاپ ھەممەيلەن يالغۇز قالدۇرۇپ قويغانىدى، يېنىغا ھېچكىم كىرمەيتتى. لېكىن، ئۇ ئۇنىڭ ئەكسىچە يالغۇزلۇقنى زادىلا خالىمايتتى. ئۇنىڭ قايغۇلۇق ئىشلىرى ئاز بولغانمۇ؟ ھەممىسىگە چىدىغان، بۇ قېتىمقىسىغىمۇ چىدىيالايتتى. ئوخشىمايدىغىنى، فىرانكىنڭ

ئۆلۈمى ئۇنىڭغا قاتتىق مەسكىنلىك ئېلىپ كەلگەندى. ئۇنىڭدىن باشقا ئۇ قورقاتتى، پۇشايمان قىلاتتى، ۋىجدانى ئازابلىناتتى، ئۆمرىدە تۇنجى قېتىم پۇشايمان ئوتىدا پۇچۇلىنىۋاتاتتى.

ئۇنىڭغا يەنە ۋەھىمە ۋە خۇراپىيلىقمۇ ئارىلىشىپ كەتكەندى. شۇڭا پات - پات فىرانك ئىككىسى ياتقان كارىۋاتقا يەرنىڭ تېگىدىن قاراپ قوياتتى.

فىرانكنى ئۇ ئۆلتۈردى، چوقۇم ئۇ ئۆلتۈردى، خۇددى مىلتىقنىڭ تەپكىسىنى ئۆز قولى بىلەن باسقاندەك. فىرانك ئۇنىڭغا سىرتقا يالغۇز چىقماڭ دەپ يالۋۇرغان، لېكىن ئۇ ئاڭلىمىدى، ئەمدى ئۇنىڭ جاھىللىقى فىرانكنىڭ بېشىغا چىقتى. خۇدا ئۇنى چوقۇم مۇشۇ ئىش ئۈچۈن جازالايدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا يەنە بىر ئىشمۇ بار، ئۇ ئىشنىڭ سىكارلېتقا بولغان بېسىمى تېخىمۇ چوڭ، تېخىمۇ قورقۇنچلۇق بولۇپ، ئۇنى ئىنتايىن ئەنسىزچىلىككە سالاتتى. فىرانكنىڭ جانسىز جەسىتى يۈزىدە ئامالسىز قالغاندەك بىر خىل ئېغىر قايغۇ - ھەسرەت قېتىپ قالغاندى، ئۇ خىل ھالەت خۇددى سىكارلېتنىڭ ئۈستىدىن دەرد تۆكۈۋاتقاندەك كۆرۈنەتتى. فىرانك سۈئېللىننى ياخشى كۆرەتتى، ئەمما ئۇنىڭغا سىكارلېت تېگىۋالدى، خۇدا ئۇنى مۇشۇ ئىشى ئۈچۈنمۇ جازالايدۇ، ئۇ جازا سۈپىسىدا بېشىنى ئېگىپ قىلمىشىغا ئىقرار بولىدۇ، شىماللىقلارنىڭ لاگېرىدىن ھارۋا بىلەن قايتىپ كېلىۋاتقاندا ئۇنىڭغا يالغان سۆزلىگەنلىكىنى بوينىغا ئالىدۇ.

بەلكىم سىكارلېت ئۆزىنى ئاقلاپ، مەقسىتىمگە يېتىش ئۈچۈن شۇنداق قىلدىم، ئۇنى ئالدىدىم، شۇنچە كۆپ ئادەمنىڭ ھاياتىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن فىرانك بىلەن سۈئېللىننىڭ مۇھەببىتىنى، بەختىنى قۇربان قىلىشىمغا توغرا كەلدى، دېيىشى مۇمكىن. لېكىن، بۇ گەپلەرنى ئەمدى دېگەننىڭ پايدىسى يوق، پاكىت ئېنىق تۇرۇپتۇ. سىكارلېت ئۇنىڭغا دادىل

قارىيالمايدۇ. ئۇ فىرانكقا رەھىمسىزلىك بىلەن ياتلىق بولدى، ئۇنى ئالدىدى. يېرىم يىلدىن بېرى ئۇ فىرانكنى ئاجايىپ زور بەختكە چۆمۈلدۈرەلەيتتى، لېكىن فىرانك ئۆزىنى بەختلىك سەزمىدى. خۇدا ئۇنى جازالايدۇ، چۈنكى ئۇ فىرانكقا ياخشى مۇئامىلىدە بولمىدى. خۇدا ئۇنى جازالايدۇ، ئۇ فىرانكنى ئالدىدى، زەردىگۆش قىلىۋەتتى، مەسخىرە قىلدى، دوستلىرىدىن يىراقلاشتۇرۇۋەتتى، قاۋاقخانا ئېچىپ، مەھبۇسلارنى يالاپ ئىشلىتىپ، ئۇنى خەقلەرنىڭ يۈزىگە قارىغۇسىز قىلىۋەتتى.

سىكارلېت فىرانكنى قاتتىق خاپا قىلدى، بۇنى ئۇ ئۆزىمۇ بىلىدۇ، ئەمما فىرانك ھەممىگە چىدىدى، ئۇنىڭدىن قىلچە ئاغرىنمىدى. ئۇ فىرانكنى بىرلا ئىش بىلەن، يەنى بالا تۇغۇپ بېرىپ خۇشال قىلدى، لېكىن ئۇ شۇ چاغدا ئامال قىلالمىغان بولسا ئېللانمۇ تۇغمىغان بولاتتى.

سىكارلېت تىتىرەپ كېتىۋاتاتتى، تىترىكى بېسىلاي دېمەيتتى، فىرانك شۇ تۇرقىدا ھايات بولغان بولسا ئۇنىڭغا ياخشى مۇئامىلە قىلىپ، ئۇنى ئوبدان كۆتۈپ، ئۇنىڭغا قىلغانلىرىنى يۇيۇۋەتكۈسى كېلەتتى. خۇدا ئۇنچىلىك خاپا بولۇپ كەتمىگەن، ئۇنىڭدىن ئۇنچىلىك قاتتىق ئۆچ ئالمىغان بولسا قانداق ياخشى بولاتتى. ۋاقىت بۇنداق ئاستا ئۆتمىگەن، ئۆينىڭ ئىچى بۇنچىلىك جىمىپ كەتمىگەن بولسىمۇ، ئۇنى ئۇ خىل خىياللار بېسىۋالمىغان بولاتتى. ئۆيدە ئۆزى يالغۇز قالمىغان بولسىمغۇ كاشكى، شۇنىڭدا يەنە ياخشى بولاتتى.

مېلانىيە بولغان بولسىمۇ ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىپ، كۆڭلىنى ئاۋۇندۇرۇپ بۇ قورقۇنچلۇق خىياللاردىن نېرى قىلاتتى. ئەمما، ئۇ ھازىر ئاشلىپىنىڭ يېنىدا. سىكارلېت پىتتىي ھاممىنى چاقىرتىپ كىرىپ، ۋىجدانىي جەھەتتە تارتىۋاتقان ئازابىنى ئازراق بولسىمۇ يەڭگىللىتىشنى ئويلاپمۇ باقتى، لېكىن يەنە ئىككىلىنىپ قالدى. ئۇ كەلسە ئۆزىنىڭ ئازابىنى تېخىمۇ ئېغىرلاشتۇرۇۋېتىشى مۇمكىن، چۈنكى پىتتىي ھامما فىرانكنىڭ

ئۆلۈمىگە ھەممىدىن بەك ئازابلىنىپ كېتىۋاتاتتى، بولۇپمۇ ئۇنىڭ يېشى ئىرانكىنىڭ يېشىغا يېقىنراق ئىدى ھەم ئۇنى چىن دىلىدىن ھۆرمەت قىلاتتى. پىتتىي ھامماننىڭ ئۆيىدە تۇۋرۇك بولۇپ تۇرۇپ بېرىدىغان بىر ئەر كىشى بولمىسا بولمايدۇ دەيدىغان تەلىپىگىمۇ ئىرانىك تازا باب كېلەتتى. ئىرانىك يەنە ئۇنىڭغا گېزىت ئوقۇپ بېرەتتى، شۇ كۇنلۇك بولغان ئىشلارنى چۈشەندۈرۈپ قويياتتى. ئۇ بولسا ئۇنىڭ پايپىقىنى ياماپ بېرەتتى، ئىرانىك زۇكام بولۇپ قالسا ئۇنىڭغا ئايرىم تاماق ئېتىپ بېرىپ ناھايىتى ئوبدان كۈتەتتى. شۇڭا، ئۇ ئىرانكىنى قاتتىق ئەسلەيتتى، كۆزىنىڭ يېشىنى سۈرتۈپ تۇرۇپ: «ئۇ 3K پارتىيەسىدىكىلەرنىڭ كەينىدىن چىقىپ كەتمىگەن بولسا مۇشۇ ئىش يوق» دېگەن گەپنى ئاغزىدىن چۈشۈرمەيتتى.

سىكارلېت شۇ تۇرقىدا بىرەرسىنىڭ كىرىپ ئۆزىگە تەسەللى بېرىشىنى، قورقماسلىققا ئۇندىشىنى، نېمە ئۈچۈن قورقۇۋاتقانلىقىنى، نېمە ئەندىشىدە تۇرۇۋاتقانلىقىنى سورىشىنى، ئۆزىگە تەسەللى بېرىشىنى شۇنچىلىك ئارزۇ قىلاتتى. ئەگەر ئاشلېي بولغان بولسا... ئۇ بۇ ھەقتە ئويلىنىشقا جۈرئەت قىلالمىدى. ئۇ ئىرانكىنىلا ئۆلتۈرۈپ قالماي، ئاشلېينىمۇ ئۆلتۈرۈۋېتىشكە تاس قالغان ـ دە. ئەگەر ئاشلېي ئۇنىڭ ئىرانكىنى ئالداپ قانداق قولغا چۈشۈرگەنلىكىنى، يەنە ئۇنىڭغا يامان مۇئامىلىدە بولغانلىقىنى ئاڭلايدىغان بولسا ئۇنى مەڭگۈ ياخشى كۆرمەيدۇ. ئاشلېي تۇز كۆڭۈل، سەممىي، باغرى يۇمشاق ئادەم، مەسىلەرگىمۇ ئەتراپلىق قارايدۇ. شۇڭا، بۇ ئىشنىڭ پۈتۈن جەريانىنى چۈشەنسە ئۇنى كەچۈرۈۋېتىشىمۇ مۇمكىن، چوقۇم كەچۈرۈۋېتىدۇ. ئەمما، شۇنىڭدىن كېيىن ئۇنى ئىككىنچى ياخشى كۆرمەيدۇ، شۇڭا ئۇ بۇ ئىشنىڭ ھەقىقىي ئەھۋالىنى ئۇنىڭغا ئۇقتۇرماسلىقى كېرەك، چۈنكى ئۇنىڭغا ئاشلېينىڭ مۇھەببىتى داۋاملىق كېرەك. ئۇنىڭ مۇھەببىتى بولغاندىلا سىكارلېتنىڭ كۈچ ـ قۇۋۋىتى مەخپىي مەنبەدىن ئۇزۇلۇپ

قالمايدۇ. ئۇ ئۇنىڭ مۇھەببىتىدىن ئايرىلىپ قالسا بۇ دۇنيادا قانداق ياشايدۇ؟ ئەگەر شۇ تۇرقىدا ئۇنىڭ مۇرىسىگە بېشىنى قويۇپ كۆڭلىدىكى ئەنسىز چىلىكلەرنى ئۇنىڭغا تۆكۈپ بەرگەن بولسا كۆڭلى قانچىلىك يايراپ كېتەر ئىدى.

ئۆيىنىڭ ئىچى جىمجىت، ماتەم قايغۇسى ھېلىمۇ شۇنداق ئېغىر. بۇ ئەھۋال ئۇنى تېخىمۇ مىسكىنلەشتۈرۈپ چىدىغۇسىز ئازابلىماقتا. ئۇ ئاستا ئورنىدىن تۇرۇپ ئىشكنى يېرىم يېپىپ قويدى، ئاندىن كىيىم ئىشكاپىنىڭ ئەڭ ئاستىدىكى تارتمىنى ئېچىپ، كىيىملەرنىڭ ئارىسىدىن پىتتىي ھاممىنىڭ «كەۋسەر ھارۋىقى» بىراندىنى ئالدى. بۇ ھاراقنى ئۇ ھېچكىمگە كۆرسەتمەي شۇ يەرگە تىقىپ قويغانىدى. چىراغنا يېقىن تۇتۇپ بوتۇلكىدا يېرىم قالغانلىقىنى بىلدى. تۇنۇگۈن كەچتىن باشلاپ ئاز ـ ئازدىن ئىچكەنگە بۇنچىلىك يېرىملاپ كەتمىگەندۇ؟ يوغان ئىستاكانغا خېلى قۇيۇپ غورتۇلدىتىپ ئىچىۋەتتى.

ھاراق قورساققا كىرگەندىن كېيىن پۈتۈن بەدىنىنى قىزىتىپ پىغانىنى باسقاندەك بولدى. مۇشۇنداق چاغدا ھاراقتىن باشقىسى بىكار. نېمىشقا ئاياللار كۆچلۈك ھاراق ئىچمەي، گىرادۇسى تۆۋەن ھاراق ئىچىدىغاندۇ؟ فىرانكنى دەپنە قىلىۋاتقاندا مادې خانىم بىلەن مېرۇېتېر خانىم ئۇنىڭ ئاغزىدىن ھاراق پۇراپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى سېزىپ قالغان بولسا كېرەك، ئىككىسى تۇمشۇقلىرىنى ئۇچلاپ بىر ـ بىرىگە قارىشىپ كۆز بېقىشۇالغانىدى. ھۇ، قېرى مۇشۇكلەر!

سىكارلېت ھاراقتىن يەنە ئازراق قۇيۇپ ئىچتى، ھاراقنىڭ كەيپى بىلەن سەل تۇرۇپ ئۇخلاپ قالسىمۇ ئەجەب ئەمەس. نېگىر ئانىسى كىيىملىرىنى سالدۇرۇپ قويغىلى كىرگەندە ئاغزىنى ئەتىر بىلەن چايقىۋەتسە بولدى ئەمەسمۇ؟ ئۇنىڭ دادىسى بۇرۇنلاردا ئوچۇق سوتلارغا بارغاندا ئازراق ئىچىۋېلىپ تەڭشىلىۋالغاندەك تەڭشىلىۋېلىپ، فىرانكنىڭ يادىڭغۇ چىرايىنى ئۇنتۇپ كەتكۈسى كېلەتتى. بولمىسا دائىم ئۇ، مېنىڭ ھاياتىمنى

سەن نابۇت قىلغان، ئاخىر ئۆلتۈردۈڭ، دەۋاتقاندەك كۆز ئالدىغا كېلىۋالاتتى.

ئۇنىڭ ھېس قىلىشچە، شەھەردىكى ھەممىلا ئادەم فىرانكنى خوتۇنى ئۆلتۈرۈۋەتتى دەپ ئويلىمايتتى، ئەمما دەپنە مۇراسىمىدا ئادەملەر ئۇنىڭغا سوغۇق مۇئامىلە قىلىشتى، ئۇلارنىڭ خوتۇنلىرىلا ئۇنىڭغا ئازراق قىزغىن ئىدى. شەھەردىكىلەر ئۇ توغرۇلۇق نېمە دېسە دېيىشمەمدۇ، ئۇنىڭ پەرۋايى پەلەك. ئۇ بىر خۇدادىن قورقىدۇ، قالغانلارنىڭ كارايىتى چاغلىق، ئۇلار ئۇنى نېمە قىلالايتتى.

شۇلارنى ئويلاپ تۇرۇپ يەنە ئازراق ئىچتى، ھاراق گېلىنى كۆيدۈرۈپ چۈشۈپ ئۇنى بىردىنلا شۇركۇندۇرۇۋەتتى. ئۇ سەل ئىسسىغاندەك بولدى، لېكىن فىرانك كۆز ئالدىغا كېلىۋېلىپ ئۇنى زادىلا ئونتۇپ كېتەلمەيۋاتاتتى. ئەرلەر، ئادەم كۆچلۈك ھاراق ئىچسە ھەممە غەم ـ قايغۇنى ئونتۇيدۇ، دېيىشەتتى. ئۇمۇ قورۇق گەپ ئىكەنغۇ؟ ئىچىپ غەرق مەست بولۇپ كەتسە، ئاندىن شۇنداق بولىدىغان ئوخشايدۇ، بولمىسا ئۇنىڭ ئەڭ ئاخىرقى قېتىم ئۆيىدىن سىرتقا چىقماسلىقىنى ئۆتۈنگەن چاغدىكى يېلىنىپ ـ يالۋۇرۇشلىرى، قورقۇمسىرىغاندەك قىلغانلىرى، ئۇنىڭدىن رەنجىگەنلىكلىرى نېمىشقا كۆز ئالدىدىن كەتمەيدۇ؟

ئىشىك ھالقىسىنىڭ قاتتىق قېقىلغان ئاۋازى ئاڭلىنىپ ئۆينىڭ جىمجىتلىقى بىردىنلا بۇزۇلدى. پىتىنى ھامماڭ ئىرغىڭلاپ مېڭىپ بېرىپ ئىشىكنى ئاچقانلىقى ئاڭلاندى. ئارقىدىن بىر ـ بىردىن ھال سوراشلار، بوش پىچىرلىشىشلار باشلاندى. قوشنىلارنىڭ بىرەرسى ھال سوراپ ياكى سۆت ئېلىپ كىرگەن بولسا كېرەك. پىتىنى ھامما ئۇلارنى قىزغىن قارشى ئېلىۋاتاتتى. ئۇ پەتە قىلىپ كىرگەنلەرنى قوبۇل قىلىشتا ھەرگىز ھاردىم دېمەيتتى.

ئۇ زادى كىمدۇ؟ سىكارلېتنىڭ ئۇ ئادەمنىڭ كىملىكىنى بىلەلمەي ئىچى پۇشتى. شۇ ئارىلىقتا بىر ئەر كىشىنىڭ ئاۋازى

ئاڭلانغاندەك قىلدى. ئاۋاز جاراڭلىق، تەمكىن ئىدى. سىكارلېت ئۇ ئاۋازنى دەررۇ تونۇپ بىردىنلا خۇشال بولدى، ئۆزىنى ئەركىن سېزىشكە باشلىدى. ئۇ باشقا بىرسى ئەمەس دەل رېت باتلېر ئىدى. سىكارلېت فىرانكىنىڭ ئۆلۈم خەۋىرىنى ئاڭلىغاندىن بېرى ئۇنىڭ بىلەن پەقەتلا كۆرۈشۈپ باقمىغانىدى. ئۇنى بۇگۈنكى بۇ غەمدىن، بۇ ئىچ پۈشۈقلىرىدىن پەقەت شۇلا خالاس قىلالايتتى.

— ئۇ مەن بىلەن كۆرۈشۈشنى خالايدۇ، — تۆۋەندىن رېت باتلېرنىڭ ئازى ئاڭلاندى.

— ئۇ ئۇخلاپ قالدى، كاپىتان باتلېر، ھېچقانداق ئادەم بىلەن كۆرۈشۈشكۈسى يوق. بىچارە بەكمۇ قايغۇرۇپ كېتىۋاتىدۇ. ئۇ...

— خانىم مېنى قوبۇل قىلىدۇ دەپ ئويلايمەن. ئەمىسە ئۇنىڭغا ئېيتىپ قويۇڭ، ئەتە مەن بۇ يەردىن كەتمەكچى. سىرتتا ئۇزاقراق تۇرۇپ قېلىشىم مۇمكىن، مۇھىم بىرئىش بولۇپ قالدى.

— ئۇنداق بولسا... — پىتتى ھاماما نېمە دېيىشنى بىلمەي قالدى.

سىكارلېت يۈگۈرۈپ ئىشىكتىن چىقىپ، نېمىشقىدۇر، ئىككى پۇتىدا جان يوق تامغا يۆلىنىپ قالدى.

— مەن ھازىرلا چۈشىمەن، رېت، — دەپ ۋارقىرىدى ئۇ.

پىتتىي ھاماما ئىتتىك بېشىنى كۆتۈرۈپ ئۇستىگە قارىدى، سېمىز يۈزى ئۇستىدىكى مۇشۇكياپىلاقنىڭ كۆزلىرىدەك كۆزلىرىدە ھەيرانلىق ۋە ئۇنىڭ بۇ ئىشىنى خوپ كۆرمىگەنلىك ئىپادىلىنىپ تۇراتتى. ئېرىم ئۆلگەن كۈنىلا ناشايان خىيالىلاردا بولسام، ئەل ئىچىگە ھازىرلا نامىم تارايدۇ، سىكارلېت شۇنداق ئويلىغاچ ئۆيگە كىرىپ چاچلىرىنى تارىدى، ئۇزۇن قارىلىق كىيىمىنىڭ تۈگمىلىرىنى گېلىغىچە مەھكەم ئەتتى، پىتتىي ھاماما قارىلىق كىيىمگە پار بولسۇن دەپ بەرگەن بۇلاپكىنى مەيدىسىگە تاقىدى. ئانچە چىرايلىقمۇ ئەمەس ئىكەنمەن، — دەپ ئويلىدى ئەينەككە قاراۋېتىپ، — چىرايىم بەكمۇ سارغىيىپ

كېتىپتۇ. كۆپ ھەرەج تارتقان ئوخشايمەن، شۇ خيال بىلەن ئۇيا ـ ئەڭلىككە قولىنى ئۇزارتتى، كېيىن يەنە توختاپ قالدى. ئەڭلىكلەرنى سۈرتۈپ پەسكە چۈشسە بىچارە پىتتىي ھاممىسى قاتتىق خاپا بولۇشى مۇمكىن. شۇنىڭ بىلەن ئاغزىغا بولۇشچە ئەتىر قۇيۇپ خېلى چايقىغاندىن كېيىن تۇكۇرۈك قاچىسىغا تۇكۇرۈۋەتتى.

شۇنىڭدىن كېيىن پەسكە چۈشۈپ ئۇ ئىككىسىنىڭ قېشىغا ماڭدى. ئۇلار تېخىچە ئىشكىنىڭ تۈۋىدە تۇراتتى. پىتتىي ھامما سىكارلېتنىڭ قىلىقىغا خاپا بولۇپ تۇرۇۋاتقاچقا، ئۇنى ئىچكىرىگە كىرىپ ئولتۇرۇشقىمۇ تەكلىپ قىلمىغانىدى. رېت باتلېرنىڭ ئوچىسىدا قارا كاستۇم ـ بۇرۇلكا، كىراخمالانغان ئاپپاق كۆڭلىكىنىڭ يېقىسىدا كېپىنەك گالىستۇك، پۇتۇن تۇرقى قەدىناس دوستىنىڭ ئۆلۈمىگە ماتەم تۇتقان كۆرۈنۈشتە ئىدى. بۇلارنى ئۇ شۇنچىلىك ئەتراپلىق ئويلىغانىدى، يەنە بىر تەرەپتىن ئادەمگە كۇلكىلىكمۇ كۆرۈنەتتى. بۇنى پىتتىي ھامما سەزمىگەنىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ شۇنچە كەچ كېلىپ ئاۋارە قىلغانلىقى ئۈچۈن سىكارلېتتىن ئەپۇ سورىدى. مېڭىشتىن ئىلگىرى ئورۇنلاشتۇرىدىغان ئىشلىرى بولۇپ قېلىپ، دەپنە مۇراسىمىغا كېلەلمىگەنلىكىگە ئەپسۇسلانغانلىقىنى بىلدۈردى.

ئۇ نېمىگە كەلگەندۇ؟ ــ سىكارلېت ھەيران بولۇپ ئويلىنىپ قالدى، ــ بۇ ئۇنىڭ ئىچىدىكى گەپلىرى ئەمەس.

ــ مەن سىلەرنى كېچىدە كېلىپ ئاۋارە قىلمىسام بولاتتى، لېكىن سودا ئىشى توغرۇلۇق مەسلىھەتلىشىدىغان بىر ئىش چىقىپ قالدى، ئۇ ئىشنى كېچىكتۈرۈشكە بولمايتتى، كېنىنېدى ئەپەندى ئىككىمىز تەييارلىق قىلىۋاتقان بىر ئىش بار ئىدى...

ــ مەن كېنىنېدى ئەپەندى ئىككىڭلارنىڭ سودىدا ئالاقەڭلار بارلىقىنى بىلمەيدىكەنمەن، ــ دېدى پىتتىي ھامما. فىرانكنىڭ ئۆزىدىن بەزى ئىشلارنى يوشۇرغانلىقىغا خېلىلا ئاچچىقى كەلدى.

ــ كېنىنېدى ئەپەندى جىق ئىشلارغا قىزىقاتتى، ــ دېدى رېت

ئەدەپ بىلەن، — بىز مېھمانخانىغا كىرىپ پاراڭلاشساق قانداق؟

— بولمايدۇ، — دېدى سكارلىت مېھمانخانىنىڭ يېپىقىق تۇرغان ئىشىكىگە قاراپ قويۇپ. ئۇنىڭغا فىرانكنىڭ جەسىتى سېلىنغان گىروب تېخىچە شۇ ئۆيدە تۇرۇۋاتقاندەك، مەڭگۈ ئۇ ئۆيگە كىرگىلى بولمايدىغاندەك تۇيۇلۇپ كېتىۋاتاتتى.

— ئەمىسە كۇتۇپخانىغا كىرىڭلار. مەن ئۇستىگە چىقىپ يىڭنە ئىشمنى قىلاي، — دېدى پىتتىي هامما دەرهاللا، — بىر هەپتىدىن بېرى ئىشمنى قولۇمغا ئالالمىدىم. مەن...

ئۇ گەپ قىلغاچ ئۇستىگە چىقىپ كەتتى، چىقىپ كېتىۋېتىپ قايرىلىپ ئۇ ئىككىسىگە قاراپ قويدى، بۇنى ئۇ ئىككىيلەن كۆرمىدى. رېت باتلېر سكارلېتقا يول بېرىپ بىر چەتكە ئۆتۈپ تۇردى، ئاندىن كەينىدىن ئۆزى ماڭدى.

— سىز فىرانك بىلەن قانداق ئىشلارنى مەسلىھەتلەشكەن؟ — سورىدى سكارلېت شۇئانلا.

رېت ئۇنىڭغا يېقىن كېلىپ بوش ئاھاڭدا:

— هېچقانداق ئىشنى مەسلىھەتلەشمىگەن، پىتتىي هامما بىزنى يالغۇز قالدۇرسۇن دەپلا شۇنداق دەپ قويدۇم، — دېدى. ئاندىن بىردەم جىمىپ كېتىپ قوشۇپ قويدى، — بۇ ئىشىنىز ياخشى بولماپتۇ، سكارلېت.

— نېمە ئىشىم ياخشى بولماپتۇ؟

— ئەتىرا!

— نېمە دېمەكچى ئىكەنلىكىڭىزنى چۈشەنمىدىم.

— چۈشەنمەسلىكىڭىز مۇمكىن ئەمەس. هاراق! خېلى كۆپ ئىچكەن ئوخشايسىز.

— كۆپ ئىچسەم نېمە بوپتۇ؟ مېنى سىز باشقۇرامتىڭىز؟

— قايغۇ ئىچىدە تۇرۇۋاتسىڭىزمۇ گەپنى سەل سىلىقراق قىلسىڭىز. ئۆزىڭىز يالغۇز ئىچمەك، سكارلېت، باشقىلار هامان سېزىپ قالىدۇ، ئۇ چاغدا ئابرۇيىڭىزنى چۈشۈرۈۋالىسىز. ئۇنىڭ ئۈستىگە يالغۇز ئولتۇرۇپ هاراق ئىچىشمۇ ياخشى ئىش ئەمەس،

نېمە بولدىڭىز، سۆيۈملۈكۈم؟

رېت ئۇنى باشلاپ دۇاننىڭ يېنىغا كەلدى، سىكارلېت جىمجىت كېلىپ ئولتۇردى.

ــ ئىشكنى يېپىپ قويايمۇ؟

ئىشكنى يېپىپ قويغانلىقىنى نېگىر ئانىسى بايقاپ قالمىغان بولسا ئاچچىقى كېلىپ توختىماي سۆزلەيتتى. ئىشىك ئوچۇق بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھاراق توغرۇلۇق قىلىشقان گەپلىرىنى ئاڭلاپ قالىمۇ سىكارلېتنىڭ جېنىغا ۋاي ئىدى. ئاخىر بولمای سىكارلېت بېشىنى لىڭشىتتى، رېت باتلېر بېرىپ ئىشكنى يېپىۋەتتى. قايتىپ كېلىپ سىكارلېتنىڭ يېنىدا ئولتۇرۇپ سەزگۈر كۆزلىرىنى سىكارلېتقا تىكتى. ئۇنىڭدىكى ئەرلىك قۇدرەت سىكارلېتنىڭ چىرايىدىكى قايغۇنى ئاستا ـ ئاستا تارقىتىپ، كۆتۈپخانىنى يەنە شۇنداق سۆيۈملۈك، ئىللىق بىر جايغا ئايلاندۇرۇپ قويۇۋاتقاندەك ھېسسىياتقا كەلتۈرۈپ قويۇۋاتاتتى، ھەتتا چىراغنىڭ نۇرىمۇ ئۇنىڭ كۆزلىرىگە يېقىملىق كۆرۈنۈپ كېتىۋاتاتتى.

ــ سىزگە نېمە بولدى، سۆيۈملۈكۈم؟

بۇ گەپنى ھېچكىم رېت باتلېردەك ئادەمنى ھاياجانغا سالمىغان دەرىجىدە قىلالمايتتى، چاقچاق قىلىپ دېگەندىمۇ شۇنداق ئىدى، ئەمما بۇگۈنكىسى چاقچاق ئەمەستەك قىلاتتى. سىكارلېت ئازابقا پاتقان كۆزلىرىنى خۇددى ئۇنىڭ ھېچقانداق ئىپادە يوق چىرايىدىن ئۆزىگە تەسەللى تاپماقچى بولۇۋاتقاندەك ئۇنىڭغا تىكتى. رېت باتلېر چۈشىنىپ بولمايدىغان ئادەم ئىدى. شۇڭا، سىكارلېت ئۆزىنىڭ نېمە ئۈچۈن شۇنداق ھېسسىياتقا كېلىپ قالىدىغانلىقىنى بىلمەيتتى. رېت باتلېرنىڭ دائىم، ئىككىمىز بەكمۇ ئوخشىشىپ كېتىمىز، دېيىشىنىڭ سەۋەبىمۇ شۇ بولسا كېرەك. بەزىدە سىكارلېتقا رېت باتلېردىن باشقا ھەممە ئادەم ناتونۇشتەك بىلىنىپ كېتەتتى.

ــ نېمە بولغىنىڭىزنى ماڭا دەپ بەرمەمسىز؟ ــ ئۇ زىيادە

مۇلايىملىق بىلەن ئۇنىڭ قولىنى تۇتتى، ــ فىرانك بوۋايدىن ئايرىلىپ قالغانلىقىڭىز ئۈچۈنلا ئەمەستۇ؟ سىزگە پۇل كېرەكمۇ؟

ــ پۇل؟ ياق، پۇلنىڭ لازىمى يوق ! ئاھ، رېت، مەن قاتتىق قورقۇپ كېتىۋاتىمەن.

ــ يوق گەپنى قىلماڭ، سىكارلېت، سىز ئۆمرىڭىزدە قورقۇشنىڭ نېمىلىكىنى بىلمەي كەلدىڭىز.

ــ رېت، مەن راستلا قورقۇۋاتىمەن.

ئۇ ئۇنىڭغا ئىچىدىكىنى دېسە بولمىدۇ، ھەممىنى دېيىشى كېرەك. ئۇ ئۆزىمۇ ئەسكى بولغاچقا، ئۇنىڭ يېغىرىنى ئاچمايدۇ. ھازىر دۇنيادىكى ئادەملەر ئۆزلىرىنىڭ روھلىرىنى قۇتۇلدۇرۇش ئۈچۈن يالغان گەپ قىلىشمايدىغان، ئاچتىن ئۆلسىمۇ ئەسكى ئىش قىلمايدىغان بولۇشتى. شۇڭا، ئۇنىڭدەك يامان، ئۇنىڭدەك نامى بۇلغانغان، ئۇنىڭدەك ئالدامچى ئادەم بىلەن تونۇشۇپ ئۆتۈشمۇ بىر ھېسابتا كۆڭۈللۈك ئىش.

ــ مەن ئۆلۈپ كېتىشتىن، دوزاخقا چۈشۈشتىن قورقىمەن.

ئەگەر رېت ئۇنىڭ بۇ گېپىگە قاتتىق كۈلىدىغان بولسا، ئۇ ئۆزى دېگەندەك ھازىرلا ئۆلۈپ قېلىشى مۇمكىن. ئەمما، رېت كۈلمىدى.

ــ تېنىڭىز ساغلامغۇ سىزنىڭ... ئۇنىڭ ئۈستىگە دوزاخ دېگەن يوق نەرسە.

ــ بار، رېت ! سىز دوزاخنىڭ بارلىقىنى بىلىسىز!

ــ مەن دوزاخنىڭ بارلىقىنى بىلىمەن، ئەمما ئۇ دوزاخ مۇشۇ يەر شارىدا، ئۆلگەن ئادەملەر كىرىدىغان ئۇنداق دوزاخ مەۋجۇت ئەمەس. ئادەم ئۆلگەندىن كېيىن ھېچنېمىسى قالمايدۇ، سىكارلېت. سىز ھازىر بۇ دۇنيادىكى دوزاختا.

ــ رېت، بۇ گېپىڭىز مۇقەددەس ئەرۋاھلارنى ھاقارەتلەگەنلىك.

ــ قىزىق يېرى، ئادەملەر مۇشۇنداق گەپلەر بىلەن تەسەللى

تاپىدۇ. ئېيتىڭا، سىز نېمىشقا دوزاخقا كىرگۈدەكسىز؟

سىكارلېت ئۇنىڭ ئۆزىنى مەسخىرە قىلىۋاتقانلىقىنى كۆزلىرىدىن بىلىپ تۇرۇۋاتاتتى، لېكىن ئېغىر ئالمىدى. ئۇنىڭ قوپال قوللىرى ئالىقىنىدا، ئۆزىنى خۇددى تەسەللى تېپىپ قېلىۋاتقاندەك سىزىۋاتاتتى.

ــ رېت، مەن فىرانكقا ياتلىق بولمىسام بوپتىكەن، مەن خاتالىشىپتىمەن، ئۇ سۈئېللېننىڭ سۆيگىنى ئىدى، سۈئېللېننى ياخشى كۆرەتتى. مېنى ياخشى كۆرمەيتتى. ئۇنىڭغا مەن، سۈئېللېن تونى بىلەن توي قىلماقچى دەپ يالغان گەپ قىلغان. ھەي، مەن نېمە دەپ شۇنداق ئىشنى قىلغاندىمەن؟

ــ ھە، ئەسلىدە مۇنداق ئىش ئىكەن ــ دە. بۇ ئىشقا زادىلا ئەقلىم يەتمەي يۈرەتتىم.

ــ كېيىن مەن ئۇنى ئۆزى خالىمىغان نۇرغۇن ئىشلارنى قىلىشقا مەجبۇر قىلىپ تېخىمۇ ئازابلىدىم. مەسىلەن، قەرزلەرنى قايتۇرغۇچىلىكى يوق ئادەملەرنى قەرز قايتۇرۇشقا قىستىدىم، پەن زاۋۇتى ئاچتىم، قاۋاقخانا ئاچتىم، مەھبۇسلارنى يالاپ ئىشلەتتىم، بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭ كۆڭلىگە ياقمايدىغان ئىشلار ئىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ خەقلەرنىڭ ئالدىدا بېشىنى كۆتۈرەلمەي قالدى. يەنە بار، رېت، ئۇنى مەن ئۆلتۈرۈۋەتتىم، مەن ئۆلتۈرۈۋەتتىم. ئۇنىڭ 3K پارتىيەسىگە قاتناشقانلىقىنى بىلمەيدىكەنمەن. ئۇنىڭ شۇنچىلىك جۈرئەتلىك ئىكەنلىكىنى ئۇخلاپ چۈشۈمدىمۇ ئويلىماپتىمەن. ئەلۋەتتە، بۇ نۇقتىنى ئويلىشىم كېرەك ئىدى، شۇڭا ئۇنى مەن ئۆلتۈرۈۋەتتىم دەيمەن.

ــ «دېگىز ــ ئوكيانلارنىڭ ھەممە سۇيى قوللىرىمدىكى قانلارنى يۇيۇپ تازىلىۋېتىشىمگە يېتەرمۇ؟»[1]

ــ نېمە دەۋاتىسىز؟

ــ ھېچنېمە، سۆزلەۋېرىڭ.

---

① شېكسپىرنىڭ «ماكبېت» ناملىق دىرامىسىنىڭ 2 ــ پەردە 5 ــ كۆرۈنۈشىدىكى سەھنە سۆزى.

— سۆزلەۋېرىڭ؟ سۆزۈم تۈگىدى. شۇ گەپلىرىم يەتمىدىمۇ؟ مەن ئۇنىڭغا تېگىپ ئۇنى خۇشال قىلالمىدىم، ئۇنى ئۆلتۈرۈۋەتتىم. ئاھ، خۇدا ! بۇ ئىشلارنى نېمىشقا قىلغانلىقىمنى ئۆزۈممۇ بىلمەيمەن. ئۇنىڭغا يالغان گەپ قىلىپ تەگدىم. ئۇ چاغدا شۇنداق قىلىشىمنى پۈتۈنلەي يوللۇق دەپ ئويلىغانىدىم. ئەمدى بىلدىمكى، زور بىر خاتالىق ئۆتكۈزۈپتىمەن. رېت، ئەسلىدە بۇ مەن قىلىدىغان ئىش ئەمەس ئىدى. ئۇنىڭغا شۇنچىلىك نومۇسسىزلىق قىلدىم، ئەمما ئۆزۈم ئۇنداق نومۇسسىز ئادەم ئەمەس. كىچىك ۋاقتىمدىمۇ ماڭا ئۇنداق تەربىيە بېرىلمىگەن. ئاپام... — گەپ شۇ يەرگە كەلگەندە ئۇ گېپىنى قىلالماي قالدى. بۇگۈن ئۇ ئاپىسى ئېللىنىنى ئەسلىمەسلىكنى ئويلىغانىدى، لېكىن بولمىدى.

— مەن سىزنىڭ ئاپىڭىزنىڭ قانداقلىقىنى بىلمەيمەن، لېكىن بەكمۇ بىلگۈم بار ئىدى. سىز كۆپرەك دادىڭىزغا ئوخشىسىڭىز كېرەك.

— مېنىڭ ئاپام — ھىم، رېت، مەن ھازىر ئاپامنىڭ ئۆلۈپ كەتكىنىگە تۇنجى قېتىم خۇشال بولۇۋاتىمەن. ئۇ ئۆلۈپ كەتتى، ھازىرقى مېنى كۆرەلمەيدۇ. ئۇ مېنى بۇنچىلىك نومۇسسىز ئادەم بول دەپ تەربىيەلىگەن ئەمەس. ئۇ ھەممە ئادەمگە شۇنداق مېھرىبان، شۇنداق يېقىملىق ئىدى. مېنىڭ ئۆلۈپ كېتىشىمنى خالايىتتىكى، بۇنداق ئىشلارنى قىلىشىمنى زىنھار خالىمايتتى، مەن ئاپامغا ئوخشاش ئادەم بولۇشنى شۇنچىلىك ئويلىدىم، ئەمما ئۇنىڭدەك بولالمىدىم، دادامدەك ئادەم بولۇشنى بولسا خالىمايتتىم. ئۇنى ياخشى كۆرەتتىم، لېكىن ئۇ... باشقىلار ئۈچۈن ئويلىمايتتى. رېت، بەزىدە، ئامال بار ئادەملەرگە ئىللىق مۇئامىلە قىلىشنى، فىرانكقا ئوبدان مۇئامىلە قىلىشنى ئويلىدىم. لېكىن، ئاشۇ يامان چۈشۈمنى ئويلىغاندا قورقۇپ جېنىم چىقىپ، دۇنيانىڭ ئىشلىرى شۇنداقلا بولىدىغان بولسا پۇل تاپاي دەپ ئويلاپ، كۆرگەنلا جايدا پۇلغا ئۆزۈمنى ئۇردۇم، ئۇ

پۇللار ماڭا مەنسۇپمۇ، ئەمەسمۇ، ئويلىمىدىم.

ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن بۇلدۇقلاپ ياش قۇيۇلۇپ تۇرۇۋاتاتتى، يېشىنى يا سۈرتمەيتتى، رېت باتلىرنىڭ قولىنى قاتتىق سىقاتتى، تىرناقلىرى قولىنىڭ گۆشىگە پېتىپ كېتىۋاتاتتى.

ــ قانداق يامان چۈش ئۇ؟ ــ سورىدى رېت مۇلايىم ۋە تەمكىن ئاھاڭدا.

ــ ھە ــ سىزگە دەپ بېرىشنى ئۇنتۇپتىمەن. ئۇ مۇنداق گەپ: مەن ھەر قېتىم بىرسىگە يېقىنلاشقاندا ئۆزۈمنى، ئۇنىڭ پۇلىنى كۆزلەپ يېقىنلاشما، دەپ ئاگاھلاندۇرۇپ تۇراتتىم، بىر قېتىم مەن چۈشۈمدە تاراغا قايتىپ كېتىپتىمەن. رېت، شۇ ئىشنى ئويلىسام قانچىلىك تىترەپ قورقۇپ كېتىدىغانلىقىمنى تەسەۋۋۇر قىلالمايسىز. چۈشۈمدە پۈتۈن يەر كۆيۈپ كەتكەن بىر مەنزىرىنى كۆردۈم، ئەتراپ جىمجىت، يەيدىغان ھېچنەرسە يوق، قورسىقىم قاتتىق ئېچىپ كېتىۋاتىدۇ.

ــ سۆزلەۋېرىڭ.

ــ قورسىقىم قاتتىق ئېچىپ كەتتى، دادامنىڭ، سىڭىللىرىمنىڭ، ئۆيدىكى قۇللارنىڭمۇ قورساقلىرى ئېچىپ كەتكەنىدى. «قورسىقىمىز ئېچىپ يۈرىكىمىز گىلدىڭلاپلا قالدى» دېيىشتى ئۇلار. مەنمۇ ئاچلىقتىن بىئارام بولۇپ كېتىۋاتاتتىم. ئۆزۈمگە توختىماي: «بۇ يەردىن قېچىپ چىقىپ كېتەلىسەملا مەڭگۈ، مەڭگۈ ئاچ قالمايمەن» دەپ پىچىرلايتتىم. ئاندىن مەن ئاپپاق بىر تۇمانىنى كۆردۈم ــ دە، شۇ تەرەپكە قاراپ يۈگۈردۈم. تۇمانىنىڭ ئىچىدە يۈگۈرۈپ كېتىۋاتىمەن، يۈگۈرۈپ كېتىۋاتىمەن، يۈرىكىم قېپىدىن چىقىپ كېتەيلا دەپ قېلىۋاتىدۇ، كەينىمدىن بىرسى قوغلاۋاتقاندەك قىلىدۇ، مەن بولسام ھاسىراپ ــ ھۆمۈدەپ قېچىۋاتىمەن. ئىچىمدە يەنە، بۇ يەردىن قېچىپ چىقىپ كېتەلىسەملا ھېچ ئىش يوق، دەپ ئويلايمەن. لېكىن، نەگە قاراپ يۈگۈرۈپ كېتىۋاتىمەن، ئۆزۈمۇ بىلمەيمەن. بىر چاغدا ئويغىنىپ كەتتىم، قورقۇپ جېنىم

چىقتى. چۈشۈمدىكىدەك ئاچ قالارمەنمۇ دەپ شۇنچىلىك قاتتىق ۋايىم يېدىم. شۇ چۈشۈمدىن كېيىن دۇنيادىكى بارلىق پۇللارنى ماڭا بەرگەن تەقدىردىمۇ ئاچ قالمايمەن دەپ ئېيتالمايمەن، دەپ ئويلىدىم. شۇ چاغدا فىرانك نېمىلا دېسە ئۇنىڭغا قاتتىق چېچىلغان بولاتتىم. ئۇ بۇنىڭ نېمە ئىش ئىكەنلىكىنى چۈشەنمەيتتى، مەنمۇ چۈشەندۈرۈشكە ئامالسىز ئىدىم. شۇنىڭدىن كېيىن مەن بىر كۈنلەردە پۇلسىز جىق بولسا، شۇ چاغدا ئاچ قېلىشتىن قورقمايمىز، ئۇنىڭ تارتقان زىيانلىرىنىمۇ تولدۇرۇۋالالايمىز دەپ ئويلىدىم. ھازىر ئۇ ئۆلۈپ كەتتى. كېچىكتۇق. ھەي، شۇ چاغدا مەن توغرا قىلدىم دەپتىكەنمەن، ئەمەلىيەتتە، ئۇ ئىنتايىن خاتا ئىشلار ئىكەن. ئەگەر ئاشۇ كۈنلەرنى كەينىگە ياندۇرغىلى بولغان بولسا، پۈتۈنلەي باشقىچە يول تۇتقان بولاتتىم.

ــ بولدى قويۇڭ، ــ دېدى رېت. ئۇ سىكارلېت چىڭ تۇتۇۋالغان قولىنى تارتىۋېلىپ، يانچۇقىدىن پاكىز قول ياغلىقىنى چىقاردى، ــ مەڭ، كۆزلىرىڭىزنى سۈرتۈڭ، بۇنداق خىياللار بىلەن ئۆزىڭىزنى قىينىماڭ نېمە قىلىسىز؟

سىكارلېت قول ياغلىقىنى ئېلىپ كۆزلىرىنى سۈرتتى. ئەمدى ئۇ خۇددى ئۇستىدىكى بىر قىسىم يۈكنى رېتنىڭ ئۈستىگە تاشلاپ بەرگەندەك ئۆزىنى خېلى يەڭگىل سەزدى. رېت ئاجايىپ قابىلىيەتلىك، تەمكىن ئىدى، تۇمشۇقىنى كۆتۈرۈپ قويۇشلىرىمۇ سىكارلېتقا خۇددى بۇنچىلىك ئازابلىنىشلارنىڭ زۆرۈرىيىتى يوقلۇقىنى ئىسپاتلاۋاتقاندەك بىلىنىپ خېلىلا تەسەللى بولۇۋاتاتتى.

ــ خېلى يەڭگىللەپ قالغاندەك قىلىۋاتامسىز؟ ئەمدى بىز تېخىمۇ ئوچۇقراق پاراڭلىشايلى. بايا سىز بۇرۇنقى كۈنلەرنى كەينىگە ياندۇرغىلى بولسا پۈتۈنلەي باشقىچە ئىشلارنى قىلىدىغانلىقىڭىزنى دېدىڭىز. شۇنداق قىلالىشىڭىز مۇمكىنمىدۇ؟

— هىم...
— قىلالمايسىز، يەنىلا ئۆزىڭىزنىڭ يولىدا ماڭمىسىز. شۇ چاغدا سىزنىڭ باشقا چارىڭىزمۇ بارمىدى؟
— يوق ئىدى.
— ئەمىسە نېمىگە پۇشايمان قىلمىسىز؟
— ئۇنىڭغا ياخشى مۇئامىلە قىلماي، ئاخىر ئۇنىڭ ئۆلۈپ كەتكىنىگە.
— ئۇ ئۆلمىگەن بولسا بەربىر ئۇنىڭغا ياخشى مۇئامىلىدە بولمايتتىڭىز. مېنىڭ بىلىشىمچە، سىز فىرانكقا تەگكىنىڭىزگە، ئۇنى بوزەك قىلغىنىڭىزغا، شۇ قىلغانلىرىڭىز بىلەن ئۇنىڭ ئۆلۈمىنى تېزلەتكىنىڭىزگە ھەرگىز پۇشايمان قىلمايسىز. پەقەت دوزاختا چۇشۇپ قېلىشىڭىزدىن قورقۇپلا پۇشايمان قىلىۋاتىسىز. شۇنداقمۇ ئەمەس؟
— سىز بۇ گېپىڭىز بىلەن مېنى گاڭگىرىتىپ قويدىڭىزغۇ؟
— سىزنىڭ ئەخلاق قارىشىڭىزمۇ ئۆزىڭىزگە ئوخشاش گاڭگىراش ھالىتىدە. سىز ھازىر تۇتۇلۇپ قالغان ئوغرىنىڭ ئوغرىلىق قىلغىنىغا ئەمەس، تۇرمىدە ياتىدىغانلىقى ئۈچۈن قىلغان ئىشىغا پۇشايمان قىلغىنىغا ئوخشاش روھىي ھالەتتە.
— مېنى ئوغرىغا ئوخشىتىۋاتامسىز...
— سىز ئۇ گەپكە ئېسىلىۋالماڭ. پەقەت دوزاختا مەڭگۈ كۆيۈپ ئۆتىدىغانلىقىڭىزدىن قورقۇۋاتقانلىقىڭىز ئۈچۈنلا شۇنداق قالايمىقان خىياللاردا بولۇۋاتىسىز، بولمىسا فىرانكنىڭ ئۆلگىنى ئوبدان بولدى دەيتتىڭىز.
— ئاھ، رېت!
— ئىچىڭىزدىكىنى ئېيتتىڭىز، ئېيتقاندىن كېيىن راستىمۇ، بۇمبىنىمۇ ئېيتىۋېتىڭ. ئۈچ يۈز دوللار ئۈچۈن ھاياتىڭىزدىن قىممەتلىك بولغان ئۇ ئېسىل تاشتىنىمۇ ۋاز كەچكەنلىكىڭىزنى... ھەي، ۋىجدانىڭىز ئازراقمۇ ئازابلانمىدىمۇ؟
بىراندى ھارىقى ئۇنىڭ بېشىنى قايدۇرۇپ كېتىۋاتاتتى،

ئاخىر ئۇ بەرداشلىق بېرەلمىدى. ئۇنىڭغا يالغان گەپ قىلىپ نېمە قىلىدۇ؟ ئۇ ئۆزىنىڭ يۈرىكىدىكىنى شۇنداق ئېنىق بىلىۋالالايدىغان تۇرسا.

— ئۇ چاغدا مەن خۇدانىمۇ، دوزاخنىمۇ ئويلىمىغان، كېيىن ئويلىدىم، ئەمما خۇدا مېنى كەچۈرىدىغۇ دەپ قاپتىمەن.

— فىرانكقا ياتلىق بولغاندا خۇدانىڭ ئۆزىڭىزنى كەچۈرۈۋېتىشىنى ئويلىمىدىڭىزمۇ؟

— رېت، خۇداغا ئىشەنمەيدىغانلىقىڭىز ئېنىق تۇرۇپ يەنە نېمىشقا خۇدانى ئېغىزىڭىزدىن چۈشۈرمەيسىز؟

— سىز ئىشىنىسىز ئەمەسمۇ؟ خۇدانىڭ ئاچچىقى كېلىدىغانلىقىنى سىز بىلىسىز. ھازىرقى مۇھىم ئىش شۇ. خۇدا نېمىشقا كەچۈرمەيدۇ؟ تارا قولىڭىزدا قالدى، ئۇ يەردە ھازىر شىماللىقلارمۇ يوق. شۇنداق ئەھۋالدىمۇ قايغۇرامسىز؟ ھازىر قورسىقىڭىز توق، كىيىمىڭىز پۈتۈن تۇرۇپمۇ ئۆزىڭىزنى قايغۇلۇق ھېس قىلامسىز؟

— ھىم، ئۇنداق ھېس قىلمايمەن.

— ياخشى، شۇ چاغدا فىرانكقا تېگىشتىن باشقا يەنە قانداق چارىنى ئويلىغانىدىڭىز؟

— ئويلىمىغان.

— شۇ چاغدا فىرانك سىزگە ئۆيلەنمىسە بولمايدىغان ئەھۋالدا ئەمەس ئىدى، توغرىمۇ؟ ئەرلەر دېگەن ئەركىن. ئۇ ھەم سىزنىڭ زورىڭىز بىلەن ئۆزى خالىمىغان ئىشنى قىلىشقا مەجبۇرلانغانمۇ ئەمەس؟

— ھىم...

— سىكارلېت، نېمىشقا ئېچىڭىز تىتىلدايدۇ؟ بۇرۇنقى كۈنلەر قايتىلىنىدىغان بولسا سىز يەنە يالغان گەپ قىلاتتىڭىز، ئۇمۇ ئوخشاشلا سىزگە ئۆيلىنەتتى، بەربىر يەنە خەتەرگە ئۇچرايتتىڭىز. ئۇمۇ سىز ئۈچۈن ئۆچ ئالماي قويمايتتى. ناۋادا ئۇ سىڭلىڭىزغا ئۆيلەنگەن بولسا، ئۇ چاغدا ئۆلمەي قېلىشى

مۇمكىن ئىدى. ئەمما، سىڭلىڭىزمۇ ئۇنىڭغا سىز قىلغاندىنمۇ بەتتەر قىلىشى مۇمكىن ئىدى، ئەھۋالدا ئاساسەن ئۆزگىرىش بولمايتتى.

— مەن ئۇنىڭغا ئوبدانراق مۇئامىلە قىلار بولغىيدىم.

— ئۇ مۇمكىن... ئەگەر باشقا بىرسى بولغان بولسا. سىز كىچىكىڭىزدىن تارتىپ كىمنى بوزەك قىلغۇڭىز كەلسە شۇنى بوزەك قىلىپ كەلگەن. كۆچلۈكلەر ھامان ئاجىزلارنى بوزەك قىلىدۇ. فىرانك سىزنى قامچا بىلەن ساۋمای خاتا قىلغان... سىكارلېت، مەن سىزگە تولىمۇ ھەيران، يېشىڭىزنىڭ چوڭىيىشىغا ئەگىشىپ ئەقلىڭىزمۇ ئېشىشى كېرەك ئىدى. سىزگە ئوخشاش پۇرسەتپەرەسلەر ئەسلىدە بۇنداق قىلماسلىقى كېرەك.

— نېمە پەرەس... نېمە دېدىڭىز؟

— پۇرسەت تاپسىلا باشقىلاردىن پايدىلىنىدىغان ئادەملەرنى دېمەكچىمەن.

— ئۇنداق قىلىش خاتامۇ؟

— كىشىلەر ئۇنى ياخشى ئىش ئەمەس دەپ قارايدۇ — بولۇپمۇ ئالدىدا پۇرسەت تۇرسا ئۇنىڭدىن پايدىلانمايدىغان ئادەملەر شۇنداق قارايدۇ.

— رېت، سىز چاقچاق قىلىۋاتىسىز. مەن تېخى سىزنى ماڭا ياخشى ئويدا بولىدۇ، دەپ ئويلايتتىم.

— مەن ئۆزۈمچە سىزگە قارىتا ياخشى ئويدىمەن دەپ ئويلايمەن. سىكارلېت، سۆيۈملۈكۈم، سىز ھازىر مەست، مەسىلە مانا مۇشۇ يەردە چىقىۋاتىدۇ.

— كېسىپ ئېيتالامسىز...

— ئېيتالايمەن. بولدىلا، يىغلاپ ئېقىپ كەتمەك يەنە، باشقا گەپنى قىلىشايلى. مەندە سىزنى خۇشال قىلىدىغان قىزىق بىر خەۋەر بار. بۇگۈن مەن ئاساسەن شۇ گەپنى سىزگە دېگىلى كەلگەن، ئاندىن كەتمەكچىمەن.

— نەگە كېتىسىز؟

— ئەنگلىيەگە، بىرنەچچە ئاي تۇرۇپ قېلىشىم مۇمكىن. سىكارلېت، ۋىجدانىڭىزنى بىر چەتكە قويۇپ تۇرۇڭ، سىزنىڭ روھىڭىز توغرۇلۇق يەنە گەپ قىلغۇم يوق. مەن دەيدىغان خەۋەرنى ئاڭلىغۇڭىز يوقمۇ؟

— بىراق... — سىكارلېتنىڭ ئاۋازى ئاجىز ئىدى، گېپىنىڭ ئاخىرىنى دېيەلمىدى. ھاراقنىڭ كۈچى ئاستا ـ ئاستا ئۇنىڭ پۇشايمان ئازابلىرىنى يەڭگىللىتىشكە، رېتتىنىڭ گەپلىرى گەرچە مەسخىرە ئارىلىشىپ كەلگەن بولسىمۇ ئۇنىڭغا تەسەللى بولۇپ، خىيالىدىكى فىرانكىنىڭ كۆڭلەڭگىسى بارا ـ بارا سۈسلىشىشقا باشلىدى. بەلكىم رېتتىنىڭ دېگىنى راستتۇ، خۇدايىم ئۇنى كەچۈرۈۋېتىشىمۇ مۇمكىن. ئۇ ئاستا ـ ئاستا ئېسىگە كېلىپ، فىرانكىنىڭ ئۇ ئىشىنى ھازىرچە ئويلىماسلىق قارارىغا كەلدى.

— قانداق خەۋەر ئۇ؟ — سوربدى ئۇ ئارانلا. ئاندىن قول ياغلىق بىلەن بۇرنىنى سۈرتۈپ قويدى، چاچلىرىنى تۈزىدى.

— ئۇ خەۋەر، — دېدى ئۇ كۈلۈپ تۇرۇپ، — مۇنداق گەپ، مەن تونۇيدىغان ئاياللارنىڭ ئىچىدە ماڭا ئەڭ يارايدىغىنى سىز. ھازىر فىرانكمۇ يوق، شۇڭا سىزنى مېنىڭ ئويلىغىنىمغا قوشۇلىدۇ، دەپ بىلىمەن.

سىكارلېت بىردىنلا قولىنى ئۇنىڭ قولىدىن تارتىۋېلىپ ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى.

— مەن... سىز تەربىيە كۆرمىگەن ئادەم ئىكەنسىز، مۇشۇنداق چاغدا كېلىپ ماڭا ئاغزىڭىزغا كەلگەننى دەمسىز... مەن سىزنىڭ ماھىيىتىڭىزنىڭ ئۆزگەرمەيدىغانلىقىنى بالدۇرلا بىلىشىم كېرەك ئىدى. فىرانكىنىڭ كىرپىكىگە تېخى چاڭ قونمىدى. ئەگەر سىز دۇرۇس ئادەم بولسىڭىز... ئۆيدىن چىقىپ كېتىڭ.

— بوشراق گەپ قىلىڭ، بولمىسا پىتىتىي ھامما كىرىپ قالىدۇ، — دېدى رېت. ئۇ ئورنىدىن تۇرماي قوللىرىنى سوزۇپ

سكارلېتنىڭ تۇرۇلۇپ كەتكەن مۇشتلىرىنى تۇتۇۋالدى، — سىر مېنىڭ گېپىمنى خاتا چۈشىنىپ قالغانىدەك قىلىسىز.

— خاتا چۈشىنىپ؟ خاتا چۈشەنگىنىم يوق! — ئۇ قوللىرىنى ئۇنىڭغا تۇتقۇزماسلىق ئۈچۈن ئىتتىك تارتىۋالدى، — قولۇمنى قويۇۋېتىپ دەررۇ بۇ يەردىن يوقىلىڭ، مەن سىزدەك شۇم نىيەت ئادەمنى ئۆمرۈمدە كۆرۈپ باقمىغان...

— تىنچ! — دېدى ئۇ، — مەن سىزگە توي قىلايلى، دەپ تەلەپ قويۇۋاتىمەن، ئالدىڭىزدا تىزلانسام ئاندىن ئىشىنەمسىزيا؟

سكارلېت جىددىيلەشكىنىدىن ھاسىراپ كېتىپ ئىتتىك دۈۋاندا ئولتۇرۇۋالدى، ئاغزىنى ئېچىپ ئۇنىڭغا قارايلا قالدى. ھاراقنىڭ كۈچى بىلەنمۇ قانداق، ئۇنىڭ: «توي قىلمايمەن، سۆيۈملۈكۈم» دېگەن مەسخىرە گېپىنى ئىختىيارسىز ئەسلەپ قالدى. بىر بولسا سكارلېت مەست، بىر بولسا رېت سارالڭ. لېكىن، ئۇ سارالڭدەك ئەمەس، خۇددى ھاۋا رايى تۇغرۇلۇق پاراڭلىشىۋاتقاندەك شۇنچىلىك ئىختىيارىي، ئالدىرىماي قىلىۋاتقان گەپلىرىدە ئازراقمۇ تەقەززالىق يوق.

— مەن بۇرۇندىن تارتىپ سىز بىلەن بىللە بولۇشنى ئويلاپ كەلگەن. سكارلېت، سىزنى «ئون ئىككى كاۋچۇك دەرىخى» كەنتىدە لوڭقىلارنى چېقىپ، ئاغزىڭىزنى بۇزۇپ تىللاپ، ئۆيىنى بېشىڭىزغا كىيگەن ۋاقتىڭىزدا يۇقىرى تەبىقىگە مەنسۇپ قىز ئەمەس ئىكەن دەپ ياخشى كۆرۈپ قالغانىدىم. ھەرقانداق قىلىپ بولسىمۇ سىزنى قولىغا كەلتۈرۈشكە بەل باغلىدىم. كېيىن فىرانك ئىككىڭلارنىڭ ئازراق پۇل توپلىغانلىقىڭلارنى ئاڭلاپ، مېنىڭ ئالدىمغا ئىككىنچى پۇل سوراپ كەلمەيدىغانلىقىڭىزنى بىلدىم. شۇنىڭدىن كېيىن سىزگە ئۆيلىنىش قارارىغا كەلدىم.

— رېت باتلىر، سىز ماڭا يەنە بىر قېتىم رەزىل چاقچاقتىن بىرنى قىلدىڭىز.

— سىزگە چىن دىلىمدىن گەپ قىلىۋاتسام، ئەكسىچە سىز مەندىن گۇمانلىنىۋاتسىز. ھازىر سىزنى ئىزدەپ كېلىشىمنىڭ

مۇئاپىق ئەمەسلىكىگە ئۆزۈمۇ ئىقرار، لېكىن ئۇنىڭغا كۆرسىتىدىغان باھانەمۇ بار، چۈنكى ئەتە ماڭماقچىمەن، سىرتتا تۇرىدىغان ۋاقتىمۇ ئۇزۇنراق، شۇڭا مەن كەلگۈچە سىزنىڭ پۇلى بار بىرسىگە ياتلىق بولۇپ كېتىشىڭىزدىن ئەنسىرىدىم. ماڭا نېمىشقا تەگمەيسىز؟ مېنىڭمۇ پۇلۇم بار ئەمەسمۇ؟ راست، سىكارلېت، سىزنىڭ ئېرىڭىزنى ئالماشتۇرىدىغان ۋاقىتنى كۈتۈپ مەڭگۈ ساقلاپ تۇرالمايمەن.

ئۇنىڭ گەپلىرىمۇ راست. سىكارلېت ئۇنىڭ ئۇ گەپلىرىنىڭ مەنىسىنى تەھلىل قىلغاچ، ئۇ گەپلەرنىڭ راستلىقىغا ئاساس ئىزدەۋاتقاندەك رېتتىنىڭ كۆزلىرىگە تىكىلدى. ئۇ كۆزلەردە كۈلكە ئۇيناپ تۇراتتى، يەنە قانداقتۇر بىر نەرسە، ئۇ ئەزەلدىن كۆرۈپ باقمىغان ھەم تېگىگە يەتكىلى بولمايدىغان بىر نەرسىمۇ بارەدەك قىلاتتى. ئۆزى ھېچ ئىش بولمىغاندەك، ئەمما چاشقانىنىڭ تۆشۈكىگە سەزگۈرلۈك بىلەن قاراپ تۇرغان مۇشۇكتەك يۈكسەك ھوشيارلىق بىلەن ئولتۇراتتى. ئۇنىڭ ئۇ خىل خاتىرجەم ھالىتىنىڭ تېگىگە غەلىتە بىر كۈچ يوشۇرۇنغاندەك تۇيۇلۇپ سىكارلېت قورقۇشقا باشلىدى.

ئۇ ئۇنىڭغا راستلا ئۆيلىنىش تەلىپىنى قويۇۋاتامدىغاندۇ؟ بۇ ئادەمنىڭ ئەقلى يەتمەيدىغانلا بىر ئىشقۇ؟ سىكارلېت بۇرۇن، ئەگەر ئۇ ئۆزىگە مۇشۇنداق تەلەپ قويىدىغان بولسا ئۇنى راسا قىيناشنى، ئىزا تارتقۇزۇشنى، شۇ ئارقىلىق ئۆزىنى كۆرسىتىپ قويۇشنى ئويلىغانىدى، شۇنىڭدىن لەززەت ئالماقچىمۇ بولغانىدى. ئەمدى ئۇ ھازىر تەلەپ قويدى، لېكىن سىكارلېت ئۇ چاغدىكى ئاشۇ خىيالىلىرىنى پۈتۈنلەي ئۇنتۇپ كەتكەنىدى. چۈنكى، ئۇ ئىلگىرىكىگە ئوخشاش ئۇنى ئالقىنىدا مەھكەپ تۇتۇپ تۇرالمايتتى، ئەكسىچە ئۇنىڭ ئالقىنىغا چۈشۈپ بولغانىدى، خۇددى ئۆزىگە تۇنجى قېتىم تەلەپ قويۇۋاتقان قىزلاردەك ھاياجانلىنىپ، قىزىرىپ ۋە گەپ قىلالماي قېلىۋاتاتتى.

— مەن... مەن ئەمدى توي قىلمايمەن.

— مۇمكىن ئەمەس، سىز توي قىلىشقا يارالغان، نېمىشقا مەن بىلەن توي قىلمايسىز؟

— مەن... مەن سىزنى ياخشى كۆرمەيمەن.

— بۇ سىزنىڭ كەمچىلىكىڭىز ئەمەس. ئېسىمدە قېلىشچە، سىز ئالدىنقى ئىككى ئېرىڭىزنىمۇ ياخشى كۆرمەيتتىڭىز.

— نېمىشقا بۇنداق گەپ قىلىسىز؟ سىز مېنىڭ فىرانكنى ياخشى كۆرىدىغانلىقىمنى بىلىسىز.

رېت باتلېر گەپ قىلمىدى.

— مەن ئۇنى ياخشى كۆرەتتىم ! ياخشى كۆرەتتىم !

— بۇنى بىز تالاشمايلى. مەن كەتكەندىن كېيىن بۇ تەلىپىڭىز ئوبدانراق ئويلىنىپ بېقىڭ.

— رېت، ئىشلارنى كەينىگە سۈرۈشنى ياخشى كۆرمەيمەن. سىزگە ھازىرلا جاۋابىمنى بېرىۋېتەي، ئۇزاققا قالماي تاراغا قايتىپ كېتىمەن. ئىندىيا ۋىلكېس پىتتىي ھاممىغا ھەمراھ بولۇپ مۇشۇ ئۆيدە تۇرىدۇ. تارادا ئۇزاق تۇرىمەن. ئۇنىڭ ئۇستىگە مېنىڭ... قايتا توي قىلغۇمۇ يوق.

— يوق گەپنى قىلماڭ، نېمە ئۈچۈن؟

— بۇنى سورىمايلا قويۇڭ، توي قىلىشنى خالىمايمەن.

— بىراق، ئەخمەق قىز، سىز ئەزەلدىن ھەقىقىي توي قىلىپ باققان ئەمەس. توي قىلىشنىڭ راھىتىنى بىلمەيسىز. مېنىڭچە، سىزنىڭ بىر قېتىممۇ تەلىيىڭىز چىقمىغان... بىر قېتىمدا ئاچچىقتىن توي قىلدىڭىز، يەنە بىر قېتىمدا پۇل ئۈچۈن توي قىلدىڭىز. سىز بىرەر قېتىم بولسىمۇ تۇرمۇشنىڭ ھۇزۇرىنى كۆرۈش ئۈچۈن توي قىلىپ بېقىشنى ئويلاپ باققانمۇ؟

— ھۇزۇر كۆرۈش ئۈچۈن؟ بۇ بىر ئەخمىقانە گەپ بولدى، توي قىلسا نېمە ھۇزۇر كۆرىدۇ ئادەم.

— كۆرمەمدۇ؟ نېمە ئۈچۈن كۆرمەيدۇ؟

سىكارلېتنىڭ يۈرىكى ئاستا ـ ئاستا تىنچلىنىشقا باشلىدى، مۇنداقچە ئېيتقاندا، بىراندى پەيدا قىلغان بايىقى جاھىللىقلار

يۇمشىغىلى تۇردى.

ــ نىكاھلىق تۇرمۇشتىن پەقەت ئەرلەرلا ھۇزۇرلىنىدۇ... بۇنىڭ نېمە ئۈچۈن شۇنداق بولىدىغانلىقىنى خۇدانىڭ ئۆزى بىلسە كېرەك، مەن ھازىرغىچە بىلەلمىدىم. توي قىلىش ئايالىلار ئۈچۈن قورساق بېقىش، دۆڭە ـ دۆڭە ئىشلارنى قىلىش، ئەرلەرنىڭ قىيناشلىرىغا چىداش... يەنە يىلدا بىر بالا تۇغۇپ بېرىشتىن باشقا نەرسە ئەمەس.

رېت بۇ گەپنى ئاڭلاپ قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى. جىمجىت كېچىدە كۈلكە ساداسى ئۆيىنى بىر ئالدى. دەل شۇ چاغدا سىكارلېت ئاشخانىنىڭ ئىشىكىنىڭ ئېچىلغان ئاۋازىنى ئاڭلىدى.

ــ تىش ! نېگىر ئانامنىڭ قۇلىقى ياۋا مۈشۈكىنىڭكىدىنمۇ سەزگۈر. بۇنداق قاتتىق كۈلگىنىڭىز پەقەتلا بولمىدى. بولدى كۈلمەڭ. سىزنىڭ ھۇزۇر دېگەنلىرىڭىزنىڭ ھەممىسى قۇرۇق گەپ.

ــ سىزنى مەن تەلىيىڭىز كەلمىگەن دەپ بىكار دېمىدىم، مۇشۇ گەپلىرىڭىز شۇ گېپىمنى تولۇق ئىسپاتلاپ بېرىدۇ. بىرىنچى قېتىم سىز بىر بالىغا تەگدىڭىز، كەينىدىن بىر بوۋايغا تەگدىڭىز. ئاپىڭىزمۇ سىزگە ئايالىلار «ئۇنداق ئىشلار»غا چوقۇم چىدىشى توغرۇلۇق گەپ قىلغان بولغىيدى؟ چۈنكى سىلەر قالغان ھالاۋەتنى بالاڭلاردىن ئالىسىلەر. بۇنداق قاراش پۈتۈنلەي خاتا. نېمىشقا ئاتىقى يامان بولسىمۇ ئاياللارنى رازى قىلىشقا ماھىر چىرايلىق ئەرلەرگە ياتلىق بولمايسىز؟ ئۇ سىزنى ھەقىقىي ھۇزۇرلاندۇرىدۇ.

ــ سىز شۇنچىلىك قوپال ھەم ناھايىتى كۆرەڭ ئادەم ئىكەنسىز. بىز ئەسلىي گېپىمىزدىن كۆپ يىراقلاپ كەتتۇق. سىز راست... راست قوپال ئادەم ئىكەنسىز.

ــ ھەم شۇنداق قىزىق ئادەم، شۇنداقمۇ؟ ئۇزۇپ ئېيتالايمەنكى، سىز ھەرقانداق بىر ئادەم بىلەن ئەر ـ خوتۇنلار

ئوتتۇرىسىدىكى ئىشلار توغرۇلۇق پاراڭلىشىپ باقمىغان، چارلىس بىلەن، فىرانك بىلەنمۇ پاراڭلاشمىغان.

سىكارلېتنىڭ قاپاقلىرى تۇرۇلۇپ كەتتى. رېتنىڭ بىلمىدىغان ئىشلىرى بەكمۇ كۆپ ئىكەن، ئاياللارنى شۇنچىلىك ئىنچىكە چۈشىنىدىكەن. ئۇ بۇ ئىشلارنى قانداق بىلىدىغاندۇ؟ سىكارلېت ھەيران ئىدى.

ــ قاپىقىڭىزنى تۈرمەڭ. بىر كۈننى دەڭ، سىكارلېت، سىزنىڭ ئابرۇيىڭىزنى ئويلاپ، دەررۇ توي قىلايلى دەپمۇ تۇرۇۋالمايمەن. بىر مەزگىل كۈتسەممۇ بولىدۇ. شۇ بىر مەزگىل سىزنىڭچە قانچىلىك ۋاقىت بولسا بولار؟

ــ مەن سىزگە تېخى ياتلىق بولۇش توغرۇلۇق جاۋاب بەرگىنىم يوق. ھازىرقىدەك چاغدا بۇ ئىش توغرۇلۇق سۆزلىشىشمۇ قاملاشمىغان بىر ئىش.

ــ مەن سىزگە نېمە ئۈچۈن ھازىر كېلىپ بۇ ئىش توغرۇلۇق ئېغىز ئاچقانلىقىمنىڭ سەۋەبىنى سۆزلەپ بەردىم. ئەتە ماڭماقچىمەن، ئۇنىڭ ئۈستىگە سىزنى شۇنچىلىك ياخشى كۆرىمەن. ئۆزۈمنى كونترول قىلالمايدىغان ھالەتكە چۈشۈپ قالدىم، بەلكىم بۇ گەپنى قىلىشقا ئالدىراپ كەتكەندىمەن.

سىكارلېت بىردىنلا چۆچۈپ كەتتى. چۈنكى رېت دۇئاندىن سىيرىلىپ چۈشۈپ ئۇنىڭ ئالدىدا تىزلىنىپ ئولتۇرۇۋالغانىدى. ئىككى قولىنى مەيدىسىگە قويۇۋېلىپ توختىماي سۆزلەيتتى.

ــ كەچۈرۈڭ، ھېسسىياتىم قاتتىق ئۇرغۇپ تۇرۇۋاتقاچقا سىزنى چۆچۈتۈپ قويدۇم، سۆيۈملۈك سىكارلېت... سۆيۈملۈك كېننېدى خانىم. سىز دېققەت قىلمايمۇ قالمىدىڭىز. يۈرىكىمدىكى ئۇزاقتىن بېرى سىز ئۈچۈن ساقلىنىپ كېلىۋاتقان دوستلۇق ھېسسىياتىم تېخىمۇ چوڭقۇرلاشتى، تېخىمۇ گۈزەللەشتى، تېخىمۇ پاكلاشتى، تېخىمۇ مۇقەددەس تۇس ئالدى. ئۇنىڭ قانداق ھېسسىيات ئىكەنلىكىنى سىزگە ئېيتىپ بېرەيمۇ؟ ئاھ ! ئۇ مۇھەببەت ! ماڭا مەدەت بېرىڭ!

ئاشۇ خىللا ھېسسىيات!

— ئورنىڭىزدىن تۇرۇڭ، — يالۋۇردى سىكارلېت، — قاراڭ، تۇرقىڭىزنى، شۇ تۇرقىدا نېگىر ئانام كىرىپ قالسا قانداق قىلغۇلۇق؟

— ئۇ مېنىڭ بۇنداق ئەدەپلىك قىياپىتىمنى كۆرسە چوقۇم ھەيران قالىدۇ، ھەتتا ئىشەنمەيدۇ، — رېت ئىتتىك ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى، — سىز كىچىك بالا ياكى كىچىك ئوقۇغۇچى ئەمەس، ئۇنداق دەبدەبىلىك گەپلىرىڭىز بىلەن مېنى گوللايمەن دەپ ئويلىماڭ. ماڭا قايتىپ كەلگىنىڭىزدىن كېيىن توي قىلىمەن، دەپ ۋەدە بېرىڭ. جاۋابىڭىزنى بەرمىسىڭىز، خۇدا تۇرۇپتۇ، بۇگۈن بۇ يەردىن كەتمەيمەن. ھەر كۈنى ئاخشىمى دېرىزىڭىزنىڭ تۈۋىدە گىتار چېلىپ، بار ئاۋازىم بىلەن ناخشا ئېيتىمەن، سىزنى ئىزا تارتقۇزمەن. ئاخىر يۈزىڭىزنىڭ چۈشۈپ كېتىشىدىن قورقۇپ مەن بىلەن توي قىلىشقا مەجبۇر بولىسىز.

— رېت، ساراڭلىق قىلماڭ، مەن ھېچكىمگە ياتلىق بولمايمەن.

— ھېچكىمگە ياتلىق بولمامسىز؟ ئۇنىڭ ھەقىقىي سەۋەبىنى دېمەمدىڭىز، چوقۇم قىزلاردەك ئىزا تارتىپ ئەمەس. سەۋەبى زادى نېمە؟

ئۇشتۇمتۇت، سىكارلېت ئاشلېينى ئويلاپ قېلىپ، خۇددى ئاشلېي ھازىر يېنىدا قاراپ تۇرۇۋاتقاندەك شۇركۇنۇپ كەتتى. ئۇنىڭ قاپقارا چاچلىرى، پەرۋاسىز كۆزلىرى، مەغرۇر قىياپىتى رېت بىلەن زادىلا ئوخشىمايتتى. ئۇنىڭ قايتا ياتلىق بولماسلىقى ئاشلېي ئۈچۈن ئىدى. رېت باتلىردىن بىزار بولمىسىمۇ، ئۇنىڭغا ئازراق قىزىقىپ تۇرۇۋاتسىمۇ، يەنىلا ئۆزىنى مەڭگۈ ئاشلېيغا مەنسۇپ دەپ ئويلايتتى. بۇرۇن چارلېسقىمۇ، فىرانكقىمۇ مەنسۇپ بولمىغان، بۇنىڭدىن كېيىن رېتقىمۇ مەنسۇپ بولمايتتى. ئۇنىڭ پۈتۈن ۋۇجۇدى، قىلغان پۈتۈن ئىشلىرى، بارلىق ئىستەك ـ ئارزۇلىرى، ئېرىشكەن ھەممە نەرسىلىرى بىر ئاشلېيغىلا مەنسۇپ

ئىدى، چۈنكى ئۇنى سۆيەتتى. ئۇ ئاشلىپ بىلەن تاراغىلا مەنسۇپ ئىدى. بۇرۇن چارلىس بىلەن فرانكقا قاراپ كۈلۈشلىرى، ئۇلارنى سۆيۈشلىرىنىڭ ھەممىسىنى ئاشلىپ ئۇچۇن دېيىشكە بولاتتى. پەقەت ئاشلىپنىڭ ئاشۇنداق تەلەپنى ئۆزىگە قويمىغانلا يېرى بار ئىدى، بۇنىڭدىن كېيىنمۇ ھەم قويمايتتى. سىكارلېتنىڭ يۈرىكىنىڭ چوڭقۇر يەرلىرىدە بىر خىل ئارزۇ قاينايتتى، ئۇ بولسىمۇ ئۆزىنى ئۇنىڭغا ئاتاش ئىدى، ئۇنىڭ قوبۇل قىلمايدىغانلىقىنى ئېنىق بىلىپ تۇرسىمۇ ئۇ ئارزۇسىدىن يانمايتتى.

سىكارلېت چىرايىدىكى ئۆزگىرىشلەرنى ئۆزى سەزمىدى. چوڭقۇر خىيالغا پاتقاندا چىرايى ئادەتتىن تاشقىرى مېھرىبانلىشىپ كېتەتتى، رېت باتلېر ئۇنىڭ بۇ خىل چىرايىنى بىرەر قېتىممۇ كۆرۈپ باقمىغانىدى. يوغان كۆك كۆزلىرى سىرلىق چاقناپ، چىرايلىق لەۋلىرى ئىختىيارسىز مىدىرلاپ، ئىككى مەڭزى توغاچتەك قىزىرىپ كېتىۋاتاتتى. بۇ ھالەتنى كۆرۈپ رېت باتلېرمۇ خۇددى نەپسى توختاپ قالغاندەك بولۇپ، ئىختىيارسىز تاقەتسىزلىك بىلەن ۋارقىراپ كەتتى.

— سىكارلېت ئوخارا، نېمىدېگەن ئەخمەق سىز!

سىكارلېت خىياللىرى ئىچىدىن تولۇق يېنىپ چىققىچە ئارىلىقتا رېت ئۇنى خۇددى خېلى يىللار ئىلگىرى قاراڭغۇ كېچىدە تارانىڭ يولىدا كېتىۋېتىپ قۇچاقلىۋالغانىدەك قۇچاقلىۋالدى. سىكارلېت يەنە ماغدۇرسىزلىنىپ كېتىۋاتقانىدەك بولۇپ، بىر خىل ئىللىق ئېقىم بەدىنىگە تاراش بىلەن تەڭلا ئۆزىنى ئۇنىڭ ئىختىيارىغا تاشلىۋەتتى، ئاشلىپ ۋىلكېسىنىڭ خىيالىدىكى ئوبرازى بارغانسېرى سۇسلىشىشقا باشلىدى. رېت ئۇنى بېلىدىن مەھكەم قامالالاپ تۇتۇپ لەۋلىرىگە سۆيدى. ھاشتا يەڭگىل سۆيدى، ئارقىدىن ئۆزىگە مەھكەم چاپلاپ تۇرۇپ ئاجايىپ قىزغىن سۆيۈپ كەتتى. سىكارلېتقا پۈتۈن كائىنات پىرقىراۋاتقانىدەك، پەقەت رېت باتلېرلا ئۇنى يىقىلىپ كېتىشتىن

ساقلاپ قېلىۋاتقانىدەك تۇيۇلۇشقا باشلىدى. پۈتۈن نېرۋىلىرى غىدىقلىنىپ ئۆزىدە ئەزەلدىن كۆرۈلۈپ باقمىغان ئاجايىپ بىر تاتلىق سېزىم سەزدى. شۇ سېزىمنىڭ تەسىرى بىلەن كۆزلىرى خۇمارلىشىپ، خۇددىنى يوقىتىپ قويۇۋاتقان شۇ ئارىلىقتا ئۇ ئۆزىنىڭ رېتىنىڭ ئۇ خىل قىزغىن سۆيۈشلىرىگە سۆيۈش بىلەن جاۋاب بېرىۋاتقانلىقىنى تۇيۇقسىز بىلىپ قالدى.

ـــ بولدى قىلىڭ ! بولدى ! بېشىم قېيىپ ئۆزۈمنى تۇتالماي قېلىۋاتىمەن، ـــ دېدى ئۇ بوش ئىگىراپ ۋە بېشىنى ئىككى يانغا قاچۇرۇپ. رېت ئۇنىڭ قويۇق ئالتۇن چاچلىق بېشىنى ئۆزىنىڭ مۇرىسىگە قويۇۋالدى. سىكارلېت شۇ چاغدىلا ئۇنىڭ چىرايىنى غۇۋا كۆردى: رېتىنىڭ كۆزلىرى يوغىناپ كەتكەن، ئادەتتىكىگە زادىلا ئوخشىمايتتى، بىلەكلىرى تىترەپ تۇراتتى. سىكارلېت بۇ ھالەتتىن قورقۇپ قالدى.

ـــ مەن سىزنىڭ بېشىڭىزنى قايدۇرىمەن، قايدۇرمىسام بولمايدۇ. سىزدە بۇرۇنلا مۇشۇنداق سېزىم بولۇشى كېرەك ئىدى. سىز يولۇققان ئۇ كالۋالارنىڭ ھېچقايسىسى سىزنى بۇنداق سۆيۈپ باقمىغان، شۇنداقمۇ؟ ئارزۇلۇقىڭىز چارلىس، فىرانك، يەنە ھېلىقى ئەخمەق ئاشلىپىلارنىڭ ھېچقايسىسى...

ـــ ئۇنداق دېمەڭ...

ـــ دەيمەن ! ئۇ بىر نېمىلەر ئايالىلارنى چۈشىنىمدۇ؟ سىزنى چۈشەندىمۇ؟ سىزنى مانا مەن چۈشىنىمەن.

ئۇنىڭ لەۋلىرى سىكارلېتنىڭ لەۋلىرىگە يەنە چاپلاشتى، سىكارلېت قىلچە قارشىلىق كۆرسەتمەي ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىپ تۇراتتى، بېشىنى قاچۇرغۇدەك ئەھۋالى يوق، ئۆزىنىڭمۇ ئۇنداق قىلغۇسى كەلمىدى. يۈرىكى ھاياجان ئىچىدە قاتتىق سوقۇپ پۈتۈن ۋۇجۇدىنى لەرزىگە سېلىۋاتاتتى، ئۇ نېمىدېگەن كۈچلۈك، ئۆزى بولسا شۇنچىلىك ئاجىز. سىكارلېت قورقۇپمۇ قالدى. ئۇ نېمە قىلماقچىدۇ؟ ئەمدى بولدى قىلمىسا سىكارلېت بېشى قېيىپ يىقىلىپ قالىدۇ. ئۇ توختاپ قالسا ئوبدان بولاتتى...

مەڭگۈ توختاپ قالمسا ئاجايىپ ئوبدان بولاتتى.

ــ ماڭا جاۋاب بېرىڭ، بولامدۇ؟ ــ ئۇنىڭ لەۋلىرى سىكارلېتنىڭ لەۋلىرىگە چاپلىشىپ تۇراتتى، كۆزلىرىمۇ ئۇنىڭغا شۇنچىلىك يېقىن ئىدى. خۇددى دۇنيادا ئاشۇ كۆزلەردىن باشقا كۆزلەر يوقتەك سىكارلېتقا بۆلەكچىلا چىرايلىق كۆرۈنۈپ كېتىۋاتاتتى، ــ گەپ قىلىڭ، بولمىسا...

تولۇق ئويلانمايلا سىكارلېتنىڭ ئاغزىدىن «ماقۇل» دېگەن گەپ چىقىپ كەتتى. بۇ دەل رېت باتلېر كۈتىۋاتقان گەپ ئىدى، سىكارلېت بۇ گەپنى ئىختىيارىدىن سىرتلا دەپ سالغانىدى. بۇ گەپ بىلەن تەڭلا ئۇنىڭ يۈرىكى تىنچلىنىپ، بېشىنىڭ قېيىشىمۇ توختاپ قالدى، ھاراقنىڭ كەيپىمۇ تارقىلىپ كەتتى. ئۇنىڭ بىلەن توي قىلىشقا رازى بولۇش نىيىتى يوق ئىدى، ئەمما رازىلىق بېرىپ قويدى، بۇ ئىشنىڭ قانداق يۈز بەرگەنلىكىنى دەپ بېرەلمەيتتى، ئەمما ئۇ گېپىگە پۇشايمان قىلمىدى. بۇ «ماقۇل»لۇققا غايىبتىن بىر كۈچ ئارىلاشقاندەك، ئۇنىڭ قولىدىنمۇ كۈچلۈك بىر قول كېلىپ ئۇنىڭ ئىشىنى ئۆزىنىڭ ئورنىدا بىر تەرەپ قىلىۋەتكەندەك شۇنداق تەبىئىي بولدى.

رېت باتلېر «ماقۇل» سۆزىنى ئاڭلاپلا يېنىك بىر تىنىپ قويدى ۋە يەنە سۆيمەكچى بولۇپ ئىنتىلدى، سىكارلېتمۇ كۆزلىرىنى يۇمۇپ، بېشىنى كەينىگە تاشلاپ ئۇنىڭ سۆيۈشىنى كۈتتى. لېكىن، رېت بىردىنلا توختاۋېلىپ ئۇنى نائۇمىد قىلىپ قويدى، چۈنكى بۇ سۆيۈشلەر ئاجايىپ تاتلىق بىر سېزىم ئاتا قىلغان، شۇ سېزىمدىن پۈتۈن تېنى يايراپ كەتكەنىدى.

رېت باتلېر دۇئاندا مىدىر قىلماي ئولتۇراتتى، سىكارلېت بېشىنى ئۇنىڭ مۇرىسىگە قويۇۋالغانىدى، بىلەكلىرىمۇ تىترىمەيۋاتاتتى، كۆزلىرى ئۇنىڭغا قادىلىپ تۇراتتى. سىكارلېت كۆزلىرىنى ئېچىپ رېتنىڭ يۈزىدىكى بايقى قورقۇنچلۇق قىزىللىقنىڭ يوقالغانلىقىنى كۆردى. لېكىن، نېمىشقىدۇر

ئۇنىڭغا قاراۋېرىشتىن خىجىل بولۇپ ئىتتىك يەرگە قارىۋالدى، يۇرىكى يېڭىباشتىن سېلىپ كەتتى.

رېت يەنە گەپ باشلىدى، ئاۋازى ئاجايىپ تۇرغۇن ئىدى.

— گېپىڭىز گەپمۇ؟ دېگىنىڭىزدىن يېنىۋالمايدىغانسىز؟

— ياق.

— مېنىڭ قىزغىن ھېسسىياتىم سىزنى ئاللىقاندىق «خىياللار ئالىمى»گە ئېلىپ كەتمىگەندۇ؟

سىكارلېت بۇ گەپكە جاۋاب بېرىشكە ئامالسىز قالدى، چۈنكى نېمە دەپ جاۋاب بېرىشنى بىلمەيتتى، ئۇنىڭ كۆزلىرىگە قاراشقىمۇ جۈرئەت قىلالمايتتى. رېت ئۇنىڭ ئېڭىكىنى كۆتۈردى.

— سىزگە بايا ئېيتتىم. مېنى نېمە قىلمەن دېسىڭىز مەيلى، پەقەت يالغان گەپ قىلمىسىڭىزلا بولدى. ئەمدى راستىڭىزنى ئېيتىڭ، سىز ماڭا نېمە ئۈچۈن «ماقۇل» دېدىڭىز؟

سىكارلېت يەنىلا نېمە دەپ جاۋاب بېرىشنى بىلمەيتتى، ئەمما بايىقىغا قارىغاندا خىلىلا ئۆزىنى تۇتۇۋالغانىدى. خۇددى ئىزا تارتىۋاتقاندەك ئىتتىك يەرگە قارىۋالدى، لەۋلىرىدە بولسا كۈلكە ئۆينىاپ تۇراتتى.

— ماڭا قارا، مېنىڭ پۇللىرىم ئۈچۈنمۇ؟

— ئاھ، رېت ! نېمىشقا بۇنداق گەپ قىلىسىز؟

— ماڭا ئۇنداق چىرايلىق گەپلەرنى قىلماي بېشىڭىزنى كۆتۈرۈڭ. مەن چارلىسقىمۇ، فىرانكقىمۇ ئوخشىمايمەن، بۇ يەردىكى نادان يىگىتلەرگە تېخىمۇ ئوخشىمايمەن، كۆزلىرىڭىزنى ئوينىتىپ قويسىڭىزلا ئالدىمىڭىزغا چۈشىدىغان ئادەمىمۇ ئەمەسمەن. زادى مېنىڭ پۇللىرىم ئۈچۈنمۇ قانداق؟

— ھىم، شۇنداق، ئەمما پۈتۈنلەيمۇ ئەمەس.

— پۈتۈنلەيمۇ ئەمەس؟

رېت بۇ گەپكە خاپا بولۇپ كەتمىدى، چوڭقۇر بىر تىنىپلا قويدى ۋە كۆزلىرىدىكى ئۇنىڭ «ماقۇل» سۆزى بىلەن پەيدا بولغان

بايقى تەقەززالمقلار بىردىن ئۆچۈپ كەتتى. سىكارلېت قاتتىق ھاياجانلىنىپ تۇرغاچقا ئۇنى زادىلا سەزمىدى.

— شۇ ئەمەسمۇ، — دېدى سىكارلېت ئامالسىز قالغاندەك تەلەپپۇزدا، — سىزمۇ بىلمىسىز، رېت، پۇل دېگەن لازىم بولىدىغان نەرسە، ئەپسۇس، فىرانكتىن ماڭا كۆپ پۇل قالمىدى. ئەمما، رېت، بىز ياخشى ئۆتەلەيمىز. مەن تونۇيدىغان ئەرلەرنىڭ ئىچىدە پەقەت سىزلا ئاياللارغا راست گەپ قىلمىسىز. سىز مېنى نادان كۆرمەيسىز، ئەخمىقانە گەپلەرنى قىلىشىمنى خالىمايسىز، سىزدەك ئېرىم بولغانغا ئۆزۈمنى بەختلىك سانايمەن... ئۇنىڭ ئۈستىگە... ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۆزۈمۇ سىزنى شۇنچىلىك ياخشى كۆرىمەن.

— مېنى ياخشى كۆرەمسىز؟

— ھىم، — دېدى ئۇ ئالدىراپ كېتىپ، — ئەگەر مەن، سىزنى سۆيىمەن، ئوتتۇرىدا كۆل بولاي دېدىم دېسەم، ئۇ قورۇق گەپ بولىدۇ، بۇنى سىزمۇ بىلمىسىز.

— بەزىدە سىز راست گەپنى بەكمۇ ئەستايىدىل قىلمىسىز، قوزام. لېكىن، سىز يالغاندىن بولسىمۇ مېنى: «رېت، مەن سىزنى سۆيىمەن» دەپ قويسىڭىز بولمامدۇ؟ ئۇ كۆڭلۈڭىزدىكى گەپ بولمىسىمۇ مەيلى ئىدى.

ئۇ زادى نېمە دېمەكچى؟ سىكارلېت چۈشەنمەي تېخىمۇ تېڭىرقاپ قالدى. ئۇنىڭ ھالىتى غەلىتىلا ھەم ناھايىتى قىزغىنىدەك، ھەم دىلى رەنجىگەندەك، ھەم ئادەمنى مەسخىرە قىلىۋاتقاندەك. ئۇ قوللىرىنى سىكارلېتنىڭ بېلىدىن تارتىۋېلىپ يانچۇقىغا سېلىۋالدى. سىكارلېت ئۇ قولالرنىڭ تورۇلۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى سەزدى.

«ئېرىمدىن ئايرىلىپ قالغان بولسامۇ، راست گەپ قىلىشىم كېرەك.» سىكارلېت ئىچىدە ئاشۇنداق قارارغا كەلدى، يەنە ھاياجانلىنىپمۇ تۇرۇۋاتاتتى. ھەر قېتىم رېت باتلېر چىشىغا تەگكەندە ئۇ شۇنداق روھىي ھالەتتە بولاتتى.

— رېت، ئۇنداق دېسەم سىزگە يالغان ئېيتقان بولمەن. بىز نېمىشقا ئۇنداق گەپلەر بىلەن بىر - بىرىمىزنى ئالدايمىز؟ بايا دېدىم، مەن سىزنى ياخشى كۆرىمەن، بۇنى سىزمۇ بىلىسىز. بىر قېتىم سىز ماڭا، سىزنى سۆيمەيمەن، ئەمما ئىككىمىزنىڭ ئوخشىشىپ كېتىدىغان يەرلىرىمىز كۆپ. ھەر ئىككىمىز لۇكچەك، دېگەن. بۇ ئۆزىڭىزنىڭ گېپى...

— ۋاي خۇدايىمەي ! — رېت ئۆزى ئاڭلىغۇدەك ئاۋازدا دېدى، — ئۆزۈمگە ئۆزۈم ئىش تاپتىممۇ نېمە !

— نېمە دېدىڭىز؟

— ھېچنېمە، — رېت ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈپ قويدى، بۇ خۇشاللىق كۈلكىسى ئەمەس ئىدى، — بىر ۋاقىتنى دەڭ، سۆيۈملۈكۈم، — رېت يەنە كۈلۈپ كەتتى ۋە ئېڭىشىپ ئۇنىڭ قولىغا سۆيۈپ قويدى. ئۇنىڭ چىرايىنىڭ ئېچىلىپ ، كەيپىنىڭ يەنە كۆتۈرۈلۈپ قېلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ، سىكارلېت يەڭگىل تىنىپ قويدى، چىرايىدىمۇ كۈلكە كۆرۈندى.

رېت ئۇنىڭ قوللىرىنى تۇتۇپ بىردەم سىلاپ ئولتۇردى ۋە ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈپ قويدى.

— سىز رومانلاردىن ئايالالارنىڭ باشتا ئېرىگە كۆڭلى يوق، كېيىن بارا - بارا كۆڭلى چۈشۈپ قالىدىغان ۋەقەلەرنى ئوقۇغانمۇ؟

— سىز بىلىسىز، مەن ئەزەلدىن كىتاب ئوقۇمايمەن، — دېدى سىكارلېت جاۋابەن. ئاندىن ئۇنىڭ خۇشال كەيپىياتىغا ماسلىشىش ئۈچۈن ئۈلاپلا شۇنداق دېدى، — ئەمما سىز ماڭا بىر قېتىم، ئەر - خوتۇنىنىڭ بىر - بىرىنى ياخشى كۆرۈپ كېتىشى بولمىغۇر ئىش، دېگەن.

— ۋاي ئاناڭنىيەي، بەكمۇ جىق گەپلەرنى دەپ كېتىپتىكەنمەنغۇ؟ — ئۇ شۇ گەپنى دەپلا ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى.

— ئادەم تىللىماڭ.

ـــ بۇنىڭغا سىز كۆنۈشىڭىز ھەم ئادەم تىللاشنى ئۆگىنىپ قويۇشىڭىز كېرەك. مېنىڭ بارلىق يامان ئادەتلىرىمگە ماسلاشمىسىڭىز بولمايدۇ. سىز... سىز مېنى ياخشى كۆرىمەن دېدىڭىز ھەم چىرايلىق قوللىرىڭىزنى مېنىڭ پۇللىرىمغا ئۇزارتماقچى بولۇۋاتىسىز. ئەمما، بىلىپ قېلىڭ، ئۇنىڭ ئۇچۇن خېلى كۆپ بەدەل تۆلەيسىز، ھازىرقىسى شۇ بەدەلنىڭ بىر قىسمى.

ـــ سىزگە يالغان سۆزلىمىگىنىم، ئالدىڭىزدا مەغرۇر تۇرۇۋالمىغانلىقىم ئۇچۇن ماڭا بۇنداق خاپا بولۇپ كەتسىڭىز بولمايدۇ. سىزمۇ مېنى ئۇنچىلىك سۆيۇپ كەتمەيسىز، توغرىمۇ؟ شۇنداق ئىكەن، مەن نېمە دەپ سىزنى بۇنداق سۆيۇشۇم كېرەك ئىكەن؟

ـــ راست دەيسىز، سۆيۇملۇكۇم، سىز مېنى سۆيمەيسىز، مەنمۇ ھەم شۇنداق، سىزنى سۆيسەمۇ سىزگە دېمەيمەن. سىزنى ھەقىقىي سۆيىدىغان ئادەمگە خۇدا يار بولسۇن. ئۇ ئادەمنى سىز چوقۇم خاپا قىلىپ قويىسىز، سۆيۇملۇكۇم. خۇددى يامان مۇشۇكلەرگە ئوخشاش ھېچنېمىگە پەرۋا قىلمايسىز، خىيالىڭىزغا كەلگەننى قىلىسىز، ھەتتا ئۆتكۇر تىرناقلىرىڭىزنى ئۇنىڭ بەدىنىدىن تارتمايسىز.

رېت شۇ گەپنى دەپلا سىكارلېتنى يەنە قۇچاقلاپ سۆيۇپ كەتتى. لېكىن، بۇ قېتىمقىسى بايىقىغا ئوخشىمايتتى. ئۇنىڭ بىئارام بولۇشى بىلەنمۇ كارى بولمىدى. خۇددى ئەتەي بىئارام قىلماقچى بولۇۋاتقاندەك، ئەتەي ھاقارەتلەۋاتقاندەك قىلىۋاتاتتى. ئۇنىڭ لەۋلىرى سىكارلېتنىڭ بوينىغا چوشۇپ ئاخىر كۆكسىدە توختىدى. ئۇ لەۋلەر شۇنچىلىك يېقىملىق ئىدى، ئۇنىڭ ئۇ يەردە تۇرغان ۋاقتىمۇ ئۇزۇن ئىدى. بەدىنىنى بىر قەۋەت يىپەك رەخت ئايرىپ تۇرۇۋاتسىمۇ، سىكارلېتقا خۇددى يىر پارچە ئوت كېلىپ تېگىۋاتقاندەك بىلىنىپ كېتىۋاتاتتى. شۇنداقتىمۇ ئۇنى ئىككى قولى بىلەن ھەدەپ ئېتىتىرەتتى، بىر تەرەپتىن ئاچچىقى

كېلەتتى، بىر تەرەپتىن ئامالسىز قېلىۋاتاتتى.

— بۇنداق قىلماڭ! نېمىشقا ھەددىڭىزدىن ئاشىسىز؟

— يۈرىكىڭىز خۇددى توشقاندەك سەكرەپ توختىمايۋاتىدۇ، — دېدى رېت مەسخىرە ئاھاڭدا، — كۆڭلۈمدىكىنى دېسەم، سىزدە يالغۇز ياخشى كۆرۈشلا بولسا يۈرىكىڭىز بۇنداق قاتتىق سېلىپ كەتمەيتتى. بۇ گېپىمگە خاپا بولماڭ، سىزنىڭ ئىپپەتلىك قىزلاردەك ئىزا تارتىپ كېتىشلىرىڭىز ئەتەي قىلىۋاتقان قىلمىقىڭىز. راستىڭىزنى ئېيتىڭ، مەن سىزگە ئەنگلىيەدىن قانداق نەرسە ئالغاچ كېلەي؟ ئۇزۇكمۇ ياكى باشقا نەرسىمۇ؟

ئايال كىشى بولغاندىكىن ئۇنىڭ بۇ قىلىقلىرىغا يالغاندىن ئاچچىقلانغاندەك قىياپەتكە كىرىۋالسا بولاتتى، لېكىن رېتنىڭ ئاخىرقى گېپىنى ئۇنى قىزىقتۇرۇپ سەل ئىككىلەندۈرۈپ قويدى.

— ھىم... ئالماس كۆزلۈك ئۇزۇك ئالغاچ كېلەرسىز... چوقۇم ئەڭ يوغىنىدىن بولسۇن.

— شۇ چاغدا سىز كەمبەغەل دوستلىرىڭىزنىڭ ئالدىدا ماختىنىپ، قاراڭلار، بۇ نېمە؟ دەيسىز، شۇنداقمۇ؟ بولىدۇ، سىزگە ئەڭ چوڭ ئالماس كۆزلۈك ئۇزۇك ئالغاچ كېلەي، قولىدا ئانچە كۆپ پۇلى يوق دوستلىرىڭىز ئىچى تارلىق قىلىپ بىر - بىرىگە، ئالماس كۆزلۈك ئۇزۇك دېگەن بىلەن ياراشسىچۇ كاشكى، دېيىشسۇن.

رېت بىردىنلا ئورنىدىن تۇرۇپ ئىشىككە قاراپ ماڭدى، سىكارلېتمۇ نېمە قىلىشىنى بىلمەي كەينىدىن ئەگەشتى.

— نېمە بولدى؟ نەگە بارىسىز؟

— قايتىپ نەرسە - كېرەكلىرىمنى تەييارلىۋالاي.

— ھىم، بىراق...

— بىراق نېمە؟

— ھېچنېمە، سەپىرىڭىزگە ئاق يول تىلەيمەن.

— رەھمەت.

رېت ئىشىكنى ئېچىپ كارىدورغا چىقتى. سىكارلېتمۇ

كەينىمدىن ماڭدى. ئۇ نېمە قىلارىنى بىلمەيتتى، ئۇمىدسىزلىنەتتى. بۇ ئويۇنىنىڭ مۇشۇنداق چالا - بۇلا يىغىشتۇرۇلىدىغانلىقىنى ئويلاپ باقمىغانىدى. رېت پەلتوسىنى كىيىپ شىلەپىسى بىلەن پەلىيىنى قولىغا ئالدى.

— مەن سىزگە خەت يازىمەن. ئەگەر ئۆزگىرىپ قالسىڭىز خەتتە يازارسىز.

— سىز...

— نېمە بولدى؟ — ئۇ ئالدىراپ تۇرۇۋاتقاچقا، سەل تېرىككەندەك بولدى.

— خوشلىشىۋاتقاندا مېنى بىرنى سۆيۈپمۇ قويمامسىز؟ — دېدى سىكارلېت خودىدى بىرسى ئاڭلاپ قالمىسۇن دېگەندەك بوش ئاۋازدا.

— بايىاتىنىدىن بېرى سىزنى شۇنچە كۆپ سۆيدۈم، شۇ سۆيگەنلىرىم يەتمىدىمۇ؟ — ياندۇرۇپ سورىدى رېت ۋە ئۇنى مەسخىرە قىلىۋاتقاندەك ئۇنىڭغا قاراپ مەنلىك كۈلۈپ قويدى، — سىز دېگەن ئىشنىڭ يولىنى بىلىدىغان ھەم تەربىيە كۆرگەن ياش ئايال... بايا سىزگە ھايات ھۇزۇرىنىڭ قانداق بولىدىغانلىقىنى ئېيتقان، قانداق، راستىمكەن؟

— نېمىدېگەن ئەسكى ئادەم سىز، — ۋارقىراپ كەتتى سىكارلېت، ھەتتا پىتتىي ھاممىنىڭ ئاڭلاپ قېلىشىدىنمۇ قورقمىدى، — بولسا مەڭگۈ قايتىپ كەلمەڭ، سىزنى كۆرەر كۆزۈم يوق.

سىكارلېت كەينىگە بۇرىلىپلا پەلەمپەيگە ماڭدى، كەينىمدىن ئىللىق قوللىرىنى سوزۇپ بىلىكىمدىن تۇتۇۋالىدۇ. مېنى ماڭدۇرمايدۇ دەپ ئويلىغانىدى، لېكىن رېت ئۇنداق قىلمىدى، ئىشكىنىڭ ئېچىلغان ئاۋازى بىلەن تەڭ ئۆي ئىچىگە سوغۇق شامال گۇر قىلىپ كىردى.

— مەن چوقۇم قايتىپ كېلىمەن، — ئۇ شۇ گەپنى قىلىپلا چىقىپ كەتتى. پەلەمپەينىڭ بىرىنچى باسقۇچىغا چىقىپ بولغان

سىكارلېت قاققان قوزۇقتەك تۇرۇپلا قالدى.

رېت باتلېرنىڭ ئەنگلىيەدىن ئالغاچ كەلگەن ئۇزۇكى ھەقىقەتەن يوغان ئىدى، يوغانلىقىدىن سىكارلېت قولىغا سېلىشتىن خىجىل بولدى ھەم باشقىلار بۇ ئۇزۇكنى كۆرۈپ، كۆرۈمسىز ئىكەن دەيدىغاندەكمۇ ئويلاپ قالدى. دېمىسىمۇ بۇ ئۇزۇك شۇنداق ئىدى، شۇڭا سىكارلېت ئۇزۇكنى قولىغا سالماي يۇرەتتى. ئۇزۇكنىڭ ئوتتۇرىسىغا تۆت كىرالىق ئالماس، ئالماسنىڭ ئەتراپىغا ئۇششاق يېشىل ياقۇتلار قويۇلغان بولۇپ، شۇ چوڭلۇقى بىلەن پۈتۈن بىر بارماقنى يېپىپ تۇراتتى ھەم شۇنچىلىك ئېغىر ئىدى. رېت باتلېر چوقۇم ئۇزۇكنى باشقا نىيەت بىلەن قەستەن مۇشۇنداق يوغان، كۆزگە تاشلىنىپ تۇرىدىغان قىلىپ ياساتقان.

سىكارلېت رېت باتلېر ئاتلانتاغا قايتىپ كېلىپ بۇ ئۇزۇكنى قولىغا سېلىپ قويغۇچە بولغان ئارىلىقتا ئۆزىنىڭ ئويىنى ھېچقانداق ئادەمگە، ھەتتا ئۆيىدىكىلەرگىمۇ دېمىگەنىدى. ئەمدى ئۆزىنىڭ توي قىلماقچى بولغانلىقىنى جاكارلىۋىدى، بىردەمدىلا پۈتۈن شەھەرگە پۇر كېتىپ ھەممىلا يەردە شۇلارنىڭلا گېپى بولۇپ كەتتى. 3K پارتىيەسى ۋەقەسىدىن كېيىن، شىمالىلقىلار بىلەن شىمالدىن كەلگەن تەۋەككۈلچىلەردىن باشقا، رېت باتلېر بىلەن سىكارلېت كىشىلەر ئەڭ يامان كۆرىدىغان ئادەملەرگە ئايلىنىپ قالدى. سىكارلېت چارلېس خاملتون ئۆلۈپ ئۇزۇن ئۆتمەيلا ئۇستىدىكى قارىلىق كىيىملىرىنى سېلىۋېتىپ جامائەتنىڭ قاتتىق نارازىلىقىغا ئۇچرىغانىدى. زاۋۇت ئېچىش ئايالىلارنىڭ ئىشى ئەمەس ئىدى، شۇنىڭغا قارىماي ئۇنىڭ ھامىلىدار تۇرۇپ سىرتلاردا يۈگۈرۈپ يۇرۇشلىرى، ئۇنىڭدىن باشقىمۇ نۇرغۇن ئىشلىرى كىشىلەرنىڭ كۆڭلىگە ياقمايى نارازىلىقىنى قوزغىغانىدى. كېيىن فىرانك بىلەن تومىنىڭ ئۆلۈمىگە سەۋەبچى بولۇپ، ئون نەچچە ئادەمنىڭ تۇرمۇشىغا خەۋپ

يەتكۈزۈپ، نەتىجىدە ئۇنى ھەممە ئادەم ئاشكارا ئەيىبلەيدىغان بولدى.

رېت باتلېر ئۇرۇش ۋاقتىدا ھايانكەشلىك قىلىپ شەھەر خەلقىنىڭ نەپرىتىگە قالغاندى. كېيىن جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيەسىگە كىرىپمۇ ھېچكىمدە ئۆزىگە قارىتا ھېسداشلىق قوزغىيالمىدى. تېخىمۇ قىزىق يېرى، ئۇ ئاتلانتادىكى ئون نەچچە داڭلىق شەخسىنىڭ ھاياتىنى قۇتۇلدۇرۇپ قېلىپمۇ خەقنىڭ رەھمىتىگە ئېرىشەلمىدى، ئەكسىچە ئاتلانتادىكى خوتۇنلارنىڭ قاتتىق نەپرىتىگە ئۇچراپ كەتتى.

ئۇلار ئۆز ئەرلىرىنىڭ ھازىرمۇ ھايات ياشاۋاتقانلىقىدىن نارازى ئەمەس ئىدى، نارازى بولىدىغىنى ئەرلىرىنىڭ رېت باتلېرنىڭ ئادەمنى بىئارام قىلىدىغان ئاشۇ پىلانى بىلەن ئامان قالغانلىقى ئىدى. ئۇ ئاياللار بىرنەچچە ئايغىچە شىمالىلىقلارنىڭ كەمسىتىشلىرى بىلەن مەسخىرىلىرىگە ئۇچراپ باش كۆتۈرەلمەي يۈردى. ئەگەر رېت باتلېر 3K پارتىيەسىدىكىلەرنى ئويلىغان بولسا، بۇ ئىشنى باشقا چارە بىلەن بىر تەرەپ قىلسا بولمامدۇ؟ ئۇ شەھەردىكى ئابرۇيلۇق ئادەملەرنىڭ يۈزىنى چۈشۈرۈش ئۈچۈن بىللې ۋاتلىنىنى قەستەن بۇ ئىشقا ئارىلاشتۇرۇۋالغان دەپ ئويلايتتى ئۇلار. شۇڭلاشقا، شۇنچە ئادەمنى قۇتۇلدۇرۇۋالغان بولسىمۇ، كىشىلەر ئۇنىڭغا رەھمەت ئېيتمىدى ھەم ئۇنىڭ بۇرۇنقى گۇناھلىرىنىمۇ كەچۈرۈۋەتمىدى.

ئۇ ئاياللار كىشىلەرگە ياردەم بېرىشنى ياخشى كۆرەتتى، دەردىگە يېتەتتى، جاپاغا چىدايتتى. ئەما، كىمكى ئۇلارنىڭ قەغەز يۈزىگە چۈشمىگەن قائىدە ـ قانۇنلىرىغا خىلاپلىق قىلىدىكەن. ئۇنداق ئادەمگە قىلچە رەھىم قىلمايتتى. ئۇ قائىدە ـ قانۇنلارمۇ ئاددىي بولۇپ، جەنۇب ئىتتىپاقىغا سادىق بولۇش، كونا جەڭچىلەرنى ھۆرمەت قىلىش، ئەنئەنىگە ۋارىسلىق قىلىش، كەمبەغەل بولسىمۇ ئىرادىسىدىن تايماسلىق، ئەپۇچان بولۇش، شىمالىلقلارغا ئۆچمەنلىك قىلىشتەك مەزمۇنلارنى ئۆز ئىچىگە

ئالاتتى. ئۇلارنىڭ قارىشىچە، رېت باتلېر بىلەن سىكارلېت ئاشۇ قائىدە ـ قانۇنلارنىڭ ھەممىسىگە خىلاپلىق قىلغانىدى.

رېت باتلېر قۇتۇلدۇرۇپ قالغان ئادەملەر باتلېرغا يۈز كېلەلمەي، ئاياللىرىنىڭ ئاغزىنى بېسىشقا ھەرىكەت قىلىشقان بولسىمۇ، لېكىن ئامال قىلالمىدى. رېت باتلېر بىلەن سىكارلېت توي قىلىدىغانلىقلىرىنى ئېلان قىلماستىلا كىشىلەرنىڭ نەزىرىدىن چۈشۈپ بولغانىدى، ئۇلار پەقەت كۆرۈنۈشتىلا ئۇ ئىككىسىگە يامان ئەمەس مۇئامىلە قىلىپ كېلىۋاتاتتى. ئەمدى ھازىر قىلچە يۈز ـ خاتىر قىلمايدىغان بولۇشتى. ئۇلارنىڭ توي قىلىدىغان خەۋىرى تۈيۈقسىز پارتلىغان بومبىدەك ئاجايىپ زور تەسىر قوزغىدى، پۈتۈن شەھەر زىلزىلىگە كېلىپ كەتتى، ئەڭ ياۋاش ئاياللارمۇ ئۆزلىرىنى باسالماي قالدى. سىكارلېت فرانك ئۆلۈپ بىر يىل بولا ـ بولمايلا يەنە توي قىلماقچى بولۇۋاتاتتى. ئۇنىڭ ئۇستىگە فرانكنىڭ ئۆلۈشىگە سەۋەب بولغانمۇ شۇ ئىدى. توي قىلماقچى بولغان ئادەمى پاھىشىخانا ئاچقان، شىماللىقلار بىلەن ئاپاق ـ چاپاق بولۇپ نۇرغۇن شۇملۇقلارنى قىلىۋاتقان ئادەم ئىدى. ئىككىسى ئايرىم تۇرىۋەرگەن بولسا كىشىلەر ھەر ھالدا ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىغا چىدايتتى، لېكىن ئىككىسىنىڭ بىرلەشمەكچى بولغانلىقى چىدىغۇسىز بىر ئىش بولدى. ھەر ئىككىسى سېپىپ كەتكەن رەزىل ئادەملەر بولۇپ، ئۇنداق ئادەملەرنىڭ بۇ شەھەردە تۇرۇشىغا مۇتلەق بولمايتتى، ئۇلارنى جەزمەن شەھەردىن قوغلىۋېتىش كېرەك ئىدى.

ئەگەر ئۇلارنىڭ توي قىلماقچى بولغانلىقىنى ئېلان قىلغان ۋاقتى باشقا چاغقا توغرا كەلگەن بولسا، ئاتلانتاللىقلار بەلكىم ئۇلارغا بۇنچىلىك قاتتىقلىق قىلىپ كەتمىگەنمۇ بولاتتى. لېكىن، ھازىر رېت باتلېر مۇئامىلە قىلىۋاتقان شىماللىق تەۋەككۈلچىلەر بىلەن ئۇلارغا سېتىلغان جەنۇبلۇقلارنىڭ خەلق ئىچىدىكى نامى ئىنتايىن يامان ئىدى. ئۇلارنىڭ توي خەۋىرى ئاڭلانغان چاغلار شىماللىقلارنىڭ ھۆكۈمرانلىقىغا قارشى ئەڭ

ئاخىرقى بىر قورغان — جورجىيە ئىشتاتى يېڭىلا گۈمران بولۇپ، يەرلىك خەلقنىڭ ئۇلارغا قارشى كەيپىياتى پەللىگە يەتكەن چاغلار ئىدى.

قايتا قۇرۇشنىڭ باشلانغىنىغا ئۇچ يىل بولدى. بۇ ئۇچ يىل ئەڭ قورقۇنچلۇق يىللار بولۇپ، بۇنىڭدەك يامان كۈنلەرنىڭ يەنە يۈز بېرىشى ناتايىن ئىدى، كىشىلەر جورجىيەنى قايتا قۇرۇشنىڭ ئەڭ جاپالىق كۈنلىرىنىڭ ئەمدى باشلىنىدىغانلىقىنى ھېس قىلىشماقتا ئىدى.

ئۇچ يىلدىن بېرى شىمال ھۆكۈمىتى ئۆزىنىڭ ئىدىيەسى بىلەن ھۆكۈمرانلىقىنى جورجىيەلىكلەرگە مەجبۇرىي تاڭدى. ئەسكىرىي كۈچى بىلەن مەجبۇرلاۋاتقان بولغاچقا، نۇرغۇن جەھەتتە مۇۋەپپەقىيەت قازانغاندى. جورجىيە شىماللىقلارنىڭ ھۆكۈمرانلىقىدا تۇرۇۋاتقان بولسىمۇ، ئەمما بۇ يەردىكى خەلقنىڭ قوشۇلۇشىغا ئېرىشەلمىگەنىدى. جورجىيەنىڭ باشلىقلىرى كۈرەشنى توختاتماي، ئۆز ئىرادىلىرى بويىچە ئاپتونومىيە ھوقۇقى يۈرگۈزۈشنى تەلەپ قىلىشماقتا ئىدى، ۋاشىنگتوننىڭ قانۇن ـ پەرمانلىرىنى جورجىيەنىڭ قانۇن ـ پەرمانلىرى ئۈستىگە دەسسىتىشكە قەتئىي قارشى تۇرۇپ، ئۇلارغا زادىلا تىز پۈكمەي كېلىۋاتاتتى.

جورجىيە ھۆكۈمىتى رەسمىي تەسلىم بولمىغانىدى، ئەمما ئۇلارنىڭ قىلىۋاتقان كۈرەشلىرى قۇرۇق ۋاۋارچىلىك بولۇپ، غەلىبە قىلالمايتتى، پەقەت ئۆزىنىڭ مۇقەررەر ئاقىۋىتىنى ئازراقلا كېچىكتۈرەتتى، خالاس. جەنۇبنىڭ باشقا ئىشتاتلىرىدا نېگىرلارنىڭ ئورنى ئۆسۈپ كەتكەن ياكى ئۇلار شىماللىقلارنىڭ قوللىرىدىكى پارلامېنتلارغا كىرىشكەنىدى. لېكىن، جورجىيە ئۇنداق قىلىشقا قەتئىي قارشىلىق قىلىۋاتاتتى، شۇڭا ھازىرچە ئۇنداق شۇم قىسمەتتىن ئامان تۇرۇپ كەلگەنىدى. ئۇچ يىلدىن بېرى ئىشتات پارلامېنتى ئاساسەن ئاق تەنلىكلەر بىلەن دېموكراتلار پارتىيەسىنىڭ قولىدا بولۇپ كەلدى. ئەمما، ھەممە

يەردە شىمالىقلارنىڭ ئەسكەرلىرى بولغاچقا، ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرى ئارازلىق بىلدۈرۈش بىلەن تىغمۇ تىغ تۇرۇشتىن باشقا ھېچنېمە قىلالمىدى. ئۇلارنىڭ قوللىرىدىكى ھوقۇق ئەمەلىيەتتە قۇرۇق ھوقۇق ئىدى، ئەمما جورجىيەلىكلەرنىڭ ئۆزلىرىنىڭ قوللىرىدا ئىدى. ئەمدى ئەڭ ئاخىرقى بۇ قورغانمۇ يىمىرىلىپ كەتتى.

تۆت يىلنىڭ ئالدىدا جونىستون بىلەن ئۇنىڭ قول ئاستىدىكىلىرى دالتوندىن ئاتلانتاغا قەدەممۇ قەدەم چېكىنىپ كەلگەنىدى، 1865 ـ يىلىدىن كېيىن شۇنىڭغا ئوخشاش ئەھۋال يەنە يۈز بېرىپ، جورجىيەدىكى دېموكراتلار پارتىيەسىمۇ قەدەممۇ قەدەم كەينىگە چېكىنىشكە مەجبۇر بولدى. قوشما ئىشتاتلار ھۆكۈمىتىنىڭ جورجىيەدىكى ھوقۇقى كۈندىن ـ كۈنگە كۈچىيىپ كېتىۋاتاتتى، ئىشتاتنىڭ ئىشلىرىغا، پۇقرالارنىڭ تۇرمۇشلىرىغا ئارىلىشىۋاتاتتى، قورال كۈچىگە تايىنىدىغان ئىشلار بارغانسېرى ئېغىرلىشىۋاتاتتى، ھەربىي تەرەپنىڭ بۇيرۇقلىرىمۇ كۆپ ئىدى، ھۆكۈمەت خادىملىرىنىڭ خىزمەت ئىشلىمىكى تەسلىشىپ كېتىۋاتاتتى. ئاخىر جورجىيە ئىشتاتى ھەربىيلەر ئىگىدارچىلىقىدىكى ئىشتاتقا ئايلىنىپ قالدى. ئىشتاتنىڭ ئۆزىنىڭ قانۇنىنىڭ قانداق بولۇشى بىلەن كارى يوق، بۇيرۇق بويىچە ئېگىرلارمۇ سايلامغا قاتنىشىدىغان بولدى.

سىكارلېت بىلەن رېت باتلېر توي قىلىدىغانلىقلىرىنى جاكارلاشتىن بىر ھەپتە ئىلگىرى ئىشتات باشلىقى سايلىمى بولدى. جەنۇبنىڭ دېموكراتلار پارتىيەسى گېنېرال گوردوننى نامزاتلىققا كۆرسەتتى. ئۇ خەلقنىڭ ئەڭ زور ھىمايىسىگە ئىگە، ئەڭ ئابرۇيلۇق ئادەم ئىدى. جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيەسىدىن بۇلۇك ئىسىملىك بىرسى نامزات بولدى. سايلام ئۇچ كۈن داۋام قىلدى، ۋاگون ـ ۋاگوندا ئېگىرلار ئۇ شەھەردىن بۇ شەھەرگە قاتراپ يۈرۈپ بېلەت تاشلاپ، ئاخىر ئىشتات باشلىقلىقىغا بۇلۇك سايلىنىپ كەتتى.

جورجىيە ئىشتاتىنىڭ پارلامېنتى شىمالىلىقلار بىلەن نېگىرلارنىڭ قولىغا چۈشۈپ كەتكەندىن كېيىن، جورجىيەدىكى خەلقنىڭ ناله ـ پەريادلىرى پەلەكنى تىترەتتى، ھەممە ھاياجاندا ئىدى، ھەممە ئادەمنىڭ غەزەپ ئوتلىرى لاۋۇلداپ يېنىۋاتاتتى.

رېت باتلېر پۈتۈن ئادەم نەپرەتلىنىۋاتقان بۇلوكنىڭ ئاغىنىسى بولۇپ چىقتى.

سىكارلېت ئەزەلدىن كۆز ئالدىدىكى ئىشلاردىن باشقا ھېچقانداق ئىشقا كۆڭۈل بۆلمەيتتى، شۇڭا بۇ قېتىمقى سايلام ئەھۋالىدىن پۈتۈنلەي خەۋەرسىز يۈردى. رېت بۇ سايلامغا ئارىلاشمىدى. ئۇنىڭ شىمالىلقلار بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى بۇرۇنقىدەكلا ئىدى. قانداقلا بولسۇن، رېت باتلېر شىمالىلقلارغا سېتىلغان، ئۇنىڭ ئۇستىگە بۇلوك ئۇنىڭ دوستى. ئۇلار توي قىلىدىغان بولغاندىن كېيىن، سىكارلېتمۇ شىمالىلقلارغا سېتىلغان بولىدۇ، ئەلۋەتتە. دۇشمەن لاگېرىغا كىرىپ كەتكەن ئادەمنى ئاتلانتالىقلارنىڭ ئەپۇ قىلىشى مۇمكىن ئەمەس. ئۇلار توي قىلىدىغان بولغاچقا، كىشىلەر ئۇ ئىككىسىنىڭ ياخشى ئىشلىرىنىڭ بىرسىنىمۇ تىلغا ئالماي، خىلمۇ خىل يامان ئىشلىرى توغرۇلۇقلا سۆزلىشىدىغان بولۇشتى.

سىكارلېت پۈتۈن شەھەر خەلقىنىڭ ئۆزىدىن نارازى ئىكەنلىكىنى بىلەتتى، ئەمما ئۇلارنىڭ ئۆزىگە بولغان غەزەپ ـ نەپرەتلىرىنىڭ قايسى دەرىجىدە ئىكەنلىكىدىن خەۋەرسىز ئىدى. كېيىن مېرۋېتېر خانىم دىنداشلىرىنىڭ ھاۋالىسى بىلەن ئوتتۇرىغا چىقىپ ئۇنىڭغا نەسىھەت قىلماقچى بولدى.

ــ ئاپئىز بۇ ئالەمدە ئەمەس، پىتتىي ھاممئىز بولسا توي قىلمىغان... ھىم... شۇڭا سىزگە بۇ ئىش توغرۇلۇق نەسىھەت قىلىشقا مۇۋاپىق ئەمەس، شۇڭا يېنىئىزغا مەن كەلدىم، سىكارلېت. ياخشى ئاملەرنىڭ بالىلىرى كاپىتان باتلېرغا ئوخشاش ئادەملەرگە ھەرگىز ياتلىق بولماسلىقى كېرەك، ئۇ ئادەم...

— ئۇ مېرۋېتېر بوۋام بىلەن جىيەنىڭىزنىڭ ھاياتىنى قۇتۇلدۇرۇپ قالدى.

مېرۋېتېر خانىم بۇ گەپنى ئاڭلاپ ئاچچىقىدا يېرىلغۇدەك بولۇپ كەتتى. بىر سائەتنىڭ ئالدىدا ئۇ بۇ بوۋاي بىلەن كۆڭۈلسىز سۆھبەتتە بولغانىدى. بوۋاي ئۇنىڭغا، رېت باتلېر شىماللىقلارغا بېقىنغان ھەم لۇكچەك ئادەم بولسىمۇ، ئۇنىڭغا ئازراقمۇ رەھمىتىمىزنى ئېيتىپ قويمىساق قانداق بولىدۇ؟ مەن بۇ قېرى يۈزۈمنى نەگە قويىمەن؟ دېگەنىدى.

— ئۇ سىزنى شىماللىقلارنىڭ ئالدىدا رەسۋا بولسۇن دەپ قەستەن شۇنداق قىلغان، — دېدى مېرۋېتېر خانىم داۋاملىق سۆزلەپ، — ئۇ بىر لۇكچەك نېمە، بۇنى ھەممىمىز بىلىمىز، شۇڭا ھەممە ئادەم ئۇنىڭغا ئۆچ، ياخشى ئادەملەر ھەرگىز ئۇنىڭغا يېقىنلاشمايدۇ.

— يېقىنلاشمايدۇ؟ بۇ غەلىتە گەپ بولدى. مېرۋېتېر خانىم، ئۇرۇش ۋاقتىدا ئۇ سىلەرنىڭ ئائىلىنىڭ دائىملىق مېھمىنى ئەمەسمىدى؟ ئۇ تېخى مايبېلنىڭ تويىغا بىر كۆڭلەكلىك دۇردۇن سوۋغات قىلغان، توغرىمۇ؟ ئۇنداق بولمىسا مەن خاتا كۆرگەن بولىمەن.

— ئۇرۇش ۋاقتىدا ئەھۋال باشقىچە ئىدى، ئاق كۆڭۈل ئادەملەر نۇرغۇن بولمىغۇر ئادەملەرنىمۇ قوبۇل قىلغان، شۇ چاغدىكى ئورتاق ئىشلىرىمىز ئۈچۈن شۇنداق قىلىش پۈتۈنلەي توغرا ئىدى. ھازىر ئەھۋال ئوخشىمايدۇ، شۇڭا سىز ئۇنىڭغا ھەرگىز ياتلىق بولماڭ. ئۇ ئۆزى ئۇرۇشقا قاتناشماقتا يوق، ئۇرۇشقا قاتناشقان ئەسكەرلىرىمىزنى مەسخىرە قىلغان، سىزچىمۇ شۇنداقتۇ؟

— ئۇمۇ ئەسكەر بولغان، ئەسكەرلىكتە سەككىز ئاي تۇردى، ئەڭ ئاخىرقى ئۇرۇشقا قاتنىشىپ فىراكلىندا جەڭ قىلغان، كېيىن گېنېرال جونستون بىلەن بىللە تەسلىم بولغان.

— مەن بۇ گەپنى ئاڭلاپ باقماپتىكەنمەن، — دېدى مېرۋېتېر

خانىم. ئۇ راستلا بۇ ئەھۋاللاردىن خەۋەرسىزدەك قىلاتتى، ــ لېكىن ئۇ يارىلانمىغان ـ دە، ــ ئۇ بۇ گەپنى ناھايىتى مەغرۇر ھالدا قوشۇپ قويدى.

ــ يارىلانمىغان ئادەملەر نۇرغۇنغۇ.

ــ جىگىرى بار ئادەملەرنىڭ ھەممىسى يارىلانغان، يارىلانمىغان ئادەملەرنى مەن ئاڭلاپ باقمىغان.

بۇ گەپ سىكارلېتنىڭ ئوغسىنى قاينىتتى.

ــ سىز تونۇيدىغان ئۇ ئادەملەر يامغۇردىن دالدىلانمايدىغان، ئوقتىن ئۆزىنى قاچۇرمايدىغان گالۋاڭ ئادەملەر بولسا كېرەك. ئاڭلاپ تۇرۇڭ، مېرۇبېتېر خانىم ھەم يوقىلاڭ ئىشلارغا ئارىلىشىۋالمىدىغان دوستلىرىڭىزغىمۇ دەپ قويۇڭ، مەن كاپىتان باتلېر بىلەن توي قىلىمەن، ئۇ شىماللىقلار ئۇچۇن جەڭ قىلغان بولسىمۇ مەيلى.

بۇ ئېسىلزادە خانىم غەزەپتىن ئۆزىنى قويىدىغان جاي تاپالماي ئۇ يەردىن قايتىپ چىقتى، سىكارلېت ئۇنىڭ ئەمدى ئۆزىگە نارازى دوستى ئەمەس، دۇشمىنىگە ئايلىنىپ بولغانلىقىنى چوڭقۇر ھېس قىلىپ يەتتى. ئەمما، ئۇنىڭ پەرۋايى پەلەك ئىدى، نېگىر ئاننىڭ گېپىدىن باشقا ھەرقانداق ئادەمنىڭ گېپى ئۇنىڭ ئۇچۇن بەربىر ئىدى.

پىتتىي ھاما ئۇلارنىڭ توي قىلىشماقچى بولغانلىقىنى ئاڭلاپلا ھوشىدىن كەتتى. سىكارلېت ئۇلارنىڭ ھەممە قارشىلىقلىرىغا چىدىدى. ئاشلىپي بۇ خەۋەرنى ئاڭلاپ بۇرۇنقىدىن خېلىلا قېرىپ كەتكەندەك بولۇپ قالدى، ئۇنى تەبرىكلىگەندە كۆزلىرىگە قارىماي باشقا ياققا قاراپ تۇرۇۋالدى. سىكارلېت ئۇنىڭغىمۇ بەرداشلىق بەردى. پوللى ھاما بىلەن ئېلالى ھاما چارلېستوندىن بۇ خەۋەرنى ئاڭلاپ قاتتىق قورقۇپ كېتىشكەنلىكلىرىنى يېزىپ خەت ئەۋەتتى. بۇ خەتكە سىكارلېت يا كۈلۈشىنى، يا يىغلىشىنى بىلمىدى. ئۇلار ئۇنىڭغا بۇ تويىنى قىلماسلىق توغرىسىدا نەسىھەت قىلىپ، ئۇ تويىنى قىلىدىغان

بولسا ئۆزىنىڭلا ئەمەس، ئۆزلىرىنىڭمۇ ئابرۇيىنى يەر بىلەن يەكسان قىلىدىغانلىقىنى دېيىشكەنىدى. مېلانىيە قوشۇمىسىنى تۇرۇپ چىن نىيىتى بىلەن:

ــ كاپىتان باتلېر نۇرغۇن ئادەملەر ئويلىغاندىنمۇ ياخشى ئادەم، ئاق كۆڭۈل، تەدبىرلىك، جەنۇب ئىتتىپاقى ئۈچۈنمۇ كۈرەش قىلغان، شۇڭا ئۇ ئاشلېينى قۇتۇلدۇرۇپ قالالىدى. بىراق، سىكارلېت، بۇ ئىشتا بۇنداق ئالدىراپ قارار قىلمىسىڭىز، قانداق دەيسىز؟

سىكارلېت ئۇنىڭ گېپىگە كۈلۈپلا قويدى. ئۇ باشقا ھېچقانداق ئادەمنىڭ گېپىنى قاپتىلىغىمۇ ئېلىپ قويمىدى. ئەمما، نېگىر ئانىسىنىڭ گېپى ئۇنىڭ قاتتىق ئاچچىقىنى كەلتۈردى، كۆڭلىنى يېرىم قىلدى.

ــ سىز قىلىۋاتقان نۇرغۇن ئىشلارنى ئېللېن خانىم بىلگەن بولسا چوقۇم رەنجىيتتى، مېنىڭمۇ كۆڭلۈم جىق يېرىم بولغان. بۇ قېتىمقى ئىشىڭىز زادىلا بولمىدى، قىپقىزىل يىر لۈكچەككە تەگمەكچى بولۇۋاتىسىز. سىز ئۇنى بەلكىم ئېسىلزادىنىڭ ئەۋلادى دېيىشىڭىز مۇمكىن. شۇنداقلا دېسىڭىز ئۇ گېپىڭىز جىڭدا توختىمايدۇ. ئېسىلزادىلەرنىڭ ئىچىدىنمۇ ئۇنىڭغا ئوخشاش لۈكچەكلەر چىقىدۇ. سىكارلېت خانىم، سىز چارلېس ئەپەندىنى خۇنىي خانىمزادىن تارتىۋالدىڭىز، ئەمما ئۇنى ياخشى كۆرمەيتتىڭىز. يەنە سىز سىڭلىڭىزدىن فرانك ئەپەندىنى تارتىۋالدىڭىز، شۇنىڭغا ئوخشاش نۇرغۇن ئىشلارنى قىلدىڭىز، ئەمما مەن سىزگە ھېچنېمە دېمىدىم. مەسىلەن، سىز ناچار ياغاچلارنى ياخشى ياغاچ قاتاردا ساتتىڭىز، پەيتونىنى ئۆزىڭىز يالغۇز ھەيدەپ ھەممە يەردە يۈرۈپ ھۆر نېگىرلارنىڭ دىققىتىنى ئۆزىڭىزگە تارتتىڭىز، شۇ سەۋەب بىلەن فرانك ئەپەندى ئۆلۈپ كەتتى. يەنە مەھبۇسلارغا تويغۇدەك تاماق بەرمەي، ئۇلارنى ئۆلتۈرۈپ قويغىلى تاس قالدىڭىز. بۇ ئىشلارنىڭ ھېچقايسىسىغا مەن بىر نېمە دېمىدىم. بۇ ئىشىم ئۇچۇن ئۇ دۇنيادىكى ئېللېن

خانىم مېنى ئەيىبلەپ: «نېگىر ئانا، ھەي نېگىر ئانا! سەن نېمىشقا مېنىڭ قىزىمغا ئوبدان قارىمىدىڭ؟» دېيىشى مۇمكىن. مەيلى، ئۇ ئىشلارنى بوپتۇغا چىقىرىۋېتەيلى، ئەمما بۇ ئىشقا مەن قوشۇلالمايمەن، سىكارلېت خانقىز. سىز بىر لۈكچەككە ياتلىق بولسىڭىز ھەرگىز بولمايدۇ. تېنىمدە تىنىقىم بولىدىكەن، سىزگە بۇ ئىشنى قىلدۇرمايمەن.

— مەن كىمگە تېگىشنى خالىسام شۇنىڭغا تېگىمەن، — دېدى سىكارلېت چىرايىنى قىلچە ئۆزگەتمەي تۇرۇپ، — ئۆزۈڭنىڭ كىملىكىنى ئۇنتۇپ قېلىۋاتقان ئوخشايسەن، نېگىر ئانا.

— شۇنداق، مەن بۇرۇنلا شۇنداق قىلىشىم كېرەك ئىدى، بۇ گەپلەرنى سىزگە مەن دېمىسەم كىم دەيدۇ؟

— مەن ئۇزاقتىن بېرى ئويلاپ كېلىۋاتاتتىم، نېگىر ئانا، ئەڭ ياخشىسى تاراغا كەتسەڭ، ئازراق پۇل بېرەي، يەنە...

نېگىر ئانا مەغرۇر قىياپەتتە تۇردى.

— مەن ھۆرلۈكۈم بار ئايال، سىكارلېت خانقىز، بېرىشنى خالىمىغان يەرگە مەجبۇرلىسىڭىزمۇ بارمايمەن. تاراغا سىز قايتىپ كەتسىڭىز، مەنمۇ بىللە كېتىمەن. ئىللىن خانقىزنىڭ قىزىنى يالغۇز تاشلاپ قويۇپ ھېچ يەرگە بارمايمەن، ئىللىن خانقىزنىڭ نەۋرىلىرىگە ئۇ لۈكچەكنى دادا قىلدۇرۇپ ئۇنىڭغا قاراتمايمەن. تېمىلا دەڭ، مەن بۇ يەردىن بەربىر كەتمەيمەن.

— مەن سېنى ئېلىپ قېلىپ كاپىتان باتلېرنىڭ چىشىغا تېگىدىغان ئىشنى قىلمايمەن. ئۇنىڭغا ياتلىق بولۇش قارارىغا كېلىپ بولدۇم، مېنى بۇ قارارىمدىن ھېچكىم ياندۇرالمايدۇ.

— دەيدىغان گەپلىرىم بەكمۇ كۆپ، — دېدى مومای ئۇنىڭ گېپىگە گەپ ياندۇرۇپ. ئۇنىڭ ياش لىغىرلاپ تۇرغان كۆزلىرىدىن سىكارلېت بىلەن قاتتىق بىر ئېلىشىش قارارىغا كەلگەندەك بىر خىل ئىپادە چىقىپ تۇراتتى، — مەن ئىللىن خانقىزنىڭ ئۆيىدىكىلىرىگە ئەزەلدىن بۇنداق گەپ قىلىپ باقمىغان. گېپىمگە قۇلاق سېلىڭ، سىكارلېت خانقىز. سىز بىر

قېچىر، ئەمما بېشىگىزدا ئاتنىڭ نوختىسى بار. قېچىرنىڭ پۇتلىرىنى سۈرتۈپ، تۇكلىرىنى يۇيۇپ پارقىرىتىۋەتسىمۇ، نوختىسىنى مىس تەڭگىلەرنى قويۇپ بېزىۋەتسىمۇ، ھەشەمەتلىك كاتتا پەيتونلارغا قوشۇۋالسىمۇ، بەربىر قېچىر، ئۇنىڭ بىلەن ھېچكىمنى ئالدىغىلى بولمايدۇ. سىزمۇ شۇنىڭغا ئوخشاش. ئۇستىگىزگە تاۋار ـ تورقىلارنى ئارتىۋالغان، زاۋۇت باشقۇرغان، دۇكان ئاچقان، پۇل تاپقان، ئۆزىگىزنى كاتتا چاغلىغان تەقدىردىمۇ سىز بەربىر قېچىر، سىزمۇ ئوخشاشلا ھېچكىمنى ئالدىيالمايسىز. رېت باتلىر يۇقىرى تەبىقىدىن كېلىپ چىققان، ئۇستىگە بەيگە كىيىملىرىدەك چىرايلىق كىيىملەرنى كىيىپ قېتىۋالغان ھالەتتىمۇ، بەربىر سىزگە ئوخشاش بېشىغا ئاتنىڭ نوختىسىنى سېلىۋالغان قېچىر.

نېگىر ئانىنىڭ كۆزلىرى سىكارلېتقا مىختەك قادىلىپ قالغانىدى. سىكارلېت بۇ ھاقارەتلەرنى ئاڭلاپ غەزەپتىن تىترەپ كەتتى، ئەمما بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلالمايى قالدى.

ــ ئۇنىڭغا زادى تەگمىسەم بولمايدۇ دېسىگىز تېگىۋېرىڭ، سىز دېگەن دادىگىزنىڭ مىجەزىنى تارتقان قىز. ئەمما، شۇ نەرسە ئېسىگىزدە بولسۇنكى، مەن بۇ يەردىن ھەرگىز كەتمەيمەن، مۇشۇيەردە ھەممە ئىشنى كۆزىتىپ تۇرىمەن.

نېگىر ئانا سىكارلېتنىڭ جاۋابىنى كۈتمەي كەينىگە بۇرىلىپلا چىقىپ كەتتى. ئەگەر ئۇ شۇ چاغدا «قېنى كۆرەرمىز» دېگەن گەپنى قىلغان بولسا، بۇ گەپنىڭ سالمىقى سىكارلېتنى خىجىلا تىترەتكەن بولاتتى.

كېيىن ئۇلار يېڭى ئورلېئاندا شېرىن ئايلىرىنى ئۆتكۈزۈۋاتقاندا، سىكارلېت نېگىر ئانىسىنىڭ شۇ چاغدا قىلغان گەپلىرىنى رېت باتلېرغا دەپ بەردى. رېت باتلېر ئۇنىڭ، قېچىرنىڭ بېشىغا ئاتنىڭ نوختىسىنى سېلىۋالغان، دېگەن گېپىگە قاتتىق كۈلۈپ كەتتى. سىكارلېت ئۇنىڭ كۈلكىسىگە ھەيران قالدى ھەم ئاچچىقى كەلدى.

— مەن ئاددىي گەپ بىلەن بۇنچىلىك چوڭقۇر مەنىنى ئىپادىلەپ بەرگەن ئادەمنى ھازىرغىچە ئۇچرىتمىپ باقمىغانىدىم، — دېدى ئۇ، — كاللىسى بەكمۇ ئىشلەيدىغان موماي ئىكەن، ئۇنداق ئادەملەر ناھايىتى ئاز ئۇچرايدۇ. مەن ئاشۇنداق ئادەملەرنىڭ ھۆرمىتىگە ۋە ئەپۇ قىلىشىغا ئېرىشسەم دېگەن ئارزۇدا. بىراق، ئۇنىڭ نەزىرىدە مەن قېچىر بولغاندىكىن، مەڭگۈ ئۇنىڭ ھۆرمىتىگە ھەم ئەپۇ قىلىشىغا ئېرىشەلمەيمەن ـ دە. تويدىن كېيىن مەن ئۇنىڭغا ئون دوللارلىق تىللادىن بىرنى بەرسەم ئۇ زادىلا ئالغىلى ئۇنىمىدى. پۇلنى كۆرگەندە يۇمشىمايدىغان ئادەملەر ناھايىتى ئاز ئۇچرايدۇ. ئۇ ماڭا ئالىيىپ قويۇپ، مەن ھۆر نېگىر ئەمەس، شۇڭا ماڭا پۇلنىڭ كېرىكى يوق، دېدى.

— ئۇ نېمانچىلا ھاياجانلىنىپ كېتىدىغاندۇ؟ نېمىشقا كىشىلەر ماڭا شۇنداق جاۋىلداپ توختىمايدىغاندۇ؟ كىم بىلەن توي قىلسام، قانچە قېتىم ياتلىق بولسام ئۆزۈمنىڭ ئىشى ئەمەسمۇ؟ مەن خەقنىڭ ئىشلىرىغا زادىلا ئارىلاشمايمەن، ئۇلار نېمىشقا مېنىڭ ئىشىمغا ئارىلىشۋالىدىغاندۇ؟

— ئومىقىم، دۇنيادا ھەممە نەرسىنى كەچۈرۈشكە بولىدۇ، ئەمما خەقنىڭ ئىشىغا ئارىلاشمايدىغان ئادەملەرنى كەچۈرۈشكە بولمايدۇ. نېمانچىلا پۇتى كۆيۈپ قالغان مۇشۇكتەك ئىگىراپ كېتىسىز؟ خەق كەينىمدىن نېمە دېسە دەۋەرسۇن، پەرۋايىم پەلەك دەۋەتاتتىگىزغۇ؟ نېمىشقا شۇ گېپىگىزنى ئەمدى ئىسپاتلىمايسىز؟ ئۇششاق ئىشلاردا خەقنىڭ ئەيىبلىشىگە ئۇچراپ تۇرغان يەردە، بۇنداق چوڭ ئىشلاردا ئۇنىڭدىن خالىي بولمەن دېيىش مۇمكىنمۇ؟ مەندەك ئەسكى ئادەم بىلەن توي قىلسىڭىز خەقنىڭ گېپىگە قالمىغانلىقىڭىزنى بۇرۇنلا بىلەتتىڭىز. ئەگەر مەن تۆۋەن تەبىقىدىن كېلىپ چىققان، نامىم چىقمىغان ئادەم بولغان بولسام خەقمۇ كەينىمدىن كۆپ گەپ قىلىشمىغان بولاتتى. لېكىن، مەن پۇلى بار ھەم ئىشلارنى يۇرۇشتۇرۇپ كېتىۋاتقان ئەسكى ئادەم بولغاچقا، ئۇلارنىڭ ئەپۇ قىلىشلىرىغا

ئېرىشەلمەيۋاتىمەن.

ــ مەن سىزنىڭ بەزى چاغلاردا ئەستايىدىل بولۇشىڭىزنى ئارزۇ قىلىمەن.

ــ مەن ھازىرمۇ شۇنداق ئەستايىدىل. ياخشى ئادەملەر ئەسكى ئادەملەرنىڭ گۇللەپ ـ ياشناپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرسە نېمىشقىدۇر چىدىمايۋ قالىدۇ، ئەزەلدىن شۇنداق. ئۇنىڭغا كۆپ باش قاتۇرۇپ كەتمەك. سىكارلېت، بىر قېتىم سىز ماڭا، تېخىمۇ كۆپرەك پۇل تېپىشنى ئويلىشىم، ۋاقتى كەلگەندە كىشىلەرگە، ئىشىڭنى قىلىش، دېيىش ئۇچۇن، دېگەنىدىڭىز، سىزگە شۇ پۇرسەت ئەمدى كەلدى.

ــ مەن سىزگە شۇنداق دېمەكچىدىم، ــ دېدى سىكارلېت كۇلۇپ كېتىپ.

ــ ھازىرمۇ شۇنداق دېيىشنى ئويلامسىز؟

ــ ھازىر ئۇنداق ئويلىمايمەن.

ــ قاچان دېگۇڭىز كەلسە دەۋېرىڭ، سىز خۇشال بولسىڭىزلا مەيلى.

ــ ھازىر ئۇنداق خۇشال بولۇپمۇ كەتمەيمەن، ــ دېدى سىكارلېت ئۇنى سۆيۇپ قويۇپ. رېت باتلېر خۇددى ئۇنىڭ چىرايىدىن بىر نەرسە ئىزدەۋاتقاندەك تۇرۇپ ـ تۇرۇپ ئۇنىڭغا قاراپ قويياتتى، لېكىن ئىزدىگەن نەرسىسىنى تاپالمايتتى.

ــ ئاتلانتانى ئۇنتۇپ كېتىڭ! ــ دېدى ئۇ كۇلۇپ تۇرۇپ، ــ ئۇ قېرى مۇشۇكلەرنىمۇ ئۇنتۇڭ. سىزنى يېڭى ئورلېئانغا خۇشال بولسۇن دەپ ئېلىپ كەلدىم، سىزنى چوقۇم خۇشال قىلىمەن.

بەشىنچى قىسىم

قىرىق سەككىزىنچى باب

سىكارلېتنىڭ يېڭى ئورلېئاندىكى كۈنلىرى ناھايىتى خۇشال ئۆتتى، ئۇرۇشنىڭ ئەڭ ئاخىرقى كۈنلىرىدىن ھازىرغىچە بۇنداق خۇشال بولۇپ باقمىغانىدى. يېڭى ئورلېئان ئۆزگىچە قاينام ـ تاشقىنلىق شەھەر ئىدى. سىكارلېت خۇددى مۇددەتسىز قاماق جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنغان ئادەم بىردىنلا ئەركىنلىككە چىقىپ قالغاندەك ئوخشاش قانغۇچە ئويناپ ـ كۈلدى. شىمالنىق تەۋەككۈلچىلەر بۇ شەھەرنى رەھىمسىز تۇردە بۇلاپ ـ تالىغاندى، نۇرغۇن ئاق كۆڭۈل ئادەملەر كوچىلاردا سەرسان بولۇپ يۈرەتتى، ئەتىگىنىگە تاپسا كەچكە يوق، ئاچ ـ زار ئىدى. مۇئاۋىن ئىشتات باشلىقى بىر نېگىر ئىدى. ئەمما، رېت باشلاپ بارغان يەرلەر سىكارلېت ئەزەلدىن كۆرۈپ باقمىغان كاتتا يەرلەر ئىدى، ئۇ يەردىكىلەرنىڭ ھەممىسى پۇلى بار غەمسىز ئادەملەر ئىدى. رېت ئۇنىڭغا كىيىنىشلىرى كاتتا چىرايلىق خېنىملارنى تونۇشتۇرۇپ قويدى، ئۇلارنىڭ قوللىرى ئەمگەك قىلغاندەك ئەمەس، ئاپپاق ئىدى، كىمنىلا كۆرسە كۈلۈپ تۇراتتى، مەنسىز چوڭ ئىشلارنى تىللىرىغا ئالمايتتى، جاپالىق تۇرمۇشلار توغرۇلۇقمۇ گەپ قىلىشمايتتى. ئۇ ئۇچراتقان ئەرلەرمۇ ھەرقانداق ئايالنى ھاياجانغا سالالايدىغان ئەرلەر ئىدى، ئاتلانتانىڭ ئەرلىرىگە زادىلا ئوخشمايتتى، ھەممىسلا ئۇنىڭ بىلەن تالىشىپ تانسا ئويناشاتتى، خۇددى ئۇ تانسا زالىدىكى ياش مەلىكىدەك ئۇنىڭغا خۇشامەت قىلىشاتتى.

ئۇ ئەرلەرمۇ رېتقا ئوخشاش چىرايلىرىدىن جاھىللىقى، ئازراق قوپاللىقى چىقىپ تۇرىدىغان ئادەملەر ئىدى، خۇددى ئۇزۇن يىل

خەتەرلىك ئىچىدە يۇرۇپ، بىپەرۋالىقتا قەتئىي يول قويمايدىغان ئادەملەردەك زېرەك كۆزلىرى چاقناپ تۇراتتى، ئۆتمۈشىگە ئۆكۈنمەيدىغاندەك، كەلگۈسىنى ئويلىمايدىغاندەك كۆرۈنەتتى. سىكارلېت بىرنەچچە قېتىم ئۇلاردىن يېڭى ئورلېئانغا كېلىشتىن ئىلگىرى نېمە ئىش قىلغانلىقلىرىنى كوچىلاپ سوراپ بېقىۋىدى، ئەدەپ بىلەن گەپنى باشقا گەپلەرگە يۆتكەۋەتتى. بۇمۇ قىزىقلا ئىش ئىدى. ئاتلانتادا ئۇنداق ئەمەس ئىدى، ئۇ يەرگە يېڭى كەلگەن ھەرقانداق ئادەم ئۆزىنىڭ ئىلگىرىكى تۇرمۇشلىرىنى، ئائىلىسىنى ماختاپ كۆككە كۆتۈرۈپ كېتەتتى، جەمەتىنىڭ كۆپلۈكىنى، پۇتۇن جەنۇبنىڭ ھەممە يېرىدە بار ئىكەنلىكىنى كۆز ـ كۆز قىلىشاتتى.

بۇ يەردىكى ئادەملەر بولسا كەم سۆز، گەپ ـ سۆزلەرنى ئويلاپ ئورۇنلۇق قىلىشاتتى. مەدەنىيەتلىك، كىيىنىشلىرى كاتتا ئىدى، سىكارلېتقا تولىمۇ ئەدەپ بىلەن مۇئامىلە قىلىشاتتى. شۇڭا، ئۇنىڭغا ئۇلارنىڭ كىيىنىشلىرى غەلىتىمۇ كۆرۈنۈپ كەتمەيتتى، ئەڭ مۇھىمى، ئۇلارنىڭ ھەممىسى رېتنىڭ دوستلىرى ئىدى. ھەشەمەتلىك ئۆيلىرى، كاتتا پەيتونلىرى بار ئىدى. ئۇلار ئۇ ئىككىسىنى سىرتلارغا ئاچمىقىپ ئويىنىتاتتى، كەچلىك تاماقلارغا چاقىراتتى، كاتتا زىياپەتلەرگە ئېلىپ باراتتى. سىكارلېت ئۇلاردىن تولىمۇ رازى ئىدى، رېت باتلېرغا ئۆزىنىڭ تەسىراتلىرىنى سۆزلەپ بەرگەندە، ئۇنىڭ گەپلىرى ئۇنىڭغا قىزىقلا تۇيۇلۇپ كېتەتتى.

ـــ مەن سىزنىڭ شۇنداق ئويلىغانلىقىڭىزنى بىلەتتىم، ـــ دېدى بىر كۈنى شۇنداق گەپ بولغاندا رېت كۈلۈپ كېتىپ.

ـــ نېمىشقا ئۇنداق ئويلىمايسىز؟ ـــ ئادەتتىكى بويىچە، رېتنىڭ كۈلۈپ قويۇشى بىلەن سىكارلېتنىڭ كۆڭلىگە گۇمان چۈشكەندەك بولۇپ قالدى.

ـــ ئۇلارنىڭ ھەممىسى لۈكچەكلەر، مۇتتەھەملەر، تەۋەككۈلچىلەر، شىمالدىن كەلگەن ئاقسۆڭەك بەگزادىلەر،

ئۇلارنىڭ بەزىلىرى سىزنىڭ سۆيۈملۈك ئىنىڭىزگە ئوخشاش يېمەكلىك هايانكەشلىكى بىلەن شۇغۇللىنىپ باي بولغان، بەزىلىرى هۆكۈمەت بىلەن قانۇنسىز توختاملارتى تۈزۈشۈپ ياكى ئەڭ ئىپلاس سودىلارنى قىلىپ باي بولغان.

— بۇ گېپىڭىزگە ئىشەنمەيمەن. چاقچاق قىلمۇاتىسىزغۇ دەيمەن؟ ئۇلار ئەڭ ياۋاش...

— شەھەردە ياۋاش ئادەملەر ئاچ قالىدۇ، — دېدى رېبت، — ئۇلار بېشىنى ئېچىگە تىقىپ ئۆيلىرىدە ئولتۇرۇشىدۇ. ئەگەر ئۆيلىرىگە بېرىپ قالسىڭىز، ئۇلارنىڭ سىزنى كۈتۈۋېلىشىمۇ ناتايىن. سۆيۈملۈكۈم، ئۇرۇش ۋاقتىدا مەن بۇ يەردە بەزى شۇملۇقلارنى قىلغان، ئۇ ئادەملەرنىڭ خاتىرىسى ناهايىتى كۈچلۈك بولغاچقا، ئۇ ئىشلىرىمنى ئۇنتۇپ قېلىشقىنى يوق. سىكارلېت، سىز دائىم ياخشى كۆرۈشكە تېگىشلىك بولمىغان ئادەملەر بىلەن بەزى ئىشلارنى ياخشى كۆرۈپ مېنى هەر ۋاقىت خۇشال قىلىسىز؟

— ئۇلارنىڭ هەممىسى سىزنىڭ دوستلىرىڭىزغۇ؟

— هىم. مەن لۇكچەكلەرنى ياخشى كۆرىمەن. كىچىك ۋاقتىمدا كېمىلەردە قىمار ئوينايتتىم، شۇڭا ئۇ خىلدىكى ئادەملەرنى ياخشى چۈشىنىمەن، ئۇلارنىڭ قانداق ئادەملەر ئىكەنلىكى ماڭا بەش قولدەك ئايان. ئەمما، سىز... — ئۇ يەنە كۈلۈپ كەتتى، — ئادەملەرنىڭ ماهىيىتىنى، قانىدىقىنىڭ ئېسىلزادە، قانىدىقىنىڭ ئېسىلزادە ئەمەسلىكىنى پەرقلەندۇرەلمەيسىز. بەزىدە ئۇچراتقان ئادەملىرىڭىزنىڭ ئىچىدە پەقەت ئاپىسى بىلەن مېلانىيەنىلا ئېسىلزادە دەپ ئويلاپ قالىسىز، مېنىڭچە، ئۇلار سىزدە هېچقانچە چوڭ تەسىر قالدۇرالمىغان.

— مېلانىيە ! ئۇ شۇنچىلىك سەت، كىيگەن كىيىملىرىمۇ سەھرالىقنىڭكىدەك، ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۆز ئالدىغا كېسىپ بىر ئىش قىلالمايدۇ.

— خانىم، بۇنداق ھەسەتخورلۇق قىلماڭ، چىراي ئادەمنى ئالىيجاناب، كىيىم ئېسىلزادە قىلىپ كۆرسىتەلمەيدۇ.

— راستمۇ؟ قاراپ تۇرۇڭ، رېت، مەن سىزگە چوقۇم شۇنداق بولىدىغانلىقىنى كۆرسىتىپ قويىمەن. ھازىر مېنىڭ پۇلۇم... بىزنىڭ پۇلىمىز بار بولدى، ئەمدى مەن سىز ئەزەلدىن كۆرۈپ باقمىغان ئەڭ ئېسىلزادە ئايالغا ئايلىنىمەن.

— مەن خۇشاللىق بىلەن قاراپ تۇرۇشقا رازى، — دېدى رېت.

ئاشۇ خىلدىكى ئادەملەر بىلەن ئۇچرىشىپ تۇرغانلىقى سىكارلېتنى بەكمۇ خۇشال قىلمۇاتاتتى. رېتمۇ ئۇنىڭغا ئېسىل كىيىملەرنى ئېلىپ بېرىپ تېخىمۇ خۇشال قىلمۇەتتى. كىيىملەرنىڭ رەڭگىنى، رەختىنى، پاسونىنى رېت ئۆزى تالاپ بېرەتتى. ئېتىكىگە سىم قويۇپ كۆپتۇرۇۋالىدىغان كۆڭلەكلەر زامانىدىن قالغانىدى. ھازىرقىسى ئەڭ يېڭى پاسوندىكىسى بولۇپ، بەل ئىنچىكە بولغاچقا، قورساقىنى ئالاھىدە گەۋدىلەندۇرۇپ تۇراتتى، كىيگەن ئادەمنى سەل خىجىل قىلىپ قويىاتتى، شۇڭا سىكارلېتقا يەنىلا ئېتىكى كۆپۇپ تۇرىدىغان بۇرۇنقى كۆڭلەكلەر يارايتتى. ھازىر شىلەپىلەرمۇ ئۆزگىرىپ، يوغان شىلەپىلەر يوقالغان، ئورنىغا بېشىنىڭ چوققىسىغا قوندۇرۇۋالىدىغان شىلەپىلەر چىققانىدى. (سىكارلېتنىڭ چېچى ئىندىيانلارنىڭ چېچىغا ئوخشاش يىرىك بولغاچقا، ئۇ شىلەپە بېشىغا چاپلىشىپ تۇرمايتتى). ئۇنىڭدىن باشقا، مۇناستىردا تىكىلگەن نەپىس ئىچ كىيىملەرمۇ بار ئىدى. بۇ كىيىملەر شۇنچىلىك چىرايلىق ئىدى، رېت ئۇلاردىن كۆپ سېتىۋالغانىدى. كېچىلىك كىيىملەر، تون شەكلىدىكى ئۆي ئىچىلىك كۆڭلەكلەرمۇ بار ئىدى، يىپەك پايپاقتىنمۇ ئون نەچچە جۈپ سېتىۋالغانىدى.

سىكارلېت ئۆيىدىكىلىرىگىمۇ ئايىماي پۇل خەجلەپ نۇرغۇن سوۋغاتلارنى سېتىۋالدى. ئوغلى ۋادقا سان بېرىنارداڭ سورتلۇق كۇچۇكىدىن بىرنى ئالدى، ۋاد ئۇزاقتىن بېرى ئاشۇنداق

كۆچۈكنى ئارزۇ قىلىپ يۈرەتتى. بېيجوغا پارس ئاسلىنى، قىزى ئېللاغا بىر تال قاشتاش بىلەزۈك، پىتىتىي ھامماغا ئۈزۈن مارجان، ئاشلىپي بىلەن مېلانىيەگە «شىكېسپىير ئەسەرلىرى» توپلىمى، پىتىتېر تاغىغا بىر قۇر كېيىم، پەيتونكەشلەر كىيىدىغان ئېگىز شلەپە، دىلسېي بىلەن ئاشپەز ئايالغا بىر كىيىملىكتىن رەخت سېتىۋالدى. تارادىكىلەرگىمۇ قىممەت باھا سوۋغاتلاردىن خېلى كۆپ ئالدى.

— نېگىر ئانىڭىزغا نېمە ئالدىڭىز؟ — رېت كۆچۈك بىلەن ئاسلاننى پەرداز ئۆيىگە ھەيدەپ كىرگۈزۈۋېتىپ، ئاندىن كارىۋات ئۈستىدىكى شۇنچە كۆپ نەرسىلەرنى كۆرگەچ ئۇنىڭدىن سورىدى.

— ھېچنېمە ئالمىدىم. ئۇ تولىمۇ ئەسكى مومای. ئىككىمىزنى قېچىرغا ئوخشاتقان تۈرسا، ئۇنىڭغا نېمىدەپ سوۋغات ئالاتتىم.

— ئۇ كۆڭلىدىكى گېپىنى قىلغان تۈرسا، ئۇنىڭغا نېمانچە ئۆچلۈك قىلىسىز، ئامرىقىم؟ ئۇ مومايغا چوقۇم بىر نەرسە ئېلىشىڭىز كېرەك، ھېچنېمە ئېلىپ بارمىسىڭىز ئۇنىڭ كۆڭلىنى قاتتىق ئاغرىتىسىز. ئۇ تېپىلغۇسىز ياخشى كۆڭۈللۈك ئايال، ئۇنداق ئادەمنىڭ دىلىنى رەنجىتسىڭىز بولامدۇ؟

— ئۇنىڭغا ھېچنېمە ئالمايمەن، ئۇ ئۇنداق نەرسىلەرگە لايىق ئەمەس.

— ئۇنداق بولسا ئۇنىڭغا مەن ئېلىپ بېرەي. مېنىڭ نېگىر ئانامنىڭ دائىم، ئۇ دۇنياغا ماڭمىدىغان ۋاقتىمدا قېلىن خاڭدەن كۆڭلەك كىيىمەن، ئۇ رەختنىڭ كۆڭلىكى قاتتىق، مېنى يۆلەپ تۇرالايدۇ ھەم ئاددىي، تەڭرىم كۆرسىمۇ پەرىشتىلىرىنىڭ قانىتىدىن تىكىلگەن كۆڭلەك ئىكەن دەپ قالىدۇ، دەيدىغان. نېگىر ئانىڭىزغا ئاشۇ رەختتىن ئېلىپ بېرەي، چىرايلىق تىكتۇرۇپ كىيىۋالسۇن.

— ئۇ سىزنىڭ سوۋغىتىڭىزنى قوبۇل قىلمايدۇ ھەم ئۆلسىمۇ ئۇ كۆڭلەكنى كىيمەيدۇ.

ـــ ئۇنىڭغا ئىشىنىمەن، شۇنداقتىمۇ ئېلىپ قويايى.

يېڭى ئورلېئاننىڭ دۇكانلىرىدا نەرسە ـ كېرەكلەر ئىنتايىن كۆپ بولۇپ، ئادەمنىڭ كۆزلىرىنى ئالاچەكمەن قىلىۋېتەتتى. رېت بىلەن بىللە بازارغا چىقىش، رېستورانلارغا كىرىش سىكارلېت ئۇچۇن تولىمۇ كۆڭۈللۈك ئىدى. بۇ يەرنىڭ تاماقلىرىنىڭ خىلىمۇ كۆپ ھەم نامى بار ئىدى. سىكارلېت بۇرۇن تارادا كۆرگەن كۇنلىرىنى، يېقىندىكى سېرىقتال تۇرمۇشلىرىنى ئۇنتۇپ قالمىغان بولغاچقا، ئۇ تائاملارنى يەپ تويمايتتى. ئىشتىهايى ناھايىتى ياخشى ئىدى.

ـــ ھەر قېتىم تاماق يېگەندە خۇددى ئاخىرقى تامىقىنى زەك قىلىپ كېتىسىز، ـــ دەيتتى رېت، ـــ تەخسە يالايدىغان قىلىقىڭىزنى تاشلاڭ، تويمىسىڭىز ئاشخانىدا يەنە بار، كۇتكۇچىلەرگە دېسىڭىز ئاچىقىپ بېرىدۇ. بۇنداق يەۋەرسىڭىز، ئاخىر كۇبالىق خوتۇنلارغا ئوخشاش سەمرىپ كېتىسىز، ئۇ چاغدا مەن سىز بىلەن ئۆي تۇتمايمەن.

سىكارلېت ئۇنىڭغا جاۋابەن تىلىنى چىقىرىپ قويۇپ، تاماقتىن كېيىن تورت بۇيرۇتتى، تورتنىڭ ئوستى قېلىن بىر قەۋەت شاكىلات، ئوتتۇرىسى يەنە بىر قەۋەت قايماق ئىدى.

پۇلنى قانچىلىك خەجلەيمەن دېسە خەجلىگىلى بولسا، باج تۆلەيمەن، قېچىر سېتىۋالمەن، دەپ بىر تىيىننىڭ تۆشۈكىدىن مىڭ قېتىم ئۆتمىسە نېمىدېگەن ياخشى. رېتنىڭ بېرىش ـ كېلىش قىلىدىغان ئادەملىرى خۇشخۇي، شۇنچىلىك پۇلى كۆپ، ئاتلانتالىق نامرات بايۋەچچىلەرگە ھەرگىز ئوخشىمايدىكەن، ئايالىرىمۇ شۇنداق، ئاجايىپ ئالىپتە كىيىنىشىدىكەن، بەللىرى ئىنچىكە، بويۇن ـ بىلەكلىرى ئوچۇق، كۆكسىنىڭمۇ يېرىمى دېگۈدەك كۆرۈنۈپ تۇرىدۇ، يەنە تېخى ئەرلەرنىڭ چەكچىيىپ قاراپ كېتىشلىرىنىمۇ بىلىشىدۇ. ئاھ، نېمىدېگەن كۆڭۈللۈك ئىشلار بۇ. نېمە يەيمەن دېسە، يېسە، سەن چوڭ ئائىلىنىڭ قىزى، خەق كۆرسە سەت تۇرىدۇ، دەپ ھېچكىم قورۇمىسا، شامپان ئىچەمدۇ،

ۋىنو ئىچەمدۇ، قانچىلىك ئىچىدۇ، ھېچكىمنىڭ كارى بولمىسا، بۇ نېمىدېگەن ياخشى تۇرمۇش.

رېت باتلېر بىلەن بىللە بازارغا چىقىش سكارلېت ئۇچۇن ئەڭ كۆڭۈللۈك ئىش ئىدى، چۇنكى ئۇ تولىمۇ كېلىشكەن ئادەم ئىدى. بۇرۇن نېمىشقىدۇر ئۇنىڭ چىرايىنى پەقەتلا خىيالىغا كەلتۈرۈپ باقماپتىكەن. ئاتلانتادا ئۇنىڭ چىرايى توغرۇلۇق ھېچكىم ھېچنېمە دېمەي، پەقەت كەمچىلىكلىرى ئۈستىدىلا گەپ قىلىدىغان بولغاچقا شۇنداقمىدىكىن. يېڭى ئورلېئانغا كەلگەندىن كېيىن، ئايالارنىڭ رېت باتلېردىن كۆزلىرىنى ئۇرۇشەلمەيدىغانلىقىنى، ئۇنىڭ ئېڭىشىپ ئۇ ئايالارنىڭ قوللىرىغا سۆيۈپ قويسا قاتتىق ھاياجانلىنىپ كېتىشىدىغانلىقىنى بايقىدى. ئۇلار ئۇنىڭ ئېرىگە قاتتىق ھەۋەس قىلىشاتتى، سكارلېتقىمۇ تارلىق قىلىشلىرى مۇمكىن. شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ بۆلەكچىلا غادىيۇالمىدىغان بولۇۋالدى.

«ئەر ـ خوتۇن ئىككىمىز شۇنداق كېلىشكەن، بىر ـ بىرىمىزگە ئاجايىپ ماسلىشىمىز.» سكارلېت بەزىدە ئاشۇنداق تاتلىق خىياللاردا بولۇپ قالاتتى.

رېت باتلېر ئېيتقاندەك، توي قىلىش راستلا ئادەمگە ھۇزۇر بېرىدىغان ئىش ئىكەن، بولۇپمۇ سكارلېت رېت بىلەن توي قىلغاندىن كېيىن بۇنى بەكمۇ چوڭقۇر ھېس قىلدى. ئۇ يالغۇز ئۇنىڭدىن لەززەت ئېلىپلا قالماي، يەنە نۇرغۇن نەرسىلەرنىمۇ ئۆگەندى. قىزىق يېرى، بۇرۇن ئۇ، ئەمدى تۇرمۇشنىڭ ئۆگەنگۈدەك ھېچقانداق يېڭىلىقلىرى قالمىدى، دەپ ئويلىغانىدى، ئەمدى بىلدىكى، تۇرمۇشنىڭ ئالدىدا ئۇ تېخى كىچىك بالا ئىكەن، ھەر كۈنى يېڭى ـ يېڭى نەرسىلەرنى بايقاپ تۇرۇۋاتىدۇ.

ئۇ بىرىنچى بولۇپ رېت باتلېر بىلەن توي قىلغانىنىڭ چارلېس ۋە فرانك بىلەن توي قىلغانغا قارىغاندا كۆپ جەھەتتە پەرق قىلىدىغانلىقىنى بايقىدى. ئۇ ئىككىسى ئۈنى ھۆرمەت

قىلاتتى، ئۇنىڭ مەجەزىدىن قورقاتتى، ئۇنىڭدىن شەپقەت تىلەيتتى. ئۇ خۇشال بولسا ئۇلارغا ئازراق شەپقەت ياغدۇرۇپ قويياتتى. رېت باتلېر بولسا ئۇنىڭدىن قورقمايدۇ ھەم ئۇنى ئانچە ھۆرمەت قىلىپمۇ كەتمەيدۇ، نېمە قىلغۇسى كەلسە شۇنى قىلىۋېرىدۇ. سىكارلېت نارازى بولسا ئۇ خىل نارازىلىقى ئۇنىڭغا قىزىق تۇيۇلمىدۇ. سىكارلېت ئۇنى ئانچە ياخشى كۆرۈپمۇ كەتمەيدۇ، ئەمما ئۇنىڭ بىلەن بىللە ھايات كەچۈرۈش ئۇنىڭغا شۇنچىلىك مەنىلىك بىلىنمىدۇ. ئەڭ قىزىق يېرى، بەزىدە ئاچچىقى كېلىپ قالغاندا ئادەمگە ئىنتايىن رەھىمسىز ئادەمدەكمۇ كۆرۈنۈپ قالمىدۇ، لېكىن يەنە ئۇ ئاچچىقلىرى بىردەملا يوقاپ، ئۇنىڭ ئورنىنى خۇشاللىق ئىگىلەيدۇ. ئۇ يەنە خۇددى بېشىغا يۇگەن سېلىقلىقتەك ئۆزىنىڭ ھېسسىياتىنى كونترول قىلالايدۇ.

بۇنداق چاغلاردا سىكارلېت: بۇ ئۇنىڭ مېنى ھەقىقىي ياخشى كۆرمىگەنلىكىدىن بولسا كېرەك، دەپمۇ ئويلاپ قالمىدۇ. لېكىن، يەنە ئۇنىڭ قىلىقىدىن رازى بولۇپ، مەنمۇ ئۇنىڭ ھېسسىياتىنى باشقۇرماي قويۇۋېتىشنى خالىمايمەن، دەپمۇ ئويلايدۇ. ئۇنىڭ قارىشىچە، بۇ ئېھتىماللىقمۇ يوق ئەمەس ئىدى، شۇڭا ئۇنىڭ ئۇ مەجەزىدىن بەزىدە خۇشال بولسا، بەزىدە ھەيران قالاتتى.

ئۇ رېت باتلېر بىلەن توي قىلغاندىن كېيىن، ئۇنىڭ نۇرغۇن يېڭى ئىشلىرىنى بايقىدى، بۇرۇن ئۇنى تولۇق چۈشىنىمەن دەپ ئويلايتتى. لېكىن ھازىر ئۇ ئۇنىڭ ئاۋازىنىڭ بەزىدە مۇشۇكنىڭ تىۋىتىدەك يۇمشاق، بەزىدە بىگىزدەك ئۆتكۈر ئىكەنلىكىنى سەزدى. رېت بەزىدە ئۆزى بارغان يەرلەردىكى قەھرىمانلىق ۋە شەرەپلىك ئىشلارنى ئېيتىپەت ۋە مۇھەببەت توغرىسىدىكى ۋەقەلەرنى قايىل بولغان تەلەپپۇزدا سۆزلەپ كېتەتتى. ئارقىدىنلا ئىنتايىن پەسكەش ئىشلارنىمۇ سۆزلەپ قويياتتى. سىكارلېت ھەر قانداق ئەر ئۆزىنىڭ خوتۇنىغا ئۇنداق ئىشلارنى سۆزلەپ بەرمەيدۇ، دەپ قارايتتى. ئەمما، ئۇ سۆزلىگەن ۋەقەلەر ئاجايىپ

قىزىقارلىق ئىدى، بەزىلىرى ھەتتا سىكارلېتنىڭ ھېسسىياتىنى قوزغاپمۇ قويماتتى. رېت ئاجايىپ قىزغىن ۋە مۇلايىم ئاشىقمۇ بولالايتتى. كۆزنى يۇمۇپ - ئاچقۇچە يەنە ئەڭ ئۆتكۈر مەسخىرىۋازغا ئايلىنىپ، سىكارلېتنىڭ پۈرۈڭقا ئوخشاش مىجەزىنىڭ قاپقىنى ئېچىپ ئۇنىڭغا ئوت تۇتاشتۇرۇپ شۇنىڭدىن لەززەتمۇ ئالاتتى. سىكارلېت ئۇنىڭ خۇشامەتلىرىنىڭ بىر - بىرىگە تۇپتىن ئوخشاشمايدىغان ئىككى خىل مەزمۇنغا ئىگە ئىكەنلىكىنى بىلەتتى، ئەڭ مۇلايىم مۇئامىلىسىمۇ ئادەمنىڭ گۇمانىنى قوزغىماي قالمايتتى. سىكارلېت يېڭى ئورلېئاندا ئىككى ھەپتە تۇرۇش جەريانىدا ئۇنىڭ نۇرغۇن ئەھۋاللىرىنى چۈشەندى، پەقەت زادى قانداق ئادەم ئىكەنلىكىنىلا چۈشەنمىدى.

بەزىدە ئۇ خىزمەتكار ئىشلەتمەي، سىكارلېتنىڭ ناشتىلىقىنى كارىۋاتقا ئۆزى ئېلىپ كېلىپ، ئۇ خودىدى كىچىك بالىدەك بىر قوشۇق - بىر قوشۇقتىن يېگۈزۈپ قويماتتى، بەزىدە تارغاقنى قولىغا ئېلىپ چاچلىرىنى تاراپ قويماتتى. بەزى چاغلاردا بولسا گەپ قىلمايلا ئۇنىڭ ئۈستىدىكى يوتقانىنى ئېلىپ تاشلاپ قوياللىق بىلەن تاتلىق ئۇيقۇسىدىن ئويغىتىۋېتەتتى. بەزىدە ئۇنى تىياتىرخانىلارغا ئېلىپ بېرىپ، قۇلقىغا، تەڭرى سىزنىڭ بۇنداق يەرلەرگە كېلىشىڭىزنى تازا خالىمايدىغانلىقىنى ئوخشايدۇ، دەپ سىكارلېتنىڭ قاتتىق ئاچچىقىنى كەلتۈرۈپ قويماتتى. بەزىدە چېركاۋغا بارغانلىرىدا ئۇنىڭغا پىچىرلاپ ناھايىتى سەت گەپلەرنى قىلاتتى، ئارقىدىنلا گېپىمگە كۈلدىڭىز دەپ خاپا بولۇپ كېتەتتى. سىكارلېتقا، ئىچىڭىزدە نېمە ئويلىسىڭىز قورۇنماي ئىختىيارىي دەۋېرىڭ، دەيتتى. سىكارلېتنىمۇ ئۇنىڭدىن ئادەم مەسخىرە قىلىدىغان، ئادەمنىڭ زىتىغا تېگىدىغان گەپلەرنى قىلىشنى ئۆگىنىۋالدى، ئۇنداق گەپلەر بىلەن باشقىلارنى ئېغىز ئاچۇرمىغىلى بولىدىكەن، ئەمما ئۇ رېت باتلېرغا ئوخشاش زەھەرلىك گەپلەرنىڭ ئىچىگە ئازراق يۇمۇر ئارىلاشتۇرۇشنى، ئۆزىنى چۈشۈرۈپ تۇرۇپ باشقىلارنى مەسخىرە ئاستىغا ئېلىشنى بىلمەيتتى.

رېت ئۇنى ئويناشقا قويۇپ بېرەتتى، لېكىن سىكارلېت جاپالىق ۋە ئېغىر تۇرمۇش ئىچىدە يۇرۇپ ئويۇننى ئۇنتۇپ كەتكەنىدى. رېت بولسا قانداق ئويناشنى بىلەتتى، شۇڭا ئۇنى ئاچچىقىپ بىللە ئويناتتى. رېت چوڭ ئادەم ئىدى، شۇڭا ئۇنىڭ ھەربىر ھەرىكىتىنى سىكارلېت ئۇنتۇپ قالمايتتى. ئايالىلار كىچىك بالىلارغا ئوخشاش ئەرلەرنىڭ بەزى كۆلكىلىك ھەرىكەتلىرىنى كۆرگەندە ئۆزلىرىنى باسالماي كۈلۈشۈپ كېتىدۇ، ئەمما سىكارلېت ئۆزىنىڭ ئايالىق ئەۋزەللىكىگە تايىنىپ رېت باتلېرنى كۆزگە ئىلمايدىغان، مەسخىرە قىلىدىغان ئىشنى ھەرگىز قىلالمايتتى.

سىكارلېت شۇنى ئويلىسىلا خاپا بولاتتى، ئەگەر ئۇ رېت باتلېردىن بىر دەرىجە ئۈستۈن تۇرغان بولسا ياخشى بولاتتى. باشقا ئەرلەرنى شۇنداق قىلالايتتى، مەسخىرە ئارىلاش «كىچىك بالىنىڭ ئۆزىلىغۇ» دېيەلەيتتى. مەسىلەن، ئۆزىنىڭ دادىسىنى، چاقچاقنى ياخشى كۆرىدىغان ھەرخىل يامان قىلىقلارغا ئامراق قوشكېزەك تارلېتونلارنى، فونتائىنلارنىڭ ئائىلىسىدىكى كىچىك بالىلاردەك مىجەزلىك ئۇزۇن چاچ بالىلارنى، چارلېستىنى، فىرانكنى شۇنداق قىلالايتتى. ئاشلىپ ئۇلارنىڭ قاتارىدا ئەمەس ئىدى. پەقەت ئاشلىپ بىلەن رېت باتلېرلا ئۇنىڭ چۈشىنىشىنى ۋە كونترول قىلىشى قىيىن ئادەملەر ئىدى، چۈنكى ئۇلار چوڭلار قاتارىدىكى، ۋۇجۇدىدا بالىلىق قىلىقلار يوق ئادەملەر ئىدى.

ئۇ رېتنى چۈشەنمەيتتى، چۈشەنگىلى بولمايدىغان يەرلىرى كۆپ بولسىمۇ چۈشىنىشنى خالىمايتتى. مەسىلەن، بەزى چاغلاردا رېت سىكارلېت دىققەت قىلمىغان چاغلاردا ئۇنىڭغا يەرنىڭ تېگىدىن قاراپ قوياتتى، بۇ قاراشلىرى غەلىتە ئىدى. سىكارلېت بىردىنلا بېشىنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭ ئۆزىگە ئاشۇنداق قاراۋاتقانلىقىنى كۆرۈپمۇ قالاتتى. ئۇنىڭ ئۇ قاراشلىرىدا ئۆتكۈر سەزگۈرلۈك، ئۇمىد ۋە ئارزۇلار ئەكس ئېتىپ تۇرۇۋاتقاندەكمۇ بولاتتى.

ـــ نېمىشقا ماڭا بۇنداق قارايسىز؟ ـــ دېدى ئۇ بىر قېتىم

خاپا بولۇپ، ــ چاشقان كىرىپ كەتكەن تۆشۈككە قاراپ ئولتۇرغان مۇشۈكتەك قارايسىزغۇ ئادەمگە.

بۇنداق چاغلاردا ئۇ دەررۇلا ئۆزگىرىپ باشقا بىر قىياپەتتە كۆلۈپ تۇرۇۋاتاتتى. بىرئادەن كېيىن سىكارلېت ئۇ ئىشنى ئۇنتۇپ كېتەتتى، رېتقا مۇناسىۋەتلىك ھېچقانداق ئىشنى ئويلىمايتتى. رېت تۇراقسىز بولغاچقا، ئۇنىڭ قىلىقلىرىنىڭ ئويلاپ ئاۋارە بولغۇچىلىكى يوق ئىدى، ئويلىمىسىمۇ كۈنلىرى خۇشال ئۆتىۋېرەتتى... ئەمما ئاشلىپىنىڭ ئىشى ئۇنىڭغا ئوخشىمايتتى.

رېت سىكارلېتقا ئاشلىپىنى ئويلاشقا پۇرسەت بەرمەسلىك ئۈچۈن ۋاقتىنى ناھايىتى زىچ ئورۇنلاشتۇرۇۋېتەتتى. كۈندۈزلىرى ئۇنىڭ كاللىسىدا ئاشلىپي زادىلا بولمايتتى، لېكىن كەچتە تانسا ئويناپ چارچىغان ياكى شامپان ئىچىپ بېشى قايغان چاغلاردا ئاشلىپىنى ئويلاپ قالاتتى. ئاينىڭ نۇرى كارىۋىتىغا چۈشۈپ تۇرغان كېچىلەردە رېت باتلىرنىڭ قوينىدا يېتىپ تۇرۇپ، مۇشۇ بىلەكلەر ئاشلىپىنىڭ بىلەكلىرى بولۇپ مېنى باغرىغا مەھكەم باسقان بولسا، يۇرىگە تېگىپ تۇرغان قاپقارا چاچلىرىمنى قوللىرى بىلەن تاراپ كەينىگە قايرىۋەتكەن بولسا قانداق ياخشى بولاتتى، دەپ ئويلاپ كېتەتتى.

بىر قېتىم ئۇ ئاشۇنداق خىياللار بىلەن چوڭقۇر تىنىپ قويۇپ دېرىزە تەرەپكە قاراپ ياتاتتى. بىرئازدىن كېيىنلا جىمجىتلىق ئىچىدە رېتنىڭ: «خۇدا سېنى دوزاخقا مۇپتىلا قىلغاي، غەننات!» دېگەن ئاۋازى ئاڭلاندى، ئاندىن ئۇ ئورنىدىن تۇرۇپ كىيىملىرىنى كىيدى ـ دە، ئۆيدىن چىقىپ كەتتى. سىكارلېت ھەيران قېلىپ ئۇنى تۇتۇۋالماقچى بولدى. لېكىن، ئۇ ئۇنىڭ تۇتۇۋېلىشىغا، بەرگەن سوئالىغا پىسەنت قىلمىدى. ئەتىسى سىكارلېت ناشتا قىلىۋاتقاندا ئۇ كىرىپ كەلدى. چاچلىرى تاراقسىز، ئۆزى مەست ئىدى، پۇتۇن يېرىدىن نارازىلىق، خاپىلىق يېغىپ تۇراتتى، سىكارلېتتىن كەچۈرۈمۇ

سوربمدی، نەگە كەتكەنلىكىنىمۇ دېمىدى.

سىكارلېتمۇ ئۇنىڭدىن ھېچنېمە سوربمدى، سوغۇق ھالەتتە ئولتۇرىۋەردى. ئايال كىشى خاپىلىققا ئۇچرىغاندا شۇنداق بولۇشى تەبئىي ئەھۋال. سىكارلېت تامىقىنى يەپ بولۇپ كىيىملىرىنى ئالماشتۇرۇپلا، كۆزلىرى قىزىرىپ كەتكەن رېتنى يالغۇز تاشلاپ قويۇپ سىرتقا سودىلىققا چىقىپ كەتتى. قايتىپ كەلگەندە ئۆيدە ئۇ يوق ئىدى، كەچلىك تاماقتا ئاندىن پەيدا بولدى.

تاماق بەكمۇ بۇرۇقتۇرمىلىق ئىچىدە يېيىلدى. سىكارلېت چىداپ ئولتۇردى، چۈنكى بۇ ئۇنىڭ يېڭى ئورلېئاندىكى ئەڭ ئاخىرقى كەچلىك تامىقى ئىدى، بۇگۈنكى تاماقتا قىسقۇچپاقىدىن تويغۇچە يەۋالماقچىدى، لېكىن رېت قادىلىپ ئولتۇرۇۋالغاچقا ياخشى يېيەلمىدى، شۇنداقتىمۇ بىرنى يەۋەتتى، خېلى كۆپ شامپان ئىچتى. ھەر خىل سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن بولسا كېرەك، شۇ كۈنى كېچىسى ئۇ يەنە ھېلىقىدەك يامان چۈش كۆردى. بىر چاغدا چۈشىدىن ئويغىنىپ يىغلاپ كەتتى، پۈتۈن بەدىنى چىلىق ـ چىلىق تەرلەپ كەتكەنىدى. چۈشىدە ئۇ تاراغا قايتىپ كەتكەن، تارا چۆللۈككە ئايلىنىپ قالغان، ئاپىسى ئۆلۈپ، دۇنيادىكى بارلىق كۈچ ـ قۇدرەت ۋە ئەقىل ـ پاراسەتلەرمۇ تەڭ يوقالغان، باردىغان ماكان، تاينىدىغان ئادەمى يوق تىكەندەك يالغۇز قالغان، قورقۇنچلۇق بىر نەرسە كەينىدىن قوغلاۋاتقان، ئۇ قېچىۋاتقان، قېچىۋاتقان، يۈرىكى قورقۇنچلۇقتا يېرىلىپ كېتەي دەپ قالغان، قويۇق تۈمان ئىچىدە بار ئاۋازى بىلەن ۋارقىراپ، بار كۈچى بىلەن قېچىپ كېتىۋاتقان، بۇرۇن زادىلا بېرىپ باقمىغان نامەلۇم بىر يەرگە يوشۇرۇنۇۋالسام دەپ ئەتراپقا ئالاق ـ جالاق قاراۋاتقان.

سىكارلېت چۆچۈپ كۆزىنى ئاچقاندا، رېت باتلىرىنىڭ ئېغىشىپ ئۆزىگە قاراپ تۇرغانلىقىنى كۆردى. ئۇ گەپمۇ قىلماي ئۇنى خۇددى كىچىك بالىنى قۇچاقلىغاندەك مەھكەم قۇچاقلىۋالدى. ئۇنىڭ كۆچلۈك بىلەكلىرى، سۆزسىز بوش

شۇبرلاشلىرى ئۇنى تەسەللى تاپتۇرغان، تىنچلاندۇرغانىدى. بىر ئازدىن كېيىن ئۇنىڭ يىغىسى ئاستا ـ ئاستا بېسىلىپ قالدى.

ـــ ئاھ، رېپت، بايا مەن مۇزلاپ، قورسىقىم ئېچىپ، ھېرىپ ھالىمدىن كەتتىم، ھېچنېمە تاپالمىدىم، تۇمان ئىچىدە يۇگۇردۇم، يۇگۇردۇم، ئەمما تاپالمىدىم.

ـــ نېمىنى، جېنىم؟

ـــ ئۆزۈمۇ بىلمەيمەن، بىلسەم ياخشى بولاتتى.

ـــ يەنە شۇ بۇرۇنقى چۈشىڭىزمۇ؟

ـــ ھىم، شۇنداق.

رېپت ئۇنى ئاستا كارىۋاتقا ياتقۇزۇپ قويۇپ شام ئىزدىدى. شامنىڭ غۇۋا يورۇقىدا ئۇنىڭ قىزىرىپ كەتكەن كۆزلىرى ۋە ئازراق قورۇلغان يۈزى ئىسسىق كۆرۈندى. ئەمما ئۇ چىراي تاشتەك بولۇپ، ئۇنىڭدا ھېچقانداق ئىپادە يوق ئىدى. ئىچ كىيىمىنىڭ ئالدى ئوچۇق ئىدى، قوڭۇررەڭ مەيدىسىدىكى قاپقارا تۈكلەر كۆزگە ئېنىق تاشلىنىپ تۇراتتى. سىكارلېت ھازىرمۇ قورقۇنچلۇقتا تىترەپ تۇرۇۋاتاتتى، كۆڭلىدە: ئۇنىڭ كۆكرىكى شۇنچىلىك كۈچلۈك، دەپ ئويلاپ:

ـــ مېنى باغرىڭىزغا بېسىڭچۇ، رېپت، ـــ دېدى بوش شۇبرلاپ.

ـــ ماقۇل، جېنىم ! ـــ رېپت دەررۇلا ئۇنى مەھكەم قۇچاقلاپ كىرىپسلودا ئولتۇردى.

ـــ ئاھ، رېپت، دۇنيادا ئەڭ قورقۇنچلۇق نەرسە ئاچارچىلىق.

ـــ كەچلىك تاماقتا يەتتە خىل قورۇما بىلەن يوغان بىر قىسقۇچپاقنى يەۋېتىپ، چۈشىڭىزدە يەنە ئاچ قالغانلىقىڭىزنى چۈشىگەن بولسىڭىز، ھەقىقەتەن قورقۇنچلۇق ئىش بوپتۇ، ـــ ئۇ كۈلۈپ كەتتى، كۆزلىرىدىن مۇلايىملىق چىقىپ تۇراتتى.

ـــ رېپت، شۇنچىلىك قاتتىق يۇگۇردۇم، يۇگۇردۇم، تاپماقچى بولغان نەرسەمنى ئىزدىدىم، تاپالمىدىم. تۇمان ئىچىدە ھېچنېمىنى كۆرەلمەيتتىم. ئۇ نەرسىنى تاپسام مەڭگۇ سوغۇقتا،

ئاچارچىلىقتا قالماي خاتىرجەم ياشايدىغانلىقىمنى بىلەتتىم.

— سىز بىر ئادەمنى ئىزدىدىڭىزمۇ ياكى بىر نەرسىنىمۇ؟

— ئۆزۈمنى بىلمەيمەن، ئۇنى ئويلاپ باقمىدىم. رېت، مەن چۈشۈمدە ئىزدىگەن ئاشۇ خاتىرجەم يېرىمنى تاپالارمەنمۇ؟

— تاپالمايسىز، — دېدى رېت بېشىنى قاشلاپ قويۇپ، — مېنىڭچە، ئۇ مۇمكىن ئەمەس. چۈش ئۇنداق بولمايدۇ. ئادەتتە سىز خاتىرجەم، قورسىقىڭىز توق، كىيىملىرىڭىز پۈتۈن ياشىغان، شۇنىڭغا ئادەتلەنگەن بولسىڭىز، ئۇ چاغدا ئۇنداق چۈشنى كۆرمەيسىز. سىكارلېت، مەن سىزنى چوقۇم خاتىرجەم تۇرمۇشقا ئېرىشتۈرىمەن.

— رېت، سىز نېمىدېگەن ياخشى.

— ماختىنىڭىزغا كۆپ رەھمەت، خانىم. سىكارلېت، ھەر كۈنى ئەتىگەندە ئورنىڭىزدىن تۇرغاندا: «مەن مەڭگۈ ئاچ قالمايمەن، مەڭگۈ ئاۋارىچىلىككە ئۇچرىمايمەن. رېت بىلەن بىللە ياشىسامىلا، ئامېرىكا ھۆكۈمىتى مەۋجۇت بولۇپ تۇرسىلا ھېچقانداق پالاكەتكە يولۇقمايمەن» دەڭ.

— ئامېرىكا ھۆكۈمىتى؟ — ئۇ ھەيران بولۇپ سورىدى، ئاندىن لاسسىدە ئولتۇرۇپ قالدى، يۈزىدىكى ياشلىرى تېخى قۇرۇپ بولمىغانىدى.

— بۇرۇنقى جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ پۈلىرى بۇگۈن ئىپپەتلىك بىر قىزغا ئايلىنىپ، نۇرغۇن پۇلۇمغا پاي چېكى سېتىۋالدىم.

— ۋاي خۇدايىمەي، — سىكارلېت ئۇنىڭ تىزىدا ئولتۇرۇپ ئىختىيارسىز توۋلاپ كەتتى، بايىقى قاباھەتلىك چۈشلىرىمۇ ئاللىقاياقلارغا ئۇچۇپ كەتكەندى، — پۇللىرىمنىڭ ھەممىسىنى شىمالىلقلارغا قەرز بېرىۋەتتىم، دېمەكچىمۇ؟

— شۇنداق، ئۇنىڭ ئۆسۈمى ئىنتايىن كۆپ.

— ئۆسۈمى يۇز پىرسەنت بولسىمۇ كارىم يوق. ئۇ چەكلەرنى دەررۇ سېتىۋېتىڭ، شىمالىلقلار سىزنىڭ پۇلىڭىزدىن

پايدىلانماقچى بوپتۇ ـ دە.

ـــ ئەمسە بۇ پۇللىرىمنى نەگە خەجلىشىم كېرەك؟ ـــ كۇلۇپ تۇرۇپ سورىدى ئۇ. سىكارلېت ھازىر بايىقىدەك قورقۇنچ ئىچىدە ئەمەس ئىدى، بۇنى رېت كۆرۈپ تۇرۇۋاتاتتى.

ـــ نېمە... نېمە؟ پىئاچتېردىن زېمىن سېتىۋېلىك، سىز پۇللىرىڭىزغا پۇتكۇل پىئاچتېرنىمۇ سېتىۋالالايسىز.

ـــ رەھمەت سىزگە، مېنىڭ پىئاچتېردىن زېمىن ئالغۇم يوق. ھازىر تەۋەككۇلچىلەرنىڭ ھۆكۈمىتى جورجىيەنى پۈتۈنلەي قولغا ئېلىپ بولدى، يەنە نېمە ئىشلار بولىدۇ، بىلىپ بولمايدۇ. توپ ـ توپ قۇزغۇنلار تەرەپ ـ تەرەپتىن ئۇ يەرگە يوپۇرۇلماقتا. مەن ئۆرۈمنى دالدىغا ئالماقچى ئەمەس، ئۇلار بىلەن تىركىشىپ باقمەن. بىلەمسىز، شىمالىلقلارغا ھەقىقىي بېقىنغان ئادەم شۇنداق قىلىشى كېرەك. ئەمما، مەن ئۇلارغا ئىشىنىپمۇ كەتمەيمەن، پۇللىرىمغا زېمىن سېتىۋالغۇمۇ يوق، ئۇنىڭ ئورنىغا زايوم سېتىۋالمەن. زايومنى تىقىپ قويسىڭىز بولىدۇ، زېمىننى تىقىپ قويۇش مۇمكىن ئەمەس.

ـــ سىزنىڭچە... ـــ ئۆزىنىڭ پەن زاۋۇتىنى، دۇكىنىنى ئويلاپ سىكارلېتنىڭ چىرايى ئاقىرىپ كەتتى.

ـــ ئۇقمايمەن، لېكىن قورقۇپ كەتمىسىڭىزمۇ بولىدۇ. سىكارلېت، يېڭىدىن ئىشتات باشلىقى بولغان چىرايلىق ئادەم مېنىڭ ئاغىنەم. ھازىر ۋەزىيەت مۇقىم ئەمەس، شۇڭا پۇللىرىمنى يەر ـ زېمىنغا دەسمايە سالالمايمەن.

ئۇ سىكارلېتنى يەنە بىر تىزىغا ئولتۇرغۇزۇپ ئاندىن سىگارىتىنى بىرنى ئېلىپ تۇتاشتۇردى. سىكارلېت ئۇنىڭ تىزىدا ئىككى پۇتنى پەسكە ساڭگىلىتىپ ئولتۇراتتى، تۇكلۇك مەيدىسىگە قاراپ، بايىقى قورقۇنچلىرىنى ئۇنتۇپ كەتكەندەك ھىجىيىپ قويۇۋاتاتتى.

ـــ يەر ـ زېمىنىڭ گېپىنى چىقىرىپ قالدىڭىز، سىكارلېت، ـــ دېدى ئۇ، ـــ مەن بىر ئۆي سالماقچى. سىز

فرانكنى پتتتمي هامماننڭ ئۆيده ئولتۇرۇشقا مەجبۇرلىيالمىغىنىڭىز بىلەن مېنى ھەرگىزمۇ مەجبۇرلىيالمايسىز. ئەتىدىن كەچكىچە كوتۇلداپ يۈرسە ئۇنىڭغا چىدىيالمايمەن. ئۇنىڭدىن باشقا، پېتتېر تاغىڭزمۇ مېنى ئۆلتۇرۇۋەتسە ئۆلتۇرۇۋېتىدۇكى، خاملتونلارنىڭ ئۇ مۇقەددەس ئۆيگە ئاياغ باستۇرمايدۇ. پتتمي هامما ئىندىيانى ئەكېلىپ بىللە تۇرسا بولىدۇ. بىز ئاتلانتاغا بارغاندىن كېيىن، ھازىرچە مىللەتلەر مېھمانخانسىنىڭ يېڭى توي قىلغانلارغا ئېچىپ قويغان ئۆيلىرىدە تۇرىمىز، ئۆيىمىز پۈتكەندە كۆچۈپ كەتسەكمۇ بولىدۇ. ئاتلانتادىن مېڭىشتىن ئىلگىرى مەن ئۇلار بىلەن پىئاچتېردىكى بىر پارچە ئاق يەرنىڭ باھاسىنى دېيىشىپ قويغان، لىيدېنلارنىڭ ئۆيىنىڭ يېنىدىكى بوش يەرنى، ئۇ يەرنى سىز چوقۇم بىلمىسىز.

ــ ئاھ، رېت، بەك ياخشى بوپتۇ. ئۆزۈمنىڭ ئۆيى بولۇشنى شۇنچىلىك ئارزۇ قىلاتتىم، ماڭا يوغان ئۆيلەر كېرەك.

ــ بىزنىڭ ئاخىر بىر ئىشتا بولسىمۇ پىكرىمىز بىر يەردىن چىقتى. تاملىرى ئاق، تۇڭرۇكلىرى تۆمۈررەڭ، مۇشۇيەردىكى فىرانسىيە شەكلىدە سېلىنغان ئۆيلەردەك ئۆي سالمىمىز، بولامدۇ؟

ــ ياق، بولمايدۇ، رېت، يېڭى ئورلېئاندىكىدەك ئۇنداق كونا شەكلىدە سالدۇرمايلى. قانداق شەكلىدە سالدۇرساق ياخشى بولىدىغانلىقىنى مەن بىلىمەن، ئەڭ يېڭى شەكلىدىكىسى بولۇشى كېرەك. مەن بىر ئۆينىڭ لايىھەسىنى كۆرگەن... نەدە كۆردۈم، ئويلاپ باقاي. ھە، «خارپېر ھەپتىلىك ژۇرنلى»دا كۆرۈپتىمەن، شۇنداق بىر ئۆينىڭ Chalet① شەكلىدىكى ئۆيلىرىدىن.

ــ شۇنداق بىر ئۆينىڭ قانداق شەكلىدىكى ئۆيى؟

ــ ئۇ گەپ قانداق يېزىلىدۇ؟

سىكارلېت ئۇ گەپنىڭ قانداق يېزىلىدىغانلىقىنى دەپ بەردى.

① ئىنگلىزچە، ياغاچ قۇرۇلمىلىق ئۆي، دېگەن مەنىدە.

— هه ! — رېت بۇرۇتىنى سىلاپ قويدى.
— ئىنتايىن چىرايلىق، ئۆينىڭ ئۆگزىلىرىنىڭ ئىككى يان سىيرىلمىسى ئوخشاش بولمايدۇ، ئىككىلا تەرىپى ئۇچلۇق ئۆگزە، رەڭلىك ياغاچلار بىلەن يېپىلىدۇ، ئۆگزىنىڭ ئەڭ ئۈستىدە دېرىزە بار، دېرىزىسىگە قىزىل رەڭلىك ئەينەك سېلىنىدۇ، ھېچ يەردە يوق، پۈتۈنلەي يېڭىچە.
— ئايلانما كارىدورنىڭ رېشاتكىلىرى ھەرە چىشى شەكلىدە بولسا كېرەك.
— شۇنداق.
— ئايلانما كارىدورنىڭ ئۆگزىسىدىن ياغاچتىن ياسالغان بۇلۇت شەكلىدىكى بىر نەرسە ساڭگىلاپ تۇرىدۇ، شۇنداقمۇ؟
— شۇنداق. سىز بۇنداق ئۆينى چوقۇم بىر يەردە كۆرۈپسىز.
— كۆرگەن... شۇڭا بىر يەدە ئەمەس، شۇڭا ناھايىتى ئەقىللىك مىللەت، بىناكارلىق سەنئىتىدە ئۆزگە خاس ئالاھىدىلىكى بار. سىز راستلا ئاشۇنداق ئۆي سالدۇرايلى دەمسىز؟
— ھەئە.
— مەن ئەسلىدە تويدىن كېيىن سىزنى بىر ئىشلارغا دىتى يېتىدىغان قىلىپ چىقماقچىدىم. نېمىشقا فىرانسىيە شەكلىدىكى ياكى ئالتە ئاق تۇڭرۇكلۇك مۇستەملىكە شەكلىدىكى ئۆيلەرنى ياخشى كۆرمەيسىز؟
— راستىنى ئېيتسام، ئۇ ئۆيلەرنىڭ شەكلى بەكمۇ كونا. مەن ياقتۇرمايمەن، ئۆينىڭ ئىچ تاملىرىغا قىزىل قەغەز چاپلايمەن، دېرىزە پەردىلىرىنى ئېسىل دۇردۇنلاردىن قىلدۇرىمەن، ياخشى ياغاچلاردىن ياسالغان ئۆي جاھازلىرىم، كۆركەم گىلەملىرىم بولىدۇ... ئاھ، رېت، بىزنىڭ ئۆيىمىزنى كۆرگەن ئادەملەرنىڭ ھەۋىسى كېلىپ چىرايلىرى تاتىرىپ كەتسۇن !
— بىز ئۆينى خەقنىڭ ھەۋىسىنى قوزغاش ئۈچۈن سالمىزمۇ؟ بوپتۇ، سىزلا خۇشال بولىدىغان ئىش بولسا ئۇلارنىڭ

ھەسەت ئوتىدا چىرايلىرى تاتىرىپ كەتسىمۇ كەتسۇنلا. بىراق، سىكارلىپت، ھازىر خەقلەرنىڭ كۆپى كەمبەغەل، مۇشۇنداق چاغدا بايۇەچچىلىك قىلساق قانداق بولار؟

— مەن شۇنداق قىلىمەن، — دېدى ئۇ جاھىللىق قىلىپ، — بۇرۇن ئۇلار ماڭا قىلغان، ئەمدى مەنمۇ ئۇلارنى ئولتۇرالمايدىغان قىلۇۋېتىمەن. كاتتا زىياپەت بېرىپ، شەھەردىكى ھەممە خەقنى، سىكارلىپت توغرۇلۇق ئۇنداق گەپلەرنى قىلمىساق بوپتىكەن دەپ پۇشايمان قىلدۇرۇۋېتىمەن.

— بىراق، بىزنىڭ ئۇ كاتتا زىياپىتىمىزگە خەقلەر كېلەرمۇ؟

— ئەلۋەتتە، ھەممە ئادەم كېلىدۇ.

— ئۇ ناتايىن، ئۇ مۇتەئەسسىپ ئادەملەر ئۆلسىمۇ ئۆزلىرىنىڭ قىلغانلىرىغا پۇشايمان قىلمايدۇ.

— نېمە دەۋاتسىز؟ پۇللا بولىدىغان بولسا سىزنى چوقۇم ھەممە ئادەم ياخشى كۆرىدۇ.

— جەنۇبلۇقلار ئۇنداق ئەمەس، شىمالىلىق پۇلى بار بايۇەچچىلەرمۇ جەنۇبلۇق ئېسىلزادىلەرنىڭ ئۆيلىرىگە ئاياغ باسالمايدۇ. شىمالىلىقلارغا بېقىنغان — سىز بىلەن مەن، ئومىقىم — ئادەملەرنى ئۇلار تۆكۈرۈپ تاشلىمىسىلا شۇنىڭغا رازى بولساق بولىدۇ. ئەگەر سىناپ باقمەن دېسىڭىز، مەيلى، مەن قوللايمەن، كۆرسەتكەن تىرىشچانلىقىڭىزدىنمۇ ئىنتايىن خۇرسەن بولىمەن. پۇل توغرۇلۇق گەپلەر بولۇندى، شۇڭا سىزگە ئالدىن ئېيتىپ قويای، ئۆينىڭ راسخوتى بىلەن ئۆزىڭىزنىڭ لازىمەتلىكلىرىگە قانچىلىك پۇل كەتسە مەن بېرىمەن، زىننەت بۇيۇملىرى سېتىۋالسىڭىزمۇ بولىدۇ، ئەمما ئۇلانى ئۆزۈم ئېلىپ بېرىمەن، سىزنىڭ تەلىپىڭىز تولىمۇ تۆۋەن ئىكەن، قورام. ۋادا بىلەن ئېللاغا نېمە ئالىمەن دېسىڭىز مەيلى، ۋىل كېۋەز تېرىمەن دېسىمۇ ئۇنىڭغا يارىدىم قىلىمەن، كىلايىتوندىكى ئۆزىڭىز ئىنتايىن ياخشى كۆرىدىغان ئۇ يۆكتىن سىزنى ئازاد قىلۇېتىشكىمۇ تەييارمەن. شۇنچىلىك قىلسام يېتەر دەيمەنغۇ؟

— ئەلۋەتتە، ئەلۋەتتە، سىز بەكمۇ مەردلىك قىلمۇاتسىز.
— ئەمما، بىر نەرسىنى سىزگە ئېنىق ئېيتىپ قوياي، ھېلىقى دۇكىنىڭىز بىلەن ئوتۇن زاۋۇتىڭىزغا مېنىڭ بىر تىيىنمنمۇ ئىشلەتمەيسىز.
— ھە! — سىكارلېتنىڭ چىرايى بىردىنلا تۇتۇلۇپ كەتتى. ئۇ شېرىن ئاي مەزگىلىدە شۇ ھەقتە گەپ تېشىپ، ياغاچ زاۋۇتىنى كېڭەيتىپ قۇرۇش ئۈچۈن يەنە ئەللىك ئىنگلىزچىسى كەلگۈدەك يەر سېتىۋېلىشقا رېت باتلېردىن مىڭ دوللار ئېلىپ تۇرۇشنى پىلانلاپ تۇرۇۋاتاتتى.
— سىز ماڭا، مېنىڭ ئىدىيەم ئازاد دەپ ماختانغان، باشقىلار نېمە دېسە كارىم يوق، دېگەندىڭىز. بۇگۈن بىلدىمكى، سىزمۇ باشقا ئەرلەرگە ئوخشاش مېنى ئۆيگە ئىگە بولۇۋالمىدىكىن دەپ قورقىدىكەنسىز.
— بىزنىڭ باتلېر جەمەتىمىزدە كىمنىڭ ئۆينىڭ بېشى بولىدىغانلىقىغا قارىتا كىشىلەردە ئارتۇقچە گۇمانلار بولمايدۇ، — دېدى رېت ئالدىرىماي سۆزلەپ، — ئەخمەق ئادەملەرنىڭ نېمە دېيىشلىرى بىلەن كارىم يوق. ئەمەلىيەتتە، مەن كۆپ تەربىيە كۆرمىگەن، ھازىر قولىدىن ئىش كېلىدىغان چېۋەر خوتۇنغا ئېرىشكىنىم ئۈچۈن پەخىرلىنىمەن. سىزنىڭ دۇكىنىڭىز بىلەن پەن زاۋۇتىڭىزنى داۋاملىق باشقۇرۇپ كېتىشىڭىزگە قوشۇلمەن. ئۇلارنى بالىلىرىڭىزغا مىراس قالدۇرارسىز. ۋاد چوڭ بولۇپ ئۆگەي دادىسىنىڭ قولىغا قاراپ قېلىشىنىڭ بىئەپلىكىنى ھېس قىلغاندا، ئۇ زاۋۇتنى قولىغا ئېلىپ باشقۇرۇپ كەتسىمۇ بولىدۇ. ئەمما، مەن مەيلى دۇكانغا ياكى ياغاچ زاۋۇتىغا بولسۇن، بىر تىيىن پۇل بەرمەيمەن.
— نېمە ئۈچۈن؟
— مېنىڭ ئاشلىپ ۋىلكىسقا ياردەم بەرگۈم يوق.
— سىزنىڭ يەنە تۇتتى، شۇنداقمۇ؟
— ئۇنداق ئەمەس، ئەگەر سەۋەبىنى سورىسىڭىز ئېيتىپ

بېرىشىمۇ مۇمكىن. يەنە بىر ئىش، ئۆينىڭ خىراجىتىدىكى ھېساباتتا مېنى ئالدايمەن دېمەڭ. پالانى كىيىمگە مۇنچە ئىشلەتتىم، پۇستانى ئىشقا ئۇنچە ئىشلەتتىم دەپ، ئوتتۇرىدىن پۇل قايرىپ ئاشلىيىغا قېچىر ياكى پەن زاۋۇتىدىن يەنە بىرنى سېتىۋالمەن دېسىڭىز بولمايدۇ. سىزنىڭ بارلىق ھېسابىڭىزنى تەكشۈرۈپ تۇرىمەن، ئەرسىلەرنىڭ نەرخى ماڭا ناھايىتى ئېنىق، بۇ گەپلىرىمنى ئۆزىڭىزگە قىلىنغان ھاقارەت دەپمۇ چۈشىنىپ قالماڭ. چوقۇم مېنىڭ دېگىنىمدەك قىلىشىڭىز كېرەك. مەن سىزنى ھەرگىز ئىختىيارىڭىزغا قويۇپ بەرمەيمەن. تارا بىلەن ئاشلىيغا مۇناسىۋەتلىك ئىشلاردا ھەر ۋاقىت سەگەك تۇرىمەن، تارانىڭ ئىشمۇ ئانچە ئەمەس، ئەمما ئاشلىيىنىڭ ئىشى باشقا گەپ. مەن سىزنى ئاستا ھەيدەپ كېتىۋاتمەن، قوزام. ئەمما، شۇنى ئۇنتۇپ قالماڭكى، سىزگە يەنە يۈگەن بىلەن قامچىمۇ بار.

قىرىق توققۇزىنچى باب

ئېلسىن خانىم كاربىدور تەرەپكە قۇلىقىنى دىڭ تۇتۇپ تۇردى، مېلانىيەنىڭ ئاياغ تىۋىشى ئاشخانا تەرەپكە ئۆتۈپ، ئۇ يەردىن چىنە ـ تەخسىلەرنىڭ ئاۋازلىرى ئاڭلانغاندىن كېيىن، پېچىنە ـ پەرەنىڭ تەييارلاۋېتىپتۇ دەپ ئويلاپ، ئاندىن يېنىدىكى خانىملارنىڭ گەپلىرىگە ئارىلاشتى. ئۇ خانىملار مېھمانخانا ئۆيىدە يىگىنە ئىشلىرىنى قىلغاچ پاراڭلىشىپ ئولتۇراتتى.

ـــ شەخسەن ئۆزۈمنى ئېيىتسام، ھازىرمۇ، كەلگۈسىدىمۇ سىكارلېتنى يوقلاپ ئۆيىگە ھەرگىز كىرمەيمەن، ـــ دېدى ئېلسىن خانىم. چىرايىدا سۈرلۈك بىر تەكەببۇرلۇق كۆرۈنۈپ تۇراتتى.

جەنۇب ئىتتىپاقى تۇل خوتۇن، يېتىم ـ يېسىرلارنى يۆلەش جەمئىيىتىنىڭ تىككۈچىلەر ئۈيۈشمىسىدىكى قالغان ئاياللار بۇ

گەپنى ئاڭلاپ قوللىرىدىكى ئىشلىرىنى قويدى ـ دە، ئورۇندۇقلىرىنى يېقىن ئەكېلىشىپ باشلىرىنى بىر يەرگە يىغدى. ئۇلار مېلانىيە بولغاچقا، باياتىنىدىن بېرى رېت باتلېر بىلەن سىكارلېتنىڭ غەيۋىتىنى قىلىشالمىغانىدى. ئۇ ئىككىسى ئىككى كۇننىڭ ئالدىدا يېڭى ئورلېئاندىن قايتىپ كېلىپ مىللەتلەر مېھمانخانىسىغا چۈشكەنىدى.

ـــ خوڭ ئۇلارنى ئادەمگەرچىلىك يۈزىدىن بولسىمۇ يوقلاپ قويۇش كېرەك، دەۋاتىدۇ، چۈنكى رېت باتلېر ئۇنىڭ ھاياتىنى قۇتۇلدۇرۇپ قالغان ـ دە، ـــ دېدى ئېلسىن خانىم سۆزىنى داۋام قىلىپ، ـــ بىچارە فەننىمۇ ئۇنىڭ گېپىنى قوللاپ، مەنمۇ بارىمەن، دېدى. مەن ئۇنىڭغا: «فەننى، سىكارلېت بولمىغان بولسا تومىي ھازىر ھايات يۈرگەن بولاتتى. ئۇلارنى يوقلاپ بارساڭ، ئۇ مەرھۇمنى ئاياغ ئاستى قىلغان بولمامسەن؟» دېدىم. فەننىنىڭ كاللىسى يوق قىز، نېمە دەيدۇ دېمەمسىلەر: «ئاپا، مەن سىكارلېتنى ئەمەس، كاپىتان باتلېرنى دەپ بارىمەن. ئۇ تومىي ئۇچۇن كۆپ كۈچ چىقاردى. ئۇنىڭ ئۆلۈپ كېتىشى كاپىتاننىڭ سەۋەنلىكىدىن بولمىغان» دەيدۇ.

ـــ ياشلار ئىشىنىڭ ئالدى ـ كەينىنى ئويلىمايدۇ، ـــ دېدى مېرۇېتېر خانىم، ـــ يەنە بارىمىز دېيىشۋاتقىنىنى قارا بۇلارنىڭ، ـــ ئۇ سىكارلېتقا رېت باتلېر بىلەن توي قىلماڭ دەپ نەسىھەت قىلغاندا، سىكارلېت ئۇنى تويدۇرۇپ قويغانىدى. ھازىر شۇ ئىش يادىغا كېلىپ غەزەپتىن تىترەپ كەتتى، ـــ بىزنىڭ مايىبىلمۇ سىلەرنىڭ فەننىگە ئوخشاشلا گالۋاڭ، ئۇمۇ، رېنې بىلەن ئۇلارنىڭ يېنىغا بېرىپ كېلىمىز، دەۋاتىدۇ. كاپىتان باتلېر رېنېنىمۇ قۇتۇلدۇرۇۋاپتىكەنمىش. ئەگەر سىكارلېت تالادا سوكۇلداپ يۈرمىگەن بولسا رېنېگىمۇ ئۇ ئىش يوق ئىدى. مېرۇېتېر بوۋايمۇ بارىمەن دەيدۇ، ئۇمۇ قېرىغاندا ئالجىغلى تۇردى. ماڭا، سىز بارمىسىڭىز بارماڭ، مەن بارىمەن، دېدى. مېنىڭ ئۇ قېيىنئاتام بىللې ۋاتلىنىڭ قېشىغا بىر قېتىم

كىرىپ قويۇپلا ئادەمنىڭ يۈزىنى چۈشۈرىدىغان ئىشلارنى قىلغىلى تۇردى. مەن سىكارلېت دېگەن ئۇ غەنىمجانىڭ قېشىغا ھەرگىز بارمايمەن. ئۇنىڭ ئېرىنىڭ ئۇرۇش ۋاقتىدا قىلغانلىرى ئازمۇ؟ ھايانكەشلىك قىلىپ بىزنى ئاچ قويغان ئاشۇ بىر نېمىگۇ؟ ھازىرمۇ شىماللىق تەۋەككۈلچىلەر ھەم ئۇلارغا سېتىلغان جەنۇبلۇقلار بىلەن ئاپاق - چاپاق بولۇپ يۈرۈۋاتىدۇ. ئۇ تېخى ئاتقى چىققان ھېلىقى ئىشتات باشلىقى بۇلوك دېگەن بىر نېمە بىلەن ئاغىنە ئىكەن... شۇنداق ئادەمنىمۇ يوقلاپ بارامدۇ كىشى.

بوننېل خانىم ئۇلۇغ - كىچىك تىنىپ قويدى. ئۇ سېمىز كەلگەن بۇغداي ئۆڭ ئايال ئىدى، دائىم كۈلۈپلا تۇراتتى.

— ئۇلار پەقەت بىرلا قېتىم بارىدۇ، قائىدىسىنى قىلىپ قويىدۇ شۇ. دوللى، مېنىڭ ئۇلارنى ئەيىبلىگۈم يوق. شۇ كۈنكى ئىشقا قاتناشقانلارنىڭ ھەممىسى بارىدىكەن، دەپ ئاڭلىدىم. بېرىپ قويسا بولىدۇ. نېمىشقىكىن، سىكارلېتنىڭ ئېللىبىنىڭ قىزى ئىكەنلىكىگە ئادەمنىڭ ئىشەنگۈسى كەلمەيدۇ. مەن ساۋاننادا ئېللىبن روبېللارد بىلەن بىر مەكتەپتە ئوقۇغان. ئۇ شۇ چاغلاردا بەكمۇ ئوماق قىز ئىدى، ئىككىمىز يېقىن ئۆتەتتۇق. ئۇ بىر نەۋرە ئاكىسى فىلىپپې روبېللارد بىلەن توي قىلماقچىدى، دادىسى ئۇنىمىغان. ئۇ بالىمۇ ئوبدان بالا ئىدى... ياش بولغاندىكىن بەزى ئەخمىقانە ئىشلارنى قىلىپ قويىدىغان ئىشلار بولۇپ تۇرىدۇ. كېيىن ئېللىبن ئوخارا دېگەن ئۇ بوۋاي بىلەن قېچىپ كېتىپ سىكارلېتنى تۇغدى. ئېللىبىنىڭ يۈزىنى دەپ بولسىمۇ ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشۈپ كەلمىسەم بولمايدۇ.

— نېمىدېگەن گالۋاڭ سەن، قىلىۋاتقان گېپىڭنى قارىغىنا، — دېدى مېرۇېتېر خانىم ئاچچىقىدا، — ئېرى ئۆلۈپ يىلى توشمايلا توي قىلىۋالغان خوتۇنىنى سەنمۇ يوقلاپ بارماقچىمۇ؟ ئۇ خوتۇن...

— كېنىېدى ئەپەندىنىمۇ ئەمەلىيەتتە شۇ ئۆلتۈرۈۋەتتى، — دېدى ئىندىيا گەپ قىستۇرۇپ. ئۇنىڭ گەپلىرى زەھەردەك

ئاچچىق ئىدى. سىكارلىتنىڭ گېپى چىقىشىغىلا ستۇئارت تارلېتون ئېسىگە كېلىپ، ئەدەپ ـ قائىدىنىمۇ قايرىپ قويۇپ سۆزلەۋەردى، ـــ كېنىنېدى ئەپەندى ھايات ۋاقتىدىلا ئۇنىڭ باتلېر دېگەن ئۇ ئادەم بىلەن چاتىقى بارلىقىنى سەزگەنىدىم، ئۇلارنىڭ ئۇ خىل مۇناسىۋىتىنى ئادەتتىكى ئادەملەر سېزەلمەيدۇ.

خانىملار بۇ گەپنى ئاڭلاپ، بولۇپمۇ بىر قېرى قىزنىڭ ئاغزىدىن شۇنداق بىر ئىشنىڭ بارلىقىنى بىلىپ ئاغزىلىرىنى ئېچىپلا قېلىشتى. تېخى ئېغىزلىرى يۇمۇلماي تۇرۇپلا مېلانىيە ئىشكىنىڭ ئالدىدا پەيدا بولدى، ئۇلار گەپ بىلەن بولۇپ كېتىپ ئۇنىڭ ئايىغىنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلىماي قېلىشقانىدى. ئۇنى كۆرۈپ، خۇددى كۆسۈرلىشۋاتقىنىنى مۇئەللىم كۆرۈپ قالغان ئوقۇغۇچىلاردەك داڭ قېتىپ تۇرۇپلا قېلىشتى. مېلانىيەنىڭ چىرايىنىڭ بىردىنلا ئۆزگىرىشى ئۇلارنى تېخىمۇ قورقۇتۇۋەتتى. ئۇنىڭ خاپا بولۇشى يوللۇق ئىدى. يۇزى ئېسىلىپ، مۇلايىم كۆزلىرىدىن غەزەپ ئوتى چاچراپ تۇراتتى. بۇ يەردىكىلەرنىڭ ھېچقايسىسى ئۇنىڭ بۇنداق خاپا بولغانلىقىنى كۆرۈپ باقمىغان ھەم ئۇنى بۇنچىلىك خاپا بولۇپ كېتىدۇ دەپ ئويلاپمۇ باقمىغانىدى. ئۇلار ئۇنى ياۋاشلىقى، چوڭلارنى ھۆرمەتلەيدىغانلىقى، خۇسۇسىي قاراشلىرىنى دېمەيدىغانلىقى ئۈچۈن ياخشى كۆرۈشەتتى.

ـــ بۇ گەپلەر قانداق ئاغزىڭىزغا پاتتى، ئىندىيا؟ ـــ دېدى ئۇ تىترەپ تۇرغان ئاۋازى بىلەن بوش سۆزلەپ، ـــ ئۇنىڭغا مۇشۇنداق ئۆچمەنلىك قىلسىڭىز ئۇنىڭ ئاقىۋىتى نەگە بارىدۇ؟ نېمىدېگەن نومۇسسىزلىق بۇ!

ئىندىيانىڭ چىرايى سارغىيىپ كەتتى، ئەمما بېشى غادىيىپ تۇراتتى.

ـــ دېگەن گېپىمدىن يانمايمەن، ـــ ئۇ قىسقىلا گەپ قىلدى، ئەمما يۈرىكى تىترەپ تۇرۇۋاتاتتى.

«مەن ئۇنىڭغا ئۆچمەنلىك قىلدىمۇ؟» ئۇ ئۆزىدىن ئۆزى سوراپ قويدى. ستۇئارت تارلېتوننى، خونېي بىلەن چارلېسنى ئويلىغاندا، ئۇنىڭغا ئۆچمەنلىك قىلغىنى خاتامۇ؟ بولۇپمۇ ئۇ ھازىر سىكارلېتنىڭ ئاشلېينىمۇ ئۆزىنىڭ تورىغا ئىلىندۇرماقچى بولۇۋاتقىنىدىن گۇمانلىنىپ تۇرۇۋاتاتتى. ئۇ ئىچىدە يەنە: «ئاشلېي بىلەن سېنىڭ ئۇ ئەتىۋارلىق سىكارلېتنىڭ توغرۇلۇق ساڭا دەيدىغان گەپلىرىم كۆپ تېخى،» دەپمۇ ئويلىدى. ئىندىيانىڭ ئاشلېينى قوغداپ قېلىش ئۈچۈن ئاغزىنى جىم تۇتقۇسى كېلەتتى، لېكىن يەنە ئۆزىنىڭ ھەممە گۇمانلىرىنى مېلانىيەگە، پۈتۈن دۇنياغا جاكارلاپ، ئاشلېينى ئۇنىڭ ئاسارىتىدىن قۇتۇلدۇرۇپ چىققۇسىمۇ بار ئىدى، شۇ ئىككى خىل خىيال ئىچىدە خېلىدىن بېرى داۋالغۇپ تۇرۇۋاتاتتى. دەۋەتسە، ئاشلېينى سىكارلېتنىڭ چاڭگىلىدىن ئۇزۇل ـ كېسىل قۇتۇلدۇرۇپ چىقىلى بولاتتى. لېكىن، ھازىر ۋاقتى ئەمەس، قولىدا يېتەرلىك ئىسپاتى يوق، ئۇنىڭدىكىسى پەقەت گۇمانلا.

ـــ دېگەن گېپىمدىن ھەرگىز يانمايمەن، ـــ دېدى ئۇ بايىقى گېپىنى تەكرارلاپ.

ـــ ئەمىسە سىز بىز بىلەن بىللە تۇرالمىغۇدەكسىز، ـــ دېدى مېلانىيە. تەلەپپۇزى ئىنتايىن سوغۇق ئىدى.

ئىندىيا چاچراپ ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى، سېرىق يۈزى ھۇپپىدە قىزاردى.

ـــ مېلانىيە، سىز... سىز مېنىڭ يەڭگەم... بۇنچىلىك كىچىك ئىش ئۈچۈن مەن بىلەن جېدەللەشمەڭ...

ـــ سىكارلېتمۇ مېنىڭ يەڭگەم، ـــ دېدى مېلانىيە. ئىككىسى خۇددى ناتونۇش ئادەملەردەك بىر ـ بىرىگە قادىلىپ تۇرۇشتى، ـــ يەنە كېلىپ ئۆزۈمنىڭ بىر تۇغقان ھەمشىرىلىرىمدىنمۇ يېقىن، مەن ئۇنىڭدىن نۇرغۇن ياخشىلىق كۆرگەن، سىز ئاسان ئۇنتۇپ قالغىنىڭىز بىلەن مەن ئۇنتۇپ كېتەلمەيمەن. شەھەر قورشاۋىدا قالغاندا ئۇ مېنىڭ يېنىمدىن بىر قەدەممۇ نېرى بارمىدى، مېنى

تاشلاپ كەتسە كېتىۋېرەتتى، پەتتىي ھامما شۇنداق قىلدىغۇ؟ شىماللىقلار ئاتلانتاغا كېلىپ قالغان چاغدا مېنى مىڭبىر جاپالار بىلەن تۇغدۇردى، يەنە مېنى شۇنچە جەبىر - جاپالارنى تارتىپ تاراغا ئېلىپ كەلدى. شۇ چاغدا مېنى ئاتلانتادىكى بىرەر دوختۇرخانىغا تاشلاپ قويىسمۇ قويمۇۋېرەتتى. ئۇ چاغدا شىماللىقلار كېلىپ مېنى تۇتۇپ كېتەتتى. لېكىن، ئۇ ئۇنداق قىلمىدى، ھالىمدىن خەۋەر ئالدى، تاماقلارنى يېگۈزۈپ قويدى، ئۆزى قورسىقى ئاچ، ھېرىپ - ئېچىپ ھالىدىن كەتتى. سالامەتلىكىم ياخشى ئەمەس، كېسىلىم بار ئىدى، شۇڭا تاراغا كەلگەندە ئەڭ ياخشى كارىۋاتتا ياتتىم، كېيىن يەرگە چۈشۈپ ماڭغۇدەك بولغاندا ئۆزىنىڭ ئەڭ ياخشى ئايغىنى ماڭا كىيدۈرۈپ قويدى. ئۇنىڭ ماڭا قىلغان بۇ ياخشىلىقلىرىنى، ئىندىيا، سىز ئۇنتۇپ قالسىڭىزمۇ، ئەمما مەن مەڭگۈ ئۇنتۇمايمەن. كېيىن ئاشلىپي قايتىپ كەلدى، ئاغرىقچان بولۇپ قاپتۇ. روھى چۈشكۈن، كىرىدىغان ماكانى يوق، يانچۇقىمۇ قۇرۇق، شۇنداق ئەھۋالدىمۇ سىكارلېت ئۇنى خۇددى ھەدىسىگە ئوخشاش غەمگۇزارلىق قىلىپ تارادا ئېلىپ قالدى، كېيىن بىز شىمالغا كېتىشنى ئويلىدۇق، لېكىن يەنە جورجىيەدىن كەتكۈمىز يوق ئىدى. بۇ چاغدىمۇ سىكارلېت ئۇنى ئۆزىنىڭ پەن زاۋۇتىغا ئىشقا قويدى. كاپىتان باتلېر ئۇنىڭ ھاياتىنى قۇتۇلدۇرۇپ قالدى، بۇمۇ ئۇنىڭ ياخشى كۆڭلى ئىدى. يا ئۇ ئاشلىپىغا قەرزدار ئەمەس، شۇڭا مېنىڭ ئۇلارغا رەھمىتىم تولا، سىكارلېتقىمۇ، كاپىتان باتلېرغىمۇ رەھمەت. سىز، ئىندىيا، سىكارلېتنىڭ ئاشلىپي ئىككىىزگە قىلغان شۇنچە كۆپ ياخشىلىقلىرىنى نېمىشقا ئۇنتۇپ قالىسىز؟ نېمىشقا ئاكىزىنىڭ ھاياتىغا سەل قاراپ، ئۇنى قۇتۇلدۇرۇپ قالغان ئادەمنى ئەشەددىي گەپلەر بىلەن ھاقارەتلەيسىز؟ سىز سىكارلېت بىلەن كاپىتان باتلېرنىڭ ئالدىدا تىزلانسىڭىزمۇ ئارتۇقلۇق قىلمايدۇ.

— بولدى قىلىڭ، مېلانىيە، — دېدى مېرۇېتېر خانىم

چىرقىراق ئاۋازى بىلەن. بۇ چاغدا ئۇنىڭ ھاياجىنى ئېلى بېسىلىپ قالغانىدى، ــ ئىندىياغا ئۇنداق گەپلەرنى قىلماڭ.

ــ سىزنىڭ سىكارلېت توغرۇلۇق قىلغان گەپلىرىڭىزنىمۇ ئاڭلىدىم، ــ دېدى مېلانىيە ئۇ سېمىز خانىمغا يۈزلىنىپ. ئەلپازى خۇددى يەرگە يېقىتقان رەقىبىنىڭ بەدىنىدىن خەنجىرىنى سۇغۇرۇپ ئېلىپ ئىككىنچى رەقىبىگە ئېتىلغان ئادەمنىڭكىگە ئوخشايتتى، ــ سىزمۇ بار، ئېلسىن خانىم، سىلەر چىرايلىق كالىلاڭلارنىڭ ئىچىدە سىكارلېت توغرۇلۇق نېمىلەرتى ئويلايسىلەر، ئۇنىڭ بىلەن كارىم يوق، لېكىن مېنىڭ ئۆيۈمدە ئولتۇرۇپ ئۇنىڭ يامان گېپىنى قىلىدىكەنسىلەر، بۇنىڭ بىلەن كارىم بولىدۇ. سىلەر قانداق بولۇپ ئاشۇنداق قورقۇنچلۇق خىيالىلاردا بولىسىلەر ھەم خىيالىلىرىڭلارنى قورقماي ئاغزىڭلاردىن چىقىرالىدىڭلار؟ سىلەرنىڭ ئەرلىرىڭلار ئاسراشقا تېگىشلىك ئەمەسمۇ؟ ئۇلارنىڭ ھايات ياشىشىنى خالىماي ئۆلۈپ كەتسۇن دەپ ئويلامسىلەر؟ ئۇلارنى ئۆزىنىڭ ھاياتىنىڭ خەۋپىگە ئۇچرىشىغا قارىماي قوتۇلدۇرغان ئادەملەرگە ئازراق بولسىمۇ تەشەككۇرۇڭلار يوقمۇ؟ ئەگەر ئۇنىڭ ئىشى پاش بولۇپ قالغان بولسا، شىمالىلقلار ئۇنىمۇ 3K پارتىيەسىنىڭ ئادەملىرىنىڭ قاتارىدا دارغا ئېسىۋېتىشى مۇمكىن ئىدى، شۇنداق ئەھۋالدىمۇ ئۇ ئۆزىنى ئويلىماي سىلەرنىڭ ئادەملىرىڭلارنى قوتۇلدۇرۇپ قالدىغۇ؟ ئۇ سىزنىڭ قېيىنئاتىڭىزنى، كۆيۈئوغلىڭىزنى، ئىككى جىيەنىڭىزنى قوتۇلدۇردى، بوننېل خانىمنىڭ ئىنىسىنى، ئېلسىن خانىمنىڭ ئوغلى بىلەن كۆيۈئوغلىنىمۇ ساقلاپ قالدى. سىلەر ياخشىلىقنى بىلمەيدىغان ئادەملەر ئىكەنسىلەر، مەن سىلەرنىڭ ئۇنىڭدىن كەچۈرۈم سورىشىڭلارنى تىلەيمەن.

ئېلسىن قولىدىكى ئىشىنى سېۋېتىگە سېلىپ ئورنىدىن تۇردى، نېيىتىدىن يانمايدىغاندەك كالېۋكلىرىنى قورۇۋالغانىدى.

ــ مەن سىزنىڭمۇ ئاشۇنىڭغا ئوخشاش تەرتىپسىز قىز ئىكەنلىكىڭىزنى ئويلىماپتىمەن، مېلانىيە، مەن ھەرگىز

ئۇنىڭدىن كەچۈرۈم سورىمايمەن. ئىندىئا توغرا دەيدۇ، سىكارلېت يەڭگىلتەك، شاللاق ئايال. ئۇنىڭ ئۇرۇش ۋاقتىدا قىلغانلىرىنى ھەرگىز ئۇنتۇمايمەن، ئازراق پۇل تاپقاندىن كېيىن قىلغان پەسكەشلىكلىرىنىمۇ ئۇنتۇمايمەن...

— سىزنىڭ ھەقىقىي ئۇنتۇيالمايدىغىنىڭىز، — دېدى مېلانىيە ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلۈپ. ئۇ كىچىككىنە قوللىرىنى مەھكەم تۇگۇپ ئىككى بېلىگە قويۇۋالغانىدى، — خۇدا يارامسىزلىقىدىن زاۋۇتتىن چىقىرىۋەتكەنلىكى.

— مېلانىيە! — ھەممەيلەن تەڭلا ئۇنى ئەيىبلەشتى.

ئېلسىن خانىم بېشىنى تىك تۇتۇپ ئىشىك تەرەپكە ماڭدى، ئىشىك تۇتقۇچىنى تۇتۇپ تۇرۇپ كەينىگە بۇرىلىپ شۇنداق دېدى:

— مېلانىيە، — ئاۋازى سەل يۇمشاپ قالغانىدى، — بۇ گېپىڭىز مېنىڭ كۆڭلۈمگە قاتتىق تەگدى. مەن سىزنىڭ ئاپىڭىزنىڭ ئەڭ يېقىن دوستى ئىدىم، دوختۇر مادېغا يارەملىشىپ سىزنى بۇ دۇنياغا كۆز ئاچتۇرغانمۇ مەن. سىزنى ئۆز قىزىمدەك ياخشى كۆرەتتىم. باشقا بىر مۇھىم ئىشلار ئۈچۈن شۇنداق دېگەن بولسىڭىزمۇ مەيلى ئىدى، لېكىن سىكارلېت ئوخارادەك بىر ئايالنى دەپ بۇنداق قىلىشىڭىز زادىلا بولمىدى. قاراپ تۇرۇڭ، ئۇمۇ بىر كۈنى سىزگە بىزگە قىلغاندەك قىلىدۇ...

ئېلسىن خانىم گېپىنى باشلىغاندىلا مېلانىيەنىڭ كۆزلىرى ياشلىنىشقا باشلىغانىدى. گېپى تۇگىگەندىن كېيىن چىرايى باشقىدىن تۇرۇلۇپ كەتتى.

— ھەر قايسىڭلارغا شۇنى دەپ قويايكى، — دېدى ئۇ، — قايسىڭلار سىكارلېتنى يوقلاپ بارمايدىكەنسىلەر، مېنىڭ بوسۇغامغا مەڭگۈ دەسسىمەڭلار.

بۇ گەپنى ئاڭلاپ ھەممەيلەن بىردىنلا ۋاژىلداپ كەتتى، ئېلسىن خانىم سېۋىتىنى تاشلۇۋېتىپ ئىشىك تۇۋىدىن كەينىگە

یاندی، بېشىدىكى يالغان چېچى سىڭاريان بولۇپ قالدى.

ــ بۇ گەپكە مەن قوشۇلالمايمەن، ــ دېدى ئۇ توۋلاپ، ــ مەن قوشۇلالمايمەن. بېشىڭىز ئايلىنىپ قاپتۇ، مېلانىيە. ئەمما، مەن سىزنى ئەيىبلىمەيمەن. سىز بىلەن مەن يەنىلا دوست، بۇ ئىش بىلەن مۇناسىۋەتسىزگە تەسىر يەتكۈزسەك ھەرگىز بولمايدۇ.

ئۇ شۇنداق دەۋېتىپلا يىغلاپ كەتتى، مېلانىيەمۇ ئۆزىنى ئۇنىڭ باغرىغا ئېتىپ يىغىنى سالدى، ئەمما يەنە ئۆزىنىڭ ئۇ گېپىنىڭ راستلىقىنى دەپ تۇراتتى. باشقا ئايالالارمۇ يىغلاشتى، مېرۇبېتېر خانىم ئېلىسېن خانىم بىلەن مېلانىيەنى قۇچاقلىۋېلىپ يىغلاۋاتاتتى. پېتتېي هاممـا هايـاجانلىنىپ كېتىپ هوشىدىن كەتتى. ئۆينىڭ ئىچى بولدى بىر نېمە: يىغلىشۋاتقان، سۆيۈشۈۋاتقان، تۇزغا، سۇغا يۇگۇرۈشۈۋاتقان. بۇ قالايمىقانچىلىقنىڭ ئىچىدە پەقەت بىرلا ئادەم كۆزلىرىدە ياش يوق تەمكىن تۇراتتى، ئۇ ئىندىيا ئىدى، ھېچكىم دىققەت قىلمىغان بىر ئارىلىقتا ئاستىلا ئۆيدىن چىقىپ كەتتى.

بىرنەچچە سائەتتىن كېيىن مېرۇبېتېر بوۋاي دەۋر قىزلىرى قاۋاقخانىسىغا ھېنرى خاملىتون بىلەن كۆرۈشكىلى بېرىپ، كېلىنىدىن ئاڭلىغان گەپلەرنى ئۇنىڭغا سۆزلەپ بەردى.

ــ ئۇ كاللىسى يوق ئەخمەق خوتۇنلار ئاخىر قانداق قىلىشىدىغان بوپتۇ؟ ــ سورىدى ھېنرى تاغا تاقەتسىزلىنىپ.

ــ مەنمۇ ئېنىق ئۇقمىدىم، ــ دېدى مېرۇبېتېر بوۋاي جاۋاب بېرىپ، ــ ئەمما، مېلانىيە ئۇ تالاش ـ تارتىشتا ئۈستۈنلۈكتە تۇرغان ئوخشايدۇ. مېنىڭچە، ئۇلار چوقۇم ئۇلاردىن ئەھۋال سوراپ بىر قېتىم بولسىمۇ بارىدۇ. سېنىڭ ئۇ جىيەن قىزىڭنى ھەممىسى ھۆرمەت قىلىدۇ، ھېنرى.

ــ مېلانىيەمۇ ئەخمەق قىز، ئۇ خوتۇنلارنىڭ دېگىنىمۇ توغرا. سىكارلېت ئاھايىتى قۇۋ ئايال، ئۆز ۋاقتىدا چارلېس ئۇنىڭ بىلەن قانداق توي قىلىپ قالغان بولغىيدىكىن، ــ دېدى ھېنرى تاغا خاپا ئولتۇرۇپ، ــ لېكىن يەنە مېلانىيەنىڭ

گەپلىرىمۇ ئورۇنلۇق، كاپىتان باتلىر قۇتۇلدۇرۇپ قالغان ئادەملىرىمىز ئۆيدىكىلىرىنى ئېلىپ بېرىپ ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشۈپ قويسا بولىدۇ، ئۇنداق قىلمىسا قانداق بولىدۇ؟ راستىنى ئېيتسام، مەن باتلىردىن ئۇنچىلىك بىزارمۇ ئەمەس. ئاشۇ كۈنى ئۇ بىزنى قۇتۇلدۇرۇپ قېلىپ ئوغۇل بالىدەك ئىش قىلدى. بىزنىڭ كۆزىمىزگە مىخ بولۇپ تۇرۇۋاتقىنى سىكارلېت. ئۇ تولىمۇ ئەقىللىك ئايال، ئەقىللىكلىكى ئاخىر ئۆزىنىڭ بېشىغا چىقىدىغان بولدى. ئىشقىلىپ، مەن ئۇلار بىلەن كۆرۈشۈپ كەلگىلى بارىمەن، ئۇ شىمالىلىقلارغا سېتىلغانمۇ، يوق، كارىم يوق. ئۇنىڭ ئۈستىگە سىكارلېت مېنىڭ جېيىن كېلىنىم. بۈگۈن چۈشتىن كېيىن بارماقچىمەن.

ــ مەنمۇ سەن بىلەن بىللە باراي، ھېنرى. دولى مېنىڭ بارغىنىمنى ئاڭلايدىغان بولسا ئۆلۈۋالىدۇ. توختاپ تۇر، بىر رومكا ئېچىۋېلىپ ئاندىن ماڭايلى.

ــ ھازىر ئىچمە، ئۇ يەرگە بارغاندا كاپىتان باتلىرنىڭكىنى ئىچمىز، ئۇنىڭ ياخشى ھاراقلىرى بار.

رېت باتلىر ئۇ جاھىل ئادەملەرنىڭ يېڭىلگەنلىكىگە تەن بەرمەيدىغانلىقىنى بۈرۈنلا ئېيتقانىدى، ھازىر ئۇ گەپنىڭ توغرىلىقى ئىسپاتلىنىۋاتاتتى. بەزى ئادەملەر ئۆلارنى يوقلاپ كەلدى. ئۆلارنىڭ يوقلاپ كەلگەنلىكىنىڭ ھېچقانچە ئەھمىيىتى يوقلۇقىنى ئۇ بىلەتتى، ئۆلارنىڭ نېمە ئۈچۈن كەلگەنلىكىمۇ ئۇنىڭغا ئايان ئىدى. ھېلىقى كۈندىكى ھەربىكە قاتنىشىپ ئامان قالغانلارنىڭ خانىملىرىمۇ كېلىشتى. لېكىن، كېيىن ناھايىتى ئاز كېلىشىدىغان بولدى. كەلگەن بىلەنمۇ رېت باتلىر بىلەن سىكارلېتنى ئۆيلىرىگە تەكلىپ قىلىشمايتتى.

رېت ئۆلارنىڭ مېلانىيەدىن قورقمىغان بولسا ئۆزلىرىنى كۆرگىلى كەلمەيدىغانلىقىنى دېدى، ئۇنىڭ نېمە ئۈچۈن ئۇنداق ئويلايدىغانلىقىنى سىكارلېت بىلمەيتتى، ئۇ گەپنى پەقەت

تۇتۇرۇقسىز گەپ، دەپلا قارايتتى. دېمىسىمۇ ئۇ شۇنداق گەپ ئىدى، چۈنكى مېلانىيە ئېلسىن خانىم بىلەن مېرۇبتېر خانىمدەك ئادەملەرگە تەسىرىنى قانداق ئۆتكۈزەلمىسۇن؟ ئۇلار بىر قېتىملا كېلىپ ئىكىنچى كەلمىدى، سىكارلېتمۇ ئۇلارنىڭ كەلمىگەنلىكىنى ئانچە ئويلاپمۇ كەتمىدى، كەلگەن بولسىمۇ بىلەلمىگەن بولۇشىمۇ مۇمكىن، چۈنكى ئۇلارنىڭ مېھمانخانىدىكى بۇ ئۆيىگە باشقا مېھمانلار ھەر كۈنى توشۇپ تۇراتتى. ئاتالانتانىڭ يەرلىك ئادەملىرى ئۇ ئادەملەرنى «كەلگۈندىلەر» دەپ ئاتايتتى. ئۇلارنىڭ ئۇلارنى كەمسىتىدىغان گەپلىرى يالغۇز بۇلا ئەمەس ئىدى.

مىللەتلەر مېھمانخانىسىدا تۇرۇۋاتقان «كەلگۈندىلەر» ناھايىتى كۆپ بولۇپ، ھەممىسىلا ئۇلارغا ئوخشاش ئۆيلىرى پۈتكۈچە مۇشۇ يەردە تۇرۇشۇۋاتاتتى. ئۇلارمۇ رېت باتلېرنىڭ يېڭى ئورلېئاندىكى ئاغىنىلىرىگە ئوخشاش ناھايىتى سۆلەتلىك، كىينىشلىرى كاتتا ئادەملەر ئىدى، پۇلنى سانماي خەجلەيتتى، ئەمما ئۇلارنىڭ نەدىن كەلگەنلىكىنى بىلىپ بولمايتتى. ئەرلىرىنىڭ ھەممىسى جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيەسىنىڭ ئادەملىرى بولۇپ، «ئىشتات ھۆكۈمىتىگە مۇناسىۋەتلىك ھۆكۈمەت ئىشلىرى بىلەن ئاتلانتاغا كېلىشكەن» ئىدى. ئۇ قانداق ئىشلار، سىكارلېت بىلمەيتتى ھەم كاللىسىنى قاتۇرۇپ بىلىشنىمۇ ئويلىماتتى.

رېت ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى ئېنىق بىلەتتى... ئۇلارنىڭ قىلىدىغان ئىشلىرى قۇزغۇنىنىڭ ئۆلەي دەپ قالغان ھايۋانلارغا قىلىدىغان ئىشى بىلەن ئوخشاش بولۇپ، يىراقتىن ئۆلۈۋاتقانلارنىڭ ھىدىنى ھىدلاپ، راسا بىر تويۇۋېلىش ئۈچۈن ئۈچۈپ كېلىشكەنىدى.

رېت تونۇيدىغان شىماللىق ئۇ تەۋەككۈلچىلەر ۋە ئۇلارنىڭ خانىملىرى ئايىغى ئۈزۈلمەي ئۇلارنىڭكىگە كېلىپ تۇراتتى. بەزى «كەلگۈندىلەر» سىكارلېتتىن ياغاچ سېتىۋالغانلار بولۇپ،

ئۇلارمۇ كېلىشەتتى. سىكارلېت ئۇلارنىڭ خانىملىرى بىلەن ناھايىتى چىقىشاتتى. ئۇ خانىملار چىرايلىق كىيىنەتتى، ئۇرۇشنىڭ، جاپالىق تۇرمۇشنىڭ پاراڭلىرىنى زادى قىلىشمايتتى، مودا كىيىملەر، قىزىق ـ قىزىق ۋەقەلەر، قارتا ئويۇنلىرى توغرۇلۇق پاراڭ سېلىشاتتى. سىكارلېت بۇرۇن زادىلا قارتا ئويناپ باقمىغانىدى، ھازىر قىزىقىپ قېلىپ خېلى ياماق ئەمەس ئوينايدىغان بولۇپ قالدى.

ئۇ ئۆيىدە بولسىلا قارتا ئوينايدىغان دوستلىرى زادىلا ئۇزۇلمەيتتى. يېقىندىن بېرى ئۇ سېلىنىۋاتقان ئۆيىنىڭ ئىشلىرى بىلەن ئالدىراش بولۇپ كېتىپ مېھمانخانىدا كۆپ تۇرمايدىغان بولۇپ قالدى، ئۇ بولمىغاندىكىن مېھمانلارمۇ كەلمەيتتى، ئۇلارنىڭ كەلمىگىنىگە ئۇمۇ ئانچە ئېتىبار بېرىپ كەتمەيتتى، ئۇ خىل ئارىلىشىشلارنى ئۆي پۇتكەندىن كېيىنگە قالدۇرۇپ قويۇۋاتاتتى. ئۆي پۇتكەندە ئۇ ئاتلانتا بويىچە ئەڭ ھەشەمەتلىك تۇرالغۇنىڭ ئايال غوجايىنى بولۇپ قالاتتى، شۇ چاغدا شەھەردىكى تونۇش ـ بىلىشلىرىگە كاتتا چاي بېرىشنى ئويلاپ كېلىۋاتاتتى.

ھاۋامۇ بارغانسېرى ئىسسىپ قالدى. ئۇنىڭ ئۆيىنىڭمۇ تاملىرى قويۇرۇلۇپ گەۋدىسى پۈتۈشكە باشلىدى، پىئاچتېر بويىچە ئەڭ چىرايلىق ئۆي بولۇپ چىقىۋاتاتتى. سىكارلېت دۇكىنىنىمۇ، پەن زاۋۇتىنىمۇ ئۇنتۇپ پۈتۈن ۋاقتىنى ئۆينىڭ قۇرۇلۇشىغا نازارەت قىلىشقا قاراتتى. بەزىدە ئۇستىلار بىلەن ئۆينىڭ ئۇ يەر ـ يېرى توغرۇلۇق تالىشىپ، قىزىرىشىپ كېتەتتى. ئۆي پۈتۈپمۇ قېلىۋاتاتتى، پۈتۈشكە ئاز قالغانسېرى سىكارلېت، بۇ ئۆي پۈتۈپ چىققاندىن كېيىن پۈتۈن شەھەر بويىچە ئەڭ چىرايلىق، ئەڭ چوڭ ئۆي بولىدۇ، جامېسنىڭ ئۆيىدىنمۇ ھەشەمەتلىك ئۆي بولۇپ چىقىدۇ دەپ ئويلاپ كېتەتتى. جامېسنىڭ ئۇ ئۆيىنى يېقىندا ئىشتات باشلىقى سېتىۋېلىپ كۆچۈپ كىرگەنىدى.

ئۆيمۇ ئاخىر پۈتتى. ئۆينىڭ ئىچىنى سىكارلېت ئۆزىنىڭ ئويلىغىنى بويىچە بېزىدى، يەرگە قېلىن قىزىل گىلەملەرنى سالدى، ئىشىكلىرىگە ئېغىر دۇخاۋا پەردىلەرنى تارتتى. ئۆينىڭ جاھازلىرىمۇ ئالاھىدە ياسالغان ھەم ئالاھىدە سىرلانغان بولۇپ، ۋالىداپ تۇراتتى. ياغاچتىن قىلىنغان ھەرقانداق نەرسىلەرگە نەپىس ئويمىلار ئويۇلغانىدى.

قىسقىسى، بۇ ئۆينى كۆرگەن ھەرقانداق ئادەم ئۇنىڭ ھەشەمەتلىكىگە ھەيران قېلىپ ئاغزىنى ئېچىپ قالاتتى. سىكارلېت يۇمشاق گىلەملەرنى دەسسەپ تۇرغاندا ياكى مامۇق تۆشەكلەردە ياتقانلىرىدا تارادىكى سوغۇق ئۆيلىرىنى، شال پاخلىدىن قىلغان كارىۋات تەگلىكلىرىنى ئەسلەپ، ھازىرقى ئۆيىدىن ئىچ ـ ئىچىدىن سۆيۈنۈپ كېتەتتى. بۇ ئۇ كۆرگەن ئۆيلەرنىڭ ئىچىدە ئەڭ كۆركەم، جاھازلىرى ئەڭ ئېسىل، ئەڭ ھەشەمەتلىك ئۆي ئىدى. ئەمما، رېت باتلېر بۇ ھەشەمەتلىكلەرنى قاباھەتلىك چۈشتەك بىلەتتى. لېكىن، سىكارلېت ياخشى كۆرگەنكەن، بويتۇ، ئولتۇرۇپ باقسۇن، دەپ ئويلايتتى.

ــ بىزنى تونۇمايدىغان ناتونۇش بىر ئادەم بۇ ئۆينى كۆرسە چوقۇم، ھارام پۇل بىلەن سېلىنغان ئۆي ئىكەن، دەپ ئويلاپ قالىدۇ، ــ دېدى رېت بىر كۈنى سىكارلېتقا، ــ بىلەمسىز، سىكارلېت، خەلق ئىچىدە، ئەگرى يول بىلەن كەلگەن پۇل يەنە شۇ ئەگرى يول بىلەن تۈگەيدۇ، دېگەن گەپ بار. بۇ ئۆي دەل شۇ گەپنىڭ راست ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاپ بېرىدۇ. بۇنداق ئۆينى پەقەت ھايانكەش سودىگەرلەرلا سالىدۇ.

سىكارلېت ئۆينىڭ خۇشاللىقىدا ھەم يېڭى ئۆيگە كۆچۈپ چىققاندىن كېيىن بېرىدىغان كاتتا چايدا مېھمانلارنى قانداق كۈتۈۋېلىش خىيالىدا ئولتۇرغاچقا، رېتنىڭ گېپىگە قۇلاق سالمايۋ:

ــ يوق گەپنى قىلماڭچۇ؟ يەنە قانداق گەپلىرىڭىز بار؟ ــ دېدى. سىكارلېت رېت باتلېرنىڭ ئۆزىنى دائىم چۆكۈرۈپ

تۇرىدىغانلىقىنى، قىلغان گەپلىرىنى ئەستايىدىل ئاڭلايدىغان بولسا كەيپىياتىغا تەسىر يېتىدىغانلىقىنى، بەكرەك كۆڭلىگە ئېلىپ كەتسە جېدەل چىقىدىغانلىقىنى ئوبدان بىلگەچكە، ئۇنىڭ بىلەن پەقەتلا دېيىشىپ قالغۇسى كەلمەيتتى. دېيىشىپ قالسىمۇ ھامان ئۆزى ئۇتتۇرۇپ قويىاتتى، شۇڭا گېپىگە قۇلاق سالمايتتى. قۇلاق سېلىشقا توغرا كېلىپ قالغانلاردا چاقچاقلا ئايلاندۇرۇۋېتەتتى. ئۇ خېلى بىر مەزگىلگىچە شۇنداق قىلىپ كەلدى.

شېرىن ئاي مەزگىللىرى ھەم مىللەتلەر مېھمانخانىسىدا تۇرغان چاغلىرىدا ئىككىسى ناھايىتى ئىناق ئۆتۈشكەنىدى. يېڭى ئۆيگە كۆچۈپ چىقىپ سىكارلېت يېڭى دوستلاردىن بىرنەچچىنى تاپقاندىن كېيىنلا، ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا تۇيۇقسىز جېدەل باشلاندى، ھەر قېتىمقى جېدەلنى ئۇزاققا سوزۇلمايتتى، چۈنكى رېت جېدەلنى ئۇزاققا سوزمايتتى، ئۇنىڭ كەسكىن سۆزلىرىگە سالقىن مۇئامىلە قىلاتتى، پەيتىنى كۈتۈپ تۇرۇپ، پۇرسەت كەلگەندە گەپتە ئۇنى سانجىۋالاتتى. سىكارلېت سۆزلەپ تىنمايتتى، ۋارقىراپ ئۆينى بېشىغا كىيەتتى. رېت ئۇنداق قىلمايتتى، ئورۇنلۇق گەپلەر بىلەن ئۇنىڭغا، ئۇنىڭ ھەرىكەتلىرىگە، يېڭى دوستلىرىغا، يېڭى ئۆيگە دەل جايىدا باھا بېرەتتى. بەزى پىكىرلىرى شۇنچىلىك ئورۇنلۇق ئىدى. ئۇنداق گەپلەرنى سىكارلېت ئەستايىدىل ئاڭلىمايمۇ مۇمكىن ئەمەس ئىدى، چاقچاقلىمۇ ئايلاندۇرۇۋېتەلمەيتتى.

مەسىلەن، سىكارلېت دۇكىنىنىڭ ئەسلىدىكى «كېنىپدى تۇرلۇك ماللار ماگىزىنى» دېگەن ۋىۋىسكىسىنى كىشىلەرنى تېخىمۇ جەلپ قىلىدىغان ھەم چىرايلىق ۋىۋىسكىغا ئالماشتۇرماقچى بولۇپ، رېت باتلېرغا① emporium دېگەن سۆزتى ئىچىگە ئالغان بىر ئىسىم قويۇپ بېرىشنى ئېيتتى. رېت

① ئىنگلىزچە، كاتتا تۇرلۇك ماللار ماگىزىنى، دېگەن سۆز.

ئۇنىڭغا Caveat Emptorium① دەپ ئىسىم قويۇپ بەردى ۋە بۇ ئىسمىنىڭ ماگىزىندا سېتىلىدىغان نەرسىلەرگە تازا ماس كېلىدىغانلىقىنى ئېيتتى. سىكارلېت شۇنداق ئوخشايدۇ دەپ خۇشال بولۇپ، بىرسىگە ۋېۋىسكا ياستىپ ۋېۋىسكىغا ئۇ خەتلەرنى يازدۇدى. ئاشلېي ۋېۋىسكىدىكى خەتنى كۆرۈپ قاتتىق ئوڭايسىزلاندى ۋە ئۇنى سىكارلېتقا تەرجىمە قىلىپ بەرگەنىدى. سىكارلېت ئاڭلاپ ئاچچىقىنى باسالماي قالدى، رېت باتلېر بولسا قاتتىق كۈلۈپ كەتتى.

يەنە رېت باتلېرنىڭ نېگىر ئاننىغا بولغان مۇئامىلىسىدىمۇ شۇنداق ئىش يۈز بەرگەنىدى. نېگىر ئانا رېت باتلېرنى ئۇستىگە ئاتنىڭ ئېگىرىنى توقۇۋاتقان قېچىر دەپ ئۇنىڭغا پەقەتلا يول قويمايتتى، ئۇنىڭغا ئەدەپ بىلەن، ئەمما يەنە سالقىن مۇئامىلە قىلاتتى، «كاپىتان باتلېر» دەپ ئاتايتتى، زادىلا رېت ئەپەندى دېمەيتتى. رېت سوۋغات قىلغان قىزىل كۆڭلەكنى قولىغا ئالغاندا تىزىنى ئېگىپ رەھمەت ئېيتمىدى ھەم ئۇ كۆڭلەكنى كىيىپمۇ قويمىدى. ئۇ ئۇنىڭغا ئامال بار ۋاد بىلە ئېللانى كۆرسەتمەيتتى. ۋاد رېت تاغىسىنى تولىمۇ ياخشى كۆرەتتى، رېتمۇ ئۇنىڭغا ئامراق ئىدى. نېگىر ئانا شۇنداق ئىشلارنى قىلسىمۇ رېت ئۇنى ھەيدىۋەتمىدى ياكى قاتتىق قوللۇق قىلمىدى، كارى يوق يۈرۈەردى، ئەمما باشتىن ـ ئاياغ ھۆرمەت قىلىپ كەلدى، ئۇنىڭغا سىكارلېتنىڭ يېڭى تونۇشقان خانىم ـ قىزلىرىغا ھۆرمەت قىلغاندىنمۇ بەكرەك ھۆرمەت قىلاتتى. بەزىدە سىكارلېتمۇ ئۇنىڭدىن ئۇنداق ھۆرمەت كۆرمەيتتى. رېت ۋادنى ئاتقا مىندۈرۈپ ئويناتقىلى ئاچىققاندىمۇ نېگىر ئانىنىڭ رۇخسىتىنى ئالاتتى، ئېللاغا قورچاق ئېلىپ بەرسىمۇ نېگىر ئانىغا دەپ قويۇپ، ئاندىن ئېلىپ بېرەتتى، ئەمما ئۇ موماي ئۇنىڭغا زادىلا يۇز ـ خاتىر قىلمايتتى.

① ئىنگلىزچە، ماگىزىندىن چىقىپ كەتكەن مال قايتۇرۇلمايدۇ، دېگەن سۆز، ئەمەلىيەتتىكى مەنىسى، خېرىدارلار ئېھتىيات قىلسۇن، دېگەن بولىدۇ.

سىكارلىت رېتىنى ئۇنىڭغا قاتتىق قول بولۇشى كېرەك، شۇندىلا ئائىلە باشلىقىغا خاس ئىش قىلغان بولاتتى، دەپ قارايتتى، ئەمما رېت ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈپ قويۇپ، ھەقىقىي ئائىلە باشلىقى بىزنىڭ نېگىر ئانمىز، دەپ جاۋاب بېرەتتى.

بىر قېتىم رېت ئۇنىڭغا، بىرنەچچە يىلدىن كېيىن جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيەسىنىڭ جورجىيەدىكى ھۆكۈمرانلىقى ئاياغلىشىپ دېموكراتلار پارتىيەسى ھاكىمىيەت بېشىغا چىقىدۇ. شۇ چاغدا سىز ئۇچۇن مەن پۇشايمان يەيدىغان ئوخشايمەن، دەپ ئۇنىڭ چىشىغا تېگىپ قويدى.

ــ كەلگۈسىدە دېموكراتلار پارتىيەسىنىڭ ئۆزىنىڭ ئىشتات باشلىقى، پارلامېنتى بار بولغاندا، سىز ھازىر تونۇشقان جۇمھۇرىيەتچى يېڭى چاكىنا دوستلىرىڭىزمۇ ئورنىدىن چۈشۈپ، كونا كەسىپلىرى بولغان قاۋاقخانا ئېچىش، يۇندى تۆكۈشتەك ئىشلارنى قىلىشىدۇ، ئۇلار شۇنداق ئىشلارغا مۇناسىپ، شۇ چاغدا سىز دېموكراتچىلاردىنمۇ، جۇمھۇرىيەتچىلەردىنمۇ دوستلىرىڭىز يوق، ئۆزىڭىز يالغۇز قالىسىز، كۈنىڭىزمۇ تەس بولىدۇ. ھەي، بۇلار كېيىنكى ئىشلار. ھازىر بۇنىڭدىن ئەنسىرەپ كەتمىسىڭىزمۇ بولار.

سىكارلىت بۇ گەپنى ئاڭلاپ قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى. ئۇنىڭ كۈلگىنىمۇ ئورۇنلۇق ئىدى، چۈنكى ئۇ چاغدا ئىشتات باشلىقى بۇلوكنىڭ ئورنى مۇستەھكەملىنىپ بولغان، پارلامېنتقىمۇ نېگىرلاردىن يىگىرمە يەتتىسى كىرگەن، جورجىيەدىكى نەچچە مىڭ ئادەم سايلام ھوقۇقىدىن مەھرۇم قىلىنغانىدى.

ــ دېموكراتلار پارتىيەسى مەڭگۈ ھاكىمىيەت بېشىغا چىقالمايدۇ، پەقەت شىماللىقلارنىڭ چىشىغا تېگىپلا ئۆتىدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ ھاكىمىيەتنى ئېلىش ۋاقتىنى كەينىگە سۈرۈۋېتىدۇ. ئۇلارنىڭ قولىدىن قۇرۇق ماختىنىش بىلەن كېچىلىرى چىقىپ ھەربىرىدە قىلىشتىن باشقا ھېچنەرسە كەلمەيدۇ.

ــ ئۇلار چوقۇم مەقسىتىگە يېتىدۇ. مەن جەنۇبلۇقلارنى

چۈشىنىمەن، جورجىيەلىكلەرنىمۇ بىلمەن، ناھايىتى قەيسەر، ئىرادىلىك ئادەملەر. ئۇرۇش بىلەن ھاكىمىيەتنى ئالغىلى بولىدۇ دەپ قارايدىغان بولسا چوقۇم ئۇرۇش قىلىدۇ. شىمالىلىقلارغا ئوخشاش نېگىرلارنى سېتىۋېلىپ ئۆزلىرىگە بېلەت تاشلىتىش زۆرۈر بولۇپ قالسا ئۇ ئىشنىمۇ چوقۇم قىلىدۇ. شىمالىلىقلاردەك گۈزدە ياتقان ئۆلۈكلەرنىمۇ سايلامغا قاتناشتۇرۇشقا توغرا كەلسە، جورجىيەنىڭ بارلىق قەبرىلىرىدىكى ئۆلۈكلەر چوقۇم سايلام مەيدانىغا يېتىپ بارىدۇ. بىزنىڭ ياخشى دوستىمىز بۇلوكنىڭ يۈمشاق قول سىياسىتى ۋەزىيەتنى تېخىمۇ يامانلاشتۇرۇۋېتىدۇ. جورجىيە ئۇنى پات ئارىدا چوقۇم قوغلاپ چىقىرىدۇ.

ــ رېت، گەپنى ئۇنچىلىكىمۇ كېسىپ دېمەڭ، ــ دېدى سىكارلېت ئۇنلۇك سۆزلەپ، ــ مەن خۇددى دېموكراتلار پارتىيەسىنىڭ تەختكە چىقىشىنى خالىمايدىغاندەك گەپلەرنى قىلىسىزغۇ؟ ئەھۋالنى سىز تولۇق چۈشىنىسىز. مەن ئۇلارنىڭ قايتىپ كېلىشىنى ئاجايىپ خالايمەن. سىز مېنى بۇ ئەسكەرلەرنىڭ بىزنىڭ بۇ يەردە كۆرەڭلەپ مېڭىپ يۈرۈشلىرىنى ياخشى كۆرىدۇ دەپ ئويلامسىز؟ مەنمۇ جورجىيەلىك، دېموكراتلار پارتىيەسىنىڭ باشقىدىن تەختكە چىقىشىنى ئارزۇ قىلىمەن. ئەمما، ئۇلار چىقالمايدۇ، ھازىرغىچە چىقالمىدى، چىقىقان تەقدىردىمۇ ئۇنىڭ بىزنىڭ دوستلىرىمىزغا قانچىلىك تەسىرى بولىدۇ؟ ئۇلارنىڭ پۇللىرى يەنىلا ئۆزلىرىنىڭ چۆنتەكلىرىدە تۇرىۋېرىدۇ، شۇنداقمۇ؟

گەپ ئۇلارنىڭ شۇ پۇللىرىنى تۇتۇپ تۇرۇش ـ تۇرالماسلىقىدا، ھازىرقى خەجلەشلىرىدىن قارىغاندا، يانچۇقلىرىدا بەش يىل تۇرسا چوڭ گەپ. ئاسان كەلگەن ھەم ئاسان كېتىدىغان پۇللار ـ دە، ئۇ ئۇلارنىڭ پۇللىرى ئۇلارغا ھېچقانچە ياخشىلىق ئېلىپ كەلمەيدۇ، خۇددى مېنىڭ پۇللىرىم سىزگە ياخشىلىق ئېلىپ كەلمىگەندەك. ھېچبولمىغاندا مېنىڭ پۇللىرىم سىزنى ئاتقا ئايلاندۇرالمىدى. شۇنداقمۇ، ئوماق

قېچىرىم؟

ئۇنىڭ ئاخىرقى گېپى قاتتىق جېدەلگە سەۋەبچى بولۇپ، ئىككىسى بىرنەچچە كۈن خېلى خوپ جېدەللەشتى. سىكارلېت، ماڭا يالۋۇرسۇن دېگەندەك، قاپاقلىرىنى تۆرۈپ ئۇنىڭغا گەپ قىلمايلا قويدى. تۆت كۈندىن كېيىن رېت ۋادنى ئېلىپ يېڭى ئورلېئانغا كېتىپ، سىكارلېتنىڭ ئاچچىقى يانغاندا، ئاندىن قايتىپ كەلدى، ئەمما سىكارلېتقا ئېگىلمەي ئۇنى بىئارام قىلىپ يۈرىۋەردى.

رېت يېڭى ئورلېئاندىن خۇشال قايتىپ كەلگەنىدى، سىكارلېتمۇ ئاچچىقىنى ئىچىگە يۇتۇپ، ھازىرچە ئۇ ئىشنى ئويلىماي كېيىنگە قالدۇرۇپ يۈرىۋەردى. ئۇنىڭ ھازىر بۇنداق خاپىلىقلارنى ئويلايدىغان ۋاقتى ئەمەس ئىدى، ئەس - يادى قانداق قىلىپ قوشۇنلىرىغا، دوست - بۇرادەرلىرىگە بېرىدىغان كاتتا چاينى ئوبدان ئورۇنلاشتۇرۇشتا ئىدى. ئۇ زىياپەتنىڭ كۆلىمى ئىنتايىن چوڭ ئىدى، ئاتلانتادىكى ئۆزى تونۇيدىغان ئادەملىرىنىڭ ھەممىسىنى — بارلىق كونا دوستلىرىنى، يېڭى ئورلېئاندىن قايتىپ كەلگەندىن كېيىن تونۇشقان ھەممە چىرايلىق دوستلىرىنى — چاقىرماقچىدى. بۇ چايدىن ئۇ تولىمۇ خۇشال ئىدى، رېتنىڭ قۇلاققا خۇشياقمايدىغان گەپلىرىنى ئاساسەن ئۇنتۇپ قالغانىدى.

پاھ، پۇل بولسا قالتىس بولىدىكەنە ! زىياپەتكە كېرەكلىك نەرسىلەرگە پۇلنىڭ كۆزىگە قارىماي خەجلىگىلى، ئېسىل جاھازلارنى، كىيىم - كېچەكلەرنى، يېمەكلىكلەرنى ئىختىيارىيچە سېتىۋالغىلى بولىدىكەن، تۆگەپ كېتەرمۇ دەپ ئەندىشمۇ قىلمايدىكەن ئادەم. نۇرغۇن پۇلنىڭ چېكىنى چارلېستوندىكى ھاممىلىرىغا، تاراغا ئەۋەتىپمۇ تۇرۇۋاتىدۇ. نېمىدېگەن كۆڭۈللۈك ئىش بۇ. خەقنى كۆرەلمەيدىغان ئۇ گالۋاڭلار پۇلنىڭ قولىدىن ھېچنېمە كەلمەيدۇ، دېيىشىدۇ تېخى ! رېتچۇ تېخى، ئۇمۇ، پۇل ساڭا ھېچقانچە ياخشىلىق ئېلىپ

كەلمەيدۇ دېگەن، چۈشىنىپ بولمايدىغان ئادەملەردە بۇ !

سىكارلېت يېڭى ـ كونا دوستلىرىنىڭ ھەممىسىگە، تونۇشلىرىغا، ئانچە تونۇمايدىغان ئادەملىرىگە ئالا قويماي بارغاق تارقاتتى. مېرۋېتېر خانىم ئۇنى يوقلاپ مېھمانخانىغا بارغاندا قوپاللىق، ئەدەپسىزلىك قىلغان، ئېلسىن خانىمنىڭ ئۇنىڭ بىلەن مۇز چىراي كۆرۈشكەنىدى، ئۇلارمۇ قالمىدى. مادې خانىم بىلەن ۋېمتىن خانىملارنىڭ ئۆزىنى ياخشى كۆرمەيدىغانلىقىنى، ئۇنداق كاتتا سورۇنلارغا كىيىپ بارغۇدەك تۇزۇك كىيىملىرىنىڭمۇ يوقلۇقىنى بىلىپ تۇرۇپمۇ ئۇلارنى چاقىردى، بۇ قېتىمقى بۇ چوڭ يىغىلىشنىڭ يېرىمى زىياپەت، يېرىمى تانسا ئىدى، شۇ چاغلاردا بۇنداق چايلارنى «كاتتا يىغىلىش» دەپ ئاتىشاتتى، ئاتلانتادا بۇنداق يىغىلىش ھازىرغىچە بولۇپ باقمىغانىدى.

ئۇ كۈنى كەچتە زال ھەم كاردورلار مېھمانلار بىلەن لىق توشتى. ئۇلار سىكارلېت تەييارلىغان شامپانلارنى ئىچىشىپ، مەززىلىك تائام ۋە پېچىنە ـ پىرەنىكىلەرنى يېيىشىپ راھەتلەنمەكتە، لەرزان مۇزىكىلارغا تانسىلارنى ئويناشماقتا ئىدى. بىراق، رېت «كونا ئەسكەرلەر» دەپ ئاتايدىغان ئادەملەردىن مېلانىيە، ئاشلېي، پىتتىي ھاممىا، ھېنرى تاغا، ئەر ـ خوتۇن مادېلار ۋە مېرۋېتېر بوۋايدىن باشقا ھېچكىم كەلمىدى.

ئۇلارنىڭ بىر قىسمى نۇرغۇن ئىككىلىنىشلەردىن كېيىن، بىر قىسمى مېلانىيەنىڭ يۈزىنى دەپ، يەنە بىر قىسمى رېت ھاياتىنى قوتۇلدۇرۇپ قالغانلىقى ئۈچۈن يۇز كېلەلمەي كېلىشكەنىدى. زىياپەتكە ئىككى كۈن قالغاندا، ئىشتات باشلىقى بۇلوكمۇ ئۇ زىياپەتكە بارغۇدەك دېگەن گەپ تارقىلىپ كېتىپ: «كونا ئەسكەرلەر» سىكارلېتقا خەتلەرنى ئەۋەتىپ، ئۇ ئادەم بارىدىغانلا بولسا ئۆزلىرىنىڭ قەتئىي بارمايدىغانلىقىنى بىلدۈرۈشكەنىدى. كونا دوستلاردىن ئازراق كەلگەن بولسىمۇ، ئىشتات باشلىقى كېلىشى بىلەنلا ئۇلارمۇ قىلچە ئىككىلەنمەيلا

زىياپەتتىن چىقىپ كەتتى.

سىكارلېت بۇ ئەھۋالنى كۆرۈپ ھەيران بولدى ھەم ئاچچىقى كەلدى، بۇ ئىشىم پۈتۈنلەي مەغلۇپ بولدى دەپمۇ ئويلىدى. قانداق كاتتا «چوڭ يىغىلىش» ئىدى ـ ھە بۇ ! سىكارلېت كۆپچىلىككە ئۆزىنى بىر كۆرسىتىپ قويۇش ئۈچۈن شۇنچىلىك كۈچىگەن ئەمەسمىدى؟ ئەپسۇس، كونا دوستلىرىدىن بىرنەچچىسىلا كەلدى، كونا رەقىبلىرىنىڭ بىرسىمۇ كەلمىدى. تاڭ يورۇغاندا مېھمانلار تارقاپ كەتتى. سىكارلېتنىڭ ئاۋازىنى قويۇۋېتىپ راسا بىر يىغلىغۇسى كەلدى، لېكىن يەنە رېتنىڭ قاقاھلاپ كۈلۈپ كېتىشلىرىدىن، بىر يەردە جەم تۇرمايدىغان قارا كۆزلىرىدىن قورقۇپ ئۆزىنى تۇتۇۋالدى. چۈنكى ئېغىزدا دېمەسمۇ كۆزلىرىدىن: «مەن دېمىدىممۇ؟» دەۋاتقاندەك بىر خىل ئىپادە چىقىپ تۇراتتى. شۇڭا، سىكارلېت غەزىپىنى تەستە بېسىپ ھېچ ئىش بولمىغاندەك يۇرۇۋەردى.

ئەمما، ئۇ ئەتىسى ئەتىگەندە مېلانىيەگە قاتتىق چېچىلدى.

ـــ سىز مېنى بەكمۇ ئوسال قىلدىڭىز، مېلانىيە ۋىلكېس، ئاشلىپ بىلەن قالغان بىرنەچچىڭلار بىرلىشىپ مېنى شۇنچىلىك رەسۋا قىلدىڭلار. سىز ئۇلارنى باشلاپ ماڭمىغان بولسىڭىز، ئۇلار ھەرگىز چىقىپ كەتمەيتتى. ھەم. مەن سىزنىڭ ئۇلارنى باشلاپ چىقىپ كېتىۋاتقىنىڭىزنى كۆردۈم. ئىشتات باشلىقىنى سىلەرگە تونۇشتۇرۇپ قويماقچى بولۇپ مېڭىۋىدىم، بىرىنچى بولۇپ سىز چىقىپ كەتتىڭىز.

ـــ مەن ئۇ ئادەمنى كەلمەيدۇ... كېلىشى مۇمكىن ئەمەس دەپ ئويلاپتىكەنمەن، ـــ دېدى مېلانىيەمۇ خاپا چىراي ھالدا، ـــ ھەممە ئادەم...

ـــ ھەممە ئادەم؟ بۇ گەپچە، ھەممە ئادەم مېنىڭ ئۇستۇمدىن گەپ قىلىشىپتۇ، شۇنداقمۇ؟ ـــ دېدى سىكارلېت غەزەپ بىلەن توۋلاپ، ـــ سىز ئىشتات باشلىقىنىڭ كېلىدىغانلىقىنى بىلگەن بولسام، مەنمۇ ئۇلارغا ئوخشاش كەلمەيلا قويايتتىم دېمەكچىمۇ؟

— شۇنداق، — دېدى مېلانىيە كۆزلىرىنى يەردىن ئالماي بوش ئاھاڭدا، — سۆيۈملۈكۈم، ئۇنداق ئەھۋالدا مەنمۇ كېلەلمەيتتىم.

— يارايسىز! ئەسلىدە سىزمۇ شۇلارغا ئوخشاش مېنى ئوسال قىلماقچىكەنسىز - دە.

— ئۇنداق دېمەڭ، — دېدى مېلانىيە كۆڭلى قاتتىق يېرىم بولۇپ، — مەن سىزنى قەستەن رەنجىتمەكچى ئەمەس، سىز مېنىڭ ھەدەم، قەدىرلىكىم، ئۆز ئاكام چارلىسنىڭ رەپىقىسى، مەن...

ئۇ قورقۇمسىراپ تۇرۇپ بىر قولىنى سىكارلېتنىڭ دولىسىغا قويۇۋىدى، سىكارلېت سىلكىپ چۇشۇرۇۋەتتى، دادىسىغا ئوخشاش قاتتىق چېچىلىپ ۋارقىراپ كەتكىلىمۇ تاس قالدى. لېكىن، مېلانىيەمۇ بوش كەلمىدى، كۆزلىرى سىكارلېتنىڭ غەزەپلىك كۆزلىرىگە دادىل تىكىلىپ تۇرىۋەردى، — بالىلىق چېقىپ تۇرغان چىرايى ۋە ئورۇق گەۋدىسىگە مۇناسىپ كەلمىگەن بىر خىل كەيپىيات ئىچىدە مەيدىسىنى كېرىپ ئولتۇرىۋەردى.

— كەچۇرۈڭ، سىزنى رەنجىتىپ قويدۇم، قەدىرلىكىم. مەن بۇلۇك ياكى ھەرقانداق جۇمھۇرىيەتچى، شىماللىقلارغا بېقىنغان ھەرقانداق ئادەم بىلەن بىر يەردە ئولتۇرالمايمەن. سىزنىڭ ئۆيىڭىزدىمۇ، باشقا يەردىمۇ شۇنداق. مەن... مەن... — مېلانىيە مۇھىم بىر گەپنى ئىزدەۋاتقاندەك ئەتراپىغا قاراپ كەتتى، — مەن قوپاللىق قىلىشقا مەجبۇرلانغان ھالەتتىمۇ، ئۇ ئادەم بىلەن كۆرۈشمەيمەن.

— سىز بىزنىڭ دوستلىرىمىزنى ئەيىبلىمەكچىمۇ؟

— ياق، قەدىرلىكىم ! ئۇلار مېنىڭ ئەمەس، سىزنىڭ دوستلىرىڭىز.

— سىز مېنى، ئىشتات باشلىقىنى چاقىرماسلىقىڭىز كېرەك ئىدى، دېمەكچىمۇ؟

مېلانىيە بۇ گەپتىن ئۆزىنى ئېلىپ قاچماي، سىكارلېتنىڭ

كۆزلىرىگە دادىل تىكىلىپ تۇرىۋەردى، قىلچە تەۋرەنمىدى:

ــ قەدىرلىكىم، سىزنىڭ قىلغان ھەرقانداق ئىشىڭىز يوللۇق، مەن سىزنى ياخشى كۆرىمەن، سىزگە ئىشىنىمەن، سىزنى ئەيىبلەيدىغان خىيالىمۇ يوق. سىزنى ئەيىبلىگەن ئادەمنى ئاڭلىسام شۇئان دەككىسىنى بېرىمەن، بىراق، سىكارلېت، ــ بىردىنلا ئۇ ھاياجان بىلەن سۆزلەپ كەتتى، ئاۋازى چىڭ ئەمەس، ئەمما ئۇنىڭدا ئۆچۈرۈش مۇمكىن ئەمەس بىر خىل نەپرەت ئوتى لاۋۇلدايتتى، ــ ئۇ ئادەملەرنىڭ بىزگە نېمىلەرنى قىلغانلىقىنى ئۇنتۇپ قالدىڭىزمۇ؟ سۆيۈملۈك چارلىس ئۆلۈپ كەتتى. ئاشلىپي سالامەتلىكىدىن ئايرىلدى، «ئون ئىككى كاۋچۇك دەرىخى» كەنتى كۆيۈپ كۈل بولۇپ كەتتى. ئەجەبا، شۇلارنى ئۇنتۇپ كەتتىڭىزمۇ؟ سىز ئېتىپ ئۆلتۈرۈۋەتكەن ھېلىقى شمالىلىقنىڭ قولىدىكى ئاپىڭىزنىڭ يىگىنە ــ يىپ سالىدىغان قۇتىسىنىغۇ ئۇنتۇپ قالمىغانسىز؟ شېرمانىنىڭ ئادەملىرى تاراغا كېلىپ بىزنىڭ ئېچ كىيىملىرىمىزدىن تارتىپ بۇلاپ كەتتى، ئۆيلەرنى كۆيدۈرۈۋەتمەكچىمۇ بولۇشتى، دادامدىن قالغان قىلىچنى قولىغا ئېلىپ شىلتىپ كېتىشتى، شۇلارنىمۇ ئۇنتۇپ قالدىڭىزمۇ؟ سىكارلېت، ئۇلار بىزنى بۇلاپ ــ تالىدى، ئازابلىدى، ئاچ ــ يالىڭاچ قويدى. بۇگۈن سىز دەل ئاشۇ ئادەملەرنى ئۆيىڭىزگە چاقىرىپ مېھمان قىلدىڭىز، نېگىرلارنى بىزگە قارشى قويغانلار، مال ــ مۇلۈكلىرىمىزنى بۇلاپ كەتكەنلەر، بىزنى سايلامغا قاتناشتۇرمىغانلار ئاشۇلار ئەمەسمۇ؟ ئۇلارنىڭ قىلغان ــ ئەتكەنلىرىنى مەن ئۇنتۇپ قالمايمەن، ئۇنتۇپ كېتىشىنىمۇ ئويلىمايمەن، نەۋرىلىرىمگىمۇ ئۇلاردىن مەڭگۈ نەپرەتلىنىشنى ئۆگىتىمەن. تەڭرىم ماڭا داۋاملىق ئۆمۈر بېرىدىغان بولسا، ئۇلارغا بولغان غەزەپ ــ نەپرەتنى نەۋرە ــ چەۋرىلىرىمنىڭ قان ــ قېنىغا سىڭدۈرۈۋېتىمەن. سىكارلېت، سىز نېمىشقا ئۇ ئىشلارنى ئۇنتۇپ كېتىسىز؟

مېلانىيە دېمىنى ئېلىۋېلىش ئۈچۈن سەل تۇرۇۋالدى،

سكارلېتنىڭ كۆزلىرى ئۇنىڭغا تىكىلىپ قالغانىدى. مېلانىيەنىڭ كۆچىلۈك هاياجىنى، ئاۋازىنىڭ تىترەپ كېتىۋاتقانلىقى ئۇنى هەيران قالدۇردى، بايىقى ئاچچىقلىرىنىمۇ نەلەرگىدۇر تارقىتىۋەتتى.

— سىز مېنى گالۋاڭ كۆرۈۋاتامسىز؟ — سورىدى ئۇ سەل تېرىككەندەك قىلىپ، — ئۇ ئىشلارنى ئۇنتۇپ كەتكىنىم يوق. لېكىن، ئۇلارنىڭ هەممىسى ئۆتۈپ كەتكەن ئىشلار، مېلانىيە، بىز ئەمدى ئامال بار هازىرقى شارائىتتىن پايدىلىنىشىمىز كېرەك، هازىر مەن دەل شۇنداق قىلىۋاتىمەن. ئۇلارنىڭ ئىشتىات باشلىقى بۇلوكقا ئوخشاش بىرئاز ياخشىراق ئادەملىرى بىلەن ئارىلىشىشقا ماهىر بولساق، ئۇنىڭ بىزنىڭ ئىشلىرىمىزغا بولغان ياردىمى ناهايىتى چوڭ بولىدۇ.

— ئۇلارنىڭ ئىچىدە بىرئاز ياخشى دېگۈدەك ئادەملەر يوق، — دېدى مېلانىيە كەسكىن سۆزلەپ، — ئۇلارنىڭ ياردىمىمۇ ماڭا لازىم ئەمەس، هازىرقى ۋەزىيەتتىن پايدىلانغۇمۇ يوق، ئەگەر پايدىلىنىش شمالىلىقلارغا قارىتىلغان بولسا.

— ۋاي خۇدايىمەي، مېلانىيە، نېمىشقا بۇنداق يامانلايسىز؟

— هە، مەن نېمىلەرنى دەپ كەتتىم، — دېدى مېلانىيە سەل خىجىل بولغاندەك قىلىپ، — سكارلېت، مەن ئەسلىدە سىزنى رەنجىتمەكچى هەم ئەيىبلىمەكچى ئەمەس. هەر ئادەمنىڭ ئۆز ئالدىغا ئويلىغانلىرى بولىدۇ، ئۆزىنىڭ قاراشلىرىدا چىڭ تۇرۇشلىرىمۇ هەقلىق ئىش. گېپىمنى ئاڭلاڭ، قەدىرلىكىم، مەن سىزنى ياخشى كۆرىمەن. بۇنى سىزمۇ بىلىسىز، شۇنداقمۇ؟ سىز ماڭا نەپرەتلەنگۈدەك ئىش قىلمىغاندىمەن؟ سكارلېت، ئىككىمىز ئەپ ئۆتمەيدىغان بولساق، بۇ ماڭا قاتتىق ئېغىر كېلىدۇ... بىز هەممە جاپالاردا بىللە بولغان تەقدىرداشلار، شۇنداق ئەمەسمۇ؟

— بولدى گەپ قىلماڭ، مېلانىيە، گەپكىمۇ ئۇستا ئىكەنسىز، — دېدى سكارلېت نارازى بولغاندەك قىلىپ، ئەمما مېلانىيە

ئۇنىڭ بېلىدىن بوش قۇچاقلىۋالدى، سىكارلېت ئۆزىنى قاچۇرمىدى.

— بولدى، ئىككىمىز يەنە ئەپلىشىپ قالدۇق، — دېدى مېلانىيە خۇشال هالدا، ئەمما بىر گەپنى قوشۇپ قويۇشنى ئۇنتۇمىدى، — سۆيۈملۈكۈم، بىز بۇرۇنقىغا ئوخشاش قويۇق بېرىش - كېلىش قىلىپ تۇرايلى. جۇمهۇرىيەتچىلەر بىلەن شمالىلىقلارغا بېقىنىپ كەتكەن ئادەملەر ئۆيىڭىزگە كەلگەن چاغدا ماڭا خەۋەر بېرىۋەتسىڭىز مەن كەلمەي تۇرمەن.

— كېلەمىسىز، كەلمەمسىز، ماڭا بەربىر، — دېدى سىكارلېت شىلەپىسىنى كىيىۋېتىپ. ئۇ ئىچ - ئىچىدىن بوغۇلۇپ ئۆيىگە قايتىپ كەتتى. مېلانىيە دىلى رەنجىپ ئولتۇرۇپلا قالدى. ئۇنىڭ رەنجىگىنى سىكارلېتنىڭ زىيادەت تۇپەيلى ئازابلانغان يۈرىكىگە تەسەللى بولغانىدى.

زىيادەت بولۇپ بىرنەچچە هەپتىگىچە سىكارلېت كۆپچىلىكنىڭ ئۆزىگە تۇتقان مۇئامىلىسىگە پىسەنت قىلماي يۈرۈشنىڭ ئىنتايىن تەس ئىكەنلىكىنى هېس قىلىپ يېتىدى. مېلانىيە، پىتتىي هامما، هېنرى تاغا ۋە ئاشلېيدىن باشقىلار ئۇنى يوقلاپ كەلمەيتتى، ئۆزلىرىنىڭ يىغىلىشلىرىغىمۇ چاقىرىشمايتتى. بۇ ئىشتىن ئۇ قاتتىق هەيران بولدى هەم ئازابلاندى. ئۇلار ئۇنىڭ كەينىدىن گەپ قىلىپ، ئۇنى هاقارەتلەپ ئارىغا ئالماي يۈرۈشسىمۇ سىكارلېتنىڭ ئۇلارغا قارىتا قىلچە يامان نىيىتىنىڭ يوقلۇقىنى ئۇلار بىلمىشمەمدىغاندۇ؟ ئۇلار ئۇنىڭمۇ ئۆزلىرىگە ئوخشاشلا ئىشتات باشلىقى بولوكنى ياخشى كۆرمەيدىغانلىقىنى، ئۇنىڭغا كۇلۇپ مۇئامىلە قىلىشى كۆرۈنۈشتىكى ئىش ئىكەنلىكىنى چۈشىنىشلىرى كېرەك ئىدىغۇ؟ ئەخمەق گالۋاڭلار ! ئەگەر هەممە ئادەم ئۆزىگە ئوخشاش جۇمهۇرىيەتچىلەرگە كۇلۇپ مۇئامىلە قىلغان بولسا جورجىيە قىيىن ئەهۋالدىن بۇرۇنلا قۇتۇلۇپ كېتەتتى.

سىكارلىبت شۇ چاغدا ئۆتمۈشتىكى تۇرمۇشى ۋە كونا دوستلىرى بىلەن بولغان ئاجىز مۇناسىۋەت يىپلىرىنىڭ ئاللىبۇرۇن ئۈزۈلۈپ كەتكەنلىكىنى، ئەمدى ئۇنى مەڭگۈ ئۇلىغىلى بولمايدىغانلىقىنى ئويلاپ باقمىغانىدى. مېلانيە ئوتتۇرىغا چىقىپ ئۆزىنىڭ تەسىرى بىلەن بەزى ئىشلارنى قىلغان بولسىمۇ پايدىسى بولمىدى، ئۇ مۇناسىۋەتنى ئەسلىگە كەلتۈرەلمىدى. سىكارلىبت بۇرۇنقىدەك هايات كەچۈرۈشتى، كونا دوستلىرى بىلەن باردى ـ كەلدى قىلىپ ياشاشنى ئويلىسىمۇ، ئەمدى مۇمكىن ئەمەس ئىدى. پۈتۈن شەهەر ئۇنىڭغا چىرايىنى تۇرگەن، گىرانىت تاشتەك قېتىپ كېتىشكەنىدى. كىشىلەرنىڭ بۇلوك هاكىمىيىتىگە بولغان نەپرىتى سىكارلىبتنىڭمۇ ئۈستىگە چۈشكەنىدى، بۇ خىل نەپرەت ئىنتايىن رەھىمسىز بولۇپ، ئۇنىڭ يوقىلىپ كېتىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى. سىكارلىبتنىڭ تەقدىرى دۈشمەننىڭ تەقدىرى بىلەن باغلىنىپ كەتكەن، كېلىپچىقىشى، ئائىلە ئەھۋالى قانداق بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، ئاينىغان ئۇنسۇر، نېگىرلارنىڭ قوللىغۇچىسى، خائىن جۇمھۇرىيەتچى بولۇپ بولغانىدى... ئۇ يەنە شىماللىقلارغا بېقىنىپ كەتكەنمۇ ئادەم ئىدى.

سىكارلىبت بىر مەزگىل ئازابلانغاندىن كېيىن، پەرۋا قىلمىغاندەك يۇرگەن يالغان نىقابىنى يىغىشتۇرۇپ قويۇپ ئەسلىي قىياپىتىنى ئاشكارىلىدى. ئۇ ئەزەلدىن باشقىلارنىڭ قىلغان ئىشلىرىنى ئارتۇقچە ئويلاپ كەتمەيتتى، بىرەر ئىشنى ۋۇجۇدقا چىقىرالمىغانلىقى بىلەن روھىمۇ چۈشۈپ كەتمەيتتى. ئۇزاققا قالماي مېرۇبتېر، ئىلسىن، ۋېمتىن، بوننېل، مادې ۋە باشقىلار ئۆزىنى نېمىلا دېسە قىلچە كارى بولمايدىغان بولدى. مېلانيە بىلەن ئاشلىبې ئۇنى تاشلىماي پات ـ پات كېلىپ تۇراتتى. ئۇنى بىر ئاشلىبىلا تاشلىمىسا قالغىنىنىڭ كارى چاغلىق ئىدى. ئاتلانتادا ئۇنىڭ زىياپەتلىرىگە قاتنىشىدىغان ئادەملەر خېلى بار ئىدى، ئۇلار ئۇ مۇتەئەسسىپ قېرىلارغا

قارىغاندا ئىختىيارىي ئىدى، كاللىسىمۇ قېتىپ قالغان ئەمەس، كىيىملىرىمۇ ئۇلارنىڭكىدىن چىرايلىق ئىدى.

ئۇ ئادەملەرنىڭ ئاتلانتاغا كەلگىنىگە ئۇزاق بولمىغانىدى. بەزىلىرى رېتىنىڭ دوستلىرى ئىدى، بەزىلىرى سىرلىق پائالىيەتلەردە ئۇنىڭ بىلەن مۇناسىۋىتى بار ئادەملەر ئىدى. ئۇنىڭ ئۇ مېھمانلىرىنىڭ ئىچىدە مىللەتلەر مېھمانخانىسىدا تۇرۇۋاتقاندا تونۇشۇپ قالغان ئەر ـ ئاياللارمۇ، ئىشتات باشلىقى بۇلوك يېڭىدىن خىزمەتىنى ئۆستۈرگەن ئەمەلدارلارمۇ بار ئىدى.

سىكارلېتنىڭ زىياپەتلىرىگە كېلىدىغانلارنىڭ ئىچىدە مەدەنىيەتلىك، تەربىيە كۆرگەن، ئائىلە ئەھۋالى ياخشى ئادەملەرمۇ، تەۋەككۇلچىلەردىن باشقا، مال ـ مۈلۈكلىرى خېلى بار شىماللىقلارمۇ بار ئىدى. ئۇلار ئاتلانتانى قايتا قۇرۇش ۋە تەرەققىي قىلدۇرۇشتا سودىنىڭ ناھايىتى ياخشى راۋاج تاپىدىغانلىقىنى ئويلاپ كېلىشكەنىدى. شىمالدىكى پۇلدار ئائىلىلەرمۇ بالىلىرىنى يېڭى رايوندا يېڭى ئىشلارنى قىلدۇرۇش ئۈچۈن جەنۇبقا ئەۋەتىپ تۇرۇشاتتى. ھەربىيدىن چېكىنگەنلەرمۇ قانىلىق جەڭلەرنى قىلغان بۇ شەھەردىن كېتىشنى خالىمايلا ئولتۇراقلىشىپ قېلىۋاتاتتى. دەسلەپتە ئۇلار بۇ يەرگە يات بولغاچقا، سىكارلېتنىڭ تەكلىپلىرىنى قىزغىن قوبۇل قىلىپ زىياپەتلىرىگە كېلىپ تۇرۇشقاندى، كېيىن ئۇنىڭ چەمبىرىكى ئىچىدىن ئاستا ـ ئاستا چىكىنىپ چىقىشقا باشلىدى. بۇ ئاق كۆڭۈل كىشىلەرمۇ تەۋەككۇلچىلەر ۋە تەۋەككۇلچى ھۆكۈمەت بىلەن بىر مەزگىل ئارىلاشقاندىن كېيىن، جورجىيەنىڭ يەرلىك ئادەملىرىگە ئوخشاش ئۇلاردىن نەپرەتلىنىپمۇ قېلىۋاتاتتى، نۇرغۇنلىرى ھەتتا دېموكراتلار پارتىيەسىگە كىرىپ جەنۇبلۇقلاردىنمۇ ئۆتە جەنۇبلۇق بولۇپ كېتىشكەنىدى.

سىكارلېتنىڭ خۇشى يوق بەزى ئادەملەرمۇ ئۇنىڭ ئۆيىدىن چىقمايتتى، ئۇ ئادەملەرنى باشقىلارمۇ ياخشى كۆرمەيتتى. ئۇلارنىڭ «كونا ئەسكەرلەر»نىڭ ئۆيلىرىدە مېھمان بولغۇسى

كېلەتتى، ئەمما ئۇلار ئۇ ئادەملەرنى ئۆيلىرىگە چاقىرمايتتى، ئۇلارنىڭ ئىچىدە شىمالدىن كەلگەن ئايال مۇئەللىملەرمۇ بار ئىدى، ئۇلار جەنۇبقا نېگىرلارنى، شىماللىقلارغا بېقىنغان جەنۇبلۇقلارنى ئوقۇتۇشقا كەلگەنىدى. ئۇ جەنۇبلۇقلار ئەسلىدە ئوبدان ئادەملەر بولۇپ، جەنۇب تەسلىم بولغاندىن كېيىن، جۇمھۇرىيەتچىلەرگە ئايلىنىپ كېتىشكەنىدى.

شىمالدىن كەلگەن ئايال مۇئەللىملەر بىلەن شىمالىلقلارغا بېقىنغان جەنۇبلۇقلارنىڭ ئىچىدە ئاتلانتانىڭ يەرلىك خەلقى ئەڭ ئۆچ كۆرىدىغىنى قايسىلار؟ بۇنىڭغا بىر نېمە دېمەك تەس ئىدى. ئۇلارنىڭ ئەڭ ئۆچ كۆرىدىغىنى كېيىنكىلىرى بولسا كېرەك.

سىياسىي ۋەزىيەتنىڭ ئېھتىياجى بىلەن خىلمۇ خىل ئادەملەرنىڭ بىرىكىشىدىن تۇزۇلگەن بۇ جەمئىيەتنىڭ پەقەت بىرلا ئورتاقلىقى بار بولۇپ، ئۇ بولسىمۇ پۇل ئىدى. ئۇ ئادەملەرنىڭ نۇرغۇنى ئۇرۇشتىن ئىلگىرى بىرەر قېتىم بولسىمۇ قولىغا يىگىرمە بەش سومنى ئېلىپ ئىختىيارىيچە خەجلەپ باقىقان ئادەملەر ئەمەس ئىدى، ھازىر بولسا پۇلنى سۇدەك خەجلىشەتتى، بۇنداق ئىسراپخورلۇق ئاتلانتادا ئەزەلدىن كۆرۈلۈپ باقمىغانىدى.

سىياسىي جەھەتتە جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيەسى ھاكىمىيەتنى ئىگىلەپ، ئاتلانتا ئىسراپخورلۇق ۋە ھەشەمەتچىلىك دەۋرىگە قەدەم قويىدى. پۇلدارلار بىلەن كەمبەغەللەرنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى پەرق ئەزەلدىن بۇگۈنكىدەك بۇنداق روشەن گەۋدىلىنىپ باقمىغانىدى. يۇقىرى ئورۇندىكىلەر بەختسىز ئادەملەرگە قىلچە كۆڭۈل بۆلمەيتتى. ئەلۋەتتە، نېگىرلار بۇنىڭ ئىچىدە ئەمەس، ئۇلارنىڭ ھەممە شارائىتلىرى ياخشى ئىدى، ياخشى مەكتەپلەردە ئوقۇيتتى، ياخشى ئۆيلەردە تۇراتتى، ياخشى كىيىملەرنى كىيەتتى، ئويۇن ـ تاماشىلارمۇ شۇلارنىڭ ئىدى، چۈنكى ھاكىمىيەت شۇلارنىڭ قولىدا ـ دە. نېگىرلارنىڭ قوللىرىدىكى ھەر بىر سايلام بېلىتىنىڭ رولى بار ئىدى. يېڭىدىن نامراتلىقتا

يۇزلىنىۋاتقان ئاتالانتالىقلار كوچىلاردا يىقىلىپ قالسىمۇ، يېڭىدىن باي بولۇۋاتقان جۇمھۇرىيەتچىلەرنىڭ ئۇلار بىلەن كارى بولمايتتى.

بۇ چاكىنا دولقۇن ئىچىدە سىكارلېت ئەڭ ئالدىدا كېتىۋاتاتتى، دائىم كەيپى چاغ ئىدى، رېت باتلېرنىڭ پۇلى بىلەن كىيىم دېگەننى بولۇشچە كىيەتتى، شۇ چاغنىڭ ۋەزىيىتىمۇ ئۇنىڭغا تازا ماس كەلگەنىدى. ھەممە ئادەم قىلچە قورۇنماي ئۆزلىرىنى كۆرسىتىشەتتى، ئاياللارنىڭ كىيىنىشلىرى تولىمۇ ئالىپتە، ئۆيلىرىنىڭ جاھازلىنىشلىرىمۇ ئۆزگىچە، ئالتۇن - كۈمۈشلىرى ھېسابسىز، ئاتلىرىمۇ، يەيدىغان نەرسىلىرىمۇ، ۋىسكېيلىرىمۇ ئىنتايىن كۆپ ئىدى. سىكارلېتنىڭ ئاپىسىنىڭ تەلەپ ئۆلچىمى بويىچە بولغاندا، سىكارلېتنىڭ يېڭى تونۇشقان دوستلىرىنىڭ بىرسىنىمۇ دۇرۇس ئاردەم دېگىلى بولمايتتى. ئۇنىڭ ئۆزىمۇ خېلى يىللار ئىلگىرى تارادىكى مېھمانخانا ئۆيىدە تۇرۇپ رېت باتلېرغا ئاشنا بولۇش قارارىغا كەلگەن چاغدىن باشلاپلا ئاپىسىنىڭ ئادەم بولۇش ئۆلچەملىرىگە خىلاپلىق قىلىپ كېلىۋاتقان بولغاچقا، ھازىر ئۇنداق ئىشلارنى قىلسىمۇ ۋىجدانى زادىلا ئازابلانمايتتى.

ئۇنىڭ ھازىرقى يېڭى دوستلىرىنى قاتتىق تەلەپ بويىچە ئەپەندى، خانىم، دەپ ئاتىغىلى بولمىسىمۇ، ئەمما ھەممىسىلا رېتنىڭ يېڭى ئورلېئاندىكى ئاغىنىلىرىگە ئوخشاش ئاجايىپ قىزىق ئادەملەر ئىدى. سىكارلېت يېڭى ئورلېئاندىكى چاغدىكىدىن باشقا ۋاقىتلاردا پەقەتلا ھاياتنىڭ لەززىتىنى كۆرۈپ باقمىغان، ئۆزىنى بىخەتەر سەزمەي كەلگەنىدى. ئەمدى تۇرمۇشى مۇقىملىققا ئىگە بولغاندىن كېيىن، تانسىلارنى ئويىنىغۇسى، سىرتلارغا چىقىپ تاماشا قىلغۇسى، چوڭ يەپ، چوڭ ئىچكۈسى، تاۋار - دۇردۇنلارغا يۆگىلىپ يۇرگۈسى، يۇمشاق ماموق تۆشەكلەردە، لۆم - لۆم دېۋانلاردا ئولتۇرغۇسى كېلىدىغان بولۇپ قالدى، ئۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى ھەم قىلىپمۇ كۆردى، رېتمۇ

ئۇنى مەيلىگە قويۇپ بەردى. سىكارلىت ھازىر بالىلىق چاغلىرىدىكى ئىسكەنجىلەردىن، نامراتلىقنىڭ غەم - قايغۇلىرىدىن قۇتۇلغانىدى، شۇڭا بۇرۇن ئۆزى ئويلاپ يۈرگەن ئارزۇلىرىنى ئىشقا ئاشۇرۇشنى خيال قىلىپ قالغانىدى. ئۇنىڭ ئۈ ئارزۇلىرى، نېمە قىلغۇسى كەلسە شۇنى قىلىش، كىم قوللىمسا ئۇنىڭغا پىسەنت قىلماسلىق ئىدى.

سىكارلىت ئاشۇ خىياللىرى ئىچىگە غەرق بولۇپ كەتتى. ئۇنىڭ ئۈ ئارزۇلىرى قىمارۋازلارنىڭ، ئالدامچىلارنىڭ، ئەدەپلىك ئايال تەۋەككۈلچىلەرنىڭ، ھىيلە - مىكىر بىلەن خەقنى ئالقىنىغا ئېلىپ ئويىنىتىشىنى ئويلايدىغان ئادەملەرنىڭ ئارزۇلىرى بىلەن ئوخشاش ئىدى. تەشكىللىك جەمئىيەت ئۇچۇن ئېيتقاندا، ئۇ ئادەملەرنىڭ ھايات يۈرۇشى نومۇس ئىش ئىدى. سىكارلىت نېمە دېگۈسى كەلسە، دەيتتى، نېمە قىلغۇسى كەلسە، قىلاتتى، ئۇنىڭ تەكەببۇرلۇقى خۇددى ھازىرلا ئېتىلىپ كېتىدىغان شارەك بارغانسېرى كۆپچۈپ كېتىۋاتاتتى.

سىكارلىت يېڭى تونۇشقان جۇمھۇرىيەتچىلەرنى، شىماللىقلارغا بېقىنىپ كەتكەن ئادەملەرنى ئوخشاشلا كۆزگە ئىلمايتتى، شىماللىق ئوفىتسېرلار بىلەن ئۇلارنىڭ خانىملىرىغا تېخىمۇ قوپاللىق، تېخىمۇ تەكەببۇرلۇق قىلاتتى. ئاتلانتاغا ئېقىپ كەلگەن خىلمۇ خىل ئادەملەرنىڭ ئىچىدە يالغۇز ھەربىيلەرنىلا قوبۇل قىلمايتتى، قارشى ئالمايتتى، قەستەن ئۇلارغا ھۆرمەتسىزلىك قىلاتتى. كۆك كىيىملىنىڭ نېمىدىن دېرەك بېرىدىغانلىقىنى ئۇنتۇمىغان ئادەم يالغۇز مىلانىيە ئەمەس ئىدى. سىكارلىت ئۇچۇن ئۇ ھەربىي كىيىملەر بىلەن ئۇنىڭ ئالتۇن رەڭ تۇگمىلىرى مەڭگۇ قورشاۋ ۋەھىمىسى، ئۇنىڭدىن قاچقان قورقۇنچلۇق كەچۈرمىشلەر، بۇلاڭچىلىق، ئوت قويۇش، ئىنتايىن جاپالىق تۇرمۇش ۋە تارادىكى ئېغىر ئەمگەكلەردىن دېرەك بېرىپ تۇراتتى. ھازىر ئۇنىڭ پۇلى بار بولدى، ئىشتات باشلىقى ۋە جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيەسىنىڭ مەشھۇر ئەربابلىرى بىلەن

تونۇشتى، ئىجتىمائىي ئورنى مۇستەھكەملەندى، كۆك كىيىملىك ئەسكەرلەرنى كۆزگە ئىلمايدىغان ئاساسقا ئىگە بولدى. ئەمدى ئۇلارغا قانداق ھۆرمەتسىزلىك قىلىمەن دېسە قىلالايدۇ.

رېت بىر قېتىم ئۇنىڭغا ئۆيگە كېلىۋاتقان ئەرلەرنىڭ كۆپىنىڭ ئىلگىرى ئاشۇ كۆك كىيىملەرنى كىيگەن ئەسكەرلەر ئىكەنلىكىنى ئېيتىۋېدى، سكارلېت ئۇنىڭغا، كۆك كىيىم كىيمىگەن شىماللىقلار ھەقىقىي شىماللىق ئەمەس، دەپ جاۋاب بەردى.

سكارلېتنىڭ بۇ خىل مۇئامىلىسى كۆك ھەربىي فورما كىيىپ يۈرىدىغان ئۇ ھەربىيلەرگە بەزىدە تۇيۇقسىز تۇيۇلۇپ كېتەتتى، ئۇلارنىڭ خانىملىرىمۇ شۇنداق ھېسسىياتتا بولۇپ قالاتتى. چۈنكى، ئۇلار تەربىيە كۆرگەن مەدەنىيەتلىك ئادەملەر ئىدى، ياقا يۈرتلاردىكى بۇنداق دۇشمەنلىك مۇئامىلىلەر ئۇلارغا ھار كېلەتتى، مۇتتەھەم ھاكىمىيەتنى قوغداشقا مەجبۇرلانغانلىقلىرى ئۈچۈن نومۇس قىلىپ شىمالغا قايتىپ كېتىشنىمۇ ئويلىشاتتى. ئۇلارنىڭ خانىملىرى باتلېر خانىمنىڭ قىزىل چاچلىق بەتبەشىرە بىرىدگېت فىلاخېرتوغا ئوخشاش خوتۇنلار بىلەن دوست بولۇپ، ئۆزلىرىنى قەستەن نەزەرگە ئىلىپ قويمايۋاتقىنىغا ھەيران بولۇشاتتى.

ئەمما، سكارلېت دوستۇم دەپ يۈرگەن ئۇ خوتۇنلارمۇ دەردىنى ئېچىدە بىلەتتى، شۇنداقتىمۇ ئۇلار ئۇنىڭ ئۆزلىرىنى كەمسىتىشلىرىگە رازى ئىدى. ئۇلارنىڭ نەزىرىدە سكارلېت يەنە بايلىقنىڭ، نازاكەتنىڭ سىمۋولى ئىدى، يەنە كونا تۈزۈم، كونا شەخسلەر، كونا ئائىلىلەر، كونا ئەنئەنىلەرنىڭ ۋەكىلىدەكمۇ كۆرۈنەتتى. ئۇلار ھەم ئاشۇ كونا نەرسىلەرنىڭ قايتىدىن جىپسلىشىپ كېتىشىنى ئارزۇ قىلاتتى. ئۇلار تەلپۈنگەن ئۇ كونا ئائىلىلەر بولسا سكارلېتنى ئۆزلىرىنىڭ ئارىسىدىن سىقىپ چىقىرىۋېتىشنى ئويلايتتى. ئەمما، يېڭىدىن باش كۆتۈرۈۋاتقان ئېسىلزادىلەرنىڭ خانىملىرى ئۇلارنىڭ ئۇ

خىياللىرىدىن پۈتۈنلەي خەۋەرسىز ئىدى، سىكارلېتنىڭ ئۆز ۋاقتىدىكى چوڭ بىر قۇلدارنىڭ قىزى، ئاپىسىنىڭ ساۋاتسىزلىقى رويېللارد جەمەتىدىن، ئېرىنىڭ چارلېستوندىكى رېت باتلېر ئىكەنلىكىنىلا بىلەتتى. ئۇلارغا شۇنىڭ ئۆزىلا يېتەرلىك ئىدى. كونا ئىجتىمائىي گۇرۇھلار ئۇلارنى كەمسىتەتتى، ئۇلارنىڭ بوسۇغىسىغا دەسسىمەيتتى. چېركاۋلاردا ئۇلارغا سالقىن قاراپ باشلىرىنى لىڭشىتىپلا قوياتتى. ئۇلار بۇ كونا ئىجتىمائىي گۇرۇھلارنىڭ ئىچىگە كىرىشنى بەكمۇ ئارزۇ قىلىشاتتى، شۇڭا سىكارلېتنى ۋاستە قىلىپ تۇرۇپ ئۇلارغا يېقىنلىشىشنى ئويلىشاتتى. سىكارلېت ئەمەلىيەتتە ئۇلار ئۈچۈن ۋاستىلا ئەمەس ئىدى، ئۇنى يەنە ئاشۇ جەمئىيەتنىڭ تېپىك گەۋدىسى دەپمۇ بىلىشەتتى. ئۇ خانىملار يۇقىرى تەبىقىگە مەنسۇپ بولمىغان خانىملار بولغاچقا، سىكارلېتنىڭ ساختا نىقابىنىڭ ئاستىدىكى ھەقىقىي ماھىيىتىنى چۈشەنمەيتتى، سىكارلېتنىڭ ئۆزىمۇ ھەم چۈشىنىپ كەتمەيتتى. ئۇلار سىكارلېتقا ئۇنىڭ ئۆزلىرىگە بولغان قارىشى بويىچە مۇئامىلە قىلغاچقا، ئۇنىڭ ئالدىدا ئەلىمىنى ئىچىگە يۇتۇپ يۇرۇشەتتى. ئۇنىڭ ھاكاۋۇرلۇقلىرىغا، قىلچە يۇز - خاتىر قىلماي ئەيىبلىرىنى ئېچىشلىرىغا چىدايتتى.

ئۇلارنىڭ بۇ يەردە ئاساسلىرى ئاجىز، ئۆزلىرىگە بولغان ئىشەنچلىرىمۇ كۈچلۈك ئەمەس ئىدى، شۇڭا لاتاپەتلىك بولۇشقا تىرىشاتتى، بۇ يەردىكىلەرنىڭ، ئاياللىق خۇسۇسىيىتى يوق، دەپ ئەيىبلەشلىرىدىن قورقۇپ ھېچكىمگە ئاچچىقلىنالمايتتى، ھېچكىم بىلەن تەڭ تۇرالمايتتى، ھەرقانچە كۆپ بەدەل بېرىشكە توغرا كەلسىمۇ خانىملاردەك بولۇشقا تىرىشاتتى.

ئۇلارنىڭ ئەرلىرى پۇل تېپىشقا ئۇستا بولسىمۇ، ئەمما تۇرمۇشنىڭ يېڭى شەكىللىرىنى ئۆگىنىشكە ماھىر ئەمەس ئىدى، سىكارلېتنىڭ زىيافەتلىرىدە ھاراقنى كۆپ ئىچەتتى، ھەتتا مەست بولغۇچە ئىچىشىپ، بەزىلىرى كەچتە كېتەلمەي

سكارلېتلارنىڭكىده قونۇپمۇ قالاتتى. ئۇلارنىڭ ھاراق ئىچىشى سكارلېت كىچىك ۋاقتىدا كۆرگەن ئادەملەرنىڭ ئىچىشلىرىگە زادىلا ئوخشىمايتتى. يۇزلىرى ئېسىلىپ، تىلى كالۋالىشىپ شۇنداق سەتلىشىپ كېتەتتى، سەت گەپلەرنى قىلىشاتتى، تۇكۇرۇك قاچىلىرىغا تۇكۇرمەي، كۆرگەنلا يەرگە تۇكۇرۇۋېتەتتى. سكارلېت ئەتىسى گىلەملەرنىڭ ئۈستىدىن ئۇلارنىڭ تۇكۇرۇكلىرىنىڭ ئىزلىرىنى كۆرەتتى.

سكارلېت ئۇلارنى كۆزگە ئىلمايتتى، لېكىن يەنە ئۇلار بىلەن بىللە بولۇشنى ياخشى كۆرەتتى، شۇڭلاشقىمۇ ئۇنداق ئادەملەر ئۇنىڭكىگە كۆپ كېلەتتى. بەزىدە ئۇلار ئۇنىڭ چىشىغا تېگىپ قويسا سكارلېت ئۇلارنى قاتتىق گەپلەرنى قىلىپ ئۆيىدىن قوغلاپمۇ قويياتتى، ئۇلارمۇ ئۇنىڭ قوپاللىقلىرىغا چىدايتتى.

ئۇلار رېتنىڭ گەپلىرىگىمۇ چىدايتتى، بەزىدە رېت ئۆزىنىڭ ئۆيىدە ئۇلارنىڭ يېغىرنى ئاچسىمۇ غىرىڭ قىلمايتتى. ئۇلارنىڭ خانىملىرى رېت باتلېرنى چاكىنا ئادەم دەپ بىزار بولۇشاتتى، ئەرلىرى ئۇنىڭ كەينىدىن چوشقا، ھارامىلىق دەپ قويياتتى. بۇرۇن ئاتلانتالىقلار ئۇنى ياخشى كۆرمەيتتى، ئۇمۇ ئۇلارغا ياخشىچاق بولۇشنى ئويلىمىغانىدى. ھازىرمۇ ئۇلار ئۇنى ياخشى كۆرۈپ كەتمەيتتى، ئۇمۇ ئۇلارغا ئۆزىنى ياخشى كۆرسىتىش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلمايتتى، ئۆزى بىلەن ئۆزى ئىدى، ئۆزىنىڭ ئىشىدىن ئۆزى خۇشال بولۇپ يۈرەتتى، باشقا ئادەملەرنى كۆزگە ئىلمايتتى، ئەتراپىدىكى ئادەملەرنىڭ كۆزقاراشلىرىغا ئېتىبار بەرمەيتتى، قىلىۋاتقان تەكەللۇپلىرى ئادەمنىڭ زىتىغا تېگىۋاتقانىدەك بىلىنەتتى. سكارلېت ئۈچۈن ئۇ ھازىرمۇ بىر تېپىشماق ئىدى. ئەمما ئۇ بۇ تېپىشماقنى تېپىش ئۈچۈن كاللا قاتۇرۇپمۇ كەتمەيتتى. ئۇنىڭ ھەممە نەرسىدىن نارازى بولۇپ يۈرىدىغانلىقىنى، كەلگۈسىدىمۇ رازى بولمايدىغانلىقىنى بەش قولدەك بىلەتتى ئۇنىڭغا جىددىي كېرەكلىك نەرسىلەر ھېچىيەردىن تېپىلمايتتى ياكى ئۇنىڭغا ھېچ قانداق نەرسە لازىم

بولمايتتى، شۇڭلاشقا ھەر قانداق نەرسىگە ئېتىبارسىز قارايتتى. ئۇ يەنە شۇنداق تۇرۇپ، يەنە سىكارلېتنىڭ قىلغان ھەربىر ئىشىنى مەسخىرە قىلاتتى، ئىسراپخورلۇقىغا، تەكەببۇرلۇقىغا ئىلھام بېرەتتى، ھەشەمەتچىلىكىنى، شەكىلۋازلىقىنى ياراتمايتتى، ئەمما يەنە ئاشۇ ھەشەمەتچىلىكلىرىگە كەتكەن پۇلنى قىسماي بېرىپ تۇراتتى.

ئەللىكىنچى باب

رېت باتلېرنىڭ غەلىتىلا مىجەزلىرى بارئىدى، ئۇ مىجەزلىرىنى زادىلا ئۆزگەرتەلمەيتتى، ئىككىسىنىڭ ئەڭ شېرىن چاغلىرىدىمۇ شۇنداق ئىدى. سىكارلېت ئۇنىڭ ئۇزاقتىن بېرى داۋاملىشىپ كېلىۋاتقان بىر مىجەزىگە زادىلا كۆنەلمەيۋاتاتتى. دائىملا ئۇنى ئۆزىگە دىققەت قىلىپ قاراۋاتقاندەك سېزەتتى، بېشىنى ئىتتىك كۆتۈرۈپ قارىغاندا، ئۇنىڭ كۆزلىرىدىكى بىر نەرسە ئىزدەۋاتقاندەك، كۈتۈۋاتقاندەك ئىپادىلەردە چۆچۈگەندەك بىر خىل ئالامەت كۆرۈنۈپ قالاتتى. كۆزلىرىدىكى ئۇ ئىپادىدە چىدىغۇسىز سەۋرچانلىق ئەكس ئېتەتتى. سىكارلېت بولسا بۇ خىل سەۋرچانلىقنىڭ زادىلا تېگىگە يېتەلمەيتتى.

رېت يالغان گەپكە، ئۆزىنى كۆرسىتىشكە ئۆچ بولسىمۇ، سىكارلېت ئۇنىڭ بىلەن بەزى چاغلاردا خۇشال ياشايتتى. ئۇ سىكارلېتنىڭ دۇكىنى، زاۋۇتلىرى، قاۋاقخانىسى توغرۇلۇق قىلغان گەپلىرىنى، مەھبۇسلارنىڭ ئەھۋالى، ئۇلارنى بېقىشقا كېتىدىغان خىراجەتلىرى ئۈستىدىكى ۋايسىاشلىرىنى سەۋرچانلىق بىلەن ئاڭلايتتى ھەم ئۇنىڭغا ناھايىتى ئەمەلىي مەسلىھەتلەرنى بېرەتتى. سىكارلېت ئۇيۇشتۇرغان زىياپەتلەرگە، تانسىلارغا زېرىكمەي، بىزار بولماي تولۇق قاتنىشاتتى. بەزى ئاخشاملىرى يالغۇز ئىككىسى، ئالدىلىرىغا بىراندى بىلەن قەھۋە قويۇپ

پاراڭلىشىپ ئولتۇرۇشاتتى. رېت ئۇنىڭغا قىزىق - قىزىق ۋەقەلەرنى، ھېكايىلەرنى سۆزلەپ بېرىپ كۈلدۈرەتتى، كۆڭلىنى ئاچاتتى. ھەرقانداق ئىشتا سەممىي بولسىلا ئۇنىڭ نېمە دېسە ماقۇل دەيدىغانلىقىنى سىكارلېت ئوبدان چۈشىنەتتى. ئۇنداق قىلماي ئەگىرىلىك قىلسا، كۆڭلىدىكىنى ئېيتمىسا ياكى ئاياللارنىڭ ئادىتى بويىچە ئۇنى ئالداپ مەلۇم نەرسىگە ئېرىشمەن دەپ ئويلىسا ئۇ ئۇنىڭغا ھېچنېمە بەرمەيتتى. ئۇ يەنە سىكارلېتنىڭ نېمە ئويلاۋاتقانلىقىنى بىلىۋالالايتتى، شۇ ئويى ئۈچۈن ئۇنى مەسخىرە قىلاتتى. سىكارلېت ئۇنىڭ مۇشۇ ئىشىغا زادىلا چىدىيالمايتتى.

رېت دائىم ئۇنىڭغا پەرۋاسىز قارايتتى، سىكارلېت ئۇنىڭ بۇ مىجەزىنى زادىلا چۈشىنەلمەيتتى، بەزىدە ھەيران قېلىپ، مۇشۇنداق تۇرۇپ مەن بىلەن نېمىشقا توي قىلغاندۇ، دەپمۇ ئويلاپ قالاتتى. ئەرلەرنىڭ بەزىلىرى مۇھەببەتنى، بەزىلىرى ئۆي - ئوچاقلىق، بالىلىق بولۇشنى، بەزىلىرى پۇلنى دەپ توي قىلىشىدۇ، ئەمما سىكارلېت ئۇنىڭ ئۆزى بىلەن پۈتۈنلەي ئۇ مەقسەتلەر ئۈچۈن توي قىلمىغانلىقىنى بىلەتتى. ئۇ مۇھەببەت ئۈچۈن توي قىلمىغان، ئۇنىڭ بۇ سۆيۈملۈك ئۆيىنى قورقۇنچلۇق بىنا، بۇ يەردە تۇرغاندىن ياخشىراق بىر مېھمانخانىدا تۇرغىنىم ياخشى، دېيىشلىرىمۇ شۇنى ئىسپاتلايتتى. ئۇ يەنە چارلېس بىلەن فىرانكقا ئوخشىمايتتى، زادىلا بالا يۈزى كۆرگۈسى يوق ئىدى. بىر قېتىم سىكارلېت ئۇنىڭغا ئەركىلەپ تۇرۇپ نېمە ئۈچۈن ئۆزى بىلەن توي قىلغانلىقىنى سورىۋىدى، ئۇ خۇشال جاۋاب بېرىپ: «سىز بىلەن توي قىلىشىم، سىزنى چىرايلىق بىر نەرسە ئورنىدا يېنىمدا تۇتۇپ تۇرۇش ئۈچۈن ئىدى، ئامرىقىم» دېدى. بۇ گەپ سىكارلېتنى قاتتىق خاپا قىلدى.

ئۇنىڭ سىكارلېت بىلەن توي قىلىشى ھەقىقەتەن ئەرلەر بىلەن ئاياللارنىڭ توي قىلىش زۆرۈرىيەتلىرى سەۋەبىدىن ئەمەس ئىدى، پەقەت ئۇنى ئۆزىنىڭ قىلىۋېلىش ئۈچۈنلا توي

قىلغاندى، بۇ مەقسەتكە باشقا يوللار بىلەن يېتىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى، تۇيۇ ئاخشىمى شۇنداق ئىككىلىكىگە ئىقرارمۇ بولغاندى. ئۇ سىكارلېتنىمۇ بېللىي ۋاتلىنغا ئوخشاش قىلماقچىدى. بۇ خىل ھالەت كىشىنى بەكمۇ بىئارام قىلاتتى، ئەمەلىيەتتە، ئۇمۇ بىر خىل ھاقارەت ئىدى. سىكارلېت ھەرقانداق خاپىلىقلارغا دۇچ كەلسىمۇ قويۇپ بوپتۇلا دەپ يۈرۈۋەردى. ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا بۇ ئىشتا كېلىشىمۇ تۈزۈلۈپ بولغاندەك ئىدى، سىكارلېت ئۇ كېلىشىمدىن رازىدەكمۇ قىلاتتى، رېتتىكمۇ رازى بولۇشنى ئۈمىد قىلاتتى، لېكىن يەنە ئۇنىڭ رازى بولۇش - بولماسلىقىغا ئانچە كۆڭۈل بۆلۈپمۇ كەتمەيتتى.

بىر كۈنى سىكارلېتنىڭ ئاشقازىنى ئاغرىپ دوختۇر مادېغا كۆرۈنگىلى بېرىپ، ئادەمنى تولىمۇ خاپا قىلىدىغان بىر ئىشنى بىلىپ كەلدى. بۇ ئىشقا مۇرىلىرىنى قىسىپ قويۇپ بوپتۇلا دېگىلى بولمايتتى. ئۇ ئىشكىتىن كىرىپلا ئۆزىنى تۇتۇۋالالماي ئاچچىقى بىلەن رېتقا ئۆزىنىڭ ھامىلىدار بولۇپ قالغانلىقىنى دېدى.

رېت ئۈستىدە كېچىلىك كىيىمى، تاماكا چېكىپ ئولتۇراتتى. بۇ گەپنى ئاڭلاپلا كەينىگە ئۆرۈلۈپ، پۈتۈن دىققىتى بىلەن ئۇنىڭ چىرايىغا قارىدى، لېكىن ھېچنېمە دېمىدى. كۆزلىرىنى ئۇنىڭدىن ئۈزمەي جىددىي ئولتۇرۇپ ئۇنىڭ گېپىنىڭ ئاخىرىنى كۈتۈۋاتاتتى. لېكىن، سىكارلېت گەپ قىلالماي قىلىۋاتاتتى. ئاچچىقى كېلىپ ھەم چارە قىلالماي تۇرغاچقا، ئاغزىغا ھېچقانداق گەپ كەلمەيتتى.

ــ ماڭا ئەمدى بالا لازىم ئەمەس، بۇنى سىزمۇ بىلىسىز، ئەزەلدىن بالا تۇغۇشنى ئويلىمايتتىم. نېمىشقا كۇلۇپلا ئولتۇرىسىز؟ سىزمۇ ماڭا بالا لازىم ئەمەس دەيتتىڭىزغۇ؟ ۋاي خۇدايىم!

رېت باياتىندىن بېرى ئۇنىڭدىن مۇشۇ گېپىنى ئاڭلايمەن دەپ گەپ كۈتمىگەنىدى. رېتنىڭ چىرايى ئازراق تۇرۇلدى، كۆزلىرى

يەنىلا ئامالسىز تۇرۇۋاتقاندەك پىلدىرلاپ تۇرۇۋاتاتتى.

— تۇغۇپ بولۇپ مېلانىيە خانىمغا بېرىۋەتسىڭىز بولامدۇ؟ ئۇنىڭ يەنە تۇغقۇسى بارلىقىنى، ئۇنىڭ ئۇ خىيالىنىڭ كاللىڭىزدىن ئۆتمەيدىغاتلىقىنى دېگەنىدىڭىزغۇ؟

— بوغۇزلىۋەتمەيدىغان بولسام سىزنى ! بۇ بالا ماڭا لازىم ئەمەس، سىزگە ئېيتىپ قويايى، تۇغمايمەن.

— تۇغمايمەن؟ قېنى يەنە سۆزلەڭ.

— ئۇنىڭغا چارەم بار. بۇرۇن سەھرالىق بولغاچقا، ھېچنېمە بىلمەيتتىم، ھازىر ئۇنداق ئەمەس. ئاياللار تۇغمايمەن دېسە ئۇنىڭ ئامالى بار ئىكەن...

رېپ ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ ئۇنىڭ قولىنى مەھكەم تۇتۇۋالدى، چىرايىدا قورقۇنچلۇق بىر ھالەت كۆرۈندى.

— سىكارلېت، نېمىدېگەن دۆت سىز، چاپسان دەڭ، چارىسىنى قىلدىڭىزمۇ، يوق؟

— تېخى قىلمىدىم، ئەمما چوقۇم قىلىمەن. بېلىمنى ئاران ئىنچىكىلەتتىم. ئەمدىلا ئۇنىڭ پەيزىنى كۆرەي دەۋاتقاندا، يەنە بىر قېتىم تۇلۇمدەك بولۇۋالايمۇ؟

— بۇ خىيال سىزگە نەدىن كەلدى؟ كىم ئۆگەتتى؟

— مامې بارت... ئۇ...

— بۇنداق ئىپلاس چارىنى پاھىشخانىنىڭ غوجايىنلىرىمۇ بىلمىدۇ. ئۇ خوتۇن بۇنىڭدىن كېيىن مەڭگۈ بىزنىڭ بوسۇغىمىزغا دەسسىمەسۇن، ئاڭلىدىڭىزمۇ؟ بۇ مېنىڭ ئۆيۈم، ئۆينىڭ غوجايىنى مەن. ئەمدى ئۇنىڭ بىلەن سۆزلىشىشىڭىزگە قەتئىي يول قويمايمەن.

— نېمە قىلغۇم كەلسە شۇنى قىلىمەن، مەن بىلەن كارىڭىز بولمىسۇن، سىز نېمىدەپ مېنىڭ ئىشىمغا ئارىلىشىسىز؟

— سىز بىر بالا تۇغامسىز، يىگىرمە بالا تۇغامسىز، كارىم يوق، ئەمما سىز ئۆلۈپ كېتىدىغان ئىش بىلەن كارىم بار.

— ئۆلۈپ كېتىمەنمۇ؟ مەنمۇ؟

— شۇنداق، ئۆلۈپ كېتىسىز. بۇنداق ئىشنى قىلىشنىڭ قانچىلىك قارامىلىق ئىكەنلىكىنى بىلەمسىز؟ قارىغاندا، مامې بارت سىزگە ئۇنى دېمىگەن ئوخشىمامدۇ؟

— دېمىدى، — سىكارلېت دۇدۇقلاپ قالدى، — ئۇ پەقەت شۇ چارە بىلەن مەسىلە ھەل بولىدۇ دېگەنلا گەپنى قىلدى.

— ئاھ، خۇدا! مەن ئۇ خوتۇننى چوقۇم ئۆلتۈرۈۋېتىمەن، — رېت توۋلاپ كەتتى، چىرايىمۇ ئېسىلىپ كېتىۋاتاتتى. مىشىلداپ يىغلاۋاتقان سىكارلېتقا بىردەم قاراپ تۇردى. ئاچچىقى ئازراق يانغاندەك قىلغان بىلەن چىرايى يەنىلا تۇرۇك ئىدى. بىر چاغدا ئۇ سىكارلېتنى خۇددى ھازىرلا قېچىپ كېتىدىغاندەك مەھكەم قۇچاقلىۋالدى.

— گېپىمگە قۇلاق سېلىڭ، قوزام، مەن سىزگە ھاياتىڭىز بىلەن ئويناشىدىغان ئىشنى ھەرگىز قىلدۇرمايمەن، ئاڭلىدىڭىزمۇ؟ مەنمۇ سىزگە ئوخشاش بالا خالىمايمەن، ئەمما نەچچىسى بولسىمۇ بېقىپ كېتەلەيمەن. سىزنىڭ بۇنداق جۆيلۇشلىرىڭىزنى ئەمدى ئاڭلىغۇم يوق، چوقۇم شۇنداق قىلىمەن دەيدىغان بولسىڭىز... سىكارلېت، بىر قېتىم مەن بىر قىزنىڭ شۇنداق چارىنى قىلىپ ئۆلۈپ كەتكەنلىكىنى كۆرگەن. ئۇ... ھەي، ياخشى قىز ئىدى. شۇ ئىش بىلەن ئازابلىنىپ ئۆلۈپ كەتتى. مەن...

— نېمە بولدىڭىز، رېت، — سىكارلېت توۋلاپ كەتتى. ئۇنىڭ ئاۋازى، ھاياجانلىنىشلىرى سىكارلېتنى قاتتىق ھەيران قالدۇرۇپ سالغاندى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۆزىنىڭ دەردىنى ئۇنتۇپ قالدى، — ئۇ نەدە بولغان ئىش؟ ئۇ كىم؟

— يېڭى ئورلېئاندا، ئۇنىڭغا خېلى يىللار بولدى، ئۇ چاغدا ياش ئىدىم، ئاسان ھاياجانلىناتتىم، — رېت بىردىنلا لەۋلىرىنى سىكارلېتنىڭ چاچلىرىغا تەگكۈزدى، — سىكارلېت، بۇنىڭدىن كېيىنكى توققۇز ئايدا سىزنى بېلىمگە تۇگۇپ يۈرسەممۇ مەيلى، بۇ بالىنى چوقۇم تۇغۇڭ.

سكارلېت ئۇنىڭ قۇچىقىدا ئولتۇرۇپ، ھەيرانلىق بىلەن ئۇنىڭغا قاراپ قويدى. رېتنىڭ چىرايى ئۇنىڭ مۇلايىم بېقىشلىرى بىلەن تەڭ، خۇددى سېھىر قىلىنغاندەك بىردىنلا ئېچىلىپ كەتتى.

ــ مەن سىز ئۈچۈن شۇنچىلىك مۇھىممۇ؟ ــ سورىدى سكارلېت، ئىتتىك يەرگە بېقىپ.

رېت خۇددى بۇ گەپنىڭ ئىچىدە قانچىلىك نازلىنىش بارلىقىنى بىلمەكچى بولغاندەك ئۇنىڭغا قاراپ بىردەم تۇرۇپ قالدى. ئۇنىڭ ھەقىقىي مۇددىئاسىنى پەملىگەندىن كېيىن شۇنداق دەپ جاۋاب بەردى:

ــ مۇھىم بولماي ! مەن سىز ئۈچۈن ئاز پۇل خەجلىدىممۇ؟ ئۇ پۇللىرىم بىكارغا كەتمىسۇن ـ دە.

سكارلېت قىز تۇغدى. مېلانىيە ئۇنىڭ ھۇجرىسىدىن چىقىقاندا قاتتىق چارچاپ كەتكەنىدى، ئەمما خۇشاللىقىدا يېغلاپ كېتىۋاتاتتى. رېت كارىدوردا تۇراتتى، قاتتىق جىددىيلىشىپ كەتكەنىدى. نۇرغۇن تاماكا قالدۇقلىرى يەردىكى گىلەمدە ياتاتتى، تاماكىلارنىڭ ئوتلىرى گىلەملەرنىڭ بىرنەچچە يېرىنى كۆيدۈرۈۋەتكەنىدى.

ــ ئەمدى كىرسىڭىز بولىدۇ، كاپىتان باتلېر، ــ دېدى مېلانىيە سەل خىجىل بولغاندەك قىلىپ.

رېت ئىتتىك ئۇنىڭ يېنىدىن ئۆتۈپ سكارلېتنىڭ قېشىغا كىرىپ كەتتى. مېلانىيە ئىشكنىڭ يوچۇقىدىن ئۇنىڭ نېگىر ئاننىنىڭ قولىدىكى يالىڭاچ بوۋاقنا ئېڭىشىپ قاراۋاتقانلىقىنى كۆردى. ئارقىدىنلا مادىي دوختۇر ئىشكنى يېپىپ يېنىپ چىقتى. مېلانىيە ئورۇندۇقنا ئۆزىنى تاشلاپ ئولتۇردى، بايا ئۇنىڭ كىشىنىڭ ھەۋىسى كەلگۈدەك بىر كۆرۈنۈشكە ئىختىيارسىز كۆزى چۈشۈپ قالغانىدى، شۇنىڭدىن خىجىل بولۇپ شەلپەردەك قىزىرىپ كەتتى.

نېمىدېگەن ياخشى، — ئويلىدى ئۇ ئىچىدە، — بىچارە باتلىر، جىق ئەجىر قىلدى. بۇگۈنگىچە ئاغزىغا بىر تېمىم ھاراق ئالمىدى. نېمىدېگەن ئوبدان ئادەم بۇ. نۇرغۇن ئەرلەر بالىسى يەرگە چۈشكۈچە ھاراق ئىچىشتىن توختىمايدۇ. ئەمدى ئۇنىڭ تازا ئىچكۈسى كېلىۋاتقاندۇ. ئۇنىڭغا دەپ ئېيسىگە سېلىپ قويايمۇيا؟ بولدىلا، ئۇنداق قىلسام ھۆرمەتسىزلىك بولۇپ قالمىسۇن يەنە.

مېلانىيە ئورۇندۇقتا تۇگۈلۈپ ئولتۇرۇپ ئازراق ئارام ئېلىپ قالغاندەك بولدى. يېقىندىن بېرى ئۇنىڭ بېلى ئاغرىيدىغان بولۇپ قالغانىدى، ھازىرمۇ خۇددى ئۇزۇلۇپ كېتىدىغاندەك ئاغرىپ كېتىۋاتاتتى. سىكارلېت نېمىدېگەن بەختلىك ! تۇغۇتىدا كاپىتان باتلېر سىرتتا مىدىرلىماي تۇردى. ئۇ بېئونى تۇغقان قورقۇنچلۇق كۈنلەردە ئاشلىپي يېنىدا بولغان بولسا ئۇنچىلىكمۇ ئازاب چېكىپ كەتمەس ئىدى. ئۇ قىز سىكارلېتنىڭ بولمايي مېنىڭ بولۇپ قالسىچۇ ! «ھوي، مەن نېمانداق ئەسكى، — ئۇ بىردىنلا ئۆزىگە كايىپ كەتتى، — سىكارلېت ماڭا ئەزەلدىن شۇنداق ياخشى مۇئامىلە قىلىپ كېلىۋاتقان تۇرسا، ئۇنىڭ بالىسىنى مېنىڭ بالام بولۇپ قالسىكەن دەپ ئويلاۋاتىمىنا ! خۇدا، مېنى كەچۈرگىن ! ئۇ گەپنى مەن چىن كۆڭلۈمدىن دېگىنىم يوق. پەقەت... پەقەت يەنە بىرنى تۇغسام، دېگەن ئازۇيۇم بىلەنلا شۇنداق دەپ سالدىم.»

مېلانىيە بەل ياستۇقىنى ئاغرىۋاتقان يېرىگە بېسىپ ئولتۇرۇۋالدى، خىيالى يەنە بىرنى تۇغۇۋېلىشتا ئىدى. بىراق، بۇ مەسىلىدە مادىي دوختۇر ئۆزىنىڭ قارىشىنى تېخى ئۆزگەرتكىنى يوق. مېلانىيەنىڭ تېمە بولسا بولسۇن دەپ يەنە بىرنى تۇغۇۋالغۇسى كەلسىمۇ، لېكىن ئاشلىپي ئۇنىڭغا ئۇنمايدۇ، بولمىسا ئاشلىپي قىزى بولۇشنى شۇنچىلىك ئارزۇ قىلىدۇ !

قىز ! ۋاي خۇدايىمەي ! مېلانىيە جىددىيلىشىپ ئىتتىك ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى. «كاپىتان باتلېرغا بالىسىنىڭ قىز

ئىكەنلىكىنى دېيىشنى ئۇنتۇپتىمەنغۇ ! ئۇ ئوغۇل بولسىكەن دەپ ئارزۇ قىلغان بولغىيدى. ھەي، نېمىدېگەن قورقۇنچلۇق ئىشلار بۇ !»

ئايال كىشى ئۇچۇن بالىسى ئوغۇل بولامدۇ، قىزمۇ، ئوخشاش ئىدى، ھەر ئىككىسىگە خۇشال بولۇېرەتتى. لېكىن، ئەرلەر ئۇنداق ئەمەس، بولۇپمۇ كاپىتان باتلېرغا ئوخشاش مىجەزى چۇس ئادەملەر ئۇچۇن بالىسىنىڭ قىز بولۇپ قېلىشى زەربە بولۇپ قالاتتى ھەم ئۇلار بۇنى ئۆزلىرىنىڭ ئەرلىك مىجەزلىرىگە بېرىلگەن جازا دەپمۇ قارىشاتتى. مېلانىيە بىرنىلا تۇغدى، يەنە كېلىپ ئوغۇل تۇغدى، شۇڭا ئۇ خۇدادىن بەكمۇ رازى ئىدى، ئەگەر ئاشۇ قورقۇنچلۇق كاپىتان باتلېرنىڭ خوتۇنى بولۇپ قالغان بولسام، تۇغۇت كارىۋىتىدا يېتىپ ئۆلۈپ قالساممۇ ئۇنىڭ تۇنجى بالىسىنى ھەرگىز قىز تۇغمايتتىم، دەپ ئويلاپ قالدى ئۇ ئىچىدە.

شۇ ئارىلىقتا نېگىر ئانا ئۆيدىن خۇشال يېنىپ چىقىپ، مېلانىيەنىڭ بايىقى ئەندىشىلىرى بىردىنلا كۆتۈرۈلۈپ كەتتى... لېكىن، يەنە كاپىتان باتلېرنىڭ زادى قانداق ئادەم ئىكەنلىكىنى بىلەلمەي سەل ئىچى پۇشتى.

— بالىنى يۇيۇندۇرۇۋېتىپ، — دېدى نېگىر ئانا، — رېت ئەپەندىدىن، بالا قىز بولۇپ قالدى، دەپ كەچۇرۇم سورىۋىدىم، ئۇ نېمە دەپ جاۋاب بەردى بىلەمسىز، مېلانىيە؟ ئۇ: «ئۇنداق دېمەڭ، نېگىر ئانا، مەن، بالام ئوغۇل بولسىكەن دەپ باققانمۇ؟ ئوغۇل بالىنىڭ ئاۋارىچىلىكلىرى كۆپ، يەنىلا قىز بالا ياخشى. مەن قىزىمنى ئون ئوغۇل بالىغىمۇ تېگىشمەيمەن» دەپلا بالىنى قولۇمدىن ئالمەن دېۋىدى، مەن ئۇنىڭ قولىغا ئۇرۇپ: «سەممەي بولۇڭ، رېت ئەپەندى، كېيىن ئوغۇل تاپقاندا خۇشاللىقىڭىزدىن بېشىڭىز ئاسمانغا تاقىشىپ كەتسە، شۇ چاغدا دەيدىغان گېپىم بار جۇمۇ سىزگە» دېدىم. ئۇ بېشىنى چايقاپ كۇلۇپ كېتىپ: «ئانا، سىز نېمىشقا گېپىمگە ئىشەنمەيسىز؟ ئوغۇل بالا دېگەننى نېمە قىلىدۇ. مانا مەن شۇنىڭ مىسالىغۇ؟» دېدى. مېلانىيە

خانقىز، بۇ ئىشتا ئۇ ھەقىقىي ئېسىلزادىلەرگە ئوخشىدى، — مومايى ناھايىتى رازى بولغاندەك توختىماي كۈلۈۋاتاتتى. رېتنىڭ ئۇ گەپلىرى مومايىنىڭ ئۇنىڭغا بولغان قاراشلىرىنى زور دەرىجىدە ئۆزگەرتىۋەتكەندەك قىلاتتى، — بۇرۇن مەن رېت ئەپەندىنى خاتا ئەيىبلەپ يۈرگەنمۇ ئوخشايمەن. بۈگۈن مېنىڭ ئەڭ خۇشال كۈنۈم، مېلانىيە خانقىز. مەن روبېللارد جەمەتىنىڭ ئوچ ئەۋلاد قىزلىرىنىڭ خىزمەتىدە بولدۇم، شۇڭا مەن خۇشال.

— راست، بۈگۈن ھەقىقەتەن خۇشاللىق كۈن، ئانا، بالىنىڭ سالامەت تۇغۇلغانلىقى ھەممىمىزنى خۇشال قىلدى.

بىراق، بۇ ئائىلىنىڭ مەلۇم بىر ئەزاسى ئۇچۇن بۈگۈن ئانچە خۇشاللىق كۈن بولمىغاندى. ژاد خامىلتون بىر پەس تىل ئاڭلىغاندىن كېيىن، كۆپ ژاقتىنى ئاشخاندا ئولتۇرۇپ ئۆتكۈزدى، ئۇنىڭ بىلەن ھېچكىمنىڭ كارى بولمىدى. نېگىر ئانا ئۇنى ئەتىگەندىلا ئويغىتىپ كىيىملىرىنى كىيدۈرۈپلا ئېللا بىلەن بىللە پىتتىي ھاممىنىڭ ئۆيىگە ئاپىرىپ قويغاندى. ژاد پەقەت ئاپىسىنىڭ ئاغرىپ قالغانلىقىنى، ئۆيدە ئوينىسا ئاپىسىنى خاتىرجەم قىلمايدىغانلىقىنىلا ئاڭلىغاندى. پىتتىي ھاممىنىڭ ئۆيىمۇ قالايمىقانلىشىپ كەتكەنىدى. ئۇ سىكارلېتنىڭ ئاغرىپ قالغانلىقىنى ئاڭلاپلا ئەنسىزچىلىكتە ئاغرىپ قالدى. خىزمەتكار قىز شۇنىڭ بىلەنلا بولۇپ كەتكەنىدى. بالىلارغا پېتتېر تاغا ئاددىيلا تاماق قىلىپ بەردى. بىرئازدىن كېيىن ژادنى قورقۇنچ بېسىشقا باشلىدى. ئاپىسى ئۆلۈپ كەتسە ئۇ قانداق قىلىدۇ؟ ئاپىسى ئۆلۈپ كەتكەن بالىلارنى ئۇ كۆرگەن، ئۇلارنىڭ يىغلىرىنى ئاڭلىغان. ئاپام ئۆلۈپ كەتسە مەن قانداق قىلىمەن؟ گەرچە ئۇ ئاپىسىدىن قاتتىق قورقسىمۇ، لېكىن يەنىلا ئۇنى ياخشى كۆرەتتى. ئاپىسىنى گىروف ئېلىپ ماڭىدىغان قارا سىرلانغان ھارۋىغا سېلىپ ماڭىدىغانلىقىنى، ھارۋىنى سۆرەپ ماڭىدىغان ئاتنىڭ بېشىغا قىستۇرۇپ قويىدىغان پۈپۈكىنى ئويلاپلا، كىچىككىنە يۈرىكى قاتتىق سېلىپ نەپەس ئالالمايى

قالدى.

چۇشتە، پېتتېر ئاشخاندا ئالدىراش يۈرگەندە، ۋاد ئاستىلا ئىشكتىن چىقىپ ئۆيى تەرەپكە قاراپ يۈگۈردى. قورقۇنچىرى تېخىمۇ ئىتتىك يۈگۈرەيتتى. رېت تاغىسىدىن، مىلانىيە ھاممىسىدىن ياكى نېگىر مومىسىدىن ھەقىقىي ئەھۋالىنى بىلىشكە ئالدىرايتتى. لېكىن ئۇلارنىڭ بىرسىنىمۇ تاپالمىدى. نېگىر مومىسى بىلەن دىلسې لۆڭگە، جاۋۇرلاردا ئىسسىق سۆلارنى كۆتۈرۈشۈپ پەلەمپەيدىن ئالدىراش چىقىپ ـ چۈشۈپ تۇرۇۋاتاتتى، ھېچقايسىسى ئۇنىڭ شۇ يەردىلىكىنى بايقىمىدى. ئۇستىدىكى ئىشىك ئېچىلغان چاغلاردا مادې دوختۇرنىڭ قىسقا گەپلىرىنى ئاڭلاپ قالاتتى، بىر قېتىم ئاپىسىنىڭ قاتتىق چىرقىرىغىنىنى ئاڭلاپ ئۆزىنى باسالماي ئۆكسۈپ يىغلاپ كەتتى، ئاپام ئۆلۈپ كېتىدىغان ئوخشايدۇ، دەپ ئويلاپ قالغانىدى.

بىر چاغدا نېگىر مومىسى پەلەمپەيدىن چۈشۈپ كەلدى، ئالدىدىكى پەرتۇقى مەينەتلىشىپ، پۇرلىشىپ كەتكەن، بېشىدىكى ياغلىقى بىر ياققا قىيسىيىپ قالغانىدى. ئۇ ۋادنى كۆرۈپلا ئۇنىڭغا ۋارقىراپ كەتتى. نېگىر مومىسى ئۇنى دائىم قانات ئاستىغا ئېلىپ كېلىۋاتاتتى، ئەمدى ئۇنىڭ قاپاقلىرىنىڭ تۇرۇلۇپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ ۋاد تىترەپ كەتتى.

ــ ساڭا ئوخشاش كەپسىز بالىنى مەن زادىلا كۆرۈپ باقمىغان، ــ دېدى ئۇ، ــ سېنى مەن پىتتىيىپات چوڭ ئاپاڭنىڭ ئۆيىگە ئاپىرىپ قويغان ئەمەسمۇ؟ ماڭ، چاپسان قايتىپ كەت!

ــ ئاپام ئۇ... ئۇ ئۆلۈپ كېتەمدۇ؟

ــ نېمىدېگەن ئادەمنىڭ ئۆچلۈكىنى كەلتۈرىدىغان بالا سەن. ئاپاڭ ئۆلمەيدۇ. ئوغۇل بالا دېگەننىمۇزە. خۇدايىم نېمىشقا خەقلەرگە ئوغۇل بالا بېرىدىغاندۇ؟ ماڭ، كەت!

لېكىن، ۋاد كەتمىدى، ئۇنىڭ گېپىگە تولۇق ئىشەنمەي، ئىشىك پەردىسىنىڭ كەينىدە يوشۇرۇنۇپ تۇرىۋەردى. يېرىم

سائەتلەردىن كېيىن مېلانىيە ھامىسى پەلەمپەيدىن چۈشتى. چىرايى سارغىيىپ كەتكەن، ھارغىن، ئەمما چىرايىدا كۈلكە بار ئىدى. مېلانىيە ئۇنىڭ پەردىنىڭ كەينىدە تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ چۆچۈپ كەتتى. ئاداەتتە مېلانىيە ئۇنىڭغا تولىمۇ مېھرىبان ئىدى، ئاپىسىغا ئوخشاش: «مېنى ئاۋارە قىلما، جىددىي ئىشىم بار»، «نېرى تۇر، ۋاد، ئىشىم ئالدىراش» دېمەيتتى.

ئەمما، بۇگۈن ئۇنىڭغا تازا مېھرىبانلىق كۆرسەتمەي سەل قوپاللىق بىلەن:

— ۋاد، بەكمۇ كەپسىز بالا ئىكەنسەن. نېمىشقا پىتىنى ھامماڭنىڭ قېشىدا تۇرمىدىڭ؟ — دېدى.

— ئاپام ئۆلۈپ كېتەمدۇ؟

— ياق، ۋاد، نېمانداق دۆت سەن؟ — ئارقىدىن ئۇ مۇلايىم گەپ قىلدى، — مادىي دوختۇر ئاپاڭغا چىرايلىق بىر بالا بەردى، شۇنداق ئوماق سىڭلىڭ دېگىنە ئۇ. سەن ئۇنى ئەركىلىتىپ ئويناپسەن، گەپ ئاڭلىساڭ بۇگۈن ئاخشام ئۇنى كۆرىسەن. ھازىر تالاغا چىقىپ ئويناپ، غەلۋە قىلما، ماقۇلمۇ؟

ۋاد ئاستا مېڭىپ جىمجىت ئاشخانىغا كىردى. ئۇنىڭ تۇراقسىز كىچىككىنە دۇنياسىدا قاتتىق داۋالغۇشلار بولۇۋاتاتتى. بۇگۈن ھاۋا شۇنچىلىك ياخشى، چوڭلارنىڭ ھەربىكەتلىرى بولسا غەلىتىلا. ئەجەبا، يەتتە ياشلىق بالا كۆڭلىگە بىرەر ئىش كەلسە تۇرغۇدەك يەر تاپالماسمۇ؟ ئۇ دېرىزىنىڭ تەكچىسىدە ئولتۇرۇپ، تەشتەكتە ئۆستۈرگەن تاشئالمىدىن بىرنى ئۇزۇپ بىرلا چىشلىۋىدى، ئاچچىقلىقىدىن كۆزلىرىدىن ياش چىقىپ كەتتى. ئاپىسى ئۆلۈپ كېتىۋاتسا ھېچكىم ئۇنىڭغا كۆڭۈل بۆلمەيدۇ، ھەممىسى يېڭى تۇغۇلغان بوۋاقنىڭ ئەتراپىدا پىرقىراپ يۈرۈشىدۇ... ئۇ تېخى قىز بالا ئىكەن. ۋادنىڭ كىچىك بالىلار بىلەن تازا خۇشى يوق، قىز بالىلار بىلەن تېخىمۇ ئېچىقى كېلىشمەيدۇ. كىچىك بالىلاردىن ئۇنىڭ بىلىدىغىنى ئېللا بىرلا بالا، ئەمما ئۇ ھازىرغىچە ۋادنىڭ ھۆرمىتىنى، دىققىتىنى

قوزغىغۇدەك بىرەر ئىش قىلغىنى يوق.

خېلى ئۇزاقتىن كېيىن، مادىي دوختۇر بىلەن رېت تاغىسى پەلەمپەيدىن چۈشۈپ پەستە پاراڭلىشىپ بىردەم تۇرۇشتى. دوختۇر كەتكەندىن كېيىن، رېت تاغىسى ئاشخانىغا كىرىپ ئىشكاپتىكى هاراقتىن بىر رومكىغا قۇيۇپ ئىچىۋېتىپ ۋادىنى كۆرۈپ قالدى. ۋاد ئۇنىمۇ مېنى كەپسىز دەپ تىللايدۇ، پىتىنى چوڭ ئاپاڭنىڭ يېنىغا كەت دەپ هەيدەيدۇ، دەپ ئويلاپ كەينىگە شوخشىدى. لېكىن، ئۇنداق بولمىدى، رېت ئۇنىڭغا قاراپ كۈلدى. ۋاد ئۇنىڭ بۇنداق كۈلكىسىنى، بۇنچىلىك خۇشال تۇرقىنى زادىلا كۆرۈپ باقمىغانىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ يۈرىكى يوغىناپ، شۇئان رېت تاغىسىغا قاراپ يۈگۈردى.

ــ سېنىڭ كىچىك بىر سىكلىڭ بار بولدى، ــ دېدى رېت ئۇنىڭ قوللىرىنى چىڭ تۇتۇپ تۇرۇپ، ــ بىلەمسەن، بۇنداق چىرايلىق قىزنى سەن ئۆمرۈڭدە كۆرۈپ باقمىغان. نېمە بولدۇڭ، نېمىشقا يىغلايسەن؟

ــ ئاپام...

ــ هازىر ئاپاڭ بولۇشچە تاماق يەپ ئولتۇرىدۇ. ئالدىغا توخۇ گۆشى، شورپا، قەھۋە دېگەنلەرنى تىزىۋەتتۇق. سەل تۇرۇپ ئۇنىڭغا ماروژنى ئەكىرىپ بېرىمىز، سەن يېسەڭ ساڭىمۇ بېرەيلى، ئاندىن سىكلىڭنى كۆرگىلى كىرىسەن.

شۇنداللا ۋاد خاتىرجەم بولدى، لېكىن يېڭى كەلگەن سىكلىسىنى قارشى ئېلىپ گەپ قىلاي دېسە، ئاغزىغا گەپ كەلمەيتتى. هەممە ئادەم شۇنىڭ بىلەنلا بولۇپ كېتىپ ئۇنىڭ بىلەن هېچكىمنىڭ كارى بولمايدىغان ئوخشايدۇ، مېلانىيە هاممىسى بىلەن رېت تاغىسىمۇ شۇنداق.

ــ رېت تاغا، ــ دېدى ئۇ، ــ هەممىگلار قىز بالىنى ياخشى كۆرۈپ ئوغۇل بالىنى ياخشى كۆرمەمسىلەر؟

رېت رومكىنى قويۇپ قويۇپ ئۇنىڭ چىرايىغا دىققەت قىلىپ قاراپ كەتتى، ئۇنىڭ نېمە دېمەكچى بولىدىغانلىقىنى

چۈشەنگەنىدى.

— ئۇنداق بولمايدۇ، — دېدى ئۇ خۇددى بۇ ئىشنى ئەستايىدىل ئويلاۋاتقاندەك جىددىي تۇرۇپ، — قىز بالىلارنىڭ ئاۋارىچىلىكى ئوغۇل بالىلارنىڭكىدىن كۆپرەك بولىدۇ، شۇڭا ئادەملەر ئاۋارىچىلىكى كۆپ ئىشقا كۆڭۈل بۆلۈشىدۇ.

— نېگىر مومام بايا ئوغۇل بالىلارغا ئۆچلۈكى كېلىدىغاندەك گەپ قىلدىغۇ ئەمىسە؟

— نېگىر مومانىڭ كەيپى تارا ياخشى ئەمەس ئىدى، بولمىسا ئۇ ھەرگىز ئۇنداق دېمەيتتى.

— رېت تاغا، سىز بۇ ئۇكامنىڭ قىز بالا ئەمەس ئوغۇل بالا بولۇپ قېلىشىنى ئارزۇ قىلاتتىڭىزغۇ دەيمەن، شۇنداقمۇ؟ — ۋاد بۇ گەپنى ئۇنىڭدىن چوڭ ئۇمىد بىلەن سورىغانىدى.

— ياق، — دەپ جاۋاب بەردى رېت قىسقىلا قىلىپ. ئۇ ۋادنىڭ ئىتتىك يەرگە قارىۋالغانلىقىنى كۆرۈپ يەنە شۇنداق دېدى، — ئوغۇل بالامدىن بىرسى تۇرسا، يەنە بىرنى ئارزۇ قىلىپ نېمە قىلىمەن؟

— ھە؟ — ۋادنىڭ ئاغزى ئېچىلىپ قالدى، — ئۇ بالىڭىز نەدە؟

— مۇشۇ يەردە، — ئۇ شۇنداق دەپلا ۋادنى كۆتۈرۈپ تىزىغا ئولتۇرغۇزۇۋالدى، — ماڭا سەن بولساڭلا بولدى، ئوغلۇم.

ۋاد ئۆزىنى ياخشى كۆرىدىغان ئادەمنىڭ بار بولغانلىقىدىن خاتىرجەم بولۇپ، خۇشاللىقىدا يىغلىۋەتكىلى تاس قالدى، گېلىغا بىر نەرسە كەپلىشىپ قالغاندەك بىئارام بولۇپ، بېشىنى رېتنىڭ مەيدىسىگە قويۇۋالدى.

— سەن مېنىڭ ئوغلۇم، شۇنداقمۇ؟

— مەن ئىككى ئادەمنىڭ ئوغلى بولمەنمۇ؟ — سورىدى ۋاد. ئۇ زادى كۆرۈپ باقمىغان ئۆز دادىسىغا سادىق ئىدى. يەنە ئۆزىنى مېھرىبانلىق بىلەن باغرىغا بېسىۋاتقان بۇ ئادەمنىمۇ ياخشى كۆرەتتى. ئىككى خىل ھېسسىيات ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدا قاتتىق

ئېلىشماقتا ئىدى.

ــ شۇنداق، ــ دېدى رېت كەسكىنلا، ــ خۇددى ھەم ئۆزۈڭنىڭ ئاپىسىنىڭ، ھەم مېلانىيە ھاماڭنىڭ بالىسى بولغانغا ئوخشاش.

ۋاد بۇ گەپنى ئاڭلاپ ئۆزىچە توغرا تاپتى بولغاي، كۈلۈپ كەتتى ۋە خجىل بولۇپ ئازراق تولغىنىپ قويدى.

ــ سىز كىچىك بالىلارنىڭ كۆڭلىنى چۈشىنەمسىز، رېت تاغا؟

رېتنىڭ چىرايى شۇئان باشقا چاغلاردىكىدەك جىددىي تۈس ئالدى، لەۋلىرى قورۇلۇشقا باشلىدى.

ــ چۈشىنىمەن، ــ دېدى رېت ئازابلىنىۋاتقاندەك بىر ئاۋازدا جاۋاب بېرىپ، ــ كىچىك بالىلارنىڭ كۆڭلىنى ياخشى چۈشىنىمەن.

ۋاد يەنە قورقۇشقا باشلىدى، ئۇنىڭدا شۇ تۇرقىدا پەيدا بولۇۋاتقىنى يالغۇز قورقۇنچلا ئەمەس، ئازراق ئىچى تارلىقمۇ بار ئىدى. چۈنكى، رېت تاغىسىنىڭ كۆڭلىدە يالغۇز ئۇلا ئەمەس، يەنە بىر بالىمۇ باردەك قىلاتتى.

ــ سىزنىڭ باشقا ئوغۇل بالىڭىز مۇ بارمۇ؟

رېت ئۇنى تىزىدىن ئېلىپ يەرگە دەسسىتىپ قويدى.

ــ مەن ھاراق ئىچىمەن، سەنمۇ ئىچكىن، ۋاد. بىرىنچى قېتىم ئىچكىنىڭ بولۇپ قالسۇن، ئىككىمىز يېڭىدىن دۇنياغا كەلگەن كىچىك سىڭلىڭنى تەبرىكلەيلى.

ــ سىزنىڭ باشقا... ــ شۇ ئارىلىقتا ئۇ رېتنىڭ بوتۇلكىنى قولىغا ئالغانلىقىنى كۆرۈپ گېپىنىڭ ئاخىرىنى دېمىدى، چوڭلار بىلەن ھاراق ئىچىدىغانلىقىغا ئىچىدە خۇشال بولغانىدى:

ــ مەن ئىچمەيمەن، رېت تاغا، مېلانىيە ھامىمغا ئۇنىۋېرسىتېتنى تاماملىمىغۇچە ھاراق ئىچمەيدىغانغا ۋەدە بەرگەن. ۋەدەمدە تۇرىدىغان بولسام، ھامىم ماڭا بىر سائەت سوۋغات قىلماقچى بولغان.

چۈشەنگەنىدى.

— ئۇنداق بولمايدۇ، — دېدى ئۇ خۇددى بۇ ئىشنى ئەستايىدىل ئويلاۋاتقاندەك جىددىي تۇرۇپ، — قىز بالىلارنىڭ ئاۋارىچىلىكى ئوغۇل بالىلارنىڭكىدىن كۆپرەك بولىدۇ، شۇڭا ئادەملەر ئاۋارىچىلىكى كۆپ ئىشقا كۆڭۈل بۆلۈشىدۇ.

— نېگىر مومام بايا ئوغۇل بالىلارغا ئۆچلۈكى كېلىدىغاندەك گەپ قىلدىغۇ ئەمىسە؟

— نېگىر مومانىڭ كەيپى تازا ياخشى ئەمەس ئىدى، بولمىسا ئۇ ھەرگىز ئۇنداق دېمەيتتى.

— رېت تاغا، سىز بۇ ئۇكامنىڭ قىز بالا ئەمەس ئوغۇل بالا بولۇپ قېلىشىنى ئارزۇ قىلاتتىڭىزغۇ دەيمەن، شۇنداقمۇ؟ — ۋاد بۇ گەپنى ئۇنىڭدىن چوڭ ئۇمىد بىلەن سورىغانىدى.

— ياق، — دەپ جاۋاب بەردى رېت قىسقىلا قىلىپ. ئۇ ۋادنىڭ ئىتتىك يەرگە قارىۋالغانلىقىنى كۆرۈپ يەنە شۇنداق دېدى، — ئوغۇل بالامدىن بىرسى تۇرسا، يەنە بىرنى ئارزۇ قىلىپ نېمە قىلىمەن؟

— ھە؟ — ۋادنىڭ ئاغزى ئېچىلىپ قالدى، — ئۇ بالىڭىز نەدە؟

— مۇشۇ يەردە، — ئۇ شۇنداق دەپلا ۋادنى كۆتۈرۈپ تىزىغا ئولتۇرغۇزۇۋالدى، — ماڭا سەن بولساڭلا بولدى، ئوغلۇم.

ۋاد ئۆزىنى ياخشى كۆرىدىغان ئادەمنىڭ بار بولغانلىقىدىن خاتىرجەم بولۇپ، خۇشاللىقىدا يىغلىۋەتكىلى تاس قالدى. گېلىغا بىر نەرسە كەپلىشىپ قالغاندەك بىئارام بولۇپ، بېشىنى رېتنىڭ مەيدىسىگە قويۇۋالدى.

— سەن مېنىڭ ئوغلۇم، شۇنداقمۇ؟

— مەن ئىككى ئادەمنىڭ ئوغلى بولمەنمۇ؟ — سورىدى ۋاد. ئۇ زادى كۆرۈپ باقمىغان ئۆز دادىسىغا سادىق ئىدى. يەنە ئۆزىنى مېھرىبانلىق بىلەن باغرىغا بېسىۋاتقان بۇ ئادەمنىمۇ ياخشى كۆرەتتى. ئىككى خىل ھېسسىيات ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدا قاتتىق

ئېلىشماقتا ئىدى.

— شۇنداق، — دېدى رېت كەسكىنلا، — خۇددى ھەم ئۆزۈڭنىڭ ئاپىسىنىڭ، ھەم مېلانىيە ھاماڭنىڭ بالىسى بولغانغا ئوخشاش.

ۋاد بۇ گەپنى ئاڭلاپ ئۆزىچە توغرا تاپتى بولغاي، كۈلۈپ كەتتى ۋە خجىل بولۇپ ئازراق تولغىنىپ قويدى.

— سىز كىچىك بالىلارنىڭ كۆڭلىنى چۈشىنەمسىز، رېت تاغا؟

رېتنىڭ چىرايى شۇئان باشقا چاغلاردىكىدەك جىددىي تۈس ئالدى، لەۋلىرى قورۇلۇشقا باشلىدى.

— چۈشىنىمەن، — دېدى رېت ئازابلىنىۋاتقاندەك بىر ئاۋازدا جاۋاب بېرىپ، — كىچىك بالىلارنىڭ كۆڭلىنى ياخشى چۈشىنىمەن.

ۋاد يەنە قورقۇشقا باشلىدى، ئۇنىڭدا شۇ تۇرقىدا پەيدا بولۇۋاتقىنى يالغۇز قورقۇنچلا ئەمەس، ئازراق ئىچى تارلىقمۇ بار ئىدى. چۈنكى، رېت تاغىسىنىڭ كۆڭلىدە يالغۇز ئۇلا ئەمەس، يەنە بىر بالىمۇ بارەك قىلاتتى.

— سىزنىڭ باشقا ئوغۇل بالىڭىزمۇ بارمۇ؟

رېت ئۇنى تىزىدىن ئېلىپ يەرگە دەسسىتىپ قويدى.

— مەن ھاراق ئىچىمەن، سەنمۇ ئىچكىن، ۋاد. بىرىنچى قېتىم ئىچكىنىڭ بولۇپ قالسۇن، ئىككىمىز يېڭىدىن دۇنياغا كەلگەن كىچىك سىڭلىڭنى تەبرىكلەيلى.

— سىزنىڭ باشقا... — شۇ ئارىلىقتا ئۇ رېتنىڭ بوتۇلكىنى قولىغا ئالغانلىقىنى كۆرۈپ گېپىنىڭ ئاخىرىنى دېمىدى، چوڭلار بىلەن ھاراق ئىچىدىغانلىقىغا ئىچىدە خۇشال بولغانىدى:

— مەن ئىچمەيمەن، رېت تاغا، مېلانىيە ھامامغا ئۇنىۋېرسىتېتنى تاماملىمىغۇچە ھاراق ئىچمەيدىغانغا ۋەدە بەرگەن. ۋەدەمدە تۇرىدىغان بولسام، ھامام ماڭا بىر سائەت سوۋغات قىلماقچى بولغان.

ـــ سائىتىڭنىڭ زەنجىرىنى مەن بېرەي، ئەگەر ياخشى كۆرسەڭ، ھازىرقى سائىتىمنىڭ زەنجىرىنى بەرسەمۇ بولىدۇ، ـــ دېدى رېت كۈلۈپ كېتىپ، ـــ مېلانىيە ھاممىڭ توغرا دەپتۇ. ئەمما، ئۇنىڭ دېگىنى كۆچلۈك ئاق ھاراق، مېنىڭ دېگىنىم ۋىنو، ئوغلۇم. ھاراقنى سۈلكەتلىك ئادەملەردەك ئىچىش كېرەك، ھازىر شۇنداق ئىچىشنى ئۆگىنىشنىڭ ئەڭ ياخشى پۇرسىتى.

رېت ئەينەك قاچىدىكى سوغۇق قاينىاق سۇنى رومكىدىكى ھاراققا رەڭگىنى يوقاتمىغۇدەك دەرىجىدە قۇيۇپ، ئاندىن ۋادقا بەردى. دەل شۇ چاغدا نېگىر ئانا ئاشخانىغا كىرىپ قالدى. ئۇ ئۈستىدىكى كىر كىيىملىرىنى ئالماشتۇرۇپ، رەتلىك، پاكىز كىيىنىۋالغان، چىرايىدىكى بايىقى ئەنسىزلىكلەر يوق، ئاغزى ئېچىلىپ ھېچىيىپلا قالغانىدى.

ـــ سىزگە خۇش خەۋەر، رېت ئەپەندى، ـــ دېدى ئۇ.

ۋاد قولىدىكى ھاراقنى ئىچەي دەپ تۇراتتى، بۇ گەپنى ئاڭلاپ تۇرۇپلا قالدى. ئۇ نېگىر مومىسىنىڭ رېت تاغىسىنى زادىلا ياخشى كۆرمەيدىغانلىقىنى بىلەتتى، ئۇنى «كاپىتان باتلېر» دەپلا ئاتايتتى، ھازىرقىدەك ئاتاپ باققانلىقىنى زادىلا ئاڭلىمىغانىدى، ئۇنىڭ ئالدىدا دائىملا قاپىقىنى تۇرۇپ يۈرەتتى، زادىلا ئېچىلمايتتى. ئەمدى كۈلۈپ «رېت ئەپەندى» دەپ كېتىۋاتىدۇغۇ؟ بۇگۈن بۇ خەقلەرگە نېمە بولغاندۇ؟

ـــ ئانا، بۇگۈن سىز ۋىنو ئىچمەي رۇم ھارىقى ئىچىسىز ھەرقاچان، ـــ رېت شۇنداق دەپلا ئىشكاپتىن بىر بوتۇلكا ھاراقنى ئالدى، ـــ مېنىڭ قىزىم ئاجايىپ چىرايلىق، شۇنداقمۇ، ئانا؟

ـــ ئەلۋەتتە چىرايلىق، ـــ دېدى مومىاي رومكىغا قولىنى ئۇزارتقاچ ئاغزىنى تەمشىپ تۇرۇپ.

ـــ ئۇنىڭدىن چىرايلىق قىزلارنى كۆرگەنمۇ سىز؟

ـــ سىكارلېت خانقىزمۇ يېڭى تۇغۇلغاندا ئاشۇنداق چىرايلىق ئىدى، ئەمما يەنىلا سىزنىڭ قىزىڭىزغا يەتمەيتتى.

ـــ يەنە ئازراق ئىچىڭ، ئانا. يەنە بىر ئىش. ئانا، ـــ ئۇنىڭ ئاۋازى جىددىي تۇس ئېلىشقا باشلىدى، ئەمما كۆزلىرى بىر نەرسىگە ھەيران بولۇۋاتقاندەك چىمچىقلاپ كېتىۋاتاتتى، ـــ شىرىلداۋاتقان نېمە ئاۋاز ئۇ؟

ـــ ۋاي خۇدايىمەي ! رېت ئەپەندى، باشقا نەرسە ئەمەس، قىزىل تاۋار كۆچۈلكىمدىن چىقىۋاتقان ئاۋاز، ـــ نېگىر ئانا پىخىلداپ كۈلگەچ، ئىككى يېنىغا ئېغىناپ قويدى، ئۇنىڭ ھەرىكىتى بىلەن تەڭ يوغان كۆكسىلىرىمۇ لىغىلداپ كەتتى.

ـــ راستىمۇ؟ مەن ئىشەنمەيمەن. دەرەخ يوپۇرماقلىرىنىڭ ئاۋازىدەك قىلىدۇ، كۆچۈلكىڭىزنى كۆتۈرۈڭچۇ، كۆرۈپ باقاي.

ـــ رېت ئەپەندى، نېمانداق ئەسكى سىز... ۋاي خۇدايىم !

نېگىر ئانا بوش ئىڭراپ قويۇپ كەينىگە داجىدى. ئىككى قەدەمچە نېرىغا بېرىپ، ئاندىن كۆچۈلكىنىڭ ئالدى ئېتىكىنى كۆتۈرۈۋۈندى، تېگىدىن ئىچىدىكى قىزىل خاڭدەن كۆچۈلەكنىڭ ئېتىكى كۆرۈنۈپ قالدى.

ـــ شۇنچە ئۇزاق ۋاقىت تاشلاپ قويۇپ بۇگۈن كىيىپسىز - دە، ـــ دېدى رېت بوش ئاۋازدا. قارا كۆزلىرىدە خۇرسەنلىك كۈلكىسى ئۇيناپ تۇراتتى.

ـــ شۇنداق، بۇ كۆچۈلەككە ئۇزاق بولۇپ كەتتى.

رېتنىڭ كېيىن قىلغان گېپىنى ۋاد چۈشەنمىدى.

ـــ ئەمدى مېنى بېشىغا ئاتىنىڭ نوختىسىنى سېلىۋالغان قېچىر دېمەيدىغانسىز؟

ـــ رېت ئەپەندى، سىكارلېت خانىم بىكىمۇ ئەسكى ئىكەن جۇمۇ، مۇشۇ گەپنىمۇ سىزگە دەپ قويغىنىنى قارامسىز. ئەمدى سىز بۇ گەپنى تۇگەتمەي مېنى يامان كۆرۈپ قالمايدىغانسىز - ھە؟

ـــ ياق، تۇگەتمەيدىغان ئىش بولمايدۇ، سىزنى بۇنىڭدىن كېيىنمۇ شۇنداق دەمدۇ، يوق، دەپ سوراپ باقتىم شۇ. يەنە بىرنى ئىچىڭ، ئانا. بۇنى ئىچىپ تۇگىتىۋېتەيلى. ۋاد، سەنمۇ تەبرىكلەپ ئىچەمسەن؟

ـــ سىڭلىم ئۇچۇن ئىچتىم ! ـــ ۋاد شۇنداق دەپ توۋلاپ قويۇپ، ئارقىدىن بىرلا كۆتۈرۈپ قولىدىكى ھاراقنى ئىچىۋەتتى. ئىتتىك ئىچكەچكىمۇ ئۆپكىسىگە كېتىپ قېقىلىپ كېتىۋىدى، چوڭلار كۈلۈپ كېتىپ دۈمبىسىگە بوش ئۇرۇپ قويدى.

قىزى تۇغۇلغاندىن كېيىن، رېت غەلىتە قىلىقلارنى قىلىدىغان بولۇپ قالدى. بۇ ئەھۋالنىڭ كىشىلەرنىڭ رېتقا قارىتا ئاللىقاچان شەكىللىنىپ بولغان نۇرغۇن قاراشلىرىغا تەسىرىمۇ بولدى. ئەمما، پۈتۈن شەھەر خەلقى بىلەن سىكارلېت ئۇنىڭغا بولغان قاراشلىرىنى ئۆزگەرتىشنى خالىمايتتى. رېت كىمنىلا كۆرسە قىلچە قورۇنماي ئۆزىنىڭ دادا بولغانلىقىدىن ماختىنىپ سۆزلەپ كېتەتتى، تۇنجى بالىسىنىڭ ئوغۇل بولمىغاي قىز بولغانلىقى ماختانغۇدەك ئىش بولمىسىمۇ كارى يوق ئىدى.

ئۇنىڭ دادا بولغانلىق خۇشاللىقى زادىلا بېسىلماي دېمەيتتى، ئۇنىڭغا قاراپ بەزى ئايالالرنىڭ ھەۋىسى كېلىپمۇ قېلىۋاتاتتى، چۈنكى ئۇلار بالا تۇغقاندا، ئۇلارنىڭ ئەرلىرى بالىلىرىنى چوقۇندۇرماي تۇرۇپلا، بالا تۇغۇش ئايالالرنىڭ باش تارتىپ بولمايدىغان بۇرچى، دېيىشىپ ھېچقانچە ئەھمىيەت بەرمەيتتى. رېت سىرتتا كىمنىلا ئۇچراتسا، قىزى تۇغۇلۇپ قانداق مۆجىزە يۈز بەرگەنلىكىنى سۆزلەپ كېتەتتى. ھەممە ئادەمنىڭ بالىسى ئۆزىگە چىرايلىق كۆرۈنمدۇ، ئەمما مېنىڭ قىزىم ھەرقانداق ئادەمنىڭكىدىن پەۋقۇلئادده چىرايلىق، دەپ قىزىنى ماختاپ تىنمايتتى. يېڭى كەلگەن بىر خىزمەتكار ئايال بالىسىغا سېمىز گۆشتىن كىچىككىنە يېگۈزۈپ قويغىنىغا بالىنىڭ قورسىقى ئاغرىپ قېلىۋىدى، رېت تەجرىبىلىك ئاتا ـ ئانىلارنىڭ كۈلۈپ ئۆچىيى ئۈزۈلۈپ كەتكۈدەك ئىش قىلىپ، خەقلەر تۇتۇۋالمىغان بولسا ئۇ ئايالنى قامچا بىلەن قاتتىق ئۇرۇۋەتكۈدەك قىلىپ كەتتى. دەررۇ مادىي دوختۇر بىلەن باشقا بىرنەچچە دوختۇرنى چاقىرتىپمۇ كەلدى. كېيىن ئۇ ئايالالر رېتنىڭ قاتتىق تۇزۇملىرىگە چىدىمايى، ھەممىسى

بىر ھەپتىدىن تۇرۇپلا كېتىپ قېلىشتى.

كېلىپ ـ كېتىۋاتقان ئۇ ئايالىلارنى نېگىر ئانىمۇ ياخشى كۆرمەيتتى، ئۇلارغا، خۇددى مەن بالىلارنىڭ ھۆددىسىدىن چىقالمايۋاتقاندەك قىلىۋاتىدۇغۇ، دېگەندەك قىلىپ ئىچى تارلىق قىلاتتى. ئۇ قارايدىغان بالا بىرلا ئەمەس، ۋاد بىلەن ئېللامۇ بار ئىدى، ئەمما، نېگىر ئانا ياشىنىپ قالغان بولغاچقا ھەم رېماتىزم كېسىلى قوزغىلىپ تۇرۇۋاتقاچقا، قاتتىقراق ھەرىكەتلەر، ئىشلار ئېغىر كېلەتتى. رېت شۇ سەۋەبىنى دەپ خىزمەتكار ئەكېلىشنى ئويلىشىۋاتقانلىقىنى ئۇنىڭغا دېيىشكە جۇرئەت قىلالماي، شۇنچە باي تۇرۇپ بىرلا خىزمەتچى ئىشلەتسەم يۇزۇمگە ياخشى ئەمەس، شۇڭا ئېغىر ئىشلارنى قىلىدىغانغا ئىككى خىزمەتچى يالالايلى، ئۇلارنى سىز ئىشقا سېلىڭ، دېدى. خىزمەتكاردىن بىرنەچچىسى بولسا يالغۇز رېتنىڭلا ئەمەس، ئۇنىڭ يۇزىگىمۇ ياخشى ئىدى. ئەمما ئۇ بالىلارنى ھۆر نېگىرلارنىڭ قولىغا تۇتقۇزمايدىغانلىقىنى شەرت قىلىپ تۇرۇۋالدى. شۇنىڭ بىلەن رېت تاراغا ئادەم ئەۋەتىپ پىرىسسىينى ئالدۇردى. رېت ئۇنىڭ ئاجىزلىقىنى بىلەتتى. ئەمما، ئۇ قانداقلا بولسۇن ئائىلە قۇلى ئىدى. ئۇنىڭدىن باشقا، پېتتېر تاغا ئۇنىڭغا ئۆزىنىڭ لور ئىسىملىك بىر جىيەن قىزىنىڭ بارلىقىنى دېدى.

سىكارلېت تېخى ئورنىدىن تۇرماي تۇرۇپلا رېتنىڭ بالىغا بەكمۇ بېرىلىپ كېتىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىپ قالدى. رېت مېھمانلارنىڭ ئالدىدىلا قىزىنى ماختاپ كەتسە سىكارلېت خاپا بولاتتى، ھەتتا خىجىلمۇ بولۇپ قالاتتى. ئەرلەرنىڭ پەرزەنتلىرىنى ياخشى كۆرۈشى نورمال ئەھۋال ئىدى، ئەمما ئۇ ئاشۇرۇۋېتىپ ئەر كىشىگە ئوخشىماي قېلىۋاتاتتى. باشقا ئەرلەرگە ئوخشاش ئۆزىنى تۇتۇپ ئەركىنەرەك يۈرگەن بولسا ياخشى بولاتتى.

— سىز مۇشۇ كۈندە بەكمۇ چاكىنلىشىپ كېتىۋاتىسىز، — دېدى سىكارلېت نارازى بولۇپ، — نېمىشقا ئۇنداق

قىلىدىغانلىقىڭىزنى چۈشەنمەي قېلىۋاتىمەن.

ــ چۈشەنمەي قېلىۋاتىمەن؟ سىز چۈشەنمەي قالمايسىز، بۇنىڭ جاۋابى ئاسان، چۈنكى ئۇ مېنىڭ ئۆزۈمگە مەنسۇپ تۇنجى ئادىمىم.

ــ ئۇ ماڭىمۇ مەنسۇپ.

ــ ياق، سىزنىڭ ئىككى بالىڭىز بار، بۇ ماڭا مەنسۇپ بالا.

ــ سىز قالتىسقۇ، ــ دېدى سىكارلېت، ــ بۇ بالىنى مەن تۇغدۇم، توغرىمۇ؟ بۇنىمۇ دېمەيلى سۆيۈملۈكۈم، مەنمۇ سىزگە مەنسۇپ.

رېت بىر قىزىنىڭ قاپقارا چاچلىرىغا، بىر سىكارلېتقا قاراپ قويۇپ مەجبۇرىي كۈلگەندەك كۈلۈپ قويدى.

ــ شۇنداقمۇيا، سۆيۈملۈكۈم.

يېقىندىن بېرى ئۇلار پات ـ پات جېدەلـلىشىدىغان بولۇپ قالغانىدى. ھازىر مېلانىيە كىرىپ قېلىپ بۇ گەپلەر جېدەلگە ئايلانماي قالدى. سىكارلېت مېلانىيەنىڭ رېتنىڭ قولىدىن بالىنى ئېلىۋاتقىنىغا ئاچچىقىنى بېسىپ تۇرۇپ قاراپ تۇردى. ئەسلىدە قىزنىڭ ئىسمىنى ئېۋگېنىيە ۋېكتورىيە[1] قويماقچىدى، لېكىن شۇ كۈنى مېلانىيە ئويلىمىغان يەردىن بىر گەپنى دەپ قويۇپ، شۇنىڭدىن كېيىن خۇددى پىتتىي ھاممىنىڭ بۇرۇنقى سارايچىنى دېگەن ئىسمى ئۇنتۇلۇپ كېتىپ، «پىتتىي» بولۇپ كەتكەندەك، بۇ قىزنىڭ ئىسمىمۇ شۇنداق ئاتىلىپ كەتتى.

ئۇ ئىش مۇنداق بولغانىدى: مېلانىيە بالىنى قولىغا ئالغاندا، رېت ئېڭىشىپ بالىسىغا قاراپ:

ــ ئۇنىڭ كۆزلىرى يېشىل پۇرچاقىنىڭ رەڭگىگىمۇ ئوخشايدۇ، ــ دېدى.

ــ ئۇنداق ئەمەس، ــ دېدى مېلانىيە ئاچچىقى كېلىپ، ئۇ

---

① ئالدىنقىسى ناپولېئوننىڭ ئۆچىنچى خانىشىنىڭ، كېيىنكىسى ئەنگلىيە ئايال پادىشاھىنىڭ ئىسمى.

سكارلېتنىڭ كۆزلىرىنىڭمۇ ئاشۇ رەڭگە مايىل ئىكەنلىكىنى ئۇنتۇپ قالغانىدى، — ئۇنىڭ كۆزلىرى ئوخارا ئېپەندىنىڭ كۆزلىرىگە ئوخشاش كۆك... گۈزەل كۆك بايراقنىڭ[1] رەڭگىگىمۇ ئوخشايدۇ.

— بوپتۇ، ئىسمى بوننې بىلۇ[2] باتلېر بولسۇن، — دېدى رېت كۈلۈپ كېتىپ. ئۇ بالىنى يەنە مېلانىيەنىڭ قولىدىن ئېلىۋېلىپ كۆزلىرىگە باشقىدىن دىققەت قىلىپ قاراپ كەتتى. شۇنىڭدىن كېيىن بالىنىڭ ئىسمى بوننې بىلۇ دەپ ئاتالدى، كېيىن ئۇنىڭ ئاتا ـ ئانىسى ئۇنىڭغا خانىش بىلەن پادىشاھنىڭ ئىسمىنى قويماقچى بولۇشقانلىرىنى ئۇنتۇپمۇ كېتىشتى.

ئەللىك بىرىنچى باب

سكارلېت ئاخىر يەنە سىرتقا چىقىپ ھەركەت قىلالايدىغان بولدى. ئۇ ئىچىگە بانداژ كىيىپ ئۇنىڭ يېيىنى لورغا تارتقۇزدى. چىڭ تارتىپ بولغاندىن كېيىن بېلىنى ئۆلچەپ بېقىۋىدى. يىگىرمە ئىنگلىز سۇڭى كەلدى. شۇنىڭ بىلەنلا، بالا تۇغمەن دەپ نېمە بولدۇم مەن، بەدىنىم بۇزۇلۇپ، بېلىم پىتتىي ھامام بىلەن نېگىر ئانامنىڭ بەللىرىگە ئوخشاپ قاپتىغۇ، دەپ توۋلاپ كەتتى.

— لور، چىڭ تارت، — دېدى ئۇ، — ئون سەككىز ئىنگلىز سۇڭغا چۈشسۇن، بولمىسا كىيىملىرىم توغرا كەلمەيدۇ.

— يەنە تارتسام يېپى ئۈزۈلۈپ كېتىدۇ، خېنىم، — دېدى لور، — بېلىڭىز يوغىناپ كېتىپتۇ، سكارلېت خانقىز، ئۇنىڭغا ھېچقانداق چارە يوق.

— چارە بار، — دېدى ئۇ بانداژنىڭ زاپىسىنى قويۇۋېتىپ، —

---

① جەنۇب ھۆكۈمىتىنىڭ دۆلەت بايرىقى.

② بوننې بىلۇ ئىنگلىزچە «گۈزەل»، «كۆك» دېگەن مەنىدىكى سۆز.

ئەمدى ئىككىنچى بالا تۇغمايمەن.

قىزى بوننې ئاجايىپ چىرايلىق قىز بولۇپ، ئۇنى بەكمۇ سۆيۈندۈردى، رېتمۇ قىزىغا پەۋقۇلئاددە ئامراق ئىدى. سىكارلېت ئەمدى پەقەتلا تۇغماسلىقنى ئويلايتتى، ئەمما قانداق قىلغاندا ئۇ مەقسەتكە يەتكىلى بولىدىغانلىقىنى بىلمەيتتى، چۈنكى ئۇ رېتقا فىرانكقا تاقابىل تۇرغاندەك تاقابىل تۇرالمايتتى. رېت ئۇنىڭدىن قىلچە قورقمايتتى. بوننېنى بۇنچىلىك ياخشى كۆرگىنىگە قارىغاندا، كېلەر يىلى ئوغۇلدىن بىرنى تۇغۇپ بېرىسەن دەمدۇ تېخى. ئۆزىغۇ ئوغۇل تۇغساڭ بوغۇپلا ئۆلتۈرۈۋېتىمەن، دېگەن، شۇنداقتىمۇ بىر نېمە دېگىلى بولمايدۇ. ھەي، ئۇنىڭ رېتقا ئوغۇلمۇ، قىزمۇ تۇغۇپ بەرگۈسى يوق، ئايال كىشى ئۇچ بالا تۇغسا بولمىدىمۇ؟

لور باندازنىڭ قويۇۋەتكەن زاپىسىنى تىكىپ، دەزمال سېلىپ تۇزلەپ بولغاندىن كېيىن ئۇنىڭغا كىيدۈردى. ئاندىن سىكارلېت پەيتونىنى قوشتۇرۇپ پەن زاۋۇتىغا قاراپ ماڭدى. يولغا چىققاندىن كېيىن، بېلىنىڭ يوغىناپ كەتكەنلىكىنىمۇ ئۇنتۇپ كەيپى بۆلەكچىلا كۆتۈرۈلۈپ كەتتى، چۈنكى ئۇ ھازىرلا زاۋۇتقا بېرىپ ئاشلىپې بىلەن كۆرۈشەتتى، ئىككىسى بىللە ئولتۇرۇپ زاۋۇتنىڭ ھېسابىاتىنى تەكشۈرەتتى. تەلىيى چىقىپ قېلىپ ئۇنىڭ بىلەن ئايرىم كۆرۈشمەدۇ تېخى. قورساق كۆتۈرۈشتىن ئىلگىرى ئۇ ئاشلىپې بىلەن ئۇزاق كۆرۈشمىگەنىدى. ھامىلدار بولۇپ قورسىقى تومپىيىپ كەتكەندىن كېيىن، ئۇنىڭغا تېخىمۇ كۆرۈنگۈسى كەلمىدى. ئەمما، بۇرۇن يېنىدا ئادەملەر بولسىمۇ ھەر كۈنى كۆرۈشۈپ تۇرغانلىقىنى ئەسلەپ تۇردى. ئەمدى ئۇنىڭغا زاۋۇتنىڭ لازىمى يوق، ئىككى پەن زاۋۇتىنى سېتىۋېتىپ، پۇلىنى ۋاد بىلەن ئىللانىڭ كەلگۈسىدە ئىشلىتىشى ئۈچۈن بىرەر يەرگە پاي قىلىپ قوشۇۋەتسىمۇ بولاتتى. لېكىن، ئۇنىڭدا ئاشلىپې بىلەن ئۇچرىشىپ تۇرىدىغان پۇرسەتتىن مەھرۇم قالاتتى، پەقەت ئەتراپىدا قاراپ تۇرغان نۇرغۇن ئادەم بار چوڭ

سورۇنلاردىلا ئۇچرىشالايتتى. ئاشلىپ بىلەن بىللە ئىشلەش ئۇنىڭ ئۈچۈن ئەڭ زور خۇشاللىق ئىدى.

ئۇ ئاخىر زاۋۇتنىغا يېتىپ كېلىپ تاغدەك دۆۋىلىنىپ كەتكەن ياغاچلارنى، شۇنچە كۆپ خېرىدارلارنى كۆردى. ئۇلار خۇڭ ئىلسىن بىلەن ياغاچلارنىڭ ئارىسىدا تۇرۇپ پاراڭلىشىۋاتاتتى. نېگىرلار ئالتە ھارۋىغا ياغاچ بېسىۋاتاتتى. ئالتە ھارۋا! — مەغرۇر ئويلاندى ئۇ، — بۇلارنى ئۆزۈم بەرپا قىلغان ...

ئاشلىپ ئۇنىڭ بىلەن ئىشخانىسىنىڭ ئالدىدا ناھايىتى خۇشال كۆرۈشتى، كۆزلىرىدىن بىر خىل مېھىر قايناپ تۇراتتى. سىكارلېتنى يۆلەپ پەيتوندىن چۈشۈرۈپ، خۇددى مەلىكىنى قارشى ئالغاندەك ئىشخانىغا باشلاپ كىردى.

لېكىن، سىكارلېت ئۇنىڭ ھېسابىنى كۆرۈپ، گاللېگېرنىڭ ھېسابى بىلەن سېلىشتۇرۇپ بېقىپ، بايىقى خۇشاللىقلىرى يوق، بىردىنلا تۇتۇلۇپ قالدى. ئاشلىپ ھېسابىنى ناھايىتى تەستە ئۆتكۈزدى. گاللېگېر ناھايىتى ياخشى ئىشلىگەن بولۇپ، نۇرغۇن پايدا كەلتۈرگەنىدى. سىكارلېت ئۆزىنى بېسىۋېلىپ ئارتۇق گەپ قىلمىدى. ئاشلىپ ئۇنىڭ چىرايىدىن ئىچىدە نېمە ئويلاۋاتقانلىقىنى بىلىپ تۇرۇۋاتاتتى.

— سىكارلېت، مېنى كەچۈرۈڭ، سىزگە بۇئىشنى چۈشەندۈرۈپمۇ كېتەلمەيمەن. مەھبۇسلارنى زادىلا ئىشلەتكۈم يوق. بۇنىڭدىن كېيىن نېگىرلارنى يالالاپ ئىشلىتىشىمگە رۇخسەت قىلىڭ. شۇ چاغدا مەن ھازىرقىدىن ياخشى ئىشلىشىم مۇمكىن.

— نېگىرلارنىمۇ؟ ئۇلارغا ئىش ھەققى تۆلىسەم تېزلا ۋەيران بولۇپ كېتىمەن. مەھبۇسلار ئەرزانغا توختايدۇ. يوھان گاللېگېر مەھبۇسلارنى ئىشلىتىپ شۇنچە كۆپ پايدا كەلتۈرگەن يەردە...

ئاشلىپ نەزىرىنى ئۇنىڭدىن ئېلىپ باشقا ياقتا قارىۋالدى، ئۇ قاراپ تۇرغان يەرنى سىكارلېت كۆرەلمەيتتى. چىرايىدىكى خۇشاللىق ئۇچقۇنلىرى ئۆچكەنىدى.

— مەن مەھبۇسلارنى گاللېگېرغا ئوخشاش ئىشلىتەلمەيمەن.

ئۇلارنى ئىشقا مەجبۇرلىيالمايدىكەنمەن.

— قىلغىلى بولمايدىغان نېمە بار، يوھان گاللېگېر شۇنداق ياخشى ئىشلەۋاتامدۇ؟ ئاشلېي، سىزنىڭ باغرىڭىز يۇمشاق، ئۇنداق باغرى يۇمشاقلىق قىلماي ئۇلارنى تېخىمۇ كۆپ ئىشلارغا سالسىڭىز بولىۋېرەتتى. يوھاننىڭ دېيىشچە، مەھبۇسلار ئاغرىپ قالدىم دەپ ئالدىڭىزغا كەلسە، ئۇلارغا كۇنلەپ رۇخسەت بېرىۋېتىدىكەنسىز. ئاشلېي، پۇل تېپىشنىڭ يولى ئۇنداق بولمايدۇ. قانداقلا كېسەل بولسۇن، پۇتىلا سۇنۇپ كەتمىگەن بولسا ئىككىلا قامچا سالمىغان بولسىڭىز شۇئان ساقىيىپ كېتىدۇ...

— سكارلېت ! سكارلېت ! قويۇڭ بۇنداق گېپىڭىزنى، مەن ئۇنداق قىلالمايمەن، — ئاشلېي توۋلاپ كەتتى. كۆزلىرىدىكى كۆچلۈك ھاياجان سكارلېتقا ناھايىتى تېز تەسىر قىلىپ گېپىنى شۇئان توختىتىۋالدى، — سىز ئۇلارنىڭمۇ ئادەم ئىكەنلىكىنى ئۇنتۇپ قالدىڭىزمۇ؟ ئۇلارنىڭ بەزىلىرى كېسەل، قورساقلىرىمۇ تويمايدۇ، شۇنداق قاتتىق ئازابلىنىدۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە... قەدىرلىكىم، ئۇنىڭ سىزنى بۇنچىلىك رەھىمسىز قىلىۋەتكىنىگە قاتتىق ئېچىنمەن. بۇرۇن سىز شۇنچىلىك مېھرىبان ئىدىڭىز

— كىم مېنى نېمە قىپتۇ؟

— دېسەم بولاتتى، ئەمما تىلىم كۆيىدۇ. شۇنداقتىمۇ دەي، سىزنىڭ... رېت باتلىرىڭىز. ئۇنىڭ قولى تەگكەنلىكى نەرسە زەھەرلەنمەي قالمايدۇ، سىزمۇ زەھەرلىنىپسىز. بۇرۇن سىز ئازراق ئالدىراقسان بولسىڭىزمۇ، ئەمما شۇنچىلىك مېھرىبان، مۇلايىم، كەڭ قورساق قىز ئىدىڭىز. ئۇ سىزنى زەھەرلەپتۇ، باغرىڭىزنى قاتتىق قىلىۋېتىپتۇ، ئۇنىڭ تەسىرى بىلەن شۇنچىلىك رەھىمسىزلىشىپ كېتىپسىز.

— ھىم ! — سكارلېت دەسلەپتە ئۆزىنىڭ گەپلىرىگە ئۆكۈنۈپ ئىچىدە ئازابلانغاندى، كېيىن بىردىنلا خۇشال بولۇپ

قالدى. چۈنكى، ئۇ ئاشلىپىنىڭ گەپلىرىدىن ئۇنىڭ ئۆزىگە بولغان ھېسسىياتىنىڭ چوڭقۇرلۇقىنى، ھازىرغىچە ئۆزىنى مەھرىبان، مۇلايىم دەپ كەلگەنلىكىنى چۈشەنگەنىدى. خۇداغا شۈكۈر، ئۇ سىكارلېتنىڭ پۈلغا تويمايدىغانلىقىنى رېت باتلېردىن كۆردى. ئەمەلىيەتتە، ئۇنىڭ رېت بىلەن ھېچقانداق ئالاقىسى يوق، ئۆزى قىلىۋاتقان ئىشلار ئىدى. بوپتۇلا، رېتقا يەنە بىر قارا سۈركەلسە، ئۇنىڭغا ھېچقانچە تەسىرى بولۇپ كەتمەيدۇ.

ــ باشقا ئادەم بولغان بولسا كارىم يوق يۈرۈپەرەتتىم... ئەمما ئۇ رېت باتلېر بولۇپ قالدى، ئۇنىڭ سىزگە نېمە قىلىۋاتقانلىقىنى بىلىپ تۇرۇۋاتىمەن. ئۇ سىزگە سەزدۈرمەي تۇرۇپ سىزنىڭ كاللىڭىزنى ئۆزىنىڭ رەھىمسىز يولىغا سېلىۋاتىدۇ. بۇنداق گەپلەرنى قىلماسلىقىم كېرەكلىكىنى چۈشىنىپمۇ تۇرىمەن... ئۇ مېنى قۇتۇلدۇرۇپ قالغان، ئۇنىڭغا رەھمەت. بەزىدە مەن بىزنى قۇتۇلدۇرغان ئادەم ئۇ بولماي باشقا بىرسى بولسا بولماسمىدى، دەپ ئويلاپ كېتىمەن. بۇ گەپلەرنى سىزگە دېيىشكە ھەققىم يوق ئىدى...

ــ ياق، ئاشلېي، ھەققىڭىز بار ــ ئەمما باشقىلارنىڭ يوق!

ــ سىزگە ئېيتسام، سىكارلېت، مەن چىدىماي قالدىم. مەن سىزنىڭ ۋۇجۇدىڭىزدىكى بارلىق گۈزەل نەرسىلەرنى ئۇنىڭ نابۇت قىلىۋېتىشىنى كۆرگۈم يوق. گۈزەل رۇخسارىڭىز بىلەن جەلپكارلىقلىرىڭىزغا ئاشۇنداق بىر ئادەمنىڭ ئىگە بولۇپ قالغانلىقىغىمۇ تاقەت قىلالمايمەن... ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولىدىغانلىقىڭىزنى ئويلىسامىلا...

ئۇ ئەمدى مېنى سۆيىدىغان بولدى، ــ دەپ ئويلىدى سىكارلېت قىن ـ قىنىغا پاتماي، ــ شۇنداق قىلىپ قالسا بۇنىڭغا مەن ئەيىبلىك ئەمەس. سىكارلېت ئاشلېينىڭ يېنىغا سۈرۈلگەنىدى. ئاشلېي خۇددى ئۆزىنىڭ ئارتۇقچە گەپلەرنى قىلىۋەتكەنلىكىنى ھېس قىلىپ قالغاندەك ئىتتىك كەينىگە داجىدى... ئەسلىدە ئۇ ئۇنداق گەپلەرنى دېمەكچى ئەمەس ئىدى.

ـــ سىزدىن سەمىمىيىتىم بىلەن ئەپۇ سورايمەن، سىكارلېت. مەن ـــ مەن بايا ئېرىكىزنى ئېسىلزادىلەردىن ئەمەس دېگەندەك گەپ قىپتىمەن. ئەمەلىيەتتە شۇ گەپلەرنىمدىن ئۆزۈمنىڭ ئۇنداق ئادەملەردىن ئەمەسلىكىم ئىسپاتلىنىپ قالدى. بىر ئايالنىڭ ئالدىدا ئۇنىڭ ئېرىنى ئەيىبلەشكە ھېچقانداق ئادەمنىڭ ھەققى يوق. بۇنىڭغا مەن باھانەمۇ كۆرسىتەلمەيمەن، پەقەت، پەقەت... ـــ ئۇ گېپىنى داۋاملاشتۇرۇلماي قالدى، چىرايى بىر قىسما بولۇپ كېتىۋاتاتتى. سىكارلېت دېمىنى ئىچىگە يۇتۇپ گەپنىڭ داۋامىنى كۈتمەكتە ئىدى.

ـــ مەندە كۆرسەتكۈدەك ھېچقانداق باھانە يوق.

سىكارلېت قايتىپ كېتىۋېتىپ نۇرغۇن خىياللانى قىلىپ ماڭدى. كۆرسەتكۈدەك ھېچقانداق باھانە يوق. ئەمما... ئەمما ئۇ ئۆزىنى ياخشى كۆرىدىكەن، سىكارلېتنىڭ رېتنىڭ قوينىدا ياتقانلىقىنى خىيال قىلسىلا غەزەپ ئوتىدا پۈچۈلىنىدىكەن. سىكارلېت بۇنداق بولۇشنى پەقەتلا ئويلاپ باقمىغانىدى، ئەمما بۇنى چۈشىنىپ تۇراتتى. ئەگەر ئۇنىڭ مېلانىيە بىلەن ئاكا ـ سىڭىللاردەك ئۆتىدىغانلىقىنى بىلمىگەن بولسا، ئۇمۇ ئوخشاشلا ئازابلانغان بولاتتى. ئاشلېي يەنە، رېت ئۇنى باغرىغا بېسىپ نابۇت قىلىۋەتتى، زالىم بىر ئايالغا ئايلاندۇرۇۋەتتى، دەۋاتىدۇ. ئۇ شۇنداقلا ئويلايدىغان بولسا بۇنىڭدىن كېيىن رېتقا ئۆزىنى قۇچاقلاتمايدۇ. ئاشلېي ئىككىسى باشقا بىرلىرى بىلەن تۇي قىلىپ، جىنسىي تۇرمۇشتا بىر ـ بىرىگە سادىقلىقىنى ساقلاپ كەلسە بۇ نېمىدېگەن ئېسىل ئىش! بۇ خىيال ئۇزاققىچە سىكارلېتنىڭ كاللىسىدىن چىقماي تۇرۇۋالدى، بۇ خىيالدىن ئۇ خۇشال ئىدى. بۇ خىيال يەنە بىر ئەمەلىي مەسىلىنى، يەنى بۇنىڭدىن كېيىن بالا تۇغماسلىق كېرەكلىكىنى ئۇنىڭغا ئوچۇق ئاگاھلاندۇرۇپمۇ تۇرۇۋاتاتتى.

ئۆيگە قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، ئاشلېينىڭ گەپلىرى بىلەن پەيدا بولغان خۇشاللىقلىرى ئاستا ـ ئاستا يوقلىشقا باشلىدى. چۈنكى، ئۇ رېت باتلىرغا بۇگۈن ئۆز ھۇجرىلىرىدا ئايرىم

يېتىشنى دېيىشى، ئۇنىڭدىن پەيدا بولىدىغان ھەرقانداق ئىشقا تاقابىل تۇرىدىغان چارىلەرنى ئويلىشى كېرەك ئىدى. بۇ تەس ئىشلار ئىدى. ئۇنىڭدىن باشقا، ئۇ ئاشلىپىغا ئۇنىڭ تەلىپىنى قاندۇرۇپ، رېت بىلەن بىللە ياتمايدىغان بولغانلىقىنى قانداق يوللار بىلەن بىلدۈرۈشى كېرەك؟ ئەگەر شۇنداق قىلغانلىقىنى ھېچكىم بىلمىسە، ئۇنداق قۇربان بېرىشلىرىنىڭ نېمە ئەھمىيىتى بولسۇن؟ نومۇس قىلىش، خىجىل بولۇش دېگەنلەر ئادەمگە بەكمۇ كاشىلا قىلىدىغان نەرسىلەر ئىكەنغۇ. ئاشلىپى بىلەنمۇ رېت بىلەن پاراڭلاشقاندەك ئەركىن پاراڭلىشالمىغان بولسا قانداق ياخشى بولاتتى. كېرەك يوق، بۇ ئەھۋالنى ئاشلىپىغا ئاشكارىلاشتا ئۇنىڭ چارىسى بار.

سىكارلېت ئۇستىگە چىقىپ، بالىلار ئۆيىنىڭ يېرىم ئوچۇق ئىشىكىدىن رېتنىڭ بوينىنىڭ كاربۇتى يېنىدا ئولتۇرغانلىقىنى، ئىللا قوچىقدا، ژادنىڭ يانچۇقىدىن بىر نەرسىنى ئېلىپ ئۇنىڭغا كۆرسىتىۋاتقانلىقىنى كۆردى. رېتنىڭ بالىجانلىقى، ئۇلار ئۇچۇن جېنىنى بېرىدىغانلىقى سىكارلېتنىڭ بەختى ئىدى. بەزى ئۆگەي ئاتىلار ئۆگەي بالىلىرىنى ئۆلگۈدەك ئۆچ كۆرۈشەتتى.

ــ سىزگە گېپىم بار ئىدى، ــ دېدى ئۇ رېتقا، ئاندىن ئۆزىنىڭ ھۇجرىسىغا كىرىشنى ئېيتتى. ئەڭ ياخشىسى، قايتا تۇغماسلىق قارارىغا كەلگەن، ئاشلىپىنىڭ مۇھەببىتى ئۆزىگە كۈچ بېرىۋاتقان مۇشۇنداق بىر چاغدا بۇ ئىشنى بىر تەرەپ قىلۋېتىش كېرەك.

رېت ھۇجرىغا كىرىپ ئىشكىنى يېپىپ قويدى.

ــ رېت، ــ دېدى سىكارلېت تۇيۇقسىزلا، ــ مەن ئەمدى بالا تۇغماسلىق قارارىغا كېلىپ قويدۇم.

رېت سىكارلېتنىڭ بۇ تۇيۇقسىز گېپىگە ھەيران قالغان بولسىمۇ، ئەمما چاندۇرماي ئاستا كېلىپ ئورۇندۇقتا ئولتۇردى.

ــ قەدىرلىكىم، بوننېنى تۇغمىغان ۋاقتىڭدىلا مەن سىزگە

بىرنى تۇغامسىز ياكى يىگىرمىنەمۇ، كارىم يوق دېگەنغۇ؟
ئۇ خۇددى پەرۋا قىلمىغاندەك مۇئامىلە قىلسام ئۇنىڭ تۇغۇش ـ تۇغماسلىقىغا تەسىر كۆرسىتەلەيمەن، دەپ ئويلىغاندەك، ئۇستىلىق بىلەن گەپ قىلغانىدى.
ـــ بىزگە ئۇچ بالىمۇ يېتىدۇ، شۇڭا يىلدا بىرنى تۇغقۇم يوق.
ـــ ئۇچمۇ ئارتۇق.
ـــ سىزگىمۇ ئايان... ـــ ئۇ گەپنى باشلاپ قويۇپ خىجىل بولغاندەك قىزىرىپ كەتتى، ـــ مېنىڭ مەقسىتىمنى چۈشەندىڭىزمىكىن؟
ـــ چۈشەندىم. ئەمما، سىزمۇ توي قىلغاندىن كېيىنكى بۇرچۇمنى ئادا قىلىشىمغا يول قويمايدىغان بولسىڭىز، سىز بىلەن ئاجرىشىشىمغا توغرا كېلىدىغانلىقىنى چۈشىنەمسىزكىن؟
ـــ تولىمۇ قاملاشمىغان ئادەم ـ دە، سىز. نېمىشقا بۇنداق ئويلايسىز؟ ـــ سۆھبەت سىكارلېت ئويلىغاندەك بولمايۋاتاتتى، شۇڭا ئۇ ئاچچىقى كېلىپ ۋارقىراپ كەتتى، ـــ ئەگەر سىز ئايالالارنى ئازراق بولسىمۇ ھۆرمەتلەي دەيدىغان بولسىڭىز، ئۇ چاغدا... ئۇ چاغدا سىز مېنىڭ ھالىمغا يېتەتتىڭىز، خۇددى... ھىم، ئاشلىپي ۋىلكېسقا قاراڭە، مېلانىيە تۇغسا بولمايدىغان بولغاچقا، ئۇ...
ـــ ئاشلىپي ! ئۇ دېگەن ناھايىتى ئەدەپ ـ قائىدىلىك ئادەم، ـــ دېدى رېت ئۇنىڭ بۇ گېپىگە ھەيران قېلىپ، ـــ قېنى سۆزلەڭ.
سىكارلېت بىردىنلا تۇرۇپ قالدى. ئۇ دەيدىغىنىنى دەپ بولغان، ئەمدى دەيدىغان گېپى يوق ئىدى. نېمىدېگەن دۆت، رېت باتلىرەدەك شەخسىيەتچى چوشقىغا چېتىلىدىغان شۇنچىلا چوڭ ئىشنى تەكەللۇپ بىلەن ئولتۇرۇپ پوتكۇزگىلى بولاتتىغۇ؟
ـــ بۇگۈن چۈشتىن كېيىن پەن زاۋۇتىغا بارىڭىز، شۇنداقمۇ؟
ـــ نەگىلا ھاراي، بۇ ئىش بىلەن ئۇنىڭ نېمە مۇناسىۋىتى؟
ـــ سىز ئىتنى ياخشى كۆرىسىز، توغرىمۇ، سىكارلېت؟

سىزچە ئىت ئۆزىنىڭ كاتىكىدە تۇرغىنى ياخشىمۇ ياكى ئاتىنىڭ ئوقۇرىدىمۇ[1] ؟

سىكارلېت يەنە ئاچچىقى كەلدى. قاتتىق ئۈمىدسىزلەندى ۋە خاتىرجەمسىزلەندى. بۇ گەپنىڭ مەنىسىنى ھەم چۈشەنمىگەنىدى.

رېت ئورنىدىن ئاستا تۇرۇپ ئۇنىڭ يېنىغا كەلدى. ئېگىكىنى تۇتۇپ ئۈستىگە كۆتۈرگەنىدى، يۈزى يۇزىگە توغرىلاندى.

— سىز تېخى بالا ئىكەنسىز، سىكارلېت، ئۇچ ئەر بىلەن ھايات كەچۈرۈپمۇ ئەرلەرنىڭ خاراكتېرىنى قىلچە چۈشەنمەپسىز، ئۇلارنى كىلىماكتېرىيە مەزگىلىدىكى مومايلارغا ئوخشىتامسىز قانداق؟

رېت خودىدى چاقچاق قىلغاندەك ئۇنىڭ مەڭزىنى بوش چىمداپ قويۇپ ئېگىكىنى قويۇۋەتتى، ئاندىن بىر قېشىنى ئۇچۇرۇپ تۇرۇپ ئۇنىڭغا بىر ھازا قاراپ تۇرۇپ كەتتى.

— سىكارلېت، بىلىپ قويۇڭكى، سىز ۋە سىزنىڭ كارىۋىتىڭىز مېنى داۋاملىق ئۆزىگە تارتىپ تۇرىدىكەن، ئۇ چاغدا ماڭا كىشەنمۇ، يالۇرۇشلىرىڭىزمۇ كار قىلمايدۇ. مەن ھەر قانداق ئىشتا خىجىل بولۇش دېگەننى بىلمەيمەن، چۈنكى ئىككىمىزنىڭ ئوتتۇرىسىدا توختام بار... مەن ئۇ توختامغا باشتىن - ئاخىر ئەمەل قىلىپ كەلدىم، ئەمما سىز ئۇنى بۇزدىڭىز. بوپتۇ، ئىپپىتىڭىزنى ساقلاپ يېتىۋېرىڭ.

— سىز بۇ گېپىڭىز بىلەن، — سىكارلېت غەزەپ بىلەن توۋلاپ كەتتى، — سەن بىلەن كارىم يوق ...

— سىز مەندىن زېرىكتىڭىز، شۇنداقمۇ؟ ئەسلىدە ئەرلەر ئايالىلارغا قارىغاندا ئاسان زېرىكىپ قالىدىغان، سىز ئوخشىمايدىكەنسىز، پاكلىقىڭىز بويىچە قېلىۋېرىڭ، سىكارلېت. بۇ ئىشىڭىز ماڭا ھېچقانداق قىيىنچىلىق كەلتۈرمەيدۇ. كېرەك يوق، — ئۇ مۇرىسىنى قىسىپ قويۇپ كۈلۈپ كەتتى، — دۇنيادا

---

[1] ئىتنىڭ ئاتىنىڭ ئوقۇرىدا تۇرۇشى، دېگەن بۇ سۆز نېمىتى يامان ئادەملەرنىڭ باشقىلارغا كېرەكلىك نەرسىسىنى ئۆزىمۇ ئىشلەتمەي، خەققىمۇ بەرمەي تەقەپ قويىدىغانلىقىغا قارىتىلغان.

پىكاردىنىڭ تۇغۇلغان كۈنىگە كەتتى.

رائول مايىبىل بىلەن رېنې پىكاردىنىڭ ئوغلى ئىدى، سىكارلېت ئۇ بالىنى ئادەم ئەمەس مايمۇنغا ئوخشايدۇ، دەپ ياماڭ كۆرەتتى.

ــ ئەمىسە كىمنىڭكىگە بارغۇڭ كەلسە شۇنىڭكىگە بارغىن، ماڭ، چىقىپ پورکقا ئېيت.

ــ بالىلارنىڭ ھېچقايسىسى يوق، ــ جاۋاب بەردى ژاد، ــ ھەممىسى شۇ يەرگە كەتتى.

ژادنىڭ «ھەممىسى» دېگىنىنىڭ «مەندىن باشقىسى» دېگەن مەنىدىكى گەپ ئىكەنلىكىنى ھەرقانداق ئادەم ئاڭلاپلا بىلىۋالالايتتى. لېكىن، سىكارلېتنىڭ ئەس ـ يادى ھېساب ـ كىتابىدا بولغاچقا، ئۇ گەپكە دىققەت قىلمىدى.

رېت ئورنىدىن تۇرۇپ ئولتۇرۇپ:

ــ سەن نېمىشقا بارمىدىڭ، ئوغلۇم؟ ــ دەپ سورىدى.

ژاد ئۇنىڭ يېنىغا بېرىپ، بىر پۇتى بىلەن پولنى توختىماي سىيپاپ خاپا ھالەتتە ئۆرە تۇردى.

ــ ماڭا تەكلىپنامە ئەۋەتىشمىدى، ئەپەندى.

رېت قويۇن سائىتىنى بوننېنىڭ مەخسۇس بىر نەرسىلەرنى بۇزۇپ تۇرىدىغان كىچىككىنە قوللىرىغا تۇتقۇزۇپ قويۇپ ئورنىدىن تۇردى.

ــ ئۇ تۇڭمەس بولمىغۇر ھېساب ـ كىتابىڭىزنى قويۇڭ، سىكارلېت. ئۇلار ژادنى نېمىشقا رائولنىڭ تۇغۇلغان كۈنىگە چاقىرىشمايدۇ؟

ــ خۇدا ھەققى، رېت، مېنىڭ دىققىتىمنى چاچمىسىڭىزچۇ. ئاشلىپي ھېساباتنى ئۇماچ قىلىۋېتىپتۇ. كىمنىڭ تۇغۇلغان كۈنىنى دەيسىز؟ ھە، ئۇلارنىڭ ژادنى چاقىرمىغىنىمۇ بوپتۇ، چاقىرغان بولسىمۇ ئۇنى ئەۋەتمەيتتىم. رائولنىڭ مېرۋېتېر خانىمنىڭ نەۋرىسى ئىكەنلىكىنى ئۇنتۇپ قالماڭ. ئۇ خانىم ئۆيىگە ھۆر نېگىرلارنىڭ بالىلىرىنى چاقىرسا چاقىرىدۇكى،

بىزنىڭ بالىلىرىمىزنى ئۆزىنىڭ ئۇ مۇقەددەس ئۆيىگە چاقىرمايدۇ.

رېت ۋادقا قاراپ قويدى، ئۇ سەل قورقۇپ تۇرۇۋاتاتتى.

— بۇياققا كەلگىن، ئوغلۇم، — دېدى رېت ۋادنى ئۆزىگە تارتىپ، — رائولنىڭ تۇغۇلغان كۈنىگە بارغۇڭ بارمۇ؟

— ياق، ئەپەندى، — دەپ جاۋاب بەردى ۋاد قورقماي يۈرەكلىك تۇرۇپ، ئەمما گەپنى قىلىپ بولۇپلا يەرگە قارىۋالدى.

— ئېيتقىنا، ۋاد، سەن جوۋېھتىن ياكى فرانك يوننېلىنىڭ، ياكى باشقا دوستلىرىڭنىڭ تۇغۇلغان كۈنلىرىگە بېرىشنى ئويلامسەن؟

— ياق، ئەپەندى، ئۇلارمۇ مېنى چاقىرىشمايدۇ.

— ۋاد، يالغان گەپ قىلما! — دەپ ۋارقىرىدى سىكارلېت كەينىگە ئۆرۈلۈپ، — تېخى ئۆتكەن ھەپتىلا باتىنىڭ، كېلېرتسىنىڭ، ھىندوننىڭ بالىلىرىنىڭ تۇغۇلغان كۈنلىرىگە قاتناشتىڭغۇ؟

— سىزمۇزە. قېچىرنىڭ بېشىغا ئاتىنىڭ نوختىسىنى سالغاندەك گەپ قىلىۋاتىسىز. قاچانقى گەپلەر ئۇ، — دېدى رېت سىكارلېتقا. ئارقىدىن ئۇ ئاۋازىنى سىلىقلاشتۇرۇپ ۋادتىن يەنە سورىدى، — سەن ئۇلارنىڭكىگە بارغاندا خۇشال ئويىنىدىڭمۇ؟ قورقماي دەۋەر.

— ياق، ئەپەندى.

— نېمە ئۈچۈن؟

— مەن... مەن بىلمەيمەن، ئەپەندى. نېگىر مومام... نېگىر موما ئۇلارنى ئەسكى ئاق تەنلىكلەر دېگەن.

— ئۇ نېگىر مومانىڭ تېرىسىنى تەتۈر سويمايدىغان بولسام، — سىكارلېت ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ توۋلاپ كەتتى، — سەن ئاپاڭنىڭ دوستلىرىنى...

— بالا راست گەپ قىلىۋاتىدۇ، نېگىر ئانىمۇ شۇنداق، — دېدى رېت، — ئەمما سىز ئەزەلدىن ھەقىقەتنى تونۇمايسىز،

ئالدىڭىزغا ئوچراپ تۇرسىمۇ شۇنداق... كۆڭلۈڭنى يېرىم قىلما، ئوغلۇم. بېرىشنى خالىمىغان ئونداق جايلارغا بارمايلا قوي. مە ! — ئۇ يانچۇقىدىن پۇل ئېلىپ ئونىڭغا بەردى، — پوركقا ئېيت، ئۇ سېنى پەيتونغا سېلىپ بازارغا ئاپىرىپ ئويىنىتىپ كەلسۇن. ئۆزۈڭگە كەمپۇت سېتىۋال... جىق ئال، ئەما جىق يەۋەتمە، قورسىقىڭ ئاغرىپ قالىدۇ.

ۋاد خۇشال بولۇپ پۇلنى يانچۇقىغا سالدى، ئاندىن ئاپىسىنىڭ قوشۇلۇشىنى ئۈمىد قىلغانىدەك ئىتتىك ئونىڭغا قارىدى. سىكارلېتنىڭ قاپاقلىرى تۇرۇلۇپ كەتكەن، رېتقا قاراپ تۇراتتى. رېت يەردىن بوننېنى ئېلىپ يۈزىنى ئۇنىڭ يۈزىگە يېقىپ تۇرۇۋالدى. سىكارلېت ئونىڭ چىرايىنى تولۇق كۆرەلمىدى، ئەما كۆزلىرىدىن قورقۇنچقا يېقىنراق بىر خىل ئىپادە، قورقۇنچ ۋە كايىشتەك بىر خىل ھالەت ئىپادىلىنىپ تۇراتتى.

ۋاد ئۆگەي دادىسىنىڭ مەردلىكى بىلەن يۈرىكى سەل توختاپ، ئىزا تارتىپراق ئونىڭ ئالدىغا باردى.

— رېت تاغا، سىزدىن بىر ئىشنى سورىسام بولامدۇ؟

— ئەلۋەتتە، بولىدۇ، — رېت سەل ئەنسىرىگەندەك قىلىۋاتاتتى. ئەما، يەنە بىپەرۋاھەكمۇ كۆرۈنەتتى، — نېمە ئىش، ۋاد؟

— رېت تاغا، سىز... سىز ئۇرۇشتا جەڭگە قاتنىشىپ باققانمۇ؟

رېتنىڭ سەزگۈر كۆزلىرى سەل كەينىگە تارتىلغانىدەك بولدى، ئەما يەنىلا شۇنداق ئۆتكۈر ئىدى، ئاۋازى بولسا ئىختىيارىيراق چىقىۋاتاتتى.

— بۇنى نېمىدەپ سوراپ قالدىڭ، ئوغلۇم !

— ھىم. جوۋېھتىن سىزنى جەڭگە قاتناشمىغان دەيدۇ، بوننېلمۇ شۇنداق دېدى.

— سەن ئۇلارغا نېمە دېدىڭ؟

ۋاد سەل تۇتۇلۇپ قالدى.

— مەن... مەن ئۇلارغا بىلمەيمەن دەپ جاۋاب بەردىم، — ئارقىدىن ئۇ بىر گەپنى قوشۇپ قويدى، — مەن ئۇلارغا پەرۋا قىلمىدىم، تېخى بىر نەچچىسىنى ئۇردۇم. سىز ئۇرۇشقا قاتناشقانمۇ، رېت تاغا؟

— قاتناشقان، — دېدى رېت كەسكىن تەلەپپۇزدا، — ئارمىيەدە سەككىز ئاي بولدۇم. لوۋېجويدىن تېنىپسىنىڭ فىرانكلىن دېگەن يېرىگىچە ئۇرۇشۇپ باردىم. جونىستون تەسلىم بولغاندا مەن ئارمىيەدە ئىدىم.

ۋاد خۇشاللىقىدا تولغىنىپ كەتتى. سىكارلېت كۈلۈپ قويدى.

— مەن سىزنى ئۆزىڭىزنىڭ ئۇرۇش تارىخىڭىزدىن بىر كۈنلەردە نومۇس قىلىپمۇ قالىدۇ دەپ ئويلايمەن، — دېدى سىكارلېت، — سىز ماڭا ئۇ ئىشلىرىڭىزنى باشقىلارغا دېمەك دېگەنسىدىڭىزغۇ؟

— تىنچ! — ئۇنى گەپتىن توستى رېت، — ۋاد، ئەمدى رازى بولغانسەن؟

— ھەئە، ئەپەندى ! مەن سىزنىڭ ئۇرۇشقا قاتناشقانلىقىڭىزنى بىلەتتىم. سىز ئۇلار دېگەندەك قورقۇنچاق ئادەم ئەمەس. بىراق... سىز نېمىشقا باشقا بالىلارنىڭ دادىلىرى بىلەن بىللە بولمىغان؟

— باشقا بالىلارنىڭ دادىلىرى ئەخمەق ئادەملەر، ھەممىسى پىيادە ئەسكەر بولغان. بۇرۇن مەن ۋېست ھەربىي مەكتىپىنىڭ ئوقۇغۇچىسى بولغاچقا، زەمبىرەكچىلەر قىسمىغا بۆلۈنگەن، مۇنتىزىم زەمبىرەكچىلەر قىسمىغا. ۋاد، ئۇ قىسمىغا كىرىش ئۇنداق ئاسان ئىش ئەمەس.

— مەنمۇ چوقۇم شۇنداق دەپ ئويلايمەن، — دېدى ۋاد. ئۇنىڭ چىرايى بىردىنلا نۇرلىنىپ كەتتى، — سىز يارىلانغانمۇ، رېت تاغا؟

رېت سەل ئىككىلىنىپ تۇرۇپ قالدى.

ـــ ئۇنىڭغا ئىچىڭىز سوۋۇپ كەتكەنلىكىنى سۆزلەپ بېرىڭ.

رېت قولىدىكى بالىنى ئاۋايلاپ گىلەمنىڭ ئۈستىگە ياتقۇزۇپ قويۇپ، ئاندىن كۆڭلىكىنى يۇقىرىغا قايرىدى.

ـــ بۇياقتا كەل، ۋاد، مەن ساڭا يارىلانغان يېرىمنى كۆرسىتىپ قوياي.

ۋاد خۇشال هالدا ئۇنىڭ يېنىغا بېرىپ ئۇ قولى بىلەن كۆرسەتكەن يەرگە قارىدى، كۆكرىكىدىن تارتىپ دوۋسۇنىغىچە ئۇزۇن بىر تاتۇق كۆرۈنۈپ تۇراتتى. ئۇ كالفورنىيەدىكى ئالتۇن كاندا بىرسى بىلەن سوقۇشۇپ قېلىپ پىچاق تىلىۋەتكەن يەر ئىدى، ۋاد ئۇنى بىلمەيتتى، شۇڭا ئۇ قاتتىق خۇشال بولۇپ، هاياجانلانغىنىدىن نەپەس ئالالماي قالدى.

ـــ مەن سىزنىمۇ مېنىڭ دادامغا ئوخشاش دەپ ئويلايتتىم، رېت تاغا.

ـــ ئاساسەن ئوخشاش، ئوخشاشمايدىغان يەرلىرىمىزمۇ بار، ـــ دېدى رېت كۆڭلىكىنى ئىشتىنىنىڭ ئىچىگە تىقىۋېتىپ، ـــ بولدى، ئەمدى بازارغا بېرىپ قولۇڭدىكى پۇلۇڭنى خەجلەپ كەلگىن. بۇنىڭدىن كېيىن قايسى بالا مېنى ئۇرۇشقا قاتناشمىغان دېسە، تۇتۇۋېلىپ تازا قوي.

ۋاد خۇشاللىقىدا دىكىلداپ سەكرەپ ئۆيدىن چىقىپ كەتتى. رېت بوۋىنى باشقىدىن قولىغا ئالدى.

ـــ نېمىشقا ئۇنىڭغا يالغان گەپ قىلىسىز، باتۇر بايۇەچچە ئەسكەر؟ ـــ سورىدى سىكارلېت.

ـــ ئوغۇل بالىلار، بولۇپمۇ ئۆگەي ئوغۇل بالىلار دادىلىرىدىن پەخىرلىنىشلىرى كېرەك. مەن ئۇنىڭ باشقا بالىلارنىڭ ئالدىدا يەرگە قاراپ قېلىشىنى هەرگىز خالىمايمەن. بالىلار بىر - بىرىگە رەهىمسىز كېلىدۇ.

ـــ قۇرۇق گەپ.

ـــ مەن بۇ ئىشنىڭ ۋاد بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولۇپ قالىدىغانلىقىنى زادىلا ئويلاپ باقمىغان، ـــ دېدى رېت ئاستا

سۆزلەپ، ــ ئەمما كەلگۈسىدە بوننى بۇنداق ئەھۋالغا ئۇچرىمايدۇ.

ــ قانداق ئەھۋالغا؟

ــ سىز مېنى بوننىنى دادىسى ئۈچۈن نومۇس قىلىدىغان ئەھۋالغا چۈشۈرۈپ قويىدۇ دەپ ئويلامسىز؟ ئۇمۇ توققۇز ــ ئون ياشلارغا كىرگەندە كوللېكتىپ پائالىيەتلەرگە قاتنىشالمايۋاتقان ئۆيدە يالغۇز ئولتۇرسۇنمۇ؟ ئۇنىمۇ ئۆزىنىڭ سەۋەنلىكىدىن ئەمەس، ۋادقا ئوخشاش ئاتا ــ ئانىسىنىڭ سەۋەنلىكى بىلەن نومۇسقا، ھاقارەتكە ئۇچرىسۇن دەمسىز؟

ــ ۋاي ــ ۋۇي، ئۇ دېگەن بالىلارنىڭ تۇغۇلغان كۈن مەرىكىسىغۇ.

ــ ياش قىزلارنىڭ ئەڭ دەسلەپكى ئىجتىمائىي مۇناسىۋەتلىرى بالىلارنىڭ ئاشۇنداق پائالىيەتلىرىدىن باشلانغان. سىز مېنىڭ قىزىمنى ئاتالانتادىكى يۇقىرى تەبىقىنىڭ سىرتىدا قېلىپ ئۆيدە چوڭ بولسۇن دېمەكچىمۇ؟ مەن ئۇنى بۇ يەردە، چارلېستوندا ياكى ساۋاننا ياكى يېڭى ئورلېئاندا قارشى ئېلىنمايلا، شىمالغا ئوقۇشقا ياكى زىيارەتكە ئەۋەتمىدىغان ئىشنى ھەرگىز قىلمايمەن، ئۇنىڭدىن باشقا، ئانىسىنىڭ دۆتلۈكى، دادىسىنىڭ مۇتتەھەملىكى تۈپەيلىدىن جەنۇبلۇقتىن بىرەر لايىق چىقماي قالغۇدەك بولسىمۇ، ئۇنى شىمالىلىققا ياكى بىر چەت ئەللىككە ياتلىق قىلمايمەن.

شۇ ئارىلىقتا ۋاد قايتىپ كېلىپ ئىشىك تۈۋىدە ئۇلارنىڭ پارىڭىغا قىزىقىپ قۇلاق سېلىپ تۇراتتى، بەزى گەپلەرنى چۈشەنمىگەنىدى.

ــ بوننې بېئو بىلەن توي قىلسا بولمامدۇ.

رېت ئاچچىقى بىلەن كېينىگە بۇرىلىپ، ۋادنى كۆرگەندىن كېيىن ئۆزىنى بېسىۋالدى، ئەمما ئادەتتى بويىچە ئۇنىڭ گېپىنى جىددىي تۇرۇپ ئويلىدى.

ــ بوننې بېئو ۋىلكېس بىلەن توي قىلسىمۇ بولىدۇ. ۋاد،

سەن ئۆزۈڭ كىم بىلەن توي قىلىشنى خالايسەن؟

— مەن ھېچكىم بىلەن توي قىلمايمەن، — دېدى ۋاد ئىشەنچلىك ھالدا. ئۇ بۇ ئادەم بىلەن باراۋەر تۇرۇپ پاراڭلاشقىنىغا تولىمۇ خۇشال ئىدى. مېلانىيە بىلەنمۇ شۇنداق پاراڭلىشالايتتى. مېلانىيە ئۇنى زادى جىملىمەيتتى. ئەكسىچە ئۇنىڭغا ئىلھام بېرەتتى، — مەن كەلگۈسىدە ھاۋۇر ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئوقۇپ دادامغا ئوخشاش ئادۋوكات بولىمەن، ئاندىن ئۇنىڭ ئىزىدىن مېڭىپ باتۇر ئەسكەر بولىمەن.

— مېلانىيە ئۇنىڭ ئاغزىنى چاپلىۋەتسۇن ئىلاھىم، — دېدى سىكارلېت ئاچچىق قىلىپ، — ۋاد، سەن كەلگۈسىدە ھاۋۇر ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئوقۇمايسەن، ئۇ دېگەن شىمالىي قىلارنىڭ مەكتىپى. مەن سېنىڭ ئۇلارنىڭ مەكتەپلىرىگە بېرىپ ئوقۇشۇڭنى خالىمايمەن. جورجىيە ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئوقۇيسەن، ئۇ مەكتەپنى تۈگەتكەندىن كېيىن مېنىڭ دۇكىنىمنى باشقۇرسەن، دادامغا ئوخشاش باتۇر ئەسكەر بولۇشۇڭغا كەلسەك ...

— تىنچ! — رېت ئۇنىڭغا گېپىنىڭ ئاخىرىنى دېگۈزمىدى. چۈنكى، ئۇ ۋادنىڭ ئەزەلدىن كۆرۈپ باقمىغان دادىسى توغرۇلۇق گەپ قىلغاندا كۆزلىرىنىڭ نۇرلىنىپ كەتكەنلىكىگە دىققەت قىلغانىدى، — ۋاد، سەن چوڭ بولغاندا دادامغا ئوخشاش باتۇر ئادەم بول. دادامنىڭ ئاجايىپ باتۇر ئادەم ئىدى، باشقىلار ئۇنداق ئەمەس دېسىمۇ سەن ئۇنىما. ئۇ سېنىڭ ئاپاڭ بىلەن توي قىلغان، شۇنداقمۇ؟ بۇمۇ ئۇنىڭ ئىنتايىن جاسارەتلىك ئادەم ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ. مەن سېنىڭ ھاۋۇر ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئوقۇپ ئادۋوكات بولۇشۇڭنى خۇشاللىق بىلەن قارشى ئالىمەن. بولدى، ئەمدى چىقىپ پورك بىلەن بازارغا بېرىپ كەلگىن.

— سىزگە رەھمەت. ئەمما، سىز بالامغا ئۆزۈمنىڭ تەربىيە بېرىشىمگە يول قويۇڭ، — دېدى سىكارلېت ۋاد چىقىپ كەتكەندىن كېيىن ئۆينى بېشىغا كىيىپ.

— ئۇنى سىز باشقۇرمەن دېسىڭىز ئىشنىڭ بۇزۇلغىنى شۇ!

ۋاد بىلەن ئېللانىڭ تەربىيەسىنى كېچىكتۈرگىنىڭىزمۇ يېتىپ ئاشىدۇ. ئەمما، مەن سىزنىڭ بوينىغىمۇ ئاشۇنداق مۇئامىلە قىلىشىڭىزغا قوشۇلالمايمەن. بوينى كەلگۈسىدە كىچىك مەلىكە بولۇپ چىقىشى كېرەك. دۇنيادىكى ھەممە ئادەم ئۇنى ياخشى كۆرىدىغان بولسۇن. ئۇنىڭ بارمايدىغان يېرى بولمايدۇ. سىز مېنى ئۇ چوڭ بولغاندا بۇ ئۆيگە كېلىپ ـ كېتىپ تۇرۇۋاتقان قاشىقالار بىلەن باردى ـ كەلدى قىلدۇرۇشىڭىز كېرەك، دېمەكچىمۇ؟

ـــ ئۇلار سىزدىن مىڭ ياخشى...

ـــ سىزگە قارىغاندا مىڭ ياخشىدۇ، ئومىقىم. ئەمما، بوينى ئۇلارغا مۇتلەق ئوخشىمايدىغان قىز بولىدۇ. ئۇنى ئۆزىڭىز ئارىلىشىپ يۈرۈۋاتقان سەرگەردانلارغا ياتلىق بولىدۇ دەپ ئويلامسىز؟ خەقنى زىيانغا دەسسىتىدىغانغا تۇرغان ئېرلاندىيەلىكلەر، شىمالىلىق ئالۋاستىلار، سومكىچىلارنىڭ پارتىيەسىنىڭ بىردىنلا بېيىپ كەتكەن بايلىرى دېگەندەك... مېنىڭ باتلىر جەمەتى بىلەن روبىللارد جەمەتىنىڭ قېنى بىلەن يۇغۇرۇلغان بوينىيىم...

ـــ يەنە ئوخارا جەمەتىمۇ بار...

ـــ ئوخارا جەمەتى زامانى ئاۋۋال ئېرلاندىيە پادىشاھىنىڭ بېقىندىلىرىدىن بولغانمىش. ئەمما، سىزنىڭ دادىڭىز باشقىلارنى زىيانغا ئۇچرىتىشقا تۇرغان چېۋەر بىر دېھقان، خالاس. سىزمۇ دادىڭىزدىن ئانچە قېلىشمايسىز... ئەمما، مەندىمۇ خاتالىق بار، ئىلگىرىكى ھاياتىمنى خۇددى دوزاختىن چىققان شەپەرەڭدەك، ھەممە ئىشنى ئۆزۈمگە مۇناسىۋەتسىز بىلىپ، خىيالىمغا كەلگەننى قىلىپ بىھۇدە ئۆتكۈزۈۋەتتىم. ئەمدى بوينى ئۇنداق بولمايدۇ. مەن بۇرۇن نېمىدېگەن ئەخمەق! بوينى چارلېستوندا قارشى ئېلىنمايدۇ، مەيلى مېنىڭ ئاپام ياكى سىزنىڭ ھاممىلىرىڭىز ھەرقانچە چارىسىنى قىلغان بىلەنمۇ ئوخشاش... چارىسىنى ئۆزىمىز قىلمىساق، ئۇنىڭ بۇ يەردە پۇت دەسسەپ

تۇرالمشمۇ تەس.

— رېت، سىز بۇ ئىشنى ئەجەبمۇ ئېغىرلاشتۇرۇۋەتتىڭىزغۇ؟ قىزىق ـ دە سىز، بىزنىڭ شۇنچە كۆپ پۇلىمىز تۇرسا...

— ئۇ پۇللىرىڭىز بىر تىيىن! مەن ئۇنىڭغا ھازىرلاپ بەرمەكچى بولغان تەرتىپىنى يېنىمىزدىكى ھەممە پۇلىمىزغا سېتىۋالالمايمىز. مەن بوننېنىڭ پىكاردىنىڭ ئەسكى ئۆيى ياكى ئېلسىن خانىمنىڭ لىڭشپ تۇرغان ئامبىرىدا قاتتىق بولكىنى غاجاپ ياشىشىنى خالايمەنكى، جۇمھۇرىيەتچىلەرنىڭ ۋەزىپە تاپشۇرۇۋېلىش سورۇنلىرىنىڭ چولپىنى بولۇشنى خالىمايمەن. سىزمۇ تازا گالۋاڭ! سىز بالىلارغا جەمئىيەتتىن بىر ئورۇن ھازىرلاپ قويۇش ئۈچۈن ھەربىرىمىز قىلىشىڭىز كېرەك ئىدى... لېكىن ئۇنى قىلمايۋاتىسىز، ھەتتا ئۆزىڭىزنىڭ ئەسلىدىكى ئورنىڭىزنى ساقلاپ قېلىشنىمۇ ئەستايىدىل ئويلىمىدىڭىز. شۇڭا، ھازىرغىچە دۇنياغا تۇتقان مۇئامىلىڭىزنى ئۆزگەرتىشىڭىز ئىنتايىن قىيىنغا توختاۋاتىدۇ. سىز پۇلغا ئۆزىڭىزنى بەك ئۇرۇپ كېتىۋاتىسىز، خەقنى بوزەك قىلىشنى ياخشى كۆرۈۋاتىسىز.

— مېنىڭچە، سىزنىڭ بۇ دېگەنلىرىڭىزنىڭ ھەممىسى چۆگۈن ئىچىدىكى بوران ـ چاپقۇن، كىچىك ئىشنى يوغىنىتىۋەتكەنلىك، خالاس، — دېدى سىكارلېت سالقىن تۇرۇپ. ئاندىن بۇ سۆھبەت مۇشۇيەرگىچە بولسۇن دېگەندەك، قولىدىكى ھېسابات دەپتىرىنى ئاۋاز چىقىرىپ ۋاراقلاشقا باشلىدى.

— بىزگە پەقەت ۋىلكېس خانىملا يارىدەم بېرەلەيتتى، ئەمما سىز ئۇنى ھاقارەتلىدىڭىز، ئۇنىڭدىن يىراقلاشتىڭىز. سىزدىن ئۆتۈنۈپ قالاي، مېنىڭ ئالدىمدا ئۇنىڭ نامراتلىقىنى، جۇل ـ جۇل چاپانلىقىنى دېمەسىڭىز. ئاتلانتانىڭ بارلىق جەۋھەرلىرىنىڭ روھى ھەم مەركىزى پەقەت شۇلا. ئۇنى بىزگە ئەۋەتكىنى ئۈچۈن خۇداغا مىڭ قەتلە شۈكۈر ئېيتساق بولىدۇ، ئۇ بىزگە ئاشۇ تەرەپلەردىن يارىدەم بېرىدۇ.

— ئەمدى سىز قانداق قىلماقچى؟

ـــ قانداق قىلماقچى؟ بۇ شەھەردىكى مۇتەئەسسىپلەرنىڭ ھەربىر ئايال باشلىقىغا، بولۇپمۇ مېرۇبەتبىر خانىمغا، ئېلىسىن خانىمغا، ۋېمتىن خانىمغا، مادې خانىمغا خىزمەت ئىشلىمەكچى. ئۇ ئۇچ قېرى مۇشۇكلەرنىڭ ئالدىغا ئۆمىلەپ بارسامۇ مەيلى. ئۇلارنىڭ سوغۇق مەسخىرىلىرىگە چىداپ، ئۆتمۈشتىكى قىلمىشلىرىمغا توۋا قىلىمەن، ئۇلارنىڭ نەس باسقۇر ساخاۋەتخانىلىرىغا پۇل ئىئانە قىلىمەن، چېركاۋلىرىغا بېرىپ ئىبادەت قىلىمەن. جەنۇب ئىتتېپاقى ئۇچۇن قىلغان ئىشلىرىمنىڭ ھەممىسىگە ئىقرار بولىمەن، ماختاپ كۆككە كۆتۇرىمەن، زۆرۇر تېپىلسا ئۇ خەقنىڭ 3K پارتىيەسىگىمۇ ئەزا بولۇپ كىرىمەن. يەنە مەن ئۆزۈم قۇتۇلدۇرغان ئۇ ئادەملەرگە قىلچە ئىككىلەنمەي ماڭا قەرزدار ئىكەنلىكلىرىنى بىلدۇرىمەن. سىزگە كەلسەك، خانىم، ماڭا رەھىم قىلىپ، كەينىمدىن مېنىڭ قىلمىشىمغا توپا چاچماڭ. مەن ياخشىلىشىپ قالماقچى بولۇۋاتقان ئۇ ئادەملەرگە ناچار ياغاچلىرىڭىزنى ساتماڭ ياكى باشقا تەرەپلەردىن ھاقارەت قىلماڭ. يەنە بىر گەپ، ئىشتىات باشلىقى بۇلۇك بىزنىڭ ئۆيگە ئىككىنچى ئاياغ باسمىسۇن، ئاڭلىدىڭىزمۇ؟ سىز بىلەن دائىم ئالاقە قىلىپ كېلىۋاتقان ئۇ لاتاپەتلىك ئوغرىلارمۇ ئۆيىمىزگە كەلگۈچى بولمىسۇن. ئەگەر سىز مېنىڭ نارازىلىقىمغا قارىماي ئۇلارنى داۋاملىق تەكلىپ قىلىدىغان بولسىڭىز، ئۇ چاغدا ئۇلار مېنى مەڭگۈ كۆرەلمەيدۇ، بۇنىڭ بىلەن سىز ئوسال ئەھۋالغا چۈشۈپ قالىسىز. ئۇلار ئۆيگە كىرىدىكەن، مەن بېللې ۋاتلىنىنىڭ قاۋاقخانىسىغا بېرىپ ئۇ يەردىكى ھەربىر ئادەمگە ئەھۋالنى دەيمەن. ئۇلار مېنىڭ سىزنىڭ ئۇ ئادەملىرىڭىز بىلەن بىللە يۈرۈشنى خالىمايدىغانلىقىمنى ئاڭلىسا چوقۇم خۇشال بولىدۇ.

سىكارلېت ئۇنىڭ بۇ گەپلىرىنى ئاچچىق ئازاب ئىچىدە ئولتۇرۇپ ئاڭلاۋاتاتتى، ئاخىرىدىكى گېپىنى ئاڭلاپ ئاچچىق كۈلۈپ قويدى.

ـــ شۇنداق بىلەن ئوغرى كېمىسىگە چىققان ئۇ قىمارۋازلار بىلەن ھايانكەشلەر دۇرۇس ئادەملەرگە ئايلىنىپ قالمىدىكەن ـ دە؟ سىز يامان يولىڭىزدىن يانماقچى بولمىدىكەنسىز، مېنىڭچە، ئەڭ ياخشىسى بىرىنچى بولۇپ بېللې ۋاتلىنىڭ ئۆيىنى سېتىۋېتىڭ.

بۇ قارىسىغا ئېتىلغان ئوق ئىدى. سىكارلېت ھازىرغىچە ئۇ ئۆيلەرنىڭ رېتىنىڭ ئۆيلىرى ئىكەنلىكىنى تازا ئېنىق بىلمەيتتى، ئەمما گۇمان قىلاتتى. رېت خۇددى سىكارلېتنىڭ كۆڭلىدىكىنى پەرەز قىلىپ بىلىۋالغاندەك ئۇشتۇمتۇت قاتتىق كۈلۈپ كېتىپ:

ـــ سىزنىڭ بۇ تەكلىپىڭىزگە كۆپ رەھمەت، ـــ دېدى.

ئەگەر رېت باتلېر ۋەزىيەتنى توغرا مۆلچەرلىگەن بولسا، ئۆزىنىڭ يامان يولدىن يانمىغان ۋاقتىنى مۇنداق بىر مۇشكۈل پەيتكە توغرىلىمىغان بولاتتى. بالدۇرمۇ ئەمەس، كېيىنمۇ ئەمەس، دەل مۇشۇ كۈنلەردە جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيەسى ۋە ئۇ پارتىيەگە قاتناشقان جەنۇبلۇق ئاق تەنلىكلەرنىڭ يامان نامى چىقىپ كېتىۋاتاتتى. چۈنكى، سومكىچىلار پارتىيەسىنىڭ ھاكىمىيىتى چىرىپ پەللىگە يەتكەنىدى. شۇنىڭغا مۇناسىپ ھالدا رېت باتلېرنىڭ ئىسمىمۇ شمالىلقلار، جۇمھۇرىيەتچىلەر ۋە ئۇنىڭغا قاتناشقان جەنۇبلۇق ئاق تەنلىكلەر بىلەن چەمبەرچاس باغلىنىپ كەتكەنىدى.

1866 ـ يىلى ئاتلانتالىقلار شۇ چاغدىكى ئۆزلىرىنىڭ ھەربىي ئىدارە قىلىش تۈزۈمىدىنمۇ يامان تۈزۈمنىڭ دۇنيانىڭ ھېچقانداق يېرىدە بولمايدىغانلىقىنى چەكسىز غەزەپ ئىچىدە ھېس قىلىشقا باشلىغانىدى. بۇگۈنگە كەلگەندە بولسا، بۇلۇك ھۆكۈمرانلىقىنىڭ ئۇ چاغدىكىدىنمۇ قەبىھ ئىكەنلىكىنى بىلىشتى. جۇمھۇرىيەتچىلەر بىلەن ئۇلارنىڭ ئىتتىپاقداشلىرى نېگىرلارنىڭ بېلەت تاشلاشلىرىغا تايىنىپ ھۆكۈمرانلىق ئورنىنى مۇستەھكەملىۋېلىپ، قولىدا ھوقۇق يوق، ئەمما داۋاملىق قارشىلىشىپ كېلىۋاتقان ئاز سانىدىكى پارتىيەلەرنى ئۆز

ئىختىيارلىرى بويىچە ئاياغ ئاستى قىلىشماقتا ئىدى.

نېگىرلارنىڭ ئىچىدە: «ئىنجىل»دا پەقەت ئىككى خىل ئادەملەر، يەنى باجگىرلار بىلەن جىنايەتچىلەرلا تىلغا ئېلىنغان، دېگەن بىر گەپ تارقىلىپ كەتتى. شۇنىڭ بىلەن نېگىرلارنىڭ ھېچقايسىسى ئۆ جىنايەتكار تەشكىلاتلارغا قاتناشمايلى، جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيەسىگە قىزغىن كىرىشكە باشلىدى. ئۇلارنىڭ يېڭى غوجايىنلىرى ئۇلارنىمۇ قوللاپ بېلەت تاشلىشاتتى، كەمبەغەل ئاق تەنلىكلەر بىلەن جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيەسىگە قاتناشقان جەنۇبلۇق ئاق تەنلىكلەرگە كاتتا ئەمەللەرنى بېرەتتى، ھەتتا بەزى نېگىرلارغىمۇ مەنسەپلەرنى ھەدىيە قىلىشاتتى. ئۇ نېگىرلار پارلامېنتنىڭ ئىشخانىلىرىدا گازىر چېقىپ، ئاياغ كىيىپ كۆنمىگەن پۇتلىرىدىكى ئاياغلىرىنى سېلىپ ـ كىيىپ دېگەندەك ئىشلار بىلەن بىكار ئولتۇرۇشاتتى. ساۋاتلىقلىرى ئىنتايىن ئاز ئىدى، ئەمما قوللىرىدىكى ھوقۇقلىرىنىڭ چوڭلۇقى ئادەمنى ھەيران قالدۇراتتى.

ئىشتات پارلامېنتىنى بىر توپ ھايانكەشلەر، ھۆددىگەرلەر، كارخانىچىلار شامال ئۆتمىگۈدەك دەرىجىدە ئورۇغانىدى. ئۇلارنىڭ بەزىلىرى ھۆكۈمەت پۇلى بىلەن بېيىپ تىنىپ كېتىۋاتاتتى. ئۇلار قىلچە قىينالمايلا ھۆكۈمەتتىن تۆمۈرىيول ياسايمىز دەپ نۇرغۇن پۇل ئالاتتى، ئەمما تۆمۈرىيولدا مەڭگۈ ئىش باشلانمايتتى. پاراۋۇز، ۋاگونلارنى سېتىۋالىمىز دەپمۇ پۇل ئېلىشاتتى. ئەملىيەتتە، ئۇ نەرسىلەرمۇ يوق بولۇپ چىقاتتى.

ئىسراپچىلىق، خىيانەتچىلىك ۋە باشقا چىرىكلىكلەرگە قارىغاندا خەلقنىڭ ئىشتات باشلىقىنىڭ شىمالغا بېرىپ ئۇ مەسىلىلەرگە قارىتا سۆزلىگەن خاتا سۆزلىرىگە بولغان خاتا نەپرىتى بەكرەك كۈچلۈك ئىدى، جورجىيەلىكلەر ئۇلارنىڭ ئۇ خىل چىرىكلىكلىرىگە قارشىلىق بىلدۈرگەندە، ئىشتات باشلىقى ئالدىراپ ـ تېنەپ شىمالغا بېرىپ دۆلەت مەجلىسىدە ئاق تەنلىكلەر نېگىرلارنى كەمسىتتى، جورجىيەلىكلەر يەنە بىر

قېتىم توپىلاڭ كۆتۈرمەكچى، دەپ شىكايەت قىلاتتى، ئۇ يەرلەرنى ھەربىي ئىدارە قىلىش كېرەك، دەپ تەلەپ قىلاتتى. ئەمەلىيەتتە، بىرمۇ جورجىيەلىك نېگىرلار بىلەن جېدەللەشمەيتتى، تېخى شۇنداق جېدەللەردىن ئۆزىنى تارتاتتى، ئىككىنچى قېتىم ئىچكى ئۇرۇش ئېلىپ بېرىشنى ئويلاۋاتقان بىرمۇ جورجىيەلىك يوق ئىدى، مىللىتىق ئاستىدىكى تۈزۈمدە ياشاشنى تەلەپ قىلىۋاتقانمۇ ئادەم مەۋجۇت ئەمەس ئىدى. ئۇلارنىڭ بىردىنبىر تەلىپى ھېچقانداق كاشىلىلارغا ئۇچرىماي تىنچ - خاتىرجەم ياشاش ئىدى. لېكىن، ئىشتات باشلىقىنىڭ تۆھمەتلىرى نەتىجىسىدە شىمال ھۆكۈمىتى جورجىيەدە قايتا توپىلاڭ چىقماسلىق ئۈچۈن قاتتىق باشقۇرۇش تۈزۈمى بېكىتىش قارارىغا كەلدى، ئەمەلىيەتتىمۇ ئۇ تۈزۈمنى قاتتىق كۈچەيتىۋەتتى.

جورجىيەنىڭ كانىينى قاتتىق سقىۋاتقان ئادەملەر ئۈچۈن ۋە بەكمۇ خۇشاللىنارلىق ئىش ئىدى. بۇنىڭ بىلەن چېرىكلىك، خىيانەتچىلىك تېخىمۇ ئەۋج ئالدى، نۇرغۇن ئادەملەر، ھەتتا ھۆكۈمەتمۇ بۇ ئىشلارغا سۈكۈت قىلدى. بۇنداق ئەھۋالدا ئۇ ئىشلارغا قارشى تۇرۇشمۇ، نارازىلىق بىلدۈرۈشمۇ بىكار ئىدى، چۈنكى ئىشتات ھۆكۈمىتىنى ئارمىيە قوللايتتى.

ئاتلانتالىقلار بۇلۇك بىلەن ئۇنى قوللايدىغان ئاق تەنلىكلەرگە ۋە ئۇلار بىلەن ئاپاق - چاپاق ئۆتىدىغان ئادەملەرگە ئېچ - ئىچىدىن نەپرەتلىنەتتى. رېت ئەنە ئاشۇ ئادەملەر بىلەن مۇناسىۋەتتى قويۇق ئادەم ئىدى. ھەممىلا ئادەم ئۇنى ئۇلار بىلەن يېقىن، ئۇلارنىڭ ھەممە شۇملۇقلىرىنى بىلىدۇ، دەپ قارايتتى. لېكىن، ئەمدى ئۇ بىرلا ئۆرۈلۈپ تېخى يېقىندىلا بىر ئېغىمدا تۇرۇپ كەلگەن ئۇ ئادەملەرگە قارشى كۈرەشكە ئاتلىنىدىغان بولۇپ قېلىۋاتاتتى.

رېت ئۆزىنىڭ بىر كېچىدىلا ئۆزگىرىپ قالغانلىقىغا قارىتا ئاتلانتالىقلاردا گۇمان قوزغاپ قويماسلىق ئۈچۈن، ئىشنى ئاستا ۋە ئەپچىل ئۇسۇللار بىلەن ئېلىپ باردى. ئاۋۇال شىمالىق

ئەمەلدارلار، ئۇلارنى قوللايدىغان جەنۇبلۇق ئاق تەنلىكلەر ۋە جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيەسىنىڭ ئادەملىرى بىلەن ئاشكارا سورۇنلاردا بىللە بولمايدىغان، جەنۇبلۇق گۇمانلىق ئادەملەر بىلەنمۇ يېقىن ئۆتمەيدىغان يولنى تاللىۋالدى. دېموكراتلار پارتىيەسىنىڭ يىغىلىشلىرىغا قاتنىشىدىغان، ئۇلار ئۈچۈن بېلەت تاشلىغانلىقىنى ئالاھىدە بىلدۈرۈپ قويىدىغانمۇ بولدى. قىمارنىمۇ تاشلىدى، ھاراقنىمۇ ئاز ئىچىدىغان بولدى. بېللې ۋاتلىنىڭ قېشىغىمۇ كۈندۈزدە ئەمەس كېچىدە، خۇددى ئابرۇيلۇق ئادەملەرنىڭ ئادىتىگە ئوخشاش ھېچكىمگە كۆرۈنمەي باردىغان بولدى.

ۋادنى ئېلىپ چېركاۋغا ئىبادەتكىمۇ باراتتى. دەسلەپ بارغاندا ئىبادەت قىلىۋاتقانلار ھەيران قېلىپ ئورۇنلىرىدىن ئىختىيارسىز تۇرۇشۇپ كەتتى. ئۇلارنى بەكرەك ھەيران قالدۇرغىنى ۋادنىڭ كەلگەنلىكى ئىدى. چۈنكى، كىشىلەر ئۇ بالىنى كاتولىك دىنىغا ئېتىقاد قىلىدۇ. سىكارلېتمۇ شۇ دەپ بىلىشەتتى. سىكارلېتنىڭ چېركاۋغا ئۇزۇن يىللاردىن بېرى كىرىپ باقمىغىنىغا قاراپ شۇنداق ئويلاشسا كېرەك، دېمىسىمۇ شۇنداق ئىدى. سىكارلېت ئاپىسىنىڭ نۇرغۇن تەلىماتلىرى بىلەن بىللە دىنىي ئېتىقادىنىمۇ پۈتۈنلەي ئۇنتۇپ كەتكەنىدى. كۆپچىلىك ئۇنى بالىنىڭ دىنىي ئېتىقادىغا سەل قارىدى دەپ ئەيىبلەۋاتقان بىر چاغدا، رېت باتلېرنىڭ ئۇ خاتالىقىنى تۈزەتمەكچى بولغاندەك ۋادنى چېركاۋغا ئېلىپ كېلىشى ھەممە ئادەمنىڭ ئازراق ھېسداشلىقىنى قوزغىدى.

رېت ئۆزىنىڭ ئاغزىنى باشقۇرالمىسلا، كۆزلىرىدىن شۇملۇق يېغىپ تۇرىدىغان مەسخىرە چىقىپ تۇرمىسلا كىشىلەرگە جىددىي ۋە يېقىملىق كۆرۈنەلەيتتى. ئۇزاق يىللاردىن بېرى شۇنداق قىلالمايي ئەمدىلىكتە قىلىدىغان بولۇۋاتاتتى، ھەتتا ئىچىگە كىيۋالغان پىنجىكىنىڭ رەڭگىمۇ بۇرۇنقىدىن كۆزلەرگە بەكرەك يېقىن ئىدى. ئۆزى قۇتۇلدۇرۇپ قالغان ئاشۇ ئادەملەر

بىلەن دوستلۇق مۇناسىۋىتى ئورنىتىش ربت ئۇچۇن ئانچە قىينىمۇ ئەمەس ئىدى. ئەگەر ربتنىڭ مۇئاملىسى ئۇلارنى بىئەپ ئەھۋالغا چۈشۈرۈپ قويمىسىلا ئۇلار ئۇنىڭغا ئاللىبۇرۇن رەھمەتلىرىنى بىلدۈرۈپ بولغان بولاتتى. ھازىر خوڭ ئېلىسىن، رېنې، ئاكا ـ ئۇكا سىمونلار، ئاندى بوننېل ۋە باشقا نۇرغۇن ئادەملەر ئۇنى كەمتەر، يېقىشلىق بولۇپ قالغاندەك ھېس قىلىدىغان بولۇشتى. ئۇلار ئۇنىڭغا مىننەتدارلىقلىرىنى بىلدۈرگەندىمۇ ئۇ سەل خىجىل بولغاندەك ئىپادىلەردە بولدى.

ــ ئۇ ھېچقانچە ئىش ئەمەسقۇ، ــ دەيتتى ئۇ تۆۋەنچىلىك بىلەن، ــ مېنىڭ ئورنۇمدا سىلەر بولغان بولساڭلارمۇ شۇنداق قىلاتتىڭلار.

ئۇ چېركاۋنىڭ رېمونتى ئۈچۈن مەردلىك بىلەن پۇل ئىئانە قىلدى، «جەڭدە قۇربان بولغانلار قەبرىستانلىقىنى قايتا رەتلەش ئۇيۇشمىسى» غىمۇ نۇرغۇن پۇل بەردى. بۇ پۇلنى ئېلىسىن خانىم ئارقىلىق تاپشۇرۇپ، ئۇ خانىمغا بۇ ئىشنى مەخپىي تۇتۇشنى ئالاھىدە تاپىلىدى. شۇنداق قىلسا ئۇ خانىمنىڭ ئۇنىڭ بۇ ئىشنى ھەممە يەردە سۆزلەپ يۈرىدىغانلىقىنى ئوبدان بىلەتتى. ئېلىسىن خانىم «ھايانكەشنىڭ پۇلى»نى ئېلىشنى ئۆزىگە تازا راۋا كۆرمىدى. لېكىن، ئۇيۇشمىغا شۇ كۈنلەردە پۇل بەكمۇ لازىم بولۇپ تۇرۇۋاتقاچقا، ئالمايمۇ قويمىدى.

ــ سىز قانداق بولۇپ پۇل ئىئانە قىلىپ قالدىڭىز كىن. چۈشەنمىدىم، ــ دېدى ئۇ ئەتەي ئۇنىڭ زىتىغا تېگىپ.

ربت باتلېر ئۆزىنى تۇتۇۋېلىپ تۇرۇپ ئۇنىڭغا ئارمىيەدىكى چېغىدا ئۆزى بىلەن بىللە جەڭ قىلغان بىر قىسىم باتۇر سەپداشلىرىنىڭ ھازىر يەرنىڭ ئاستىدا ياتقانلىقىنى، ئۇلارنىڭ روھلىرى ئۆزىنى داۋاملىق ئىلھاملاندۇرۇپ تۇرۇۋاتقاچقا، بۇ پۇلنى شۇلار ئۈچۈن ئىنئام قىلغانلىقىنى سۆزلىدى. ئۇنىڭ گەپلىرىنى ئاڭلاپ ئېلىسىن خانىمنىڭ ئاغزى كامارەدەك ئېچىلىپلا قالدى. مېرۇبتېر خانىم بىر چاغدا، سىكارلېتتىن

ئاڭلىدىم، ئۇ ئادەممۇ ئۇرۇشقا بېرىپتىكەن، دېگەندەك بىر گەپنى قىلغان، ئەمما ئۇ چاغدا ئېلسىن خانىم ئۇنىڭ گېپىگە ئىشەنمىگەن، باشقىلارمۇ ئىشەنمىگەن.

— سىز ئارمىيەگە قاتناشقانمۇ؟ قايسى روتا، قايسى پولكتا تۇرغان؟

رېت باتلېر ئۇنىڭ سوئالىغا جاۋاب بەردى.

— ھە، توپچىلار قىسمىدا دەڭ! مەن تونۇيدىغان ئادەملەر ئاتلىق قىسىملار بىلەن پىيادىلەر قىسملىرىدا كۆپرەك، بۇ گەپچە... — ئۇ بىردىنلا گېپىنى توختىتىۋالدى، نېمە دېيىشىنى بىلمەي قالغاندى. رېتنىڭ شۇملۇق يېغىپ تۇرىدىغان كۆزلىرىگە قارىۋىدى، ئۇ كۆزلەر قولىدىكى ئويناپ تۇرۇۋاتقان زەنجىرگە قاراپ تۇرۇۋالدى.

— ئەسلىدە پىيادە ئەسكەرلەر قىسمىغا قاتناشماقچىدىم، — دېدى ئۇ ئېلسىن خانىمنىڭ ياخشىلىشىپ قالماقچى بولۇۋاتقاندەك سۆزلەۋاتقان يۈمشاق تەلەپپۇزى بىلەن كارى بولمای، — لېكىن، ئۇلار مېنىڭ ۋېست ھەربىي مەكتىپىدە ئوقۇغانلىقىمنى بىلىپ قېلىپ... ئۇ مەكتەپنى پۈتكۈزەلمىگەنىدىم. ئېلسىن خانىم، بالىلىق قىلىپ يېرىمىغا كەلگەندە ئۇ مەكتەپتىن چىقىپ كېتىپتىكەنمەن... مۇنتىزىم زەمبىرەكچىلەر قىسمىغا تەقسىم قىلىشتى. ئاخىرقى چاغلاردا ئۇلارغا مەخسۇس ھەربىي مەكتەپلەردە ئوقۇغان ئادەملەر تازا لازىم بولدى. بىزنىڭ قىسمىدا ئۆلگەن ئادەملەر شۇنچىلىك كۆپ. ئۇ يەردە بىرمۇ ئادەمنى تونۇمايتتىم، پۈتۈن جەڭ داۋامىدا بىرمۇ ئاتلانتالىقنى ئۇچراتمىدىم.

— ھىم! — ئېلسىن خانىمنىڭ خىيال كەپتىرى قاناتلىنىشقا باشلىدى. ئەگەر ئۇ راستلا ئۇرۇشقا قاتناشقان بولسا، ئېلسىن خانىم ئۇنى ئەيىبلەپ خاتا قىلغان بولىدۇ ـ دە. بۇرۇن ئۇنىڭ نۇرغۇن يامان گېپىنى قىلغان، قورقۇنچلۇق ئادەم دەپ ھاقارەتلىگەنىدى، ئەمدى ئويلاپ خىجىل بولۇۋاتاتتى، —

ئەمسە سىز نېمىشقا ئارمىيەگە قاتناشقىنىڭىزنى باشقىلارغا دېمىگەن؟ خوددى ئارمىيەگە قاتنىشىش نومۇس ئىشتەك قىلىق قىپتىكەنسىز!

رېت باتلېر يۈرەكلىك ھالدا ئۇنىڭ يۈزىگە تىكىلدى، چىرايىدا ھېچقانداق ئىپادە يوق ئىدى.

— ئېلسىن خانىم، — دېدى ئۇ سەممىيلىك بىلەن، — ماڭا ئىشىنىڭ، مەن جەنۇب ئىتتىپاقى ئۇچۇن خىزمەت قىلغىنىمدىن بۇرۇن قىلغان ۋە بۇنىڭدىن كېيىن قىلماقچى بولغان ئىشلىرىمدىن بەكرەك پەخىرلىنىمەن. مېنىڭ ھېس قىلىشىمچە...

— بولدى سۆزلىمەڭ، بۇرۇن نېمە ئۇچۇن بۇ ئىشىڭىزنى يوشۇردىڭىز؟

— بۇرۇنقى... بۇرۇنقى قىلغان ئىشلىرىمنى ئويلاپ دېيىشكە خىجىل بولدۇم.

ئېلسىن خانىم ئۇنىڭ ئىئانە قىلغان پۇللىرى بىلەن دېگەن گەپلىرىنىڭ ھەممىسنى مېرۇېتېر خانىمغا سۆزلەپ بەردى.

— دوللى، ئۇ ئۆزىنىڭ خىجىل بولغانلىرىنى سۆزلىگەندە كۆزلىرىگە ياش ئالدى. راست دەۋاتىمەن، مەنمۇ ھاياجانلىنىپ يىغلۇېتىشكە تاس قالدىم.

— بىكار گەپ! — مېرۇېتېر خانىم پەقەتلا ئىشەنمىدى، — مەن ئۇنىڭ ئارمىيەگە قاتناشقىنىغىمۇ، كۆزىگە ياش ئالغىنىغىمۇ ئىشەنمەيمەن. بۇنى ئېنىقلىماقمۇ ئاسان. شۇ چاغدىكى زەمبىرەكچىلەر قىسمىنىڭ پولكوۋنىكى كارلېتون مېنىڭ ھاممامنىڭ كۇيۇئوغلى بولىدۇ. شۇنىڭغا خەت يېزىپ سوراپ باقمەن.

ئۇ راستلا كارلېتونغا خەت يازدى، جاۋابمۇ كەلدى. جاۋاب خەتنى ئوقۇپ ئىنتايىن ئوسال بولدى. كارلېتون خېتىدە رېت باتلېرنىڭ ئارمىيەگە قاتناشقانلىقىنىلا ئەمەس، جەڭدە كۆرسەتكەن باتۇرلۇقلىرىنى، تالانتلىق زەمبىرەكچى، زادى

قىينچىلىقتىن زارلانمايدىغان ئېسىل ئادەم ئىكەنلىكىنى، كەمتەرلىكىنى، كۆرسەتكەن خىزمىتىگە يارىشا بەرگەن ئەمەلنى رەت قىلغانلىقىنى ئاجايىپ ماختاپ يازغانىدى.

— بولدى، — دېدى مېرۋېتېر خانىم كارلېتوننىڭ خېتىنى ئېلىسىن خانىمغا بېرىۋېتىپ، — مېنى ھېچقانچە كۆچمەيلا يەڭدىڭ. بىز ئۇ لۇكچەكنى ئارمىيەگە قاتناشمىغان دەپ خاتا ئويلاپ يۈرۈپتۇق. سىكارلېت بىلەن مېلانىيەنىڭ گېپى توغرا ئىكەن. ئۇ ئاتلانتا قولدىن كەتكەن ئاشۇ كۈنى ئارمىيەگە قاتنىشىپتىكەن. لېكىن، ئۇ بەربىر جۇمھۇرىيەتچىلەرنى قوللاپ كېلىۋاتقان بىر مۇتتەھەم، ئۇنى ھەرگىز ياخشى كۆرمەيمەن.

— نېمىشقىكىن، — دېدى ئېلىسىن خانىم دېلىغۇل بولۇپ، — نېمىشقىكىن، ئۇ ماڭا ياماڭ ئادەم ئەمەستەكلا كۆرۈنىدۇ. جەنۇب ئىتتىپاقى ئۈچۈن كۈرەش قىلغان ئادەم ئۇ دەربجىدىمۇ ياماڭ بولۇپ كەتمەس. ياماڭ دېسە سىكارلېتنى دېسە بولىدۇ. بىلەمسەن، دوللى، مەن... مەن ئۇنىڭ سىكارلېت ئۈچۈن نومۇس قىلىدىغانلىقىغا ئىشىنىمەن، ئېسىلزادە بولغاچقىلا ئاغزىدىن چىقىرالمايۋاتقان گەپ.

— نومۇس قىلارىمىش تېخى ! تۈۋى ! ئىككىلىسى بىر قېلىپنىڭ كېسەكلىرى. سەن قانداق بولۇپ بۇنداق كۈلكىلىك خىياللارنى ئويلاپ قالدىڭ؟

— بۇ كۈلكىلىك خىيال ئەمەس، — دېدى ئېلىسىن خانىم تېرىكىپ، — تۇنۇگۈن قاتتىق يامغۇر يېغىۋاتقاندا ئۇ ئۈچ بالىنى پەيتونغا سېلىپ پىكاچتېر كوچىسىدا يۈرۈپتۇ. مېنى پەيتونغا سېلىپ ئۆيۈمگە ئاپىرىپ قويدى. ئۇنىڭدىن: «كاپىتان باتلېر، قاتتىق يامغۇر يېغىۋاتسا ئۈچ بالىنى ئېلىپ كوچىدا يۈرگىنىڭىز نېمىسى؟ سارىڭ بولۇپ قالمىغانسىز؟ نېمىشقا بۇ بالىلارنى دەرھال ئۆيگە ئېلىپ كەتمەيسىز؟» دەپ سورىسام، ئۇ خۇددى نازۇك بىر سوئالغا دۇچ كەلگەندەك، گەپ قىلماي ئولتۇرۇۋالدى. ئۇنىڭ ئورنىدا ھېلىقى نېگىر مومايى: «ئۆيگە ئەسكى ئاق

تەنلىكلەر توشۇپ كەتتى. بالىلارغا ئۆينىڭ ھاۋاسىغا قارىغاندا تالانىڭ ھاۋاسى ياخشى» دەپ جاۋاب بەردى.

— رېت باتلېر نېمە دېدى؟

— نېمە دەيتتى، مومايغا قاراپ قاپىقىنى تۇرۇپ قويدى. ئاڭلىسام، تۇنۇگۈن سكارلېت قارتا ئويىنىغىلى ئۆيگە ئاشۇ ئەسكى خوتۇنلارنى چاقىرىپتىكەن. مېنىڭچە، رېت بالىلىرىمنى ئۇ خەق سۆيمىسۇن دەپ تالاغا ئاچىقىپ كەتكەن گەپ.

— شۇنداقمۇ؟ — مېرۇېتېر سەل تەۋرىنىپ قالغاندەكمۇ قىلدى، لېكىن يەنىلا ئۆزىنىڭ گېپىدە چىڭ تۇرۇۋالغانىدى. كېيىنكى ھەپتىسىگە كەلگەندە ئاندىن ئۇزۇل ـ كېسىل تەسلىم بولدى.

رېت باتلېرنىڭ بانكىدا بىر ئۇستىلى بار ئىدى، ئۇنىڭ ئۇ يەردە نېمە ئىش قىلىدىغانلىقىنى ھەتتا بانكىنىڭ باشلىقلىرىمۇ بىلمەيتتى، ئۇنىڭ بانكىدا نۇرغۇن چېكى بولغاچقا، ئۇلارمۇ ئۇنىڭغا بىر نېمە دېيىشكە پېتىنالمايتتى، بىر مەزگىل ئۆتكەندىن كېيىن، ئۇلارمۇ ئۇنىڭدىن ئىلگىرى بىزار بولغانلىقلىرىنى ئۇنتۇپمۇ قېلىشتى، چۈنكى ئۇنىڭ مىجەزى ئۆزگىرىپ مۇلايىم، ئەدەپلىك بولۇپ قالغان ھەم بانكا باشقۇرۇشنى، پاي چېكىنى قانداق قوشۇش كېرەكلىكىنى ئۆگىنىۋالغانىدى. ھەر كۈنى ئۇستىلىدە ناھايىتى ئەستايىدىل قىياپەتتە ئولتۇراتتى. خىزمەت قىلىۋاتقان ھەم خىزمىتىنى تىرىشچانلىق بىلەن ئىشلەيدىغان شەھەر ئاھالىلىرى بىلەن باراۋەر مۇناسىۋەتتە بولۇش ئىستىكىدە يۈرۈۋاتقاندەكمۇ قىلاتتى.

مېرۇېتېر خانىم بولكىخانىسىنى كېڭەيتمەكچى بولۇپ، ئۆيىنى گۆرۇ ئورنىدا قويۇپ بانكىدىن ئىككى مىڭ دوللار قەرز ئالماقچى بولغاندا، بانكا تەرەپ ئۇنىڭ ئۆيىنى ئىككى قېتىم گۆرۈگە قويغانلىكەن، دەپ قەرز بېرىشكە قوشۇلمىدى. ئۇ ئاچچىقى بىلەن بانكىدىن چىقىپ كېتىۋاتقاندا رېت ئۇنى توسۇۋېلىپ نېمە ئىش بىلەن كەلگەنلىكىنى سورىدى. سەۋەبىنى

بىلگەندىن كېيىن:

ــ ئوتتۇرىدا ئۇقۇشماسلىق بوپتۇ، مېرۋېتىبر خانىم، ــ دېدى، ــ مانا مەن سىزگە بورېن بولاي، ئۇمۇ بولمىسا ئۇ پۇلنى مەن بېرىپ تۇراي. ھەرقانداق ئايال سىزگە ئوخشاش مۇشۇنداق زور ئىشلارنى قىلىدىغان بولسا، ئۇنىڭغا چوقۇم بورېن بولۇش كېرەك، بانكىمۇ سىزگە ئوخشاش ئادەملەرگە قەرز بېرىشى شەرت. كېلىڭ، مېنىڭ ئورۇندۇقۇمدا ئولتۇرۇپ تۇرۇڭ، بۇ ئىشنى سىزگە ھازىرلا بېجىرىپ بېرىمەن.

ئۇ بىر چاغلاردا مۇلايىم كۇلۇپ خانىمنىڭ قېشىغا كېلىپ، ھەقىقەتەن ئۇقۇشماسلىق بولغانلىقىنى، ئۆزىنىڭ ئىككى مىڭ دوللارنى ئېلىپ ئايرىم قويۇپ قويغانلىقىنى، قاچان لازىم قىلسا ئېلىپ كەتسە بولىدىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇنىڭ ئۆيىنى قانداق قىلار... ئۆيىنى گۆرۈگە قويىدىغان توختامنامىگە قول قويدۇرارمۇ؟

مېرۋېتىبر خانىم ئۆزى ئەڭ ياماں كۆرىدىغان، ئىشەنمەيدىغان بىر ئادەمنىڭ شەپقىتىگە ئېرىشىپ قالغىنى ئۈچۈن قاتتىق ئاچچىقى كېلىپ ھەم نومۇس قىلىپ ئولتۇرۇپ كەتتى. ئامالسىز ئاغزىدا رەھمەت ئېيتىپ قويغىنى بىلەن كۆڭلىدە يەنىلا نەپرەتلىنىپ تۇردى.

رېت ئۇنىڭدىكى ئۇ خىل ئىپادىلەرگە دىققەت قىلماي ئىششىككىچە ئۇزىتىپ چىقتى.

ــ مېرۋېتىبر خانىم، ــ دېدى رېت خوشلىشۋېتىپ، ــ مەن سىزنىڭ بىلمىگىنىڭ چوڭقۇرلۇقىغا ئەزەلدىن قايىل ئىدىم، شۇ بىلمىلىرىڭىزدىن بىزگىمۇ ئازراق ئۆگىتىپ قويۇشىڭىزغا مۇمكىن بولارمۇ؟

مېرۋېتىبر خانىم بېشىنى لىڭشىتىپ قويدى.

ــ قىزىڭىز مايىبىل كېچىك ۋاقتىدا باشمالىتىقىنى شورايدىغان، ئۇنى قانداق تۇزەتكەنىدىڭىز؟

ــ نېمە؟

— مېنىڭ قىزىم بوننېمۇ باشمالتىقىنى شورايدۇ، ھېچقانداق قىلىپ قالدۇرالمىدۇق.

— ئۇنى چوقۇم چەكلەڭلار، — دېدى ئۇ قەتئىي تەلەپپۇزدا، — بولمىسا چوڭ بولغاندا ئاغزى سەت بولۇپ قالىدۇ.

— شۇنداق، شۇنداق، ھازىر ئۇنىڭ ئاغزى شۇنداق چىرايلىق، لېكىن قانداق قىلساق بولىدىغانلىقىنى بىلمەيۋاتىمىز.

— سىكارلېت بىلىدىغاندۇ، ئىككى بالىنى چوڭ قىلغانغۇ؟

رېت ئايىغىنىڭ ئۇچىغا قاراپ تۇرۇپ چوڭقۇر بىر تىنىپ قويدى.

— ئۇنىڭ قولىغا ئازراق سوپۇن سۈركەپمۇ باقتىم، — دېدى ئۇ ئۇنىڭ سىكارلېتنى ئەيىبلەشلىرىگە پىسەنت قىلماي.

— سوپۇن؟ سوپۇن سۈرتكەننىڭ پايدىسى يوق. مەن مايىپىلنىڭ قولىغا ئازراق كۈينەن سۈركەپ قويباتتىم، شۇنىڭ بىلەن قولىنى شوراشتىن تېزلا قېلىپ قالغان.

— كۈينەن؟ بۇ زادىلا خىيالىمىزغا كەلىپ باقمىغان چارە ئىكەن. رەھمەت سىزگە، مېرۇبېتېر خانىم، بۇ ئىشتىن بەكمۇ بېشىم قاتقان.

رېت ئۇنىڭدىن تەسىرلەنگەندەك، خۇشال بولغاندەك كۈلۈپ قويدى. مېرۇبېتېر خانىمغا ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈمسىرەپ قويدى. ئۇنىڭ ئېلىسىن خانىمغا ئۆزىنىڭ رېتنى خاتا ئويلاپ يۈرگەنلىكىنى ئىقرار قىلغۇسى كەلمەيتتى. ئەمما، ئىچىدە، ئۆزىنىڭ بالىسىنى جېنىدىن ئەزىز كۆرگەن ئادەمنى زادىلا ئارتۇقچىلىقى يوق دېسىمۇ بولمايدۇ، دەپ ئويلاپ قالغانىدى. سىكارلېتنىڭ بوننېدەك شۇنداق بىر ئوماق بالىسىغا كۆيۈنمەسلىكى ئادەمنى ھەيران قالدۇرىدىغان ئىش ـ دە. بىر ئەر كىشىنىڭ كىچىككىنە قىزىنى تەربىيەلەشنى ئۇستىگە ئالغانلىقى ئادەمنى ئويلاندۇرىدىغان ئىش. رېت بۇ ئىشلىرىنىڭ ھەرقانداق ئادەمنى تەسىرلەندۇرىدىغانلىقىنى بىلىپ تۇراتتى ۋە شۇنىڭلىق بىلەن سىكارلېتنىڭ يامان ئاتاققا قالىدىغانلىقىنىمۇ بىلەتتى،

ئەمما ئۇنىڭ بىلەن كارى يوق ئىدى.

بوۋىنىڭ ئايىغى چىققاندىن كېيىن، رېت ئۇنى دائىم ئۆزى بىلەن بىللە ئو يەر - بو يەرلەرگە ئېلىپ بارىدىغان بولدى. بەزىدە پەيتوندا، بەزىدە ئاتتا ئېلىپ ماڭاتتى. ھەر كۈنى بانكىدىن قايتىپ كېلىپلا پىئاچتېر كوچىسىدا ئۇنى يېتىلەپ يۈرەتتى، سورىغان تۇغمەس سوئاللىرىغا جاۋاب بېرەتتى. كەچقۇرۇنلىرى دەرۋازىلىرىنىڭ ئالدىلىرىدا سالقىنلاپ ئولتۇرۇشقان كىشىلەر قارا چاچلىق، كۆپكۆك كۆزلىرى تىنىق سۈدەك يالتىراپ تۇرغان بۇنىڭغا ھەۋەسلىنىپ، ئۇنى - بۇنى دەپ ئەركىلىتىپ كېتىشەتتى. بۇنداق چاغلاردا رېت ئۇلارنىڭ سۆھبەتلىرىگە دەخلى بەرمەي، ئاشۇنداق بىر قىزى بولغانلىقىدىن پەخىرلىنىپ ۋە ئۇلارنىڭ ئۇنى ماختىغان گەپلىرىدىن سۆيۈنۈپ بىر چەتتە قاراپ تۇراتتى.

ئاتلانتالىقلارنىڭ خاتىرىسى ئىنتايىن ياخشى بولۇپ، بەزى ئىشلارغا بولغان بۇرۇنقى قاراشلىرى ۋە شەكىللىنىپ كەتكەن ئادەتلىرىنى بەكمۇ تەستە ئۆزگەرتەتتى ياكى ئۆزگەرتمەيلا قويۇاتتى. ھازىرقى جاپالىق كۈنلەردىمۇ ئۇلار بۇلۇك ۋە ئۇنىڭ ئادەملىرى بىلەن مۇئامىلە قىلىشىدىغان ھەرقانداق ئادەمگە دۇشمەنلىك نەزەر بىلەن قارىشاتتى. بوۋىنىڭ ۋۇجۇدىغا رېت باتلىغىر بىلەن سىكارلېتنىڭ ئەڭ سۆيۈملۈك جايلىرى مۇجەسسەملەشكەن بولغاچقا، ئۇلار شۇنىڭدىن پايدىلىنىپ، ئاتلانتالىقلارنىڭ رەھىمسىز تاملىرىدىن تېشىپ ئۆتۈشكە ھەرىكەت قىلىشۋاتاتتى.

بوۋىي كۈندىن - كۈنگە چوڭ بولۇۋاتاتتى، چوڭ بولغانسېرى بوۋىسى گېلارد ئوخارانىڭ تۇرقىنى، مىجەزىنى تارتىپ كېتىۋاتاتتى. ئىككى پۇتى تۇم، قىسقا، كۆزلىرى ئېرىلاندىيەلىكلەرنىڭكىدەك ئاسمان رەڭگىدە كۆك ئىدى، چاسىراق كەلگەن ئېڭىكىگە قاراپلا ئۇنىڭ ئۆزىنىڭ سۆزىدە چىڭ

تۇرۇۋالىدىغان جاھىلىراق بالا ئىكەنلىكىنى بىلمۇالغىلىمۇ بولاتتى. بوۋىسى گېرالدقا ئوخشاش ئاچچىقى يامان ئىدى، ئاچچىقى كەلگەندە ئۆينى بېشىغا كىيەتتى، ئارزۇسىغا يەتكەن ھامان پەسلەپ ھەممىنى ئۇنتۇپ كېتەتتى. دادىسى يېنىدا بولسىلا ئۇنىڭ ھەرقانداق ئارزۇسى ئەمەلگە ئاشاتتى. سىكارلېت بىلەن نېگىر ئانا ھەر قانچە قارشى تۇرسىمۇ، رېت ئۇنى ھەددىدىن زىيادە ياخشى كۆرگەچكە، ئۇنىڭ تەلەپلىرىنى قانۇرماي قويمايتتى. رېتقا بوننېنىڭ قارا ئاغۇدىن قورقىدىغان بىرلا تەرىپى ياقمايتتى.

ئۇچ بالا بىر ئۆيدە ئۇخلايتتى. ئىككى ياشقا كىرگۈچە بوننې تېزلا ئۇخلاپ قالاتتى. كېيىن نېمە بولدى، نېگىر ئانا چىراغنى كۆتۈرۈپ ئۆيدىن چىقىپ كېتىشىگىلا يىغلايدىغان بولۇۋالدى. كېيىن بېرىپ يېرىم كېچىدە چىرقىراپ ئويغىنىپ كېتىدىغان بولۇپ قالدى، بىر ئۆيدە ئۇخلاۋاتقان ئىككى بالىنىمۇ ئويغىتىۋېتەتتى ھەم پۈتۈن ئادەمنى پاراكەندە قىلىۋېتەتتى. كېيىن دوختۇر مادېغا كۆرسىتىپ باققاندى، مادې قارا بېسىپ قالىدىكەن، دەپ يەكۈن چىقاردى. رېت بۇ يەكۈندىن قانائەتلەنمىدى. ئۇنىڭدىن كىملا سورىسا، قارا ئاغۇدىن قورقىمەن، دەپ جاۋاب بېرەتتى.

سىكارلېتنىڭ سەۋر قاچىسى تېشىپ ئۇنى ئۇرماقچىمۇ بولدى. ئۇنىڭ بوننېنى ھەرگىزمۇ ئۆز مەيلىگە قويۇۋەتكۈسى يوق ئىدى. بالىلارنىڭ ئۆيىگە كېچىچە چىراغ يېقىپ قويايلى دېسە، قالغان ئىككى بالا يوروقتا ئوخلىيالمايتتى. رېتىمۇ كۆپ تىت ـ تىت بولدى. لېكىن، ئۇ يەنىلا سەۋرچان ئىدى، قىزىنىڭ ئاغزىدىن بۇنىڭ سەۋەبىنى يەنىمۇ چوڭقۇرراق بىلگۈسى كېلەتتى. ئۇ يەنە ئۇرغۇسى كەلسە ئۆزىنىڭ بوننېنى ئەمەس، سىكارلېتنى ئۇرىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

ئاخىر بۇ ئىشنى ھەل قىلىش ئۈچۈن رېت بوننېنى ئۆزىنىڭ ھۇجرىسىغا ئەكىرىۋالدى. ئۇستەل ئۈستىدە كېچىچە چىراغ

يېنىق تۇراتتى. بوننېنىڭ كارىۋىتىنى رېتىنىڭ كارىۋىتىنىڭ يېنىغا ئورۇنلاشتۇردى. بۇ ئىش ئۇزاق ئۆتمەيلا سىرتقا چىقىپ كېتىپ ئۇششاق گەپلەر كۆپىيىپ كەتتى. قىز بالىنىڭ كىچىك بولسىمۇ دادىسىنىڭ ھۆجرىسىدا ياتقىنى مۇۋاپىق بولماپتۇ، بۇ قانداق گەپ؟ دېيىشەتتى ئادەملەر. بۇ قۇرۇق گەپلەر سىكارلېتقا ئىككى تەرەپتىن بېسىم بولدى. بىرسى، بۇ ئىش ئۇنىڭ ئېرى بىلەن ئايرىم ئۆيدە ياتىدىغانلىقىنى ئىسپاتلاپ قويدى. ھەممىدىن يامىنى شۇ ئىدى. يەنە بىرسى، ھەممىلا ئادەم، بالا يالغۇز يېتىشتىن قورقسا ئاپىسى بىلەن ياتسا بولمامدۇ، دېيىشۇاتاتتى. سىكارلېت بۇ گەپكە ھېچنېمە دەپ جاۋاب بېرەلمەيتتى. بۇنداق بولۇپ قېلىشىمۇ سىكارلېتنىڭ چىراغنىڭ يورۇقىدا ئۇخلىيالماسلىقىدىن، رېتنىڭمۇ قىزىنىڭ ئۇنىڭ بىلەن بىللە يېتىشىغا ئۇنىماسلىقىدىن كېلىپ چىققانىدى.

— سىز بالا قاتتىق ۋارقىراپ كەتمىگۈچە ئويغانمايسىز، ئويغانسىڭىزمۇ بالىنى ئۇرىسىز، — دېدى رېت ئۇنىڭدىن نارازى بولۇپ.

سىكارلېت بوننېنىڭ كېچىدە يىغلايدىغان كېسىلىگە رېتنىڭ شۇنچىلا كۆڭۈل بۆلۈپ كېتىۋاتقىنىغا خاپا ئىدى، بوننېنىڭ ئۇ كېسىلىنى ئۇنى يەنە بالىلارنىڭ ئۆيىگە قايتۇرۇپ ساقايتالايدىغاندەكمۇ ئويلايتتى. ھەممە بالىلار قاراڭغۇدىن قورقىدۇ، ئەمما ئۇنىڭغا يول قويماسلىق كېرەك ـ دە. رېت ئەنە شۇ ئىشتا خاتا قىلغان بولۇپ، نەتىجىدە بالىنىڭ ئانىسىنى ئوسال ئەھۋالغا چۈشۈرۈپ قويدى.

سىكارلېت بالا تۇغماسلىق قارارىغا كەلگەنلىكىنى ئېيتقان ئاشۇ كېچىدىن باشلاپ رېت ئۇنىڭ ھۆجرىسىغا دەسسەپ باقمىغان، ھەتتا ئۇنىڭ ئىشىكىنىڭ تۈتقۇچىنىمۇ تۇتۇپ باقمىغان، بوننې كېچىدە قورقاچقا، ئامالسىز ئۆيدىن چىقمايدىغان بولغانغا قەدەر ئۆيدە تاماق يېمەگەنىدى. ئۇ كېچىلىرى ئۆيگە كەلمەيتتى. سىكارلېتنىڭ ئىشىكىنى ئېچىدىن

تاقاپ، كېچە ـ كېچىلەپ ئۇخلىماي چىققان كۈنلىرىمۇ بولدى، ئۇنىڭ نەلەردە يۈرىدىغانلىقىنى بىلمەيتتى. ئۇنىڭ: «قەدىرلىكىم، ماڭا ئۇخلايدىغانغا باشقا كارىۋاتمۇ چىقىپ قالمدۇ» دېگەن گېپى سىكارلېتنىڭ ئېسىدە ئىدى، بۇ گەپنى ئويلىسىلا يۈرىكى ئاغرىيتتى، ئاغرىسىمۇ ئامالى يوق ئىدى، ئۇنىڭغا ھېچنېمە دېيەلمەيتتى، دېسىلا جېدەل چىقاتتى. رېت ئىشكىنى كۆرسەتىپ، بەزىدە ئاشلېينىڭ گېپىنى چىقىرىپ ھەممە گۇناھنى ئۆزىگە ئارتىپ قويياتتى. ئۇنىڭ بوينىنى ئۆزىنىڭ ھۇجرىسىغا ئەكىرىۋېلىپ كېچىچە چىراغ يېقىپ قويىدىغان بۇ ئەخمىقانە ئىشمۇ سىكارلېتتىن ئۆچ ئېلىش ئۇچۇن قىلىۋاتقان ئىش ئىدى.

سىكارلېت قورقۇنچلۇق ئاشۇ بىر كېچىگىچە بولغان ئارىلىقتا رېتنىڭ بوينىنىڭ بۇ غەلىتە ئىشىغا شۇنچە ئەھمىيەت بېرىپ ھەم ئۇنى شۇنچىلىك ياخشى كۆرۈپ كېتىۋاتقانلىقىنى زادىلا چۈشەنمىگەنىدى. ئاشۇ كۈندىكى كېچە پۈتۈن ئائىلىدىكىلەرنىڭ مەڭگۇ ئېسىدىن چىقمايدىغان بىر كېچە بولدى.

شۇ كۈنى كۈندۈزى رېت بۇرۇن قامال لىنىيەلىرىدە بىللە ھەربىكەت قىلغان بىر تونۇشى بىلەن ئۇچرىشىپ قالدى. ئىككىسىنىڭ زادىلا گېپى تۈگىمەيتتى. سىكارلېت ئۇلار نەدە ئولتۇرۇپ پاراڭلاشتى، ھاراق ئىچتى، بىلمەيتتى، بىللىپ ۋاتلىنىڭ قېشىدا بولسا كېرەك، دەپ گۇمانلا قىلاتتى. چۈشتىن كېيىن بوينىنى سىرتقا ئاچقىپ ئويىنىتىپ كېلىدىغانغىمۇ، كەچلىك تاماققىمۇ كەلمىدى. بوينى ئۆزى ئۆلتۈرگەن مايلىق قۇرتلار بىلەن قوڭغۇزلارنى دادامغا كۆرسىتىمەن دەپ پۈتۈن چۈشتىن كېيىن دېرىزىنىڭ تۈۋىدىن كەتمىدى، ئاخىر ئۇخلايدىغان چاغ بولغاندا، لور قىيا ـ چىيا بىلەن ئۇنى ئۆيگە ئەكىرىپ ياتقۇزۇپ قويدى.

لور چىراغ يېقىشنى ئۇنتۇپ قالدىمۇ ياكى چىراغ ئۆچۈپ

قالدىمۇ، بىلگىلى بولمايدۇ، رېت قايتىپ كەلگەندە ئۆيىنىڭ ئىچىدىكى شاۋقۇن ـ سۇرەننى ئاڭلاپ قېتىپلا قالدى. بوننىڭ چىرقىراۋاتقان ئاۋازى ھەممىنى بېسىپ چۈشۈۋاتاتتى، ئەسلىدە بوننې قاراڭغۇدا ئويغىنىپ كېتىپ دادىسىنى توۋلىغان، دادىسىدىن سادا چىقمىغاندىن كېيىن، ئۆزى ئىسمىنى بىلمەيدىغان بارلىق ئالۋاستىلار كېلىپ ئۆزىنى تۇتماقچى بولۇۋاتقاندەك بىلىنىپ كېتىپ قورقۇنچلۇق چىرقىراپ كەتكەن. سىكارلېتمۇ، چاكارلارمۇ بەزلەپ ئۇنى باسالمىغانىدى. پەلەمپەيدىن ئوقتەك چىقىپ كېلىۋاتقان رېتنىڭ كۆزلىرىگىمۇ خۇددى ئالۋاستىلار كۆرۈنۈپ كېتىۋاتقاندەك بولۇپ كېتىۋاتاتتى.

رېت ئۇنى قۇچىقىغا ئېلىپ مىڭ تەستە يىغىدىن توختاتتى. نېمە بولدىڭىز، دېگەن سوئالغا ھاسىراپ ۋە ئېسەدەپ تۇرۇپ ئارانلا «قاراڭغۇ» دېگەن بىرلا جاۋابنى بېرەلىدى. شۇنىڭ بىلەن رېت سىكارلېت بىلەن خىزمەتكارلارنى غەزەپ بىلەن سوراققا تارتىپ كەتتى.

ــ چىراغنى قايسىڭ ئۆچۈرۈۋەتكەن؟ ئۇنى ئۆيگە يالغۇز يانقۇزۇپ قويغان قايسىڭ؟ پىرىسسې، تېرەڭنى تەتۈر سويىمەن سېنىڭ، سەن...

ــ ئاھ، خۇدا، رېت ئەپەندى ! ئۇ مەن ئەمەس، لور!

ــ بىلمىدىم، رېت ئەپەندى، مەن...

ــ ئاغزىڭنى يۇم ! مېنىڭ بۇيرۇقۇمنى بىلىپ تۇرۇپ مۇشۇنداق قىلدىڭمۇ؟ خۇدا تۇرۇپتۇ، مەن... كۆزۈمدىن يوقال، ئىككىنچى بۇ ئۆيگە كەلگۈچى بولما ! سىكارلېت، ئۇنىڭ ھەققىنى بېرىپ يولغا سېلىۋېتىڭ. مەن پەسكە چۈشكۈچە بۇ يەردىن كېتىپ بولسۇن. ئەمدى ھەممىڭ ئۆيدىن چىقىپ كېتىڭ، چىقىپ كېتىڭ !

بىرنەچچە نېگىر شۇئان چىقىپ كەتتى، لور پەرتۇقىنىڭ پېشى بىلەن يۈزىنى ئەتكىنىچە يىغلاپ پەسكە چۈشۈپ كەتتى. سىكارلېت تۇرىۋەردى. سۆيۈملۈك بالىسىنىڭ ئۆزى بەزلىسە

بىسلماي، دادىسى بەزلىسە بىسلىپ قالغانلىقى ئۇنىڭغا بەكمۇ ئەلەم قىلدى. يەنە تېخى ئۇ كىچىك قوللىرى بىلەن دادىسىنىڭ بوينىنى مەھكەم قۇچاقلاپ، ئۆزىنىڭ قانداق قورقۇپ كەتكەنلىكىنى سۆزلەپ بېرىۋاتاتتى. سىكارلېت بايا ئۇنىڭ ئاغزىدىن بىر ئېغىزمۇ گەپ ئالالمىغانىدى، بۇ ئەھۋالمۇ ئۇنى ئوسال قىلىپ قويدى.

— بۇ گەپچە، ئۇ سېنىڭ مەيدەڭگە چىقىۋاپتۇ ـ ده، — دېدى رېت مۇلايىم ئاھاڭدا، — ئۇ ناھايىتى يوغانمىكەن؟

— ھەئە، شۇنداق يوغان، تىرناقلىرىمۇ بار تېخى.

— ھە، تىرناقلىرىمۇ بارمىكەن؟ ئەمدى مەن كېچىچە يېنىڭدىن كەتمەيمەن. ئۇ بۇدا كەلسە چوقۇم ئېتىۋېتىمەن، — رېتنىڭ ئاۋازى سىلىق ۋە ئەستايىدىل ئىدى، بونىي دىققەت قىلىپ ئاڭلاۋاتاتتى، ئېسەدەشلىرىمۇ ئاستا ـ ئاستا بېسىلغانىدى، ئاۋازىدىمۇ قورقۇنچ يوق، پەقەت رېتلا چۈشىنىدىغان گەپلەر بىلەن ھەيۋەت يوغان ئۇ نەرسىنى تەپسىلىي سۈرەتلەپ بېرىۋاتاتتى، رېتمۇ خۇددى ئۇ راست بولغان ئىشتەك ئۇنىڭ بىلەن ئەستايىدىل مەسلىھەتلىشىپ كېتىۋاتاتتى. سىكارلېت ئۇلارنىڭ بۇ قىلىقلىرىغا چىداپ تۇرالمىدى.

— خۇدا ھەققى، رېت...

رېت، گەپ قىلماڭ، دېگەندەك قولىنى سىلكىپ قويدى. كېيىن بوننىي ئۇخلاپ قالغاندا، رېت ئۇنى كارىۋىتىغا ياتقۇزۇپ ئۈستىگە يوتقىنىنى يېپىپ قويدى.

— مەن ئۇ زەڭگىنىڭ بوينىنى ئۇزۇۋېتىمەن، — دېدى پەس ئاۋازدا رېت، — سىزدىمۇ بار، نېمىشقا چىراغ يېقىلغۇ، يوق، كىرىپ قاراپ باقمايسىز؟

— ئەخمەقلىق قىلماڭ، رېت، — دېدى ئۇمۇ بوش ئاۋازدا، — ئۇنى سىز مۇشۇنداق ئۆگىتىپ قويدىڭىز. كېچىك بالىلارنىڭ ھەممىسى قاراڭغۇدىن قورقىدۇ، ئەمما ئاستا ـ ئاستا ئۆگىنىپمۇ قالىدۇ. ۋادىمۇ قورقاتتى، ئەمما مەن ئۇنىڭغا يول قويمىغان،

بوننېمۇ بىر ـ ئىككى ئاخشام يىغلاپ...

ـــ ئۇنى يىغلاتمايمەن، ـــ سىكارلېتقا ئۇ خۇددى ئۆزىنى ھازىرلا ئۇرۇۋېتىدىغاندەك كۆرۈنۈپ كەتتى، ـــ سىز يا دۆت، يا بولمىسا مەن ئەزەلدىن كۆرۈپ باقمىغان ئاياللىق خۇسۇسىيەت يوق بىر ئايال.

ـــ مەن ئۇنىڭ ئىنتايىن زىل ھەم قورقۇنچاق قىز بولۇپ قېلىشىنى خالىمايمەن.

ـــ قورقۇنچاق؟ ئىشىڭىزنى قىلىڭ ! ئۇنىڭدا قورقۇنچاقلىقىڭ سايىسىمۇ يوق. ئۆزىڭىز تەسەۋۋۇرغا باي بولمىغاچقا، تەسەۋۋۇرغا باي ئادەملەر ـــ بولۇپمۇ بالىلار ـــ نىڭ ئازابىنى چۈشەنمەيسىز. ئەگەر تىرناقلىرى ئۇزۇن، مۇڭگۈزى بار بىر مەخلۇق سىزنىڭ مەيدىڭىزگە چىقىپ ئولتۇرۇۋالسا ئۇنى قوغلاپ چۈشۈرۈۋېتىدىغانسىز، شۇنداقمۇ؟ سىزمۇ ئۇنى چۈشۈرۈۋەتكۈچە جان ئاچچىقىڭىزدا توۋلايسىز. ئەسلەپ بېقىڭا، خانىم، سىزمۇ بىر قېتىم پۈتى كۆيۈپ قالغان مۇشۇكتەك ۋارقىراپ ئويغىنىپ كەتكەنغۇ؟ ئۇ چاغدا سىز پەقەت تۇماندا قېچىپ كېتىۋېتىپلا چۈشىگەن، ئۇنىڭغىمۇ ئۇزاق بولمىدى.

سىكارلېتنىڭ ئاغزى شۇئان تۇۋاقلىنىپ قالدى، چۈنكى ئۇنىڭ ئۇ چۈشىنى زادىلا ئەسلىگۈسى يوق ئىدى، ئۇنى ئەسلىسە رېتىنىڭ شۇ چاغدا ئۆزىنىمۇ بوننېنى بەزلىگەندەك بەزلىگەنلىكىنىمۇ ئەسلەشكە توغرا كېلەتتى.

ـــ سىز مۇشۇنداق قىلىۋېرىپ ئۇنى يامان ئۆگىتىپ قويىسىز، ئۇنىڭدىن باشقا...

ـــ مەن داۋاملىق شۇنداق قىلماقچى، شۇندىلا ئۇ بۇ ئىشىدىن ئاستا ـ ئاستا قالىدۇ، ئۇنى ئۇنتۇيدۇ.

ـــ ئەمىسە، ـــ دېدى سىكارلېت ئۇنىڭ زىتىغا تېگىپ، ـــ بالا باققۇچى بولغۇڭىز كەلگەن ئوخشايدۇ. ئۇنداق بولغاندىكىن ئادىتىڭىزنى ئۆزگەرتىپ ئۆيگە بالدۇرراق قايتىپ كېلىدىغان بولۇڭ، ھاراق ئىچمەڭ.

— چوقۇم بالدۇر قايتىمەن، ئەمما بەزى چاغدا غەرق مەست كېلىشىمۇ مۇمكىن.

شۇنىڭدىن كېيىن، دېگەندەك ئۇ بالدۇر قايتىپ كېلىدىغان بولدى. كۆپىنچە هاللاردا بوۋىنىڭ ئۆخلايدىغان چاغقا ئولگۇرۈپ قايتىپ كېلەتتى. كېلىپلا قىزىنىڭ كارىۋىتىنىڭ يېنىدا ئۇنىڭ كىچىككىنە قوللىرىنى سىلاپ ئۆخلاپ قالغۇچە ئولتۇراتتى. شۇنىڭدىن كېيىن بوۋىنىڭ جۆيلۈپ ۋارقىراپ كېتىدىغان ئىش قايتا يۈز بەرمىدى. ئۆيدىكى هەممە ئادەم چىراغنىڭ يېقىلىق ياكى ئەمەسلىكىگە هەر ۋاقىت دىققەت قىلىپ تۇرىدىغان بولدى.

رېت يەنە شۇنىڭدىن كېيىن ئۆيگە مەست كەلمەيدىغان بولدى، بۇ هەرگىز سىكارلېتنىڭ تۆھپىسى ئەمەس ئىدى. ئۇ هاراق ئىچەتتى، ئەمما مەست بولغۇچە ئىچمەيتتى. بىر كۈنى ئۇ ۋىسكىي ئىچتى، ئاغزىدىن گۈپۈلدەپ هاراق پۇراپ تۇراتتى، ئۆيگە كەلگەندىن كېيىن بوۋىنى كۆتۈرۈۋېلىپ:

— سۆيۈملۈك دادىڭىزنى بىرنى سۆيۈپ قويامسىز؟ — دېدى.

بوۋىنى هەدەپ ئاغزىنى قاچۇردى.

— ياق، — دېدى ئۇ راستىنى ئېيتىپ، — پاسكىنا ئىكەن.

— قەيسىرىم؟

— ئاغزىڭىز سېسىق پۇراپ تۇرىدۇ.

— هە، ئەيىب مەندە، — دېدى رېت پۇشايمان قىلىپ. ئاندىن قىزىنى يەرگە قويىدى، — مەن ئۆز ئۆيۈمدە مېنى هاراقتىن چەكلەيدىغان ئادەمنىڭ چىقىدىغانلىقىنى ئويلىماپتىكەنمەن.

شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ كەچلىك تاماقتىن كېيىن پەقەت بىر رومكىلا ۋىنو ئىچىپ قويىدىغان بولدى. بوۋىنىغا ئۇنىڭ رومكىسىدا قالغان بىر ـ ئىككى تېمىم ۋىنونى ئېچىشكە رۇخسەت قىلىنغانىدى، ئۇنىڭغا ۋىنو سېسىق پۇرىمايتتى. شۇنىڭدىن باشلاپ رېتنىڭ گۆش قونۇپ قېلىۋاتقان قوۋۇزلىرى ئىچىگە كىرىشكە، كۆزىنىڭ ئاستىدىكى كۆكلەرمۇ ئاستا ـ ئاستا يوقىلىشقا باشلىدى. بوۋىنى ئېگەرنىڭ ئالدىدا ئولتۇرۇشنى ياخشى

كۆرگەچكە، سىرتلارغىمۇ كۆپ چىقىشقا توغرا كېلىپ يۇزى ئاپتاپتا قارايدى، تېرىسىنىڭ رەڭگىمۇ بۇرۇنقىدىن قىزاردى، سالامەتلىكىمۇ ياخشىلىنىپ، تېتىكلىشىپ، ئۇرۇشنىڭ دەسلىپىدە ئاتلانتالىقلارنى هاياجانغا سالغان قارام ياش يىگىت هالىتىگە قايتىپ كەلگەندەك بولۇپ قالدى.

ئۇ قىزىنى ئالدىغا ئولتۇرغۇزۇپ كوچىلاردىن ئۆتكەندە، بۇرۇن ئۆچلۈك قىلىدىغان ئادەملەر ئەمدى ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈپ قويۇشىدىغان بولغانىدى. بۇرۇن ئۇنىڭغا هەرقانداق ئايال كىشى يېقىنلىشىپلا قالسا چاتاق چىقماي قالمايدۇ، دەپ قارايدىغان ئاياللارمۇ هازىر ئۇنى كۆرسە توختاپ بوننىنى ئەركىلىتىپ قويۇشاتتى، هەتتا ئەڭ مۇتەئەسسىپ مومايلارمۇ، بالىسىغا ئۇنىڭدەك كۆيۈنىدىغان ئەرلەرنى ئۇنچىلىك يامان دەپ كەتكىلىمۇ بولمايدۇ، دەپ قويۇشاتتى.

ئەللىك ئۈچىنچى باب

بۇگۈن ئاشلىنىڭ تۇغۇلغان كۈنى ئىدى. مېلانىيە هېچكىمگە تىنماي، بۇگۈن ئاخشام ئۇنىڭ تۇغۇلغان كۈنىگە كاتتا چاي بەرمەكچى بولدى. ئەمەلىيەتتە، ئاشلىيىدىن باشقا هەممىسى بۇ ئىشتىن خەۋەر تاپقانىدى. ئۇ چاغدا ئاتلانتادىكى بارلىق يۇزلۈك ئادەملەر تەكلىپ قىلىنىدى، ئۇلارمۇ كېلىدىغان بولۇشتى. گېنېرال گوردون بىلەن ئۇنىڭ ئائىلىسىدىكىلەر بۇ تەكلىپنى قىزغىن قوبۇل قىلىشتى، ئالېكساندىر ستېپېنمۇ سالامەتلىكى يار بېرىدىغانلا بولسا كېلىدىغانلىقىنى بىلدۈردى. هەتتا جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ هەممە يەردە چاتاق تېرىپ يۈرىدىغان ئادىمى بوب تومپسمۇ قاتنىشىدىغان بولدى.

ئۇ كۈنى چۈشتىن بۇرۇن سىكارلېت، مېلانىيە، ئىندىيا ۋە پىتتىي هاممىلار ئۇلارنىڭ ئۇ كىچىك ئۆيلىرىدە ئالدىراش

يۈردى، نېگىرلارغا دېرىزە پەردىلىرىنى ئاستۇردى، چىنە ـ قاچىلارنى يۇيۇپ سۈرتكۈزدى، قورۇمىلارنى تەييارلاتقۇزدى، پېچىنە ـ پىرەنىكلەرنى پىشۇرغۇزدى. سىكارلېت مېلانىيەنىڭ بۇگۈنكىدەك خۇشال بولۇپ باققانلىقىنى پەقەتلا كۆرۈپ باقمىغانىدى.

ـــ قاراڭ، سۆيۈملۈكۈم، ئاشلىپي ئاشۇ يىلى «ئون ئىككى كاۋچۇك دەرىخى كەنتى»دە ئۆتكۈزگەن باراۋەتتىن كېيىن بىر قېتىممۇ تۇغۇلغان كۈننى ئۆتكۈزۈپ باقمىدى. ئىشى ناھايىتى جاپالىق، ئۆيگە ھېرىپ ـ ئېچىپ ئارانلا كېلىدۇ. شۇڭا، بۇگۈن ئۆزىنىڭ تۇغۇلغان كۈنى ئىكەنلىكىنى چوقۇم بىلمەيدۇ. كەچلىك تاماقتىن كېيىن ئۆيگە شۇنچە كۆپ ئادەمنىڭ كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرسە چوقۇم ھەيران قالىدىغان بولدى.

ـــ سىرتقا ئېسىۋەتكەن پانۇسلىرىڭنى قانداق قىلىسىز؟ ۋىلكېس ئەپەندى كەچتە كەلگەندە كۆرمەمدۇ؟ ـــ دېدى ئارچې سەل بىتاقەت بولغاندەك تەلەپپۈزدا.

ـــ ۋاي خۇدايىمەي، بۇنى نېمىشقا ئويلىمىغاندىمەن، ـــ توۋلاپ كەتتى مېلانىيە، ـــ ھېلىمۇ ياخشى ئېسىمگە سالدىڭىز. بۇ بولماپتۇ، بولماپتۇ! قانداق قىلارمىز؟ پانۇسلار دەرەخلەرگە ئېسىلىق، ئىچىدە شامىلار يېنىقلىق تۇرسا، ئۇ ئويلاپ قالمامدۇ؟ ئۇنىڭ ئۈستىگە شامىلارنى مېھمانلار كېلىشتىن ئىلگىرىلا يانداۋرۇۋېتىش كېرەك. سىكارلېت، كەچلىك تاماق ۋاقتىدا پورکقا دەپ شۇ ئىشنى قىلدۇرۇۋېتەلەرسىزمۇ؟

ـــ ۋىلكېس خانىم، سىز ئاياللارنىڭ ئىچىدە خېلى چېۋەر ئايال تۇرۇپ بەزىدە بىخۇدلىشىپ قالىدىكەنسىز، ـــ دېدى ئارچې، ـــ ئۇ ئىشنى پورکقا بۇيرۇمىغىنىڭىز ياخشى، بولمىسا ئۇ پانۇسلارنى كۆيدۇرۇۋېتىشى مۇمكىن. پانۇسلار شۇنداق چىرايلىق بولدى، بۇ ئىشنى مەن قىلاي.

ـــ ئارچې، سىز نېمىدېگەن ياخشى، ـــ مېلانىيەنىڭ كۆزلىرى ئارچىغا ئىشەنچ ۋە ھاياجان بىلەن تىكىلدى، ـــ سىز

بولمىسىڭىز قانداق قىلار بولغىيدىم. سىز ھازىرلا شاملارنى پانۇسلارنىڭ ئىچىگە سېلىپ قويسىڭىز، بولمىسا ۋاقتى كەلگەندە ئالدىراپ قالىسىز.

— بولىدۇ، — ئارچې قوپال ئاۋازى بىلەن ماقۇل جاۋابنى بەرگەندىن كېيىن، ئالچاڭلاپ مېڭىپ يەر ئاستى ئۆيىگە چۈشۈپ كەتتى.

— بۇنداق ئادەملەرگە پەقەت ياخشى گەپ قىلىشلا كېرەك، بولمىسا ھېچقانداق ئىشقا سالالمايسىز، — دېدى مېلانىيە ئارچې پەسكە چۈشۈپ كەتكەندىن كېيىن پىخىلداپ كۈلۈپ، — ئۇ پانۇسلارنى ئەسلىدە شۇنىڭغا ئاستۇرماقچىدىم، لېكىن ئۇنىڭ خۇيىغا قاراپ گەپ قىلالمىغان. ئۇنى ئىشقا بۇيرۇسىڭىز قىلمايدۇ. خۇشى تۇتۇپ قالسا ھازىرقىدەك ئۆزىچىلا ئىشلەپ كېتىدۇ. نېگىرلارنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭدىن ئۆلگۈدەك قورقىدۇ.

— مېلانىيە، مەن بۇ قېرى ئالۋاستىنى ئۆيۈمدە ھەرگىز تۇرغۇزمايمەن، — دېدى سىكارلېت ئاچچىقى بىلەن. ئۇ ئارچېغا ئارچې ئۆزىگە ئۆچ بولغاندەك ئۆچ ئىدى، ئىككىسى بىر - بىرى بىلەن گەپلەشمەيتتى. مېلانىيە بولماي قالسا ئارچې سىكارلېتنى كۆرگەن ھامان ئۆيدىن چىقىپ كېتەتتى، — ئۇ ھامان بىر كۈنى سىزگە ئاۋارىچىلىك تېپىپ بېرىدۇ، بۇ گېپىمنى ئۇنتۇپ قالماڭ.

— ئۇنىڭ يامان نىيىتى يوق، ماختاپ قويسىڭىزلا بولىدۇ، — دېدى مېلانىيە، — ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۇ ئاشلىپى بىلەن بېئونى بەكمۇ چوڭ بىلىدۇ، مەنمۇ ئۇ بولسا ئۆزىمىزنى بىخەتەر سېزىمەن.

— بۇ گېپىڭىزچە، ئۇ سىزگە بەكمۇ سادىق ئوخشىمامدۇ، مېلانىيە، — دېدى ئىندىيا گەپ قىستۇرۇپ. ئۇنىڭ سوغۇق تەرىدە ئازراق مۇلايىم بىر كۈلكە پەيدا بولغاندى، — مەن سىزنىڭ ئۇ مۇتتەھەمنىڭ تۇنجى ياخشى كۆرگەن ئادىمى ئىكەنلىكىڭىزگە ئىشىنىمەن. بولۇپمۇ ئۇنىڭ خوتۇنى... ھىم...

ئۇنىڭ خوتۇنى ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن، مېنىڭ سېزىشىمچە، ئۇ بىرەرسىنىڭ سىزگە ھاقارەت قىلىشىنى كۈتۈۋاتىدۇ. شۇنىڭدا ئۇ ئۇ ئادەمنى ئۆلتۈرۈۋېتىپ، سىزگە بولغان ساداقىتىنى ئىپادىلىيەلەيدۇ.

— نېمىلەرنى دەۋاتىدىغانسىز، ئىندىيا؟ — دېدى مېلانىيە قىزىرىپ كېتىپ، — ئۇ مېنى دائىم دۆت چاغلايدىغان تۇرسا، بۇنى سىزمۇ بىلىسىزغۇ؟

— مېنىڭچە، بۇ سېپىق قېرى نېمىلا ئويلىسۇن، ئويلىغان ئويلىرى قىلچە ئەھمىيەتسىز، — دېدى سىكارلېت ئۇنىڭغا بولغان ئۆچلۈكى بىلەن. ئۇ ئارچېنىڭ ئۆزىنىڭ مەھبۇسلار توغرۇلۇق قىلغان گېپىگە بەرگەن جاۋابىنى ئويلىسىلا ئاچچىقى كېلەتتى، — چۈشلۈك تامىقىمنى يەپ بولۇپ دۇكانغا بېرىپ كەلمىسەم بولمايدۇ، بۇگۈن خىزمەتچىلەرنىڭ مائاشىنى بېرەتتىم. ئۇ يەردىن پەن زاۋۇتىغا بېرىپ ھارۋىكەشلەر بىلەن خۇگنىڭ پۇلىنى بېرىمەن.

— زاۋۇتقا بارسىڭىز، — دېدى مېلانىيە، — ئاشلىپى كەچقۇرۇنراق ياغاچ مەيدانغا خۇگنىڭ قېشىغا بارماقچىدى، ئۇنى سائەت بەشكىچە شۇ يەردە تۇتۇپ تۇرالارسىزمۇ؟ بولمىسا بالدۇر كېلىپ قېلىپ بىزنىڭ تەييارلىق قىلىۋاتقىنىمىزنى كۆرۈپ قالسا ئۇنى ھەيران قالدۇرىمىز دېگىنىمىز بىكار بولىدۇ.

سىكارلېت ئىچىدە كۈلۈپ قويدى، كەيپىياتىمۇ جانلاندى.

— بولىدۇ، تۇتۇپ تۇراي، — دېدى ئۇ.

ئۇ شۇ گەپنى قىلىۋاتقاندا ئىندىيانىڭ كىرپىكى يوق كۆزلىرى ئۇنىڭغا خۇددى نەشتەردەك قادىلىپ قالدى. ھەر قېتىم ئاشلېينىڭ گېپىنى قىلساملا ماڭا مۇشۇنداق غەلىتە قارايدۇ بۇ بىرنېمە، دەپ ئويلىدى سىكارلېت.

— ئۇنى بىر ئامال قىلىپ سائەت بەشكىچە تۇتۇپ تۇرۇڭ، — دېدى مېلانىيە، — ئاندىن ئىندىيا پەيتونىنى ھەيدەپ بېرىپ ئۇنى ئېلىپ كېلىدۇ... سىكارلېت، بۇگۈن كەچتە بالدۇرراق كېلىڭ

جۇمۇ، بۇگۈنكى بۇ زىياپەتمىزگە بىر مىنۇت كېچىكسىڭىزمۇ بولمايدۇ.

سىكارلېت ئۆيىگە قايتىپ كېتىۋېتىپ خىيال بىلەن غەمكىن ماڭدى. ئۇ مېنى بىر مىنۇت كېچىكسىڭىزمۇ بولمايدۇ دەيدىغۇ؟ مېنى نېمىشقا ئۆزى، ئىندىيا، پىتتىي هاما بىلەن بىللە مېهمان كۈتۈشكە قويمايدۇ؟

ئادەتتىكى ئەهۋالدا سىكارلېت مېلانىيەنىڭ ئۆزىنى ئۇ ئىشقا قويمىغانلىقىنى ئويلاپمۇ قويمايتتى. بىراق، بۇگۈنكىسى ئاشلېپىنىڭ تۇغۇلغان كۈنى بولغاچقا، سىكارلېتنىڭ ئاشلېپىنىڭ يېنىدا تۇرۇپ، ئۇنىڭ بىلەن بىللە مېهمانلىرىنى كۈتكۈسى شۇنچىلىك بار ئىدى. لېكىن، نېمە سەۋەبتىنكىن، مېلانىيە ئۇنى ئۇ ئىشقا قويمايۋاتاتتى. ئۇ بۇ ئىشنىڭ تېگىگە يېتەلمىگەنىدى. كېيىن رېت باتلېر ئۇنىڭغا ئوچۇق كۆڭۈللۈك بىلەن چۈشەندۈرۈپ قويدى.

— ئۇنىڭ تۇغۇلغان كۈنىگە سابىق جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ بارلىق مەشھۇر ئەربابلىرى قاتنىشىدىغان تۇرسا، ئۇلارنى كۈتۈۋېلىشقا جۇمھۇرىيەتچىلەرگە بېقىنغان جەنۇبلۇق ئاق تەنلىكنى قويامدۇ؟ سىز خەقنى بىخۇدلاشتۇرمەن دېگەن بىلەن خەق ئۇنداق ئاسان بىخۇدلاشمايدۇ. مېلانىيە خانىمنىز سىزگە زىيادە ئامراق بولغاچقىلا، زىياپەتكە چاقىرغان گەپ، بولمىسا سىزگە ئۇمۇ يوق ئىدى.

سىكارلېت چۈشتىن كېيىن دۈكان بىلەن پەن زاۋۇتىغا مېڭىشتىن ئىلگىرى كۈندىكىدىن بەكرەك ياسىنىپ، ئۈستىگە ئاچ يېشىل رەڭ دۇردۇن كۆڭلەكنى كىيىدى، بۇ كۆڭلەك چىراغنىڭ سۇس نۇرىدا بىنەپشەرەڭدە جۇلالىنىپ تۇراتتى. بېشىغمۇ كۆڭلىكىنىڭ رەڭگىدىكى چۆرىسىگە چىرايلىق پەي تۇتۇلغان يېڭى شلەپىسىنى كىيىدى. ئەگەر رېت ئۇنىڭ چېچىنى قىستا قىلىپ كەستۇرۇۋېتىشىگە، ئىككى چېكىسىدىكى چاچلىرىنى بۇدۇر قىلىشىغا يول قويغان بولسا، بۇ شلەپىنى

كىيگەندىن كېيىن ئۇ تېخىمۇ گۈزەللىشىپ كەتكەن بولاتتى. لېكىن، ئۇ، ئەگەر چېچىڭنى كەستۈرۈۋېتىدىغان بولساڭ، بىراقلا ئۈستىرا بىلەن چۈشۈرۈۋېتىمەن، دەپ قورقۇتقانىدى. يېقىندىن بېرى ئۇ ناھايىتى قوپاللىشىپ كەتكەنتى، ئۇنداق قىلمايدۇمۇ دېگىلى بولمايتتى.

ئۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن كۈنمۇ ياخشى، ھاۋامۇ شۇنداق چىرايلىق ئىدى، ئىسسىقمۇ ئەمەس، كۈنمۇ كۆزنى ئانچە چېقىپ كەتمەيتتى، ئىللىق شامال پىئاچتېر كوچىسىنىڭ ئىككى قاسىنقىدىكى دەرەخ يوپۇرماقلىرىنى بوش شىلدىرلىتىپ تۇراتتى، سىكارلېتنىڭ شىلەپىسىدىكى پەيلەرمۇ شامالدا بوش يەلپۈنۈپ تۇرۇۋاتاتتى. يۇرىكىمۇ ھەر قېتىم ئاشلىپىنى كۆرگىلى بارغان چاغدىكىدەك بۆلەكچىلا ھاياجان بىلەن سوقۇپ كېتىۋاتاتتى. ئۇئىچىدە، خۇگ بىلەن ئۇ ھارۋىكەشلەرنىڭ ماڭاشىنى بالدۇر بېرىۋەتكەن بولسام، شۇ تۇرقىدا ئۇلار ئۇ يەردىن ئاللىبۇرۇن كېتىپ، كىچىك ئىشخانىدا ئاشلىپي ئىككىمىز يالغۇز قالاتتۇق ئەمەسمۇ، دەپ ئويلاپ قالدى. يېقىندىن بېرى ئۇ ئاشلىپي بىلەن ئايرىم بىللە بولۇشنى كۆپ ئويلاپ كېلىۋاتاتتى، ئەمما زادىلا مۇمكىن بولمايۋاتاتتى. بۇگۈن مېلانىيە ئۇنى ئاشلىپىنى سائەت بەشكىچە تۇتۇپ تۇرۇشقا بۇيرۇپ قالدى. بۇ نېمىدېگەن بەلەن ئىش!

ئۇ دۇكانغا ناھايىتى خۇشال كىرىپ كېلىپ ۋېللىپي بىلەن باشقا خىزمەتچىلەرنىڭ ماڭاشلىرىنى بېرىۋەتتى، دۇكاننىڭ بۇگۈنكى سودىسى توغرۇلۇق سوراپمۇ قويمىدى، خۇددى سومكىچىلار پارتىيەسىنىڭ خانىملىرى ئۆزىگە گەپ قىلىۋاتقاندەك، بىر توپ ئەرلەر يولنىڭ ئۇ قاسىنقىدىن قوللىرىنى پۇلاڭلىتىپ ئۆزىگە قاراپ يۈگۈرۈپ كېلىۋاتقاندەك، پەيتونلارنىڭ يېنىدا تۇرغان ئادەملەر شىلەپىلىرىنى باشلىرىدىن ئېلىپ ئۆزىگە ھۆرمەت بىلدۈرۈۋاتقاندەك تۇيۇلۇپ، ئىچ - ئىچىدىن خۇشال بولۇپ كېتىۋاتاتتى. بۇگۈن ئەڭ سۆيۈملۈك بىر

كۇن، ئۇمۇ ئەڭ خۇشال، ئەڭ گۈزەل، پىلانلىرىمۇ ئوڭۇشلۇق كېتىۋاتىدۇ. بىراق، دۇكاندا سەل ھايال بولۇپ قېلىپ، زاۋۇتقا دېگەن ۋاقىتتىن سەل كېچىكىپ بارىدىغان بولۇپ قالدى. شۇ تۇرقىدا خۇڭ بىلەن ھارۋىكەشلەر ئۆزىنى ساقلاپ ياغاچلارنىڭ ئۈستىدە تاماكا چېكىپ ئولتۇرۇشىدىغاندۇ.

ــ ئاشلىپي كەلدىمۇ؟

ــ كەلدى، ئىشخانىسىدا، ــ جاۋاب بەردى خۇڭ. ئۇ سىكارلېتنىڭ چىرايىنىڭ بۇگۈن بۆلەكچىلا ئېچىلىپ، كۆزلىرىنىڭ نۇرلىنىپ كەتكەنلىكىگە دىققەت قىلدى، كۈندىكى خاپا چىرايلىرىدىن ئەسەرمۇ يوق ئىدى، ــ مەن ئويلايمەن... دېمەكچىمەنكى، ئۇ ھېسياتلارنى تەكشۈرۈۋاتسا كېرەك.

ــ ھىم، بۇگۈن ئۇ ئۇ ئىشلارغا باش قاتۇرمىسىمۇ بولىدۇ، ــ دېدى سىكارلېت. ئاندىن ئاۋازىنى تېخىمۇ پەسەيتىپ سۆزلىدى، ــ مېلانىيە خانقىز ماڭا، ئۇنى بىز تەييارلىقىمىزنى تۈگىتىۋالغۇچە شۇ يەردە تۇتۇپ تۇرۇڭ دەپ تاپشۇردى.

خۇڭ خۇشال كۈلۈپ قويدى، چۈنكى ئۇمۇ بۇگۈن ئۇ زىياپەتكە قاتنىشاتتى. سىكارلېت ئۇلارنىڭ پۈتۈلىرىنى بېرىۋېتىپ، ئاندىن ئالدىراپ ئىشخانىغا قاراپ ماڭدى. ئۇ ئۇلارنىڭ بۇ يەردە تۇرىۋېرىشىنى ھەرگىز خالىمايتتى. ئاشلىپي ئۇنىڭ بىلەن ئىشىك تۈۋىدە دوقۇرۇشۇپ قالدى، كۈننىڭ نۇرىدا ئۇنىڭ چاچلىرى يالتىراپ، لەۋلىرى ئۇستىدە بىلىنەر ـ بىلىنمەس كۈلكە ئويناپ تۇراتتى.

ــ سىكارلېت، بۇ چاغ بولغاندا بۇ يەرگە نېمە ئىش بىلەن كېلىپ قالدىڭىز؟ نېمىشقا مېلانىيەنىڭ مەخپىي تەييارلاۋاتقان زىياپىتىگە ياردەم بەرمىدىڭىز؟

ــ سىزگە نېمە بولدى، ئاشلىپي ۋىلكېس؟ ــ سىكارلېتنىڭ سەل ئاچچىقى كەلدى، ــ بۇ ئىشنى سىزگە بىلىندۇرمەسلىكنى ئويلىغان، بىلىپ قاپسىز، ئۆيگە بارغاندا ھەيران قالمىسىڭىز مېلانىيەنىڭ كۆڭلى بىر قىسما بولمامدۇ؟

— هىم، مەن ھەرگىز چاندۇرمايمەن، ئاتالانتا بويىچە ئەڭ ھەيران قالغان ئادەم بولۇپ بارىمەن، — ئاشلىي ئىچ - ئىچىدىن كۈلۈپ كەتتى.

— بۇ ئىشنى سىزگە قايسى بىر ئەخلاقسىز ئادەم ئېيتىپ قويدى؟

— مېلانىيە بۇ ئىشقا نۇرغۇن ئادەم چاقىرىپتۇ، ئەڭ بېشىدا گېنېرال گوردون بار، ئۇ ئادەممۇ شۇ گەپنى قىلدى. ئاندىن مېرۋېتېر بوۋايمۇ بار، ئۇمۇ تەكلىپ قىلىنغانىكەن، مېنى ئۇمۇ ئاگاھلاندۇرۇپ قويدى.

— نېمىدېگەن ئەخلاقسىز ئادەملەر بۇ ! — سىكارلېت ئاچچىقىدا ئۇلارنى تىللاپ قويدى، ئەمما ئاخىردا ئۆزىمۇ كۈلۈۋەتتى.

ئۇ يەنىلا ئۆز ۋاقتىدا «ئون ئىككى كاۋچۇك دەرىخى كەنتى»دە كۆرگەن ئاشلىي ئىدى، كۈلۈشلىرى يەنە شۇ چاغدىكىدەك. ئەمما، ھازىر بۇ كۈلكىلەر ناھايىتى ئازلاپ قالغانىدى. بۇگۈن ھاۋا شۇنچىلىك ياخشى، قۇياش ئىللىق، ئاشلېينىڭ چىرايىمۇ خۇشال، گەپلىرى شۇنچىلىك سىلىق، يېقىملىق، ئۇنىڭغا قاراپ سىكارلېتمۇ بۆلەكچىلا ئېچىلىپ كېتىۋاتاتتى، يۈرىكىمۇ خۇددى بولۇشچە كۈلۈۋاتقاندەك بارغانسېرى قىنىغا پاتماي قېلىۋاتاتتى، ئىچ - ئىچىدىن ئۆرلەپ تۇرۇۋاتقان خۇشاللىقى، كۆزلىرىدىن ئېتىلىپ چىقالماي ئىچىدە ئۆركەشلەپ تۇرۇۋاتقان ياشلىرى ئۇنى چىدىغۇسىز ئازابلىماقتا ئىدى. ئۇ تۇيۇقسىز ئۆزىنى يەنە ئون ئالتە ياش ۋاقتىغا قايتىپ بارغانىدەك ھېس قىلىپ، ئىنتايىن ھاياجانلىنىپ، جىددىيلىشىپ خۇشاللىقى ئىچىگە پاتماي قالدى، ھەتتا بېشىدىكى شىلەپىسىنى ئاسمانغا ئېتىپ «ياشىسۇن !» دەپ توۋلىۋەتكۈلىرىمۇ كېلىپ كەتتى. ئەگەر راستلا شۇنداق قىلسام، ئاشلېي مېنى نېمە دەپ قالار دەپ ئويلاپ بىردىنلا قاقاھلاپ كۈلۈپمۇ كەتتى. ئاشلېيمۇ ئۇنى ئۆزىنىڭ مېلانىيەنىڭ ئىشلىرىنى بىلىپ قالغانلىقىغا كۈلۈۋاتىدۇ دەپ ئويلاپ، ئۇنىڭ

بىلەن تەڭ بولۇشچە كۈلدى.

— ئىچكىرى كىرىڭ، سىكارلېت، مەن ھېسابىاتنى تەكشۈرۈۋاتاتتىم.

سىكارلېت قۇياش نۇرى تولۇق چۈشۈپ تۇرىدىغان ئىشخانىغا كىرىپ ئۈستەل يېنىدىكى ئورۇندۇقىقا چۆكتى، ئاشلېي ئۈستەلنىڭ بىر بۇلۇڭىدا ئىككى پۇتىنى ساڭگىلىتىپ ئولتۇردى.

— ئاشلېي، ئىككىمىز بۇگۈن ھېساب ـ كىتابنى قىلماي ئازادە ئولتۇرايلىچۇ، ئۇ ئىشتىن شۇنچىلىك زېرىكىكلىك مەن. بۇ يېڭى شىلەپىنى كىيىشىمگىلا كاللامدىكى بارلىق سان ـ سېپىرلار قاياققىدۇر ئۇچۇپ كەتتى.

— شىلەپىڭىزمۇ سان ـ سېپىرلار ئۇچۇپ كەتكۈدەك چىرايلىق ئىكەن، — دېدى ئاشلېي، — سىكارلېت، سىز بارغانسېرى گۈزەللىشىپ كېتىۋاتىسىز جۇمۇ.

ئۇ ئۈستەل ئۈستىدىن چۈشۈپ ئۇنىڭ ئىككى قولىنى تۇتتى. ئاندىن كىيىملىرىنى تولۇق كۆرۈۋېلىش مەقسىتىدە ئىككى قولىنى كەڭ كېرىپ تۇردى.

— سىز ھەقىقەتەن گۈزەل، مەن ئويلايمەن سىز مەڭگۈ قېرىمايسىز!

سىكارلېت مانا مۇشۇنداق ئىشىنىڭ بولۇشىنى كۈتكەنىدى، چۈشتىن كېيىنكى شۇ خۇشالچىلىقلىرىدا ئۇنىڭ ئاشۇ ئىللىق قوللىرىنى، مېھرىلىك كۆزلىرىنى، مۇھەببەتلىك سۆزلىرىنى سېغىنىپ شۇنىڭ پىراقىدا پۇچۇلىنىپ كەلگەنىدى. تارادىكى باغدا ئۆتكەن ھېلىقى سوغۇق كۈندىن باشلاپ بۇگۈنگىچە ئۇنىڭ بىلەن يالغۇز تۇرۇشلىرى، قوللىرىنى تۇتۇپ بىر ـ بىرىنىڭ كۆزلىرىگە بېقىشلىرى، ئۇزاق بىللە تۇرۇشلىرى بىرىنچى قېتىم ئىدى. مانا ئەمدى...

قىزىق ئىش، ئۇنىڭ بىلەن قول تۇتۇشۇپ تۇرۇۋاتقاندا سىكارلېت نېمە ئۈچۈن ھاياجانلانمايدۇ؟ بۇرۇن ئۇنىڭ بىر

يەرلىرى تېگىپلا كەتسە پۇتۇن ۋۇجۇدى ھاياجاندىن تىترەپ كېتەتتى ئەمەسمۇ؟ ھازىرقىسى ئۆزىمۇ بىلمەيدىغان بىر خىل دوستلۇقتىن بولۇۋاتقان بولسا كېرەك، شۇڭا ئۇنىڭ قوللىرى ئۇنىڭغا ئۇنداق قىزغىن مۇھەببەتلىك تۇيغۇ بەرمىگەن گەپ. سىكارلېت بۇ خىل ھالەتكە ھەيران قالدى، ھەتتا ھودۇقۇپمۇ كېتىۋاتاتتى. ئۇ يەنىلا ئۆزىنىڭ ئاشلىپىسى، يۇرىكىدىكى بەرنا يىگىت، ئۇنىڭغا بولغان مۇھەببىتىنى ھاياتىدىنمۇ ئەزىز بىلىدۇ. ئۇنداق بولسا نېمە ئۈچۈن...

لېكىن، سىكارلېت ئۇ خىياللىرىنى بىر چەتكە چۆرۈۋېتىپ، ئاشلېينىڭ قوللىرىنى مەھكەم تۇتۇۋېلىپ كۈلۈپ تۇرۇۋاتاتتى. كۈچلۈك ھاياجان قوزغالمىسىمۇ مەيلى، ئۇ مۇشۇنىڭغىمۇ رازى. ئۇ ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى يۈرەكتە بىلىپ ئېغىزدىن چىقارمايدىغان ئىشلارنى ئېسىگە ئالغاندا، ھازىرقى ھالەتنى زادىلا ئەقلىگە سىغدۇرالماي قېلىۋاتاتتى. ئۇنىڭ نۇرلۇق كۆزلىرى خۇددى سىكارلېتنىڭ ئىچىدە ئويلاۋاتقانلىرىنى بىلمەكچى بولۇۋاتقاندەك ئۇنىڭغا قادىلىپ تۇراتتى ھەم ئۇنىڭغا تونۇش كۈلكىسىمۇ پارلىنىپ تۇرۇۋاتاتتى. ئىككى جۈپ كۆزلەرنىڭ ئوتتۇرىسىدا قىلچە ياتلىق، قىلچە قورۇنۇش بولمىغاچقا، سىكارلېت خۇشاللىقىدا تېخىمۇ شوخ كۈلۈپ كەتتى.

ــ ئاھ، ئاشلېي، مەن تېزلا قېرىپ كېتىمەن، چىشلىرىممۇ چۈشۈپ قالمايدۇ.

ــ ياق، سىكارلېت، مېنىڭچە، سىز ئاتمىش ياشقا بارغاندىمۇ ھازىرقىدەك تۇرىسىز. مەن ھېلىقى چاغدا بىزنىڭ ئۆيدە قىلغان باراۋەتتىكى تۇرقىڭىزنى مەڭگۈ ئۇنتۇمايمەن. شۇ چاغدا سىز بىر تۇپ دەرەخنىڭ ئاستىدا ئولتۇرغانىدىڭىز، ئەتراپىڭىزدا ئون نەچچە يىگىت چۆرىدەپ ئولتۇرغان. مەن سىزنىڭ شۇ چاغدا كىيگەن كىيىملىرىڭىزنى دەپ بېرەلەيمەن: ئۇستىڭىزدە يېشىل گۈللۈك ئاق كۆڭلەكىڭىز بار ئىدى، شەلەپپىڭىزنىڭ كەينىدە ئۇزۇن ئىككى تال لېنتا شامالدا لەپىلدەپ تۇراتتى. ئەسىرلەر

لاگېرىدا ياتقان ۋاقتىمدا ئۆتكەن ئىشلارنى ئەڭ ئۇششاق تەپسىلاتلىرىغىچە بىر - بىرلەپ ئەسلەپ، خۇددى كىتاب ۋاراقلىغاندەك ئۇنىڭ ھەربىر سەھىپىسىنى ۋاراقلاپ تۇرغاچقا، سىزنىڭ شۇ چاغدىكى كىيىنىشلىرىڭىز ئېسىمدە شۇنداق ئېنىق ساقلىنىپ تۇرۇپتۇ...

گەپ شۇ يەرگە كەلگەندە ئۇ بىردىنلا گېپىنى توختىتىۋالدى. چىرايىدىكى قىزغىنلىقمۇ شۇئان ئۆچتى، سىكارلېتنىڭ قوللىرىنىمۇ قويۇۋەتتى. سىكارلېت بولسا جىمجىت ئولتۇرۇپ گەپنىڭ ئاخىرىنى كۈتتى.

— ئاشۇ كۈندىن كېيىن بىز ناھايىتى ئۇزاق مۇساپىلەرنى باستۇق، ئىككىلىمىز شۇنداق. سىزچىمۇ شۇنداقمۇ، سىكارلېت؟ بىز ئەزەلدىن ئويلاپ باقمىغان يوللارنى ماڭدۇق. سىز تېز ھەم چاققان ماڭدىڭىز، مەن بولسام ئاستا ھەم زورۇقۇپ ماڭدىم.

ئاشلېي ئۇستىلىدە باشقىدىن ئولتۇرۇپ ئۇنىڭغا قارىدى، چىرايىدا ئازراق كۈلكە كۆرۈندى، ئەمما ئۇ بايا سىكارلېتنى خۇشال قىلغان كۈلكە ئەمەس، بىچارىلەرچە كۈلكە ئىدى.

— راست، سىز ناھايىتى ئىتتىك ماڭدىڭىز، ھارۋىڭىزنىڭ كەينىگە مېنى چېتىۋېلىپ سۆرەپ ماڭدىڭىز. سىكارلېت، بەزىدە مەن ئاجايىپ بىر قىزىقىش بىلەن، سىكارلېت بولمىغان بولسا مەن نېمە بولار ئىدىم، دەپ ئويلاپ كېتىمەن.

سىكارلېت دەررۇ ئۇنىڭغا يېنىغا كېلىپ ئۇنى ئاقلىدى، ئۆزىنى ئۆزى ئۇنداق تۆۋەن چاغلىماسلىقنى ئېسىگە سالدى. دەل مۇشۇ چاغدا ئۇ ئوخشاش بىر مەسىلە ئۈستىدە رېتىنىڭ قىلغان گەپلىرىنى ئېسىگە ئېلىپمۇ ئولگۈردى.

— بىراق، ئاشلېي، مەن سىز ئۇچۇن ھېچقانداق ئىش قىلغىنىم يوق. مەن بولمىغان بولساممۇ سىز ھازىرقىدەك ياشاۋېرەتتىڭىز. بىر كۈنلەردە سىز چوقۇم چوڭ بىر باي ياكى ماختاشقا تېگىشلىك ئۇلۇغ بىر ئەرباب بولۇپ چىقىسىز.

— ياق، سىكارلېت، مېنىڭ ۋۇجۇدۇمدا ئۇنداق ئۇلۇغلۇقنىڭ

ئۇرۇقى يوق. سىز بولمىغان بولسىڭىز، بۇ دۇنيادىن مەن ئۇن – تىنسىز ئۆتۈپ كەتكەن، بىچارە كاسلىن كالۇپرتقا ئوخشاش نۇرغۇنلىغان مەشھۇر ئادەملەردەك كۇنلەرگە قېلىشىم ئېنىق ئىدى.

— ئاشلىپ، ھەرگىز ئۇنداق دېمەڭ، ئۇنداق گەپ قىلىسىڭىز مېنىڭ كۆڭلۈم بىئارام بولىدىكەن.

— ئەمما، مېنىڭ كۆڭلۈم بىئارام بولمايدۇ، بۇرۇن شۇنداق بولاتتىم، ھازىر پەقەت...

ئۇ يەنە گېپىدىن توختاپ قالدى. سىكارلېت ئۇنىڭ نېمە دېمەكچى ئىكەنلىكىنى دەرھال چۈشەندى. ئۇنىڭ روھسىز كۆزلىرى ئۆزى ئۈستىدىن سىيپاپ ئۆتكەن چاغدىلا ئۇنىڭ نېمە ئويلاۋاتقانلىقىنى بىلىپ بولغانىدى. سىكارلېتنىڭ ۋۇجۇدىدا مۇھەببەت ئوتى يالقۇنلاپ كۆيۈۋاتقان چاغدا، ئۇ قەلب دەرۋازىسىنى ئۇنىڭغا مەھكەم ئېتىۋالغانىدى. ئەمدى ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا دوستلۇقتەك بىر نەرسە شەكىللىنىپ قالغاندىن كېيىن، سىكارلېتقا ئۇنىڭ قەلب دەرۋازىسىدىن ئازراق ئېچىكرىلەپ كىرىش ئىمكانىيىتى تۇغۇلغاندەك، ئۇنىڭ خىيالىلىرىنى ئازراق بولسىمۇ چۈشىنەلەيدىغاندەك بىر ئىمكانىيەت تۇغۇلۇپ قېلىۋاتاتتى. ھازىر ئاشلېينىڭ كۆڭلى بىئارام بولمايدىكەن. جەنۇب تەسلىم بولغان يىلى، سىكارلېت ئۇنىڭغا ئاتلانتاغا بېرىش توغرۇلۇق يالۋۇرۇپ گەپ قىلغاندا بىئارام بولغانىدى، ھازىر پېشانىسىگە پۈتۈلگەننى كۆرۈش قارارىغا كېلىپ قالغان ئوخشايدۇ.

— مەن سىزنىڭ ئۇنداق گەپلىرىڭىزنى ئاڭلىمايمەن، ئاشلېي، — دېدى سىكارلېت ئاچچىقى بىلەن، — بۇ گەپلىرىڭىز رېتتنىڭ گەپلىرى بىلەن ئوخشاش گەپ بولدى. ئۇمۇ نۇرغۇن ئىشلاردا، بولۇپمۇ «جاھاننىڭ رەپتايىغا كىرىۋالغان ئادەم ئوبدان ياشايدۇ» دەيدىغان مەسىلىلەردە دائىم ئاشۇنداق مۇقامدا گەپ قىلاتتى، شۇڭا مەن ئۇنداق گەپلەردىن شۇنچىلىك زېرىككەن.

ئاشلىپ كۈلۈپ قويدى.

ــ سىكارلېت، سىز رېت ئىككىمىزنى ئاساسەن ئوخشىشىپ كېتىدىغان ئادەملەر قاتاردا ئويلاپمۇ باققانمىدىڭىز؟

ــ ھە، ياق ! سىز دېگەن شۇنچىلىك تەمكىن. شۇنچىلىك تۇز كۆڭۈل، رېت بولسا... ــ سىكارلېت نېمە دېيىشنى بىلەلمەي بىردىنلا توختاپ قالدى.

ــ ئەمەلىيەتتە، بىز ئوخشىشىپمۇ كېتىمىز. ئىككىمىز ئوخشاش ئائىلىدە دۇنياغا كەلدۇق، ئوخشاش ئىدىيەدە تەربىيەلەندۇق، ئوخشاش خىياللارغا ئادەتلەندۇق، كىشىلىك ھايات يوللىرىنىڭ مەلۇم يەرلىرىگە كەلگەندىلا باشقا ــ باشقا يوللارغا كىرىپ كەتتۇق. ئەمما، ئۇي ــ پىكىرلىرىمىز يەنىلا ئوخشاش، پەقەت قايتۇرىدىغان ئىنكاسلىرىمىزلا ئوخشىمايدۇ. مەسىلەن، ھەر ئىككىمىز ئۇرۇشنى تەشەببۇس قىلمايمىز، ئەمما مەن ئارمىيەگە كىرىپ ئۇرۇشقا قاتناشتىم، ئۇ بولسا ئۇرۇش تۈگەي دېگەندە ئارمىيەگە كىردى، ئىككىلىمىز بۇ ئۇرۇشنىڭ پۈتۈنلەي خاتا ۋە ئۇتتۇرۇشمىز مۇقەررەر بولغان ئۇرۇش ئىكەنلىكىنى بىلمىز. ئەمما، مەن مۇقەررەر مەغلۇپ بولىدىغان بۇ ئۇرۇشقا قاتناشتىم. ئۇ بولسا قاتناشمىدى، بەزىدە ئۇنىڭ قىلغىنىنى توغرا دەپمۇ ئويلاپ قالمەن، لېكىن ئارقىدىنلا يەنە...

ــ ئاشلىپ، سىز مەسىلىگە ئىككى تەرەپلەپ قارايدىغان بۇ ئادىتىڭىزنى قاچان تاشلايسىز؟ ــ سورىدى ئۇ، ئەمما بۇرۇنقىغا ئوخشاش بىتاقەت بولۇپ كەتمىدى، ــ مەسىلىگە ئۇنداق قارايدىغان بولساق، ھەر ئىككى تەرەپتىن ھېچقانداق نەتىجىگە ئېرىشەلمەيمىز.

ــ بۇ دېگىنىڭىزمۇ توغرا. ئەمما... سىكارلېت، سىز زادى قانداق نەتىجىگە ئېرىشمەكچى؟ مەن بىرەر نەتىجىگە ئېرىشەيچۇ دەپ ئويلىمايمەن، ئەركىن ئادەم بولۇپ ياشىسامىلا بولدى.

سىكارلېت نېمە نەتىجىگە ئېرىشمەكچى؟ بۇ ئىنتايىن كۈلكىلىك سوئال ئىدى. ئەلۋەتتە، ئۇنىڭ ئېرىشمەكچى بولغىنى

پۇل ۋە بىخەتەرلىك. ئەمما... يەنە بىر تەرەپتىن ئۇنى چۈشەندۈرۈپ كېتىشمۇ تەس. ئۇنىڭ ھازىر پۇلى بار، بۇ خەتەرلىك دۇنيادا ئۆزى ئېرىشمەكچى بولغان بىخەتەرلىككىمۇ ئېرىشپ بولغان. تەپسىلىي ئويلاپ باقسا بۇمۇ يېتىشمەيدۇ، ئۇنى ئۇنچىلىكىمۇ خۇشال قىلىۋەتكىنى يوق. پۇلغىمۇ، بىخەتەرلىككىمۇ، ئۇلارغا قوشۇپ سىزگىمۇ ئېرىشسەم، ئاندىن ئۆزۈمنى نەتىجىگە ئېرىشتىم دېسەم بولارمىكىنتاڭ... سىكارلېت شۇنداق ئويلاپ ئولتۇرۇپ ئاشلىيغا قىزغىن نەزەردە تىكىلدى، ئەمما ئۇ گەپنى ئاغزىدىن چىقارمىدى، چۈنكى ئۇ ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى ھازىر مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇۋاتقان قىزغىن ھېسسىياتنىڭ بۇزۇلۇپ كېتىشىدىن، ئۇنىڭ يەنە قەلب دەرۋازىسىنى ئېتىۋېلىشىدىن قاتتىق ئەنسىرەيتتى.

— يالغۇز ئۆزىڭىزلا ئەركىن ـ ئازادە ئادەم بولۇپ ياشاشنى خالامسىز؟ — سىكارلىت قايغۇ ئارىلاش كۈلۈپ قويدى، — مېنىڭمۇ دائىملىق ۋە ئەڭ چوڭ قايغۇم ئۆزۈمنى ئەركىن ياشىتالمايلا كېلىۋاتقانلىقىمدا. مېنىڭ نېمە نەتىجىگە ئېرىشكەنلىكىمگە كەلسەم، ئۆزۈمنى ئۆزۈم ئويلىغان نەتىجىگە ئېرىشتىم دەپ ئويلايمەن. مەن باي بولماقچى، بىخەتەر ياشىماقچى، يەنە...

— لېكىن، سىكارلېت، سىز مېنىڭ باي بولۇش ـ بولماسلىقنى خىيالىمغا كەلتۈرمەيدىغانلىقىمنى ئويلاپ باققانمۇ؟

ياق، ئۇ بۇ دۇنيادا باي بولۇشنى ئويلىمايدىغان ئادەمنىڭ بارلىقىنى پەقەتلا ئويلاپ باقمىغان.

— ئۇنداق بولسا سىز نېمىنى ئويلايسىز؟

— ھازىر بۇنى ئۆزۈمۇ بىلمەيمەن. بۇرۇن بىلەتتىم، كېيىن ھەممىنى ئۇنتۇدۇم. مەن ئۇچۇن ئەڭ مۇھىمى ئەركىن ـ ئازادە بولسام، مەن ياخشى كۆرمەيدىغان ئادەملەر كېلىپ ماڭا كاشىلا سالمىسا، مەن قىلىشنى خالىمايدىغان ئىشلارغا مېنى مەجبۇرلىمىسا. بەلكىم... مەن كونا دەۋرنىڭ قايتىپ كېلىشىنى

ئۇمىد قىلىدىغاندىمەن. ئەمما، ئۇ بارسا كەلمەسكە كەتكەن، شۇڭا ئۇنى دائىم ئەسلەيمەن ھەم كۆز ئالدىمدا يىمىرىلىپ كېتىۋاتقان دۇنيانىمۇ سېغىنىمەن.

سىكارلېتنىڭ ئاغزى چىڭ يۇمۇقلۇق ئىدى، بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمايتتى. بۇ ئۇنىڭ ئۇنى چۈشەنمىگەنلىكىدىن ئەمەس ئىدى. ئۇنىڭ ئاۋازىدىن باشقا ھېچقانداق نەرسە سىكارلېتقا ئۆتمۈشنى ئەسلىتىپ يۈرىكىگە ئاغرىق سالالمايتتى. ئۇنىڭمۇ ئۆتمۈشنى ئەسلىگۈسى كېلەتتى. بىراق، ئۇ ئاشۇ چاغدا «ئون ئىككى كاۋچۇك دەرىخى كەنتى»دىكى باغدا ھوشىدىن كېتىپ، ئۆز ـ ئۆزىگە: «مەن ئەمدى ھەرگىز كەينىمگە قارىمايمەن» دېگەندىن بۇيان ئۆتمۈش توغرۇلۇق گەپ قىلىشقا قەتئىي قارشى تۇرۇپ كەلگەنىدى.

ـــ مەن ھازىرقى تۇرمۇشنى بەكرەك ياخشى كۆرىمەن، ـــ دېدى ئۇ ئاشلىپىنىڭ كۆزلىرىگە قارىماي تۇرۇپ، ـــ ھازىر ئادەمنى ھاياجانغا سالىدىغان ئىشلار پات ـ پات بولۇپ تۇرىدۇ. مەسىلەن، تانسا، زىياپەت دېگەندەك. ھەممە نەرسە شۇنچىلىك نۇرانە، بۇرۇنقى چاغلاردا بولسا ھەممە نەرسە تۇتۇق ئىدى. (ھەي، ئىپرىنچەكلىك بىلەن ئۆتكەن كۈنلەر بىلەن ئىسسىق ۋە جىمجىت يېزا كېچىلىرى ! قۇللار بىلەن كەمبەغەللەرنىڭ ئولتۇراق جايلىرىدىن ئاڭلىنىدىغان مېھرىبانلىقلار بىلەن ئەتىگە بولغان سەۋرلىك كۈتۈشلەر! بۇلارنى مەن قانداقمۇ ئىنكار قىلالايمەن؟)

ـــ مەن ھازىرقى ھاياتنى تېخىمۇ ياخشى كۆرىمەن، ـــ دېدى سىكارلېت، ئاۋازى سەل تىترەپ چىقتى.

ئاشلىي ئۇستەل ئۇستىدىن چۈشۈپ، ئۇنىڭ بۇ گېپىگە ئىشەنمىگەندەك كۈلۈپ قويدى. ئاندىن بىر قولى بىلەن سىكارلېتنىڭ ئېڭىكىنى كۆتۈرۈپ ئۇنى ئۆزىگە قارىتتى.

ـــ ھەي، سىكارلېت، سىز يالغان گەپنى زادىلا بىلمەيسىز. راست، ھازىر تۇرمۇشقا يېڭى تۈسلەر كىردى... مەلۇم دەرىجىدىكى تۈسلەر. ئۇ خىل تۇرمۇشنىڭ ئىللىتىمۇ دەل

شۇنىڭدا. بۇرۇنقى جەمئىيەتتە ئۇنداق تۇسلەر يوق ئىدى، ئەمما ئادەمنى مەپتۇن قىلىدىغان جايلىرى ئاز ئەمەس ئىدى، بىر خىل گۈزەللىككە، ئادەمگە ئاستا ـ ئاستا تەسىر قىلىدىغان بىر خىل گۈزەللىككە ئىگە ئىدى.

سىكارلېتنىڭ پىكرى ئىككى تەرەپلەپ مېڭىۋاتاتتى، شۇڭا ئۇ ئىختىيارسىز بېشىنى تۆۋەن سېلىپ ئولتۇرۇپ كەتتى. ئاشلېينىڭ ئاۋازى، قوللىرىنىڭ قوللىرىغا تېگىپ تۇرۇشى سىكارلېتنىڭ مەڭگۈ قۇلۇپلاقلىق تۇرغان قەلب دەرۋازىسىنى ئاستا ـ ئاستا ئېچىۋاتاتتى. ئۇ دەرۋازىنىڭ ئۇ تەرىپىدە ئۆتمۈشتىكى كۈنلەرنىڭ گۈزەللىكلىرى يوشۇرۇنغانىدى، ئۇنىڭ يۈرىكى بولسا ئۇنى قايتا كۆرۈشنىڭ ئازابىدا قىينىلاتتى. ئەمما، ئۇ يەنە ئۇنىڭ ئېچىدىكىسى قانداقلا گۈزەللىك بولسۇن ،ئاشۇ يەردە يوشۇرۇنۇپ تۇرۇشى كېرەكلىكىنى بىلەتتى، چۈنكى ھېچقانداق ئادەم ئازابلىق ئەسلىمىلەرنى ئۇستىگە ئارتىپ ئالدىغا ماڭالمايتتى.

ئاشلېي ئۇنىڭ ئېڭىكىنى كۆتۈرۈپ تۇرغان قولىنى تارتىۋېلىپ، سىكارلېتنىڭ بىر قولىنى ئىككى قوللاپ چىڭ تۇتتى.

ـــ ئېسىڭىزدىمىكىن، ـــ دېدى ئۇ. بۇ چاغدا سىكارلېت ئۆزىنى ئاگاھلاندۇرۇپ، ھەرگىز كەينىگە قارىما ! ھەرگىز كەينىگە قارىما ! دەپ تۇرۇۋاتاتتى.

ئەمما، ئۇ ناھايىتى تېزلا ئۇ ئاگاھلاندۇرۇشلىرىنىڭ توسۇقلىرىدىن بۆسۈپ ئۆتۈپ، خۇشاللىق دولقۇنلىرىنىڭ يۈكسەك چوققىسىدا ئۇزۇشكە باشلىدى. ئاخىر ئۇ ئۇنى چۈشىنىشكە، ئۇلارنىڭ يۈرەكلىرى قايتا تېپىچەكلەشكە باشلاۋاتاتتى. بۇ ئىنتايىن قىممەتلىك مىنۇتلار ئىدى، ئۇنى قولدىن بېرىپ قويۇشقا ھەرگىز بولمايتتى. ئىش ئۆتۈپ كەتكەندىن كېيىن قاتتىق ئازابقا قالسامۇ مەيلى ئىدى.

ـــ ئېسىڭىزدىمۇ، ـــ دېدى ئاشلېي. ئۇنىڭ ئاۋازىنىڭ

جەلپكارلىقى بىلەن ئىشخانىنىڭ تاملىرى بىردىنلا كەينىگە كېتىۋاتقاندەك، يىللار ئىلگىرىكى چاغلارغا يېنىۋاتقاندەك، سىكارلېت ئىككىسى بۇرۇنقى ھاھار كۈنلىرىنىڭ بىرسىدە ئاتلىق چىغىر يوللار بىلەن بىللە كېتىۋاتقاندەك بىر خىل سېزىم پەيدا بولۇشقا باشلىدى، گەپ باشلىنىش بىلەن تەڭ سىكارلېتنىڭ قوللىرى تېخىمۇ چىڭ سىقىلىپ كېتىۋاتاتتى، ئاۋازىمۇ خۇددى قەدىمكى ناخشىلاردىكى بىر خىل مۇڭ بىلەن چىقىۋاتقاندەك ئاڭلىنىۋاتاتتى. سىكارلېت يەنە ئىككىسىنىڭ تاغ باغرىدىكى يول بىلەن تارلېتونلارنىڭ جاڭزىسىدا بولىدىغان باراۋەتكە بىللە كېتىۋاتقاندەك، ئۇ زەڭگىلەرنىڭ زىل ئاۋازىنى ئاڭلاۋاتقاندەك، ئۆزىنىڭ يېقىملىق كۈلكە ئاۋازلىرىغا ئۆزى قۇلاق سېلىۋاتقاندەك سېزىۋاتاتتى. ئاشلېينىڭ ئاۋازى مۇزىكىنىڭ، يەنى ئاشۇ چاغدا ئۇلارنىڭ ئاق ئۆيىدە ئاڭلىغان ئىسكىرىپكىنىڭ مۇڭلۇق ئاۋازىدەك يېقىملىق ئىدى. ئاڭلىغانسېرى خۇددى كونا دوستلار ھازىرمۇ ھايات بولۇپ، توپ - توپ بولۇپ قايتىپ كېلىۋاتقاندەك، ھەممىسى كۈلۈپ - ئويناپ يۈرۈۋاتقاندەك بىلىنىپمۇ كېتىۋاتتى: ستۇئارت بىلەن بىرېنت پۈتلىرى ئۇزۇن، قىزىل چاچ، چاقچاقچى يىگىتلەر؛ تام بىلەن بويد بەئەينى ياۋا تايچاقلارنىڭ ئۆزى؛ جوئې فونتائىننىڭ چاقناپ تۇرىدىغان قاپقارا كۆزلىرى؛ ھەربىرى سېپايە يىگىتلەر كادې بىلەن رايفورد كالۋېرت؛ ھاراق ئىچسە قىزىرىپ كېتىدىغان گېلارد ۋە ئاغزىدىن ئۇنچە - مەرۋايىت ياغىدىغان مۇلايىم ئېللېن...

ئاشلېينىڭ ئاۋازى توختاپ قالدى، ئىككىسى ئۇزاققىچە بىر - بىرىگە جىمجىت قاراپ تۇرۇشتى. ھەر ئىككىسىنىڭ قەدىر - قىممىتىنى بىلمەي ئۆتكۈزۈۋەتكەن، ئايرىلىپ قالغان پارلاق ياشلىق دەۋرلىرى بولغان.

«مەن سىزنىڭ نېمە ئۈچۈن خۇشال بولالماسلىقىڭىزنىڭ سەۋەبىنى ئەمدى بىلدىم، — دەپ ئويلىدى سىكارلېت، — بۇرۇن پەقەتلا بىلەپتىكەنمەن، ئۆزۈمنىڭمۇ نېمە ئۈچۈن خۇشال

بولالمايدىغانلىقىمنى چۈشەنمەي كەپتىكەنمەن. ئەمدى... نېمىشقىدۇر ئىككىمىز خۇددى قېرىلاردەك پاراڭلىشىۋاتىمىز، ــ ئۇ تېخىمۇ غەمكىن، تېخىمۇ ھەيران بولۇپ ئويلاپ كەتتى، ــ قېرىلار ئەللىك ـ ئاتمىش يىلنىڭ ئالدىدىكى ئىشلارنى ئەسلەشكە ئامراق، لېكىن بىز تېخى ئۇ ياشقا بارمىدۇق. پەقەت بىزنىڭ ئىچىمىزدە نۇرغۇن ئىشلار يۈز بەردى، خالاس. ھازىر ھەممە ئىشلار ئۆزگەردى، شۇڭا بۇرۇنقى ئىشلارغا ئەللىك ـ ئاتمىش يىل بولۇپ كەتكەندەك تۇيۇلسا كېرەك، لېكىن بىز قېرىپ كەتمىدۇق.»

ئۇ ئاشلىپىغا يەنە قارىدى، ئۇ بۇرۇنقىدەك ياش، چىرايلىق ئەمەس ئىدى. بېشىنى تۆۋەن قىلىپ قوللىرى ئارىسىدىكى سىكارلېتنىڭ قولىغا قاراپ تۇراتتى. ئۇنىڭ ئەسلىدىكى پارقىراپ تۇرىدىغان يېرىك چاچلىرىمۇ ئۆزگىرىپ، خۇددى توختام سۇنىڭ ئۈستىگە چۈشۈپ تۇرغان ئاينىڭ يورۇقىنىڭ رەڭگىگە ئوخشاپ قاپتۇ. نېمىشقىكىن، بۇگۈن چۈشتىن كېيىنىنىڭ بايا سىكارلېتقا بەرگەن گۈزەل تۇيغۇلىرىمۇ يۇرىكىدىن ئاستا ـ ئاستا كۆتۈرۈلۈپ كېتىۋاتاتتى. قايغۇلۇق ئەسلىمىلەرنىڭ بايا بەرگەن شېرىن تەمىمۇ ئۆت سۈيۈقلۇقىغا ئوخشاش ئاچچىق تەمگە ئايلىنىپ قېلىۋاتاتتى.

«ئۇ ئۆتمۈشنىڭ ئەسلىمىلىرىنى ئېسىمگە سالمىسا بوپتىكەن، ــ دەپ ئويلىدى سىكارلېت ئۈمىدسىزلىك ئىچىدە، ــ ئۆز ۋاقتىدا كەينىمگە قارىمايمەن دەپ توغرا دەپتىكەنمەن، ئۇ ئادەمنى تولىمۇ قىينايدىغان، يۈرەكنى تولىمۇ ئېزىدىغان ئىش ئىكەن. ئادەمنىڭ ئەسلەشتىن باشقا ھېچقانداق ئىشقا قولى بارمايدىكەن، ئاشلېينىڭ كەمچىلىكىمۇ ئەنە شۇنىڭدا. ئۇ ئەسلەش بىلەنلا بولۇپ كېتىپ ئالدىغا پەقەتلا قارىمايۋاتىدۇ، ھازىرنى كۆرمەيۋاتىدۇ، كەلگۈسىدىن قورقۇۋاتىدۇ، شۇڭا بۇرۇنقى ئىشلارنى تولا ئەسلەيدۇ. بۇرۇن مەن ئۇنى زادىلا چۈشەنمەپتىكەنمەن، بىلمەپتىكەنمەن. ھەي، ئاشلېي، مېنىڭ ئاشىقىم، كەينىڭىزگە قارىماس-

لىقىڭىز كېرەك ئىدى. ئۇنىڭ نېمىگە پايدىسى بار؟ مەن ئۆتمۈش-نىڭ ئىشلىرىنى ئېسىڭىزگە سالمىسام بوپتىكەن. ئۇ چاغلاردىكى بەخت ـ سائادەتنى ئەسلىگەندە مۇشۇنداق ئەھۋال، مۇشۇنداق ئازاب، مۇشۇنداق بىئارامليق، مۇشۇنداق ئەپسۇسلىنىشلار پەيدا بولىدىكەن ئەمەسمۇ !»

سىكارلېت ئورنىدىن تۇردى، بىر قولى يەنىلا ئاشلىپىنىڭ ئالقانلىرى ئىچىدە ئىدى. ئۇ كەتمەكچى، بۇ يەردە ئۆتمۈشنى ئەسلەپ، ئۇنىڭ ھارغىن، قايغۇلۇق ۋە ئاقىرىپ كەتكەن چىرايىغا قاراپ ئولتۇرىۋەرمەيدۇ.

ــ ئاشۇ چاغلاردىن كېيىن بىز نۇرغۇن مۇساپىلەرنى باستۇق، ئاشلىپي، ــ دېدى ئۇ ئۆزىنى تەمكىن تۇتۇشقا، قىسىلىپ تۇرۇۋاتقان گېلىدىن چىقىۋاتقان ئاۋازىنىڭ تىترەپ كەتمەسلىكىگە ئالاھىدە دىققەت قىلىپ تۇرۇپ، ــ ئۇ چاغلاردا بىزنىڭ بەزى گۇزەل ئارزۇلىرىمىز بولمىدىغان، شۇنداقمۇ؟ ئەمما، ھېچقايسى ئىش بىز ئارزۇ قىلغاندەك بولۇپ باقمىدى.

ــ ئۇنداق بولۇشى مەڭگۇ مۇمكىن ئەمەس، ــ دېدى ئۇ، ــ ھايات بىزگە بىز ئارزۇ قىلغان نەرسىلەرگە يېتىش بۇرچىنى ئارتمىغان، شۇڭا زامانغا بېقىپ ياشىساق، ھازىرقى كۈنىمىزدىنمۇ يامان كۈنگە قالمىساقلا بولدى.

سىكارلېت ئاشۇ چاغلاردىن باشلاپ ماڭغان يوللىرىنى ئەسلەپ، تۇيۇقسىز يۇرىكىگە ئاغرىق كىرىپ كېتىۋاتقاندەك، قاتتىق چارچاپ كەتكەندەك بولۇپ كەتتى. يۇرىكىدە بۇرۇنقى سىكارلېت ئوخارا، سۆيگەن يىگىتلىرىنى ئەخمەق قىلىپ ئوينايدىغان، چىرايلىق كىيىنىپ يۇرۇشنى ياخشى كۆرىدىغان ئاشۇ قىز قايتا ئەكس ئەتكەندەك بولدى. ئۇ چوقۇم پىشىپ ۋايىگە يەتكەندە ئاپىسى ئېللىنغا ئوخشاش ئۇلۇغ بىر ئايال بولۇپ چىقىدۇ.

ئۇ كۆزلىرىدىن چىقىۋاتقان ياشنى پەقەتلا تۇتۇۋالالمىدى، مەڭزىنى بويلاپ ئېقىۋاتقان ياش تامچىلىرى مەرۋايىتەك

تۆكۈلۈپ تۇرۇۋاتاتتى. كۆزلىرى خۇددى قورقۇپ تۇرۇۋاتقان كىچىك بالىنىڭ كۆزلىرىدەك ئاشلىپىغا تىكىلىپ تۇراتتى. ئاشلىپي ئۇنى تارتىپ باغرىغا بوش باستى، ئەمما گەپ قىلمىدى، ئۇنىڭ بېشىنى مۇرىسى ئۈستىگە قويۇپ مەڭزىنى مەڭزىگە ياقتى. سىكارلېتنىڭ قوللىرى ئۇنىڭ بېلىدە، بوشاپ كېتىۋاتقان بەدىنىنى تىك تۇتۇپ تۇرۇش ئۈچۈن ئۇنىڭغا چىڭ يېپىشىۋالغانىدى. ئاشلىپينىڭ ئىسسىق قوينى ئۇنى ئاستا ـ ئاستا بىھوشلاندۇرۇۋاتاتتى، كۆزلىرىدىكى ياشمۇ ئېقىپ تۈگىگەندەك بولدۇقلاپ چىقىشتىن توختىغانىدى. ئاھ، ئاشلىپي ئۆزىنى مەڭگۈ مۇشۇنداق قۇچاقلاپ تۇرسىكەن، دولقۇنلۇق ھېسسىياتلار، جىددىيلىشىشلەر بولمىسمۇ مەيلى ئىدى. سۆيۈملۈك دوستىغا ئوخشاش بولسىمۇ ياخشى بولاتتى. بۇ نۇقتىنى پەقەت ئاشلىپىلا، ياشلىق ۋاقتلىرىنى ئۆزى بىلەن ئوخشاش ئەسلىيەلەيدىغان ۋە ئۇنىڭدىن لەززەت ئالالايدىغان، ئۇنىڭ ئۆز ۋاقتىدىكى، ھازىرقى ئەھۋالى بىلەن تونۇشلۇقى بولغان ئادەملا چۈشىنەلەيدۇ.

سىكارلېت سىرتتىكى ئاياغ تىۋىشلىرىنى ئاڭلىدى، لېكىن ھارۋىكەشلەر قايتىپ كەلگەن بولۇشى مۇمكىن دەپ پىسەنت قىلمىدى. شۇ پېتى بىلەن تۇرۇپ، ئاشلىپينىڭ يۈرىكىنىڭ رىتىملىق سوقۇۋاتقان ئاۋازىنى ئاڭلىدى. شۇ ئارىدا ئاشلىپي بىردىنلا ئۇنى ئۆزىدىن ئىتتىرىۋەتتى، سىكارلېت بۇ تۇيۇقسىز ھەرىكەتتىن ھەيران قېلىپ ئىتتىك بېشىنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭ چىرايىغا قارىدى، ئاشلىپينىڭ كۆزلىرى شۇ تۇرقىدا ئۆزىدە ئەمەس ئىشىكتە ئىدى.

سىكارلېتمۇ كەينىگە بۇرىلىپ، ئىشىك ئالدىدا تۇرغان ئىندىيانى كۆردى. ئۇنىڭ چىرايى سارغىيىپ كەتكەنىدى، خۇنۇك كۆزلىرىدە ئوت چاچراپ تۇراتتى، ئارچىمۇ بار بولۇپ، خۇددى بىر كۆزلۈك شاتۇتىدەك نەپرەتلىك قاراپ تۇراتتى، ئۇلارنىڭ كەينىدە ئېلسىن خانىمۇ بار ئىدى.

سكارلېت ئۇ ئۆيدىن قانداق قېچىپ چىققانلىقىنى كېيىنمۇ زادى ئەسلىيەلمىدى، ئاشلېينىڭ بۇيرۇقى بىلەن ئۇچقانداك چىقىپ كەتكەنىدى. كەينىدىن ئاشلېي بىلەن ئارچېنىڭ جىددىي پاراڭلىرى قۇلىقىغا ئازراق كىرىپمۇ قالدى. ئىندىيا بىلەن ئېلسىن خانىم سىرتتا بولۇپ، سكارلېت چىققاندا كۆزىمىز كۆرمەسۇن دېگەندەك باشقا ياققا قارىۋالدى. ئىزاغا ئۆلگەن سكارلېت ئۆيگە قاراپ ماڭدى، ئېپىسكوپتەك بۇرۇت قويۇۋالغان ئارچېنىڭ سۇرلۇك چىرايى ئۇنىڭ كۆزلىرىگە خۇددى «ئىنجىل. تەۋرات»تىكى قىساس مۇئەككىلدەك كۆرۈنۈپ كەتتى.

ئۆينىڭ ئىچى جىمجىت، بىرمۇ ئادەم يوقتەك قىلاتتى. خىزمەتكارلار بىرسىنىڭ ئۆلۈمىگە كېتىپتۇ، بالىلار مېلانىيەنىڭ ئارقا ھويلىسىدا ئويناۋاتىدۇ، مېلانىيەچۇ...

مېلانىيە ! سكارلېت پەلەمپەيدىن چىقىپ ئۆزىنىڭ ھۇجرىسىغا كىرىپ كېتىۋېتىپ ئۇنى ئويلاپ قالدى ۋە تېنى شۇركۈنۈپ كەتتى. مېلانىيە بۇ ئىشنى چوقۇم ئاڭلايدۇ، ئىندىيا شۇ تاپتا ئۇنىڭغا دەۋاتىدۇ. ئۇ، بۇ ئىشنىڭ ئاشلېينىڭ ئابرۇيىنى قانچىلىك چۈشۈرۈۋېتىدىغانلىقى، مېلانىيەگە قانچىلىك قاتتىق تەسىر قىلىدىغانلىقى بىلەن كارى يوق، سكارلېتتىن ئۆچىنى ئالسىلا، ئۇنىڭ ئابرۇيىنى يەر بىلەن يەكسان قىلسىلا بولدى. ئېلسىن خانىمۇ ھېچنېمىنى كۆرمىگەن بولسىمۇ، سۆزلىمەي قويمايدۇ. ئۇ چاغدا ئۇ ئىندىيا بىلەن ئارچېنىڭ كەينىدە تۇرۇپتىكەن. بۇ خەۋەر كەچلىك تاماق ۋاقتىغىچە پۈتۈن شەھەرگە پۇر كېتىدۇ. ئەتە ئەتىگەن ناشتىغىچە ھەممە ئادەم، ھەتتا نېگىرلارغىچە بىلىپ بولىدۇ. بۇگۈنكى زىياپەتتىلا ئاياللار ئىككى ـ ئۈچتىن بولۇۋېلىپ، مۇشۇ ئىش توغرۇلۇق ئاغزى ـ ئاغزىغا تەگمەي خۇشال سۆزلىشىدۇ. سكارلېت باتلېر پۈلى، تەسىرى بار ئىجتىمائىي ئورنىدىن بىردىنلا غۇلاپ چۈشىدىغان بولدى. شۇنىڭدىن كېيىن بۇ ھېكايە بارغانسېرى يوغىناپ،

سىرلىقلىشىپ باردىۇ، ئۇنى توسۇش مۇمكىن ئەمەس، ئەمەلىي پاكىت ئۇستىدىلا قېلىشى يوق گەپ. ئاشلىپى ئۇنى قۇچاقلاپ تۇرغان، ئۇ يىغلاپ تۇرغان ئاشۇ كۆرۈنۈش بىلەنلا چەكلەنمەيدۇ، قاراڭغۇ چۈشكىچە گەپ ئۇلغىيىپ، ئىككىسى جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈۋاتقاندا بىراۋلار ئۇستىدىن چۈشۈپ قالغان بولۇپ تەرەققىي قىلىدۇ. ئەمەلىيەتتە، ئۇلار پۈتۈنلەي پاك، گۇناھسىز، ھەربىرىمۇ دوستلار ھەربىرىدىن ھالقىپ كەتمىگەن. سىكارلىتىنىڭ كاللىسىغا «ئەگەر»لەر ئارقا - ئارقىدىن كېلىشكە باشلىدى: ئەگەر ئۇ دەم ئېلىشقا كەلگەن مىلاد بايرىمى كۈنى سۆيۈشۈپ خوشلاشقاندا تۈتۈلۈپ قالغان بولساق، ئەگەر تارادىكى باغدا ئۇنىڭغا بىللە قېچىپ كېتەيلى دەپ يالۋۇرۇۋاتقان چېغىمدا تۈتۈلۈپ قالغان بولساق، ئەگەر ئۇنىڭ بىلەن ھەقىقىي گۈمانلىق ئىشنى قىلىۋاتقاندا تۈتۈلۈپ قالغان بولساق بۈگۈنكىدەك بۇنداق روھىي ئازابقا قالمىغان بولاتتۇقمىكىن؟ بىراق، ھازىر... ھازىر... ئۇ مېنى پەقەت ئۆزىنىڭ دوستى قاتارىدا كۆرۈپ قۇچاقلىغانىدىغۇ؟

لېكىن، بۇ گەپكە ھېچكىم ئىشەنمەيتتى. سىكارلىتىنىڭ يا ئۆزىنى ئاقلىغۇدەك دوستىمۇ يوق. «ئۇنىڭ يامان ئىش قىلىشىغا ئىشەنمەيمەن» دەيدىغان بىرمۇ ئىنسان بولمايدۇ. ئۇ كونا دوستلىرىنىڭ ھەممىسىنى رەنجىتىپ بولغان، ئۇلارنىڭ ئىچىدىن ئۇنىڭغا يان باسقۇدەك بىرمۇ ئادەم چىقمايدۇ، يېڭى دوستلىرىنىڭمۇ ئۇنىڭدىن كۆڭلى قالغان، پۈرسەت بولۇپ قالسا ئۇنىڭغا ھاقارەت كەلتۈرۈشتىنمۇ يانمايدۇ. ياق، ئۇنى ھاقارەتلەيدىغان ھەرقانداق گەپكە كىشىلەر ئىشىنىدۇ. ئاشلىپىدەك ياخشى بىر ئادەم بۇ رەسۋاچىلىققا چېتىلىپ قېلىۋاتسىمۇ ئۇلارنىڭ كارى يوق. ئادەت بويىچە ھەممە ئادەم گۇناھنى ئايال كىشىدە قويىدۇ، ئەر كىشىگە كەلگەندە مۇرىلىرىنى قىسىپ قويۇپ بولدى قىلىشىدۇ. ئۇلار شۇنداق قىلىشىمۇ ھەقلىق، چۈنكى بىرىنچى بولۇپ ئۇنىڭ قوينىغا ئۇ ئۆزىنى ئاتقان.

سىكارلېت ھەممە ھاقارەتلەرگە، ھەممە تۆھمەتلەرگە، ھەممە ئاھانەتلەرگە، پۈتۈن شەھەر ئۇنىڭ ئۇستىدىن تاپقانلىكى ھەرقانداق گەپكە چىدايدۇ، بەرداشلىق بېرەلەيدۇ... ئەمما مېلانىيە چىدىمايدۇ، بەرداشلىق بېرەلمەيدۇ. سىكارلېت مېلانىيەنىڭ بىلىپ قېلىشىدىن نېمە ئۈچۈن قورقىدىغانلىقىنى بىلمەيتتى، ئۇنىڭ بىلىپ قېلىشىدىن باشقا ھەرقانداق ئادەمنىڭ بىلىپ قالغىنىغا قارىغاندا بەكرەك قورقاتتى. سىكارلېت ئىندىيانىڭ مېلانىيەگە ئاشلىپ بىلەن سىكارلېتنىڭ ناشايان ئىشىنى كۆرۈپ قالدۇق، دەپ سۆزلەپ بېرىۋاتقانلىقىنى، مېلانىيەنىڭ ئاڭلاپ قانداق ئەھۋالغا چۈشۈپ قالىدىغانلىقىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرگەندە، كۆڭلى قاتتىق بۇزۇلۇپ ئىختىيارسىز يىغلاپ كەتتى. مېلانىيە ئاڭلىسا قانداق بولۇپ كېتەر؟ ئاشلېيدىن ئايرىلىپ كېتەرمۇ؟ غۇرۇرىغا بەكرەك ئېتىبار بېرىدىغان بولسا ئاجراشماي قانداق قىلىدۇ؟ ئۇ چاغدا ئاشلېي ئىككىمىز قانداق قىلىمىز؟ سىكارلېت خىلمۇ خىل خىياللار بىلەن قاتتىق قىينىلىپ كېتىۋاتاتتى. كۆزلىرىدىن توختىماي ياش قۇيۇلاتتى. ئاھ، ئاشلېي ئىزاغا ئۆلىدىغان بولدى، بۇ ئاپەتنى كەلتۈرۈپ بەرگىنىم ئۈچۈن ماڭا ئۆلگۈچە نەپرەتلىنىدۇ. ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن ئېقىۋاتقان ياش بىردىنلا توختاپ، يۈرىكىنى ئۆلۈم ۋەھىمىسى چىرمىۋالدى. رېت بىلىپ قالسىچۇ؟ ئۇ مېنى نېمە قىلىۋېتەر؟

ئۇ مەڭگۈ بىلمەي قېلىشىمۇ مۇمكىن. كونىلارنىڭ مۇشۇ ھەقتە بىر گەپى بولىدىغان، ئەرلەرنى مەسخىرە قىلىدىغان ھېلىقى گەپچۇ؟ «خوتۇنى قېچىپ كېتىپتۇ، ئېرى كېيىن بىلىپتۇ» دېگەن گەپ. بەلكىم بىرەرسى ئۇنىڭغا دەپ قويۇشىمۇ مۇمكىن. رېت بىلەن بۇ ئىشنى سۆزلىشىش ئۈچۈن سەندە يېتەرلىك يۈرەك بولۇشى كېرەك. ئۇ دېگەن نامى بار لۈكچەك، ئاۋۋال ئوق چىقىرىپ، ئاندىن سەۋەبىنى سورايدىغانلاردىن. خۇدا، ئۆتۈنۈپ قالاي، ئۇنىڭغا بۇ ئىشنى ھەرگىز بىلدۈرۈپ قويمىسام! لېكىن سىكارلېت ئارچىنىڭ بايىقى رەھىمسىز تەلەتىنى،

كۆزلىرىدىكى ئۇنىڭغا ۋە باشقا ھەممە ئايالالارغا بولغان ئۆچمەنلىكىنى بىردىنلا ئېسىگە ئالدى. ئارچې خۇدادىنمۇ، ئادەملەردىنمۇ قورقمايدۇ، شالاق خوتۇنلارغا بەك ئۆچ، ئۆچلۈكىدىن ئايالىنى ئۆلتۈرۈۋەتكەن. ئۇ بايا بۇ ئىشنى رېتقا ئېيتىدىغانلىقىنى دېگەندەك قىلغان. ئاشلېي ئۇنى توسقان تەقدىردىمۇ ئۇ ئۇنىڭغا دېمەي قويمايدۇ. ئاشلېي ئۇنى ئۆلتۈرۈۋەتسە قانداقكىن، بولمىسا ئۇ رېتقا چوقۇم دەيدۇ، چۈنكى ئۇ ئۇنداق قىلىشنى خىرىستوسنىڭ مۇرىتلىرىنىڭ مۇقەددەس بۇرچى دەپ بىلىدۇ.

سىكارلېت كىيىملىرىنى سېلىپ يوتقانغا كىرىپ ياتتى، كاللىسى يەنىلا ئاشۇنداق خىيالالار بىلەن بەند ئىدى. ئىلاھىم ئۇ ئىشكىنى قۇلۇپلىۋالغان بولسۇن، مەڭگۈ، مەڭگۈ بۇ ئۆيدىن چىقمىسۇن، ھېچكىمگىمۇ كۆرۈنمىسۇن. رېت بۈگۈن ئاخشام ئۇ ئىشلاردىن خەۋەرسىز ئۆتۈپمۇ كېتەر. ئۇ كەلسە، بېشىم قاتتىق ئاغرىپ كېتىۋاتىدۇ، زىياپەتكە بارالمايدىغاندەك تۇرىمەن، دەيدۇ. ئەتىگىچە بۇ ئىشنى يېپىپ كەتكۈدەك مۇكەممەل باھانىدىن بىرنى ئويلاپ تاپىدۇ.

«ئەمدى ئۇ ئىشنى ئويلىماي، ــ دېدى ئۇ بېشىنى ياستۇق بىلەن پۈركىۋېلىپ، ــ ھازىر ئويلىماي. ھەرقانداق ئاقىۋەتكە بەرداشلىق بېرەلىگۈدەك بولغاندا ئاندىن ئويلاي.»

قاراڭغۇ چۈشكەندە خىزمەتكارلارنىڭ قايتىپ كېلىشكەنلىكى ئاڭلاندى. كەچلىك تاماق جىمجىتلىق ئىچىدە تەييارلىنىۋاتاتتى. نېگىر ئانا كېلىپ ئىشكىنى چەككەندى، سىكارلېت، تاماق يېگۈم يوق، دەپ ئۇنى قايتۇرۇۋەتتى. ۋاقىت ئاستا ـ ئاستا ئۆتمەكتە. ئاخىر رېتنىڭ پەلەمپەيدىن چىقىۋاتقان ئاياغ تىۋىشى ئاڭلاندى. ئۇ پەلەمپەينىڭ ئوستىگە چىققاندا سىكارلېت ئۆزىنى قاتتىق تۇتۇپ ھەم ۋۇجۇدىدىكى ھەممە جاسارىتىنى يىغىپ ئۇنىڭ كىرىشىنى كۈتۈپ تۇردى. لېكىن، رېت ئۆزىنىڭ ھۇجرىسىغا كىرىپ كەتتى، شۇندىلا سىكارلېتنىڭ يۈرىكى ئورنىغا چۈشتى.

ئۇ تېخى ئاڭلىماپتۇ. خۇداغا شۈكۈر، ئۇ ئۇنىڭ يولسىز تەلىپىگە ھۆرمەت قىلىپ ھازىرغىچە ھۇجرىسىغا كىرمەيۋاتىدۇ. ئەگەر شۇ تۇرقىدا كىرىپ ئۇنىڭ ھودۇقۇپ، قورقۇپ تۇرغان چىرايىنى كۆرىدىغان بولسا چوقۇم بىلىپ قالاتتى. ئۇ ناھايىتى روھلۇق تۇرۇپ ئۇنىڭغا ھەقىقەتەن مىجەزىنىڭ يوقلۇقىنى، ئۇ مۇراسىمغا بارالمايدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. ياخشى، كەيپىياتىنى ئوڭشۇپلىشىغا بېتەرلىك ۋاقىت بار بولدى. راست، راست بېتەرلىك ۋاقىت بارمىدۇ؟ بۈگۈن چۈشتىن كېيىنكى ئاشۇ قورقۇنچلۇق مىنۇتلاردىن باشلاپ تۇرمۇشتا ۋاقىت دېگەن نەرسە زادىلا بولۇپ باقمىغاندەك تۇيۇلۇۋاتقانغۇ؟ ئۇ رېتنىڭ ھۇجرىسىدا مېڭىپ يۇرۇۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ تۇرۇۋاتاتتى، تۇرۇپ پورکقا گەپ قىلىپ قويۇاتتى. ئاردىدىن ئىنتايىن ئۇزاق ۋاقىت ئۆتتۈپ كەتتى. لېكىن، سىكارلېت ھازىرغىچە ئۇنى چاقىرغۇدەك غەيرەتكە كېلەلمەيۋاتاتتى، قاراڭغۇدا جىمجىت تىترەپ ياتاتتى.

خېلى ئۇزاقتىن كېيىن رېت ئۇنىڭ ئىشىكىنى چەكتى. سىكارلېت ھار ئىمكانىيىتى بىلەن ئاۋازىنى تەمكىن چىقىرىشقا تىرىشىپ، «كىرىڭ!» دېگەن گەپنى ئاران دېيەلىدى.

— بۇ مۇقەددەس سارايغا كىرىشكە مۇۋاپىق بولغىنىم راستمىدۇ؟ — دېدى رېت ئىشىكنى ئېچىپ كىرىۋېتىپ. ئۆينىڭ ئىچى قاراڭغۇ بولغاچقا، سىكارلېت ئۇنىڭ چىرايىنى ئېنىق كۆرەلمىدى، ئاۋازىدىنمۇ ھېچنېمىنى بىلەلمىدى. ئۇ كىرىپ ئىشىكنى يېپىپ قويدى.

— زىياپەتكە بېرىشقا تەييارلىنىپ بولدىڭىزمۇ؟

— ئەپسۇس، بېشىم قاتتىق ئاغرىپ كېتىۋاتىدۇ، — قىزىق ئىش، ئۇنىڭ ئاۋازى شۇنچىلىك تەبىئىي چىقىۋاتاتتى، خۇداغا مىڭ قەتلە شۈكۈر. ئۆينىڭ قاراڭغۇ بولغىنىمۇ بىر ھېسابتا ياخشى بولدى، — مەن بارالمايدىغانلىقىمنى تۇرىمەن. سىز بېرىڭ، رېت، مېلانىيەگە كۆڭۈل ئېيتىپ قويۇڭ.

رېت ئۇزاققىچە گەپ قىلماي تۇرۇپ كېتىپ، ئاندىن ئاستا ۋە

ئىنچىكىرەك ئاۋاز بىلەن شۇنداق دېدى:

— بۇزۇق خوتۇننىڭ قورقۇنچاق بولغىنى قانداق گەپ!

بىلىپ قاپتۇ! سىكارلېت بىردىنلا تىترەپ كېتىپ گەپ قىلالماي قالدى. قاراڭغۇدا ئۇنىڭ يانچۇقلىرىنى ئاختۇرۇپ سەرەڭگە چاققانلىقى ئاڭلاندى. ئارقىدىنلا ئۆينىڭ ئىچى پاللىدە يورۇپ كەتتى. رېت كارىۋاتنىڭ يېنىغا كېلىپ ئۇنىڭغا ئېڭىشىپ قارىدى، ئۇستىدە مېھمانلىق كىيىملىرى رەتلىك تۇراتتى.

— تۇرۇڭ، — دېدى ئۇ ئاددىيلا قىلىپ. ئاۋازىدا باشقا ھېچقانداق غەيرىيلىك يوق ئىدى، — ئاشلىپينىڭ تۇغۇلغان كۈنىگە بېرىشىمىز كېرەك، دەررۇ تەييارلىق قىلىڭ.

— رېت، مەن بارالمايمەن، قارىڭ...

— قاراۋاتىمەن. ئورنىڭىزدىن تۇرۇڭ.

— رېت، ئارچې سىزگە جۇرئەت قىلىپ...

— ئارچې جۇرئەت قىلالايدۇ، ئۇ قورقماس ئادەم.

— ئۇ يالغان سۆزلەيدۇ، ئۇنى بوغۇزلىۋېتىشىڭىز كېرەك.

— مېنىڭ راست گەپ قىلغان ئادەمنى ئۆلتۈرمەيدىغان غەلىتە بىر مىجەزىم بار. ھازىر ئۇ گەپلەرنى قىلىشقا ۋاقىت يوق، ئورنىڭىزدىن تۇرۇڭ.

سىكارلېت ئورنىدىن قوپۇپ ئولتۇردى، ئۇستىگە ئارتىۋالغان يوغان ياغلىقىغا مەھكەم ئورىنىۋالغانىدى، كۆزلىرى ئالاق ـ جالاق بولۇپ رېتنىڭ چىرايىغا تىكىلىپ تۇراتتى، رېتنىڭ بۇغداي ئۆڭ چىرايىدا ھېچقانداق ئىپادە يوق ئىدى.

— مېنىڭ بارغۇم يوق، رېت. بۇ... بۇ ئۇقۇشماسلىق ئېنىقلانمىغۇچە مەن بارالمايمەن.

— ئەگەر سىز بۇگۈن ئاخشام ئۇ يەردە كۆرۈنمەيدىغان بولسىڭىز، ئۇ چاغدا ئۆمۈرۋايەت بۇ شەھەردە تۇرمىسىڭىز بولىدۇ. مەن ئۆز خوتۇنۇمنىڭ بۇزۇق خوتۇن بولۇشىغا چىدايمەنكى، قورقۇنچاقلىقىغا چىدىمايمەن. بۈگۈن ئاخشام ئۇ يەرگە چوقۇم بېرىشىڭىز كېرەك. ئالېكساندىر ستېپېندىن

تارتىپ ھەممە ئادەم سىزگە زەھىرىنى سانجىسىمۇ، ۋىلكىس خانىم بىزنى ئۆيىدىن قوغلاپ چىقىرىۋەتسىمۇ بېرىش كېرەك.

— رېت، ئۇ ئىشنى سۆزلەپ باقسام، ئاڭلاپ باقسىڭىز.

— مەن ئاڭلىمايمەن، ۋاقتىم يوق، كىيىملىرىڭىزنى كىيىڭ.

— ئۇلار باشقىچە ئويلاپ قېلىشى... ئىندىيا بىلەن ئېلىسىن خانىم، يەنە ئارچىمۇ بار، ئۇلار ئادەتتىمۇ ماڭا ئۆچ ئىدى. ئىندىيا ھەتتا يالغان گەپ قىلىپ ئاكىسىغا تۆھمەت قىلىش يولى بىلەن مېنى سېستىش مەقسىتىگە يەتمەكچى بولۇۋاتىدۇ. مېنىڭ گېپىمنى ئاڭلاپ باقسىڭىزلا...

«ئاھ، مۇقەددەس بۇۋى مەريەم ئانا، — ئازاب بىلەن ئويلاندى سىكارلېت، — ئۇ، بوپتۇ سۆزلەپ باق دەپ قالسا، ئۇ چاغدا نېمە دەپ سۆزلەيمەن؟ نېمە دەپ چۈشەندۈرىمەن؟»

— ئۇلار چوقۇم ھەممە ئادەمگە ئۇ يالغان گەپلىرىنى دەپ بولدى، مەن بارمايمەن.

— چوقۇم بارىسىز، — دېدى ئۇ، — سىزنى مەن بوينىڭىزدىن سۆرەپ بولسىمۇ، ئادەمنىڭ ھەۋىسى كېلىدىغان چىرايلىق كۆتىگىزگە تېپىپ بولسىمۇ ئاپىرىمەن.

ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن سوغۇق نۇر ئۇچقۇنلايتتى. ئۇنى تارتىپ ئورنىدىن تۇرغۇزدى، ئاندىن يەردە ياتقان باندىنى ئېلىپ تاشلاپ بەردى.

— بۇنى كىيىڭ، مەن تارتىپ چىڭىتىپ بېرىمەن، بەل بوغىدىغان ئىشتىن تولۇق خەۋىرىم بار. ياق، نېگىر ئاننى يارەمگە چاقىرغىلى چىقىپ كەتسەم، شۇ ئارىلىقتا قورقۇنچاقلىق قىلىپ ئىشكىنى تاقىۋالمىسىز.

— مەن قورقۇنچاق ئەمەس، — دەپ ۋارقىراپ كەتتى سىكارلېت زىتىغا تەككەن گەپنى ئاڭلىغاندىن كېيىن بايىتىندىن بېرىقى قورقۇنچلىرىنى ئۇنتۇپ، — مەن...

— بۇنىڭدىن كېيىن شىمالىلىق بىر ئەسكەرنى ئېتىپ

ئۆلتۈرۈۋەتكەن، شېرمانىنىڭ ئەسكەرلىرى بىلەن دەل تاقابىل تۇرغان قەھرىمانلىقلىرىڭىز توغرۇلۇق پو ئېيتىپ سۆزلەپ بەرمىسىڭىزمۇ بولىدىغان ئوخشايدۇ. چۈنكى، سىز قورقۇنچاق... باشقا ئىشلاردىمۇ شۇنداق. ئۆزىڭىزنى ئويلىمىسىڭىزمۇ بوننېنى ئويلىشىڭىز كېرەك. بۈگۈن ئاخشام ئۇ يەرگە بارمىسىڭىز زادى بولمايدۇ. سىز بوننېنىڭ ئىستىقبالىنى ئابۇت قىلماقچىمۇ؟ باندازنى كىيىڭ ! چاپسان بولۇڭ !

سىكارلېت كېچىلىك كىيىمىنى سېلىۋېتىپ يەڭسىز ئىچ كۆڭلىكى بىلەنلا قالدى. رېت ئۇنى شۇ تۇرقىدا كۆرگەن بولسا ئۇنىڭ گۈزەللىكىگە تېخىمۇ مەپتۇن بولۇپ، چىرايىدىكى قورقۇنچلۇق كۆرۈنۈشلەر يوقلىپ كەتكەنمۇ بولاتتى. ئۇنىڭ سىكارلېتنى بۇ ھالەتتە كۆرمىگىنىگە ئۈزاق بولغاندى. لېكىن، ئۇ ئۇنىڭغا قاراپمۇ قويمىدى، كىيىم ئىشكاپىغا ئېسىۋېتىلگەن كۆڭلەكلەرگە بىر ـ بىرلەپ قاراپ چىقىپ، ئاچ يېشىل رەڭلىك شىپىك كۆڭلەكنى ئالدى. بۇ كۆڭلەكنىڭ ياقىسى تولىمۇ يوغان ئويما ياقا ئىدى، كەينىمۇ بېلىگىچە ئوچۇق ئىدى، كەينى ئېتىكىنىڭ ئۈستىدە قىزىل تاۋاردىن تۈگۈلگەن يوغان بىر تال قىزىلگۈل بار ئىدى.

ــ بۇ كۆڭلەكنى كىيىڭ ! ــ دېدى ئۇ كۆڭلەكنى كارىۋاتنىڭ ئۈستىگە تاشلاپ بېرىپ، ــ بۈگۈن ئاخشام ساھىبخانىلار كىيىدىغان بىنەپشە رەڭ ياكى سېرىق رەڭ كۆڭلەك كىيمىسىڭىزمۇ بولىدۇ. ئۇپا ـ ئەڭلىكلىرىڭىزنى كۆپرەك سۈرتۈڭ. مەن پارسېسلار تۈتۈۋالغان ئۇ بۈزۈق خوتۇنمۇ ئۇپا ـ ئەڭلىكسىز بولمىغان بولغىيدى دەيمەن. كەينىڭىزگە بۈرىلىڭ.

رېت ئۇنىڭ باندىژىنىڭ يېپىدىن كۈچەپ بىر تارتىۋىدى، سىكارلېت چىرقىراپ كەتتى، ئۇنىڭ بۇ قوپاللىقىدىن قورقۇپ ھەم نومۇس قىلىپ ئۆزىنى قويىدىغان يەر تاپالماي قالدى.

ــ ئاغرىدى، شۇنداقمۇ؟ ــ رېت ئۇنىڭ ۋارقىراپ كەتكىنىگە

پسەنت قىلماي كۆلۈپ قويدى. سىكارلېت ئۇنىڭ چىرايىغا قاراشقىمۇ پېتىنالمايۋاتاتتى، ــ بۇنىڭ يىپىنى بوينىڭىزغا سىرتماق قىلىپ سالمىغىنىمغا شۈكۈر قىلىڭ.

مېلانىيەلەرنىڭ ھەربىر ئۆيىنىڭ دېرىزىسى يوپيورۇق كۆرۈنۈپ تۇراتتى. ئۇلار يىراقتىن ئۇ يەردىن كېلىۋاتقان مۇزىكا ساداسىنى ئاڭلىدى. يېقىن كەلگەندە ئۆيلەرنىڭ ئىچىدىن ئاڭلىنىۋاتقان كۈلكە ـ چاقچاقلار ساداسى قۇلاقلىرىغا تېخىمۇ يېقىملىق ئاڭلىنىشقا باشلىدى. ئۆينىڭ ئىچى مېھمانلار بىلەن توشقانىدى، بەزى مېھمانلار ئۆيگە پاتماي كاردورغا، ھەتتا ھويلىغا چىقىپ كېتىشكەنىدى.

«كىرسەم بولمايدۇ... كىرمەيمەن، ــ سىكارلېت پەيتوندا قول ياغلىقىنى مىجىقلاپ ئولتۇرۇۋېلىپ ئىچىدە ئۆزىگە ئۆزى گەپ قىلاتتى، ــ كىرمەيمەن، كىرسەم بولمايدۇ. قېچىپ كېتىمەن، نەگىلا بولسا مەيلى. تاراغا كېتىمەن. رېت نېمىشقا مېنى بۇ يەرگە كېلىشكە مەجبۇرلايدۇ؟ خەق مېنى نېمە دەيدۇ؟ مېلانىيەچۇ؟ ماڭا قانداق مۇئامىلە قىلار؟ ئۇنىڭ يۈزىگە قارىيالمايمەن، قېچىپ كېتىمەن.»

رېت خۇددى ئۇنىڭ كۆڭلىدە ئويلاۋاتقانلىرىنى بىلىپ تۇرۇۋاتقاندەك بىلىكىدىن مەھكەم تۇتۇۋالغاندى، قولىنىڭ قاتتىقلىقىدىن بىلىكىگە كۆكمۇ چۈشۈپ كەتتى. بۇنداق قىلىقنى پەقەت تونۇمايدىغان ئەخلاقسىز ئادەملەرلا قىلاتتى.

ــ مەن ئېرلاندىيەلىكلەرنىڭ ئىچىدە سىزدەك قورقۇنچاق ئادەمنى كۆرۈپ باقمىغان، يوغان سۆزلەيدىغان باتۇرلۇقلىرىڭىز نەگە كەتتى؟

ــ رېت، سىزدىن ئۆتۈنۈپ قالاي، مېنى ئۆيگە قايتۇرۇۋېتىڭ، مەن سىزگە بۇ ئىشنى چۈشەندۈرەي.

ــ سىزگە چۈشەندۈرىدىغانغا ۋاقىت دېگەن ئىنتايىن كۆپ. پەقەت بۇگۈن بىر ئاخشامىلا بۇ يەردە سېرىك ئويناپ بېرىسىز،

پەيتوندىن چۈشۈڭ، قەدىرلىكىم، ئۇ شىرلارنىڭ سىرىنى قانداق تالايدىغانلىقىنى ئۆز كۆزۈم بىلەن كۆرەي، چۈشۈڭ.

سىكارلېت ئۆزىنىڭ پەيتوندىن قانداق چۈشكەنلىكىنى بىلمىدى، ئامبۇردەك كۈچلۈك قوللار بىلىكىدىن يۆلەپ كېتىۋاتاتتى. قەدىمىمۇ خېلى مەزمۇت بېسىلىشقا، يۇرىكىمۇ سەل توختاشقا باشلىدى. خۇدا تۇرۇپتۇ، سىكارلېت ئۇ ئادەملەرنىڭ يۈزىگە قاراشتىن قورقمايدۇ، قاراۋېرىدۇ. ئۇلار مېياڭلاپ توختىمايدىغان بىر توپ ھەسەتخور مۇشۇكلەرغۇ؟ ئۇلاردىن ھەرگىز قورقۇپ قالمايدۇ، نېمە ئويلىسا، نېمە دېسە مەيلى، كارى يوق. پەقەت مېلانىيەلا... مېلانىيە!

ئۇلار كارىدورغا كىرىپ كەلدى. رېت شىلەپىسىنى قولىغا ئېلىۋېلىپ، ئىككى چەتتىكى ئادەملەر بىلەن توختىماي سالاملىشىپ ماڭدى. ئاۋازى تەمكىن، قىزغىن ئىدى. ئۇلار ئۆيگە كىرىشى بىلەن تەڭ مۇزىكا ئاخىرلاشتى. سىكارلېتنىڭ پىكرى قانتتىق چېچىلىپ تۇرۇۋاتقاچقا، كۆزلىرىگە ئۆيدىكى ھەممە ئادەم خۇددى دېڭىزنىڭ دولقۇنىدەك شاۋقۇن سېلىپ ئۆزىگە يوپۇرۇلۇپ كېلىپ، ئاندىن شاۋقۇنلىرى ئاجىزلاپ كەينىگە يېنىۋاتقاندەك كۆرۈنۈپ كەتتى. ئۇلار بىر يېرىمنى بىر نېمە قىلىۋېتەرمۇ؟ ھىم، ئىشنى قىلىشسۇن، ئۇ خەق، كەلسە كەلمەمدۇ! ئۇ بېشىنى غادايتىپ، قىلچە قورقمايلا خەقلەرگە قاراپ كۈلۈمسىرەشكە باشلىدى.

سىكارلېت ئىشىك تۈۋىدە تۇرغانلاردىن ئەھۋال سورايى دەپ تۇرغانىنىڭ ئارىلىقىدا، ئۆي ئىچىدىن بىرسى ئۇنىڭغا قاراپ كېلىشكە باشلىدى. ئەتراپتا تۇرغانلار بىردىنلا جىمىپ كېتىپ، سىكارلېتنىڭ يۈرىكى ئاغزىغا قاپلىشىپ قالغاندەك بولۇپ قالدى. ئۇ مېلانىيە ئىدى، ئالدىراپ سىكارلېتنىڭ ئالدىغا كېلىۋاتاتتى. ئەتراپتىكىلەر بىلەنمۇ سالاملاشماي ئۇنىڭ ئالدىغا كەلدى. مېلانىيەنىڭ تار گەۋدىسى، تۈپتۈز كۆكسى كۆتۈرۈلۈپ

تۇراتتى. لەۋلىرى ئاچچىقتىنمۇ، نېمىدىن، چاڭ يۇمۇلغانىدى. ھەممە ئىش كۆڭلىگە ئايان تۇرۇقلۇقمۇ، بۇ يەردە سىكارلىتتىن باشقا ئادەم يوقتەك، ئۇنىڭ ئالدىغا كېلىپلا بېلىدىن قۇچاقلىۋالدى.

ــ كىيىملىرىڭىز نېمىدېگەن چىرايلىق، سۆيۈملۈكۈم، ــ دېدى ئۇ ئىنچىكە ئاۋازى بىلەن، ــ ماڭا ھەمراھ بولۇپ يېنىمدا تۇرۇپ بېرىشنى خالامسىز؟ ئىندىيا بۇگۈن ئاخشام ماڭا يارەم بېرەلمەيدىغان ئوخشايدۇ، ماڭا يارەملىشىپ مېھمانلارنى كۈتۈشۈپ بەرسىڭىز.

ئەللىك تۆتىنچى باب

سىكارلىت ئۆز ئۆيىگە ئامان ـ ئېسەن كېلىۋالغاندىن كېيىن، ئۇستىدىكى ئېسىل كىيىملىرىمۇ كۆزىگە كۆرۈنمەي ئۆزىنى كارىۋاتقا ئېتىۋەتتى. بىر ھازاغىچە كارىۋاتتا جىمجىت يېتىپ، مېلانىيە بىلەن ئاشلېينىڭ ئوتتۇرىسىدا تۇرۇپ مېھمان كۈتكەن ئاشۇ مىنۇتلارنى ئويلاپ چىقتى. ئاھ، نېمىدېگەن قورقۇنچلۇق كۆرۈنۈش ئۇ ! ئۇ شېرمانىڭ قوشۇنىغا يەنە بىر قېتىم دۇچ كېلىشكە رازىكى، ئۇ كۆرۈنۈشلەردىكى ئويىنغان ئويۇنىنى ئىككىنچى قېتىم قايتىلاشقا مۇتلەق رازى ئەمەس ئىدى ھەم خالىمايتتى. خېلىدىن كېيىن كارىۋاتتىن چۈشۈپ كىيىملىرىنى سالغاچ ئۆينىڭ ئىچىدە مېڭىپ يۈردى.

جىددىيچىلىكتىن كېيىن بولىدىغان ئىنكاسلار ئاستا ـ ئاستا پەيدا بولۇپ پۈتۈن بەدىنى تىترەشكە باشلىدى. بىرىنچى بولۇپ چاچ قىسقۇچ قولىدىن يەرگە چۈشۈپ كەتتى، ئارقىدىن ئادىتى بويىچە چېچىنى يۇز قېتىم تاراپ بولۇپ، تارغاق بىلەن ئىككى چېكىسىگە ئاغرىپ كەتكۈدەك دەرىجىدە بىرنەچچىنى

ئۇرۇۋەتتى، ئون نەچچە قېتىم ئىشىكنى قۇلىقىنى يېقىپ پەستىكى ئاۋازلارنى تىڭشىدى. لېكىن، پەستىكى زال قاراڭغۇ ۋە تىمتاس ئىدى.

رېت مەرىكە تېخى تۇڭىمەيلا ئۇنى پەيتونغا سېلىپ ئۆيگە ئەكېلىپ قويدى. سىكارلېت ئۇ يەردىن ئازراق بولسىمۇ بالدۇرراق قۇتۇلغىنىغا خۇشال ئىدى. رېت ئۇنى ئەكېلىپ قويۇپلا ئۆيگە كىرمەي نەگىدۇر كەتتى. خۇدا ئۇنىڭغا يەنە بىر ياخشىلىق قىلدى، بولمىسا ئۇنىڭ بۇگۈن رېت بىلەن يۈزمۇ يۈز ئولتۇرۇپ پاراڭلىشىدىغانغا زادىلا رەۋتتى يوق ئىدى، نومۇس، قورقۇنچ ۋە تىترەك ئۇنىڭ ھالىنى قويمىغانىدى. ئۇ بۇگۈن نەگە كەتكەندۇ؟ ھېلىقى ئالۋاستىنىڭ يېنىغا كەتتى ھەرقاچان. سىكارلېت بۇگۈن تۇنجى قېتىم بېللې ۋاتلىنەك بىر ئايالنىڭ بۇ دۇنيادا بار بولغانلىقىدىن خۇشال بولدى. رېتنىڭ ھېلىمۇ ياخشى ئۆز ئۆيىدىن باشقا باردىغان يېرى بار ئىكەن، شۇ يەردە تۇرۇپ كەلسە بوراندەك ئاچچىقلىرى ئازراق بولسىمۇ بېسىلىپ قالار. ئۆز ئېرىنىڭ بىر بۇزۇق خوتۇننىڭ يېنىدا تۇرۇپ كېلىشىنى ئارزۇ قىلىش غەيرىي ئەھۋال، ئەمما سىكارلېتنىڭ ئامالى يوق ئىدى، ھەتتا بۇگۈن ئاخشام ئۇنى كۆرمەيدىغان ئىش بولسا، ئۇ ئۆلۈپ قالسىمۇ خۇشال بولاتتى.

ئەتە... ھىم، ئەتە باشقا بىر كۈن. ئەتە ئۇ بىرەر باھانە، رېتنىڭ ئاغزىنى تۇڭاقلاپ قويالايدىغان باھانىدىن بىرنى تاپىدۇ، بۇگۈنكى نەپرەتلىك كېچىدىكىدەك قورقۇپ تىترەپمۇ كەتمەيدۇ. ئەتە ئۇ يەنە ئاشلېپىنىڭ يۈز ـ ئابرۇيىنى، يەرگە ئۇرۇلغان غۇرۇرىنى، بۇلغانغان نومۇسىنى ئويلاپ ئۆزىنى ئاۋارە قىلمايدۇ. بۇ نومۇسلۇق ئىشنى سىكارلېت كەلتۈرۈپ چىقاردى، ئاشلېپىنىڭ ئاساسەن مەسئۇلىيىتى يوق. ئۇنىڭ سۆيۈملۈك ئۇ ئادەمى ئۆزىنى مۇشۇ ھالەتكە چۈشۈرۈپ قويغان سىكارلېتتىن نەپرەتلىنەمدىغاندۇ؟ ئۇ ئىككىسىنىڭ ئىشىنى مېلانىيە ئاشۇ ئورۇق گەۋدىسى بىلەن يېپىپ قالغان بولسىمۇ، ئاشلېپ چوقۇم

ئۇنىڭدىن قاتتىق رەنجىيدۇ. مىلانىيە گەپ - سۆزلىرىدىكى مۇھەببەت ۋە سەمىمىي ئىشەنچى بىلەن ئۇ ئىككىسىنى قۇتۇلدۇرۇپ قالدى. ئۇ يالتىراپ تۇرغان پولنى ئۇشتاق قەدەملىرى بىلەن بېسىپ ئۇنىڭ ئالدىغا كېلىپ، ئۇنىڭغا تىكىلىپ تۇرغان زەھەرلىك، دۇشمەنلىك كۆزلەرگە قارىتىپ تۇرۇپ قولتۇقلاپ ماڭغاندا، ئۇ ئادەملەر ئېغىزلىرىنى ئېچىشىپ قاراپلا قېلىشتى. ئۇ يەنە بۇگۈنكى ئاشۇ قورقۇنچلۇق ئاخشامدا سىكارلېتنىڭ يېنىدىن بىر قەدەممۇ ئايرىلمىدى. نەتىجىدە كىشىلەر بۇ ئىشنىڭ تېگىگە يېتەلمەي ئازراق سوغۇق مۇئامىلە قىلغاندىن باشقا غەيرىي ھەرىكەتلەردە بولمىدى، يەنىلا ئۇنىڭغا ئەپ بىلەن مۇئامىلە قىلدى.

بۇ سەت ئىشنىڭ پۈتكۈل جەريانى مىلانىيەنىڭ ئېتىكى ئاستىدا يېپىلىپ قېلىپ، سىكارلېتقا ئۆچ ۋە ئۇنى ئۆزلىرىنىڭ ئۇششاق گەپلىرى ئارقىلىق يەر بىلەن يەكسان قىلىۋەتمەكچى بولغان ئادەملەر مەقسەتلىرىگە يېتەلمىدى. دېمەك، مىلانىيەنىڭ ئۇنىڭغا بولغان قارىغۇلارچە ئىشەنچى ئۇنى قۇتۇلدۇرۇپ قالدى... يەنە كېلىپ باشقا بىرسى ئەمەس، دەل مىلانىيەنىڭ ئۆزى.

سىكارلېت شۇ خىيال بىلەن تەڭ ئىختىيارسىز شۇركۈنۈپ كەتتى. ئۇنىڭغا ھازىر ھاراق كېرەك، بىرنەچچە رومكا ئىچىۋالسا، ئاندىن ئۇخلىيالىشى مۇمكىن. ئۇ كېچىلىك كىيىمىنىڭ ئۈستىگە شال روملىنى ئارتىپلا ئۆيدىن چىقتى. ساپلىما كەشنىڭ شىپىرلىغان ئاۋازى جىمجىت كېچىدە ئالاھىدە ئاڭلىنىپ تۇراتتى. پەلەمپەينىڭ يېرىمىدىن چۈشۈپ بولغاندا، ئېگىشىپ پەستىكى ئاشخانىنىڭ ئىشىكىگە قاراپ باقتى. ئىشكىنىڭ تېگىدىن چىراغنىڭ يورۇقى كۆرۈنۈپ تۇراتتى. سىكارلېتنىڭ قورقۇپ بىردىنلا يۈرىكى سېلىپ كەتتى. بايا ئۇ ئۆيگە قايتىپ كەلگەندە ئاشخانىنىڭ چىرىغى يورۇق بولسا ئالدىراشچىلىقتا دىققەت قىلمىغان بولغىيمىدى؟ يا رېت قايتىپ كەلدىمۇ؟ ئۇ ئاشخانىنىڭ ئىشكى بىلەن تۇتۇش چىقارماي

كىرىۋالغان بولسا كېرەك. ئەگەر رېت راستلا قايتىپ كەلگەن بولسا، ھاراق ئىچىمەن دېگەننى قويۇپ ئاستا مېڭىپ ئۆيگە كىرىپ كەتكىنى ياخشى. شۇ چاغدىلا ئۇ ئۇنىڭ بىلەن دوقۇرۇشۇپ قېلىشتىن ساقلىنالايدۇ، ئۆيگە كىرىۋېلىپ ئىشكىنى ئىچىدىن ئېتىۋالسا بولدى.

ئۇ ئەمدى كەينىگە قايرىلىپ ئوستىگە ماڭاي دەپ تۇرۇشىغا ئاشخانىنىڭ ئىشكى ئېچىلىپ، شامنىڭ غۇۋا يورۇقىدا رېت باتلېرنىڭ گەۋدىسى كۆرۈندى. سكارلېتنىڭ كۆزىگە ئۇ ئادەتتىكىدىنمۇ ئېگىز، قاۋۇل كۆرۈنۈپ كېتىۋاتاتتى، ئازراق لىڭشىپ تۇرۇۋاتقاندەكمۇ قىلاتتى.

ــ پەسكە چۈشۈپ مەن بىلەن بىردەم ئولتۇرۇڭ، باتلېر خانىم، ــ ئۇنىڭ گەپلىرى سەل ئېغىرراق چىقىۋاتاتتى.

ئۇ مەست بولۇپ قالغان ئوخشايدۇ، گېپى بىلەن تۇرقىدىن چىقىپ تۇرىدۇ. بۇرۇن مەست بولۇپ قالسا پەقەتلا بىلىندۇرمەيتتى. سكارلېت ئىككىلىنىپ تۇرۇپ قېلىۋىدى، رېت قولىنى شىلتىپ تۇرۇپ بۇيرۇق ئاھاڭىدا.

ــ چاپسان چۈشۈڭ، ھۇ ھايۋان ! ــ دەپ توۋلىدى.

«ئۇ چوقۇم مەست بولۇپ قاپتۇ.» سكارلېت سەل قورقتى، ئادەتتە ئۇ قانچە كۆپ ئىچسىمۇ ئەدەپنى ئۇنتۇمايتتى. ئادەمنى بەكرەك مەسخىرە قىلسىمۇ، گەپ ـ سۆزلىرىدە سانجىپ تۇرسىمۇ، ئەمما مۇئامىلىدە قوپاللىق قىلمايتتى.

ئۇنى مېنىڭ يېنىمغا كېلىشتىن قورقۇۋاتىدۇ دەيدىغان تۇيغۇغا كەلتۈرۈپ قويماسلىقىم كېرەك ... سكارلېت شۇ خىيالدىن كېيىن روملىغا تېخىمۇ چاڭ يۆگىلىپ، بېشىنى تىك تۇتقىنىچە پەلەمپەيدىن چۈشتى.

رېت ئىشكىنىڭ ئىچىدە ئېگىلىپ تۇرۇپ سكارلېتقا يول بەردى. ئۇنىڭ زادىلىق قىلىۋاتقان قىياپىتى سكارلېتنى تېخىمۇ قورۇندۇرۇپ قويدى. ئوستىدە كاستۇمى يوق، گالىستۇكى يېشىلىپ ئىككى تەرىپىدە ساڭگىلاپ تۇرۇپتۇ. كۆڭلىكىنىڭ

ئالدى ئوچۇق، مەيدىسىدىكى قاپقارا تۈكلەر كۆرۈنۈپ تۇرىدۇ. چاچلىرى پاخپىيىپ، قىزىرىپ كەتكەن كۆزلىرى خۇمارلىشىپ كېتىپتۇ. ئۇستەل ئۈستىدىكى بىر تال شام ئاجىز يورۇقلۇق چىقىرىپ تۇرىدۇ. شامنىڭ يورۇقىدا تورۇسى ئېگىز بۇ ئاشخانىنىڭ تاملىرىدا ھەر خىل غەلىتە قارا سايىلەر پەيدا بولۇپ تىنىمسىز مىدىرلاپ تۇراتتى. ئۇستەل ئۈستىدىكى كۇموش پەتنۇستا بىر شىشە ھاراق، شىشىنىڭ ئەتراپىدا بىرنەچچە رومكا بار ئىدى.

— ئولتۇرۇڭ، — دېدى ئۇ ئۇنىڭ كەينىدىن كىرىۋېتىپ سوغۇق تەلەپپۇزدا.

• شۇ تۇرقىدا سىكارلېتنىڭ يۈرىكىدە بىر خىل ۋەھىمە پەيدا بولۇۋاتاتتى. ئۇنىڭ چىرايىغا تىكىلىپ قاراشتىن قورقۇش روھىي ھالىتى بۇ يېڭى ۋەھىمىنىڭ ئالدىدا ھېچگەپ ئەمەس ئىدى. ئۇنىڭ روھىي ھالىتى، تەلەپپۇزى، ھەربىر ھەرىكىتى ناتونۇش ئادەملەرنىڭكى بىلەن ئوخشاش ئىدى. شۇ قىلىقلىرى بىلەن ئۇ ئەزەلدىن كۆرۈپ باقمىغان ئەدەپسىز رېت باتلېرنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتقاندەك بولۇۋاتاتتى. ئىلگىرى ئۇنىڭ ئەك ئەدەپسىزلىكى پەقەت بىر پەسلىك سوغۇق مۇئامىلە بىلەنلا چەكلىنەتتى. ئاچچىقى كەلگەندىمۇ ھەرگىز قوپاللىق قىلمايتتى، سىلىق گەپ قىلاتتى، ھاراق ئىچكەندە بۇ خىل مىجەزى تېخىمۇ گەۋدىلىك ئىپادىلىنەتتى. دەسلەپتە بۇخىل مىجەزىگە ئاچچىقى كېلىپ، ئۇنى ئاچچىق گەپلەر بىلەن ئۆزگەرتمەكچىمۇ بولغانىدى، كېيىن ئۇ ئادەتتىكى بىر ئىشتەك ئاستا ـ ئاستا ئۇنىڭغا كۆنۈپمۇ قالدى. رېتنى ئۇ ھەممە ئىشقا ئەھمىيەتسىز قارايدۇ، تۇرمۇشتىكى ھەممە نەرسىنى، جۇملىدىن مېنى ئۆزىنىڭ مەسخىرە قىلىدىغان، شۇ يول بىلەن كۆڭلىنى ئاچىدىغان نىشانى قىلىۋالغان، دەپ ئويلايتتى. بۇگۈن ئۇنىڭ بىر ئىشقا ئەستايىدىل مۇئامىلە قىلىشىنى ئۆزىگە مەقسەت قىلغانلىقىنى ئېغىر سۇكۇت ئىچىدە سەزگەندەك بولدى.

— مەن سىزنىڭ ئۇخلاشتىن ئىلگىرى بىرەر رومكا ھاراق ئىچىۋالمىسىڭىز بولمايدىغانلىقىغا قانداق سەۋەب كۆرسىتەلەيدىغانلىقىڭىزنى بىلمەيمەن، مەن ھەرقانچە تەربىيە كۆرمىگەن ئادەم بولساممۇ، مېنىڭ ئالدىمدا ئىختىيارىيراق بولسىڭىز ھېچ گەپ بولماس، — دېدى ئۇ، — بىر رومكا قۇيۇپ بېرەيمۇ؟

— ھاراق ئىچكۈم يوق، — دېدى سىكارلېت سالقىن ئولتۇرۇپ، — بىر ئاۋازنى ئاڭلاپ...

— سىز ھېچنېمە ئاڭلىمىدىڭىز، مېنىڭ ئۆيدە ئىكەنلىكىمنى بىلگەن بولسىڭىز ھەرگىز پەسكە چۈشمەيتتىڭىز. مەن خېلىدىن بېرى مۇشۇ يەردە، ئۇستىدە مېڭىپ يۈرگىنىڭىزنى ئاڭلىدىم. چوقۇم سىزنىڭ ئىچكۈڭىز كەلدى، ئىچىڭ.

— مەن...

رېت بوتۇلكىنى قولىغا ئېلىپ بىر رومكىغا توشتۇرۇپ ھاراق قۇيدى.

— ئىچىڭ، — ئۇ رومكىنى ئۇنىڭ قولىغا تۇتقۇزدى، — قوللىرىڭىز تىترەپ تۇرۇپتۇ. خۇپسەنلىك قىلماڭ، مەندىن يوشۇرۇنچە ئىچىدىغانلىقىڭىزنى بىلمەن. شۇڭا، بەزىدە سىزگە، ئۆزىڭىزنى بەكمۇ قورۇۋالماڭ، ئىچكۈڭىز كەلسە ئىچىۋېرىڭ، دېگۈم كېلەتتى. سىز، ھاراق ئىچسەم رېت مېنى باشقۇرىدۇ، دەپ ئويلامسىز؟

سىكارلېت رومكىنى تۇتۇپ تۇراتتى، كۆڭلىدە بولسا ئۇنى مىڭنى تىللايتتى. رېت ئۆزىنى شۇ قەدەر ئېنىق بىلەتتى. نېمىنى ئويلىسا، شۇنى بەش قولدەك بىلىپ تۇراتتى.

— بۇ ھاراقنى ئىچىڭ دەۋاتىمەن.

سىكارلېت رومكىنى بىرلا كۆتۇرۇپ ھەممە ھاراقنى بىراقلا ئاغزىغا قۇيۇۋەتتى. ئاندىن رومكىنى ئىلگىرى گېرالد ساپ ۋىسكىي ئىچكەن چاغدىكىگە ئوخشاش دۇم كۆمتۇرۇپ قويدى. رېت

ئۇنىڭ بۇ ھەرىكىتىگە قاراپ مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى.

ــ ئەمدى ئولتۇرۇڭ. ئىككىمىز ئىشىكنى تاقاپ قويۇپ، بايىقى زىياپەتتە بولغان ئىشلار توغرۇلۇق ئەركىن پاراڭلىشايلى.

ــ سىز ھازىر مەست بولۇپ قاپسىز، ــ دېدى سىكارلېت سوغۇققانلىق بىلەن، ــ مەنمۇ چىقىپ ئۇخلاي.

ــ مەن راست مەست بولۇپ قالدىم، ئەمما بۇنىڭدىنمۇ بەكرەك مەست بولغۇم بار، تاڭ ئاتقۇچە ئىچىمەن. ئەمما، سىز ئۇخلىمايسىز، ۋاقتىنچە ئۇخلىمايسىز. ئولتۇرۇڭ!

ئۇنىڭ ئاۋازى بۇرۇنقىغا ئوخشاش ئاستا ۋە تەمكىن ئىدى. ئەمما، سىكارلېت ئۇنىڭ تېگىدە بېسىلىپ تۇرۇۋاتقان شىددەتلىك بوران ـ چاپقۇننى، قامچىغا ئوخشاش ئاچچىق رەھىمسىزلىكنى سېزىپ تۇرۇۋاتاتتى، دېلىغۇل بولۇۋاتاتتى. رېت ئۇنى قويۇۋېتىدىغاندەك ئەمەس، بىر قولى بىلەن بىلىكىدىن مەھكەم تۇتۇۋالغانىدى. بىر چاغدا بوش بىر تولغۇدى، ئۇ ئاچچىق ئىگىراپ لاسسىدە ئولتۇرۇپ قالدى ۋە قورقۇشقا باشلىدى. خۇددى ئۆمرىدە بولۇپ باقمىغاندەك قاتتىق بىر قورقۇنچ ئىچىگە چۈشۈپ قالغاندەك بولدى، رېت ئېڭىشىپ ئۇنىڭ كۆزلىرىگە قارىدى، ئۇنىڭ بۇغداي ئۆڭ چىرايى قىزىرىپ كەتكەنىدى. كۆزلىرىدە ئادەمنىڭ قورقۇسى كېلىدىغان بىر خىل نۇر چاقنىاپ تۇراتتى. ئۇ كۆزلەرنىڭ ئەڭ ئىچكىرىسىدە يەنە ئۇ بىلەلمەيدىغان، چۈشىنىپمۇ تېگىگە يېتەلمەيدىغان، غەزەپ ـ نەپرەتتىنمۇ ئېغىر، ئازاب ـ ئوقۇبەتتىنمۇ كۈچلۈك بىر نەرسە بارەدەكمۇ قىلاتتى. شۇ نەرسىلەر كۆزلىرىنىڭ قارىچۇقلىرىنى ئوت شارىغا ئوخشاش يالقۇنلىتىپ تۇرۇۋاتاتتى. رېت ئۇنىڭغا قاراپ تۇرۇپ، ئاخىر سىكارلېتنىڭ ئىسيانكار كۆزلىرىنى كەينىگە چېكىندۈردى، ئاندىن بىردىنلا كەينىگە شوخشۇپ، ئۇنىڭ ئۇدۇلىدىكى ئورۇندۇققا كېلىپ ئولتۇردى ـ دە، ئۆزىگە يەنە بىر رومكا ھاراق قۇيدى. سىكارلېت ئۆزىگە مۇداپىئە سېپىلى سوقۇش ئۈستىدە جىددىي ئويلىنىۋاتاتتى، ئەمما رېت ھازىرغىچە ئۇنىڭغا

رەسمىي پاراڭ قىلمىغاچقا، ئۆزىنى قايسى تەرەپتىن ئەيىبلەيدىغانلىقىنى ئۇقالمىاي قانداق مۇداپىئەلىنىشنى بىلمەيۋاتاتتى.

رېت هاراقنى ناهايىتى ئاستا ئىچتى، كۆزلىرى سىكارلېتتا ئىدى. سىكارلېت بولسا تىترەپ كەتمەسلىك ئۈچۈن ئۆزىنى زورغا بېسىپ تۇرۇۋاتاتتى. بەزىدە رېتنىڭ چىرايىدىن هېچنېمىنى بىلگىلى بولمايتتى. ئاخىرىدا ئۇ كۈلۈپ كەتتى، ئەمما كۆزلىرى ئۇنىڭدىن ئايرىلمىدى. سىكارلېت ئەمدى تىترىكىنى پەقەت باسالمىدى.

ــ بۇگۈن ئاخشام ئاجايىپ قىزىقارلىق كومېدىيە ئوينالدى، شۇنداقمۇ؟

سىكارلېت گەپ قىلمىدى، تىترىكىنى بېسىش ئۈچۈن ساپلىما كەشىنىڭ ئىچىدىكى پۇتلىرىنىڭ بارماقلىرىنى بىر - بىرىگە مەھكەم مىنگەشتۇرۇپ تۇرۇۋالدى.

ــ ئاجايىپ قىزىقارلىق كومېدىيە، پېرسوناژلىرى رولنى بىر - بىرىدىن ياخشى ئېلىپ چىقتى. پۈتۈن مەھەللىدىكى ئادەملەر خاتالىق سادىر قىلغان بىر خوتۇننى چالما - كېسەك قىلىۋاتسا، ئۇنىڭ هاقارەتكە ئۇچرىغان ئېرى ئالىيجانابلىق قىلىپ خوتۇننى قوللىدى، ئۇنىڭ هاقارەتلىنىۋاتقان خوتۇنىمۇ خىرىستوس روهى بىلەن ئورنىدىن دەس تۇرۇپ، ئۆزىنىڭ پاك نام - ئابرۇيى بىلەن پۇتكۈل رەزىللىكلەرنى يېپىپ كەتتى. ئۇنىڭ ئاشىنىسى بولسا...

ــ ئۆتۈنۈپ قالاي، سىز...

ــ ئۆتۈنۈشىڭىز هاجەتسىز، بولۇپمۇ بۇگۈن كېچە، چۈنكى بۇگۈن بەكمۇ قىزىق بىر ئىش يۈز بەردى. ئۇنىڭ ئاشىنىسى ئۆتۈپ كەتكەن دۆت بىر نېمىكەن، نومۇستىن ئۆلۈۋالغۇدەك بولۇپ كەتتى. سىز نەپرەتلىنىدىغان بىر ئايال سىزنى قوللاپ بارلىق گۇناهلىرىڭىزنى يېپىپ كەتسە، سىز بۇنىڭغا قانداق قارايسىز، سۆيۈملۈكۈم؟ ئولتۇرۇڭ!

سىكارلىت ئولتۇردى.

ــ مېنىڭچە، سىز بۇنىڭلىق بىلەن ئۇنىڭغا بولغان مۇئامىلىڭىزنى ئۆزگەرتمەيسىز. ئۇنى مېنىڭ ئاشلىپ بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىمنى بىلەمدىغاندۇ ـ بىلمەمدىغاندۇ؟ ئەگەر بىلسە نېمىشقا ئۇنداق قىلىدىغاندۇ؟ ئۆزىنىڭ يۈز ـ ئابرۇيىنى دەپ شۇنداق قىلامدىغاندۇ؟ دەپ ئويلايسىز. ئەگەر ئۇنىڭ ئۇ ئىشنى مېنى جازادىن ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن دەپ ئويلىسىڭىز ئەخمەقلىق قىلغان بولىسىز. ئەمما...

ــ بۇ گەپلىرىڭىزنى ئاڭلىغۇم يوق.

ــ ياق، ئاڭلىشىڭىز كېرەك. مەن سىزنى ئىچى تېخىمۇ سېقىلمىسۇن دەپ بۇ گەپلەرنى سۆزلەپ بېرىۋاتىمەن. مېلانىيە خانقىزمۇ دۆت، ئەمما سىز ئويلىغانچىلىك ئەمەس. ئېنىقكى، بىرسى ئۇنىڭغا ئۇ ئىشنى ئېيتىپ قويغان، ئەمما ئۇ ئىشەنمىگەن. ئۇ ئۆز كۆزى بىلەن كۆرسىمۇ ئىشەنمەيدۇ. ئۇ شۇنچىلىك ئالىيجاناب ئايالكى، ئۆزى ياخشى كۆرگەن ئادەملەرنىڭ ئالىيجانابلىققا يات ئىشلارنى قىلىدىغانلىقىنى ھەرگىز تەسەۋۋۇر قىلمايدۇ. مەن ئاشلىپىنىڭ ئۇنىڭغا نېمە دەپ يالغان ئېيتقانلىقىنى بىلمەيمەن، ئەمما ئۇ ھەرقانداق قاملاشمىغان يالغاننى توقۇسا بولىۋېرىدۇ، چۈنكى مېلانىيە ئۇنىمۇ، سىزنىمۇ جېنىدىن ئارتۇق كۆرىدۇ.

ــ ئەگەر سىز ئۆلگۈدەك ئىچىمىسىڭىز ھەم ماڭا قىلىۋاتقان ھاقارىتىڭىزنى توختاتسىڭىز، ھەممە ئىشنى سىزگە تولۇق چۈشەندۈرۈپ قويىمەن، ــ دېدى سىكارلىت ئازراق بولسىمۇ غۇرۇرىنى قوغداپ قېلىش ئۈچۈن، ــ ئەمما ھازىر ...

ــ سىزنىڭ چۈشەندۈرۈشلىرىڭىزگە قىزىقمايمەن، ئۇ ئىشلارنىڭ ھەقىقىتىنى سىزگە قارىغاندا مەن ئوبدانراق چۈشىنىمەن. سەل دەققەت قىلىپ ئولتۇرۇڭ. ئورنىڭىزدىن يەنە بىر قېتىم قوپىدىغان بولسىڭىز ... ماڭا بۇگۈن ئاخشامقى كومېدىيەگە قارىغاندا باشقا بىر پاكىت قىزىقراق بىلىنىدۇ، ئۇ

بولسمۇ، سىزنىڭ بىر تەرەپتىن مېنى ئەسكى دەپ تۇرۇپ، بىللە يېتىشمىزنى پاك نىيەتتىڭىز بىلەن رەت قىلىپ، يەنە بىر تەرەپتىن ئاشلېينى ئۆلگۈدەك ياخشى كۆرگەنلىكىڭىز. «ئۆلگۈدەك ياخشى كۆرۈش» دېگەن بۇ سۆز ئاجايىپ سۆز ـ دە. شۇنداقمۇ؟ ھېلىقى كىتابتا مۇشۇنىڭغا ئوخشاش گەپلەر ئىنتايىن كۆپ، شۇنداق ئەمەسمۇ؟

ـــ قايسى كىتاب؟ قايسى كىتاب ؟ ـــ سىكارلېت ئالدىراپ سوراپ كەتتى. ئۇ ھەم دۆتلۈك قىلمۇئاتاتتى، ھەم ھەيران قېلىۋاتاتتى. شۇ گەپنى قىلمۇئېتىپ ئەتراپىغا قاراپ قويۇپ، ئېغىر كۈمۈش قاچىلارنىڭ شامنىڭ يورۇقىدا غەلىتە پارقىراپ تۇرغانلىقىغا دىققەت قىلدى.

ـــ مەن تولىمۇ قوپال ئادەم، سىزدەك لاتاپەتلىك خېنىمنىڭ خىلى ئەمەس. سىز يەنە بالا تۇغۇشنى خالىمايمۇ مېنى ئۆيىڭىزدىن قوغلاپ چىقىرىۋەتتىڭىز. بۇ ئىش ماڭا بەكمۇ ھار كەلدى، دىلىم ئاغرىدى، قەدىرلىكىم. شۇنىڭ بىلەن ئۆزىنىڭ لاتاپىتىگە ئۆزى ھەۋەس قىلىپ ئولتۇرسۇن، دەپ سىزنى مەن تاشلاپ كۆڭلۈمنى خۇش قىلىدىغان يەرنى ئىزدەپ سىرتقا چىقىپ كېتىدىغان بولدۇم. لېكىن، سىز شۇنىڭدىن پايدىلىنىپ ئۇزاقتىن بېرى ئازابلىنىپ ۋە قىينىلىپ يۈرۈۋاتقان ۋىلكېس ئەپەندىنى ئىزدەپ بارىدىغان بوپسىز. ئەمما، ئۇ يارىماس ئادەم ھېسسىيات جەھەتتە يالغۇز خوتۇنىغىلا بېرىلمەي، يا جىنسىي جەھەتتە ئۇنىڭغا سادىقەتسىزلىك قىلىشنى خالىمايمۇ ئوتتۇرىدا يۈرۈپتۇ. ئۇ نېمىشقا ئۆزىنىڭ ئارزۇسىنى ئەملىگە ئاشۇرمايدۇ؟ مېنىڭچە، سىز ئۇنىڭغا بالا تۇغۇپ بېرىشكە قارشى ئەمەس، ھەم... ئۇنىڭ بالىسىنى مېنىڭ بالام دەپمۇ ھۆددىسىدىن چىقالايسىز، شۇنداقمۇ؟

سىكارلېت ئاچچىق توۋلاپ ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى، رېتمۇ مۇلايىم كۈلۈپ تۇرۇپ ئورنىدىن تۇردى، ئۇنىڭ كۈلكىسىدىن سىكارلېت شۇركۈنۈپ كەتتى. رېت قوڭۇر رەڭ يوغان قوللىرى

بىلەن ئۇنى مۇرىسىدىن بېسىپ ئولتۇرغۇزۇپ قويدى.

ــ مېنىڭ بۇ قوللىرىمدىن ئېھتىيات قىلىڭ، سۆيۈملۈكۈم، ــ دېدى ئۇ قوللىرىنى ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا پۇلاڭلىتىپ قويۇپ، ــ بۇ قوللار بىلەن سىزنى ھېچقانچە كۆچىمەيلا مىجىپ تاشلىيالايمەن، بولۇپمۇ ئاشلىپىنى يۇرىكىڭىزدىن كولاپ چىقىرىۋېتىشكە توغرا كەلگەندە. ئەمما، ئۇ مۇمكىن ئەمەس. شۇڭا، مەن مۇشۇ ئۇسۇل بىلەن ئۇنى سىزنىڭ يۇرىكىڭىزدىن مەڭگۈگە قوغلاپ چىقارماقچى. بېشىڭىزنى ئىككى تەرەپتىن قىسىپ تۇرۇپ بىرلا مىجىيدىغان بولسام، تاۋۇزغا ئوخشاش مىچىدە مىجىلىدۇ ــ دە، ئاشلىپ ئۇنىڭ ئىچىدە مەڭگۈ يوقايدۇ.

ئۇ راست دېگەندەك سىكارلېتنىڭ ئىككى چېكىسىنى تۇتۇپ كۆچەپ ئۇۋۇلاشقا باشلىدى. سىكارلېت غەرق مەست، ئاۋازى ناتونۇش بۇ ئادەمنىڭ چىرايىغا تازا قاراپ كەتتى. سىكارلېتنىڭ قېنى قىزىپ كەتكەندە يۇرىكى يوغىناپ كېتىدىغان، خەتەرلىك ئىشلارغا دۇچ كەلگەندە ھېچنېمىدىن قورقمايدىغان ئادىتى بار ئىدى، ھازىرمۇ شۇنداق بولۇپ قەددىنى رۇسلاپ جەڭگە ھازىرلاندى.

ــ ھەي ئەخمەق مەست، ــ دېدى ئۇ، ــ قولىڭىزنى تارتىڭ.

رېت باتلېر سىكارلېتنى ھەيران قالدۇرۇپ قولىنى ئىتتىك چۇشۇرۇۋەتتى، ئاندىن ئورنىغا قايتىپ كېلىپ رومكىسىغا يەنە ھاراق قۇيدى.

ــ مەن سىزنىڭ باتۇرلۇقىڭىزغا ئەزەلدىن قايىل، سۆيۈملۈكۈم، بولۇپمۇ ھازىرقىدەك ماڭارغا يول تاپالمايلا قېلىۋاتقان چېغىڭىزدىكى باتۇرلۇقىڭىزغا.

سىكارلېت رومىلىغا تېخىمۇ چىڭ ئورنىپ ئولتۇرۇپ، ئىچىدە، شۇ تۇرقىدا ھۇجرامغا چىقىپ كېتىپ ئىشىكىنى ئىچىدىن ئىلىۋېلىپ يېتىۋالسام قانداق ياخشى بولاتتى، دەپ ئويلاپ كەتتى. مۇشۇ مىنۇتتا ئۇ ئىلگىرى بۇگۈنكىدەك تۇرقىنى زادىلا كۆرۈپ باقمىغان بۇ رېت باتلېرغا تاقابىل تۇرمىسا، ئۇنى

تەھدىت بىلەن ئۆزىگە بويسۇندۇرمىسا بولمايتتى. شۇڭا، ئۇ پۈتلىرى تىترەپ تۇرۇۋاتسىمۇ ئورنىدىن ئالدىرىماي قوپتى، ئاندىن ئالدىغا چۈشۈپ قالغان چاچلىرىنى قولى بىلەن كەينىگە تارتۇەتتى.

— مەن ئۆزۈمنى ماڭارغا يول تاپالمايۋاتقانىدەك ھېس قىلمايمەن، — دېدى ئۇ ئىنچىكە ئاۋازى بىلەن، — مېنى ئۆزىڭىزنىڭ قېلىپىغا سالمەن دەپ مەڭگۈ خام خىيال قىلماڭ، قورقۇتمەن دەپمۇ ئويلىماڭ، رېت باتلىر. سىز ھاراق ئىچىشتىن باش كۆتۈرمەيدىغان ھايۋان سۈپەت ئادەم بولغاچقا، ئەسكى ئايالالار بىلەن ئۇزاق ئارىلىشىپ يۈرۈپ، باشقا ئايالالارنىمۇ ئاشۇنداق ئايالالار بىلەن ئوخشاش تاياقتا ھەيدەيسىز، ئۇنىڭدىن باشقا ھېچنېمىنى چۈشەنمەيسىز. ئاشلىپىنمۇ، مېنىمۇ چۈشىنىشىڭىز مۇمكىن ئەمەس. مەينەت يەردە يۈرۈپ ئادەتلەنگەن بولغاچقا، كاللىڭىزغا پاسكىنىچىلىقتىن باشقا ھېچقانداق نەرسە كىرمەيدۇ. ئۆزىڭىز چۈشەنمەيدىغان نەرسىلەرگە ھەسەت قىلىپلا ئۆتىسىز. ئەتە كۆرۈشەيلى.

ئۇ كەينىگە بۇرلىپ ئىشىككە قاراپ ماڭدى. شۇ ئارىلىقتا قاتتىق بىر كۈلكە ئاڭلىنىپ كەينىگە قايرىلىپ قارىدى، رېت دەلدەڭشىپ مېڭىپ ئۇنىڭغا قاراپ كېلىۋاتاتتى. ئاھ، خۇدا، ئۇ مۇنداق قورقۇنچلۇق كۈلمىسىكەن! بۇ ئىشلارنىڭ كۈلگۈدەك نېمىسى بار؟ ئۇ قەدەمىمۇ قەدەم يېقىنلىشىپ كەلدى، سىكارلېتمۇ قەدەمىمۇ قەدەم كەينىگە شوخشۇپ، ئاخىرىدا تامغا تاقىشىپ قالدى.

— كۈلمەڭ!

— سىز ئۇچۇن كۆڭلۈم يېرىم بولۇپ كۈلۈۋاتىمەن.

— كۆڭلىڭىز يېرىم بولۇپ... مەن ئۇچۇن؟

— شۇنداق، بۇنىڭغا خۇدا گۇۋاھ، سىز ئۇچۇن بىئارام بولۇۋاتىمەن سۈيۇملۇكۇم، چىرايلىق ئەخمىقىم. چىدىيالمايۋاتىسىز، شۇنداقمۇ؟ سىز كۈلكىگىمۇ، ئىچ

ئاغرىتقانغىمۇ چىدىمايسىز، توغرىمۇ؟

رېت كۈلكىسىنى توختىتىپ بىردىنلا ئۇنىڭغا ئارتىلىۋالدى، سىكارلېتنىڭ دولىسى ئاغرىپ كېتىۋاتاتتى، رېتنىڭ چىرايىمۇ ئۆزگىرىۋاتاتتى، ئۇنىڭ ئۇستىگە بەك يېقىن تۇرۇۋالغاچقا، ئاغزىدىن چىقىۋاتقان ھاراقنىڭ بۇسۇغا چىدىمايلا ئىتتىك بېشىنى بىر يانغا بۇرىۋالدى.

— مەن ھەسەتخورمۇ؟ — دېدى رېت، — نېمىشقا ئۇنداق بولمايلا؟ راستىمۇ؟ ئاشلىپى ۋىلكېسقا ھەسەت قىلىۋاتىمەنغۇ؟ نېمىشقا ھەسەت قىلمايلا؟ ھىم، سىز گەپ قىلماڭ، چۈشەندۇرىمەن دەپمۇ ئاۋارە بولماڭ. مەن سىزنىڭ جىنسىي جەھەتتە ماڭا سادىق ئىكەنلىكىڭىزگە ئىشىنىمەن. سىزنىڭ ماڭا دەيدىغىنىڭىزمۇ شۇغۇ؟ بۇ نۇقتا ماڭا ناھايىتى ئېنىق، نەچچە يىلدىن بېرى شۇنداق بولۇپ كېلىۋاتىدۇ. مەن بۇنى قانداق بىلدىم؟ ھىم، بىلەمسىز، ئاشلېينىڭ ئادەمگەرچىلىكى ۋە تەربىيە كۆرگەن ئادەم ئىكەنلىكى ماڭا ئايان. ئۇ دۇرۇس نىيەتلىك ئېسىلزادە. ئەمما، بىز ئېسىلزادە ئەمەس، خەقلەر ھۆرمىتىمىزنى قىلمىدىغان ھېچقانداق يېرىمىز يوق، شۇنداق ئەمەسمۇ؟ بىزنىڭ ياش دەرەخلەردەك باراقسانلىشىپ كېتىۋاتقىنىمىزنىڭ سەۋەبىمۇ شۇنىڭدا.

— مېنى قويۇۋېتىڭ، بۇ يەردە سىزنىڭ ھاقارىتىڭىزنى ئاڭلاپ تۇرالمايمەن.

— مەن سىزنى ھاقارەت قىلغىنىم يوق، جىنسىي جەھەتتىكى پاكلىقىڭىزنى ماختاۋاتىمەن. ئۇ جەھەتتە سىز مېنى پەقەتلا ئالداپ باقمىدىڭىز، سىكارلېت. سىز ئەرلەرنى شۇنچىلىك گالۋاڭ چاغلامسىز؟ رەقىبلىرىڭىزنىڭ كۆچىنى، ئەقىل ـ پاراسىتىنى بەك تۆۋەن چاغلىۋەتسىڭىز ئۆزىڭىزگە پايدىسىز. مەن ئۇنداق گالۋاڭ ئەرلەردىن ئەمەس، سىز مېنىڭ قوينۇمدا يېتىپ تۇرۇپ مېنى ئاشلېيغا ئوخشاتقىنىڭىزنى بىلىپ تۇرۇۋاتقىنىمنى ئويلىمىدىڭىزمۇ؟

سىكارلېتنىڭ چىرايىدا بىردىنلا قورقۇنچ ۋە ھەيرانلىق پەيدا

بولدى.

— ئۇ ئادەمنى تولىمۇ شادلاندۇرىدىغان ئىش. بولۇپمۇ ئىككى ئادەم يېتىشقا تېگىشلىق كارىۋاتتا ئۇچ ئادەم ياتقاندەك بولۇش ئادەمنى روھىي جەھەتتىن بەكرەك ھۇزۇرلاندۇرىدۇ، — رېت دەلدەكشىپ تۇرۇپ، خۇددى مەسخىرە قىلىۋاتقاندەك مىيقىدا كۈلۈپ قويۇۋاتاتتى، — شۇنداق، ئاشلىپي سىزنى كېرەك قىلمىغانلىقى ئۈچۈن سىز ماڭا سادىق، ئەمما مەن ئاشلىپي تېنىكىزنى ئىگىلىۋالسىمۇ قىلچە ھەسەت قىلمايمەن، چۈنكى تەننىڭ ھېچقانچە قىممىتى يوق بىر نەرسە ئىكەنلىكى ماڭا مەلۇم، بولۇپمۇ ئايالالارنىڭ تېنىنىڭ. بىراق، ئۇ سىزنىڭ ھېسسىياتىكىزنى، ئوماق، رەھىمسىز، نومۇسنى بىلمەيدىغان، جاھىل يۇرىكىكىزنى ئىگىلىۋالسا، ئەكسىچە شۇنىڭغا ھەسەت قىلمەن. ئۇنىڭغا سىزنىڭ يۇرىكىكىزنىڭ لازىمى يوق، ئەخمەق، ماڭىمۇ سىزنىڭ تېنىكىزنىڭ قىممىتى يوق. مەن ھېچقانچە پۇل خەجلىمەيلا ئايالارنى سېتىۋالالايمەن. ماڭا لازىمى سىزنىڭ ھېسسىياتىكىز ۋە يۇرىكىكىز ئىدى. ئەپسۇس، ئۇلارغا خۇددى سىز ئاشلىپىنىڭ يۇرىكىگە ئېرىشەلمىگەندەك مەڭگۈ ئېرىشەلمىگۈدەكمەن. سىز ئۈچۈن ئەنە شۇ ئىشنى دەپ كۆڭلۈم يېرىم بولدۇ.

سىكارلېت قورقۇپ تۇرۇۋاتسىمۇ، ئەمما ئۇنىڭ ئۇ گەپلىرى يۇرىكىگە نەشتەردەك سانجىلىۋاتاتتى.

— كۆڭلىڭىز يېرىم بولدۇ... مەن ئۈچۈن؟

— شۇنداق، چۈنكى سىز كىچىك بالىنىڭ ئۆزى، سىكارلېت. ماڭا ئاسماندىكى ئايىنى ئېلىپ بەر دېگەن بالىغا راستلا ئايىنى ئېلىپ بەرسىڭىز ئۇنى ئۇ نېمە قىلىدۇ؟ شۇنىڭغا ئوخشاش، ناۋادا سىز ئاشلىپىغا ئېرىشسىڭىز ئۇنى نېمە قىلىسىز؟ مېنىڭ كۆڭلۈمنىڭ يېرىم بولىدىغىنى، سىز قولىڭىزدىكى بەختنى چۆرۈۋېتىپ، ئۆزىڭىزنى مەڭگۈ خۇشال قىلالمايدىغان نەرسىگە ئىككى قولىڭىزنى سوزۇۋاتىسىز. مېنىڭ كۆڭلۈمنىڭ يېرىم بولىدىغىنى، دۇنيادا بىر ـ بىرىگە ماس كېلىدىغان ئەر ـ

خوتۇنلارنىڭ خۇشاللىقىدىن ئارتۇق بەختنىڭ بولمايدىغانلىقىنى بىلمەيۋاتسىز. ناۋادا مېلانىيە ئىككىمىز ئۆلۈپ كېتىپ، سىز يۇز - ئابروۋيلۇق، ئەتىۋارلىق ئۇ ئاشنىڭىز بىلەن بىللە بولسىڭىز خۇشال، خاتىرجەم بولۇپ كېتەرسىزمۇ؟ تۇڧى ! ئۇ مۇمكىن ئەمەس ! سىز ئۇنى، ئۇنىڭ ئىچىدە نېمە ئويلايدىغانلىقىنى، دۇنيادىكى ئىشلارغا بولغان قاراشلىرىنى خۇددى پۈلدىن باشقا ھېچنېمىنى چۈشەنمەيدىغاندەك چۈشەنمەيسىز. ئەمما، بىزچۇ، مېنىڭ سۆيۈملۈك، سىرداش خوتۇنۇم؟ سىز بىزگە يۇرىكىڭىزنىڭ يېرىمىنى بېرىدىغان بولسىڭىز ئاجايىپ خۇشال ياشايمىز، چۈنكى بىزنىڭ مىجەز - خۇلقىمىز ئاجايىپ ئوخشىشىدۇ. ئىككىلىمىز ئۇچىغا چىققان مۇتتەھەملەر، نېمىگە ئېرىشىمىز دېسەك ئېرىشەلەيمىز. مەن سىزنى شۇنچىلىك ياخشى كۆرىمەن، چۈشىنىمەن، سىكارلېت، تولۇق چۈشىنىمەن، بۇ ئاشلېينىڭ قولىدىن ھەرگىز كەلمەيدۇ. ئەگەر ئۇ سىزنى چۈشىنىدىغانلا بولسا شۇ كۈندىن باشلاپ سىزنى كۆزگە ئىلمايدۇ... ئەمما سىز ئۆزىڭىز چۈشەنمەيدىغان بىر ئەرنىڭ كەينىدىن بىر ئۆمۈر چىقمىدىڭىز، مەن بولسام بۈزۈق خوتۇنلارنىڭ كەينىدىن چىقمىدىم. شۇڭا، مەن قورقماي ئېيتالايمەنكى، ئىككىمىز بىرلەشسەك دۇنيادا ئاز ئۇچرايدىغان بەختلىك ئەر - خوتۇنلاردىن بولاتتۇق.

رېت بىردىنلا سىكارلېتنى قويۇۋېتىپ، دەلدەڭشىگەن پېتى ئۇستەلگە بېرىپ ئۆزىگە ھاراق قۇيدى، سىكارلېت قاقاقان قوزۇقتەك جايىدىن مىدىرلىماي تۇردى. تۇرلۇك - تۇمەن خىياللار كاللىسىغا كىرىپ - چىقىپ تۇرۇۋاتاتتى. ئەمما، بىرسىنمۇ تۇتۇۋالالمايتتى، ئەستايىدىل ئويلاشقىمۇ ئۇلگۇرەلمەيۋاتاتتى. رېت ئۆزىنىڭ ئۇنى سۆيىدىغانلىقىنى دەۋاتىدۇ، ئۇ راستلا شۇنداق ئويدىمىدۇ؟ ياكى مەستچىلىكتە دەۋاتقان گېپىمىدۇ؟ يا بولمىسا بۇ گېپىمۇ ھېلىقىدەك قورقۇنچلۇق چاقچىقىمىدۇ؟ ئاشلېي — بايىقى ئاي — سىكارلېت

يىغلاپ تۇرۇپ ئاشۇ ئايغا ئېرىشمەكچى. ئۇ خۇددى كەينىدىن ئالۋاستى قوغلاۋاتقاندەك پەلەمپەيگە قاراپ يۈگۈردى. ئاھ، چاپسانراق ھۆجرىسىغا كىرىۋالسا بولاتتى. شۇ ئارىلىقتا پۈتى قايرىلىپ كېتىپ پۈتىدىكى كەشى چۈشۈپ قالدى، يەنە بىر پۈتىدىكىنىمۇ تاشلىۋەتمەكچى بولۇپ تۇرۇپ قالغان شۇ دەقىقىدە رېت خۇددى ئىندىيانلاردەك تاپ بېسىپ كېلىپ ئۇنى تۇتۇۋالدى. قىزىق تىنىقى ئۇنىڭ يۈزىگە ئۇرۇلۇپ تۇراتتى، قوللىرىمۇ قويالليق بىلەن رومىلىنىڭ ئاستىغا كىرىپ بولدى، يالىڭاچ بەدىنىنى تۇتۇپ مەھكەم قۇچاقلىۋالدى.

— مېنى كوچىغا چىقىرىۋېتىپ، ئۇنىڭ كەينىدىن ئىزدەپ بارماقچىمۇ؟ بۇگۈن ئاخشام بولمايدۇ، مېنىڭ كارىۋىتىمدا پەقەت ئىككىلا كىشىلىك ئورۇن بار.

رېت ئۇشتۇمتۇت ئۇنى قۇچاقلاپ يەردىن كۆتۈرۈۋېلىپ پەلەمپەيگە قاراپ ماڭدى. سكارلېتنىڭ بېشى ئۇنىڭ مەيدىسىگە چىڭ چاپلىشىپ تۇرغاچقا، يۈرىكىنىڭ جىددىي سوقۇشلىرى قۇلىقىغا ئاڭلىنىپ تۇرۇۋاتاتتى. چىڭ تۇتۇۋالغاچقا، ئۇستىخانلىرى ئاغرىپ قاتتىق ۋارقىراپ كەتتى. ھەممە يەر قاراڭغۇ ئىدى، سكارلېتنىڭ قورقۇپ جېنى چىقىۋاتاتتى. رېت ناتونۇش بىر غالجىر ئادەمگە ئايلانغانىدى، سكارلېت ئۇنى بۇنداق ھالەتتە پەقەتلا كۆرۈپ باقمىغاچقا، بۇ ئىشلار ئۆلۈمدىنمۇ قورقۇنچلۇق كۆرۈنۈپ كېتىۋاتاتتى. ئۇ ئۆزىمۇ ئۇنى خۇددى ئۆلۈمگە ئېلىپ كېتىۋاتقاندەك مەھكەم قۇچاقلىۋالغانىدى، سكارلېت چىرقىرايتتى، لېكىن يۈزىنى ئۇ مەيدىسىگە چاپلىۋالغاچقا، ئاۋازى چىقمايتتى، ئۇستىگە چىقىپ بولغاندىن كېيىن توختاپ، سكارلېتنىڭ بېشىنى ئوڭدا قىلىپ، لەۋلىرىگە پۈتۈن ھېسسىياتى، پۈتۈن كۈچى بىلەن بېسىپ سۆيۈپ كەتتى، سكارلېتنىڭ خىيالىدا پەقەت ئەتراپىنىڭ قاراڭغۇلۇقى بىلەن لەۋلىرى ئۇستىدە قاتتىق بېسىلىپ تۇرۇۋاتقان بىر جۈپ لەۋنىڭ ئوتىتەك ھارارىتىلا قالغانىدى. رېت خۇددى بوران ـ چاپقۇن

ئىچىدە تۇرۇۋاتقاندەك تىترەپ كېتىۋاتاتتى، لەۋلىرى بولسا ئۇنىڭ لەۋلىرىدىن ھويىنغا، مۇرىلىرىگە، ئۇستىدىكى رومال چۈشۈپ كېتىپ ئىچىلىپ قالغان يەرلىرىگە يۇرۇش قىلىپ، ئۇ يەرلەرنى قويماي سۆيۈپ چىقىۋاتاتتى. سۆيۈۋېتىپ بىر نېمىلەرنى دەيتتى. سىكارلېتتا ھازىر قىمەك بۇنداق كۈچلۈك ھېسسىيات ھېچقاچان ئۇرغۇپ باقمىغان بولغاچقا، ئۇنىڭ گەپلىرى قۇلىقىغا پەقەتلا كىرمەيتتى، سىرلىق بىر تۇمان ئىچىدە ئۆزۈپ كېتىۋاتقاندەك بولاتتى، ئۇنى ئۇ تۇمان ئىچىدە رېتىنىڭ سۆيۈشلىرى، مەھكەم قۇچاقلاشلىرى باشلاپ كېتىۋاتاتتى. ئۇ گەپ قىلماقچى بولاتتى، ئەمما گەپ قىلاي دېسە رېتىنىڭ لەۋلىرى بېسىۋېلىپ ئېغىز ئاچتۇرمايتتى. بىردىنلا ئۇ ئۆزىدە ئەزەلدىن بولۇپ باقمىغان بىر خىل تەلۋە ھېسسىيات سېزىشكە باشلىدى، قارشىلىقلىرىمۇ پەسەيدى. بۇ، خۇشاللىق ۋە قورقۇنچ، تەلۋىلىك ۋە شادلىق، بىر جۈپ كۈچلۈك بىلەك، ھەددىدىن زىيادە قوپال لەۋلەر ۋە تېز يېتىپ كەلگەن تەقدىر ئالدىدا باش ئېگىۋاتقان ھېسسىيات ئىدى. ئۇ ھاياتىدا ئۆزىدىن كۈچلۈك ئادەمگە، ئۆزى تەھدىت سالالمايدىغان ھەم بويۇن ئەگدۈرەلمەيدىغان، ئەكسىچە ئۆزىگە تەھدىت سېلىۋاتقان، ئۆزىنى بويۇن ئەگدۈرۈۋاتقان ئادەمگە تۇنجى قېتىم ئۇچراۋاتاتتى. نېمىشقىدۇر، ئۇنىڭ بىلەكلىرىمۇ رېتىنىڭ بوينىغا چىرمىشىپ، لەۋلىرى لەۋلىرى بىلەن تېخىمۇ جۈپلىشىپ كەتتى. ئۇلار قاراڭغۇلۇق ئىچىدە كېتىۋاتىدۇ، كېتىۋاتىدۇ ! ئۇ ئاجايىپ يېقىملىق، ھەممە نەرسىنى يۇتۇۋېتىلەيدىغان ۋە قاينامدەك ئۆز ئىچىگە ئەكىرىپ كېتەلەيدىغان قاراڭغۇلۇق ئىدى.

ئەتىسى ئەتىگەندە سىكارلېت ئويغىنىپ رېتىنىڭ يېنىدا يوقلۇقىنى كۆردى. ئەگەر يېنىدا يەنە بىر ياستۇق بولمىغان بولسا، ئۇ ئاخشام يۈز بەرگەن ئىشلارنى بىمەنە چۈش دەپ بىلگەن بولاتتى. ئۇ ئىشلارنى ئويلاپ سىكارلېتنىڭ ئىككى مەڭزى ئوتتەك قىزىپ كەتتى. يوتقانىنى ئۈستىگە تارتىپ، دېرىزىدىن

چۈشۈڭاتقان كۈننىڭ نۇرىغا قاراپ ياتقىنىچە، چىگىچىلىشىپ كەتكەن خىيال يىپلىرىنى بىر - بىرلەپ رەتلەشكە باشلىدى.

ئۇ ئويلىغان ئىشلارنىڭ ئىچىدە ئىككى ئىش ئالاھىدە گەۋدىلىك ئىدى. بىرسى، ئۇ رېت بىلەن بىرقانچە يىل بىللە ئۆي تۇتۇپ بىللە ياشىدى، بىللە يېتىپ - قوپتى، بىللە تاماق يېدى، بىللە جېدەل - ماجىرا قىلدى، ئۇنىڭغا بىر بالىمۇ تۇغۇپ بەردى. لېكىن، شۇنچە ئۇزاقتىن بېرى ئۇنى چۈشەنمەي كەلدى. ئۇنى پەلەمپەيدىن كۆتۈرۈپ ئاچىقىقان ئادەم تامامەن ناتونۇش، چۈشىدىمۇ كۆرۈپ باقمىغان ئادەم ئىدى. ئۇ ئادەم ئۇنى مانا مۇشۇ قالايمىقانچىلىققا توشقان كېچىدە ئۆزىگە بويسۇندۇرغان، رەنجىتكەن ۋە خارلىغانىدى. ھازىر ئۇنىڭغا ئۆچلۈك قىلاي، غەزەپلىنەي دېسىمۇ ئۇنداق قىلالمايتتى. ئەكسىچە ئۇ ئۇنىڭ ئۈ خىل ئىشلىرىغا خۇشال بولۇۋاتاتتى.

ئەسلىدە ئۇ ئۇنىڭ قىلىقلىرىدىن نومۇسلىنىشى، تەلۈلۈك بىلەن قىلغان ئىشلىرىنى ئويلىغاندا تىترەپ تۇگۈلۈپ قېلىشى، ئېسىلزادە، ھەقىقىي بىر ئېسىلزادە خانىم بولسا، ئاشۇنداق بىر كېچىدىن كېيىن بېشىنى كۆتۈرمەي قېلىشى كېرەك ئىدى. ئەمما، ئۇنى ئۇنداق نومۇسلىنىشتىنمۇ بەكرەك ھاياجانغا سالغىنى ئاللىقانداق بىر تاتلىق سېزىملار ئىچىگە غەرق قىلىۋەتكەن ھېسسىيات بولدى. ئۇ بۈگۈنگىچە ئۆزىدە ئاشۇنداق بىر ھاياتىي كۈچىنىڭ مەۋجۇت ئىكەنلىكىنى، ئاتلانتادىكى ئاشۇ قورقۇنچلۇق كېچىدىن قۇتۇلۇپ چىققاندىن ۋە تارادا ھېلىقى شىماللىق ئەسكەرنى ئېتىپ ئۆلتۈرۈۋەتكەندىن كېيىن پەيدا بولغان خۇشاللىق ۋە ھاياجانغا ئوخشايدىغان كەيپىياتىنىڭ يەنە پەيدا بولىدىغانلىقىنى خىيالىغا كەلتۈرۈپ باقمىغانىدى.

رېت ئۇنى سۆيىدىكەن، ئۇ ئۆز ئاغزى بىلەن شۇنداق دېدى، ئۇنىڭدىن يەنە گۇمانلانسۇنمۇ؟ ئۇ ئۇنى سۆيىدىكەن. ئۆزى بىلەن سالقىن ھايات كەچۈرگەن ئۇ ياۋايى، ناتونۇش ئادەم ئۆزىنى شۇنچىلىك سۆيسە، ياخشى كۆرسە - ھە ! ئېمىدىگەن غەلىتە،

نېمىدېگەن چۈشىنىش، ئىشىنىش تەس ئىش بۇ ! سىكارلېت بۇ بايقاشقا قارىتا ئۆزىنىڭ قانداق ھېسسىياتتا ئىكەنلىكىنى بىلمەيتتى. بۇنى ئويلاۋېتىپ، بىردىنلا كۆلگۈسى كېلىپ قاتتىق كۆلۈپ كەتتى. رېت ئۇنى سۆيىدىكەن. دېمەك، سىكارلېت ئاخىر ئۇنىڭغا ئېرىشتى دېگەن گەپ. بۇرۇن ئۇ ئۇنىڭغا ئۆزىنى ياخشى كۆرگۈزەلمەي، ھەتتا قامچا بىلەن ئۇ تەكەببۇر ئىنسانىنى ساۋىماقچىمۇ بولۇپ، شۇنداق قىلىشقا جۈرئەت قىلالماي كەلگەن ئەمەسمىدى؟ بۈگۈن ئۇ ئاخىر ئارزۇسىغا يەتتى، شۇنىڭ بىلەن تەڭ ئۇنىڭ ئاجىزلىقىنىمۇ بىلىۋالدى. بۇنىڭدىن كېيىن ئۇنىڭغا ئېھتىياجلا چۈشىدىكەن، ئۇنى چوقۇم ئۆزىگە قارىتالايدۇ، ئۇزاقتىن بېرى ئۇنىڭ مەسخىرىلىرى جېنىغا پاتقانىدى، ئەمدى ھازىر ئۇ ئۇنىڭ ئالىقىندا.

سىكارلېت ئۇنىڭ بىلەن كۈندۈزى يۈزمۇ يۈز تۇرۇپ سۆزلىشىشنى ئويلاپ قالدى. شۇ ئوي بىلەن تەڭ جىددىيلىشىشكە ھەم خاتىرجەمسىزلىنىشكىمۇ باشلىدى. ئەلۋەتتە، ئۇنىڭ ئىچىدە ھاياجان ۋە خۇشاللىقمۇ يوق ئەمەس ئىدى.

مەن خۇددى يېڭى تويى بولغان قىزلاردەك جىددىيلىشىۋاتىمەنغۇ؟ ــ ئويلاپ قالدى ئۇ، ــ يەنە كېلىپ رېتنى ئويلاۋېتىپ؟ شۇ خىيال بىلەن تەڭ ئۇ ئۆزىچە كۈلۈپ قويدى.

ئەمما، رېت چۈشلۈك تاماقتا ئۆيگە كەلمىدى. بىر كېچىمۇ ئۆتۈپ كەتتى، سىكارلېت تاڭ ئاتقۇچە كىرپىك قاقمايى، قۇلاقلىرى ئىشىكتە چىقتى. لېكىن، ئۇ كەلمىدى، ئەتىسىمۇ يوق، خەۋىرىمۇ كەلمىدى. سىكارلېت ئەنسىرەشكە، ئۈمىدسىزلىنىشكە باشلىدى، تاقەتسىزلىنىپ سىرتىدەكلا بولۇپ قالدى. بانكىغا بېرىپ باقتى، ئۇ يەردىمۇ يوق. دۇكانغا بېرىپ ئىشكىتىن كىرگەنلىكى ئادەمگە، خۇددى رېت كىرىپ كېلىدىغاندەك بېشىنى كۆتۈرۈپ تەلمۈرۈپ قاراپ قالاتتى. پەن زاۋۇتىغا بېرىپ خۇگقا قاتتىق بىر توۋلىدى، خۇگ قورقۇپ

كېتىپ ياغاچلارنىڭ كەينىگە ئۆتۈۋالدى. رېت سكارلېتنى ئىزدەپ ئۇ يەرگىمۇ بارماپتۇ.

سكارلېت، رېتنى كۆردۈڭلارمۇ، دەپ دوستلىرىدىن سوراپ بېقىشتىن خىجىل بولدى، خىزمەتكارلاردىن سۈرۈشتۈرۈپ بېقىشقا غۇرۇرى يول قويمىدى. ئۇلار ئۇ بىلمەيدىغان ئىشلارنى بىلىشى مۇمكىنغۇ؟ نېگىرلارنىڭ بىلمەيدىغان ئىشلىرى يوق. ئىككى كۈندىن بېرى نېگىر ئانىسى غەلىتىلا جىمىپ كەتتى. ئۆزىگە كۆزىنىڭ قۇيرۇقىدا قاراپ قويىدۇ، ئەمما گەپ قىلمايدۇ. ئەتىسى كەچقۇرۇندا بولالماي ساقچىغا مەلۇم قىلىش ئويىغا كېلىپ قالدى. بىرەر كېلىشمەسلىككە ئۇچرىغان بولۇشى مۇمكىن، ئاتتىن يىقىلىپ چۈشۈپ بىرىيەرلەردە هوشسىز ياتامدۇ تېخى. بەلكىم... نېمىدېگەن قورقۇنچلۇق خىيال بۇ. بەلكىم ئۆلۈپمۇ قالغاندۇ.

سكارلېت ئەتىسى ئەتىگەندە ناشتا قىلىپ بولۇپ شىلەپىسىنى كىيىۋاتقاندا، ئۇشتۇمتوت بىرسىنىڭ پەلەمپەيدىن ئىتتىك چىقىۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ دەرهال كارىۋاتقا قىڭغىيىۋالدى، ئاڭغىچە رېت كىرىپ كەلدى. ئۇ چاچلىرىنى ياستىپ، ساقال ـ بۇرۇتلىرىنى قىردۇرۇپ تېخىمۇ چىرايلىق بولۇپ قالغانىدى. هاراق ئىچمەپتۇ، ئەمما كۆزلىرى قىزىل، يۈزى هاراقنىڭ تەسىرى بىلەن ئازراق ئىششىق ئىدى. ئۇ ناهايىتى مەغرۇر هالدا سكارلېتقا قاراپ قولىنى پۇلاڭلىتىپ:

ـــ هەي، قانداقراق؟ ـــ دېدى.

كىمىۋ ئۇن ـ تىنسىز ئىككى كۈن يوقىلىپ كېتىپ كەلگەندىن كېيىن «هەي، قانداقراق» دەيدۇ؟ ئىككىسى بىللە بولغان ئۇ شېرىن ئاخشام ئېسىدە هازىرقىدەك ئېنىق تۇرۇۋاتقاندا، ئۇنىڭ قانداق بولۇپ هېچنېمە بىلمىگەن ئادەمدەك بولۇۋالغۇسى كېلىدىغاندۇ؟ ئۇ بۇنداق قىلماسلىقى كېرەك ئىدىغۇ؟ سكارلېت ئۇنىڭغا نېمە دەپ گەپ قىلىشنى بىلمىدى. ئۇنىڭ ئالدىدا خۇلۇق چىقىرىپ، ناز بىلەن كۈلۈپ چىرايلىق

كۆرۈنمەن دېگەن ئويلىرىنىمۇ ئۇنتۇپ كەتتى. رېت ئۇنىڭ يېنىغا كېلىپ ئادەتتىكىدەك ئۇنى سۆيۈپمۇ قويمىدى، قولىدا تاماكا، تۇرغان جايىدا ھېجىيىپ تۇرىۋەردى.

— نەگە... نەگە كەتتىڭىز؟

— ماڭا بىلمەيدىغاندەك گەپ قىلماڭە! پۇتۇن شەھەر خەلقى بىلىپ بولغاندۇ دەپ ئويلايمەن. بەلكىم ئۇلار ئاڭلاپ سىز ئاڭلىمايمۇ قالغانسىز. كونىلارنىڭ «ئېرى قېچىپ كەتسە، خوتۇنى ھەممىنىڭ كەينىدە بىلىپتۇ» دېگەن بىر گېپى بار، بىلەمسىزكىن؟

— بۇ نېمە دېگىنىڭىز؟

— ئالدىنقى كۈنى ساقچىلار بىللىنىڭ ئۆيىگە بارغاندىن كېيىن...

— بىللىنىڭ يېنىغا؟... ھېلىقى... ھېلىقى ئايالنى دەمسىز؟ سىز دائىم ئۇنىڭ بىلەن بىللىغۇ...

— ئەلۋەتتە، شۇ يەرگە بارماي نەگە باراتتىم؟ مەندىن ئەنسىرىمىگەنسىز دەيمەن!

— مەندىن ئايرىلىپ شۇ يەرگە...

— ھەي، ھەي، سىكارلېت! ئالدانغاندەك قىياپەتكە كىرىۋالماڭە! سىز بىللىنىڭ ئىشىنى ئاللىبۇرۇن ئاڭلاپ بولغان.

— سىز ئۆيدىن چىقىپ كېتىپ شۇنىڭ يېنىغا بېرىپسىز — دە. شۇنىڭدىن كېيىن... شۇنىڭدىن كېيىن...

— ھە، شۇنىڭدىن كېيىن، — ئۇ ھېچنېمىگە پىسەنت قىلمىغاندەك قولىنى شىلتىپ قويدى، — مەن ئۇ ئىشلىرىمنى ئۇنتۇپ كېتەلەيمەن، ئۇ كېچىدىكى ئىشلار ئۈچۈن سىزدىن كەچۈرۈمۇ سورايمەن. ئۇ كۈنى مەن غەرق مەست بولۇپ كېتىپتىمەن، بۇنى سىزمۇ بىلىسىز. ئۇنىڭغا قوشۇلۇپ ئۇ كۈنكى گۈزەللىكىڭىز مېنى ئەس — ھوشۇمدىن ئايرىۋەتتى... يەنىمۇ تەپسىلىي سۆزلەيمەنمۇ، قانداق؟

سىكارلېتنىڭ بىردىنلا كارىۋاتتا دۈم يېتىپ راسا يىغلىغۇسى كېلىپ كەتتى. ئۇ قىلچە ئۆزگەرمەپتۇ، سىكارلېت ئالدىنپتۇ.

ئەخمەق بولۇپ، ئۇ مېنى سۆيمىدىكەن، دەپ ئاغزىنى تاتلىق قىلىپ يۇرگىنىچۇ تېخى. ئەسلىدە بۇ ئۇنىڭ ئۆلگۈدەك ھاراق ئىچىۋېلىپ ئۆزىگە قىلغان نەپرەتلىك چاقچىقى ئىكەن. بېللېنىڭ يېنىدىكى قىزلارغا قىلغاندەك، نەپسىنى قاندۇرۇۋېلىش ئۈچۈن شۇنداق قىپتىكەن. مانا ئەمدى ئۇ ئۇنى يەنە ھاقارەتلىگىلى، مەسخىرە قىلغىلى، ئامالسىز قالدۇرغىلى تۇردى. ئۇ ئەمدى يېشىنى ئىچىگە تۆكۈشى، ئۆزىنى باشقىدىن روھلاندۇرۇشى كېرەك. نەچچە كۈندىن بېرى قىلغان خىياللىرىنى ئۇنىڭغا بىلىندۇرۇپ قويسا پەقەتلا بولمايدۇ. ئۇ دەررۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭغا قاراپ، كۆزلىرىدىن يەنە بۇرۇنقىدەك تېڭىرقاش ۋە بىر خىل سەزگۈرلۈكنى كۆردى... ئۇ كۆزلەر ئاجايىپ قىزغىن، ئاجايىپ ئۆتكۈر ۋە ئۇنىڭ گېپىنىڭ ئاخىرىنى كۈتۈۋاتقاندەك، شۇ گەپكە ئىنتىلىۋاتقاندەك ھاياجاندا ئىدى... ئۇ نېمىنى كۈتىدىغاندۇ؟ ئۇنىڭ يەنە بىر قېتىم ئۆزىگە ئالدىنىپ ۋارقىراپ ـ جارقىراپ كېتىشىنى، يەنە بىر قېتىم ئۇنىڭ كۈلكىسىگە دەستەك بولۇپ بېرىشنى كۈتمەيدىغاندۇ؟ ياق، ئەمدى ئۇنداق قىلمايدۇ. سىكارلېتنىڭ قوشۇمىسى بىردىنلا تۇرۇلۇپ، چىرايىدا ئاچچىقلانغاندەك بىرخىل ئىپادە پەيدا بولدى.

ــ مەن سىزنىڭ ئۇ بۇزۇق خوتۇن بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىڭىزدىن ئەلۋەتتە گۇمانلانغان.

ــ يالغۇز گۇمانلىنىشلىمۇ؟ نېمىشقا مەندىن سوراپ قىزىقىشلىرىڭىزنى باسمايسىز؟ سورىسىڭىز دەپ بېرەتتىم ئەمەسمۇ؟ ئاشلىپ ئىككىڭلار ئىككىمىزنىڭ ئايرىم يېتىشمىزنى قارار قىلغاندىن بېرى مەن شۇنىڭ بىلەن بىللە تۇرۇۋاتقان.

ــ سىز خوتۇنىڭىزنىڭ ئالدىدا شۇ ئىشلىرىڭىزدىن ماختىنىشقا جۈرئەت قىلىپ...

ــ مېنى كەچۈرۈڭ، ماڭا بۇ ئەخلاق دەرسىنى ئۆتمەسىڭىز. مەن سىزگە ئاشۇ ھېساباتنى ئۆتكۈزۈۋەتسەملا ئۇ چاغدا نېمىلا قىلسام كارىڭىز بولمايتتى. يېقىندىن بېرى مېنىڭ ئازراق يولدىن چىقىپ كېتىۋاتقانلىقىمنى بىلىپ تۇرۇۋاتىسىز. سىزمۇ

مېنىڭ خوتۇنۇم تۇرۇقلۇق، بۇنىڭنى تۇغقاندىن كېيىن خوتۇنۇمغا تازا ئوخشىماي قالدىڭىز، شۇنداققۇ دەيمەن؟ سىكارلېت، سىز بىر بىچارە پايچىغا ئوخشاپ قالدىڭىز، بېللې بۇ جەھەتتە سىزدىن ياخشىراق.

— پايچى بولۇپ قالدىڭىز؟ دېمەكچى بولغىنىڭىز، ئۇنىڭغا...

— تۇغرىسىنى دېسەك، بۇ «ئۇنىڭ ئىشلىرىنى يۆلەش» دېيىلىدۇ. بېللې ناھايىتى چېۋەر ئايال. مەن ئۇنىڭ تېخىمۇ گۈللىنىشىنى ئارزۇ قىلىمەن. ئۇنىڭغا ھازىر لازىمى پۇل. ئۇ شۇ پۇل بىلەن ئۆز ئالدىغا پاھىشخانا ئاچماقچى. ئايال كىشىنىڭ قولىدا پۇل بولسا قانداق مۆجىزىلەرنى يارىتىۋېتىدىغانلىقىنى سىزمۇ بىلىسىز، ئۆزىڭىزنىمۇ ئويلاپ بېقىڭ.

— مېنى ئۇنىڭ بىلەن سېلىشتۇرماقچىمۇ سىز...

— ئىككىڭلار ناھايىتى چېۋەر ئايال تىجارەتچىلەر، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئىشلىرىڭلاردىمۇ مۇۋەپپەقىيەت قازاندىڭلار. ئەلۋەتتە، بېللې سىزدىن سەل ياخشىراق، چۈنكى ئۇ ئاق كۆڭۈل، پەزىلىتىمۇ ياخشى.

— بۇ ئۆيدىن ھازىرلا يوقىلىڭ!

رېت ئېرىنچەكلىك بىلەن ئىشىك تەرەپكە ماڭدى، قاشلىرى ھەييالارنىڭ قاشلىرىدەك يىمىرىلىپ كېتىۋاتاتتى. ئۇ سىكارلېتنى نېمىشقا بۇنچىلىك ھاقارەتلەيدۇ؟ سىكارلېت غەزەپ ۋە ئاچچىق ئىچىدە ئويلاپ كېتىۋاتاتتى. ئۇ بۇگۈن مەخسۇس ئۇنى چۆكتۈرگىلى كەلگەن، ئىسىت، ئۇ پاھىشخانىدا مەست بولۇپ ساقچىلار بىلەن سوقۇشۇۋاتقاندا ئۇنىڭ يولىغا قاراپ كەتكىنى! بۇ ئەلەملەرگە قانداق چىدايدۇ بۇ يۈرەك.

— ئۆيدىن دەررۇ يوقىلىڭ، مەڭگۈ كىرگۈچى بولماڭ! بۇ گەپنى مەن بۇرۇنمۇ دېگەن. ئەمما سىزدە ئېسىلزادىلەرگە خاس خاراكتېر بولمىغاچقا، ئۇ گېپىمگە پەرۋا قىلمىدىڭىز، بۇگۈندىن باشلاپ ئىشكىلەرنى قۇلۇپلۇۋېتىمەن.

— ئەنسىرەپ كەتمىسىڭىزمۇ بولىدۇ.

— قۇلۇپلايمەن، ئۇ كۈنى ھاراق ئىچىۋېلىپ قىلغان

قىلىقلىرىڭىز... شۇنچىلىك مەست، ئادەم يىرگەنگۈدەك...
— سۆيۈملۈكۈم، ئۇنچىلىك يىرگەنگەندەك قىلمۇۋىدىڭىزغۇ؟
— يوقال!
— خاپا بولماڭ، مانا ماڭدىم. ئەمدى ئىككىنچى كېلىپ سىزنى ئاۋارە قىلمايمەن. سىزگە يەنە شۇنىمۇ ئېيتىپ قوياي، ئەگەر مېنىڭ تاپتىن چىقىپ كەتكەن قىلىقلىرىم جېنىڭىزغا پاتقان بولسا ئايرىلىپ كەتسەكمۇ بولىدۇ. پەقەت بوننېنى ماڭا بەرسىڭىزلا، سىزدىن باشقا نەرسىلەرنى تالاشمايمەن.
— مەن ئەردىن ئاجرىشىپ جەمەتىمىزنىڭ شەنىگە داغ چۈشۈرۈشنى خالىمايمەن.
— مېلانىيە ئۆلۈپ كېتىدىغانلا بولسا سىز شۇئان داغ چۈشۈرسىز، شۇنداق بولمامدۇ؟ مەن شۇ چاغدا سىزنىڭ مەن بىلەن ئاجرىشىشقا ئالدىرايدىغانلىقىڭىزنى ئويلىساملا بېشىمغا ئاغرىق كىرىپ كېتىدۇ.
— چىقىپ كېتەمسىز، يوق؟
— بولىدۇ، چىقىپ كېتەي. مەن سىزگە مۇشۇ ئىشنى دەپ قويغىلى كەلگەن. چارلېستون بىلەن يېڭى ئورلېئانغا بارماقچىمەن. يەنە... ھە، توغرا، نۇرغۇن يەرلەرگە بارىمەن. بۇگۈنلا يولغا چىقماقچى.
— ھە!
— بوننېنىمۇ بىللە ئېلىپ كېتىمەن. پىرىسسىي ئۇنىڭ نەرسىلىرىنى يىغىشتۇرۇپ قويسۇن، ئۇنىمۇ بىللە ئېلىپ ماڭىمەن.
— بالىنى ئۆيدىن ئاچىقىپ كېتىمەن دەپ چۆچۈرىنى خام سانىماڭ.
— ئۇ مېنىڭمۇ بالام، باتلېر خانىم. مەن سىزنى بوننېنى چارلېستونغا ئاپىرىپ مومىسىغا كۆرسىتىپ كېلىشىمگە قارشى تۇرماس دەپ ئويلايمەن.
— مومىسى؟ ئىشىڭىزنى قىلىڭ! بالىنى ئۆيدىن ئېلىپ كېتىپ، ئۆزىڭىز ھەر كۈنى كوچىدا ھاراق ئىچىپ يۈرمەكچىمۇ؟ كىم بىلىدۇ، ئۇنى بېللېدەك بىرسىنىڭكىگە ئاپىرىپ قويامسىز

تېخى...

رېت قولىدىكى سىگارىتنى غەزەپ بىلەن گىلەمگە ئېتىۋەتتى، سىگارىتنىڭ ئوتى گىلەمگە تۇتىشىپ يۇڭنىڭ سېسىق پۇرىقى چىقىشقا باشلىدى. رېتنىڭ ئۇنىڭ بىلەن كارى يوق، ئىككى سەكرەپلا سىكارلېتنىڭ قېشىغا باردى، چىرايى غەزەپتىن كۆكىرىپ كەتكەنىدى.

ــ ئەگەر ئەر كىشى بولۇپ قالغان بولسىڭىز، شۇ تۇرقىدا كاللىڭىزنى بىرلا تولغاپ ئۈزۈۋەتكەن بولاتتىم. سىزگە شۇنى ئېيتىپ قويايكى، سېسىق ئاغزىڭىزنى دەررۇ يۇمۇڭ. سىز مېنى بوننېنى ياخشى كۆرمەيدۇ، ئاشۇنداق يەرلەرگە ئېلىپ بارىدۇ... ئۇ مېنىڭ قىزىم! كالۋانىڭ قىلىۋاتقان گېپىنى قارا! يالغان ئانىلىق قىياپىتىڭىزنى ئۆزىڭىزگە كۆرسىتىۋېلىڭ. سىز ئانىغا ئەمەس مۇشۇككە ئوخشايسىز. سىز قاچان بالىلار ئۈچۈن جان كۆيدۈرۈپ بىر ئىش قىلىپ باققان؟ ۋاد بىلەن ئېللا سىزنى كۆرسە قورقۇپ جېنى چىقىدۇ. ئەگەر مېلانىيە بولمىغان بولسا ئۇ بالىلار نېمىنىڭ مۇھەببىتى، نېمىنىڭ مېھرىبانلىق ئىكەنلىكىنى بىلمەي ئۆتۈپ كېتەتتى. بوننى مېنىڭ قىزىم، ئۇ مېنىڭ! بۇنى بىلىپ قويۇڭ! سىز مېنىڭ ئۇنىڭغا سىزدىن ئۆتە كۆيۈنىدىغانلىقىمنى بىلمەمسىز؟ ۋاد بىلەن ئېللاغا تۇتقان مۇئامىلىڭىزنى ئۇنىڭغىمۇ ئىشلىتىپ، ئۇنىڭمۇ يۇرىكىنى يېيىشىڭىزگە مېنى يول قويىدۇ دەپ ئويلامسىز؟ ئۇ مۇمكىن ئەمەس! ھەرگىز يول قويمايمەن! ئۇنىڭ نەرسىلىرىنى دەررۇ تەييارلاڭ، بىر سائەتتىن كېيىن ماڭمەن. ئۇنداق قىلمىسىڭىز ئاقىۋىتى ئىككى كۈننىڭ ئالدىدىكى ئىشتىنمۇ بەتتەر بولىدۇ. مەن دائىم سىزنى قامچا بىلەن راسا بىر ساۋىسام، ئاندىن تۈزىلەمدىكىن دەپمۇ ئويلاپ قالمەن.

ئۇ سكارلېتنىڭ جاۋابىنى كۈتمەيلا كەينىگە بۇرلىپ چىقىپ كەتتى. ئارقىدىن ئۇنىڭ بالىلارنىڭ ئويناىدىغان ئۆيىنىڭ ئىشىكىنى ئېچىپ كىرىپ كەتكەن ئاۋازى ئاڭلاندى. بىردىنلا ئۇ ئۆيدىن بالىلارنىڭ خۇشال چىرقىراشقان ئاۋازلىرى كەلدى، بوننېنىڭ ئاۋازى ئېللانىڭكىدىنمۇ ياڭراق ئىدى.

— دادا، نەگە كەتتىڭىز؟
— بوننىنى يوّگىۋالغىلى توشقان تېرىسى ئىزدەپ يۈردۈم. بوننې، دادىڭىزنى تاتلىق بىر سوّيۇپ قويۇڭە، ئېللا، سىزمۇ.

ئەللىك بەشنچى باب

— قەدىرلىكىم، ماڭا ھېچنېمىنى چۈشەندۈرمەڭ، ئۇنداق گەپلەرنى ئاڭلىغۇم يوق، — دېدى مېلانىيە كىچىككىنە قولى بىلەن سىكارلېتنىڭ ئۇمچىيىپ تۇرغان ئاغزىنى ئېتىۋېلىپ، — ئەگەر سىز ئۆزىڭىز بىلەن مېنىڭ ئوتتۇرامدا چۈشەندۈرۈشكە تېگىشلىك ئىشلار بار دەپ قارايدىغان بولسىڭىز، بۇ قارىشىڭىز بىلەن ئۆزىڭىزگىمۇ، ماڭىمۇ، ئاشلىيىغىمۇ ھاقارەت كەلتۈرىسىز، شۇنداق ئەمەسمۇ، بىز ئۇچمىز بۇ دۇنيادا شۇنچە يىل بىللە كۆرەش قىلدۇق. ئۇچمىزنىڭ ئوتتۇرىسىدا مۇناسىۋىتىمىزگە سوغۇقچىلىق سالىدىغان بىرەر ئىش بار دېگەننى ئويلاشمۇ ئادەمنى خجىل قىلىدىغان ئىش. سىز مېنىڭ سىزنى ھەرقانداق ئادەمدىن ياخشى چۈشىنىدىغانلىقىمنى بىلەمسىز؟ ئاشلىيغا، بېئوغا ۋە ماڭا قىلغان خىلمۇ خىل ياخشىلىقلىرىڭىزنى... مېنىڭ ھاياتىمنى قۇتۇلدۇرۇپ قالغىنىڭىزدىن تارتىپ بىز بىر ئائىلىلىك ئادەمنىڭ جېنىنى ساقلاپ قالغىنىڭىزغىچە بولغان ئىشلىرىڭىزنى مېنى ئۇنتۇپ قالدى دەپ ئويلامسىز؟ سىز مېنى شىمالىلقتىن ئولجا ئالغان ئاشۇ ئاتنىڭ كەينىدىن سوقا تۇتۇپ مېڭىپ قوللىرىڭىزنىڭ قاناپ كەتكەنلىكىنى، ئانا ـ بالا ئىككىمىزنى دەپ شۇ جاپالارنى چەككىنىڭىزنى ئۇنتۇپ قېلىپ، سىز توغرۇلۇق چىقىقان نومۇسسىز ئۇ ئۇششاق گەپلەرگە ئىشىنىدۇ دەمسىز؟ سىزنىڭ ھەرقانداق چۈشەندۈرۈشلىرىڭىزنى ئاڭلىمايمەن، سىكارلېت ئوخارا، بىر ئېغىزىنمۇ ئاڭلىمايمەن.

ـــ لېكىن... ـــ سىكارلېت بىر گەپنى دېمەكچى بولۇپ يەنە توختاپ قالدى.

بىر سائەت ئىلگىرى رېت باتلىر بوننې بىلەن پىرىسسىينى ئېلىپ شەھەردىن كەتكەنىدى. بۇنىڭغا سىكارلېتنىڭ نومۇسى ھەم ئاچچىقى كېلىپ ئۆزىنى قويىدىغان يەر تاپالماي قېلىۋاتاتتى. ئۇنىڭغا ئاشلېي بىلەن بولغان ھېلىقى ئىشنىڭ خىجالەتچىلىكى، مېلانىيەنىڭ ئۇ ئىشنى بىلىپ تۇرۇپ ئۆزىنى قوغداپ قالغانلىقى قوشۇلۇپ تېخىمۇ ئازابلىنىپ كېتىۋاتاتتى. ئەگەر مېلانىيە ئارچې بىلەن ئىندىيانىڭ گېپىگە ئىشىنىپ، زىياپەتتە ئۇنىڭغا يېنىچە تەگكەن ياكى سوغۇق مۇئامىلىدە بولغان بولسا، ئۇ چاغدا ئۇ بېشىنى تىك تۇتۇپ خىلمۇ خىل قوراللىرى بىلەن ئۇنىڭغا تاقابىل تۇرغان بولاتتى. لېكىن، مېلانىيە كۆكرەك كېرىپ ئوتتۇرىغا چىقىپ، ئۇنى جەمئىيەتنىڭ خىلمۇ خىل ھۇجۇم ـ ھاقارەتلىرىدىن ساقلاپ قالدى. بۇنداق ئەھۋالدا سىكارلېتقا گۇناھىغا توۋا قىلماقتىن باشقا ئامال يوق ئىدى.

سىكارلېتنىڭ ۋىجدانى ئازابلىنىشقا باشلىدى. ئۇنىڭ كاتولىك مۇخلىسلىرىغا خاس ۋىجدانى ئۇزاقتىن بېرى بېسىلىپ ياتقان بولسىمۇ بۈگۈن ئاخىر ئورنىدىن تۇردى. «گۇناھىڭنى تونۇپ، ئازاب ۋە پۇشايمان ئىچىدە ئۇ گۇناھلىرىڭغا توۋا قىل !» بۇ گەپنى ئاپىسى ئېللېن ئۇنىڭغا يۈز نەچچە قېتىملاپ دېگەن بولغىيدى. بۈگۈن بېشىغا كۈن چۈشكەندە ئېللېننىڭ بۇ دىنىي تەلىماتلىرى سىكارلېتنىڭ ئېسىگە يەنە كەلدى. ئۇ گۇناھىنى تونۇشنى خالايدۇ... شۇنداق، ھەممىنى تونۇيدۇ. ھەربىر گەپ، ھەربىر كۆلكىلىرىگىچە، ئاندىن خۇدا ئۇنىڭ ئازابلىرىنى يەڭگىللىتىدۇ. خاتىرجەملىك بېرىدۇ. ئەمما، سىكارلېتنىڭ توۋىسى بىلەن مېلانىيەنىڭ چىرايىدا قورقۇنچلۇق بىر سۈرلۈكلۈك پەيدا بولۇپ، مۇھەببەت ۋە ئىشەنچلىرى گۈمان بىلەن ۋەھىمە ۋە يىرگىنىچكە ئايلىنىپ كېتىدۇ. ئاھ، بۇ ئېمىدىگەن ئېغىر جازا !

سىكارلېت ئاشۇنداق خىياللار بىلەن ھەممىنى مېلانىيەنىڭ ئالدىغا قويغىلى، بۇنىڭ نەتىجىسىدە ئۆزىنىڭ جەننىتى گۈمران بولۇپ كەتسىمۇ، ھەرقانچە كۆپ بەدەل تۆلىسىمۇ شۇنىڭغا رازى بولۇپ مېلانىيەنىڭ ئالدىغا كەلگەن. لېكىن، بىر كېچىدىن كېيىن، ئۇنىڭ ئۇ نىيەتلىرىنىڭ قىلچە مەنىسىز نىيەتلەر ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىپ قالدى. نېمە ئۈچۈن شۇنداق بولىدۇ، ئۆزىمۇ بىلمەيتتى. كۆڭلىدە بىر - بىرىگە زىددىيەتلىك تۇرلۇك خىياللار چىگىچلىشىپ كەتكەندى، ئۇلارنى يېشىپ رەتلەشكە زادىلا ھەپسىلىسى يوق ئىدى. پەقەت ئاپىسى ئۆز ۋاقتىدا ئۆزىنى كەمتەر، مۇلايىم، كۆڭلى پاك دەپ ماختىغاندەك، مېلانىيەنىڭمۇ ئۆزىگە ئاشۇنداق يۈكسەك باھالارنى بېرىشىنى ئۈمىد قىلاتتى. ئۆزىگە بۇ دۇنيا قانداق قاراۋاتىدۇ، ئاشلىپ بىلەن رېت قانداق باھا بېرىۋاتىدۇ، كارى يوق ئىدى. پەقەت مېلانىيەلا ئۇنىڭغا بولغان ئىزچىل قاراشلىرىنى ئۆزگەرتمىسىلا، باشقىچە ئويلارغا كېلىپ قالمىسىلا بولاتتى.

ئۇنىڭ مېلانىيەگە ھەقىقىي ئەھۋالىنى پەقەتلا دېگۈسى يوق ئىدى، ئەمما يەنە ئۇنىڭدىكى ناھايىتى ئاز بىر قىسىم سەممىيەتلىك ئورنىدىن تۇرۇپ ئۇنى ئەيىبلەيتتى. ئۇ سەممىيەتلىك يەنە ئۆزى ئۈچۈن پۈچۈلىنىپ كېلىۋاتقان ئۇ ئايالنىڭ ئالدىغا ساختا نىقابىنى كىيىپ چىقىشقىمۇ قارشى ئىدى، شۇڭا ئۇ شۇ كۈنى رېت بوۋىنى ئېلىپ ئۆيدىن چىقىپ كېتىشىگىلا مېلانىيەنىڭ يېنىغا چاپقانىدى.

لېكىن، ئۇ ئەمدىلا: «مېلانىيە، ئاشۇ كۈنكى ئىشنى چوقۇم چۈشەندۈرۈشۈم كېرەك...» دەپ بولغۇچە مېلانىيە شۇئان ئاچچىقى كېلىپ ئۇنى گەپتىن توسۇپ قويدى. سىكارلېت ئۇنىڭ مۇھەببەت بىلەن نەپرەت تەڭ ئىپادىلىنىپ تۇرۇۋاتقان كۆزلىرىگە قاراپ يۈرىكى بىر قىسما بولدى. توۋا قىلىپ خاتىرجەملىككە ئېرىشىش نىيىتىنىڭ سۇغا چىلاشقانلىقىنى شۇئان چۈشەندى. مېلانىيەنىڭ بىرىنچى گېپىلا ئۇنىڭ ئۇ نىيىتىگە ئۇزۇل -

كېسىل پالتا چاپقانىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۆزىنىڭ ئاز ئۇچرايدىغان پىشقان ھېسسىياتى بىلەن ئۆزىنىڭ كۆڭلىدىكى ئازاب ۋە ئېغىر يۈكتىن پەقەت ئۇچىغا چىققان شەخسىيەتچىلىك بىلەنلا قۇتۇلغىلى بولىدىغانلىقىنى ھېس قىلىپ قالدى. گۇناھىنى ئىقرار قىلىدىغان بولسا، ئۆزىدىكى ئۇ ئازاب بىلەن ئېغىر يۈكنى ئۆزىگە ئىشىنىۋاتقان بىگۇناھ بىر ئادەمنىڭ ئۈستىگە يۆكلەپ قويىدىكەن. مېلانىيە ئۇنى ساقلاپ قېلىپ قەرزدار قىلىپ قويدى، بۇ قەرزنى پەقەت سۈكۈت بىلەنلا قايتۇرۇشقا بولىدىكەن. ئەگەر مېلانىيەگە ئۆز ئېرىنىڭ ئۆزىگە ساداقەتسىزلىك قىلغانلىقىنى، ئۇنىڭ ئىچىدە يەنە ئۇنىڭ ئەڭ يېقىن دوستىنىكىمۇ بارلىقىنى بىلدۈرۈپ قويىدىغان بولسا، ئۇ چاغدا ئۇ ئۆمۈرۋايەت ئازاب ئىچىدە ئۆتمىدىكەن. بۇ نېمىدېگەن رەھىمسىزلىك.

ئۇنىڭغا دېسەم بولمايدىكەن، ــ ئويلىدى سىكارلېت كۆڭلى يېرىم بولۇپ، ــ ۋىجدانىم مېنى قىينىماپ ئۆلتۈرۈۋاتسىمۇ دېمەسلىك كېرەك. ئۇشتۇمتۇتلا رېت باتلېرنىڭ مەست چېغىدا دېگەن بىر گېپىنى ئەسلەپ قالدى. ئۇ: «ئۇ ئۆزى ياخشى كۆرگەن ھەرقانداق ئادەمنىڭ ۋۇجۇدىدا ئالىيجانابلىققا يات نەرسىلەرنى كۆرۈشنى تەسەۋۋۇر قىلالمايدۇ... سىزنىڭ پەزىلەتسىزلىكىڭىز ۋىجدانىڭىزغا كىرىپ بولۇپ مىخلىنىپ كەتسۇن» دېگەنىدى.

توغرا، بۇ ئىش سىكارلېتقا ئۆمۈرۋايەت بىر كىرىپ بولۇپ قالسۇن، بۇ ئازاب يۈرىكىگە مەڭگۈ ئورناپ كەتسۇن. نومۇس جەندىسى ئۇنىڭ ئۈستىدىن چۈشمەيدىغان بولسۇن، ھەر قېتىم مېلانىيەنىڭ مۇلايىم كۆزلىرى، مېھرىبان چىرايىنى كۆرگەندە قاتتىق خاتىرجەمسىزلىنىپ، پۈتۈن دەردىنى ئىچىدە بىلدىغان: «ماڭا بۇنداق ياخشى مۇئامىلىدە بولماڭ، مەن ئۇچۇن ھەممە نېمىڭىزدىن كەچمەڭ، مەن ئۇنىڭغا ئەرزىمەيمەن!» دەپ توۋلىيالمايدىغان بولسۇن.

«سىز بۇنچىلىك گالۋاڭ، بۇنچىلىك سۆيۈملۈك، ئادەملەرگە

ئاسانلا ئىشىنىپ كېتىدىغان بولمىسىڭىز، كاللىڭىز بۇنچىلىك ئاددىي بولمىغان بولسا ئىشلار بۇ دەرىجىدە قىيىنلىشىپ كەتمەيتتى، ــ ئۇمىدسىزلىك ئىچىدە ئويلاپ كەتتى سىكارلېت، ــ مەن نۇرغۇن گۇناھلارنى ئۆتكۈزدۈم، ئەمما بۇ قېتىمقىسى ئەڭ ئېغىر، ئەڭ ئازابلىق.»

مىلانىيە پاكار بىر ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇپ پۈتىنى ئېگىز بىر ئورۇندۇقنىڭ ئۈستىگە قويۇۋالغاچقا، ئىككى تىزى خۇددى كىچىك بىر بالىدەك چوقچىيىپ تۇراتتى. ئۇ ئاچچىقىدا كۆزىگە ھېچنېمە كۆرۈنمەيدىغان ھالەتكە يەتمىگەن بولسا ھەرگىز بۇنداق ئولتۇرالمايتتى. ئۇ كۈمۈش ئىلمەكتە تور توقۇپ ئولتۇراتتى، ئىلمەك خۇددى دۇئېلدا ئىشلىتىدىغان خەنجەرگە ئوخشاش يالتىراپ تۇراتتى.

مىلانىيەنىڭ گەپلىرىنىڭ خېلىلا ۋەزنى بار ئىدى، جېنى بار گەپلەرنى قىلىۋاتاتتى. بۇ ئەھۋال ئۇنىڭ ھېچقانداق بىرسىگە ئېغىر گەپ قىلمايدىغان مۇلايىم خاراكتېرىگە زادىلا ماس كەلمەيتتى. سىكارلېت ئۈشتۈمتۇتلا ۋىلكېس بىلەن خاملىتون ئائىلىسىدىكىلەرنىڭمۇ ئوخارا ئائىلىسىدىكىلەرگە ئوخشاش ئاچچىقىنىڭ بارلىقىنى، بەزىدە ئۇلارنىڭكىدىنمۇ كۈچلۈك ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىپ قالدى.

ــ قەدىرلىكىم، مەن باشقىلارنىڭ سىزنى تەنقىدلەپ قىلغان گەپلىرىدىن زېرىكتىم، ــ دېدى مىلانىيە، ــ بۇ قېتىمقىسى ئۇلارنىڭ ئاخىرقى قېتىملىق گېپى، شۇڭا ئارىلاشمىسام بولمىدى. بۇنىڭ ھەممىسى سىزنىڭ چېۋەر، قولىدىن ئىش كېلىدىغان ئايال ئىكەنلىكىڭىزگە قىلىنىۋاتقان ھەسەتتىن كېلىۋاتىدۇ. چۈنكى، نۇرغۇن ئەرلەر مەغلۇپ بولۇپ، سىز نەتىجە يارىتىۋاتىسىز ــ دە. بۇ گېپىمنى ھەرگىز باشقىچە ئويلاپ قالماڭ. مەن سىزنى باشقا ئادەملەر دېگەندەك، ئاياللار قىلمايدىغان ئىشلارنى قىلىۋېتىپسىز، دېمەكچى ئەمەس. سىز ئۇنداق ئىشلارنى قىلمىدىڭىز، كىشىلەر سىزنى، بولۇپمۇ قولىدىن ئىش

كېلىدىغان سىزدەك ئايالنى چۈشىنىشىمەيدۇ. سىزنىڭ چېۋەرلىكىڭىز ۋە نەتىجىلىرىڭىزگە قىلىشىۋاتقان ھەسەتلىرى ئاشلىپ ئىككىڭلارنىڭ نامىغا بىرىپ تاقالماسلىقى كېرەك ئىدى... خۇدا بىلىدۇ سىكارلېت!

مېلانىيەنىڭ ئاغزىدىن چىقىپ كەتكەن ۋە خورسىنغاندەك ئېيتىلغان ئاخىرقى سۆز ئەگەر ئەرلەرنىڭ ئاغزىدىن چىققان بولسا ھۆرمەتسىزلىك قىلدى، دەپلا تۇگەتكىلى بولاتتى. لېكىن، سىكارلېت ئەزەلدىن ئاڭلاپ باقمىغان بۇ كىنايىنى ئاڭلاپ قورقۇپ كەتتى.

— ئۇ ئادەملەر — ئارچې، ئىندىيا، ئېلسىن خانىم — ئۆزلىرى توقۇپ چىققان يالغان گەپلىرىنى ماڭا دېيىشتى. ئۇلار بۇنىڭغا قانداق جۇرئەت قىلىشقاندۇ؟ ئەلۋەتتە، ئېلسىن خانىم بۇ يەرگە كەلمىدى، كەلسىمۇ ئۇنىڭ بۇ گەپىنى ماڭا دېگۈدەك جۇرئىتى يوق. لېكىن، ئۇمۇ سىزگە ئۆچ، قەدىرلىكىم، چۈنكى سىز فەننىدىن ئۈزۈپ كەتتىڭىز ـ ده. ئۇنىڭ يەنە خۇگىنى ئىشلەتمىگىنىڭىزگىمۇ قورساق كۆپۈكى بار. ئۇنى بوشتىۋەتكىنىڭىز توغرا بولغان. ئۇ بىكار تەلەپ، قولىدىن ئىش كەلمەيدىغان ئادەم، — مېلانىيە بالا ۋاقىتىدىكى دوستىنى، ياش ۋاقىتىدىكى يىگىتىنى بىر تىينىغا ئەرزىمەس بىر نېمىگە چىقىرىۋەتكەنىدى، — ئارچېغا كەلسە، ئۇنىڭ ئىشىدا ئاساسەن مەن ئەيىبكار، ئۇ مۇتتەھەمنى مەن قانات ئاستىغا ئالماسلىقىم كېرەك ئىدى. ھەممە ئادەم ماڭا نەسىھەت قىلغان، ئەما مەن ئاڭلىماپتىكەنمەن. ئۇمۇ سىزنى ھېلىقى مەھبۇسلارنىڭ ئىشى بىلەن ياخشى كۆرمەيدۇ. سىزنى ئەيىبلەيدىغانغا ئۇنىڭ ئۆزى قانچىلىك ئادەم ئىدى؟ قاتىل! بىر ئايال كىشىنى ئۆلتۈرۈۋەتكەن قاتىل ئۇ. مەن ئۇنىڭغا شۇنچىلىك قىلسام، شۇنى بىلمەي يەنە مۇشۇ گەپلەرنى قىلىپ يۈرىدۇ. ئاشلىپي ئۇنى ياغ چىچىپ كۆيدۈرۈۋەتسىمۇ مەيلى، دەيتتىم. ئۇنى تانابىنى تازا تارتىپ ئاندىن ھەيدىۋەتتىم، بۇ شەھەردىن كەتتى.

ئىندىيامۇ بىر ئەسكى قىز، سۆيۈملۈكۈم. ئىككىڭلار تۇنجى كۆرۈشكەن چاغدىلا ئۇنىڭ سىزگە ھەسەت قىلىدىغانلىقىنى، ئۆچ ئىكەنلىكىنى بايقىغانىدىم. چۈنكى، سىز ئۇنىڭدىن چىرايلىق، سىزگە قىزىقىدىغانلارمۇ كۆپ. بولۇپمۇ ئۇ ستۇئارت تارلېتوننىڭ ئىشىدا سىزگە بەكرەك ئۆچلۈك قىلىدۇ. ئاشلېينىڭ بۇ سىڭلىسى توغرۇلۇق جىق سۆزلەپ كەتسەممۇ بولمايدۇ. ئۇ ئۆزىنىڭ ئۇ ئىشىغمۇ كۆپ پۇشايمان قىلدى. شۇڭا، ئۇ قىلىقىنى ھەرقانداق قىلىپمۇ ئاقلاپ كېتەلمەيدۇ... ئۇنىڭغا بۇنىڭدىن كېيىن بوسۇغامغا دەسسىگۈچى بولماڭ. سىزنىڭ ئاشۇنداق قۇرۇق گەپلىرىڭىزنى يەنە ئاڭلايدىغان بولسام، خەقلەرنىڭ ئالدىدىلا سىزنى يالغاچى دەيمەن، دېدىم.

مېلانىيە گېپىدىن توختاپ قالدى. چىرايىدىكى ئاچچىق ئەلەملەر يوقىلىپ ھەسرەتلىك تۇس ئالدى. مېلانىيە جورجىيەلىكلەرگە خاس ئۆز ئائىلىسىنى قىزغىن قوغدايدىغان پەزىلەتكە ئىگە ئىدى، ئائىلىدە زىددىيەت تۇغدۇرىدىغان كىچىككىنە ئىشقىمۇ قايغۇرۇپ كېتەتتى. ئۇ بىردەم ئىككىلىنىپ ئولتۇرۇپ قالدى، سكارلېت ئۇنىڭ ئەڭ سۆيۈملۈك ئادىمى بولغاچقا، بىرىنچى بولۇپ ئويلايدىغىنى يەنىلا سكارلېت ئىدى، شۇڭا ئۇ ئۇنىڭغا بولغان ساداقىتى بىلەن يەنە شۇنداق دېدى:

ــ قەدىرلىكىم، مەن سىزنى ياخشى كۆرگەنلىكىم ئۈچۈنمۇ ئۇ سىزنى كۆرەلمەيدۇ. بۇنىڭدىن كېيىن ئۆيىمىزگە ئاياغ باسمايدىغان بولدى، مەنمۇ ئۇ تۇرۇۋاتقان ئۆيگە يولىمايمەن. ئاشلېيمۇ مېنىڭ پىكرىمگە قوشۇلدى. شۇنداقتىمۇ ئۇنىڭ كۆڭلى بىئارام بولدى. سىڭلىسى تۇرۇپ شۇنداقمۇ گەپ قىلامدۇ...

ئاشلېينىڭ ئىسمىنى ئاڭلاپلا سكارلېت جىددىيلىشىپ ئۆزىنى باسالماي يىغلاپ كەتتى. ئۇ ئۇنى مەڭگۈ بىئارام بولۇپ ئۆتىدىغان قىلىۋەتتىمۇ؟ ئۇنىڭ بىردىنبىر ئارزۇسى ئاشلېينى خۇشال، ئامان ـ ئېسەن ياشىتىش ئەمەسمىدى؟ نېمە ئۈچۈن ھەر

قېتىملا خوددى ئۇنى ئەتەي خاپا قىلغاندەك ئىشلار يۈز بېرىدۇ؟ ئۇ ئۇنىڭ تۇرمۇشىغا بۇزغۇنچىلىق قىلدى، غۇرۇرىنى يەرگە ئۇردى، ئارامىنى بۇزدى، ئەمدى بۇگۈن سۈيۇملۇك سىكلىسى بىلەن بولغان قېرىنداشلىق مۇناسىۋىتىگىمۇ سوغۇقچىلىق سالدى. سىكارلېتنىڭ نام ـ ئابرۇيى بىلەن ئاشلېينىڭ خوتۇنىنىڭ بەختى ئۈچۈن ئىندىيا قۇربان قىلىنغان، يالغان گەپ قىلغانلىقىغا ئىقرار قىلدۇرۇلغانىدى. ھەممە ئىشقا ھەسەت قىلىپلا يۇرىدىغان ئۇ قېرى قىز ئىندىيانىڭ سىكارلېتقا بولغان ھەر بىر گۇمانى، ئۇنىڭ تۇغرۇلۇق قىلغان ھەر بىر گېپىي مۇتلەق ئورۇنلۇق ۋە ئادىل گەپلەر ئىدى. ئاشلېي ئۇنىڭ كۆزلىرىدە دائىم ھەققانىيەتنى، ھەقىقىي ۋە سالقىن مەسخىرىنى كۆرەتتى، ئۇنىڭدىكى بۇ ئالامەتلەر دەل ۋىلكېس ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ ئالاھىدىلىكى ئىدى.

سىكارلېت ئاشلېينىڭ يۈز ـ ئابرۇيىنى ئۆزىنىڭ جېنىدىنمۇ ئەزىز كۆرىدىغانلىقىنى بىلەتتى، شۇڭا ئۇنىڭ ھازىر قاتتىق ئازاب ئىچىدە تۇرۇۋاتقانلىقى ئېنىق ئىدى. ئۇمۇ سىكارلېتقا ئوخشاشلا مېلانىيەنىڭ ھىمايىسىنى قوبۇل قىلغانىدى. سىكارلېت مۇشۇنداق قىلىشىنىڭ زۆرۈرلۈكىنى، ئاشلېينى مۇشۇ ھالەتكە چۈشۈرۈپ قويغان ئادەم ئۆزى ئىكەنلىكىنى بىلەتتى، ئەمما يەنە ئايال كىشى بولغاچقىمۇ، ئاشلېي ئارچىنى ئولتۇرۇۋاتقان، مېلانىيە بىلەن جامائەتچىلىكىنىڭ ئالدىدا ھەممىنى بوينىغا ئالغان بولسا، ئۇ چاغدا سىكارلېت ئۇنىڭغا تېخىمۇ قايىل بولاتتى، چۈنكى، ئۇ ئۆزىگە قىلىنىۋاتقان خەيرخاھلىقلارنى ئادالەتسىزلىك دەپ بىلەتتى. ئەمما، ھازىر ئېغىر ئەلەم ئىچىدە تۇرۇۋاتقاچقا، ئۇ ئىشلارنى كۆپ ئويلاپمۇ كەتمەيتتى. ئۇ رېتتىنىڭ ئاشلېينى كەمسۇندۇرۇپ قىلغان گەپلىرىنىمۇ ئەسلەپ، بۇ ماجىرادا ئاشلېي يىگىتلىك قىلالمىدىمۇ قانداق، دەپ ئويلاپ قالدى. شۇنىڭ بىلەن تەڭلا ئاشلېينىڭ ھازىرغىچە كۆز ئالدىدا پارلاپ تۇرغان مۇكەممەل ئوبرازى ئىختىيارسىزلا سۇسلىشىپ قېلىۋاتقاندەك

بىر خىل ھېسسىياتقا كېلىپ قالدى ۋە شۇئان ۋۇجۇدىنى چىرماپ تۇرۇۋاتقان نومۇس ۋە جىنايەت كۆلەڭگىلىرى بارغانسېرى كېڭىيىشكە باشلىدى. بۇ خىل خىياللارنى ئۆزىدىن نېرى قىلاي دېگەنسېرى كۆڭلى بۇزۇلۇپ يىغلاۋەردى.

— ئۇنداق قىلماڭ! يىغلىماڭ! — مېلانىيە ئىتتىكلا قولىدىكى ئىشنى قويۇپ سافاغا كېلىپ سكارلېتنىڭ بېشىنى مۇرىسىگە قويۇۋالدى، — ئەسلىدە بۇ ئىشنى سۆزلەپ سىزنى بىئارام قىلغۇم يوق ئىدى. سىزنىڭ ئاڭلىسىڭىز بىئارام بولىدىغانلىقىڭىزنى بىلەتتىم، ئەمدى ئىككىنچى دېمەيمەن، ئىككىلىمىز دېيىشمەيلى، باشقىلارغىمۇ تىنمايلى. مەن يەنە، — ئۇ ئاخىرىدا غەزەپ ئارىلاش قوشۇپ قويدى، — ئىندىيا بىلەن ئېلسىن خانىمغىمۇ دەيمەن، ئۇلارمۇ مېنىڭ ئېرىم بىلەن يەڭگەم توغرۇلۇق پەلىپەتىش گەپلەرنى يەنە قىلمىمىز دەپ خىيال قىلىشمىسۇن. بىر قارارغا كېلىپ بولدۇم. ئىككىسىنى ئاتلانتادا باش كۆتۈرگۈزمەيمەن. ئۇلارنىڭ گەپلىرىگە كىم ئىشىنىدىكەن ھەم ئۇلارنى بوسۇغىسىغا دەسسەتكۈزىدىكەن، ئۇنداق ئادەملەرمۇ مېنىڭ دۇشمىنىم.

سكارلېت بېشىنى كۆتۈرۈپ، بۇنىڭدىن كېيىنكى ئۇزاق كۈنلەرنى خىيالىدىن ئۆتكۈزۈپ، بۇ شەھەر بىلەن بۇ ئائىلىدىكى بىرنەچچە ئەۋلادقا سوزۇلىدىغان بۆلۈنۈش خاراكتېرىدىكى كۈرەشلەرنى كۆرگەندەك بولدى، بۇ كۈرەشلەرنىڭ سەۋەبچىسى ئۆزى ئىدى.

مېلانىيە دېگىنىنى قىلىپ، سكارلېت ياكى ئاشلىيغا ئۇ ئىش توغرۇلۇق بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمىدى. باشقىلارغىمۇ دېمەي، كارى بولماسلىقتەك سالقىن مۇئامىلىنى ساقلاپ كەلدى. ئاشۇ كۈنكى زىياپەتتىن كېيىن، رېت باتلېر سىرلىق ھالدا بىرنەچچە ھەپتە يوقىلىپ كېتىپ شەھەردە قاتتىق غۇلغۇلا كۆتۈرۈلدى، سكارلېتنىڭ ئۇستىدىنمۇ نۇرغۇن گەپ بولدى. مېلانىيە كونا

دوستلىرى ياكى تۇغقانلىرى بولسۇن، سىكارلېتنى ھاقارەتلىگەن ئادەملەرنىڭ ھېچقايسىسىنى كەچۈرمىدى.

مېلانىيە قىلچە تەۋرەنمەي سىكارلېت تەرەپتە تۇرۇۋاتاتتى. سىكارلېتنى كۈندىكىدەك دۇكانغا، پەن زاۋۇتىغا ماڭدۇرۇپ تۇراتتى. ئۆزىمۇ پەيتوندا بىللە باراتتى. سىكارلېت قولۇم - قوشنىلارنىڭ قىزىقىپ قاراشلىرىدىن خىجىل بولۇپ سىرتلارغا چىقىشنى خالىمىسىمۇ، مېلانىيە ئۇنى ھەر كۈنى چۈشتىن كېيىن سىرتقا چىقىشقا ھەيدەپ تۇراتتى. بەزى كۈنلىرى سىكارلېتنى ئىككى يىلدىن بېرى بىرىپ باقمىغان ئۆيلەرگە ئېلىپ باراتتى. ئۇيەرلەردە، سىلەرمۇ مېنىڭ بۇ دوستۇمنىڭ ھۆرمىتىنى قىلىشىڭلار كېرەك، دېگەندەك، سىكارلېتنىڭ ھۆرمىتىنى بەكلا قىلىپ كېتەتتى.

ئۇ يەرلەرگە بارغاندا سىكارلېتقا بالدۇر بېرىشنى، قايتقاندا ھەممىنىڭ ئاخىرىدا قايتىشىنى تاپىلاپ تۇراتتى. بۇنىڭدا ئۇ يەرگە كەلگەن خوتۇنلارنىڭ غەيۋىت قىلىشلىرىغا ۋاقىت چىقماي، بەزى خاپىلىقلارنىڭ ئالدىنى ئالغىلى بولاتتى. بۇ بېرىش - كېلىشلەر سىكارلېت ئۈچۈن تولىمۇ ئازابلىق ئىدى، شۇنداقتىمۇ بارماسلىققا پېتىنالمايتتى، راست تۇتۇلۇپ قالغانمىدۇ دەپ گۇمان بىلەن ئويلىشىدىغان ئادەملەرنىڭ ئىچىدە تۇرۇشتىن قورقاتتى. ئەگەر بۇ ئايالار مېلانىيەنى ياخشى كۆرمىگەن، ئۇنى رەنجىتىپ قويۇشتىن قورقمىغان بولسا سىكارلېتقا نەزەر كۆزىنىمۇ سېلىپ قويۇشمايتتى. شۇنداقتىمۇ سىكارلېت ئۆيىگە بارغانلىكى ئايالارنىڭ كېيىن ئۆزىگە زىيانكەشلىك قىلمايدىغانلىقىنى چۈشىنەتتى.

بىر نۇقتا كىشىلەرنىڭ سىكارلېتقا بولغان قاراشلىرىنى ناھايىتى ئېنىق چۈشەندۇرۇپ بېرەتتى. ئۇ بولسىمۇ، ناھايىتى ئاز بىر قىسىم ئادەملەر سىكارلېتنى قوغداش ياكى تەنقىد قىلىشىنى ئۇنىڭ دۇرۇس ئايال ياكى ئەمەسلىكى بىلەن بەلگىلىمەيتتى. «مەن ئۇنىڭغا يۇقىرى تەلەپ قويۇپمۇ

كەتمەيمەن.» مانا بۇ ئادەتتىكى مۇئامىلە ئىدى. سىكارلېت ئۆزىگە دۇشمەن كۆپەيتىۋالغان بولغاچقا، ئۇنى قوللايدىغانلار يوق دېيەرلىك ئىدى. ئۇنىڭ گەپ ـ سۆزلىرى نۇرغۇن ئادەمنىڭ دىلىنى رەنجىتتى، شۇڭا بۇ رەسۋاچىلىقنىڭ ئۇنى ئازابلىغان ـ ئازابلىمىغانلىقى بىلەن ھېچكىمنىڭ كارى يوق ئىدى. ئەمما، بۇ ئىشنىڭ مېلانىيە بىلەن ئىندىياغا بولغان تەسىرىگە كۆڭۈل بۆلىدىغانلار ئىنتايىن كۆپ ئىدى. شۇڭا بۇ بوران ـ چاپقۇن سىكارلېتنى ئەمەس، ئاشۇ ئىككىسىنى دەپ قىلىپ چىقىۋاتاتتى. ھەممە ئادەمنىڭ پىكرى بىرلا مەسىلىگە، ئىندىيا يالغان گەپ قىلغانمىدۇ، دېگەن مەسىلىگە مەركەزلىشىپ قالغانىدى.

مېلانىيە تەرەپتە تۇرۇپ گەپ قىلىدىغانلار ئۆزلىرىنىڭ پاكىتلىرىنى كۆرسىتىپ، كۆردۈڭلارمۇ، مېلانىيە يېقىندىن بېرى دائىم سىكارلېت بىلەن بىللە، مېلانىيەگە ئوخشاش ئىپپەتلىك ئايال گۇناھكار بىر خوتۇننى، يەنە كېلىپ ئۆزىنىڭ ئېرى بىلەن گېپى چىققان خوتۇننى قوللامدۇ؟ مۇمكىن ئەمەس، ھەرگىز مۇمكىن ئەمەس. ئىندىيا ئۇششاق سۆز قېرى قىز، سىكارلېتقا ئۆچلۈك قىلىپ ئاشۇ تۆھمەتنى توقۇپ چىققان، ئېلسىن بىلەن ئارچېنمۇ يالغان گېپىگە ئىشەنمۇرۇۋەتكەن، دېيىشەتتى.

ئەمما، ئىندىيانى قوللايدىغانلار بولسا، ئەگەر سىكارلېت پاك خوتۇن بولسا، ئېرى كاپىتان باتلېر نەگە كەتتى؟ نېمىشقا سىكارلېت بىلەن بىللە تۇرۇپ، ئۆزىنىڭ ئۇ تۆھمەتلەرگە بەرداشلىق بېرىشىگە كۈچ بەرمەيدۇ؟ دەپ سوئاللارنى قويۇشاتتى. بۇ سوئاللارغا جاۋاب بەرمەكمۇ تەس ئىدى، چۈنكى كۆنلەر ئۆتۈپ كېتىۋاتاتتى، ئەمما رېتتىن تېخىچە خەۋەر يوق ئىدى. ۋاقىت ئۇزارغانسېرى گەپ ـ سۆزلەر ئۇلغىيىپ، سىكارلېتنىڭ بويدا قاپتۇ دېگەنمۇ گەپ چىقتى. شۇنىڭ بىلەن ئىندىيانى قوللايدىغانلار، دېمىدۇقمۇ، دېگەندەك، بىر ـ بىرىگە مەنىلىك قاراپ قويۇشاتتى، ئۇ كاپىتان باتلېرنىڭ بالىسى ئەمەس ـ دە،

دېيىشىمۇ قويماتتى. ئۇ ئىككىسىنىڭ يىراقلىشىپ قالغانلىقى، ئايرىم ياتىدىغانلىقى بۇرۇنلا شەھەردىكى ئەرنىڭ غۇلغۇلىسىغا سەۋەب بولغان ھەم ئايرىم ياتىدىغانلىقلىرىغا ھەممە ئادەم نەپرەتلەنگەنىدى.

شۇنىڭ بىلەن بۇ ئىش تۇيۇقسىز شەھەر خەلقى ئىككى گۇرۇھقا بۆلۈنۈپ كەتتى. ئائىلە ئىنتىزام - قائىدىلىرى ئىنتايىن كۈچلۈك بولغان خامىلتون، ۋىلكېس، بور، ۋېمتىن جەمەتلىرىنىڭ ئىچىدىمۇ بۆلۈنۈش پەيدا بولدى. ھەممە ئائىلىلەرنىڭ ئەزالىرى ئۆزلىرىنىڭ كىم تەرەپتە تۇرىدىغانلىقلىرىنى ئاشكارىلىماي قويمىدى، ئوتتۇرىدا تۇرۇۋېلىشقا بولمايتتى. مېلانىيە سالقىن قان، تەمكىن تۇرۇپ كېلىۋاتاتتى، ئىندىيا بولسا ئىچى تارلىقى بىلەن ئىدى، ھەر ئىككى تەرەپ ۋەزىيەتنى كۆزىتىپ تۇرۇۋاتاتتى. ئۇلارنىڭ ئۇرۇق - تۇغقانلىرى بىلەن يېقىن دوستلىرى بۇ بۆلۈنۈشنى سىكارلېت كەلتۈرۈپ چىقاردى، دېيىشىپ ئۇنىڭدىن قاتتىق رەنجىشەتتى، كۆپچىلىك ئۇنىڭ ئۈچۈن بۇنچىلىك قىلىشىپ كەتمىسە بولاتتى، ئۇ بۇنداق قىلىشقا ئەرزىمەيتتى، دەپ قارىشاتتى. ئۇرۇق - تۇغقانلارنىڭ قايسى تەرەپتە تۇرۇشلىرىدىن قەتئىينەزەر، ئىندىيانىڭ بۇ رەسۋاچىلىقنى ئاشكارىلىشى، ئاكىسى ئاشلېيتى ئۇنىڭغا چېتىۋېلىشى توغرا بولمىدى، ئادەمنى ئازابلايدىغان بىر ئىش بولدى، دەپ ئېچىنىشاتتى. ئەمما، بۇ ئىش رېئاللىققا ئايلىنىپ بولغاندىكىن نېمە ئامال؟ ئاخىر ئۇلارمۇ خۇددى مېلانىيەنىڭ يېقىنلىرى مېلانىيەنى ئاسراپ قېلىش ئۈچۈن مېلانىيە بىلەن سىكارلېت تەرەپتە تۇرغاندەك، ئىندىيانىڭ يان بېسىپ سىكارلېتقا قارشى تۇرۇشتى.

ئاتلانتالىقلارنىڭ يېرىمى دېگۈدەك مېلانىيە بىلەن ئىندىيانىڭ يېقىن تۇغقانلىرى، شەرەم تۇغقانلىرى ياكى ئۆزلىرىنى ئۇلارنىڭ تۇغقانلىرى دەپ ئاتىشىۋالغان ئادەملەر بولۇپ، مۇناسىۋەتلىرى بەكمۇ مۇرەككەپ ئىدى. بۇ مۇناسىۋەتلەرنى جورجىيەنىڭ كونا

يەرلىك ئادەملىرىلا ئېنىق بىلەتتى. بۇ ئىككى جەمەت سىرتىنىڭ ئادەملىرىنى چەتكە قاقاتتى، جىددىي پەيتلەرگە دۇچ كەلگەندە بىر ئادەمدەك ئۇيۇشۇپ ئورتاق رەقىبلىرىگە قارشى تۇرالايتتى، بۇنداق چاغلاردا خۇسۇسىي ئاداۋەتلىرىنى ئۇنتۇپ كېتەتتى. پىتتىي هامما بىلەن هېنرى تاغنىڭ بىر مەزگىل ئارازلىشىپ قالغىنىنى هېسابقا ئالمىغاندا، ئۇلارنىڭ ئىناق مۇناسىۋەتلىرى بىر قېتىممۇ بۇزۇلۇپ باقمىغانىدى، يەنىلا بىر ـ بىرىگە مېهرىبان، گەپ ـ سۆز، يۈرۈش ـ تۇرۇشلىرى سىلىق، سۇلكەتلىك ئىدى، جېدەل ـ ماجىرا ناھايىتى ئاز بولاتتى. ئاتلانتادىكى باشقا جەمەتلەر ئۇلارنى هەرگىز دورىيالمايتتى.

مانا ئەمدى ئۇلار ئىككى گۇرۇهقا بۆلۈنۈپ كەتتى. بۇ خىل ۋەزىيەت بۇ شەهەردىكى ئۇرۇق ـ تۇغقانلىق مۇناسىۋىتى يوق كۆپچىلىك ئادەملەرگە زور قىينىچىلىقلارنى كەلتۈرۈپ بەردى. ئۇلارنىڭ ئەقىل ـ پاراسەتلىرى، سەۋر ـ تاقەتلىرى ئۇچۇنمۇ چوڭ بىر سىناق بولدى. چۈنكى، مېلانىيە بىلەن ئىندىيانىڭ ئوتتۇرىسىدىكى بۇ زىددىيەت ئەمەلىيەتتە، هەر بىر ئىجتىمائىي تەشكىلاتلارنىمۇ ئىككىگە بۆلۈۋەتكەنىدى، هەتتا بۇ ئىشقا ئاتلانتادىكى تۆت چېركاۋمۇ ئارىلىشىپ، ئۇلارنىڭ قارىمىقىدىكى دىنىي تەشكىلاتلاردىمۇ بۆلۈنۈش پەيدا بولدى.

ئاتلانتانىڭ ئىيالىلىرى چۈشتىن كېيىن سائەت تۆتتىن ئالتىگىچە مېلانىيە بىلەن سىكارلېت ئۆز ئۆيىلىرىگە كەلگەندە، ئىندىيانىڭمۇ شۇ يەردە بولۇپ قېلىشىدىن بەكمۇ ئەنسىرىشەتتى.

ئۇلارنىڭ ئائىلىسىدە هازىر ئەڭ بىچارىسى پىتتىي هامما ئىدى. بۇ ئىيالنىڭ ئۇرۇق ـ تۇغقانلىرىنىڭ ئىناقلىقى ئىچىدە تۇرۇپ خاتىرجەم كۈن ئۆتكۈزۈشتىن باشقا ئارتۇقچە تەلىپى يوق ئىدى، هازىرقى دەتالاشتىمۇ ئىككىلا تەرەپكە ياخشى بولۇشنى ئويلايتتى، ئەمما هەر ئىككى تەرەپ ئۇنىڭ ئىككى كېمىنىڭ بېشىغا تەڭ دەسسەپ تۇرۇشىغا يول قويمايتتى. ئىندىيا هازىر ئۇنىڭ بىلەن بىللە تۇرۇۋاتاتتى. ئەگەر پىتتىي هامما ئۆزى

ئويلىغاندەك مېلانىيە تەرەپتە تۇرىدىغان بولسا، ئۇ بۇ ئۆيدىن چىقىپ كېتەتتى. ئىندىيا كېتىپ قالسا بىچارە پىتتىيپات قانداق قىلىدۇ؟ بۇ ئۆيلەردە ئۆزى يالغۇز تۇرالمايدۇ ـ دە. ئۇ چاغدا يات بىر ئادەمنى ئۆيگە ئەكىرىپ بىللە تۇرسا ياكى سىكارلېتنىڭ ئۆيگە كەتسە بولىدۇ شۇ. بىراق، ئۇنداق قىلىشقىمۇ بولمايدۇ، چۈنكى كاپىتان باتلېر ئۇنى تازا ياخشى كۆرۈپ كەتمەيدۇ. ئۇ يەرگە بارمىسا مېلانىيەنىڭ كىچىك ئۆيىدە تۇرسىمۇ بولىدۇ، كەچتە بېئونىڭ كىچىك ئۆيىدە بېئو بىلەن بىللە ياتسىمۇ بولىدۇغۇ.

پىتتىي ھاما ئىندىيانى تازا ياخشى كۆرۈپ كەتمەيتتى، ئۇنىڭ سوغۇق ۋە جاھىللىقى، ھازىرقى مۇشۇ ئىشقا تۆتۈۋاتقان بىر تەرەپلىمىلىكى ۋە ئالدىراقسانلىقى ئۇنى قورقۇتۇپ قويغانىدى. پىتتىي ھاما مەسىلىلەرگە ئەخلاق نۇقتىسىدىن ئەمەس، بەلكى ئۆز تۇرمۇشىنىڭ راھەتتە ئۆتۈش ـ ئۆتمەسلىكى بىلەن قارايتتى، شۇڭا ئىندىيا بۇ ئۆيدە ئۇنىڭ بىلەن بىللە تۇرالايتتى.

لېكىن، ئىندىيانىڭ ئۇ يەردە تۇرۇۋاتقانلىقى بىلەن بۇ ئۆي بۇ قېتىمقى بوران ـ چاپقۇنىنىڭ مەركىزىگە ئايلىنىپ قېلىۋاتاتتى. چۈنكى، مېلانىيە بىلەن سىكارلېت پىتتىي ھاممىنى ئىندىيانى قانات ئاستىغا ئېلىۋاتىدۇ، دەپ بىلەتتى. شۇ سەۋەبتىنمۇ، سىكارلېت پىتتىي ھاممىغا بېرىپ تۇرۇۋاتقان پۇلنى توختىتىۋەتتى. ئۇ ئىندىيا داۋاملىق تۇرىۋېرىدىغان بولسا بىر تىيىن بەرمەسلىك قارارىغا كەلگەنىدى، ئاشلېي ھەر ھەپتىدە ئىندىياغا پۇل ئەكىرىپ بەرگەنىدە، ئۇ، بۇ پۇلنى يوغانچىلىق قىلىپ ئۇن ـ تىنسىز قايتۇرۇۋېتەتتى، پىتتىي ھاما ئۇنىڭ بۇ قىلمىغا ھەيران قالاتتى ۋە ئەپسۇسلىناتتى. ئەگەر ھېنرى تاغىنىڭ ياردىمى بولمايدىغان بولسا، ئۇلارنىڭ كۈنى كۆندىن ـ كۈنگە ئوسالىشىپ كېتەتتى. ئەما ھېنرىنىڭ ياردىمىنى ئېلىشنى بولسا پىتتىي ھاما نومۇس دەپ بىلەتتى.

پىتتىي هامما بۇ دۇنيادا ئۆزىدىن قالسا مىلانىيەنى ئەڭ ياخشى كۆرەتتى، ئەمدى ھازىر ئۇ خۇددى يات ئادەمدەك ئۇنىڭغا سوغۇق مۇئامىلە قىلىۋاتاتتى. بۇرۇن بۇ ئۆيگە كۈندە ئون نەچچە قېتىم كىرىپ ـ چىقىپ تۇرغان بولسا، ھازىر بىر قېتىممۇ كىرمەيتتى. پىتتىي هامما ئۆزى ئۇنىڭ يېنىغا كىرىپ، ئۆزىنىڭ ئۇنى قانچىلىك ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى يىغلاپ تۇرۇپ سۆزلەپ كېتەتتى، ئەمما مىلانىيە ئۇنىڭغا ئارتۇق گەپ قىلمايتتى، جاۋابەن ئۆيگە كىرىپمۇ قويمايتتى.

پىتتىي هامما سىكارلېتنىڭ نۇرغۇن ئىلتىپاتىغا ئېرىشكەنلىكىنى چوڭقۇر چۈشىنەتتى... ئۇنى شۇنىڭ يارىدىمى بىلەن ياشاۋاتىدۇ دېسىمۇ بولاتتى. ئۇرۇشتىن كېيىنكى ئەڭ جاپالىق كۈنلەردە ئۇ يا ھېنرىنىڭ يارىدىمى بىلەن ياشىشى، يا ئاچتىن ئۆلۈشى كېرەك ئىدى. مۇشۇنداق چاغدا سىكارلېت كېلىپ ئۇنىڭ ئۆيىنىڭ بارلىق راسخوتىنى ئۈستىگە ئالدى، يەيدىغىنىنى، كىيىدىغىنىنى بەردى، ئاتلانتادا بېشىنى كۆتۈرۈپ يۈرەلەيدىغان قىلىپ قويدى، توي قىلىپ كەلگەندىن كېيىنمۇ يارىدىمىنى زادىلا ئايىمىدى.

راست ئەمەسمۇ، پىتتىي هامما مىلانىيەنىڭ ياخشى كۆرۈپ ئاسرىشىغا، سىكارلېتنىڭ مەردلىك بىلەن قىلغان يارىدىمىگە ئېرىشىپ كەلگەن. ئىندىيا ئۇنىڭغا نېمە قىلىپ بەردى؟ ئۇنىڭ خاتىرجەم ياشىشىغا كاشىلا قىلغاندىن باشقا ھېچنېمە قىلىپ بەرگىنى يوق.

بەزى ئادەملەر سىكارلېتنىڭ پاك، گۈناھسىزلىقىغا ئاخىر ئىشىنىشكەنمۇ بولدى. بۇ ئۇنىڭ پەزىلىتىنىڭ ياخشىلىقىدىن ئەمەس، بەلكى مىلانىيەنىڭ شۇ نۇقتىغا قاتتىق ئىشەنگەنلىكىدىن بولغانىدى. يەنە بەزىلەر سىكارلېتقا بولغان قاراشلىرىنى ساقلاپ قېلىشقان بولسىمۇ، لېكىن مىلانىيەگە بولغان مۇھەببىتى، ھۆرمىتى تۈپەيلىدىن سىكارلېتقا ئەدەپ بىلەن مۇئامىلە قىلىشقا باشلىدى. ئىندىيانىڭ قوللىغۇچىلىرى هازىرمۇ سىكارلېتقا

سوغۇق مۇئامىله قىلىشاتتى، ئايرىملىرى ھەتتا ئۇنى ئاشكارا ئەيىبلىشۋاتاتتى. كېيىنكى ئىككى خىل ئەھۋال ئادەمنى خىجىل قىلىپمۇ، ئازراق خاپا قىلىپمۇ قويياتتى. شۇنداقتىمۇ سىكارلېت مېلانىيە بولمىسا ئۆزىنىڭ پۈتۈن ئادەمنىڭ نەپرىتىگە قېلىپ، ھېچكىم كۆزگە ئىلمايدىغان بىر ئادەمگە ئايلىنىپ قالىدىغانلىقىنى چوڭقۇر چۈشىنەتتى.

ئەللىك ئالتىنچى باب

•رېت باتلېرنىڭ ئاتلانتادىن كەتكىنىگە ئۇچ ئاي بولۇپ قالدى، ئۇچ ئايغىچە سىكارلېتقا بىر قېتىممۇ خەت ـ خەۋەر بەرمىدى. ئۇنىڭ ھازىر نەدىلىكىنى، قاچان قايتىپ كېلىدىغانلىقىنى ھېچكىم بىلمەيتتى. قايتىپ كېلىش ـ كەلمەسلىكىگە قارىتا سىكارلېتنىڭ كۆڭلىدە سان يوق ئىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ تىجارىتى بىلەن شۇغۇللىنىپ يۈرۈۋەردى. سىرتتىن ناھايىتى تىمىدەك كۆرۈنگىنى بىلەن ئىچىدىن تۇغۇشىپ كېتىۋاتاتتى، سالامەتلىكىمۇ ياخشى ئەمەس ئىدى. شۇنداقتىمۇ مېلانىيە ئۇنى خەق ھازىرمۇ ئىككى زاۋۇتنىڭ ئىشىغا قىزغىن ئىكەن دەپ قالسۇن ئۈچۈن، ھەر كۈنى دۇكان بىلەن زاۋۇتلارغا بېرىپ كېلىشكە ھەيدەپ تۇردى. ئەمەلىيەتتە، ئۇ دۇكاننىڭ ئىشلىرىدىن سوۋۇپ قېلىۋاتاتتى، پايدىسى ئۆتكەن يىلىنكىدىن ئىككى ھەسسە ئاشقان، ساپ پايدا ئۈزۈلمەي كىرىپ تۇرۇۋاتقان بولسىمۇ، بۇ ئىشتىن زېرىكىپ، دۇكاندىكى خىزمەتچىلەردىن رازى بولمايدىغان، ئۇلارغا قوپاللىق قىلىدىغان بولۇپ قېلىۋاتاتتى. يوھان گاللېگېر مەسئۇل بولۇۋاتقان پەن زاۋۇتنىڭ تىجارىتى بەكمۇ ياخشى ئىدى، ئەمما سىكارلېت ئۇ ئادەمنىڭ بەزى ئىشلىرىدىن خاپا ئىدى. يوھاندىمۇ ئۆزىگە ئوخشاش ئېرىلاندىيەلىكلەرنىڭ مىجەزى بار ئىدى. ئاخىر ئۇ سىكارلېتنىڭ

كوتۈلداشلىرىغا چىدىماي، قاتتىق خاپا بولۇپ ئۇنىڭغا سۆزلەپ كەتتى.

— خانىم، ماڭا ھېچنېمىڭىزنىڭ لازىمى يوق، سىزنى كىرومۇبل ئۈرسۈن، — دېدى ئۇ بىر كۈنى چىدىماي ۋە كېتىمەن دەپ جۈۋىسىنى تەتۈر كىيىدى. شۇنىڭ بىلەن سىكارلېت پەسكويغا چۈشۈپ، ئۇنىڭدىن ئەپۇ سوراپ ئۇنى ئاران توتۇپ قالدى.

ئۇ ئاشلىپي تۇرۇۋاتقان زاۋۇتقا پەقەتلا بېرىپ باقمىدى. ئۇنى ياغاچ مەيدانىدىكى ئىشخانىسىدا دەپ ئاڭلىغاندىمۇ بېرىشنى خالىمىدى. ئاشلىپىنىڭ ئۆزىدىن قېچىپ يۈرۈۋاتقانلىقىنى بىلەتتى، مېلانىيە ئۆزىنى ئۆيىگە مەجبۇرىي چاقىرىپ بارغاندا ئۇنىڭ قاتتىق قىينىلىپ كېتىدىغانلىقىدىنمۇ خەۋىرى بار ئىدى. ئىككىسى پەقەتلا يالغۇز بىر يەردە تۇرۇپ باقمىدى. سىكارلېتنىڭ ئۇنىڭ بىلەن يالغۇز ئۇچرىشىپ، ئۆزىگە ھازىرمۇ نەپرەتلىنىدىغان - نەپرەتلەنمەيدىغانلىقىنى، مېلانىيەگە نېمىلەرنى دېگەنلىكىنى سوراپ باققۇسى كېلەتتى، ئەمما ئاشلىپي ھازىرغىچە ئۇنىڭ بىلەن مەلۇم ئارىلىق ساقلاپ كېلىۋاتاتتى، كۆزلىرىدىن، ماڭا ئەمدى گەپ قىلمىسىڭىز دەپ يالۋۇرۇۋاتقاندەك مەنە چىقىپ تۇراتتى. ئۇنىڭ سارغىيىپ كەتكەن ۋە قاتتىق پۇشايمان قىلىۋاتقانلىقى چىقىپ تۇرۇۋاتقان چىرايى سىكارلېتقا قاتتىق روھىي بېسىم بولۇپ كېتىۋاتاتتى. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئاشلىپي باشقۇرۇۋاتقان زاۋۇت ھەر ھەپتىدە زىيان تارتىپ تۇرۇۋاتقاچقا، سىكارلېتنىڭ كۆڭلىدە بۇ ئىشمۇ تۇگۈن بولۇپ قېلىۋاتاتتى.

ئۇنىڭ چىرايىدىكى ھازىرقى ئەھۋالىلارغا ئامالسىز قېلىۋاتقاندەك ئىپادىمۇ سىكارلېتنى بىزار قىلاتتى ۋە بۇ ۋەزىيەتنى قانداق تۈزەشنى بىلمەيتتى، ئەمما بۇنىڭغا چوقۇم بىر ئامال قىلىش كېرەك، دەپ ئويلايتتى. ئەگەر رېت بولغان بولسا ئۇنداق قىيىن ۋەزىيەتتىن ئاسانلا قۇتۇلۇپ كېتەلەيتتى، سىكارلېتمۇ رېتنىڭ مۇشۇ تەرىپىگە ئىچ - ئىچىدىن قايىل

ئىدى.

هازىر ئۇنىڭ رېتقا ۋە ئۇنىڭ ئۆزىگە قىلغان ھاقارەتلىرىگە بولغان غەزەپ ـ نەپرەتلىرى ئاللىقاچان تۈگىگەن، ئۇنى سېغىنىشقا باشلىغانىدى. خەت ـ خەۋەر كەلمىگەنسېرى سېغىنىشى تېخىمۇ كۈچەيىپ كېتىۋاتاتتى. رېت ئۆزىدە قالدۇرۇپ كەتكەن تەلۈە خۇشاللىق، غەزەپ ـ نەپرەت، ئىزا ـ ئاھانەت ۋە ھاقارەتلەر بىلەن چىگىچلىشىپ كەتكەن كەيپىياتى ئىچىدىن غەمكىن بىر سېغىنىش باش كۆتۈرۈپ چىقىپ، بۇ سېغىنىش ئۇنىڭدا قاتتىق روھىي بېسىم پەيدا قىلىۋاتاتتى. سىكارلېتنىڭ ئۇنى كۆرگۈسى، ئاچچىق گەپلىرىنى يەنە ئاڭلىغۇسى، ئىچىدىكى غەزىپىنى بېسىش ئۈچۈن بولۇشچە كۈلگەن چاغلاردىكى قىياپىتىگە قاراپ ئولتۇرغۇسى كېلەتتى، جان ـ جېنىدىن ئۆتۈپ كېتىدىغان ئاچچىق مەسخىرىلىك كۈلكىلىرى بولسىمۇ مەيلى ئىدى. سىكارلېتنىڭ ئەڭ بىزار بولىدىغىنى ئۇنىڭ ئالدىدا غودۇراشقا پېتىنالماسلىقى ئىدى.

سىكارلېت بوننې بىلەن رېت يېنىدا بولمىغانلىقى ئۈچۈن زېرىكىپ ئۆلەيلا دەۋاتاتتى، بۇرۇن بوننىدىن ئايرىلىپ قالسا ئۇنى بۇنچىلىك سېغىنىپ كېتىدىغانلىقىنى ئويلاپ باقمىغانىدى. ھازىر رېتنىڭ ئۆتكەندە ئۆزىنى ۋاد بىلەن ئېللا توغرۇلۇق قاتتىق ئەيىبلەپ كەتكەنلىكىنى ئېسىگە ئېلىپ، ئاشۇ ئىككى بالىسى ئارقىلىق كۆڭلىدىكى بوشلۇقنى تولدۇرۇشنىمۇ ئويلىدى، لېكىن بۇنىڭمۇ ھېچقانچە پايدىسى بولمىدى. رېتنىڭ سۆزلىرى بىلەن بالىلارنىڭ ئۆزىگە تۇتقان مۇئامىلىسى ئۇنىڭ كۆزىنى ئېچىپ، ئادەمنى چۆچۈتكۈدەك قورقۇنچلۇق بىر پاكىتقا يۈزلەندۈرۈپ قويدى. بۇ ئىككى بالا بوۋاق ۋاقتىدىن باشلاپلا ئۇ پۇل تاپىمەن دەپ ئالدىراش بولۇپ كەتكەن، بالىلارغا قاتتىق ھەم ئاسان چېچىلىپ ئۇلارنىڭ ئىشەنچى ۋە ياخشى كۆرۈشلىرىدىن مەھرۇم بولۇپ قالغان ھەم ئۇنى ئورنىغا كەلتۈرۈشتە كېچىككەنىدى. ئۇنىڭ ئۇستىگە سەۋرچان ئەمەس ھەم بالىلارغا يېقىنلىشىشقا

ماهىر بولمىغاچقا، ئۇلارنىڭ سەبىي ۋە سىرلىق كۆڭۈللىرىدىن زادىلا ئورۇن ئالالمايى كېلىۋاتاتتى.

ئېللا ئەقلى ئاجىزراق قىز بولۇپ قېلىۋاتاتتى، خۇددى يېڭى ئۆچۈرما بولغان قۇش بالىسى دەرەخنىڭ شېخىدا مەزمۇت قونۇپ تۇرالمىغاندەك، دىققىتىنى بىر ئىشلارغا تازا يىغالمايتتى. بۇ ئەھۋال ئادەمنى بەكمۇ غەمگە سالاتتى. سىكارلېت ھېكايە سۆزلەپ بېرىۋاتقان بولسا، ئۇنىڭ سۆزلەپ بېرىۋاتقىنى بىلەن مۇناسىۋەتسىزلا بىر تېممىلەرنى دەپ ئۇنىڭ گېپىنى بۆلۈۋېتەتتى، سىكارلېت جاۋاب بېرىپ بولغۇچە ئۆزىنىڭ سورىغان سوئالىنى ئۇنتۇپ قالاتتى. ۋادقا كەلسەك، رېتنىڭ ئۇ توغرۇلۇق قىلغان گېپى توغرا بولسا كېرەك، سىكارلېتنى كۆرسە شۇنداق قورقاتتى. بۇ غەلىتە ئەھۋال سىكارلېتنىڭ غۇرۇرىغمۇ تەگكەندەك بولدى. ئۆز ئوغلى تۇرۇپ ئۇنىڭدىن نېمانچە قورقىدۇ؟ بەزىدە ئۇنى گەپكە سېلىپ باقسا، ئۇ چارلېسنىڭ كۆزلىرىگە ئوخشايدىغان مۇلايىم كۆزلىرىنى ئانسىنىڭ كۆزلىرىگە تىكىپ، گەپ قىلماي ياكى پۈتى بىلەن يەرنى جىجاپ خۇددى خىجىل بولۇۋاتقاندەك تۇرۇۋالاتتى. ئەمما مېلانىيە بىلەن بىللە بولسا سۆزلەپ توختىمايتتى، ھەتتا يانچۇقلىرىدىكى قارماققا ئۆتكۈزىدىغان سازاڭدىن تارتىپ قارماقنىڭ يېپلىرىغىچە ھەممە نەرسىسىنى چىقىرىپ ئۇنىڭغا كۆرسىتەتتى.

مېلانىيە بالىلارغا قانداق مۇئامىلە قىلىش كېرەكلىكىنى ئوبدان بىلەتتى، شۇڭا ئۆزىنىڭ ئوغلى بېئو ئاتلانتا بويىچە ئەڭ ئەدەپلىك، ئەڭ ئوماق بالا ئىدى. سىكارلېت ئۆزىنىڭ بالىلىرىغا قارىغاندا ئۇ بالا بىلەن ئوبدان چىقىشاتتى. ئۇ بالا ھېچقانداق ئادەمدىن قاچمايتتى، سىكارلېتنى كۆرسىلا قۇچىقىغا چىقىپ ئولتۇرۇۋالاتتى، چىرايى ئاشلېيغا ئوخشاش ئاجايىپ چىرايلىق ئىدى. ۋادمۇ ئۇنىڭغا ئوخشاش بولغان بولسا قانداق ياخشى بولاتتى ـ ھە ! ئەلۋەتتە، مېلانىيەنىڭ بالىسى بىرلا، شۇڭا ئۇنى

پۇتۇن مېھرى بىلەن تەربىيەلەۋاتىدۇ، سىكارلېتتەك ھەم بالا، ھەم خىزمەت بىلەن دەققىتى چېچىلىپ تۇرمايدۇ. سىكارلېت ئەنە شۇنداق سەۋەبلەر بىلەن ئۆزىگە تەسەللى بېرەتتى، يەنە بىر جەھەتتىن، مېلانىيەنىڭ بالىلىقىغا قايىلمۇ بولاتتى. مېلانىيە بالىجان بولغاچقا، ئوننى تۇغسىمۇ ئۇنىڭغا كۆپلۈك قىلمايتتى، شۇڭا ۋاد بىلەن قوشنىلارنىڭ بالىلىرىغىمۇ قانات قېقىپ تۇراتتى.

ھېچبولمىغاندا بوننې بولسىمۇ مېنى ياخشى كۆرىدۇ، مەن بىلەن ئويناشقىمۇ ئامراق، دەپ ئويلىدى سىكارلېت. لېكىن، ۋىجدانەن ئېيتقاندا، بوننېنىڭ ئاپىسىغا قارىغاندا دادىسىنى تولىمۇ ياخشى كۆرىدىغانلىقى ئۇنىڭغا ئايان ئىدى. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۇنىڭ بوننېنى قايتا كۆرەلىشىمۇ ناتايىن. ھازىرغىچە بىلگەن ئەھۋاللىرىدىن قارىغاندا، رېت ئىرانغا ياكى مىسىرغا كېتىپ شۇ يەرلەردە مەڭگۈ ئولتۇراقلىشىپ قېلىشىمۇ مۇمكىن ئىدى.

مادې دوختۇر ئۇنىڭغا يەنە ھامىلىدار بولۇپ قالغانلىقىنى ئېيتقاندا، ئۇ قېتىم تۇرۇپلا قالدى. ئەسلىدە ئۇ كۆڭلى ئايىنىپ يۇرگىنىنى ئۆتتىن ۋە روھىي جەھەتتىكى قاتتىق جىددىيلىشىشلەردىن كۆرۈپ يۇرگەنىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ھېلىقى كۈنى كېچىدىكى رېت ئىككىسىنىڭ تەلۇبلىكلىرىنى ئېسىگە ئېلىپ خىجىل بولغىنىدىن بويىنىغچە قىزىرىپ كەتتى. ئىككىلىسىنىڭ ساراڭلىقى تۇتقان ئاشۇ قىسقىغىنە مىنۇتلاردا بولغان ئىش ئىكەن ـ دە. ئاخىر يەنە بىر بالىغا قورساق كۆتۈرۈپتۇ. ئەجەبلىنەرلىكى، بۇ قېتىم ئۇ يەنە قورسىقىدا قالغانلىقى ئۈچۈن خۇشال بولدى. ئۇغۇل بالا بولسا ياخشى بولاتتى، ۋادقا ئوخشاش قورۇنۇپ تۇرىدىغان ئەمەس، چىرايلىق، ئوماق بالا بولسا ياخشى ئىدى. ئۇ چاغدا ئۇ ئوننى ئاجايىپ ياخشى كۆرەتتى، بوۋاق ۋاقتىدىن باشلاپ ئوبدان تەربىيەلەيتتى، پۇل بولسا بار، كەلگۈسى ئىستىقبالى ئۈچۈنمۇ پارلاق يوللارنى

تەييارلاپ بېرەلەيتتى. شۇئان ئۇنىڭ كۆڭلىگە بىر خىيال كەردى: بۇ ئىشنى خەت يېزىپ رېتقا خەۋەر قىلىش كېرەك. خەتنى چارلېستوندىكى ئاپىسى ئارقىلىق ئەۋەتسەم بولىدۇ. ۋاي خۇدايىمەي، ئۇ دەررۇ كەلمىسە بولمايدۇ. بالا تۇغۇلغاندىن كېيىن كەلسە قانداق بولىدۇ؟ ئۇنىڭغا خەت يازسا، مانا، خەت يېزىپ مېنى چاقىرتىۋالدى دەپ ئۇنىڭ ئۇستىدىن كۈلمەسمۇ؟ ياق، خەتتە ئۇنى سېغىنغاندەك ياكى ئۇنىڭغا ھاجىتىم چۈشكەندەك تەسىرات بېرىپ قويماسلىقىم كېرەك.

ئۇ ئۆزىنىڭ ھاياجىنىنى دەرھال بېسىۋالغىنىدىن ئۆزىچە خۇشال بولۇپ كەتتى. دەل شۇ كۈنلەردە چارلېستوندىكى هاممىسى پوللىدىن ئۇنىڭغا رېت توغرۇلۇق تۇنجى خەۋەر بېرىپ بىر پارچە خەت كېلىپ قالدى. ئۇ ئاپىسىنىڭ يېنىدا ئوخشايدۇ. دېمەك، ئۇ ئامېرىكا تەۋەسىدىن چىقىپ كەتمەپتۇ. پوللى هاممىسىنىڭ خېتى ئۇنى خاپا قىلىپ قويغان بولسىمۇ، ھەر هالدا خاتىرجەم بولۇپ قالدى. رېت بوۋىنى ئېلىپ پوللىنى كۆرگىلى بېرىپتۇ. خەتتە ئۇ بوۋىنى بەكمۇ ماختاپ كەتكەنىدى.

«ئاجايىپ چىرايلىق قىز بوپتۇ، چوڭ بولغاندا چوقۇم يىگىتلەر كەينىدىن چىقمايدىغان بىر ساھىبجامال بولىدۇ. ئەمما، مەن ئويلايمەن، ئۇنىڭ بىلەن توي قىلماقچى بولغان يىگىت ئاۋۋال رېت بىلەن دۇئىلغا چىقىشى كېرەك، چۈنكى مەن ئۆز قىزىنى بۇنچىلىك ياخشى كۆرىدىغان دادىنى ئەزەلدىن كۆرۈپ باقمىغان. سۆيۈملۈكۇم، سىزگە بىرنەچچە ئېغىز يۇرەك سۆزۈمنى دەپ قويай، كاپىتان باتلېر بىلەن ئۇچرىشىشتىن ئىلگىرى مەن سىزنى ئۇنىڭغا زادىلا لايىق كۆرمەيتتىم، چۈنكى چارلېستوندىكىلەر ئۇنىڭ توغرۇلۇق پەقەتلا ياخشى گەپ ئاڭلىمايتتۇق، ھەممىمىزلا ئۇنىڭ ئائىلىسىدىكىلەر ئۇچۇن ئەپسۇسلىناتتۇق. ئېلالى ئىككىمىز ئۇنىڭ ئۆيىمىزگە كېلىشىنى قارشى ئېلىش ـ ئالماسلىقتا خېلى ئىككىلىنىپ يۈردۇق... بىراق، سېنىڭ قىزىڭ نېمىلا دېگەنبىلەن بىزنىڭ جىيەن

ئەۋرىمىز بولىدۇ ـ دە، شۇنىڭ بىلەن ئۇنى ئاخىر كۈتۈۋالدۇق. ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشۈپلا ھەيران قالدۇق ھەم خۇشال بولدۇق، ئۇنىڭ توغرۇلۇق چىققان گەپلەرنىڭ يوقلاڭ گەپلەر ئىكەنلىكىنى چوڭقۇر ھېس قىلدۇق. ئۇ، ئادەمنىڭ ئامراقلىقى كەلگۈدەك ھەم كىلىشكەن، ئەدەپلىك، ئۆزىنى تۇتقان ئادەم ئىكەن. بالاڭغا كۆيۈنۈشلىرىچۇ تېخى.

ئەمدى سۆيۈملۈكۈم، بىز بۇ يەردە ئاڭلىغان گەپلەر توغرۇلۇق ئازراق يازاي... ئېلالى ئىككىمىز دەسلەپ ئاڭلاپ ئىشەنمىگەن بەزى ئىشلار. بىز سېنىڭ كېنىنېدى ئەپەندىدىن قالغان دۇكاندا قىلغان بەزى ئىشلىرىڭ ھەم ئۇستۇڭدىن چىققان بەزى گەپلەر توغرۇلۇق ئاڭلىدۇق، ئەمما ھەممىسىنى ئىنكار قىلدۇق. ئۇرۇشتىن كېيىنكى جاپالىق كۈنلەردە شۇنداق قىلىشىڭنى زۆرۈر دەپمۇ ھېسابلىغاندۇق، چۈنكى ئۇ چاغنىڭ شارائىتى شۇنداق ـ دە. ئەمما، ھازىر ئۇ زۆرۈرىيەت قالمىدى، چۈنكى رېت ئەپەندىنىڭ ھال ـ كۈنى ياخشى، سەن قىلىۋاتقان ئۇ تىجارەتلەرنى باشقۇرۇپ كېتىشكە تامامەن قادىر ئىكەن. بىز ئۇ يەردە سېنىڭ ئۇستۇڭدىن چىققان گەپ ـ سۆزلەرنى ئۇقماي، ئادەمنىڭ بېشىنى ئەڭ كۆپ ئاغرىتىدىغان بۇ مەسىلە توغرۇلۇق كاپىتان باتلېرغا گەپ قىلدۇق.

ئۇ سېنىڭ ھەر كۈنى چۈشتىن بۇرۇن دۇكانغا بېرىپ تۇرىدىغانلىقىڭنى، دۇكانىڭ ھېسابىنى باشقىلارغا تۇتقۇزمايدىغانلىقىڭنى، ئۆزۈڭ ئېچىۋالغان پەن زاۋۇتلىرىڭغىمۇ پەيتونغا ئولتۇرۇپ ھەر كۈنى دېگۈدەك بېرىپ تۇرىدىغانلىقىڭنى بىزگە تەستە سۆزلەپ بەردى. ئۇنىڭ دېيىشىچە، ساڭا پەيتون ھەيدەپ بەرگىنى ئادەم ئۆلتۈرگەن قاتىل ئىكەن. بىز كاپىتان باتلېرنىڭ قانچىلىك ئارىلانغانلىقىنى قىياسىمۇ قىلدۇق. ئۇ بەكمۇ قورسىقى كەڭ ئادەم ئىكەن. سىكارلېت، ئەمدى ئۇنداق قىلساڭ بولمايدۇ. ئاپاڭ يوق، شۇڭا ئاپاڭنىڭ ئورنىدا ساڭا مەن گەپ قىلىپ قوياي. بالىلىرىڭ چوڭ بولغاندا سېنىڭ بۇرۇن تىجارەت بىلەن شۇغۇللانغىنىڭنى بىلسە ئۇلار قانداق ھېسسىياتتا بولىدۇ؟ دائىم زاۋۇتقا بېرىپ ئاددىي ئادەملەر بىلەن ئارىلىشىپ يۈرگەنلىكىڭنى، ئۇلارنىڭ ھاقارەتلىرىگە ئۇچرىغانلىقىڭنى بىلسە چوقۇم بىئارام بولىدۇ، ئاياللارنىڭ يولىنى تۇتماسلىق...»

سكارلېت خەتنىڭ ئاخىرىنى ئوقۇمايلا، بىرمۇنچە غۇدۇراپ بىر چەتكە تاشلاپ قويدى. پوللى ھاممىسى بىلەن ئېلالى ھاممىسىنى ئەسكى ئۆيلىرىدە ئولتۇرۇپ ئۆزىنىڭ گېپىنى قىلىشىۋاتقاندەك كۆز ئالدىغا كەلتۈردى. ئەگەر سكارلېت خىراجەتلىرىنى ئەۋەتىپ تۇرمايدىغان بولسا ئۇ ئىككىسىنىڭ كۈنىمۇ تەس ئىدى، ئاياللارنىڭ يولىنى تۇتماسلىق؟ سكارلېت ئۇ يولنى تۇتىمەن دەپ ئولتۇرغان بولسا، ئۇ ھاممىلىرىغا كىرىپ ياتىدىغان تۆشۈكمۇ چىقمايتتى. رېت دېگەن ئۇ ئۆلمىگۈرنى قارا، دۇكان بىلەن زاۋۇتنىڭ ئىشلىرىنىمۇ ئۇلارغا سۆزلەپ بېرىپتۇ. ئۇ بۇ گەپلەرنى ئۇلارغا تەستە دەپ بەرگەنمىدۇ؟ ياق، سكارلېت بىلىدۇ، ئۇ ئۇلارنى ئالدىغان، ئۇلارغا ئەدەپلىك، ئۆزىنى تۇتقان، مەرد بولۇپ كۆرۈنگەن. كەڭ قورساق ئەر، مېھرىبان دادىمۇ بولۇۋاپتۇ تېخى. ئۇ چوقۇم ئۇلارغا سكارلېتنى دۇكاندا ئۇنى قىلدى، زاۋۇتتا بۇنى قىلدى، قاۋاقخانىسى ئۇنداق بولدى، دەپ بەردى. نېمىدېگەن ئەسكى ئادەم ئۇ. ئۇ نېمىشقا مۇشۇنداق ئەخلاقسىز ئىشلار بىلەن كۆڭلىنى ئاچىدىغاندۇ؟

بىراق، ئۇزاق ئۆتمەيلا ئۇنىڭ ئۇ ئاچچىقلىرى يوقلىپ كەتتى. يېقىندىن بېرى ئۇنى ھاياجانلاندۇرۇپ تۇرىدىغان نەرسىلەر ئازىيىپ كەتكەنىدى. ئەگەر ئۇ ئاشلىپىنىڭ قىزغىن ھېسسىياتلىرىغا قايتا ئېرىشسە، رېت قايتىپ كېلىپ ئۆزىنىڭ قىزىق ـ قىزىق گەپلىرى بىلەن ئۇنى يەنە كۈلدۈرىدىغان بولسا قانداق ياخشى بولاتتى!

بىر كۈنى ئۇلار خەۋەر قىلمايلا قايتىپ كەلدى. ئۆيگە كىرگەندە بىرىنچى بولۇپ چىققان ئاۋاز نەرسىلەرنى يەرگە تورۇكلىتىپ قويغاندا چىققان ئاۋاز بولدى. ئارقىدىن بوۋىنىڭ ئاپا دەپ توۋلىغىنى ئاڭلاندى.

سكارلېت بۇ ئاۋازنى ئاڭلاپلا يۈگۈرۈپ ئۆيدىن چىقىپ، پەلەمپەيدىن قىسقا پۇتلىرىنى ئاران يۆتكەپ چىقىۋاتقان قىزىنى كۆردى، مەيدىسىدە بىر ئاسلان چاپلىشىپ تۇراتتى.

— بۇنى ماڭا مومام بەردى، — دېدى ئۇ ئاسلاننىڭ بوينىدىن تۇتۇپ تۇرۇپ، ئۆزى شۇنچىلىك خۇشال ئىدى.

سىكارلېت بالىنى باغرىغا مەھكەم بېسىپ توختىماي سۆيۈپ كەتتى. بالا بولغاچقا، ئۇ رېت بىلەن يالغۇز ئۇچرىشىش خىجالەتچىلىكىدىن قۇتۇلۇپ قالغانىدى. رېت پەستە پەيتونكەشنىڭ پۇلىنى تۆلەۋاتاتتى. پۇلنى تۆلەپ بولۇپ بېشىنى كۆتۈرۈپ، سىكارلېتقا قاراپ ئادەتتى بويىچە شىلەپىسىنى بېشىدىن ئېلىپ سەل ئېگىلىپ قويدى. ئۇنىڭ قاپقارا كۆزلىرىنى كۆرۈپلا سىكارلېتنىڭ يۈرىكى سېلىپ كەتتى، مەيلى ئۇ كىم بولسۇن، نېمە ئىشلارنى قىلسۇن، ئۇنىڭ قايتىپ كەلگىنىدىن بەكمۇ خۇشال ئىدى.

— نېگىر ئانام نەدە؟ — دەپ سورىدى بوۋىنى ئۇنىڭ قولىدىن چۈشۈشكە ھەرىكەت قىلىپ.

رېت باتلېر بىلەن ئادەتتىكىدەكلا كۆرۈشۈپ قويۇش، يەنە ئۇنىڭغا قورسىقىدا قالغانلىقىنى ئېيتىش ئالدىن ئويلىغىنىدىنمۇ بەكرەك تەسكە چۈشۈۋاتاتتى. ئۇ رېت پەلەمپەيدىن چىقىۋاتقاندا چىرايىغا قاراپ تۇردى. ئۇ يەنىلا شۇنداق بۇغداي ئۆڭ، سوغۇق، قىلچە ئىپادە يوق چىرايدا ئىدى. ياق، ئۇ ئىشنى ئۇنىڭغا ۋاقىتنى سەل ئۆتكۈزۈۋېتىپ دېسۇن، ھازىرلا دېسە بولمايدۇ. بۇنداق ئىشنى بىرىنچى بولۇپ ئېرىگە دېيىش كېرەك، ئەرلەر بۇنداق خەۋەرنى ئاڭلاشقا ئامراق. بىراق، ئۇنىڭ بۇ گەپنى ئاڭلاپ خۇشال بولۇشى ناتايىن.

سىكارلېت پەلەمپەينىڭ ئوستىدە رېشاتكىغا يۆلىنىپ تۇراتتى، ئۇنىڭ ئۆزىنى سۆيۈپ قويىدىغان ـ قويمايدىغانلىقىنى بىلمەيتتى. لېكىن، ئۇ ئۇنى سۆيمىدى، پەقەتلا:

— چىرايىڭىز سارغىيىپ قاپتۇ، باتلېر خانىم، ئەڭلىك سۈرتمىدىڭىزمۇ نېمە؟ — دەپلا قويدى.

ئۇنى سېغىنغانلىقى توغرۇلۇق بىر ئېغىز گەپمۇ يوق، يالغاندىن بولسىمۇ دەپ قويسا بولمامدۇ. نېگىر ئانىسىنىڭ

ئالدىدا بىرتى سۆيۈپ قويغان بولسا بولاتتىغۇ؟ مومايمۇ ئاخىر بوننىنى يېتىلەپ بالىلارنىڭ ئۆيىگە كىرىپ كەتتى. رېت سىكارلېتنىڭ يېنىدا ئېرەنسىزلىك بىلەن ئۇنىڭغا قاراپ تۇردى.

— چىرايىڭىزنىڭ سارغىيىپ كەتكىنى مېنى سېغىنغانلىقىڭىزدىنمۇ، قانداق؟ — ئۇنىڭ ئاغزى كۆلۈپ تۇراتتى، ئەمما كۆزلىرىدە قىلچە كۈلكە يوق ئىدى.

ئۇنىڭ ئۇنى سېغىنىشى شۇنچىلىكلا ئوخشايدۇ، بۇرۇنقىغا ئوخشاشلا ئۆچمەنلىك قىلىدىكەن. بىردىنلا سىكارلېتتا قورسىقىدىكى بالىنى ئارتۇقچە يۈك، دەيدىغان بىر خىيال پەيدا بولۇپ قالدى. بۇرۇنقى يۈرەك پارەم دەپ خۇشال بولىدىغان روھىي ھالەت ئۇنىڭدا ئەمدى يوق. ئالدىدا تۇرغان شىلەپىلىك بۇ ئەر بولسا ئۇنىڭ ئەشەددىي رەقىبى، تارتىۋاتقان بارلىق ئازابلىرىنىڭ مەنبەسى ئىدى. ئۇنىڭ سوئالىغا جاۋاب بېرىۋاتقاندا سىكارلېتنىڭ كۆزلىرىدە غەزەپ ـ نەپرەت ئۇچقۇنلاپ كەتتى. ئۇنىڭغا ھەر قانداق ئادەم سەل قارىيالمايتتى، شۇڭا رېتنىڭ چىرايىدىكى يالغان كۈلكىسى شۇئان ئۆچتى.

— چىرايىم سارغىيىپ كەتكەن بولسا، بۇ، سىزنى سېغىنغىنىمدىن ئەمەس، بەلكى سىزنىڭ خاتالىقىڭىزدىن بولغاندۇ. چۈنكى... — سىكارلېتنىڭ بۇ ئىشنى ئۇنىڭغا ھازىر ئېيىتقۇسى يوق ئىدى، لېكىن ئالدىراپ كەتتى. خىزمەتكارلارنىڭ ئاڭلاپ قېلىشىدىنمۇ ئەنسىرىمەي ئېيتقىنىغا ئېيتتى، — قورسىقىمدا يەنە بالا بولۇپ قالدى.

رېت بىردىنلا ئىچىگە تىنىپ، ناھايىتى تېزلا ئۇنى كۆز ئۆڭىدىن ئۆتكۈزدى. ئۇنىڭ بىلىكىنى تۇتماقچى بولغانىدەك قولىنى سوزغانىدى، سىكارلېت دەررۇ ئۆزىنى قاچۇردى. سىكارلېتنىڭ تۇرۇلۇپ كەتكەن چىرايىنى كۆرۈپ ئۇنىڭ چىرايىمۇ تۇرۇلدى.

— راستىمۇ؟ — دېدى ئۇ سوغۇقلا گەپ قىلىپ، — ئۇنداقتا بۇ بالىنىڭ ئاتىسى كىم بولىدۇ؟ ئاشلېيمۇ؟

سكارلېت دەررۇ يېنىدىكى تۇڭرۇكنى تۇتۇۋالدى. قاتتىق تۇتۇپ تۇرۇۋالغاچقا، تۇڭرۇكتىكى ئويۇپ چىقىرىلغان قاپارتما شىر قولىنى قاتتىق ئاغرىتىۋەتتى. ئۇ رېتنى چۇشىنەتتى، ئەمما ئۆزىنى بۇ دەرىجىدە ھاقارەتلەيدىغانلىقىنى زادىلا ئويلىمىغانىدى. ئەلۋەتتە، رېت چاقچاق قىلغانىدى، شۇنداقتىمۇ ھەرقانداق چاقچاق بۇنداق ئادەم چىدىغۇسىز ئېغىر بولۇپ كەتمەسلىكى كېرەك ـ دە. سكارلېتنىڭ ئىككى قولىنى ئۇنىڭ كۆزلىرىگە تىقىپ كۆزىنىڭ گۆھىرىنى سۇغۇرۇۋالغۇسى كېلىپ كەتتى.

ـــ سىز نېمىدېگەن ئىپلاس ئادەم، ـــ غەزەپتىن ئۇنىڭ ئاۋازى تىترەپ كېتىۋاتاتتى، ـــ سىز... سىز بۇ بالىنىڭ ئۆزىڭىزنىڭ بالىسى ئىكەنلىكىنى ئېنىق بىلىسىز، بىلىپ تۇرۇپ شۇنداق دېيىشكە پېتىنىۋاتىسىز. مەنمۇ سىزگە ئوخشاشلا بۇ بالىنى ئالمايمەن، سىزگە ئوخشاش ئەشەددىي لۇكچەككە ھېچقانداق ئايال بالا تۇغۇپ بەرمەيدۇ. بۇ بالا... ئاھ، خۇدا، بۇ ئىپلاسنىڭ ئەمەس، باشقا بىرسىنىڭ بولۇپ قالسىچۇ!

سكارلېت ئۇنىڭ چىرايىنىڭ خۇددى بەدىنىگە ئوچلۇق بىر نەرسە سانجىلىپ كەتكەندەك بىردىنلا ئۆزگىرىپ تولغىنىپ كەتكەنلىكىنى بايقىدى.

قارا ئۇنى، ـــ ئويلىدى سكارلېت ئاچچىقى ھەم كۈلگۈسى كەلگەندەك بولۇپ، ـــ ئاخىر جان تومۇرىڭغا تەگدىغۇ سېنىڭ.

لېكىن، بىردەمدىلا ئۇنىڭ ئۆزگەرمەس ھېلىقى چىرايى يەنە ئەسلىگە كەلدى.

ـــ ئۆزىڭىزنى خۇشالراق تۇتۇڭ، ـــ دېدى ئۇ بۇرۇتىنى سىلاپ تۇرۇپ، ـــ بولمىسا بالىڭىز چۇشۇپ كېتىدۇ.

سكارلېت تۇيۇقسىز بېشى قايغاندەك بولۇپ، ھامىلدارلىقنىڭ ئازابلىرىنى: كۆڭلى ئاينىش، ئۇزاق كۆتۈش، قورسىقىنى تومپايتىپ يۇرۇش، سەتلىشىپ كېتىش، ئاچچىق تولغاق دېگەنلەرنى ئويلاپ كەتتى. ئەرلەر ئاياللارنىڭ بۇ ئازابلىرىنى ھەرگىز ھېس قىلىپ يېتەلمەيتتى. شۇنداق

تۇرۇقلۇق ئۇ يەنە ئۇنى مەسخىرە قىلىۋاتىدۇغۇ؟ سىكارلىتىنىڭ ئۇنىڭ يۈزىنى مورلىۋالغۇسى كەلدى، يۈزىدە يول - يول تىرناق يارىسى قالدۇرۇپ قويسا ئاندىن دەردى چىقىدىغاندەك بولۇپ كېتىۋاتاتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ خۇددى مۇشۇكتەك شەپە چىقارماي ئۇنىڭ كەينىدىن ماڭدى، لېكىن رېت چاققانلىق قىلىپ ئىتتىك ئۆزىنى چەتكە ئالدى ۋە بىر قولى بىلەن ئۇنى توسۇۋالدى. پولغا يېڭىدىن شام سۇركىگەن بولغاچقا سىلىق ئىدى، سىكارلىت ئۇنىڭ ئۆزىگە ئۇزارتقان بىلىكىگە كۇچ بىلەن ئۇرغاندا كەينىگە سەنتۈرۈلۈپ كېتىپ رىشاتكىنى تۇتۇۋېلىشقا ئۇلگۈرەلمەي كەينىگە ئۇچۇپ كەتتى، شۇ يىقىلغانچە پەلەمپەيدىن پەسكە دومىلاپ چۈشتى.

بۇ سىكارلىتىنىڭ ھاياتىدا تۇنجى قېتىم ئورۇن تۇتۇپ يېتىپ قېلىشى ئىدى. ھازىرقى ئاغرىقىغا قارىغاندا بىرنەچچە قېتىم بالا تۇغقىنى ھېچگەپ ئەمەس ئىدى. ئۇ چاغدا ھازىرقىدەك قورقۇپ باقمىغان، ئاجىزلىشىپ كەتمىگەن، ئازابلانمىغان، غېرىبسىنمىغان ۋە ئەندىشىدە قالمىغانىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ كېسىلىنىڭ خەقلەر دېگەندەك ئۇنچىلىك يەڭگىل ئەمەسلىكىنى بىلەتتى، ئۆزىنى ئۆلۈپ كېتىدىغاندەكلا سېزەتتى. ھەربىر تىنغاندا قوۋۇرغىلىرىغا خۇددى پىچاق تىققاندەك قاتتىق ئاغرىق كىرىپ كېتەتتى. ئۇنىڭ باش - كۆزلىرىمۇ زەخمىلەنگەنىدى. پۈتۈن بەدىنى ئامبۇر بىلەن قىسۋاتقاندەك، ئۇستىرا بىلەن گۆشلىرىنى تىلىۋاتقاندەك ئاغرىيتتى. بەزىدە ئاغرىق توختاپ قالغاندا پۈتۈن بەدىنى بوشىشىپ، ئاغرىقى يەنە تۇتقىچە قاتتىق بىئارام بولۇپ كېتەتتى، گېلىدىنمۇ ھېچنەرسە ئۆتمەيتتى.

بالا تۇغۇش ئاسان، تۇغماي تۇرۇپ ئۇنىڭدىن ئايرىلىپ قېلىش ئىنتايىن ئازاب ئىكەن، قىزىق يېرى، شۇنچە ئاغرىۋېتىپمۇ بۇ بالىنى تۇغالمىغىنىغا ئازابلىنىپ كېتىۋاتاتتى. چۈنكى، قورسىقىدىكى بۇ بالا ئۇنىڭ ھاياتىدا تۇغايچۇ دەپ ئويلىغان

بالىسى ئىدى. ئۆزىنىڭ نېمىشقا شۇنداق ئويغا كېلىپ قالغانلىقىنى بىلگۈسى كېلەتتى، لېكىن بەك چارچاپ كەتتى، ئۇنى ئويلاپ تېگىگە يەتكۈدەك مادارى يوق، ئۆلۈم بىلەن قورقۇنچتىن باشقا ھېچنېمىنى ئويلىيالمايدۇ، ئۆلۈم ئۇنىڭ يېنىدىلا تۇرۇپتۇ، ئۇنىڭغا تاقابىل تۇرغۇدەك، ئۇنى قايتۇرۇۋەتكۈدەك كۈچى يوق. شۇڭا، ئىنتايىن قورقىدۇ، كۆچلۈك بىر ئادەمنىڭ ئۆزىنىڭ قولىنى تۇتۇپ يېنىدا تۇرۇشىنى خالايدۇ. ئۇ كۆچىگە كېلىپ ئۆلۈم بىلەن ئۆزى ئېلىشقۇچە شۇ ئادەم ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۆلۈمنى قوغلۇۋېتىپ تۇرسا ياخشى بولاتتى.

ئاغرىق ئازابىدا ئۇنىڭ غەزەپ ۋە ئاچچىقلىرىمۇ يوقلىپ كەتكەندى. ئۇنىڭغا ھازىر رېت باتلېر كېرەك ئىدى، لېكىن ئۇ يوق، ئۇنى ئۇ چاقىرتىپ كېلەلمەيدۇ.

ئۇنىڭ ئاشۇ كۈنى ئۆزىنى يەردىن قاندىق كۆتۈرۈپ ئالغانلىقى، چىرايىنىڭ تاتىرىپ كەتكەنلىكى، قورقۇپ كېتىپ نېگىر ئاننىنى چاقىرغانلىقى ھېلىمۇ ئېسىدە. كېيىنكى ئىشلارنى غۇۋا بىلىدۇ، كېيىن ھوشىدىن كەتتى، ئاستا ـ ئاستا پۈتۈن بەدىنىنىڭ قاتتىق ئاغرىپ كېتىۋاتقانلىقىنى سەزدى. ئۆينىڭ ئىچىدە پىچىرلىشىشلار، پىتىنى ھامما يىغلاۋاتقان، دوختۇر مادې جىددىي كۆرسەتمىلەر بېرىۋاتقان، پەلەمپەيدە گۈلدۈرلەپ چىقىپ ـ چۈشۈۋاتقان ئاياغ ئاۋازلىرى. ئۇراق ئۆتمەي كۆزلىرىگە بىرخىل نۇر كۆرۈنگەندەك بولۇپ، ئۆلۈم ۋەھىمىسى بىلەن تۇيۇقسىز توۋلاپ كەتتى. ئارقىدىنلا بىرسىنىڭ ئىسمىنى دېگەندەك بولدى، ئاۋازى پەس چىققاچقا ئېنىق ئاڭلىغىلى بولمىدى.

ئاۋازى پەس بولسىمۇ، ئۇنىڭغا كارىۋاتنىڭ يېنىدىكى قاراڭغۇراق بىر يەردىن جاۋاب سادا ئاڭلاندى. بۇ، ئۇ ئىسمىنى چاقىرغان ئادەمنىڭ مۇلايىم ئاۋازى ئىدى.

ـــ مەن بۇ يەردە جېنىم، يېنىڭىزدىن ئايرىلمىدىم.

مېلانىيە قوللىرىنى ئۇنىڭ مۇزدەك پېشانىسى ئۈستىگە قويغاندا، ئۆلۈم ۋە ۋەھىمە ئاستا كەينىگە يانغاندەك بولدى،

سىكارلېت كۆزلىرىنى ئېچىپ ئۇنىڭ چىرايىنى كۆرمەكچى بولدى، لېكىن مۇمكىن بولمىدى. ئۇ خۇددى مېلانىيەنى تۇغۇت ئۈستىدە تۇرۇۋاتقاندەك، دەل شۇ چاغدا شىماللىق ئالۋاستىلار كېلىپ قالغاندەك ئويلاپ كېتىۋاتاتتى. شەھەر ئوت دېڭىزىغا ئايلىنىپ كەتتى، ئۇ چوقۇم شەھەردىن چىقىپ كېتىشى كېرەك. ئەمما، مېلانىيە يەڭگىمەكچى، شۇڭا دەررۇ ماڭالمايۋاتىدۇ، مېلانىيە يەڭگىپ بولغۇچە ئۇنىڭ يېنىدا تۇرۇشى كېرەك. مېلانىيە ئۇنىڭ مەدىتى بىلەن چىداپ تۇرالايدۇ، شۇڭا ئۇنىڭ ئىرادىسى كۈچلۈك، مېلانىيەنىڭ تولغىقى ئۇنى قاتتىق ئازابلاپ كېتىۋاتىدۇ... پۈتۈن بەدىنى ئامبۇر بىلەن قىسقاندەك، ئۈستىرا بىلەن گۆشلىرىنى شىلگەندەك بولۇپ كېتىۋاتىدۇ، تۇرۇپ - تۇرۇپ تۇتىدىغان ئاغرىق يەنە باشلاندى، يەنە مېلانىيەنىڭ قولىنى تۇتۇۋالمىسا بولمايدۇ.

بەختىگە دوختۇر مادې بار ئىكەن، ئۇ كەلدى، پويىز ئىستانسىسى تەرەپتىكى ئەسكەرلەر ئۇنىڭغا بەكمۇ ئېھتىياجلىق بولسىمۇ ئۇ كەپتۇ. ئۇنىڭ: «كاپىتان باتلېر قېنى؟ ئۇ ھازىر جۆيلۇۋاتىدۇ» دېگەن گېپى ئاڭلاندى.

ئۇ كۈنى كېچە بەكمۇ قاراڭغۇ ئىدى. ئۇزاق ئۆتمەي ئەتراپ يورۇپ كەتتى، بەزىدە ئۇ بالا تۇغۇۋاتقاندەك، بەزىدە يەنە مېلانىيە بار ئاۋاز بىلەن توۋلاۋاتقاندەك سېزىلىۋاتىدۇ. مېلانىيە يېنىدىن ئايرىلمىدى، قوللىرى شۇنچىلىك مۇزدەك، پىتتىي ھاممىغا ئوخشاش تەنتەك ئەمەس، يا يىغلىمايدۇ. سىكارلېت ھەر قېتىم كۆزىنى ئېچىپ: «مېلانىيە قېنى؟» دەپ سورىغاندا مېلانىيەنىڭ جاۋابىنى شۇئان ئاڭلايدۇ. ئۇنىڭ يەنە: «رېت... ماڭا رېت كېرەك» دېگۈسى بار، ئەمما رېتنىڭ ئۆزىنى كېرەك قىلمايدىغانلىقىنى چۈشىنىكەندەك بىلىپ تۇرىدۇ. رېتنىڭ چىرايى ئىندىيانلارنىڭكىگە ئوخشايدۇ، مەسخىرە قىلىپ كۈلگەندە ئاپپاق چىشلىرى كۆرۈنۈپ قالىدۇ. ئۇنىڭغا رېت كېرەك، ئەمما رېتقا ئۇ كېرەك ئەمەس.

بىر قېتىم ئۇ: «مېلانىيە قېنى؟» دەپ سورىۋىدى، نېگىر ئانىسىنىڭ: «بۇ مەن، قىزىم!» دېگەن جاۋابى ئاڭلاندى. ئۇ ئۇنىڭ پېشانىسىگە سوغۇق لۆڭگىنى قويۇپ تۇرۇۋاتاتتى. سىكارلېت بىتاقەت بولۇپ: «مېلانىيە... مېلانىيە!» دەپ توۋلاپ كەتتى. مېلانىيەدىن خېلىغچە جاۋاب كەلمىدى. بۇ چاغدا ئۇ رېتتىنىڭ كارىۋىتىدا ئولتۇراتتى، رېت بولسا غەرق مەست ئىدى. بېشى مېلانىيەنىڭ تىزلىرىدا، يەردە يۇكۇنۇپ ئولتۇرۇپ ھەدەپ يىغلايتتى.

مېلانىيە ھەرقېتىم سىكارلېتنىڭ يېنىدىن چىقىپ ئۇنىڭ يېنىغا كىرگەندە، ئۇنى ئىشكنى ئوچۇق قويۇپ سىكارلېتنىڭ ھۇجرىسىغا قاراپ ئولتۇرغان ھالەتتە كۆرەتتى. ئۆينىڭ ئىچى قالايمىقان، ھەر يەردە تاماكا قالدۇقى، تەخسىلەردە قول تەگمىگەن تاماقلار، كارىۋاتنىڭ ئۈستى قالايمىقان، ئورۇن - كۆرپىلەر يىغىلمىغان، رەتسىز. رېتمۇ ساقال - بۇرۇتلىرى ئۆسۈپ ئورۇقلاپ قالغاندەك، تىنماي تاماكا چېكەتتى، مېلانىيە كىرگەندە ئۇنىڭ ئەھۋالىنى سوراشقا جۈرئەت قىلالمايتتى. مېلانىيە ئىشىكنىڭ تۈۋىدە بىردەم تۇرۇپ: «ئەپسۇس، ئۇنىڭ ئەھۋالى ناچار» ياكى «ياق، ئۇ سىزنى تېخىچە سوراپ قويمىدى. تىڭشاڭە، يەنە جۆيلۇۋاتىدۇ» دەپ قويماتتى، يا بولمىسا ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىپ: «ئۇمىدىڭىزنى ئۈزۈۋەتمەڭ، كاپىتان باتلېر، سىزگە بىر چىنە قىزىق قەھۋە دەملەپ بېرەي، ئازراق بىر نەرسىمۇ يەۋېلىڭ، بۇنداق كېتىۋەرسىڭىز سالامەتلىكىڭىزدىن ئايرىلىپ قالىسىز» دەيتتى.

بەزىدە ئۆزى قاتتىق چارچاپ، ئۇيقۇسى كېلىپ، پۈتۈن بەدىنى كۆيۈشۈپ تۇرسىمۇ رېتقا ئىچى ئاغرىپ كېتەتتى. كىشىلەر نېمىشقا ئۇنىڭ شۇنچىلىك يامان گېپىنى قىلىدىغاندۇ؟ ئۇنى رەھىمسىز، زالىم، سىكارلېتقا سادىق ئەمەس، دېيىشىدۇ. مېلانىيە بولسا ئۇنىڭ كۈندىن - كۈنگە ئورۇقلاپ كېتىۋاتقانلىقىنى، ئىچ - ئىچىدىن ئازابلىنىپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى ئۆز كۆزى بىلەن

كۆرۈپ تۇرۇۋاتاتتى. شۇڭلاشقىمۇ ئۇنىڭغا باشقا چاغلاردىكىدىن بەكرەك غەمخورلۇق قىلىۋاتاتتى، سىكارلىتىنىڭ كېسىلىنىڭ يېڭى ئەھۋالىنى پات ـ پات يەتكۈزۈپ تۇرۇۋاتاتتى. ئۇنىڭ شۇ تۇرقىدىكى ئەھۋالى ھۆكۈم كۈتۈپ تۇرغان جىنايەتچىگە... ئەتراپنى دۇشمەن قاپلىۋالغانلىقىنى تۇيۇقسىز بايقاپ قالغان كىچىك بالىغا ئوخشايتتى. بىراق، مىلانىيەنىڭ نەزىرىدە ھەممە ئادەم كىچىك بالىغا ئوخشاش ئىدى.

لېكىن، مىلانىيە ئاخىر سىكارلىتىنىڭ ياخشى بولۇپ قالغانلىقىنى خەۋەر قىلىش ئۈچۈن ئۇنىڭ يېنىغا خۇشال كىرگەندە رېتنى بۇ ئەھۋالدا كۆرمەن دەپ ئويلىمىغانىدى: رېت كارىۋات يېنىدىكى كىچىك ئۇستەلگە يېرىم بوتۇلكا ۋىسكىي قويۇۋالغان، ئۆينىڭ ئىچى تاماكىنىڭ ئىسى بىلەن توشقان. ئۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ، ئالاڭلاپ تۇرغان كۆزلىرى بىلەن قاراپ قويدى، چىشلىرىنى مەھكەم چىشلىۋالغان بولسىمۇ، ئېڭىكى توختىماي تىترەپ تۇرۇۋاتاتتى.

ـــ ئۇ ئۆلدىمۇ؟

ـــ ھە، ياق، ھازىر ياخشى بولۇپ قالدى.

رېت: «ئاھ، خۇدا!» دېدى ـ دە، بېشىنى چاڭگاللاپ ئولتۇرۇپ كەتتى. مىلانىيە ئىچى ئاغرىپ ئۇنىڭ يېنىدا ئولتۇردى. ئۇ خۇددى قاتتىق مۇزلاپ كېتىۋاتقان ئادەمدەك جالاقلاپ تىترەپ كېتىۋاتاتتى. ئارقىدىنلا مىلانىيەنىڭ ئىچ ئاغرىتىشلىرى قاتتىق قورقۇنچقا ئايلاندى، چۈنكى رېت يىغلاپ كېتىۋاتاتتى. مىلانىيە ئەرلەرنىڭ، بولۇپمۇ رېتقا ئوخشاش ئىرادىلىك ئەرلەرنىڭ يىغلىغانلىقىنى زادىلا كۆرۈپ باقمىغانىدى.

ئۇنىڭ قورقۇنچلۇق ئېسەدەشلىرى مىلانىيەنى ئەنسىرىتىپ قويدى، ئۇنى مەست بولۇپ قالغان ئوخشايدۇ دەپمۇ ئويلىدى. مىلانىيە مەستتىن بەك قورقاتتى. ئۇ بېشىنى كۆتۈرگەندە كۆزلىرىنى كۆرۈپ، ئىشكىنى يېپىپ تېز ئۇنىڭ قېشىغا كەلدى. ئۇ يىغلاپ باققان ئەرلەرنى كۆرمىگىنى بىلەن يىغلىغان كىچىك

بالىلارنى كۆپ بەزلىگەنىدى، شۇڭا بىر قولىنى ئۇنىڭ مۇرىسىگە بوش تەگكۈزۈپ قويدى. شۇ ئارىلىقا رېت ئۇنىڭ كۆڭلىكىنىڭ ئېتىكىنى ئىككى قولىلاپ تۇتۇۋالدى. مېلانىيە نېمە ئىش بولغانلىقىنى بىلمەي بولغۇچە كارىۋاتتا ئولتۇرۇپ قالدى، رېت بېشىنى ئۇنىڭ تىزىغا قويۇۋېلىپ ئۇنى مەھكەم تۇتۇۋالدى.

مېلانىيە ئۇنىڭ قاپقارا چاچلىرىنى سىلاپ تۇرۇپ ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىشكە باشلىدى:

ـــ بولدى. بولدى، ئۇ ئاستا ـ ئاستا ياخشى بولۇپ كېتىدۇ.

ئۇ بۇ گەپنى ئاڭلاپ مېلانىيەنى تېخىمۇ قاتتىق تۇتۇۋالدى. خۇددى سىرلىق بىرسىگە قاراپ سۆزلەۋاتقاندەك بىر نېمىلەرنى دەپ سۆزلەيتتى. يەنە خۇددى ھاياتىدا تۇنجى قېتىم ھەقىقىي ئەھۋالنى دەۋاتقاندەك، مېلانىيەگە رەھىمسىزلىك بىلەن ئېچ ـ قارىننى تۆكۈۋاتاتتى. مېلانىيە دەسلەپتە چۈشەنمىدى، گەپلىرى بەزىدە ئېنىق، بەزىدە تۇتۇق ئىدى. ئازابلىق توۋا ۋە ئۆزىنىڭ ئۆزۈك ئەيىبلەشتىن باشقا گەپ يوق ئىدى. ئۇ مېلانىيە ئەزەلدىن ئاڭلاپ باقمىغان، ئاياللارمۇ دېمەيدىغان سىرلىرىنى سۆزلەيتتى. مېلانىيە ئاڭلاپ بەزىدە ئىزا تارتىپ قىزىرىپ كېتەتتى ۋە ئۇنىڭ بۇنچىلىك سەمىمىيلىكىدىن تەسىرلىنىپمۇ قالاتتى.

ئۇ خۇددى بېئونى بەزلىگەندەك ئۇنىڭ بېشىغا بوش شاپىلاقلاپ قويۇپ:

ـــ بولدى، كاپىتان باتلېر، ماڭا بۇ گەپلەرنى دېمەڭ، بولدى قىلىڭ! ـــ دەپ قويياتتى. لېكىن، ئۇ توختىمايتتى، خۇددى مېلانىيەنىڭ ئېتەكلىرىگە ئۆزىنىڭ ھاياتىنىڭ پۈتۈن ئۇمىدى يوشۇرۇنغاندەك، ئۇنى مەھكەم تۇتۇۋېلىپ سۆزلەپ تىنمايتتى.

ئۇ ئۆزىنىڭ قىلغان نۇرغۇن ئەسكى ئىشلىرىنى دەپ ئۆزىنى ئەيىبلەيتتى، مېلانىيە بولسا ئۇ گەپلەرتىڭ بىرسىنىمۇ چۈشەنمەيتتى، بىللې ۋاتلىنىڭ ئىسمىنى تىلغا ئېلىپ، ئارقىدىن مېلانىيەنى ئىككى تەرەپكە تېخىمۇ قاتتىق چاپقاپ تۇرۇپ ئۇنلۇك توۋلاپ كەتتى:

— بىلەمسىز، سىكارلىتنى مەن ئۆلتۈردۈم، ئەسلىدە ئۇ قورسىقىدىكى بالىنى ئالمايمەن دېگەن، يەنە...

— ئاغزىڭنى يۇمۇڭ! سارائ بولدىڭىزمۇ! ئالمايمەن دېگەن قانداق گەپ؟ ھەرقانداق ئايال ئۇنداق گەپ قىلمايدۇ...

— ياق! ياق! سىز ئالىسىز، ئۇ ئالمايدۇ، مېنىڭ بالامنى ئالمايدۇ...

— بولدى، گەپ قىلماڭ!

— سىز بىلمەيسىز، ئۇنىڭ بالا تۇغقۇسى يوق ئىدى، مەن مەجبۇرلاپ قورسىقىدا قالغان. بۇ... بۇ بالا... ھەممىگە مەن ئەيىبلىك. ئىككىمىزنىڭ بىللە بولۇپ باقمىغىنىغا ئۇزاق بولغان...

— مەن مەست بولۇپ قالغان، ھېچنېمىنى ئۇقمايمەن، ئۇنىڭغا قەستەن ئەسكىلىك قىلدىم ... ئاۋۋال ئۇ ماڭا ئەسكىلىك قىلغان. مەن ئۇنى ياخشى كۆرەتتىم... راست دەۋاتىمەن... لېكىن ئۇ مېنى ياخشى كۆرمىدى. ئەزەلدىن شۇنداق، مەن خېلى تىرىشتىم... كۆپ تىرىشچانلىق كۆرسەتتىم.

— ئۆتۈنۈپ قالاي، ئەمدى گەپ قىلماڭ!

— لېكىن، بۇ بالىنىڭ ئىشىدىن زادىلا خەۋىرىم يوق ئىدى. ئالدىنقى كۈنگىچە... پەلەمپەيدىن يىقىلىپ چۈشكۈچە بولغان ئارىلىققىچە. ئۇ مېنىڭ نەدىلىكىمنى بىلمەيتتى، شۇڭا ماڭا خەت يازالمىغان... ئۇ مېنىڭ نەدىلىكىمنى بىلسىمۇ خەت يازمايتتى، سىزگە دېسەم... سىزگە دېسەم، مەن ئاڭلىغان بولسام دەررۇ قايتىپ كېلەتتىم... بىلگەن بولسامىلا... كېلىشىمنى خالىمىسىمۇ كېلەتتىم.

— شۇنداق، مەنمۇ سىزنىڭ قايتىپ كېلىدىغانلىقىڭىزنى بىلىمەن.

— ئاھ، خۇدا، بىرنەچچە كۈندىن بېرى مەن سارائ بولدۇم، ھەم مەست، ھەم سارائدەك يۈردۈم. ئۇ ماڭا ئاشۇ پەلەمپەينىڭ ئۈستىدە تۇرۇپ دېگەن... مەن قانداق قىلدىم، نېمىلەرنى دېدىم،

بىلەمسىز؟ مەن كۈلۈپ تۇرۇپ: «ئۆزىڭىزنى خۇشال تۇتۇڭ، بولمىسا بويىڭىزدىن ئاجراپ كېتىدۇ» دېدىم. يەنە...

مېلانىيەنىڭ چىرايى شۇئان ئاقىرىپ، كۆزلىرى يوغىناپ كەتتى. خۇددى بىر نېمىدىن قورققاندەك، تىزى ئۈستىدە ئازاب بىلەن تولغىنىپ تۇرۇۋاتقان قاپقارا باشقا قاراپلا قالدى، ئوچۇق دېرىزىدىن قۇياش نۇرى ئۆيىنىڭ ئىچگە چۈشۈپ تۇرۇۋاتاتتى. مېلانىيە ئۇشتۇمتۇت ئۇنىڭ قوللىرىنىڭ ئاجايىپ يوغان ۋە كۈچلۈكلۈكىنى، قوللىرىنىڭ دۈمبىسىدىكى تۈكلەرنىڭ قويۇقلۇقىنى بايقاپ ئىختىيارسىز شۇركۈنۈپ كەتتى، ئۇلارغا قارىماسلىققا تىرىشتى. ئەمما، ئۇلار زالىملىق، رەھىمسىزلىك، ئەيىما يەنە يۈمشاقلىق بىلەن ئۇنىڭ كۆڭلىكى ئۈستىدە ئۇيان ـ بۇيان ھەرىكەتلىنىپ تۇرۇۋاتاتتى.

ئۇ ئاشلىپي بىلەن سىكارلېتنىڭ ئۈستىدىن چىقىقان يالغان گەپلەرنى ئاڭلىغان ھەم ئۇنىڭغا ئىشەنگەن بولسا، سىكارلېتنى ئاشلىيىدىن كۈنلەپ قالغانمىدۇ؟ ئۇ ئاشۇ رەسۋا گەپلەر تارقالغان چاغدىلا بۇ شەھەردىن كەتكەن ئەمەسمۇ؟ ياق... ئۇنداق ئىش يوق. كاپىتان باتلېر ئەزەلدىن ماڭمەن دېسە ماڭمايدىغان، قاچانلا بولسا سىرتقا چىقىپ كېتىۋېرىدىغان ئادەم. ئۇ ئۇنداق گەپلەرگە ھەرگىز ئىشەنمەيدۇ. ئادەملەرگە ئەقىل ـ ھوشى بىلەن مۇئامىلە قىلىدۇ. ئەگەر بۇ ئىش شۇنىڭدىن چىققان بولسا ئۇ ئاشلىيىنى ئۆلتۈرۈۋەتمەمتى؟ ياكى ئۇلاردىن بۇ ئىشقا ئېنىق بىر نېمە دېيىشنى تەلەپ قىلمامدۇ؟

ياق، ھەرگىز ئۇ ئىشتىن ئەمەس. مەستچىلىكتە ئۆزىنى باشقۇرالمايۋاتقىنىغا كەلگەندىن دەۋاتقان گەپ. ئەرلەرمۇ ئايالالرغا ئوخشاش كىچىككىنە بىر ئىش تەسىر قىلسا ئۆزىنى تۇتالمايدۇ. چوقۇم ئۇنىڭغا تەسىر قىلغان بىر ئىش بار. ئىككىسى ئازراق دېيىشىپ قالغان بولسا، شۇنىڭغا چىدىمايۋاتقىنىدىن ئىشتۇ بەلكىم. ئۇنىڭ ماڭا دېگەنلىرى راست بولۇشىمۇ مۇمكىن. ئەمما، ئاخىرقى گېپى راست، چوقۇم شۇنداق دەپتۇ. خوتۇنىنى ياخشى

كۆرىدىغان ھەرقانداق ئەر كىشى ئۇنداق گەپ قىلمايدۇ. بولمىسا ئۇ سىكارلېتنى شۇنچىلىك ياخشى كۆرىدىكەن. مېلانىيە نېمىنىڭ رەزىللىك، نېمىنىڭ رەھىمسىزلىك ئىكەنلىكىنى بىلمەيتتى، بۇگۈن تۇنجى قېتىم دۇچ كېلىپ، ئۇلارنىڭ تەسەۋۋۇر قىلغۇسىز ۋە ئادەم ئىشەنگۈسىز دەرىجىدىكى بىر نەرسىلەر ئىكەنلىكىنى چۈشەندى.

ــ بولدى، بولدى ! ــ دېدى ئىنچىكە ۋە مۇلايىم ئاھاڭدا ئۇ، ــ ئەمدى گەپ قىلماڭ، ھەممىنى چۈشەندىم.

رېت بىردىنلا بېشىنى كۆتۈرۈپ، قىزىرىپ كەتكەن كۆزلىرىنى ئۇنىڭغا تىكتى، ئاندىن ئاچچىقى بىلەن ئۇنىڭ قولىنى ئىتتىرىۋېتىپ شۇنداق دېدى:

ــ ياق، خۇدا تۇرۇپتۇ، سىز مېنى چۈشەنمەيسىز، چۈشىنىشىڭىزمۇ مۇمكىن ئەمەس. چۈنكى، سىز... چۈنكى سىز بەكمۇ ئاق كۆڭۈل، شۇڭا مېنى چۈشىنەلمەيسىز. سىز گەپلىرىمگە ئىشەنمەيسىز، ئەمما بۇ گەپلەرنىڭ ھەممىسى راست. مەن بىر ئىت، مېنىڭ نېمە ئۈچۈن شۇنداق قىلغانلىقىمنى بىلەمسىز؟ مەن سىراڭ بولدۇم، كۈنداشلىقتىن سىراڭ بولدۇم. ئۇ مېنى بۇرۇندىن ياخشى كۆرمەيتتى، مەن ئۇنى مېنى ياخشى كۆرىدىغان قىلالايمەن دەپ ئويلايتتىم. لېكىن ئۇ مېنى ياخشى كۆرمىدى. مېنى سۆيمىدى، ئەزەلدىن سۆيمەيتتى، ئۇنىڭ سۆيىدىغىنى...

ئۇنىڭ مەست ـ ئەلەس كۆزلىرى مېلانىيەنىڭ كۆزلىرى بىلەن ئۇشتۇمتۇت ئۇچرىشىپ قېلىپ، خۇددى ئۆزىنىڭ كىمگە گەپ قىلىۋاتقانلىقىنى ئەمدىلا بىلگەندەك ئاغزىنى ئېچىپ تۇرۇپلا قالدى. مېلانىيەنىڭ چىرايى تاتىرىپ كەتتى، شۇنداقتىمۇ يەنىلا تەمكىن قىياپىتى، ئۇنىڭغا ئىچ ئاغرىتقان ھەم ئۇنىڭ گېپىگە ئىشىنىشكە پېتىنالمىغان ھالىتى بىلەن ئولتۇراتتى. ئۇنىڭ بۇ ھالىتىدىن ئەقىل ـ پاراسەت ۋە تۇرغۇنلۇق چىقىپ تۇراتتى، كۆزلىرىنىڭ قارىچۇقلىرىدا ئىپادىلىنىپ تۇرۇۋاتقان

سەبىلىك بىلەن سەممىيلىك خۇددى كاچىتىغا شاپىلاق سالغاندەك رېتىنىڭ ۋۇجۇدىنى لەرزىگە سېلىۋەتتى. ھاراقنىڭ كەيپىمۇ، ئاغزىغا كەلگەننى بىلجىرلاشلارمۇ بىراقلا يوقالدى، كۆزلىرى ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن قېچىپ ئۆز ـ ئۆزىگە پىچىرلاشقا، گەپ تاپالماي قېلىۋاتقان كىچىك بالىدەك كۆزلىرى چىمچىقلاشقا باشلىدى. ئېنىقكى، ئۇ ناھايىتى تەستە ۋە ناھايىتى ئاستا ئېسىگە كېلىۋاتاتتى.

ـــ مەن ئەسكى، ـــ دېدى ئۇ بېشىنى قايتىدىن مىلانىيەنىڭ تىزلىرى ئۈستىگە قويۇپ، ـــ ئەمما ئەسكىلىكتە ئۇچىغا چىققان ئەمەس. ئەگەر مەن بۇرۇن سىزگە ھازىرقىدەك گەپلەرنى قىلغان بولسام سىز ئىشەنمەيتتىڭىز، شۇنداقمۇ؟ سىز بەك ياخشى ئايال، شۇڭا ماڭا ئىشەنمەيسىز. بۇرۇن مەن ھەقىقىي ياخشى ئادەمنى پەقەتلا ئۇچرىتىپ باقمىغان. سىز ماڭا ئىشەنمەيتتىڭىز، توغرىمۇ؟

ـــ ياق، سىزنىڭ گېپىڭىزگە ئىشىنىمەن، ـــ دېدى مىلانىيە ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىۋاتقاندەك تەلەپپۇز بىلەن، ـــ ئۇ ئاستا ـ ئاستا ياخشى بولۇپ كېتىدۇ. بولدى، كاپىتان باتلېر، يىغلىماڭ، ئۇ چوقۇم ياخشى بولۇپ كېتىدۇ.

ئەللىك يەتتىنچى باب

بىر ئايدىن كېيىن، رېت سىكارلېتنى جونېسبوروغا يولغا سېلىپ قويۇش ئۈچۈن پويىز ئىستانسىسىغا ئېلىپ باردى. سىكارلېت تېخى سەللىمازا ساقىيىپ كەتمىگەن، چىرايى سېرىق، ئورۇق ئىدى. ۋاد بىلەن ئېللامۇ بىللە كەتمەكچى بولۇپ ماڭدى، ئۇلار ئانسىنىڭ تىنچ ۋە تاتىرىپ كەتكەن چىرايىغا پات ـ پات قارىشىپ قويىاتتى. ئۇلارنىڭ كىچىككىنە يۈرەكلىرى ئاپىسى بىلەن ئۆگەي دادىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى سوغۇق غەيرىي

مۇناسىۋىتى ئىچىدە مەلۇم بىر قورقۇنچلۇق نەرسىنىڭ بارلىقىنى تۇيۇپ تۇرۇۋاتاتتى.

سىكارلېت ئاجىزلاپ كەتكەن بولسىمۇ، تاراغا قايتىپ كېتىشتە چىڭ تۇرۇۋالدى. ئاتلانتادا بىر كۈن ئارتۇق تۇرىدىغان بولسا، شۇ كۈننىڭ ئىچىدە تۇنجۇقۇپ ئۆلۈپ قېلىشى مۇمكىن ئىدى. چۈنكى، ئۇنىڭ يۇرىكى ھازىرقى ئەھۋالى ئۈستىدىكى ئەھمىيەتسىز خىياللار بىلەن قاتتىق داۋالغۇپ، ئۇنىڭ ئازابىغا پەقەتلا چىدىماي قېلىۋاتاتتى. تېنىدە كېسەل بار، روھى قاتتىق چارچىغان، خۇددى چۈشىدە ماكانىنى تاپالماي تېڭىرقاپ يۈرگەن كىچىك بالىدەك بولۇپ قالغانىدى.

ئىلگىرى تاجاۋۇز قىلىپ كىرگەن دۈشمەندىن قورقۇپ ئاتلانتادىن قاچقانغا ئوخشاش، بۇ قېتىممۇ ئۇ شەھەردىن قېچىپ كېتىۋاتاتتى. ئامال بار ھازىرقى قايغۇ ـ ئەلەملىرىنى ئۇنتۇپ، ئىلگىرىكىدەك ئۆزىنى قوغداش چارىسى بىلەن: «ھازىر ئەمدى ئۇ ئىشلارنى ئويلىماي، بولمىسا بەرداشلىق بېرەلمەيمەن، ئەتە تاراغا يېتىپ بارغاندا ئويلاي، ئەتە باشقا بىر كۈن باشلىنىدۇ» دەپ ئۆزىگە ئۆزى تەسەللى ئېيتاتتى. خۇددى تاراغا، ئۆزىنىڭ جىمجىت ماكانىدىكى كېۋەزلىكلەرگە يېتىپ بېرىۋالسا بارلىق قايغۇ ـ ئەلەملىرى كۆتۈرۈلۈپ كېتىدىغاندەك، پارچە ـ پۈرات، قالايمىقان خىياللىرىنى رەتلەپ پايدىلىق بىر نەرسىگە ئايلاندۇرۇۋالالايدىغاندەك ئويلاپ كېتىۋاتاتتى.

رېت پويىز قوزغىلىپ كۆزدىن غايىب بولغۇچە جايىدىن مىدىرلىمىدى. ئۇ چوڭقۇر خىيال ئىچىدە تۇرۇۋاتاتتى، چىرايىدا خۇشاللىقتىن ئەسەر يوق ئىدى. پەيتۇنىنى قايتۇرۇۋېتىپ، ئۆزىنىڭ ئېتىغا مىنىدى ۋە ئىچىگە قاتتىق بىر تىنىپ قويغاندىن كېيىن، ئۇدۇل مېلانىيەنىڭ ئۆيىگە يول ئالدى.

بۇگۈن يازنىڭ ئىللىق بىر ئەتىگىنى ئىدى، مېلانىيە ئۈزۈم باغچىنىڭ ئاستىدا ئىش تىكىپ ئولتۇراتتى، رېت باتلېرنىڭ ئاتتىن چۈشۈۋاتقانلىقىنى كۆردى. رېت ئاتنىڭ چۈلۈۋىرىنى بىر

ياندا تۇرغان قاۋۇل بىر نېگىر بالىسىغا تۇتقۇزۇپ ئۆزى بۇ تەرەپكە قاراپ كېلىشكە باشلىدى. مېلانىيە، نېمە دېيىشىنى، نېمە قىلىشنى بىلمەيتتى. ئاشۇ قورقۇنچلۇق كۆندىن بېرى رېت بىلەن يالغۇز پاراڭلىشىپ باقمىغانىدى. سىكارلېت داۋالىنۇاتقان مەزگىلدە مېلانىيە ئۇنىڭ بىلەن ئاندا ـ ساندا پاراڭلىشىپ تۇرغان، ئەمما كۆزلىرىگە دادىل قارىيالمىغان، رېت بۇرۇنقىدەكلا تەمكىن تۇرىۋەرگەن. گەپ ـ سۆز ۋە كۆزلىرى بىلەن ئاشۇ كۆندىكى گەپلەر توغرۇلۇق ھېچنېمىنى بىلمەندۇرمىگەنىدى. ئاشلېي، ئەرلەر مەست بولۇپ قالغاندا قىلغان گەپلىرى بىلەن ئىشلىرىنى كېيىن زادىلا ئېسىگە ئالالمايدۇ، دېگەندەك بىر گەپنى قىلغانىدى، شۇڭا مېلانىيە كاپىتان باتلېرنىڭ شۇ كۈنى قىلغان گەپلىرىنىڭ ھەممىسىنى ئۇنتۇپ كېتىشىنى ئۈمىد قىلاتتى، ئۇ گەپلىرىنى ئۇنتۇمغانلىقىنى پەقەتلا بىلدۈرمەيتتى. رېت ئۆزىگە قاراپ كېلىۋاتقاندا مېلانىيە ئوڭايسىزلىنىپ ئازراق قورقىقاندەك بولدى ھەم قىزىرىپ كەتتى. بەلكىم ئۇ بېئىو كۈندۈزلىرى بوننې بىلەن بىللە ئوينىسىكەن دېگەن گەپ بىلەن كەلگەندۇ. ئىشى يوق، شۇ كۈنكى ئىشلىرى ئۈچۈن مېلانىيەگە رەھمەت ئېيتقىلىغۇ كەلمىگەندۇ.

مېلانىيە ئورنىدىن تۇرۇپ ئۇنى كۈتۈۋالدى. بۇرۇنقىغا ئوخشاشلا شۇنچە بەستىلىك ئادەمنىڭ شۇنچىلىك يېڭىل قەدەم بىلەن مېڭىشىغا ھەيرانمۇ بولدى.

ــ سىكارلېت ماڭدىمۇ؟

ــ ماڭدى، تارانىڭ ئۇنىڭ سالامەتلىكىگە پايدىسى بار، ــ دېدى ئۇ كۈلۈپ تۇرۇپ جاۋابەن. ــ بەزىدە ئۇنى پالۋان ئانتۇسىنىڭ[1] زېمىن ئانىسىنىڭ باغرىنى قۇچاقلىغان ھامان كۆچكە تولۇپ كېتىدىغانلىقىغا ئوخشىتىمەن. سىكارلېتنى ئۆزى سۆيىدىغان تۇپراقتىن ئۇزاق ۋاقىت ئايرىۋەتكىلى بولمايدۇ.

[1] ئانتۇس يۇنان رىۋايەتلىرىدىكى زور پالۋان، زېمىن ئوغلى. ئۆز ئانىسى بولغان زېمىندىن ئايرىلمىسلا ئۇنى ھېچقانداق كۈچ يېڭەلمەيدۇ.

بولۇق ئۆسكەن كېۋەزلەر ئۇنىڭغا مادې دوختۇرنىڭ دورىسىدىنمۇ بەكرەك شىپا بولىدۇ.

— ئورۇندۇق قويۇپ بېرەي، ئولتۇرامسىز؟ — مېلانىيەنىڭ قوللىرى تىترەپ كېتىۋاتاتتى. رېت بەكمۇ قاۋۇل ئەر ئىدى. مېلانىيە ئالاھىدە قاۋۇل ئەرلەرنى كۆرسە دائىم مۇشۇنداق تەمتىرەپ قالاتتى. ئۇلار خۇددى ئۆزلىرىدىن بىرخىل كۈچ ۋە تازا گۈللەۋاتقان ھايات ئېلېمېنتلىرىنى تارقىتىۋاتقاندەك، مېلانىيە ئۆزىنى ئۇلارنىڭ ئالدىدا بۇرۇنقىدىنمۇ ئاجىز ۋە ئورۇقلاپ كېتىۋاتقاندەك ھېس قىلىپ قالاتتى. مۇشۇنداق بىر ئەرنىڭ ھېلىقى كۈنى ئۆزىنىڭ ئالدىدا ئىتائەتمەنلىك بىلەن تىزلىنىپ ئولتۇرغانلىقىنى ھازىر ئەقلىگە سىغدۇرالمايۋاتاتتى. ئۇ چاغدا ئۇ تېخى ئۇنىڭ قارا چاچلىق بېشىنى تىزلىرىنىڭ ئارىسىغا ئېلىپ ئولتۇرغانىدى.

— ۋاي خۇدايىمەي! — مېلانىيە شۇ ئىشلارنى ئەسلەپ ئىختىيارسىز گەپ قىلىپ سالدى. ئىككى مەڭزىمۇ ۋىللىدە قىزىرىپ كەتتى.

— مېلانىيە خانقىز، — دېدى رېت بوش ئاۋازدا، — مەن سىزگە مالالىلىق يەتكۈزۈپ قويدۇممۇ؟ مېنى بۇ يەردىن كەتسىكەن، دەپ ئويلاۋاتامسىزيا؟ ئوچۇقىنى دەۋېرىڭ.

«ھە، ئۇنىڭ ئېسىدە بار ئىكەن، — ئويلىدى مېلانىيە، — شۇڭا مېنىڭ خىجىل بولۇۋاتقىنىمنى دەررۇ بىلىۋالدى.»

ئۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ، ئۇنىڭغا خۇددى يالۋۇرۇۋاتقاندەك قاراپ قويدى. شۇ ئارىلىقتا بىردىنلا خىجىل بولۇشلار بىلەن تەمتىرەشلەر ۋۇجۇدىدىن كۆتۈرۈلۈپ كەتتى. رېتنىڭ كۆزلىرى تىنچ، مۇلايىم، ئادەمنىڭ دەردىگە يېتىدىغاندەك چاقناپ تۇراتتى، مېلانىيە ئۇ كۆزلەرنى كۆرۈپ ئۆزىنىڭ ئەخمەقلىق قىلىپ تەمتىرەپ يۈرگەنلىكىگە ھەيران قالدى. رېتنىڭ چىرايى ھارغىن ئىدى، يەنە ئازراق قايغۇ ـ ھەسرەتمۇ چىقىپ تۇراتتى. مېلانىيەنىڭ مۇشۇنداق بىر ئادەمنى تەربىيە كۆرمىگەن، ئۇنتۇپ

كېتىشكە تېگىشلىك ئۇ ئىشلارنى قايتا تىلغا ئالىدۇ، دەپ ئويلىغىنى نېمىسى؟

بىچارە ئادەم، سىكارلېت ئۇچۇن غەم قىلىپ مۇشۇنداق بولۇپ كېتىپتۇ، دەپ ئويلىدى مېلانىيە. ئارقىدىنلا:

— ئولتۇرۇڭ، كاپىتان باتلېر، — دېدى.

رېت ئورۇندۇقتا ئېغىر ئولتۇرۇپ، مېلانىيەنىڭ قىلىۋاتقان ئىشىغا قاراپ قويدى.

— مېلانىيە خانقىز، چوڭ بىر ئىشتا سىزنىڭ ياردىمىڭىزگە موھتاج بولۇپ كېلىۋىدىم، — دېدى رېت كۇلۇمسىرەپ تۇرۇپ، — بىر ئالدامچىلىق ئۈچۈن ياردەم بېرىسىز. بۇ ئالدامچىلىقنى ئاڭلىسىڭىز قورقۇپ كېتىشىڭىزمۇ مۇمكىن.

— ئالدامچىلىق؟

— شۇنداق، گەپنىڭ ئوچۇقىنى قىلسام، سىز بىلەن بىر سودا توغرۇلۇق پاراڭلاشماقچىمەن.

— ۋاي خۇدايىم، ئۇنداق بولسا سىز ۋىلكېس ئەپەندى بىلەن سۆزلىشىڭ، مەن سودا ئىشلىرىنى قىلچە بىلمەيمەن، سىكارلېتتەك ئۇنچىلىك چېۋەر ئەمەس.

— سىكارلېتنىڭ چېۋەرلىكى ئاخىرقى ھېسابتا ئۆزىگە پايدىسىز بولۇپ قېلىشىدىن ئەنسىرەيمەن، — دېدى رېت، — شۇڭا بۇ ئىشنى سىز بىلەن پاراڭلىشىشنى ئويلىدىم. سىزمۇ بىلىسىز، ئۇنىڭ كېسىلى ئېغىر. تارادىن قايتىپ كەلگەندىن كېيىن يەنە شۇ دۇكىنى ۋە زاۋۇتلىرىنىڭ ئىشى بىلەن بولۇپ كېتىدۇ. شۇڭا، ئۇ دۇكان بىلەن زاۋۇتلارنى بىرسى پارتلىتىۋەتسەكەن دەپمۇ ئويلاپ كېتىمەن. مەن ئۇنىڭ سالامەتلىكىدىن قاتتىق ئەنسىرەيمەن، مېلانىيە خانقىز.

— شۇنداق، ئۇمۇ بۇ ئىشتا ھەددىدىن ئاشۇرۇۋەتتى. ئۇنى ئۇ ئىشلىرىنى تاشلاشقا، سالامەتلىكىنى ئاسراشقا مەجبۇرلىسىڭىز بولىدۇ.

رېت كۇلۇپ كەتتى.

— ئۇنىڭ قانچىلىك جاھىل ئىكەنلىكىنى سىزمۇ بىلىسىز. مەن ئۇنىڭ بىلەن ھەرگىز بىرىنچى بولۇپ دەتالاش قىلمايمەن. ئۇ خەقىش بالىسىنىڭ ئۆزى، مېنىڭ ياردىمىمنىمۇ خالىمايدۇ، باشقىلار ياردەم بېرەي دېسىمۇ ئۇنمايدۇ. ئۇنىڭغا زاۋۇتلىرىنىڭ پاي چەكلىرىنى سېتىۋېتىش توغرۇلۇق گەپ قىلىپ باقتىم، لېكىن گېپىمنى ئاڭلىمىدى. شۇڭا، مۇشۇ ئىش توغرۇلۇق سىز بىلەن مەسلىھەتلەشكىلى كېلىشىم ئىدى. مەن ئۇنىڭ ئۇ زاۋۇتلىرىنى پەقەت ۋىلكېس ئەپەندىگىلا سېتىپ بېرىشنى خالايدىغانلىقىنى بىلىمەن، باشقىلارغا ھەرگىز ساتمايدۇ. شۇڭا، ئۇلارنى ۋىلكېس ئەپەندى سېتىۋالسۇنمىكىن دەپ ئويلاپ قالدىم.

— ھە، ئۇنداق بولسىغۇ ياخشى بولاتتى، بىراق... — مېلانىيە بىردىنلا لېۋىنى چىشلەپ تۇرۇپ قالدى. ئۆزلىرىگە مۇناسىۋەتسىز ئادەمگە پۇل توغرۇلۇق گەپ قىلسا بولمايدۇ ـ دە. ئاشلىپىنىڭ تاپقان پۇلى خىراجەتكە يەتمەيۋاتسا، ئۇنىڭدىن ئېشىنىش يوق گەپ. مېلانىيەنىڭمۇ مۇشۇ ئىش توغرۇلۇق بېشى قاتاتتى. ئاشلىپىنىڭ ئۇنىڭغا تاپشۇرىدىغان پۇلى ئۆيىنىڭ خىراجىتىگە ئاران يېتەتتى، ئۇنىڭدىن ئارتۇقراق چىقىم قىلىدىغان ئىش چىقىپ قالسىلا خىراجەتتە جىددىيلىشىپ قالاتتى. ئەلۋەتتە، ئۇنىڭ داۋالىنىشىغىمۇ نۇرغۇن پۇل كېتەتتى، ھازىر ئاشلىپىنىڭ نىيۇيوركقا زاكاز قىلىپ قويغان كىتابلىرى بىلەن ئۆي جاھازلىرىغا تۆلەيدىغان پۇل يوق. ئۇنىڭدىن باشقا، يەر ئاستى ئۆيىدە يېتىۋاتقان يېتىم بالىلارنىڭ قورسىقى بىلەن كىيىملىرىگىمۇ پۇل كېرەك. يەنە تېخى ئاشلىپىنىڭ قولى ئوچۇقلۇق قىلىپ، جەنۇب ئىتتىپاقى ئارمىيەسىگە قاتناشقان ئادەملەردىن كىملا پۇل سورىسا بېرىپ تۇرۇشلىرى بار. يەنە...

— ئۇ زاۋۇتلارنى سېتىۋالمىدىغان پۇلنى مەن سىلەرگە قەرز بېرىپ تۇراي، — دېدى ربت.

— ئۇنداق قىلسىڭىزغۇ ياخشى بولاتتى، ئەمما ئۇ پۇلىڭىزنى مەڭگۈ قايتۇرۇپ بولالماسلىقىمىز مۇمكىن.

— قايتۇرمىساڭلارمۇ مەيلى. پەقەت سىكارلىپت ھەر كۈنى جاپا تارتىپ زاۋاۋتمۇ زاۋاۋت قاتراپ يۈرمەيدىغانلا ئىش بولسا، قانچىلىك پۇل كەتسىمۇ مەيلى ئىدى. ئۇنىڭغا ئاشۇ دۇكانىنىڭ ئۆزىلا يېتىپ ئاشىدۇ... مېنىڭ مەقسىتىمنى تېخىچە چۈشەنمەيۋاتامسىز؟

— ھە... ھە... چۈشەندىم... — مېلانىيە بىر قارارغا كېلەلمەي ئىككىلىنىپ قېلىۋاتاتتى.

— ئوغلىڭىزغا تايدىن بىرنى ئېلىپ بېرىشنى ئويلايسىز، شۇنداقمۇ؟ كەلگۈسىدە ئۇنى يەنە ھاۋۇر ئۇنىۋېرسىتېتىغا ئوقۇشقا، ياۋروپاغا سایاھەتلەرگىمۇ ئەۋەتىدىغانسىز؟

— ئەلۋەتتە، — مېلانىيە خۇشال ۋارقىراپ كەتتى. بېئونىڭ گېپى چىقسىلا ئۇ ئالاھىدە ئېچىلىپ كېتەتتى، — ئۇنىڭ ھەممە نېمىسى بولسىكەن دەپ ئويلايمەن، بىراق... ھازىر ھەممە ئادەم قىينىچىلىق تارتىۋاتىدۇ.

— ۋىلكېس ئەپەندى ھامان بىر كۈنى ئۇ زاۋاۋتلاردىن نۇرغۇن پايدا تاپىدۇ، — دېدى رېت، — مەن بېئونىڭ ئاشۇ ئەۋزەل شارائىتلىرىنىڭ ھەممىسگە ئېرىشىشنى ئارزۇ قىلىمەن.

— كاپىتان باتلېر، سىز تازىمۇ قۇۋۇ ئادەم ئىكەنسىز، — دېدى مېلانىيە كۈلۈپ كېتىپ، — سىز بىر ئاننىڭ بالىسىغا بولغان ئىپتىخارىدىن پايدىلانماقچى بولۇۋاتىسىزغۇ؟ مەن سىزنىڭ نىيىتىڭىزنى چۈشىنىپ بولدۇم.

— سىزنىڭ مېنى ئۇنداق چۈشەنمەسلىكىڭىزنى ئۈمىد قىلىمەن، — دېدى رېت. ئۇنىڭ كۆزلىرى يەنە بىر قېتىم نۇرلىنىپ كەتتى، — ئېيتىڭا، سىز مەن بېرىپ تۇرماقچى بولغان پۇلنى ئالامسىز، ئالمامسىز؟

— بۇ ئالدامچىلىقنى قانداق ئېلىپ بارماقچىسىز؟

— ئىككىمىز بىرلىشىپ سىكارلىپت بىلەن ئاشلىيىنى ئالدايمىز.

— ھە ! ۋاي خۇدايىمەي، مەن ئۇنداق قىلالمايمەن.

— ئەگەر سىكارلېت ئۆزىگە ياخشىلىق ئېلىپ كېلىدىغان ئىش بولسىمۇ، مېنىڭ ئۆزىنى ئالدىغانلىقىمنى بىلىدىغان بولسا... ئۇنىڭ مىجەزىنى سىزمۇ بىلىسىز... مەن يەنە ۋىلكېس ئەپەندىنىڭ مېنىڭ ياردىمىمنى رەت قىلىشىدىنمۇ ئەنسىرەيمەن. شۇڭا، ئىككىلىسى بۇ پۇلنىڭ نەدىن كەلگەنلىكىنى بىلمەسلىكلىرى كېرەك.

— ناۋادا ۋىلكېس ئەپەندى ئىشنىڭ ھەقىقىتىنى بىلىدىغان بولسا، ئۇنىڭ پۇلنى ئېلىشنى رەت قىلمايدىغانلىقىغا ئىشىنىمەن، چۈنكى ئۇمۇ سىكارلېتنى ئاسراشنى ئويلايدۇ.

— شۇنداق، مەنمۇ ئۇنىڭ سىكارلېتنى ئاسرايدىغانلىقىغا ئىشىنىمەن، — دېدى رېتمۇ ناھايىتى ئۇستىلىق بىلەن، — ئەمما ئۇ رەت قىلىدۇ. ۋىلكېس ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ قانچىلىك دەرىجىدە تەكەببۇر ئىكەنلىكى سىزگىمۇ مەلۇم.

— ياق! — مېلانىيە بوش توۋلاپ كەتتى، — مەن، كاپىتان باتلېر، ئېرىمنى ئالدىيالمايمەن.

— سىكارلېت ئۈچۈن بولسىمۇ شۇنداق قىلسىڭىز بولمامدۇ؟ — رېتنىڭ كۆڭلى يېرىم بولغاندەك بولدى، — ئۇ سىزنى شۇنچىلىك ياخشى كۆرىدىغۇ؟

مېلانىيەنىڭ كۆزلىرىگە ياش كەلدى.

— سىزمۇ بىلىسىز، ئۇنىڭ ئۈچۈن دۇنيادىكى ھەرقانداق ئىشنى قىلىشقا تەييارمەن. ئۇنىڭ ماڭا قىلغان ياردىمىنىڭ يېرىمىنمۇ ئۆمۈرۋايەت قايتۇرۇپ بولالمايمەن.

— ئۇ شۇنداق، — دېدى رېت ئۇنىڭ سۆزىگە قوشۇلۇپ، — ئۇنىڭ سىزگە قىلغان ياخشىلىقلىرىنى مەنمۇ بىلىمەن. ۋىلكېس ئەپەندىگە بۇ پۇلنى مەلۇم بىر تۈغقىنىڭىزنىڭ مىراس قالدۇرغانلىقىنى دېسىڭىز بولارمۇ؟

— كاپىتان باتلېر، ماڭا بىرەر تۈغقىنىمىز بىر تىيىنمۇ مىراس قالدۇرۇپ باقمىغان.

— ئۇنداق بولسا مەن ئۇ پۇلنى پوچتا ئارقىلىق ۋىلكېس

ئەپەندىنىڭ ئۆزىگە ئەۋەتەي، كىم ئەۋەتكەنلىكىنىمۇ بىلمەسۇن، شۇ پۇل بىلەن ئۇ زاۋۇتلارنى سېتىۋېلىشنى خالامسىز؟ ئەمما ئۇ پۇل جەنۇب ئىتتىپاقىنىڭ ھەربىيدىن قايتقان كەمبەغەل ئەسكەرلىرىگە ئىشلىتىلىپ كەتمەسۇن.

ئۇنىڭ ئاخىرىدىكى گېپى ئاشلىيىغا قىلىنغان تەنە گەپتەك بىلىنىپ كېتىپ مېلانىيە سەل خاپا بولۇپ قالدى، ئەمما ئۇنىڭ كۇلۇپ تۇرغان چىرايىنى كۆرۈپ جاۋابەن كۇلۇمسىرەپ قويدى.

ــ ئەلۋەتتە، خالايمەن.

ــ ئەمەسە شۇنداق بولسۇنمۇ؟ بۇ مەخپىيەتلىكنى ھەر ئىككىمىز ئوبدان ساقلايلى، ماقۇلمۇ؟

ــ بىراق، مەن مۇشۇ كەمگىچە ئېرىمدىن سىر ساقلاپ باقمىغان.

ــ بۇنىڭغا مەن ئىشىنىمەن، مېلانىيە خانقىز.

مېلانىيە ئۇنىڭغا قاراپ قويۇپ، ئۆزىنىڭ بۇ ئادەمگە ئەزەلدىن توغرا قاراپ كەلگەنلىكىنى، باشقا نۇرغۇن ئادەملەرنىڭ ئۇنداق قىلالمىغانلىقىنى ئويلاپ كەتتى. كىشىلەر ئۇنى رەھىمسىز، مەسخىرىۋاز، ئەدەپسىز، ھەتتا سەمىمىي ئەمەس، دەپىشكەنىدى. ئەمدى ھازىر ئادىل ئادەملەرنىڭ ھەممىسى بۇرۇن ئۇنىڭغا قارىتا خاتا قاراشتا بولغانلىقىنى ئىقرار قىلىشۋاتىدۇ. ئۇ بولسا ئۇنى دەسلەپ كۆرگەندىلا ياخشى دەپ باھا بەرگەن، يا ئۇ ئۇنىڭغا بىر نەرسە بېرىپ باققىنى يوق. ئۇ سىكارلېتنى قانداق ياخشى كۆرىدۇ ـ ھە. مۇشۇنداق چارلەرنى ئويلاپ تېپىپ سىكارلېتنىڭ ئۇستىدىكى بىمەۋدە يۈكلەرنى يەڭگىللەتمەكچى بولۇۋاتىدۇ، نەقەدەر ئېسىل پەزىلەت بۇ!

ــ سىكارلېت سىزدەك ياخشى ئېرى بولغانلىقى بىلەن بەختلىك! ــ دەۋەتتى ئۇ ھاياجىنىنى باسالماي.

ــ سىز شۇنداق ئويلامسىز؟ ئۇ بۇ گېپىڭىزنى ئاڭلىسا قوشۇلماسلىقى مۇمكىن. سىزگە يەنە شۇنىمۇ دەپ قويايي، مېلانىيە خانقىز، مېنىڭ ھازىر سىزگە بەرمەكچى بولۇۋاتقانلىرىم

سكارلېتقا بەرگىنىمدىنمۇ كۆپ.

ــ ماڭا؟ ــ مېلانىيە ھەيران قالدى، ــ ھە، بېئوغا بەرمەكچى دېمەكچىمۇسىز؟

رېت شىلەپىسىنى ئېلىپ ئورنىدىن تۇرۇپ، مېلانىيەنىڭ ئاددىي چىرايىغا بىردەم جىمجىت قاراپ تۇرۇپ كەتتى، قارا كۆزلىرىدىن ئەستايىدىللىقى بىلىنىپ تۇرۇۋاتاتتى. غۇبارسىز بۇ ئاددىي چىراي دۇنيانىڭ ئىشلىرىدىن پەقەتلا سەگەك ئەمەس ئىكەن ــ دە.

ــ ياق، بېئوغا ئەمەس، سىزگە بېئودىنمۇ مۇھىم بىر نەرسىنى بەردىم دەپ ئويلايمەن. تەسەۋۋۇر قىلالمىدىڭىزمۇ، يوق، بىلمىدىم.

ــ ياق، تەسەۋۋۇ قىلالمىدىم، ــ مېلانىيە يەنە بىر قېتىم تەئەججۇپلەندى، ــ مەن ئۇچۇن بۇ دۇنيادا بېئودىنمۇ قىممەتلىك نەرسە يوق، ئا... ۋىلكېس ئەپەندىدىن قالسا.

رېت ئۇنىڭغا ئۇن ــ تىنسىز قاراپ تۇراتتى، بۇغداي ئۆڭ چىرايى تولىمۇ خاتىرجەم ئىدى.

ــ سىزنىڭ مەن ئۇچۇن بۇ ئىشنى قىلماقچى بولغىنىڭىز بەكمۇ ئوبدان بولدى، كاپىتان باتلېر. راستىنى ئېيتسام، مۇشۇ بەختىمۇ ماڭا يېتەرلىك. مەندە دۇنيادىكى ھەرقانداق بىر ئايال ئارزۇ قىلىدىغان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى بار.

ــ ئۇنداق بولسا ياخشى، ــ دېدى رېت، چىرايىمۇ شۇئان تۇرۇلدى، ــ شۇ نەرسىلىرىڭىزنى ساقلاپ قېلىشىڭىزنى بەكمۇ ئارزۇ قىلىمەن.

سكارلېت تارادىن كېسىلى ساقىيىپ، ئىككى مەڭىزى قىزىرىپ، سەمرىپ قايتىپ كەلدى، كۆپكۈك كۆزلىرىمۇ بۇرۇنقىدەك چاقناپ تۇراتتى. ۋاد بىلەن ئېللامۇ قايتىپ كەلگەنىدى. رېتنىڭ شىلەپىسىدە ئىككى توخۇ پېيى قىستۇرۇقلۇق تۇراتتى. بۇنىنىڭ ئۈستىدە كىيگىنىگە

بىرنەچچە كۈن بولغان، ئۇ يەر - بۇ يېرى يىرتىق ئۈزۈن چاپان بار ئىدى. ئىككى مەڭزىگە دۈگلەك ئىككى سىزىق سىزىپ قويۇپتۇ، چېچىدا ئۆزىنىڭ بويىنىڭ يېرىمىغا كەلگۈدەك ئۇزاق بىر توز پېچى قىستۇرۇقلۇق تۇرىدۇ. ئۇلارنىڭ بۇ تۇرقىدىن ئىندىيانلارنىڭ ئويۇنىنى ئويناۋاتقاندا پويىزنىڭ كېلىدىغان ۋاقتى بولۇپ قېلىپ ئالدىراپلا بۇ يەرگە يۈگۈرگەنلىكى چىقىپ تۇراتتى.

— مېنىڭ قىزىم مەينەت سەرگەردان بالىلارنىڭ ئۆزى بويتۇغۇ ! — سىكارلېت ئاچچىق ھەم كۈلكە ئارىلاش سۆزلەپ بوننېنى سۆيۈپ قويدى. ئارقىدىن رېتقا مەڭزىنى تۇتۇپ بەردى. پويىز ئىستانسىسىدا ئادەم كۆپ بولۇپ قالدى، بولمىسا ئۇنىڭغا ھەرگىز ئۆزىنى سۆيدۈرمەيتتى.

ئۆيگە بارغۇچە سىكارلېت پۈتۈن ناھىيەدە كۆرگەن - ئاڭلىغانلىرىنى، كېۋەزلەرنىڭ بۇ يىل ئوخشاپ كەتكەنلىكىنى، ئەمما پاختا باھاسىنىڭ بۇ يىل چۈشۈپ كېتىدىغانلىقىنى، سۈئېللېننىڭ يەنە تۇغقانلىقىنى، ئېللانىڭ ئۇنىڭ قىزىنى چىشلىۋالغانلىقىنى، بالا ئارىسىغا كىرىپ سۈئېللېن بىلەن ئۆزىنىڭ سوقۇشقانلىقىنى، ۋادىنىڭ بىر سۇ يىلىنىنى ئۆزى يالغۇز ئۆلتۈرۈۋەتكەنلىكىنى، قوشنىلىرىنىڭ ئەھۋاللىرىنى، كىمنىڭ كىم بىلەن توي قىلغانلىقى، كىمنىڭ ھازىر نېمە قىلىۋاتقانلىقىنى تىنماي سۆزلەپ ماڭدى.

لېكىن، ئاڭلىسا ئادەم بىئارام بولىدىغان بەزى ئىشلارنى سۆزلىمىدى. ئۇ ۋىل بىلەن پەيتونغا ئولتۇرۇپ نۇرغۇن يەرلەرنى ئايلانغان، ئۇ يەرلەردىكى مىڭلاپ گېكتار يەرلەرنىڭ تېرىلمايلا ئاق تاشلىنىپ قالغانلىقىنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرگەنىدى. ئۇ ئىشلارنى ئەسلىسە كۆڭلى قاتتىق بىئارام بولاتتى. پايانسىز تېرىلغۇ يەرلەر ئورمانغا، خارابلىككە، ياۋا ئوت - چۆپلۈككە ئايلىنىپ كېتىۋېتىپتۇ. ئەسلىدىكى تېرىلغۇ يەرلەرنىڭ يۈزىدە بىر پىرسەنتىگە زىرائەت تېرىلىدىكەن.

سىكارلېتقا بەرگىنىمدىنمۇ كۆپ.

ــ ماڭا؟ ــ مېلانىيە ھەيران قالدى، ــ ھە، بېئوغا بەرمەكچى دېمەكچىمۇسىز؟

رېت شىلەپىسىنى ئېلىپ ئورنىدىن تۇرۇپ، مېلانىيەنىڭ ئاددىي چىرايىغا بىردەم جىمجىت قاراپ تۇرۇپ كەتتى، قارا كۆزلىرىدىن ئەستايىدىللىقى بىلىنىپ تۇرۇۋاتاتتى. غۇبارسىز بۇ ئاددىي چىراي دۇنيانىڭ ئىشلىرىدىن پەقەتلا سەگەك ئەمەس ئىكەن ـ دە.

ــ ياق، بېئوغا ئەمەس، سىزگە بېئودىنمۇ مۇھىم بىر نەرسىنى بەردىم دەپ ئويلايمەن. تەسەۋۋۇر قىلالمىدىڭىزمۇ، يوق، بىلمىدىم.

ــ ياق، تەسەۋۋۇ قىلالمىدىم، ــ مېلانىيە يەنە بىر قېتىم تەئەججۇپلەندى، ــ مەن ئۇچۇن بۇ دۇنيادا بېئودىنمۇ قىممەتلىك نەرسە يوق، ئا... ۋېلكېس ئەپەندىدىن قالسا.

رېت ئۇنىڭغا ئۇن ـ تىنسىز قاراپ تۇراتتى، بۇغداي ئۆڭ چىرايى تولىمۇ خاتىرجەم ئىدى.

ــ سىزنىڭ مەن ئۇچۇن بۇ ئىشنى قىلماقچى بولغىنىڭىز بەكمۇ ئوبدان بولدى، كاپىتان باتلېر. راستىنى ئېيتسام، مۇشۇ بەختىمۇ ماڭا يېتەرلىك. مەندە دۇنيادىكى ھەرقانداق بىر ئايال ئارزۇ قىلىدىغان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى بار.

ــ ئۇنداق بولسا ياخشى، ــ دېدى رېت، چىرايىمۇ شۇئان تۇرۇلدى، ــ شۇ نەرسىلىرىڭىزنى ساقلاپ قېلىشىڭىزنى بەكمۇ ئارزۇ قىلىمەن.

سىكارلېت تارادىن كېسىلى ساقىيىپ، ئىككى مەڭىزى قىزىرىپ، سەمرىپ قايتىپ كەلدى، كۆپكۈك كۆزلىرىمۇ بۇرۇنقىدەك چاقناپ تۇراتتى. ۋاد بىلەن ئېللامۇ قايتىپ كەلگەنىدى. رېتنىڭ شىلەپىسىدە ئىككى توخۇ پېيى قىستۇرۇلغۇق تۇراتتى. بۇنىنىڭ ئۈستىدە كىيگىنىگە

بىرنەچچە كۈن بولغان، ئۇ يەر - بۇ يېرى يىرتىق ئۈزۈن چاپان بار ئىدى. ئىككى مەڭزىگە دۈگلەك ئىككى سىزىق سىزىپ قويۇپتۇ، چېچىدا ئۆزىنىڭ بويىنىڭ يېرىمىغا كەلگۈدەك ئۇزاق بىر توز پېيى قىستۇرۇقلۇق تۇرىدۇ. ئۇلارنىڭ بۇ تۇرقىدىن ئىندىيانلارنىڭ ئويۇنىنى ئويناۋاتقاندا پويىزنىڭ كېلىدىغان ۋاقتى بولۇپ قېلىپ ئالدىراپلا بۇ يەرگە يۈگۈرگەنلىكى چىقىپ تۇراتتى.

— مېنىڭ قىزىم مەينەت سەرگەردان بالىلارنىڭ ئۆزى بوپتۇغۇ ! — سىكارلېت ئاچچىق ھەم كۈلكە ئارىلاش سۆزلەپ بوننېنى سۆيۈپ قويدى. ئارقىدىن رېتقا مەڭزىنى تۇتۇپ بەردى. پويىز ئىستانسىسىدا ئادەم كۆپ بولۇپ قالدى، بولمىسا ئۇنىڭغا ھەرگىز ئۆزىنى سۆيدۈرمەيتتى.

ئۆيگە بارغۇچە سىكارلېت پۈتۈن ناھىيەدە كۆرگەن - ئاڭلىغانلىرىنى، كېۋەزلەرنىڭ بۇ يىل ئوخشاپ كەتكەنلىكىنى، ئەمما پاختا باھاسىنىڭ بۇ يىل چۈشۈپ كېتىدىغانلىقىنى، سۇئېلىننىڭ يەنە تۇغقانلىقىنى، ئېللانىڭ ئۇنىڭ قىزىنى چىشلىۋالغانلىقىنى، بالا ئارىسىغا كىرىپ سۇئېلىن بىلەن ئۆزىنىڭ سوقۇشقانلىقىنى، ۋادىنىڭ بىر سۇ يىلىنىڭ ئۆزى يالغۇز ئۆلتۈرۈۋەتكەنلىكىنى، قوشنىلىرىنىڭ ئەھۋاللىرىنى، كىمنىڭ كىم بىلەن توي قىلغانلىقى، كىمنىڭ ھازىر نېمە قىلىۋاتقانلىقىنى تىنماي سۆزلەپ ماڭدى.

لېكىن، ئاڭلىسا ئادەم بىئارام بولىدىغان بەزى ئىشلارنى سۆزلىمىدى. ئۇ ۋىل بىلەن پەيتونغا ئولتۇرۇپ نۇرغۇن يەرلەرنى ئايلانغان، ئۇ يەرلەردىكى مىڭلاپ گېكتار يەرلەرنىڭ تېرىلماي ئاق تاشلىنىپ قالغانلىقىنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرگەنىدى. ئۇ ئىشلارنى ئەسلىسە كۆڭلى قاتتىق بىئارام بولاتتى. پايانسىز تېرىلغۇ يەرلەر ئورمانغا، خارابلىككە، ياۋا ئوت - چۆپلۈككە ئايلىنىپ كېتىۋېتىپتۇ. ئەسلىدىكى تېرىلغۇ يەرلەرنىڭ يۈزدە بىر پىرسەنتىگە زىرائەت تېرىلىدىكەن.

«بۇ يەرلەرنى ئەسلىدىكى ھالىتىگە كەلتۈرۈشكە يەنە ئەللىك يىل كېرەك، ــ دېگەندى ۋىل ئۇنىڭغا، ــ بۇ ئەترافتا پەقەت تارالا ئاھايىتى ياخشى كېتىۋاتىدۇ، بۇمۇ ئىككىمىزنىڭ كۈچى بىلەن مۇشۇنچىلىك بولدى. بۇ چوڭمۇ ئەمەس، پەقەت ئىككى تۈياق قېچىر بىلەنلا تېرىقچىلىق قىلىۋاتقان يەر، تارادىن قالسا فونتائىنلارنىڭ، ئۇلارنىڭكىدىن قالسا تارلىتونلارنىڭ. ئۇلار كۆپ پۇل تاپالمايدۇ، ئەمما ئۆزلىرىنى قامدىيالايدۇ، غەيرىتى بار. ئۇلاردىن باشقا ئائىلىلەرنىڭ ھەممىسى...»

ياق، سىكارلېت ئۇ يەرلەردىكى ۋەيرانچىلىقلارنى، تاشلىنىپ كەتكەن يەرلەرنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشنى خالىمايدۇ، ئاتلانتادىكى بۇ قاينام ـ تاشقىنلىق بىلەن سېلىشتۇرغاندا، ئۇ يەرلەرنى ئەسلەش بەكمۇ كۆڭۈلسىز.

ــ بۇ يەرلەردىكى ئەھۋاللار قانداق؟ ــ ئۇ ئۆيگە كېلىپ ئالدى ھويلىنىڭ لەمپىسى ئاستىدا ئولتۇرغاندىن كېيىن، بۇ يەرنىڭ ئىشلىرىنى سوراشقا باشلىدى. ئۇ يولدا كەلگۈچە توختىماي سۆزلەپ كەلگەچكە، ئۆيگە كەلگەندىن كېيىن جىمىپ قالماي دەپ ئويلىغانىدى. ئاشۇ كۈنى پەلەمپەيدىن دومىلاپ كەتكەندىن ھازىرغىچە رېت بىلەن ئايرىم ئولتۇرۇپ پاراڭلىشىپ باقمىغانىدى، ھازىرمۇ ئۇنىڭ بىلەن يالغۇز ئولتۇرۇشنى ئانچە خالاپ كەتمەيتتى، ئۇنىڭ ھازىر ئۆزىگە قانداق مۇئامىلە قىلىدىغانلىقىنىمۇ بىلمەيتتى. كېسەل ياتقان چاغدا رېت بەكمۇ مۇلايىم بولۇپ كەتكەنىدى، لېكىن ئۇ يات بىر ئادەمنىڭ مۇلايىملىقى ئىدى. ئۇ چاغدا سىكارلېتقا لازىملىق نەرسىلەرنى ھېچكىم دېمىسىمۇ ھازىرلاپ، بالىلارنى غەلۋە قىلدۇرماي، دۇكان بىلەن زاۋۇتلارنىڭ ئىشلىرىنى يۈرۈشتۈرۈپ كەتكەن، ئەمما بىر ئېغىزمۇ «مېنى كەچۈرۈڭ» دېگەن گەپنى قىلىپ باقمىغانىدى. بەلكىم ئۆزىنىڭ قىلغىنىغا ئۆكۈنمىگەنىدۇ، بەلكىم بويىدىن ئاجراپ كەتكەن ئۇ بالىنى ھازىرغىچە مېنىڭ بالام ئەمەس دەپ يۈرۈۋاتقاندۇ. سىكارلېت ئۇنىڭ قاپقارا يۈزىنىڭ تۆۋىنىدىكى

يۇرىكىدە نېمىلەرنى ئويلاپ يۇرگەنلىكىنى نەدىن بىلسۇن؟ ئەمما، ناھايىتى ئەدەپ بىلەن سىلىق مۇئامىلە قىلىۋاتىدۇ، بۇمۇ ئۇلار توي قىلغاندىن بۇيانقى تۇنجى ئەھۋال، بەلكىم بۇنىڭدىن كېيىن مۇشۇنداق ھايات كەچۈرۈشنى ئويلاۋاتقاندۇ. ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدا ھېچقانداق ئىش بولمىغاندەك يۇرگۈسى كېلىۋاتقاندۇ... سىكارلېتمۇ شۇنداقراق ئويلاۋاتامدۇ تېخى. ئەگەر رېت شۇنداقلا ئويلىغان بولسا، سىكارلېت ئۆزىنىڭ ئىشىنى قىلىپ يۇرىۋەرسە بولىدىغۇ.

— ئىشلار جايىدىمۇ؟ — قايتا سورىدى سىكارلېت، — دۇكانغا لازىم قىلىدىغان يېڭى خىشلار كەلتۈرۈلدىمۇ؟ قېچىرنى ئالماشتۇرۇۋەتتىڭلارمۇ؟ خۇدا ھەققى، رېت، شىلەپىڭىزدىكى پەينى ئېلىۋەتسىڭىزچۇ، ئېلىۋېتىشنى ئۇنتۇپ قېلىپ كوچىغا شۇ ھالىتىڭىز بىلەن چىقىپ كەتمەڭ يەنە.

— ياق، — دېدى بوننې دادىسىنىڭ بېشىدىكى شىلەپىسىنى قولىغا ئېلىۋېلىپ.

— بۇ يەردىكى ئىشلارنىڭ ھەممىسى جايىدا كېتىۋاتىدۇ، — دېدى رېت جاۋاب بېرىپ، — بوننې ناھايىتى كۆڭۈللۈك ئۆتتى، ئەمما سىز كەتكەندىن بېرى چېچىنى بىر قېتىممۇ تاراپ باقمىدى. پەينى ئاغزىڭىزغا سالماڭ، قىزىم، مەينەت. خىشنى ياتقۇزۇپ بولدۇق، قېچىرنىمۇ كۆڭۈلدىكىدەك قېچىرغا ئالماشتۇردۇق، ئەمما يېڭى ئىشلار يوق، ھەممە ئىش بۇرۇنقىدەك، جىمجىت كېتىۋاتىدۇ، — بىرئازدىن كېيىن خۇددى تۇيۇقسىز ئېسىگە كەلگەندەك بىر گەپنى قوشۇپ قويدى، — تۇنۇگۈن ۋىلكىس ئەپەندى كېلىپ، مەندىن سىزنىڭ پەن زاۋۇتلىرىڭىز بىلەن ئۇ زاۋۇتلار قوشقان پاي چەكلىرىڭىزنى سېتىپ بېرىشنى خالاش ـ خالىماسلىقىڭىزنى سورىدى.

سىكارلېت بىر تال پەينى ئويناپ، ياتما ئورۇندۇقىنى لىڭشىتىپ ئولتۇراتتى، بۇ گەپنى ئاڭلاپ دەررۇلا توختاپ قالدى.

— ئۇ يەنە ناۋۇتنىى سېتىۋالماقچىمىكەن؟ نەنىڭ پۇلىغا

سېتىۋالمىدىكەن؟ ئۇلارنىڭ ئارتۇق بىر تىيىن پۇلىنىڭ يوقلۇقىنى سىزمۇ بىلىسىز. ئۇنىڭ تاپقان پۇلىنى مېلانىيە ئۈدۈللۇق خەجلەپ تۈگىتىۋېتىدىغان تۇرسا.

رېت مۇرىلىرىنى قىسىپ قويدى.

— مەن ئۇ ئايالنى ناھايىتى ئىقتىسادچان دەپ ئويلايمەن، ئەمما ۋىلكېس ئائىلىسىنىڭ ئەھۋالى سىزگە قارىغاندا ماڭا قاراڭغۇ، ھېچنېمىسىنى بىلمەيمەن.

بۇ تىكىنى بار گەپ ئىدى، قارىغاندا، رېتنىڭ مىجەزى تېخىچە ئۆزگەرمەپتۇ. سىكارلېتنىڭ ئۇ گەپكە سەل ئاچچىقى كەلدى.

— چىقىپ تۇرغىنا قىزىم، — دېدى ئۇ بوننېغا، — ئاپاڭنىڭ داداڭ بىلەن قىلىشىدىغان گېپى بار.

— ياق، — دېدى بوننې ئۇنىمايلا ۋە شۇئانلا رېتنىڭ قۇچىقىغا چىقىۋالدى.

سىكارلېت بالىغا قاپىقىنى تۇرۇپ قويۇۋېتىدى، بوننېمۇ بوش كەلمەي ئاچچىقى بىلەن ئاپىسىغا ھومىيىپ قويدى. ئۇنىڭ بۇ ھالىتى گېيلارد ئوخارانىڭ چىرايىغا ئوخشاپ كەتكەچكە، سىكارلېت ئىختىيارسىز كۈلۈپ تاشلىدى.

— ئولتۇرىۋەرسۇن، — دېدى رېتمۇ سەل خاپا بولغاندەك قىلىپ، — ئۇ روك ـ ئىسلاندتىكى ۋاقتىدا چېچەك چىقىپ قالغان بىر ئادەمنى بېقىپتىكەن، پۇلىنى شۇ كىشى ئەۋەتىپ بېرىپتۇ. بۇنى ئاڭلاپ ئىنسانلارنىڭ ئېسىل خاراكتېرلىرىگە بولغان ئېتىقادىم ئەسلىگە كەلدى، بۇ دۇنيادا ياخشىلىقنى ئۇنتۇمايدىغان ئادەملەر كۆپ ئىكەن.

— ئۇ كىم ئادەم؟ بىز ئۇنى تونۇمدۇق؟

— خەتكە ئىسمىنى يازماپتۇ، ۋاشىنگتوندىن ئەۋەتىپتۇ. ئاشلېيمۇ ئۇ ئادەمنىڭ كىملىكىنى ئېسىگە ئالالماپتۇ. ئەمما ئاشلېينىڭ شەخسىيەتسىز خىسلەتلىرى ئالەمگە مەشھۇر، قىلغان ياخشى ئىشلىرىمۇ كۆپ بولغاچقا، ھەممىنى ئېسىگىدە تۇتۇشۇڭ

كېرەك دېيەلمەيسىز ـ دە.

سىكارلېت ئاشلېپىنىڭ بۇ پۈلغا تاسادىپىي ئېرىشىپ قالغانلىقىغا بەكرەك ھەيران قالمىغان بولسا، شۇ تۇرقىدا رېت بىلەن يەنە تۆتۈشۈپ قالغان بولاتتى. تارادىكى ۋاقتىدا ئاشلېپي توغرۇلۇق ئۇنىڭ بىلەن دېيىشىپ قالماسلىق توغرۇلۇق ئۆزىگە بەرگەن ۋەدىسىگىمۇ قارىمايتتى. بۇ ئىش ئۈستىدە تېخى بىر قارارغا كەلمىگەچكىلا، قايسى تەرەپتە تۇرۇشنى بىلەلمەي، ھازىرچە ئۆزىنىڭ پىكرىنى ئېيتماسلىق قارارىغا كەلدى.

ــ ئۇ مېنىڭ پاي چەكلىرىمنىمۇ سېتىۋالماقچىمىكەن؟

ــ شۇنداق. ئەمما، مەن ئۇنىڭغا سىزنى چەكلىرىنى ساتماسلىقى مۇمكىن دەپ قويدۇم.

ــ مەن سىزنىڭ ئۆز ئىشىنى ئۆزۈمنىڭ بىر تەرەپ قىلىشىمغا يول قويۇشىڭىزنى ئۈمىد قىلىمەن.

ــ ئەمما، زاۋۇتلىرىڭىزنى قولدىن چىقىرىپ قويۇشنى خالىمايدىغانلىقىڭىز ئېنىققۇ؟ ئۇمۇ سىزنىڭ باشقىلارنىڭ ئىشىغا ئارىلاشمىسىڭىز چىداپ تۇرالمايدىغانلىقىڭىزنى ماڭا ئوخشاش ئېنىق بىلىدىكەن. شۇڭا، پاي چەكلىرىڭىزنى ئۇنىڭغا سېتىپ بەرسىڭىزمۇ بەربىر ئۇنى مۇستەقىل بىر ئىش قىلدۇرمايسىز.

ــ ئۇنىڭ ئالدىدا مېنىڭ گېپىمنى قىلىشقا قانداق پېتىنىدىڭىز؟

ــ نېمىشقا پېتىنمايمۇ؟ بۇ راستىقۇ؟ ئۇنىڭ مېنىڭ گەپلىرىمگە قوشۇلىدىغانلىقىغا ئىشىنىمەن. ئەلۋەتتە، ئۇ تولىمۇ سىپايە ئادەم بولغاچقا، ئۆزىنىڭ ئويلىغىنىنى ئوچۇق ئېيتماسلىقىمۇ مۇمكىن.

ــ قورۇق گەپ ! ئۇنىڭغا سېتىپ بېرىشنى خالايمەن ! ــ سىكارلېت ئاچچىقىدا توۋلاپ كەتتى.

شۇ كۈنگىچە ئۇ زاۋۇتلىرىنى سېتىۋېتىشنى ئويلاپ باقمىغاندى، ساتماسلىقىدا نۇرغۇن سەۋەبلىرى بار ئىدى.

ئىقتىسادىي جەھەتتىكىسى شۇ سەۋەبلەرنىڭ ئىچىدىكى ئەڭ كىچىكى ئىدى. بىرنەچچە يىلنىڭ ئالدىدا ئۇلارنى يۇقىرى باھادا ساتالايتتى. لېكىن، ئۇ ھەممە باھالارنى رەت قىلدى. بۇ ئىككى زاۋۇت ئۇنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىرىنىڭ كونكرېت ئىسپاتى ئىدى، بۇ مۇۋەپپەقىيەتلەرنى ئۇ ھېچقانداق ئادەمنىڭ ياردىمىسىز، نۇرغۇن جاپالارنى يېڭىپ قولغا كەلتۈرگەنىدى. ئۇ ئاشۇ زاۋۇتلىرى ۋە ئۆزى بىلەن پەخىرلىنەتتى. ئەڭ مۇھىمى، ئۇلار ئۇنى ئاشلىپ بىلەن مەھكەم باغلاپ تۇرۇۋاتاتتى، ئۇلاردىن ئايرىلىپ قالسا، ئۇ چاغدا ئاشلىپ بىلەن كۆرۈشمىكى تەس بولاتتى، مەڭگۈ ئۇنىڭ بىلەن ئايرىم كۆرۈشەلمەيتتى. ئۇ ئۇنىڭ بىلەن چوقۇم كۆرۈشۈپ تۇرۇشى، ئۇنىڭ ئۆزىگە بولغان ھازىرقى ھېسسىياتى قانداق، ئاشۇ كۈنى مىلانىيە ئۇيۇشتۇرغان زىياپەتتىن كېيىن، ئۇنىڭ بارلىق مۇھەببىتى نومۇس ئوتى ئىچىدە كۆيۈپ تۈگەپ كەتتىمۇ، يوق، بۇلارنى چوقۇم بىلىشى كېرەك، بولمىسا ئازاب بىلەن ئۆتىدۇ شۇ. زاۋۇتلار ئۆزىنىڭ قولىدا بولسا ئۇنىڭ بىلەن يالغۇز ئۇچرىشىدىغانغا پۇرسەت چىقىدۇ، خەققىمۇ ئۇنىڭ كەينىگە كىرىۋالغاندەك تەسىر بەرمەيدۇ. ۋاقىتلا بولىدىكەن، ئۇنىڭ يۈرىكىدىكى ئۆزىنىڭ بۇرۇنقى ئۆزىنى يەنە ئەسلىگە كەلتۈرەلەيدۇ. ئەگەر بۇ ئىككى زاۋۇتنى سېتىۋېتىدىغان بولسا...

ياق، ئۇنىڭ ساتقۇسى يوق. ئەمما، رېتنىڭ ئۆزىنى ئاشلىپىنىڭ ئالدىدا ھەقىقىي ۋە ئوچۇق كۆڭۈللۈك بىلەن ئاشكارىلاپ قويغانلىقىنى ئويلاپ، بۇ مەسىلىگە جىددىي قارىمىسا بولمايدىغانلىقىنىمۇ خىيال قىلىپ، زاۋۇتلىرىنى شۇئان سېتىۋېتىش قارارىغا كەلدى. ئاشلىپ بۇ زاۋۇتلارغا ئىگە بولۇشى كېرەك، نەرخىنىمۇ ئەڭ تۆۋەن باھادا قويىمەن، ئۇ مېنىڭ قانچىلىك مەرد ئىكەنلىكىمنى چۈشىنىپ قويسۇن.

— زاۋۇتلارنى ساتىمەن، — دەپ ئاچچىقى بىلەن تۇۋلاپ كەتتى ئۇ، — ئەمدى سىز قانداق ئويلاۋاتىسىز؟

رېتنىڭ كۆزلىرىدە غەلىبە خۇشاللىقى چاقناپ كەتتى. شۇڭا،

خۇشاللىقىنى بىلىندۇرۇپ قويماسلىق ئۈچۈن ئىتتىك بوننېنىڭ ئايىغىنىڭ بوغقۇچىنى چىگكەن بولۇپ يەرگە قارىۋالدى.

— كېيىن پۇشايمان قىلىپ قالارسىزمىكىن، — دېدى ئۇ.

ئەمەلىيەتتىمۇ ئۇ بايىقى گەپنى ئالدىراپ قىلىپ قويغىنىغا پۇشايمان قىلىپ قالغانىدى. بۇ گەپنى رېتقا ئەمەس باشقا بىرسىگە دېگەن بولسا، چوقۇم يۈزىنى قېلىن قىلىپ گېپىدىن يېنىۋالغانمۇ بولاتتى. نېمىشقا ئالدىراپ شۇنداق دەۋەتتى؟ ئۇ غەزەپ بىلەن رېتقا قارىدى، رېت ئادەتتى بويىچە چاشقانىنىڭ تۆشۈكىنى مارالاپ ياتقان مۇشۇكتەك ئۇنىڭغا قادىلىپ ئولتۇراتتى، سىكارلېتنىڭ چىرايىدىكى ئاچچىقنى كۆرۈپ بىردىنلا قاقاهلاپ كۈلۈپ كەتتى. شۇندىلا سىكارلېت ئۆزىنى بۇ قىلتاقتا رېتنىڭ دەسسىتىۋاتقانلىقىنى غۇۋا ھېس قىلىشقا باشلىدى.

— سىزنىڭ بۇ ئىش بىلەن مۇناسىۋىتىڭىز بارمۇ، يوق؟ — ئۇشتۇمتۇت سورىدى ئۇ.

— مېنىڭ؟ — رېت ھەيران قالغاندەك قاشلىرىنى يېمىرىپ قويدى، — سىز مېنىڭ بۇنداق ئىشلاردىن ئۆزۈمنى قاتتىق تارتىدىغانلىقىمنى بىلمىزغۇ؟

شۇ كۈنى كەچتە ئۇ ئىككى پەن زاۋۇتى بىلەن ئۇنىڭغا سالغان بارلىق پاي چەكلىرىنى ئاشلىپىغا سېتىۋەتتى. سىكارلېت بۇ سودىدا زىيان تارتمىدى. ئاشلىپي ئۇنىڭ تۆۋەن باھادا سېتىپ بېرىمەن دېگىنىگە ئۇنىماي ئەڭ يۇقىرى باھادا سېتىۋالدى. سىكارلېت توختامنامىگە قول قويۇپ بولغاندىن كېيىن، ئۇ ئىككى زاۋۇت ئۇنىڭ قولىدىن مەڭگۈ چىقىپ كەتتى. ئارقىدىن مېلانىيە ئاشلىپي بىلەن رېتقا ئىككى روملىق ۋىنو قۇيۇپ بېرىپ بۇ سودىنى تەبرىكلىدى. سىكارلېت بىر نېمىسىنى يىتتۈرۈپ قويغاندەك، خۇددى ئۆزىنىڭ بالىسىنى سېتىۋەتكەندەك كۆڭلى قاتتىق يېرىم بولدى.

بۇ ئىككى زاۋۇت ئۇنىڭ يۈرەك پارىسى، ئىپتىخارى، ئىككى قولى بىلەن جاپالىق ئىشلىگەن ئەمگەكلىرىنىڭ مېۋىسى ئىدى. ئۇ ئىشنى پەن تىلىدىغان كىچىك بىر لاپاستىن باشلىغانىدى، ئاستا ـ ئاستا تەرەققىي قىلىپ ئىككى پەن زاۋۇتقا، ئىككى ياغاچ مەيدانىغا، ياغاچ توشۇيدىغان ئون نەچچە ھارۋىغا ئېرىشتى، يەنە بىر توپ مەھبۇسلار ئەرزان باھادا ئۇنىڭغا ئىشلەپ بېرىۋاتاتتى. ئەمدى ئۇ ئۇلارنىڭ ھەممىسى بىلەن خوشلىشۋاتىدۇ.

ئۇ ئۆز قولى بىلەن بەرپا قىلغان نەرسىلىرىنى سېتىۋەتتى، ئەڭ ئەنسىرەيدىغىنى، ئۆزى يوق، ئاشلىپىنىڭ ئۇلاردىن، سىكارلېت مىڭ تەستە بارلىققا كەلتۈرگەن نەرسىلەردىن ئايرىلىپ قېلىشى ئىدى. ئاشلىپي كىم بولسا ئىشىنىۋېرەتتى، ئىشىنىڭ يولىنى تازا بىلىپ كېتەلمىگەنىدى. ئەمدى ئۇ ئۇنىڭ ئىشلىرىغا ئارىلىشالمايدۇ، چۈنكى رېت ئاشلىپيغا ئۇنىڭ خەقنىڭ ئىشلىرىغا ئارىلىشىۋېلىشىغا ئامراق ئىكەنلىكىنى دەپ قويغان.

«ئاھ، بېشىڭنى يېگۈر رېت!» سىكارلېت ئىچىدە ئۇنى مىڭنى تىللاپ تۇراتتى، يەنە بىر تەرەپتىن كۆزىتىپمۇ تۇرۇۋاتاتتى. كۆزەتكەنسېرى بۇ ئىشنى پىلانلىغۇچىنىڭ ئاشۇ ئىكەنلىكىنى جەزملەشتۈرۈۋاتاتتى، ئەمما ئۇنىڭ نېمە ئۈچۈن شۇنداق قىلىدىغانلىقىنى ھازىرچە بىلمەيتتى. شۇ تۇرقىدا ئۇ ئاشلىپي بىلەن ئىككىسىنىڭ پارىڭىغا قۇلاق سېلىپ دەررۇ سەگەكلەشتى.

ـــ سىز ئەمدى ئۇ مەھبۇسلارنى دەررۇ قايتۇرۇۋېتىدىغانسىز دەيمەن؟ ـــ دېدى رېت.

مەھبۇسلارنى قايتۇرۇۋېتىش كېرەكمۇ؟ ئۇلارنى قايتۇرۇۋېتىشنى قانداق ئويلاپ قالدى؟ رېت بۇ ئىككى زاۋۇتنىڭ پايدىسى ئاشۇ ئەرزان ئەمگەك كۈچلىرىدىن كېلىدىغانلىقىنى بىلەتتىغۇ؟ نېمىشقا ئۇنداق كەسكىن تەلەپپۇز بىلەن ئاشلىپيغا بۇنىڭدىن كېيىن قىلىدىغان ئىشلارنى ئۆگىتىدۇ؟ ئۇ ئۇنىڭ نېمە ئىشنى بىلدۈرىدۇ؟

ـــ شۇنداق، ئۇلارنى دەررۇ قايتۇرۇۋېتىمەن، ـــ دېدى ئاشلىپي

جاۋابەن. ئۇ سىكارلېتنىڭ ئالاقزەدە بولۇپ تۇرغان كۆزلىرىدىن دەررۇ ئۆزىنى قاچۇردى.

— سارالڭ بولدىڭىزمۇ؟ — دەپ ۋارقىراپ كەتتى سىكارلېت، — ئۇنداق قىلسىڭىز، توختامنامىدە بەلگىلەنگەن پۇلدىن مەھرۇم قالىسىز، ئۇنىڭ ئۈستىگە نەدىن ئەمگەك كۈچى تېپىپ ئىشلىتىسىز؟

— ھۆر نېگىرلارنى ئىشلىتىمەن، — دېدى ئاشلېي.

— ھۆر نېگىرلارنى؟ سارالڭ بوپسىز! ئۇلارنىڭ قانچىلىك ئىش ھەققى ئالىدىغانلىقىنى بىلەمسىز؟ ئۇنىڭ ئۈستىگە شىماللىقلار سىزنى ئۇلارنى ئۆچ ۋاخلىق توخۇ ـ ئۆردەك گۆشلىرى بىلەن باقتىمۇ، يوق، ئۈستىگە ماموق يوتقان يېپىپ قويۇۋاتامدۇ قانداق، دەپ دائىم نازارەت قىلىپ تۇرىدۇ. ئۇلارنى چاپسان ئىشلە دەپ بىر شاپىلاق سېلىپ قويسىڭىزغۇ بولدى، بالادا قېلىپ ئۆمۈرۋايەت تۇرمىدە ياتىسىز. يەنىلا ئاشۇ مەھبۇسلار ياخشى...

مېلانىيە كۆزلىرىنى چاپىنىنىڭ تۇگمىسىنى ئويناپ تۇرۇۋاتقان قوللىرىدىن كۆتۈرمەي تۇرۇۋالدى، ئاشلېي ئۇنىڭ گېپىنى ئاڭلايدىغاندەك ئەمەس ئىدى. ئۇ بىردەم جىمجىت تۇرۇۋېلىپ رېت بىلەن كۆز بەقىشۋالدى. ئۇلارنىڭ بىر ـ بىرىگە مەدەت بېرىشىۋاتقاندەك ھەم بىر ـ بىرىنى چوشىنىشىۋاتقاندەك قىلغان بۇ قىلىقى سىكارلېتنىڭ كۆزلىرىدىن قېچىپ قۇتۇلالمىدى.

— مەن مەھبۇسلارنى ئىشلىتەلمەيمەن، سىكارلېت، — دېدى ئاشلېي.

— ياخشى، ئەپەندى، — دېدى سىكارلېت ئاچچىقى بىلەن، — نېمىشقا ئىشلەتمەيسىز؟ باشقىلارنىڭ مېنىڭ كەينىمدىن گەپ قىلغانىدەك سىزنىڭ كەينىڭىزدىنمۇ گەپ قىلىشىدىن قورقامسىز؟

ئاشلېي بېشىنى كۆتۈردى.

— قىلمىۋاتقان ئىشىم توغرىلا بولىدىكەن، ھەرقانداق

ئادەمنىڭ گېپىدىن قورقمايمەن. ئەمما، مەھبۇسلارنىڭ كۆچىدىن پايدىلىنىشنى ھەرگىز ئادىللىق دەپ ئويلىمايمەن.

— ئەمىسە نېمە ئۈچۈن...

— باشقىلارنى مەجبۇرىي ئەمگەككە، ئازابقا سېلىش ھېسابىغا پۇل تېپىشنى خالىمايمەن.

— ئەمما، سىزنىڭمۇ بۇرۇن قۇللىرىڭىز بولغانغۇ؟

— لېكىن، ئۇلار ئازاب چەكمەيتتى، ئەگەر ئۇرۇش بولۇپ ئۇلار ھۆرلۈككە ئېرىشمىگەن بولسا، دادام ئۆلگەندىن كېيىن ھەممىسىگە ھۆرلۈك بېرىۋېتەتتىم. بۇ ئىش بىلەن ئۇ ئوخشىمايدۇ، سىكارلېت. ئۇ خىل تۇزۇمنىڭ ئىللەتلىرى بەكمۇ كۆپ ئىدى، ئۇنى سىز چۈشەنمەسلىكىڭىز مۇمكىن، ئەمما مەن چۈشىنىمەن. مەن ھەممىنى بىلىپ تۇرۇۋاتىمەن. يوھان گالىلېگېر ئىش ئورنىدا ئاز دېگەندە بىر مەھبۇسنى ئۆلتۈرۈۋەتتى. مەھبۇسلارنىڭ ئۆلۈك ـ تىرىكلىكى بىلەن كىمنىڭ كارى؟ ئۇ باشقىلارغا، ئۇ مەھبۇس قاچاقچى بولغان، ئۆلتۈرۈۋەتتىم، دەپتۇ. ئەمما، مەن باشقىلاردىن ۋەقەنىڭ ئۇ دېگەندەك ئەمەسلىكىنى ئاڭلىدىم. مەن يەنە ئۇنىڭ ئېغىر كېسەل بولۇپ قالغان بىر مەھبۇسنى مەجبۇرىي ئەمگەككە سالغانلىقىنىمۇ ئاڭلىدىم، مېنى خۇراپىي دېسىڭىزمۇ مەيلى، مەن باشقىلارنىڭ ئازابى ھېسابىغا كەلگەن پۇلنىڭ ئادەمگە بەخت ئېلىپ كەلمەيدىغانلىقىغا ئىشىنىمەن.

— ۋاي خۇدايىمەي ! سىز، ئۇلارغا مېھرىبانلىق قىلىش كېرەك، دېمەكچىمۇ، ئاشلىبي؟ ۋاللاس پوپنىڭ ھارام پۇل توغرۇلۇق سۆزلىگەن سەپسەتىلىرىنى ئىچىۋالغانمۇ نېمە سىز؟

— ئىچىۋېلىشىمنىڭ ھاجىتى يوق، ئۇ سۆزلىمەستىن بۇرۇنلا ئۇ گەپكە ئىشىنەتتىم.

— ئۇنداقتا سىز مېنىڭ تاپقان پۇللىرىمنىمۇ ھارام دەپ بىلمەمسىز ـ دە، — سىكارلېت ئۆزىنى باسالماي تۇۋلاپ كەتتى، — چۈنكى مەن مەھبۇسلارنى ئىشلەتتىم، بىر

قاۋاقخانىغىمۇ ئىگىدارچىلىق قىلمىدىن. ئۇنىڭدىن باشقا... — سىكارلېت بىردىنلا توختاپ قالدى. ئەر ـ خوتۇن ۋىلكېسىلار خىجالەت بولۇپ قېلىۋاتاتتى، رېت بولسا ھېچىيىپ تۇراتتى. سىكارلېت ئاچچىقى كېلىپ ئۇنى ئىچىدە تىللاپ كەتتى، بۇ ئۆلگۈر مېنى باشقىلارنىڭ ئىشىغا ئارىلىشىۋالدىڭ دەپ كۆلۈۋاتىدۇ ھەرقاچان. ئاشلېيمۇ شۇنداق ئويلاۋاتقان بولۇشى مۇمكىن. ئىككىسىنىڭ بېشىنى قوشۇپ يانجىۋەتسەم ! ئۇ غەزىپىنى ئاران بېسىپ، ھېچ ئىش بولمىغاندەك قىياپەتتە تۇرۇپ باقتى، ئەمما ئوخشىتالمىدى.

— ئەلۋەتتە، بۇ ئىشلىرىڭىز بىلەن مېنىڭ كارىم يوق، — دېدى ئۇ ئاخىرىدا.

— سىكارلېت، مېنى تەنقىد قىلىۋاتىدۇ، دەپ ئويلاپ قالماڭ. مېنىڭ مەقسىتىم ئۇ ئەمەس. بىزنىڭ پەقەت مەسىلىلەرگە قارىشىمىزلا ئوخشىمايدۇ. سىزنىڭ دېگىنىڭىز ماڭا ماس كەلمەسلىكى مۇمكىن.

سىكارلېت بىردىنلا ئۇنىڭ بىلەن يالغۇز پاراڭلىشىشنى، رېت بىلەن مېلانىيەنىڭ يېراق ـ يېراقلارغا كېتىشىنى ئويلاپ قالدى. شۇنداق بولىدىغان بولسا ئۇ ئاشلېيغا: «مەنمۇ مەسىلىلەرگە سىزگە ئوخشاش قاراشنى خالايمەن. ياخشى بولسۇن، يامان بولسۇن، ئويلىغىنىڭىزنى دەپ بېقىڭ، چۈشىنىپ قالاي، بولسا سىزگە ئوخشاش قىلاي !» دەپ توۋلىغان بولاتتى.

لېكىن، مېلانىيە بار، ئادەمنى ئازابقا سالىدىغان بۇ سورۇندا ئىنتايىن قورقۇپ تۇرۇپتۇ. رېت بولسا ئېرىنچەكلىك بىلەن ھېچىيىپ تۇرىدۇ. بۇ ئەھۋالدا ئۇ ئامال بار سوغۇققان ۋە يول قويغان تەلەپپۇزدا شۇنداق دېدى:

— بۇ سىزنىڭ ئۆزىڭىزنىڭ ئىشى، ئاشلېي، شۇڭا زاۋۇتنى قانداق باشقۇرۇشىڭىزنى مېنىڭ سىزگە ئۆگىتىپ ئولتۇرۇشۇم ھاجەتسىز. ئەمما، سىزگە شۇنى ئېيتىپ قويايكى، سىزنىڭ بايىقى مۇئامىلىڭىز بىلەن گەپلىرىڭىزنى زادىلا چۈشىنەلمىدىم.

ئاھ، ئەگەر ئۇ ئىككىسى يالغۇز بولغان بولسا، ئۇنىڭغا بۇنداق مۇزغا ئوخشاش گەپلەرنى قىلمىغان بولاتتى، ئۇ گەپلەرگە ئۇ چوقۇم خاپا بولدى.

— سىزنى رەنجىتىپ قويدۇم، سىكارلېت، مېنىڭ ئەسلىي مەقسىتىم ئۇنداق ئەمەس ئىدى. مېنى چۈشىنىڭ ۋە كەچۈرۈڭ. مېنىڭ ئۇ گەپلىرىمده سىزنى گۇمانغا سېلىپ قويىدىغان مەزمۇن يوق. مەن مەلۇم ۋاستىلەر بىلەن كەلگەن پۇل ئادەمگە بەخت ئېلىپ كەلمەيدۇ، دېمەكچىدىم.

— سىز خاتالاشتىڭىز، — دەپ توۋلاپ كەتتى ئۇ ئۆزىنى ئەمدى باسالماي، — ماڭا قاراڭ، مېنىڭ پۇلۇمنىڭ قانداق كەلگەنلىكىنى سىز بىلمىسىز، بۇ پۇللارنى تېپىشتىن ئىلگىرىكى ئەھۋالىمنىڭ قانداقلىقىمۇ سىزگە مەلۇم. ھېلىقى يىلى قىشتا تارادا كۆرگەن كۇنلىرىمىز ئېسىڭىزدىمۇ؟ ھاۋا شۇنداق سوغۇق، كىيىدىغانغا ئاياغ يوق، گىلەمنى كېسىپ پايپاق تىكىپ كىيدۇق، يەيدىغان نەرسە يوق، قورسىقىمىز ئاچ يۈرەتتۇق، ۋاد بىلەن بېئونى كەلگۈسىدە قانداقمۇ ئوقۇتارمىز دەپ بالىلارنىڭ غېمىنى يەپ كېتەتتۇق. شۇ ئىشلار ئېسىڭىزدىمۇ؟...

— ئېسىمده، — دېدى ئاشلىپي تاقەتسىزلىنىپ، — ئۇ چاغدىكى ئىشلارنى ئۇنتۇپ كەتسەم دەيمەن.

— شۇ چاغدا بىز ئۆزىمىزنى خۇشال، خاتىرجەم ئىدۇق دېيەلمەيسىز، شۇنداقمۇ؟ مانا ئەمدى قاراپ بېقىڭ، سىزنىڭ بەختلىك ئائىلىڭىز، بەختلىك كەلگۈسىڭىز بار بولدى. ماڭا قاراپ بېقىڭ، كىمنىڭ مېنىڭكىدەك ھەشەمەتلىك ئۆيلىرى، چىرايلىق كىيىملىرى، نوچى ئاتلىرى بار؟ ھازىر ھېچكىم مېھمانلارغا مەندەك داستىخان سالالمايدۇ، بالىلىرىمنىڭمۇ نېمە دېسە شۇ نېمىلىرى بار. خوش، مەن بۇ نەرسىلەرگە كەتكەن پۇلنى نەدىن تاپتىم؟ ئاسماندىن بىرسى تاشلاپ بەرگەنمۇ؟ ياق، ئەپەندى، مەھبۇسلار، قاۋاقخانىنىڭ ئىجارە ھەققى ۋە...

— شىماللىق بىر ئالۋاستىنى ئۆلتۈرۈۋەتكىنىڭىزنى ئۇنتۇپ

قالماڭ، ــ دېدى رېت بوش ئاۋازدا، ــ سىز شۇنىڭ پۇلىنى دەسمايە قىلغان.

سىكارلېت ئىتتىك ئۇنىڭغا قارىدى، ئاغزىغا شۇنداق بىر ياماڭ گەپ كەلدى، لېكىن دېمىدى.

ــ ئۇ پۇل سىزنى ئاجايىپ زور بەختكە ئېرىشتۈردى. شۇنداقمۇ، قەدىرلىكىم؟ ــ رېت زەھەرخەندىلىك بىلەن ئۇنىڭدىن سورىدى. سىكارلېت گەپ قىلالماي يارىدەم تىلىگەندەك ئىتتىك ئۇ ئۇچىگە قاراپ قويدى. مېلانىيە يىغلىۋېتەيلا دەپ قالغانىدى. ئاشلېينىڭ چىرايى سارغىيىپ دەررۇ پەسكويغا چۈشتى. پەقەت رېت باتلېرلا، ئاغزىدا سگارىت، مىت قىلىپ قويماي تۇراتتى، كۆزلىرى سىكارلېتتا ئىدى.

ــ ئەلۋەتتە، ئۇ پۇل مېنى بەختلىك قىلغان، ــ دەپ توۋلىدى سىكارلېت بار ئاۋازى بىلەن.

لېكىن، نېمىشقىكىن، ئۇنىڭدىن باشقا گەپ قىلالمىدى.

ئەللىك سەككىزىنچى باب

سىكارلېت ئۆتكەن قېتىم ئاغرىغاندىن كېيىن، رېت باتلېرنىڭ ئۆزىگە بولغان مۇئامىلىسىنىڭ ئۆزگەرگەنلىكىگە دىققەت قىلدى، بۇ ئۆزگىرىشتىن خۇشال بولۇۋاتقان ياكى بولمايۋاتقانلىقىنى ئۆزىمۇ بىلمەيتتى. رېت ھازىر ناھايىتى سەگەك، تىنچ، بەزىدە دىققىتى بىر يەردە ئەمەستەك بولۇپ قالغانىدى. ھەر كۈنى كەچتە تاماقتا ئۆيگە قايتىپ كېلەتتى، خىزمەتكارلارغا مۇلايىم، بالىلارغا قىزغىن ئىدى، بۇرۇنقى ئىشلارنى پەقەتلا تىلغا ئالمايتتى، شۇڭا ئۇلارنىڭ تۇرمۇشى ئىنتايىن تىنچ، خاتىرجەم كېتىۋاتاتتى، ھېچبولمىغاندا كۆرۈنۈشتە بولسىمۇ شۇنداق ئىدى. رېت سىكارلېتقىمۇ ئاغرىق ياتقان چاغدىكىدەك سىلىق مۇئامىلە قىلاتتى، ئاۋازىنى سوزۇپ

گەپ قىلىدىغان، مەسخىرە ئارىلاش سۆزلەيدىغان، گەپتە چېقىۋېلىپ ئۇنى قىينايدىغان ئىشلىرى يوق ئىدى. سىكارلىت ئەمدى بىلدىكى، ئۇ بۇرۇن ئۇنىڭ ئىشلىرىغا كۆڭۈل بۆلۈپ شۇنداق قىلاتتىكەن. ئەمدى ھازىر راست كۆڭۈل بۆلۈۋاتامدۇ ياكى بۆلمەيۋاتامدۇ، بىلىپ بولمايتتى. گەپنى توزۇتلۇك، مۇئامىلىنى سىلىق قىلاتتى، سىكارلېت بولسا ئۇنىڭدىن ئىلگىرىكى غەمخورلۇقنى كۆتەتتى. ئاشۇ كۈنلەردىكى جېدەل ـ ماجىرانى سېغىناتتى.

ھازىر رېت ئۇنى خۇددى مېھمانەك خۇشال قىلالايتتى، ئەمما بۇرۇن ئۆزىگە قانداق دىققەت قىلىپ بىر مىنۇتمۇ نەزىرىدىن نېرى قىلمىغان بولسا، ھازىر ئۇنى تاشلاپ بوننېغا شۇنداق قىلاتتى. بەزىدە سىكارلېت، رېت بوننېغا بەرگەن مۇھەببىتى بىلەن غەمخورلۇقلىرىنىڭ يېرىمىنى ماڭا بەرگەن بولسا تۇرمۇشىمىز باشقىچە بولۇپ كېتەتتى، دەپ ئويلاپ قالاتتى.

رېت بەزىدە ئۇدا بىرنەچچە كۈن ئۆيگە كەچ قايتىپ كېلەتتى. ئەمما ھاراق ئىچمەيتتى. سىكارلېت ئۇنىڭ ئۆزىنىڭ يېپىقلىق ئىشكىنىڭ ئالدىدىن ئىسقىرتىپ ئۆتۈپ كەتكەنلىكىنى ئاڭلايتتى. بەزىدە بىرنەچچە ئادەمنى باشلاپ كېلىپ مېھمانخانىدا ھاراق ئىچىشكەچ پاراڭلىشىپ ئولتۇراتتى. ئۇلار يېڭى توي قىلغان چاغلاردا كېلىدىغان ئادەملەر ئەمەس ئىدى. ھازىر ئۇ سومكىچىلار پارتىيەسىنىڭ ئەزالىرى، جۇمھۇرىيەتچىلەرنى قوللايدىغان جەنۇبلۇقلار ياكى جۇمھۇرىيەتچىلەر بىلەن ئارىلاشمايتتى. سىكارلېت بەزىدە ئۆيىدىن چىقىپ پەستە بولۇۋاتقان گەپلەرگە قۇلاق سېلىپ، رېت پىكارد، خۇگ ئېلسىن، ئاندى باننېل، ئاكا ـ ئۇكا سىمموندسلارنىڭ ئاۋازلىرىنى ئاڭلاپ چۆچۈپ كېتەتتى. مېرۇبتېر بوۋاي بىلەن ھېنرى تاغمۇ پات ـ پات پەيدا بولۇپ قالاتتى. بىر قېتىم مادې دوختۇرتىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپ تېخىمۇ ھەيران قالدى، بۇ ئادەملەر ئەسلىدە ئۇنىڭغا چىش ـ تىرنىقىغچە ئۆچ ئەمەسمىدى؟

سكارلېتنىڭ نەزىرىدە بۇ ئادەملەرنىڭ ھەممىسى فىرانكنىڭ ئۆلۈمى بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئىدى. يېقىندىن بېرى رېتنىڭ ئۆيىگە كەچ كېلىشلىرى ئۇنىڭغا 3K پارتىيەسىدىكىلەرنىڭ دېلو سادىر قىلىشى بىلەن فىرانكنىڭ ئۆلۈشتىن ئىلگىرىكى بىرنەچچە ئىشنى ئەسلەتتى. رېت بىر چاغدا ئۇنىڭغا ئۆزىنىڭ 3K پارتىيەسىگە قاتنىشىپ يۈرگىنى تەبىقىگە قىستىلىپ كىرىشىنى ئويلاۋاتقانلىقىنى دېگەنىدى. ئەگەر ئۇ راستلا فىرانكنىڭ يولىدا ماڭغان بولسا...

بىر كۈنى يېرىم كېچە بولۇپ كەتتى، رېت تېخىچە يوق ئىدى، سكارلېت ئەنسىرەپ زادىلا ئولتۇرالماي قالدى. بىر چاغدا ئىشىكنىڭ ئېچىلغان ئاۋازى ئاڭلىنىپ، سكارلېت رومىلىنى ئۈستىگە ئارتىپلا ئىشىكتىن چىقتى. ئۇلار پەلەمپەينىڭ ئۈستىدە ئۇچراشقاندا رېتنىڭ چوڭقۇر خىيالغا پاتقان چىرايى بىردىنلا ئۆزگىرىپ كەتتى.

— رېت، مەن چوقۇم بىلىشىم كېرەك! رېت، چوقۇم بىلمىسەم بولمايدۇ، سىز... سىز 3K پارتىيەسى ئۈچۈن... شۇڭا مۇشۇنداق كەچ كېلەمسىز؟ ئۇنىڭغا كىردىڭىزمۇ...

چىراغنىڭ كۈچلۈك يورۇقىدا ئۇ سكارلېتقا ئەجەبلەنگەندەك قاراپ قويۇپ ئارقىدىن كۈلۈپ كەتتى.

— سىز دەۋرنىڭ جىق كەينىدە قالدىڭىز، — دېدى ئۇ، — ھازىر ئاتلانتادا 3K پارتىيەسى يوق، بەلكىم پۈتۈن جورجىيەدىمۇ شۇنداقتۇ. سىز ئاق تەنلىكلەرنىڭ ئىچىدىن چىققان نىجىسلار بىلەن سومكىچىلار پارتىيەسىدىكى دوستلىرىڭىزدىن 3K پارتىيەسىنىڭ يامان گەپلىرىنى كۆپ ئاڭلاپ كەتكەن ھەرقاچان.

— 3K پارتىيەسى يوق؟ مېنى خاتىرجەم قىلىش ئۈچۈن يالغان گەپ قىلىۋاتىسىزغۇ دەيمەن؟

— سۆيۈملۈكۈم، مەن سىزنى قاچان بىر خاتىرجەم قىلىشنى ئويلاپ باققان؟ ياق، 3K پارتىيەسى راست يوق. ئۇ پارتىيەنىڭ ياخشى ئىشىدىن يامان ئىشى كۆپرەك بولۇپ كەتتى. شۇنىڭ

سەۋەبىدىن شىماللىقلار ئاتالانتالىقلارنى ئارامدا قويمىدى، ئىشتات باشلىقى بۇلوكقىمۇ تېخىمۇ كۆپ دەستەك تېپىپ بەردى. ئۇ قوشما ئىشتاتلار ھۆكۈمىتى بىلەن شىماللىقلارنىڭ ئاخبارات ئورگانلىرىنى جورجىيەدە تۇپلاڭ چىقىشنىڭ ئېھتىمالى بارلىقىغا، ھەممە يەردە 3K پارتىيەسىنىڭ يوشۇرۇنۇپ يۈرگەنلىكىگە ئىشەندۈرىدىغانلا بولسا، ئۆزىنىڭ ئىشتات باشلىقلىق ئورنىدا خاتىرجەم ئولتۇرۇۋېرەتتى. شۇڭا، ھاكىمىيەتنى داۋاملىق تۇتۇپ تۇرۇش ئۈچۈن، يوق يەردىن 3K پارتىيەسى توغرۇلۇق بەزى گەپلەرنى توقۇپ چىقىرىپ، نەتىجىدە جۇمھۇرىيەتچىلەر ئۇلار تەرىپىدىن دارغا ئېسىلىۋاتىدۇ، نېگىرلار باسقۇنچىلىق قىلىدى دېگەن جىنايەتلەر بىلەن بوغۇپ ئۆلتۈرۈلۈۋاتىدۇ، دەپ گەپ تارقاتتى. ئۇنىڭ ھەممىسى پەقەتلا بولۇپ باقمىغان ئىشلار، بۇنى ئۇ ئۆزىمۇ ئېنىق بىلىدۇ. سىزنىڭ مەندىن ئەنسىرىگىنىڭىزگە رەھمەت. ئەمما، مەن جۇمھۇرىيەتچىلەرنى قوللىمايمۇ، دېموكراتلار پارتىيەسىگە ئەزا بولۇپ ئۇزاق ئۆتمەي 3K پارتىيەسىنىڭ پائالىيەتلىرى توختاپ كەتتى.

ئۇنىڭ ئىشتات باشلىقى توغرۇلۇق قىلغان گەپلىرى سىكارلېتنىڭ بۇ قۇلىقىدىن كىرىپ ئۇ قۇلىقىدىن چىقىپ كەتتى، چۈنكى ئۇنىڭ پۈتۈن ئەس ـ يادى 3K پارتىيەسىدە قالغانىدى، ئۇ پارتىيە يوقالسىلا سىكارلېت خاتىرجەم بولاتتى، رېتمۇ فرانكقا ئوخشاش جېنىدىن ئايرىلىپ قالمايتتى، ئۇمۇ دۇكىنى بىلەن پۇللىرىنى ساقلاپ قالالايتتى. بىراق، رېتنىڭ «بىز» دېگەن گېپى ئۇنىڭ دىققىتىنى ئالاھىدە تارتتى. بۇ گەپچە ئۇ «كونا ئەسكەرلەر پولكى» دىكىلەر بىلەن بىللە ئوخشىمامدۇ؟

ــ رېت، سىزنىڭ 3K پارتىيەسىنىڭ تارقىتىۋېتىلىشى بىلەن مۇناسىۋىتىڭىز بارمۇ، يوق؟ ــ ئۇ بۇ گەپنى تۈيۈقسىز سوراپ قالدى.

رېت ئۇنىڭغا بىردەم قاراپ تۇرۇپ قالدى. كۆزلىرى يەنە

ئويناپ كېتىۋاتاتتى.

— سۆيۈملۈكۈم، مۇناسىۋىتىم بار، ئاشلىپي ژىلكىس بىلەن ئىككىمىزنىڭ مەسئۇلىيىتىمىز چوڭ.

— ئاشلىپي... سىز بىلەن؟

— شۇنداق، ئاساسەن ھەم ھەقىقي يوسۇندا شۇنداق. چۈنكى، سىياسىي دېگەن نەرسە پۈتۈنلەي ئوخشاشمايدىغان ئىككى ئادەمنىمۇ بىرلەشتۈرۈۋېتەلەيدۇ. ئاشلىپي ئىككىمىز بىر - بىرىمىزنى ياخشى كۆرۈشۈپ كەتمەيتتۇق. بىراق... ئاشلىپي زوراۋانلىقىغا قارشى تۇرغاچقا، ئەزەلدىن 3K پارتىيەسىگە ئىشەنمەيتتى... مەنمۇ ئىشەنمەيتتىم، بەزى ھەربىكەتلىرىنى ئەخمەقلىق، ئۇنىڭ بىلەن مەقسەتكە يەتكىلى بولمايدۇ، دەپ ئويلاتتىم. دېمىسىمۇ شۇ يولدا مېڭىۋېرىدىغان بولساق، شمالىلقلارنىڭ بىزگە بولغان بېسىمى توختمايتتى. ئاشلىپي ئىككىمىز ئېچىمىزدە بىلىشەتتۇق. ئۇ تەلۈلەرنى قايىل قىلىپ، كۈتۈپ، خىزمەت ئىشلەپ، 3K پارتىيەسىنىڭ ئىشلىرىدىنمۇ ياخشى ئىشلارنى قىلساق، دەپ ئويلايتتۇق.

— سىز ئۇ يېگىتلەرنى، ئەمەلىيەتتە، مېنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشلىرىمنى قوبۇل قىلدى، دېگەنىدىڭىز، ئەمدى سىز...

— مېنىڭ شۇ چاغدا ھايانكەش سودىگەر ئىكەنلىكىمنى، جۇمھۇرىيەتچىلەرنى قوللىغانلىقىمنى، شمالىلقلار بىلەن دوست بولۇپ يۈرگەنلىكىمنى ئۇنتۇپ قالدىڭىزمۇ؟ باتلىر خانىم، ھازىر مەن ئورنى بار دېموكراتلاردىن. ئەڭ ئاخىرقى بىر تامچە قېنىم قالغۇچە سۆيۈملۈك بۇ ئىشتاتىمىزنى بۇلاڭچىلارنىڭ قولىدىن تارتىۋېلىپ ئەسلىدىكى ھالىتىگە كەلتۈرمەكچىمەن. مېنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشلىرىم ئىنتايىن پايدىلىق ئىدى، شۇڭا ئۇلار قوبۇل قىلدى. باشقا سىياسىي مەسىلىلەردىكى پىكىرلىرىمۇ ياخشى. ھازىر بىز قانۇن تۈرغۇزۇش ئورگانلىرىدا كۆپ سانلىقنى ئايلىنىۋاتىمىز، شۇنداق ئەمەسمۇ؟ پات ئارىدا بىز

جۇمھۇرىيەتچىلەرنىڭ ئىچىدىكى بەزى دوستلىرىمىزنى تۇرمە ھاياتىدىن بەھرىمەن قىلىمىز. ئۇلار يېقىندىن بېرى ئاچ كۆزلىشىپ بەكمۇ ھەددىدىن ئېشىپ كەتتى.

— سىز كۇچەپ ئۇلارنى تۇرمىگە تاشلاتقۇزامسىز؟ ئۇلار سىزنىڭ دوستلىرىڭىز ئەمەسمىدى؟ سىزگە تۆمۈرىولنىڭ زايومىنى سېتىپ بېرىپ نۇرغۇن پايدىغا ئېرىشتۇرگەنىدىغۇ؟

رېت بۇرۇنقى ئادىتى بويىچە مەسخىرە قىلغاندەك كۈلۈپ كەتتى.

— مەن ئۇلاردىن ھازىرمۇ نەپرەتلەنمەيمەن، ئەمما ئۇلارنىڭ قارشى تەرىپىدە تۇرۇۋاتىمەن. ئۇلارنى جىنايىتىگە لايىق ئاقمۇھتەكە ئۇچرىتىدىغانلا ئىش بولسا، ئۇنى قىلىشقا ھەر ۋاقىت تەييارمەن. ئۇ ئىشىم تېخى مېنىڭ ئابرۇيۇمنى زور دەرىجىدە ئۆستۇرىدۇ. بەزى سودىلارنىڭ ئىچكى ئەھۋاللىرىنى ناھايىتى ئېنىق بىلىمەن. بۇ نەرسىلەرنى قانۇن ئورگانلىرى تەكشۈرگەندە ناھايىتى قىممەتلىك نەرسىگە ئايلىنىدۇ... ھازىرقى ئەھۋالدىن قارىغاندا ئۇ كۈنلەرگىمۇ ئاز قالدى. ئۇلار ئىشتات باشلىقىنىڭ ئىشلىرىنى تەكشۈرۈشنى ئەمەلىيەتتە باشلىۋەتتى، مۇمكىنلا بولمىغان بولسا ئۇنى تۇرمىگە تاشلىشىدۇ. سىز دوستىڭىز گېلېرتىس بىلەن ھىندوسنىڭ ئۆيىدىكىلىرىگە دەپ قويۇڭ، بۇ يەردىن دەررۇ كەتسۇن، ئىشتات باشلىقى قولغا ئېلىنسا، ئۇلارمۇ جەزمەن قولغا ئېلىنىدۇ.

جۇمھۇرىيەتچىلەر شىمالنىڭ ئارمىيەسىگە تايىنىپ جورجىيەدە بىرنەچچە يىل ھاكىمىيەت يۈرگۈزگەن بولغاچقا، سىكارلېت رېتنىڭ مۇنداقلا دەپ قويغان گەپلىرىگە تازا ئىشىنىپ كەتمىدى. ئىشتات باشلىقىنىڭ ئورنى مۇستەھكەم، قانۇن ئورگانلىرى ئۇنى ھېچنېمە قىلالمايدۇ. تۇرمىگە تاشلارمىش تېخى.

— يوق گەپلەرنى قىلماڭ، — دېدى سىكارلېت ئۇنى ئاگاھلاندۇرغاندەك قىلىپ.

— ئۇ تۇرمىدە ياتمىسىمۇ، ئەمما قايتا سايلىنالمايدۇ. كېلەر قېتىمدا بىز دېموكراتلار پارتىيەسىدىن ئىشتىرات باشلىقى سايلايمىز. ئورۇن ئالماشتۇرۇپ بېقىش كېرەك — دە.

— سىزمۇ ئۇ ئىشقا ئارىلىشىۋاتقان ئوخشىمامسىز؟ — دېدى سىكارلېت ئۇنى زاڭلىق قىلغاندەك قىلىپ.

— ئاپپىقىم، راست دەيسىز، مەنمۇ ئارىلىشىۋاتىمەن، ھەر كۈنى كەچ قايتىشىمىمۇ سۇ سەۋەبتىن. ئۆز ۋاقتىدا گۈرجەك بىلەن ئالتۇن قازغاندىنمۇ بەكرەك كۆچەپ كېلەر قېتىملىق سايلام ئىشلىرىنى تەشكىللەۋاتىمەن. يەنە... ئاڭلىسىڭىز خاپا بولۇپ كېتەرسىزمىكىن، باتلېر خانىم... بۇ قېتىمقى تەشكىللەش ئىشىغا نۇرغۇن پۇل ئىئانە قىلدىم.

— سىز پۇللىرىڭىزنى چاشقانلىقىڭ ئۇۋىسىغا تۆكۈۋېتىپسىز.

— نېمە؟ سىز دېموكراتلار پارتىيەسىنى چاشقانلىقىڭ ئۇۋىسىغا ئوخشىتىۋاتامسىز؟ — رېت ئۇنىڭغا مەسخىرە نەزىرىدە قاراپ قويۇپ جىمىپ كەتتى، چىرايىدىمۇ ھېچقانداق ئىپادە يوق ئىدى، — بۇ قېتىمقى سايلامدا كىم ئۇتىدۇ، كىم ئۇتتۇرىدۇ، مەن بىلەن مۇناسىۋەتسىز. مۇھىمى، كىشىلەر ئۇلار ئۈچۈن كۆچ ھەم پۇل چىقارغانلىقىمنى بىلسىلا بولدى، بۇ نەرسە كۆپچىلىكىنىڭ ئېسىدە بولسا كەلگۈسىدە بوننېغا پايدىسى كۆپ بولىدۇ.

— مەن سىزنىڭ مەيدانىڭىزنى بۇنچىلىك ساداقەتمەنلىك بىلەن ئۆزگەرتكىنىڭىزنى ئاڭلاپ قورقۇپ كەتكەنىدىم، ئەمدى بىلدىمكى، دېموكراتلار پارتىيەسىگە بولغان ئۇ خىل ساداقىتىڭىزمۇ تايىنلىق ئىكەن.

— بۇ مەيداننى ئۆزگەرتكەنگە كىرمەيدۇ. پەقەت تېرەمنىلا ئالماشتۇردۇم، خالاس. سىز يىلپىزنىڭ تېرىسىدىكى تەڭگىلەرنى قىرىپ چىقىرىۋەتسىڭىزمۇ ئۇ يەنىلا يىلپىز.

دەل شۇ چاغدا بوننېنىڭ تاراقلىغان بىر ئاۋازدىن ئويغىنىپ كېتىپ «دادا» دەپ چاقىرغان ئاۋازى ئاڭلاندى. رېت دەررۇ ئورنىدىن تۇرۇپ ماڭغاندى، سىكارلېت يەنە گەپ قىلدى:

— رېت، توختاپ تۇرۇڭ، سىزگە يەنە بىر ئىشنى ئېيتماقچىمەن. سىز بۇنىڭدىن كېيىن چۈشتىن كېيىنلەردىكى سىياسىي يىغىلىشلارغا بوننېنى ئېلىپ بارمىسىڭىز، كىچىك بالىنى ئۇنداق يەرلەرگە ئېلىپ بېرىش قاملاشمىغان ئىش. خەقلەرمۇ سىزگە كۈلىدۇ، سىزنى ئۇنداق قىلىدۇ دەپ ئويلىماپتىكەنمەن، يېقىندا ھېنرى تاغام دېگەندە ئاندىن ئۇقتۇم ھەم...

رېت چىرايىنى تۇرۇپ بىردىنلا ئۇنىڭغا قارىدى.

— مەن دوستلىرىم بىلەن پاراڭلىشىۋاتقاندا قىزىم تىزىمدا ئولتۇرسا بۇنىڭ قاملاشمايدىغان نېمىسى بار؟ سىزچە كۈلكىلىكتۇ، ئەمما ماڭا ئۇنداق ئەمەس. كىشىلەرنىڭ جۈمھۇرىيەتچىلەرنى ئىشتاتىمىزدىن قوغلاپ چىقىرىشىغا يارىدەم بېرىۋاتقان چاغلىرىمدا، بوننېنىڭ تىزىمدا ئولتۇرىدىغانلىقىنى ئەسلىرىدىن چىقىرىشمايدۇ، ئۇزاققىچە ئۇنتۇمايدۇ، — ئۇنىڭ تۇرۇلگەن چىرايى ئەسلىگە كېلىپ، كۆزلىرى يەنە يامان نىيەتتە پىلدىرلاشقا باشلىدى، — بىلەمسىز، كىشىلەر بوننېدىن، سىز كىمنى ئەڭ ياخشى كۆرىسىز، دەپ سورىغاندا، «دادام بىلەن دېموكراتچىلارنى» دەپ جاۋاب بېرىدۇ. يەنە كىمنى ئەڭ يامان كۆرىسىز، دەپ سورىسا، «ئاق تەنلىكلەرنىڭ ئىچىدىن چىققان مۇناپىقلارنى» دەيدۇ. خۇداغا شۇكۇر، كىشىلەرنىڭ ئېسىدە قالمىغىنىمۇ شۇ گەپلەر.

سىكارلېت بۇ گەپكە چىدىمای جان ئاچچىقىدا توۋلاپ كەتتى.

— سىز چوقۇم مېنى ئۇنىڭغا ئاق تەنلىكلەرنىڭ ئىچىدىن چىققان مۇناپىق دېدىڭىز!

— دادا! — بوننېنىڭ ئاۋازى يەنە ئاڭلاندى. بۇ قېتىمقىسى ئاچچىق ئارىلاش ئىدى. رېت ھەجىيىپ تۇرۇپ قىزىنىڭ يېنىغا ماڭدى.

شۇ يىلى ئۆكتەبىردە، ئىشتات باشلىقى بۇلوك خىزمىتىدىن

ئىستېپا بەرگەنلىكىنى جاكارلاپ جورجىيەدىن قېچىپ كەتتى. ئۇ ھاكىمىيەت يۈرگۈزۈۋاتقان چاغلاردا دۆلەت پۇلىنى قالايمىقان ئىشلىتىش، خىيانەتچىلىك، ئىسراپخورلۇق چېكىگە يەتكەن بولۇپ، بۇ ئىشلار ئاخىر ئۇنىڭ ئۆزىنىڭ بېشىغا چىققانىدى. خەلقنىڭ غەزىپى كۈچىيىپ كەتكەن، ئۇنىڭ پارتىيەسىمۇ پارچىلىنىشقا باشلىغانىدى. دېموكراتلار پارتىيەسى قانۇن ئورگانلىرىدا كۆپ سانلىق ئىگىلىگەن بولسىمۇ، بۇ پەقەت ئىشنىڭ بىرلا تەرىپى ئىدى. بۇلۇك ئۆزىنىڭ تەكشۈرۈلۈۋاتقانلىقىنى بىلىپ، شىمالغا بېرىۋالغاندىن كېيىن ئىستېپاسىنى جاكارلاش مەقسىتىدە، تۇرمىگە چۈشۈپ قېلىشتىن قورقۇپ ئاتلانتادىن مەخپىي قېچىپ كەتتى.

بىر ھەپتىدىن كېيىن بۇ ئىش رەسمىي جاكارلانغاندا، پۈتۈن ئاتلانتا خۇشاللىققا چۆمۈلدى، كىشىلەر كوچىلارغا چىقىپ بىر - بىرىنى تەبرىكلەشتى، ئۆيلەردە تەبرىكلەش پائالىيەتلىرى ئۆتكۈزۈشتى.

مۇۋەققەت ئىشتات باشلىقى ئەلۋەتتە، جۇمھۇرىيەتچىلەردىن بولاتتى، ئەمما دېكابىردىكى سايلامدا كىم بولمىدۇ، كىشىلەرنىڭ كۆڭلىدە سان بار ئىدى. سايلامدا جۇمھۇرىيەتچىلەر قاتتىق غالجىرلاشقان بولسىمۇ، جورجىيەنىڭ ئىشتات باشلىقى يەنە بىر قېتىم دېموكراتلار پارتىيەسىدىن سايلاندى.

كىشىلەر يەنە شادلىققا چۆمۈلدى. ئەمما، بۇ قېتىمقىسى بۇلۇك ئاغدۇرۇلغان چاغدىكىگە ئوخشاش پۈتۈن شەھەرنى زىلزىلىگە كەلتۈرمىگەن بولسىمۇ، ئادەملەرنىڭ ئىچ - ئىچىدىن چىقىۋاتقان، سەممىي يۈرەكلىرىدە ئىپادىلىنىۋاتقان خۇشاللىق ئىدى. شۇڭا، پوپلار خۇداغا بۇ ئىشتاتنى قۇتۇلدۇرۇۋالغىنى ئۈچۈن رەھمەتلەر ئوقۇغاندا، پۈتۈن چېركاۋلار ئادەملەر بىلەن توشۇپ كەتتى. كىشىلەر مەغرۇر ئىدى، بۇ ئىپتىخار بىلەن خۇشاللىق ئارىلىشىپ كەتكەن مەغرۇرلۇق ئىدى. ۋاشىنگتون ھۆكۈمىتى قانچىلىك قارشىلىق قىلسۇن، ئارمىيە، سومكىچىلار

پارتىيەسى ۋە ئاق تەنلىكلەرنىڭ ئىچىدىن چىققان مۇناپىقلار قانچىلىك توسقۇنلۇق قىلسۇن، جورجىيە ئاخىر خەلقنىڭ قولىغا قايتىپ كەلدى.

جۇمھۇرىيەتچىلەرنىڭ تۈيۈقسىز ئاغدۇرۇلۇپ كېتىشى ھەممە ئادەمنى تەڭ خۇش قىلغىنى يوق، جۇمھۇرىيەتچىلەر بىلەن ئۇلارنىڭ قوللىغۇچىلىرىنىڭ ئىچىدە قاتتىق سارىسىمە پەيدا قىلدى. گېلىبرتىس بىلەن ھىندوس ئالدىن خەۋەر قىلىنغان بولغاچقا، بۇلوك ئىستېپا بەرگەنلىكىنى جاكارلاشتىن بۇرۇنلا ئەسلىي جايىغا قېچىپ بېرىۋالدى. قېلىپ قالغان سومكىچىلار بىلەن مۇناپىقلارنىڭ قورقۇپ جېنى چىقتى. سىكارلېتنى يوقلاپ كەلگەن خانىملار ئۇنىڭغا ھالىنى ئېيتىپ: «بۇنداق بولارنى كىم بىلدى؟ بىز تېخى ئىشتات باشلىقىنىڭ ھوقۇقىنى ناھايىتى چوڭ، بۇ يەردىن مىدىرلىمايدۇ، دەپ ئويلاپتۇق. بىز يەنە...» دەپ سۆزلەپ كېتىشتى.

سىكارلېتمۇ ھازىرقى ۋەزىيەتنىڭ تېگىگە يېتەلمەي قېلىۋاتاتتى. رېت بۇرۇنلا ئۇنى ئىشلاردىن خەۋەردار قىلىپ قويغان بولسىمۇ ھەيران ئىدى. ئۇنىڭ ئەپسۇسلىنىدىغىنى بۇلوكنىڭ كېتىپ دېموكراتچىلارنىڭ يېنە قايتىپ كەلگەنلىكى ئەمەس ئىدى. ئۇنىڭ گېپىگە خەقلەر ئىشەنمىسىمۇ، شىماللىقلار ھۆكۈمىتىنىڭ ئاغدۇرۇلۇپ كەتكىنىگە ئۇمۇ ئازراق خۇشال ئىدى، قايتا قۇرۇش مەزگىللىرىدە تارتقان جاپالىرى، ئارمىيە بىلەن سومكىچىلار پارتىيەسىنىڭ ئۇنىڭ پۇللىرىنى، مال ـ مۈلۈكلىرىنى تارتىۋېلىش ئېھتىمالىدىن كېلىدىغان ۋەھىمىلەر ھېلىمۇ ھازىرقىدەك ئېسىدە تۇراتتى. ئۇ چاغلاردا ئۇ تايانچسىز ئىدى، دائىملا قورقۇنچ ئىچىدە يۈرەتتى، شۇڭا ئۇلارغا ھازىرغىچە ئۆچ ئىدى. ئەمما، يەنە ئۆزىنىڭ ئامانلىقى، بىخەتەرلىكى ئۈچۈن ئۇلار بىلەن بىر يولدا مېڭىپ قالغان چاغلىرىمۇ بولغانىدى، ئۇلارنى ياخشى كۆرمىسىمۇ، ئۇلارغا ئىتتىپاق قىلغان، ئۆزىنىڭ دوستلىرى ۋە بۇرۇنقى تۇرمۇش ئادەتلىرى بىلەن مۇناسىۋىتىنى

ئۇزگەنىدى. ئەمدى ئۇ ھۆكۈمرانلار تۇگەشتى، سىكارلېتمۇ بۇلوك ھاكىمىيىتىنىڭ داۋاملىق مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇشىغا يول تىككەنىدى، ئەمدى ئۇمۇ تۇگەشتى.

1871 ـ يىلىدىكى مىلاد بايرىمى ئون يىلدىن بېرىقى ئەڭ خۇشاللىق بىر بايرام بولدى. سىكارلېت ئەتراپىدىكىلەرگە قاراپ كۆڭلى يېرىم بولۇپ تۇرۇۋاتاتتى. ئەسلىدە ئاتلانتالىقلار ئەڭ ئۆچ كۆرىدىغان رېت بۇرۇنلا جۇمھۇرىيەتچىلەر بىلەن مۇناسىۋىتىنى ئۇزۇپ، نۇرغۇن ۋاقىت ۋە نۇرغۇن پۇلىنى جورجىيەنى قايتۇرۇۋېلىشقا قاراتقانلىقى ئۈچۈن ھازىر ھەممىنىڭ ئالقىشىغا سازاۋەر بولماقتا ئىدى. ئۇ چوڭ كوچىدا ئاتلىق كېتىۋاتىدۇ، بېشىدىن شىلەپىسىنى ئېلىپ كىشىلەرگە كۈلۈپ تۇرۇپ ھۆرمەت بىلدۈرۈۋاتىدۇ. ھەممە يېرى ئاسمان رەڭ كىيىملەرگە پۈركىنىپ كەتكەن بوننې ئۇنىڭ ئالدىدا ئولتۇرىدۇ، كىشىلەرمۇ ئۇنىڭغا كۈلۈپ جاۋاب ياندۇرۇۋاتىدۇ، ئەھۋال سوراۋاتىدۇ، ئامراقلىقى كېلىپ بوننېغا قارىشىۋاتىدۇ. سىكارلېتچۇ...

ئەللىك توققۇزىنچى باب

ھەممە ئادەم بوننې باتلېرنىڭ بارغانسېرى ھەددىدىن ئېشىپ كېتىۋاتقانلىقىنى، قاتتىق باشقۇرمىسا بولمايدىغانلىقىنى بىلىپ تۇرۇۋاتاتتى، لېكىن يەنە ئۇنى ھەممىسى ياخشى كۆرەتتى، قاتتىق تۇتۇشقا ھېچكىمنىڭ يۈرىكى چىدىمايتتى. ئۇ دادىسى بىلەن بىللە سىرتتا يۈرگەن ئاشۇ بىرنەچچە ئاي ئىچىدە بۇزۇلۇۋالغانىدى.

شۇ جەريانda ۋە سىكارلېت ئاغرىپ قېلىپ تاراغا كەتكەندىن كېيىن ئۇ سىكارلېتنىڭ باشقۇرۇشىدىن قۇتۇلۇپ قالغانىدى، شۇنىڭدىن باشلاپ سىكارلېت ئۇنى باشقۇرالماي قالدى. بوننې سەل چوڭ بولغاندىن كېيىن ئىداره قىلىشنى، جاھىللىقى ۋە

پارتىيەسى ۋە ئاق تەنلىكلەرنىڭ ئىچىدىن چىققان مۇناپىقلار قانچىلىك تۇسقۇنلۇق قىلسۇن، جورجىيە ئاخىر خەلقنىڭ قولىغا قايتىپ كەلدى.

جۇمھۇرىيەتچىلەرنىڭ تۈيۈقسىز ئاغدۇرۇلۇپ كېتىشى ھەممە ئادەمنى تەڭ خۇش قىلغىنى يوق، جۇمھۇرىيەتچىلەر بىلەن ئۇلارنىڭ قوللىغۇچىلىرىنىڭ ئىچىدە قاتتىق ساراسىمە پەيدا قىلدى. گېلىبرتىس بىلەن ھىندوس ئالدىن خەۋەر قىلىنغان بولغاچقا، بۇلوك ئىستېپا بەرگەنلىكىنى جاكارلاشتىن بۇرۇنلا ئەسلىي جايىغا قېچىپ بېرىۋالدى. قېلىپ قالغان سومكىچىلار بىلەن مۇناپىقلارنىڭ قورقۇپ جېنى چىقتى. سىكارلېتنى يوقلاپ كەلگەن خانىملار ئۇنىڭغا ھالىنى ئېيتىپ: «بۇنداق بولارنى كىم بىلدى؟ بىز تېخى ئىشتات باشلىقىنىڭ ھوقۇقىنى ناھايىتى چوڭ، بۇ يەردىن مەدىرلىمايدۇ، دەپ ئويلاپتۇق. بىز يەنە...» دەپ سۆزلەپ كېتىشتى.

سىكارلېتمۇ ھازىرقى ۋەزىيەتنىڭ تېگىگە يېتەلمەي قېلىۋاتاتتى. رېت بۇرۇنلا ئۇنى ئىشلاردىن خەۋەردار قىلىپ قويغان بولسىمۇ ھەيران ئىدى. ئۇنىڭ ئەپسۇسلىنىدىغىنى بۇلوكنىڭ كېتىپ دېموكراتچىلارنىڭ يېنە قايتىپ كەلگەنلىكى ئەمەس ئىدى. ئۇنىڭ گېپىگە خەقلەر ئىشەنمىسىمۇ، شىماللىقلار ھۆكۈمىتىنىڭ ئاغدۇرۇلۇپ كەتكىنىگە ئۇمۇ ئازراق خۇشال ئىدى، قايتا قۇرۇش مەزگىللىرىدە تارتقان جاپالىرى، ئارمىيە بىلەن سومكىچىلار پارتىيەسىنىڭ ئۇنىڭ پۇللىرىنى، مال - مۈلۈكلىرىنى تارتىۋېلىش ئېھتىمالىدىن كېلىدىغان ۋەھىمىلەر ھېلىمۇ ھازىرقىدەك ئېسىدە تۇراتتى. ئۇ چاغلاردا ئۇ تايانچسىز ئىدى، دائىملا قورقۇنچ ئىچىدە يۈرەتتى، شۇڭا ئۇلارغا ھازىرغىچە ئۆچ ئىدى. ئەمما، يەنە ئۆزىنىڭ ئامانلىقى، بىخەتەرلىكى ئۈچۈن ئۇلار بىلەن بىر يولدا مېڭىپ قالغان چاغلىرىمۇ بولغانىدى، ئۇلارنى ياخشى كۆرمىسىمۇ، ئۇلارغا ئىتتائەت قىلغان، ئۆزىنىڭ دوستلىرى ۋە بۇرۇنقى تۇرمۇش ئادەتلىرى بىلەن مۇناسىۋىتىنى

ئۇزگەنىدى. ئەمدى ئۇ ھۆكۈمرانلار تۈگەشتى، سىكارلېتمۇ بۇلوك ھاكىمىيىتىنىڭ داۋاملىق مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇشىغا پۈل تىككەنىدى، ئەمدى ئۇمۇ تۈگەشتى.

1871 ـ يىلىدىكى مىلاد بايرىمى ئون يىلدىن بېرىقى ئەڭ خۇشاللىق بىر بايرام بولدى. سىكارلېت ئەتراپىدىكىلەرگە قاراپ كۆڭلى يېرىم بولۇپ تۇرۇۋاتاتتى. ئەسلىدە ئاتلانتالىقلار ئەڭ ئۆچ كۆرىدىغان رېت بۇرۇنلا جۇمھۇرىيەتچىلەر بىلەن مۇناسىۋىتىنى ئۇزۇپ، نۇرغۇن ۋاقىت ۋە نۇرغۇن پۇلىنى جورجىيەنى قايتۇرۇۋېلىشقا قارىتىلغان ئۇچۇن ھازىر ھەممىنىڭ ئالقىشىغا سازاۋەر بولماقتا ئىدى. ئۇ چوڭ كوچىدا ئاتلىق كېتىۋاتىدۇ، بېغىدىن شىلەپىسىنى ئېلىپ كىشىلەرگە كۇلۇپ تۇرۇپ ھۆرمەت بىلدۇرۇۋاتىدۇ. ھەممە يېرى ئاسمان رەڭ كىيىملەرگە پۈركىنىپ كەتكەن بوننې ئۇنىڭ ئالدىدا ئولتۇرىدۇ، كىشىلەرمۇ ئۇنىڭغا كۇلۇپ جاۋاب يانداۋرۇۋاتىدۇ، ئەھۋال سوراۋاتىدۇ، ئامىراقلىقى كېلىپ بوننېغا قارىشىۋاتىدۇ. سىكارلېتچۇ...

ئەللىك توققۇزىنچى باب

ھەممە ئادەم بوننې باتلېرنىڭ بارغانسېرى ھەددىدىن ئېشىپ كېتىۋاتقانلىقىنى، قاتتىق باشقۇرمىسا بولمايدىغانلىقىنى بىلىپ تۇرۇۋاتاتتى، لېكىن يەنە ئۇنى ھەممىسى ياخشى كۆرەتتى، قاتتىق تۇتۇشقا ھېچكىمنىڭ يۈرىكى چىدىمايتتى. ئۇ دادىسى بىلەن بىللە سىرتتا يۈرگەن ئاشۇ بىرنەچچە ئاي ئىچىدە بۇزۇلۇۋالغانىدى.

شۇ جەريانىدا ۋە سىكارلېت ئاغرىپ قېلىپ تاراغا كەتكەندىن كېيىن ئۇ سىكارلېتنىڭ باشقۇرۇشىدىن قۇتۇلۇپ قالغانىدى، شۇنىڭدىن باشلاپ سىكارلېت ئۇنى باشقۇرالماي قالدى. بوننې سەل چوڭ بولغاندىن كېيىن ئىداره قىلىشنى، جاھىللىقى ۋە

ئەركىلىكلىرىنى تۇزەشنى ئويلىغان بولسىمۇ ئۇنۇمى دېگەندەك بولمىدى. رېت ئۇنىڭ تەلەپلىرى قانچىلىك بىمەنە، ھەربىرىكەتلىرى قانچىلىك قىلىقسىز بولسىمۇ ئۇنى دائىم قانات ئاستىغا ئالاتتى، چوڭ ئادەمدەك كۆرۈپ، ئىختىيارىيچە گەپ قىلىشلىرىغا مەدەت بېرەتتى، گەپلىرىنى بېرىلىپ ئاڭلاۋاتقاندەك، دېگەنلىرىگە بويسۇنۇۋاتقاندەك قىياپەتتە ئولتۇرۇپ كېتەتتى. نەتىجىدە بوۋنىڭ چوڭ ئادەملەرنىڭ گەپلىرىگىمۇ ئارىلىشىۋالىدىغان، ئاڭلا ـ ئاڭلىمايلا دادىسىنىڭ گەپلىرىگە قارشى چىقىپ ئۇنى ئوسال ئەھۋالغا چۈشۈرۈپ قويىدىغان بولۇپ قالدى، ئەمما رېت ئۇنىڭغا كۈلۈپلا قوياتتى. بەزىدە سىكارلېت ئۇنى جازالاپ ئالىقىنىغا ئۇرۇپ قويسىمۇ رېت خاپا بولاتتى.

«ئەگەر ئۇ كىچىكىدىن ئوماق قىز بولمىسا، كېيىن ھېچكىم كۆزگە ئىلمايدىغان بىرنېمە بولۇپ قالىدۇ، ــ دەپ ئويلايتتى سىكارلېت قىزىنىڭ ئۆز ۋاقتىدىكى ئۆزىنىڭ مىجەزىگە ئوخشاش قىز بولۇپ قېلىۋاتقانلىقىنى ئېسىگە ئېلىپ، ــ ئۇ رېتقا شۇنچىلىك ئامراق، شۇڭا رېتلا خالايدىغان بولسا ئۇنى تۇزىۋېلىشقا بولاتتى.»

لېكىن، رېتتا بالىنى سىكارلېت ئويلىغاندەك تەربىيەلەش خىيالى يوقتەك قىلاتتى. نېمىلا قىلسا ئۇنىڭ توغرا ئىدى. ئەگەر ئۇ ئاينى ئېلىپ بەر دەپ قالسا، رېتنىڭ ئاينى ئېلىپ بېرىشكە قۇدرىتى يېتىدىغانلا بولسا چوقۇم ئېلىپ بېرەتتى. ئۇنىڭ گۈزەل چىرايى، بۇدۇر چاچلىرى، زىننىخلىرى، چىرايلىق تۇرقى، ئىشقىلىپ، ئۇنىڭ قىزىدىن ماختانمايدىغان يېرى يوق ئىدى. ئۇنىڭ شوخلۇقىنى، ۋىلىقلاپ كۈلۈشلىرىنى، دادىسىنى ياخشى كۆرۈپ ئىپادىلەيدىغان ھەربىرىكەتلىرىنى ياخشى كۆرەتتى، قىلىقسىزلىقلىرى بىلەن ئەركىلىكلىرىمۇ كۆزگە چىرايلىق كۆرۈنەتتى. ئۇ شۇنداق ئوماق تۇرسا، ئۇنى چىڭ تۇتۇشقا يۇرىكى قانداق چىدىسۇن؟ ئۇ دېگەن قىزىنىڭ يۇرىكىدىكى خۇدا، قىزىنىڭ كىچىككىنە دۇنياسىنىڭ يادروسى. ئۇنىڭ ئۇچۇن

بۇنىڭدىنمۇ قىممەتلىك نەرسە بارمۇ بۇ دۇنيادا؟ ئۇ ھەرگىز قارامىلىق قىلىپ قىزىنىڭ ئۇ خىل سەبىي يۈرىكىنى رەنجىتمەيدۇ.

بىر تۈرۈپ سىكارلېت قىزىنىڭ كىچىككىنە قوللىرى بىلەن دادىسىنى مەھكەم كونترول قىلىپ تۇرۇۋاتقانلىقىدىن خۇشال ئىدى ھەم تەسىرلىنەتتى. رېتقا ئوخشاش بىر ئەركەكنىڭ دادا بولغاندىن كېيىن بۇنچىلىك دەرىجىدە جىددىي ۋە ئەستايىدىل بولۇپ كېتىشىنى كىم ئويلىغان؟ لېكىن، بەزىدە سىكارلېتنىڭ قىزغا تارلىقى كېلىپ قالاتتى، چۈنكى ئەمدى تۆت ياشقا كىرگەن بوننې رېتنى شۇقەدەر چۈشىنەتتى ۋە باشقۇرالايتتى.

بوننې تۆت ياشقا كىرگەندىن كېيىن نېگىر ئانا، قىز يالا ئاتقا مىنمەسلىكى كېرەك ئىدى. «داددىسىنىڭ ئالدىدا ئولتۇرغاندا شامال كۆڭلىكىنىڭ ئېتىكىنى قايرىۋېتىدىغان ئىشلار بولىدۇ» دەپ كوتۇلدايدىغان بولۇپ قالدى. رېت بۇ تەنقىدكە جىددىي قارىدى، چۈنكى ئۇ مومايىنىڭ بالىلارنىڭ تەربىيەسى توغرۇلۇق قىلغان گەپلىرىگە بىرئاز ئېتىبار بېرەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ تايدىن بىرنى سېتىۋالدى، كىچىك بىر ئېگەر ئالدى، بوننې ئېتىغا «باتلىر ئەپەندى» دەپ ئىسىم قويۇۋالدى. ئەمدى ئات مىنگەندە كىيىدىغان كىيىم سېتىۋېلىش كېرەك ئىدى. كىيىمنىڭ رەڭگىنى بوننې ئۆزى تاللىدى، كىيىملەرنىڭ رەڭگى، ئەلۋەتتە، ئاسمان رەڭ بولاتتى.

— قوزام، كۆك رەڭلىكىنى ئالماڭ، چوڭ سورۇنلارغا بارغاندا مەن شۇ رەڭدە كىيىنمەن، — دېدى سىكارلېت كۈلۈپ تۇرۇپ بوننېغا بىر كۆنى، — كىچىك بالىلار قارا رەڭدە كىيىسىمۇ بولىدۇ. — سىكارلېت ئۇنىڭ قوشۇمىسىنىڭ تۇرۇلۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ، رېتقا قارىدى، — رېت، خۇدا ھەققى، ئۇنىڭغا كۆك رەڭنىڭ ئاسان كىر بولۇپ كېتىدىغانلىقىنى، ئۇنىڭغا مۇۋاپىق كەلمەيدىغانلىقىنى ئېيتىپ قويۇڭچۇ.

— بوپتۇ كىيىۋەرسۇن، مەينەت بولۇپ كەتسە يەنە ئېلىپ

بەرسەك بولمىدىمۇ، ــ دېدى رېت ئېرەنشىمەي.

شۇنداق قىلىپ، بوننېغا كۆك رەڭلىك كىيىم ئېلىپ بەردى، شىلەپىسى قارا رەڭدە ئىدى، ئۇستىدە ئۇزۇن بىر پەي قىستۇرۇقلۇق تۇراتتى. شۇنىڭدىن كېيىن ئاتا ـ بالا ئىككىسى ئۆز ئاتلىرىغا مىنىشىپ پىئاچتېر كوچىسىدا، كېيىن ـ كېيىن باشقا كوچىلاردا ئاتلىق يۈرۈشىدىغان بولدى.

كېيىن، يەنى رېت بوننېنى ئاتتا پۇختا ئولتۇرالايدىغان، ئاتنى ئوبدان باشقۇرالايدىغان، قورقمايدىغان بولدى دەپ ھېسابلىغاندا، «باتلىر ئەپەندى» گە توسۇقتىن ئاتلاپ ئۆتۈشنى ئۆگەتمەكچى بولدى، توسۇق ئەلۋەتتە تاينىك پۇتىنىك ئېگىزلىكىچىلىك كېلەتتى. ئۇنى ئۆگىتىشكە پىتتېرنىڭ جىيەنى ۋاشنى كۈنلۈكىگە يىگىرمە بەش دوللار بېرىپ يالللۇالدى.

تاي توسۇقتىن سەكرەشكە ئۆگىتىلىپ بولغاندىن كېيىن، رېت بوننېنىڭ سىناپ بېقىشىغا قوشۇلۇپ ئۇنى قەۋەتلا خۇشال قىلىۋەتتى. نەتىجىدە ئۇ تۈنجى قېتىمقى سەكرەشتىلا غەلىبە قىلدى. بىر ھەپتىدىن كېيىن ئۇ ھازىرقى توسۇقلارنىڭ ئېگىزلىكىگە قانائەت قىلماي، توسۇقنى بىر ئىنگلىزچىسى ئېگىزلىتىپ بېرىشنى تەلەپ قىلىپ تۇرۇۋالدى.

ــ ئالتە ياشقا كىرگەندە، ئاندىن بۇنىڭدىنمۇ ئېگىزگە سەكرەيدىغان بولىسىز، ــ دېدى رېت ئۇنىڭغا، ــ ئۇ چاغدا مەن سىزگە يوغان ئات ئېلىپ بېرىمەن. «باتلىر ئەپەندى» كىچىك، ئۇنداق ئېگىزدىن سەكرىسە بولمايدۇ.

ــ بولىدۇ، مېلانىيە ئاپامنىڭ ھويلىسىدىكى ئەتىر گۈللەرنىڭ ئۈستىدىن سەكرەتسەم سەكرىيەلمىدى، ئۇ گۈللەر شۇنچىلىك ئېگىز ئىدى.

ــ ياق، سىزنىڭ تېخى ۋاقتىڭىز بار، ــ رېت بۇ قېتىم ھەر ھالدا چىڭ تۇرالمىدى. لېكىن، بوننېنىڭ توختىمايدىغان دەپ تۇرۇۋېلىشى ۋە خاپا بولۇشلىرى بىلەن رېتنىڭ ئۇ قەتئىيەتلىكى

ئاللىقاياقتا ئۇچۇپ كەتتى.

— بوپتۇ، — دېدى ئۇ بىر كۈنى ئەتىگەن كۈلۈپ تۇرۇپ. ئاندىن تار ئاق توسۇق ياغاچنى ئازراق ئېگىزلەتتىپ قويدى، — يىقىلىپ چۈشسىڭىز مېنى تىللىمايسىز ـ ھە!

— ئاپا! — دەپ توۋلىدى بوينىي ئاپىسىنىڭ ھۇجرىسىغا قاراپ، — قارىغىنا، دادام توسۇقنى ئېگىزلەتتىپ بەردى.

سىكارلېت بېشىنى تاراڭاتاتتى، قىزىنىڭ ئاڭازىنى ئاڭلاپ دېرىزىنىڭ يېنىغا كېلىپ خۇشال توۋلاڭانقان قىزىغا قارىدى. ئۇنىڭ ئۇستىدىكى كۆك رەڭ كىيىمى مەينەتلىشىپ غەلىتىلا بولۇپ قالغانىدى.

«ئۇنىڭغا باشقىدىن تىكتۇرۇپ بەرمىسەم راستلا بولماي قاپتۇ، — دەپ ئويلىدى ئۇ ئىچىدە، — ئۇ كىيىمنى ئۇستىدىن سالدۇرۇۋېتەلمەمەن تېخى.»

— ئاپا، قارا!

— قاراڭاتمەن، سۆيۈملۈكۈم، — سىكارلېت ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈپ قويدى.

رېت بوننېنى كۆتۈرۈپ ئېتىغا مىندۈرۈپ قويدى. سىكارلېت بوننېنىڭ گەۋدىسىنى تىك تۇتۇپ تۇرۇشلىرىنى كۆرۈپ، ئۇنىڭغا قاتتىق ھەۋىسى كېلىپ ئىختىيارسىز ۋارقىراپ قويدى.

— چىرايلىق بولۇپ كېتىپسەن، قوزام!

— سەنمۇ شۇ، ئاپا! — ئۇنىڭمۇ ئاپىسىغا ھەۋىسى كېلىپ توۋلىدى. ئاندىن «باتلىر ئەپەندى»نىڭ قورسىقىغا كۇچەپ بىرنى تەپكەنىدى، ئات شىپاڭ تەرەپكە قاراپ ئۇچقاندەك يۇگۇرۇپ كەتتى.

— ئاپا، ماڭا قاراپ تۇر ـ ھە! — ئۇ يەنە شۇنداق دەپ ئاتنى قامچا بىلەن بىرنى ئۇردى.

«ماڭا قاراپ تۇر ـ ھە!»

سىكارلېت ئېسىگە گۈپپىدە بىر ئىش كەلگەندەك، بۇ ئىشتىن بىر خىل ئەنسىزلىك چىقىپ تۇرۇۋاتقاندەك بولۇپ قالدى. ئۇ

نېمە ئىشتۇ؟ نېمىشقا ئېسىگە ئالالمايدۇ؟ ئۇ ئېڭىشىپ، ئۇچقاندەك كېتىۋاتقان ئاتنىڭ ئۈستىدىكى قىزغا قارىدى. نەزىرى ئۇنىڭغا يېتىپ بېرىش بىلەن تەڭ يۈرىكىنى خۇددى مۇزدەك بىر نەرسە چىرمىۋالغاندەك بولۇپ كەتتى. بوينى چېچىپ كېتىۋاتاتتى، بۇدۇر چاچلىرى شامالدا يەلپۇنۇپ، ئاسمان رەڭ كۆزلىرى چاقناپ تۇرۇۋاتاتتى.

«ئۇنىڭ كۆزلىرى دادامنىڭ كۆزلىرىگە، ئېرىلاندىيەلىكلەرنىڭ كۆزلىرىگە ئوخشايدۇ، — ئويلاپ قالدى سىكارلېت، — ھەممىلا تەرىپى قۇيۇپ قويغاندەك دادامنىڭ ئۆزى.»

گېلاردنى ئويلاپ تۇرۇپلا، بايا ئېسىگە ئالالمىغان ئىشنى بىردىنلا ئېسىگە ئالدى. كۆز ئالدىدا بىردىنلا يېزا مەنزىرىسى كۆرۈنگەندەك، قۇلاقلىرىغا ئېرىلاندىيە ئاھاڭىدا ئېيتىلىۋاتقان ناخشا بىلەن تارانىڭ يايلىقىدا ئوچقاندەك چېچىپ كېتىۋاتقان ئاتنىڭ تۇياق ئاۋازى، ھازىر قىزى توۋلىغاندەك قوپالراق ئاۋازدا: «ئېللېن، ماڭا قاراپ تۇرۇڭ ـ ھە!» دەپ توۋلىغان ئاۋاز ئاڭلانغاندەك بولدى.

— ياق! — جېننىڭ بارچە ۋارقىرىدى سىكارلېت، — ياق! بوننې، سەكرىمە!

ئۇ دېرىزىدىن بېلىگىچە چىقىپ تۇرۇپ توۋلاۋاتقان شۇ مىنۇتتا، توسۇق ياغاچنىڭ قاراس ـ قۇرۇس قىلىپ سۇنغان ۋە رېتىنىڭ ئەنسىز توۋلىغان، كۆك رەڭ كىيىملەرنىڭ يەرگە چۈشكەن، ئاتنىڭ يەرگە يىقىلغان ئاۋازلىرى قوشۇلۇپ دەھشەتلىك بىر گۈلدۈرماما ئاڭلاندى. ئاندىن «باتلېر ئەپەندى» ئورنىدىن تەستە تۇرۇپ، ئېگەر ئۈستىدە ئادەم يوق، ئۆزى يالغۇز ئوچقاندەك چېپىپ كەتتى.

بوننې ئۆلۈپ كېتىپ ئوچىنچى كۈنى كەچتە نېگىر ئانا مېلانىيە خانىمزىنىڭ ئاشخانىسىغا كىرىپ كەلدى. ئۇنىڭ پۈتىدىن تارتىپ بېشىغىچە ھەممە يېرى قارىلىق كىيىملەر بىلەن

پۇركىنىپ كەتكەندى. پۇرلىشىپ كەتكەن كۆزلىرىنىڭ ئىچى بىلەن تېشى قىزىرىپ قان قۇيۇلغاندەك بولۇپ كېتىپتۇ. پۇتۇن ۋۇجۇدىدىن ئەلەم، قايغۇ چىقىپ تۇرىدۇ. قورۇق چۈشكەن چىرايى قېرى مايمۇندەك ئەنسىز، ئەمما ئاللىبۇرۇن بىر قارارغا كېلىپ بولغاندەك قەتئىي.

ئۇ دىلىسىيغا بوش ئاۋازدا بىر نېمىلەرى دېۋىدى، دىلىسىي بېشىنى لىڭشىتىپ قويدى، ئاندىن قولىدىكى تەخسىنى قويۇپ تاماق يەيدىغان ئۆيگە چىقىپ كەتتى. ئۇزاق ئۆتمەي مېلانىيە ئاشخانىغا كىردى، قولىدا سالفىتكا، چىرايى ئەنسىز ئىدى.

— سىكارلېت خانىم ئۇ...

— سىكارلېت خانىم ھازىر تىنچلىنىپ بۇرۇنقى ھالىتىگە كېلىپ قالدى، — دېدى نېگىر ئانا، — تاماق ۋاقتىدا سىزنى ئاۋارە قىلماسلىقىم كېرەك ئىدى، مېلانىيە خانىم، ئەمما ئېچىمدىكى گەپنى دەۋەتكۈچە ئالدىراپ كەتتىم.

— كەچلىك تاماقنى سەل تۇرۇپ يېسەكمۇ بولىدۇ، — دېدى مېلانىيە دىلىسىيگە، — دىلىسىي، تاماقنى باشقىلارغا بېرىۋەرگىن، ئانا، سىز مەن بىلەن يۈرۈڭ.

نېگىر ئانا مېلانىيەنىڭ كەينىدىن مېڭىپ تاماقخانىنىڭ سىرتىدىن ئايلىنىپ ئۆتتى. تاماقخانىنىڭ ئوچۇق تۇرغان ئىشىكىدىن ئاشلىپىنىڭ ئۇستەلىنىڭ بېشىدا، بېئو بىلەن سىكارلېتنىڭ ئىككى بالىسىنىڭ ئىككى ياندا ئولتۇرغانلىقىنى كۆردى. ۋاد بىلەن ئېللا ناھايىتى خۇشال ئىدى، مېلانىيە ھاممىسى بىلەن بۇنچە ئۇزاق تۇرغانلىقى ئۈلار ئۈچۈن بايرام بولغاندى، مېلانىيە ھاممىسى ئۈلارغا شۇنداق مېھرىبان ئىدى، ھازىر تېخىمۇ شۇنداق بولۇۋاتاتتى. سىڭلىسىنىڭ ئۆلۈپ كەتكەنلىكى ئۈلارغا ھېچقانداق تەسىر قىلمىغاندەك قىلاتتى. بوننې ئاتتىن يىقىلىپ چۈشكەندىن كېيىن ئاپىسى كۆپ يىغلاپ كېتىپ، ئۈلارنى مېلانىيە ھاممىسى ئۆيگە ئەكېلىۋالغاندى.

مېلانىيە نېگىر ئاننى تۆت تېمى كىتاب بىلەن توشقان

هۇجرا ئۆيگە باشلاپ كىرىپ ئىشىكنى يېپىپ قويدى. ئاندىن ئۇنى سافاغا ئولتۇرغۇزدى.

ــ كەچلىك تاماقتىن كېيىن ئۇ تەرەپكە ئۆتمەكچىدىم، ــ دېدى ئۇ، ــ كاپىتان باتلىرنىڭ ئاپىسىمۇ كەلدى. بۇنىڭ ئەتە يەرلىكىدە قويۇۋەتسەك بولار دەيمەن.

ــ ھازىر گەپ دەل شۇنىڭدا، ــ دېدى نېگىر ئانا، ــ مىلانىيە خانىمز، بىز زادىلا ئامال قىلالمىدۇق، سىزنى يارەم بېرەمدىكىن دەپ كېلىشىم ئىدى. بۇ دۇنيانىڭ ھەممىلا ئىشى يۇرەكنى ئېزىدىغان ئىشلار ئىكەنغۇ.

ــ سىكارلېت ئاغرىپ قالدىمۇ؟ ــ ئالدىراپ سورىدى مىلانىيە، ــ بوپتۇ... سىكارلېتنى ناھايىتى ئاز كۆرىمەن، ئۆينى تاقۇۋلىپ سىرتقا چىققىلى ئۇنمايدۇ، كاپىتان باتلىر كۆپرەك سىرتقا چىقىپ كېتىدۇ...

بىردىنلا مومانىڭ كۆزلىرىدىن ياش قۇيۇلۇپ كەتتى. مىلانىيە ئىتتىك يېنىغا بېرىپ مۇرىسىگە بوش ئۇرۇپ قويدى. بىرئازدىن كېيىن مومای كۆڭلىكىنىڭ ئېتىكى بىلەن كۆزلىرىنى سۈرتتى.

ــ بىزگە چوقۇم يارەم بېرىڭ، مىلانىيە خانىمز. مەن ھەممە كۈچۈمنى ئىشقا سالدىم، لېكىن ئامال قىلالمىدىم.

ــ سىكارلېت خانىمز...

نېگىر ئانا قەددىنى رۇسلاپ قويدى.

ــ مىلانىيە خانىمز، سىزمۇ سىكارلېتنى مەندەك ئوبدان چۈشىنىسىز. ئۇ قىز بەرداشلىق بېرىشكە توغرا كەلگەن چاغدا، خۇدا ئۇنىڭغا شۇنداق بىر كۈچ ئاتا قىلامدىكىن، ئۆزىنى تۇتۇۋالالايدۇ. بۇ ئىش ئۇنىڭ يۇرەك ـ باغرىنى قاتتىق ئېزىۋەتتى، شۇنداقتىمۇ ئۇ ئۆزىنى تۇتۇۋالالىدى. مەن ئۇنىڭ ئەمەس، رېت ئەپەندىنىڭ ئىشى بىلەن كەلدىم.

ــ ھەر قېتىم ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشەي دەپ بارسام شەھەرگە

كىرىپ كەتكەن، يا بولمىسا ئىشىكنىڭ ئىچىدىن ئىلىۋېلىپ ئۆيىدە ئولتۇرۇۋالغان بولىدۇ... سىكارلېتتىن سوربسام بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمايدۇ... ئېيتقىنا، ئانا، نېمە ئىش، قولۇمدىن كەلسىلا ياردەم قىلىمەن.

مومای قولىنىڭ كەينى بىلەن بۇرنىنى سۈرتۈپ قويدى.

— بايا مەن سىكارلېت خانقىزنىڭ ھەرقاندىق ئىشقا بەرداشلىق بېرەلەيدىغانلىقىنى دېدىم، چۈنكى بۇندىق ئىشلار ئۇنىڭ بېشىدىن كۆپ ئۆتكەن. لېكىن، رېت ئەپەندى ئۇندىق ئەمەس ئىكەن، ئۆزى خالىمىسا ھەرقاندىق ئىشنى كاللىسىدىن چىقىرىۋېتەلمەيدىكەن، شۇيا قىنىڭ ئىشى بىلەن كەلدىم.

— بىراق...

— مېلانىيە خانقىز، بۇگۈن ئاخشام سىز چوقۇم مەن بىلەن ئۇ يەرگە بىللە بېرىڭ، — مومانىڭ تەلەپپۇزى بەكمۇ جىددىي ئىدى، — رېت ئەپەندى سىزنىڭ گېپىڭىزنى ئاڭلاپ قالسا ئەجەب ئەمەس، ئۇ سىزنى بەك چوڭ بىلىدۇ.

— ئانا، زادى نېمە ئىش؟ سىز نېمىگە قارىتا بۇنداق دەيسىز؟

مومای يەنە قەددىنى رۇسلاپ قويدى.

— مېلانىيە خانقىز، رېت ئەپەندى... ئېلىشىپ قالدى، بوننېنىڭ جەسىتىنى ئېلىپ كېتىشىمىزگە پەقەتلا ئۇنمايۋاتىدۇ.

— ئېلىشىپ قالدى؟ ئانا، بۇ مۇمكىن ئەمەس!

— يالغان سۆزلىگىنىم يوق، راست گەپ، ئۇ بوننېنىنى يەرلىكىدە قويدۇرمايۋاتىدۇ. بايا ماڭا، بوننېنىڭ ئۆلگىنىگە تېخى بىر سائەت بولمىدى، دېدى.

— ئۇ ئۇنداق قىلماسلىقى... مۇمكىن ئەمەس...

— شۇنىڭغا ئۇياقنى ئېلىشىپ قالدىمكىن دەيمەن.

— ئەمما، نېمە ئۈچۈن...

— مېلانىيە خانقىز، سىزگە بولغان ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى سۆزلەپ بېرەي، بۇ گەپلەرنى باشقا ئادەمگە دېگىلى بولمايدۇ. بىز

بىر ئائىلىنىڭ ئادەملىرى بولۇپ قالدۇق، ئۇنىڭ ئۇستىگە بۇگەپلەرنى دېگۈدەك ئادەمدۇ پەقەت سىزلا. سىزمۇ بىلىسىز، ئۇياق قىزنىنى تولىمۇ ياخشى كۆرەتتى، مەن ئاق تەنلىك ياكى قارا تەنلىك بولسۇن، بالىسىنى ئۇنىڭچىلىك ياخشى كۆرىدىغان ئادەمنى كۆرۈپ باقمىغان. مادې دوختۇر بوۋىنىڭ بويىنىڭ ئۇزۇلۇپ كەتكەنلىكىنى دېۋىدى، ئۇ قورقۇپ كېتىپ ساراڭ بولۇپ قالدى، مىلتىقنى ئېلىپ يۈگۈرۈپ چىقىپلا ئۇ بىچارە ئاتىنى ئېتىۋەتتى. ۋاي خۇدايىم، مەن تېخى ئۇنى ئۆزىنى ئېتىۋالمىدىغان ئوخشايدۇ دەپ ئويلاپتىمەن. شۇ ئارىلىقتا سىكارلېت خانقىز هوشىدىن كەتتى، قوشنىلارمۇ كىرىپ ئۆيگە پاتماي كېتىشتى، لېكىن رېت ئەپەندى بوۋىنى مەھكەم قۇچاقلىۋېلىپ قويۇۋەتمىدى، يۈز ـ كۆزلىرىدىكى قانلارنى يۇيۇۋېتەي دېسەممۇ ئۇنمىدى. بىر چاغدا سىكارلېت خانقىز هوشىغا كېلىپ ئاندىن يۈرىكىم ئورنىغا چۈشتى. مەن ئۇلارنى بىر ـ بىرىگە تەسەللى بېرىشىدۇغۇ دەپ ئويلىغانىدىم، ـــ مومای يەنە بىر قېتىم كۆز يېشى قىلدى، بۇ قېتىم يېشىنى سۈرتمىدى، ـــ ئەمما سىكارلېت هوشىغا كېلىپ ئۇنىڭ هۇجرىسىغا چىقىپلا، رېت ئەپەندىنىڭ بوۋىنى قۇچاقلاپ ئولتۇرغانلىقىنى كۆرۈپ: «قىزىمنى تۆلەپ بەر، ئۇنى سەن ئۆلتۈرۈۋەتتىڭ!» دەپ توۋلاپ كەتتى.

ـــ هە ! ياق، ئۇنداق دېسە بولمايدۇ !

ـــ شۇ ئەمەسمۇ ! ئۇ شۇنداق دېدى. رېت ئەپەندىگە ئىچىم ئاغرىپ مەنمۇ يىغلاپ كەتتىم. ئۇنىڭ شۇ چادىكى تۇرقىنى كۆرگەن ئادەمنىڭ ئىچى سىيرىلىپ كېتەتتى. مەن: «بالىنى ماڭا بېرىڭ، كىچىك خانقىزنىڭ بۇنداق تۇرىۋېرىشىگە چىدىمای قېلىۋاتىمەن» دېدىم. بالىنى ئۇنىڭدىن ئېلىپ ئۆزىنىڭ ئۆيىگە ئەكىرىپ يۇزىنى يۇيۇۋەتتىم. ئۇلارنىڭ پاراڭلىرى قۇلىقىمغا كىرىپ تۇرۇۋاتاتتى. سىكارلېت خانقىز ئۇنى، قاتىل، ئاتىنى شۇنچە ئېگىز يەردىن ئاتلىتىپ ئۇنى ئۆلتۈرۈۋەتتىڭ، دېدى، رېت ئەپەندى سىكارلىت خانقىزنى، سېنىڭ باللار بىلەن كارىڭ يوق.

كۆيۈتمەيسەن، دەپ ئەيىبلىدى...

— بولدى، گەپ قىلما، ئانا! ماڭا ھېچنېمە دەپ بەرمە. بۇ ئىشلارنى ماڭا دەپ بەرمەسەڭ بولاتتى، — توۋلاپ كەتتى مېلانىيە. موماي سۆزلەپ بېرىۋاتقان ئۇ كۆرۈنۈشلەر ئۇنىڭ يۈرىكىنى پارە- پارە قىلىۋەتكەنىدى.

— سىزگە بۇ ئىشلارنى سۆزلەپ بېرىشنىمۇ ھاجەتسىز ئىدى، لېكىن ئىچىمگە سىغدۇرالمىدىم. رېت ئەپەندى بوننېنىڭ جەسىتىنى ئۆزىنىڭ كارىۋىتىغا ياتقۇزۇۋالدى. سىكارلېت خانقىز، گىروبقا سېلىپ مېھمانخانا ئۆيگە قويۇپ قويايلى، دېۋىدى، رېت ئەپەندى ئاچچىقىدا: «ئۇ مېنىڭ ئۆيۈمدە يېتىشى كېرەك!» دەپ توۋلاپ، ئۇنى ئورۇۋەتكىلى تاس قالدى. ئاندىن ماڭا قاراپ: «ئانا، مەن سىرتقا چىقىپ قايتىپ كەلگۈچە ئۇنىڭغا سىز قاراپ تۇرۇڭ» دېدى ۋە شۇ چىقىپ كەتكەنچە گۇگۇم چۈشكەندە قايتىپ كەلدى. غەرق مەست ئىدى، ئەما ئۆزىنى باشقۇرالايتتى. ئۇ سىكارلېت خانقىزغىمۇ، پىتتىي خانقىزغىمۇ، ئۆيدىكى باشقا خانىملارغىمۇ قارىماي ئۇدۇل ئۆزىنىڭ ھۇجرىسىغا كىرىپ مېنى توۋلىدى. مەن دەررۇ يېنىغا كىردىم. ئۆينىڭ ئىچى قاراڭغۇ ئىدى، دېرىزىلەرمۇ يېپىقلىق بولغاچقا، ئۇنى دەرمەھەل كۆرەلمەي قالدىم. ئۇ ماڭا: «دېرىزىلەرنى ئېچىۋېتىڭ، ئۇي بەكمۇ قاراڭغۇ ئىكەن» دېدى. مەن دەرھال دېرىزىلەرنى ئېچىۋەتتىم. بىر چاغدا قارىسام، ئۇ ماڭا تىكىلىپلا قاپتۇ، چىرايى بۆلەكچىلا، قورقۇپ تىترەپ كەتتىم. «چىراغ كەلتۈرۈڭ! كۆپرەك كەلتۈرۈپ ھەممىسىنى يېقىۋېتىڭلار. پەردىلەر چۈشۈرۈلمىسۇن، دېرىزىلەرنىمۇ ئەتمەڭلار. سىز بوننې خانقىزنىڭ قاراڭغۇدىن قورقىدىغانلىقىنى بىلمەمسىز؟»

مېلانىيە ئالاقزەدە بولۇپ كېتىۋاتقان كۆزلىرىنى موماينىڭ كۆزلىرىگە تىكتى، موماي ېېشىنى لىڭشىتىپ قويۇپ گېپىنى قىلىۋەردى.

— ئۇ، بوننې خانقىز قاراڭغۇدىن قورقىدۇ، دېگەن گەپنى

ئالاهىده دېدى.

موماي ئىختىيارسىز تىترەپ كەتتى.

— مەن ئۇنىڭغا بىر باغلام شام ئەكىرىپ بەردىم، ئاندىن ئۇ مېنى چىقىرىۋېتىپ ئىشىكنى ئىچىدىن ئىلىۋالدى. سىكارلېت خانىم ئىشىكنى چەكسىمۇ ئېچىپ بەرمەي، ئىككى كۈن بوننېنىڭ جەسىتىگە ھەمراھ بولۇپ ئولتۇردى. ئۇنى يەرلىكىدە قويۇشنىڭ گېپىنى پەقەتلا قىلمىدى. ئەتىگىنى ئىشىكنى تېشىدىن قۇلۇپلاپ ئاتلىق شەھەرگە كىرىپ كېتىدۇ، ئاخشىمى غەرق مەست يېنىپ كېلىپ ئىشىكنى يەنە ئېتىۋېلىپ، يېمەي، ئىچمەي، ئۇخلىماي كېچىچە تۇنەپ چىقىدۇ. ئاپىسى باتلېر خانىمنىڭ چارلېستوندىن ئۆلۈمگە دەپ ئالاهىدە كەلدى، سۇئېللېن خانىم بىلەن ئېرى ۋىلمۇ تارادىن كەلدى، لېكىن رېت ئەپەندى ئۇلارغا قارىماي، گەپ قىلىپمۇ قويمىدى. مېلانىيە خانىم، ئاجايىپ بىر قورقۇنچلۇق ئىش بولۇۋاتىدۇ، ئۇششاق سۆزلەرمۇ كۆپمىيىپ كېتىدىغان بولدى.

— بۇگۈن كەچتە، — موماي يەنە گېپىدىن توختاپ قېلىپ قولى بىلەن بۇرنىنى سۈرتۈپ قويدى، — رېت ئەپەندى سىرتتىن قايتىپ كەلگەندە سىكارلېت ئۇنىڭ ئۆيىگە بىللە كىرىپ ئەتە بالىنى يەرلىكىدە قويۇۋەتمەكچى بولۇۋاتقانلىقىنى دېۋىدى: «ئەگەر شۇنداق قىلىدىغانغا پېتىنىدىغان بولساڭ، ئەتە سېنى بوغۇزلىۋېتىمەن» دېدى.

— ئاھ، ئۇ چوقۇم سارىڭ بوپتۇ.

— شۇ ئەمەسمۇ، خانىم. كېيىن ئۇلارنىڭ ئاۋازى پەسلەپ كېتىپ زادىلا ئاڭلىيالمىدىم، رېتنىڭ، بوننې خانىم قارىڭغۇدىن قورقىدۇ، گۆرنىڭ ئىچى قارىڭغۇ دېگىنىنىلا ئاڭلاپ قالدىم. سىكارلېت خانىم: «بالىنى ئۆزۈڭ ئۆلتۈرۈپ قويۇپ، ئەمدىلىكتە ئۆزۈڭنى ياخشى نىيەتلىك قىلىپ كۆرسەتمەكچىمۇ؟» دېۋىدى، ئۇ: «مېنى راستلا كەچۈرمەمسىز؟» دەپ سورىدى. سىكارلېت خانىم: «كەچۈرمەيمەن، ئۇنىڭ ئۈستىگە بوننېنى ئۆلتۈرۈپ

قويغاندىن كېيىن قىلىۋاتقان ئىشلىرىڭدىن تېخىمۇ يىرگىنىمەن، شەھەردىكى ھەممە خەق سېنى تىللاۋاتىدۇ. كەچكىچە مەستلا يۇرسەن، ئۇنىڭدىن باشقا، ئۇ يەرلەردە قىلىپ يۈرگەن ئىشلىرىڭنى مېنى بىلمەيدۇ دەپ ئويلىغان بولساڭ، ئۇ چاغدا سەن ئۇچىغا چىققان ئەخمەق ئادەم. مەن سېنىڭ ئۇ پاسكىنىنىڭ... بېللې ۋاتلىنىڭ قېشىغا بېرىۋاتقىنىڭنى بىلىپ تۇرۇۋاتىمەن !» دېدى.

ــ ئاھ، ئانا، ئۇ مۇمكىن ئەمەس.

ــ راست ئىكەن، خانقىز، سىكارلېت خانقىز شۇنداق دېدى، ئۇنىڭ پاكىتلىرىمۇ بار. بىز نېگىرلار نۇرغۇن ئىشلارنى ئاق تەنلىكلەردىن تېز ئاڭلايمىز. مەنمۇ ئۇنىڭ شۇ يەرگە باردىغانلىقىنى ئاڭلىغان، ئەمما ھېچكىمگە تىنمىغان، رېت ئەپەندىمۇ ئىنكار قىلمىدى. «راست، خانىم، مەن شۇ يەرگە بېرىپ تۇرۇۋاتىمەن. ئۇنىڭغا كۆڭلىڭنى يېرىم قىلماڭ. چۈنكى، سىز ئۇنداق ئىشلارغا مەيلى دەيسىز ئەمەسمۇ؟ دوزاختا ئوخشايدىغان بۇ ئۆيگە قاماغاندا ئۇ يەر جەننەت. ئۇنىڭ ئۈستىگە بېللې كۆڭلى ياخشى ئايال، مېنى ئۆزۈڭنىڭ بالىسىنى ئۆزۈڭ قەستلەپ ئۆلتۈرۈۋەتتىڭ دېمەيدۇ» دېدى رېت ئەپەندى.

ــ ئاھ ! ــ مېلانىيە بۇئازابلارغا چىدىماي ئىختىيارسىز توۋلاپ كەتتى.

مېلانىيەنىڭ تۇرمۇشى خاتىرجەم، خۇشال ئۆتۈۋاتقاچقا، ئەتراپىدىكىلەرمۇ ۋاي دەپ، بىر ـ بىرىگە كۆيۈنۈپ ئىناق ـ ئىجىل تۇرۇۋاتقاچقا، ئۇ نېگىر ئاىنىنىڭ بۇ دېگەنلىرىنى چۈشەنمەيتتى ھەم ئۇنىڭغا ئىشەنمەيتتى. ئەمما، ئادەم يالىڭاچ تەننى كۆرۈپ قالسا ئۇنى ئېسىدىن چىقىرالمىغانغا ئوخشاش، بىر ئىشنى ئاڭلاپ قالسا زادىلا خىيالىدىن نېرى قىلالمايتتى. رېت باتلېرنىڭ بېشىنى ئۆزىنىڭ تىزلىرى ئۈستىگە قويۇپ تۇرۇپ بېللې ۋاتلىن ھەققىدە قىلغان گەپلىرىمۇ شۇنداق بولدى.

شۇ چاغدىكى گەپلىرىدىن قارىغاندا، ئۇ سىكارلېتنى ياخشى كۆرىدۇ. مېلانىيەنىڭ شۇ كۈنى ئۇنىڭ ئاشۇنداقلىقىنى خاتا چۈشىنىپ قېلىشى مۇمكىن ئەمەس. ئەلۋەتتە، سىكارلېتمۇ ئۇنى ياخشى كۆرىدۇ. شۇنداق تۇرۇقلۇق ئۇ ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدا قانداق سۈركىلىشلەر يۈز بەرگەندۇ؟ ئەر ـ خوتۇن تۇرۇپ بىر ـ بىرىگە شۇنچىمۇ رەھىمسىز بولۇپ كېتەمدۇ.

موماي سۆزىنى يەنە داۋام قىلدى:

ـــ بىر ئازدىن كېيىن، سىكارلېت خانقىز ئۇنىڭ يېنىدىن يېنىپ چىقتى. چىرايى سارغىيىپ كەتكەن، چىشلىرى كىرىشىپ قالغانىدى. مېنى كۆرۈپ: «ئانا، ئەتە بوۋىنىي يەرلىكىدە قويىمىز!» دېدى. بۇ گەپنى ئاڭلاپ يۈرىكىم سېلىپ كەتتى، چۈنكى ئۇ دېگىنىنى قىلماي قويمايتتى. رېت ئەپەندىمۇ شۇنداق. يەنە تېخى ئۇ، شۇنداق قىلىدىغان بولساڭ بوغۇزلىۋېتىمەن، دېگەن. مەن نېمە قىلىشىمنى بىلمەي قالدىم. مېلانىيە خانقىز، ئىچىمدىن چىقىرالماي يۈرگەن بىر ئىش بار، بوۋنې خانقىزنى قاراڭغۇدىن قورقىدىغان قىلىپ قويغان ئادەم مەن ئىدىم.

ـــ ئانا، ئۇنىڭغا ھېچنېمە بولمايدۇ... ھازىر ھېچ گەپ يوق.

ـــ گەپ بار، خانقىز، پۈتۈن ئاۋارىچىلىك شۇنىڭدىن چىققان، شۇنىڭ بىلەن مەن، رېت ئەپەندى ئۆلتۈرۈۋەتسىمۇ مەيلى، ئۇنىڭغا بۇ گەپنى دەپ قويماي دەپ ئويلاپ قېشىغا كىرىپ: «رېت ئەپەندى، بىر ئىشىمنى سىزگە ئىقرار قىلماقچىدىم» دېۋىدىم، ئۇ ساراڭغا ئوخشاش ئىتتىك كەينىگە بۇرىلىپ: «چىقىپ كەت!» دەپ توۋلىدى. ۋاي خۇدايىم، مەن ئەزەلدىن بۇنداق قورقۇپ باقمىغان. شۇنداقتىمۇ ئۇنىڭغا، «رېت ئەپەندى، گېپىمنى ئاڭلاپ بېقىڭ، ئۇ مېنى ئۆلتۈرۈۋەتسىڭىزمۇ بولىدىغان ئىش ئىدى، بوۋنې خانقىزنى مەن قاراڭغۇدىن قورقىدىغان قىلىپ قويغان» دېدىم ـ دە، بېشىمنى ساڭگىلىتىپ ئۇنىڭ تايىقىنى ساقلاپ تۇردۇم. لېكىن، ئۇ ھېچنېمە دېمىدى. ئاندىن مەن يەنە: «ئۇنى قەستەن قىلغىنىم يوق، رېت ئەپەندى، ئۇ قىز ھېچنېمىدىن قورقمايتتى،

باشقىلار ئۇخلاپ قالغاندا كارىۋاتتىن چۈشۈۋېلىپ قاراڭغۇدا ئۆينىڭ ئىچىدە يالاڭ ئاياغ مېڭىپ يۈرەتتى، شۇنىڭ بىلەن مەن سوغۇق ئۆتۈپ ئاغرىپ قالمىسۇن دەپ ئەنسىرەپ، ئۇنىڭغا قاراڭغۇدا جىن ـ ئالۋاستىلار كېلىدۇ، دەپ قويۇپتىمەن» دېدىم.

ئۇ قانداق قىلدى، بىلەمسىز؟ ئۇ يېنىمغا كېلىپ مۇلايىملىق بىلەن قوللىرىنى مۈرەمگە قويدى. ئۇنىڭ ماڭا تۇنجى قېتىم شۇنداق قىلىشى ئىدى. ئاندىن ماڭا: «ئۇ باتۇر ئىدى، شۇنداقمۇ؟ قاراڭغۇدىن باشقا ھېچنەرسىدىن قورقمايتتى» دېدى. مەن ئۆزۈمنى باسالمايلا يىغلاپ كەتتىم. ئۇ دولامغا بوش ئۇرۇپ قويۇپ: «بولدى، ئانا، يىغلىماڭ. بۇ ئىشنى دەپ قويغىنىڭىزدىن خۇشال بولدۇم. مەن سىزنىڭ بوينېنى ياخشى كۆرىدىغانلىقىمنى بىلىمەن. ئۇنى ياخشى كۆرگەندىكىن بولدى. ئەڭ مۇھىم نەرسە كۆڭۈل» دېدى. بۇ گېپىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن يۈرىكىم تېخىمۇ يوغىناپ: «رېت ئەپەندى، بالىنى يەرلىكىدە قويىدىغان ئىشنى قانداق قىلىمىز؟» دېۋىدىم، شۇئان ئۇنىڭ كۆزلىرى پىيالىدەك بولۇپ ماڭا توۋلاپ كەتتى: «ۋاي خۇدايىمەي ! مەن تېخى باشقىلار چۈشەنمىسىمۇ، سىزنى مېنى چۈشىنىدۇ دەپ ئويلاپتىكەنمەن. مېنىڭ بالام قاراڭغۇدىن قورقىدىغان تۇرسا ئۇنى يەنە قاراڭغۇ يەرگە ئاپىرىپ قويىمەنمۇ؟ مەن ھازىر ئۇنىڭ قاراڭغۇدىن قورقۇپ ۋارقىراۋاتقان ئاۋازىنى ئاڭلاپ تۇرۇۋاتىمەن، مەن ئۇنى ھەرگىز قورقۇتمايمەن.» مېلانىيە خانىم، مەن ئۇنىڭ سارىڭ بولۇپ قالغانلىقىنى شۇ چاغدا بىلدىم. ئۇ ھاراقلا ئىچىدۇ. ئۇخلىشى، تاماق يېيىشى كېرەك ئىدىغۇ؟ ئەمما. ئۇ ئىشلارنىڭ بىرسىنىمۇ قىلمايدۇ. ئۇ راستلا سارىڭ بولۇپ قالدى. شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ مېنى: «يوقلىڭ» دەپ ئۆيدىن ئىتتىرىپ چىقىرىۋەتتى.

پەلەمپەيدىن چۈشۈۋېتىپ ئۇنىڭ، بوينېنى يەرلىكىدە قويمايمىز دېگىنىنى، سىكارلېت خانىمنىڭ ئەتە قويۇۋېتىمىز،

دېگىنىنى ئويلاپ چۈشتۈم. قولۇم ـ قوشنىلارمۇ شۇ گەپنى قىلىشىدۇ. ھەممىسىنىڭ ئاغزىدا شۇ گەپ، شۇنىڭ بىلەن سىز ئېسىمگە كېلىپ ئالدىڭىزغا كەلدىم، بىزگە ياردەم بەرمەسلىكىڭىز بولمايدۇ.

— ئانا، مەن ئۈدۈللا بېرىپ بۇ گەپنى دېسەم بولمايدۇ.

— سىز دېمىسىڭىز كىم دەيدۇ؟

— ئۇنىڭغا مېنىڭ نېمە ئامالىم بار، ئانا؟

— مېلانىيە خانقىز، مەنمۇ ئامال قىلالمىدىم. سىزنىڭ ئامالىڭىز بار، رېت ئەپەندى بىلەن پاراڭلىشالايسىز، ئۇ سىزنىڭ گېپىڭىزنى ئاڭلايدۇ، سىزنى ھۆرمەت قىلىدۇ. بەلكىم سىز بىلمەسلىكىڭىز مۇمكىن، ئەمما مەن بىلىمەن. ئۇنىڭ سىزنى، مەن بىلىدىغان ئايالىرىنىڭ ئىچىدىكى ئەڭ ئۇلۇغ ئايال، دېگەنلىكىنى ئۆز قۇلىقىم بىلەن ئاڭلىغان.

— بىراق...

مېلانىيە نېمە قىلىشىنى بىلمەي ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى. رېت باتلېر بىلەن يۈزمۇ يۈز تۇرۇپ پاراڭلىشىشنى، نېگىر ئانا سۈرەتلەپ بەرگەن دەرىجىدە تەلۈلەشكەن بىر ئادەمگە گەپ يېگۈزۈشنى، ئۇ ئوماق قىزنىڭ جەستى قويۇلغان يوپيورۇق ئۆيگە كىرىشنى ئويلىسىلا ئۇنى تىترەك بېسىپ كېتەتتى. ئۇ قانداق قىلىشى كېرەك؟ قانداق گەپلەر بىلەن رېتنىڭ ئازابقا پاتقان يۈرىكىگە مەلھەم بولالايدۇ؟ ئۇنى ئەقلىنى قايتا ئىشقا سالىدىغان قىلالايدۇ؟ ئۇ نېمە قىلىشىنى بىلمەي تۇرغان شۇ ئارىلىقتا ئۆينىڭ سىرتىدىن ئوغلىنىڭ خۇشال كۈلۈۋاتقان ئاۋازى ئاڭلاندى. ئۇشتۇمتۇتلا، مېنىڭ ئوغلۇم ئۆلۈپ قالسىچۇ؟ دېگەن بىر يامان خىيال يۈرىكىگە خەنجەردەك بېرىپ تەگدى. ئاھ، ئۇنىڭ ئوغلى بېئونىڭ كىچىككىنە گەۋدىسى كارىۋاتتا مۇزدەك بولۇپ ياتسا، بارلىق كۈلكىلىرى مەڭگۈگە ئۆچسە ئۇ قانداق بولۇپ كېتەر؟

ـــ ئاھ ! ـــ ئۇ ئىختىيارسىز چىرقىراپ كېتىپ، خىيالىدا ئوغلىنى باغرىغا مەھكەم بېسىۋالدى ۋە شۇندىلا رېتىنىڭ ھازىرقى ھالىتىنى چۈشەندى. ئەگەر بېئو ئۆلۈپ قالمىغان بولسا ئۇ ئۇنى ئاشۇ قاراڭغۇ يەرنىڭ تېگىگە كۆمۈپ قويارمۇ؟

ـــ ئاھ، بىچارە كاپىتان باتلېر ! ـــ توۋلاپ كەتتى ئۇ، ـــ مەن ھازىرلا باراي، ھازىرلا بېرىپ ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشەي.

ئۇ ئىتتىك تاماقخانىغا كىرىپ ئاشلىپىغا بىرنەچچە ئېغىز گەپ قىلدى، ئاندىن ئوغلىنى چىڭ قۇچاقلاپ، ھاياجان بىلەن ئالتۇن رەڭ چاچلىرىغا سۆيۈپ كەتتى، بالا چۈشەنمەي قورقۇپ كېتىۋاتاتتى.

مەلائىيە شىلەپىسىنىمۇ كىيمەي، شارپىسى قولىدا، ئۆيدىن چىقىپ ئارقا ـ ئالدىغا قارىماي مېڭىپ كەتتى. نېگىر ئانا يېتىشەلمەي قالدى. سىكارلېتنىڭ ئۆيىگە بارغاندىن كېيىنمۇ پەستە تۇرغان پىتتىي خانقىز، باتلېر خانىم، ۋىل ھەم سۇئېللېنلار بىلەن باش لىڭشىتىپلا سالاملىشىپ قويۇپ ئۇدۇل ئۈستىگە ماڭدى، نېگىر ئانا پايپاسلاپ كەينىدىن يۈگۈرۈپ دېگۈدەك كېتىۋاتاتتى. سىكارلېتنىڭ مەھكەم تاقاقلىق تۇرغان ئىشىكنىڭ ئالدىدا بىردەم تۇرۇپ قالدى. نېگىر ئانا دەررۇلا:

ـــ ياق، خانقىز، كىرمەڭ، ـــ دېدى.

شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۇ يەردىن ئاستا كېتىپ رېتىنىڭ ئۆيىنىڭ ئالدىغا كەلدى. ئۇ يەردىمۇ خۇددى قېچىپ كېتىشىنى ئويلاۋاتقاندەك ئىككىلىنىپ بىردەم تۇرۇپ قالدى. بىرئازدىن كېيىن خۇددى تۇنجى قېتىم جەڭگە كىرىۋاتقان جەڭچىگە ئوخشاش قەتئىي نىيەتكە كېلىپ ئۇنىڭ ئىشىكنى چەكتى ۋە:

ـــ ئىشىكنى ئېچىڭ، كاپىتان باتلېر، مەن ۋىلكېس خانىم، بوننېنى كۆرگىلى كەلدىم، ـــ دېدى.

ئىشىك تېزلا ئېچىلدى. نېگىر ئانا دەررۇ ئۆزىنى دالدىغا ئېلىۋالدى. رېت ئىشىك تۇۋىدە ھازىرلا يىقىلىپ كېتىدىغاندەك تۇراتتى، نېگىر ئانا ئۇنىڭ ئاغزىدىن ۋىسكىنىڭ پۇرىقىنى

پۇرغاندەك بولدى. ئۇ مىلانىيەگە بىردەم قاراپ تۇرۇپ كېتىپ، ئاندىن قولىدىن تارتىپ ئۆيگە ئەكىرىپ كەتتى، ئارقىدىن ئىشكنى گۈپ قىلىپ يېپىۋەتتى.

نېگىر ئانا ئاستا مېڭىپ ئىشكنىڭ يان تەرىپىدە تۇرغان ئورۇندۇققا سېمىز گەۋدىسىنى ئاران قويۇپ ئولتۇرۇۋالدى. ئۇ جىمجىت ئولتۇراتتى، ئۇنسىز يىغلايتتى، ئىچىدە دۇرۇت ئوقۇيتتى، كۆڭلىكىنىڭ ئېتىكى بىلەن كۆزلىرىدىكى ياشنى پات ـ پات سۈرتۈپ تۇراتتى، ئۆينىڭ ئىچىدىكى ئاۋازغا قۇلاق سالاتتى، لېكىن ھېچنېمىنى ئاڭلىيالمايتتى، بوش پىچىرلىغان ئاۋازلارلا ئاڭلىنىپ تۇراتتى.

خېلى ئۇزاقتىن كېيىن ئىشىك غىچ قىلىپ ئېچىلىپ، مىلانىيەنىڭ سارغىيىپ كەتكەن چىرايى كۆرۈندى.

ـــ ئازراق قەھۋە دەملەپ بولكا بىلەن ئەكىرىپ بېرىڭلار! ـــ دېدى ئۇ.

بۇنداق جىددىي چاغلاردا نېگىر ئانا ئون ئالتە ياشلىق نېگىر قىزلىرىدەك چاققانلىشىپ كېتەتتى. ئۇنىڭ ئۇستىگە رېتىنىڭ قېشىغا كىرىپ ئۇنىڭ ئەھۋالىنى بىلىپ بېقىشقا تەقەززا بولۇپ تۇرۇۋاتقاچقا، ئۇچقاندەك يۈگۈرۈپ يۇرۇپ ئۇ نەرسىلەرنى تەييار قىلدى، لېكىن مىلانىيە ئىشكنى قىيا ئېچىپ پەتنۇسىنى قولىدىن ئالدى. ئۇنىڭ ئارزۇسى كۆپۈككە ئايلىنىپ كەتتى. نېگىر ئانا ئۇلارنىڭ گېپىنى ئاڭلاشقا شۇنچە ھەرىكەت قىلغان بولسىمۇ، قوشۇق ـ ۋىلكىلارنىڭ ئاۋازى بىلەن مىلانىيەنىڭ بوش ئاۋازىدىن باشقا ھېچنېمىنى ئاڭلىغىلى بولمىدى. كېيىن ئۇ كارىۋاتنىڭ غىچىلدىغان ئاۋازىنى ئاڭلىغاندەك بولدى. ئېنىقكى، كارىۋاتقا ئېغىر بىر نەرسە تاشلانغانىدى، ئارقىدىنلا ئۆتۈكنىڭ پولغا تاشلانغان ئاۋازى چىقتى. خېلىدىن كېيىن مىلانىيە ئىشكنى ئاچتى. نېگىر ئانا ھەرقانداق قىلىپمۇ ئىشكنىڭ يوچۇقىدىن ئۆينىڭ ئىچىدىكى ئىشلارنى كۆرەلمىدى. مىلانىيە قاتتىق چارچاپ كەتكەندەك قىلاتتى. كىرپىكلىرىدە ياش

يۇقىلىرى يالتىراپ تۇراتتى، ئەمما چىرايى تىنچ - خاتىرجەم ئىدى.

— چاپسان كىرىپ سكارلېتقا ئېيتىڭ، كاپىتان باتلېر بوننې خانىمزنى ئەتە چۈشتىن بۇرۇن يەرلىكىدە قويۇشقا قوشۇلدى، — دېدى ئۇ بوش ئاۋازدا نېگىر ئانىغا.

— خۇداغا شۈكۈر، — دېدى نېگىر ئانا خۇشال بولۇپ كېتىپ، — ئۇنى قانداق قىلىپ...

— ۋاقىرىماڭ، ئۇ ئۇخلاپ قالدى. يەنە بىر ئىش، ئانا، سكارلېتقا كىرىپ ئېيتىپ قويۇڭ، بۈگۈن كېچە مەن مۇشۇ ئۆيدە ئولتۇرۇپ چىقىدىغان بولدۇم، ماڭىمۇ قەھۋە دەملەپ مۇشۇيەرگە ئەكىرىپ بېرىڭ.

— مۇشۇ ئۆيگە ئەكىرىپ بېرىمەنمۇ؟

— شۇنداق، مەن كاپىتان باتلېرغا ئۇ ئۇخلاپ قالغاندا بالىغا ھەمراھ بولۇپ ئولتۇرىدىغانغا سۆز بەردىم. ئەمدى كىرىپ سكارلېتقا ئېيتىپ قويۇڭ، بولمىسا ئۇ كېچىچە بۇ ئىشنى ئويلاپ چىقىدۇ.

نېگىر ئانا ئېغىر بەدىنىنى ئاران كۆتۈرۈپ خۇشال ھالدا سكارلېتنىڭ ئۆيى تەرەپكە ماڭدى. ئىشىكنىڭ ئالدىغا بارغاندا خۇشاللىقىنى بېسىۋېلىش ئۈچۈن بىر دەم تۇرۇۋالدى. بىرنەچچە كۈندىن بېرى خىلمۇ خىل خىيال ۋە ھېرىش - چارچاش بىلەن ئۇمۇ بىر يەرگە بارغاندى. شۇ تۇرقىدا ئۇنىڭ كاللىسىنى خۇشاللىق ۋە ھەيرانلىق چىرمىۋالغاندى.

«مېلانىيە خانىمز مەن ئەپلەشتۇرەلمىگەن ئىشنى قانداق ئەپلەشتۈرگەندۇ؟ قارىغاندا، پەرىشتىلەرنىڭ ھەممىسى مۇشۇ خانىمز تەرەپتە ئوخشايدۇ. سكارلېت خانىمزغا ئەتە كىچىك خانىمزنى يەرلىكىدە قويۇشنى ئېيتاي، ئەمما مېلانىيە خانىمزنىڭ كېچىچە ئۇ ئۆيدە بوننې خانىمزنىڭ جەسىتىگە ھەمراھ بولۇپ ئولتۇرماقچى بولغانلىقىنى ئېيتماي، سكارلېت خانىمز ئۇنىڭ ئۇنداق قىلىشىنى ياخشى كۆرمەيدۇ.»

ئاتمىشنچى باب

دۇنيادىن ئازراق چاتاق چىقىۋاتامدۇ، قانداق؟ قورقۇنچلۇق، غەيرىي نورمال بىر ھادىسە خۇددى ئېزىتقۇ تۇمانەك ھەممە نەرسىنى قاپلاپ كېتىۋاتىدۇ، سىكارلېتنىمۇ چىرمىۋالدى. بۇ ھادىسە بوننېنىڭ ئۆلۈمىدىنمۇ ئېغىر كېلىۋاتىدۇ، بوننېنىڭ ئۆلۈمى بىلەن تارتقان ئازابلار ئاستا ـ ئاستا يەڭگىللەۋاتىدۇ. ئۇ ئېچىنىشلىق يوقىتىشقا چىداش مۇمكىن ئىكەن، ئەمما كەلگۈسىدە يۈز بېرىش ئېھتىمالى بولغان ئاپەتكە بولغان ۋەھىمىلىك سېزىمگە چىداش مۇمكىن ئەمەستەك، ئۇ سېزىم يەنە داۋاملىشىۋاتىدۇ. خۇددى بېشىغا رومال سېلىۋالغان بىر ئىبلىس ئىككى مۇرىسىدە ئولتۇرۇۋالغاندەك، گويا دەسسەپ تۇرغان يېرى شۇرقىراپ تۇرغان قۇملۇققا ئايلىنىپ كېتىۋاتقاندەك سېزىلمەكتە.

سىكارلېت ئەزەلدىن بۇنچىلىك قورقۇنچقا چۈشۈپ باقمىغانىدى. ئىلگىرى ئۇنى قورقۇنچقا سالغان نەرسىلەر يارىلىنىش، ئاچلىق، نامراتلىق ۋە ئاشلىپىنىڭ مۇھەببىتىدىن مەھرۇم قېلىشتەك كۆرگىلى بولمىدىغان نەرسىلەر ئىدى، ئەمدى بولسا تۇتقىلى، كۆرگىلى بولمايدىغان بىر نەرسىگە دۇچ كەلمەكتە. ئۇنىڭدىن يا ياخشىلىق كۆرگىلى بولمايدۇ، يا يامانلىق. ئەڭ سۆيۈملۈك بالىسىدىن ئايرىلىپ ئۇنىڭ ئازابىغمۇ چىدىدى. مېلانىيەنىڭ ھېلىقى نەس باسقان زىيارەتتىدىن كېيىن رېت ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىغا چۈشكەن سوغۇقچىلىقلارغىمۇ، بۇمۇ ئۆتۈپ كېتىدىغۇ، دېگەن ئوي بىلەن چىداپمۇ كەلدى. بىراق، بۇ قېتىمقى تارتىۋاتقان ئازابى ئاچلىق ۋە ياكى مۇھەببەتتىن مەھرۇم قالىدىغان ئازابلارغا ئوخشىمايدۇ. ئۇ

ئازابلار، قورقۇنچلار ئۇنى بۇگۈنكىدەك بۇنچىلىك ئوسال، بۇنچىلىك رەسۋا ھالەتكە چۈشۈرۈپ قويمىغان. بۇ قېتىمقىسى ئىلگىرى چۈشىدە كۆرگەن تۇمان، تۇمان ئىچىدە كۆڭلى بۇزۇلۇپ ئۇزۇپ يۈرگەن قورقۇنچلۇق مەنزىرىلەر ئىچىدىكى تۈيغۇلىرىغا تولىمۇ ئوخشايدۇ.

سىكارلېت رېتنىڭ بۇرۇنلاردا قاقاھلاپ كۈلۈشلىرى بىلەن ئۆزىنى ئاشۇنداق قورقۇنچلار ئىچىدىن قۇتۇلدۇرۇپ چىقىدىغانلىقىنى، تۈكلۈك كەڭ كۆكسى، كۈچلۈك بىلەكلىرى بىلەن ئۆزىگە تەسەللى بېرىدىغانلىقىنى ئويلاپ كېتىۋاتاتتى. شۇڭا، ئۇنىڭغا يالۋۇرغانىدەك نەزەردە قاراپ قويدى. بۇ ئۇنىڭ بىرنەچچە ھەپتىدىن بېرى ئۇنىڭغا تۇنجى قاراپ بېقىشى ئىدى. بىرلا قاراپ ئۇنىڭدىكى چوڭ ئۆزگىرىشنى كۆرۈپ ھەيران قالدى، ھازىر ئۇ كۈلمەيتتى ياكى كېلىپ ئۇنىڭغا تەسەللى بەرمەيتتى.

بوننې ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن، ئۇ بىر مەزگىل ئۇنىڭغا ئاچچىقلىنىپ ئۆزىنىڭ ئازابى بىلەن بولۇپ يۈردى، خىزمەتكارلارنىڭ ئالدىدا ئۇنىڭغا ئانچە - مۇنچە تۆزۈت بىلەن گەپ قىلىپ قويياتتى. دائىملا بوننېنىڭ چىرايلىق كۈلكىلىرى، تاياقلاپ مېڭىشلىرىنى ئەسلەپلا تۇرۇۋاتقاچقا، رېتنىڭمۇ ئاشۇنداق ئەسلىمىلەر ئىچىدە ئازاب چېكىۋاتقانلىقىنى، ھەتتا ئۇنىڭ ئازابىنىڭ ئۆزىنىڭكىدىنمۇ ئېغىر ئىكەنلىكىنى خىيالىغا كەلتۈرۈپ باقمايتتى. بۇ مەزگىلدە ئۇلار خۇددى تونۇشمايدىغان ئىككى ئادەم بىر مېھمانخانىغا چۈشۈپ، بىر ياتاقتا يېتىپ، بىر ئۇستەلدە تاماق يەپ تۇرۇۋېتىپمۇ بىر - بىرى بىلەن پاراڭلاشمىغاندەك، پىكىرلەشمىگەندەك ئۆتۈشكەنىدى.

ھازىر سىكارلېت يېتىمسىراشقا، قورقۇشقا باشلىدى. مۇمكىن بولسا ئۆزى بىرىنچى بولۇپ ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى توسۇقنى ئېلىپ تاشلىغۇسى كېلەتتى. ئەمما، رېت ئۇنىڭ بىلەن پاراڭلىشىشنى خالىمىغاندەك ئوتتۇرىدا

ئارىلىق ساقلاپ كېلىۋاتاتتى. سىكارلېتنىڭ ھازىر ئاچچىقى يانغانىدى. ئاشۇ چاغدا بوننېنىڭ ئۆلۈمىنى سىزدىن كۆرۈپ خاتا قىپتىمەن، دەپ ئۇنىڭدىن كەچۈرۈمۇ سورىيالايتتى. باغرىغا ئۆزىنى ئېتىپ يىغلاشقىمۇ، ئۆز ۋاقتىدا بوننېنىڭ ئات مىنىشكە ئۇستا بولۇپ كەتكەنلىكىدىن ئۆزىنىڭمۇ پەخىرلەنگەنلىكىنى، ئۇنىڭ چۈچۈك گەپلىرىگە مەست بولۇپ كەتكەنلىكىنى، شۇ چاغدا قاتتىق قايغۇغا چۆكۈپ كەتكەچكە، ئۇنىڭغا نەشتىرىنى تىقىش ئارقىلىق ئۆزىنىڭ ئازابىنى يەڭگىللىتىشنى ئويلىغانلىقىنى دېيىشكىمۇ تەييار ئىدى. لېكىن، شۇ گەپلەرنى قىلىشقا مۇۋاپىق بىر پۇرسەت يوق، ئۇ قارا كۆزلىرىنى ئۆزىگە تىكىپ قاراپلا تۇرۇۋېلىپ ئۇنىڭ ئېغىز ئېچىشىغا پۇرسەت بەرمەيتتى. كەچۈرۈم سورايدىغان ۋاقىت ئۆزىراپ كەتكەنسېرى ئۇنى ئېيتماق تەس بولۇپ، ئاخىرىدا مۇمكىن بولمايدىغان ھالەتكە يېتىپ قېلىۋاتاتتى.

سىكارلېت نېمىشقا مۇشۇنداق بولىدىغانلىقىنى چۈشەنمەيتتى. رېت ئۇنىڭ ئېرى، ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئايرىلماس بىرلىشىشمۇ بار. بىر ياستۇققا باش قويۇپ بىر بالىلىقمۇ بولغان. ئۇ بالىسىنى يەنە تېز ئارىدىلا ئىككىسى تەڭ كۆمۈپمۇ قويۇشتى. سىكارلېت پەقەت ئاشۇ قىزىنىڭ دادىسىنىڭ قوينىدا قايغۇ ـ ھەسرەتلىرىگە تەڭ ئورتاقلاشقانىدىلا، ئاندىن تەسەللى تاپالايتتى. لېكىن، ئىككىسىنىڭ ھازىرقى ئەھۋالىدىن قارىغاندا، سىكارلېت ئۇنداق قىلمەن دېسە، پۈتۈنلەي ناتونۇش باشقا بىر ئادەمنىڭ قوينىغا كىرىپ قالىدىغاندەك قىلاتتى.

رېت ئۆيده ناھايىتى ئاز بولاتتى، كەچلىك تاماقنى كەلگەن چاغلىرىدىمۇ سىرتتا ھاراق ئىچىپ كېلەتتى. بۇرۇنلاردا ھاراق ئىچىۋالسا گەپلەرنىمۇ قىلاتتى، سىكارلېت ئۇنىڭ ئۇ خىل گەپلىرىنى ئاڭلاشقا ئامراق ئىدى، بەزىدە قاقاھلاپ كۈلۈپ كېتەتتى. ئەمدى ھازىر ھاراق ئىچىۋالسا جىمىپ كېتىدىغان، بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمايدىغان بولۇپ قالدى.

ئۇ بۇرۇن كىيىمىنى رەتلەك، پاكىز كىيەتتى، ھازىر ئۆزىتى تاشلىۋەتتى. كىيىملىرى رەتسىز ئىدى. ھاراق كۈچىنى كۆرسىتىپ چىرايىدىكى قىزىللىقلارمۇ يوقالدى، يۈزى ئىششىپ قالىدىغان بولۇپ قالدى، كۆزلىرىنىڭ ئاستىلىرىمۇ خالتىلىشىشقا باشلىدى. مەزمۇت تۇرىدىغان ئېگىز قامىتىمۇ بوشىشىشقا، ئازراق پۈكۈلۈشكە قاراپ يۈزلەندى.

بەزىدە ئۇ ئۆيگە قايتىپ كەلمەيتتى، بىرەرسىدىن سىرتتا قونىمەن، دەپ گەپ ئېيتىپ بېرىپ يوقىلىپلا كېتەتتى. ئەلۋەتتە، بىرەر جايدا هاراق ئىچىپ مەست بولۇپ كېتىپ شۇ يەردە قونۇپ قالىدىغاندۇ. ئەمما، سىكارلىت ئۇنداق ئويلىماي، چوقۇم بىللې ۋاتلىنىڭ قېشىدا دەپ بىلەتتى. بىر قېتىم ئۇ بىر ماگىزىندا بىللې ۋاتلىن بىلەن ئۇچرىشىپ قالدى. ئۇنىڭ بۇرۇنقى زىلۋاللىقلىرى يوق، سەمرىپ يوغان بىر خوتۇنغا ئايلىنىپ قاپتۇ. شۇنداقتىمۇ ئۇپا ـ ئەگلىك، ئېسىل كىيىملەر بىلەن چىرايلىق كۆرۈنەتتى، خۇددى ئانىلاردەك سىياققىغا كىرىپ قالغاندى. بىللى باشقا شاللاق خوتۇنلارغا ئوخشاش ئېسىلزادە خېنىملارنى كۆرسە يەرگە قارىۋالمايتتى ياكى ئۇلارغا ھومايمايتتى. شۇڭا، سىكارلىتقا كۆيۈنگەندەك، ئىچ ئاغرىتقاندەك نەزەردە قاراپ قويدى. سىكارلىت ئۇنىڭ بۇ قارىشىدىن خىجالەت بولۇپ قىزىرىپ كەتتى.

سىكارلىت ھازىر رېتىنى تىللىيالمايتتى، ئۇنىڭغا چېچىلالمايتتى، سادىقلىق توغرۇلۇق گەپمۇ قىلالمايتتى، يامان گېپىنىمۇ سۆزلىيەلمەيتتى. شۇنىڭ بىەن بىللە بولىنىڭ ئۆلۈمىگە سەن سەۋەبچى بولغان دەپ ئورۇنسىز ئەيىبلىگەنلىكى ئۈچۈن ئۇنىڭدىن كەچۈرۈمىمۇ سورىيالمايتتى. شۇ كۈنلەردە ئۇنىڭ يۈرىكىنى مۇزدەك ۋە چۈشىنىپ بولمايدىغان غەلىتە بىر قايغۇ چىرمىۋالغاندى، بۇرۇن ئۇ بۇنداق ئېغىر قايغۇغا مۇپتىلا بولۇپ باقمىغاندى. ئۆزىنى ئەزەلدىن بۇلۇپ باقمىغان بىر غېرىبلىق ئىچىدە تۇرۇۋاتقاندەك ھېس قىلاتتى. بۇنىڭدىن بۇرۇن

ئۇ ئۇنداق تۇيغۇلاردا بولۇپ باقمىغانىدى. قورقۇنچ ۋە غەرىبلىق ئۇنىڭدىن دائىملا نېرى ئەمەس ئىدى. مېلائىيەدىن باشقا ئۇنىڭ دەردىگە يېتىدىغانمۇ ئادەم يوق ئىدى. شۇ كۈنلەردە ئۇنىڭغا كۆچلۈك تۇڭرۇك بولۇپ تۇرۇۋاتقان نېگىر ئانىسىمۇ ئۇنى تاشلاپ تاراغا كەتمەكچى بولۇپ تۇرۇۋاتاتتى، مەڭگۈ قايتىپ كەلمەيتتى.

نېگىر ئانىسى شۇ قارارغا كېلىشتىن ئىلگىرى ئۇنىڭغا قىلچە چۈشەندۈرۈپ قويمىدى، ئۇنىڭدىن يول كىراسىغا پۇل بېرىشنى سورىغاندا، چارچىغان ۋە قېرىغان كۆزلىرىنى كۆڭلى بۇزۇلۇۋاتقاندەك ئۇنىڭغا تىكىپ تۇردى. سىكارلېت يىغلاپ تۇرۇپ ئۇنىڭدىن قېلىپ قېلىشنى ئۆتۈنۈۋىدى، ئۇ جاۋاب بېرىپ شۇنداق دېدى:

ــ ئېللېن خانىم: «نېگىر ئانا، قايتىپ كەلگىن، قىلىشقا تېگىشلىك ئىشلىرىڭنى قىلىپ بولدۇڭ» دەۋاتقاندەك قۇلىقىمغا ئاڭلىنىۋاتىدۇ، شۇڭا قايتىپ كېتەي.

رېت ئۇنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ قولىغا پۇل تۇتقۇزۇپ قويىدى، ئاندىن مۇرىسىگە بوش ئۇرۇپ قويۇپ دېدى:

ــ سىزنىڭ توغرا، ئانا، ئېللېن خانىم ئوبدان دەپتۇ. بۇ يەردىكى ئىشىڭىزنى قىلىپ بولدىڭىز، شۇڭا قايتىپ كەتسىڭىزمۇ بولىدۇ. نېمە لازىم بولسا ماڭا خەۋەر قىلىڭ، ــ سىكارلېت ئۇنى توسۇش ئۈچۈن گەپكە ئارىلاشماقچى بولغانىدى، رېت ئۇنى سىلكىۋەتتى، ــ گەپ قىلماڭ، گالۋاڭ ! ئۇ كەتسۇن ! ئۇنى ئېلىپ قېلىپ نېمە قىلماقچىدىڭىز!

ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن چاچراپ تۇرۇۋاتقان نەپرەت نۇرلىرىنى كۆرۈپ سىكارلېت ئىختىيارسىز تۇگۈلۈپلا قالدى.

كېيىن ئۇ ھېچقانداق يەردىن يارىدەمگە ئېرىشەلمەي، دوختۇر مادىنىڭ يېنىغا بېرىپ ئۇنىڭدىن سورىدى:

ــ دوختۇر، ئۇ سارالىڭ... سارالىڭ بولۇپمۇ قالارمۇ؟

ــ ياق، ــ دېدى دوختۇر، ــ ئەمما ھاراقنى كۆپ ئىچىپ كېتىۋاتىدۇ. مۇشۇنداق كېتىۋەرسە ئۆزىنى ئۆزى نابۇت قىلىدۇ.

سىكارلىپت، ئۇ تولىمۇ بالىجان ئادەم ئىدى، شۇڭا قىزىنى ئۇنتۇپ كېتىش ئۈچۈن مۇشۇنداق ئىچىپ كېتىۋاتسا كېرەك، شۇڭا ئۇنىڭغا دەررۇ بىر بالا تۇغۇپ بەرسىڭىزمىكىن دەيمەن.

بۇ گەپنى دېمەك ئاسان، قىلماق تەس، دەپ ئويلىدى ئۇ دوختۇرنىڭ يېنىدىن چىقىۋېتىپ. ئەگەر بالا ئۇنىڭ دەرد ـ ئەلەملىرىنى ئۇنتۇلدۇرالايدىغانلا بولسا، ئۆزىنىڭمۇ يۈرىكىدىكى ئېچىنىشلىق بوشلۇقنى تولدۇرالايدىغانلا بولسا، بىرنى ئەمەس، بىرنەچچىنى تۇغۇشقىمۇ رازى ئىدى، رېتقا ئوخشاش بۇغداي ئۆڭ يىگىت ياكى بوننېغا ئوخشاش ئوماق قىز تۇغسىمۇ مەيلى ئىدى. بۇ قېتىم ئېللاغا ئوخشاش جىمغۇر ئەمەس، چىرايلىق، شوخ، ئەركە، كۆلۈپلا تۇرىدىغان قىزدىن بىرنى تۇغقان بولسا قانداق ياخشى بولاتتى. خۇدا ئۇنىڭ بالىلىرىدىن بىرنى ئېلىپ كەتمەكچى بولغان بولسا، نېمىشقا، نېمىشقا ئېللانى ئېلىپ كەتمىدى؟ بوننې ئۆلۈپ كېتىۋىدى، ئېللا ئۇنىڭ ئورنىنى باسالمىدى. رېتىنىڭ يەنە بالا يۈزى كۆرگۈسى كېلىدىغاندەك ئەمەس، ئۇنىڭ ھۇجرىسىغا بىر قېتىمۇ كىرىپ قويمىدى. ھازىر ئىشىكنى ئېچىدىن ئېتىۋالمايدۇ، تېخى يېرىم ئۇچۇق تۇرسىمۇ قاراپ قويمايدۇ، قىزىقمايدىغان بولۇپ قالغان ئوخشايدۇ، ئاشۇ قىزىل چاچ ئايالدىن باشقا ھېچكىمنى كۆڭلى تارتمىسا كېرەك.

بۇرۇن ئۇ ئادەمنى خاپىمۇ قىلالايتتى، خۇشالمۇ قىلالايتتى، ھازىر ئۇنداق ئەمەس، ئۆزگىرىپ كەتتى. نۇرغۇن يۇمۇرلۇق گەپلەرنى قىلاتتى، ھازىر ئۇنىڭدىنمۇ ئەسەر يوق، ئەكسىچە قوپال، رەھىمسىز بولۇپ كەتتى. بوننې ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن، قولۇم ـ قوشنىلارنىڭ خانىملىرى رېتقا ئىچى ئاغرىپ كۆڭۈل ئېيتماقچى بولۇشسا رېت ئۇلارغا قوپاللىق قىلاتتى، گەپلىرىنى ئاڭلىمايتتى ياكى كۆڭلى بۆلۈنۈپ باشقا بىر نېمىلەرنى دەپ كېتەتتى.

قىزىق يېرى، ئۇ خانىملار ئۇنىڭدىن رەنجىشمەيتتى، ئۇنىڭ

كۆڭلىنى، قايغۇسىنى چۈشىنەتتى ياكى چۈشەنگەندەك قىلىشاتتى. كەچلىرى مەستچىلىكتە ئاتىناك ئوستىدە ئولتۇرالماي قايتقان چاغلىرىدا بىرەرسى گەپ قىلىپ قالسا قاپاقلىرىنى تۇرۇۋالاتتى، ئۇلار پەقەت «بىچارە ئادەم!» دەيىشىپ، ئۆزىنىڭ غەمخورلۇقلىرىنى ئىپادىلەپلا قويۇشاتتى، ئۇنىڭ ئۈچۈن كۆڭۈللىرى يېرىم بولاتتى. چۈنكى، رېت ئۆيگە خاپا كىرىپ كەلگەندە سىكارلېت ئۇنى قوپاللىق بىلەن كۈتۈۋالاتتى.

ئادەملەر سىكارلېتنىڭ قوپال، رەھىمسىز ئىكەنلىكىنى بىلىشەتتى. ئۇنىڭ بوينې ئۆلۈپ قايغۇلىرىنى شۇنچە تېز ئۇنتۇپ بۇرۇنقىدەك خاتىرجەم يۈرۈۋاتقانلىقىغا ھەيران ئىدى، ئۇ خىل خاتىرجەملىكىنىڭ كەينىدە قانداق ئېغىر قايغۇ ـ ئەلەملەرنىڭ يوشۇرۇنۇپ تۇرغانلىقىنى چۈشەنمەيتتى ۋە چۈشىنىشنىمۇ خالىمايتتى. رېتقا بولسا ھەممە ئادەم ھېسداشلىق قىلاتتى، ئەمما ئۇ ئۇلارنىڭ بۇ خىل روھىي ھالەتلىرىنى بىلمەيتتى ھەم ئۇنىڭغا پىسەنتمۇ قىلمايتتى. سىكارلېت ئۆزىدىن ھەممە ئادەم نەپرەتلىنىۋاتقان ئاشۇ كۈنلەرد، ئۆزى ئۈچۈن كونا دوستلىرىنىڭ غەمخورلۇقىنىڭ قانچىلىك مۇھىم ئىكەنلىكىنى تۇنجى قېتىم چوڭقۇر ھېس قىلدى.

ھازىر پىتتىې ھاما، مېلانىيە ۋە ئاشلېيدىن باشقا ھېچكىم ئۇنىڭ ئۆيگە دەسسىمەيتتى، پەقەت يېڭى دوستلىرىلا ئۇنىڭغا كۆڭۈل ئېيتىپ، باشقا دوستلىرىنىڭ قىزىق ئىشلىرىنى سۆزلەپ ئۇنىڭ قايغۇسىنى يەڭگىلەتكەندەك بولۇپ قايتىپ كېتىشەتتى. سىكارلېت خالىمىسىمۇ ئۇلار كېلىپ تۇرۇشاتتى. بۇ «يېڭى ئادەملەر»نىڭ ھەممىسى ناتونۇش ئادەملەر ئىدى، ئۇنى چۈشەنمەيتتى، چۈشىنىشلىرىمۇ مەڭگۈ مۇمكىن ئەمەس ئىدى، ئۇنىڭ روناق تېپىشتىن ۋە پىئاچتېر كوچىسىدىكى بۇ ھەشەمەتلىك ئىمارەتكە كۆچۈپ كېلىشتىن ئىلگىرىكى ھاياتىنى بىلىشمەيتتى. ئۇلار ئۆزلىرىمۇ تاۋار ـ تورقىلارغا يۆگىلىشتىن، چىرايلىق پەيتونلارغا ئولتۇرۇشتىن ئىلگىرىكى ھاياتلىرىنى

سۆزلەشنى ياخشى كۆرۈشمەيتتى. سىكارلىتىنىڭ ھايات ئۇچۇن قانداق كۈرەش قىلغانلىقىنى، قانداق نامراتچىلىقلارنى، قانداق خەتەرلىكلەرنى بېشىدىن كەچۈرۈپ بۇ ئۆيلەرگە، بۇ چىرايلىك كىيىملەرگە ئېرىشكەنلىكىنى بىلىشمەيتتى، نەدىن كېلىپ قالغانلىقىنى بىلىپ بولمايدىغان بۇ ئادەمگىمۇ كۆڭۈل بۆلۈپ كەتمەيتتى. ھەممىسى رېئاللىقنىڭ سىرتىدا ياشايدىغان ئادەملەر ئىدى. ئۇلار بىلەن ئۇنىڭ ئۇرۇش، ئاچارچىلىق، جەڭ ئەسلىمىلىرىدە ئورتاقلىقى يوق ئىدى، قىزىل تۇپراقلىقتىكى يىلتىزلىرىمۇ بىر يەردىن ئەمەس ئىدى.

ھازىر ئۇ ئۆزىنى يېتىمسىراپ قالغاندەك ھېس قىلىپ، مايىبەل ياكى فەننى، ئېلسىن خانىم ياكى ۋېتمىن خانىم، ھەتتا ئۇرۇشقاق مېرۇېتېر خانىم بىلەن بولسىمۇ پاراڭلىشىپ ئولتۇرۇشنى ئارزۇ قىلىدىغان بولۇپ قېلىۋاتاتتى، ئۇلار بولماي، باشقا ھەرقانداق بىر كونا تونۇشى، قوشنىلىرى بولسىمۇ مەيلى ئىدى. چۈنكى، ئۇلار ئۇنى بىلەتتى، ئۇرۇشنى، ئۇرۇشنىڭ ۋەھىمىلىرىنى چۈشىنەتتى. شەھەر ئوت دېگىزىغا ئايلانغان چاغلاردىكى ئىشلارنى بىلەتتى، ئۇرۇق - تۇغقانلىرىنى، ئاتا - ئانىسىنى كۆرگەن، كېيىن خارابىلىكلەرنىڭ ئىچىدىن بەختلىك ھاياتلىرىنى بىللە قۇرۇشقانىدى.

مايىبەل بىلەن پاراڭلىشىپ ئولتۇرۇپ، شېرمانىنىڭ ئەسكەرلىرى باستۇرۇپ كەلگەن كۈنلەردە ئۇنىڭ قېچىپ كېتىۋاتقاندا ئۆلۈپ قالغان بوۋىنىمۇ كۆمۈپ قويغان ئىشلىرىنى ئەسلەشسىمۇ كۆڭۈلگە تەسەللى بولمامدۇ؟ فەننى كەلسىمۇ، ئۇنىڭ بىلەن ئىككىسىنىڭ ئەرلىرىنىڭ ھەربىي ھالەت بولۇۋاتقان ئەڭ زۇلمەتلىك كۈنلەردە ئۆلۈپ كەتكەنلىكىنى ئەسلىشىپ ئولتۇرۇشسىمۇ ھېساب ئەمەسمۇ؟ ئېلسىن خانىم بىلەن ئولتۇرۇپ، ئاتلانتا قولدىن كەتكەن كۈنى ئۇنى ئاتىنى ئۆلگۈدەك قامچىلاپ ئۇيۇ پوئىنتىس كوچىسىغا كەلگەن چاغدىكى قورقۇپ كەتكەن چىرايىنى، ھارۋا جالاقلاپ ئۇستىدىكى جەسەتلەر ئۇچۇن

يىغقان ئاياغلارنىڭ يول بويى توڭكۈلۈپ ماڭغانلىقىنى ئەسلىسىمۇ ئىككىسى ئۆزلىرىنى باسالماي قاقاھلاپ كۈلۈشۈپ كەتمەمدۇ؟

سىكارلېت ئىلگىرى جەنۇب ئىتتىپاقىنى قوللايدىغان ئىككى ئادەم بىر يەر يەرگە كېلىپ قالسا نېمە ئۈچۈن بۇرۇنقى ئىشلارنى شۇنچىلا بېرىلىپ، شۇنچىلا ماختىنىپ سۆزلىشىپ، ئەسلىشىپ كېتىدىغانلىقىنى مانا ئەمدى چۈشىنىشكە باشلىدى. ئۇ چاغلار ئادەملەرنىڭ پىكىر - ھېسسىياتلىرىنى سىنايدىغان چاغلار ئىكەن، ئۇلار شۇ چاغلارنىمۇ باشلىرىدىن ئۆتكۈزۈشتى. ئۇلار كونا جەڭچىلەر ئىدى، سىكارلېتمۇ كونا جەڭچى ئىدى، ئەمما ھازىر شۇ ئىشلارنى بىللە ئولتۇرۇپ ئەسلىشىدىغان دوستلىرى يوق. ئاھ، ئۇنىڭ ئۆزىگە ئوخشاش ئاشۇ ئادەملەر بىلەن بىللە ئولتۇرۇپ پاراڭلاشقۇسى شۇنچىلىك بار... ئۇلارمۇ ئۆزىگە ئوخشاش مۇساپىلەرنى بېشىدىن ئۆتكۈزگەن ئەمەسمۇ، بۇ مۇساپىنىڭ قانچىلىك جاپالىق بولغانلىقىنى پەقەت شۇلارلا بىلىدۇ.

لېكىن، نېمىشقىكىن، بۇ ئادەملەرنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭ يېنىدىن كېتىپ قالدى. ئۆزىدىن سەۋەنلىك ئۆتكەنلىكىنى سىكارلېت بىلىدۇ، ئۇ ئۇلارغا پەقەتلا كۆڭۈل بۆلمىدى. بۇ سەۋەنلىكنى ئۇ ئەمدى بىلدى... بوننې ئۆلۈپ ئۆزى يېتىمسىراپ يالغۇز قالغاندا، قورقۇنچقا چۈشكەندە، بېشىنى كۆتۈرۈپ ئاپپاق داستىخان سېلىنغان ئۈستەلنىڭ ئۇ تەرىپىدە ئولتۇرغان بۇغداي ئۆڭ، روھى چالغىپ كەتكەن، ئاللىقاچان نابۇت بولۇشقا باشلىغان ئاشۇ ناتونۇش ئادەمگە كۆزى چۈشكەن چاغدا، ئاندىن بىلدى.

ئاتمىش بىرىنچى باب

سىكارلېت مارىتادىكى ۋاقتىدا رېت باتلېر ئەۋەتكەن تېلېگراممىنى تاپشۇرۇۋالدى، بەختىگە ئون مىنۇتتىن كېيىن

ئاتلانتاغا ماڭىدىغان پويىز بار ئىدى. ئۇ كىچىك بىرلا سومكىسىدىن باشقا ھېچنېمىسىنى ئالماي ۋاد بىلەن ئېللانى پىرىسسىي بىلەن مېھمانخانىدا قالدۇرۇپ، ئاشۇ پويىزغا ئولتۇرۇپ ئاتلانتاغا ماڭدى.

ئاتلانتا بىلەن مارىتانىڭ ئارىلىقى يىگىرمە ئىنگلىز مىلىلا كېلەتتى، لېكىن ھازىر باش كۇزنىڭ يامغۇرلۇق پەسلى بولغاچقا، يامغۇر كۆپ يېغىپ پويىزنىڭ سۈرئىتى بەكمۇ ئاستا ئىدى، يوللارغا توغرا كەلگەن يەرلەردە ئادەم ۋە ھارۋىلارنىڭ ئۆتۈۋېلىشى ئۈچۈن توختاپ بېرەتتى. سىكارلېت رېتتنىڭ تېلېگراممىسىنى كۆرۈپ قاتتىق قورقۇپ كەتكەن بولغاچقا، چاپسانراق يېتىپ بېرىشقا ئالدىراپ، پويىز ھەر بىر توختىغاندا چىدىمای تۇۋلاپ كېتەتتى.

رېت تېلېگراممىدا: «ۋىلكېس خانىمنىڭ كېسىلى ئېغىر، تېز كېلىڭ!» دەپ يازغانىدى.

پويىز ئاتلانتاغا يېتىپ كەلگەندە گۈگۈم چۈشكەنىدى. سىم ـ سىم يامغۇر يېغىۋاتاتتى، شەھەرنىڭ ئىچى قاراڭغۇ ئىدى. كوچا چىراغلىرى تۇماندا غۇۋا يورۇپ تۇراتتى. رېت پەيتون بىلەن ئۇنى ساقلاپ تۇراتتى. سىكارلېت ئۇنىڭ چىرايىنى كۆرۈپ تېلېگراممىنى ئالغان چاغدىكىدىنمۇ بەكرەك قورقۇپ كەتتى. بۇرۇن ئۇ ئۇنىڭ چىرايىنى بۇ دەرىجىدە سۆرۈن كۆرۈپ باقمىغانىدى.

ـــ ئۇ بىر نېمە... ـــ سىكارلېت ئۆزىنى باسالمای ئىختىيارسىز توۋلاپ كەتتى.

ـــ ھېچنېمە بولمىدى، تېخى ھايات، ـــ دېدى رېت ئۇنى يۆلەپ پەيتونغا چىقىرىۋېتىپ. ئارقىدىن ئۇ پەيتونكەشكە بۇيرۇدى، ـــ ۋىلكېس خانىمنىڭ ئۆيىگە ھەيدە. قانچە تېز بولسا شۇنچە ياخشى.

ـــ ئۇنىڭغا نېمە بولدى؟ كېسىلى بارلىقىنى ئاڭلىمىغانغۇ؟ ئۆتكەن ھەپتىلا بىر ئوبدان تۇراتتى. بىرەر ھادىسىگە يولۇقۇپ قالدىمۇيا؟ ئاھ، رېت، ئۇنىڭ ئەھۋالى سىز دېگەندەك ئۇنچىلىكمۇ

ئېغىر ئەمەستۇ؟

— ئۇنىڭ ئۆلۈپ كېتىدىغىنىغا ئاز قالدى، — دېدى رېت. ئاۋازىدىمۇ خۇددى چىرايىدىكىگە ئوخشاش ھېچقانداق ئىپادە يوق ئىدى، — سىز بىلەن دىدارلىشىۋالسام دەپ كېتىۋاتىدۇ.

— بۇنداق كېتىدىغانغا مۇمكىن ئەمەس ! مېلانىيەگە مۇمكىن ئەمەس. ئۇنىڭغا زادى نېمە بولدى؟

— بويىدىن ئاجراپ كەتتى.

— بويىدىن... ئاجراپ كەتتى؟ بىراق، رېت، ئۇ... — سىكارلېت قاتتىق قورقۇپ كېتىپ گەپ قىلالماي قېلىۋاتاتتى، رېتنىڭ كەينىدىكى گېپى بىلەن نەپىسى قىسىلىپ تېخىمۇ بولالماي قالدى.

— سىز ئۇنىڭ ھامىلىدار بولۇپ قالغىنىنى بىلەمتىڭىز؟

سىكارلېتنىڭ بېشىنى چايقاشقىمۇ ماجالى قالمىدى.

— ھە راست، سىزنىڭ بىلىشىڭىز مۇمكىن ئەمەس. ئۇ بۇنداق ئىشلىرىنى ھېچقانداق ئادەمگە دېمەيدۇ، باشقىلارنى ھەيران قالدۇرىمەن دەپ ئويلىغان بولغىيدى، ئەمما مەن بىلەتتىم.

— سىز بىلەتتىڭىز؟ ئۇ سىزگە ھەرگىز دېمەيدۇ.

— ئۇنىڭ ماڭا دېيىشىنىڭ زۆرۈرىيىتىمۇ يوق، ئەمما ئۇنىڭ ئىككى ئايدىن بېرىقى خۇشال ھالىتىگە قاراپ پەرەز قىلغان.

— دوختۇر ئۇنىڭغا ئەمدى تۇغۇلىڭىز ھاياتىڭىزغا خەۋپ يېتىدۇ دېگەن تۇرسا.

— ھازىر دوختۇر دېگەندەك بولۇۋاتىدۇ، — دېدى رېت، — ئارقىدىن ئۇ پەيتونكەشكە ۋارقىرىدى، — خۇدا ھەققىدە بولسىمۇ تېزرەك ھەيدىسەك بولمامدۇ؟

— رېت، ئۇنىڭ ئۆلۈپ كېتىشى ناتايىن ! — مەن... مەنمۇ...

— ئۇنىڭ كېسىلگە قارشىلىق كۈچى سىزنىڭكىدەك ئەمەس، بەدىنىدە گۆھەردەك يۇرىكىدىن باشقا نەرسە يوق.

پەيتون پاكار ئۆيلەرنىڭ ئالدىغا كەلگەندە توختىدى. رېت ئۇنى يۆلەپ پەيتوندىن چۈشۈرۈپ قويدى. سىكارلېت قورقۇپ

تۇرۇۋاتقاچقا، ئۇنىڭ بىلىكىگە مەھكەم ئېسىلىۋالدى.

— سىزمۇ بىللە كىرىڭ، رېت.

— ياق، — ئۇ شۇنداق دەپلا پەيتونغا چىقىپ كەتتى.

سىكارلېت پەلەمپەيدىن چىقىپ ئىشىكنى ئاچتى. ئاشلېي، پېتتىي ھاممات، ئىندىيا ئوچى گۇڭگا چىراغنىڭ يورۇقىدا ئولتۇرۇشاتتى. ئىندىيا بۇ يەردە نېمە ئىش قىلىدۇ، — دەپ ئويلىدى سىكارلېت، — مېلانىيە ئۇنى مەڭگۈ بوسۇغامغا دەسسىمە دېگەنىدىغۇ؟ ئوچى ئۇنى كۆرۈپلا ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشتى. پېتتىي هاممات يىغلىۋېتىپلا دەپ تۇراتتى، ئىندىيا كۆزلىرىنى پارقىرىتىپ ئۇنىڭغا قاراپلا قالغانىدى. كۆزلىرىدە ئۆچمەنلىك ئەمەس، قايغۇ ئىپادىلىنىپ تۇرۇۋاتاتتى. ئاشلېينىڭ كۆزلىرى قېتىپ قالغانىدى، خۇددى چۈشەكەپ ئورنىدىن تۇرۇپ كەتكەن ئادەمدەك ئۇنىڭ ئالدىغا مېڭىپ كېلىپ قولىدىن تۇتتى، ئاندىن يەنە شۇنداق قىياپەتتە:

— ئۇ سىز بىلەن كۆرۈشسەم دەپ كېتىۋاتىدۇ، — دېدى.

— ئۇنىڭ يېنىغا شۇ تۇرقىدا كىرسەم بولامدۇ؟ — سىكارلېت قايرىلىپ مېلانىيەنىڭ ھۇجرىسىغا قاراپ قويدى، ئىشىك ھەم يېپىقلىق ئىدى.

— بولمايدۇ، يېنىدا مادىي دوختۇر بار، سىزنىڭ كەلگىنىڭىزدىن خۇشال بولدۇم، سىكارلېت.

— تېز يولغا چىقتىم، — دېدى سىكارلېت شىلەپىسى بىلەن پەلتوسىنى يېشىۋېتىپ، — پويىز... ئېيتىڭا، ئۇ ياخشى بولۇپ قالدى، شۇنداقمۇ، ئاشلېي؟ قېتىپ تۇرماي گەپ قىلسىڭىزچۇ؟ ئۇنىڭ ئۇنداق بولۇپ كېتىشى...

— ئۇ سىزنى زادىلا ئاغزىدىن چۈشۈرمىدى، — دېدى ئاشلېي ئۇنىڭ كۆزلىرىگە قادىلىپ تۇرۇپ، سىكارلېت بولسا ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن سوئالنىڭ جاۋاب تاپقاندەك بولۇپ بىردىنلا قاتتىق قورقۇپ كەتتى، ئۇ قورقۇنچ، تاقەتسىزلىنىش ۋە ئېغىر قايغۇغا قېلىشتىنمۇ بەكرەك غەلىتىلا قورقۇنچ ئىدى. يۈرىكى توختاپ

قالغاندەك، يەنە بىردىنلا قاتتىق سېلىپ يۈرەك قەپىسىگە پاتماي قېلىۋاتقاندەكمۇ بولۇپ كېتىۋاتاتتى. بۇنىڭ راست بولۇشى مۇمكىن ئەمەس ! ئۇ ھەدەپ ئۆزىدىن ئۇ قورقۇنچنى ھەيدىۋېتىشكە تىرىشاتتى. دوختۇر بەلكىم خاتا دىياگنوز قويۇپ قويغاندۇ، ئۆنىڭ ئۇنداق بولۇپ كېتىدىغانلىقىغا ئىشەنمەيمەن. ئۇنى ھازىرچە ئويلىمايلا تۇرايچۇ.

— مەن ھەرگىز ئىشەنمەيمەن ! — دەپ توۋلاپ كەتتى سىكارلېت. ئاندىن، قېنى قايسىڭ مېنىڭ بۇ گېپىمگە قارشى چىقىشسەن، دېگەندەك ئۇ ئوچىگە دىققەت بىلەن قاراپ كەتتى، — مېلانىيە ماڭا نېمىشقا دېمەيدۇ؟ بۇرۇن بىلگەن بولسام مارىتاغا بارمايتتىم ئەمەسمۇ؟

ئاشلېينىڭ كۆزلىرى بىردىنلا ئەسلىگە كەلگەندەك ئازابلىق تۇس ئالدى.

— ئۇ بۇ ئىشنى ھېچكىمگە دېمىگەن، سىكارلېت. سىزگە، ئاڭلىسا مېنى ئەيىبلەيدۇ دەپ قورقۇپ دېمىگەن ئوخشايدۇ. ئوچ ئاي كۈتۈپ، ھېچقانداق ئىش بولمىغاندا، ئاندىن ئېلان قىلىپ ھەممىگىلارنى ھەيران قالدۇرماقچى، دوختۇرنى خاتا دىياگنوز قويغانلىقى ئۈچۈن مات قىلماقچىدى. ئۆزى ناھايىتى خۇشال يۈرۈۋاتاتتى. بىر قىزىم بولسا، ئاندىن بەختلىك، قايغۇسىز ئۆتىمەن، دەپ ئويلايتتى...

مېلانىيە ياتقان ئۆينىڭ ئىشىكى ئاستا ئېچىلىپ مادې دوختۇر چىقتى، ئارقىدىنلا ئىشىكنى يەنە يېپىپ قويدى. ئۇنىڭ كۆل رەڭ ساقىلى مەيدىسىگە چۈشۈپ تۇراتتى، كۆزلىرى تۇيۇقسىز قورقۇپ قېتىپ قېلىشقان تۆتەيلەننىڭ كۆزلىرىدە ئىدى. ئاخىر ئۇنىڭ كۆزلىرى سىكارلېتنىڭ ئۈستىدە توختاپ قالدى. سىكارلېت ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن چوڭقۇر قايغۇ، شۇنىڭ بىلەن بىللە يەنە بىر خىل يىرگىنىچ ۋە كەمستىش كۆرگەندەك بولۇپ، ئەنسىزلىك ئىچىدە تۇرغان يۈرىكى بىر قىسىملا بولۇپ كەتتى.

— ئاخىر كەپسىز، — دېدى ئۇ.

سىكارلېت جاۋاب بېرىپ بولغۇچە ئاشلىپى ئۆي تەرەپكە ماڭدى.

— سىز كىرمەي تۇرۇڭ، — دېدى دوختۇر، — ئۇنىڭ سىكارلېتقا دەيدىغان ئايرىم گېپى بار ئىكەن.

— دوختۇر، مەن كىرىپ ئۇنى بىر كۆرۈۋالسام بولمامدۇ، — دېدى ئىندىيا ئۇنىڭ يېڭىدىن تارتىپ. ئۇنىڭ ئاۋازى ئاڭلىنىشقا ئادەتتىكىدەك، ئەمما ۋارقىراپ تەلەپ قىلغاندىن سەممىي ئىدى، — مەن ئەتىگەندىلا كېلىۋىدىم، ھازىرغىچە ساقلىدىم، ئەمما ئۇ... ماڭا رۇخسەت قىلسىڭىز، كىرىپ كۆرۈشۈۋالسام، بىر مىنۇت بولسىمۇ مەيلى ئىدى. ئۇنىڭغا... خاتا قىلغىنىمنى... دەيتتىم، بەزى... بەزى ئىشلاردا...

ئۇ بۇ گەپلەرنى قىلىۋاتقاندا سىكارلېت بىلەن ئاشلىپىغا قارىمىدى، ئەمما دوختۇرنىڭ سوغۇق نەزىرى تەبىئىي ھالدىلا سىكارلېتقا ئاغدۇرۇلدى.

— سەل تۇرۇپ تۇرۇڭ، ئىندىيا خانقىز، — دېدى دوختۇر ئاددىيلا قىلىپ، — ئەمما خاتا قىلغىنىڭىزنى دەپ ئۇنى جىددىيلەشتۇرمەيسىز. ئۇ سىزنىڭ خاتا قىلغىنىڭىزنى بىلمىدۇ. مۇشۇنداق چاغدا ئۇ گەپنى دېسىڭىز ئۇنىڭ ئاچچىقىنى كەلتۈرىسىز شۇ.

پېتتىي ھاممىمۇ قورقۇمسىراپ تۇرۇپ گەپ قىلدى:

— مادې دوختۇر، مەنمۇ...

— پېتتىيپات خانقىز، سىز ئۆزىڭىزنىڭ چىرقىرايدىغىنىڭىزنى ھەم ھوشىڭىزدىن كېتىدىغىنىڭىزنى بىلمىسىزغۇ؟

پېتتىي پاكار قەددىنى رۇسلاپ دوختۇرغا قاراپ قويدى. كۆزلىرىدە ياش يوق، ئۆزىنى تۇتقان ھالەتتە ئىدى.

— ماقۇل، قەدىرلىكىم، سەل تۇرۇپ تۇرۇڭ، — دېدى دوختۇر ئازراق تەكەللۇپ بىلەن، — يۇرۇڭ، سىكارلېت.

ئۇلار كارىدوردىن ئۆتۈپ ھەم يېپىقلىق تۇرغان ئىشىككە

قاراپ ماڭدى، دوختۇرنىڭ قوللىرى سىكارلىتىنىڭ مۇرىسىدە ئىدى.

ــ سىكارلىت، ــ دېدى ئۇ بوش ئاھاڭدا، ــ ئۇ يەرگە كىرگەندە ھاياجانلىنىپ كەتمەڭ. ۋىدالىشىدىغان گەپلەرنىمۇ قىلماڭ، بولمىسا خۇدا تۇرۇپتۇ، بوينىڭنى ئۇزۇۋېتىمەن. كۆزۈمگە ئۇنداق ھاڭۋىقىپ قارىماڭ، مېنىڭ نېمە دېمەكچى بولغىنىمنى چۈشەندىڭىز. ئۇنى جىمجىت ئۆلگىلى قويۇڭ، ئۆزىڭىزنىڭ ۋىجدان ئازابىڭىزنى يەڭگىللىتىمەن، دەپ ئاشلىپي توغرۇلۇق گەپ قىلسىڭىز ھەرگىز بولمايدۇ. مەن ھازىرغىچە بىرەر ئايالنى رەنجىتىپ باقمىغان، ئەمما سىز ئاشۇنداق گەپلەرنى قىلىدىغان بولسىڭىز... ئۇنىڭ ئاقىۋىتىگە ئۆزىڭىز مەسئۇل بولىسىز.

دوختۇر ئۇنىڭ جاۋابىنى كۈتمەيلا ئىشىكنى ئېچىپ ئۇنى ئىچىگە كىرگۈزۈۋېتىپ ئىشىكنى يەنە يېپىۋالدى. كىچىككىنە بۇ ئۆيي ئەرزان باھالىق ياڭاق ياغىچىدا قىلىنغان جاھازلار بىلەن تولۇپ تۇراتتى. لامپىنىڭ ئۇستىگە گېزىت يېپىپ قويۇلغاچقا، ئۆينىڭ ئىچى گۇڭگا ئىدى. ئۆيي خۇددى قىز ئوقۇغۇچىلارنىڭ ياتىقىدەك پاكىز، رەتلىك ئىدى، بېشى پاكار بىرلا كارىۋات بار ئىدى، پولدا رەڭگى ئۆچۈپ كەتكەن بىر گىلەم سېلىقلىق تۇراتتى. بۇ ئۆينىڭ بېزىلىشى بىلەن سىكارلىتىنىڭ ھوجرىسىدىكى ھەشەمەتلىك جاھازلارنى، قىممەت باھا پەردىلەر، قىپقىزىل گىلەملەر ۋە باشقا نەرسىلەرنى سېلىشتۇرۇش ئەسلا مۇمكىن ئەمەس ئىدى.

مېلانىيە ئاشۇ كارىۋاتنىڭ ئۈستىدە خۇددى كىچىك قىزلاردەك تۇگۈلۇپ ياتاتتى. كۆزلىرى ئىچىگە كىرىپ، كۆزلىرىنىڭ چۆرىسى كۆكىرىپ كەتكەنىدى. سىكارلىت ئۇنى كۆرۈپلا خۇددى مىخلىنىپ قالغاندەك ئىشىكنىڭ تۈۋىدە تۇرۇپلا قالدى. ئۆينىڭ ئىچى گۇڭگا بولسىمۇ سىكارلىت ئۇنىڭ سارغىيىپ كەتكەن چىرايىنى ئېنىق كۆردى. قورۇلۇپ كەتكەن يۈزىدە قان دىدارى

يوق، بۇرنىنىڭ چۆرىسى قورۇلۇپ قالغانىدى. ئۇ ھۇ يەرگە كىرگۈچە مادىي دوختۇرنىڭ دىياگنوزى چوقۇم خاتا دەپ ئويلاپ كىرگەنىدى، ئەمدى ھەممىنى چۈشەنىدى. ئۇ ئۇرۇش ۋاقتىدا دوختۇرخانىدا مۇشۇنداق چىرايلارنى نۇرغۇن كۆرەتتى، ئۇنداق چىرايلارنىڭ نېمىدىن دېرەك بېرىدىغانلىقىنىمۇ چۈشىنەتتى.

مىلانىيە ئۆلۈپ كېتىدۇ، ئەمما سىكارلېت كۆڭلىدە ئۇنى ھازىرغىچە رەت قىلىپ كېلىۋاتاتتى. مىلانىيە ئۆلمەيدۇ، ئۆلۈش ئۇنىڭ ئۈچۈن مۇمكىن ئەمەس. ئۇ سىكارلېتقا تازا لازىم بولۇۋاتقان چاغدا خۇدا ئۇنىڭ جېنىنى ئېلىپ كەتمەيدۇ. بۇرۇن مىلانىيەگە بۇنچىلىك دەرىجىدە ئېھتىياجى چۈشىدىغانلىقىنى ئويلاپ باقمىغانىدى، ھەقىقەت ئاخىر ئايان بولدى، ئۇنىڭ يۈرىكىنىڭ ئەڭ چوڭقۇر يەرلىرىدىن ئايان بولدى. ئۇ ئەزەلدىن مىلانىيەگە تايىنىپ كەپتىكەن، ئۆزىگە تايىنىپ ياشاۋاتقان چاغدىمۇ شۇنداق، پەقەت ئۇنىڭ بىلمىگەنلا يېرى بار ئىكەن. ئەمدى مىلانىيە ئۆلۈپ كېتىۋاتىدۇ. سىكارلېت ئۇ بولمىسا ئۆزىنىڭ بۇ دۇنيادا ياشىيالمايدىغانلىقىنى چوڭقۇر ھېس قىلىشقا باشلىدى. مىلانىيەنىڭ قېشىغا پۈتىنىڭ ئۇچىدا دەسسەپ كېتىۋاتىدۇ، يۈرىكى بولسا قاتتىق سارىاسمە ئىچىدە تولغىناقتا، مىلانىيەنىڭ ئۆزىنىڭ قىلىچ ھەم قالقىنى، تەسەللى ۋە كۈچ - قۇدرىتى ئىكەنلىكىنى ئەمدى چۈشەنمەكتە.

ئۇنى تۇتۇپ قېلىشىم كېرەك، ھەرگىز ماڭدۇرمايمەن، سىكارلېت شۇ خىيال بىلەن تەڭلا كۆڭلىكىنى قايرىۋېتىپ كارىۋاتنىڭ لېۋىدە ئولتۇردى. ئاندىن مىلانىيەنىڭ يوتقانىنىڭ سىرتىغا چىقىپ تۇرغان مۇزغا ئوخشاش مۇزلاپ كەتكەن قولىنى تۇتۇپ بىردىنلا يەنە قورقۇپ كەتتى.

— مەن كەلدىم، مىلانىيە، — دېدى ئۇ.

مىلانىيەنىڭ كۆزلىرى ئازراق ئېچىلىپ، راستلا سىكارلېت ئىكەنلىكىنى بىلگەندىن كېيىن يەنە يۇمۇلۇپ قالدى. بىرئازدىن كېيىن چوڭقۇر بىر تىنىپ قويۇپ زەئىپ ئاۋازدا:

— بىر گېپىمگە ماقۇل دەمسىز؟

— بىر ئەمەس، ھەممە ئىشىڭىزغا، ھەممە گېپىڭىزگە، مېلانىيە.

— بېئو... ئۇنىڭ ھالىدىن خەۋەر ئېلىپ قويۇڭ.

سىكارلېتقا بېشىنى لىڭشىتماقتىن باشقا چارە يوق ئىدى، گەپ قىلاي دېسە گېلىغا بىر نېمە تۇرۇپ قالغاندەك ئاۋازى چىقمايتتى. باش لىڭشىتىش بىلەن تەڭ ئۇنىڭ قولىنىمۇ سىقىپ ماقۇللۇقىنى بىلدۈردى.

— مەن ئۇنى سىزگە تاپشۇردۇم، — ئۇنىڭ چىرايىدا بىلىنەر - بىلىنمەس كۈلكە كۆرۈندى، — مەن بۇرۇنمۇ ئۇنى سىزگە بىر قېتىم تاپشۇرغان... ئېسىڭىزدىمۇ؟... ئۇ تۇغۇلۇشتىن ئىلگىرى.

ئۇنىڭ ئېسىدە بارمۇ، يوق؟ ئۇنىڭ ئۇنتۇپ قېلىشى مۇمكىنمۇ؟ ياق، ئېسىدە شۇنداق ئېنىق تۇرۇپتۇ، مانا ئەمدى ئاشۇ قورقۇنچلۇق كۈن يەنە قايتىپ كەلگەندەك قىلىدۇ. سىكارلېت ئاشۇ توققۇزىنچى ئايىنىڭ ئىسسىق بىر كۈنىدىكى چۈش ۋاقتىنى، شىمالىلىق ئالۋاستىلارنىڭ ۋەھىمىسىنى، چېكىنىۋاتقان ئەسكەرلەرنىڭ قەدەملىرىنىڭ ئېغىر ئاۋازلىرىنى ھازىرمۇ ھېس قىلالايدۇ. مېلانىيەنىڭ ئەگەر ئۆلۈپ كېتىپ قالسام بالام سىزگە قالسۇن، دېگەن گېپىمۇ ئۇنىڭ ئېسىدە، ئۇ يەنە ئۆزىنىڭ شۇ چاغدا مېلانىيەگە قاتتىق ئۆچلۈك قىلغانلىقىنىمۇ، ئۇنىڭ ئۆلۈمىنى تىلىگەنلىكىنىمۇ ئېسىگە ئالالايدۇ.

ئۇنى مەن قەستلەپ ئۆلتۈرۈۋەتتىم، — ئويلىدى ئۇ خۇراپىيلىق بىلەن، — بۇرۇن خۇدادىن ئۇنىڭ ئۆلۈمىنى تىلىگەن، خۇدا ئاڭلاپ ئەمدى مېنى جازالاۋاتىدۇ.

— ئاھ، مېلانىيە ئۇنداق دېمەڭ، سىز چوقۇم بۇ ئۆتكەلدىن ئۆتۈپ كېتىسىز...

— ياق، ماڭا جاۋاب بېرىڭ.

سىكارلېت چىدىمايى يىغلاپ كەتتى.

— ماقۇل، ئۇنى ئۆزۈمنىڭ بالىسىدەك كۆرۈپ قارايمەن.
— ئۇنىڭبرستېتقا ئەۋەتمەمسىز؟ — سورىدى مېلانيە تولىمۇ ئاجىز ئاۋازدا.
— شۇنداق، ئەۋەتمەمەن ! ھارۋىغا، ياۋروپاغا، نەگە بېرىپ ئوقۇشنى خالىسا شۇ يەرگە، يەنە... يەنە ئۇنىڭغا تايمۇ ئېلىپ بېرىمەن... مۇزىكا ئۆگىتىمەن... ھە، مېلانيە سىناپ باقايلى، كۇچەپ بېقىڭ !
مېلانيەنىڭ ئاۋازى ئۆچۈپ كەتتى، تۇرقىدىن يەنە تىرىشىپ گەپ قىلغۇسى بارلىقى چىقىپ تۇراتتى.
— ئاشلېينىڭ، — دېدى ئۇ، — ئاشلېي ئىككىڭلار... — ئاۋازى تىترەپ كېتىپ يەنە گېپىنى قىلالماي قالدى.
ئاشلېينىڭ ئىسمىنى ئاڭلاپ سىكارلېتنىڭ يۈرىكى توختاپ قالغاندەك، قېتىپ تاشقا ئايلىنىپ قېلىۋاتقاندەك بولۇپ قالدى. ئەسلىدە مېلانيە ئۇلارنىڭ ئىشىنى باشتىن تارتىپ بىلىدىغان ئوخشايدۇ ـ دە. سىكارلېت دەررۇ بېشىنى كارىۋاتقا قويۇۋالدى، بايا تىندىن ئاران تۇرغان يىغىسىنى كۇچەپ بېسىپ بوش ئېسەدەشكە باشلىدى. مېلانيە ئۇنى بىلدى، سىكارلېت ئەمدى نومۇس قىلىپ كەتمەسمۇ بولىدۇ. ئۇنىڭدا ئەمدى ئۇزاقتىن بېرى بۇ ئاق كۆڭۈل ئايالنى رەنجىتىپ كەلگەنلىكى ئۈچۈن ئۆزىگە نەپرەتلىنىشتىن باشقا ھېچقانداق تۇيغۇ يوق. مېلانيە بۇرۇندىنلا بىلىدىكەن، شۇنداق تۇرۇپمۇ ئۇنىڭغا سادىق دوست بولۇپ كەپتۇ. ئاھ، ئەگەر ئۆتۈپ كەتكەن كۈنلەرنى كەينىگە يانداۋرغىلى بولغان بولسا، ئۇ ئۇنداق ئىشنى ھەرگىز قىلمىغان، ئاشلېيغا لاپ قىلىپ قاراپمۇ قويمىغان بولاتتى.
«ئاھ، خۇدا ! — سىكارلېت ئىچىدە خۇداغا ناله قىلدى، — سەندىن ئۆتۈنۈپ قالاي، ئۇنى ئامان قىلغىن ! مەن ئۇنىڭ ياخشىلىقلىرىنى ياندۇرىمەن. ئاشلېيغا بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمايمەن ! ئۇنى ساقلاپ قالغىن !»
— ئاشلېي، — دېدى مېلانيە ئاجىز تىنىقلىرى بىلەن

ئارانلا قولىنى سىكارلېتنىڭ كارىۋاتقا قويۇۋالغان بېشىغا سوزۇپ ئاندىن باشمالتىقى ۋە كۆرسەتكۈچ بارمىقى بىلەن ئۇنىڭ چاچلىرىنى بوۋاقلارنىڭ قوللىرىدەكى كۈچىدەك كۈچ بىلەن بوش تارتتى. سىكارلېت بۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەندى، ئۇ ئۇنى بېشىگىزنى كۆتۈرۈڭ دېمەكچىدى. لېكىن، ئۇ بېشىنى كۆتۈرەلمەيتتى، مېلانىيەنىڭ كۆزلىرىگە تىكىلىپ قارىيالمايتتى، ئۇ كۆزلەردىكى ئۇ ئىشنى بىلىپ قالغانلىقى چىقىپ تۇرغان ئىپادىلەرنى كۆرگۈسى كەلمەيتتى.

ــ ئاشلېي، ــ دېدى مېلانىيە يەنە بىر قېتىم زەئىپ ئاۋازدا. سىكارلېت بۇ ئاۋازنى ئاڭلاپ ئۆزىنى ئاران تۇتۇۋېلىپ تۇردى. شۇ تۇرقىدا ئۇ شۇنچىلىك قاتتىق بىئارام بولۇپ كېتىۋاتاتتى. ئۇ دۇنياغا بېرىپ خۇدانىڭ ئۆزى ئۈستىدىن چىقارغان ئەڭ ئاخىرقى ھۆكۈمنى ئاڭلىغاندىمۇ بۇنچىلىك بولۇپ كەتمەس بولغىيدى. ئۇنىڭ روھىي دۇنياسى زىلزىلىگە كېلىپ كېتىۋاتاتتى، شۇنداقتىمۇ ئۇ ئاخىر بېشىنى كۆتۈردى.

ئۇنىڭ كۆرۈۋاتقىنى ئۆلۈم ئالدىدىكى خىرەلىشىپ كېتىۋاتقان قاپقارا ۋە سەممىي كۆزلەر ۋە ئازاب ئىچىدە جانسىز مىدىرلاپ، گەپ قىلىشقا تەمشىلىپ تۇرغان كىچىككىنە ئوماق ئېغىز بولدى. ئۇلاردا يا ئەيىبلەش، يا يامانلاش ياكى قورقۇنچ دېگەن نەرسە يوق... تىت ـ تىت بولۇش، گەپ قىلىشقا ماغدۇرى يەتمەيۋاتقانلىقىغا ئاچچىقى كېلىشتىن باشقا ھېچنەرسە كۆرۈنمەيتتى.

سىكارلېت تېخىچىلا ئالاقزەدە ئىدى، خاتىرجەم بولىدىغاندەك ئالامەتلەر كۆرۈنمەيتتى. مېلانىيەنىڭ قوللىرىنى مەھكەم تۇتۇپ تۇرۇۋېتىپ خۇداغا ئىچ ـ ئىچىدىن رەھمەت ئېيتقۇسى كەلدى. بالا چاغلىرىدىن تارتىپ ھازىرغىچە ئۇ خۇداغا بۇنداق ساپ نىيەت ۋە چىن ئىخلاس بىلەن سىغىنىپ باقمىغانىدى.

«ئېھ، قۇدرىتىڭ ئۇلۇغ خۇدا، ئۇنىڭغا مېنىڭ شۇ تۇرقىدا كۆڭلۈمدە ئويلاۋاتقىنىمنى بىلىندۇرۇپ قويمىغىنىڭغا مىڭ

رەھمەت.»

— ئاشلىپى توغرۇلۇق نېمە گېپىڭىز بار ئىدى، مېلانىيە؟

— سىز... ئۇنىڭغا ئوبدان قارىيالارسىزمۇ؟

— قارىيالايمەن.

— ئۇ ئاسان... ئاسان زۇكام بولۇپ قالىدۇ.

ئۇ يەنە جىمىپ كەتتى.

— ئۇنىڭ... ئىشلىرىغا قاراپ قويۇڭ... چۈشەندىڭىزمۇ؟

— ھىم، چۈشەندىم، ئۇنى چوقۇم قىلىمەن.

مېلانىيە يەنە بىر قېتىم قاتتىق كۈچىدى.

— ئاشلىپي... ئۇ بىر ئىشلارنى قىلالمايدۇ.

چەقەت ئۆلۈملا مېلانىيەگە ئاشلىپىنىڭ ئەيىبىنى ئاچتۇرۇۋاتاتتى.

— ئۇنىڭغا ياردەم بېرىڭ، سىكارلېت... ئەمما... ئۆزىگە زادىلا بىلىندۇرمەڭ.

— ئۇنىڭغا ھەم ئۇنىڭ ئىشلىرىغا چوقۇم ياردەم بېرىمەن، ياردەم بېرىۋاتقىنىمنى بىلىندۇرمەيمەن، مۇۋاپىق يوللار بىلەن تەكلىپىمنى بېرىپ تۇرىمەن.

مېلانىيە ناھايىتى تەستە مىيىقىدا كۈلىدى، بۇ غەلىبە كۈلكىسى ئىدى، سىكارلېت ئىككىسىنىڭ كۆزلىرى يەنە ئۇچراشتى. ئۇلار مۇشۇ بېقىشلىرى بىلەن چوڭ بىر سودىنى تاماملىغانىدى، يەنى ئاشلىپىنى بۇ رەھىمسىز دۇنيانىڭ توپىڭ تېپىپ ئوينىشىدىن قوغداش ۋەزىپىسى بىر ئايالنىڭ ئۈستىدىن يەنە بىر ئايالنىڭ ئۈستىگە يۈكلەنگەن، يەنە ئاشلىپىنىڭ ئەرلىك غۇرۇرىنى قوغداش ئۈچۈن بۇ ئىشنى ئۇنىڭغا بىلىندۇرمەيدىغان بولغانىدى.

مېلانىيەنىڭ چىرايىدىكى قاتتىق ئازابلىنىۋاتقان كۆرۈنۈش يوق، سىكارلېتنىڭ ۋەدىسىنى ئالغاندىن كېيىن تىنچىپ قالغاندەك قىلاتتى.

— سىز ئەقىللىك، چىۋەر... ھەم شۇنداق باتۇر... ماڭا

باشتىن ـ ئاخىر ياخشى مۇئامىلە قىلىپ كەلدىڭىز...

سىكارلېت بۇ گەپلەرنى ئاڭلاپ يەنە گېلىغا بىر نەرسە قاپلىشىپ قالغاندەك بولۇپ، ئىختىيارسىز ئېسەدەپ كېتىپ ئىتتىك قولى بىلەن ئاغزىنى مەھكەم تۇتۇۋالدى ۋە كىچىك بالىلارغا ئوخشاش ئۆينى بېشىغا كىيىپ: «مەن ئالۋاستى! سىزگە بۇرۇندىن ئەسكىلىك قىلىپ كەلدىم! سىز ئۇچۇن ھېچقانداق ئىش قىلىغىنىم يوق! ئۇنىڭ ھەممىسى ئاشلېي ئۇچۇن قىلىنغان!» دەپ توۋلىۋەتكۈسى كېلىپ كەتتى.

ئۇ ئورنىدىن دەس تۇرۇپ كېتىپ ئۆزىنى باشقىدىن تۇتۇۋېلىش ئۈچۇن باشمالتىقىنى چىڭ چىشلەپ تۇرۇۋالدى. دەل شۇ چاغدا رېتنىڭ، «ئۇ سىزنى ياخشى كۆرىدۇ، ئۇ ياخشى كۆرۈش ۋىجدانىڭىزغا كىرىپست بولۇپ مىخلىنىدۇ» دېگەن گېپى يادىغا كېلىپ قالدى. دېگەندەك، ئۇ كىرىپست ئۇنىڭ ۋىجدانىغا مىخلىنىۋاتاتتى. ئۇ بىر ئامالالارنى قىلىپ ئاشلېينى مېلانىيەدىن تارتىۋالماقچى بولغانلىقى بىلەنلا ئاللىقاچان گۇناھكار بولۇپ بولغانىدى. مانا ئەمدى مېلانىيە يەنە شۇنداق ياخشى كۆرۈش ۋە ئىشەنچ بىلەن ئاشلېينى ئۇنىڭغا تاپشۇرۇپ، ئۇنىڭ گۇناھىنى تېخىمۇ ئېغىرلاشتۇرۇۋېتىۋاتاتتى. ياق، بۇ گەپلەرنى ئۇنىڭغا دېگىلى بولمايدۇ. ئۇ دۇنياغا كۆزلىرىدىن ياش تۆكمەي، ھەسرەتلەنمەي، قىينالماي تىپتىنچ كەتسۇن!

ئىشىك قېيا ئېچىلىپ دوختۇر ئۇنى ئالدىرىتىشقا باشلىدى. سىكارلېت كارىۋاتقا ئېڭىشىپ، مېلانىيەنىڭ قوللىرىنى ئالىقىنىغا ئېلىپ مەڭزىگە ياقتى، كۆز ياشلىرىنى ئاران ـ ئاران تۇتۇپ تۇردى.

ـــ خەيرلىك كەچ! ـــ دېدى ئۇ. ئاۋازى ئۆزى ئەنسىرىگەندەك ئەمەس، خېلى كۈچلۈك چىقتى.

ـــ ماڭا ۋەدە بېرىڭ، ـــ دېدى مېلانىيە تولىمۇ بوش ئاۋازدا. ئاۋازى بۇ قېتىم تېخىمۇ بوشاپ كەتكەنىدى.

ـــ مەن ھەممە تەلىپىڭىزنى قوبۇل قىلدىم، سۆيۈملۈكۈم.

ـــ كاپىتان باتلىر... ئۇنى ياخشى كۆتۈڭ، ئۇ... سىزنى بەكمۇ ياخشى كۆرىدۇ.

«رېت؟» سىكارلېت سەل ھەيران قالدى ۋە بۇ گەپنى قىلچە ئەھمىيەتسىز گەپ دەپ ئويلىدى.

ـــ شۇنداق، راست دەيسىز! ـــ دەپ قويدى سىكارلېت. ئارقىدىن ئۇنىڭ قولىغا سۆيۈپ قويۇپ يوتقان ئۇستىگە ئاستا قويۇپ قويدى.

ـــ ئەمدى ئىككىڭلار كىرىڭلار! ـــ دېدى مادېي دوختۇر سىكارلېت ئىشىكتىن چىقىشىغا پىتتىي ھامما بىلەن ئىندىيانا.

سىكارلېت ياش بىلەن تولغان كۆزلىرى بىلەن ئىندىيا ۋە پىتتىي ھاممىنىڭ دوختۇرنىڭ كەينىدىن كىرىپ كېتىۋاتقانلىقىنى غۇۋا كۆرۈپ تۇردى. ئىشىك يېپىلىپ ئۆينىڭ ئىچى جىمىپ كەتتى. ئاشلېي كۆرۈنمەيتتى. سىكارلېت تامغا يۆلىنىپ، خۇددى بىر بۇلۇڭغا تىقىلىۋالغان كەپسىز بالىدەك تۇراتتى، بايا تىندىن چىڭقىلىپ ئاغرىپ كەتكەن گېلىنى ھەدەپ سىلايتتى.

يېپىقلىق ئىشىكنىڭ ئىچىدە ياتقان مېلانىيە بۇ دۇنيا بىلەن خوشلاشماقچى، ئۇزۇن يىللاردىن بېرى سىكارلېت بىلىپ - بىلمەي تاينىپ كېلىۋاتقان كۇچ - قۇدرەتمۇ ئۇنىڭ بىلەن بىللە كەتمەكچى. ئاھ، ئۇ بۇرۇن ئۆزىنىڭ ئۇنى ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى، ئۆزىگە ئۇ بولمىسا بولمايدىغانلىقىنى نېمىشقا بىلمىدى؟ ئاجىز، ئورۇق مېلانىيەنىڭ مۇستەھكەم مۇنارەدەك ئادەم ئىكەنلىكىنى كىم بىلگەن؟ مېلانىيە، ئۇ ناتونۇش ئادەملەرنىڭ ئالدىدا نومۇس قىلىپ يىغلىۋېتىدىغاندەك تۇرىدىغان، ئۆزىنىڭ پىكىرلىرىنى دادىل سۆزلىيەلمەيدىغان، قېرى خانىملارنىڭ گەپلىرىدىن قورقىدىغان ئايال ئەمەسمىدى؟ يول ماڭغاندىمۇ يۈرەكلىك قەدەم بېسىپ ماڭالمايتتىغۇ ؟ لېكىن...

سىكارلېت بىرنەچچە يىلنىڭ ئالدىدا تارادا يۈز بەرگەن

هېلىقى ئىشنى ئېسىگە ئالدى. كۆك كىيىم كىيگەن شىماللىق ئەسكەر يەردە سۈنايلىنىپ ياتاتتى، پۈرۈخنىڭ ئىسى ئۇنىڭ جەسىتى ئۈستىدىن تېخى تارقىلىپ كەتمىگەن، مېلانىيە پەلەمپەينىڭ ئۈستىدە قولىدا چارلىسنىڭ ھەربىي قىلىچى، مىدىر قىلماي تۇراتتى. سىكارلېتنىڭ شۇ چاغدا: ئەخمەق ! قىلىچنىمۇ ئوڭشاپ تۇتالمايدۇ، دەپ ئويلىغىنى ھېلىمۇ ئېسىدە. ئەمدى بىلدىكى، ئەگەر شۇ چاغدا زۆرۈر بولۇپ قالغان بولسا، ئۇ پەلەمپەيدىن چۈشۈپ ئۇ ئەسكەرنى ئۆلتۈرگەن ياكى ئۆزى ئۆلگەن بولاتتى.

راست، شۇ چاغدا مېلانىيە كىچىككىنە قوللىرىدا قىلىچنىڭ يوغان دەستىسىنى تۇتۇپ تۇرۇپ ئۇنىڭ ئۈچۈن جەڭگە كىرىشكە تەييار تۇرغان. سىكارلېت ھازىر شۇ ئىشلارنى ئەسلەپ، مېلانىيەنىڭ دائىم قىلىچ قولىدا، ئۆزىنىڭ سايىسىغا ئوخشاش يېنىدىن ئايرىلماي ئۆزىنى قوغداپ كەلگەنلىكىنى، ئۇنىڭ ئۈچۈن قارىغۇلارچە قىزغىنلىق ۋە ساداقەتمەنلىك بىلەن جەڭگە ئاتلىنىپ، شىماللىقلار بىلەن، ئۇرۇش ئوتلىرى بىلەن، ئاچارچىلىق، نامراتلىق، پىتنە ـ پاسات، ھەتتا ئۆزىنىڭ قېرىنداشلىرى بىلەن كۈرەش قىلغانلىقىنى چۈشەندى.

سىكارلېت ئۇ قىلىچنىڭ، ئۇنى بۇ دۇنيانىڭ زوراۋانلىقلىرىدىن، بوزەك قىلىشلىرىدىن قوغداپ كەلگەن ئۇ بىباھا قىلىچنىڭ ئەمدى مەڭگۈ قىنىغا كىرىپ كەتكەنلىكىنى ئويلاپ، ئىشەنچ ۋە باتۇرلۇقلىرى ئاستا ـ ئاستا يوقىلىپ كېتىۋاتقاندەك ئويغا كېلىپ قالدى.

«مېلانىيە مېنىڭ بىردىنبىر دوستۇم ئىدى، ـــ ئويلىدى سىكارلېت ئازابلىق ئۈمىدسىزلىك ئىچىدە، ـــ ئانامدىن قالسا مېنى ھەقىقىي ياخشى كۆرىدىغان بىردىنبىر ئايالىمۇ شۇ ئىدى، ئۇ ھەم ئانامغا ئوخشايتتى. ئۇنى تونۇيدىغان ھەرقانداق ئادەم ئۆزىنى ئۇنىڭغا يېقىن تۇتاتتى.»

ئۇشتۇمتۇت سىكارلېتقا ئۇ ئۆيدە ياتقان ئادەم ئۆزىنىڭ

ئانىسىدەك، ئانىسى بۇ دۇنيا بىلەن ئىككىنچى قېتىم خوشلىشۋاتقاندەك، تاراغا بېرىپ قېلىپ ئۇ يەردىكى ئادەملەرنىڭ گەپ - سۆزلىرىگە قېلىۋاتقاندەك، ئاجىز، لاتاپەتلىك ۋە مېھرىبان بۇ ئادەمنىڭ پەۋقۇلئاددە كۈچ - مەدەتلىرىدىن مەھرۇم قېلىپ يېتىمسىراپ قېلىۋاتقاندەك، تۇرمۇش ئالدىدا ئامالسىز قېلىۋاتقاندەك تۇيۇلۇپ كەتتى.

بۇ ئۆيدە تۇرۇپ سكارلېتنىڭ ئىچى سىقىلاتتى، قورقاتتى. شامنىڭ يورۇقى بىلەن تامغا چۈشۈپ تۇرغان ھەرخىل نەرسىلەرنىڭ يوغان كۆلەڭگىلىرى ئالاڭلاپ تۇراتتى، ئۆينىڭ ئىچى جىمجىت ئىدى. ئۇ جىمجىتچىلىق خۇددى جاندىن ئۆتۈپ كېتىدىغان سىم - سىم يامغۇردەك ئۇنى ئېچ - ئىچىدىن قورقۇنچقا سالاتتى. ئاشلېي ! ئاشلېي نەگە كەتكەندۇ؟

ئۇ خۇددى سوغۇقتىن قورقىدىغان جانۋارلار ئىسسىق يەرنى ئىزدىگەندەك ئۇلارنىڭ ياتاق ئۆيىنى ئىزدەپ چىقتى، ئۇ يەردىمۇ يوق. ئۇنى چوقۇم تېپىشى كېرەك. ئۇ مېلانىيەنىڭ كۈچىنى، ئۇ كۈچىكە ئۆزىنىڭ قانچىلىك ئېھتىياجلىق ئىكەنلىكىنى بۈگۈن ئاران بىلگەندە ئۇ كۈچ يوقاپ كېتىۋاتىدۇ. ئەمما، ئۇنىڭ ئورنىدا ئاشلېي بارغۇ؟ كۈچلۈك، ئەقىللىك، كىشىلەرگە تەسەللى بېرىشكە ماھىر بۇ ئادەم ھازىر ھايات، ئاشلېي بىلەن ئۇنىڭ مۇھەببىتى ئۇنىڭغا كۈچ - قۇدرەت بېرىدۇ، سكارلېت شۇنىڭ كۈچى بىلەن ئۆزىدىكى ئاجىزلىقنى يېڭىپ كېتەلەيدۇ؛ ئۇ يۈرەكلىك، ئۇنىڭ بىلەن ئۆزىدىكى قورقۇنچلارنى يوق قىلالايدۇ؛ ئۇ شۇنچىلىك خاتىرجەم، ئەركىن - ئازادە، ئۇنىڭ بىلەن ئۆزىدىكى غەم - قايغۇلارنى ئۇنتۇپ كېتەلەيدۇ.

«ئۇ چوقۇم ئۆزىنىڭ ھۇجرىسىدا». سكارلېت پۈتىنىڭ ئۇچىدا دەسسەپ ئۇنىڭ ئىشكى ئالدىغا بېرىپ ئىشكىنى بوش چەكتى، ئۆي ئىچىدىن ھېچقانداق سادا چىقمىدى. ئىشكىنى ئىتتىرىپ ئېچىپ، ئاشلېينىڭ پەرداز ئۈستىلىنىڭ ئالدىدا

تۇرۇپ مېلانىيە تىكىپ بەرگەن پەلەيگە قاراپ خىيال بىلەن تۇرغانلىقىنى كۆردى. ئۇ قولىدىكى بىر پاي پەلەيگە بۇرۇن زادىلا كۆرۈپ باقمىغاندەك قاراپ كېتىۋاتاتتى. ئاندىن ئۇ پەلەي خۇددى ئەينەكتىن تىكىلگەندەك، ئاۋايلاپ جايىغا قويۇپ قويۇپ يەنە بىر پېيىنى ئالدى.

سىكارلېت تىترەپ تۇرغان ئاۋازى بىلەن «ئاشلېي!» دەپ توۋلىۋەتتى. ئاشلېي ئاستا بۇرىلىپ ئۇنىڭغا قاراپ قويدى. ئۇنىڭ كۆپكۆك كۆزلىرىدە غۇۋالىق ۋە سوغۇق قاراشلار يوق، ھېچنېمىنى يوشۇرمايدىغاندەك يوغان ئېچىلىپ تۇراتتى. ئۇ كۆزلەردىكى ئازاب ۋە ۋەھىمە سىكارلېتنىڭكىدىن قېلىشمايتتى، لېكىن تايانچسىدىن ئايرىلىپ يېتىمسىراپ قالغاندەك بىچارە كۆرۈنەتتى، ئىچكىرى بىر يەرلىردىن يەنە تېڭىرقاش ۋە تەمتىرەشتەك بىرخىل ئىپادىلەرمۇ چىقىپ تۇراتتى. سىكارلېت ئۇنىڭ چىرايىغا قاراپ بايىقى قورقۇنچلىرىنى، غەم ـ قايغۇلىرىنى تېخىمۇ ئېغىرلاشتۇرۇۋالغاندەك بولدى.

ـــ مەن قورقۇپ كېتىۋاتىمەن، ـــ دېدى سىكارلېت ئۇنىڭ يېنىغا كېتىۋېتىپ، ـــ ئاشلېي، مېنى يوللىۋېلىڭ، مەن بەكمۇ قورقۇپ كېتىۋاتىمەن.

ئاشلېي مىدىر قىلمىدى. قوللىرىدا ھېلىقى بىر پاي پەلەي تۇراتتى. سىكارلېت بىر قولىنى ئۇنىڭ بىلىكى ئۈستىگە قويۇپ:

ـــ قولىڭىزدىكى نېمە ئۇ؟ ـــ دەپ سورىدى.

ئاشلېي خۇددى ئىزدەپ تاپالمايۋاتقان نەرسىسىنى ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدىن ئىزدەۋاتقاندەك ئۇنىڭغا قاراپ تۇرۇپ كەتتى. ئاخىر گەپكە ئېغىزمۇ ئاچتى، ئەمما ئاۋازى زادىلا ئۆزىنىڭكىگە ئوخشىمايتتى.

ـــ بايا سىز ماڭا شۇنچىلىك لازىم بولدىڭىز، ـــ دېدى ئۇ، ـــ سىزنى ئىزدىمەكچى بولۇپ تۇراتتىم ـــ خۇددى تەسەللىگە موھتاج بولۇپ تۇرۇۋاتقان كىچىك بالىغا ئوخشاش، لېكىن مېنىڭ ئىزدەپ تاپقىنىم بىر بالا بولۇپ چىقتى. ئۇ مەندىنمۇ بەكرەك

قورقۇپ تۇرۇۋېتىپتۇ. تېخى ئۇ مېنى ئىزدەپ تېپىشقا تەقەززا بولۇپ تۇرۇپتىكەن...

— سىز قورقمايسىز... قورقۇشىڭىز مۇمكىن ئەمەس، — توۋلاپ كەتتى سىكارلېت — سىز ئەزەلدىن قورقۇپ باقمىغان، ئەمما مەن... سىز ئەزەلدىن قەيسەر...

— مەن ئۇ كەينىمدە تىرەك بولۇپ تۇرۇۋاتقاچقا قەيسەر ئىدىم، — دېدى ئۇ. ئاۋازى سەل خىرقىراپ چىقتى، قولىدىكى پەلەينى سىلاپ قويۇۋاتاتتى، — مەندىكى... مەندىكى كۈچ - قۇدرەتنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭ بىللىلا يوقلىپ كېتىۋاتىدۇ.

ئۇنىڭ سوغۇق تەلەپپۇز قىلىۋاتقان ئاۋازىدىكى كۈچلۈك ئازاب - قايغۇ ۋە ئۇمىدسىزلىكنى ئاڭلاپ، سىكارلېت ئىتتىك قولىنى تارتىۋالدى ۋە كەينىگە ئىككى قەدەم داجىپ كەتتى. ئىككىلىسى گەپ قىلىشمايتتى. سىكارلېت ئۇنى ئۆمرىدە تۇنجى قېتىم چۈشىنىۋاتقاندەك بولۇۋاتاتتى.

— نېمە... — سىكارلېت دۇدۇقلاپ قالدى، — ئاشلېي، سىز ئۇنى سۆيىسىز، شۇنداقمۇ؟

ئاشلېي ناھايىتى تەستە گەپ قىلىۋاتقاندەك سۆزلىدى:

— ئۇ مېنىڭ بارلىق خىياللىرىمنىڭ ئىچىدىكى ئەڭ شېرىن خىيالىم، ھايات ياشاپ تۇرغان، تىنىقى بار، رېئاللىق ئالدىدا مەڭگۈ يوقلىپ كەتمەيدىغان بىردىنبىر شېرىن خىيالىم ئىدى.

يەنە شۇ خىيالىنىڭ گېپى، — سىكارلېت بۇرۇنقى مىجەزى بويىچە يەنە جۇدۇنى ئۆرلەپ ئويلىدى، — ئۇ ئۆزىنىڭ خىيالىي چۈشلىرىنى زادىلا ئۇنتۇمايدۇ، ئەمەلىيەتنى سۆزلىمەيدۇ.

— سىز بۇرۇندىن تارتىپلا مۇشۇنداق ئەخمىقانە ھالەتتە ياشاپ كەلدىڭىز، ئاشلېي، — دېدى سىكارلېت ئېغىر ۋە ئازابلىق روھىي ھالىتى بىلەن، — سىز نېمىشقا ئۇنىڭ مەندىن مىليون ھەسسە ياخشى ئىكەنلىكىنى كۆرمەيسىز؟

— سىكارلېت، سىزدىن ئۆتۈنۈپ قالاي... سىز مېنىڭ

قانچىلىك ئازاب چەككەنلىكىمنى بىلسىڭىز ئىدى... دوختۇر...

ــ قانچىلىك ئازاب چەككەنسىز ! ــ ئەجەبا، سىز... ھەي، ئاشلىپي، سىز بۇنىڭدىن نۇرغۇن يىللار ئىلگىرى ئۆزىڭىزنىڭ سۆيگەن ئادىمىڭىزنىڭ مەن ئەمەس ئۇ ئىكەنلىكىنى بىلىشىڭىز كېرەك ئىدى ! نېمىشقا بىلمىدىڭىز؟ ئەگەر بىلگەن بولسىڭىز ئىشلار پۈتۈنلەي باشقىچە بولاتتى. پۈتۈنلەي... بۇنى بالدۇر بىلىشىڭىز، نام ـ ئابروي، قۇربان بېرىش دېگەندەك گەپلىرىڭىز بىلەن ماڭا سەل قارىماسلىقىڭىز، مېنى ئۆزىڭىزگە باغلىنىپ قالىدىغان، باغلىنىپ قالغان ئارغامچىنى يېشىۋېتەلمەيدىغان قىلىپ قويماسلىقىڭىز كېرەك ئىدى. ئاشۇ يىللاردا ماڭا دېگەن بولسىڭىز، مەن... كۆڭلۈم قاتتىق يېرىم بولسىمۇ بەرداشلىق بېرەلەيتتىم. لېكىن، سىز بۇ پاكىتنى ھازىر، مېلانىيە ئۆلىدىغان چاغدا كۆرۈپ يېتىۋاتىسىز. ئەمدى ھازىر بەكمۇ كېچىكتىڭىز، ئەمدى ئۇنىڭغا ھېچقانداق ئامال يوق. ھەي، ئاشلىپي ئەرلەر بۇنداق ئىشلارنى بىلىشى كېرەك ئىدىغۇ... ئەكسىچە ئاياللار بىلمەيدۇ. سىز بۇرۇندىنلا ئۆزىڭىزنىڭ مىلانىيەنى سۆيىدىغانلىقىڭىزنى، مېنى، مېنى خۇددى رېتتىنىڭ ھېللىي ۋاتلىن دېگەن دوستىنىڭ ئەھۋالىغا چۈشۈرۈپ قويغانلىقىڭىزنى چۈشىنىشىڭىز كېرەك ئىدى.

ئاشلىپي بۇ گەپلەرنى ئاڭلاپ ئىختىيارسىز تۇگۈلۈپ كەتتى. كۆزلىرى يەنىلا ئۇنىڭدا، بولدى گەپ قىلماڭ، مېنى ئارامىمدا قويۇڭ دېگەندەك مۆلدۈرلەپ قاراپ تۇراتتى. چىرايىدىكى ھەربىر ئىپادە ئۇنىڭ دەۋاتقانلىرىنىڭ راست ئىكەنلىكىنى ئىقرار قىلىپ تۇراتتى. ھېشىنىڭ ساڭگىلاپ، گەۋدىسىنىڭ مۇكچىيىپ كېتىشىدىنمۇ، شۇ تۇرقىدا سىكارلېتتىڭ ئەيىبلەشلىرىدىنمۇ بەكرەك ئۆزىنى ئەيىبلەپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى بىلگىلى بولاتتى. ئۇ سىكارلېتتىڭ ئالدىدا جىمجىت تۇراتتى. قولىدىكى پەلەينى خۇددى ھېسسىيات ئۆتۈشۈپ تۇرىدىغان قولدەك مەھكەم تۇتۇۋالغانىدى. سىكارلېتمۇ بىرمۇنچە گەپلەرنى قىلىپ بولغاندىن

كېيىن ئۇنىڭغا ئوخشاش جىمىپ قالدى، غەزىپى بېسىلغان، ئۇنىڭ ئورنىنى مەنسىتمىگەندەك بىر خىل ئىچ ئاغرىتىش ئىگىلىگەندى. ۋىجدانى ئۇنى ئەيىبلەپ كېتىۋاتاتتى. ئاھ، ئۇ ھازىر پۈتۈنلەي گۇمران بولغان، ھېچقانداق مۇداپىئە كۈچى يوق بىر ئادەمنى پۈتى بىلەن تەپكەندەك بولۇۋاتىدىغۇ... ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۇنىڭغا غەمخورلۇق قىلىدىغانلىقى توغرۇلۇق مېلانىيەگە ۋەدە بەرگەنىدىغۇ؟

مەن تېخى ھېلىلا مېلانىيەگە ۋەدە بېرىپ چىقىپ، يەنە بۇ ئادەمنى بىئارام قىلىدىغان گەپلەرنى ئۇنىڭغا دەۋاتىمەنغۇ؟ مەن ياكى باشقا ئادەم بولسۇن، ھازىر بۇنداق گەپلەرنى قىلىش پۈتۈنلەي مۇۋاپىق ئەمەس. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۇ ئۆزىمۇ چۈشىنىپ كۆڭلى يېرىم بولۇپ ئولتۇرۇپتۇ، — سىكارلېت غېرىبسىنغاندەك بولۇپ خىيالغا كەتتى، — ئۇ تېخى چوڭ بولماپتۇ، كىچىك بالىدەك ئىكەن، مەندىنمۇ ئۆتە ئوخشايدۇ. مېلانىيەدىن ئايرىلىپ قېلىۋاتقىنىدىن ئازابلىنىپ ھەم قورقۇپ تۇرۇۋاتقاندەك قىلىدۇ. مېلانىيە ئۇنىڭ شۇ تۇرقىدىكى ئەھۋالىنى بىلسە قانداق بولۇپ كېتەر... ئەلۋەتتە، مېلانىيە ئۇنى مەندىن چوڭقۇر چۈشىنىدۇ، شۇڭا مەندىن ئۇنىڭ بىلەن بىئونىڭ ھالىدىن خەۋەر ئېلىشنى تەلەپ قىلىپ تۇرۇۋالغان. ئاشلىپى ئۇنىڭدىن ئايرىلىپ قېلىشقا قانداقمۇ بەرداشلىق بېرەر؟ مەن بولسام بەرداشلىق بېرەلەيمەن. لېكىن، مەن ھەرقانداق ئىشقا چىداپ كەلگەن، يەنە نۇرغۇن - نۇرغۇن ئىشلارغا چىدايمەن، ئەمما ئۇ ئۇنداق قىلالمايدۇ... ئۇ بولمىسا ئۇنىڭ ھەرقانداق ئىشقا بەرداشلىق بېرەلىشى مۇمكىن ئەمەس.

— مېنى كەچۈرۈڭ، سۆيۈملۈكۈم، — دېدى سىكارلېت سەممىيلىك بىلەن ئۇنىڭغا ئىككى قولىنى سوزۇپ، — مەن سىزنىڭ قانچىلىك ئازابلىنىۋاتقانلىقىڭىزنى بىلىپ تۇرۇۋاتىمەن. ئەمما، شۇ نەرسە ئېسىڭىزدە بولسۇن، ئۇ ھېچنېمىنى بىلمەيدۇ، ھەتتا گۇمان قىلىپمۇ باقمىغان...

خۇدانىڭ بىزگە رەھمى كەلگەن.

ئاشلىپى ئىتتىك بېرىپ ئۇنى مەھكەم قۇچاقلىۋالدى، سىكارلېت پۈتمىنىڭ ئۈچىدا دەسسەپ تۇرۇپ مەڭزىنى ئۇنىڭ مەڭزىگە ياقتى، بىر قولى بىلەن چاچلىرىنى يېقىملىق سىلاپ كەتتى.

— يىغلىماڭ، سۆيۈملۈكۈم، ئۇ سىزنىڭ باتۇر بولۇشىڭىزنى ئۇمىد قىلمىدۇ، ئۇنىڭ سىز بىلەن دىدارلىشىۋېلىش ئارزۇسى بار، شۇڭا ئۆزىڭىزنى تۇتۇۋېلىڭ، يىغلىغانلىقىڭىزنى بىلىپ قالمىسۇن، بولمىسا قاتتىق بىئارام بولىدۇ.

ئاشلىپى ئۇنى مەھكەم قۇچاقلىۋېتىپ، سىكارلېت دەم ئالالماي قالدى.

— مەن ئەمدى قانداق قىلىمەن؟ ئۇنىڭسىز ياشىيالمايمەن! — دەپ ئۇنىڭ قۇلىقىغا بوش پىچىرلىدى.

مەنمۇ ياشىيالمايمەن، دەپ ئويلىدى سىكارلېتمۇ مېلانىيەدىن ئايرىلىپ قالغاندىن كېيىنكى هاياتىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ. ئەمما، ئۆزىنى مەھكەم تۇتۇۋالدى. ئاشلىپى ئۇنىڭغا تايىنىدۇ، مېلانىيەمۇ ئۇنىڭغا تايىنىدىغانلىقىنى ئېيتتى. هېلىمۇ ئۇنىڭ ئېسىدە، تارادىكى چاغدا ئۇ بىر قېتىم مەست بولۇپ قالدى. ئۇ كۈنى ئايدىڭ كېچە ئىدى، قاتتىق چارچاپ كەتكەنىدى. شۇ چاغدا ئۇ: يۈك دېگەننى يەلكىسىنىڭ كۈچى بار ئادەم كۆتۈرسە بولىدىكەن، دەپ ئويلىغانىدى. ئەمدى بىلدىكى، ئۇنىڭ يەلكىسى كۈچلۈك، ئاشلىپىنىڭ ئاجىز ئىكەن. شۇڭا، ئۆزى كۆكرەك كېرىپ چىقىپ بۇ يۈكنى يەلكىسىگە ئېلىشى كېرەك. سىكارلېت ئۆزىدە زادىلا كۆرۈلۈپ باقمىغان بىر خىل تەمكىنلىك بىلەن ئاشلىپىنىڭ ياش بىلەن نەملىشىپ كەتكەن مەڭزىگە سۆيۈپ قويدى. بۇ قېتىمقى سۆيۈشته تەلۈلەرچە قىزغىنلىق، بېسىلماس هاياجان يوق، پەقەت سوغۇق مېهرىبانلىقلا بار ئىدى.

— قورقماڭ، هامان چارىسىنى قىلىمىز، — دېدى سىكارلېت.

مىلانىيە ياتقان ئۆينىڭ ئىشكى ئېچىلىپ دوختۇر مادىنىڭ ۋارقىرىغىنى ئاڭلاندى:

— ئاشلىپ، تېز بولۇڭ!

ۋاي خۇدايىمەي، ئۇ تۇغقىمۇ ئوخشىمامدۇ! — دەررۇ ئويلىدى سىكارلىپت، — ئاشلىپ تېخى مەن بىلەن خوشلىشىشقا ئۇلگۈرمىگەنىدىغۇ! مەيلى، بەلكىم...

— تېز بولۇڭ! — دېدى سىكارلىپت ئۇنلۇك ئاۋازدا. ئاشلىپ گاڭگىراپ قېلىپ تېخىچە مىدىرلىماي تۇراتتى، — چاپسان چىقىڭ!

سىكارلىپت ئىشكىنى ئېچىپ ئاشلىپىنى ئىتتىرىپ دېگۈدەك چىقىرىۋەتتى. ئاشلىپ بىردىنلا ئېسىگە كەلگەندەك بولۇپ ئالدىغا يۈگۈردى، قولىدا يەنە ھېلىقى پەلەي تۇراتتى. سىكارلىپت ئۇنىڭ ئىتتىك كېتىۋاتقان قەدەم تىۋىشىنى، ئارقىدىن ئىشكىنىڭ يېپىلغان ئاۋازىنى ئاڭلىدى.

سىكارلىپت ھەسرەت بىلەن چوڭقۇر بىر تىنىپ قويۇپ ئاستا مېڭىپ كارىۋاتنىڭ قېشىغا كەلدى. ئاندىن كارىۋاتتا بېشىنى ئالىقانلىرى ئارىسىغا ئېلىپ يەرگە قاراپ ئولتۇرۇپ كەتتى. بىردىنلا چارچاپ كەتكەندەك بولۇپ كېتىۋاتاتتى، ئەزەلدىن بۇنداق چارچاپ باقمىغاندەك ئېزىلىپ كېتىۋاتاتتى. ئەسلىدە ئىشكىنىڭ يېپىلغان ئاۋازى بىلەن تەڭ ۋۇجۇدىدىكى جىددىيلىك، ئۇنىڭغا كۈچ بېرىپ كۈرەشكە ئاتلاندۇرۇۋاتقان جىددىي ھالەت بىردىنلا يوقىلىپ كېتىپ، پۈتۈن ئەزايى سىرقىراپ ئاغرىپ كېتىۋاتقاندەك، ھېسسىياتى قۇرۇپ قېلىۋاتقاندەك، ئازاب ۋە ئۆكۈنۈشلەر، قورقۇنچ ۋە تەئەججۈپلەر غايىب بولۇۋاتقاندەك بولۇۋاتاتتى. ئۇ راستلا چارچىغانىدى. يۈرىكى خۇددى تام مەشنىڭ ئۈستىدىكى سائەتتەك بوش ۋە رىتىملىق سوقۇۋاتاتتى.

ئاشۇ بوشلۇق ۋە گاراڭلىق ھالەت ئىچىدە بىر پىكىر ئۇنىڭ كاللىسىدا ئاستا ـ ئاستا روشەنلىشىپ قېلىۋاتاتتى: ئاشلىپ

ئۇنى سۆيمەيدۇ، ئەزەلدىن چىن يۈرىكى بىلەن سۆيۈپ باققان ئەمەس. سىكارلېت بۇنى تونۇپ يەتكەندىن كېيىن قىلچە ئازابلانمىدى. ئەسلىدە بۇ ئازابلىق ئىش ئىدى، شۇڭا قاتتىق ھەسرەت چەكسە، ئاھ ئۇرسا، نالە ـ پەريات كۆتۈرسە بولاتتى، لېكىن ئۇنداق قىلمىدى، چۈنكى پاكىت دېگەن پاكىت، ئۇ ئۇنى سۆيمىسە، ئۇمۇ ئۇنىڭغا پەرۋا قىلمىسا بولمىدىمۇ؟ ئۇنىڭ پەرۋا قىلمىغىنى ئۇنى ئەمدى ياخشى كۆرمەيدىغان بولۇپ قالغانلىقى ـ دە، ئۇنى سۆيمىگەندىكىن، ئۇ نېمە دېسۇن، نېمە قىلسۇن، ھەرگىز بىئارام بولمايدۇ.

ئۇ كارىۋاتتا يېتىپ چارچاپ كەتكەن بېشىنى ياستۇقىغا قويدى. ئۇ خىياللارنى كاللىسىدىن نېرى قىلىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى. ئۇ يەنە: لېكىن، مەن ئۇنى ھەقىقىي ياخشى كۆرىمەنغۇ؟ ئۇزاقتىن بېرى ياخشى كۆرۈپ كېلىۋاتىمەنغۇ؟ مۇھەببەت بىردەمنىڭ ئىچىدە ئۆزگىرىپ سوۋۇپ قالىدىغان نەرسە ئەمەس، دەپ ئويلىشى مۇمكىن. ئاھ، ئۇنداق ئويلىغانىنىڭمۇ پايدىسى يوق.

لېكىن، ئۇ ئۆزگىرىدۇ ھەم ئاللىقاچان ئۆزگەردى.

ئۇ مېنىڭ تەسەۋۋۇرۇمدىن باشقا نەرسىدە ھەقىقىي مەۋجۇت بولۇپ باققان ئەمەس، ـــ ئويلىدى ئۇ بۇ ئويلىرىدىن بىزار بولغاندەك ھالەتتە، ـــ مېنىڭ سۆيىدىغىنىم ئۆزۈم قۇراشتۇرۇپ چىققان نەرسە، ئۇ نەرسىمۇ مېلانىيەگە ئوخشاش ئۆلۈپ كەتتى. مەن ئۆزۈمگە چىرايلىق بىر كىيىم تىكتۇردۇم ھەم ئۇنى ياخشى كۆردۇم. كىيىن ئاشلىپ ئاتلىق كېلىپ قالدى. ئۇ شۇنچىلىك چىرايلىق ئىدى، ھېچكىمگە ئوخشىمايتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ كىيىمىنى ئۇنىڭغا مۇڭاپىق كەلسۇن ـ كەلمەسۇن كىيدۈرۈپ قويدۇم، ئەمما ئۇنىڭ قانداق بولۇپ قالغانلىقىغا قارىغۇم كەلمىدى. مەن ئۇ ئادەمنى ئەمەس، چىرايلىق كىيىملىرىنى ياخشى كۆرەتتىم.

سىكارلېت نۇرغۇن يىللار ئىلگىرىكى ئىشلارنى، تارادىكى

چاغلىرىدا ئاق گۈللۈك يېشىل كۆڭلەكنى كىيىپ قۇياشنىڭ ئالتۇن نۇرىغا چۆمۈلۈپ تۇرغاندا، ئاتلىق بىر ئالتۇن چاچ يىگىتنىڭ ئۆزىگە مەپتۇن بولۇپ قالغانلىقىنى خىيالىغا كەلتۈرەلمەيتتى. ئۇ يىگىت ئۇنىڭ تەسەۋۋۇرىدىكى يىگىت بولۇپ، ئەمدى ئويلىسا دادىسى گېلارد سوۋغات قىلغان ياقۇت كۆزلۈك ھالقىسىچىلىكىمۇ ئەتىۋارى يوق ئىكەن. ئۇ ھالقىنىمۇ ئۇ ئىنتايىن ياخشى كۆرگەن، ئەمما ئۇنىڭغا ئېرىشكەندىن كېيىن ئۇنى ئۇنچىلىك ئەتىۋارلاپ كەتمىگەنىدى. پۇلدىن باشقا ھەرقانداق نەرسە ئۇنىڭ قولىغا ئۆتكەندىن كېيىنلا ئۆزىنىڭ قىممىتىدىن قالاتتى. ئاشلىيمۇ شۇنداق، ئەگەر ئۇ ئەينى چاغلاردا ئۇنىڭ بىلەن تويىقىلىشنى رەت قىلىپ ئۆزىنىڭ ساختا ئارزۇسىنى قاندۇرغان بولسا، ئاشلىينىڭمۇ ئاللىبۇرۇن قىممىتى قالمىغان بولاتتى. ئۇنىڭ بىلەن توي قىلىپ قالغان بولسىمۇ، ئۇ باشقا ئەرلەرگە ئوخشاش قىزغىن ۋە بىردەم كۆرمىسە تۇرالمايدىغان ھالەتتىن تەرەققىي قىلىپ كۈنچى، خاپىغان بولۇپ قالغۇدەك بولسا، باشقا بىرسىنى ئۇچراتقاندا، ئاشلىيغا بولغان ئۆز ۋاقتىدىكى قىزغىن ھېسسىياتلىرى شامالدا كۆتۈرۈلۈپ كەتكەن تۇمانەك بىردەمدىلا يوقىلىپ كەتكەنمۇ بولاتتى.

مەن بۇرۇن نېمىدېگەن ئەخمەق! ــ ئەلەم بىلەن ئويلىدى سىكارلېت، ــ مانا ئەمدى شۇنىڭ دەردىنى تارتىۋاتىمەن. بۇرۇن مەن ئارزۇ قىلىۋاتقان ئىشلار ئەمدى بولۇۋاتىدۇ. مېلانىيەنىڭ ئۆلۈمىنى تىلەپ ئاشلىيغا ئېرىشىشنى ئارزۇ قىلىۋىدىم، مانا ئەمدى مېلانىيە ئۆلۈپ ئاشلىيغا ئېرىشەلەيدىغان بولدۇم، ئەمما ئۇنداق قىلغۇم يوق. ئۇ ئۆزىنىڭ يۈز ـ ئابرۇيىنى بەك ئويلايدۇ، شۇڭا چوقۇم ماڭا رېتتىن ئايرىلىپ، ئاندىن ئۆزى بىلەن توي قىلىشنى ئېيتىدۇ. ئۇنىڭ بىلەن توي قىلمەنما! ئالتۇن پەتنۇسقا سېلىپ ئالدىمغا ئېلىپ كەلسىمۇ قاراپ قويماسمىنا. بىراق، ئۇنداق قىلساممۇ ئۇنىڭدىن قۇتۇلالمايدىغان ئوخشايمەن. بۇنىڭدىن كېيىن ئۇ يۈك ھامان مېنىڭ ئۇستۇمدە، ھاياتلا

بولسام، ئۇنىڭ هالىدىن خەۋەر ئېلىشىم، ئاچ قويماسلىقىم، باشقىلارنىڭ ئۇنىڭ دىلىغا ئازار بېرىشىگە يول قويماسلىقىم كېرەك. ئۇ مېنىڭ يەنە بىر بالامغا ئوخشاش ئېتىكمىگە يېپىشىپلا يۇرىدىغان ئوخشايدۇ. ئاھ، ئاشقىمدىن ئايرىلىپ، يېڭى بىر بالىغا ئانا بولىدىغان ئوخشايمەن. مېلانىيەگە ۋەدە بەرمىگەن بولسام، ئۇ چاغدا ئۇنى مەڭگۇ كۆرمىگەن بولسامۇ مەيلى ئىدى.

ئاتمىش ئىككىنچى باب

سىكارلېت بىرلىرىنىڭ شۇرلىشىۋاتقىنىنى ئاڭلاپ ئىشىكتىن چىقىپ قاراپ باقتى، قورقۇپ كېتىشكەن بىرنەچچە نېگىر كارىدوردا تۇرۇشاتتى. پىرىسسىي ئۇخلاپ قالغان بېئونى ئاران كۆتۈرۈپ تۇرۇۋاتاتتى، پېتېر تاغا مىشىلداپ يىغلاۋاتاتتى، ئاشپەز ئايال كۆزلىرىدىن ئېقىۋاتقان ياشلىرىنى پەرتۇقىنىڭ ئېتىكى بىلەن تىنماي سۈرتۈۋاتاتتى، ئۇچىلىسى ئەمدى قانداق قىلىمىز، دېگەندەك ئۇنىڭغا مۆلدۈرلەپ قارىشىپ تۇراتتى. سىكارلېت كارىدورنىڭ ئۇ تەرىپىدىكى ياتاق ئۆيگە قارىدى. پېتتىي هامما بىلەن ئىندىيا بىر ـ بىرىنىڭ قولىنى تۇتۇشۇپ مىدىر قىلماي تۇرۇشاتتى. ئىندىيانىڭ ئادەتتىكى تەكەببۇر قىياپىتىدىن هازىر هېچنېمە يوق ئىدى، ئۇلارمۇ ئۇ نېگىرلارغا ئوخشاش، ئۇنىڭ ئۆزلىرىگە كۆرسەتمە بېرىشىنى كۈتۈۋاتقاندەك قىلاتتى. سىكارلېت ئۆيگە كىرگەندە ئۇلار دەرهال ئۇنىڭ ئالدىغا كەلدى.

ــ هىم، سىكارلېت، ئەمدى قانداق... ــ پېتتىي هامما ئەمدىلا گەپ باشلىشىغا، كىچىك بالىلارنىڭكىگە ئوخشايدىغان ئاغزى تىترەپ كەتتى.

ــ ماڭا گەپ قىلماڭ، بولمىسا چىقىرىۋېتىمەن، ــ دېدى

سىكارلېت. نېرۋىلىرى جىددىيلىشىپ تۇرۇۋاتقاچقا، ئاۋازى قوپال چىقىپ كەتتى، قوللىرىنىمۇ ئىككى بىقىنىغا تىرىۋالغانىدى. مېلانىيەنىڭ ئاخىرەتلىك ئىشلىرى تۇغرۇلۇق چىققان بۇ گەپ بىلەن تەڭ ئۇنىڭ گېپلى يەنە بوغۇلۇپ قالغانىدى، ــ ھېچقايسىڭ ئۇنۇڭنى چىقىرىشما!

ئۇلار ئۇنىڭ ئاۋازىدىكى بۇيرۇق تەلەپپۇزىنى ئاڭلاپ ئىختىيارسىز كەينىگە داجىشتى، چىرايلىرىمۇ بىرخىل بولۇپ كەتتى. «ئۇلارنىڭ ئالدىدا ھەرگىز يىغلىۋەتمەي، ــ ئويلىدى ئۇ ئىچىدە، ــ بولمىسا ئۇلارمۇ يىغلاپ، ئارقىدىن نېگىرلارمۇ يىغلاپ ئۆينى بېشىغا كىيىشىدۇ. شۇڭا، ئۆزۈمنى قاتتىق تۇتۇۋېلىشىم كېرەك. قىلىدىغان ئىشلار نۇرغۇن، دەپنە ئىدارىسىگە بېرىپ ئالاقىلىشىش، ئاخىرەتلىك ئىشلارنى ئورۇنلاشتۇرۇش، ئۆيلەرنى تازىلىتىش كېرەك. پەتىگە كەلگەنلەر چوقۇم ماڭا ئېسىلىپ يىغلىشىدۇ، ئۇلارغىمۇ بىر نېمە دېيىش كېرەك. ئاشلىپى بۇ ئىشلارنى قىلالمايدۇ. پىتتىي بىلەن ئىنديانامۇ شۇنداق. ئۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى مەن قىلىشىم كېرەك. ئاھ، نېمىدېگەن ئېغىر ئىشلار بۇ! مەن نېمىشقا دائىم مۇشۇنداق ئىشلارغا ئۇچرايمەن. ئۇنىڭ ئۇستىگە ساپلا خەقنىڭ ئىشى!»

سىكارلېت پىتتىي بىلەن ئىنديانىڭ بىئارام بولۇپ تۇرۇشقانلىقىنى كۆرۈپ ئىچىدە قاتتىق ئۆكۈندى، مېلانىيە ئۇنىڭ ئۆزى ياخشى كۆرىدىغان ئادەملەرگە بۇنداق قوپاللىق قىلىشىنى ھەرگىز ياخشى كۆرمەيدۇ.

ــ بايىقى قوپاللىقىمنى كەچۈرۈڭلار، ــ دېدى ئۇ ناھايىتى تەستە، ــ سىلەرگە... ياخشى مۇئامىلە قىلمىدىم. ئەپۇ قىلىڭ ھامما، كاربىدورغا چىقىپ بىردەم تۇرۇپ كېرەي. ئۆزۈم يالغۇز بىردەم ئويلىنىۋالمىسام بولمايدۇ. مەن كىرگەندە ئاندىن...

سىكارلېت پىتتىي ھاممىنىڭ مۇرىسىگە بوش ئۇرۇپ قويۇپ تاشقىرىغا ماڭدى، يەنە تۇرنىۋېرىدىغان بولسا ئۆزىنى تۇتالمايۋېلىشى مۇمكىن ئىدى. ئۆزى يالغۇز بىردەم تۇرۇۋېلىشى،

قانغۇچە يىغلىۋېلىشى كېرەك، بولمىسا يېرىلىپ كېتىدۇ.

سىكارلېت سىرتتىكى كارىدورغا چىقىپ ئىشىكنى چاڭ يېپىۋەتتى. سالقىن ۋە نەم شامال يۈزىنى سىيپاپ ئۆتۈپ تۇرۇاتاتتى. يامغۇر توختىغانىدى. ئارىلاپ ئۆگزىدىن تامچىپ چۈشۈۋاتقان يامغۇر سۈيىنىڭ ئاۋازىدىن باشقا ئەتراپتا ھېچقانداق ئاۋاز يوق ئىدى، دۇنيا قويۇق تۇمان ئىچىدە ياتاتتى. كوچىنىڭ ئۇ تەرىپىدىكى ھەممە ئۆيلەر قاراڭغۇ ئىدى، پۈتۈن دۇنيا تىمتاسچىلىق ئىچىدە ياتقاندەك كۆرۈنەتتى.

ئۇ بېشىنى تۇۋۇرۇككە يۆلەپ تۇرۇپ كەتتى. يىغلىغۇسى كېلەتتى، لېكىن كۆزلىرىگە ياش كەلمەيتتى. بۇ ئاپەت تولىمۇ ئېغىر بولۇپ، ئۇنى ياش بىلەن ئىپادىلىگىلى، يەڭگىللەتكىلى بولمايتتى. ئۇنىڭ پۈتۈن ۋۇجۇدى تىترەپ توختىمايتتى، ھاياتىدىكى يىمىرىلىش دەپ ئويلىغان ئىككى قورغانىنىڭ يىمىرىلىپ كېتىۋاتقان ئاۋازى ئۇنىڭ قۇلاق تۇۋىدە، يۇرىكىدە ئاجايىپ زور ئەكس سادالارنى قوزغىماقتا ئىدى. ئۇ بىردەم تۇرۇۋېلىپ ئاندىن ئادىتى بويىچە: بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى ئەتە بەرداشلىق بېرەلىگۈدەك بولغاندا ئويلايچۇ، دەپ خىيال قىلدى. بىراق بولمىدى، ئىككى ئىشنى ئويلۇالمىسا بولمايتتى. بىرى، مېلانىيە ئىدى، ئۇ ئۇنى شۇنچىلىك ياخشى كۆرەتتى ھەم ئۇنىڭغا ئۇ بولمىسا بولمايتتى. يەنە بىرسى، ئاشلېي ھەم ئۇنىڭغا بولغان ماھىيەتلىك قاراشنى رەت قىلىپ كېلىۋاتقان قارىغۇلارچە ۋە جاھىل مۇئامىلىسى ئىدى. سىكارلېت بۇ ئىككى ئىشنى ئويلىسا، مەيلى ئەتە ياكى ھاياتىدىكى قايسىبىر ئەتىدە بولسۇن، ئوخشاشلا قاتتىق ئازابلىناتتى.

ھازىر مەن ئۆيگە كىرىپ ئۇلار بىلەن پاراڭلىشالمايمەن، — ئويلىدى ئۇ، — بۈگۈن ئاخشام ئاشلېيغىمۇ قارىيالمايمەن ھەم تەسەللىمۇ بېرەلمەيمەن. بۈگۈن ئاخشام بولمايدۇ. قىلىشقا تېگىشلىك ئىشلارنى، دېمىسە بولمايدىغان تەسەللى گەپلەرنى ئەتە ئەتىگەندە كېلىپ قىلاي. بۈگۈن ئاخشام بولمايدۇ، ئۆيگە

كېتىشىم كېرەك.

ئۇنىڭ ئۆيى بۇ يەردىن بەش مەھەللە نېرىدا ئىدى. ئۇ پېتىرنىڭ پەيتون قوشۇشنى، مادې دوختۇرنىڭ ئۆزىنى ئاپىرىپ قويۇشنى كۈتمىدى، چۈنكى ئالدىدىكىسىنىڭ يىغىسىدىن، كېيىنكىسىنىڭ ئۈنسىز ئەيىبلەشلىرىدىن قورقاتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ پەلەمپەيدىن چۈشۈپ، چاپىنىنىمۇ، شىلەپىسىنىمۇ كىيمەي قاراڭغۇلۇقتىكى تۇمان ئىچىگە كىرىپ كەتتى. ھاۋا نەم، ئەتراپ جىمجىت، ھەتتا ئايىغىنىڭ ئاۋازىمۇ ئاڭلانمايتتى، ھەممە نەرسە خۇددى چۈشىدىكىدەك ئىدى.

ئۆيگە يېقىن يەردىكى دۆڭگە چىقىپ كېتىۋاتقاندا، كۆكسىدە توسۇلۇپ قالغان كۆز ياشلىرى ئېقىپ چىقالماي قاتتىق قىينىلىپ كەتتى، كاللىسىغا غۇۋا بىر خىيالىي كۆرۈنۈش كەلگەندەك بولدى. ھە، بۇرۇنمۇ ئۇ مۇشۇنداق ئەھۋال بىلەن مۇشۇ قاراڭغۇ، سۆرۈن جايغا كەلگەن ئەمەسمۇ؟... بىر قېتىم ئەمەس، بىرنەچچە قېتىم. بۇ نېمىدېگەن كۈلكىلىك ئىش ـ ھە، ئويلىدى ئۇ ئەنسىزلىك ئىچىدە قەدىمىنى تېخىمۇ ئىتتىكلىتىپ. نېرۋىلىرى ئۇنىڭ بىلەن چاقچاقلىشىۋاتقاندەك قىلىۋاتامدۇ نېمە؟ لېكىن، بۇ خىل تۇيغۇ داۋاملاشماقتا، بەلكى ئاستا ـ ئاستا ئۇنىڭ پۈتۈن ئېڭىغا سىڭىپ بارماقتا. ئۇ شۇبھە بىلەن ئەتراپىغا قاراپ قويدى، نەتىجىدە بۇ خىل تۇيغۇ تېخىمۇ كۈچىيىپ كەتتى، غەلىتە ۋە تونۇشتەكلا. شۇنىڭ بىلەن ئۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ، خۇددى ھەرقانداق خەتەرنى پۈراپ بىلىدىغان ھايۋاندەك بىردىنلا سەزگۈرلەشتى. «بەك چارچاپ كەتكەچكە شۇنداق بولۇۋاتقاندىمەن، ـــ ئۇ يەنە ئۆزىگە تەسەللى بېرىشكە باشلىدى، ـــ نېمىدېگەن قاراڭغۇ، نېمىدېگەن قويۇق تۇمان بۇ. بۇرۇن بۇنداق قويۇق تۇمانىنى زادىلا كۆرۈپ باقماپتىكەنمەن. يا... ياكى...»

شۇئان ئۇ چۈشەندى ـ ده، قورقۇشقا باشلىدى، سانسىزلىغان چۈشلىرىدە مۇشۇنداق تۇمان ئىچىدە قېچىپ يۈرگەن، ھەر بىر

چۈشىدە ئوخشاش بىر سىرلىق، پايانسىز جايدىن ئۆتكەن ئەمەسمىدى؟ ئۇ يەردىمۇ تۇمان مۇشۇنداق قويۇق ئىدى، جىن ـ ئالۋاستىلار توپ ـ توپ يۈرۈشەتتى. ھازىرمۇ ئۇ ئاشۇ چۈشىنى كۆرۈۋاتامدۇ ياكى ئۇ چۈشى رېئاللىققا ئايلىنىپ قالدىمۇ؟

قىسقا بىر ۋاقىت ئۇ رېئاللىققىن ئايرىلىپ پۈتۈنلەي ئېزىپ كەتتى، بۇرۇن كۆرگەن ئاشۇ چۈشى ئىچىگە كىرىپ قالغاندەك بولۇپ قالدى. بۇ قېتىمقىسى تېخىمۇ ئېغىر ئىدى. يۈرىكى توختىماي سېلىشقا باشلىدى. يەنە بىر قېتىم ئۆلۈم ۋە جىمجىتلىق ئىچىدە قالدى. تارادا بىر قېتىم شۇنداق بولغانىدى. دۇنيادىكى مۇھىم دەپ بىلگەن ئىشلارنىڭ بىرسىمۇ كۆرۈنمەيتتى. ھايات بىر دۆۋە خارابلىكتەك بىلىنىپ يۈرىكى ئەنسىز سوقۇپ كېتىۋاتاتتى. ئۇنى تۇمان ئىچىدىكى ۋەھىمە ۋە تۇمانىنىڭ ئۆزى مەھكەم چىرمىۋالغانىدى. ئاخىر بولمايۇ ئۇ قېچىشقا باشلىدى، بۇ قېچىش ئۆتكەندە چۈشىدە كۆرگەن قېچىشقا بەكمۇ ئوخشايتتى، بۇ قېتىم ئۇنى بەلگىسىز بىر ۋەھىمە قوغلاۋاتاتتى، ئۆزىنىڭ نەگە قېچىۋاتقانلىقىنى بىلمەيتتى. تۇمان ئىچىدە ئۆزىنى مەلۇم بىر جايدىكى بىخەتەر يەرگە قاراپ قېچىۋاتىمەن، دەپ ئويلايتتى.

ئۇ قاراڭغۇ كوچىنى بويلاپ يۈگۈرۈپ كېتىۋاتىدۇ. كۆزلىرى يەردە، يۈرىكى قاتتىق سوقۇپ تۇرۇۋاتىدۇ. ئالدىدىن شامال ئۇرماقتا، ئىككى يانىدىكى دەرەخلەرنىڭ كۆلەڭگىلىرى قورقۇتماقتا. مەلۇم جاي، مەلۇم جاي، جىمجىت ۋە نەمخۇش بۇ قاقاس دالادا ئۆزىنى دالدىغا ئالىدىغان بىر جاي چوقۇم بار! ئۇ ھاسىراپ ـ ھۆمۈدەپ دۆڭنىڭ ئۈستىگە چىقىۋالدى. كۆڭلىكى ھۆل بولۇپ پاچاقلىرىغا چاپلىشىپ قېلىۋاتاتتى، تىنىقى كۆچىيىپ ئۆپكىسى يېرىلىپ كەتكۈدەك بولۇپ كېتىۋاتاتتى. ئىچىدىكى چىڭ تارتىۋالغان بانداژ ئىككى بىقىنىنى قىسىپ يۈرىكىنى مجىۋەتكۈدەك قىلىۋاتاتتى.

يىراقتىن پىلىلداپ يېنىپ تۇرغان چىراغ يورۇقلىرى

كۆرۈندى. لېكىن، ئۇ يورۇقلۇقنىڭ راست بولۇشى ناتايىن. چۈشىدە ئۇ ئۇنداق چىراغلارنى كۆرمىگەن، كۈل رەڭ تۇماندىن باشقا ھېچنېمە يوق ئىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ پۈتۈن دىققىتى ئاشۇ يورۇقلۇققا يىغىلدى. ئۇ بىخەتەرلىكتىن، ئادەملەر ۋە رېئاللىقتىن دېرەك بېرەتتى. ئۇ مەزمۇت تۇرۇپ، مۇشتىلىرىنى چىڭ تۇتۇپ ئۆزىنى ساراسىمە ئىچىدىن قۇتۇلدۇرۇپ چىقتى، ئاندىن چىراغلار يېنىپ تۇرغان ئۇ جايغا پۈتۈن دىققىتى بىلەن سەپسېلىپ، ئۇ يەرنىڭ چۈشلىرىدىكى ئالۋاستىلار يۇرىدىغان جاي ئەمەس، بەلكى ئاتلانتادىكى پىئاچتېر كوچىسى ئىكەنلىكىنى بىلدى.

ئۇ پەيتون توختايدىغان بىر سۇپىغا كېلىپ ئولتۇرۇپ، چېچىلىپ كېتىۋاتقان نېرۋىلىرىنى پۈتۈن كۈچى بىلەن يىغىشقا باشلىدى.

«بايا تىندىن بېرى سېنىڭ ئادەمدەك تىنىمايلا يۈگۈردۈم، — دەپ ئويلىدى ئۇ. تىترەكلىرى بىرئاز توختىغان، ئەمما يۈرىكى يەنە قاتتىق سېلىپ تۇرۇۋاتاتتى، — لېكىن نەگە قاراپ يۈگۈردۈم؟» ئۇنىڭ تىنىقى ئەمدى سەل ئورنىغا چۈشتى. قوللىرى بىلەن بېلىنى تۇتۇۋېلىپ پىئاچتېر كوچىسىغا سەپسالدى. ئەنە ئاۋۇ دۆڭنىڭ ئوستىدىكىسى ئۆزىنىڭ ئۆيى. ئۆيلەرنىڭ ھەممە دېرىزىلىرىدە خۇددى تۇمانلىق كېچىگە ئورۇش ئېلان قىلىۋاتقاندەك چىراغ يورۇقى پالىلداپ تۇرۇپتۇ. ئۇنىڭ ئۆيى ! بۇ راست ! ئۇ يىراقتىكى ئۇ ئۆيلەرنىڭ قاراڭغۇدا چوقچىيىپ تۇرغان قارىسىغا قاراپ تۇرۇپ كەتتى، يۈرىكىمۇ خېلىلا تىنچلىنىپ قالدى.

ئۆي ! ئۇ بارىدىغان جاي ئەنە شۇ! بايا تىندىن بېرى يەتمەكچى بولۇپ يۈگۈرگەن جاي ئاشۇ! ئەمدى ئۇ رېتىنىڭ يېنىغا قايتىپ بارىدۇ.

شۇ خىيال بىلەن تەڭ ئۇ بەدىنىدىكى قوۋۇق - كىشەنلەردىن، ئاشۇ چاغدا تاراغا بېرىپ ئۇ يەردىكى ۋەيرانچىلىقلارنى كۆرگەندىن

بىرى چۈشىدىن چىقماي كېلىۋاتقان ۋەھىمىلەردىن قۇتۇلۇپ يېنىكلەپ قالغاندەك بولۇپ قالدى. ئاشۇ كۈنى كېچىدە تاراغا يېتىپ بارغاندا، تىنچ، بىخەتەر مۇھىتنىڭ يوقالغانلىقىنى، بارلىق كۈچ ـ قۇدرەت، بارلىق ئەقىل ـ پاراسەت، بارلىق مېھرىبانلىق، بارلىق چۈشىنىشلەر... ئېلىپىنىڭ ۋۇجۇدىغا مۇجەسسەملەشكەن، سىكارلېت بالىلىق چاغلىرىدا مۇستەھكەم قورغان بولۇپ شەكىللەنگەن بارلىق نەرسىلەرنىڭ بىراقلا گۇمران بولغانلىقىنى كۆرگەندى. شۇ كۈنى كەچتىن باشلاپ ئۇ ماددىي تۇرمۇش كاپالىتىگە ئېرىشكىنى بىلەن، چۈشىدە يەنىلا قورقۇپ، چۆچۈپ يۇرگەن كېچەك بالا ئىدى، يوقىتىپ قويغان دۇنياسىدىكى يوقالغان خاتىرجەملىكىنى توختىماي ئىزدەپ يۇرەتتى.

ئەمدى ئۇ چۈشىدىكى پاناھگاھىنى، تۇمان ئىچىدە دائىم ئۆزىنى پاناھىغا ئالىدىغان ئۇ ئىللىق ۋە بىخەتەر جايىنى تېپىۋالدى. ئۇ ئاشلىي ئەمەس... ھەي، ئەزەلدىن ئاشلىپي بولۇپ باققانمۇ ئەمەس ! ئاشلىپىنىڭ ۋۇجۇدىدىكى ئىللىق ھارارەت سازلىقتىكى يېنىپ تۇرغان چىراغلارنىڭ ھارارىتىچىلىكمۇ يوق، ئۇنىڭ يېنىدىكى بىخەتەرلىكمۇ قۇملۇقتىكى بىلەن ئاساسەن ئوخشاش. رېت... رېتنىڭ يەلكىلىرى كۈچلۈك، ئۇنى مەھكەم قۇچاقلىيالايدۇ، كەڭ كۆكسى چارچاپ كەتكەن بېشىنى قويىدىغان ياستۇق، مەسخىرىلىك كۈلكىلىرى ئۇنىڭغا ئىشلارغا تۇغرا قاراشنى ئۆگىتىدۇ. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئەتراپلىق چۈشىنىش ئىقتىدارىغا ئىگە، چۈنكى ئۇمۇ سىكارلېتقا ئوخشاش ھەممە ئىشتا ئەمەلىيەتنى سۆزلەيدۇ. ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن بولمىغان كۆز قاراشلارغا، مەسىلەن، شۆھرەت، قۇربان بېرىش ياكى كىشىلىك ھاياتقا ئارتۇقچە ئىشىنىپ كېتىشتەك ھادىسىلەرگە ئالدىنىپ قالمايدۇ. يەنە تېخى سىكارلېتنى سۆيىدۇ ! ئۇ نېمىشقا رېتنىڭ ئۆزىنى دائىم مەسخىرە ئاستىغا ئېلىپ تۇرسىمۇ شۇنچىلىك ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى چۈشەنمىدى؟ مېلانىيە ئۇنى چۈشەنگەن،

شۇڭا ئۇ ئۆلىدىغان چاغدا: «رېتقا ئوبدان مۇئامىلە قىلىڭ» دېدى.

«ئاھ، — ئويلىدى ئۇ، — دۆت ۋە گالۋاڭ ئادەم بىر ئاشلىيالا ئەمەسكەن، ئۆزۈمنىڭ شۇنداق ئىكەنمەن. بولمىسا مەن بۇ نۇقتىنى بۇرۇنلا بىلىۋالمامتىم؟»

كۆپ يىللاردىن بېرى ئۇ رېتنىڭ مۇھەببىتىدىن قوپۇرۇلغان ئاشۇ مۇستەھكەم تامغا يۆلىنىپ كەپتىكەن ھەم چوقۇم شۇنداق بولۇشى كېرەك، دەپ ئويلاپتىكەن، يەنە تېخى كۆرەڭلىك بىلەن ئۆزۈمنىڭ كۈچىدىن بولغان دەپ چۈشىنىپ يۈرۈپتىكەن. بۇگۈن چۈشتىن كېيىن ھايات بىلەن بولغان كۆپ قېتىملىق ئېلىشىشلاردا مېلانىيەنىڭ باشتىن ـ ئاخىر ئۆزى تەرەپتە تۇرغانلىقىنى چۈشىنىۋەتكەن ھېس قىلغان بولسا، ھازىر رېتنىكىمۇ بىلىنىۋۈرمەي ئۆزىنى قوللاپ، سۆيۈپ، چۈشىنىپ، ياردەمگە ھەر قاچان تەييار تۇرۇپ كەلگەنلىكىنى ھېس قىلىشقا باشلاۋاتاتتى. ئاشۇ چاغدىكى ئىنتايىن ئۈچۈن مال سېتىش پائالىيىتىدە رېت ئۇنىڭ جىمجىتلىقىنى خالىمايدىغانلىقىنى سېزىپ، ئۇنى توپ ئىچىدىن تارتىپ چىقىپ شوتلاندىيە ئۇسۇلىنى بىللە ئوينىغان، ئۇستىدىكى قارىلىق كىيىملىرىنى سالدۇرۇۋەتكەن، ئاتالانتا قولدىن كەتكەن كۈنى ئاسمان ـ پەلەك كۆيۈۋاتقان ئوت ئىچىدىن ئۆزىنى قوتۇلدۇرۇپ چىققان، ئۇنىڭغا پۇل قەرز بېرىپ ئىگىلىك تىكلىۋېلىشىغا ياردەم بەرگەن، چۈشىدە قارا بېسىپ يىغلاپ كەتكەندە باغرىغا بېسىپ تىنچلاندۇرغان... بىر ئەر بىر ئايالنى ئۆلگۈدەك ياخشى كۆرمىسە مۇشۇنچىلا ئىشنى قىلامدۇ؟

دەرەخ يوپۇرماقلىرىدىكى يامغۇر تامچىلىرى تۆكۈلۈپ ئۇنىڭ ئۈستىگە چۈشۈپ تۇرۇۋاتاتتى، ئەمما ئۇ بۇنى سەزمەيتتى، ئەتراپىنى ئوراپ تۇرۇۋاتقان تۇمانغىمۇ دىققەت قىلمايتتى، خىيالى رېت باتلىرىدا، ئۇنىڭ بۇغداي ئۆڭ چىرايىدا، قاردەك ئاپئاق چىشلىرىدا، ئۆتكۈر ھەم سەزگۈر كۆزلىرىدە ئىدى، ئويلىغانسېرى ھاياجىنىنى باسالماي تىترەپ كېتىۋاتاتتى.

«مەن ئۇنى سۆيىمەن، — ئۇ بۇ پاكىتنى قىلچە ئىككىلەنمەي

ئېتىراپ قىلدى، — ئۇنى قاچاندىن بېرى شۇنداق سۆيۈپ كەلگەنلىكىمنى بىلمەيمەن، ئەمما بۇ ھەقىقەت، ئەگەر ئاشلىپى بولمىغان بولسا بۇنى مەن بالدۇرلا بىلىپ يەتكەن بولاتتىم. ئاشلىپى كۆزۈمنى باغلىۋالغان بولغاچقىلا، ھازىرغىچە ئۇنى بىلمەي يۈرۈپتىمەن.»

ئۇ ئۇنى سۆيىدۇ، ئۇ لۇكچەكنى، ئۇ مۇتتەھەمنى سۆيىدۇ، قىلچە ئىككىلەنمەي، ئاشلىپى ئاغزىدىن چۈشۈرمەيدىغان نام ـ ئابرۇيىنىمۇ دېمەي سۆيىدۇ... «ئاشلىپىنىڭ سۆزلىگەن ئۇ نام ـ ئابرۇيلىرى دائىم مېنى ئۆلتۈرۈپ كەلدى. شۇنداق، ئەينى چاغدا ئۇ مېنىڭ ئۆيۈمگە توختىماي كىلىپ تۇرىدىغان چاغلىردا ئۆيدىكىلىرىنىڭ ئۆزىگە مېلانىيەنى ئېلىپ بەرمەكچى بولۇۋاتقانلىقىنى بىلمىدىكەنغۇ! رېت مېنى ئۇنداق غۇلتىپ باقمىدى، مېلانىيە زىياپەت بەرگەن ئاشۇ قورقۇنچلۇق كېچىدە ئۇ مېنى بوغۇپ ئۆلتۈرۈپ قويسىمۇ قوياتتى. ئاتالانتا قولدىن كەتكەن ئاخشىمى ېزنى قۇتۇلدۇرغاندا، يېرىم يولدا تاشلاپ كېتىشىمۇ قەستەن ئەمەس، چۈنكى بىز خەتەرلىك جايلاردىن ئاساسەن ئۆتۈپ بولغان، بىزنى سالامەت قايتىپ كېتەلەيدۇ، دەپ ئويلىغان. شىماللىقلارنىڭ لاگېرىدا تۇتۇلۇپ ياتقاندا مەن قەرز سوراپ باردىم. شۇ چاغدا ئۇنىڭ، پۇل بېرىپ تۇرمەن، ئەمما ئۆزىڭىزنى ماڭا گۆرۈگە قويۇپ تۇرىسىز، دېگەن گېپى راست شۇنداق ئويلاپ قىلغان گەپ ئەمەس، چاقچاق. ئۇ مېنى ئۇزاقتىن بۇيان سۆيۈپ كەلگەن، ئەمما مەن ئۇنىڭغا يامان مۇئامىلە قىلدىم، بىرنەچچە قېتىم غۇرۇرىغا تەگدىم، ئۇ ئۆزىنى ئايايدىغان بولغاچقا، پەقەتلا چاندۇرمىدى، كېيىن بوينې ئۆلدى... ئاھ، مەن نېمە ئۈچۈن شۇنداق قىلدىم؟»

سىكارلېت ئورنىدىن تۇرۇپ دۆڭنىڭ ئۈستىدىكى ئۇ ئۆيلەرگە قاراپ تۇرۇپ كەتتى. يېرىم سائەت ئىلگىرى ئۇ پۇلدىن باشقا، دۇنيادىكى ھەممە نەرسىدىن، ئۆزى ھايات قېلىشنى ئارزۇ قىلغان ھەممە ئادەمدىن — ئېللىنىدىن، گېلاردتىن،

بونتېدىن، نېگىر ئانىسىدىن، مېلانىيەدىن، ئاشلېيدىن ئايرىلىپ قالدىم دەپ ئويلىغانىدى. ئۇلاردىن ئايرىلىپ قالغاندىن كېيىن، ئاندىن ئۆزىنىڭ رېتىنى سۆيىدىغانلىقىنى چۈشىنىۋاتىدۇ... ئۇ ئۇنى قەيسەرلىكى، مەردلىكى، قىزغىن ۋە قوپاللىقى، ئۆزىگە ئوخشاش ئىكەنلىكى ئۈچۈن سۆيىدۇ.

«ئۇنىڭغا ھەممىنى دەيمەن، — ئويلاپ كەتتى ئۇ، — ئۇ مېنى چۈشىنىدۇ ھەم چۈشىنىپمۇ كېلىۋاتقان. ئۇنىڭغا ئۆزۈمنىڭ بۇرۇن قانچىلىك دۆت ئىكەنلىكىمنى، ئەمدى ئۇنى يەنە سۆيىدىغانلىقىمنى، قىلغان ياخشىلىقلىرىنى ياندۇرىدىغانلىقىمنى سۆزلەپ بېرىمەن.»

ئۇ بىردىنلا ئۆزىنى ناھايىتى قورقماس ۋە خۇشال سېزىشكە باشلىدى، ئۆزىنى چىرماپ تۇرۇۋاتقان قاراڭغۇلۇق ۋە تۇماندىنمۇ قورقمىدى، ئەكسىچە ئىچىدە ناخشا ئېيتىشقا، بۇنىڭدىن كېيىن ئۇ نەرسىلەردىن ئىككىنچى قورقمايدىغانلىقىغا ئىشىنىشكە باشلىدى، ئەمدى ئۇ ھەرقانچە قويۇق تۇمان ئىچىدە قالسىمۇ ئۆزىنىڭ پاناھگاھىنى تېنىمەي تېپىپ بارالايدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇ يېنىك قەدەملەر بىلەن ئىتتىك يۈرۈپ كەتتى. ئۆيگە ھازىرلا ئۈچۈپ بارغۇسى كېلەتتى. شۇڭا، يول ئۇنىڭغا تولمۇ ئۇزۇن بىلىنىپ كېتىۋاتاتتى. نېمىدېگەن يىراق يول بۇ ! ئۇ ئېتىكىنى تىزىغچە كۆتۈرۈۋېلىپ ئالدىغا قاراپ يۈگۈردى. بۇ قېتىمقىسى قورقۇنچتىن ئەمەس ئىدى، رېت قۇچقىنى كەڭ ئېچىپ ئۇنى ئىشىك ئالدىدا ساقلاپ تۇراتتى.

ئاتمىش ئۈچىنچى باب

ئالدى ئىشىك قىيا ئوچۇق تۇراتتى. سىكارلېت ھاسىراپ ـ ھۆمۈدەپ ئۆيگە كىرىپ، تورۇستىكى ئاسما چىراغنىڭ ئاستىدا بىردەم تۇردى. ئۆينىڭ ئىچى يورۇق، ئەمما ناھايىتى جىمجىت

ئىدى. ئۇ كىشىلەر ئۇخلاپ كەتكەندىن كېيىنكى جىمجىتلىق ئەمەس، بەلكى ئۇيقۇدىن چۆچۈپ ئويغانغان، چارچىغان، لېكىن يەنە ئازراق يامان ئالامەتلەر پۈراپ تۇرغان جىمجىتلىق ئىدى. بىر قاراپلا رېتىنىڭ مېھمانخانا ئۆيىدە يوقلۇقىنى بىلدى، كۆتۈپخانىدىمۇ كۆرۈنمەيتتى. سىكارلېتنىڭ يۈرىكى سەل ئاغقاندەك بولدى، ئېھتىمال سىرتقا چىقىپ كەتكەندۇ... بېللې بىلەن بىللىمىدۇ ياكى ھەر كۈنى ھاراق ئىچكىلى بارىدىغان يېرىگە كەتكەنمىدۇ؟ ئۇ بۇنداق بولار دەپ ئويلىمىغانىدى.

سىكارلېت ئۇستىگە چىقىپ كېتىۋېتىپ تاماقخانىنىڭ ئىشىكىنىڭ يېپىقلىق تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ سەل خىجىل بولدى، يۈرىكىمۇ ئازراق تارتىشقاندەك قىلدى. چۈنكى، بۇ يىلدىن يازدىن بېرى رېت ھەر كۈنى دېگۈدەك كېچىدە تاماقخانىغا كىرىۋېلىپ ھاراق ئىچىپ ئولتۇراتتى، كۆپ ئىچىۋېتىپ مەست بولۇپ كەتكەندىن كېيىن، پورك ئۇنى مەجبۇرىي ئۇستىگە ئاچىقىپ ياتقۇزۇپ قويىاتتى، ئۇ سىكارلېتنىڭ سەۋەبىدىن بولغان ئىش ئىدى. ئەمدى تۇزەتسە بولىدۇغۇ؟ ھازىردىن باشلاپ ھەممە نەرسە ئۆزگىرىدۇ، چوڭ ئۆزگىرىشلەر بولىدۇ... ئەمما، خۇدا ئۆزۈڭ ساقلىغىن، بۇگۈن ئاخشام ئۇنداق مەست بولۇپ كەتمىسۇن، بولمىسا ئۇ ماڭا ئىشەنمەيدۇ، مېنى يەنە مەسخىرە قىلىدۇ، ئۇ چاغدا ماڭا تولىمۇ ئېغىر كېلىدۇ.

سىكارلېت تاماقخانىنىڭ ئىشىكىنى ئازراق ئېچىپ ئىچىگە قاراپ باقتى. دېگەندەك، ئۇ شۇ يەردە، ئۇستەلنىڭ يېنىدا ئولتۇرۇپتۇ، ئالدىدا تېخى ئاغزى ئېچىلمىغان بىر بوتۇلكا ھاراق تۇرۇپتۇ، يېنىدا قۇرۇق بىر رومكىمۇ بار. خۇداغا شۈكۈر، ئۇ ساق ئىكەن ! سىكارلېت ئىچىگە كىرىپ ئۆزىنى ئۇنىڭغا ئېتىشتىن ئاران تۇتۇپ قالدى. ئەمما، ئۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ قارىغاندا، كۆزلىرىدىكى غەلىتە ھالەتنى كۆرۈپ قېتىپ تۇرۇپلا قالدى، تىلىنىڭ ئۇچىغا كەلگەن گېپىنىمۇ دېيەلمىدى.

ئۇ سىكارلېتقا سۈرلۈك قاراپ قويدى، چىرايىدىن

چارچىغانلىقى چىقىپ تۇراتتى، ئادەتتىكى تېتىكلىكلىرى كۆرۈنمەيتتى. سىكارلېتنىڭ چاچلىرى چۈۋۈلۈپ كەتكەن، ھاسىراپ دېمىنى ئالالماي قېلىۋاتقان، كۆڭلىكىنىڭ ئېتەكلىرى لاي بولۇپ بۇلغانغان، پۇتۇن تۇرقى شۇنچىلىك كۇلكىلىك تۇرسىمۇ ئۇنىڭدا قىلچە ھەيران قېلىش كۆرۈنمەيتتى ھەم ئۇنىڭدىن نېمە ئىش بولغانلىقىنى سورىمايتتى، ئادەتتىكىدەك ھېچنېمە قويۇپ ئۇنى مەسخىرىمۇ قىلمايتتى، ئورۇندۇقتا قىيسىيىپ ئولتۇراتتى. كىيىملىرى پۈرلىشىپ كۆز بىلەن كۆرگۈسىز بولۇپ كەتكەندى، بۇرۇن ئىخچام، چەبدەس كۆرۈنىدىغان بەدىنى ھازىر بوشاپ، سالپىيىپ، ھاراق بىلەن قالايمىقان تۇرمۇش سىرتقى قىياپىتىگە قاتتىق تەسىر قىلغانىدى، چىرايىمۇ يېڭى قۇيۇلغان تىللاغا چۈشۈرۈلگەن شاھزادىنىڭ چىرايىدەك ئەمەس، بەلكى كونا قەغەز پۈلدىكى قېرىپ ماكچىيىپ كەتكەن خىسراۋنىڭ چىرايىدەك بولۇپ كەتكەنىدى. ئۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ، ئىشىك تۈۋىدە بىر قولىنى كۆكسىگە قويۇپ، خودىدى ناھايىتى خاتىرجەم ۋە تەۋازۇ بىلەن تۇرۇۋاتقاندەك تۇرغان سىكارلېتقا قارىدى، ئەمەلىيەتتە بولسا ئۇ ناھايىتى قورقۇپ تۇرۇۋاتاتتى.

— كىرىپ ئولتۇرۇڭ، — دېدى ئۇ، — ئۇ ئۆلدىمۇ؟

سىكارلېت بېشىنى لىڭشىتىپ قويۇپ، ئارىسالدى بولغاندەك ئاستا ئۇنىڭغا قاراپ ماڭدى. ئۇ رېتنىڭ چىرايىدىكى ئۇ خىل يېڭى ئىپادىنى كۆرۈپ چۆچۈپ قالغانىدى. رېت ئورنىدىن تۇرمىدى، پۈتى بىلەن ئورۇندۇقنى تارتىپ ئالدىغا چىقىرىپ قويدى. سىكارلېت ئاستا كېلىپ ئولتۇردى ۋە مېلانىيەنىڭ گېپىنى ھازىرچە دېمەي تۇرسا بولاتتى دەپ ئويلىدى. ئۇنىڭ شۇ تۇرقىدا مېلانىيە توغرۇلۇق گەپ قىلىپ بېسىلىپ قېلىۋاتقان ئازابلىرىنى قايتا قوزغىغۇسى يوق ئىدى، بۇنىڭدىن كېيىنكى ئۆمرىدە مېلانىيە توغرۇلۇق تويغۇدەك پاراڭ قىلىۋالسىمۇ ۋاقىت چىقاتتى. لېكىن، بۈگۈن ئاخشام ئۇ «مەن سىزنى سۆيىمەن»

دېگەن گەپنى قىلىۋېلىشى كېرەك، رېتقا كۆڭلىنى بىلدۇرۇۋېلىشقا پەقەت بۇگۈنلا، ھازىرلا پۇرسەت بار. لېكىن، رېتنىڭ چىرايىدىكى ئۇ خىل ھالەت ئۇنى ئېغىز ئاچتۇرمايۋاتاتتى. ئۇ ئۆزىمۇ مېلانىيەنىڭ تېنى تېخى سوۋۇماي تۇرۇپلا مۇھەببەتتىن سۆز ئېچىشقا خىجىل بولۇپ قېلىۋاتاتتى.

ــ خۇدا ئۇنىڭ ياتقان يېرىنى جەننەتتىن قىلسۇن، ــ دېدى رېت قايغۇلۇق ھالدا، ــ ئۇ مەن كۆرگەن ئاياللارنىڭ ئىچىدە ئەڭ مۇكەممەل ياخشى ئايال ئىدى.

ــ شۇنداق، رېت، ــ دېدى سىكارلېتمۇ مېلانىيەنىڭ قىلغان ياخشى ئىشلىرىنى ئېسىگە ئېلىپ، ــ نېمىشقا ئۇنىڭ قېشىغا مەن بىلەن بىللە كىرمىدىڭىز، ئۇ يەردىكى كۆرۈنۈش بەكمۇ قورقۇنچلۇق بولدى... سىزنى ئويلاپ كەتتىم!

ــ مەنمۇ ئۇنى كۆرۈپ چىدىمايتتىم، ــ دېدى رېت ئاددىيلا جاۋاب بېرىپ. ئاندىن يەنە جىمىپ كەتتى، خىيلىدىن كېيىن ئاندىن بوش ئاھاڭدا قوشۇپ قويدى، ــ ئاجايىپ ئۇلۇغ ئايال ئىدى.

ئۇنىڭ غەمكىن كۆزلىرى باشقا ياقلارغا تىكىلىپ تۇراتتى، ئۇنىڭدا ئىپادىلىنىۋاتقان روھىي ھالەت بىلەن ئاتلانتا قولدىن كەتكەن ئاشۇ كۈنى ئاخشامدا سىكارلېت ئوتنىڭ يورۇقىدا كۆرگەن روھىي ھالەت پۈتۈنلەي ئوخشاش ئىدى. ئۇ چاغدا ئۇ ئۇنىڭغا ئۆزىنىڭ چېكىنىۋاتقان قوشۇن بىلەن بىللە كەتمەكچى ئىكەنلىكىنى دېگەنىدى... بۇ، ئۆزىنى ئۆزى تولۇق چۈشەنگەن ئادەمنىڭ ئۇشتۇمتۇت ھەرىكىتى ئىدى.

رېتنىڭ بىر جۈپ كۆزى سىكارلېتنىڭ بېشى ئۈستىدىن ھالقىپ ئۆتۈپ، خۇددى ئىشىكتىن مېلانىيە كىرىپ ئۇ تەرەپكە كېتىۋاتقاندەك ئالدى تەرەپكە تىكىلىپ قالدى. چىرايىدا ئەلەم ۋە ئازاب يوق، پەقەت ئۆزىگە بولغان چوڭقۇر خىيال بىلەن تەئەججۇپتىن، بالىلىق چاغلىرىدىلا ئۆلگەن ھېسسىياتنىڭ قايتا ئويغىنىۋاتقانلىقىدىن باشقا نەرسىنى كۆرگىلى بولمايتتى. بۇ

چاغدا ئۇ يەنە بىر قېتىم: «ئاجايىپ ئۇلۇغ ئايال ئىدى» دەپ قويدى.

سىكارلېتنىڭ ۋۇجۇدىنى تىترەك باستى، بايىقى قىزغىنلىق، ئوتتەك ھېسسىيات، ئۇنى ئۇچقاندەك چاپتۇرۇپ كەلگەن گۈزەل تەسەۋۋۇرلارنىڭ بىرسىمۇ قالمىدى. ئۇ رېت باتلېرنىڭ دۇنيادا ئۆزى بىردىنبىر قايىل بولىدىغان ئادىمىنى ئۇزىتىۋاتقان چاغدىكى روھىي ھالىتىنى ئىپادىلەۋاتقانلىقىنىلا چۈشىنىپ تۇرۇۋاتاتتى، شۇڭا ئۇنىڭغا ئۆلۈمنىڭ قورقۇنچلۇق كۆرۈنۈشلىرى يەنە كۆرۈنگەندەك بولدى... ئۆزىنىڭ بولمىسمۇ، يۇرىكى بىر خىل مۇزغا ئوخشاش تۇيغۇغا پاتقاندى. ئۇ رېتنىڭ ھېسسىياتىنى پۈتۈنلەي چۈشەنمەيتتى ياكى تەھلىل قىلالمايتتى. ئۇنىڭ كۆزلىرىدە كۆرۈنۈۋاتقىنى بىر ئايالنىڭ ئۆلگىنى ئەمەس، ئۇلۇغ ئەربابلارنىڭ تارىخىنىڭ يېپىلغانلىقى ئىدى. ئۇ تارىختا لاتاپەتلىك، قەيسەر ۋە ئاق كۆڭۈل ئاياللارنىڭ تارىخلىرى خاتىرىلەنگەنىدى، ئۇلار ئۇرۇش ۋاقتىدا جەنۇبنىڭ ئۇلى ئىدى، ئۇرۇش مەغلۇپ بولغاندىن كېيىن قايتىپ كەلگەن جەنۇبنى يەنە قۇچاق ئېچىپ كۈتۈۋالغانىدى.

رېتنىڭ كۆزلىرى قايتىپ كېلىپ سىكارلېتنىڭ ئۈستىگە قادالدى، ئاۋازىمۇ بوش ۋە سوغۇق ئىدى.

ــ ئۇ ئۆلۈپ كەتتى، ئەمدى سىزگە ياخشى بولدى، شۇنداقمۇ؟

ــ نېمىشقا بۇنداق گەپ قىلىسىز؟ ــ سىكارلېتقا بۇ گەپ قاتتىق تەسىر قىلغاچقا، ئاڭلاپلا توۋلاپ كەتتى، كۆزلىرىدىن تارامىلاپ ياش قۇيۇلدى، ــ مېنىڭ ئۇنى قانچىلىك ياخشى كۆرىدىغانلىقىمنى بىلمىسىزغۇ؟

ــ ياق، مەن بۇنى بىلمەن دېيەلمەيمەن. بۇ بەكمۇ ئۈشتۇمتۇت بولدى. ئەلۋەتتە، سىز يەنىلا ماختاشقا تېگىشلىك، چۈنكى سىز ئەزەلدىن ئاق تەنلىكلەرنىڭ ئەسكىلىرىنى ياخشى كۆرەتتىڭىز، ئاخىرىغا كەلگەندە ئۇنىڭ ياخشىلىقىنى بىلىپ

قالدىڭىز.

— نېمىشقا ئۇنداق دەيسىز؟ مەن ئۇنى بۇرۇندىن ھۆرمەت قىلمىغان. ئۇنى مەندەك چۈشەنمەيتتىڭىز! سىزگە ئوخشاش ئادەملەرنىڭ ئۇنى چۈشىنىشى مۇمكىن ئەمەس، — ئۇ شۇنچىلىك...

— راستمۇ؟ ئۇ ناتايىن.

— ئۇ ئۆزىدىن باشقا ھەممە ئادەمگە غەمخورلۇق قىلاتتى، — ھە راست، ئۇ ئاخىرىدا سىز توغرۇلۇقمۇ گەپ قىلدى.

رېت بېشىنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭغا قارىدى، كۆزلىرىدە سەمىمىيلىك چىقىپ تۇراتتى.

— نېمە دېدى؟

— ھازىر بۇ توغرۇلۇق پاراڭلاشمايلىچۇ، رېت.

— دەپ بېرىڭ.

ئۇنىڭ ئاۋازى بىرئاز تەمكىن ئىدى، سىكارلېتنىڭ قولىنى قاتتىق تۇتۇۋېلىپ ئاغرىتىۋەتتى. سىكارلېتنىڭ ئۇنى قانچىلىك ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى مۇشۇ گەپ بىلەن باشلىغۇسى يوق ئىدى، لېكىن ئۇ قولىنى بەكمۇ ئاغرىتىۋەتكەنىدى.

— ئۇ... ئۇ.. كاپىتان باتلېرغا ياخشى مۇئامىلە قىلىڭ. ئۇ سىزنى سۆيىدۇ، دېدى.

رېت ئۇنىڭدىن كۆزلىرىنى ئالماي تۇرۇپ قولىنى قويۇۋەتتى، ئاندىن ئورنىدىن تۇرۇپ كېتىپ دېرىزىنىڭ تۈۋىگە بارىدى ـ دە، پەردىنى ئېچىپ، خۇددى سىرتتا تۇماندىن باشقا نەرسىلەرنىمۇ كۆرەلەيدىغاندەك پۈتۈن دىققىتى بىلەن تالاغا قاراپ تۇرۇپ كەتتى.

— ئۇ يەنە باشقا گەپلەرنىمۇ دېدىمۇ؟ — سورىدى ئۇ كەينىگە قارىماي تۇرۇپ.

— بېئوغا قاراپ قويۇشۇمنى دېدى، مەن ئۇنى خاتىرجەم قىلىپ، ئەنسىرىمەك، بېئوغا ئۆزۈمنىڭ بالامغا قارىغاندەك قارايمەن، دېدىم.

— يەنىچۇ؟

— ئۇ ئاشلىپي... ئاشلىپيغىمۇ قاراپ قويۇشۇمنى دېدى.

— خوتۇننىڭ روخسىتىنى ئالغاندىن كېيىن، قالغان ئىشلار ئاسانغا چۈشىدۇ، توغرىمۇ؟

— بۇ نېمە دېگىنىڭىز؟

رېت كەينىگە ئۆرۈلدى، سىكارلېت قورقۇپ تۇرۇۋاتىسىمۇ، ئۇنىڭ چىرايىدا ئۆزىنى مەسخىرە قىلىدىغان ھېچقانداق ئالامەتنى كۆرمىگىنىگە ھەيران قالدى. ئۆزىگە قىزىقىۋاتقانىدەكمۇ ئالامەت يوق ئىدى، چىرايى خودىدى مەنىسىز بىر ئويۇنىنى كۆرۈپ بولغان ئادەمنىڭ چىرايىغا ئوخشايتتى.

— نېمە دېگىنىمنى ئېنىق بىلدۇرۈپ بولدۇم دەپ ئويلايمەن. مېلانىيە خانىمز ئۆلۈپ كەتتى، ئەمدى مەندىن ئاجرىشىشقا تېخىمۇ كۆپ سەۋەبلەرنى تاپالايسىز، بۇنداق قىلىش سىز ئۈچۈن ئېيتقاندا ئادەمنىڭ يۈز - ئابرۇيىنىمۇ چۈشۈرمەيدۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە سىزدە ھېچقانچە دىنىي ئېتىقادمۇ يوق، شۇڭا سىزگە چېركاۋنى ئارىلاشتۇرۇشمۇ ھاجەتسىز. شۇنىڭ بىلەن... ئاشلىپي ئىككىڭلارنىڭ شېرىن خىياللىرىڭلار مېلانىيە خانىمزنىڭ ياخشى تىلەكلىرى بىلەن ئەمەلگە ئېشىۋېرىدۇ.

— ئاجرىشىمىز! — سىكارلېت تۇۋلاپ كەتتى، — ياق !... ياق ! — ئۇ يەنە نېمە دېيىشنى بىلمەي، ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ رېتنىڭ يېنىغا باردى ۋە ئۇنىڭ بىلىكىنى مەھكەم تۇتۇۋالدى، — سىز پۈتۈنلەي خاتالاشتىڭىز، بەكمۇ، بەكمۇ چوڭ خاتالاشتىڭىز. مەن ئاجرىشىشنى ئويلاپمۇ باقمىدىم... مەن... — ئۇ قىلىدىغان گېپىنى تاپالماي توختاپ قالدى.

رېت ئۇنىڭ ئېڭىكىنى كۆتۈرۈپ يۈزىنى لامپىغا قارىتتى، ئاندىن كۆزلىرىگە سىنچىلاپ قاراپ كەتتى. سىكارلېت ئۇنىڭغا قاراپ تۇراتتى. پۈتۈن ئوي - پىكىرلىرى كۆزلىرىگە مۇجەسسەملەشكەندەك، كۆزلىرى كۆڭلىدىكىنى سۆزلەۋاتقاندەك قىلاتتى. لەۋلىرى مىدىرلايتتى، ئەمما گەپ چىقمايتتى، نېمە دەپ

گەپ قىلىشنىمۇ ھەم بىلمەيتتى. شۇ تۇرقىدا سىكارلېت ئۇنىڭ چىرايىدىن قاياق ھېسسىيات، ئۈمىد، خۇشاللىق ئىزدەۋاتاتتى. ئۇ سىكارلېتنىڭ مۇشۇ قاراشلىرىدىنمۇ چۈشەنسە بولاتتىغۇ؟ لېكىن، ئۇنىڭ تەقەززا بولۇپ ئىزدەۋاتقان كۆزلىرى دائىم ئۆزىنى نائۈمىد قالدۇرۇپ كېلىۋاتقان قىلچە ئىپادە يوق قاپقارا چىرايىدىن باشقا ھېچنېمە تاپالمىدى. رېت ئۇنىڭ ئېڭىكىنى قويۇۋېتىپ، ئاندىن ئورنىغا بېرىپ ئورۇندۇقىغا ئۆزىنى تاشلاپ ئولتۇردى.

سىكارلېتمۇ كەينىدىن كېلىپ ئۇنىڭ قوللىرىنى بوش چايقاپ ئالدىدا ئۆرە تۇردى.

— سىز خاتا ئويلاپسىز، — دېدى ئۇ نېمە دېيىشى كېرەكلىكىنى ئويلاپ تۇرۇپ، — رېت، بۈگۈن ئاخشام مەن ھەممىنى چۈشىنىپ يېتىپ، خىيالىمغا كەلگەن ئويلىرىمنى سىزگە دەپ بېرىش ئۈچۈن ئۆيگە يۈگۈرۈپ دېگۈدەك كەلدىم. سۆيۈملۈكۈم، مەن...

— مەن چارچاپ قالدىم، — دېدى ئۇ، — سىزمۇ شۇنداق، كىرىپ ئارام ئېلىڭ.

— لېكىن، سىزگە ئېيتىپ بېرىشىم كېرەك.

— سىكارلېت، — ئۇنىڭ ئاۋازى ئېغىر ھەم ئاستا ئىدى، — مېنىڭ گېپىڭىزنى... ھېچنېمىنى ئاڭلىغۇم يوق.

— لېكىن، ئويلىغانلىرىمنى، سىزگە مېنىڭ نېمە دەيدىغانلىقىمنى بىلمەيسىز ـ دە.

— قەدىرلىكىم، نېمە دېمەكچى بولۇۋاتقانلىقىڭىز چىرايىڭىزدىن چىقىپ تۇرۇۋاتمامدۇ؟ قانداق بىر ئىش ۋە قانداقتۇر، بىر ئادەم سىزگە ۋىلكېس ئەپەندىنىڭ چىش ئوتمەيدىغان بىر پارچە قاتتىق گۆش ئىكەنلىكىنى، ئۇنىڭغا سىزنىڭمۇ چىشىڭىز ئوتمەيدىغانلىقىنى بىلدۇرۇپ قويغان ئوخشايدۇ. شۇنىڭ بىلەن مەن يېڭى بىر نەرسە بولۇپ كۆز ئالدىڭىزدا پەيدا بولغان ئوخشايمەن، — ئۇ يەڭگىل خورسىنىپ

قويدى، ــ بۇ گەپلىرىڭىزنىڭ پايدىسى يوق.

سىكارلېت ھەيران بولۇپ ئىچىگە قاتتىق بىر تىندى. راست ئەمەسمۇ، ئۇ دائىم ئۇنىڭ كۆڭلىدىكىنى بىلمەۋالمدۇ. بۇرۇن ئۇنىڭ بۇ ئىشىغا سىكارلېتنىڭ ئاچچىقى كېلەتتى، بۇ قېتىم ئۇنداق بولمىدى، ئازراق چۆچۈگەندەك بولۇپ، ئاندىن خۇشال بولدى ھەم خاتىرجەم بولدى. ئۇ ئۆزىنى بىلگەن، چۈشەنگەن بولسا، ئۇنىڭغا خىزمەت ئىشلىمەكى ئاسانغا چۈشمەمدۇ. كۆپ سۆزلەپ كېتىشىنىڭمۇ ھاجىتى يوق ـ دە. ئەلۋەتتە، ئۇ سىكارلېتنىڭ ئۇزاققىچە ئۆزىگە سوغۇق مۇئامىلە قىلىپ كەلگەنلىكىدىن كۆپ ئازابلانغان، شۇڭا ئۇنىڭ تۇيۇقسىز ئۆزگىرىپ قالغانلىقىدىن گۇمانلىنىدۇ. كۆڭلىنى ئالسا، ئۇنى قىزغىن سۆيسە ئۆزىگە ئىشىنىشى تۇرغان گەپ ھەم بۇ ئاجايىپ قىزىق بىر ئىشقىمۇ ئايلىنىدۇ.

ــ سۆيۈملۈكۈم، سىزگە ھەممىنى ئېيتىپ بېرىمەن، ــ سىكارلېت ئۇ ئولتۇرغان ئورۇندۇقنىڭ يۆلەنچۈكىگە قولىنى قويۇپ ئۇنىڭغا تېخىمۇ يېقىنراق تۇردى، ــ بۇرۇن مەن قاتتىق خاتالىشىپتىكەنمەن، ئەخمەق ئىكەنمەن...

ــ سىكارلېت، بۇنداق دېمەڭ، ماڭا بۇنداق گەپلەرنى قىلىسىڭىز چىدىمايمەن. ئەڭ ياخشىسى، ئىككىمىز تۇيى قىلىپ بىللە ئۆتكەن ھاياتىمىزنىڭ خاتىرىسى ئۈچۈن، كېيىن كۆرۈشۈپ قالساقمۇ بىر ـ بىرىمىزنى ھۆرمەت قىلىشىدىغان، ئويلىنىدىغان بىر تەسىرات قالدۇرايلى. شۇڭا، ئويۇنىمىزنىڭ ئەڭ ئاخىرقى بۇ پەردىسىنى ئوينىمىساق.

ــ ئەمما، سىزگە شۇنىمۇ ئېيتىپ قويايكى، ــ دېدى سىكارلېت خۇددى ئۇ دەررۇ ئۆزىنىڭ ئاغزىنى ئېتىۋېلىپ گەپ قىلدۇرمايدىغاندەك ئىتتىك ـ ئىتتىك سۆزلەپ، ــ رېت، مەن سىزنى شۇنچىلىك سۆيىمەن. سۆيۈملۈكۈم، مەن ئەسلىدە سىزنى بۇرۇندىن تارتىپ ھازىرقىدەك سۆيۈپ كەلگەن. لېكىن، مەن دۆتلۈك قىلدىم، ھازىرقىدەك بولارىمنى بىلمىدىم. رېت، ماڭا

ئىشىنىڭ!

رېت ئالدىدا ئۆرە تۇرغان سىكارلېتقا كۆڭلىدە تېمە ئويلاۋاتقانلىقىنى بىلىپ بولغۇچە بىردەم قاراپ تۇرۇپ كەتتى. سىكارلېت ئۇنىڭ چىرايىدا ئۆزگە ئىشىنىۋاتقاندەك، لېكىن يەنە ئۆزگە قىزىقمايۋاتقاندەك بىر خىل ئىپادىنى كۆرگەندەك بولدى. ئۇ دەل مۇشۇ چاغدا ئۆزگە قارىتا ياخشى نىيەتتە بولمايۋاتامدىغاندۇ يا؟ ئۇنى قىينىماقچىمۇ ياكى قىلغان گۇناھلىرى ئۈچۈن ئۇنىڭدىن ئۆچ ئالماقچىمۇ؟

— مەن سىزگە ئىشىنىمەن، — دېدى ئۇ ئاخىر گەپ قىلىپ، — ئەمما ئاشلىپ ۋىلكېس ئەپەندىنى قانداق قىلىسىز؟

— ئاشلىپ! — دېدى ئۇ بۇ گەپتىن رازى بولمىغاندەك قوللىرىنى شىلتىپ قويۇپ، — مەن... مەن ئۇنىڭغا قىزىقىپ كېلىۋاتقىنىمغا ئىشەنمەيمەن، كېچىكمىدىن ماڭا ئاشۇنداق بىر ئادەت سىڭىپ قاپتىكەن. رېت، ئەگەر مەن ئۇنىڭ ئەمەلىيەتتە ئاشۇنداق بىر ئادەم ئىكەنلىكىنى بۇرۇنلا بىلگەن بولسام، ئۇنىڭغا ئۇنچىلىك قىزىقمىغان بولاتتىم، قىزىقىش دېگەنلىك ئۆزىنىمۇ ئويلاپ قويمايتتىم. ئۇ روھى سارغىيىپ تۇگىگەن، قىلچە قولىدىن ئىش كەلمەيدىغان ئادەم، ھەقىقەتەن شۇنداق. يۈز - ئابرۇي دېگەنلەرنى ئاغزىدىن چۈشۈرمىگىنى بىلەن...

— ياق، — دېدى رېت، — ئەگەر سىز ئۇنىڭ ئەمەلىيەتتە قانداق ئادەم ئىكەنلىكىنى ھەقىقىي بىلمەكچى بولسىڭىز، ئۇنى ئوبدان كۆزىتىشىڭىز كېرەك. ئۇ ئېسىلزادە ئادەم، ئەمما ئۇنى ئۆزى سىغىشالمايدىغان بۇ دۇنيا ئالداپ كېتىۋاتىدۇ، شۇنداقتىمۇ ئۇ بۇرۇنقى دۇنيانىڭ قانۇنىيىتى بويىچە ئىش قىلمەن دەپ بىكار ئاۋارە بولۇۋاتىدۇ.

— رېت، ئۇنىڭ توغرۇلۇق پاراڭلاشمايلىچۇ! ئۇنىڭ ھازىر نېمە ئەھمىيىتى قالدى؟ ئەجەبا، سىز مېنىڭ ھازىر... دېمەكچى بولغىنىم، مېنىڭ ھازىر...

رېتىنىڭ چارچىغان كۆزلىرى ئۇنىڭ كۆزلىرى بىلەن ئۇچراشقاندا، سىكارلېت خودىدى تۇنجى قېتىم مۇھەببەتلىشۋاتقان قىز بالىغا ئوخشاش بىردىنلا ئىزا تارتىپ گېپىنى توختىتىۋالدى. ئەگەر ئۇ ئۇنى روھىي ئازادلىقىغا ئېرىشتۈرگەن، قوللىرىنى سوزۇپ ئۇنى باغرىغا باسقان، بېشىنى مەيدىسىگە چىڭ چاپلىۋالغان، لەۋلىرىنى لەۋلىرى ئۈستىگە باسقان بولسا قانداق ياخشى بولاتتى ! ئۇ چاغدا ئۇنى تەسىرلەندۈرىمەن دەپ ئاۋارىمۇ بولمايتتى. لېكىن، ئۇ ئۇنىڭ قاراشلىرىدىن ئۆزىنى قەستەن قاچۇرمايۋاتقانلىقىنى، روھىي ۋە جىسمانىي جەھەتلەردە قۇرۇپ قېلىۋاتقانلىقىنى، ئۆزىنىڭ قىلغان گەپلىرىنىڭ قىلچە ئەھمىيىتى يوقتەك تۇرۇۋاتقانلىقىنى سېزىپ قالدى.

ــ ئەگەر سىزنىڭ ېۇ گەپلىرىڭىزنى بۇرۇن ئاڭلىغان بولسام خۇداغا مىڭبىر رەھمەتلەرنى ئېيتقان بولاتتىم. لېكىن، ھازىر ئىش بۇ دەرىجىگە يەتكەندە ئۇنىڭ ئەھمىيىتى قالمىدى.

ــ ئەھمىيىتى قالمىدى؟ تېمە دەۋاتىسىز؟ بۇ ئىنتايىن ئەھمىيەتلىك ئىش ! رېت، سىز ماڭا كۆيۈنمىسىز، شۇنداق ئەمەسمۇ؟ چوقۇم كۆيۈنمىسىز، مېلانىيە سىزنىڭ ماڭا كۆيۈنىدىغانلىقىڭىزنى دېگەن.

ــ ھىم، ئۇنىڭ بىلىدىغانلىرى بويىچە بولغاندا شۇنداق دېگىنى توغرا. ئەمما، سىكارلېت، ئويلاپ باققانمىدىڭىزكىن، ئەڭ مۇستەھكەم مۇھەببەتمۇ ئۇپراپ تۆگەيدۇ.

سىكارلېت ئۇنىڭغا قاراپ تۇرۇپ كەتتى، ئاغزى يوغان ئوچۇق، ئەمما گەپ چىقمايتتى.

ــ مېنىڭ مۇھەببىتىم ئۇپراپ تۆگىدى، ــ دېدى ئۇ سۆزىنى داۋام قىلىپ، ــ ئاشلىپي ۋىلكېس ۋە سىزنىڭ غالجىرانە جاھىللىقىڭىز بىلەن خوراپ تۆگىدى. سىز شۇنچىلىك جاھىلسىزكى، ئۆزىڭىز توغرا دەپ ئويلىغان نەرسىگە ئېسىلۋېلىپ قويۇپ بەرمەيسىز... مېنىڭ مۇھەببىتىم ئەنە

شۇنداق تۇگىگەن.

ــ لېكىن، مۇھەببەت تۇگىمەيدۇ.

ــ سىزنىڭ ئاشلىيغا بولغان مۇھەببىتىڭىز شۇنداق.

ــ ئەمما، مەن ئاشلىينى ھەقىقىي ياخشى كۆرۈپ باقمىغان.

ــ ئەمىسە سىز ئۇ رولنى بەكمۇ قاملاشتۇرۇپ ئوينىپسىز... تاكى بۈگۈن ئاخشامغىچە. سىكارلېت، سىزنى ئەيىبلىمەكچى، يامانلىماقچى، كايىماقچى ئەمەسمەن، ئەمدى ئۇنداق قىلمىشلارنىڭ ھاجىتى قالمىدى، شۇڭا مېنىڭ ئالدىمدا ئەمدى ئۆزىڭىزنى ئاقلىماڭ، يۈرىكىڭىزنى بىلدۇرمەن دەپ ئاۋارىمۇ بولماڭ. ئەگەر سىز مېنىڭ گېپىمنى بۆلمەي بىرنەچچە مىنۇت جىمجىت ئولتۇرۇپ ئاڭلىسىڭىز، ئۇ چاغدا بۇ گەپلىرىمنى سىزگە چۈشەندۈرۈپ قويىمەن. بىراق، بۇ ئىشلار بەكمۇ ئېنىق، شۇڭا چۈشەندۈرۈشنىڭ قانچىلىك ئەھمىيىتى بولار؟

سىكارلېت ئورۇندۇقتا ئولتۇردى، گاز لامپىنىڭ كۈچلۈك يورۇقى سارغىيىپ كەتكەن يۈزىنى يورۇتۇپ تۇرۇۋاتاتتى، كۆزلىرى رېتىنىڭ ئۆزىگە ئىنتايىن تونۇش، ئەمما تازا چۈشىنىپ كېتەلمەيۋاتقان كۆزلىرىدە ئىدى، ئۇنىڭ تەمكىن ئاھاڭدا سۆزلەۋاتقان سۆزلىرىنى ئاڭلاپ ئولتۇرۇۋاتاتتى. رېتىنىڭ ئۇنىڭغا بۇنداق تەلەپپۇزدا گەپ قىلىشى تۇنجى قېتىملىق ئىش ئىدى، خۇددى يېنىدا ئولتۇرغان باشقا بىر ئادەمگە گەپ قىلىۋاتقاندەك گەپ قىلاتتى. بۇرۇنقى ئاچچىق، مەسخىرىلىك ۋە چۈشەنگىلى بولمايدىغان گەپلىرى يوق ئىدى.

ــ سىز مېنىڭ سىزنى بىر ئەر كىشىنىڭ ئۆزى ياخشى كۆرگەن قىزغا بولغان ئۇ يۈكسەك مۇھەببىتى بىلەن ياخشى كۆرگەنلىكىمنى، شۇنچە يىل پىراقىڭىزدا كۆيۈپ ۋۇسالىڭىزغا يەتكەنلىكىمنى ئويلاپ باققانمۇ؟ ئۇرۇش ۋاقتىدا سىزنى ئۇنتۇپ كېتىش ئۈچۈن يىراقلارغا كېتىشنى ئويلىدىم، لېكىن قولۇمدىن كەلمىدى. ئۇرۇشتىن كېيىن قولغا ئېلىنىپ كېتىش خەۋپىگە قارىماي قايتىپ كېلىپ سىزنى ئىزدىدىم. فىرانك كېنىنىدىغا

شۇنچىلىك ئىچ تارلىقىم كەلدى. ئەگەر ئۇ كېيىن ئۆلۈپ كەتمىگەن بولسا ئۇنى چوقۇم ئۆزۈم ئۆلتۈرۈۋەتكەن بولاتتىم. سىزنى سۆيەتتىم، ئەمما سۆيگۈمنى سىزگە بىلدۈرمىگەنىدىم. سىكارلېت، سىز ئۆزىڭىزنى ياخشى كۆرگەن ئادەملەرگە دائىم رەھىمسىزلىك قىلىپ كەلگەن. ئۇلارنىڭ مۇھەببىتىنى قوبۇل قىلاتتىڭىز، ئەمما قامچا قىلىپ ئۇلارنىڭ بېشىدا ئويناتتىش ئۈچۈن قوبۇل قىلاتتىڭىز.

بۇ گەپلەرنىڭ ئىچىدە سىكارلېت ئۈچۈن ئەڭ ئەھمىيەتلىكى ئۇنىڭ ئۆزىنى سۆيگەنلىكى توغرىسىدىكى گەپلەر ئىدى، ئۇ گەپلەردىن ئۆزىگە قارىتا ئازراق قىزغىنلىق سەزمەكتە ئىدى، خۇشاللىق ھەم ھاياجانمۇ بار ئىدى، شۇڭا تىنىقىنىمۇ چىقارماستىن جىمجىت ئولتۇرۇپ ئاڭلاۋاتاتتى ھەم كۈتۈۋاتاتتى.

— سىز بىلەن توي قىلىدىغان چاغدا، مېنى تازا ياخشى كۆرمەيدىغانلىقىڭىزنى ھەم ئاشلېينىڭ ئىشلىرىنى بىلەتتىم. بۇنى سىزمۇ بىلىسىز. ئۇ چاغدا بەكمۇ دۆت ئىكەنىمەن، سىزنى ھامان بىر كۈنى ئۆزۈمنى ياخشى كۆرىدىغان قىلالايمەن دەپ ئويلاپتىكەنمەن. ئەگەر بۇ گېپىمگە خۇشال بولغان بولسىڭىز كۈلسىڭىزمۇ بولىدۇ. ئۇ چاغلاردا سىزگە كۆيۈنگۈم، بېشىمغا ئېلىپ كۆتۈرگۈم، نېمىنى خالىسىڭىز شۇنى ئېلىپ بەرگۈم كېلەتتى. سىزنىڭ تارتقان جاپالىرىڭىزنى ھەرقانداق ئادەمدىن تولۇق چۈشىنەتتىم، شۇڭا سىزنى ئارام ئالدۇرغۇم، سىزنىڭ ئورنىڭىزدا ئۆزۈم يېڭىمنى تۇرۇپ ئۇ ئىشلارنى قىلغۇم كېلەتتى، يەنە سىزنى كىچىك بالىلارنى ئويناتقاندەك ئويناتسام، دەيتتىم. ئۆزىڭىزمۇ كىچىك بالا ئىدىڭىز، قورقماس، بەزىدە ئازراق بىر نەرسىدىن چۆچۈپ تۇرىدىغان، جاھىل بالا ئىدىڭىز. مېنىڭ خىيالىمدا ھازىرمۇ سىز بالا. پەقەت كىچىك بالىلارلا مۇشۇنداق تەرسا ھەم بىر نەرسىگە تېز ئىنكاس قايتۇرالمايدىغان بولىدۇ.

ئۇنىڭ ئاۋازى تەمكىن ھەم ھارغىن ئىدى، ئەمما ئۇنىڭدىكى مەلۇم ئالاھىدىلىكلەر سىكارلېتنىڭ خاتىرىسىنى ئويغاتماقتا

ئىدى. بىر قېتىم ئۇ مۇشۇنداق بىر ئاۋازنى ئاڭلىغان، ئەمما ئۇ ئۇنىڭ ھاياتىدىكى باشقا بىر خەۋپلىك چاغلار ئىدى. نەدە ئاڭلىغان بولغىيدى؟ بۇ، ئۆزى ۋە مۇشۇ دۇنياغا يۈزلەنگەن، ھېسسىياتسىز، قورقۇمسىز ۋە ئۈمىدسىز بىر ئەرنىڭ ئاۋازى ئىدى.

كىم... كىم ـ ھە؟ توغرا، ئۇ ئاشلىپي ئىدى، تارادىكى سوغۇق شامال ئۇرۇپ تۇرۇۋاتقان باغدا، ھارغىن ۋە سوغۇق بىر ئاۋاز كىشىلىك ھايات ۋە ھايات كومپىدىيەسى توغرۇلۇق سۆزلەپ كەنكەندى. ئۇنىڭ ئەڭ ئاخىرىدىكى ھۆكۈم خاراكتېرلىك تەلەپپۇزى ئۈمىدسىزلىك ئازابىدىنمۇ ئېغىر ئىدى. شۇ چاغدا ئاشلىپىنىڭ ئاۋازى سىكارلېتنىڭ ئۆزى چۈشەنمەيدىغان نەرسىدىن قورقۇتۇپ تىترىتىۋەتكەنگە ئوخشاش، رېتتىنىڭ ھازىرقى ئاۋازىمۇ ئۇنى ۋەھىمگە سېلىپ قويۇۋاتاتتى. ئاۋازى، مۇئامىلىسى قىلىۋاتقان گېپىنىڭ مەزمۇنىدىنمۇ بەكرەك سىكارلېتنى ئەنسىزچىلىككە گىرىپتار قىلىۋاتاتتى، بايىقى خۇشاللىقلىرىنىڭ ۋاقتى ئۆتكەن خۇشاللىقلار ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈپ تۇرۇۋاتاتتى. سىكارلېت شۇنىڭغا قاراپ ئىشىنىڭ ئەپلەشمەيۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىشقا باشلىدى. ئەمما، مەسىلىنىڭ نەدىلىكىنى بىلمەيتتى، پەقەت ئۈمىدسىزلىك ئىچىدە ئولتۇرۇپ ئاڭلايتتى، رېتتىنىڭ قوڭۇر يۈزىدىن كۆزلىرىنى ئالمايتتى، بۇ سۆزلەرنىڭ داۋامىنىڭ ۋەھىمىدىن مۇستەسنا بولغان سۆزلەر بولۇشىنى ئارزۇ قىلاتتى.

ــ شۇ نەرسە ئېنىقكى، ئىككىمىز خۇدا قوشقان قوشماقلاردىن ئىدۇق. مەن سىز تونۇيدىغان ئادەملەرنىڭ ئىچىدە سىزنى ئەڭ چۈشىنىدىغان ھەم ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان ئادەم ئىدىم. سىزنىڭمۇ ماڭا ئوخشاش رەھىمسىز، ئاچ كۆز ۋە يۈزسىز ئىكەنلىكىڭىزنى بىلەتتىم. مەن سىزنى ياخشى كۆرۈشتە ئاشۇ خەتەرلەرگە تەۋەككۈل قىلغان، ئاشلېينى ئاستا ـ ئاستا ئۇنتۇپ كېتىدىغۇ دەپ ئويلىغان. لېكىن، ــ ئۇ مۇرىسىنى قىسىپ

قويدى، ــ قىلغان بارلىق تىرىشچانلىقلىرىم بىكارغا كەتتى. شۇنداقتىمۇ سىزنى سۆيىدۇم، سىكارلىپت. سىز ماڭا پۈرسەتلا بەرگەندە، ئەر كىشى ئايال كىشىنى ياخشى كۆرگەندە قىلىشقا تېگىشلىك ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى قىلدىم. ئەمما، ئۇ قىلغانلىرىمنى سىزگە بىلىندۈرۈپ قويسام بولمايتتى، چۈنكى بىلىپ قالسىڭىز، نېمە قىلسام بولىدۇ دەپ ئويلاپ مېنى بوزەك قىلىۋالاتتىڭىز، مېنىڭ مۇھەببىتىم بىلەن ئۆزۈمگە تاقابىل تۇراتتىڭىز. ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇ يەردە ئاشلىيمۇ بار ئىدى، شۇنىڭ بىلەن مېنى سارايڭ قىلىپ قويۇشىڭىزمۇ مۇمكىن ئىدى. سىز بىلەن ھەر كۈنى كەچتە بىر ئۈستەلدە ئولتۇرۇپ تاماق يېسەم بولمايتتى. چۈنكى، سىز تاماق ئۈستىلىدىكى مېنىڭ ئورنۇمدا ئاشلىپىنىڭ ئولتۇرۇشىنى ئارزۇ قىلاتتىڭىز، كېچىلىرى سىزنى قۇچاقلاپ ياتسام بولمايتتى... بولدىلا، ئەمدى ھازىر ئۇ ئىشلار ئۆتۈپ كەتتىغۇ. ھازىر ئويلىسام ھەيران قالىمەن، ئۆزۈمنى ئۆزۈم قىينىپ نېمە قىلار ئىدىم؟ قىسقىسى، شۇ ئىشلار بولغاندا بىللىنىڭ قېشىغا كېتىدىغان بولۇۋالدىم. ئۇ يەردە مېنىڭ روھىم خاتىرجەملىك تاپاتتى، چۈنكى قانداقلا بولسۇن بىر ئايال كىشى بىلەن بىللە بولاتتىم ـ دە. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇ ساۋاتسىز پاھىشە بولسىمۇ، مېنى چىن دىلىدىن سۆيەتتى، مېنى ئېسىلزادىلەر قاتاردا كۆرەتتى، بۇنىڭ بىلەن مېنىڭ كۆڭلۈم ئازراق بولسىمۇ تەسەللى تاپاتتى. سىز بولسىڭىز ماڭا شۇ تەسەللىنى بەرمەدىڭىز، سۆيۈملۈكۈم.

ــ رېت... ــ سىكارلىپت بىللىنىڭ گېپىنى ئاڭلاپلا جۈدۇنى ئۆرلەپ گەپ ئارىلىماقچى بولۇۋىدى، رېت قولىنى سىلكىپ ئۇنى گەپ قىلدۇرماي يەنە سۆزلەپ كەتتى.

ــ كېيىن بىر كۈنى كەچتە مەن سىزنى كۆتۈرۈپ ئۈستىگە ئاچىقتىم... ئۇ چاغدا... مېنىڭ ئارزۇيۇم... ئاھ، شۇنچىلىك چوڭ ئۇمىدلەرنى كۈتكەنىدىم. ئەتىسى ئەتىگەندە، سىزنى خاتا ئويلاپ قالمىسۇن، مېنى ياخشى كۆرمەيدىغان بولسا مەسخىرىسىگە قالماي

دەپ ئەنسىرەپ سىرتقا چىقىپ ئولگۇدەك ئىچتىم، قايتىپ كەلگەندىمۇ قورقۇپ تىترەپ تۇراتتىم. شۇ چاغدا سىز ئالدىمغا چىققان، ئىككى ئېغىز چىرايلىق گەپ قىلغان بولسىڭىز، ئايىغىڭىز ئاستىغا يىقىلىپ پۈتلىرىڭىزنى سۆيگەن بولاتتىم، لېكىن سىز ئۇنداق قىلمىدىڭىز.

— بىراق، رېت، ئاشۇ كۈنى سىزنى شۇنچىلىك ئويلىدىم، ئەمما سىز باشقىچە بولۇۋالدىڭىز، سىزگە شۇنچىلىك تەلپۈنگەنىدىم... راست، سىزنى چىن يۈرىكىمدىن سۆيىدىغانلىقىمنى بىلگەنده، ئاشۇنداق بولۇشۇم تەبىئىي. ئاشلىيغا كەلسەك... ئاشۇ كۈندىن باشلاپ ئاشلىي خىيالىمدىن يوقالغان، ئەمما سىز ئۇ چاغدا ماڭا بۆلەكچىلا بولۇپ قالدىڭىز، شۇڭا مەن...

— ھەي، بولدىلا، — دېدى رېت، — قارىغاندا، ئىككىمىز قارىمۇ قارشى قاراشتا بولۇپ كەپتىمىز، شۇنداقمۇ؟ لېكىن، ئەمدى ئۇنىڭ ھېچقانداق ئەھمىيىتى يوق. نېمە ئىش بولغانلىقىنى بىلەلمەي ئىچىڭىز پۇشۇپ يۈرمەسلىكىڭىز ئۈچۈن شۇ چاغدىكى ئىشنى دەپ بېرەي. ئاشۇ قېتىم ئاغرىپ قېلىشىڭىز پۈتۈنلەي مېنىڭ سەۋەنلىكىمدىن بولغان. ئىشىكىڭىزنىڭ ئالدىدا مېنى چاقىرسىڭىز دەپ ئۈزاق تۇردۇم، لېكىن سىز چاقىرمىدىڭىز. شۇنىڭ بىلەن ئوسال بولۇپ قېلىپ، ئەمدى ئىشلار تۈگىشىپتۇ ـ دە، دەپ ئويلىدىم.

رېت گەپتىن توختاپ، خودىدى ئاشلىيغا ئوخشاش دېرىزىدىن يىراقلارغا تىكىلىپ تۇرۇپ قالدى. سىكارلېت ئۇنىڭ خىيالىغا پاتقان چىرايىغا قارىغىنىچە زۇۋان سۈرمەي جىمجىت تۇراتتى.

— ئۇ چاغدا بوننې بار ئىدى، شۇڭا يەنىلا ئۇمىدىمنى ئۈزمىدىم. مەن بوننېنى سىز دەپ ئويلاشنى ياخشى كۆرەتتىم. مېنىڭ نەزىرىمدە سىز ئۇرۇش ۋە نامراتلىقنىڭ دەردىنى تارتمىغان نارەسىدە قىز ئىدىڭىز، ئۇ سىزگە قۇيۇپ قويغانىدەك ئوخشايتتى، ئەركىلىكلىرىمۇ، باتۇرلۇقىمۇ، كۈلگۈنچەكلىكىمۇ

سىزنى تارتقاندى. شۇڭا، ئۇنى سىزنى ئەركىلەتكەندەك ئەركىلىتەتتىم، ياخشى كۆرەتتىم. ئۇنىڭ سىزگە ئوخشمايدىغان بىرلا يېرى، مېنى ئېچ - ئېچىدىن ياخشى كۆرەتتى، شۇڭا سىزدە يوق مۇھەببەتنى ئۇنىڭ دىلىغا سالغانلىقى ئۈچۈن خۇداغا مىڭبىر رەھمەتلەرنى ئېيتاتتىم... ئۇ كەتتى، ئۆزى بىلەن بىللە ھەممە نېمىنى ئېلىپ كەتتى.

تۇيۇقسىز، سىكارلېتنىڭ ئۇنىڭ ئۈچۈن كۆڭلى قاتتىق بىئارام بولدى، ئۆزىنىڭ قايغۇ - ھەسرەتلىرىنىمۇ، ئۇنىڭ بۇ گەپلەرنى قىلىشتىكى مەقسىتىنى چۈشەنمەسلىكتىن كېلىۋاتقان قورقۇنچلارنىمۇ... ھەممىنى، ھەممىنى ئۇنتۇدى. بۇ ئۇنىڭ ھايات‌ىدا باشقىلار ئۈچۈن تۇنجى قېتىم بىئارام بولۇشى ئىدى، بۇنداق گەپلىرىنى ئاڭلىغاندا ئۇنى مەسخىرە ئاستىغا ئالماسلىقىمۇ مۇشۇ بىرىنچى قېتىم ئىدى. چۈنكى، ئۇنىڭ باشقىلارنى ھەقىقىي چۈشىنىپ بېقىشىمۇ مۇشۇ قېتىم - دە.

— سۆيۈملۈكۈم، — سىكارلېت، مېنى قۇچاقلاپ تىزلىرى ئۈستىگە ئولتۇرغۇزۇۋالسىكەن، دېگەن ئۈمىد بىلەن ئۇنىڭغا تېخىمۇ يېقىنلاشتى، — سۆيۈملۈكۈم، مېنى كەچۈرۈڭ، مەن ئەمدى بارلىق كۈچۈم بىلەن سىزنى رازى قىلىمەن، بىز خۇشال - خۇرام ئۆتەلەيمىز، چۈنكى، بىر - بىرىمىزنى چۈشىنىمىز. ئۇنىڭدىن باشقا... رېت... ماڭا قارا‌ڭ، بىز يەنە... يەنە بالىلىقىمۇ بولىمىز... بالىمىز بولىنىغا ئەمەس، بەلكى...

— ياق، رەھمەت سىزگە، — دېدى رېت خۇددى بىر پارچە بولكىنى ئېلىشنى رەت قىلغاندەك تەلەپپۇز ۋە قىياپەتتە، — مەن ئەمدى يۈرىكىمنى ئۈچىنچى قېتىملىق قارامىلىق ئۈچۈن تىكمەيمەن.

— رېت، بۇنداق گەپلەرنى قىلمىسىڭىز-چۇ؟ تېمە دېسەم ئاندىن مېنى چۈشىنەرسىز؟ سىزدىن شۇنچىلىك كۆپ كەچۈرۈم سورىدىمغۇ...

— سۆيۈملۈكۈم، سىز تېخى بالا ئىكەنسىز، «كەچۈرۈڭ» دەپ

قويغان بىر ئېغىز گەپ بىلەن كۆپ يىللىق سەۋەنلىكلەر بىلەن دىل ئاغرىقلىرىنى يېپىپ كەتكىلى، يۈرەكتىن ئۆچۈرۈۋەتكىلى، ئۇنىڭ قان ـ يىرىڭلىرىنى سىقىپ چىقىرىۋەتكىلى بولىدۇ دەپ ئويلامسىز؟ يۇ قول ياغلىقىمنى ئېلىڭ، سىكارلېت، مەن سىزنىڭ ھەرقانداق خەتەرلىك، يامغۇرلۇق كۈنلەردىمۇ قولىڭىزدا قول ياغلىق كۆرمەيمەن.

سىكارلېت قول ياغلىقنى ئېلىپ بۇرنىنى سۈرتتى، ئاندىن جايىدا ئولتۇرۇۋالدى. ئېنىق بولدىكى، ئۇ ئۇنى قۇچاقلىمايدۇ. سىكارلېت دەسلەپتە ئۇنىڭ سىزنى سۆيەتتىم، دېگەن گەپلىرىنى ئەمەلىيەتتە قىلچە ئەھمىيىتى يوق، ۋاقتى ئۆتكەن گەپلەر دەپ ئويلىغاندى، لېكىن ئۇنىڭ ھازىرغىچە ئۇ گەپلەرنى ئاغزىدىن چۈشۈرمەي كېلىۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ ھەيران قالدى. رېت ئۇنىڭغا بېقىملىق قاراپ قويدى. كۆزلىرى بولسا چوڭقۇر خىياللار ئىچىدە ئىدى.

ــ نەچچە ياشقا كىرىڭىز، سۆيۈملۈكۈم؟ سىز ماڭا بېيىشىڭىزنى زادىلا دەپ بەرمىگەن.

ــ يىگىرمە سەككىزگە، ــ جاۋاب بەردى سىكارلېت. قول ياغلىقنى ئاغزىغا چىڭ بېسىۋالغاچقا، ئاۋازى بېسىق چىقتى.

ــ يېشىڭىزمۇ چوڭ ئەمەس ئىكەن. سىز پۈتۈن دۇنياغا ئېرىشكەن، ئەمما روھىڭىزنى يوقاتقان چاغدا ياش ئىدىڭىز، شۇنداقمۇ؟ قورقماڭ، مەن سىزنى ئاشلېينىڭ ئىشى ئۈچۈن دوزاخقا مەھكۇم بولۇپ جازايىڭىزنى تارتىسىز دەۋاتمايمەن، مەسىلەن دەۋاتقانلا گەپ. سىز مەن بىلەن تونۇشقاندىن بېرى ئىككى نەرسىگە، يەنى ئاشلېي بىلەن بايلىققا ئېرىشىشنى ئويلاپ ھەممىنى دەسسەپ ـ چەيلىدىڭىز. مانا ئەمدى باي بولدىڭىز، دۇنيانى سورايمەن دېسىڭىزمۇ سوربىيالايسىز. ئەگەر ئاشلېي ماڭا بەنە لازىم دەپ ئويلىسىڭىز، ئۇنىڭغىمۇ ئېرىشىسىڭىز. بىراق، ھازىرقى ئەھۋالدىن قارىغاندا، بۇ نەرسىلەرمۇ سىزگە يەتمەيدىغان ئوخشايدۇ.

سىكارلېتىنى بىردىنلا قورقۇنچ باستى، ئەمما دوزاختىن قورقۇپ ئەمەس. «ئەمەلىيەتتە، مېنىڭ روھىم رېت ئىدى، — ئويلىدى ئۇ، — ئۇنىڭدىن ئايرىلىپ قالىدىغان ئوخشايمەن. ئۇنىڭدىن ئايرىلىپلا قالسام باشقا نەرسىلەرنىڭ ماڭا نېمە كېرىكى بار؟ مەيلى دوست، مەيلى پۇل... ياكى ھەرقانداق نەرسە بولسۇن، ھەممە نەرسە ئەھمىيىتىنى يوقىتىدۇ. ماڭا رېتلا بولسا، يەنە نامراتلىشىپ كەتسەممۇ مەيلى ئىدى، ئاچ قالساممۇ، يالىڭاچ قالساممۇ چىدايتتىم. ياق، ئۇنىڭ ئۇنداق مەقسىتى يوق... ئاھ، بۇ مۇمكىن ئەمەس!»

شۇنىڭ بىلەن ئۇ كۆزلىرىنى سۈرتۈۋېتىپ، قاتتىق بىتاقەت ئىچىدە شۇنداق دېدى.

— رېت، سىز مېنى شۇنچىلىك ياخشى كۆرۈپسىز. شۇنداق ئىكەن، ماڭا ئازراق بولسىمۇ بىر نەرسە قالدۇرۇپ كېتىشنى ئويلىغانسىز؟

— مەن نۇرغۇن ئويلاپ، سىزگە ئۆزىڭىز ئەڭ نەپرەتلىنىدىغان ئىككى نەرسىنى قالدۇرماقچىمەن: بىرسى، ئىچ ئاغرىتىش، يەنە بىرسى غەلىتە بىر خىل مېھرىبانلىق.

ئىچ ئاغرىتىش! مېھرىبانلىق! «ئاھ، خۇدا!» ئۇ ئىككىسىدىن باشقا قانداقلا نەرسە بولسا مەيلى ئىدىغۇ؟ ئۇ باشقىلارغا قارىتا ئاشۇ ئىككى خىل ھېسسىياتتا بولغاندا، ئۇلارنى ئىچ ـ ئىچىدىن كەمسىتەتتىغۇ؟ ئەجەبا، رېتمۇ ئۇنى كەمسىتۈاتامدۇ؟ ئۇنىڭدىن باشقا ھەرقانداق نەرسە بولسا رازى بولاتتىغۇ؟ ئۇروش ۋاقتىدىكى سوغۇق مەسخىرىلىرى، ئاشۇ كېچىدىكى تەلۋىلىكلىرى، بەدىنىنى تۇتقان چاغدىكى قوپال ھەرىكەتلىرى ياكى ھازىر قىلۋاتقان نەشتەردەك ئۆتكۈر سۆزلىرى بولسىمۇ مەيلى ئىدى... بۇلارنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭ ئۆزىنى كەمسىتكىنىدىن ياخشى ئەمەسمۇ؟ نېمىلا بولسا مەيلى، پەقەت رېتنىڭ خاراكتېرىگە تۇغرا كەلمەيدىغان ئاشۇ ئىككى خىل نەرسە بولمىسىلا بولدى. لېكىن، ئۇ نەرسىلەر ئۇنىڭ چىرايىدا ئوچۇق ئىپادىلىنىپ تۇرۇپتۇ.

— سىز... سىزنىڭ قارىشىڭىزچە، مەن مۇھەببىتىڭىزنى ئۇزۇل ـ كېسىل ۋەيران قىلدىم... ئەمدى سىز مېنى قايتا ئۇنداق سۆيمەيسىز، شۇنداقمۇ؟

— شۇنداق.

— لېكىن... لېكىن مەن سىزنى سۆيىمەن... — دېدى ئۇ يەنە تەرسالىق بىلەن. ئۇ خۇددى جاھىللىق قىلىپ تۇرۇۋالسام ئارزۇيۇمغا يېتىمەن، دەپ ئويلايدىغان كىچىك بالىنىڭ ئۆزى ئىدى.

— ئۇ چاغدا بۇ سىز ئۈچۈن ئەڭ چوڭ بەختسىزلىك بولىدۇ.

ئۇ بۇ گەپنىڭ تېگىدە چاقچاق مەنىسى بارمۇ ـ يوق دېگەندەك بېشىنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭغا قارىدى، لېكىن ئۇنداق مەنە يوق ئىدى، ئۇ بۇ پاكىتنى ئاددىيلا گەپ بىلەن ئىپادىلەپ بەرگەنىدى، لېكىن سىكارلېت ئۇ پاكىتقا ئىشىنىشنى خالىمايتتى، ئۇنىڭغا ئىشەنگىلىمۇ بولمايتتى، كۆزلىرى ئۇنىڭغا تەلمۈرۈپ تۇراتتى. ئۇ كۆزلەردە بولسا ئۈمىدسىزلىك بىلەن تەرسالىق ئوتلىرى لاۋۇلداپ يېنىپ تۇراتتى، چىرايىمۇ خۇددى گېلاردىنىڭ چىرايىدەك بىردىنلا تۇرۇلۇپ، ئېچىكىلىرى جاھىللىق بىلەن ئۇچلىنىپ كېتىۋاتاتتى.

— ئۇنداق بولمىغۇر خىياللاردا بولماڭ، رېت! مەن چوقۇم...

رېتنىڭ قوللىرى خۇددى ھەيران قېلىۋاتقاندەك بىر خىل ھەربكەتلەرنى قىلىپ كەتتى، قوشۇمسىمۇ ئېچىلىپ، چىرايى بۇرۇنقىدەك مەسخىرىلىك تۈس ئالدى.

— ئۇنچىلىكىمۇ قاتتىق تۇرۇۋالماڭ. سىكارلېت! مېنى قورقۇتۇۋەتتىڭىز. ئاشلىپىغا قىلغان تەلۋىلىكلىرىڭىزنى ماڭمۇ قىلىپ بېقىشنى ئويلاۋاتقان بولسىڭىز كېرەك. ئەمما، مەن ئىرادە ئەركىنلىكىم بىلەن تىنچلىقمدىن ئايرىلىپ قېلىشمدىن قورقىمەن. ياق، سىكارلېت، مەن نەس باسقان ئۇ ئاشلىپىدەك كەينىمگە بىرسىنىڭ كىرىۋېلىشىنى خالىمايمەن. ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇ يەردىن ھازىرلا كەتمەكچى بولۇپ تۇرۇۋاتىمەن.

سكارلېتنىڭ ئېڭكى تىترەشكە باشلىغانىدى، چىشلىرىنى چىشلىرىغا مەھكەم بېسىپ ئۆتى توختىتىۋالدى. كەتمەكچى؟ ياق! ھەرقانداق قىلىپ بولسىمۇ ئۇنى كەتكۈزمەسلىك كېرەك! ئۇنىڭسىز قانداق ياشايدۇ؟ رېتتىن باشقا ھەممە يېقىنلىرى ئۇنىڭدىن ئالاقىسىنى ئۈزدى. ياق، ئۇ كەتسە بولمايدۇ. لېكىن، ئۇنى قانداق توسۇپ قېلىش كېرەك؟ ئۇنىڭ مۇزدەك يۈرىكىنى ئېرىتكىلى، رەھىمسىز گەپلىرىنى رەددىيە بېرىپ ياندۇرغىلى بولارمۇ؟ ياق، بولمايدۇ!

ــ مەن كەتمەكچى! سىز ماربىتادىن قايتىپ كەلگەندىلا بۇ خىيالىمنى سىزگە دېمەكچىدىم.

ــ مېنى تاشلىۋەتمەكچىمۇ سىز؟

ــ ئېرى تاشلىۋەتكەن خوتۇنلار قىياپىتىگە كىرىۋالماڭ، سكارلېت، بۇ رول سىزگە تازا ماس كەلمەيدۇ. بۇ گەپچە سىزنىڭ مەن بىلەن ئاجراشقۇڭىز ھەم ئايرىم تۇرغۇڭىز يوق ئوخشىمامدۇ؟ ئۇنداق بولسا باشقىلارنىڭ ئۇششاق گەپ قىلماسلىقى ئۈچۈن پات ـ پات كېلىپ تۇرساممۇ بولىدۇ.

ــ مېنىڭ ئۇششاق گەپ ـ پۇششاق گەپ دېگەنلەر بىلەن كارىم يوق، ــ دېدى سكارلېت ئاچچىقى بىلەن، ــ ماڭا لازىمى سىز. كەتسىڭىز مېنىمۇ بىللە ئېلىپ كېتىڭ.

ــ بولمايدۇ، ــ دېدى رېت مەسلىھەتكە قىلچە ئورۇن قويماي قەتئىي تەلەپپۇزدا.

بۇ گەپنى ئاڭلاپ سكارلېت بىردىنلا كېچىك بالىدەك ئۇن سېلىپ يىغلىۋېتىشكە، يەردە يېتىپ تېپىچەكلەپ ئۆينى بېشىغا كىيىدىغانغا ئاز قالدى، ئەگەر ئۆزىنىڭ ئىززەت ـ ئابرۇيىنى دېمىگەن بولسا چوقۇم شۇنداق قىلاتتى. ئۇنداق قىلىدىغان بولسام ئۇ چوقۇم مېنى زاڭلىق قىلىپ كۆلىدۇ ياكى بىر چەتتە قاراپ تۇرىدۇ. ئۇنداق قىلماسلىقىم ھەم يەنە ئۇنىڭغا بەكمۇ يالۋۇرۇپ كەتمەسلىكىم كېرەك. ئۇنىڭ مېنى كەمسىتىشىگە دەستەك بولىدىغان ھەرقانداق ئىشنى قىلىشقىمۇ ھەرگىز

بولمايدۇ، دەپ ئويلىدى ئۇ.

ئاندىن ئۇ بېشىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ ئۆزىنى تۇتقان قىياپەتتە:

— نەگە كەتمەكچى بولۇۋاتىسىز؟ — دەپ سورىدى.

رېت جاۋاب بېرىۋاتقاندا كۆزلىرىدىن ئۇنىڭ بۇ خىل مۇئامىلىسىنى قۇۋۇەتلەۋاتقاندەك ئىپادە ئەكس ئەتتى.

— ئەنگلىيەگە... ياكى پارىژغا بېرىشىم مۇمكىن. چارلېستونغا بېرىپ ئۆيدىكىلەر بىلەن ئەپلىشىپ قېلىشنىمۇ ئويلاۋاتىمەن.

— ئۇلارغا ئۆچ ئىدىڭىزغۇ؟ دائىم ئۇلارنى مەسخىرە قىلىدىغانلىقىڭىزنى بىلەتتىم... ھەم...

رېت مۇرىلىرىنى قىسىپ قويدى.

— ھازىرمۇ مەسخىرە قىلىمەن... ئەمما سەرگەردانلىق ھاياتتىن تويدۇم، سىكارلېت. بۇ يىل قىرىق بەش ياشقا كىرىپتىمەن... ئادەم بۇ ياشقا كەلگەندە، ياش ۋاقتىدا يەڭگىللىك بىلەن تاشلىۋەتكەن نەرسىلىرىنى قەدىرلەيدىغان بولۇپ قالىدىكەن. مەسىلەن، ئائىلىنىڭ ئىتتىپاقى، نام ـ ئابرۇي، خاتىرجەملىك دېگەندەكلەرنى. بۇ مېنىڭ پۇشايمان قىلىۋاتقىنىم ئەمەس، ئۆزۈم قىلغان ئىشلارغا ھەرگىز پۇشايمان قىلمايمەن. مەن ياخشى كۆنلىرىمدىن ناھايىتى ئوبدان بەھرىمەن بولدۇم، ئەمدى ھازىر ئۇنىڭدىن زېرىكىپ ئازراق ئۆزگىرىش ياسىماي دەپ ئويلاۋاتىمەن. ئەمما، كەمچىلىكلىرىمدىن باشقا نەرسىلىرىمنى ئۆزگەرتىش خىيالىدا ئەمەسمەن. مەن يەنە كۆپ كۆرۈپ كۆزگە سىڭىپ قالغان كۆرۈنۈشتىكى بەزى تەرىپىلەرنىمۇ، ئادەمنىڭ ئۆچلۈكى كېلىدىغان، ئەمما جەمئىيەتتە ھۆرمەتكە سازاۋەر ئىشلارنىمۇ ئۆگەنمەكچىمەن... بىراق، قەدىرلىكىم، ئۇ مېنىڭ ئەمەس، باشقىلارنىڭ نەرسىلىرى، يەنى باي ـ تۆرىلەرنىڭ سالاپەتلىك يۈرۈش ـ تۇرۇشلىرى. كونا زامانىنىڭ لاتاپەتلىك گۈزەل ئەخلاقلىرى. بۇرۇن مەن ئۇ نەرسىلەرنىڭ ئۇ دەرىجىدە جەلپكار نەرسىلەر ئىكەنلىكىنى پەقەتلا بىلمەپتىكەنمەن.

سىكارلېت ھېلىقى چاغدا تارادىكى باغدا يۈز بەرگەن ئىشلارنى يەنە بىر قېتىم ئېسىگە ئالدى. ئاشۇ كۈنى ئاشلىنىڭ كۆزلىرىدە ئىپادىلەنگەن نەرسىلەر بۈگۈن رېتنىڭ كۆزلىرىدىمۇ تولۇق ئىپادىلىنىپ تۇرۇۋاتاتتى. ئاشلىنىڭ شۇ چاغدا قىلغان گەپلىرىنى رېت ئەمەس، يەنە شۇ ئاشلىي سۆزلەۋاتقاندەك ئاڭلىنىۋاتاتتى. شۇ چاغدا ئاشلىنىڭ قىلغان سۆزلىرى ئانچە - مۇنچە ئېسىدە بولغاچقا، خۇددى شاتۇتىدەك ئۇنىڭ شۇ گەپلىرىنى ئەينەن سۆزلىدى:

— ئۇ نەرسىلەر كۈچلۈك جەلپكارلىقىغا ئىگە... قەدىمكى گىرىك سەنئىتىگە ئوخشاش شۇنچىلىك گۈزەل، شۇنچىلىك مۇكەممەل ۋە تەلتۆكۈس.

— بۇ گەپ قانداق بولۇپ سىزنىڭ ئاغزىڭىزدىن چىقىۋاتىدۇ؟ — سورىدى رېت كەسكىن تەلەپپۇزدا، — بۇ دەل مېنىڭ ئويلىغانلىرىم.

— بۇ... بۇ گەپلەرنى ئاشلىي كونا دەۋرلەر توغرۇلۇق گەپ بولغاندا دېگەن.

رېت مۇرىلىرىنى قىسىپ قويدى، كۆزلىرىدىكى نۇرمۇ شۇئان يوقالدى.

— يەنە شۇ ئاشلىينىڭ گېپى، — بۇ گەپتىن كېيىن ئۇ بىردەم جىمىپ كېتىپ، ئاندىن يەنە سۆزلىدى، — سىكارلېت، سىزمۇ قىرىق بەش ياشلارغا بارغاندا مېنىڭ بۇ گېپىمنىڭ مەنىسىنى چۈشىنىپ قالىسىز. شۇ چاغدا بۇ خىل يالغان لاتاپەت، ساختا ئەدەپ - ئەخلاق ۋە ئەرزان باھالىق ھېسسىياتلاردىن زېرىكىشكە باشلايسىز. لېكىن، مەن يەنە شۇنداق بولۇشىڭىزغا ئىشەنمەيمۇ تۇرىمەن. مېنىڭچە، سىز مەڭگۈ كۆرۈنۈشتىكى نەرسىلەرگە دىققەت قىلىپ، ماھىيەتكە ئەھمىيەت بەرمەي ئۆتۈپ كېتىسىز. مەن ئاشۇ چاغقىچە ياشىيالماسلىقىم، سىزنىڭ شۇ چاغدىكى ھالىتىڭىزنى كۆرەلمەسلىكىم مۇمكىن، مېنىڭ ئۇنچىلىك ئۇزاق ساقلاشقا تاقىتىم يەتمەيدۇ، ئۇ چاغدىكى

هالىتىڭزنى كۆرۈشكىمۇ قىزىقىپ كەتمەيمەن. مەن قەدىمكى شەھەر - يېزىلارغا بېرىپ شۇ چاغلاردىن قېلىپ قالغان بەزى نەرسىلەرنى ئىزدىمەكچى. ھازىر مەندە كونىلىقنى سېغىنىدىغان بىر خىل مىسكىن كەيپىيات ئۆسۈپ قېلىۋاتىدۇ. ئاتلانتا بارغانسېرى ماڭا بەكمۇ ناتونۇش ۋە يېڭى تۇيۇلماقتا.

— بولدى گەپ قىلماڭ! — سىكارلېت تۇيۇقسىز تۇۋلاپ كەتتى. ئۇ ئۇنىڭ گەپلىرىنى ئاساسەن ئاڭلىمىغانىدى، تولۇق ئاڭلىغان تەقدىردىمۇ قوبۇل قىلالمايتتى، ھەرقانچە سەۋرچان بولسىمۇ قىلچە ھېسسىيات يوق ئۇ ئاۋازنى ئاڭلاپ چىدىمايتتى.

رېت گېپىنى توختىتىپ ھەيران بولۇۋاتقاندەك ئۇنىڭغا قاراپ قويدى.

— ئەمىسە، مېنىڭ دېمەكچى بولغىنىمنى چۈشەندىڭىز، شۇنداقمۇ؟ — سورىدى ئۇ ئورنىدىن تۇرۇۋېتىپ.

سىكارلېت ئىككى قولىنىڭ ئالقانلىرىنى ئۈستىگە قارىتىپ تۇرۇپ ئۇنىڭغا سوزدى. بۇ، بىر ئادەمگە يالۋۇرۇشنىڭ، ئەپۇ سوراشنىڭ ئەڭ قەدىمكى ئۇسۇلى ئىدى.

— ياق! — دەپ توۋلىدى سىكارلېت، — مەن چۈشەنمىدىم. چۈشەنگىنىم سىزنىڭ مېنى سۆيمەيدىغان بولۇپ قالغىنىڭىز، ئۆيدىن كەتمەكچى بولغىنىڭىز. ئاھ، سۆيۈملۈكۈم، سىز كەتسىڭىز مەن قانداق قىلىمەن؟

رېت خۇددى ماھىرلىق بىلەن قىلغان يالغان سۆزنىڭ راست سۆزگە قارىغاندا رولى چوڭ بولامدۇ قانداق، دەپ ئويلاۋاتقاندەك، بىردەم ئىككىلىنىپ تۇرۇپ قالدى.

— سىكارلېت، مەن يەرگە چۈشۈپ سۈنۈپ كەتكەن نەرسىنى يەملەپ چىقىپ، ئاندىن ئۆزۈمگە، بۇ سۈتمىغىنى بىلەن ئوخشاش، دەيدىغان ئادەملەردىن ئەمەس. سۈنغىنى سۈندى، تۈگىدى... مەن ئۇنىڭ ساق ۋاقتىدىكى ھالىتىنى ئېسىمدە تۇتىمەن. ئەمما، ئۇنى يەملەپ، مەڭگۈ ئۇنىڭ سۈنغان يېرىگە قاراپ ئولتۇرمايمەن. بەلكىم مەن ياشراق بولغان بولسام... — ئۇ

چوڭقۇر بىر تىنىچ قويدى، — ئەمما ھازىر ھېشىم بىر يەرگە باردى، شۇڭا ھەممىنى باشتىن باشلايمىز، دېگەندەك ئۇنداق ھېسسىياتقا بېرىلىدىغان گەپلەرگە ئىشەنمەيمەن. بۇ ياشقا كەلگەندە ئەمدى يالغان گەپلەرنىڭ ئېغىر يۈكىنى كۆتۈرۈپ، يۈز - ئابرۇيلۇق ئۆتۈشنىڭ خام خىياللىرى ئىچىدە ياشاشنى خالىمايمەن. مەن سىز بىلەن بىللە ئۆتۈۋېتىپ سىزگە يەنە يالغان گەپ قىلىشنى ئۆزۈمگە راۋا كۆرمەيمەن ھەم سىزنىمۇ ئالدىمايمەن. ھازىرمۇ سىزگە يالغان گەپ قىلغۇم يوق، پەقەت بۇنىڭدىن كېيىنكى ئەھۋالىڭىزغا بەكمۇ كۆڭۈل بۆلگۈملا بار، لېكىن ئۇنداق قىلالمايمەن، — ئۇ بىلىنەر - بىلىنمەس ئىچىگە بىر تىنىچ قويۇپ، ئاندىن مۇلايىملىق بىلەن قوشۇپ قويدى، — سۆيۈملۈكۈم، مېنىڭ ئەمدى ھېچقانداق ئىش بىلەن كارىم يوق.

سىكارلېت ئۇنىڭ پەلەمپەيدىن ئۇستىگە چىقىپ كېتىۋاتقىنىغا جىمجىت قاراپ تۇردى. گېلى يەنە چىڭقىلىپ نەپەس ئالماي قېلىۋاتاتتى، رېتتىنىڭ ئاياغ تىۋىشىنىڭ ھارا - بارا يوقىلىپ كېتىۋاتقانلىقىغا قۇلاق سېلىپ تۇرغان سىكارلېت ئۆزى بىلەن مۇناسىۋىتى ئەڭ زور بولغان ئەڭ ئاخىرقى بىر ئادىمىنىڭمۇ ئۆزىنى تاشلاپ كېتىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىپ تۇرۇۋاتاتتى. ئۇ ئادەمنىڭ رەھىمسىز كاللىسىغا كەلگەن ھۆكۈمنى ھەرقانداق ھېسسىيات ۋە ئەقىل - پاراسەتلەر بىلەنمۇ ئۆگەرتكىلى بولمايدىغانلىقى ئۇنىڭغا ئايان ئىدى. ئەمدى بىلدىكى، ئۇنىڭ ھەربىر ئېغىز سۆزى ھەقىقەت ئىكەن. ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدىكى قەيسەر ئىرادىنى، قىلچە مۇرەسسە قىلمايدىغان خاراكتېرنى كۆپ قېتىم ئاشلېينىڭكى بىلەن سېلىشتۇرۇپ، ئۇنىڭدىن ئاشۇنداق ئالاھىدىلىكلەرنى تاپالمىغاندىن كېيىن، شۇنداق قاراشقا كەلگەنىدى.

سىكارلېت ئۆزى سۆيگەن ئىككى ئەرنىڭ ھېچقايسىسىنى چۈشەنمەي، ئاخىرىدا ھەر ئىككىسىدىن ئايرىلىپ قېلىۋاتاتتى. ئەمدى بىلدىكى، ئەگەر باشتىلا ئاشلېينى چۈشەنگەن بولسا ئۇنى

ھەرگىز سۆيمىگەن بولاتتى، ئوخشاشلا رېتىنىمۇ چۈشەنگەن بولسا ھەرقانداق قىلىپ بولسىمۇ ئۇنى قولىدىن چىقىرىۋەتمەيتتى. سىكارلېت بىرخىل ئۇمىدسىزلىك ئىچىدە بۇ دۇنيادا ئۆزى ھەقىقىي چۈشىنىدىغان بىرەر ئادەمنىڭ بار - يوقلۇقىنى بىلەلمەي تېڭىرقاپ تۇرۇپ كەتتى.

شۇ تۇرقىدا ئۇنىڭ يۈرىكى بىر خىل خىرامانلىق ئىچىدە تۇرۇۋاتاتتى. ئۇزۇن يىللىق تەجرىبىسى بويىچە بولىدىغان بولسا، خىرامانلىق ئىچىدىكى يۈرىكىگە خۇددى دوختۇر بەدەنىنىڭ بىرەر يېرىنى كەسكەندە بەدەن ئاغرىمايدىغان، كېسىلىپ بولغاندىن كېيىن قاتتىق ئاغرىپ كېتىدىغاندەك، چىدىغۇسىز ئاغرىق كىرىپ كېتەتتى.

«بۇ ئىشلارنى ھازىر ئويلىماي تۇراي، — دەپ ئويلىدى ئۇ بۇرۇنقى ئادىتى بويىچە، — ئەگەر ھازىر ئۇنىڭدىن ئايرىلىپ قالغانلىقىمنى ئويلاۋېرىدىغان بولسام سارىڭ بولۇپ قېلىشىم مۇمكىن، قالغىنىنى ئەتە ئويلاي.»

«بىراق، — ئۇنىڭ يۈرىكى كونا ئادىتىنى تاشلاپ، ئاغرىق ئازابىدا ناله قىلىپ توۋلاپ كەتتى، — ئۇنى ماڭدۇرماسلىق كېرەك ! ئۇنىڭ چارىسى چوقۇم تېپىلىدۇ !»

«ياق، ھازىر بۇ ئىشلارنى ئويلىماي، — يەنە ئويلاپ قالدى ئۇ يۈرىكىدىكى ئۇ ئازابنى ئۇنتۇشقا ياكى بىرەر نەرسە بىلەن توسۇپ قېلىشقا تىرىشىپ، — مەن... ھە توغرا، تاراغا كېتىشىم كېرەك، ئەتىلا ماڭاي، — بۇ خىيال بىلەن ئۇنىڭ روھى بىرئاز كۆتۈرۈلۈپ قالدى.

بۇرۇن ئۇ تاراغا ئىنتايىن قورقۇنچ ۋە يېڭىلگەنلىكلىرىنىڭ ئازابى بىلەن بېرىپ، تارانىڭ ھەمايىسى بىلەن يەنە قايتىدىن ئەسلىگە كېلەتتى - دە، ئىرادە قورالىرى بىلەن قايتا قوراللىنىپ يېڭىدىن كۈرەشكە ئاتلىناتتى. بۇرۇنقى شۇ ئىشلارنى ئەمىلا بولسۇن بۇ قېتىمۇ قىلىپ باقسۇن، خۇدا ئۇنىڭغا مەدەت بېرىپمۇ قالار. لېكىن، قانداق قىلىدۇ، ئۇ بىلمەيتتى، بۇ

ئىشلارغا هازىر باش قاتۇرۇشنىمۇ ئويلىمايتتى. ئۇنىڭغا هازىر بىردىنبىر زۆرۈر بولۇۋاتقىنى ئازابلىرىنى ئۇنتۇش، جاراهەتنىى ساقايتىش، بۇنىڭدىن كېيىنكى كۈرەش پىلانلىرىنى تۈزۈش ئۈچۈن تىنچ بىر ماكان ئىدى. تارا خىيالىغا كېلىش بىلەن خۇددى سوغۇققان بىر قول يۈرىكىنى يېقىملىق سىلاۋاتقاندەك، تاتلىق بىر سېزىم بەدىنىگە تاراۋاتقاندەك، ئۇ يەردىكى ئاق ئۆيلەر كۈزنىكى ئاپتىپىدا تاۋلىنىپ قىزىرىپ تۇرۇۋاتقان دەرەخ يوپۇرماقلىرى ئارىلىقلىرىدىن ئۆزىگە قاراپ قول پۇلاڭشىتىۋاتقاندەك بىرخىل تۇيغۇغا چۆمۈلۈشكە باشلىدى. يېزىنىڭ گۈگۈم مەزگىلىدىكى تىپتىنچ هالەتلىرى كۆز ئالدىغا كېلىپ، خۇددى ئۇ كەيپىيات ئۆزىگە بەخت تىلەۋاتقاندەك، ئاشۇ خىل كەيپىيات ئىچىدە ئاپپاق سوزۇلۇپ ياتقان كېۋەزلىكلەرنى، ئېگىز ـ پەس ئېدىرلىقلاردىكى يالىڭاچ ياتقان قىزىل توپىلىق تېرىلغۇ يەرلەرنى، ياپيېشىل ئورمانلارنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتقاندەك بىر خىل تۇيغۇغا كېلىپ قالدى.

بۇ كۆرۈنۈشلەر ئۇنىڭغا مەلھەم بولۇپ، يۈرىكىنىڭ ئاغرىق ئازابى يېنىكلىگەندەك، ئۆكۈنۈش، پۇشايمانلىرى سەل ـ پەل بېسىلغاندەك بولدى. ئورنىدىن تۇرغاندا، تاراغا باردىغان دەرەخلىك يوللار، هويلىدىكى تامغا يامىشىپ ئېچىلىپ كەتكەن ئاق يەسمەن گۈللەر، سالقىن شامالدا يەڭگىل ئۇچۇپ تۇرىدىغان دېرىزە پەردىلىرى كۆز ئالدىدىن يەنە بىر ـ بىرلەپ ئۆتۈشكە باشلىدى. نېگىر ئانىسى چوقۇم شۇ يەردە. ئۇنىڭ بىردىنلا نېگىر ئانىسىنى ئوتتەك كۆرگۈسى كەلدى. كىچىك ۋاقتىدىكىگە ئوخشاش ئۇ مومايدىن هازىرمۇ ئايرىلالمايتتى. ئۇنىڭ كەڭ كۆكسىگە بېشىمنى قويسام، ئۇ يوغان قوللىرى بىلەن چاچلىرىمنى سىلاپ كەتسە، دېگەندەك تاتلىق خىيالىلارغا چۆمۈلدى. نېگىر ئانىسى ئۇنى كونا دەۋر بىلەن باغلاپ تۇرۇۋاتقان بىردىنبىر هالقا ئىدى.

سىكارلېتتا ئۆز جەمەتىنىڭ مەغلۇبىيەت كۆزىگە كۆرۈنۈپ

تۇرۇۋاتسىمۇ ئۇنى ئىقرار قىلمايدىغان روھ بار ئىدى. ئاشۇ روھ بىلەن ئۇ ھازىرمۇ يەنە بېشىنى تىك تۇتۇپ تۇرۇۋاتاتتى. ئۇ چوقۇم رېتىنى قايتۇرۇپ كېلەلەيدۇ، ئۇنىڭغا قۇربى يېتىدىغانلىقىنىمۇ بىلىدۇ. ئۇ قەتئىي ئىرادىگە كېلىدىغانلا بولسا، بۇ دۇنيادا ئۇ قولغا كەلتۈرەلمەيدىغان ئەر كىشى يوق.

«قالغان ئىشلارنى تاراغا بارغاندا ئويلاي. شۇ چاغدا مەن ھەممە ئىشقا بەرداشلىق بېرەلەيمەن. ئەتە ئۇنى قايتۇرۇپ كېلىشىڭ چارىسىنى چوقۇم تاپىمەن. نېمىلا بولسۇن، ئەتە باشقا بىر كۈن باشلىنىدۇ.»

بۇ كىتاب چەت ئەل ئەدەبىياتى نەشرىياتىنىڭ 1990 ـ يىلى 8 ـ ئاي بېيجىڭ 1 ـ نەشرى، 1992 ـ يىلى 2 ـ ئاي خۇبېي 5 ـ باسمىسىغا ئاساسەن تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى.

本书根据外国文学出版社1990年8月北京第1版，1992年2月湖北第5次印刷本翻译出版。

ئەنسز يىللاردىكى نازىنىن (2)

ئاپتورى: مارگارېت مىچېل (ئامېرىكا)
تەرجىمە قىلغۇچى: راخمان مامۇت
مەسئۇل مۇھەررىرى: مۇنارجان توختاخۇن
مەسئۇل كوررېكتورى: ئايگۈل ھاشىم
مۇقاۋىسىنى لايىھەلىگۈچى: مەمەت نەۋبەت
نەشر قىلىپ تارقاتقۇچى: شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى
تېلېفون: 0991 - 2827472
ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 ـ نومۇر
پوچتا نومۇرى: 830001
باسقۇچى: بېيجىڭ شۇنچېڭ رەڭلىك مەتبەئەچىلىك چەكلىك شىركىتى
ساتقۇچى: شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شىنخۇا كىتابخانىسى
فورماتى: 1230×880 مىللىمېتىر 1/32
باسما تاۋىقى: 28.125
نەشرى: 2014 ـ يىلى 9 ـ ئاي 2 ـ نەشرى
باسمىسى: 2014 ـ يىلى 9 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
كىتاب نومۇرى: ISBN 978-7-228-17030-2
باھاسى: 74.00 يۈەن